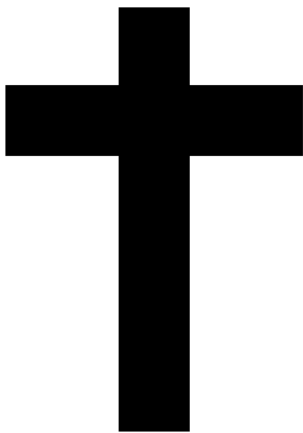


Ekáti Nku Nkɔ



New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

Ekáti Nku Nkɔ

New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kenyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kenyang

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
0a400be4-2dfe-565d-bdea-5f3d59d48520

Contents

Mátio	1
Mák	54
Lúkas	84
Jón	135
Betik	170
Rom	217
1 Kórint	240
2 Kórint	263
Galéshia	277
Efesós	284
Filipi	292
Kólóse	298
1 Tesalónika	303
2 Tesalónika	307
1 Timoti	310
2 Timoti	317
Táytós	322
Filemón	325
Hibru	327
Jems	344
1 Píta	350
2 Píta	356
1 Jón	360
2 Jón	366
3 Jón	367
Jud	368
Kenó Jón	370

Mbok Ndíndí mbonyu Mátio ásíjì

Bachĩmbi Yesu Kristo

(Lk 3.23-38)

¹ Né chí manyén bachĩmbi Yesu Kristo, ebhárémò Mfò Debhít nẹ Abraham. ² Abraham achí nyaka chí Aisek, Aisek abhak chí Jekóp, Jekóp abhak chí Júda nẹ bõmayi. ³ Júda achí nyaka chí Péres nẹ mómayi Será. Máyap aka nnyén be Táma. Péres abhak chí Hésròn, Hésròn abhak chí Rám. ⁴ Rám achí nyaka chí Aminadap, Aminadap abhak chí Náshon, Náshon abhak chí Sálmon. ⁵ Sálmon achí nyaka chí Bóas. Nnò Bóas aka nnyén be Ráhab. Bóas abhak chí Obed. Nnò Obed aka nnyén be Rút. Obed abhak chí Jése, ⁶ Jése abhak chí Mfò Debhít.

Debhít achí nyaka chí Sólomon. Nnò Sólomon ayambi abháy Uria, ke ábhay Debhít. ⁷ Sólomon achí nyaka chí Rehóboam, Rehóboam abhak chí Abíja, Abíja abhak chí Asa. ⁸ Asa achí nyaka chí Jehósafat, Jehósafat abhak chí Joram, Joram abhak chí Usia. ⁹ Usia achí nyaka chí Jótam, Jótam abhak chí Ahas, Ahas abhak chí Hesékia. ¹⁰ Hesékia achí nyaka chí Manáse, Manáse abhak chí Emòs, Emòs abhak chí Josáya. ¹¹ Josáya achí nyaka chí Jekonáya nẹ bõmayi. Mpok yò kẹ bápókò bo Israel be mandòk manchòkò etòk Bábìlon.

¹² Mpok anẹ bo Israel bάρó Bábìlon bápètnsem etòk eyap, Jekonáya achí nyaka chí Siltiel, Siltiel abhak chí Serúbabel. ¹³ Serúbabel achí nyaka chí Abiud, Abiud abhak chí Eliákim, Eliákim abhak chí Asò. ¹⁴ Asò achí nyaka chí Sádòk, Sádòk abhak chí Akim, Akim abhak chí Eliud. ¹⁵ Eliud achí nyaka chí Eliása, Eliása abhak chí Mátan, Mátan abhak chí Jekóp. ¹⁶ Jekóp achí nyaka chí Joséf nném María, María anẹ ábhé Yesu mmu achí Mpeme Mandem afyé nyaka bariẹp be àtò.

¹⁷ Bébhò amuet Abraham beghaka amuet Debhít, mkpák bachĩmbi Kristo échí ye nyaka byo nẹ enwi. Bébhò amuet Debhít beghaka mpok bápókò bo Israel be mándòk mánchòkò etòk Bábìlon, ébhák byo nẹ enwi. Bébhò mpok bo Israel bάρó Bábìlon bápètnsem etòk eyap, béchúọp mpok Kristo, Mpeme Mandem afyé nyaka bariẹp be àtò, mkpák bachĩmbi Yesu ebhak byo nẹ enwi.

Nẹbhe Yesu

(Lk 2.1-7)

¹⁸ Enyu éfakári nyaka ke bábhé Yesu Kristo: María achí nyaka nnò Yesu. Mpok yò Joséf ati bébhay yi. Ke bápère riñi bati, éfakari be María achi nẹ menie. Apòkò menie bhò chí ndù betan Efónó Bedyere. ¹⁹ Joséf abhak chak besí Mandem. Eká yí keyán bechye María ntíánwóp. Aka ye nti beway nebhay nẹ María ansem ansem. ²⁰ Ke ené Joséf ákaysi ndak anẹ, Mandem ató ángel ywi amot ntá Joséf ndù kenó. Angel wu aghati yi be, “Joséf, ebhárémò Debhít, kéchay besòt María ndù nebhay, apókò menie chí ndù betan Efónó Bedyere. ²¹ Nẹ chọj ambé mómbakanem. Nnyén eni nembak be Yesu, mbonyunẹ chọj yí ampeme bóbhi ndù ntẹmsi bebá bhap.” ²² Menyiy ebhen menkem béfakári be enyiy ene Mandem ághátí ndemekepinti andem, emfu tetep. ²³ Arem nyaka be, “Chọj Ngosọj ane ábhíkí re riñi mbakanem ampòkò menie ambé mómbakanem, nnyén eni nembak be Emánuel”, nó chí be, “Mandem achi nẹ

bhese.” ²⁴ Joséf ańémé nókó ndü kenó, akw nkúbhé mbó enyü ángel Mandem aghati yi. Asot María ndü nebhay. ²⁵ Yé nó, bó kerinji bati kpáte María abhe Móywi. Abhé nókó, Joséf arem be nnyén mmó chi Yesu.

2

Bó abhen bárónj bęgho Yesu

¹ Bábhé Yesu etok Bétlehem atú Judéya. Mpok ęo, Hérød abhak Mfó atú wu. Nebhé bábhé Yesu, bo abhen bárinji ęti mambe báfú atú mmok áfú batwo Yerúsalem, mámbębhe noko be, ² “Mmó ane bábhé bé ámbák Mfó bo Israel achí fá? Sébhęp mbonyune séghò nembe enén néręm ęti nebbe eni awu atú mmok áfú, ne sétwo bechye yi kenókó.” ³ Mfó Hérød ághókó nókó enyinj ene bóbho bárémé, ntí átaka yi amem. Ebhák enyumót ne bđ mankem amem etok Yerúsalem. ⁴ Hérød abhinji bđbatí bachiákap Mandem ne baton ebhé Mandem ndü nebhęet amot. Abhép bho be, “Bábhon bebhe Męeme Mandem afyé nyaka barięp be átó fá?”

⁵ Bághátı yi be, “Bábhon bebhe yi etok Bétlehem, fá atú Judéya, mbonyune echi amem ekátı ndemekeęinti be,

⁶ Mandem arem be, ‘Wó Bétlehem ndü mmik Júda, puyę wó ke óchı ansem ndü betok Júda menkem, mbonyune ntá ye kę Mfó áfú.

Mfó ane ákẹm bóbha, bo Israel, mbó erítı mbabheri bághónęmén ákẹm bághónęmén yi.’”

⁷ Hérød ághókó nókó nó, abhinji manko bho, abhónj kepi ne bho ansem ansem, abhép bho be mángátı yi mpok ane bđ bagho nembe eno atú etok yap. ⁸ Aghati ye bho be, “Dók ká Bétlehem, mámbęp sayrı nebhęet ane mówu achı. Mánanj mángó yi, pet ká nsem mángati me, bé me nkwo ndók nchye yi kenókó.”

⁹ Mankó bho bághókó nókó enyinj ene Mfó Hérød árémé, báfá bare ron. Ndü bárøn, bághó nkúbhé nembe enén báyámbi bagho atú etok eyap ne nó nérøn nókó ambı, bđ mánkonjo noko ansem. Báchwóbhé nókó Bétlehem, nembe eno néte amfay nebu, tébhé tébhé ne eket ené mówu achı aré. ¹⁰ Nęghó bághó nembe eno, manják amap aya acha. ¹¹ Bághó eket ene nó nété are tebhe tebhe, barok bachwe amem, bagho mmó ne máyi María. Bátęp mánén amik bare chye yi kenókó. Mánéne bebha bhap bafere menyinj ebhen béyá nkáp báchye mbó awap akap ntá yi. Emot ebhak pú, échák ébhák enyü serwó esen bádüre sęnchye noko erítı erieęp. * Enéfú ébhák enyinj ené básöt beghoko ngú be áké chonji. †

¹² Mankó bho bápéré gure, Mandem asemti bho ndü kenó bé báké petnsem ntá Mfó Hérød. Báfúet chí ndü mbi achak ke bágure etok eyap.

Joséf ne Maria bápoko Yesu babwé bárók etok Ijip ne yi

¹³ Bđ bho nó batwo begho Yesu bagure noko, ángel Mandem abhesi ntá Joséf ndü kenó ekén yi agho aghati yi be, “Joséf, Hérød áyàn mbi beway mone. Faté yé, sot mmó ne máyi, bwé dók etok Ijip. Dók, ómbák aré kpáte ngati wo ómpétnsem.” ¹⁴ Joséf ańeme, asot mmó ne máyi, afa, arok etok Ijip ne bho nkúbhé beti ebho mbó enyü ángel Mandem aghati yi. ¹⁵ Agháká nókó aré, abhak are kpáte Mfó Hérød agú. Menyinj bęfákári nyaka enyu eyo bé enyinj ene

* **2:11** Bábhinj enyü serwó esó be “Frankinsens” ndü eyonđndik. † **2:11** Bábhinj enyinj eyo be “Myrrh” ndü eyonđndik.

Mandem ághátí ndemekepinti andem, emfu tetep be, “Mbíñí mówa be ámfá etok Ijip”.

Hérød arem be mángwáy bōbabhakanem abhen

¹⁶ Hérød ághó nókó be mankö bhō bārwo yi ndü yi ánoñó bhō keghó, ntí nēnen yi amem. Achye eyōñ be mángwáy bōbabhakanem mankem abhen bábhíkí cha mamié apay ndü etok Bétlehem ne ndü betok ebhen bechi kekwoť. Hérød atik bé énáñ échí mamié apay bébhó mpok mankö bhō báýámbi baghō nembe mpok bábhé Yesu. ¹⁷ Ekú enyñ ene ndemekepinti Jeremáya áréme bé chōñ émfakari, emfu tetep. ¹⁸ Arem nyaka be, “Eyōñó kebho éfù etok Ráma. Kebho kéyá ne bása. Ráshel áđi bōbhi. Mánik yi mmuet be ambot kebho ke apú ka mbōnyune bágu barō yi.”

Joséf ne María bāpetnsem ndü mmik Israel ne Yesu

¹⁹ Hérød ágú nókó, ángel Mandem abhesi ntá Joséf ndü kenó amem etok Ijip, ²⁰ aghati yi be, “Joséf, faté sōt mmó ne máyi petnsem ndü mmik Israel. Bo abhen báýañ nyaka beway mmó manañ bagu.” ²¹ Joséf aneme, asōt nno ne mmó apetnsem etok Israel. ²² Ke Joséf ághókó nókó bé Akelos asōt epok etayi mbō Mfō atú etok Judéya, acháy berōñ aré. Ndü kenó kéchák, ángel Mandem ayep Joséf batú be yi ándók chí atú Gálili. ²³ Joséf arök, achokō amem etok Gálili ené bábhñi be Násáret, mbōnyune échí amem ekáti ndemekepinti be Mandem arem éti Kristo be, “Chōñ bo mámbñi yi be ‘Mmu Násáret’ ”.

3

*Enyñ ene Jōn Njwiti aghati bho éti Yesu
(Mk 1.1-8; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)*

¹ Mpok yō, Jōn Njwiti abho béghátí bho amem baso atú Judéya be, ² “Yéntiki mmu yweka abhōñ betiknsem ndü bebú bhi mbōnyune mpok Mandem ábhák ne bo mbō Mfō wap arōp chi kekwoť.” ³ Jōn Njwiti ké Aisáya ndemekepinti Mandem áreme nyaka éti yi be, “Mmu achi amem baso ábik ne eyōñ amfay andeme nōko be, ‘Toñtí ká mbi ane Acha áfuét are. Kú ka mbi ywi ambak chak.’ ” ⁴ Nkú Jōn abhak chí enyñ ene baghoko ne babyok mpoñō baso. Mgbat ane yi ágwōť ebho abhak nkwobhénya, ne nenyíé eni nébhak ngémtáy ne bawéré betu ámén yi ághō amem baso. ⁵ Beyá bho báfú, bārók ntá Jōn ndu begbok enyñ ene yi árem. Báfú etok Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ne betok menkem ebhen bechi kekwoť ne Nnyén Jódan. ⁶ Báré su bebú bhap, Jōn anjwiti nōko bhō amem Nnyén Jódan.

⁷ Ke Jōn ághó nókó ndü beyá bōnkwo Fárisi ne bōnkwo Sádusi bátwō be yi anjwiti bhō, abho bérem ntá yap be, “Bé befé! Agha áyébhé be batú be mánñañ mbi bebue ntemsi Mandem ane átwō? ” ⁸ Bábhōñ bekā menyñ ebhen betōñ be mánñañ bātiknsem ndü bebú ebheka tetep. ⁹ Báké chōko mánkáysi be báchí bebhárebhō Abraham ne yēnyñ epu kway bekā bhe. Dññí ká be Mandem ákwáy besōt batay ane ankā yó ámbak bebhárebhō Abraham. ¹⁰ Yé chí nēne, seti séchí bhueré, ne bákway bekpōť yéntiki enok ene epu nyu berítí kepem te ndü bakan, manguep angó.”

¹¹ “Mějwiti bhe ne manyiēp betōñ bé bātiknsem ndü bebú ebheka. Ke mmú ane átwō me ansem achá me enyune mbíkí kway mmu ane nchí kanjari nkwobhányā bekak ebhi. Antwó, chōñ anjwiti bhe ne éfōñó Bedyere ne ngó. ¹² Atwō ne nchán myákátí awō béchák nkway ndü befáp ene érí ne bekpáfu.

Anánj ánká nó, ášot mbwət anten ndü nkpané, anyo mmik, ansot bekwoɓ ebhi amfye ndü ngo ane apu neme.”

Jɔn ajwiti Yesu
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

¹³ Ebhíki tat, Yesu afú atú Gálili arək ndü Nnyén Jódan be Jɔn anjwiti yi. ¹⁴ Ke Jɔn keyaɗ bejwiti Yesu. Are yaɗ beka Yesu anjibhiri nkaysi yi. Arem be, “Ɔtwa be njwiti wə, ene me ke mbónó bétwə ntá ye be ónjwiti mé?” ¹⁵ Yé nó, Yesu akeme yi chi be, “Dó émbák mbə enyü ngátí wə, mbonyune eri be senka yéntiki enyiɗ ene Mandem áyaɗ.” Jɔn aka ye, ajwiti Yesu. ¹⁶ Nejwiti Jɔn ájwiti yi, Yesu afú anyén. Nebu nénéne, aghə ndü Efónó Mandem afú amfay, asot mkpá ebhónó are sep kpát ate yi amɛt. ¹⁷ Eyoɗ éfú ye amfay éré rem be, “Né chi Mówa. Nkəɗ yi tontó. Achyè me beyá manjak.”

4

Satan are mo Yesu
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

¹ Efuéré nókó nó, Efónó Bedyere akə Yesu arək amem baso be Satan amo yi. ² Aré amem baso, Yesu abhak ndü netarénsay beti ne ngósi ndü manywəɓ besa bepay. Nsay akém yi. ³ Satan arək ntá yi, arem be, “Mbák óchí Mmə Mandem tetep, chyé eyoɗ be batay ane anjibhiri andəɓ bekpókó bret.” ⁴ Ke Yesu akeme yi be, “Echi amem Ekáti Mandem be, ‘Puyé nenyíe nónó ke nékəm nepém. Yéntiki enyiɗ ene Mandem árəm ké ébhón betaj bekem nepém mmu.’”

⁵ Satan asot yi barək Yerúsalem, etək Mandem, bákó ndü nebhɛt ane áchi te amfay ndü ekerákap Mandem. ⁶ Aré, arem ntá Yesu be, “Mbák óchí Mmə Mandem, dók, tëndu echi amem Ekáti Mandem be, ‘Chəɗ Mandem anchye eyoɗ boángel bhi mántwə manchye wə nekwa. Ekáti Mandem épet érem be, chəɗ mankpəɓ wə ne amó yap bé óké tem ekak ndü ntay.’”

⁷ Yesu akeme yi be, “Ekáti Mandem épet érem be, ‘Kémə Mandem Acha ywe.’”

⁸ Béfu afə, Satan asot Yesu ndü njie ane aré sáɓ amfay, atón yi betókó mmik menkem ne kefə eken kéchí aré. ⁹ Arem ye ntá Yesu be, “Chəɗ nchyé wə menyin ebhen menkem mbák óntép mánén besí bha, onchyé me kenókó.”

¹⁰ Ke Yesu aghati yi be, “Fə me besí, wə Satan! Ekáti Mandem érem be ‘Mmu abhəɗ bechyé kenókó chi ntá Mandem Acha, antók chí yi aywinti.’”

¹¹ Satan arə ye Yesu arək, boángel Mandem barək bachye Yesu nekwa.

Yesu abho betik ebhi
(Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

¹² Mpok Yesu aghoko be bákém Jɔn Njwiti báfyé ekerékenəɗ, afa atú Judéya apetnsem atú Gálili. ¹³ Ke yí kerón Násáret. Arək achəkə Kapənaum. Etək Kapənaum ébhák nepak manyu Gálili, atú Sébulon ne Náftali. ¹⁴ Efékari nyaka enyu yo be enyiɗ ene Mandem ághátí ndemekepinti Aisáya andem émfú tetep. Aisáya arem nyaka be:

¹⁵ “Mmik Sébulon ne Náftali,

mmik ane bo báfaət are berəɗ ndü éntiɗnyen ene bábhiɗi be Manyu Gálili, mmik ane áchi ebhənyen negho Jódan, atú Gálili ane beyá bo abhen bápú bo Israel bachi are.

¹⁶ Bə abhen báchí amem ejuri,

bágho beyá bediéré.

Bõ abhen báchí ndü mmik ndíkándí newu, mbanj ágho etok eyap néne.”

17 Nεbho mpok yo, Yesu abho béghátí bho be, “Yéntiki mmu abhøj bátiknsem ndü bebá bhi mbonyune mpok ane Mandem ábhák ne bho mbõ Mfõ wap arøj chi kekwot.”

Yesu abhij bo bati anwi be mambák bakojo bhi

(Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18 Ewak émot, ené Yesu ákõ nepak manyu Gálili, aghó bo bati apay, bõ nno amot chi amot. Amot aka nnyén be Símun. Nnyén eni néchák nébhák be Píta. Manó ywi aka nnyén be Andru. Bõ bati apay bare gup beyá nkáp anyén ndu beway nsi mbonyune bachi nyaka bawánsi. 19 Yesu arem ntá yap be, “Twó ká bhák bakojo bha, ne chøj ntøj be enyü báku bé bo bachak mambák bakojo bha.” 20 Témté wu, Símun ne manó barõ beyá nkáp yap, bakojo Yesu.

21 Yesu átén nókõ mmuet ambi mandú, aghó bõ nno amot chi amot bachak bati apay, nõ chi, Jems ne Jõn, bõ Sebedi. Bábhák amem áchwí chõkõ ne etayap Sebédí, mángoko nõkõ beyá nkáp yap. Yesu abhij bho nkwo be mambák bakojo bhi. 22 Témté wu, bárõ áchwí wap ne etayap, bakojo yi.

Betik Yesu atú Gálili

(Lk 6.17-19)

23 Yesu abho bekõ atú Gálili ankem antøj nõkõ bho Eyøj Mandem amem bekeré nenikímuet bo Israel, angati nõkõ bho nkwo Mbok Ndíndí ane árèm enyü Mandem ábhák ne bho mbõ Mfõ wap. Ne ambu nõkõ yéntiki enyü neme enen bo babhøj. 24 Ekú nnyén Yesu nétáka kpát négháka atú Síria ankem. Bo béré pókõ bõ abhen bábhøjó mame menyu ne menyu mándak nõkõ ntá Yesu be ámbú bho. Mbok yap bábhák bo abhen beføjõ bebábeba besøjori bho, báchák bábhák bõ abhen bákwèn ntímen, abhénéfú babhak bõ abhen bachi bhuré. Yesu abú bho mankem. 25 Beyá bhó bare fú mbanj ne mbanj mánkøj nõkõ Yesu yéntiki ebhak ene yi árøn. Mbok eyap báfú atú Gálili, báchák báfú Díkápõlis, nõ chi atú betok byo, báchák báfú Yerúsalem, báchák báfú atú Judéya, ne abhénéfú báfú ebhényén negho enen babhij be Jõdan.

5

Yesu achakõ ambi njie are tøj bo menyij

1 Ewak émot, bo béré twõ ntá Yesu ndü bakwó. Aghó nókõ bhó, arøk achakõ ambi njie. Bakojo bhi bákõ bátéméri yi, bachakõ ne yi. 2 Abho betøj bho menyí.

Manák amen tetep

(Lk 6.20-23)

3 Are tøj andem nõkõ be, “Eri echa ntá yéntiki mmu ane ághó be besí Mandem, yi apu yényij,

mbonyune Mandem achi Mfõ ywi!

4 Eri echa ntá bõ abhen báchí ndü nedí kebho néne;

mbonyune chøj mánychye bhó nepõptí nti!

5 Eri echa ntá bõ abhen bábhøjó nesepímuet ne bápú tøj betan,

mbonyune chøj yí anchye bho áfók ankem ane yi afyé barijep bechye bhó!

6 Eri echa ntá bõ abhen bábhøjó nsay ne ekwak beku menyij ebhen bechi chak besí Mandem,

mbonyune chøj yi anchye bho menyij ebhen bábhøjó ekwak bebhøj!

7 Eri echa ntá yéntiki mmu ane ághó bho ntínso,

mbonyune chon Mandem angó yi ntínso!

⁸ Eri echa ntá bõ abhen bati yap áchí amem pépép,
mbonyune chon Mandem anká bõ mángó yi!

⁹ Eri echa ntá bõ abhen mánù be bo mámbák eyon émot ne bati;
mbonyune chon Mandem anká bõ mámbák bõbhi!

¹⁰ Eri echa ntá yéntiki mmu ane bo báchyè esonjori ndü ákà menyin ebhen bechi
chak besí Mandem.

Ayet yi mbonyune achí Mfõ ywi!

¹¹ “Eri echa ntá yeka mpok bo básòkoti bhe ne mpok ane báchyè bhe esonjori,
mámbaré nòkò bhe barak amuet ndéndem ãti ya. ¹² Nák ká ne mámbõn manák
mbonyune Mandem abhúré bhe erem akap awu amfay. Ne báké ghòkòntik be
báchyè nyaka baremé kepinti abhen tesáy esonjori nkwo.”

Yesu yi bakojo bhi báchi mbõ ngán ne erõnjõ
(Mk 9.50; Lk 14.34-35)

¹³ “Báchi mbõ ngán ntá bõ mmik mankem. Ke mbák ngán ábhíki pere bhõn
manyinti mi, ná bákway beka wu ampèt ambak eríti ngán? Bápú pere kway
beka yenyin ne wu. Arõp chi enyinj beto nefi ebhak ene bo báfuèt mánjati nòkò
wu.

¹⁴ “Báchi erõnjõ ntá bõ mmik. Etok ené échí amfáy njie épú bhese. ¹⁵ Ne bápú
dure erõnjõ mánsot enyinj mánkuti. Bá dure erõnjõ mán te chí ebhak ene bábhõnjõ
bete yò bé mbanj ángõ ntá yéntiki mmu ane achi anywõp. ¹⁶ Dõ yé ká epin eyeka
éngõ mbõ erõnjõ. Epin eyeka ébhõn bebhak mbõ erõnjõ bé bo mángó, mámbiti
Étayeka mmu achi amfay.”

Enyinj Yesu dghati bho ãti bebhé Moses

¹⁷ “Báké kaysi bé ntwo béfere bebhé Moses. Báké kaysi bé ntwo chí beferé
basinj baremé kepinti. Mbíki twõ béfere mó, ntwo chí beka be yéntiki enyinj ene
bõ básinj émfú tetep. ¹⁸ Tetep, nchí ghati bhe be te mfáy ámfuet, mmik amfuet,
bápú kwáy beferé yé mandú enyinj ndü basinj amen wáwák. Basinj amen ábhák
kpáte yéntiki enyinj ene básinj émfu tetep. ¹⁹ Yé agha ane ápú bhæere yé chí
mõbhé amot, antõn nòkò bo bachak be mánká enyumot mbõ yi, chon ambak
ansem ndü nkwo bhó mankem abhen Mandem achi Mfõ wap. Ke mmu ane
ábhære bebhé Mandem menkem, antõn nòkò bo be manka nkwo mbõ yi, ábhák
müngo ndü nkwo bho abhen Mandem achi Mfõ wap. ²⁰ Nchí ghati ye be be,
mbák menyinj ebhen báká bebhíki cha ebhén batõn ebhé Mandem ne ebhen
bõnkwo Fárisi, bápú bhák bo abhen Mandem achi Mfõ wap.”

Enyinj ene Yesu dtõnjõ ãti bebenti
(Lk 12.57-59)

²¹ “Bárinji ndü ebhé Moses éghati nyaka bachimbi bheka be mmu áké wáy
nti, ne yé agha ane áway mmu, báká manyé ne yi. ²² Ke enyinj ene nchí ghati
bhe chí be, yé agha ane ábenti ne mómayi Mandem átan yi. Yé agha ane ásòkoti
mómayi mbõ berem be, ‘Wõ achí agha?’ Básòt yi besí acha manyé. Ne yé agha
ane árem ntá mómayi be, ‘Wõ echijitimu’ chí mmu ane bábhõnjõ memese amem
nepingo. ²³ Mbák òrõn ye bechye akap ntá Mandem ke òntik be nti manõ ábè nti
ãti enyinj ené òká yi, ²⁴ dõ akap aywe ndü nebhuet ane bo báchyè akap, dók kpík
ká mámbák eyon émot ne yi ke òmpetnsem onchye akabhe ywe ntá Mandem.

²⁵ “Mbák mmu abhõn ndak ne wõ, antí wõ, dók temerí yi ayak mánsokori
ndak wu, mámbak eyon émot. Mbák óbhíki ka nò, mpok ámfuet, yi andok ntá
ntanjá manyé ne wõ, afyé wõ amõ yi, ne yi anchye wõ ntá bo mbijn nkú, ne bõ

mámfyε wə ekerékenəŋ. ²⁶ Diŋí be mbák émfákárí enyu eyə, opú fu wawak kpáte ɔnchye ákwó ywe ankem, yěnyin kerəp.”

Yesu átɔŋ ɛti berwəp

²⁷ “Bāríní ndú ebhé Moses éřem be, ‘Mmu abhíkí bhəŋ bekwen berwəp.’ ²⁸ Ke nchí ghati bhe be, yě agha ane afyé amík aməet ngoré, ambón nkaysi bebħære ne yi, anán akwen berwəp ne ngoré wu ndú nti eni. ²⁹ Mbák nyésé ene nemət néto wə ndú bebá, feré nɔ guerp. Eri be óném epókóməet eye émət echa wə berəŋ ambi bekwə bebá, mánsət mməet eye nkem mámesε amem nepingo. ³⁰ Ne mbák awónem ywe átó wə ndú bebá, kpót wú guerp. Eri be óném epókóməet eye émət echa wə berəŋ ambi bekwə bebá, mánsət mməet eye nkem mámesε amem nepingo.”

Enyin ene Yesu atəŋə ɛti awáy nəbhay

(Mk 10.11-12; Lk 16.18)

³¹ “Ebhé Moses epət éřem be, ‘Yě agha ane áró ngoré ywi ndú nəbhay, abhəŋ bechye yi ekáti ndu betəŋ be awáy nəbhay.’ ³² Ke enyin ene nchí ghati bhe chí be, yěntiki mmu ane áró ngoré ywi ndú nəbhay ené ngoré ábhíkí kwen berwəp, akwə ngoré akwen berwəp, ne yěntiki mbakanem ane ábháy ngoré ane ápət apu ekerénebhay, akwen nkwo berwəp.”

Yesu átɔŋ ɛti neyiki

³³ “Bāríní ndú ebhé Moses épət égháti nyaka bachĩmbi bhəka be, ‘Ké fyé barierp bekwə enyin ené óbhíkí bhəŋ nti bekwə yə. Mmu abhəŋ bekwə enyin ene yi áyíkí bekwə ndú nnyén Mandem.’ ³⁴ Ke nchí ghati bhe be mmu abhíkí bhəŋ beyiki wáwák. Mmu abhíkí bhəŋ beyiki ambiní mfay, mbənyune mfay chí bechókó Kefə Mandem. ³⁵ Mmu abhíkí bhəŋ beyiki ambiní mmik mbənyune mmiki ne achi mbə enək ene Mandem ásiki bekak are. Ne mmu abhíkí bhəŋ beyiki ambiní Yerúsalem, mbənyune chí etək eremé Mfə ywese. ³⁶ Ké yiki ombiní nti ywe mbənyune óbhíkí bhəŋ betəŋ bekwə ekaká emene émbák pépép, ne óbhíkí bhəŋ betəŋ bekwə yə embak pyə. ³⁷ Mbák ónká bekwə enyin, dem be, ‘Eé’. Mbák óbhíkí ka bekwə enyin, dem be, ‘Ae’. Yěntiki enyin ene echa eyə, éfú chí ntá mbúbmu.”

Yesu yi be ebhiki ri bekemε bebá amfay bebá

(Lk 6.29-30)

³⁸ “Bāríní be ebhé Moses éřem be, ‘Mbák mmu achónjí nyésé nti mánychí nti eni nkwo. Ne mbák mmu áferé nényén nti, bábhəŋ beferε eni nkwo.’ ³⁹ Ke nchí ghati bhe be, mbák mmu akwə wə bebá, óké kemε yi. Mbák mmu aderp wə atá ndú ebhe awónem, tón yi ebhe échák nkwo. ⁴⁰ Mbák mmu áyàn bekwə manyé ne wə be ánsót nkú ye, kpík chyé yi nde ye nkwo. ⁴¹ Ne mbák ntemé nenu anyéré wó be ɔmpəkə ntu ywi ɔndək ne yi nekó ntay* nemət, dók ne yi nekó batay apay. ⁴² Mbák mmu aníní wə enyin ene óbhónó, chyé yi yə. Ne mbák mmu atwə ntá ye be ɔmpúə yi enyin óké nisi bekwə nə.”

Yesu yi be mmu abhəŋ bekəŋ bo abhen bápabhé yi

(Lk 6.27-28, 32-36)

⁴³ “Bāríní ndú ebhé Moses éřem be, ‘Óbhón békəŋ mmú etək eye, ɔmpap mmu ane ápábhé wə.’ ⁴⁴ Ke nchí ghati bhe be, kəŋ ka bɔmpap abhəka, mánik nəkə mməet be Mandem ankwak bə abhen báchyé bhe esəŋəri. ⁴⁵ Mbák báká nə,

* 5:41 Ntay nemət: Ntay chí “Mile” ndú eyəŋndik.

bo bágħò be bãchí bõ etayeka mmu achi amfay. Báké ghokontik be yi áto mmok ntá yéntiki mmü bebú ne yéntiki mmü ndíndí. Mandem áto manyiep ntá yéntiki mmu ane ákù enyij ene yi áyàñ ne mmu ane ápú ká enyij ene yi áyàñ mmu wu anká. ⁴⁶ Mbák bákõñ chi bõ abhen bákõñó bhe, ntiki nsáy bãbhõñ? Yé chí bakü bebú mbõ babhebhé nkábhénti bakõñ bõ abhen bákõñó bhõ. ⁴⁷ Ne mbák bákaka chi bõ abhen mányíe ne bhõ, nó bákü yi? Yé chí bõ abhen bápú bo Israel bákü nõ. ⁴⁸ Bãbhõñ ye bebhak chak ndü babhi ankem nkúbhé mbõ enyü Etayeka Mandem mfay achi chak ndü babhi ankem!”

6

Yesu atõñ enyü mmu ábhõñó bekwak mmu ane eyi epu

¹ Yesu arøk ambi berem be, “Sot ká mpok be yé mmu yweka áké ká beri ebhen Mandem áyàñ yi anká besi bhõ ndu betõñ mmæet. Mbák mmu anká nõ, apú bhõñ nsáy ane Etayeka Mandem mfay áchyè.

² “Yéntiki mpok ane óchyè enyij ntá mmu ane eyi épú, ké dep akánkãñ mbõ bõ abhen bákü menyij chi be mángó bhõ. Bákü nõ amem bekeré nenikímæet ne ndu mántítok be bo mámbiti bhõ. Diñí ká be nebiti ane bo bábiti bhõ chí awap akap ankem ané bõ mánãñ bãbhõñó. ³ Mbák óchyè mmu enyij mbõnyune eyi épú, ká nõ enyune yé mmu apu riñi enyij ene ókà. ⁴ Eri be ónká beri bhésé bhésé ne chõñ Etaye Mandem mmu ághõ yéntiki enyij ene mmu ákà bhésé bhésé ankap wõ.”

Yesu atõñ enyü bo bãbhõñó menikmæet

⁵ “Yéntiki mpok ane mánikmæet, báké ká mbõ bõ abhen bákü menyij chi be mángó bhõ. Bákõñ bete amem bekeré nenikímæet ne ndü manyé mbi ke manikmæet bé mángó bhõ. Diñí ká be, neghó ane bo bágħò be bõ mánikmæet, chí awap akap ane mánãñ bãbhõñó. ⁶ Mpok ane mmü yweka áyàñ menikmæet, áchhwé anywõp, ebhak ene yi ábhak aywinti, antiép mbinywõp anikmæet ntá Mandem Eta yeka mmü bápú ghõ ne amík. Mbák mmu aká nõ, chõñ Etayeka mmu ághõ yéntiki enyij ene mmu ákà bhésé bhésé ankap yi.

⁷ “Mpok mmu yweka ánikmæet, áké rem beyã menyij ebhen bébhíki bhõñ ntí ne nnet, mbõ bõ abhen bápú bo Israel bákü. Bákü nõ mbõnyune bákaysi be beyã kepi ke kékü Mandem angok nenikímæet enap. ⁸ Báké bhak mbõ bhõ. Bãpere nikmæet, Mandem Etayeka anañ arinj enyij ene bãyan. ⁹ Enyu ene ké bãbhõñó menikmæet:

‘Etayese, wõ mmu óchí amfay:

Ká bo mányché nnyén ena kenókó;

¹⁰ Ká bé mandõ wõ ombak Mfõ wap;

ne be mánká nókó chí menyij ebhen óyan bo manká fá amík,
mbõ enyü echi awu amfay.

¹¹ Chíé bhese nenyíé enen echõñ;

¹² Omfõñori bebú bhese,

mbõ enyu séfõñórí bo abhen báká bhese bebú.

¹³ Ne óké ka sénchwe ndü nemõ enen neká sénkwén ndü bebú,
ke feré bhese ndu amõ mbámbü.’

¹⁴ “Mbák ómfõñórí bo abhen báká wõ bebú, chõñ Etaye Mandem mmu áchí amfay nkwõ amfõñori wõ. ¹⁵ Ke mbák õpú fõñori bo abhen báká wõ bebú, Etaye Mandem Mmu achi amfay apú fõñori wõ.”

Yesu atónj eti netarénsay

¹⁶ “Yěntiki mpok ane bātāt nsay ndu menikmæet ntá Mandem, besí ebheka béké bhak mbɔ bɔ abhen enyinj éśòñori bhɔ. Báké bhak mbɔ bɔ betábhá. Bágwot besí bhap chi be bo mángó be bɔ bachi ndú netarénsay. Dijní ká be, neghó ane bo bágghɔ be bɔ bātāt nsay, chí awap akap ane mánánj bábhónj. ¹⁷ Ke mpok óbhak ndú netarénsay, sɔ besí bhe watí, ómpák ntí. ¹⁸ Mbák ónká nɔ, bo bápú riñi be óchí ndú netarénsay, ke Etaye mmu bápú ghó ne amík áriñi. Ne chɔñ Etaye mmu ághɔ yěntiki enyinj ene mmu ákà bhésé bhésé ankap wɔ.”

*Yesu atónj eti kefs mmik
(Lk 12.33-34)*

¹⁹ “Báké sot kefs nkáp ne kefs menyinj bechak mámbure fá amík. Fá amík, kengok ne mfárékánj báchòñti, ne baghép báway eket mámpokɔ yěntiki enyinj. ²⁰ Enyinj ene yěntiki mmu yweka ábhónj beka chi be, ansot kefs nkáp eki ne kefs menyinj bechak ambure amfay ntá Mandem. Aré, kengok ne mfárékánj bápú kway bechòñti bhɔ ne baghép bápú kway bedak eket mángép wú. ²¹ Ebhak ené nkáp aywe áchí, aré ké ntí ene nkwo nébhak.”

*Yesu atónj be amík áchí mbɔ erónj ene ékà mmu ángɔ mbanj
(Lk 11.34-36)*

²² “Amík áchí erónj ene ékà mmu ángɔ mbanj. Mbák mmu abhòñ amík ariari, ághɔ andinj yěntiki enyinj ene yi ákà. ²³ Ke mbák ápú ariari, mmæet ye nkem ábhák chi amem ejuri. Ke mbák erónj eye égirigiri, nó ejuri ene óchí are eya echa.”

*Enyinj Yesu atónj eti Mandem ne menyinj mmik
(Lk 16.13, 12.22-31)*

²⁴ “Yě mmu apu kwáy betok bachi bati apay ndɔñ amɔt. Mbák ámbónj bachi bapay, ákɔñ amɔt ancha anefú, mbák épú nó, áchye kenókó ntá amɔt, ambyák anefu. Mmu apu kwáy betok Mandem antok nɔkɔ menyinj mmik.

²⁵ “Nó ké nchí ghati bhe be, mmu áké bhòñ basémé ãti nepém eni andem bé, ‘Chòñ nyíe yi? Chòñ nyú yi? Chòñ mfyé yi?’ Nepém nkwa nébhíkí cha nenyíé? Nepém nkwa nébhíkí cha ndené? ²⁶ Yinj ká kenem. Képu kwan nenyíé ne képu fere mbwɔt ebhi kembay ndú betem. Yě nɔ, Etayeka mmu áchí amfay áchye kɔ nenyíé. Bábhíkí riñi be báchá kenem-e? ²⁷ Ne ntiki mmu yweka basémé ákway beka nepém eni nénsap yě chí mandú niñininj, nenchá enyu nebhoñj bebhak?

²⁸ “Ne ndaká yi bábhòñ basémé ãti nden ene béfyé amæet? Yinj ká enyũ bochuchu abhen bachi ebhi bágó. Bápú kɔ betik ne bapu ghoko nden. ²⁹ Ke nchí ghati bhe be, yě chí Mfɔ Sólomon mmu ábhónj nyaka beyá keném, abhíkí bhòñ nyaka nden ene eri mbɔ yě chuchu amɔt. ³⁰ Mandem ké ághókó tákɔ ne beri ebhi, tákɔ ane ákway bebhak echòñ, mbúré angwɔsi, mámfyé ángó. Bákáysi bé be ké Mandem apu kwáy békwak mámbónj nden béfyé amæet ké? Neka eneká ne Mandem négápsi netcha!

³¹ “Báké bhónj ye basémé, mándeme nɔkɔ be, ‘Chòñ sényie yi? Chòñ sényú yi? Chòñ sémfyé yi?’ ³² Menyinj ebhen menkem ké bɔ abhen bápú bo Israel básíkí ntí are. Ke Etayeka mmu áchí amfay arinj be bábhòñ bébhónj menyinj ebhen menkem. ³³ Yá yé ka mbi befye ntí berɔ Mandem ámbák Mfɔ yweka, mámfyé ntí beka chi yěntiki enyinj ene yi áyánj bo manka, ne chòñ yi anchye bhe menyinj ebhen menkem nkwo. ³⁴ Báké bhòñ ye basémé ãti nywɔp enen mbúré. Chòñ

mbúrɛ antwɔ nɛ ayi barak anɛ mmu afyé ntí arɛ. Bákɛ sɔt bɛsɔŋɔri bɛchak māmáká ndü ebhɛn ɛchɔŋ.”

7

Yesu atɔŋ bɛ bo bábhíkí bhɔŋ bɛtáj bati

(Lk 6.37-38, 42-43)

¹ “Bákɛ táj bati kéká mántáj bɛ nkwo. ² Mmu ákɛ táj nti mbɔnyunɛ, enyu enɛ ɔtáj nti enyu yɔ kɛ Mandɛm átáj wɔ. Enyü ɔyɛnti ɔnchɛ nti, nkúbhɛ enyu yɔ kɛ báyɛnti mánychɛ wɔ. ³ Ndaká yí ɔyinjí móŋnyinjí anɛ achi anyɛsɛ nti, enɛ ɔpú fyɛ ntí ndü nkɔkɔnɔk anɛ achi wɔ anyɛsɛ? ⁴ Ná ɔgháti nti bɛ, ‘Manó, dɔ mɛ mfɛrɛ móŋnyinjí anɛ achi wɔ anyɛsɛ,’ enɛ nkɔkɔnɔk achi wɔmbɔŋ anyɛsɛ? ⁵ Wɔ mmü bɛtábhá, fɛrɛ kpík nkɔkɔnɔk anɛ achi wɔmbɔŋ anyɛsɛ, kɛ ɔngɔ mban sayri bɛfɛrɛ móŋnyinjí anɛ achi amɛm nyɛsɛ manóywe.

⁶ “Bákɛ sɔt menyinj Mandɛm mánychɛ ntá bɔ abhɛn bábhíkí bhɔŋ mpok nɛ yi. Báchí mbɔ mmü. Mmu ákɛ sɔt menyinj Mandɛm ánychɛ ntá bo abhɛn bábyak bhɔ. Báchí mbɔ bakók. Mbák mánychɛ bakók enyinjí nkáp, básɔt mányɔp chi ndü ntɔp. Nɛ mbák mánychɛ mmü menyinj Mandɛm, áyibhiri mmɛt antoko bhe anɛt.”

Bɛp, chɔŋ mánychɛ wɔ

(Lk 11.9-13)

⁷ “Ník mmɛt ɛti enyinj enɛ ɔyán, chɔŋ Mandɛm anchɛ wɔ. Yán, chɔŋ ɔngɔ. Dɛp nekɔk, chɔŋ mánɛnɛ ntá yɛ. ⁸ Kɛ nɔ mbɔnyunɛ yɛntiki mmu anɛ ánikmmɛt ɛti enyinj enɛ yi áyán, Mandɛm áchɛ yi. Yɛntiki mmu anɛ áyán enyinj, ághɔ yɔ. Yɛntiki mmu anɛ ádɛbhɛ nekɔk, mánɛnɛ ntá yi. ⁹ Bɛ bachíbhɔ, mmu yweka anɛ mbák móywi ámbɛp yi bret, ansɔt chi ntay anchɛ yi, chi agha? ¹⁰ Mbák ámbɛp wɔ tansi, ɔchɛ yi nnyó kɛ? ¹¹ Mbák bɛ bɔ bɛbá, bábhɔŋ nti bɛchɛ bɛrítí menyinj ntá bɔbbhɛka, bákáysí bɛ ɛtayɛka mmu achi amfay kɛ anɔk bɛbhɔŋ bɛyá ɛkɔŋ ndu bɛchɛ bɛrítí menyinj ntá bɔ abhɛn mánikmmɛt kɛ? ¹² Yɛntiki mmu yweka ánká yɛ nɛ bati mbɔ enyü yi ákway beyan bɛ bo manká ntá yi. Mbák mánká nɔ, ɛtɔŋ bɛ báká menyinj ebhɛn Moses nɛ baremé kɛpínti bágháti bhɛsɛ amɛm basinjí amap.

¹³ “Nyübhá anɛ mmu áfɛt arɛ bɛchwe ndü Kɛfɔ Mandɛm áchí mábhéri. Nyübhá anɛ mmu áfɛt arɛ andɔk anchwe ndü mbí nɛwú ánɛnɛ mmɛt nɛ mbí wu áchik, nɛ ɛchí wikirik bɛfɛt arɛ. ɛkɛ bo abhɛn báfɛt arɛ baya. Fɛt yɛ ka chi ndü nyübhá anɛ achi mábhéri. ¹⁴ Fɛt yɛ ka ndü nyübhá anɛ achi mábhéri mbɔnyunɛ wú kɛ mmu áfɛt arɛ anchwe ndü mbí nɛpɛm. Mbi wu ábɛ mmɛt bɛfɛt arɛ, nɛ bɔ abhɛn báfɛt arɛ babhiki ya.”

Yɛntiki ɛnɔk nɛ ɛyi bakaj

(Lk 6.43-44)

¹⁵ “Sɔt ka mpok nɛ bɔ-nsɛ abhɛn bárɛm bɛ báchí baremé kɛpínti Mandɛm. Bákɔt ngepti bɛ báchí bághɔŋmɛn, kɛ sayri sayri, báchí chí nkwo enɛ nsay ánu yɔ. ¹⁶ Chɔŋ mándinjí enyü bɔ báchí ndü bɛpɔŋ ebhap, nkúbhɛ mbɔ enyü mmu áriŋjɛ ɛnɔk ndü kɛpɛm eki. Bápú rɔŋ ndü táfánjɛ mánkók nɛpɛ. Nɛ bápú rɔŋ ndü nnet áronóri mánkók bakwa. ¹⁷ Enyu yɔ kɛ ɛchí nɛ ɛrítí ɛnɔk. Enyu chí bɛrítí kɛpɛm, ɛpu kway menyü bɛbɛptí kɛpɛm. ¹⁸ Nɛ ɛbɛptí ɛnɔk ɛnyu chí bɛbɛptí kɛpɛm, ɛpú kwáy ményü bɛrítí kɛpɛm. ¹⁹ Bákɔt yɛntiki ɛnɔk enɛ ɛpú

nyu berítí kepem, mámkrpoti, mansonj ango. ²⁰ Barémé kepinti nsé bachi mbo menok ebhen bepu nyu berítí kepem. Bãriñi bhô chi ndü bepiñ ebhap.”

*Bakonjo Yesu abhen tetep
(Lk 13.25-27)*

²¹ “Puyë yëntiki mmu ane ábhñi me be, ‘Acha, Acha’ kě áchwè ndü Kefó mfáy. Mũne ákù enyij Etaya mmu achi amfay áyanj ke áchwe are. ²² Ndü nywòbhé manyé, chonj beyá bho mándem ntá ya be, ‘Acha, Acha, pú séghàti nyaka bho Eyonj eye ndü nnyén ena? Pú sébòk nyaka befónó bebábèbè ndü nnyén ena? Ne sékù nyaka menyijí maknkay ndü nnyén ena!’ ²³ Ke ndü nywòp eno chonj ngati bhô bhe, ‘Mbíkí riñi be wáwák. Fã ká me besí, be bakù bebú.’”

*Menyü baté beket bati apay
(Lk 6.47-49)*

²⁴ Yëntiki mmu ane ághòk menyij ebhen mërèm, ankà mbò enyü ndémé, achi mbò ndiñindak ane até eket ndü setárébhé. ²⁵ Èti yò, yëndu manyiep ákwéné tontó, ne manyén ájwí, agboko, babhàep atañatañ anu, eket eyò éke kwen. Éke kwen mbònyune mbòñóket até yó ndü setárébhé. ²⁶ Ke mmu ane ághok menyij ebhen mërèm, yi ke kà mbò enyü ndémé, achi mbò echijítimu ane até eket ndü ùsiép. ²⁷ Eso étwò nókó, manyiep akwen tontó, ajwi, ataka ebhi, babhàep atañatañ ánú, eket eyò ébáy mmæt amík juu!

Yesu atónj mbò mmu ane drèm émbak chi enyu yò

²⁸ Yesu ánanjá nókó berem menyij ebhen yi átòn, bô mankem abhen báchi are bábhák maknkay tontó èti eyi enyü ene yi átòn. ²⁹ Atòn nyaka mbò mmu ane árèm emay, puyé mbò batonj ebhé Moses.

8

*Yesu abú mmu ebhanákwa
(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)*

¹ Yesu ánanjá nókó menyij ebhen yi átòn, arò njie asep amík. Beyá bo bábhò bekonjo yi. ² Bápère yijí, mmu ebhanákwa amot atwò akwen yi bekak abho berem be, “Acha, mbák okonj, ðkway beka me ntañ.” ³ Yesu anyabhe awò atok yi arem be, “Nkonj beka wò óntán, neme ene némáy.” Témté wu, atañ. ⁴ Yesu arem ntá yi be, “Ké ghati yé mmu enyij ene éfákárí, ke dók ntá nchiakap Mandem be yi ango be ebhanákwa ye émay. Anánj ámbýó wò, óndok, onchye ye akap ntá Mandem békónjo ebhé Moses. Chonj eyò émbak enyij ene étòn bo be ebhanákwa ye émay.”

*Yesu abú mmòbetok münti batemé nenu Rom
(Lk 7.1-10)*

⁵ Yesu afa are rón Kapënaum. Agháká nókó aré, mmu amot ane áchi münti eká batemé nenu Rom besa betay arók ntá Yesu, abho menikmæt ntá yi, ⁶ andeme nokò be, “Acha, mmòbetok awa achi anywóp bñjírí ne beyá bebe.” ⁷ Yesu akeme yi be, “Chonj ntwò nkà yi antañ.” ⁸ Ke münti batemé nenu wu arem be, “Acha, mbíkí kway mmu ane ótwò eket eyi. Chié chí eyonj, chonj mmòbetok wa antañ. ⁹ Nchí rem nò mbònyune menkwó mbòñ bô abhen, mbák mángátí me nkà enyij, mbòñ beghok bhô. Ne mbòñ nkwó batemé nenu antene ya abhen mbák ngati bhô enyij, bábhonj beghok mé. Yëntiki mmu wap ane ndémé be, ‘Dók’, áronj, ne yé agha ane ndémé be, ‘Twó’, átwò. Ne mbák ngátí mmòbetok awa be, ‘Kà enyij ene’, abhonj beka yò.” ¹⁰ Yesu ághókó nokò nò,

abhak maknkay tontó. Ayibhiri mmuet, arem ntá bõ abhen bákõño yi be, “Dĩñí ká be mbíkí re ghõ yẽ mmu Israel amõt ane ábhõñó neka ne me enyu ené. ¹¹ Dĩñí ká be beyá bo báfù chõñ bebhẽ menkem mántwõ manchõkõ ne Abraham ne Aisek ne Jekóp ndũ menyie epá ndũ nebhũere kefo mfay. ¹² Ke chõñ mánten bo abhen bábhõñó nyaka bebhak ndũ nebhũere Kefõ Mandem nefi ndũ ejuri. Aré, mámbak ndũ kebho ne menyie ámén.” ¹³ Yesu ayibhiri ye mmuet arem ntá mũnti batémé nenu be, “Petnsem anywõp, yẽntiki enyĩñ echĩ mbo enyu ónókó.” Nkúbhé mpok ane Yesu árèm nõ, mmõbetok wu atan.

*Yesu abú beyá bõmame
(Mk 1.29-34; Lk 4.38-41)*

¹⁴ Yesu arak achwe eket Píta, aghó nnõ ngoré ywi bháré ne mbáép amuet. ¹⁵ Arak yi nékúmuet atak yi ndũ awõ. Mbáép wu ámay. Afate akũ menyíé abho mene Yesu. ¹⁶ Egháká nõkó beku, bo báré sõt beyá bo abhen befõñó bebúbẽbũ bésõñõri bhõ mándak nõkõ ntá Yesu ne bhõ. Yesu are sõt chí eyõñõnyu eyi ambokõ nõkõ befõñó bebúbẽbũ be méndó bhõ, ne ambu nõkõ bõmame. ¹⁷ Yesu akũ menyĩñ ebhen ntá bhõ be enyĩñ ene ndemekerĩnti Aisáya árémé nyaka ãti yi émfú tetep. Aisáya arem nyaka be, “Asõt mame ayese ne apõkõ bésõñõri ebhesé.”

*Enyũ nepém nkoño Yesu nébhõñó bebhak
(Lk 9.57-62)*

¹⁸ Yesu ághó nõkó beyá bo ndũ bátwõ bákábhe yi, aghati baghok abhi be, “Sémpé ebhẽ manyu éne awu.” ¹⁹ Ntõñ ebhẽ Mandem amõt arak ye ntá Yesu arem be, “Ntõñ, chõñ nkoño wõ yẽntiki ebhak ene ãrõñ.” ²⁰ Yesu akeme yi ne nekay be, “Besõp bebhõñ babhok, kenen kébhõñ manyay, ke Me Mmu mfú ntá Mandem mbíkí bhõñ ebhak besõñ ntí.” ²¹ Nkoño Yesu achak arak ntá yi arem be, “Acha, dõ kpík ndók mbémé Etaya.” ²² Ke Yesu akeme yi be, “Koñó me. Dõ bawú mámbémé ngú wap.”

*Yesu akũ mbáép atanatan akwen chák
(Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)*

²³ Yesu arak achwe amem áchwí ne bakoño bhi ndu bépe berõñ ebhẽ manyu echak. ²⁴ Ndũ bárõñ, bápére ghó mbáép atanatan ábhõ menu, mpérényen ebho bedep áchwí, manyierp anchwe nõkõ amem. Yesu abhak ndũ kenó. ²⁵ Bakoño bhi bárók manjeme yi barem be, “Acha, pemé bhese, sétwò gu anyén!” ²⁶ Yesu arem be, “Bácháy yi? Neka eneka négupsĩ ncha!” Afate ye asáy mbáép ne mpérényen, nnyén nekwen tiii. ²⁷ Bábhák maknkay tontó, babho berem be, “Ntiki enyũ mmu né? Yẽ chí mbáép ághok yi, mpérényen éngok yí!”

*Yesu akũ befõñó bebúbẽbũ bérõ bõbati apay
(Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)*

²⁸ Yesu arak aghaka atú mmik bõ Gerása ebhẽ manyu echak. Bõ bati apay abhen befõñó bebúbẽbũ bésõñõri bhõ, báfú ndũ nebhũéré manem ané bõ báchõkõ are, bátémeri yi. Bághõ nyaka bo, mántoko bhõ anet. Eká bo keperere fuét atú wu. ²⁹ Neghó ane bághó Yesu, babho bebik mándeme nõkõ be, “Mmõ Mandem, ãbhõñ ntiki ndak ne bhese? ãtwõ bechye bhese ntemsi ené mpok abhíkĩ re kway?” ³⁰ Erème nkwo bakók anyie nyaka kekwoť ne nebháét wu. ³¹ Befõñó bebúbẽbũ ebhen bésõñõri bhõ bébhõ menik Yesu mmuet be, “Mbák ãbók bhese, tó bhese chí ndũ nkwo bakók wu.” ³² Yesu aghati befõñó bebúbẽbũ bhõ be, “Dók ká.” Béfú bõbhõ amuet, berok, bechwe ndũ nkwo bakók. Bakók ankem bárókóri básep ndũ nkoko-njie dúgúdúgúdúgú bágure

anyén. ³³ Bō abhen bábhbhəri bakók, bágħó nókó nō, bábue, bārək ndū etək ene echi kekwoṭ, baghati bho yēntiki enyij ne enyū éfákári ne bō abhen befōñó bebúbēbē bésōñori nyaka bho. ³⁴ Etək enkem émóko témté erək étēmeri Yesu. Mánik yi mmuet be ándó atú etək eyap.

9

Yesu abú mbénti

(Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

¹ Yesu áfá nókó atú Gerása, arək, asot áchwí apé nnyén, apetnsem Kapēnaum, etək ene yi áchəko. ² Bōfú bātṵwō ne mbénti amot ane bápókó ndū bekpaka ntá yi. Yesu ághó nókó enyū neka enén bábħónó ne yi be abħon betan bebū mmu wu, arem ntá yi be, “Mówa, óké chay, mfōñóri bebú ebhe.” ³ Ekə mbək batəñ ebhé Mandem abhen bachi are bábho berem ne mmuet eyap be, “Arem kpát mbə bhé achi Mandem! Mandem aywinti ké ákway bēfōñóri bebú mmu!” ⁴ Yesu arinj nkaysi yap, abhép bho be, “Ndaká yí bákəysi bebépti menyij?” ⁵ Enyij ene échí wikirik chí ene? Berem be, ‘Mfōñóri bebú bhe,’ ke chí berem be, ‘Faté kə?’ ⁶ Ke chəñ nkə mändinj be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbōñ betan fá amik befoñori bebú bho.” Arem ntá mbénti wu be, “Faté, pəkó bekpaka bhe gure!” ⁷ Mbénti wu afate kperep, agure. ⁸ Bo bágħó nókó enyij ene efakari, bábhak maknkay tontó, babho bebiti Mandem mmú áchyé nkṵá enyū betan ebho.

Yesu abhinj Mátio be ámbák nkoño ywi

(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

⁹ Ené Yesu áró ebhak ene yi ábú mbénti ákə, áron, aghó mbebhé nkabhénti amot chəkə amem ekerébetik eyi. Aka nnyén be Mátio. Abhinj yí, arem be, “Tṵwó, bhák nkoño wa.” Mátio afate, abho bekoño Yesu.

¹⁰ Étáré nókó, Mátio abhinj Yesu eket eyi. Anak mamuee bhi ne babhebhé nkabhénti bachak, ne baká bebú bachak. Yesu, achəkə anyie nəkə nenyíe ne bho, ne bakoño bhi nkṵə. ¹¹ Bōnkṵwə Fárisi bágħó nókó ndū Yesu ányie nenyíe ne bhó, bábħó bebhep bakoño Yesu be, “Ndaká yí ntəñ ywəka ányie nenyíe ne menyū bōbhen?” ¹² Yesu ághók enyij ene bārəm, akeme bho ne nekay be, “Bō abhen bápú me, bápú yan ngan. Bō mame ke báyañ ngan.” ¹³ Arémé nókó nó, arək ambi berem be, “Dók ká, mánu berinj enyij ene Mandem arémé. Arem be básinj be, ‘Enyij ene méyán chí be bo mángó ntinso ne bati, puyé chí akabhénaya.’ Mbíki tṵwə bebhinj bō abhen bakaysi be bachi chak besí Mandem be mámbák bakoño bha, ntṵwə bēbhinj chí bo babábabá.”

Bábhep Yesu éti netarənsay ndū menikmuet ntá Mandem

(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

¹⁴ Mbək bakoño Jōn Njwiti bārók ntá Yesu bábhep yi be, “Ndaká yí besé ne bōnkṵwə Fárisi sétare nəkə nsay ndu menikmuet ntá Mandem, ke bakoño bhe bápú kə nə?” ¹⁵ Yesu akeme bhó be, “Bákəysi bé bo bákṵwəy bechəkə nsónso ndū epá nebhay ené mbəyngərə abhuet ne bho? Nsé! Ke mpok átwə ane báfere chəñ mbəyngərə ntá yap. Ne chəñ mántare nsay mpok yə.” ¹⁶ Yesu arək ambi berem be, “Yé mmu apú kway besot ebhókónden nkə anchók mbok ndū esí nden? Mbák mmu ankə nə, ebhókónden nkə éñjati, enkə mbokó nden anchik ancha esí mbok. ¹⁷ Ne ntá bo abhen báfyə mmém ndū bebhá nkṵwəbhanya, bápú fyə mmém bakə amem ebhá nkṵwəbhənya ene esi. Mbák mánkú nə, ebha ésen, enchəñə, ne mmem andək amik. Báfyə mmem bakə chí ndū ebhá

nkwõbhɛnyɑ ɛnɛ ɛkɔ. Mbák mánkɛ nɔ, mmɛm ápú rɔŋ amík nɛ ebhɑ ɛpu sɛn ɛnchɔŋɔ.”

Yesu aɲɛmɛ mmɔ̃ münti
(Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

¹⁸ Ǝné Yesu abhɛt beghati bhɔ mɛnyɪŋ ebhɛn, bápɛrɛ ghɔ münti bo Israel amɔt arɔk akwɛn yi bekak, abho bɛrɛm bɛ, “Ǝta, mówa agu nɛnɛ. Chí mɔngɔrɛ. Nnikmɛt, twó nyanjá amɔ yi amɛt, nɛ chɔŋ ampɛtnsɛm ndü nɛpɛm.” ¹⁹ Yesu afate nɛ bakonjo bhi bábhɔ bɛrɔŋ nɛ münti wu. ²⁰ Ǝné bárɔŋ, ngɔrɛ amɔt afú Yesu ansem, arɔk pɛtii, atɔk nkokon nkú yi. Ngɔrɛ wu áfɛrɛ nyaka manon ndü mamíé byo nɛ apay. ²¹ Akɛ nɔ mbɔnyunɛ arɛm nyaka nɛ mmɛt yi bɛ, “Mbák ntɔk yɛ chi nkokon ndɛn Yesu, chɔŋ ntaŋ.” ²² Yesu ayibhiri mmɛt aghó yi, aghati yi bɛ, “Mówa, kéchay. Nɛka ɛnɛ nɛ mɛ nékɛ ɔtaŋ.” Tɛmté wu ngɔrɛ wu ataŋ. ²³ Yesu afuét yɛ arɛ rɔŋ ndü ɛkɛt ɛnɛ münti bo Israel wu. Agháká nókɔ aré, achwe anywɔp, aghó bafé babhaŋ nɛ ngɛmtay bhɔ ndü bádí kɛbhɔ nɛ bɛyá ɛwat. ²⁴ Aghati bó mankɛm bɛ, “Fú ká kpík, mɔnɛ abhíkí gú. Abhɛrɛ chí kɛnɔ.” Bó mankɛm béré way Yesu way. ²⁵ Bó nnerɛkɛt bátɛn nókɔ bhɔ nɛfi, Yesu arɔk kɛkwɔt nɛ ngú wu, ákɛm yi ndü awó, mówu apɛtnsɛm ndü nɛpɛm, afate. ²⁶ Mbok ɛti ndak anɛ ataka atú ɛtɔk wu ankɛm.

Yesu akɛ manémámik bati apay babho bɛghɔ mban

²⁷ Ǝné Yesu árɔ nɛbhɛt wu árɔŋ ambi, manémámik bati apay babho bɛkonjo yi mámbik nɔkɔ bɛ, “Mmɔ Mfɔ Debhít, ghó bhɛsɛ ntínso!” ²⁸ Mpok Yesu achwe anywɔp, manémé amík bhɔ bákɔŋo yi aré. Abhɛp bhɔ bɛ “Mánókó bɛ mɛkwáy bɛkɛ mángɔ mban?” Bákɛmɛ bɛ, “Acha, sɛnoko.” ²⁹ Yesu atɔk yɛ amík ayap arɛm bɛ, “Ǝmbák nɛ bhe mbɔ enyú mánókó.” ³⁰ Amík ánɛnɛ bhɔ tɛmté, bapɛt babho bɛghɔ mban. Yesu asemti bhɔ bɛ, “Báké ghati yɛ mmu enyɪŋ ɛnɛ ɛfakari.” ³¹ Yɛ nɔ, bárɔŋ nókɔ, mángati nɔkɔ bhɔ ndü atú ɛtɔk wu ankɛm enyɪŋ ɛnɛ Yesu áká ntá yap.

Yesu akɛ mbók abho bɛrɛm kɛpi

³² Bó-bhɔ bati apay bárɔ nókɔ Yesu, bófu basɔt mbók bárɔk ntá Yesu nɛ yi. Ǝfónɔ ɛbábɛ kɛ ɛkú nyaka yi ákwɛnɛ kɛbhok. ³³ Yesu abók ɛfónɔ ɛbábɛ yɔ. Ǝrɔ mmu wu, abho bɛrɛm kɛpi tɛmté. Bɛyá bo abhɛn bachɪ aré, babhak maknkay, bábhɔ bɛrɛm bɛ, “Sébhíkí rɛ ghó ɛnɛ enyu fá amɛm ɛtɔk Israel.” ³⁴ Kɛ bónkwo Fárisi béré rɛm chi bɛ, “Chí mfɔ bɛfónɔ bɛbábɛbɛ kɛ áchyé Yesu bɛtaŋ bɛbok bɛfónɔ bɛbábɛbɛ.” *

Yesu ághɔ bhɔ ntínso

³⁵ Yesu ákɔ nyaka amɛm bɛtɔk bɛghɔ nɛ ndü bóbetɔk, antɔŋ nɔkɔ bhɔ amɛm bɛkɛrɛ nɛnikímɛt bo Israel. Nɛ angati nɔkɔ bhɔ Mbok Ndíndí ɛti Kɛfɔ Mandɛm. Abú nyaka bo abhɛn bárɔŋ ntá yi nɛ mame mɛnyu nɛ mɛnyu. ³⁶ Yesu ághɔ nókɔ ndü ngɛmtay bhɔ bátwɔ ntá yi, aghó bhɔ ntínso mbɔnyunɛ báchi ndü ɛsɔŋrɪ, kɛbhón nkwak, mbɔ bághónɔmɛn anɛ ábhíkí bhɔŋ mbabheri. ³⁷ Yesu arɛm ntá bakonjo bhi bɛ, “Mbuɔt bɛfɛrɛ ebhi aya, kɛ bakú bɛtik bábhíkí ya. ³⁸ Ník yɛ ka mmɛt ntá Mandɛm mmu achi mbɔŋnki bɛ ántó bakú bɛtik mamfɛrɛ mbwɔt ebhi.”

* 9:34 Ndón anɛ apu ndü mbok basinj amen tesáy.

10

Yesu ayap bōbati byo ne apay be mambak bōnto bhi
(Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

¹ Ewak émot, Yesu abhiji bakonjo bhi bati byo ne apay, achye bho betan békók befónjo bebábēbē ne ndü bēbú mame menyü ne menyü. ² Manyén bōnto Yesu bho bati byo ne apay achi be: Ane mbi abhak Símun. Nnyén eni néchák nébhak be Píta. Achák abhak Andru, manó Píta. Ne Jems ne mómáyi Jón, bō Sebēdi. ³ Báchák bábhák Filip ne Batolómyo, ne Tómás, ne Mátio mbebhé nkabhénti, ne Jems mmó Alfeyós, ne Tadiós. ⁴ Ne Símun, mfyé-betan ndü barakátok, ne Júdas Iskariót mmu átí nyaka Yesu.

Yesu ató bōnto bhi bati byo ne apay nefi ndü betik
(Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)

⁵ Yesu abhiji bōbho bati byo ne apay aghati bho be, “Mětó bhe nefi ndü betik. Ke báké rōj ntá bo abhen bápú bo Israel, ne báké chwe ndü yé etók Samária émot. ⁶ Dók ká chi ntá bo Israel abhen bachi mbó ághónōmen ané ánémé ebhi. ⁷ Dók ká mǎngati nókó bho be, ‘mpok arōp kekwoť ane Mandem abhak ne bho mbó Mfó wap.’ ⁸ Bú ká bōmame, ηemé ká bawú, mǎmbu bō ebhanǎkwa nkwo. Bók ká befónjo bebábēbē be méndó bho. Nchýé bhe betan ndu beka menyin ebhen nke sōt nkáp. Dók yé ka kú bho ntá bho kebhep bho nkáp. ⁹ Mmu áké pókó yéntiki enyü nkáp amuet. ¹⁰ Mmu áké pókó ebhá nekó, ne yé chí nkú áchák, ne yé chí nkwo bhányá échák, ne yé chí ntém. Bo bábhōj béchié nkabetik enyin ene yi ábhónj bēbhónj. ¹¹ Yéntiki etók ené báchuóbhé aré, yán ká esáyri mmu ane ábhónj ékōj besyepti bhe eket eyi, mǎnchókó ne yi kpáte mpok ane bārō etók eyó. ¹² Nchwe ane báchwe enywóp, kaká ka bō abhen bachi are mǎndem be, ‘Áfók Mandem ámbák ne bhe.’ ¹³ Ne mbák básōt bhe ne ekōj, nik ka mmuet be áfók Mandem ámbák ne bho. Ke mbák bábhíki sōt bhe ne ekōj, nik ka mmuet be Mandem ánkém áfók ywi, kechye bho. ¹⁴ Ne mbák bábhíki syepti bhe ndü yé eket ne yé chí etók, kwet ka mfok ane áchí bhe bekak, mǎmfa are. ¹⁵ Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átān bō mmik, chōj angó ntínso ne bō etók Sódóm ne abhen Gomóra encha bō etók ené bábhíki sōt bhe ne ekōj.” *

Yesu aghati bōnto bhi esōjōri ené bábhónj bēbhónj
(Mk 13.9-13; Lk 21.12-17)

¹⁶ “Ghók ká, Nchí to bhe ntá bō mmik mbó bághónōmén nenti nkwo. Bák yé ka bō kénwán mbó nnyó, mǎmbónj bati pépép mbó bebhónj. ¹⁷ Sōt ka mpok mbōnyune bo bákēm chōj bhe mǎmfye amó bō bati etók, mǎndep manet ayeka amem bekeré nenikímuet ebhap. ¹⁸ Chōj bo mánja bhe gbaka gbaka gbaka ntá bogóbbhanō ne bafó eti ya. Ne chōj eyó énychye bhe mbi beghati bho ne bō abhen bápú bo Israel Mbok Ndíndí eti ya. ¹⁹ Mpok básóré bhe ambi ndu bétān be, báké seme be, ‘Chōj séndem be yi ne yé chí be chōj séndem ná?’ Báké sōjōri mmuet mbōnyune mpok ánkwáy, Mandem ághati bhe enyin ene bábhónj berem. ²⁰ Nchí ghati bhe enyin ene mbōnyune mpok yo, menyin ebhen bārēm bépú fu be anti. Éfónj mmu Mandem etayeka átó ké ághāti bhe enyin ene bábhónj berem. ²¹ Chōj manó anchye nti manó ntá bōbati be mǎngwáy. Chōj mbók bachi mǎnkú enyumót ne bōbhāp. Chōj mbók bho mǎnte nenü ne bachi ne manó, mǎnkú be mǎngwáy bho. ²² Chōj menyü bho menkem mǎmpap be eti ya. Ke Mandem ápeme yéntiki mmu ane áté kpiri te ndü ngwenti. ²³ Etók ene bo báchyé be esōjōri, fá ká aré áyák mǎndok etók échák. Dinji ká be bápú kway

* 10:15 Sódóm ne Gomóra: Chi betok ebhen Mandem átó nyaka ngo áson bho eti beyá bebá bōbhap.

beḱə ndü betok Israel menkem beḱə betik ebha ené Me Mmu mfú ntá Mandem mbíkí re pətnsem.

24 “Mmǎkátí apu kway berinji enyinj ancha ntōj ywi. Ne mübetok apú cha chi-betok ywi. 25 Échí enyinjí mañák be mánkə ne mmǎ ekátí mbə enyu bákú ne ntōj aywi. Ne échí enyinjí mañák be mǎbetok ámbák mbə chi-betok ywi. Mbák bo bákway béchik nti kpát mámbinji me münti nneréket be Belsebul, ná ne be böneréket? Chōj máncnye bhe manyén ané ábébhé áchá enə!”

Mmu abhəj bécháy chi Mandem
(Lk 12.2-7)

26 “Báké chay yé mmu ane ápəbhe. Yəntiki enyinj ene bákúti, chōj mánene. Ne ené echí bhésé bhésé, chōj mánkə be bo mándinji yə. † 27 Yəntiki enyinj ene ngátí bhe ansem ansem, ghatí ká bho kpōjórōj. Ené bəghókó ansem ansem, kó ka amfay beket mándem be mmik nkem ángók. ‡ 28 Báké chay bö mmik. Bákway beway chi mmuet nkə. Bábhíkí bhōj betəj beḱə yənyinj ndu Efónj mmu. Mandem ké bábhónj bécháy. Yi ké ábhónj betəj bechye mmuet mmu ne efónj mmu esəjəri amem nepingo. § 29 Pú mmu ákwáy beku bökenen bayap ne nkáp ane apu yənyinj? Yé nō, yé mósenen amat apú kway bekwen amik ené Etayeka mmu achi amfay abhiki rinji. 30 Enyu yə ké échí ne bhe. Mandem arinjí yé chí mpəy bekaká emene ebhen béchí yəntiki mmu yweka anti. 31 Báké chay ye yənyinj ené bo bakway beḱə bhe. Besí Mandem, yəntiki mmu yweka abhōj menwəp tontó achá ngəmtáy kenem.”

Bə abhen bachi bö-Yesu
(Lk 10.8)

32 “Yəntiki mmu ane árəm kponjorōj besí bö mmik be yi achi mmu wa, chōj menkwó ndem besí Etaya mmu achi amfay ndü nywəp manyé, be mmu wu achi awa. 33 Ke mmu ane átánj besí bho be yi apu mmu wa, chōj menkwó ntəjə besí Etaya mmu achi amfay be yi apu mmu wa.”

Mbok Yesu átəwə ne ákóré
(Lk 12.51-53, 14.26-27)

34 “Báké kaysi be ntəwə fá amik chi beḱə bo mámbák ndu kpák ne bati. Ae. Ntwə chi be bo mánú ne bati. 35 Ntwə beḱə bö abhen babhakanem mánú ne bachi bhəp, abhén baghóré mánú ne manə ne baghóré mánú ne manə maném abhəp. 36 Bōmpap báfú chi eket mbōj mmu. 37 Mbák əkōj etaye, ne yé chí máye əchá me, nō əbhíkí kway bebhak nkojə wa. Ne mbák əkōj mójwe əcha me, nō əbhíkí kway bebhak nkojə wa. 38 Mmu ane ábhíkí ka bepəko ekotákátí eyi ankojə ndü bayarékak aya, abhíkí kway bebhak nkojə wa. 39 Mmu ane areme be abhíkí rinji me ndü áyən be ámpémé mmuet yi, apú bhōj nepém enen tetep. Ke mmu ane áká bégu éti ya, ábhōj nepém enen tetep.”

Mandem ákap yəntiki mmu ane əsət bakə betik abhi sayri
(Mk 9.41)

40 “Yé agha ane əsət bhe sayri, əsət chi me. Ne yé agha ane əsət me sayri, əsət chi Etə mmu átó me. 41 Mbák əsət mmu sayri mbənyune ərinji be yi achi ndemekepinti wa, chōj Mandem anchye wə nkúbhé akap ane yi áchye ntá ndemekepinti ywi. Ne mbák əsət mmu sayri mbənyune ərinji be ákə chí enyinj

† 10:26 Belsebul: Mfo befónj be bəbəbeḱə akōj bebhesə tetep ane Mandem áyən bo mándinji. ‡ 10:27 Yesu yi be bakojə bhi babhōj beghati bo kpōjórōj menyinj ebhen yi ághátí bho ansem ansem. § 10:28 Efónj nkəwá épú gu. Mmuere eyi ke águ.

ene Mandem áyàŋ bo manka, chəŋ Mandem anchye wə akap mbə mmu ane ákə enyih ene Mandem áyàŋ bo manka. ⁴² Diiŋí ká be yé agha ane áchyé yé chí manyiep bakwen ntá yé mmu amot ndü nkwo bəbha bhen mbənyune achí nkoŋo wa, diiŋí be Mandem abhəŋ bechye yi akap.”

11

Jón ató mbək bakoŋo bhi be mámbép Yesu mmü yi achi
(Lk 7.18-35)

¹ Yesu ánáná nókó beghati baghok abhi bati byo ne apay enyih ene bo bábhóŋó beka, afa nebhuet yi achi ne bhə arək ndü betək Israel béchák ndu beghati bo Mbok Ndíndí.

² Mpok yo, Jón Njwiti abhak ekerékenəŋ. Aghókó nókó menyih ebhen Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átó ákə, ató mbək bakoŋo bhi be mándók mámbép Yesu be, ³ “Wə ke óchí Mpeme ane Jón árémé be átwə, ke chi be sébhəŋ menəŋ mmu achak?” ⁴ Yesu akeme bho be, “Pət ka nsem ghatí Jón menyih ebhen bághókó bo bərəm, ne ebhen be babhəŋ bághə. ⁵ Bághok ne bághə be manémámik bághə mban nənənə, ne bakem báfáté bákə. Bə ebhanákwa bátán ne bachókó batú bághok mban. Bawú bápətnsem ndü nepém ne bo bághati bachébbəbho Mbok Ndíndí. ⁶ Eri echa ntá mmü ane apú kwén ndü bebú éti menyih ebhen mékə.”

⁷ Ené bakoŋo Jón bāró bārəŋ, Yesu abho berem ntá beyá bo abhen bátwə nebhuet ane yi achi éti Jón be, “Mpok bārəŋ nyaka awu amem baso, bārók beghə ntiki enyü mmu? Bārək beghə mmu ane achi mbə énsómanyiep ene babhép afók enkwen ene ebhe, ámfok enkwen ebhe échák ke? ⁸ Bārəŋ nyaka amem baso beghə yi? Mmu ane afyé berítí nden amuet ke? Bə abhen báfyé menyü nden ebhə báchókó chi amem bekírí-bafó! ⁹ Ghatí ká me. Bārəŋ nyaka amem baso béghə ntiki enyü mmu? Ndemeképinti? Echí tetep. Ke diiŋí ka be mmu ane bághə achá ndemeképinti. Bə bārók ye beghə kpik yi? Báriŋi be bārəŋ nyaka chi beghə ndemeképinti? Ke diiŋí ka be, Jón acha baremé képinti báchák. ¹⁰ Jón ké achi mmu ane Ékátí Mandem érem éti yi be, ‘Mandem arem nyaka be, Yiŋí, chəŋ ntó mpəkəntó wa wə ambi, be ángókó mbi ywe ke óntwə.’”

¹¹ Yesu arək ambi berem be, “Nchí ghati bhe be Jón Njwiti acha yəntiki mmu achak, ndü bo abhen bágú ne abhen bachi nepém. Yé nó, yé chí mmu ane apu yənyih ndü mpáy bo abhen manyié Kefó mfáy acha yi. ¹² Bébhó ndü mpok ane Jón Njwiti ághati nyaka bho Eyəŋ Mandem beghaka echəŋ, Kefó mfáy kégə ne betan ne mbək bho mánü béchwe are ne betan. ¹³ Jón ápéré tó bə betik bhi, basih amen Moses ne amen baremé képinti árem nyaka éti Mpeme Mandem afyé bariep be áto. ¹⁴ Mbák bábhəŋ nti menoko enyih ene mərəm, diiŋí ká be sayri sayri mpok ane baremé képinti bərəmé be Eláija átwə, bərəm nyaka chí éti Jón. ¹⁵ Yé agha ane áyàŋ beghok enyih ene mərəm, antá batú ángók sayri.

¹⁶ “Chəŋ njenti mkpáká bho abhen echəŋ ne yi? Báchí mbə bə abhen báchókó nefisie bákə ntok. Eka émot barem ntá abhen eka echak be, ¹⁷ ‘Sékwáy bakwáy nebhay be mámben nebhén ke bábhiki bhen. Sékwáy bakwáy newú, kebho bə kedí!’

¹⁸ Jón Njwiti atwə nyaka antare nəkə nsay ndu menikmuet ne mmem yi ke nyu. Yəntiki mmu are rem be, ‘Éfóŋó ebúbə echí ne yi!’ ¹⁹ Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem ntwó, nde nyie, nnyú nəkə ne bhe. Yəntiki mmu arem be, ‘Yiŋí nyiě

menyiñinyíe ne nyũmém wu. Mamære bhi chi babhebhé nkábhénti ne baká bebá bachak! Ke diñj ká be menyin ebhen mmu ane ákòŋo mbi Mandem áká ke betòŋ be nerinĩndak enen néfú ntá Mandem nechi tetep.”

*Bõ abhen babhõjõ bétemi
(Lk 10.13-15)*

²⁰ Bõ abhen báchí nyaka amem betok ebhen Yesu áká beyã menyinjí maknkay, bábhíkí tík nyaka nsem ndũ bebá bhap. Ekã Yesu abho beji bho andeme nõko be, ²¹ “Bẽ bo Korasin, chõŋ émbép ntá yeka encha! Bẽ bo Betsáida, chõŋ émbép ntá yeka nkwo encha! Mbõ chí amem betok Táya ne Sídõn ke nká menyinjí maknkay ebhen-ne nkã ntá yeka, mbá báfyé nden pyõ, mánto batwõp anti tesáy, betõŋ be bátiknsem ndũ bebá bhap! ²² Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átãŋ bõ mmik, chõŋ angõ ntĩnsõ ne bõ Táya ne Sídõn encha bhe! ²³ Ne bẽ bho Kapënaum, bákaysi be bákway beyõŋ mmæet, mánkó kpát mántok nebu? Nsé! Chõŋ Mandem amese bhe amem etókó bawú! Mbõ amem etok Sídõn ke nká menyinjí maknkay ebhen-ne nkã ntá yeka, mbã yõ ebhæet téé tẽ echõŋ! ²⁴ Diñj yé ka be, ewak ene Mandem átãŋ bõ mmik, chõŋ angõ ntĩnsõ ne bõ etok Sódõm ancha bhe.”

*Yesu yi bo mántwõ ntá yi mambõŋ neywẽmæet
(Lk 10.21-22)*

²⁵ Ndũ mpok yõ, Yesu ánikmæet be, “Eta, wõ mmu óbhõjõ mfay ne mmik! Nchí chye wõ bakak ndũ óró menyin ebhen mémbák bhésé bhésé ntá bariñĩndak ne ntá bo abhen bárinjĩ beyã menyin. Õnéné bho otõŋ kponõronõ ntá bo abhen bábhíkí rinjĩ yënyin mbõ mãmbõ. ²⁶ Eta, enyu yõ kẽ wõmbõŋ óyãŋá be embak.” ²⁷ Yesu apet abho beghati bho be, “Etaya achyé me menyin menkem. Yẽ mmu abhíkí rinjĩ mmu ane Mmõ áchí ébhíkí fæet chí Etayi. Ne yẽ mmu abhíkí rinjĩ mmu Eta áchí ébhíkí fæet chí Mõywi ne bõ abhen yi áyábhé ndu beka bõ mándinĩ Etayi. ²⁸ Twó ká ntá ya, bẽ mankem abhen bãpókó menwõptí batũ besõŋõri ne bãpõp, chõŋ nsebhe yõ amik, nchyé bhe neywẽmæet. ²⁹ Sõt ka betik ebhen nchyé bhe, mángók menyin ebhen mëtõŋ bhe mbõnyune nchí kpák ndũ epin eya ne neyõŋmæet népú me anti. Kã ka nõ chõŋ mambõŋ neywẽmæet. ³⁰ Twó ká ntá ya mbõnyune ntu áne mëchye bhe achi fuyak.”

12

*Enyin babhebhé Yesu eti nywõbhé neywẽmæet
(Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)*

¹ Ebhíkí tat, Yesu ne baghok abhi béré kó mámfæet nõko amem nkĩ nchwifú ndũ nywõbhé neywẽmæet bo Israel. Nsay are nu baghok abhi. Ekã bábho békæep enyũ nchwi yõ, mányie nõko. ² Mbak bõnkwo Fárisi bághó nõkó nõ, bárém ntá Yesu be, “Yinjĩ, baghokó bhe bákã enyin ene épú chak bekoŋo ebhé yese. Bákaep nchwi ndũ nywõbhé neywẽmæet!” ³ Ke Yesu akeme be, “Bábhíkí re pay amem Ekáti Mandem enyin ene Mfõ Debhít áká nyaka ne bõ abhen báchí ne yi mpok nsay ákéme bhó? ⁴ Achwe nyaka amem ekeré Mandem, yi ne bõbhi, mányie nenyie enen báchyé ntá Mandem. Békõŋo ebhé, epú nyaka chak be yi ne bõbhi mányie nenyie enõ. Ndiere bachiákap Mandem ke bábhõjõ nyaka ngãŋan menyie nõ. ⁵ Ne bérõŋ ambi, bábhíkí re pay amem ekáti Moses be bachiákap bákã betik amem ekerákap Mandem ndũ nywõbhé neywẽmæet ke? Eyo ékã be bõ mánkwen ebhé ene érèm be mmu áké kã betik ndũ nywõbhé

neywēmuet ke? Bábhíkí rem be bo báku bebá. ⁶ Nchí ghati bhe be, mmu achí fá ane áchá ekerákap Mandem. ⁷ Mandem ághàti bhese mbò enyu échí amem ekáti yi be, yi àrèm be, ‘Enyiñ ene mēyāñ chi be bo mángó ntínso ne bati, puyě chi akabhénya. Mbò bē bāriñi ntí beyōñ ebhen, mbà bábhíkí ji bō abhen békwené bēpú ne bhò.’ ⁸ Diñi yé ka be Me Mmu mfú ntá Mandem kē mbòñj berem enyū mmu ábhónj békū ne ebhé ene éyíñi nywòbhé neywēmuet.”

Yesu abú mmu awò ágú ndú nywòbhé neywēmuet
(Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

⁹ Yesu arək etək échák achwe amem ekeré nenikímuetí eyap. ¹⁰ Mmu amət abhak amem ekeré nenikímuetí eyo ane awò ywi ágú. Mbək bo bábhák aré abhen báyañ mbi bérèm be békwené béchí ne Yesu. Bábhép Yesu be, “Ebhé yese érèm be épu chak bebū mmu ndú nywòbhé neywēmuet ke?” ¹¹ Yesu akeme bhò be, “Ntikí mmu yweká ane, mbák abhōñ ághōñōmen amət, ákwén nókó amem nepi ndú nywòbhé neywēmuet, ando, keferē wu? ¹² Ná ne nkwañwan mmu áchá ághōñōmen tontó? Eyo étōñ be ebhé eyese épu kán mmu bekwak nti ndú nywòbhé neywēmuet.” ¹³ Yesu arem ntá mmu ane awò ágú be, “Nyabhé awó ywe.” Anyabhe, awó wu ápet atan, abhak mbò áchá. ¹⁴ Bōnkwo Fárisi abhen bachi aré baghò nòkò nò, báfú, bárók. Báte eyu, bati beway Yesu.

Epñ ene nkūbetik ane Mandem áyabhé

¹⁵ Yesu arñi be báte eyu ndu beway yi. Afa, arək ebhak échák. Beyā bhò bákōño yi, abú bo mankem abhen mámè. ¹⁶ Yesu asemti bhò be báké ghati bo bachak enyiñ éti yi. ¹⁷ Éfákári enyu yò be enyiñ ene ndemekepinti Aisáya árémé nyaka émfú tetep. Mandem aghátí nyaka Aisáya andem éti yi be, ¹⁸ “Ghó ka mōbetok wa ane njábhé. Chi Mōnti wa ne mbōñ manák ne yi tontó. Chōñ nkū Éfónj ya émbák ne yi. Ne chōñ yí anka mángati maneréket bō mmik ankem be chōñ yí ampeme bhò. ¹⁹ Apú bhak mbò mmu ane ánu be bo mángók yi. Apú bhak mbò mmu ane bágħok eyōñ eyi nefi. ²⁰ Yí apú syep nkóré-tákó ane abho bewosi, arōp chi bēgu. Ne apú neme erónj ene bawet amay amem, éróp chi mandú ménémé. Enyu yò ké yi arōñ ambi beghò bhò ntínso, kpáte yi anka nkaysi ane achi tetep ansot awónem. ²¹ Ne chōñ bō betókó mmik menkem mámbaka nti chi ne yi be ampeme bhò.”

Bo bārém be betañ Yesu bēfú chi ntá Belsebul
(Mk 3.20-30; Lk 11.14-23)

²² Étáré nókó, bōfú básot mbók bárók ntá Yesu ne yi. Éfónj ebábū ke éká nyaka amík anémé yi ne akwén kebħok. Yesu abú yí, abho berem kepí, ne abho beghò mban. ²³ Bō mankem abhen bachi are babhak maknkay tontó, bábho bebħep bati, mándeme nòkò be, “Ebhárémō Debhít né ke?” ²⁴ Ke bōnkwo Fárisi bágħókó nókó nó, babho berem be, “Chí Belsebul, mfó befónj bebábēbū ke áchyé Yesu betañ bebók befónj bebábēbū be mémfú, méndó, bhò.” Mmu achák apú! ²⁵ Yesu arñi nkaysi yap. Arem ntá yap be, “Yéntiki etək ene ákóré áchí are ne bōbati mánu nòkò ne bati, ébhōñ chi ménémé. Nneréket ane ákóré achi are ákwene kwēn. ²⁶ Enyu yò ke echi ne kefo Satan. Mbák Satan ábók Satan, ná kefo eki kétee? ²⁷ Ne mbák nchí bók befónj bebábēbū chi ndú betañ Belsebul, bō bhēka básot betañ ághá bebók bhò méndó bhó? Éti yò chōñ bō mántāñ be. ²⁸ Ke mbák, sayri sayri, mēbòk befónj bebábēbū chi ndú betañ Éfónj Mandem, nó Mandem anañ achi nenti eneka mbò Mfó. ²⁹ Yé mmu apu kway bechwe amem eket ene mmū ntantan angép enyiñ, ampəkò, andək ne yó, mbák abhíkí yambi ankem yi angwot. ³⁰ Yé agha ane apú ne me, achí chí mūmpap awa. Ne

ye agha ane apú kwak me menyokoti bho, átákátak. ³¹ Diñí yé ka be, Mandem áfonjori bebú ebhen bo bákú ne bebépti menyin ebhen bo bárém. Ke apú fonjori mmu ane árém bebépti menyin éti Efónó Bedyere. ³² Mandem áfonjori yé agha ane árém ebépti enyin éti nnyén ena, Me Mmu mfú ntá Mandem, ke apú fonjori mmu ane árém ebábú éti Efónó Bedyere. Mandem apú fonjori yi, yé ndú mmiki ne, ne yé ndú mmik nko.”

*Ɔriñi enok chí ndú kepem
(Lk 6.43-45)*

³³ Yesu arók ambi berem be, “Mbák enok éri, kepem eki nkwo kéri. Mbák enok ebhón neme, kepem eki nkwo kébhón neme. Mmu áriñi enok chí ndú kepem eki. ³⁴ Bè befé, nó ke échí ne bhe. Ná berítí kepi kekway ye béfú be anyu ené bächí bõ bebú? Enyin ené éjwí mmu anti, yó ke éfú yi anyu. ³⁵ Nkúbhé mbõ enyü menyin nkáp béjwi amem mókere nkáp, nó ké nkaysi ndíndí ájwí anti mmu ndíndí, ne beri ke béfu are. ³⁶ Diñí ká be, ewak ene Mandem átàn bõ mankem, yéntiki mmu ághati yí enyin ene éká ke yéntiki epõ eyon éfú yi anyu. ³⁷ Kepi eken kéfú wõ anyu ké yi ásot antán wõ ewak émõt. Mbák berítí kepi ke kéfú wõ anyu, ewak eyõ, yi árem be obhíkí bhon manyé. Ke mbák bebépti kepi ke kéfú wõ anyu, ewak eyõ, Mandem árem be ókwèn manyé.”

*Bárém be Yesu ántón eriní maknkay
(Mk 8.11-12; Lk 11.29-32)*

³⁸ Mbok baton ebhé Mandem ne bõnkwo Fárisi bárém ntá Yesu be, “Nton, tón eriní maknkay ene ékway beton be betan ebhe béfú ntá Mandem.” ³⁹ Yesu akeme bhõ be, “Bebú ná ne mkpáká bho ane echon! Bápú ka mbõ enyü Mandem áyàn. Báyan beghõ chí eriní maknkay! Ke yé émõt mpú ton be, ébhíkí fuet chí ene Jóna, ndemeképiñti Mandem. ⁴⁰ Nkúbhé mbõ enyü Jóna achi nyaka amem menië nsí-ngo ndú manywõp arat, nó ke bábheme chon Me Mmu mfú ntá Mandem, mbak amem nnem ndú manywõp arat. ⁴¹ Ewak ene Mandem átàn bõ mmik, bõ etok Ninive báfate mángati bhe be bákú bebú. Ewak eyõ, bõ bárém nõ ntá yeka mbõnyune bõ bátik nyaka nsem ndú bebú bhap mpok Jóna ághati bhõ Eyon Mandem. Néne, mmu achi fá néntí eneka ane áchá Jóna; yé nõ, bápú ka betiknsem ndú bebú ebheka. ⁴² Ewak Mandem átàn bõ mmik, mfõ ngoré ane áchí nyaka etok Shéba áfate andem be bákú bebú. Árem be bákú bebú mbõnyune yi afu nyaka nekõ nesie arók begnok menyin ebhen Mfõ Sólomon átòn bho ne beyá neriníkepi. Ne nchí ghati bhe be mmu achi fá néntí eneka ane acha Sólomon, Yé nõ, bápú ka begnok yi.”

*Efónó ebábú ékway bepetnsem ntá mmu
(Lk 11.24-26)*

⁴³ Bérõn ambi Yesu arem be, “Mbák mámbók efónó ebábú endó mmu, érõp chí bõnbonbõn amem baso, éñjan nõkõ ebhak ene yõ échwe. Mbák ébhíkí ghõ ebhak bechõkõ, ⁴⁴ érem be, ‘Chon mpetnsem ebhak ene mfú.’ Ne éñán émpetnsem, éngó be yé mmu apu amem esí eket eyi, ne be, mányõ yõ, bághókó sayri, ⁴⁵ efónó ebábú eyõ érõn ye, énsõt befónó bebúbebu béchák tándramõt ebhen bebébhé becha yõ. Bõ menkem mendok, menchwe mmu wu amuet, mémbak ne yi, nté yi ambép ancha ane mbi. Nõ, ké ébhõjõ befákari ne be bo bebú abhen mkpák ane echon.”

*Nnõ Yesu ne bõmáyi
(Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)*

⁴⁶ Ené Yesu áròn ambi berem menyin ebhen yi ághàti bho, máyi ne bõmayi bátwó bátee nefi, mánjan nãkõ berem kepi ne yi. ⁴⁷ Mmũ amot aghati Yesu be, “Máye ne bõmaye báchí nefi téé, báyan berem kepi ne wõ.” * ⁴⁸ Ke Yesu akeme mmu wu be, “Sayri sayri, máya chí agha? Ne ntiki bho bachi bõmaya?” ⁴⁹ Yesu asá awõ ntá bakoño bhi, arem be, “Máya chí bõbhen, ne bõmaya chí bõbhen. ⁵⁰ Bõ abhen báku enyin ene Etaya mmu achi amfay áyan bõ manka, ke báchí maya, ne bõmaya.”

13

Yesu atém nekay ntyëmbwot (Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Nkúbhé nywop enõ, Yesu afú amem eket ene yi achi are, arak achakõ neku manyu. ² Beyã bo bákõño yi aré. Yesu arõ bho tété, arak achwe, achakõ amem áchwí ené beyã bõbhõ báté angokonyén. ³ Abho beghati bhõ beyã menyin ndü bakay be, “Ewak émot, nkwanjanki amot arak betak enyü nchwifú amem nki ywi. ⁴ Ené yi áták árõn, mbok akwenti ndü mómbi ane áchí amem nki. Kenen kétwó kébwopti nchwi yõ nkem. ⁵ Achák akwenti ndü mmik setárëbhé ane ntõp abhiki ya are. Awakari achak. ⁶ Ke mpok mmok áfú, ásõn yõ ndü bakan ayi ábhíki kway bechwe amik sayri. Aninji, awõsi. ⁷ Anefú akwenti ndü mmik ane tákõ nsense ágõ are. Achak are gó, ke tákõ nsense agó áchet yõ kpát agú. ⁸ Nchwi áchák akwenti ndü mmik ndindí, achak, agó, achye beyã nchwi. Nchwi ayá acha ane bápí ndõn besa betay, achák ndõn besa berat, anefu ndõn esa nsem byo.” ⁹ Ndü ngwenti, Yesu arem be, “Mmu ane áyan begbok, antá batú ángók sayri.”

Yesu aghati baghok abhi nti ane yi atém bakay (Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

¹⁰ Yesu ánáná nõkõ betem nekäy nkwanjanki, baghok abhi bårók ntá yi bábhép yi be, “Ndaká yi óghàti bho menyin ndü bakay?”

¹¹ Yesu akeme bhõ be, “Mandem akã mãndinji tetep ane áchí bhésé bhésé, ne eyõ ékwak bárinji enyü yi ábhák ne bho mbõ Mfõ wap. Ke abhíki kã no ne bo bachak. ¹² Mmu ane afyé ntí begbok menyin ebhen métõn ájwimem. Mëkã yi andinji beyã menyin bechak. Ke mmũ ane apu fyë ntí, yé chí mandú enyin ane yi arinji básot ntá yi. ¹³ Ntú ane nchí ghati bhõ menyin ndü bakay achi be, báyanji ke bápú ghõ, ne bágbok menyin mbõ be bápú ghok, ne bápú jwimem. ¹⁴ Bõbhen, báku enyin ene ndemekepinti Aisáya áréme nyaka émfú tetep. Mandem akã nyaka Aisáya andem be, ‘Chõn mãngoko ghok beyõn ebha ke bápú jwimem wáwák; chõn mãnjini yini ke bápú ghõ,

¹⁵ Echí enyu yõ mbõnyune batú bõbhen ákã bårõp bechinji bho, báchí mbõ bõ abhen batú ábé bhõ ne bapu pere yán begbok yënyin, báchí mbõ bo abhen bákúti amík be báké ghó mban, ne bé batú yap áké ghók yënyin, ne be báké jwimem, mantwõ ntá ya, mbú bhõ.’ ”

¹⁶ Yesu arak ambi berem be, “Ke mbák chí bhe, éri ntá yeka echa, mbõnyune amík ayeka ághõ mban, ne batú yeká ághok mban. ¹⁷ Nchí ghati bhe be, beyã

* 12:47 Ndõn ane ápú amem basin amen tesáy.

baremé kep̄inti ne bō abhen báchí chak besí Mandem bábhōñ nyaka ekwak begho menyin ebhen bághò ke bō kegho bhò. Bábhōñ ekwak beghok menyin ebhen bághòk, ke bábhíkí ghok bhò.”

Yesu aghati baghok abhi nti nekáy ntyembwot

18 Yesu arak ambí berem be, “Ghók yé ka enyin ene nekáy mmu ane ataka mbwot nètòn. 19 Mbuot ane ákwéntí ndü mómbi ane achi amem nki, até ndü mmu ane ághókó Mbok Ndíndí òti enyu Mandem ábhak Mfò ywi, ke yi kejwimem, Satan atwó ye afòñò mbok ane Mandem ápi amem nti eni. 20 Mbuot ane ákwéntí ndü mmik setárebhé até ndü mmu ane ághòk Eyòñ Mandem, anoko témte ne beyá manák. 21 Ke yi kebhòñ bakanj amik. Ante kákáti ndu mómbinjì mpok. Ke mpok esòñari étwó ne bo mámbò menyok yi òti Eyòñ Mandem ene yi anoko, amfere amò témte. 22 Ne mbwot ane ákwéntí ndü mmik tákò nsense, até ndü mmu ane ághòk Eyòñ Mandem, ke básémé òti menyin mmik atwó nókó yi anti, ne ngonjò nkáp, angòkòntik Eyòñ Mandem ene echi are, Eyòñ Mandem yò kekwak yi ndü nepém eni. 23 Mbák chi mmu ane ághòk Eyòñ Mandem anjwimem, émbak yi anti, achi mbò mbwot ane ákwéntí ndü mmik ndíndí, achak, ágò sayri, achye beyá mbwot nkò. Ne nsáy Eyòñ Mandem ndü nepém mmu achi mbò mbwot nkò ane áyá áchá ane bápí, ndòñ esa nsem byo, achák ndòñ besa berat, ne anefu ndòñ besa betay.”

Yesu atém nekay tákò ane mümpap ápi

24 Yesu atém nekay néchák be, “Mbák Mandem ambak ne mmu mbò enyü Mfò ábhák ne bōbhi, nepém eni nébhák mbò nki ané mmúfu ápi nchwi. 25 Ke mümpap aròk ne beti ené bo bábhàre kenò, aták nchanj, aròk ebhak eyi. 26 Mpok nchwi ágò, abho menyu kepem, ke bághó nchanj aré. 27 Bak-à-betik báfá bāròk ntá mbòñonki barem be, ‘Eta, pú nchwi ke sépí amem nki? Nchanj éfu aré fá?’ 28 Akeme bhò be, ‘Mümpap kè ápi nò nchanj eyò.’ Bábhép yi be, ‘Séndók sémféré yó èndòp chi nchwi yòyò ke?’ 29 Mbòñonki akeme bhò be, ‘Dó ká yò ambak, mpok anánj ánkway, chòñ ndem bō abhen báfère nchwi ebhi mánjambi mamfere nchanj eyò mányokoti ndü nebhaet amòt, mánsòñ. Ke mämferè nchwi mämberè anywòp.’”

Nekáy sepep mónok ane bábhìnjì be móstat (Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

31 Yesu atém nekay néchák be, “Kefò Mandem fá amik kechi mbò sepep mónok ane bábhìnjì be móstat, ane bápí amem nki. 32 Sepepeme mónok móstat séchí nínjínjì tontó, ke mbák sènychák, sengo, sébhak nnet mónok ane áchik. Kenen kèntwò kente manyay ndü batabhe yì.”

Yesu atém nekay yis (Lk 13.20-21)

33 Yesu atém bhò nekay néchák be, “Kefò Mandem fá amik kechi mbò yis ane ngoré ásré achemti ne nchán fláwa érat. Mandu yis wu akà fláwa nkem amwot, kpát ajwi ndü enyin ene yi achi are.”

Nti ane Yesu atémé bakay (Mk 4.33-34)

³⁴ Yesu aghati bho menyin ebhen menkem chi ndü bakay. Yi ke ghati bhö yënyin ene yi abhiki tém nekay. ³⁵ Atém bakay beton be enyih ene ndemekerinti Aisáya áréme nyaka be chon emfakari, éfákári. Aisáya arem nyaka be, “Chon ngati bho menyin chi ndü bakay, chon nton bho menyin ebhen Mandem ákú mémbák bhésé bhésé, te ndü nebhómik.”

Nti ane Yesu ateme nekay takó mbámbw ne baköndik

³⁶ Yesu arö ye beyä bö abhen bachi nefi, arök achwe anywóp ne baghókó bhi. Aré, baghókó bhi barem ntá yi be, “Eta, ghati bhese nti nekáy nchanj.”

³⁷ Yesu akeme bho be, “Me Mmu mfú ntá Mandem ké nchi mmu ane ápi nchwi amem nki. ³⁸ Nki chí mmik nkem, ne nchwi chi bo abhen Mandem áchi Mfö wap. Nchanj chí bö Satan. ³⁹ Mümpap ane ápi nchanj chí Satan. Mpok ane báfere mbwot ebhi chí nemäy mmik, ne bakü betik abhen báfere mbwot ebhi chí böangel Mandem. ⁴⁰ Nkúbhé mbö enyü báfere nchanj, manyokoti nebhuet amot básón, enyu yo ke ébhónó béfákari mpok mmik ámay. ⁴¹ Mpok yo, Me Mmu mfú ntá Mandem, nchi to böangel bha mámfere yéntiki enyih ene étwö ne bebá, ne yéntiki nku bebá ndü nkwo bo abhen me nchi Mfö wap. ⁴² Böangel bha báfere bho máme se amem nepingo. Aré, bábhak ndü nedí kebho ne nenyie ámén. ⁴³ Mpok yo, bo abhen bachi chak besí Mandem bágghö mbö mmok ndü nebhuet ane Etayap achi Mfö. Yéntiki mmu ane áyarij behgok enyih ene mërém, ántá batú ángók sayri!”

Yesu atém nekáy enyih beyä nkáp ene echi bhésé bhésé

⁴⁴ Yesu atém nekay néchák be, “Kefö Mandem kechi mbö enyih beyä nkáp ene echi bhésé bhésé amem nki. Mmu amot ághó nókó yo, apet abhese yo sayri, arö, arök ne beyä manák, ati yéntiki enyih eyi, asot nkáp, aku nki wu.”

Nekáy ntay enen beyä nkáp

⁴⁵ Yesu atém nekay néchák be, “Kefö Mandem kéchi mbö nkásé ane áyarij beku batay beyä nkáp. ⁴⁶ Ághó nókó némót enen neyá nkáp tontó, arök ati yéntiki enyih eyi, aku ntáy beyä nkáp enö.”

Yesu atém nekay asi

⁴⁷ Yesu apet atém nekay néchák be, “Kefö Mandem kechi mbö beyä nkáp ané báguébhé anyén ne ákém nsi menyü ne menyü. ⁴⁸ Asi ájwí nókó ne nsi, báya bákó ebhi, bachókó amik bayap nsi ene eri, báfyé ndü menyih. Báto ene ébhiki ri. ⁴⁹ Enyu eyo ke ébhák chonj mpok mmik ámay. Böangel bátwö, mámfere bakü bebá ndü nkwo bö abhen bachi chak besí Mandem, ⁵⁰ mámfyé amem nepingo. Aré, bábhak ndü nedí kebho ne nenyie ámén.”

Barak akö ne ané asi

⁵¹ Yesu abhép baghókó bhi mbák bájwimem ndü menyih ebhen yi ághátí bho menkem.

Bákéme yi be bajwimem.

Nku Nsí ne Nku Nko

⁵² Yesu arem be, “Yéntiki ntonj ebhé Mandem ane ághókó, áriinj enyü Mandem ábhák ne bho mbö Mfö wap, áchi mbö mbonjoket ane áfere menyih beko ne ebhen besí amem móket ane yi ábhuré menyih.”

*Bábyak Yesu etök Násáret
(Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)*

⁵³ Yesu anan̄a n̄ok̄o betem bakay ȳo ndu bet̄on bo menyin̄, afa atú et̄ok wu. ⁵⁴ Ap̄et̄nsem et̄ok eyi Násáret. Ené yi át̄on Eȳon Mandem amem eket ene nenikim̄uet eyap, bo bábhak maknkay tontó. Bábhó beb̄hep bati be, “Aré bh̄on enen enyū nerin̄indak fá? Aré bh̄on bet̄an fá ndu bek̄a berem menyin̄í maknkay enyu ene?” ⁵⁵ Pú mm̄ō nchwē men̄ok né? Pú María kē achi máyi? Pú Jems, ne Joséf, ne Símun, ne Júdas, chi b̄ōmayi abhen babhakanem?” ⁵⁶ Pú b̄ōmayi abhen bagh̄oré báchí fá mankem neb̄h̄uet am̄ot ne bhese? Aré bh̄on enyū nerin̄ík̄epi enen, ne enyū bet̄an ebhen fá?” ⁵⁷ Ek̄u bare byak yi byak.

Yesu aghati ye bh̄o be, “Bo báchyè ndemek̄ep̄inti Mandem kenókó yēntiki ebhak. Ndiere et̄ok eyi, ne ndū nneréket ywi, ke bápú chyē yi kenókó.” ⁵⁸ Tēndu b̄ó bábhík̄i bh̄on neka ne Yesu, yi kek̄a beyá menyin̄í maknkay amem et̄ok eyi Násáret.

14

Enyu báwáy J̄on Njwiti (Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

¹ Mpok ȳo, Hér̄od abhak mmu ane ák̄em atú Gálili. Aghókó nókó ̄eti menyin̄ ebhen Yesu ak̄a, ² arem ntá bak̄a betik̄ abhi atú Gálili ̄eti Yesu be, “J̄on Njwiti ke ap̄er̄ensem ndū nep̄em. ̄Eti ȳo kē yí ábh̄ón̄o bet̄an bek̄a menyin̄í maknkay.” ³ Hér̄od akaysi be Yesu chi J̄on Njwiti ̄eti enyin̄ ene yi ák̄u nyaka ntá J̄on. Achyē nyaka eȳon, bák̄em J̄on, bagw̄ot, ne báfyé yi eker̄eken̄on bek̄on̄o enyin̄ ene nḡoré ywi Heródias áȳan. Heródias ayám̄bi achi nyaka chi nḡoré Fílip, man̄o Hér̄od, ke Hér̄od á̄sot yi ndū neb̄hay. ⁴ Hér̄od á̄sré nókó Heródias ndū neb̄hay, J̄on aré ghati yi be, “Ebhé eyese bo Israel ebhiki ka be ómbay Heródias nḡoré m̄omáye.” ⁵ Hér̄od áȳan̄ nyaka berem mángwáy J̄on, ke are cháy b̄ó abhen yi achi m̄unti wap. Bo Israel mánoko nyaka be J̄on achi ndemek̄ep̄inti Mandem. ⁶ Ke ewak Hér̄od ánáká ep̄a neb̄he eyi, mm̄ō Heródias ane m̄ónḡoré abh̄en neb̄h̄en sayri besí bo abhen bachí ndū ep̄a ȳo. Nebh̄en eni nek̄a Hér̄od abh̄on beyá man̄ák, ⁷ kpát Hér̄od ayiki be, “Ch̄on nchyé w̄o yēntiki enyin̄ ene óȳan̄ nchyé w̄o.” ⁸ Bék̄on̄o enyin̄ ene máyi aghati yi, ar̄ok arem ntá Hér̄od be, “Chíé me ntí J̄on Njwiti amem nchán myákátí-ne néne!” ⁹ Mf̄o Hér̄od ap̄op! ̄Eti neyiki ane yí áyiki nyaka besí man̄k̄o abhi échá yi beyibhiri eȳon eyi. Achyē ye eȳon bé batemé nenu man̄k̄a mb̄o enyū mm̄ō Heródias áȳan̄. ¹⁰ Ak̄u ye bárók eker̄eken̄on, bafere ntí J̄on Njwiti, ¹¹ báfyé amem nchán myákátí, bárók bachye ntá mm̄ō Heródias. As̄ot, ar̄ok achyē ntá máyi. ¹² Bakon̄ó J̄on bárók, bas̄ot er̄ené J̄on bar̄ok, babheme. Bárók ye baghati Yesu enyin̄ ené éfákárí ne J̄on.

Yesu adik̄ nḡemntay bho (Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Yesu ághókó nókó mbok newú J̄on, afa, bárók bachwe amem áchwí, babho ber̄on ndū neb̄h̄uet ane yē mmu achak apu. Aȳan̄ nyaka be mámbák b̄obh̄o. Ke mpok bo báḡhókó be yi as̄ot áchwí á̄r̄on̄, báfá bet̄ok ebhap, babho bek̄on̄o yi ne bekak. ¹⁴ Yesu áfú amem áchwí, akó ebhi. Aghó beyá bho, ntinso nék̄em yi ne bh̄ó. Abú abhen máme. ¹⁵ Egháká nókó beku, bagh̄okó bhi bárók ntá yi barem be, “Nyw̄op nenan̄ ner̄on̄, ne neb̄h̄uet ane chi ebhi. Ghatí b̄obhen be mándók ndū b̄bet̄ok abhen báchí fá kek̄w̄ot manku enyin̄ ményie.” ¹⁶ Yesu aghati bagh̄okó bhi be, “Ntú apu beghati bho be mándók man̄ján̄ nenyié. Bē babh̄on, chyé ká bh̄o nenyié mányíé.” ¹⁷ Bák̄eme yi be, “Sébh̄on chi b̄b̄ek̄p̄okó bret batay ne nsi epay. Enyin̄ echak épú”. ¹⁸ Yesu aghati bh̄o be, “Tw̄ó ká ne

bhò.” ¹⁹ Aghati ye beyä böbhò be manchòko amik ndü táko. Asot ye bekpòkò brèt bhò bétáy ne nsi epay. Ayon amik mfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébókóti brèt wu anchye nòko ntá baghòkò bhi be mánkórè ne nsi ntá beyä böbhò. ²⁰ Yèntiki mmu wap anyié kpát ajwi. Baghòkò Yesu mányókóti nenýié enen neròbhe. Néjwi bekay byo ne bepáy. ²¹ Mpáy babhakanem abhen manyíé brèt wu ne nsi eyò ábhák mbò nka etay, kefyé baghòrè ne bhò.

*Yesu are kò amfányén
(Mk 6.45-52; Jn 6.15-21)*

²² Èbhíki tat, Yesu aghati baghòkò bhi be mándók mánchwe amem áchwí, mámpè nnyén manjambi ndü ebhé manyu echak. Aròp ansem beka beyä bo bhò abhen bachi are mangure. ²³ Anáná nókò beka nò, akò amfáy nje aywíntí ndu menikmæet. Bèti begú bétèmeri yi are. ²⁴ Mpok yò, áchwí ane ápókò baghòkò bhi anan aron nyaka nekò nesie befú angòkonyén. Mbáép atanatan ere fú bhò ambi. Èkà mpérényen eya écha, bò mánu nòko ne yò. ²⁵ Befæet nkárénkà érat beghaka nkárénkà étandat betí Yesu abho beko amfányén beron betemeri bhò. ²⁶ Ke bághò nókò ndü yi ákò amfányén átwò, bécháy békém bhò tontó. Bábhò bebik, mándeme nòko be, “Chí efónó-ngu! Chí efónó-ngu!” ²⁷ Témté wu, Yesu afyé bhò nti arem be, “Chí me, báké chay!”

²⁸ Píta akeme yi be, “Acha, mbák chí wò, chyé eyon be nsép anyén, nkò, ntemeri wò.” ²⁹ Yesu akeme Píta be, “Sèp twò.” Píta afú amem áchwí asepe anyén abho beko andòko nòko betemeri Yesu. ³⁰ Ke ághò nókò ndü mbáép ákú mpérényen ékò te amfay ke énsèp, abho becháy ne abho begure anyén témté. Abik ye arem ntá Yesu be, “Acha, pemé me!” ³¹ Yesu asá awò témté akem yi arem be, “Píta, neka ene négupsi ncha! Ndaká yí ómákátí be mèkwáy beka wò ónkò amfányen?” ³² Yesu ne Píta bákò nókò ndu áchwí, mbáép wu ákwen. ³³ Baghòkò Yesu babho ye békwen yi bekak, ndu bechye yi kenókò, mándeme nòko be, “Tetep, óhí Mmò Mandem!”

*Yesu abú bómame
(Mk 6.53-56)*

³⁴ Yesu ne baghòkò bhi mánáná nókò bepe manyu, bákò ebhi, atú Genésaret. ³⁵ Bo abhen bachi atú etak eyò bárinjí bé Yesu achi are. Bátó eyon mbánkem beka bo mántwò ntá yi ne bómame. ³⁶ Bo abhen bárónjò ntá Yesu ne bómame bhap, mánikmæet bé yi andò bómame mántòk yé chí nkokon nden ayi. Ne yèntiki mmu ane ánú átókò nkokon nden Yesu, atan.

15

*Bèpíjì bhò ne bebhé Mandem
(Mk 7.1-13)*

¹ Ètárè nókò, mbòk bònkwò Fárisi ne baton ebhé Mandem báfú Yerúsalem bāròk ntá Yesu bábhèp yi be, ² “Ndaká yí baghòkò bhe bápú konjo bepíjì ebhen bachímbi bhese? Bápú so amò ke manyíé nenýié.”

³ Yesu akeme bhò be, “Ne ndaká yí bārò bebhé Mandem, mánkonjo nòko chí menyinjì ebhen bachímbi bhèka batonjo?” ⁴ Mandem arem be, ‘Chié étáyè ne máyè kenókò’ ne be ‘Yé agha ane árèm ebéptí eyon ntá etayi, yé máyi, bábhon beway yi.’ ⁵ Ke bághàti bhò be, ‘Mbák mmu ándém ntá etayi, yé máyi be, “Nsot enyinjì ené mbónjò mbá bekwak wò ne yò, nchyé ntá Mandem”, ne bé yi abhiki bhon bechye máyi, yé etayi kenókò,’ ⁶ nò bábyak bebhé Mandem, ne bábhàre chí bepíjítak. ⁷ Bè bò betábhá! Ndemekèpínti Aisáya arem nyaka ndak aywi tetep éti yeka! Aghátí nyaka bhò be Mandem arem be,

8 ‘Bóbbhen báchyè me kenóko chi ne beyəṅonyu bhap, bati yap asap nekə ne me.

9 Kenóko eken báchyè me kechi chi ndéndem, mbənyune bebhé ebhen bakwəṅwan báfyé, ke bə bátəṅ bho mbo be bechi Eyəṅ eya.’”

*Enyiṅ ene ényəp mmu
(Mk 7.14-23)*

10 Yesu áréme nóko nó, abhiṅi beyá bo abhen bachi aré arem be, “Tá ká batú mángok enyiṅ ene mbəṅṅó béréme, mánjwimem! 11 Puyé enyiṅ ene échwé anyu ké ékə mmu áké bhák pépép besí Mandem. Enyiṅ ene éfú mmu anyu ke ékə mmu áké bhák pépép besí Mandem.”

12 Yesu áréme nóko nó, bakoṅo bhi bákókosi mməet ne yi, barem be, “Eta, ɔrɪŋi nó be ndak ane óréme ákə bati ábè bənkwo Fárisi?” 13 Yesu akeme bho be, “Chəṅ mángwəp yəntiki enyiṅ ene Etaya mmu achi amfay ábhíki pi, mámfere. 14 Dó ká bho awu! Báchi chí manémámik abhen báyaṅ beya bho mbi. Ne mbák nnémámik ánjá nti nnémámik mbi, bó mankem bákwen amem nepi.”

15 Píta arem ntá Yesu be, “Eta, ghati bhese nti nekay enen.”

16 Ékə Yesu abhép bho be, “Bé nkwo bábhíki jwimem ndü menyiṅ ebhen mérème? 17 Bábhíki riṅi be yəntiki enyiṅ ene mmu afyé anyu, énsəp yí menie, áji yo amfere? 18 Ke yəntiki enyiṅ ene éfú mmu anyu, éfú yi chí anti, ne yo ké ékwəy beka yi áké bhak pépép besí Mandem. 19 Nə chí be amem nti mmu ké nkaysi mbámmbə áfú, antó mmu ndü bebépti menyiṅ mbo beway mmu, bekwen berwəp, kebharé eken bə abhen bábhíki bhay bati, ne aghép, ne bété ntísie ákwaré, ne béréme bebépti menyiṅ éti mmu ndü bechəṅti nnyen eni. 20 Menyiṅ ebhen ke békə mmu áké bhák pépép besí Mandem. Ményiə nenyíe késo amə, apú kə be mmu áké bhák pépép besí Mandem.”

*Yesu abú ngoré ane apu mmu Israel
(Mk 7.24-30)*

21 Yesu afa ye atú Gálili ne bakoṅo bhi, bərok ndü atú etək ane achi kekwoṅ Táya ne Sídon. 22 Ngóré amət abhak atú etək wu ane apu mmu Israel, ke abhak mmu Kánən. Arək ntá Yesu, ambik nəko be, “Acha, mmə Mfo Debhit, ghó mé ntínso! Éfóṅ ebábə éśəṅori mówa tontó.”

23 Yesu ke keme yí yé eyəṅ. Ne bakoṅo Yesu baghati Yesu be, “Bók yi andók. Achyé bhese esəṅori.”

24 Yesu akeme be, “Mandem ato mé be ntwo nkwak chí bo Israel, bəghəṅəmən yi ane ánéme ebhi.”

25 Ke ngóré wu arək akwén bekek Yesu are nik yi mməet andeme nəko be, “Acha, kwak me.”

26 Yesu akeme yi be, “Épú chak besət nenyíe bho máncyé ntá mmú.”

27 Ngóré wu arem be, “Acha, échí tetep, ke mpok mmu ányie nenyíe, apú kán mmú be éké nyie bechəkəti ebhen bákweni amik.”

28 Yesu akeme ye yi be, “Ōchí ngóré ane óbhəṅə neka ne me tetep, ne chəṅ Mandem ankə ntá yəntiki enyiṅ ene óyaṅ.” Témté wu, móywi atan.

Yesu abú beyá bho bachak

29 Yesu afa ye atú Táya ne Sídon apetnsem angəkə manyu Gálili. Akə, afuét aré, akó achəkə ambi njie. 30 Beyá bho babho berəṅ ntá yi ne bəməme, ne bakem, ne bo abhen bachi bhare, ne manémámik, ne babhók ne bəməme bákák, mámbare nəko bho besí bhi. Abú bhó mankem. 31 Manyu áchók bə abhen bachi aré ndü bəghó bé babhók bəbhə berem kepi, ne be bə abhen bachi

bhure báfate kperεp, ne bakem bábho beko, ne manémámik babho begho mban. Bábhó bebítí Mandem, Mmu bo Israel báchyè kenóko.

Yesu adík nka bo enwi

³² Yesu abhinji ye bakoŋo bhi arem be, “Ntínso nékèmmè me ne bóbhen. Báchí fá ne me ndü manywɔp arat, ne bábhíki bhón yényin menyie. Mbíkí yán beɔ bo mandok kényie nenyíe mbonyune bákway begu nsay ambi.”

³³ Bakoŋo bhi bábhép yi be, “Étok épú fá, chón sémbón nyenyíe enen nékway beyá bóbhen fá?”

³⁴ Yesu abhép bhó be, “Bábhon bekpókó bret afó méní?”

Bákéme yi be, “Sébhon bekpók tándramot, ne báru nsi.”

³⁵ Yesu achye ye eyon be bó mankem mánychókó amik. ³⁶ Asot ye bekpókó bret ebho tándramot ne nsi. Achyé nókó bakak ntá Mandem, abho bébókóti bhó anchye nokó ntá bakoŋo bhi, bé mánkóré ntá bóbho. ³⁷ Yéntiki mmu anyíe ane ákwáy yi. Bakoŋo bhi bábwɔpti nenyíe enén néróbbhé. Néjwí bekey tándramot. ³⁸ Mpáy babhakanem abhen mányíe nenyíe eno abhak mbó nká enwi kefyé mámbó ne baghoré.

³⁹ Yesu aghati ye bhó bé mánguré. Bo mankem bárón nókó, aseɔ anyén ne bakoŋo bhi, asot áchwí arók atú Magádan.

16

Babhép Yesu erinjí maknkay (Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

¹ Éwak émot, bónkwá Fárisi ne bónkwá Sádusi bárók ntá Yesu báre yan mbi memɔ yi. Bábhép yi anka enyinjí maknkay ené ébhak mbó erinj ené étón be betan ebhi béfú chi ntá Mandem. ² Yesu akeme bhó be, “Mbák mmok áném beku, nebu némbak chuuu, be bārèmm be, Chón nywɔp nendi mbore. ³ Ne mbák nywɔp nénjí nebu néngiri, bārem be, ‘Chón nywɔp némbép tontó.’ Bárinjí béyinj nebu mándem mbák manyieɔ ákwèn chón, ne mbák apu kwèn. Ke bághò menyin ebhen béfakarí echón, be kerinj nti ane bó béfakarí. ⁴ Bébú ná ne mkpáká bho ane echón! Bápu ka mbó enyú Mandem áyan. Báyan begho chi erinjí maknkay! Ke yé émot mpú tɔn be, ébhíki fuet chi ené Jóna, ndemekerɔnti Mandem.” Yesu árémé nókó nó, aró bhó, arók. *

Yis nkwá Fárisi ne Sádusi (Mk 8.14-21)

⁵ Bakoŋo Yesu bápé barók ebhé manyu echak, bagho be baghókóntik bepoko bret. ⁶ Yesu aghati bhó be, “Sot ka mpok ne yís ane bónkwá Fárisi, † mánsot mpok ne yís ane bónkwá Sádusi.” ⁷ Bábhó berem ne bati be, “Arèmm nɔ chi ndü sébhíki twó ne bret.” ⁸ Yesu arinj enyinj ené bó bārèmm, abhép bhó be, “Ndaká yí bārèmm éti bret ane bábhíki bhón? Neka eneka négupsí necha! ⁹ Kpáté echón bábhíkire jwimem-ε? Bághókóntik ndu ndíkí nka bho etay ne bekpókó bret betay? Bághókóntik bekey bret ane áróbbhé? ¹⁰ Ná ne ane bekpok tándramot ane nká bho enwi mányíe? Bághókóntik bret ane áróbbhé mányókóti báfyé ndü bekey? ¹¹ Ndaká yí bápu kway begho be mpú rem mbá chi éti bret? Sot ka mpok ne yís ane bónkwá Fárisi, ne ane bónkwá Sádusi.” ¹² Afó ké bakoŋo

* **16:4** Sádusi: Bo Sádusi babhiki noko nyaka be chón bawú mámpetnsem ndü nepém. † **16:6** yís chi enyinj ene éká fláwa ane bret anko.

Yesu bájwimem be Yesu abhíki semti bhó chi éti yís ane báfyè ndü flawa, ke éti menyin ebhen bönkwó Fárisi ne ebhen bönkwó Sádusi bátón.

*Píta arɛm be Yesu chí Mpeme
(Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)*

¹³ Yesu arók atú Seséria Filipi ne baghókó bhi. Aré, abhep bhó be, “Bo bárèm bé Mɛ Mmu mfú ntá Mandem nchí agha?” ¹⁴ Bákéme Yesu be, “Mbák bhó bárèm be óchí Jón Njwiti. Bachak be Eláija, abhénéfú bé ndemekepinti Jeremáya, ne be, mbák puyé yi, nó chi ndemekepinti achak.” ¹⁵ Yesu abhép bhó be, “Ke bé babhón bárèm be menchí agha?” ¹⁶ Símun Píta akeme yi be, “Wó ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, wó ke óchí Mmó Mandem ane áchí nepém.” ¹⁷ Yesu akeme Píta be, “Símun mmó Jóna, éri ntá ye echa! Etaya mmu áchí amfay ke áká óríñj ndak ane, puyé nkwá. ¹⁸ Wó, óchí setarébhé, † ne ndü setarébhé esén ke nchí te eket eya. § Ne yé chí betanáj newú bépú kway betan mencha nkwó bo Mandem. ¹⁹ Ne chón nchyé wó betan amem Kéfó Mandem. Ne enyín ené ógwóré fá amík, chón Mandem angwat yó awu amfay. Ené ókánárí, Mandem ákanari awu amfay.” ²⁰ Yesu áréme nókó nó, asemti ye bakono bhi bati byo ne apay be báké ká yé mmu andinji be yi chí Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariep be áto.

*Yesu arɛm be chón manchye yi beyá esonjori ne mangway yi
(Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27)*

²¹ Bébhó mpok yó, Yesu abho bégháti bakono bhi menyin ebhen bebhóno befakari ne yi. Arɛm be yi abhón berón Yerúsalem, ne aré, bóbati eták, ne bóbati bachiákap Mandem ne batón ebhé Moses mánychye yi beyá esonjori, kpát mángwáy yi, ke éghaka noko manywóp arat, ampɛtnsem ndü nepém. ²² Ke Píta asot yi nepak, abho beji yi be, “Acha, Mandem áké ka! Awú ndak ábhíki bhón befakari ne wó!” ²³ Ke Yesu ayibhiri mmuet ayinji Píta, arɛm be, “Satan, fá mé besí! Óchí erem ntá, ntá ya. Nkaysi ye chí nkaysi nkwáñwan, abhíki fu ntá Mandem!”

*Enyín ene mmu ábhónó beka ke ambak nkonjo Yesu
(Mk 8.34-9.1; Lk 9.23-27)*

²⁴ Yesu aghati ye baghókó bhi be, “Mbák mmu áyàn bebhak nkonjo wa, ángókóntik mmuet yi, ampókó ekotákáti yi, ankonjo me. ²⁵ Yé agha ane áyàn bepeme mmuet yi ánem nepém eni. Ke yé agha ane áká menem nepém eni éti ya, ábhón nó. ²⁶ Ntiki nsáy mmu ábhón mbák abhón yéntiki enyín fá amík, ke aném nepém eni? Ne mbák mmu ánem nepém eni, ntiki enyín yí ákwáy besot anchyé bé yi ampɛt ambón nepém eni? ²⁷ Nchí ghati bhe menyin ebhen mbonyune chón Mɛ Mmu mfú ntá Mandem mpɛtnsem fá amík ne betan Etaya. Mbón bétwó ne boángel Mandem, nchyé yéntiki mmu aywi akap, békóno betik ebhen yi áká. ²⁸ Nchí ghati bhe be, mbák yeka báchí fá te abhen bápú gu kpáte mángó Mɛ Mmu mfú ntá Mandem ndu nchí twó fá amík mbó Mfó bó mankem.”

17

*Besí Yesu béyibhiri
(Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)*

† **16:18** Setarébhé: Píta, chí “Setarébhé” ndü eyónó Grik chí Píta. Mandem.

§ **16:18** Eket eya: Chi nkwó bo

¹ Εφῆρέ νόκό manywop atandat, Yesu asot Píta, asot Jems nkwó ne manó ywi Jón, akó amfay njiε ngo ne bhó, bábhak aré bóbhó. ² Bápéρε yini, besí Yesu béyibhiri beróbhe ghóó ghóó mbó mmok. Nden éyi nkwó éyibhiri eróp pépépép, énkot náko ηwaiηwáηwai. ³ Témchok, Moses ne Eláija, barémé kepinti Mandem abhen tesáy bábhési, mándeme náko kepi ne Yesu. ⁴ Píta abho berem ntá Yesu be, “Acha, éri tontó be sechi fá. Mbák okon, chon nte betem barat. Emot ntá ye, echak éntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.” ⁵ Ené Píta ábhíkíre naná enyih ene yí árem ntá Yesu, ekpokó nebhan enen néghó pépépép ékúti bhó mankem. Eyon éfú ndü nebhan eno éré rem be, “Né chí Mówa. Nkon yí tontó. Ghók ka yi!” ⁶ Píta ne mamεere bhi bághókó nókó eyon eyo, becháy bekem bhó tontó, ne yéntiki mmu wap ákwén, atep besí amik. ⁷ Ke Yesu arók, atók bhó arem be, “Faté ká, báké cháy.” ⁸ Báyon nókó amik amfay, bó keperε ghó yé mmu. Eróp chi Yesu aywinti.

⁹ Ne ndü Yesu ne boPíta básεp njiε, Yesu aghati bhó be, “Báké ghati yé mmú enyih ene Mandem ákú bághó fá, kpáte yi ankε Mmu ane áfú ntá yi ampetnsem ndü nepém.” ¹⁰ Píta ne mamεere bhi bábhép Yesu be, “Ndaká yí baton ebhé Moses bárem be Eláija abhon bepetnsem fá amik ke Mpeμε Mandem afyé bariεp be áto antwó?” ¹¹ Yesu akeme bhó be, “Échi tetep bé Eláija abhon béyámbi antwó, angoko yéntiki enyih fá amik, ke Mpeμε antwó. ¹² Ke nchí ghati bhe be, Eláija anán atwó ke bo bábhíkí rinji yi. Báké ne yi mbó enyü bákónó. Nó ké Mmu ane áfú ntá Mandem nkwó ábhon chon esonari amo yap.” ¹³ Mpok yo ké bakoηo Yesu bárinji sayri sayri be Yesu árem chi éti Jón Njwiti.

Yesu abú mó ane efónó ebúbε échyε yi ntimen
(Mk 9.14-29; Lk 9.37-43a)

¹⁴ Yesu ne bakoηo bhi básébhé nókó anten njiε, bátémeri beyá bo abhen báchémé aré mánon bhó. Mmu amat afú ndü éka yo, arók, atep mánén besí Yesu, ¹⁵ arem be, “Acha, ghó ntínso ne mówa. Akwen ntímen, ne esonari éné yí ábhon eya écha. Beyá mpok, ákwen angó, ndon echak, ákwen anyén. ¹⁶ Nsot yí ntwó ntá bakoηo bhe, ke bábhíkí kway bebú yi.” ¹⁷ Yesu arem ntá bakoηo bhi be, “Bé mkpáká bhó ane ábhíkí bhon neka ne ne, bé bhó báyibhiri tetep ndü enyih echak, chon mpet ntat ne bhe ná? Chon nképti ne bhe ngaka fá? Twó ká ne mówu ntá ya.” ¹⁸ Bárónó nókó ntá yi ne mówu, Yesu ásáy efónó ebúbε yo, bé éndó yi. Efónó ebúbε éró yi, atan témté. ¹⁹ Mpok Yesu áróbhé chí ne bakoηo bhi, bábhép yi be, “Ndaká yí sébhíkí kway bebok efónó ebúbε yo?” ²⁰ Yesu akeme bhó be, “Chí éti bábhíkí bhon neka ne Mandem. Nchí ghati bhe be, mbó bábhon neka ne Mandem enén néchí yé chi ninjíninji mbó mósepeμένók ene bábhini be *móstat, *bákwáy beghati njiε bé ámfá fá andak nebhuεt ácháκ, émfakari enyu yo, ne yényih kekwéy becha bhe. ²¹ [Bo bákwáy bebók enyü efónó ebúbε yo chí mbák báchí ndü netarénsay ne nenikímεt]” †

Yesu apεt aghati bakoηo bhi bé chon mángwáy yi
(Mk 9.30-32; Lk 9.43b-45)

²² Éwak émot, bakoηo Yesu mankem bati byo ne apay bápét nókó nsem atú Gálili, Yesu aghati bhó be, “Bákém chon Mmu ane áfú ntá Mandem mámfye yi amo bó mmik. ²³ Bó-bhó mángwáy yi, ke égháká nókó manywop arat, Mandem

* **17:20** Sepeme móstat: Móstat chí mónok ane kepeμ eki kechi mbó kepeμé mkpon. Ago, ambón beyá batap ne ngεp ndü mmik Pálestain. † **17:21** Mbók bekáti ebhen mbok ane achi are, bébhíkí bhon beyon ebhen.

anku yi ampɛtnsem ndü nepém.” Beyon ebhen beku bakoŋo bábhon beyá basémé.

Yesu arem eti nkábhénti amem ekerákap Mandem

²⁴ Yesu ne bakoŋo bhi bárók baghaka Kapënaum. Ené bó báchi are, babhebhé nkábhénti abhen ekerákap Mandem bárók ntá Píta bábhép yi be, “Nton yweka áchye nkábhénti ane ekerákap Mandem-e?” † ²⁵ Píta akeme be, “Ee.” Píta apɛtnsem anywóp berem kepi ne Yesu. Ke ápère rem enyin, Yesu ayambi abhep yi be, “Píta, okáysi bé yi? Ntíki bhó báchye nkábhénti ntá bafó mmik? Chí bómik ke chi manko?” ²⁶ Píta akeme be, “Bafó básòt nkábhénti ntá manko.” Yesu arem ye be, “Eyo étòn bé babhòn bómik bábhíki bhon bechye nkábhénti. ²⁷ Ke tëndu sépú yán beku böbhen mambe nti, sep, dók manyu, gup áwám anyén. Nsi mbi ane ókémé nené nnyu ywi. Chon óngó nkáp are ane akway bechye awa nkábhénti ane ekerákap Mandem ne aywe. Sot wu chye bho.”

18

Nkoŋo Yesu ane acha bachak
(Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

¹ Ebhíki tat, bakoŋo Yesu bárók ntá yi babhep yi be, “Ndü nkwo bhó abhen Mandem achi Mfo wap, ághá áchíki áchá báchá?” ² Yesu abhinj mandú mɔ, aku yi ate besí bhap. ³ Arem be, “Nchi ghati bhe be mbák bábhíki yibhiri mándóp mbo mámbɔ, bápú kway bebhak ndü mpáy bho abhen Mandem achi Mfo wap wáwák. ⁴ Yé agha ane ásèpti mmuet mbo mámbɔ, yí wu ke ákway bechwe ndü kefó mfay.”

Mmu áké ku nti ankwen ndü bebú
(Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

⁵ “Yé agha ane ásipti mandú mɔ mbo ané, éti ya, ásipti chí me. ⁶ Chon embep encha ntá mmu ane ákà mówa amot ane abhónó neka ne me ánkwen ndü bebú. Echí sayri ntá mmu wu, be mánsot ntay negho mánsot emi eyi, mámesé yi amem manyu.

⁷ “Eber ntá bó mmik echa, mbonyune bó bátwɔ ne mamɔ ane ákà bo mankwen ndü bebú! Mamɔ apú nok bétwɔ, ke chon émbép ntá mmu ane átwɔ ne mamɔ encha! ⁸ Eri ye be mbák awo ywe amot, ne yé chí ekak eye ké ékà onkwen ndü bebú, kpót awo wu, ne yé chí ekak gup! Echí sayri bé ómbák ne Mandem ndü nepém enen nebhihi bhon ngwenti, yé chí ne awo amot, yé chí ne ekak émot, échá bémése wo amem ngó ane apu neme, ne amɔ apay, bekak bepáy. ⁹ Ne mbák nyésé ene nékà bé onkwen ndü bebú, ponjóri nó fere, óngup. Echí sayri bé onchwe ndü nepém enen nebhihi bhon ngwenti ne nyésé nemot echa mémése wo amem nepingo ne amík aye ankem apay.”

Nekay ághónmen ane ánémé
(Lk 15.3-7)

¹⁰ Yesu arem ntá bakoŋo bhi be, “Sot ka mpok bé báké byak yé amot ndü nkwo báru böbha abhen. Yéntiki mmu wap abhon ángel amfay ane ákway beghati Mandem enyin ene éyíní yi yéntiki mpok. ¹¹ [Me Mmu mfú ntá Mandem, ntwó chí bepeme yéntiki mmu ane ánémé ebhi] * ¹² Bákaysi be yi? Mbák mmu abhon bághónmén besa betay, amot anem ebhi, yí áku yi? Pú áro

† **17:24** Nkábhénti ane ekerákap Mandem: Nkábhénti wu achi mandú nkáp ane bo báchye nyaka be mangoko noko ekerákap ene Yerúsalem. * **18:11** Mbok besi bekáti ebhen tentep bébhíki bhon ndon ane.

bághónómén ane achi ndü nkwo besa menwi nsem neku ne anwi ambĩ-njie, andok beyañ awu amot ane ánémé? ¹³ Nchí ghati bhe be, mbák ayañ wú agho, mañák áyá yi anti éti ághónómén wu amot encha mañák amen yi ábhon be ané besa menwi nsem neku ne anwi abhiki taka ebhi. ¹⁴ Echí enyumot ne Eta yeka mmu achi amfay be apú yañ yé mandú móywi amot áném ebhi.” †

Enyiñ ene mmu abhónó beka ne nti manó ane áká yi bebá

¹⁵ Beron ambi Yesu arem be, “Mbák nti múnkwó ánká wó bebá, dók temerí yi, mámbák ndiere be bati apay. Mbák oku yi ángó bekwéné bhí mánsokori ndakaré, nò ówéné nti múnkwó. ¹⁶ Ke mbák abhiki ka beghok enyiñ ene órém, pet dók ghó yi ne manó achak amot, yé bati apay, yé arat, bé bó mámbák batísie ndü yéntiki enyiñ ene bárém. † ¹⁷ Mbák abhiki ka beghok bho nkwo, ku nkwo Mandem mándíjé. Ne mbák bo Mandem bárém ke yí áchòk chi batú, dó yi ambak yé mbó mmü ane apú chye Mandem kenókó, ne mbó mbebhé nkabhénti. ¹⁸ Dinjí ká be, yéntiki enyiñ ene bágwóré fá amik, Mandem ágwot awu amfay. Ne ené bákánjári fá amik, Mandem ákanjari yó awu amfay. ¹⁹ Enyiñ échák ene méyañ mándíjé chi be mbák bo bati apay mánká eyon émot fá amik ndü enyiñ ene bó báyañ ne mánikmæt, Etaya mmu achi amfay, ághók nenikímæt enap. ²⁰ Yéntiki ebhak ené bakoño bha bati apay, bati arat, báchémé éti ya, nchí aré ne bho.”

Yesu atém nekay ndu beton enyu sébhónó befonori bati

²¹ Pita arak ye ntá Yesu abhep yi be, “Acha, mbák mmu ántónóré beka me bebá, mbón béfónóré yi ndon éni? Ndon tándramot ke?” ²² Yesu akeme yi be, “Wáwák! Mbák mmu ántónóré beka wó bebá, obhon béfónóré yi mañok besa berat nsem byo, ndon tándramot.” §

²³ “Dó ka ngati bhe éti Kefó Mandem. Kéchí mbó Mfo ane ábhíjé bó betik abhi bé yéntiki mmü wap ánkémé nkáp ane yi ákém yi. ²⁴ Abhó nókó bebhép barem ami, bátwó ntá yi ne mmu amot ane ákém yi nkáp ane aya acha. ²⁵ Nku betik wu kekway bekeme beyá nkáp wu. Chi-betik ywi achye eyon be mánti yi ne ngoré ywi ne bóbhi, ne yéntiki enyiñ échák ene yi ábhónó, bé nkáp ywi ámfú. ²⁶ Mmü betik wu ághókó nókó nó, akwén bekek mfo wu abho ménikmæt be, ‘Acha, chyé mé mpok, chon nkeme yéntiki enyiñ ene mékem wó.’ ²⁷ Chi-betik aghó nkabetik wu ntínso, afonori yi, aferé ntí ndü yéntiki enyiñ ene yi ákém yi, aró yi ándók. ²⁸ Ke nkúbhé mmu ane mfo wu áfónóré áfú nókó, arak atemeri nti nkabetik ane ákém yi manyú nkáp ane apú yényiñ. Akém yi angono arem be, ‘Kwó barem amen ókém me néne.’ ²⁹ Nti nkabetik wu akwén yi bekek abho menikmæt be, ‘Chié mé mpok, chon nchye enyiñ ene mékém wó.’ ³⁰ Ke abhiki ghok wáwák. Aku bákém mmæere ywi wu, bárak, bafye ekerékenon, be mbák abhiki kwó barem ami ánáná, apú fú aré. ³¹ Batí bó betik bághó enyiñ ene yi áká, bati ábé bho tontó. Bárók bágháti mfo wu yéntiki enyiñ, ene efakari. ³² Mfo achye eyon bé mándók mántwó ne yi. Bátwó nókó ne yí, arem ntá yi be, ‘Wó ebépti nkabetik ne! Znikmæt ndó wó orón ne beyá nkáp ane ókémé me. ³³ Wó nkwo ópú kwáy begho mbu nti mübetik ntínso mbó enyü ngó wó ntínso?’ ³⁴ Mfo wu achye eyon ne beyá bebéntí, be mánsot yi mámése ekerékenon bé mbák abhiki keme yéntiki enyiñ ene yi ákémé, apu fú aré.” ³⁵ Yesu ánáná nókó betem

† **18:14** Mbok bho abhen básij ekáti ene, básij chí bé etayá. † **18:16** Ghó Ekáti Deteronomi 19.15 nkwo. § **18:22** Ekway nkwo bebhak ndon “Besa berat nsem nekú ne épáy”.

nekay enen, aghati bakoŋo bhi be, “Nó kě Etaya mmu achi amfay ákà ne yěntiki mmù yweka ane ánísi begho nti ntínso, kéka befoŋori yi ne nti nenkem.”

19

Yesu átɔŋ ɛti awáy nebhay

(Mk 10.1-12)

¹ Mpok Yesu anáná berem menyin ebhen atú Gálili, afa, apé Nyén Jódan, aseɓ, arək atú Judéya. ² Beyá bhó bákóŋo yi are, abú abhen mámé.

³ Agháká nókó aré, mbək bönkwo Fárisi bárók memə yi, bábhəp yi be, “Yě yi, yě yi, ebhé eyese eka be mmu ándó ngoré ywi ndü nebhay ke ebhiki ka?”

⁴ Yesu akeme bhə be, “Bábhíkire pay enyih ene echi amem ekáti Mandem-ε? Eghati bhese be, te nebhómik, Mandem aghókó nyaka menyú bo bapay, ngoré ne mbakanem, ⁵ arem be, ‘Eti yo, mbakanem abhəŋ bérə etayi ne máyi, ambat mmuet ne ngoré ywi, ⁶ bó batí apay mándəp chi mmú amət.’ Bó keɓere bhak ye batí apay, ke mmú amət. Mmu áke fye ye ákóré nénti bo abhen Mandem áchémé.” ⁷ Bönkwo Fárisi bábhəp Yesu be, “Mbák enyu yo ke échi, ndaká yí Moses árémé bé mmu ákway bérə ngoré ywi mbák achye yi ekáti awáy nebhay?” ⁸ Yesu akeme bhə be, “Chí ɛti netanjánti eneka kě Moses áká nyaka be bákway bérə baghoré bheka ndü nebhay. Eɓú nyaka enyu yo ndü nebhonet. ⁹ Dinjí ká be, yě agha ane áró ngoré ywi ndü nebhay, kebhá k bé ngoré akwen berwəp, ambáy ngoré achak, akwen berwəp.”

¹⁰ Yesu árém nókó nó, bakoŋo bhi bárem be, “Mbák échi nó, ntí apú yé ane mmu abhay ngoré.” ¹¹ Ke Yesu akeme bhə be, “Puyé yěntiki mmu ke ákway beka beyəŋ ebhen. Ndiere bo abhen Mandem achyé bhə nti béchókó nə, kě bákway beka bhə. ¹² Mbək bo bachi bagú-bhó te amem menie. Abhénéfú báchi bagú-bhó mbonyune bo bachak ke bákú bə mámbák nə. Ke báchák bábhíki ka nebhay ndu báchyé mmuet beka betik Kefó mfáy. Yěntiki mmu ane ákway bekoŋo enyih ene ndémé, ánkóŋó yó.”

Yesu ayét mambə

(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

¹³ Bofú básót böbhəp bárók ntá Yesu ne bhə be yi anyəŋa bhə amə anti, anikmuet be Mandem anjet bhə. Bakoŋo bhi bághó nókó nó, bábhə besayti bhə be báké səŋəri Yesu. ¹⁴ Ke Yesu arem be, “Dó ká mambə mantwə ntá ya, báké chyət bhə mbi mbonyune bó abhen bachi mbə bhə kě Mandem ábhak Mfə awap.” ¹⁵ Yesu árém nókó nó, asət böbhə anyəŋa bhə amə anti, ayət bhə. Aká nókó nó, arə nebhuet wu arək ebhak échak.

Mfə nkáp

(Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

¹⁶ Efákari be mmu amət arək ntá Yesu, abhəp yi be, “Ntəŋ, ntiki erítí enyih məkway beka ke Mandem anchye me neɓém enen nébhíki bhəŋ ngwenti?”

¹⁷ Yesu akeme yi be, “Ndaká yí óbhəp me ɛti erítí enyih? Mmú amət aywintí ke arí. Mbák ɔyán yi anchye wə neɓém enen nébhíki bhəŋ ngwenti, óbhəŋ bébháré bebhé Mandem.” ¹⁸ Mmú wu abhəp Yesu be, “Ebhén?” Yesu akeme yi be, “Orínjí bebhé Mandem. Bérəm be, ‘Ké kwen berwəp. Ké wáy mmu, Ké ghep aghé. Ké te ntísie akware, ¹⁹ chyé máye ne etaye kenókó. Ne óbhəŋ bekoŋ nti nkwa mbə enyu ókóŋó mmuet eye.’” ²⁰ Esakámu yo arem be, “Nnán nchí bhəere bebhé ebhen menkem. Enyih échák ébhuet kě?” ²¹ Yesu aghati yi be, “Mbák ɔyán ómbak chak ndü babhi ankem, dók tí menyih ebhe menkem, chyé nkáp

ntá bachébhébhho. Mbák ónká nò, chòj ómbòj kèfò menyij amfay. Òntwò yé ònkòj mē.” ²² Esakámu yò ághókó nókó nó, aròbhe ròjèròj nsónso mbònyune abhòj nyaka beyá menyij.

²³ Yesu ayibhiri mmæt arem ntá bakojo bhi be, “Nchí ghati bhe be ébè mmæt tontò be múnkáp anka Mandem ambak Mfò ywi. ²⁴ Echí wikirik be mpòj baso ámfuét ndú mbok mbiábhan écha múnkáp béka Mandem ambak Mfò ywi.” ²⁵ Bakojo Yesu bághókó nókó nó, bápóp! Babho bebhèp yi be, “Mbák enyu yò kè echí, ághá yé ákway bebhak mmu ane Mandem ápeme?” ²⁶ Yesu ayijì bhò diíí, arem be, “Ntá nkwanwan, mbi ápú, kè yènyij épú cha Mandem.” ²⁷ Píta asá eyòj arem be, “Ná ne bhesé? Séró yèntiki enyij sékòjo wò! Nsáy ane sébhòj chí yí?” ²⁸ Yesu aghati bhò be, “Nchí ghati bhe be ndú mmik nkò, mpok Mmu ane áfú ntá Mandem áchòkò ndú enókò kèfò yi ne keném kenkem, be bakojo bha báchák nkwó ndú menókò kèfò, bekem manerékèt Israel byo ne apay. ²⁹ Ne yè agha ane áró yè chí beket, yè chí bómayi, yè chí étáyí, yè chí máyí, yè chí bóbhí, yè chí baki yi éti yí ákòjo mē, chòj ampèt ambòj menyij ebhen menkem ndòj besa betay, ambòj nkwó nepém enen nebhíki bhòj ngwenti. ³⁰ Kè chòj beyá bo abhen bachi ambi néne, mándòp ansem, ne abhen bachi ansem, mándòp bayámbi.”

20

Mandem akap bakú betik abhi

¹ Yesu aròk ambi berem be, “Mbák Mandem achi ne bhò mbò Mfò wap, menyij bébhak mbò enyu échí ndú nekay enen. Nekáy enen nechí be, mbòjónkífú achi nyaka. Ewak émat, afa beti beti aròk beyan bò abhen bákú betik amem nkí ywi. ² Aka ne bakú betik abhen yi ayambi ásóré be chòj yi anchye bhò nkáp ané ákwáy ndú betik ebhen nywòp nemòt. Ató yé bhò be mándók mánkú betik amem nkí ywi.” ³ Egháká nókó nkárenká nenenamòt beti bhò, afa aròk nefisie, aghó bòfu tété abhen babhíki bhòj yènyij beku. ⁴ Aghati bhò be, “Dók ká nkwo ndú nkí wa mankú betik aré. Mánánj mámfáté beku, chòj nchyé bhe nkáp ane ákwáy.” Báfuét bárók. ⁵ Egháká nókó mbò nkárenká byo ne epay, ne nkarenka érat ene ngósi, mbòjónki wu akè enyumòt. Nò chí, asòt bò betik bachak ató ebhi. ⁶ Béròj nkárenká etay beku, apèt afú, aròk étok, aghó bo báchák tété, enyij ene bákú ti. Abhép bhò be, “Ndaká yí báchí fá tété, nywòp nenkem, enyij ene bákú ti?” ⁷ Bákéme yi be, “Séché fá tété mbònyune sebhíki bhòj mmu ane ásòt bhesè ndú betik.” Mbòjónki wu aghati bhò be, “Dók ká nkwo mánkú betik amem nkí wa.” ⁸ Egháká nókó bèku, mpok bakú betik bápètnsem anywòp, mbòjónki abhinjì mmu ane áyijì bakú betik aghati yi be, “Binjì bakú betik chye bhò bakáp ayap, bébhò ne abhen báròjò ebhi ndòbhensem, bewenti ne abhen bayámbi.” ⁹ Abho ne abhen básóré bhò ndú betik nkárenká etay beku, achye yèntiki mmú wap nkáp nywòp nemòt ankem. ¹⁰ Agháká nókó ntá bò abhen bayámbi bábhò betik beti beti, bákáysi be chòj anchye awap nkáp anja ancha ane bò abhen babho betik chí beku. Kè achye yèntiki ntí mmu chí enyumòt, nò chí nkáp betik ebhen nywòp nemòt. ¹¹ Básóré nókó bakap ayap, babho menywinti éti mbòjónki, ¹² mándeme nòkò be, “Bò abhen bákú betik chí ndú nenókò nywòp nemòt, óchyé bhò nkáp enyumòt ne bhesé bhò séká betik ndú nywòp nenkem amem esòjti mmok.” ¹³ Kè mbòjónki akeme mmu wap amòt be, “Nkwáne, mbíki nyíé be yènyij. Séká eyòj émat ne bhe be méchye yèntiki mmu ywèka nkáp betik ebhen nywòp nemòt. Pú nó? ¹⁴ Sòt nkáp aywe dók. Membhòj kè mbòjò nti bechye mmu ane abho betik

ndobhensem nkáp betik ebhen nywop nemot mbə enyū nchyé wə. ¹⁵ Nkáp chi awa. Mbíki bhón betan bekə enyū nkónó ne wú? Mprabhamík akə ðbénti ndü ntónó bōbhen berinti?” ¹⁶ Yesu ánáná nókó bétém nekay enen, arem ye be, “Enyu eyə ke echi be chon beyá bayāmbi mándop ansem, ne beyá barōbhensem mándop ambi.”

*Yesu arem ndəŋ ené éjwl éráť be chəŋ mángwáy yi
(Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)*

¹⁷ Ené Yesu akó beron Yerusalem ne bakoŋo bhi bati byo ne apay, asot bhə nepak, abho beghati bhə enyiŋ ené ébhónó befákari ne yi. ¹⁸ Arem be, “Ghók ká, sérəŋ nə chi Yerusalem, ne mpok ségháká aré, chon mámfye Mmu ane áfú ntá Mandem amó bōbati bachiákap Mandem ne ntá baton ebhé Moses, bó mándem be mángwáy yi. ¹⁹ Ne bōbati mánsot yi mamfye amə bo abhen bápú bo Israel, bé mánjókó yi, ne be mándén yí ne ekpa, ne be mángó yi ndü ekótákátí. Ke égháká nókó manywop arat, ampətnsem ndü nepém.”

*Yesu yi be münti abhəŋ bebhak mübetok
(Mk 10.35-45)*

²⁰ Ebhíki tat, ngoré Sebedi asot bōbhi bati apay, arək ntá Yesu ne bhə. Atep mánén besí bhi are bhép yi be ankwak yi. ²¹ Yesu abhép yi be, “Ŋyāŋ mēnkə wə yi?” Akeme be, “Eta, kə bé mpok óbhək Mfə, bōbha abhen bati apay, manchəkə ne wə, amot ebhe awónem, achák ebhe awóghə.” ²² Ke Yesu akeme yi be, “Ōbhíki riŋi enyiŋ ene óyāŋ nkə ntá ye. Bákway beka menyu esəŋori ane mbónó ményú?” Bákeme yi be, “Sékwáy bekə nə.” ²³ Yesu aghati bhə be, “Tetep, chon mányú nkóp esəŋori ane mbónó menyu, ke mbíki bhon betan beyap bo abhen babhəŋə bechəkə ebhe awónem eya ne abhen babhəŋə bechəkə ebhe awóghə. Bebhak ebhə bechi ntá bō abhen Etaŋ aghoko bhó abháré ntá yap.” ²⁴ Bakoŋo Yesu báchák bati byo bághókó nókó enyiŋ ene bō Sebedi bareme, bábhó bebénti ne mamæere bhap nə bachi nno amot. ²⁵ Ekú Yesu abhiŋi bhə mankem arem be, “Báriŋi be ntá bō mmik, bafə bábhəŋ beyá betan amfay bōbhap, ne bōbati básť beyá betan bekə bōbhap mángók bhə. ²⁶ Ke ébhíki bhon bebhak enyu yə ndü nkwo yweka. Mmu ane áyāŋ bebhak müŋgo yweka, abhəŋ bebhak mübetok yweka, ²⁷ ne yéntiki mmu yweka ane áyāŋ bebhak mmú mbi abhəŋ bebhak nsem ayweka, ²⁸ nkúbhé mbə enyū Me Mmu mfú ntá Mandem mbíki twə be bo mántók me. Ntwə chi bebhak mübetok, ne bechye nepém ena ndu beku beyá bhó, mféré bhə ndü kesemé bebá.”

*Yesu abú manémámik bati apay amem etək Jeriko
(Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)*

²⁹ Yesu áfú nyaka etək Jeriko ne bakoŋo bhi. Ngémtay bho béré koŋo bhə. ³⁰ Manémámik bati apay babhak nepaká mbi chəkə. Bághókó nókó bé Yesu kě áfæť, bábho bebik mandeme nəkə be, “Eta, Mmš Mfə Debhít! Ghó bhese ntínso!” ³¹ Bo abhen bachi are bábhó besayti manémámik bhə be, “Kusi kál!” Ke bákpiək bare bik ne eyon amfay be, “Acha, Mmš Mfə Debhít! Ghó bhese ntínso!” ³² Yesu ate, abhiŋi bhə, abhép bhə be, “Báyāŋ bé nkə bhe yí?” ³³ Bákeme yi be, “Eta, séyāŋ ónkú amík yeŋe ánéné.” ³⁴ Yesu aghó bhə ntínso. Atək amík apay. Témté wu, babho beghə mban ne babho bekoŋo Yesu.

21

*Yesu achwe Yerúsalem mbò mmu ane anu ansot awónem
(Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Yesu ne baghokó bhi bákó baghaka ndü b̄betok Betfáge ne Bétani, ndü Njie Menok Olif, kekwoṭ ne Yerúsalem. Aré, ató baghokó bhi bati apay ambi.

² Apère tó bhò, aghati bhò be, “Dók ká ndü mótok ane achi afo ambi. Nechwe báchwè etak, chon mǎngó mpɔɔɔ batu sesét, ne móywi. Kanjári ká, mántwò fá ne yò. ³ Mbák yè mmu abhep be ntí ane bákajari yò, ghati ká yi be, ‘Acha, áyàn yò.’ Témté wu, chon yi andò mánsot yò.” ⁴ Efakari nkúbhé enyu eyò bé enyinj ndemekéṗinti arémé nyaka émfú tetep. Ndemekéṗinti arem nyaka be,

⁵ “Ghati bo Sion * bé
mfò wap átwò.

Abhon nesep̄t̄m̄aet,

átwò chòkò amfay mpɔɔɔ batu,

amfay mómpɔɔɔ batu.”

⁶ Bakoɔ Yesu bhò bārók bak̄a mbò enyü yi aghati bhò. ⁷ Básót mpɔɔɔ batu yò ne móywi, bārók ntá Yesu ne yò. Básót nden mfám̄aet yap basòbheri yò, Yesu akó achòkò amfay. ⁸ Beyá bo abhen bachi are, báfère nden mfám̄aet yap baghay ambi. Báchák b́aré kp̄ot béwókéndé mángay nòkò ndü mbi ane yí áf̄w̄et aré. † ⁹ Beyá bho b́aré r̄on ambi, bachak mankoɔ nòkò ansem. Yesu abhak néntí enap. Bó mankem b́aré bik mándeme nòkò be, “Sémbítí Nyiè newú Mfò Debhít! Mandem ánjet mmu ane átwò ndü nnyén Acha! Sémbítí Mandem mfay!”

¹⁰ Nechwe yí áchwé Yerúsalem, etak enkem ényíkisi tikítik. Bo bábhó bebhep bati be, “Ane mmu átwò chi agha?” ¹¹ Bo abhen bákò ne yi b́aré keme mandeme nòkò be, “Chí Yesu, Ndemekéṗinti Mandem ane áfú Násáret, atú Gálili.”

Yesu abók bakòsìe

(Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Yesu áchwé nókó etak, aròk amem ekerákap Mandem. Abók bakòsìe ne bo abhen bákú menyinj. Atakati béfémé bo abhen bákò esìe bakap bewupsi. Atakati nkwo ménok bo abhen bátí bebhóɔ. ¹³ Ndü Yesu akà nò, aghati bhò be, Mandem arem be, “Eket eya ébhon bebhak chi ekeré neníkím̄aet, ke báyibhiri yò érop nebhuet ane baghép bábhèse are.” Nó kè básínjì amem Ekáti Mandem.

¹⁴ Ené Yesu ábhúet amem ekerákap Mandem, beyá manémámik ne bakem bārók ntá yi, abú bhò mankem. ¹⁵ Bóbati bachiákap Mandem ne baton ebhé Moses bághó menyinjì maknkay ebhen Yesu aká. Bághó nkwo ndü mámbò bábhik amem ekerákap mándeme nòkò be, “Bakak ne kenókó ámbák ne Nyíè-newu Mfò Debhít!” Baghò nókó nò, bati ábé bhò amem tontó. ¹⁶ Bábhép Yesu be, “Ɔpú ghók nò enyinj ene bòbhen b́arè-m-e?” Yesu arem be, “Nchí ghók. Nó tē báchi, bábhíkì re ghók wáwák enyinj ene basinjì amem Ekáti Mandem?” Básinj be, “Ɔku mámbò ne abhén babhuet amò mándinjì bechye wò bakak ne kenókó?” ¹⁷ Yesu aró nókó bhò, afa Yerúsalem aròk Bétani, abhure are.

Yesu aku enòk ékúri

(Mk 11.12-14, 20-24)

* 21:5 Sion chí Yerúsalem. † 21:8 Enyu eyò kè bo Ju bákà nyaka mpok mungo átwò.

18 Nēyí nókó, Yesu afa abho bepetnsem Yerúsalem. Nsay akém yi. 19 Ndú áròn, aghó enòk fig nékú mbi. Aròk aré, ke yé mósepeménòk ake ghó amfay. Èbhíkí fuét chí beyé bòbhò. Yesu arem ntá enòk eyò be, “Tě mmík ámáy, opú pere kway menyu kepem.” Enòk fig eyò egu témté. 20 Baghòk Yesu bághó nókó enyìñ ene éfakárí, bábhák maknkay tontó. Bábhò berem ne bati be, “Yí éká enòk fig ene egu témté enyune?” 21 Yesu aghati bhò be, “Nchí ghati bhe be, mbák mámbòñ neka ne Mandem tetep, kemakati betan ebhen yi ábhónó, bákway beka enyìñ ene nká enòk fig ene. Ne bákway bégháti yé chí njie ne be ‘Fá fá kwén awu amem manyu,’ émfakari enyu yò. 22 Ne yéntíkí enyìñ ené mánikmæet be Mandem anchye bhe, apú rò bechye bhe, mbák mánókó.”

*Ebhak ené betan Yesu béfú
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)*

23 Yesu achwe amem ekerákap, abho betan bho Eyon Mandem. Ndú yí akà nò, bòbati bachiákap ne bòbati etòk báchák bárók ntá yi bábhép yi be, “Ntiki betan óbhónó beka menyìñ ebhen ne ókà? Agha áchyé wò betan ebho?” 24 Yesu akeme bhò be, “Menkwò mbòñ enyìñ émot bebhep be. Mbák mánkémé me yò, chon menkwò ngati be mmu ane áchyé me betan beka menyìñ ebhen mékà.” 25 Enyìñ ene mbòñó bebhep be chi be, “Agha áchyé nyaka Jón Njwiti betan bejwiti bho? Mandem, ke chí bò mmík?” Báre kem epáítí ne bati be, “Chon séndem be yi? Mbák séndem be betan ebhen Jón béfú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yi bábhíkí noko eyon eyi?’ 26 Ne mbák séndém be, ‘Béfú nyaka ntá nkwa’, nó séyàn esonori ne bò bhese mbonyune bó mankem mánoko sayri be Jón achi nyaka ndemeképiñti Mandem.” 27 Bákéme Yesu chí be, “Sébhíkí rinji.” Yesu aghati bhò be, “Menkwò mpú ghati ye bhe mmu ane áchyé mé betan beka menyìñ ebhen né mékà.”

Nekay chi ne bõbhi

28 Yesu arem be, “Bàrem bé yi éti ndak ane? Mmu amot achi nyaka ne bõbhi bati apay. Bábhák bõ babhakanem. Éwak émot abhinji ane mbi aghati yi be, ‘Mówa, dók ká betik amem nki echon.’” 29 Mówu akeme be, “Mpú rón.” Ke ansem mpok, awupsi nti aròk. 30 Chi afuét aròk ntá mmò ane mónkwèn, aghati yi nkwo be, “Mówa, dók amem nki ká betik echon. Mówu akeme yi be ‘Eta, chon ndok.’ Ke akéron. 31 Ghati ká me. Ndú bõbhò bati apay, ane ághókó étáyi, aká enyìñ ene yi áyàn chí ané?” Bõ mankem bakeme be, “Ane nsénsi.” Yesu aghati bõbati bo Israel bhò be, “Dinjí ká tetep be bõ bebá mbò babhebhé nkabhénti ne baghoré-nekò báyámbi bébhón mbi bebhak bõ abhen Mandem achi ne bhò mbò Mfò wap, ené bāròp nsem. 32 Nchí rem nò mbonyune Jón Njwiti atwó nyaka ntá yeka bo Israel mankem, betan bé enyù mmu ákwáy bebhare nepém eni chak besi Mandem, ke bábhíkí noko enyìñ ene yi árèm. Babhebhé nkabhénti ne baghoré-nekò ké mánókó enyìñ ene yi árèm. Yéñdu bághó bé babhebhé nkabhénti ne baghoré-nekò mánókó Jón, báke tíknsem be mánókó enyìñ ene yi árèm.”

*Baká betik ne mbòñnki
(Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)*

33 Ghok ka nekay néchák, “Mmúfú abhón nyaka nki. Api menòk vain are. Atep ebhá ene eghabheri nki ankem. Atém mbok aghoko nebhuæt ane báyàt kepem vain, be nnok ywi amfu, mánsot, máná mmém. Ate mókerémfay amem nki wu, bé ámbák nebhuæt ane mmu áchòkò ndu bébhábhéri nki. Afyé ye

bo aré be mánkə betik mánkəre nsáy ne yi. Arə, arək nekə etək echak. †
 34 Mpok bekək kepeménək ákwáy nókó, mbəjónki ató bakə betik bhi bachak
 be mándók mánsót aywi ákóré mbwət. 35 Ke báchwóbhé nókó amem nki, bakə
 betik ndü nki bákém bhə. Bádén amət, báyáy áchák, bátémtí anefú ne batay.
 36 Ebhíki tat, mbəjónki wu aferé bakə betik abhi báchák ató. Báyá báchá
 abhen mbi. Ke bakə betik abhen báchí amem nki bákém bhə, báká enyumət ne
 bhó, mbə enyü báká ne abhen mbi. 37 Ndü ngwenti, mbəjónki arem ne mməet
 yi be, ‘Chəj ntó mbəj mósəwa. Yé yí, bábəhəj béchye yi kenókó.’ Aferé ye mósəwi
 ató. 38 Ke neghó ane bakə betik bágghó yi, bábhhó berem ne bati be, ‘Yihí mbəj
 mósəwi né, ne yí ké ábhónj mēnyíé nēwú etayi. Twó ká sēnkem yi séngwáy bé
 etayi ánánj ángú, menyij ebhi mēndəp chi ebhese.’ 39 Bákém yé yi, baya, báfú
 amem nki ne yi, barək baway.” 40 Yesu ánánj nókó bétém nekay enen, abhép
 ye bəbati etək Israél be, “Bé bákáysi bé mpok mbəjónki wu ápérənsəm nekə
 enen yí árónj, áku yi ne bakə betik bhə?”

41 Bəbati bhə bakeme Yesu be, “Mpok ane mbəjónki wu ápérənsəm, áku
 bebéptí bakə betik bhə mángú ebéptí nēwú, ansot nki wu anchye ntá bakə betik
 abhen bápú nók bechye yi aywi ákóré mbwət témté, yēntiki mpok ane enyij éfú
 ebhi.”

42 Yesu abhép bhə be, “Bábhhíki re pay enyij ene echi amem Ekáti Mandem?
 Básij be, ‘Nkúbhé ntay enen batéket báguébhé bé nébhíki ri,
 nó ke néróbhé ntay enen nékémé eket nechá batay áchák ankem.
 Mandem ke áká bé émbák enyu yə,
 ne echi ndaká maknkay tontó ntá yese!’

43 “Məghāti ye be be, chəj Mandem amfere áfók ane bábhhónj ndü yí áchí ne
 bhe mbə Mfə yweka, anchye ntá bo báchák abhen bákə menyij ebhen yi áyən
 bə manku.” 44 [Yēntiki mmu ane akwene ndü ntay enen, áslēpti ndü mbi, ne
 mmu ane ntay enen nékwéné yi aməet, néchəktəti yi.]

45 Bəbati bachiákap Mandem ne bönkwə Fərisi bágghókó nókó bakay yə nó
 Yesu átémé, báriji be árəm nə chí éti yap. 46 Bäre yan bekem yi, ke báchəy
 nyaka beyá bo abhen báchí are, mbənyune báriji nyaka be bəbhə básot Yesu
 mbə ndemekepinti Mandem.

22

Yesu átém nekəy epá nebhay

(Lk 14.15-24)

1 Yesu apət abho beghati bhə menyij ndü bakay. 2 Yí be, “Mbák Mandem
 achi ne bhó mbə Mfə wap, menyij bébhak mbə enyu echi ndü nekay enen. Mfə
 amət anak nyaka epá nebhay ntá mósəwi. 3 Mpok epa ákwáy nókó, ató bə-betok
 abhi bé mándók mángátí bə abhen yi ánáká be mpok akway. Ke yé amət ke
 twə. 4 Apət abhij bə-betok abhi báchák aghati bhə be, ‘Dók ká ghati bo abhen
 nnáká bé ngwáy bhə besenə mpoij ne mánánj mana nenyíé, yēntiki enyij énanj
 échí téé. Dók ká ghati bhə mántwə.’ 5 Ke ndü bo abhen yi ánáká mankem,
 yé mmu amət abhíki fye ntí. Mánku nəkə chi ebhap menyij. Amət arək ebhi
 eyi, achák arək chí ekerésie eyi, 6 abhénéfú bákémti bə-betok abhen mfə wu
 átó, bádén mbə nnya baway. 7 Mfə wu abhónj beyá bebenti. Ató batémé nenu
 bhi bárók báyáy bəbhə, básəj etək eyap. 8 Abhij ye bə-betok abhi arem be,
 ‘Mpok epa akway. Ke bə abhen nnáká bátəj be babhiki kway bə abhen bátwə
 ndü epá eya. 9 Dók yé ká ndü yēntiki mbay, mánák yēntiki mmu ane bəghó, bé

† 21:33 Vain áko ndü menək ne básot kepem eki mána mmém.

ántwō ndü epā nebhay.’ ¹⁰ Bšbetok bhō bārók bakē mbo enyū yi ághátí bhō. Bábhīñi yěntiki mmu. Mmū mbámba mām̄bīñi bhīñi, mmū ndíndí mām̄bīñi bhīñi. Éká eket epā nebhay éjwí ne bo.

¹¹ “Ke mpok mfō áchwé anywóp beghō bō abhen yi ánáká, aghó bé mmu amōt abhíki bhōñ nkú-nebhay am̄et. ¹² Abhép mmu wu be, ‘Nkwāne, oká ná ke óchwe fá, nkú-nebhay wō am̄et tí?’ Écha mmu wu enyīñ berem. ¹³ Mfō achye eyōñ be mánkém yi mángwót amō ne bekak, mamese nefi ndü ejuri. Aré, bo bábhak ndü nedí kebho ne nenyié ámén.” ¹⁴ Yesu ánánjá nókó betem nekay enen, arem be, “Mandem anak beyá bho, ke ayap chí bāru.”

*Bábhép Yesu éti nkábhénti ndu báyan yi ánkwen anyu
(Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)*

¹⁵ Ebhíki tat, mbok bōnkwo Fárisi bārók báté eyu, babho beyañ enyū bákway bekē Yesu ánkwen anyu, be bō mām̄bóni mbi bekem yi. ¹⁶ Báká eyōñ émōt, bátó mbok bakoño bhap ne mbok bo Israel abhen báté ansem Hérōd ntá Yesu be mām̄bép yi be, “Ntōñ, séríñi bé wō óchí mmu tetep, ne bé ótñ bhō mbi Mandem tetep. Séríñi bé ópú yīñi mmu ndü besí óncháy yi. ¹⁷ Ghatí ye bhese, ebhé yese éka be sénchíe nkábhénti ntá Mfō Rom ke ébhíki ka?” ¹⁸ Yesu arīñi nkaysi mbámba yap. Arem be, “Bé bho betábhá, ndaká yí mām̄ō me?” ¹⁹ Aghati bhō be, “Tōñ ká me nkáp kpokorok ane básōt bechye ndü nkábhénti.” Bátwō yi ne ebhoko nkáp. * ²⁰ Yesu asōt akém awō, abhép bhó be, “Ntí ághá né are? Ne nnyén chí enen ághá?” ²¹ Bákéme yi be, “Chí ntí Sísa, Mfō Rom. Ne nnyén, chí eni.” Yesu aghati ye bhō be, “Chíe yé ka mfō Rom yěntiki enyīñ ene echí eyi, mánchye Mandem yěntiki enyīñ ene echí ene Mandem.” ²² Bághókó nókó enyīñ ene Yesu areme, bāpóp! Bāró yi, barok ebhak eyap.

*Enyīñ bábhéhé Yesu éti neperenssem ndü nepém
(Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)*

²³ Nkúbhé nywōp enō, mbok bōnkwo Sádusi bārók ntá Yesu bebhep yi enyīñ ndu bekē yi ánkwen anyu. Bōnkwo Sádusi babhíki noko nyaka be ewak émōt bawú bápētnsem ndü nepém. ²⁴ Bábhép Yesu be, “Ntōñ, Moses asīñ ndü ebhé eyese be, mbák mmu ángú ándó ngoré ke bō kebhoñ yé mmó, mómayi abhoñ besōt ngoré wu bé ámbé bō ne yi ndü nnyén manō ane ágú. ²⁵ Bš chí amōt bati tándrámōt báchí nyaka fá. Ane mbi abháy ngoré, agú ené yi abhíki bhōñ yé mmó. Ane ákōño yi, asōt kénkwésé wu ndü nebhay. ²⁶ Yi nkwo ágú, kebhoñ mmó ne kénkwésé wu. Éfákari enyumōt ne ane ájwí bati arat, ne bōmayi bachak nkwo. ²⁷ Ndü ngwenti, ngoré wu nkwo ágú. ²⁸ Ndu echí nō, mpok Mandem ákú bawú mápētnsem ndü nepém, ngoré wu ábhák ane agha? Ndu bō mankem, bati tándrámōt, yěntiki mmu wap abhay nyaka yi.”

²⁹ Yesu akéme bhō be, “Bekwéné béchí ne bhe tontó! Nti achi be bábhíki rīñi yé chí menyīñ ebhen bechi amem Ekáti Mandem ne yé chí betañ Mandem. ³⁰ Mpok Mandem ákú bawú mápētnsem ndü nepém, bo bábhak mbo bōángel awu amfay. Bápú pere bhay nebhay. ³¹ Ke mbák māmákati be bawú bapu kway bepētnsem ndü nepém, nō bārem be bábhíki re pay ndü Ekáti Mandem enyīñ ene yi ághátí bhe? Echí amem ekáti bé Mandem arem be, ³² ‘Me nchí Mandem Abraham, Mandem Aisek, ne Mandem Jekóp!’ Mandem achí Mandem bo abhen bachi nepém. Apú Mandem bawú.” ³³ Beyá bo abhen báchí nyaka are bághókó nókó enyīñ ene Yesu árémé, manyu áchók bhō, béyīñi enyū netōñ enen Yesu átōñ.

* **22:19** Yesu arīñi be báyan yi ankwen ndü ntá yap.

*Ebhé Mandem ene echa bechak menkem
(Mk 12.28-34; Lk 10.25-28)*

³⁴ Bónkwō Fárisi bághók be enyīn ene Yesu ághátí bónkwō Sádusi ékú manyu áchók bhō. Báté eyu, báyān enyīn écháκ ene bábhep Yesu. ³⁵ Mmū wap amot ane áchí esáyri ntōn ebhé Moses arak memo Yesu. Abhép yi be, ³⁶ “Ntōn, ebhé ene échá bebhé Moses béchák chí éné?” ³⁷ Yesu akeme yi be, chí ebhé ene érēm be, “ ‘Kōn Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efónó ye enkem, ne nkaysi ye nkem’ .” ³⁸ Ené ke echi ebhé mbi, ne yó ke échá bechak menkem. ³⁹ Ené éjwí bepay échi mbo ené, ne érēm be, ‘Kōn nti nkwa mbo enyu ókōnó mmuet eye.’ ⁴⁰ Bebhé ebhen bepay békúti yéntiki enyīn ene Mandem áyān bo mándīnī, mbo enyū echi ndū menyīn menkem ebhen Moses ásīnī, ne ebhen baremé kepīnti Mandem básīnī.”

*Mpeme Mandem afyé nyaka bariεp bé átō
(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)*

⁴¹ Ené bónkwō Fárisi babbhēt ebhak émōt ne Yesu, yi abhép bhō be, ⁴² “Ndū nkaysi yeka, Mpeme Mandem afyé nyaka bariεp be átō abhōn bebhak mmō agha?” Bákeme Yesu be, “Abhōn bebhak ebhárémō Debhít.”

⁴³ Yesu arem be, “Ná echi ye be Efónó Mandem ákú nyaka Mfō Debhít ambiñi yi be ‘Acha?’ Mfō Debhít arem nyaka be,

⁴⁴ ‘Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be,

chōkō fá ebhé awónem eya ndū enōkō-kenókó, †

kpate nkū bōmpap abhe mándōp mbo enak ene ónyānā chōn bekak are.’

⁴⁵ Yesu abhép ye bhō be, mbák Mfō Debhít ábhīñi nyaka Mpeme ré be Acha. Ná Achā-re áyibhīri ambak ebhárémō ywi?”

⁴⁶ Yé mmu kekway beke me Yesu enyīn ene yi ábhébhé bónkwō Fárisi. Ne bébhō mpok eyō, yé mmu keperε mō bebhep yi yéñyīn.

23

*Sot ká mpok ne batōn ebhé Mandem ne bónkwō Fárisi
(Mk 12.38-39; Lk 11.43, 46, 20.45-46)*

¹ Ebhíkí tat, Yesu abho beghati bakonjo bhi ne beyā bo abhen bachi ebhak émōt ne yi be, ² “Batōn-ebhé Mandem ne bónkwō Fárisi ke bábhōnó batōn beghati bho mbōn menyīn ebhen béchí amem bekáti ebhen Moses asīnī.

³ Bábhōn ye bekonjo chí menyīn ebhen bō bārēm, báké kú menyīn ebhen bō bákū. Nchí rem nō mbōnyune bō babhōn bápú kú menyīn ebhen bō bághāti bho wáwák. ⁴ Bábāy bho menwópti batu anti be mámpókó, ndū beyā bebhé ebhen bō báfyē, ke bō babhōn bápú kwak bo mámbúré bebhé bhō yé mandú.

⁵ Bákū yéntiki enyīn eyap chí ndu betōn mmuet. Enyīn émōt echi be, yéntiki mmu wap ásat Eyōn Mandem ansīn amfyε amem bōmenyīn mbo nchōn ambat nefó puréé, angwót écháκ ndū erebháwō, kémbýáká bejenjémé nden eyap nkwo bésāpti méncha enyu bébhōnó bebhak. ⁶ Bákōn nkwo béchōkō ndū bebhaká kenókó amem bekeré nenikímmuet ne ndū bepa. ⁷ Bákōn nkwo be bo mánkaka nókó bhō nefisie ne kenókó. Ne bákōn be bo mambīñi nōkō bhō be,

‘Ntōn’. * ⁸ Yé mmu yweka áké ka mámbīñi yi be, ‘Ntōn! Bábhōn chí ntōn amōt, ne be mankem báchi chí bati bónkwō.’ ⁹ Ne báké bhīñi nti múnkwō be, ‘Eta mbōnyune bábhōn chí chí amōt, yí mmú áchí amfay.’ ¹⁰ Ne mmu yweka áké

† 22:44 Ebhe awónem Mandem: Nō chí nebhuét kenókó. * 23:7 Bo báchyē nyaka batōn beyā kenókó.

ka bati mámbíñi yi be, ‘Ntɔŋ’ † mbɔnyune bábhɔŋ chi amɔt, Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be áto. ¹¹ Mmu ane áchá bácháak abhɔŋ bebhak mübetok yweka. ¹² Yé agha ane áyòŋ mmuet, Mandem ásepti yi amik, ne yé agha ane ásepti mmuet amik, Mandem ákosi yi amfay.”

*Betábhá batɔŋ ebhé Moses ne ebhen bɔnkwɔ Fárisi
(Mk 12.40; Lk 11.39-42, 44, 52, 20.47)*

¹³ Yesu abho ye berem ntá batɔŋ ebhé Moses ne bɔnkwɔ Fárisi be, “Bé batɔŋ ebhé Moses, ne be bɔnkwɔ Fárisi, bo betábhá! Chɔŋ émbɛp ntá yeka encha mbɔnyune báchyèt bo mbínywɔp be báké rɔ Mandem ambak Mfɔ wap. Bé babhɔŋ bápú ka Mandem ambak Mfɔ yweká, ne báchyèt mbi ntá abhen bákway beyaŋ bechwe are! ¹⁴ [Bé batɔŋ ebhé Moses, ne be bɔnkwɔ Fárisi, bó betábhá! Chɔŋ émbɛp ntá yeka encha. Básot beket mánkwésé, mánkɔ nɔkɔ beróri nenikímuɛt, berwɔ bho be báchi besayri bo Mandem. Éti yɔ, chɔŋ ntémsí yeka ancha ane bo bachak.] ¹⁵ Bé batɔŋ ebhé Moses, ne be bɔnkwɔ Fárisi, bó betábhá! Chɔŋ émbɛp ntá yeka encha. Bákway beko mánkɔŋi bɔmanyu mándɔk mban ne mban ménú beyaŋ yé chí mmu amɔt be ámbák múnkwɔ yweka. Ke mpok yi ayibhiri arɔbhe mbɔ bhe, nkúbhé bé ké báka yi ámbɛp ancha be babhɔŋ ndɔŋ epay, ambak mmú ane árɔŋ ndú nepíngo.

¹⁶ “Bé manémámik abhen báya bho mbi, chɔŋ émbɛp ntá yeka encha! Bé bārɛm be, ‘Mbák mmu ámfyé bariɛp ne Mandem beka enyiŋ, anjiki ndú nnyén ekerákap Mandem betɔŋ be yi abhɔŋ beka enyiŋ eyo, ke yi keka yɔ, yé esɔŋɔri epu bhak.’ Ne be, ‘Mbák mmu ánjiki ámbiŋi berítí menyiŋ ebhen bechi amem ekerákap Mandem, abhɔŋ bébhure bariɛp ami.’ ¹⁷ Bé bechiŋtí manémámik! Ekerákap Mandem ké échá menyiŋ gol, ke menyiŋ gol ke becha ekerákap ene eká menyiŋ gol mémbak nyánjá? ¹⁸ Ne bārɛm be mbák mmu ámfyé bariɛp ne Mandem beka enyiŋ, anjiki ámbiŋi nnyén éfémé akap Mandem betɔŋ be abhɔŋ beka enyiŋ eyo ke yi keka yɔ, yé esɔŋɔri épú bhak. Bārɛm nkwɔ be Mbák mmu ánjiki ndú nnyén menyiŋ ebhen bábhuré ndú éfémé bechye akap ntá Mandem, abhɔŋ bébhure bariɛp ami. ¹⁹ Bé manémámik! Besí Mandem, éfémé akap Mandem ké écha menyiŋ ebhen bábhure aré ndu bechye akap, ke menyiŋ ebhɔ ke becha éfémé akap Mandem? Pú éfémé yɔ ké éká enyiŋ ene bábhuré are embak nyánjá? ²⁰ Ndu échí nó, mmu ane árɛm ndak, anjiki ámbiŋi nnyén éfémé akap Mandem, abhɔŋ beríŋi be, ayíkí nɔ nkwɔ ndú nnyén yéntiki akap ane achi ndú éfémé yɔ. ²¹ Ne mmu ane árɛm enyiŋ, anjiki ámbiŋi nnyén ekerákap Mandem, abhɔŋ beríŋi be, ayíkí nó nkwɔ chí ndú nnyén Mandem mmu achi amem ekerákap, ²² ne mmu ane árɛm enyiŋ anjiki, ámbiŋi mfay, abhɔŋ beríŋi be ayíkí nɔ chí enókó kefɔ Mandem ne Mandem mmu áchɔkɔ are.”

²³ Yesu arɔk ambi berem be, “Bé batɔŋ ebhé Moses, ne bé bɔnkwɔ Fárisi, bó betábhá, chɔŋ émbɛp ntá yeka encha! Básot ndu béri amɔt ndú baru byo márchye ntá Mandem, mánkɔ enyumɔt ne mbwót achak, ke bápú fyé ntí bebhak chak ne bo mankem, bápú fyé ntí begɔ bho ntínso, ne bápú fyé ntí bebhak tetep ne bo mankem. Éri beka menyiŋ ebhen écha bekɔre menyiŋ baru byo, márchye ndu amɔt ntá Mandem. Éri nyaka be mánkóŋɔ ebhé ene bekɔre menyiŋ ndú baru byo márchye ndu amɔt ntá Mandem, ke bábhiki bhɔŋ nyaka begɔkɔntik bebhé bécháak. ²⁴ Bé manémámik abhen báya bho mbi, básot mpok béfére yéntiki mónya ane áchí amem enyiŋ ene mányú, ke mpɔŋɔ baso mámenémén ham.

† 23:10 “Ntɔŋ” ndú ndɔŋ ane átú ndú “Kristo”, Mpeme ane ábhɔŋɔ nyaka bétwɔ.

²⁵ “Bé batəŋ ebhé Moses, ne be bönkwə Fárisi, bō betábhá, chəŋ émbəp ntá yeka encha! Chəŋ émbəp ntá yeka encha mbənyune básət mpok bétyet nsem-ámok ne nsemé nchán, ke bati yeka ájwí ne bepō nkaysi ndü básət menyin bho ne betan, ne ndü báchi bo bati rakárika. ²⁶ Bé Nkwə Fárisi, manémámik! Ya ká mbi só mməm ámók ne mməm nchán. Mbák mánkə nə, chəŋ nsem-ámok ne nsemé nchán éndyere pépépép nkwə.

²⁷ “Bé batəŋ ebhé Moses, ne be bönkwə Fárisi, bō betábhá! Chəŋ émbəp ntá yeka encha mbənyune, báchi mbə manem ane bághókó sayri, bawati ne mbi pépép, enyu ene mmu ághə, ankəŋ, yəndu berené bawú ebhen ménánj bəchəŋjə ne beghep ke bechi amem. ²⁸ Enyu yə kə báchi. Mmu ághə be ankaysi be báchi chak ne bho, ke bati yeka ájwí amem ne bapu ne bebá.”

*Chəŋ mántémsi batəŋ ebhé Moses ne bönkwə Fárisi
(Lk 11.47-51)*

²⁹ Yesu arək ambi berem be, “Bé batəŋ ebhé Moses, ne be bönkwə Fárisi, bō betábhá, chəŋ émbəp ntá yeka encha! Bachímbi bhəka baway nyaka baremé kepinti ne bo abhen bachi chak besí Mandem. Bātè manem ayap néne, mángwati nəkə mbi aré bekə yə ándí amík. ³⁰ Bákə menyin ebhen mándeme nəkə be, ‘Mbə bhese sechi nyaka mpok bachímbi bhese, mbá sébhíkí ka ne bho be mángwáy baremé kepinti Mandem Acha.’ ³¹ Nerem ane bārəm nə átoŋ be bé bábhəŋ bārəm ne manyu yeka be báchi enyumət mbə bachímbi bhəka abhen báwáy nyaka baremé kepinti Mandem. ³² Dók yé ka ambi mánánjə betik ebhen bachímbi bhəka bábhə. ³³ Bé nnyó ene! Bé bho bábebhə báchá mbəŋ befé! Bákáysí bé bákway bebəŋ mbi bebəe be Mandem ake temsi bhe amem nepingo? ³⁴ Ghók yé ka, nchí to be baghatí Eyəŋ Mandem ne yəntiki mmu ane áchí ndinindak ndu ákəŋo Eyəŋ Mandem. Chəŋ ntó be bátəŋ-Eyəŋ Mandem nkwo. Chəŋ mángwáy mbək eyap, mángo báchák ndü bekotakati, ne mánden abhénéfú ne bekpa amem bekeré nenikímuet ebhəka, mánkəŋo nəkə bō betək ne betək ndu bekem bho beway. ³⁵ Chəŋ eyə enkə be manəŋ yəntiki mmu ane áchí chak ane bo báwáy, ámbák be anti, bébho ne manəŋ Ábel mmu áchí nyaka chak besí Mandem, beghaka ndü manəŋ Sakaríia mmə Barákia, mmu báwáy nyaka nenti ekerákak Mandem ne nebhuət ane báchyè akap aré. ³⁶ Nchí ghati bhe be, chəŋ Mandem antemsi be bho mkpák ane echəŋ mankem éti bebéptí menyin ebhen bé ne bachímbi bhəka báká.”

*Yesu adi kebho éti bo Yerúsalem
(Lk 13.34-35)*

³⁷ Yesu akók arem be, “Eé Yerúsalem, bō Yerusalem! Bé bo báwáy baremé kepinti Mandem, mántemti nəkə ne batay ndu beway bo Mandem átó be mángátí bhe Eyəŋ eyi. Ndü beyə mpok, nján besət bhe mfyé amuet bé mámbak ne me mbə bönkək abhen nnə nkək ákúti nebhuət amət ne bebhap ebhi, ke bápú ka be nkə nə! ³⁸ Ne néne, chəŋ Mandem andə eket eyeka, éndəp enyu yə. ³⁹ Ne diní ká be, bápú pere ghó chəŋ me wáwák kpate mpok ane bārəm be, ‘Sémbítí mmu ane átwə ndü nnyén Mandem Acha.’”

24

*Yesu arem bé chəŋ máncəŋti ekerákak
(Mk 13.1-2)*

¹ Mpok Yesu aró ekerákak Mandem arəŋ, baghəkó bhi bábhíŋi yi, mándeme nəkə be yi ángó ndü eket eyə eri echa! ² Ke akeme bho be, “Pú bághə menyin

menkem ebhen básóré báté beket ebhen bechi ndü ekerákap ke ébhak enyune? Nchi ghati bhe be, mpok átwò ane eket ene éróñ amik enkem, yényin keròp téé.”

Chòj mánchye nõkò bhe beyá esòjori
(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

³ Ené Yesu achi chókó ambi Njie Menòk Olif. Bakojo bhi bārók ntá yi. Yé mmu achak kebhak ne bhò. Bárém be, “Eta, ghati bhese, chòj émfakari nõ ntiki mpok, ne ntiki erin ébhòjò beka bo mándinjì be mpok ane átwò aròp kékwót, ne bé mandú mpok mmik ámay?” ⁴ Yesu akeme bhò be, “Sòt ka mpok bé yé mmu áké rwò bhe! ⁵ Beyá bo bátwò chòj mánsoṭ nnyén ena mánten ambi, yéntiki mmu wap andem nõkò be ‘Yi ke achi Mpeme ane Mandem afyé nyaka barièp be átó! Ne mándwò beyá bhó be mánjibhiri bati yap. ⁶ Chòj mángók nsójo nenu, mángok mbok éti manu ane achi nekò nesie ne ane átwò ansem. Ke báké chay. Menyü menyin ebhò bébhòj be fakari, ke eyò epu tøj be ngwenti mmik aghaka. ⁷ Chòj betòk ménu ne betòk béchák, bafó etòk mánu ne bati bafó etòk. Chòj nsay ankwèn mbanj ne mbanj, mmik anyikisi ndü betòk ne betòk. ⁸ Ke menyin ebhen menkem bechi chi mbò nebhònet enen bebe ntá ngoré ane ánoñsi.

⁹ “Mpok menyin ebhen béfakari, chòj mánkem be mámfye amó bòbati etòk be manyok bhe sayri, mángwáy bhe. Ne chòj bò betòkò mmik mankem mámpap bhe éti báchi bakojo bha. ¹⁰ Ne mpok yò, chòj beyá bakojo bha mánkeme mmuet ansem, mánti nõkò bati ntá bòbati etòk, ne mámpabhe nõkò bati. ¹¹ Mpok yò, beyá bo báfù, mándeme nõkò be báchi baghatí Eyòj Mandem, ené bárùò bho rwò be mankojo bhò. ¹² Chòj bebépti menyin ebhen bo báké ménja kpát bo keperè køj bati. ¹³ Ke mmü ane àtè kákátì te ndü ngwenti, Mandem ápeme yi. ¹⁴ Ne bo bábhøj beghati Mbok Ndíndí ne éti Kefò Mandem ndü betòkò mmik menkem, bé amem yéntiki etòk bo mámbòj mbi beghok yò, ke Mandem anka ngwenti mmik antwò.”

Erem esòjori ene ebhøjò bétwò Yerusalem
(Mk 13.14-23; Lk 21.20-24)

¹⁵ “Chòj mángò ‘Erem enyin ene Mandem ápábhé’ téé amem Ekeré Mandem ndu ényòp yò mbò enyü Daniel ndemekepinti Mandem áréme tesáy be chòj émfakari.” [Yéntiki mmu ane ápay ekátì ené ámfye anti, anjwimem.] ¹⁶ “Mpok yò, bò abhen bachì atú Judéya mámbúé, mámbésé amfáy njie. ¹⁷ Mpok yò, mbák éfakári bé mmu áka betik amfáy eket eyi, áké sojori mmuet besèp kpik be andòk amferè menyin anywòp ke ambue. ¹⁸ Ne mmu ane achi ebhi ákà betik, áké røj kpík bebuòp nde yi. ¹⁹ Ne chòj émbèp encha ntá baghoré abhen báchi ne menie ne abhen báchi ne bo amò mpok yò! ²⁰ Nik nõkò ka mmuet be mpok bebue áké kwèn yé chi mpok mbanj ákwèn chaee, ne yé chi ndü nywòbhé neywémuet. ²¹ Báké rò menikmuet, mbonyune esòjori ené bo bábhøj mpok yò chi enyü esòjori ene bábhíki re ghò wáwák te nebhòmik. Ne mpok yò ánán ámfuét, enyü esòjori yò epu pere bhák wáwák. ²² Ne mbò Mandem abhíki kpòt manywòp yò be ake ya, mbà ye nkwanwan amòt apu ròp nepém. Ke Mandem akpòt mpok esòjori yò mbinj éti bo abhen yi áyábhé be mambak abhi. ²³ Mpok yò, mbák mmu ángátì bhe be, ‘Ghó ká Mpeme ane Mandem átó fá’, yé chi be, ‘Ghó yi awu!’ Báké noko be echi tetep. ²⁴ Báké noko bé échí tetep mbonyune chòj bò betábhá mantwò, yéntiki mmu wap andem nõkò be yi ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be áto. Chòj baremé kepinti nsé nkwo mantwò. Ne yéntiki mmu wap átwò, anka nõkò bereme menyinjì maknkay ndu berwò bho.

Ne mándwó yě chí bõ abhen Mandem áyábhé be mámbák abhi, mbák bábhõj mbi bekù nò. ²⁵ Sõt ye ka mpok! Nnán ngati nò bhe menyin ebhen ambi ambi. ²⁶ Ndù echi nò, mbák yě mmu angati bhe be, ‘Yinjí ka Kristo awu amem baso’, báké noko mámfá berõj are. Yě mmu andem chi be, ‘Yinjí ká Kristo fá amem móket’ báké noko enyinj ene yi árèm. ²⁷ Báké rã mmu ándwó bhe mbõnyune, mbõ enyü miámian ákõt, angõ, befu ebhókó nebu émõt beghaka echak, nò ké ebhõjõ bebhak mpok Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twõ. ²⁸ Nebhuet ane egúnnya echi, aré ké kenem ekén kényile begú nnya kéchemti.

Menyinj ebhen bébhõjõ béfákari ke Yesu antúõ
(Mk 13.24-27; Lk 21.25-28)

²⁹ “Mbák manywõp ane beyã esõjõri yõ ámay, mmok ánem témté, ntañ keperere ghõ, mambe ámfu amfay ánkweni, ne betañ mfáy menyikisi. ³⁰ Mpok yõ ké erin ené étõñ be Me Mmü mfú ntá Mandem nchí twõ ébhesi ye amfay, ne bõ yéntiki nneréket fá amik mámbõ mémiak ne amõ mámbiki nõkõ ndü kebho áyõme. Ne mángõ nõkõ ndü Me Mmu mfú ntá Mandem nchí sep nchí twõ amem nebhán enen mfay ne betañ, mbanj énkem éngõ nõkõ ne bediéré Mandem. ³¹ Ne erem eyõjõ mmba énkwen. Chõñ ntõ bõángel abha ndü mmik nkem, mánsõt bo abhen Mandem áyábhé, bebho ndü ebhókómik émõt beghaka ndu echak, mánhem nebhuet amõt.

Enyinj ene nekãý enõkõ Fig nétõñ bhese
(Mk 13.28-31; Lk 21.29-33)

³² “Ghók ká enyinj ene enõkãrem ene bábhinjí bé ‘Fig’ étõñ bhese. Enán émbõ betem betó, bárijí bé eso érõp chi kekwo. ³³ Echi enyumõt ne netwõ wa, Me Mmu mfú ntá Mandem. Mánán mángõ ndü menyinj ebhen menkem ne ngátí bhe béfákari, dirijí ka be mpok netwõ wa arõp kekwo. ³⁴ Nchí ghati be tetep be menyinj ebhen menkem bébhõjõ befakari, ke mkpráká bho abhen echõñ amfúét. ³⁵ Chõñ mfay amfuet, mmik amfuet, ke Eyõñ eya épú fuet wáwák.

Yě mmu abhíkí rinji mpok Yesu átwõ
(Mk 13.32-37; Lk 17.26-30, 34-36)

³⁶ “Ke yě mmu abhíkí rinji mbõñ mpok ane menyinj ebhen bébhõjõ béfákari. Bõangel Mandem bábhíkí rinji, Yě chí Mmõ Mandem abhíkí rinji. Eta aywintí ké arinjí. ³⁷ Mpok ane Me Mmu mfú ntá Mandem nchí twõ, menyinj bébhak mbõ enyü béchí nyaka mpok Nóa. ³⁸ Eghorí manyier épéte twõ ndü mpok Nóa, bo mányile nyaka mányu nõkõ, ne mámbay nõkõ babhay, ne mántoko nõkõ bõ, kpáte mpok ane Nóa áchwe amem eremé áchwí ane Mandem ághátí nyaka Nóa ángókó. ³⁹ Bo bábhíkí rinji nyaka enyinj ene ébhõjõ béfákari, kpáte mpok éghorí manyier étwõ. Ne mpok étwõ épókõ bõ mankem. Enyu yõ ké netwõ wa, Me Mmu mfú ntá Mandem ábhák chõñ. ⁴⁰ Mpok yõ, mbák bõ bati apay bachi ebhi bákù betik, bákway besõt amõt mándõ achak. ⁴¹ Ne mbák baghoré bati apay bachi nebhuet amõt bákõk nchwi, bákway besõt amõt mándõ achák. ⁴² Bák yé ka pè, mbõnyune bábhíkí rinji nywõp enen Acha yeka átwõ. ⁴³ Bábhõjõ berinjí be mbák mbõnjõket arinjí mpok ane ngép átwõ eket eyi, apú bhueré kenó. Abhak pè, be ngép ake twõ andak eket. ⁴⁴ Bè nkwo bábhõjõ ye bebhak pè mpoknkem, mbõnyune, Me Mmu mfú ntá Mandem, nchí twõ chí mpok ane yě mmu apu kway bekaysi be métwõ.”

Mmõ betok ane achi tetep
(Lk 12.41-48)

45 Ebhíki tat Yesu arem be, “Agha yé áchi mm̄betok tetep ane ábhónj̄o kebonj̄ ne mb̄onj̄oket ásikinti ne yí? Chí mm̄betok ane mb̄onj̄oket ákway ber̄o eket ntá yi, angati yí be ányché nókó nenyíé ntá batí b̄š-betok ndü mpok. 46 Chon̄j̄ endi ntá mm̄betok wu encha mpok chi-betik ywi afu nek̄o, apetnsem, aghó bé yi ákù betik ebhi sayri. 47 Din̄j̄ ká be chi-betik apú nók ber̄o yéntiki enyinj̄ eyi awó mm̄betok wu. 48 Ke mbák mm̄betok áchi ebépti mmu, andem ne mm̄aet yi be, ‘Mbíki kaysi be chon̄j̄ chi-betik awa ampentnsem ndu nek̄o enen yi áronj̄ó áyák’, 49 ambo beden batí b̄š-betok, anchem ekakáneko ne manyü mmém, ambo menyie, anyu noko ne bh̄o, 50 chi-betik ywi ákway bétw̄o ndü nyw̄op enen yi abhiki kaysi be yi ákway bepentnsem. 51 Ne mbák émfákári enyu yo, chi-betik átemsi yi sayri, antén yi ándók ámbák ne b̄o betábhá, ndü nebhuéré kebho ne nenyíé amén.”

25

Nekáy bagh̄osónj̄ bati byo

1 Yesu atém nekay enen be, “Nyw̄op Mandem átw̄o bebhak Mf̄o b̄bhi, menyinj̄ bebhak mb̄o enyü echí ndü nekáy bagh̄osónj̄ bati byo abhen básóré nyaka ber̄ónj̄ ebhap, barok betemeri mb̄yngoré amot. 2 Bati atay bábhónj̄ kénwánj̄, báchák bati atay bábhák echinj̄ti. 3 Abhen echinj̄ti bápóko ber̄ónj̄ bhap, ke b̄o kepoko bawet mánkém am̄aet. 4 Ke abhen kénwánj̄ bápóko nókó ebhap ber̄ónj̄, bápóko menyinj̄ bawet nk̄w̄o bákém am̄aet. 5 Éfákari be mb̄yngoré ane b̄o mankem mánónj̄ abhiki tw̄o áyák. Eká bábhó memok kenó, kpát bákwen kenó. 6 Egháká nókó néntibheti, mm̄ü amot abho bebik andem noko be, ‘Ghók ká, mb̄yngoré wu atewü átw̄o! Twó ká s̄enyep̄ti yi!’ 7 Bagh̄osónj̄ bh̄o mankem bácháyti, maneme, yéntiki mmu wap abho békósi nnik-erónj̄ ywi. 8 Abhen echinj̄ti bati atay babho berem ntá abhen kénwánj̄ be, ‘Kwak ka bhese ne mb̄o bawet erónj̄. Ebhesé ber̄ónj̄ bétw̄o neme.’ 9 Ke abhen kénwánj̄ bákéme be, ‘Ngufú bawet amen sébhónj̄ apu kway chon̄j̄ bhese ne bhe. Dók ká ntá batí bawet mánkú ameka bawet.’ 10 Ke bárónj̄ nókó beku amap bawet, mb̄yngoré achwop, asot abhen bati atay, abhen ebhap ber̄ónj̄ bédü, achwe amem epá nebhay ne bhó. Bakü-betik báya nekok bati ep. 11 Ebhíki tat, bagh̄osónj̄ abhen báfú beku bawet bapetnsem, báte nefi, babho bedep nekok, mándeme noko be, ‘Eta, Eta, dem mánéné bhese mb̄inyw̄op’. 12 Ke mb̄yngoré akeme bh̄o chi be, ‘Dinj̄ ká be mbíki rin̄j̄ bhe!’ ” 13 Yesu ánáná nókó bétém nekay enen, arem be, “Bák ye ka p̄e, mb̄onyune bábhíki rin̄j̄ mpok ane Me Mmu mfú ntá Mandem nchí tw̄o.”

Nekáy b̄šbetik bati arat (Lk 19.11-27)

14 Yesu atém nekay enénéfú be, “Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem nchí tw̄o, menyinj̄ bebhak mb̄o enyu éfákári nyaka ne mmu amot ne bakü betik abhi. Nyw̄op némót, achye nkáp be mándop mánk̄o noko esie ne wu. 15 Ar̄o bh̄o nkáp bekonjo enyü yéntiki mmu wap ákwáy beku ne aywi nkáp. Achye amot bebhá nkáp betay. Achye achák bebhá nkáp bep̄ay. Achye anefu ebhá nkáp émot. Afa ye arok nek̄o. 16 Báróbhé nókó, mübetik ane yí áchyé bebhá nkáp betay abho beko esie ne wu témté. Ebhíki tat, abhónj̄ nsáy bebhá nkáp béchák betay. 17 Ane bebhá nkáp bep̄áy akü enyumot, abhónj̄ nsáy bebha bep̄ay. 18 Ke nk̄ubetik ane ebhá nkáp émot, ásóré nókó aywi nkáp, arok atém chí mbok amik abhese ebhá nkáp eyo are. 19 Chi-betik, átát nókó ndü nek̄o enen yi áronj̄ó, apentnsem,

abhij; bakä betik be mántwó, yéntiki mmu wap andem enyü yi akä ne aywi nkáp. ²⁰ Ane bebhá nkáp betay atwó ne bebha byó, arem be, ‘Éta, ochyé nyaka me bebhá nkáp betay be nkó esie ne wu. Nnu kpát bebha béchák betay béko amfay.’ ²¹ Chi-betik akaka yi tontó arem be, ‘Ókú sayri! Óchí erítí mübetik ne ochí mmu tetep. Ótőň ndü mandú nkáp be ochí mmu tetep. Néne, chəň nchýé wó betan amfay beyá menyin. Twó sénkú manák!’ ²² Ane bebhá nkáp bepay atwó ne menwi arem be, ‘Éta, ochyé nyaka me bebhá nkáp bepay. Nnu kpát bechak bepay beko amfay.’ ²³ Chi-betik akaka yi tontó arem be, ‘Ókú sayri! Óchí erítí mübetik ne ochí mmü tetep. Ótőň ndü mandú nkáp bé ochí mmü tetep. Néne, chəň nchýé wó betan amfay beyá menyin. Twó sénkú manák!’ ²⁴ Ane ebhá nkáp atwó nkwo arem be, ‘Éta, ndíní bé ochí mmu mbeápak. Ókəň beghem nebhuet ane óbhíki pí, őnyokoti nebhuet ane óbhíki tak mbwət are.’ ²⁵ Mbőň yé becháy békó esié ne nkáp aywe kéka ánem mbəň esəňori ne wó. Eká ndək ntém mbok amik mbeme wú aré. Yiní ebhá nkáp eye. ²⁶ Ke chi-betik akeme yi be, ‘Wó ebéptí nkabetik! Wó mbót! Óriní sayri bé nkəň beghem nebhuet ane mbíki pí, nnyokoti nebhuet ane mbíki ták mbwət are, pú nó?’ ²⁷ Ke ndaká yi óbhíki fye nkáp awa amem ekerénkap be nnán ntwó, mbőň nsáy are?’ ²⁸ Chi-betik achye ye eyəň be mánsət ebhá nkáp mübetik wu manchye ntá ane ábhónó bebhá nkáp byo. ²⁹ Yéntiki mmu ane ábhónó enyin, mámaka yi béchák, ambőň ménja mencha. Ke yéntiki mmu ane ábhíki bhəň enyin, yé chí mandú ane yi ábhónó, básət ntá yi.’ ³⁰ Ke mbák chí nkwendəň mübetik ne, bwóp ká yi máme se nefi ndü ejuri, bé ámbák awu ndü nebhuet nedí kebho ne nenyié ámén.”

Manyé ané ngwenti mmik

³¹ Yesu arək ambi berem be, “Mpok Mmu ane áfú ntá Mandem átwó mbə Mfo ne keném eki, bəángel Mandem bátwó ne yi, ambak chókó ndü enókó kefo yi ne betan ebhi menkem. ³² Anán ántwó, bákú mkpaká bho betókó mmik menkem mánhem besí bhi, áfap bhó ndü bakwó apay, nkúbhé mbə enyü mbabheri bəghónómén áfap mméné mbəň ne bəghónómén, ³³ antén bəghónómén ebhé awónem eyi, anten mmén ebhé awəgho. ³⁴ Mfo andem ye ntá bo abhen báchi ebhe awónem ywi be, ‘Twó ká fá, be bhó Étaya áyéré! Twó ká mámbak nebhuet ane Mandem achí ne bo abhen yi achi Mfo wap. Yi ághókó nebhuet wu chí ntá yeka te nebhomik. ³⁵ Twó ka! Mpók nsay ánu me, bächýé me nenyié; mpók manyiep ákwák me, bächýé me manyiep nnyú; ne mpók ntwó mbə kenkə, básót me mbə mómáyeka. ³⁶ Mpok mbíki bhəň nden, bächýé me nden; mpok mēme, bákókori me; mpok nchí ekerékenəň, bərə twə beghə me.’ ³⁷ Mpok yo, chəň bo abhen báchi chák besí Mandem mankeme yi be ‘Acha, ntiki mpok séghó bé nsay ánu wó, séchíe wó nenyié? Ntiki mpók manyiep ákwák wó ke séchíe wó manyiep ónyú? ³⁸ Ntiki mpók ótwó mbə kenkə, ke sésót wó chí mbə mómayese? Ntiki mpók óchébhé nden, ke séchíe wó nden? ³⁹ Ntiki mpók ómé, mbák épú nó, əbhak ekerékenəň, ke séré twó beghə wó?’ ⁴⁰ Mfo akeme bhə be, ‘Diní ká be yéntiki mpok ane báku nyaka beri ntá bo abhen báchi mbə bómaya, yé chí ntá mmu wap amət ane ápu yənyin, échí enyumət mbə be bákú nyaka beri ebhə chí ntá ya.’ ⁴¹ Mpok yo áyibhiri mməet andem ye ntá bo abhen bachi ebhe awəgho ywi be, ‘Fá ká me besí, bé bho ntemsi Mandem achi ne bhe! Fá ká, dók amem ngo ane apu neme yé ewak, ngó ané Mandem aghókó ábharé

ntá Satan ne boángel abhi. * 42 Fã ká me besí. Mpök nsay ánú me, bãbhíkí chye me nenyíé; mpök manyiep ákwák me, bãbhíkí chye me manyiep menyú. 43 Mpök nchí kenkò nenti eneka, bãbhíkí sòt me mbò nti manò; mpök mbíkí bhòj nden, bãbhíkí chye me nden; mpök mẽme, bãbhíkí kokori me, ne mpök nchí ekerékenòj, bãbhíkí twò beghò me.’ 44 Mpök yò, bõ abhen bachi ebhe awòghò yi bákéme be, ‘Acha, ntíkí mpök séghò ndù nsay ánú wò, ke séke chye wò nenyíé? Ntíkí mpök ane manyiep ákwák wò ke séke chye wò manyiep? Ntíkí mpök ótwò mbò kenkò ntá yese ke séke sòt wò mbò nti manò? Ntíkí mpök nden échébhé wò, ke séke chye wò nden? Ntíkí mpök ómè ke séke kokori wò? Ne ntíkí mpök óhí ekerékenòj ke séke kwak wò?’ 45 Mfò akeme ye bhò be ‘Dinjí ká be, yéntíkí mpök ane mánísí nyaka beka beri ntá yé chí mmu amòt ane ápú yényinj, éhí enyumòt mbò be me ké mánisi nyaka bekwak.’ 46 Mpök yò, bó báròj ye ndù nebhæt ntemsi ane abhíkí bhòj ngwenti, ke bõ abhen bachi chak besí bhi, mánchwe ndù nepém enen nebhíkí bhòj ngwenti.”

26

Bòbati etak báté eyu be mángwáy Yesu (Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Yesu ánánjá nókò betòj menyinj ebhen menkem, arem ntá baghokó bhi be, 2 “Bárinjí bé ndù manywop apay echòj, Epã Nekiinj ebho. Chòj mánti Me Mmu mfú ntá Mandem ntá bõmpap abha, mánkém me mango ndù ekotákátí.” 3 Mpök yò, bòbati bachiákap Mandem ne bòbati etak báchem amem senta Múngo bachiákap Mandem. Múngo wu aka nnyén be Káyfas. 4 Báchém aré baka eyòj émot be mánkém Yesu bhésé bhésé mángwáy. 5 Ke bághó bé ebhiki ri be mánkém yi mpök epa. Bárinjí nyaka bé mbák mánkém yi mpök epa, bo báguép esòjori amem etak.

Ngoré amòt atemti bawerérip anti Yesu amem etak Bétani (Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Mpök Yesu áhí etak Bétani, abhak amem eket Símun. Símun wu anánj ame nyaka ebhanákwa. 7 Ené Yesu ányie nenyíé aré, ngoré amòt aròk ntá yi ne bawerérip amen aré ya nkáp amem mòényinjífú. Bághókó nyaka mókpémé wu ne enyú ntag enen bãbhinj be alabásta. Ngoré wu atwò ne baweré mò, atemti anti Yesu. * 8 Ke baghokó Yesu bághó nókó nó, bati ábé bhò amem, bãbho berem ne bati be, “Ndaká yí ngoré ne aré chònti bawerérip amen enyuné? 9 Bákway mbà beti mò ndù beyá nkáp, mánsoòt nkáp wu mánchye ntá bachébhébo”. 10 Yesu arinj enyinj ene bo bárèm. Ekú arem be, “Ndaká yí basonòri ngoré ne? Aká erítí enyinj ntá ya. 11 Bachébhébo báhí ne bhe mpoknkem, ke mpú bhak chòj ne bhe mpoknkem. 12 Atémí mé bawerérip amen amæt be báképere fyé me bawet amæt ke mámbeme me. 13 Dinjí ká be, yéntíkí ebhak ene bo bághàti Mbok Ndíndí fá amik, chòj mángati enyinj ene ngoré ne ákú nkwo, ne eyò énkú bé báké ghòkòntik yi.”

Júdas aka beti Yesu (Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

14 Etaré nókó, ngòk Yesu amòt ane áká nnyén be Júdas Iskariot afæt aròk ntá bòbati bachiákap Mandem 15 abhép bhò be, “Chòj mánchye me yi mbák

* 25:41 “Boángel” Satan chí befónj bebúbèbè. * 26:7 Alabásta: Ntáy alabásta néfú nyaka etak Ijip.

nkwák be mánkém yi?" Bápay nkáp silbha bebhók esá nsem byo bachye yi.
 16 Bébhó mpok yo, Júdas abho béyán mbi bekwak bə mánkém Yesu.

Yesu anyié nenyié Epá Nekiñi ne baghókó bhi
 (Mk 14.12-21; Lk 22.7-13, 21-23; Jn 13.21-30)

17 Nywəp Epá Bret ane kebhoñ yís yo, baghók Yesu bārók ntá yi bábhép yi be, “Eta, séndók séntóntí ebhak ene ónylé Epá Nekiñi fá?” 18 Yesu arem be, “Dók ká afə etək egho, chəñ mǎngó mmü fú. Neghó bághó yí, ghati ká yi be Ntəñ arem be mpok akway, ne yi abhoñ menyie nenyié Epá Nekiñi amem eket eye ne baghókó bhi”. 19 Baghók Yesu bārók bakə ntonñi mbə enyü yi aghati bho. 20 Egháká nókó beku, Yesu arək achəkó menyie nenyié ne baghókó bhi bati byo ne apay. 21 Ené mányilé nenyié, Yesu arem be, “Diní ká be, chəñ mmu ywəka amət anti me”. 22 Etók baghók Yesu tontó, babho bebhép yi amət amət be, “Acha, chi me ke?” 23 Yesu akeme be, “Mmü ywəka amət ane ásebhe awə ywi amem ekpəré nenyie ne me áti chəñ me. 24 Me Mmu mfú ntá Mandem, nchí rónórəñ mbə enyü básiní éti ya, ke chəñ émbép ntá mmu ane áti me éntcha! Mbə bábhíki bhe yi, mbə érí ntá yi echa!” 25 Júdas mmu abhoñ bəti Yesu arem be, “Eta, chi me ke?” Yesu akeme be, “Echi mbə enyü óréme.”

Yesu anyié nenyié ngwenti eni ne baghókó bhi
 (Mk 14.22-26; Lk 22.14-20; 1 Kor 11.23-25)

26 Ené mányilé nenyié, Yesu asət ekpəkó bret, achye bakak ntá Mandem. Abho bébókóti anchye nəkó ntá baghókó bhi, andeme nəkó be, “Sət ka, nyié. Né chi mmuét eya.” 27 Asət ye amokó mmem, áchye nókó bakak ntá Mandem, abho bechye ntá yap, andem nəkó be, “Sət ka nyu, bə mankem. 28 Né chi manəñ ma. Akə nku ane Mandem ányü ne bóbbi ántéé. Báka manəñ ma arəñ amik bé Mandem ámfónórí bebá beyá bho. 29 Nchí ghati bhe be mpú pere nyu mmém amen, kpáte ewak ene ményü mmém bakə ne bhe ndü nebhuet bechəkó Etaya”. 30 Ndü ngwenti, Yesu ne baghókó bhi bákway nekway báchyé Mandem bakak. Báfu ye bákó amfay Njie Menək Olif.

Yesu arem be chəñ Pita andem be abhíki rinji yi
 (Mk 14.27-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

31 Bágháká nókó ndü Njie Menək Olif, Yesu aghati bho be, “Nkúbhé beti ebhen echəñ, chəñ bə mankem mámfere ntí ne me mbənyune Ekáti Mandem érem be, ‘Mandem ádep chəñ mbabheri bághónəmén angwep amik, nkwó bághónəmén ántaka ebhi. 32 Ke Mandem ánán ánká mpétnsem ndü nepém, chəñ njambi atú Gálili, mántemeri me aré.’” 33 Pita arem be, “Yé bə mankem mámbúé wə, me, mpú bué!” 34 Yesu aghati Pita be, “Nchí ghati wə be, nkək apéré kok nkúbhé beti ebhen, chəñ óndem ndəñ érat be obhíki rinji me.” 35 Yé nđ, Pita arem be, “Yé chí newü, chəñ ngu ne wə. Mpú bué wə.” Baghók Yesu báchák mankem bārém chí enyumət.

Yesu arə nikhmet amem Getsémani
 (Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

36 Yesu arək ye nebhuet ane bábhinji be Getsémani ne baghókó bhi. Aré, aghati bho be, “Chəkó ká fá, méten mmuət ambi ndu menikhmet.” 37 Arém nókó nó, asət Pita ne bə Sebedi bati apay, arək ne bho. Arəp nsonso ne beyá basémé anti. 38 Aghati bəPita be, “Basémé ajwi me anti mbə be áway me way. Chəkó ká fá, mámbak pə ne me.” 39 Arə bho atén mmuət ambi mandú. Akwen ne besí amik, abho menikhmet be, “Etaya! Kə nkóp esəñri ene ámfuét me ansem ntí, mbák mbi achi beka nə. Ke éké bhák mbə enyü méyán, émbák chi mbə enyü óyán.”

40 Afate ye, apetnsem ntá baghókó bhi abhen bati arat. Aghó bhó ndu bábhàre kenó. Abhép Píta be, “Bápú kwáy béchókó pé ne me ndü nenókó nywəp némót-ε? 41 Bák ká pé, mánik nokó mmuet, bé nemə néké dəp be amik. Bábhəj nti, ke mmuet apu bhe.” 42 Yesu apet arək are nikhmet be, “Etaya! Mbák nkóp εsəjəri ane apú kway befaet me ansem ntí, nká bé émfákári mbə enyu óyan.” 43 Yesu apetnsem ndəj ene ejwi epay, aghó baghókó bhi ndü bábhàre kenó. Bápú kwáy nyaka béchókó pé ndü kenó kéjwi bə amík. 44 Arə bhə arək ndəj ane ajwi érat are nikhmet enyumət mbə ndəj ené mbi epay. 45 Yesu apet ye nsem ntá baghókó bhi bhə bati arat, aghó ndu bábhàre kenó. Abhép bhó be, “Bábhuet bebhàre kenó? Bábhuet béyewəməre? Mpok akway ane bátí Mə Mmu mfú ntá Mandəm ntá bə bebá. 46 Faté ká séndók, ghó ká, mmü ane áti me ndü átwə.”

Bákém Yesu

(Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.3-12)

47 Ené Yesu abhuet berem nə ne baghókó bhi, ngók aywi amət ndü abhen bati byo ne apay ane aka nnyén be Júdas, achwəp ne beyá bho. Bó bhə bábhák ne bə akparenja ne nkík amə. Bəbati bachiákap ne bəbati etək ké bátó nyaka bhə. 48 Júdas anəj ayámbi achyé nyaka bhə erij ene ékwák bó mándijí Yesu. Akə nó, ndü ághátí bhó be, “Mmu ane mébhene chəj, chí yi. Kém ká yi!” 49 Júdas áchwəbhé nókó, afəet téé, abhene Yesu arem be, “Ntəj!” Abhene yi. 50 Yesu arem be, “Mmure wa, dók ambi, enyij ene ótwó beka, kə yó.” Témté wu, bə abhen Júdas átwó ne bhə bárók téé bákém Yesu bábyti. 51 Bákém nókó Yesu, mmu amət ane áchí ne yi, agwəp akparenja ywi akpót atú nsem Múngo bachiákap Mandəm chwát agwəp amik. 52 Yesu aghati mmu ywi wu be, “Kémé akparenja ywe amem kénkwóp. Mmu ane ánú nenu ne akparenja, águ newú akparenja. 53 Óbhíkí riñi bé mékwáy menikhmet nta Etaya antó me témté bóángel mánja mántcha nka byo ne epay, mántwó mánu ntá ya? 54 Ke mbák nkə nó, ná enyij ene echi amem Ekátí Mandəm éfú tetep?” 55 Yesu abhép ye beyá bəbhə be, “Bátwə bekem me ne bəakparenja ne nkík mbə be nchí ngébhé ntantanj? Yéntíkí ewak, nchí chəkó ékerákap Mandəm, ntəj nokó bho menyij éti Mandəm, báro nyaka kekém me? 56 Ke diñí ká be menyij ebhen menkem befákari chi be menyij ebhen baremé kepinti Mandəm básíñí mémfú tetep.” Afó ké baghókó bhi báró yi bábué.

Básót Yesu barək ndü echeme batanjá manyé

57 Bo abhen bákémé Yesu, básót yi barək ndü eket Káyfas, Múngo bachiákap Mandəm. Batəj-ebhé Mandəm ne bəbati etək báchéme nyaka are. 58 Ndu bárəj are, Píta are kojo bhə te ansem, kpát aghaka ndü senta Múngo bachiákap Mandəm. Achwe aré, arək achókó ne bo abhen bábhəbheri senta wu, anəj nokó beghə enyij ene bákə chəj ntá Yesu. 59 Bəbati bachiákap Mandəm ne bə echémé batanjá manyé bachak mankem bərə yarj bə abhen bákway bebhat Yesu barək amuet enyu ené bó bábhəj mbi beway yi. 60 Ke báke bhəj yé mbi. Beyá bho báfú bərə sence amuet Yesu, ke yé mmú kerem enyij ene ékway beka be mángwáy yi. Etaré nókó, bo bati apay báfú báté besí batanjá manyé, 61 bárem be, “Yí wu arem be ákwáy memokoti ékerákap Mandəm ampət ante yó ndü manywəp arat.” 62 Múngo bachiákap afate arem ntá Yesu be, “Óbhíkí bhəj yényij bekemé ndü menyij ebhen bəbhən bərəm be əkə?” 63 Yé nó, Yesu achókó kpák, ake rem yényij. Múngo bachiákap Mandəm arem be, “Ndü nnyén Mandəm ane áchí nepem mpoknkem, ghatí bhesé tetep mbák wə ke óchí Mpeme Mandəm afyé nyaka bariəp be áto, Mmo

Mandem.” ⁶⁴ Yesu akeme be, “Echi mbɔ enyɔ́ ɔ́rémé. Ke diɛ́ ká bé mpok átwɔ́ ane bághɔ́ chɔ́ɛ Mɛ Mmu mfú ntá Mandem, chɔ́kɔ́ ndü enɔ́kɔ́ kefo, ebhe awɔ́nem Mandem betan menkem. Chɔ́ɛ mángɔ́ ndü Mmu ane afú amfay átwɔ́ amem nebhanj.” ⁶⁵ Mũngo bachiakap Mandem ághókó nókó enyɛɛ ene Yesu arémé, akém nkú yi adak ndu betɔ́ɛ bebenti bhi. Akók bé, “Aka te anánjá! Ayenti mmæet ne Mandem! Sépét séyàn batisié mántwɔ́ mándém enyɛɛ ene yi áká ndaká yí? Bé mankem bághok ndü yí áyènti mmæet ne Mandem! ⁶⁶ Bãrem be yi?” Bákéme be, “Abhɔ́ɛ bégú!” ⁶⁷ Bábhó bépa yi batié besí, mándepti nɔ́kɔ́. Báchák mánychɛ nɔ́kɔ́ yi nsáp. ⁶⁸ Bákú nókó nó, mándem nɔ́kɔ́ be, “Ndemé kepinti Mandem, Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be áto, ghati bhese enyɛɛ ene Mandem aka wɔ́ ɔ́rɛ́ɛ́. Ghati bhese! Agha ádébhé nó wɔ́?”

Pita arem be abhíkí riɛ́ɛ́ Yesu

(Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Mpok yɔ́, Pita abhak nefi, amem senta chókó. Ngɔ́ré ane achi mmɔ́-betik Mũngo bachiakap Mandem arɔ́k ntá yi arem be, “Wɔ́ nkwó ɔ́chi nyaka ne Yesu mmu Gálili wu.” ⁷⁰ Ke Pita atanja besí bɔ́ abhen bachi are mankem be, “Mbíkí riɛ́ɛ́ mbɔ́ɛ enyɛɛ ene ɔ́rém nɔ́.” ⁷¹ Etáré nókó, afú arɔ́k anyũbhá ené senta. Aré, mmɔ́-betik Mũngo bachiakap Mandem achák, ághó nókó yi arem ntá bo abhen bachi aré téé be, “Tánkwãne achí nyaka nkwó ne Yesu mmü Násáret wu.” Mmɔ́ betik anefú wu nkwó abhak chi ngɔ́ré. ⁷² Pita apet atanja, kpát, ayiki be, “Mandem ariɛ́ɛ́, mbíkí riɛ́ɛ́ mɔ́nkwá wu.” ⁷³ Ebhíkí tat, bo abhen bachi are téé bákókósi mmæet ne Pita barem be, “Nsé apu are, wɔ́ nkwó ɔ́chi mmü amɔ́t ndü nkwó bho Yesu mmü atú Gálili wu. Eyɔ́ɔ́nyu ye éti wɔ́.” ⁷⁴ Nɔ́ɔ́ɛ ane, Pita arem be, “Mandem ántémsí me mbák mɛsɛ́ chi nsé! Mbíkí riɛ́ɛ́ mbɔ́ɛ mmu wu!” Témté wu, nném nkɔ́k akók. ⁷⁵ Pita atik enyɛɛ ene Yesu ághátí nyaka yi be, “Nkɔ́k aperé kók, chɔ́ɛ ɔ́ndem ndɔ́ɛ érat be ɔ́bhíkí riɛ́ɛ́ me.” Afú nefi, adi kebho, ne beyá basémé anti.

27

Bárók ntá Páilet ne Yesu

(Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Néyí nókó, bɔ́bati bachiakap Mandem ne bɔ́bati etɔ́k báchókó betí betí báká eyɔ́ɛ́ émɔ́t enyɔ́́ bábhɔ́ɛ́ beku be mángwáy Yesu. ² Báchyé eyɔ́ɛ́ be mángwót yi. Bafyé yi ngem amɔ́, básɔ́t bárók ntá Páilet, mmu Rom ane achí nyaka gɔ́bbhanɔ́ atú Judéya mpok yɔ́.

Júdas asuri

(Bk 1.18-19)

³ Júdas mmu átí Yesu ághók nókó bé bábhɔ́ɛ́ beway Yesu nedí kebho néjwí yi anti éti epɔ́ndak ene yi áká. Asɔ́t nkáp silbha bebhók esa nsem byo ane báchyé yí anti Yesu arɔ́k békéme ntá bɔ́bati bachiakap Mandem ne bɔ́bati etɔ́k. ⁴ Agháká nókó besí ebhap arem be, “Nka-bebé ndu ntí mmu ane ábhíkí ka yényɛɛ, kpate bátwɔ́ way yi.” Bákéme yí be, “Eyo éyɛ́ɛ́ bhese ná? Eɔ́ɔ́ɔ́ri eye ke échi.” ⁵ Júdas aták nkáp wu amik amem ekerákap Mandem, afú arɔ́k asuri. ⁶ Bɔ́bati bachiakap Mandem bárók bábwɔ́pti nkáp wu, bárém be, “Nkáp ane chí nkáp manɔ́ɛ ne ebhé eyese ébhíkí ka be mánychém nkáp manɔ́ɛ ne ané ekerákap Mandem.” ⁷ Báká nókó eyɔ́ɛ́ émɔ́t, básɔ́t nkáp wu bárók bákú nebhuérémik ntá ngoko bete ndu bébhéme nɔ́kɔ́ manko. ⁸ Éti eyɔ́ ké bɔ́

bábhuet bébhñi nebháérémik wu bé Mmiki Manon kpátē echon. ⁹ Efákári nókó enyu eyo, enyñi ene ndemekepinti Mandem Jeremáya áréme nyaka éfú tetep. Jeremáya arem nyaka be, “Básót bebhókó nkáp esa nsem byo, manyü nkáp ane mbok bo Israel bághó be ákway béchyé ntá mmu ane ati yi. ¹⁰ Bákú mmik ntá ngoko-bete ne nkáp ére, nkúbhé mbó enyu Mandem ághátí nyaka me nku.”

Páilet are bhép Yesu bebhep
(Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Bárõñ nókó ntá Páilet ne Yesu, ate besí bhi. Páilet abhép yi be, “Wó ke óchí né Mfó bo Israel?” Yesu akeme yi be, “Echí mbó enyu óréme.” ¹² Bõbati bachiákap Mandem ne bõbati etok bábhó bébhát yí barak amuet, ke abhíki keme yé eyon. ¹³ Eká Páilet arem ntá yi be, “Opú ghók nó beyá menyñi ebhén bárèm bé oku?” ¹⁴ Ke Yesu akerem yenyñi. Eká gobháno abhak maknkay tontó.

Páilet akpót manyé be mángwáy Yesu
(Mk 15.6-15; Lk 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

¹⁵ Góbhanó abhññ nyaka epñ be yéntiki mmíé, ndü mpok Epá Nekiñi, áfere mükeneñ amot ane bo báyan yí ámféré. ¹⁶ Mpok yo, mükeneñ amot ane bo báre riñi éti barak ane yí áre ku, abhak ekerékenon. Aka nnyén bé Barábas. * ¹⁷ Beyá bhó báchéme nókó eket Páilet betí ebho, abhép bó be, “Agha báyan mendó ándók, Barábas ke chí Yesu, ane bábhñi bé Mpepe Mandem afyé nyaka bariép be átó?” ¹⁸ Páilet aríñi nyaka sayri bé bõbati bo Israel bákem Yesu bárõñ ntá yi ne yi chí éti mpabhamík. ¹⁹ Efákári nkwo be, ene Páilet áchókó bétan Yesu, ngoré ywi ató mmu ntá yi ne eyon be, “Dó mmu wu ándók. Achi chak. Ngo kenó ekén kére sãñri me éti yi ndü beti ebhén béfueré.” ²⁰ Mpok yo no, bõbati bachiákap ne bõbati etok báre ghati beyá bhó abhen báchí aré bé báké rã bebhep Páilet ándó chí Barábas ándók, anchye betan be mángwáy Yesu. ²¹ Eká Páilet apet abhép bó be, “Ndü bõbhen bati apay, ane báyan ndó ándók chí agha?” Bábík be, “Barábas!” ²² “Nkú yi ne Yesu mmu bábhñi bé Mpepe Mandem afyé nyaka bariép be átó?” Bó mankem bábhó bébík be, “Dem mángó yi ndü ekotákátí!” ²³ Ke Páilet abhép bó be, “Ntiki ebéptí ndak yi ákú?” Bó mankem bápét bábhó bébík be, “Dem mángó yi ndü ekotákátí!”

²⁴ Páilet ághó nókó bé yí áchonñi chí mpok ne bé ebyok ebho békwén, arem mántwó yí ne manyiep ndü enyñi. Asot manyiep amo aso amo amem besí beyá bõbhó andem nõko be, “Me mbíki bhõñ amo ndü newú mmu ne. Newú eni néyñi chí bhé!” ²⁵ Bó mankem bákéme be, “Dó manon ami ámbák bhesé antí, ne bõ bhesé!” ²⁶ Páilet afere ye Barábas mmú bo Israel ne bõbati bhap báyan yi amfere. Achye eyon bé batemé nenu mánden Yesu ne ékpá, mánsot yí, mándok, mángó ndü ekotákátí. †

Batemé nenu bäre yoko Yesu
(Mk 15.16-20; Jn 19.2-3)

²⁷ Batemé nenu Páilet básót Yesu bárók amem áchá ywi ne yí, batemé nenu báchák mankem ndü eká batemé nenu eyap bátwó nkwo bákáp Yesu. ²⁸ Báyók nkú yi amuet, básót nkú chu báfyé yí amuet. † ²⁹ Básót bõbatábhénok nsénsé mání mbó ntá kefó báfyé yí antí, básót enokofú báfyé awónem aywi. Bábhó bétép mánén besí ebhi máñoko nõko yí be, “Acha mfó bo Israel, kenókó kéchí

* **27:16** Ndü mbok bekátí, básñ chí Yesu Barábas. † **27:26** Ekpa: Ekpa yo ebhõñ nyaka senon anti.

† **27:28** Báfyé yi nkú chu amuet ndu beyoko yi be achi Mfo.

εκε ετα!" ³⁰ Bákú nókó nó, bápáti yí batié amæet, báfónḡ enək eyo yi awó bákébhæ bedepti yi anti ne yo. ³¹ Bápobhe nəkó beyəkó yi, báfere nkú chu yi amæet, básót ayi yimbónḡ bákéme yi amæet. Básót ye yi bárók bego ndü ekotákáti.

Bágó Yesu ndü ekotákáti

(Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Ené báfú eket Páilet bárònḡ, bátémeri mmu etək Sírene fú ambi ane áká nnyén bé Símun. Bájire yí ápókó ekotákáti Yesu. ³³ Bárók ebhak ené bábhñiḡ bé Golgóta, nó chi "Nebhæet Enkónti." § ³⁴ Aré, batemé nenu básót enyiḡ ene énen mbó mbänya, * báfýé ndü mmem báchyé yí anyu. Aghókóti nókó mó, ake ka ménýú yé ndu báyanḡ nyaka be yi anyu má. ³⁵ Básót Yesu bágó ndü ekotákáti. Batemé nenu abhen bágó yi ndü ekotákáti, báguép ebhánḡ bérñiḡ enyü bábhónḡ békóre nden eyi be yéntiki mmu wap ambonḡ amot. ³⁶ Báchókó ye amik mámbabheri nókó yí. ³⁷ Básinḡ enyiḡ ene Yesu áká ke bágò yí ndü ekotákáti, ndü ebhók enək. Bágó ebhók enək eyo ndü eko amfay ntí aywi. Enyiḡ básinḡ aré ébhák be, "Né chí Yesu, Mfo bo Israel." ³⁸ Bágó ngébhé ntantaḡ amot ndü eyi ekotákáti ebhe awónem Yesu. Bákú enyu émot ne achák ebhe awógho yi. ³⁹ Bo abhen báfæere fuæt, bágħaka nyaka are mánte, mámoək ne bati, mánsokóti yi ne mándeme nókó be, ⁴⁰ "Wó mmu ókway memokoti ekerákap Mandem, ne ónte yó ndü manywəp arat! Pemé mmæet eye mbák óchí Mmó Mandem! Fú ndü ekotákáti sep amik séngó!" ⁴¹ Bóbati bachiákap Mandem ne batonḡ ebhé Mandem ne bóbati etək béré way nkwo yi, mándeme nókó be, ⁴² "Apème nyaka bo báchák, ke apú kway bepeme mmæet yi! Pú yí achi Mfo bo Israel? Amfá ndü ekotákáti ansep amik, chonḡ sénoko yi. ⁴³ Asíkí nti ne Mandem. Mandem ampeme yi néne mbák áyan bepeme yi, mbonyune arem be achi Mmu ane áfú ntá Mandem." ⁴⁴ Baghép abhen bágó ndü ebhap beko mbó yi, béré so yí nkwo ne nsək enyu émot.

Yesu agu ndü ekotákáti

(Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Egháká nókó nkárénká byo ne epay ne ngósi, ejuri ékwén etək enkem. Ebhák kpáte nkárénká érat ne ngósi. ⁴⁶ Egháká nókó mbó nkárénká eyo érat ne ngósi, Yesu abik arem be, "Eli, Eli, lama sabatani?" Nó chí, "Mandem wa, Mandem wa, ndaká yí óféré ntí ne me?" ⁴⁷ Mbək bo abhen báté kékwót báyiḡi, bágħók nókó ndü Yesu ábíki enyu eyo, béré rem ne bati be, "Abhñiḡ Eláija!" ⁴⁸ Ntemé nenu amot ajet témté arək asot ekuchá fofok asebhæ ndü echýé mmém, asot akpaḡ anti mónək, asá amfay ntá Yesu, bechye yi anyu. ⁴⁹ Ke abhénéfú béré rem be, "Dó yi séngó mbák Eláija átwó bepeme yi!" ⁵⁰ Yesu abik ndonḡ achak, aró efónḡ yí awó Mandem.

⁵¹ Nkúbhé mpok yo, ekát ene echi amem ekerákap Mandem éghære bebhək bepay befu amfay begħaka amik. Mmik anyíkisi, ketarábhé kérékati. ⁵² Manem ánéne, Mandem akə beyá bo Mandem abhen mánanḡ bágú nyaka bapetsem ndü nepém. ⁵³ Báfú amem manem ayap, ne Yesu ápéré nókó nsem ndü nepém, bo Mandem bho bárók Yerúsalem. Beyá bho bágħó bho. ⁵⁴ Müngo batemé nenu ne batemé nenu abhen bachi ne yi bábhábheri Yesu bágħó nókó ndü mmik ányíkisi, bágħó menyinḡ béchák ebhen befákári. Bechay békém bho tontó. Bábhó berem be, "Achí mbə Mmó Mandem tetep!"

§ **27:33** Nebhæet wu achi nyaka chí nñie ane achi amik mbó énkónti. * **27:34** Enyiḡ ene énen mbó mbänya echi nyaka mbó babhé amen bó báyanḡ be ánkə yi ake ghok beyá bebe.

⁵⁵ Beyä baghoré bábhák are nkwo. Abhen bákòŋo nyaka Yesu befu te atú Gálili mánkwak nòkò yi, babhak téé, nekò nesie, mámpkòkò nòkò. ⁵⁶ Mbòk baghoré bhò bábhák María mmò etòk Mágdala, ne María nno Jems ne Joséf, ne María ngoré Sebèdi, nno Jems ne Jón.

Bábhème Yesu

(Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Mmù nkáp amot afù nyaka etòk Arimátia. Aka nnyén be Joséf. Abhak nkoŋo Yesu amot. Egháká nókò beku, ⁵⁸ aròk ntá Páilet be anchye betan amfere erene Yesu ndù ekotákátí. Páilet achye eyon bé mámféré Yesu ndù ekotákátí manchye yi. ⁵⁹ Joséf asot ye Yesu anép ne ésienden nkò. ⁶⁰ Joséf abhòn nyaka nnem nekò enén yi átémé ndù setárbhé. Aròk abhème Yesu ndù nnem eni nò. Abiniri ye erem ntaf áchók nnyù nnem, agure. ⁶¹ María, mmò etòk Mágdala ne María achák, bábhák kékwoót chókó mánjini nòkò nnem.

Páilet atò bo be mámbabhéri nòkò nnem Yesu

⁶² Néyi nókò, ndù nywòbhé neywémæet bo Israel, bóbati bachiákap Mandem ne bònkwò Fárisi bárók bátèmeri Páilet. ⁶³ Bárem be, “Eta, sébhíki re ghòkontik be mmù nsé wu arem nyaka be ndù manywop arat yi ápetnsem ndù nepém. ⁶⁴ Eri ye be ónchyé eyon bo mandak mambabheri nòkò nnem eni kpáte manywop arat amfæet. Bakoŋo bhi bákway beron mángep yi mámpkò, mándak, mámbò ye beghati bho be yi apetnsem ndù nepém. Ne mbák émfákári nò, nsé yap yo áchònti menyin ancha nsé ane mbi.” ⁶⁵ Páilet arem be, “Yinji batemé nenu nò. Sot ka bhò mándók mámbabhéri nókò nnem mbò enyù báyan.” ⁶⁶ Bárò ye baròk báfyé erin ndù ntaf, ne bárò bo are be mambabheri nòkò nnem.

28

Yesu apetnsem ndù nepém

(Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Nywòbhé neywémæet bo Israel néfæéré nókò, María mmò etòk Mágdala ne María achák, báfú ntinywop, ené mban ábhíki re kanari ndu beron beyinji nnem Yesu. ² Éfákári bé ángel Mandem áfú amfay ásèp amik, abiniri ntaf afere anyünnem, achòkò aré. ³ Besí ángel Mandem wu béré ghò mbò miámian, nden éyi éndiere nòkò pépépép mbò etòkòfion. ⁴ Babhabheri nnem béré wet ne becháy ne béròp mbò bawú. ⁵ Ke ángel arem nta baghoré be, “Báké chay. Ndíní bé báyan Yesu mmu bágó ndù ekotákátí. ⁶ Apú fá. Mandem aka yi apetnsem ndù nepém nkúbhé mbonyu yi areme be ebhon befakari. Twó ká ghò nebhæet ane bábháré yi. ⁷ Dók yé ka áyák mángátí bakoŋo bhi be apetnsem ndù nepém ne achi be ambí áron atú Gálili. Chon mángó yi are! Nnán ngati nò bhe.” ⁸ Baghoré bhò bárò nebhæet ane nnem nechi ntíét ntiet. Becháy békém bò, ke manják nkwo ajwi bhò anti. Bájet baròk béyan bakoŋo Yesu be mángátí bho enyin ene ángel Mandem ághátí bhò. ⁹ Ndu báròn, bápère ghò, Yesu atemeri bhò, arem be, “Mandem ámbák ne bhe!” Bárók bákwen amik besí bhi bábhó bekem bekek ebhi mánychye nòkò yi kenókó. ¹⁰ Yesu aghati bhò be, “Báké chay. Dók ká ghati bakoŋo bha. Ghati ká bhò be, mándók atú Gálili. Chon mángó me aré.”

Babhabheri nnem bárók bághati enyinj ene efakari

¹¹ Ené baghoré bhò báròn, éfakari be mbòk bo abhen bábhàbheri nnem bárók Yerúsalem bághati bóbati bachiákap Mandem yéntiki enyinj ene efakari mpok ángel Mandem ásébhé átwó ndù nnem. ¹² Bóbati bachiákap Mandem báchókò

ne bōbati etək, báká eyəŋ émət, báchyé bhə beyä nkáp ndü besəŋ. ¹³ Bághátí bhə be, “Ghatí nókó ká bhə chí be bakoŋo bhí bátwó ne betí, mpok sékwéné kenó, bághép yi, bápókə bārək. ¹⁴ Mbák góbhanə ángók ndak ane, chəŋ séndiŋi ndü séchòk nnyu ywi be nti nendi yi amem, enyu ené bāpu chwe ndü esəŋori.” ¹⁵ Babhabherí nneŋ básót ye nkáp besəŋ wu, bārək bákə mbə enyü bōbati bághátí bhə. Ne mbok yə bé bakoŋo Yesu bághép yi ghép kě bo Israel bábhwét beghati bo kpatě echəŋ.

*Yesu atəŋ mməet ntá bakoŋo bhí
(Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹⁶ Bakoŋo Yesu abhen bati byo ne amət bāró ye bārók atú Gálili ndü njie ane Yesu ághátí nyaka bó mándók aré. ¹⁷ Mpok bághó yi, bákwen amik babho bechye yi kenókó. Ke mbək ayap bare makati mbák, sayri sayri, Yesu ke bə bághə nə. ¹⁸ Yesu akokosi mməet ne bhó, aghati bhə besí ne besí be, “Etaya achyé me betəŋ menkem amfäy yəntiki enyiŋ ne yəntiki mmu awu amfay ne fá amik. ¹⁹ Dók yé ka, mánkú be bō betək menkem mámbak bakoŋo bha, mǎnjwiti bhə ndü nnyén Eta, ne nnyén Mmə, ne nnyén Efóŋó Bedyere, ²⁰ mǎntəŋ nókó bhə be mánkú yəntiki enyiŋ ené ngátí be mánkú nəkə. Ne nchí bhák ne bhe mpoknkem, te ndü ngwenti mmik.”

Mbok Ndíndí mbonyu

Mák ásinjí

*Mbok Jón Njwiti ɛti Yesu
(Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)*

¹ Fá chí Mbok Ndíndí ɛti Yesu Kristo Mmɔ Mandɛm. ² Abho nyaka mbɔ enyũ ndemekɛpĩnti Aisáya ásinjĩ amɛm ɛkátĩ yi bɛ, Mandɛm arɛm nyaka bɛ, Yijĩ, chɔŋ ntó mpɔkɔntó wa wɔ ambi, bɛ ángókó mbi ywɛ kɛ óntwɔ. ✠

³ “Mmũ achi amɛm baso ábik andeme nɔkɔ bɛ, ‘Tonjĩ ká mbi anɛ Acha áfuɛt arɛ. Kú ka mbi ywi ambak chak.’”

⁴ Jón Njwiti abhɛsí nyaka amɛm baso angati nɔkɔ bho Eyɔŋ Mandɛm bɛ bɔ mántíknsɛm ndũ bebú bhap mánjwítĩ bho bɛ Mandɛm amfonjori bebú bhap. ⁵ Beyá bho báfú atú Judéya ankɛm, nɛ bɔ Yerúsalem mankem mándak nɔkɔ ntá Jón ndu bɛghok enyijĩ ɛnɛ yi árɛm. Báré su bebú bhap, Jón anjwiti nɔkɔ bho amɛm Nnyɛn Jódan. ⁶ Nkú Jón abhak enyijĩ ɛnɛ baghoko nɛ babyɔk mpɔŋɔ baso. Mgbat anɛ yi ágwɔt ebho abhak nkwobhɛnya nɛ nenyíɛ ɛni nébhak ngémtáy nɛ bawéré betu amɛn yi ághɔ amɛm baso. ⁷ Jón árɛm nyaka nkwo bɛ, “Mmũ átwɔ mɛ anɛm anɛ áchá mɛ. Mbíkĩ kwáy yɛ béchótĩ yi bekak bé nkánjári nkubhanya bekak ebhi. ⁸ Méjwiti bhe nɛ manyiɛp, kɛ chɔŋ yí anjwiti bhe chí nɛ ɛfóŋɔ Bedyɛɛ.”

*Jón ajwiti Yesu, Satan amɔ yi
(Mt 3.13-4.11; Lk 3.21-22, 4.1-13)*

⁹ Ndũ mpok yɔ, Yesu afú Násáret atú Gálili arɔk Jón ajwiti yi ndũ Nnyɛn Jódan. ¹⁰ Nefú Yesu afú anyɛn, aghó ndũ nɛbu nɛnɛnɛ, nɛ ɛfóŋɔ Mandɛm asɔt mkpá ebhóŋɔ asɛp yi amɛt. ¹¹ Eyɔŋ ɛfú amfay ɛré rɛm bɛ, “Wɔ ɔchĩ Mɔwa. Nkɔŋ wɔ tontó. Ɔchyɛ mɛ beyá manák.” ¹² Tɛmté wu, ɛfóŋɔ Mandɛm akɔ yi arɔk amɛm baso. ¹³ Abhak arɛ ndũ manywɔp bɛsa bɛpay Satan amɔ nɔkɔ yí. Nnya ebébé ebhák arɛ nkwo, kɛ bɔáŋgel Mandɛm báchye Yesu nekwa.

*Yesu abhijĩ baghɔk abhɛn mbi bati anwi
(Mt 4.12-22; Lk 4.14-15, 5.1-11)*

¹⁴ ɛnɛ mánánj bákémé Jón báfyé ɛkerékenɔŋ, Yesu arɔk atú Gálili abho bɛghati bho Mbok Ndíndí Mandɛm, ¹⁵ andeme nɔkɔ bɛ, “Mpok anɛ Mandɛm ábhak nɛ bho mbɔ Mfɔ wap arɔp chi kekɔt. Tík ká nɛm ndũ bebú ebhɛka, mánókó Mbok Ndíndí!” ¹⁶ ɛnɛ Yesu ákɔ nɛpaká Manyu Gálili, aghó Símun nɛ mómayi Andru ndũ báguɛp beyá nkáp ndu beway nsĩ mbɔnyunɛ báchĩ nyaka bawánsi. ¹⁷ Yesu arɛm ntá yap bɛ, “Twó ká mámbák bakoŋɔ bha nɛ chɔŋ ntɔŋ bé enyũ báka bɛ bo báchák mambak bakoŋɔ bha.” ¹⁸ Tɛmté wu, báro beyá nkáp yap bakoŋɔ Yesu. ¹⁹ Atén nókó mmɛt ambi mandú, aghó Jɛms nɛ mómayi Jón, bɔ Sebɛdi. Báchĩ nyaka amɛm áchwĩ mángoko nɔkɔ beyá nkáp yap. ²⁰ Nɛghó Yesu aghɔ bho, abhijĩ bho bɛ mankoŋɔ yí. Bárɔ etayap Sebɛdi amɛm áchwĩ nɛ bɔ betik, bákóŋɔ yí.

✠ 1:2 Mal 3.1

Mmu ane efónó ebábba échyè esòhòri
(Lk 4.31-37)

²¹ Yesu ne baghàkó bhi bārók etòk Kapřnaum. Néyí nókó ndü nywòbhé neywèmwæt bo Israel, Yesu aròk téé ekeré nenikímwætí eyap abho betòŋ Eyòŋ Mandem. ²² Bo abhen bachi are bábhák maknkay tontó òti enyu ene yi àtòn. Àtòn nyaka mbò mmu ane àrèm émay, puyè mbò batòŋ ebhé Moses. ²³ Bápère ghò, mmu ane efónó ebábba ésohòri atwó achwe amem ekeré nenikímwætí are bik bé, ²⁴ “Yesu, Mmu Násáret, òbhòŋ yí beka ne bhese! Òtò fá beway bhese? Ndíní mmù wò óchí. Òchí Mmu Nyáná ane Mandem átó!” ²⁵ Yesu asáy Efónó yò be, “Kusí! Fú yi amwæt!” ²⁶ Efónó ebábba ényikisi yi gboghògbok, ébik ne betàn, érò yi. ²⁷ Bò mankem bábhák maknkay, ne bábho bebher bati be, “Ené enyu echi ná? Chì enyü netòŋ enen nekò ke? Mmù-ne abhòŋ betàn ebhen ásay befòŋ bebábèbba ne ménkok yi!” ²⁸ Mbok Yesu atin ataka atú Gálili ankem.

Yesu abú beyà bómame
(Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)

²⁹ Yesu áró nókó ekeré nenikímwætí bo Israel ne baghàkó bhi, bārók téé ndü eket Símun ne Andru. Jems ne Jòn bábhak ne bhó. ³⁰ Nèchwe Yesu áchwé anywóp, bághátí yí be nno ngòré Símun achí bhàré ne mbáép amwæt. ³¹ Yesu aròk nepakámwæt eni akém yí ndu awó akwak yí afate achòkò chókó. Mbáép wu ámay. Abho mene bhò. ³² Ègháká nókó beku, ené mmok ánémé, bo béré sòt bómame mankem ne abhen befónó bebábèbba bésòhòri mándàk nòkò ntá Yesu ne bhó. ³³ Etòk enkem èròk échem ambínywòp. ³⁴ Yesu abú beyà bo abhen bábhòŋ mame menyu ne menyu. Abók beyà befónó bebábèbba bérò bho. Yí kèka be bó méndem yènyìŋ mbònyune bérìŋì nyaka mmù yí achi.

Yesu are ghati Mbok Ndíndí atú Gálili
(Lk 4.42-44)

³⁵ Néyí nókó, Yesu afate kpanjwák, aròk nebhwæt ane bo bápú are, are nikmwæt. ³⁶ Èbhíkí tat, Símun ne mamwère bhi báfú béré yan yi. ³⁷ Bághò nókó yi, bárem ntá yi be, “Yèntiki mmu àyàn wò.” ³⁸ Yesu akeme bhò be, “Sébhòŋ beròŋ ambí ndü betòk bechak ebhen bechi fá kèkwòt. Mbòŋ béghátí Eyòŋ Mandem áré nkwo mbònyune òti yò kè ntwò.” ³⁹ Yesu abho ye bekò atú Gálili ankem angati nòkò bho Mbok Ndíndí amem bekeré nenikímwæt bo Israel, ankè nòkò befónó bebábèbba ebhen bésòhòri bho mémfu bó amwæt.

Yesu abú mmu ebhanákwa
(Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

⁴⁰ Èwak émòt, mmu ebhanákwa amòt aròk akwén yi bekak abho berem be, “Èta, mbák àkòŋ, òkway beka me ntán.” ⁴¹ Yesu aghó yi ntínso. Anyabhe awò, atòk yi, arem be, “Nkòŋ, ebhanákwa ye émay!” ⁴² Témté wu, ebhanákwa yi émay, atan. ⁴³ Yesu aya yí batú ansemti nòkò ⁴⁴ be, “Ké ghati yè mmu enyìŋ ene éfàkàrí, kè dók ntá nchiakap Mandem be yí àngó be ebhanákwa ye émay. Anán àmbyò wò, óndòk, ònchye ye akap ntá Mandem bekoŋo ebhé Moses. Chòŋ eyò émbak enyìŋ ene ètòŋ bho be ebhanákwa ye émay.” ⁴⁵ Yè nò, ndu áròŋ, are ghati bho mbànkem enyìŋ ene éfakàrí. Akè Yesu kèpere kwáy bechwe etòk kponòŋ. Aròp chi bhèsé bhèsé ndü mban ene bo bápú aré. Yè nò, bo béré fú mbàŋ ne mban mándàk nòkò ntá yi.

2

Yesu abú mbéntí
(Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

¹ Ansem mpäy manywɔp, apetnsem Kapënaum ne mbok ataka mbánkem bé Yesu achi etok. ² Beyä bo bárók eket ené yi achi aré, enyu ené epok épú nyaka beson ekak, yě chí nefi. Yesu are ghati bhò Eyon Mandem. ³ Ndu árèm nò, bô bati anwi bátwò ne mbéntí amot ane bápókò ndü bekpaka. ⁴ Ke bó kebhões mbi ane báfuet mánchwe anywóp òti beyä bho. Báko amfay eket mánene mbok aré, básebbe yi bhære ndü bekpaka bhi nenti bho, besí Yesu. ⁵ Yesu ághò nókò enyü neka enén bábhónò ne yi, aghati mbéntí wu be, “Mówa, mfónórí bebú bhe.” ⁶ Mbok baton ebhé Moses abhen báchí nyaka aré chòkò báre bhep mmæet eyap be, ⁷ “Agha né? Enyiñ ene yi árèm chi nsok ntá Mandem! Mandem aywínti ke ákway befonjori bebú mmul!” ⁸ Témté wu, Yesu arinjì nkaysi yap, abhep bho be, “Ndaká yí bákáysi menyü menyin ebho?” ⁹ Enyiñ ene echí wikirik berem ntá mbéntí-ne chí ené? Berem be ‘Mfónórí bebú bhe’, ke chí, ‘Faté pókò bekpaka ebhe kò?” ¹⁰ Ke chon nkæ mándinjì be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbón betan fá amik ndu befonjori bebú bho.” Arém ntá mbéntí wu be, ¹¹ “Nchí ghati wò, faté pókò bekpaka bhe gure!” ¹² Bápére gho, mbéntí wu afaté kperep, apoko bekpaka bhi, afa amik. Bó mankem bábhak maknkay tontó bábhò bebiti Mandem mándeme nòkò be, “Sébhíkí re gho ené enyu!”

Yesu abhinjì Lévi be ámbák nkoño ywi
(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

¹³ Yesu apet arak nepaká Manyu Gálili. Ngémtay bo báre ron ntá yi, anton nòkò bhò. ¹⁴ Ndu ákò áròn, aghó mbebhé nkabhénti amot chòkò amem ekerébetik eyi. Aka nnyén be Lévi. Abhak mmò Alfeos. Abhinjì yi, arem be, “Twò bhák nkoño wa.” Lévi afaté, abho bekoño Yesu. ¹⁵ Etaré nókò Yesu ne bakoño bhi báre nyie nenyié amem eket Lévi. Beyä babhebhé nkabhénti ne bakú bebú báchák bákóño Yesu, mányie nòkò nenyié ne yi. ¹⁶ Mbok baton ebhé Mandem abhen báchí nyaka bônkwò Fárisi bághò nókò ndu Yesu ányie nenyié ne bô bebú ne babhebhé nkabhénti, bábhép bakoño bhi be, “Ndaká yí yi ányie nenyié ne menyü bôbhen?” ¹⁷ Yesu ághók enyiñ ene bárèm, akeme bhò be, “Bo abhen bapu me, bápú yan nyan. Bô mame ke báyan nyan. Mbíkí twò bebhinjì bô abhen bákáysí be bachí chak besí Mandem be mámbák bakoño bha, ntwo bebhinjì chí bô bebú.”

Enyiñ ene babhébhé Yesu òti netarénsay
(Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

¹⁸ Bakoño Jón Njwiti ne abhen nkwo Fárisi báchí nyaka ndü netarénsay mpokófu. Mbok bho bárók ntá Yesu bábhép yi be, “Ndaká yí bakoño Jón Njwiti ne abhen nkwo Fárisi bátare nòkò nsay, ke babhok abhe bápu kú nò?” ¹⁹ Yesu akeme bhò be, “Bákáysi be mankò abhen epä nebhay bákway bebhak ndü netarénsay? Nsé! Tëndu mbâyngoré abhæé ne bhó, bápú kway betat nsay. ²⁰ Ke mpok átwò ane báferé mbâyngoré ntá yap. Chon mántare nòkò nsay mpok yò.” ²¹ Yesu atém bó nekay enen be, “Yě mmu apú kway besot ebhókónden nko bechok mbok ndü esí nden, mbonyune mbák ánkæ nò ebhókónden ane nko éñati, ane nsí andaka, mbok ámpet anchik ancha. ²² Ne ntá bo abhen báfyè mmém ndü bebhá nkwo bhénya, mmü apú kway befye mmém bakò amem esí ebhá nkwo bhénya, mbonyune, mbák ánkæ enyu yò,

mmém bakò ákà esí ebha énsen, enchəŋə, mmém andək amik. Báfyə mmém bakò chi amem ebhá nkwobhénya ene ekò.”

*Enyih ene babhébhe Yesu eti nywəbhé neywəməet bo Israel
(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)*

²³ Éfákári be, Yesu ne baghəkó bhi bákò mámfuere nəkə amem nkí nchwi ndú nywəbhé neywəməet bo Israel. Ené báfuét, baghəkó bhi bábho bekwep enyū nchwi yə. ²⁴ Mbək bə nkwo Fárisi bágħó nókó nə, bárem ntá Yesu be, “Yihí, baghəkó bhe bákú enyih ene épú chak beka ndú nywəbhé neywəməet!” ²⁵ Ke Yesu akeme bho be, “Bábhíkí re pay amem Ekáti Mandem enyih ene Mfo Dehít ákú mpok yi áyən enyih menyie ndú nsay ákémé yi ne bəbhi? ²⁶ Achwe nyáká amem ekeré Mandem anyie nenyie enen báchyé mbo akap ntá Mandem. Achye ntá bəbhi nkwo, mányíé, ené ebhé ébhíkí ka nyaka be mmu achak anyie, ebhikifuet nkubetik amem ekerákap Mandem. Éfákári nə ndú mpok ane Abiata achi mungo ndú ekerákap Mandem.” ²⁷ Bérəŋ ndú ngwenti, Yesu arem ntá yap be, “Diŋi ká be bágħoko nywəbhé neywəməet eti nkwa, bábhíkí ghoko nkwa eti nywəbhé neywəməet. ²⁸ Me Mmu mfú ntá Mandem ké mbəŋə ye berem enyū mmu abhəŋə beka ne ebhé ene éyihí nywəbhé neywəməet.”

3

*Yesu abu mmu ane awə ágú yi ndú nywəbhé neywəməet
(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)*

¹ Yesu apət achwe amem ekeré nenikímueti bo Israel angati nəkə bho Mbok Ndíndí. Mmu amət abhak amem ekeré nenikímueti eyə ane awə ywi ágú. ² Mbək bho bábhák aré abhen báyan mbi berem be bekwéné bechi ne Yesu. Bátép ye yi amik amet beghə mbák chəŋ Yesu ambú mmú wu ndú nywəbhé neywəməet. ³ Yesu arem ntá yi be, “Fú, twó fá ambi.” ⁴ Abhép ye bho be, “Ebhé yese érəm be sənka yi ndú nywəbhé neywəməet? Bé sənka beri ke chi bebú? Chi bépeme ke chi bechəŋti nepém?” Bárəŋ krákrák. ⁵ Nti nébé Yesu tontó. Abhanjari ayiní bhó mankem ne bebənti bho mbənyune bátəŋ batí. Yé nə, abhəŋ ntínso ne mmu ane awə ágú nó yi aghati yi be, “Nyabhé awə ywe.” Anyabhe awə wu, apət atəŋ abhak mbo áchák. ⁶ Bəŋkwə Fárisi báfú, bárók. Bátəmeri bo Israel abhen báté ansem Hérəd, bákém echeme, bati beway Yesu.

Beyə bhó bakoŋo Yesu angəkə Manyu Gálili

⁷ Yesu ne bakoŋo bhi báro bárək angəkə Manyu Gálili. Ngémtay bho báre koŋo yi. Bo báfú atú Gálili, mbək atú Judéya, ⁸ Yerusaləm ne Iduméya. Báchák báfú ebhényen Jódan, abhénéfú báfú atú betək Táya ne Sídn. Bo mankem abhen máme bárók ntá Yesu ndu bágħókó menyih ebhen yi ákə. ⁹ Yesu aghati bakoŋo bhi bé mántəŋti áchwí ane yi áchwé are ndú bo baya bacha, be báké nyire yi. ¹⁰ Nti abhak be anəŋ abu nyaka beyə bəməme. Beyə abhen bábhuət mēme háre nu, mányire nəkə bati, be mámbəŋ mbi betək yi. ¹¹ Yəntiki mpok ane bo abhen befəŋó bebábəbə bəsəŋəri bho bágħó nyaka yi, bákwen yi bekak mámbiki nəkə be, “Wə ke óchi Mmə Mandem!” ¹² Ke Yesu asemti befəŋó bebábəbə be, “Báké ghati yé mmu enyū mmu me nchi.”

*Yesu ayap bənto bati byo ne apay
(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)*

¹³ Étaré nókó, Yesu akó amfáy njie, abhiní bakoŋo bhi mánkəŋó yi. Bárəŋ nókó, ¹⁴ ayap batí byo ne apay, áchye bhó nnyén be bənto. Aghati bho be,

“Njap be bé mǎmbák ne me. Chəŋ ntó bhe neŋi ndu beghati bho Mbok Ndáíndí Mandem, ¹⁵ ne chəŋ nchyé bhe betan ndu bébók beŋónó bebábəbə ebhen bésonəri bho.” ¹⁶ Manyén bōnto Yesu bhə bati byo ne apay achi be, Símun ane Yesu áchyé nnyén nechak be Píta; ne ¹⁷ Jems, ne mómayi Jón, bə Sébedi [Yesu achye bhó nnyén néchák bé Boanejis, nə chi bōnefan]; ne ¹⁸ Andru, ne Filip, ne Batolómiə, ne Mátiə, ne Təmás, ne Jéms mmə Alfeyos, ne Tadiəos, ne Símun, mfyé-betan ndü barakátək, ¹⁹ ne Júdas Iskariət ane ábhónó nyaka beti Yesu.

Betan Yesu bebhíkí fú ntá Belsebul
(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23, 12.10)

²⁰ Ené Yesu ne bakoŋo bhi bápətnsem anywóp, bo abhen báchémé aré, bápət baya bacha, ekə yí ne bakoŋo bhi kebhón yé epok ndu ményie nenyié. ²¹ Bó nneréket ywi bághókó nókó nə, bábho beŋon ndu besət yi mbənyune bārəm nyaka be, “Nti átáká yi amem!” ²² Mbək batəŋ ebhé Moses abhen báfú Yerúsalem bäre rem be, “Belsebul, mfo beŋónó bebábəbə, ké áchyé Yesu betan bebok beŋónó bebábəbə.” ²³ Yesu abhiŋi bhó be mantwə ntá yi. Bārónó nókó, abho beghati bhə ndü bakay be, “Satan ákway bebok mməet ná? ²⁴ Mbák ákóré ánkwén etək, bo mánu nəkə ne bati, etək eyə épú te. ²⁵ Mbák ákóré ánkwén ndü nneréket, bo mánu nəkə ne bati, nneréket wu ákwən. ²⁶ Enyumət ke echi be mbák Satan ánu ne mməet eyi, ákóré ákwən ndü kefo eki, ne betan ebhi mémay. ²⁷ Ná mmu ákway bechwe amem eket ené ntantan angép menyiŋ ebhi mbák abhiki yambi ánkém yi angwət? Anaŋa kəm yi angwət, ké ánkway beghəp menyiŋ ebhi. ²⁸ Diŋi ká, ne échi tetep be bákway beŋónóri bebá bo mankem ne bebépti beyəŋ ebhen befú bho anyu. ²⁹ Ke bápú foŋori yé agha ane árəm ebábə éti Eŋónó Bedyere. Eyə enyü bebá bétinji mmu anti, ngwenti ti.” ³⁰ Yesu arem nə, mbənyune mbək bho bārəm nyaka be, eŋónó ebábə esonəri yi.

Nnə Yesu ne bōmayi
(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

³¹ Nnə Yesu ne bōmayi bátwó batee neŋi, báto eyəŋ be mámbiní yi. ³² Ngémtay bo abhen báchókó bákábhé Yesu báháti yi be, “Máye ne bōmaye báchí neŋi téé báyan wa.” ³³ Ke Yesu akeme bhó be, “Sayri sayri, máyá chi agha? Ne ntiki bho bachi bōmaya?” ³⁴ Ayibhiri mməet ayinji bo abhen báchəkə bákábhe yi arem be, “Máya chi bōbhen, ne bōmaya chi bōbhen, ³⁵ Bó abhen bákə nnyin ene Etaya mmu achi amfay áyan bó mánkə ke báchí máya ne bōmaya.”

4

Yesu atəm nekáy ntyəmbwət
(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

¹ Yesu apət abhə betəŋ bo angəkə manyu Gálili. Beyá bho bákoŋo yi aré báte angəkənyén. Yesu arə bhó tété, arək achwe, achəkə amem áchwí. ² Ené beyá bōbhə báte angəkənyén, abho beghati bhə beyá menyiŋ ndü bakay be, ³ “Ewak émət, nkwanjanki amət arək betak enyü nchwifú amem nkí ywi. ⁴ Ené yi átək árəŋ, mbək akwenti ndü mómbi ane áchi amem nki. Kenen kétwó kébwópti yə nkem ⁵ Mbuət áchák akwenti ndü mmik setarébhé ane ntəp abhiki ya are. Awakari achak. ⁶ Ke mpok ane mmok áfú, áson yó ndü bakan ayi ábhíki kway bechwe amik sayri. Aninji, awəsi. ⁷ Mbuət anefu akwenti ndü mmik ane táko nsense ágò are. Achak are gó, ke táko nsense agó áchók yə. Ake fyé. ⁸ Nchwi áchák akwenti ndü mmik ndáíndí, achak, agó, achye beyá nchwi. Nchwi ayá

acha ane bápí ndoŋ esa nsem byo, achák ndoŋ besa berat, anefu ndoŋ besa betay.”⁹ Ndũ ngwenti, Yesu arɛm bɛ, “Mmu ane áyàŋ bɛghok, ántá batú angok sayrí.”

Ntí ane Yesu árɛm kɛpi ndũ bakay

(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)

¹⁰ Mpok Yesu achi aywínti, mbək bho nɛ baghəkó bhi bati byo nɛ apay bábhak aré, bábhép yi ntí bakay ane yi átémé. ¹¹ Akemɛ bhó bɛ, “Ngátí bhé kponoroŋ menyin ebhen bɛchi bhésé bhésé ɛti Kefo Mandɛm, kɛ ntá bo báchák, nchí ghati bhó menyin chi ndũ bakay, ¹² nɛ ntí bɛ,

‘Bákwáy béyini nɛ amík
kɛ bápú ghə yɛnyin;
mángók nɛ batú,
kɛ kɛjwimɛm,
bé báké pɛtnsem ntá Mandɛm
yi ámfonori bhó.’ ”

Yesu aghati baghəkó bhi ntí nekay ntyɛmbwət

(Mt 13.18-23; Lk 6.11-15)

¹³ Yesu arɛm ntá yap bɛ, “Bábhiki jwimɛm ndũ nekay ɛnɛn, chəŋ mánjwimɛm chí ndũ bakay anefu? ¹⁴ Mbuot ane nkwananki átié, chí Ƴoŋ Mandɛm. ¹⁵ Mbək bho báchi mbə mbwət ane ákwénti ndũ mómbi ane achi amem nki. Nɛghok ane bághókó Mbok Ndíndí, Satan antiŋ antwó amfɛɛ yó amem batí yap. ¹⁶ Bo báchák báchí mbə mmik setárɛbhé ane mbwət achak akwenti aré. Bághok Ƴoŋ Mandɛm mánsət yó nɛ maŋák tɛmté. ¹⁷ Kɛ enyú mú wu kɛbhón bakan amík. Ante kákati ndu mómbini mpok. Kɛ mpok ɛsoŋori ɛtwó, bo mámbə menyok yi ɛti Ƴoŋ Mandɛm ɛnɛ yi ánókó, amfɛɛ amó tɛmté. ¹⁸ Bo abhénéfú báchí mbə mmik ane ábhónj tákə nsɛnsɛ. Bághok nkwo Ƴoŋ Mandɛm, ¹⁹ kɛ basémé ɛti menyin mmik atwó nókó yi anti, nɛ ngonj nkáp, nɛ ekwak bɛbhəŋ menyú menyin bɛchak mɛnkɛm, angokantik Ƴoŋ Mandɛm ɛnɛ ɛchi aré, yo kɛkwak yi ndũ nɛpém ɛni. ²⁰ Kɛ bo bachak báchí mbə mbwət ane ákwénti ndũ mmik ndíndí. Bághok Ƴoŋ Mandɛm, mányu kɛpɛm ndũ bapém ayap. Mbuot amət anchyɛ mbwət nkə ane aya acha ane bapi ndoŋ esa nsem byo, achák ndoŋ besa bérát, anefú ndoŋ besa betay.”

Nekay ɛrónj ɛné báduré

(Lk 8.16-18)

²¹ Yesu arək ambi bɛrɛm bɛ, “Bádure ɛrónj mánsət enyin mankuti kɛ? Bádurɛ ɛrónj mántɛn antɛné bɛkək kɛ? Pú bádurɛ ɛrónj mántɛ chí ndũ nɛbhúét ane báte ɛrónj? ²² Chəŋ mánkə yɛntiki enyin ɛné ɛchi bhésé bhésé ɛmfu kponoroŋ. Nɛ chəŋ mánɛnɛ ɛnɛ bákúti. ²³ Mbák mmu abhəŋ batú bɛghok mban, ángok sayrí!”

²⁴ Yesu apɛt aghati bhə bɛ, “Tá ká batú ndũ menyin ebhen bághok! Enyu óyɛnti ɔnchyɛ ntí, nkúbhé enyu yó kɛ báyɛnti mánychyɛ wə. Báperé chyɛ wə, mámaka ɛchák aré, ²⁵ mbonyunɛ, mmu ane ábhónj enyin, mámaka yi ɛchák. Kɛ mmú ane ábhíki bhəŋ yɛnyin, yɛ chí mandú ane yi ábhónj, chəŋ mánsət mamfɛɛ ntá yi.”

Nekay mbwət ane ágò

²⁶ Yesu arək ambi bɛrɛm bɛ, “Kefo Mandɛm kéchí mbə enyin ɛnɛ ɛfákári ndũ mpok ane nkwananki átié mbwət ɛbhi. ²⁷ Beti bégə, amburɛ kɛnó. Néyi nókó, amfate, ankə, ankə nəkə menyin. Mbuot anchak, ango nəkə, kɛ yi kɛriŋi ndu

éfákári. ²⁸ Mbuot ane áchí amik áchak ndü mmæet yi ango nõkõ, kpát anchye ane nõkõ. ²⁹ Mpok áñññ ánkway, áto bõ betik ne ngak témté, mándæk mámféré yó ebhi.”

Nekáy sepeṃ mónæk móstat
(Mt 13.31-32, 34; Lk 13.18-19)

³⁰ Yesu achækõ abhép bho be, “Kefõ Mandem fá amik kechi mbõ yi? Chõñ sénsot ntiki nekay betõñ enyu kõ kechi? ³¹ Kéchi mbõ mósepeménæk ane bábhñi be móstat. Ségupsi sécha kepeménæk kéchák kenkem fá amik. ³² Yé nõ, mbák mmu ánsot só ampí, sécháak, séngó, enæk énychik áncha bõmenæk báchák mankem, ne éngat batáp enyu ené kenen kétwõ kente manyay ndü batábhé yi.”

³³ Yesu asot beyá bakay mbõ enen ndu betõñ bho mpoknkem enyu ené bákway bejwimem. ³⁴ Yi ke ghati bho yéñiyi ené abhíkí tém nekay. Ke mpok ane yi ábhák aywíntí ne bakoñõ bhi, anene yéñtiki enyiñ kponoroñ ntá yap.

Yesu akã mbúép atañatañ akwen chák
(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

³⁵ Égháká nõkõ beku ndü nkúbhé ewak eyõ, Yesu arem ntá bakoñõ bhi be, “Sémpé séndók ebhé manyu ené awu.” ³⁶ Bárõ ye beyá bho, bátemeri Yesu amem áchwí, bábhõ bérõñ ne yi. Báchwí áchák ané áchí nyaka aré áre koñõ bhó. ³⁷ Bápéere ghó mbúép atañatañ átwõ, ákã mpérényen ébho bedep áchwí, manyiép anchwe nõkõ amem, kpát árop kekwoṭ bebet. ³⁸ Ke Yesu abhak anet áchwí. Anyánjá nyaka ntí ndü enókóntí, ambuere nõkõ kenó. Ke baghókõ bhi bárók máñéme yi bárem be, “Ntoñ, ébhíkí yiñi wõ bé sétwõ gu anyén-é?”

³⁹ Yesu afaté asáy mbúép arem be, “Mban ánkwen!” Aghati nnyén be, “Kwen tí!” Mbúép amáy, mbãñ akwen chák. ⁴⁰ Yesu arem ye ntá bakoñõ bhi be, “Báchay enyune ndaká yi? Bábhíkí re bhõñ neka ne me?”

⁴¹ Bécháy bépet bekem bó tontó. Bábhõ bebhep bati be, “Ntiki enyü mmú ne? Yé chí mbúép ághòk yi, mpérényen éngok yi!”

5

Yesu akã befóñõ bebúbëbã berõ mmu ane bõ besõñõri
(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

¹ Yesu ne baghókõ bhi mánók ye bárók ebhé manyu Gálili echak, báchwõp angokonyén, kekwoṭ ne atú Gerása. ² Nefú ane Yesu áfú amem áchwí asebhë angokonyén, mmú amot ane befóñõ bebúbëbã besõñõri afú ndü nebhuéré manem arók atemeri yi. ³ Achókõ nyaka chí ndü manem ne yé mmu kepere kwáy begwoṭ yi yé chí ne ngem. ⁴ Báfyé nyaka yi beko bekak ne ngem amó. Ke ngem eyõ éré kiti kiti ne beko méndakati nõkõ. Yé mmu kebhoñ betañ ebhen ákway bekem yi. ⁵ Beti ne ngósi, arebik, andakati nõkõ mmæet ne batay ndü nebhuét manem ne ndü njie. ⁶ Ághó nõkõ Yesu nekõ nesie, ajet, arók atep mánén besí bhi, ⁷ abho bebik ne eyõñ etañatañ andeme nõkõ be, “É Yesu, Mmõ Mandem mfay! Ìbhõñ ntiki ndak ne bhésé? Yíkí Mandem bé õpú chyë chõñ me esõñõri.”

⁸ Are rem nõ, mbonyune Yesu arem bé efóñõ ebúbã ené éssõñõri yí éndó yi. ⁹ Yesu abhép yi be, “Nnyén ene nechi be yi?” Akeme Yesu be, “Nnyén ena nechi be ngémtáy, mbonyune séyá tontó.” ¹⁰ Arók ambi menik Yesu mmæet be áké to befóñõ bebúbëbã bho atú etók achak. ¹¹ Eremé nkwo bakók ányie nyaka ambi njie ane achi kekwoṭ. ¹² Befóñõ bebúbëbã bho méník Yesu mmæet be andõ bõ mándæk máñchwe amæet bakók bhõ. ¹³ Yesu achyë bho mbi. Befóñõ bebúbëbã bho befú mmü wu amæet, berók bechwe ndü nkwo bakók. Nkwó bakók ankem

abhak mbə nká epay. Bárókóri básep ndü nkókónjie dúgúdúgúdúgú kpát bágüre anyén. ¹⁴ Bo abhen bábhàbheri bakók bágħó nókó nó, bábue ntiét ntiét bárók etək égho ne amem baki mángati nəkə enyij ene éfákári. Bo báfú báre rəj beghə ne amík enyij ene éfákári. ¹⁵ Bágħáká nókó nebhuet ane Yesu achi, bágħə mmu ane befónó bebábəbə bífú yi amuet aré chəkə. Abhak sayri ndü nkaysi yi, ne nden amuet. Becháy békém bo mankem. ¹⁶ Bo abhen bágħó enyij ene éfákári, béré ghati bə abhen bárəj are enyij ene éfákári ntá mmu ane befónó bebábəbə bésəjəri nyaka ne ene éfákári ne nkwo bakók. ¹⁷ Bábho ye ménikmuet ntá Yesu be ándó atú etək eyap. ¹⁸ Nechwe ane Yesu achwe amem áchwí, mmu ane befónó bebábəbə bésəjəri nyaka yi, abho menik yi mmuet bé ándó yí ándók ne yi. ¹⁹ Ke Yesu keka. Aghati yí chí be, “Petnsem ntá bəbhe ghati bhə enyijí maknkay ene Mandem ákú ntá ye.” ²⁰ Mmü wu afa ye, arək, angati nəkə bho ndü betək byo menkem enyij ene Yesu ákú ntá yi. Mankem abhen bagħókó bábhák maknkay.

*Yesu atan acha neme ne newú
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)*

²¹ Yesu apetnsem ndü ebhə manyu echak. Ndu yi áchí angəkənyén téé, beyá bo bárók bákáp yi. ²² Münti ane ekeré nenikímueti bo Israel ndü nebhuet ane yi achi, ane áká nnyén be Jáyrəs atwə are nkwo, ne ághó nókó Yesu, arək akwén yi bekak ²³ abho ménikmuet ntá yi ne nti eni nenkem be, “Mówa ane móngoré áme tontó. Acha, twə nyanjá yi amə amuet be ántan, áké gu.” ²⁴ Yesu afa, abho berəj ne yi. Beyá bo bákáp yi bebhe bepəy. ²⁵ Ngoré amət abhak aré ane áfere manəj ndü mamié byo ne apay. ²⁶ Anán abhəj nyaka beyá esəjəri amə beyá bagħəj ne achənti nkáp ankem ane yi ábhəjə ndéndem. Nte yi ambép andəkə nəkə chí ambi. ²⁷ Aghók řti Yesu. Ekə atəti amem beyá bho kpát arək, atək nkokəj nkú yi. ²⁸ Aká nó mbonyune řrem nyaka ne mmuet yi be, “Mbák ntók yě chí nkú yi, chəj ntaj.” ²⁹ Netək yí átók nkokəj nkú Yesu, manəj amen yi áfere nyaka asiép. Aghók ndü mmuet yi bé neme eni némay. ³⁰ Témté wu, Yesu arinj be betan bífú yi amuet. Ayibhiri mmuet, abhép beyá bo abhen bachi yi ansem be, “Agha átókó nden eya?” ³¹ Bakəjə bhi bákéme yi be, “Ŋghə beyá bho ndu bákábhé wə, yě nə, řbhép be, ‘Agha átókó me?’ ” ³² Are bħanjari ndu beghə mmu ane átókó yi. ³³ Móngoré wu anán arinjí nyaka enyij ene éfákári ne yi. Afú angwəre nəkə gbagbəgbak ne becháy. Atep mánén besí Yesu aghati yi tetep nkem. ³⁴ Yesu arem ntá yi be, “Mmá, neka eně ne me nékə ətan. Mandem áchí ne wə, dók sayri, képerə chay.” ³⁵ Ene Yesu ábhuet berem kepri ne ngoré wu, bəntə abhen báfú eket Jáyrəs, bátwə bágħáti yi be, “Móywe anán águ, əbhuet besəjəri Ntəj yi?” ³⁶ Ke Yesu kefyé ntí ndü enyij ene bərəmé. Aghati yi be, “Ŋké cháy. Dókó rəj ambi menoko.” ³⁷ Yesu keka yě mmu amət ánkəjə yi, ébhíkífuet Píta ne Jems ne mómayi řjn. ³⁸ Bákə, bárək, báchwəp eket Jáyrəs. Yesu aghó ebyək ene echi aré ndü bo bádí, mámbik nəkə. ³⁹ Achwe, arem ntá yap be, “Chí yí ne beyá ebyək ne kebho? Məne abhíkí gu. Abħəre chí kenó.” ⁴⁰ Béré way Yesu way. Ke Yesu abók bó mankem atén nefi. Asot chimə ne nnamə ne bakəjə bhi bati arat arək, achwe ebhak ene mówu áchí bhəre. ⁴¹ Akém yi ndü awə arem be, “Talita, kum!” Nə chi be, “Móngəsəj, faté!” ⁴² Témté wu, afaté abho bekə. [Achí nyaka mamié byo ne apay.] Manyu áchók bo mankem. ⁴³ Ke Yesu asemti bhó bé, “Báké ghati yé mmu enyij ene éfákári.” Achye eyəj be mánchyé Tabíta nyilé ányilé.

6

*Bábyak Yesu amem etok Násáret
(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)*

¹ Yesu afa atú etok eyo apetnsem etok eyi Násáret. Bakoŋo bhi bárók ne yi. ² Egháká nókó ndú nywobhé neywémæet bo Israel, arok ekeré neníkímæti, abho beton bo Eyon Mandem. Beyá bho bábhák aré. Bághókó nókó menyin ebhen yi átón, beyá bhap bábhak maknkay. Eka béré bhep be, “Aré fú fá ne menyin ebhen menkem? Ntiki enyú nerinjindak né báchyé yi? Ná yi aká menyinjí maknkay ebhén?” ³ Pú mmó nchwé menok ne? Pú mmó María ne? Pú yi achi manó Jems, ne Júdas ne Símun? Pú bómáyi abhen baghoré bachí fá ne bhesé?” Eka bare byak yi byak. ⁴ Afó ke Yesu arémé ntá yap be, “Bo báchyé ndemekerinti Mandem kenókó yéntiki ebhak. Ndiere etok eyi ne ndú nnerékæt wwi, ke bápú chye yi kenókó.” ⁵ Eka Yesu keka menyinjí maknkay aré, ébhíkífæet chí nenyanya ane yi ányáná amó amæet mpäy bómame, abú bhó. ⁶ Yesu abhak maknkay mbonyune bõ etok eyi bábhíki bhon neka ne yi.

*Yesu ató bakoŋo bhi bati byo ne apay
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)*

Yesu are kó ndú bõbetok abhen bachi kekwo, anton nako bho Eyon Mandem. ⁷ Abhinji ye bakoŋo bhi bati byo ne apay ató neffi, bati apay apay. Achye bhó betan bebok befonó bebábæba. ⁸ Asemti bhó báké pako yényin ndú nekó enap, ébhíkífæet chí ntém. Yí báké pako nenyíé, ne yé bebhá-nekó, ne yé chí nkáp. ⁹ Yí mámfyé nkwobhánya ke báké pako nden écháak. ¹⁰ Ne aghati bho be, “Yéntiki etok ené básiepti bhe aré, bák ká amem eket émot kpráte mándo etok eyo. ¹¹ Ne mbák báchwop etok ke bo kesyepti bhe ne manák ne bó keka beghok enyin ene bághati bho, fá ká aré. Ne báperé fá aré, kwet ka mfok ane achi bhe bekak. Chon eyo émbak mbó ntisie ndú enyin ené bó báká.” ¹² Báró ye bárók, mángati nekó bho Eyon Mandem be bó mántíknsen ndú bebá bhap. ¹³ Báre bok beyá befonó bebábæba, ne mángwati nako beyá bómame ne bawet ólif mámbu nako bho.

*Enyu báwáy nyaka Jón Njwiti
(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)*

¹⁴ Mfó Hérod aghók éti menyin ebhen menkem, mbonyune bo mánán báriŋi nyaka nnyén Yesu mbánkem. Mbok baram nyaka be, “Jón Njwiti ke áperénsem ndú nepém. Éti yo ké yi ábhónó betan beka menyinjí maknkay.” ¹⁵ Ke abhénéfú be, “Chí Eláija.” Bácháak baram be, “Ndemekerinti amot ane te nyaka” ¹⁶ Ke mbák chí Hérod, ághókó nókó éti Yesu arem be, “Chí Jón ane ndémé nyaka be mámkpót ntí wwi ke áperénsem ndú nepém.” ¹⁷ Efakari nyaka be Hérod achye eyon, bákém Jón, bagwo, ne báfyé yi ekerékenon éti Heródias, ngoré mómayi Filip ane yí áfónó, ábháy. ¹⁸ Jón ághati nyaka Hérod be, “Ebhé eyesé bo Israel ébhíki ka be ónsot ngoré mómaye ombay.” ¹⁹ Éti yo, Heródias afyé Jón anti, ne are yan berem mángwáy yi, ke yi kebhon mbi. ²⁰ Hérod are cháý beway Jón mbonyune arinjí nyaka be Jón achi chak ne nyáná besí Mandem. Yéndu enyin ene Jón arém éfyé nyaka yi ebyok anti abhón manák beghok Jón. ²¹ Nywop némot, Heródias abhón mbi. Hérod anak epa ndú betik nywobhé nebbe eni. Abhinji maném bõ etok, ne bõ bagho, ne batemé nenu, ne maném bo Gálili. ²² Mmó Heródias ane móngoré arok ndú epá eyo, abhén nebhén enyu ené Hérod ne mankó bhi bábhónó beyá manák. Hérod arem ntá móngosón wu be, “Ghati

me, yě óyàn yi, chòṅ nchyé wò.” ²³ Ayiki beyá ndòṅ ntá yi be, “Chòṅ nchyé wò yěntiki enyiṅ ene óyàn nchyé wò, yě chí ebhakátok eya émot.” ²⁴ Ngòsòṅ wu aròk ntá nno, abhép yi be, “Mma, ndém mfo áchye me yi?” Nno yi be, “Ntí Jón Njwiti.” ²⁵ Ngòsòṅ wu apetnsem áyák ntá mfo arém be, “Chié me ntí Jón Njwiti amem nchán myákátí ne, néne!” ²⁶ Héròd apòp! Ke ébé yí mmæt bekú enyu échák èti neyiki ane yí áyíkí besí mankò bhi. ²⁷ Témte wu, Héròd atò mbabheri ywi amòt ne eyòṅ bé ándòk ántwò ne ntí Jón. Aròk, afere ntí ywi amem ekerékèṅ, ²⁸ atwò ne wu amem nchán myákátí, baròk bachye ntá mmò Heródias. Asòt, aròk achye ntá máyi. ²⁹ Bakoṅó Jón bághókó nòkò enyiṅ ene éfákári, báròk basòt erené Jón, baròk babheme.

Yesu adik ngemntay bho

(Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Bònto báfú ndú nekò enen Yesu atò bho bápetnsem ntá yi, bágháti yi èti menyiṅ ebhen bó báku ne ebhen bátónó bho. ³¹ Beyá bhó bátwò nyaka mándòk nòkò enyuné Yesu ne baghòkò bhi bábhíkí bhòṅ yě epok menyie nenyié. Ekú arém ntá yap be, “Séndòk ndú nebhuèt ane achi kpák be mánjwémæt mandú.” ³² Báfa ye báre ròṅ amem áchwí ndú nebhuèt ane yě mmu achak apu. ³³ Beyá bhó bághó ndu bó báròṅ. Báriṅi bé chí Yesu ne bòbhi bhò, ne báriṅi nebhuèt ane báròṅ. Beyá bho báfú ndú betòk ne betòk, báfa ne bekak, báròk ntiét ntiet, báre noṅ bò ambi. ³⁴ Mpok Yesu áfú amem áchwí, aghó ngémtay bho. Ntínso nékém yi ne bhò mbònyune bachi nyaka ndú esòṅori, nkwaṅ ti, mbò bághòṅmèn ane ábhíkí bhòṅ mbabheri. Abho ye bétòṅ bhò beyá menyin. ³⁵ Ené mpok áfùæt bèku ebhò, baghòkò bhi báròk ntá yi barem be, “Nywòp nénanṅ neronṅ ne nebhuèt ane sechi-ne aré chi ebhi. ³⁶ Ghatí bòbhen mándòk ndú bakí ne bòbetòk abhen báchí fá kekwoṅ manku enyiṅ menyie.” ³⁷ Yesu akeme bhó be, “Bé babhòṅ, chyé ká bhò nenyié mányié.” Ke bábhép yi be, “Jyán séndòk sénku nenyié ne nkáp ane nkú bétik ányie ndú batan ánen séchie bòbhen?” ³⁸ Yesu abhép ye bhó be, “Bábhòṅ bekpòkò bret afo méní? Dòk ká byo.” Bábyò nòkò, bárem be, “Bekpòkò bret bétay ne nsi épay.” ³⁹ Yesu aghati bhò be mámfyé bho ndú bakwó, mánku bò manchòkò amik ndu táko. ⁴⁰ Báchòkò ye amik ndú baròṅ, ndú bakwó besa bétay ne besa bépay nsem byo. ⁴¹ Yesu asòt ye bekpòkò bret bhò bétay ne nsi épay. Ayon amík amfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébòkòti bret wu anchye nòkò ntá baghòkò bhi be mánkóré ne nsi ntá beyá bòbho. ⁴² Yěntiki mmù wap anyié kpát ajwi. ⁴³ Baghòk Yesu mányókòti nenyié enen néròbhé. Néjwí bekay byo ne bépay. ⁴⁴ Mpáy babhakanem abhen manyié bret wu ne nsi eyò abhak mbò nka etay.

Yesu are kò amfànyen

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Ebhíkí tat, Yesu aghati baghòkò bhi be mándòk mánchwe amem áchwí, mampe nnyén manjambì Betsáida, ndú ebhè manyu echak. Yimbòṅ aròp ansem bekú beyá bòbho mángúrè. ⁴⁶ Agháti nòkò bhò be, “Mánkò sayri”, arò akò amfay njié ndu menikmæt. ⁴⁷ Ené mpok ánán áróṅò beku bhò, áchwí ábhak nenti manyu, Yesu abhak ebhi aywinti. ⁴⁸ Yesu aghó ndu ébè baghòkò bhi mmæt ménòk áchwí èti mbéep ane áfú bhó ambi. Befuèt nkárénká érat beghaka nkárénká etandat betí, abho bekò amfay manyu ankoṅo nòkò bhò. Aròk kpát eròp kekwoṅ befuet bhò. ⁴⁹ Bághó nòkò ndú yi ákò anyén átwò, bécháy

békém bó tontó. Bábhò bebik, mándeme nàkò be, “Chí efónò-ngú! Chi efónò-ngú!” ⁵⁰ Bó mankem bághò nyaka yi, becháy békem bhò. Témte wu, Yesu afyé bhò nti arem be, “Chi me, báké chay!” ⁵¹ Achwé nókó amem áchwí, mbáép wu ákwen. Bechay békém bó tontó. ⁵² Yéndu Yesu ááik nyaka nka bhò etay ne bekpókó bret, bó kejwimem ndú enyú mmu yi achi. Bó kenene batí yap amem.

*Yesu abú bõmame atú Genésaret
(Mt 14.34-36)*

⁵³ Yesu ne baghókó bhi mánánjá nókó bepe manyu, bákó ebhi, atú Genésaret. Báset áchwí wap. ⁵⁴ Nefú báfú amem áchwí, bo báríni bé Yesu achi aré. ⁵⁵ Ntiet ákwén atú etók eyò ankem ndu bápókó bõmame ndú bésák ebhap mándák nàkò mbán enkem ene bághókó bé Yesu achi aré. ⁵⁶ Yéntiki nebhuet ane yi áchwóbhé ndú bõbetók, ne yé chi amem betók beghe ne amem baki, béré pókó bõmame ndú mbanj ene bo báchèm mbò nefisie, mánik nàkò mæet be yi andò bõmame mantók yé chi nkokonj nden yi. Ne yéntiki mmu ane ánú átókó nkokonj nden Yesu, atanj.

7

*Bepiní bho bebhiki bhøj beyibhiri bebhé Mandem
(Mt 15.1-9)*

¹ Bõnkwò Fárisi ne mbók batøj ebhé Mandem abhen báfú Yerúsalem, bátwò nyaka bákáp Yesu. ² Bághò bé mbók bakojoj Yesu mányìè nenyíé keso amò mbò enyú epiní bõ bhap étøj. ³ Bõnkwò Fárisi ne bo Israel mankem bápú nyie nenyíé ke yambi besò amò mbò enyú epiní bachĩmbi bhap étøj. ⁴ Ne bápu nyie enyinj ené éfu esie kpáte mánso yò mbò enyú epinj eyap étøj. Bábhøj bepíj békak tontó ebhen bábhùre mbò bésò nkóp, bekpure, ne bete árik. ⁵ Mbók bõnkwò Fárisi ne batøj ebhé Mandem bábhép Yesu be, “Ndaká yí baghókó bhe bápú kooj bepíj ebhen bachĩmbi bhesè? Ndaká yí mányìè nenyíé keso amò mbò enyú éyànj?” ⁶ Yesu akeme bhó be, “Ndemeképinti Aisáya arem nyaka ndaká yí tetep éti yeka! Báchi bõ betábhá nkúbhé mbò enyú yi ásiní be Mandem arem be, ‘Bõbhen báchyè me kenókó chi ne beyojnyu bhap, bati yap ásap nekò ne me. ⁷ Kenókó eken bó báchyè me kechi chi ndéndem, mbonyune bebhé ebhen bakwáñwanj báfyé ké bó bátøj bho mbò be bechi Eyøj Mandem.’ ⁸ Bãrò bebhé Mandem bákooj chi bepíj ebhen bõ mmik.” ⁹ Yesu arók ambi aghati bhó be, “Bábhøj erítí mbi bérò bebhé Mandem ndu békooj chí menyinj ebhen bachĩmbi bhéka bátójó! ¹⁰ Moses arem be, ‘Chié étáye ne máye kenókó’ ne be ‘Yé agha ane àrèem ebéptí eyøj ntá etayi, yé máyi, bábhøj beway yi.’ ¹¹ Ke bághàti bho be mbák mmu ándém ntá etayi, yé máyi be, ‘Nsot enyinj ene mbójó mbà bekwak wò ne yò, nchyé ntá Mandem’, ¹² nò, báchet bho mbi be báké kwak bachi ne manò bhap. ¹³ Ndú bákù nò, bãsot bepíj ebhen bachĩmbi bhéka bebyak Eyøj Mandem. Nè beyá menyinj bechak ebhen bákù béchí mbò ebhò.”

*Menyinj ebhen békù mmu áké bhak pépép besí Mandem
(Mt 15.10-20)*

¹⁴ Yesu áréem nókó nó, apet abhiní beyá bo abhen bachi aré arem be, “Bé mankem, tá ká batú mángók enyinj ene mbójó berem, mánjwimem! ¹⁵ Yényinj epu ene mmu ányìè énkà be yi aké bhak pépép besí Mandem. Enyinj ene éfú mmu anyu ke ékà mmu áké bhák pépép besí Mandem. ¹⁶ Mmu ane ábhójó batú beghok ángók.” ¹⁷ Yesu áró nókó bhó, arók anywóp. Aré, baghókó bhi

bábhép yi ntí beyəŋ ebhə. ¹⁸ Yesu akeme bhə be, “Bě nkwo bábhíkire jwimem-ε? Bábhíkí riŋi be enyiŋ ene mmu ányíε enchwe yi menie épú kway bekə be yi ake bhak pépép besí Mandem? ¹⁹ Enyiŋ ene mmu ányíε, épú chwe yi anti, éroŋ chi menie ebhi ne áji yo amferε.” Yesu arem nə, ndu áyən bo mándiŋi be yěntiki nenyíε nékway menyie. ²⁰ Arək ambi berem be, “Enyiŋ ene éfù mmu anti ke ékə yi ake bhak pépép besí Mandem. ²¹ Chí amem ntí mmu kě nkaysi mbámbə áfú, antén yi ndú epúsi, ne beway mmu, ne bekwen berwəp, ne ²² béfyε amík ndú menyin bo bachak, ne ebébhénti, ne berwə bho, ne epó epin ene mmu apu kem mməet, ne mpap amík, ne bechəŋti nnyén mmu, ne neyoyóməet ne echin̄ti. ²³ Bebepti menyin ebhen menkem befù mmu chi anti ne bó ke békə mmu ake bhak pépép besí Mandem.”

Ngoré ane abhónj noka
(Mt 15.21-28)

²⁴ Yesu afa ye nebhuét wu are rónj atú etək ane achi kekwoł Táya ne Sídən. Arək achwe eket émot abhak aré. Ake yánj mándiŋi bé yi achi aré. Yé nə, ake rəp bhésé bhésé. ²⁵ Ngoré amot ane efónj ebábə ésdəŋri móywi ane ngəsónj aghok éti Yesu. Arək ntá yi kechəŋti mpok, akwén bekek ebhi. ²⁶ Ngoré wu apú nyaka mmu Israel. Bábhε yi chí atú Siria ndú nneréket agho ané bábhin̄i be Fonisia. Anik Yesu mməet be ambok efónj ebábə yo émfu móywi aməet. ²⁷ Ke Yesu arem ntá yi be, “Dó sénchiε kpík mámbə nenyíε. Épú chak besot nenyíε mámbə mányché ntá mmú.” ²⁸ Ngoré wu akeme yi be, “Acha, échí tetep. Ke mmú ényie nəkə bechəkotí ebhen befú ntá mámbə amfay éfémé nenyie ménkwenti amík.” ²⁹ Yesu arem be, “Éti beyəŋ ebhe ebhen, petnsem anywóp, efónj ebábə eyə énanj éro móywe.” ³⁰ Apetnsem anywóp, aghó mó bhəre ndú ndu ené efónj ebábə yo énanj éro yi.

Yesu abú mbók

³¹ Yesu arə atú Táya, afuét Sídən achwe atú betok byo ane bábhin̄i be Dikápolis, akə achwəp ndú Manyu Gálili. ³² Básot mmú amot bárók ntá yi ne yi. Mban̄ yi ke ghók, kepi yi kerem kəkə kəkə. Mánik Yesu mməet bé ányánj yi amə anti. ³³ Yesu aya yí báfá nenti bho, bárək nékú. Asoŋ yí kenəŋámə batú, apá batié, atək néri eni. ³⁴ Yesu ayin̄i mfay asók nsək arem be, “Éfáta” nə chí, “Nené.” ³⁵ Témté wu, batú yi ánéne, nerí nékánári yi anyu abho berem kepi sayri. ³⁶ Yesu asemti bho be báké ghati yě mmu enyiŋ ene éfákári. Yé nə, ásémtí nókó bhə, mángati nəkə ghati bho. ³⁷ Bo bábhák maknkay, mándemε nəkə be, “Yin̄í, enyiŋ ene yí áká éri echa. Akə yě chí bo abhen batú áchókó mángók mban̄, babhók mándem kepi.”

8

Yesu adík nka bho enwi
(Mt 15.32-39)

¹ Ebhíkí tat, ené beyə bho bápət báchəm nebhuét amot, Yesu abhin̄i bakoŋo bhi arem be, ² “Ntínso nékəm me ne bəbhen. Báchí fá ne me ndú manywəp arət, ne bábhíkí bhəŋ yěnyiŋ menyie. ³ Mbák ntó bhə mámpetnsem kenyé nenyíε, bákway begu nsay ambi, ne beyə bhap báfú bako asiε.” ⁴ Bakoŋo bhi bábhεp yi be, “Étək épú fá, chəŋ mmu ambəŋ nenyíε enen nékway bəbhen mankem fá?” ⁵ Yesu abhép bhə be, “Bábhəŋ bekpók bret afo meni?” Bákemε yi be, “Sébhəŋ bekpók tándramot.” ⁶ Yesu achye eyəŋ be bó mankem mánychókó amik. Asot ye bekpókó bret bhə tándramot. Achyé nókó bakak ntá Mandem,

abho bebəkoti bhə anchye nəkə ntá bakoŋo bhi be mánchyé ntá bo bhə. Baré sət mánkəre nəkə. ⁷ Bábhəŋ nyaka bārú nsi nkwo. Yesu áchyé nəkə bakak ntá Mandem, achye yó ntá bakoŋo bhi be mánkóre yo nkwo. ⁸ Yéntiki mmu anyié ajwi. Baghəkó bhi bábwópti nenyié enen néróbbhé, néjwí bekay tándramət. ⁹ Mpay bho abhak mbə nka enwi. ¹⁰ Yesu aghati bhə mánguré. Témté wu, Yesu ne bakoŋo bhi báchwé amem áchwí bārək atú Dalmanúta.

Bənkwo Fárisi bábhep Yesu ántəŋ bə erinjí maknkay
(Mt 12.38-42, 16.1-4)

¹¹ Mbək bənkwo Fárisi bārək ntá Yesu bábho bekem epáítí ne yi. Baré yaŋ mbi memə yi. Bábhep yi ankə enyinjí maknkay ené ébhak mbə erinjí ené étəŋ be betəŋ ebhi béfú chi ntá Mandem. ¹² Yesu asók nsək arem be, “Ndaká yí mkpáká bho ané echəŋ áyàŋ erinjí maknkay? Teter, nchí ghati bhe be yé mmu apú təŋ bhə enyú erinjí maknkay ené bə báyàŋ.” ¹³ Arem nókó nə, arə bhə apet achwe amem áchwí, are pé bérəŋ ebhé manyu échák.

Sət ka mpok ne yis bənkwo Fárisi ne ane Hérəd
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Bakoŋo Yesu bəghəkəntik bérəkə bret. Babhəŋ nyaka chí mókpəkó bret amət amem áchwí. ¹⁵ Yesu are semti bhə be, “Sət ka mpok ne yis bənkwo Fárisi ne ane Hérəd.” ¹⁶ Bábho berem ne bati be, “Arəm no mbənyune sébhíkí bhóŋ bret.” ¹⁷ Yesu arinjí enyinjí ene bə bārəm abhép bhə be, “Ndaká yí bārəm éti bret ane báhíkí bhəŋ? Bábhíkire jwimem-e? Bati ábhuet be amem chóchókó? ¹⁸ Bábhəŋ chí amík ntiako? Bábhəŋ chí batú nemak-a? ¹⁹ Bəghəkəntik ndu ndíkí nka bho etay ne bekpəkó bret betay? Ane áróbbhé abhak bekay méní?” Bákeme yi be, “Bió ne bəpay.” ²⁰ Yesu apet abhép bhə be, “Ne mpok nkóré ane bekpək tándramət nká bhə enwi ényié, ane áróbbhé mányokoti, abhak bekay méní?” Bákeme yi be, “Tándramət.” ²¹ Abhép bə be, “Bábhíkire jwimem?”

Yesu akə nnémámík aghə mban

²² Ené Yesu ne baghəkó bhi bəgháká Betsáida, bəfú básət nnémámík bārək ntá yi, mánikmuet be ántək yi. ²³ Yesu akém yi ndu awə, aya bārək antí etək. Apá yi batíé amík, anyəŋa amó anti ywi abhep yi be, “Ōghə nə yényinjí?” ²⁴ Mmu wu ayinjí mfay arem be, “Nchí ghó bo ke bachi chi mbə be menək ke békə.” ²⁵ Apet atək amík yi. Ndəŋ yo, mmú wu ayinjí díí, apet abho beghə mban, ne are ghó yéntiki enyinjí sayri. ²⁶ Yesu aghati yi be ándək eket eyi, ne beyəŋ ebhen be, “Képetnsem etək.”

Píta arem be Yesu chí Kristo
(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

²⁷ Yesu ne bakoŋo bhi báfuét bərə rəŋ ndú bəbetək abhen bachi kekwoť Seséria Filipi. Ambi, Yesu abhép bhə be, “Bo bārəm be me nchí agha?” ²⁸ Bákeme yi be, “Mbək bārəm be əchí Jəŋ Njwiti. Bachak be Eláija, ne abhenefu be əchí ndemekerpinti amət.” ²⁹ “Ke bə babhəŋ bārəm be me nchí agha?” Símun Píta akeme yi be, “Wə ke əchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be áto.” ³⁰ Yesu asemti bhə be báké ghati yé mmu.

Yesu arem be chəŋ mánchye yi beyá esəŋəri ne mángwáy yi
(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

³¹ Yesu abho beghati bhə be, “Me Mmu mfú ntá Mandem mbəŋ beghə beyá esəŋəri. Bəbati etək, ne bəbati bachiákap Mandem, ne batəŋ ebhé Mandem

bábyak chōŋ me ne mángwáy me, ke égháká nōkō manywōp arat, mpetnsem ndū nepém.”³² Yesu aghati bhō nō kponorōŋ. Píta asōt yi nepak arem be, “Eta kerem awū ndak.”³³ Ke ndu Yesu áyíbhírí mm̄aet aghō baghōkō bhí, aji Píta be, “Satan, fá mé besí! Nkaysi ye chi ane nkwan̄wan̄, abhíkí fu ntá Mandem!”

Enyiŋ ene mmu ábhōŋó beku ke ambak nkoŋo Yesu

(Mt 16.24-28; Lk 9.23-27)

³⁴ Yesu abhin̄i ngémtáy bho ne bakoŋo bhí arem ntá yap be, “Mbák mmu áyan̄ bébhak nkoŋo wa, abhōŋ béghókōntik mm̄aet yi, ampōkō ekotákátí yi, ankoŋo me.”³⁵ Yé agha ane áyan̄ bepepe mm̄aet yi ánem nepém eni. Ke yé agha ane áká menem nepém eni éti ya ne éti Mbok Ndíndí, ábhōŋ chōŋ nō.³⁶ Ntiki nsáy mmu ábhōŋ mbák abhōŋ yéntiki enyiŋ fá amik, ke aném nepém eni? ³⁷ Ne mbák mmu aném nepém eni, ntiki enyiŋ yí ákwáy besōt anchye be yi ampēt ambōŋ nō? ³⁸ Mbák mmu abhōŋ ntíanwōp éti ya ne éti Eyōŋ eya ndū mkpáká bho ané ápú k̄a mbō enyu Mandem áyan̄, mkpáká bho bebá, chōŋ M̄me Mmu mfú ntá Mandem mbōŋ ntíanwōp éti yi mpok nchí twō ne keném Etaya ne bōāngel bhí.”

9

¹ Yesu arōk ambí beghati ngémtáy bōbhō be, “Nchí ghati bhe be, mbōk bho báchi fá abhen bápú gu kpáte mángō ndū Kefō Mandem kétwō ne betan̄.”

Besí Yesu béyibhíri

(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)

² Éfuéré nōkō manywōp atandat, Yesu asōt Píta, ne Jems ne Jōn, akó amfay njie ngo ne bhō. Bábhák aré bōbhō. Bápére yin̄i, besí Yesu béyibhíri. ³ Nden eyi nkwo éré diere pépépép enyu ené yé mmu ápú kwáy beso nden yé chí ne babhé éndiere enyu yo. ⁴ Témchok, Moses ne Eláija, baremé kep̄inti Mandem abhen tesáy, bábhési mándeme nōkō kep̄i ne Yesu. ⁵ Píta abho berem ntá Yesu be, “Acha, éri tontó be sechi fá. Dó sénté bétém barat. Émōt ntá ye, échák ntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.” ⁶ Píta arem nō mbōnyune abhíkí rin̄i nyaka enyiŋ échák ene yi ábhōŋó berem ndū becháy bekeme bhō tontó. ⁷ Nerem ane Píta áréme enyu yo, nebhán̄ nésep témté, nebhō békúti bhō. Eyōŋ éfú amem nebhán̄ éndeme nōkō be, “Né chí Mōwa. Nkōŋ yí tontó. Ghók ká yi!” ⁸ Témte wu, bōPíta báyin̄i, ke bákepere ghó yé mmu, ebhiki f̄aet chi Yesu ayw̄inti.

⁹ Ne ndū Yesu ne bōPíta bás̄ep njie, Yesu aghati bhō be, “Báké ghati yé mmu enyiŋ ene bághó fá, kpáte Mmu ane áfú ntá Mandem ampētsem ndū nepém.”

¹⁰ Bábháre enyiŋ ene Yesu aghati bhō anti, bóke ghati yé mmu enyiŋ ene bághō. Mámbebhe nōkō chi bati be, “Nepér̄ensem ndū nepém chi yi?” ¹¹ Bó bati arat bábh̄ep Yesu be, “Ndaká yí batōŋ ebhé Moses b̄ar̄em be Eláija abhōŋ bepetnsem fá amik ke Mpeme Mandem afyé bariep be áto antwó?” ¹² Yesu akeme bhō be, “Échí tetep be Eláija abhōŋ beyambi antwó, anyure menyin̄i menkem ambure, ke ná básin̄i amem Ekáti Mandem bé Mmū ane áfú ntá Mandem abhōŋ béghō esōŋori ne bé bábyak chōŋ yi? ¹³ Ke nchí ghati bhe be Eláija anán̄ átwō ne bo báká yi bebá mbō enyu bákōŋó mbō enyu básin̄i nyaka amem Ekáti Mandem éti yi.”

Yesu abú mmó ane éfōŋó ebúb̄u échyè esōŋori

(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43a)

¹⁴ Ené Yesu ne baghōkō bhí bati arat báp̄etnsem, bátém̄eri bakoŋo bhí báchák. Bághó beyá bho ne batōŋ ebhé Moses ndu bákem ep̄atí ne bhō.

15 Témte wu, beyä bo bho mankem bágghó nókó Yesu, bábhák maknkay tontó. Báre rəŋ ntiét ntiét bekaka yi. 16 Abhép bakoŋo bhi be, “Ntiki epúítí nò bákem ne bhò?” 17 Ke mmu amot amem nkwo bóbho akeme yi be, “Ntəŋ, ntwd ne mówa ntá ye. Efoŋó ebábu epú ka yi andem kepi, 18 ne yéntiki ebhak ené efoŋó yó ékém yi, éghap yi amik, befen mémfu noko yi anyu. Mpok yo, ande nyie amen ne anoko. Nnik baghokó bhe mmuet bé mámbók yo éndó yi, ke bábhíki kway beka nò.” 19 Yesu akeme bhò be, “Bé mkpaká bho ane ábhíki bhəŋ neka ne me, bé bho báyybhiri tetep ndú enyiŋ echak, chəŋ mpet ntat ne bhe ná? Chəŋ nképniti ne bhe ngaka fá?” Ke árem be, “Twd ká ne mówu fá ntá ya.” 20 Basot mōre bārók ntá Yesu ne yi. Efoŋó ebábu yo egho noko Yesu, témte wu, ényíkisi mówu gbogbōgbok, akwén amik are biŋiri, efen émfu noko yi anyu. 21 Yesu abhép chimə be, “Efoŋó ene énaŋ etat yi amuet ná?” Chi mówu akeme be, “Te kembó eki. 22 Beyä ndəŋ efoŋó ebábu yo ékə yi ankwén angó. Mpokófu éka yi ankwen anyén ndu be way yi. Mbák ákway beka enyiŋ, ghə bhesé ntínso kwak bhesé.” 23 Yesu akeme be, “Wə bé mbák mēkwáy beka enyiŋ! Yéntiki enyiŋ ékway beka ntá mmu ane ánókó Mandem.” 24 Témte wu, chimə arem ne eyəŋ amfay be, “Nnokó ke neka ená nébhíki taŋ. Kwak me nnókó sayri.” 25 Yesu ághó nókó bé bo bátwə chi tontó tontó, ásáy efoŋó ebábu yo be, “Wə efoŋó ené, efoŋó kebhók ne batú chóchók, ghók. Fú yi amuet, ne yé ewak, óke pere twó yi amuet!” 26 Yesu árem noko nò, efoŋó yo ébik, ényíkisi mówu gbogbōgbok, éfú yi amuet. Arəp mbə ngu. Bo abhen báchi are barem be, “Ágú.” 27 Ke Yesu akém yi ndu awə, akwak yi afate. 28 Yesu ákú noko nò, achwe anywóp. Bakoŋo bhi bábhép yi ansem ansem be, “Ndaká yi sébhíki kway bebok efoŋó ebábu yo?” 29 Yesu akeme bhó be, “Ndiere ne nenikímmuet ne netarənsay ke bákway beka enyú efoŋó ebábu ene émfu mmu amuet.” *

*Yesu apet arem be chəŋ mángwáy yi
(Mt 17.22-23; Lk 9.43b-45)*

30 Yesu ne baghokó bhi bārə báre fuet atú Gálili mándək noko. Akeyán mándíŋi ebhak ene yi achi, 31 mbənyune, áŋəŋ nyaka bakoŋo bhi angati noko bhò be, “Bákem chəŋ Mmú ane áfú ntá Mandem mámfye yi amó bə mmik mángwáy yi, ne éghaka noko manywəp arat ampetnsem ndú nepém.” 32 Ke bə kejwimem ndú enyiŋ ene yi áreme ne báre chay bebhep yi.

*Nkoŋo Yesu ane áchá abhenefu
(Mt 18.1-5; Lk 9.46-48)*

33 Bággháká nókó Kapənaum, báchwə anywóp. Ené bachi aré, Yesu abhép bhò be, “Bákem mbə epúítí ambi éti yi?” 34 Báchókó kpák, mbənyune bákem nyaka epúítí ne bati ankəŋombi ndu berini mmú wap ane áchá báhák. 35 Yesu achəkó amik, abhini bhò bati byo ne apay, abho beghati bhò be, “Mmú yweka ane áyən bebhak müngo, abhəŋ besot mmuet yi mbə be apu yényin ne ambak mübetok ntá bo bachak mankem.” 36 Asot mandú mmó ate néntí nap, apoko ye yi amuet, arem ntá yap be, 37 “Yé agha ane ásóť mmó mbə ane sayri éti ya, ásoť chi me, ne yé agha ane ásoť me sayri, ásoť chi mmu ane átó me.”

*Yé agha ane áká ne bhesé achi ne bhesé
(Lk 9.49-50)*

38 Jəŋ árem ntá yi be, “Ntəŋ, ségho mmu ane apu ndú nkwo ywese ndu ábók befoŋó bebábebu ndú nnyén ena. Ségháti yi be, áképere ka nò mbənyune apú

* 9:29 Netarənsay: Mbok besí basin abhíki bhəŋ “Netarənsay”.

ndü nkwo ywese.”³⁹ Yesu akeme be, “Báké kan mmu mbə awu mbənyune yě mmu apú ane ákə enyinjí maknkay ndü nnyén ena antiñ anjibhiri mmæt andem bebépti menyinjí eti ya.”⁴⁰ Mmu ane apu nu ne bhese, achí ne bhese.⁴¹ Dinjí ká be yě agha ane áchyé be nkóp manyier mányú mbənyune bächí bakonjo abhen Mpepe Mandem afyé nyaka bariet be átó, apu nók bebhəñ akap.”

Sot ka mpok bé mmu áké kə nti ankwen ndü bebú
(Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

⁴² Yesu arem be, “Chəñ émbep encha ntá mmu ane áká mówa amot ane abhəñó neka ne me ánkwen ndü bebú. Echi sayri ntá mmu wu, be mánsot ntáy negho mánsot emi yi, mamese amem manyu.”⁴³⁻⁴⁴ Mbák awo ywe ákə onkwen ndü bebú, kpót wu feré! Echi sayri be onchwe ndü nepém enen nebhiki bhəñ ngwenti ne awo amot echa memese wo amem nepingo ane apu neme ne amo apay!⁴⁵⁻⁴⁶ Mbák ekak eye étó wo ndü bebú, kpót yo feré. Echi sayri be onchwe ndü nepém enen nebhiki bhəñ ngwenti ne ekak émot echa bé máme se wo amem nepingo ne bekak bepay.⁴⁷ Ne mbák nyésé ene nekú onkwen ndü bebú, ponjóri nó gəep. Echi sayri bé onchwe ndü Kefo Mandem ne nyésé nemot echa be máme se wo amem nepingo ne amik apay.⁴⁸ Amem nepingo eno, kényore eken kényie bho képú gú, ne ngó apu neme.⁴⁹ Chəñ mángoko yéntiki mmu ne ngó nkúbhé mbə enyu báfyé ngán ndü nenyié be néndí anyu.⁵⁰ Ngán achí erítí enyinj. Ke mbák ngán ábhiki pere bhəñ manyijti mi, ná bákway beka wu ampet ambak erítí ngán? Bəñ ká ngán aməet, mánychoko eyəñ émot ne bati.”

10

Enyinj ene Yesu átəñó eti awáy nebhay
(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

¹ Yesu ne baghəkó bhi bərə ye Kapənaum bərək atú Judéya. Bákijni Manyú Jodan. Ngəmtay bho, bəpet bəre rəñ ntá yi. Are təñ bə mbə enyú yi ákə nyaka mpoknkem.

² Mbək bənkwo Fárisi bátwó memə yi. Bábhəp yi be, “Ebhé yese éká be mmu ándó ngoré ywi ndü nebhay?”³ Yesu akeme bhó be, “Moses aghati nyaka bhe be yi eti awáy nebhay?”⁴ Bákéme be, “Moses arem be mmu ákwáy beə ngoré ywi mbák achyé yi ekáti ené awáy nebhay?”⁵ Yesu aghati bho be, “Chí eti netanjanti eneka ke Moses áchyé nyaka bhe ebhé ene.”⁶ Sayri sayri, te nebhəmik, ‘Mandem ághók nyaka bo, ngoré ne mbakanem.’⁷ Eti yo, ‘Mbakanem abhəñ béró etayi ne máyi, ambat mməet ne ngoré ywi,’⁸ bó bati apay mándəp mbə mmü amot. Bó kepere bhak ye bati apay, ke mmü amot.’⁹ Mmu áké fyé ye ákóré nenti bo abhen Mandem áchémtí.”

¹⁰ Yesu ne baghəkó bhi bəpéré nók nsem anywəp, baghəkó bhi bəpet babhəp yi menyinjí eti nkúbhé ndaka wu.¹¹ Arem ntá yap be, “Yě agha ane áró ngoré ywi ndü nebhay, abháy achak, akwən berwəp,”¹² ne ngoré ane áró nném abháy achak, akwən berwəp.”

Yesu áyét mámbə
(Mt 19.1-12; Lk 16.18)

¹³ Bofú básot bəbhəp bərək ntá Yesu ne bhə be yi anyanə bhə amə anti anjet bhə. Baghəkó bhi bəbhə besáyi bhə.¹⁴ Ke Yesu aghə nəko no, nti nébé yi amem, arem ntá yap be, “Dó ká mámbə mántwə ntá ya, báké chyət bhə mbi mbənyune

* **10:11** Nə chi akwən nku nebhay ne ngoré ywi.

bo abhen bachi mbò bhò kě Mandem abhak Mfò wap.” ¹⁵ “Nchí ghati bhe be, mbák mmu apú ne Mandem mbò enyü mmó ábhàk ne etayi, apú kway bebhak ndü mpáy bho abhen Mandem achi Mfò wap wáwák.” ¹⁶ Yesu asòt ye bhò amòt amòt, ne yentiki ane yi ásré ambat amàet, anyañà yi awò anti, anjet yi.

Mmü nkáp

(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

¹⁷ Ené Yesu áron nekò, mmüfú ajiè, aròk, atep mánén besí bhi, abhép yi be, “Ntòñ, wò mmü ndíndí, chòñ nkà yi ke mbòñ nepém enén nebhíki bhòñ ngwènti?” ¹⁸ Yesu akeme yi be “Ndaká yí òbhíñjì me be mmü ndíndí? Yé mmü ndíndí apú. Mandem aywínti ke achi Ndíndí. ¹⁹ Òrínjì bebhé Mandem. Bèrèm be, ‘Kéwáy mmu, Kékwen òerwòp, Kéghép aghép, Kéte ntísie ákwáré, Kényie enyíñjì mmu ndü bapu, Chiè máye ne etaye kenóók.’” ²⁰ Mmu wu arem be, “Ntòñ, nnárñ nchí bhùere bebhé ebhen menkem te kembó eka.” ²¹ Yesu ayíñjì yi ne beyá ekòñ arem be, “Èròp chí enyíñjì émòt ené òbhòñjò beka. Dók tí menyíñjì ebhe menkem chyé nkáp ntá bachébhébhò. Mbák ónkú nò, chòñ ómbòñjì kèfò menyíñjì amfay. Òntwò ye ònkoñjò me.” ²² Aghoko nòkò nò, apòp, aròbhe rónjòròñjì ne basémé anti mbònyune abhòñ nyaka beyá menyíñjì

²³ Yesu ayibhiri mmàet arem ntá baghòkò bhi be, “Èbe mmàet tontó be münkáp anka Mandem ambak Mfò ywi!” ²⁴ Baghòkò bhi bághòkò nòkò nò, mmàet agú bhò. Ke Yesu apèt arem ntá yap be, “Bòbha, ébe mmàet tontó be mmu anka Mandem ambak Mfò ywi! ²⁵ Èchí wikirik be mpòñjò baso ámfuét ndü mbok mbiábhan écha münkáp beka Mandem ambak Mfò ywi.” ²⁶ Bághòkò nòkò nò, mmàet agú bhò tontó, bábhép yi be, “Agha ákwáy ye bebhòñ nepém enén nebhíki bhòñ ngwènti?” ²⁷ Yesu ayíñjì bhò dí arem be, “Ntá nkwáñjwaj, mbi ápú, ke yènyíñjì épú cha Mandem.” ²⁸ Píta asá eyòñ arem be, “Ná ne bhesé? Sérò yèntiki enyíñjì sékòñjò wò!” ²⁹ Yesu aghati bhò be, “Tetèter, mmü ane áró yé chí eket eyi, yé chí bòmayi abhen babhakanem yé chí abhen baghòré, yé chí máyi ne etayi, yé chí bòbhi, ne yé chí bakí yi èti ya ne èti Mbok Ndíndí. ³⁰ chòñ Mandem anchye yi beyá menyíñjì fá amík, ne chòñ ampèt ambòñjì beket, bònnò abhen babhakanem ne abhen baghòré, ne mánó, ne bò, ne bakí, ndòñ besa betay. Chòñ bo mánchye yi beyá nenyok, ke ndü mmík nkò Mandem anchye yi nepém enén nebhíki bhòñ ngwènti. ³¹ Ke chòñ beyá bo abhen bachi ambi néne, mándòp ansem, ne abhen bachi ansem, mandòp ambi.”

Yesu arem ndòñ ane ajwí érat be chòñ mángwáy yi

(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

³² Yesu ne baghòkò bhi báfa báre ko beròñ Yerúsalem, yi ambi, bó ansem. Mmàet agú baghòkò bhi ne becháy békem bo abhen bákòñjò bhò. Apèt asòt baghòkò bhi bati byo ne apay nepak abho beghati bhò menyíñjì ebhen bebhòñjò befakari ntá yi be, ³³ “Ghók ká, séròñ nò chi Yerúsalem, ne mpok ségháká aré, chòñ mánti Mmu ane áfú ntá Mandem, mánsòt yi mamfyè amo bòbati bachiákap Mandem ne ntá batòñ ebhé Moses, mándem be mángwáy yi, mámfye yi amò bo abhen bápú bo Israel. ³⁴ Chòñ mánjòkò yi, mámpati batíé yi amàet, mándem yi ne ékpá ne mángwáy yi. Ke éghaka nòkò manywòp arat, ampètñsem ndü nepém.”

Yesu yi be münti abhòñ bebhak mübetok

(Mt 20.20-28)

³⁵ Jems ne Jón, bò Sebèdi bórók ntá Yesu bárem be, “Ntòñ, séyàn be ónkú yèntiki enyíñjì ene sénikmàet be ónkú ntá yesè.” ³⁶ Yesu abhép bhò be, “Báyan nkà be yi?” ³⁷ Bákéme yi be, “Kà enyu ené bese séchòkò ne wò, amòt ebhé

awónem, achák ebhé awógho mpok óbhak ndü enókó kefo eye ne kenókó.”³⁸ Ke Yesu arem ntá yap be, “Bábhíki rinji enyinj ene báyan nku ntá yeka. Bákway beka menyu nkóp esonjari ane mbónjó ményú? Chonj mánkway beká bégu enyu newú enen mbónjó begu?”³⁹ Bákéme yi be, “Sékwáy beká nò.” Yesu arem ntá yap be, “Tetep chonj mánká enyü esonjari ene mëgho ne mángu enyü newú enen mëgü,⁴⁰ ke mbíki bhonj betan beyap bo abhen bábhonj bechako ebhé awógho. Mandem ke áchye bebhak ebho ntá bo abhen bábhónj bebhak are.”⁴¹ Baghok Yesu báchák bati byo bágghókó nókó enyinj ene Jems ne Jón bárémé, bábhó bebenti ne bhó.⁴² Yesu abhinji bó mankem arem be, “Bárinji be, ntá bó mmik, bo abhen básot be báchí bafa, bábhonj beyá betan amfay bóbhap, ne bóbati básot beyá betan beká bóbhap mangok bhó.”⁴³ Ke ébhíki bhonj bebhak enyu yo ndü nkwo yweka. Mmu ane áyanj bebhak mungo yweka, abhonj bebhak mübetok yweka,⁴⁴ ne yéntiki mmu yweka ane áyanj bebhak mmü mbi abhonj bebhak nsem yweka, abhonj bebhak nsem ntá abhenefu mankem.⁴⁵ Yé chi Me Mmu mfú ntá Mandem, mbíki twó be bo mántók me. Ntwó chi bebhak mübetok ne bechye nepém ene ndu beku beyá bhó mferé bhó ndü kesemé bebá.”

*Yesu abú Batimaas, nnémámík etok Jeriko
(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)*

⁴⁶ Yesu ne baghokó bhi báchwop Jeriko. Ené bó báró Jeriko bérón, ngémtay bhó bare konj bhó ansem. Nnémámík amot ane aka nnyén be Batimaas, mmó Timáyos, abhak nepaká mbi chókó.⁴⁷ Aghókó nókó bé Yesu ane Násáret ke áfúet, abho bebik be, “Yesu! Mmó Mfo Debhit! Ghó me ntínso!”⁴⁸ Beyá bó bare sayti yi be ánychókó kpák. Ke akpik are bik ne eyonj amfay be, “Mmó Mfo Debhit, ghó me ntínso!”⁴⁹ Yesu ághókó noko nò, ate arem be, “Binj ká yi antwó.” Bárók babhinji yi bárem be, “Faté twó, óké chay, ábhinj wó.”⁵⁰ Nnémámík wu ayók nde yi amese awu, afate, báya yi arók ntá Yesu.⁵¹ Yesu abhép yi be, “Jyánj me nká wó yi?” Nnémámík wu akeme Yesu be, “Acha, nchí yanj be mpet ngó mbanj.”⁵² Yesu arem ye ntá yi be, “Guré, neka ene nékú otanj.” Témté wu, abho begho mbanj, ne abho békónjo Yesu.

11

*Yesu achwe Yerúsalem mbó Mmu ane abhónj betan menkem
(Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹ Yesu ne baghokó bhi bákó baghaka ndü bóbetok Betfáge ne Bétani ndü Njje Menok Olif, kekwo Yerúsalem. Ató baghokó bhi bati apay ambi.² Aghati bhó be, “Dók ká ndü mótok ane achi afó ambi. Nechwe ane báchwe aré, chonj mángó mómpwónjo batu sesét, ane yé mmu abhikire kó ne yó. Kanjari ká, twó ne yó.”³ Mbák mmü ámbép bhe ntí ane bákánjari yó, ghati ká yi be, ‘Acha ke áyanj yo, ne chonj antó mántwó mánkeme yó témté.’”⁴ Báfa bárók, bággho mómpwónjo batu wu sesét nefi eket, nékú mbi. Bábhó békanjari yo.⁵ Ené bákánjari mómpwónjo batu wu, bo abhen báchí are tée bábhép bhó be, “Ndaká yí bákánjari mómpwónjo batu wu?”⁶ Baghok Yesu bággháti bhó enyinj ene Yesu áréme mpok yi átó bhó. Báró ye bo mándok ne mómpwónjo batu.⁷ Básot yo bárók ntá Yesu. Básót nden mfámuet yap básobheri mómpwónjo batu wu, Yesu achokó amfay.⁸ Bo abhen bachi aré, báfere nden mfámuet eyap baghay ambi. Báchák béré kpót béwuókéndé mángay noko ndü mbi ane yí áfúet are. Báchák béré kpóti kefébhé eken kébhónj beyé mángay noko ambi.⁹ Ndu bárónj, bo abhen bachi

ambì ne abhen báchi ansem báre bik mándeme nõkò be, “Sémbítí Mandem mfay! Mandem ánjét mmu ane átwò ndù nnyén Acha! ¹⁰ Mandem ánjét kẹfò etayese Debhít eken kẹtwò! Sémbítí Mandem mfay!”

¹¹ Nẹchwe yí áchwé Yerúsalem, arøk amem ekerákap Mandem, abyo yěntiki enyìj. Aghó nõkò bé mpok áfuet, asòt baghókò bhi bati byo ne ápay bārøk ndu mótòk Bétani.

*Yesu akẹ enøk ene babhìjì bẹ Fig ekuri
(Mt 21.18-19)*

¹² Nẹyi nõkò, ené Yesu ne baghókò bhi bārò Bétani bápẹtnsem, nsay akém Yesu. ¹³ Aghó enøk fig nekò nesie ne beyé aré gẹbhẹe, arøk beyìjì mbák ákway béghò yě sẹpéménøk are. Aghaka nõkò aré, ake ghó yěnyìj ebhìkì fuet chi beyé, mbònyune mpok menøk fig ményù kẹpẹm abhìkì re ghaka nyaka. ¹⁴ Yesu arem ntá enøk eyò be, “Bebho echòj, opú pẹre nyu kẹpẹm.” Baghók abhi báhok enyìj ene yí árémé.

*Yesu achwe amem ekerákap Mandem abók bakòsie
(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)*

¹⁵ Baghaka nõkò Yerúsalem, Yesu arøk achwe amem ekerákap Mandem. Abók bakòsie ne bo abhen bákù menyìj. Atakati béfémé bo abhen bákò esie bakáp bewupsi. Atakati nkwo menøk bo abhen bátì bebhónó, ¹⁶ ne akẹka bé yě mmu ámpókò enyìj ámfuet amem ekerákap Mandem ndu áyàj mbì mbìj. ¹⁷ Are tónj ye bho andeme nõkò be, “Pú basìj Mandem arem be, ‘Eket eya ébhòj bebhak chi ekeré nenikímuetì ntá bo betókò mmik menkem’, ke báyìbhìrì yó érap chi eket ené baghép bábhèse are!” ¹⁸ Bòbati bachiákap Mandem, ne batòj ebhé Moses báhok nõkò nò, báre yáj mbi beway yí bhésé bhésé mbònyune báchàj nyaka ngémtay bo abhen báchi are, ne ntí bé bòbhò bachi nyaka maknkay tontó ndù menyìj ebhen Yesu átòj. ¹⁹ Egháka nõkò beku, Yesu ne baghókò bhi bārò etøk egho báfú.

*Enyìj ene enøk Fig ene ekuri étòj bhese
(Mt 21.20-22)*

²⁰ Bétì, ene Yesu ne baghókò bhi báfuet bepẹtnsem, báhò enøk fig ené Yesu areme bé epu pẹre kwáy ményu kẹpẹm, ndu énáj égú te ne bakanj. ²¹ Píta atík nõkò enyìj ené Yesu árémé ntá enøk fig eyò, arem be, “Acha, yìjì! Enøk ené óréme be epu kwáy ményu kẹpẹm égu.” ²² Yesu akeme bhò be, “Bónj ká neka ne Mandem. ²³ Nchí ghati bhe be, yě agha ane ághàti njie be, ‘Fá fá dók kwén awu amem manyu,’ ne yí ke makati ndù ntí eni ke anoko be Mandem ákẹ nò ntá yí, Mandem ákẹ yò ntá yí mbònyune abhìkì makati be Mandem ákẹ enyìj ene yí areme emfakari. ²⁴ Nchí ghati ye bhe be yěntiki enyìj ené mánikmuet be Mandem anchye bhe, nokó ká be mánanj bábhòj yó ne chòj mbònj yò tetep. ²⁵⁻²⁶ Yěntiki mpok ane mmù yweka ánikmuet, ámfónjóri yěntiki mmu ane áká yí bebá. Mbák bákù nò, chòj Etayeka Mmu achi amfay ámfonjori be nkwo.”

*Bábhép Yesu ebhak ene betanj ebhi bẹfú
(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)*

²⁷ Yesu ne baghókò bhi bápẹtnsem Yerúsalem. Ené Yesu ákò amem ekerákap Mandem, bòbati bachiákap Mandem ne batòj ebhé Moses ne bòbati etøk bārók, ²⁸ bábhèp yí be, “Ntiki betanj óbhónó beka menyìj ebhen ne ókà? Agha áchyé wò betanj ebhò?” ²⁹ Yesu akeme bhò be, “Me nkwo mbòj enyìj bebhèp be. Mbák mánkémé me yò, chòj me nkwo ngati bhe mmu ane áchyé me betanj beka menyìj ebhen mèkà.” ³⁰ Ghatí ká me, “Agha áchyé nyaka Jón Njwiti betanj

bejwiti bho? Mandem ke chí bõ mmik?” ³¹ Báre kem epáiti ne bati be, “Chõj séndem be yi? Mbák séndem be betan ebhen Jõn befú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yí bábhíki noko eyõ eyi?’” ³² Ke chõj séndem be yi? Séndem be, ‘Befú nyaka ntá nkwa?’ Bápú kway nyaka berem enyu eyõ ndu báchây ngémtáy bo abhen báchi aré mbõnyune bõ mankem mánoko nyaka sayri be Jõn achi ndemekerinti Mandem.” ³³ Eká bákéme yi be, “Sébhíki riñi.” Yesu aghati bho be, “Me nkwo mpú ghati ye bhe mmu ane áchyé mé betan beka menyin ebhen né mēkã.”

12

Nekäy bakä betik ne mbõjõnki (Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

¹ Yesu abho bétem bõ nekay néchák be, “Mmufú achi nyaka. Atí nki api menok vain aré. Atep ebhá ene eghabheri nki ankem. Atém mbok aghoko nebhuet ane báyát kepem váin, be nnok ywi ámfu, mánsot, máná mmem. Ate mókerémfay amem nki wu bé ámbák nebhuet ane mmu áchõko ndü bébhábhéri nki. Afyé ye bo aré be mánka betik mánkõre nsáy ne yi. Arõ, arõk nekõ etõk echak. ² Mpok bekõk kepeménok ákwáy nõkõ, mbõjõnki atõ nkubetik ywi be ándõk ánsõt aywi ákõré mbwõt. ³ Ke bõ betik bho kechye. Bákém yi bádén, báfén apetnsem amõ apay. ⁴ Mbõjõnki atõ mmõ-betik achak. Bákém awu nkwo bádén báfyé yi befuet anti ne báchye yi ntíanwõp. ⁵ Atõ anefu ane aká batí arat. Yí wu, bákém báwáy. Arõk ambi bétõ bakä betik abhenefu. Báku enyumõt ne bhõ. Bádén mbak, báwáy abhenefu. ⁶ Erõp chi njãña-mõ ywi ane yi are kõj. Ndü ngwenti, mbõjõnki arem ne mmuet yi be, ‘Chõj ntõ mbõj mõwa. Yé yí, bábhõj béchye yi kenókõ.’ Afere ye mõywi atõ. ⁷ Ke bõ betik bho bághõ nõkõ yi, bábhõ berem ne bati be, ‘Yiní mbõj mõywi né, ne yí ke ábhõjõ menyie newú etayi. Twõ ká sènkem yi sengway bé etayi anán ángú menyin ebhi méndõp chi ebhese.’ ⁸ Mõywi wu áchwé nõkõ amem nki, bákém báwáy báfémeri ansem ebhá. ⁹ Bákaysi be chõj mbõjõnki wu anka yi ntá bo bhõ? Chõj antwõ angwáy bhõ anchye nki wu ntá bo bachak. ¹⁰ Bábhíki re pay enyin ené basiní ndü Ekáti Mandem bé:

‘Nkúbhé ntay enen batëket báguébhé bé nébhíki ri,
nõ ke nérõbhé ntay enen nékéme eket
nechá batay áchá ankem?

¹¹ Chi Mandem Acha ke aká émbak nõ,
ne chí erémé enyin ntá yesé.’”

¹² Yesu átém nõkõ nekay enen, báriní be atém nekay enõ chí eti yap. Báre yan bekem yi, ke ndu báchây beyá bo abhen báchi are, bário yi bário.

Bábhép Yesu eti nkábhénti ndu báyan yi ánkwen anyu (Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

¹³ Bátõ mbõk bõnkwo Fárisi ne mbõk bo Israel abhen báté ansem Hérõd ntá Yesu ndu bebhep yi menyin mbõ ntá ndu beka yi ankwen anyu. ¹⁴ Bárõj nõkõ ntá Yesu bárem be, “Ntõj, sériní be chí mmu tetep, ne õpú tõj kériñámik. Sériní bé õpú yiní mmu ndü besí õncháy yi, ke õtõj tetep eti menyin ebhen Mandem áyan bo mánka. Ghati bhese, ebhé yesé éka be sènchi nkábhénti ntá Mfõ Rom ke ébhíki ka?” ¹⁵ Yesu ariní bapu amap, abhép bhõ be, “Ndaká yí mámbõ me? Tõj ká me ebhõkõ nkáp.” ¹⁶ Bátwõ yi ne ebhõkõ nkáp. Abhép bhõ be, “Ntí ághá né aré? Ne nnyén chi enen ághá?” Bákéme yi be, “Chí ntí Sisa, Mfõ Rom. Ne nnyén, chí ení.” ¹⁷ Yesu arem ntá yap be, “Chié yé ka Mfõ Rom yèntiki enyin

ene echi eyi, mánchye Mandem yéntiki enyiyi ene echi ene Mandem.” Bághókó nókó enyiyi ene Yesu areme, bápóp!

*Enyiyi ene bábhébhé Yesu éti neperénsem ndü nepém
(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)*

¹⁸ Mbók bönkwó Sádusi bárók ntá Yesu babhep yi éti neperénsem ndü nepém. Bönkwó Sádusi bábhíkí noko nyaka be chon bawú mámpétnsem ndü nepém. Babhep yi be, ¹⁹ “Nton, Moses asiyi ndü ebhé eyese be mbák mmu ángú ándó ngoré kebhón yé mmó, mómayi abhón besot ngoré wu bé ámbé bō ne yi ndü nnyén manō ane ágú. ²⁰ Bō chi amot bati tándrámot báchí nyaka. Ane mbi abháy ngoré, agú kebhón yé mmó. ²¹ Ane ákòño asot kénkwésé wu ndü nebhay. Yí nkwo agú kerō mmó. Éfákári enyumót ne ane ajwi bati arat. ²² Enyu yō enyu yō kpát mankem bati tándrámot bágú kerō yé mō amot. Ndü ngwenti, ngoré wu nkwo agú. ²³ Ndu echi nō, mpok Mandem ákà bawú mámpétnsem ndü nepém, ngoré wu ábhák ane agha? Ndu bō mankem, bati tándrámot, yéntiki mmú wap abháy nyaka yi.” ²⁴ Yesu akeme bhō be, “Bekwéné béchí ne bhe mbonyune bábhíkí riñi yé chi Eyon Mandem ne yé chi betan Mandem. ²⁵ Mpok Mandem ákú bawú mámpétnsem ndü nepém, bo bábhak mbō boángel awu amfay. Bápú pere bháy nebhay. ²⁶ Ne beyiyi neperénsem ndü nepém, bábhíkí re pay amem ekáti Moses éti mónak ane ágò ebhi ndu ádú nyaka keson? Bábhíkí pay ndu Mandem ághátí Moses be, ‘Mé nchí Mandem Ábraham, Mandem Aisek ne Mandem Jekóp?’ ²⁷ Ndem nō mbonyune yéndu Abraham ne Aisek ne Jekóp bárō mmiki ne, báchí nepém, ne Mandem achi ne bhō. Mandem áchí Mandem bo abhen bachi nepém. Apú Mandem bawú. Bē bo Sádusi báchi ndü bekwéné tontó!”

*Ebhé Mandem ené échá ebhénéfú
(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)*

²⁸ Nton ebhé Moses amot achi nyaka are. Aghók ndu Yesu áreme ne bō nkwo Sádusi. Ne ághókó nako ndu Yesu ákéme bebhep ebhap ne beyá kebon abhép yi be, “Ebhé Mandem ené échá bechak menkem chi ené?” ²⁹ Yesu akeme yi be, “Ebhé ené échá béchák menkem chi ené érēm be, ‘Bo Israel, ghók ká. Mandem Acha ane ábhónó bhesé mankem áchí amot.’ ³⁰ ‘Ne obhōñ bekōñ Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efónó eye enkem, ne nkaysi ye nkem, ne betan ebhe menkem.’ ³¹ Ené éjwí bepay échí mbō eyō ne érēm be, ‘Kón nti nkwa mbō enyu ókónó mmuet eye.’ Ebhé ene écha ebhen bepay epu.” ³² Nton ebhé arem ntá Yesu be, “Nton arem sáyri! Echi tetep mbonyu órémé bé Mandem Acha áchí amot, achák apú. ³³ Ne bekōñ Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne nkaysi ye nkem, ne betan ebhe menkem, ne bé nkōñ nti nkwa mbō enyu ókónó mmuet eye ari acha. Besí Mandem, bebhare bebhé ebhen bepay achá akabhé nya besōñ ankem ne akap achak ane bo báchyé ntá yi” ³⁴ Yesu aghō nako be nton ebhé Mandem ane ákeme yi sayri ne kebon, arem ntá yi be, “Erōp wō chí mandú bérō Mandem ambak ne wō mbonyu Mfō ábhák ne mmu ane áchí anten eyi.” Bebho mpok eyō, yé mmu kepere mō bebhep yi yéñiyiñ.

*Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átō
(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)*

³⁵ Ené Yesu átōñ bo Eyon Mandem amem ekerákap abhép bó be, “Ná batōñ ebhé Mandem bārēm be Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be átō chí ebhárémō Mfō Debhit? ³⁶ Efónó Bedyere akū nyaka mbōñ Mfō Debhit arem be Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be, ‘Chókó fá ebhé awónem eya ndü enókó kenókó, kpatē nkū bōmpap abhe mámbak mbō enok ene ónyāña bekak

aré.’ ³⁷ Séghò fá be mbòŋ Debhít àbhìni nyaka Mpemé be Acha. Ná Achà-ré áyibhiri ambak ebháremò ywi?” Beyá bo babhòŋ maŋák béghok menyiŋ ebhen Yesu átòŋ.

Yesu aghati bakoŋo bhi be mánsòt mpok ne bõ bapu

(Mt 23.1-36; Lk 20.45-47)

³⁸ Ené Yesu átòŋ arem be, “Sòt ka mpok ne batòŋ ebhé Moses. Bákwòŋ béghap, mánkò mansep ne bewubhe wubhé nden amuet nefisie be bo mánkaka nõkò bhò ne kenókò. ³⁹ Bákwòŋ nkwo bechòkò ndũ bebhaká kenókò amem bekeré nenikimuet ne ndũ bepa. ⁴⁰ Ne bó bhere ke mányie menyiŋ mánkwésé ne yé chi beket ebhap ndũ mangwò, mánkò nõkò beróri nenikimuet bapu besí bho. Chòŋ ntémsi yap anjá ancha!”

Akap ane kénkwésé ngoré

(Lk 21.1-4)

⁴¹ Yesu achi nyaka kékwoót ekubhé nkáp amem ekerákap Mandem anjini nõkò ndu bo báfyè bakáp amem. Aghó ndũ beyá bõ nkáp bátwò, yéntiki mmu wap amfyé nõkò beyá nkáp amem. ⁴² Etaré nõkò, aghó ndu kénkwésé-ngoré ane eyi épu átwò, afyé bõbebhókò nkáp bapay abhen bapu yényiŋ. ⁴³ Yesu abhìni bakoŋo bhi arem be, “Nchi ghati bhe be, akap kénkwésé-ne ácha ané yéntiki mmu. ⁴⁴ Ndũ beyá bakáp ké yéntiki mmu wap áféré mandú achye mbò akap, ke nchébhe ngoré ne achyé yéntiki enyiŋ ene yi ábhòŋ.”

13

Yesu arem bé chòŋ mánychòŋti ekerákap

(Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

¹ Nefú Yesu áfú amem ekerákap Mandem, nkoŋo ywi amòt arem ntá yi be, “Ntòŋ, yiŋi. Báte ekerákap Mandem ene-o! Batáy ané básóré báté yó ári ácha!”

² Yesu akeme yi be, “Óghò berem beket ebhen? Mpok átwò ane ekerákap ene éróŋ amik enkem yényiŋ keròp téé.”

Chòŋ bo mánychye nõkò bakoŋo Yesu beyá esòŋori

(Mt 24.3-14; Lk 21.7-19)

³ Etaré nõkò, ené Yesu achi chókò ebhé Njie Menok Olif ene éyiŋi ekerákap Mandem, Píta ne Jems ne Jõn ne Andru bárók ntá yi ansem ansem. ⁴ Bábhèp yi be, “Eta, ghati bhese, chòŋ émfakari nõ ntiki mpok, ne ntiki eriŋ ébhòŋò beka bo mándiniŋ be mpok ane ótwò aròp kékwoót.” ⁵ Yesu abho béghati bhò be, “Sòt ka mpok bé yé mmu áké rwó bhe! ⁶ Beyá bo bátwò chòŋ mánsòt nnyén ena mánten ambi, yéntiki mmu wap andem nõkò be, ‘Me ke nchi Mpeme ane Mandem afyé nyaka barièp be átò!’ Ne mándwò beyá bho be mánjibhiri bati yap. ⁷ Ne mpok bághókò nsòŋò-nenu báké chay. Menyú menyiŋ ebhò bébhòŋ befakari, ke eyo epu tòn be ngwenti mmik aghaka. ⁸ Chòŋ betòk ménu ne betòk béchák, bafõ etòk mánu ne batí bafõ etòk ne chòŋ mmik anyikisi ndũ beyá bebhak, nsay ankwén etòk. Ke menyiŋ ebhen menkem bechi chi mbò nebhònet enen bebe ntá ngoré ane ándõsi.

⁹ “Ke sòt ka mpok! Chòŋ mánkem be mánychye ntá bõbati etòk bó mántan be. Chòŋ mángwapti bhe amem bekeré nenikimuet. Chòŋ mánte besí bõgòbhano ne bafõ éti ya be mángátí bhò Mbok Ndíndí éti ya. ¹⁰ Mbok Ndíndí abhòŋ bégháka betòkò mmik menkem ke ngwenti antwò. ¹¹ Yéntiki mpok ane bákémé bhe ndu betan be, báké seme ambi ambi be, ‘Chòŋ séndem be yi?’ Mpok ánkway, dem ka yéntiki enyiŋ ené éfú be anyu mbonyune Éfòŋó Bedyere ke ághàti chòŋ be enyiŋ ené bábhòŋò berem. ¹² Chòŋ manò anchye nti manò ntá

bõbati be mángwáy. Chõη mbøk bachi mánkũ enyumat ne bõbhap. Chõη mbøk bõ mánte nenu ne bachi ne manõ bhap, mánkũ be mángwáy bhõ. ¹³ Chõη menyũ bo menkem mámpap bhe ãti báchi bakõηõ bha. Ke mmu ane átẽ kákáti te ndũ ngwenti, Mandem ápeme yi.”

Erẽm esõηõri ene ebhõηõ bẽtwõ Yerusalem

(Mt 24.15-28; Lk 21.20-24)

¹⁴ Yesu apet arẽm be, “Chõη mángõ ‘Erẽm enyĩη ene Mandem ápábhẽ’ téẽ ndũ nebhuẽt ane ébhiki bhõη bebhak. Mpok yõ, bo abhen bachi átũ Judéya mámbúẽ mámbésẽ amfáy njie. [Yẽntiki mmu ane ápáy ekáti-ne ámbúarẽ antĩ, anjwimem.] ¹⁵ Mpok yõ, mbák éfákári bé mmu ákũ betik amfay eket eyi, ákẽ sõηõri mmuẽt besẽp kpik be andõk amferẽ menyĩη anywõp ke ambuẽ. ¹⁶ Ne mmu ane achi ebhi ákũ betik, ákẽ rõñ kpik anywõp ndu bebwõp nde yi. ¹⁷ Ne chõη émbép encha ntá baghorẽ ne menie ne abhẽn bábhak ne bõ amõ mpok yõ! ¹⁸ Nik nõkõ ká mmuẽt be barak ane ákẽ fakari ne eso ndu ébẽ mmuẽt bẽbue mpok yõ. ¹⁹ Báké rõ menikmuẽt, mbõnyune esõηõri ené bo bábhõη mpok yõ chi enyũ esõηõri ene bábhiki re ghõ wáwák tẽ mmik ábhõ. Ne mpok yõ ánán amfuẽt, enyũ esõηõri yõ epu pẽrẽ bhák wáwák. ²⁰ Ne mbõ Acha abhiki kpõt manywõp yõ be akẽ ya, mbũ yẽ nkwanwan amõt apu rap nẽpẽm. Ke Mandem akpõt mpok esõηõri yõ mbiñ ãti bo abhen yi áyábhẽ be mambak abhi. ²¹ Mpok yõ, mbák mmu ángáti bhe be, ‘Ghõ ká Mpeme ane Mandem átõ fá’, yẽ chi be, ‘Ghõ yi awu!’ Báké noko be echi tetep. ²² Báké noko bé échi tetep mbõnyune chõη bõ betábhá mantwõ, yẽntiki mmu wap andem nõkõ be yi ke achi Mpeme Mandem afyẽ nyaka bariep be átõ. Chõη baremẽ kepĩnti nsẽ nkwo mántwõ. Ne yẽntiki mmu wap átwõ, ankũ nõkõ menyĩñi maknkay ndu berwõ bhõ. Ne mándwõ yẽ chí bõ abhen Mandem áyábhẽ be mámbák abhi, mbák bábhõη mbi bekũ nõ. ²³ Sõt ye ka mpok! Nnán ngati nõ bhe menyĩη ebhen ambĩ ambĩ.

Menyĩη ebhen bẽbhõñõ bẽfákari mpok Kristo átwõ

(Mt 24.29-31; Lk 21.25-28)

²⁴ “Mbák manywõp ane beyá esõηõri yõ ámay, mmok ánem témtẽ, ntañ kẽpẽrẽ ghõ, ²⁵ mambe ámfu amfay ánkwenti, ne betañ mfáy menyikisi. ²⁶ Ne chõη Mmũ ane áfũ ntá Mandem ambesi ande twõ amem nebhanñ ne beyá betañ ne kenókõ. ²⁷ Mpok yõ, chõη ntõ bõángel abha, mándõk ndũ mmik nkem, bebho ndũ ebhókõ mmik émõt beghaka ndu echak, mánsõt bo abhen Mandem áyábhẽ mánhem nebhuẽt amõt.

Enyĩη ene nekáy enõkõ Fig nẽtõñ bhese

(Mt 24.32-35; Lk 21.29-33)

²⁸ “Ghók ká enyĩη ene enõkãrem ene bábhĩñi bé, fig étõñ bhese. Enán émbõ betem befõ, báriñi bé eso erõp chi kékwõt. ²⁹ Echĩ enyumat ne netwõ wa, Me Mmu mfũ ntá Mandem. Mánán mángõ ndũ menyĩñ ebhen ne ngáti bhe bẽfákari, ãñi ká be mpok netwõ wa arõp kekwo. ³⁰ Nchĩ ghati bhe tetep be menyĩñ ebhen menkem bẽbhõη befakari, ke mkpáká bhõ abhen echõη amfuẽt. ³¹ Chõη mfay amfuẽt, mmik amfúẽt, ke Eyoñ eya epũ fuẽt.

Yẽ mmu abhiki riñi nywõp ne mbõñ mpok eyõ

(Mt 24.36-44)

³² “Yẽ mmu abhiki riñi nywõp ne mbõñ mpok ane menyĩñ ebhen bẽfákari chõη. Bõángel Mandem bábhiki riñi, yẽ me Mmu mfũ ntá Mandem mbiki riñi. Eta Mandem aywĩnti ke áriñi. ³³ Sõt yeka mpok, mámbak pẽ mbõnyune yẽ

mmu abhíkí riñi mbõñ nywõp enõ. ³⁴ Echi enyumõt mbõ mmũ ane árdñ nekõ, ke áperé rõ eket eyi, arõ yéntikí enyih amõ bõ betik abhi, achye yéntikí mmu wap ayi ntí betik. Aghati ye mababheri nyúbha bé ámbák pé. ³⁵ Bák yé ka pé! Bábhíkí riñi mbõñ mpok ane chi eket ápetnsem. Ke chí beku-a, ke ne nénti beti-a, ke manémnkõk-a, ke chi neyinywõp-a, yé mmu abhíkí riñi. ³⁶ Ebhíkí ri be yi ántwõ témchok antemeri bhe ndũ bábharè keñõ. ³⁷ Mbõ enyu ngáti né bhe, ke nchí ghati bo mankem fá amik: Bák ká pé.”

14

Bõbati etõk báté eyu be mángwáy Yesu
(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Erõp manywõp apay ndu ményie Epã Nekihñ ndu betik nefere Mandem áferé bo Israel ndũ kesem amem etõk Ijip, ne Epã Bret ane ábhíkí bhõñ yis. Bo bati bachiãkap Mandem ne batõñ ebhé Moses báre yan mbi bekem Yesu bhésé bhésé mangway. ² Báre rem be, “Séké kem yi mpok epa mbonyune bo bákway béchye esõñori.”

Ngõré amõt atemti bawere eriep anti Yesu
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Yesu abhak etõk Bétani, amem eket Símun ane ánãñ ámé nyaka ebhanákwa. Ené yi ányie nenyié aré, ngõré amõt atwõ ne esáyri ékpémé bawerérip amen áyá nkáp. * Mõngõré wu asiép emi ékpémé bawet eyõ, apikiri mõ anti Yesu. ⁴ Ekũ mbõk bo abhen bachi are chõkõ bábénti tontó, mándeme nõkõ ne bati be, “Mõngõré ne áchõñti bawerérip amen ndaká yí? ⁵ Bákway mbũ bétí mõ anchye nkáp ané áyá échá nkáp ane nkubetik ányie ndũ mmie, mánsõt nkáp wu mánychye ntá bachébhé bho.” Bõbhõ bábho beji mõngõré wu. ⁶ Ke Yesu arem be, “Dõ ká yi. Ndaká yi básõñori yi? Akũ me erítí enyih. ⁷ Bachébhébhõ báchí ne bhe mpoknkem. Yéntikí mpok ane mmu ákõñó, ánkwák bhõ. Ke mpú bhak chõñ ne bhe mpoknkem. ⁸ Akũ enyih ené yi ábhõñó mbi beku ntá ya. Awátí me ne bawerérip ke mpok bébhéme ne ankwáy. ⁹ Diní ká tetep be yéntikí ebhak ené bághtëti Mbok Ndíndí ndũ mmik nkem, chõñ bo mándem éti enyih ené mõngõré ane áká.” Ne ndũ bo bárèm éti enyih ené yi áká, chõñ mántík nõkõ yi.

Júdas aka beti Yesu
(Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

¹⁰ Júdas Iskariõt achí nyaka mmũ amõt ndũ nkwõ baghõk Yesu bati byo ne apay. Afuét arõk ntá bõbati bachiãkap ndu beti Yesu ntá yap. ¹¹ Aghátí nõkõ bhõ nkaysi yi, bábhõñ manák. Báfyé bariép béchye yi nkáp. Júdas abho beyan ye mbi ndu beti Yesu ntá yap.

Yesu anyié nenyié Epã Nekihñ ne baghõkõ bhi
(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14, 21-23; Jn 13.21-30)

¹² Ndũ nywõbhé mbi enen Epã Bret ane kebhõñ yis, nõ chi nywõp enen beway mõnkwõmen ndu bekũ nenyié Epã Nekihñ, baghõk Yesu bábhep yi be, “Jyan séndók sénkũ nenyié Epã Nekihñ ntá ye fá?” ¹³ Ató baghõkõ bhi bati apay ne eyõñ be, “Dók ká afõ ndũ etõk egho. Aré, chõñ mángó mmu ane ápókõ ejõ manyiep. Kõñó ká yi. ¹⁴ Chwe ká ndũ eket ené yi áchwe mángati mbõñõket be,

* **14:3** Bághõkõ ékpémé yõ ne ntay enen bábhiñi bé “Alabásta” ne bághõkõ bawerérip amõ ne bakan mõnok ane bábhiñi be “Nad”.

‘Etayesé ato bhesé sémber wə be, ekeré mankwə ené yi ábhónó ményie Epá Nekiñi ne baghókó bhi aré échi fá?’ ¹⁵ Chəñ antón yə be móket ane áchíkí amfay, ndú ekerémfáy. Yéntiki enyinj ene séyánj échi amem. Tonjtí ká yéntiki enyinj aré ntá yese.” ¹⁶ Baghók Yesu bhə bati apay bārək etək egho eyə. Bágħo yéntiki enyinj mbənyu Yesu ághati bhə, bákə nenyíé Epá Nekiñi bábhəre.

¹⁷ Egháká nókó beku, Yesu atwə ne baghókó bhi bati byo ne apay báchəkó ményie nenyíé epá eyə. ¹⁸ Ené mányie nenyíé, Yesu arem be, “Dinjí ká tetep be mmu yweka amət áti chəñ me. Yí wu achi fá ne me ányie nenyíé enen.” ¹⁹ Ndak ane ákú bati ábé baghókó bhi amem, bábhə bebhep Yesu amət amət be, “Puyé me, pú nə?” ²⁰ Akeme bhə be, “Chi mmu amət ndú nkwo yweka batí byo ne apay. Yí nkwo ášəbhe awə amem nkúbhé ekpərəé nenyie ene émət ne me.” ²¹ Chəñ Me Mmu mfú ntá Mandem ngú mbə enyu Ekáti Mandem érem. Ke chəñ émbep éntcha ntá mmu ane áti me. Éri nyaka bé báké bhe yi wáwák.”

Yesu anyie nenyíé ngwenti eni ne baghókó bhi

(Mt 26.26-30; Lk 22.14-20; 1 Kər 11.23-25)

²² Ené Yesu ne baghókó bhi mányie nenyíé, asət ekpokó bret akém awó. Achye bakak ntá Mandem abho bébókóti anchye nəkə bhó ne beyəñ ebhen be, “Sət ka nyíé. Né chi mməét eya.” ²³ Asət yə nkóbhémém, áchyé nókó bakak ntá Mandem, abho bechyé ntá yap. Básót. Nti anyú anchye nti. ²⁴ Yesu arem yə be, “Né chi manəñ ma. Akə nku ane Mandem ányú ne bəbhí ántéé.” ²⁵ Nchí ghati bhe be mpú pere nyu mēmem, kpáte ewak ene mēnyú mmēm bakə amem Kefə Mandem.” ²⁶ Ndú ngwenti, Yesu ne baghókó bhi bákway nekway báchyé Mandem bakak. Báfú yə bákó amfay Njie Menək Olif.

Yesu arem be chəñ Pita andem be abhíkí rinji yi

(Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁷ Bágħáká nókó ndú Njie Menək Olif, Yesu aghati bhə be, “Chəñ bé mankem mámfere ntí ne me mbənyune Ekáti Mandem érem be, ‘Mandem ádep chəñ mbabheri bágħónómén angwép amik, nkwo bágħónómén ántaka ebhi. ²⁸ Ke Mandem ánanj ánkú mpétnsem ndú nepém, chəñ njambi atú Gálili, mántemeri me aré.’” ²⁹ Pita akeme be, “Yé bə mankem mámbúé wə, me, mpú búé!” ³⁰ Yesu aghati Pita be, “Nchí ghati wə be, nkək apéré kok ndəñ epay nkúbhé beti ebhen, chəñ óndem ndəñ érat be əbhiki rinji me.” ³¹ Yé nə, Pita arem ne nti eni nenkem be, “Yé chí newú, chəñ ngu ne wə. Mpú bhe wə.” Baghók Yesu báchák mankem bārém enyumət.

Yesu arem ne niki mət amem mónki ane bábhini be Getsémani

(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

³² Yesu arək yə nebhep ane bábhini be Getsémani ne baghókó bhi. Aré, aghati bhə be, “Chókó ká fá, mēten mməet ambi ndu menikməet.” ³³ Asət Pita ne Jems ne Jón arək ne bhó. Arəp nsónso ne basémé anti. ³⁴ Arəm ntá yap batí arət be, “Basémé ajwí me anti mbə be áway me way. Chókó ká fá, mámbak pé ne me.” ³⁵ Arə bhó atén mməet ambi mandú. Akwen ne besí amik, abho menikməet, béghə mbák ákway béfere esəñəri ené échi yi ambi. ³⁶ Ndu nenikíməet eni arem be, “Eta, Etaya! Enyinj ené écha wə épú. Kə nkóp esəñəri ene ámfəét me ansem nti. Ke éké bhák mbə enyú mēyánj, émbák chi mbə enyú óyánj.” ³⁷ Afate yə, apetnsem ntá baghókó bhi abhen bati arət. Aghə bhə ndu bábhəre kenó. Anjeme bhó abhep Pita be, “Simun, bábhəre chi kenó? Bápú kwáy béchəkó pé yé chí ndú nenəkó nywəp némót-ə?” ³⁸ Aghati yə bhə be, “Bák ká pé, mánik nəkə mməet, bé nemə néké dep be amik. Bábhəñ nti, ke mməet apu bhe.” ³⁹ Apət

arə bhó arək anikməet ntá Mandem enyumət mbə ndəŋ ane mbi. ⁴⁰ Apetnsem, aghó bhə bati arət ndu bápət bákwnéné kenó. Bápú kwáy nyaka béchókə pé ndú kenó kéjwí bhə amík. Bó kerinjə enyinj ene bákway beghati yi. ⁴¹ Yesu arə bhə arək. Apéré nók nsem ndəŋ ane awi erat, arem ntá yap be, “Bábhəet bebhare kenó? Bábhəet béywəməere? Ekway nə! Mpok akway ane bákem Me Mmu mfú ntá Mandem mánchye ntá bəbəbá. ⁴² Faté ká, mmu ane átí me anánj achi kékwót. Séndók séntéméri yi.”

Bákem Yesu

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Ené Yesu abhəet berem nə ne baghəkó bhi, ngək aywi amət ndú abhen bati byo ne apay ane aka nnyén be Júdas, achwəp ne beyá bhə. Bə bhə bábhák ne bəakparenja ne nkík amə. Bəbati bachiákap, ne batəŋ ebhé Moses, ne bəbati etək ké bátó nyaka bhə. ⁴⁴ Júdas anánj achyé nyaka bhə erinj ene ékwák bə mándinj Yesu. Akə nó, ndú ághátí bhə be, “Mmú ane məbhene chəŋ chí yi. Kém ká yi mándək ne yi be áké bue.” ⁴⁵ Achúsbhé nók ebhak ené Yesu achi, arək akaka yi be, “Ntəŋ!” Abhene yi. ⁴⁶ Bə bhə barək *bákem Yesu bábáyti. ⁴⁷ Ke mmu amət ane áchi kékwót, agwəp akparenja ywi akpót atú nsem Múngo bachiákap Mandem chwát aguep amík. ⁴⁸ Yesu abhép bo abhen bátwə bekem yi be, “Bátwə bekem me ne bəakparenja ne nkík mbə be nchí ngébhé ntantaŋ? ⁴⁹ Nchí nyaka ne bhe amem ekerákap Mandem nənji nənji ntəŋ nəkə, be kekém me. Ke echí enyu ene be enyinj ené básinjí amem Ekátí Mandem émfú tetep.” ⁵⁰ Afə ké baghəkó bhi báro yi bábue.

⁵¹ Esakámu amət abhak aré ane áchi ne nden aməet nénép. Are koŋo Yesu. Báyaŋ nyaka bekem yi, ⁵² ke abue ebhówə, nden ayi arəp bə amə.

Básot Yesu ntá batəŋá manyé

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Básot Yesu bárók ntá múngo bachiákap Mandem. Bəbati bachiákap Mandem ne bo batí etək ne batəŋ ebhé Moses báchem aré. ⁵⁴ Píta ákoŋo nyaka bhə ansem nekə nesie, kpáte amem senta múngo bachiákap Mandem. Aré, arək achəkə ne babhabheri angəkə ngó angwaka nəkə ngó. ⁵⁵ Bəbati bachiákap Mandem ne bə echemé batəŋá manyé bachak mankem bərə yaŋ bo abhen bákway bebhat Yesu barək aməet enyu ené bə bábhəŋ mbi bəway yi, ke bákə bhəŋ yé mbi. ⁵⁶ Beyá bhə bápú barək bábáy yi antí, ke menyinj ebhen bə bərəmé kebhá enyumət mbonyune báchi nyaka beyəŋ beyəŋ. ⁵⁷ Báchá k báfáte ye básé nsé aməet Yesu be, ⁵⁸ “Séghok ndú yi árəm be, ‘Chəŋ mmokoti ekerákap Mandem ene báté ne amə, ne beka manywəp arət, nte échák ené puyé bo ke báté.’” ⁵⁹ Yé nə, bə nkwó kebhá k eyəŋ émət. ⁶⁰ Múngo bachiákap Mandem afaté besí bo echeme eyə abhép Yesu be, “Ōbhíkí bhəŋ yényinj bekeme ndú menyinj ebhen bə bhən bərəm be əkə?” ⁶¹ Yé nə, Yesu achəkə kpák, akere m yényinj. Múngo bachiákap Mandem apət abhép yi be, “Wə ke óchí Mpe me Mandem afyé nyaka bariəp be átə, wə ke óchí Mmə Mandem Mmu sébhəŋ bəbiti?” ⁶² Yesu akeme be, “Chi me, ne chəŋ mángə Mmu ane áfú ntá Mandem chəkə ndú enək kenókó ebhe awónem Mandem betəŋ menkem. Chəŋ mángə ndú Mmu ane áfú amfay átwə amem nebháŋ.” ⁶³ Yesu akeme nəkə nə, múngo bachiákap wu akém nden ene échi yimbəŋ aməet adak. Are m be “Sépət séyaŋ batisé mántwə mándem enyinj ene yi áká ndaká yi?” ⁶⁴ Bəghok menyinj ebhen yi árémé ndu bétəŋ bé əyenti mməet ne Mandem. Bəkaysi be yi? Báká eyəŋ émət be mángway yi.” ⁶⁵ Mbək eyap bábho bəpátí Yesu batié aməet. Básot nden

bágwot yi amáik. Báre depti yi mándem nòkò be, “Ghati bhese! Agha ádébbhé nò wò?” Babhabheri básot yi. Ndu báròn, mándepti nòkò yi.

*Píta arem be abhíkí riñi; Yesu
(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)*

⁶⁶ Ené Píta ábhuet amem senta mungo bachiákap Mandem, ngoré betok aywi amot arak ebhak ene Píta achi. ⁶⁷ Aghó nókó yi ndú áwàk ngó, ayinji yi dñi arem be, “Wò nkwo óchí mbá ne Yesu mmu Násáret-ne.” ⁶⁸ Píta atañja, arem be, “Mbíkí riñi enyinj ene órèm. Mbíkí riñi nti ne nnet aré.” Arem nòkò nò, afa arak ate ndú nyúbha ene senta, [nkúbhé mpok eyo nném nkòk akók]. ⁶⁹ Ngoré betok wu aghó yi aré, apet abho berem ntá bo abhen báchi are téé be, “Mmüne achi mmú ywi nkwo.” ⁷⁰ Píta apet atañja. Ebhíkí tat, bo abhen báté aré ne Píta bárem ntá yi be, “Sayri sayri, óchí mmú ywi amot mbonyune wò nkwo óchí mmu Gálili!” ⁷¹ Ndòñ ayò, Píta arem be, “Mádem ántémsí me mbák mèsè chi nsé! Mbíkí riñi mbòñ mmú ane bárèm nò òti yi!” ⁷² Nkúbhé mpok ayò, nném nkòk akók ndòñ ané ajwí épay. Píta atik ndú Yesu ághátí yi be, “Nkòk aperé kók ndòñ épay, chòñ óndem ndòñ erat be óbhíkí riñi me.” Agbòkò kebho, are di.

15

*Bárók ntá Páilet ne Yesu
(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ Bėti bėti, bóbati bachiákap Mandem ne bóbati etok ne batòñ ebhé Moses báté eyu ne nkwo echemé bóbati etok bácháak mankem. Báfyé yi ngem amó, básot barok ntá Páilet, mmu Rom ane achi nyaka góbhanò atú Judéya mpok yò. ² Páilet abhép yi be, “Wò ke óchí né Mfò bo Israel?” Yesu akeme yi be, “Èchí mbo enyu órémé.” ³ Bóbati bachiákap Mandem bábhat Yesu beyá barak amuet besí Páilet. ⁴ Páilet apet abhép yi be, “Óbhíkí bhòñ yényinj békéme? Ghok bebépti menyinj ebhen bárèm bé òkù!” ⁵ Ke yényinj Yesu kerem. Páilet abhak maknkay tontò.

*Páilet akpót manyé Yesu
(Mt 27.15-26; Lk 23.13-25; Jn 18.39-19.16)*

⁶ Góbhanò abhòñ nyaka epin be yéntiki mmíé, ndú mpok Epá Nekinj, áfere mükèñòñ amot ane bo báyan yi ámféré. ⁷ Mpok eyò bo bábhák ekerékenòñ. Báfyé bhò kenòñ ndu hápú noko bóbati etok ne ndu hágáébbhé ebyòk amem etok kpát báway bho. Mmú wap amot aka nnyén bé Barábas. ⁸ Eká bho bárók ntá Páilet bé ámfere mükèñòñ nkúbhé mbonyu yi ákù yéntiki mmíé mpok Epá Nekinj. ⁹ Páilet abhép bó be, “Báyan mféré Mfò bo Israel amò be yi andakò?” ¹⁰ Páilet aríñí nyaka sayri be bóbati bachiákap bákem Yesu bátwò ntá yi ne yi chi òti mpabhamík. ¹¹ Yé nò, bóbati bachiákap Mandem bákwá ngémtáy bóbho mándem Páilet ámfere chi Barábas ekerékenòñ. ¹² Páilet abhép bó be, “Báyan ye be nkà yi ne mmu ane bábhinj bé Mfò bo Israel?” ¹³ Bábhò bébik be, “Dem mángó yi ndú ekotákátí.” ¹⁴ Ke Páilet abhép bó be, “Ntiki ebépti ndak yi ákù?” Ke ngémtáy bóbho bápét báre bik ne betañ be, “Dem mángó yi ndú ekotákátí!” ¹⁵ Ndu Páilet áyan nyaka bekù mbo enyù beyá bóbho báyan, áfere Barábas ekerékenòñ. Achye eyòñ bádén Yesu ne ékpá. Achye yi ntá yap bé mángó ndú ekotákátí.

*Batémé nenu báre yòkò Yesu
(Mt 27.27-31; Jn 19.2-3)*

¹⁶ Batemé nenu básot yi bárək amem áchá góbhano. Bábhiṅi batemé nenu báchák mankem nebhuet amot. ¹⁷ Báfyé yi nkú chu amuet ane ágháká yi te bekak. Básot bōbatábhénək abhén báchí nsense mání ntá báfyé yi anti be chi ayí nta kefo. ¹⁸ Bábho beway Yesu mándem nòkò be, “Acha mfo bo Israel, kenókó kéchí eke etá!” ¹⁹ Báre deṅṅi yi anti ne menək. Mámpati nòkò yi batié amuet ne mántep nòkò mánén besí bhi mbò be báchyé nò yi chi kenókó. ²⁰ Bápóbbhé nókó béyókò yi, báfere nkú chu yi amuet, básót eyi yímbəṅj bákéme yi amuet. Básót ye yi bárók bego ndü ekotákátí.

Bágó Yesu ndü ekotákátí
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Ené bárəṅ, bátəməri mmü etək Sírene amot ane aka nnyén bé Símun ndu afú ebhi arəṅ etək. Mányiere yi ámpókó ekotákátí Yesu. Símun achi nyaka chi Aleksánda ne Rúfos. ²² Básot Yesu bárək ebhak ené bábhiṅi bé Golgóta, nó chi “Nebhuet Ěnkónti.” ²³ Báchyé yi mmēm amen báchóbbhé ne babhé amen bábhiṅi be myrrh. Ke Yesu kenyu mó. * ²⁴ Bágó yi ndü ekotákátí. Básot nden eyi bekóre. Báguep ebháṅá bérinṅi ane yěntiki mmu wap ábhónó básot. ²⁵ Bágó yi ndü ekotákátí mpok nywəp néghaka nkárenka nénenamot. ²⁶ Amfáy ntí Yesu, ndü ekotákátí, ebhək enək ebhak babhát. Básiṅ aré enyiṅ ené ékə ke báway yi. Básiṅ be, “Mfo bo Israel.” ²⁷⁻²⁸ Bágó nkwo ngébbhé ntantaṅ amot ndü eyi ekotákátí ebhe awónem Yesu. Báká enyumot ne achák ebhe awoghó yi. ²⁹ Bo abhen báfuéré faét, bágháká nyaka are mánté, mánka ne bati, mánsəkoti nòkò yi be, “Aha! Wə mmu ókway memokoti ekerákap Mandem, ne ónte yó ndü manywəp arat! ³⁰ Peme mmuet, ne fá ndü ekotákátí sep amik!” ³¹ Bōbati bachiákap Mandem ne batəṅ ebhé Mandem ne bōbati etək béré way nkwo yi, mándeme nòkò ne bati be, “Ápeme nyaka bo báchák, ke apú kway bepepe mmuet yi! ³² Dó ká séngó ndü Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, Mfo bo Israel, afa ndü ekotákátí ansep amik. Mbák ánsép amik, chəṅ sénoko bé Mandem ke áto yi.” Baghép abhen bati apay báre səkoti Yesu nkwo.

Yesu agu ndü ekotákátí
(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Egháká nókó nkárenká byo ne epay ne ngósi, ejuri ékwén etək enkem. Ebhák kpáte nkárenká érat ne ngósi. ³⁴ Egháká nókó mbò nkárenká eyo érat, Yesu abik arem be, “Eli, Eli, lama sabátani?” Nó chi, “Mandem wa, Mandem wa, ndaká yi óféré ntí ne me?” ³⁵ Mbək bo abhen báté kékwót báyiṅi, bághók nókó ndü Yesu ábíki enyu eyo, béré rem ne bati be, “Ghók ka, ábhiṅi Eláija!” ³⁶ Mmü wap amot ajiat arək asət ekuchá agwót anti mónək asebbe yó amem ehyé mmém. Asá amfay, ateme Yesu anyu bé ánsók. Arem be, “Dó séngó mbák Eláija átwò beferé yi ndü ekotákátí ne.” ³⁷ Yesu ábíki nókó, asebbe. ³⁸ Nkúbbhé mpok yo, ekát ene echi amem ekerákap Mandem égháre bebhək bepay befu amfay beghaka amik. ³⁹ Münti nkwo batemé nenu besa betay ane áté áyiṅi Yesu aghó enyu yi ágú. Ekə arem be, “Tetep, müne achi mbə chi Mmo Mandem!”

⁴⁰ Baghərə fú báté nekò nesie mánjinṅi nòkò. Mbək eyap báchi nyaka María ane etək Magdala, ne Salóme ne María nno Jems ane mónkwen ne Jóses. ⁴¹ Baghərə bhə bákòṅo nyaka Yesu máncyé nòkò yi nekwak bebhó mpok ane yi áchi atú Gálili. Beyá baghərə báchak abhen bákónó nyaka Yesu Yerúsalem bábhak aré nkwo.

* 15:23 Babhé mō achi nyaka ndu beku yi áké ghok bebe tontó.

*Bábhème Yesu**(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)*

⁴² Eghaka beku ndü Nywəp Ntonṭi, ené bātōṅti mmuet béchwe ndü nywəbhé neywəmmuet, ⁴³ Joséf mmü Arimátia amət, afa ne netanṅanti arək ntá Páilet be ányché yi betanṅ amfere Yesu amfay ekotákátí. Joséf achi nyaka mmü echem egho ene bōbati etək ane abhōṅ kenókó besí bho, ne ánoṅ nyaka mpok ane Mandem átwò ambak Mfò ntá bo abhen bachi abhi. ⁴⁴ Páilet ághókó nókó enyij ene Joséf árémé, abhak maknkay bérinj; bé Yesu agu. Abhinji müntí batemé nenu ane agho ndu Yesu ágù, abhép yi mbák anán agu tetep. ⁴⁵ Müntí batemé nenu wu aka bé anán agu. Páilet aghati ye Joséf bé ákway bérōṅ beferere erene Yesu. ⁴⁶ Joséf arək aku ésienden. Aferere yi asebhé amik. Anép ne ésienden eyo, arək afyé yi amem nmem enén bátémé ndü setárébhé. Afú abinjiri ye eremé ntay akuti nyünem. ⁴⁷ María ane etək Magdala ne María nno Jóses bághó nebhuet ane bábhure Yesu.

16*Yesu apetnsem ndü nepém**(Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Nywəbhé neywəmmuet nefere noko, baghore bati arət báku bawereriep ndu berōṅ bewati Yesu amuet. Bábhák María ane etək Mágdala ne María nno Jems ne Salome. ² Bėti bėti ndü nywəbhé mbi amem Sónde, báfú báre rōṅ ndü nmem. Báchwəp aré mpok mmok anán áfúú ³ Ené bó bárōṅ, báre rem ne bati be, “Agha ábinjiri chōṅ ntay amfere anyu nmem ntá yese?” ⁴ Bárēm nyaka no mbonyune ntay eno néchik nyaka tontó. Bápere chwəp aré, bághó bé bábinjiri nō nérop chi nepak. ⁵ Baghore bhō báchwe amem nmem, bágho esakámu choko ebhe awónem eyap ne nkú pépép amuet. Becháy békém bó tontó. ⁶ Esakámu eyo éghati bhō be, “Báké cháy! Ndíj; bé báyanṅ Yesu ane Násáret ane bágó ndü ekotákátí. Apú fá. Mandem akú yi apetnsem ndü nepém nkúbhé mbō enyü yi árémé nyaka be ebhōṅ befakari. Twó ká ghō nebhuet ane bábhuré yi. ⁷ Dók ye ka ghati bakoṅo bhi, sayri sayri Píta, bé achi be ambi áron atú Gálili. Chōṅ mángō yi aré, nkúbhé mbonyu yi ághátí nyaka bhe.” ⁸ Baghare bhō báfú ndü nmem báre rōṅ ntiét ntiét mángwere noko ne bábhak maknkay tontó. Becháy beka bó kerem yényinj ntá mmu.

*Yesu abhesi ntá María ane Mágdala**(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)*

⁹ Yesu áfú noko ndü newú beti bheti ndü nywəbhé mbi ndü sōnde, ayambi atōṅ mmuet ntá María ane etək Magdala. Yí ke achi nyaka ngoré ane Yesu ábókó befōṅó bebábeba tándrámot béro yi. ¹⁰ María arək aghati ndak ane ntá bo abhen bákó noko nyaka ne Yesu. Atemeri bó ndü básème mándi noko. ¹¹ Ke bághoko noko be Yesu apetnsem ndü nepém ne bé María agho yi, báke noko bé echí tetep.

*Yesu abhesi ntá bakoṅo bhí bati apay**(Lk 24.13-35)*

¹² Etat noko, Yesu abhesi enyu echak besí bakoṅo bhi bati apay abhen báfu etək egho báko mándoko noko ndu mótok ebhi. ¹³ Etat noko, bárinji enyu mmu yi áchi. Bápetssem etək egho bághátí bakoṅo bhi báchá, ke yé mmu wap ke noko be echí tetep.

*Yesu abhesi ntá bakoṅo bhi bati byó ne amət**(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23; Bk 1.6-8)*

¹⁴ Ansem mpok, ené bakoŋo bhi batí byo ne amət mányíe nenyíé, Yesu afú bhə besí. Are bé ne bhə ne ntí be bágwət bati yap ne bábhíkí noko be yi apetnsem ndü nepém mbə enyü bo abhen báyám̄bi baghə yi bággháti bhə.

¹⁵ Aghati yě bhə be, “Dók ká ndü betəkó mmik menkem ghati nəkə ká Mbok Ndíndí ntá bə mankem. ¹⁶ Yě agha ane ánókó Mbok Ndíndí ne bájwíti yi, Mandem əpeme yi ndü bebú be ámbák mmü ywi mpoknkem. Ke mmu ane abhíkí ka menoko, Mandem əchye yi ntemsi ndü bebú bhi bebhet ne yi.

¹⁷ Chəŋ bo abhen mánókó mámbəŋ betəŋ békə menyíŋí maknkay. Chəŋ mámbok befóŋó bebúbebə ndü nnyén ena, chəŋ mándem beyəŋótək ebhen bábhíkí riŋí ndü nnyén ena. ¹⁸ Mbák mánkém nnyó ne awə, apú kə bhe yěnyíŋ, ne mbák mányú enyíŋ ené éwəy mmu, épú kə bhe yěnyíŋ. Chəŋ mányəŋə bəməme amó anti mántəŋ.”

*Yesu apetnsem ntá Mandem
(Lk 24.50-53; Bk 1.9-11)*

¹⁹ Yesu Acha ánánjá nəkə bérem kepi ne baghəkó bhi, Mandem asət yi apetnsem amfay, achəkə ndü enəkó kenókó ndu ebhe awónem Mandem.

²⁰ Bakoŋo Yesu bárovhé nəkə, bəre kə mángati nəkə Mbok Ndíndí mbänkem. Yesu Acha abhak ne bhə, achye bhə betəŋ bekə menyíŋí maknkay ndu betəŋ be Mbok Ndíndí ane bə bággháti bho achi tetep.

Mbok Ndíndí mbɔ enyũ Lúkas ásinjí

¹ Eta Tiófilos: Ɔrínjɛ be beyá mámbɔ besinj menyinj ebhen befakari ndũ nkwo ywese. ² Básinj ɛti menyinj ebhen bo abhen bághó ne bágháti bhese. Batisyé bhɔ bághɔ nyaka barak ayɔ te nebhɔnet, ke bábhak bɔ betok ndu bégháti bhɔ Eyɔn Mandem. ³ Eta, mbɔ enyũ membɔn nkwo nnán nkónó menyinj ebhen menkem sayri ndũ erɔri mpok, nkáysí bé eri be nsinj ngati wɔ enyinj émɔt émɔt enyu efakari. ⁴ Nchí sinj bekwɔ ɔndinj tetep ane ayinj menyinj ebhen bágháti wɔ.

Angel Mandem arem be chɔn mámbé Jɔn Njwiti

⁵ Mpók ane Hérɔd achí mfɔ atú Judéya, nchiakap Mandem abhak ane áká nnyén bé Sakaría. Akú nyaka betik Mandem ne nkwo bo abhen babhijɛ be Nkwɔ Abíja. Nnyén ngɔré ywi nebhak be Elísabet. Yí nkwo afú ndũ nneréket Arɔn, nneréket bachiákap Mandem. ⁶ Sakaría ne ngɔré ywi babhak chak besí Mandem. Bábhɔn kenókó ne Mandem, mámbure nɔkɔ bebhé bhi menkem bekwéné tí. ⁷ Ke bɔ kebɔn yé mmó mbɔnyune Elísabet achí nyaka nkongoré, ne bɔ bati apay mánán nyaka bákɔk.

⁸ Ewak émɔt, nkwo bachiákap ané Sakaría bábhák ndũ betik. Ekú Sakaría are kú betik mbɔ nchiakap besí Mandem. ⁹ Békónɔ epin ené bachiákap Mandem, bágwep nyaka ebháná ndu beyap mmu ane árnɔn ndũ mɔket ane achí te amem ekerákap Acha ndu besɔn enyinj ene échyè erítí * eriep amem ekerákap Mandem. Bagwep ebháná, ékwén amuet Sakaría. ¹⁰ Mpok ákwáy nɔkɔ, bo bachem nefi ekerákap Mandem. Báre nikmuet ené Sakaría achí amem ásdɔn enyinj erítí eriep eyɔ. ¹¹ Angel Mandem abhesi ntá yi, ate ebhe áwɔnem, ndũ nebhuet efeme-akap atú ane básɔn enyinj erítí eriep eyɔ. ¹² Mpok Sakaría ághó yi achayti, becháy békém yi tontó. ¹³ Ke ángel wu arem ntá yi be, “Sakaría, óké cháy! Mandem aghok nenikímuet ene. Ne chɔn ngɔré ywe Elísabet ampɔkɔ menie ambé wɔ mɔmbakanem, ne ɔbhɔn bédu yi nnyén bé Jɔn. ¹⁴ Ne chɔn ɔmbón beyá manák; ne beyá bo mámbɔn manák mpok bábhé yi. ¹⁵ Chɔn émbak nɔ mbɔnyune yi ábhák chɔn eremému besí Acha. Báperé bhé yí, chɔn Efónó Bedyere ambak ne yi tontó. Abhíkí bhɔn ményú mmém amen ákém mmu, ne yé chí mmem batanbatan. ¹⁶ Chɔn anja beyá bo Israel, mámpetnsem ntá Mandem Acha wap. ¹⁷ Chɔn Mówu anjambi ke Acha antwɔ, ne chɔn yí ambɔn betan ebhen Efónó mbɔ ndemekepinti Elájija, bé yi anku bachíbhɔ mánkɔn bɔbhap, anku bo abhen bátánjti ne Mandem mámbɔn kebɔn, mámbak mbɔ bo abhen bachi chak besí Mandem. Chɔn yí anku bo mámbák ndũ nté ane bákway besyepi Acha.”

¹⁸ Ke Sakaría abhép ángel be, “Chɔn ndíndí bé ané ndak achí tetep ná. Me ne ngɔré wa sékɔk tontó.” ¹⁹ Angel akeme Sakaría be, “Dinjí bé me nchí Gábriel. Nchí téé besí Mandem, ne yimbɔn ke átó me be ngati wɔ mbok ndíndí ne. ²⁰ Ke ɔbhíkí noko enyinj ene ngati wɔ, ené ébhónó befufu tetep mbák mpok akway. Tɛndu ɔbhíkí noko, chɔn ɔnkwén kebhoók ɔkperere kwáy berem kepɛ kpáte nywɔp enén bariɛp amen afu tetep.”

* 1:9 Enyinj ene básɔn enchyé erítí eriep, ne ndũ eyɔndik bábhijɛ yo be, ‘Insens’.

21 Ndü mpok yó bo abhen báchyè Mandem bakak nefi ekerákap bare non Sakaría mámakati nõkò enyih ene ekw yi áre tat amem ekerákap. 22 Afú nõkó, akerepé kwáy berem kèpi ne bho. Are mak ne amó ntá yap. Bághó be aghò kenó amík anti fúú amem ekerákap.

23 Mpok ane Sakaría ábhak ndü betik áfúéré nõkó, agure anywóp.

24 Ebhíki tat, ngoré ywi Elísabet apókò menie. Yí kèfú nefi ndü batan átay andem nõkò be, 25 “Néne, Eta Mandem atøj me berindu. Aféré ntíanwóp ané mēbhòñ nyaka besí bho.”

Angel Mandem arem be chøj mambé Yesu

26 Mpok menie Elísabet beghaka batan atandat, Mandem ató ángel Gábriel etok Násáret, atú Gálili. 27 Ató yi ntá ngósón ane aka nnyén be María. Abhíki re riñi nyaka mbakanem. Mmu ane áká nnyén be Joséf ane áfú ndü nneréket Mfó Debhít ati nyaka bebhay María. 28 Ángel wu átwó nõkó ntá yi arem be, “Mmá, nkáká! Mandem ayet wó tontó!” Acha achí ne wo.

29 María aghoko nõkò nõ, ntí átáka yi amem, are bhep mmæt eyi bé, “Ntiki enyú bakak ne!” 30 Ángel arem be, “María, óké cháý. Mandem atøj wó berindu. 31 Chøj ómpókò menie, ómbe mómbakanem, ne óbhøj bebhinji yí be Yesu.

32 “Chøj yi ambak eremému ne chøj nnyén eni nembak be Mmó Mandem Acha. Chøj Eta Mandem anchye yí enókó kèfó ené Debhít mmu yi achi ebhárémó ywi. 33 Ne chøj ankém bo Israel mbó Mfó mpoknkem. Kèfó eki kēbhíki bhøj ngwenti!” 34 María abhép ángel wu be, “Chøj ané ndak ámbak ná, ené mbíki riñi mbakanem?” 35 Ángel akeme yi be, “Chøj Efónó Bedyere ántwó ntá ye, ne betan Mandem Acha ménkw ómpókò menie. Eti yó, mmó ane óbhe, ábhák nyáná ne mámbinji yi be, ‘Mmó Mandem.’ 36 Yihí Elísabet, mánó ywe ndu nneréket. Yéndu yi are kók ne bábhinji yi bé nkongoré, achí ne menie ndü batan átándát néne, ne chøj ambé mómbakanem. 37 Yēnyih epu cha Mandem.”

38 María arem be, “Menchí chí mubetok Mandem, émfákári ne me mbó enyu órémé.” Ángel aró ye yi arók.

María arók beghó Elísabet

39 Ebhíki tat, María afa, arók áyák, ndü etok njie emót atú Júda. 40 Achwóbhé nõkó aré, arók achwe eket Sakaría, akaka Elísabet; 41 Mpok Elísabet aghoko bakak María, mmó ayonj mmæt amem menie ebhi ne Efónó Bedyere abhak ne yi tontó. 42 Abik ne betan arem ntá María be, “Óchí ane Mandem áyéré ndü nkwo baghoré, ne áfók ámbák ne mmó ane óbhe chøj! 43 Ndé kw yi be Mandem anchye me ené enyú erem áfók, bé nnó Acha ántwó ntá ya? 44 Nēchwe óchwé ókáká me, mmó ane achi me menie ayonj mmæt ne manák. 45 Eri echa ntá yé mbonyune onókó bé chøj Mandem anké ntá ye mbo enyu yí árémé.”

Nekwáy enen María akwáy ndu bebíti Mandem

46 María abho bébíti Acha be,

“Nti ena nékwáy ndu békáka Mandem Acha ne manák.

47 Efónó eya éñàk éti Mandem Mpeme wa.

48 Atøj me beyá berindu yéndu nchí chí mmóbetok ywi ne mpú yēnyih!
Nēbho néne, chøj mkpáká bho enkem mámbinji me be, ‘Ngoré ane eyi eri echa!’

49 mbonyune Mandem betan menkem, akw beyá menyihjí maknkay ntá ya.
Ne yí achí nyáná.

50 Aghò ntínso ne bō abhen báchyè yi kenókó, ndü mkpáká bho enkem.

51 Aká betan̄tí menȳiñ ne awó ywi, aták bo abhen báyoñ mmuét ne nkaysi ane achi amem bat̄i yap.

52 Aféré beremé bafó ndü menakó kefo ebhap, ákosi bo abhen bápü yēnȳiñ.

53 Achyé berítí menȳiñ ntá bo abhen nsay ánü bhó, abók abhen bábhóñó, bárak amó amó.

54 Mandem akwak bo Israel, bó betok bhi.

Abhíkí ghókantik bariēp ami ntá bachĩmbi bhese be chōñ angó bhó ntĩnso.

55 Abhíkí ghókantik beghó Abraham ntĩnso, ne bebháré bōbhi mankem, mpoknkem!”

56 María achókó ne Elísabet ndü batan̄j arát, ke ápetnsem eket eyi.

Nebhē Jōn Njwiti

57 Mpok ane Elísabet ábhóñó bébhé ákwáy nókó, abhé mómbakanem.

58 Bakokosi bhi ne bōneréket, bághók nókó enyü ber̄inti ebhén Mandem átōñó yí, bára ñák ne yi. 59 Mmó ágháká nókó manywōp ánen, bo bárók bésíēp yí.

Báre yāñ beđu yi nnyén be Sakaríá mbōnyune chi nnyén Etayi. 60 Ke máyi arem be, “Nnyén eni nebhōñ bebhak chi Jōn.” 61 Yé nō, bárém ntá yi be, “Yé mmu apú ndü nneréket aywēka ane ábhóñó nnyén enó!” 62 Bábhó ye memak ne amó ndu bebhēp chimó nnyén enen yi áyāñ manchye mō.

63 Sakaríá amak ne amó bé mánchyé yi enȳiñ ené yi ánsiñ aré. Báchye nókó yi enȳiñ asiñ aré be, “Nnyén eni chí Jōn.” Bō mankem babhak maknkay tontó.

64 Témte wu Sakaríá apēt abho berem kep̄i ankaka nókó Mandem. 65 Becháy békém bakokosi bhap mankem.

Ne mbok menȳiñ ebhó ataka ndü betókó ñje menkem atú Judéya. 66 Yé agha ane ághókó mbok menȳiñ ebhen befákárí abhūere bhó anti, amebhe nókó mmuét eyi be, “Ntiki enyü mmü yi abhak chōñ?” Ebhak kponjorōñ be betan̄j

Mandem Acha béchí ne yi.

Nekwáy Sakaríá

67 Efóñó Bedyere abhak ne Sakaríá, chi Jōn. Abho béréem kep̄inti be,

68 “Bakak ámbák ne Mandem Acha bo Israel, mbōnyune atwó ndu bekwak bōbhi, ne ndu befére bhó ndü kesem.

69 Achyé bhese etan̄tí Mpeme

ane áfú ndü nneréket ané mübetok ywi Mfó Debhit.

70 Mandem aká nyaka baremé kep̄inti bhi abhen bachi nyáná mandem enyü eyó tentēp,

71 be chōñ ampeme bhese ndu amó bōmpap abhese,

ne amfere bhese amó bo abhen bapabhe bhese.

72 Arēm nyaka be chōñ angó bachĩmbi bhese ntĩnso,

ne ántik nku ane yi anyu ne bōbhi.

73 Nō chi enȳiñ ene Mandem aghati nyaka Etayese Abraham,

ayiki bé yí ákú yó;

74 nō chi, befére bhese amó bōmpap abhese,

ankwak bhese bé séntók nókó chí yi, kebhoñ becháy,

75 sémbák nyáná ne chak besí bhi ndü nepém enese nenkem.

ndü manywōp yesé fá amik ankem.

76 Ne wó mówa, chōñ mámbiñi wó be ndemekep̄inti ane Mandem Acha,

mbōnyune chōñ ñnjambi ke Acha antwó, be ñnton̄ñi mbi ntá yi,

77 ñnkú bōbhi mándiñi be chōñ yi amfonjori bebá bhap, ne ampeme bhó.

78 Mandem ywese ákú nō mbōnyune ághó bhese ntĩnso tontó.

Chí ntínso ke néka yi áto chon Mpeme ywesé,
yí amfú amfay antwò mbò nyienyémok bèti.

⁷⁹ Atwò bechye bediéré ntá bo abhen bachi ndü ejuri
ne ndü becháy newú,
ne ndu beya bhese ndü mbi ane átwò bhese ne kpák.”

⁸⁰ Mówú agó atan ndü nkwo̅m̅uet ne ndü Efónó. Bechókó bhi bebhak amem
baso, anon náko nywòp enén yi áton mm̅uet ntá bo Israël.

2

Nebhe Yesu (Mt 1.12-25)

¹ Mpok eyò Jgóstas abhak mfò Rom, achye eyon bé mánsot mpáy bho
mankem abhen bachi ndü betok ebhen bechi anten yi. ² Nepáy-bho enò nébhak
enén mbi mpok Kwirínias achi góbbhanò etok Síria. ³ Yéntiki mmu aròk eyi
etok ndu besin nnyén. ⁴⁻⁵ Joséf nkwo̅ afa Násaret atú Gálili aròk Bétlehem, atú
Judéya. Bétlehem abhak etok ene babhe Mfò Debhít. Joséf aròk aré mbonyune
achi nyaka ebhárémò Debhít. Aròk ne María, ngoré ane yi ati bebhay be
mánsin manyén. Abhak ne menie. ⁶ Ené bò bachi Bétlehem, mpok nebhe ayi
akway. ⁷ Abhé móm̅bi ywi, abhak móm̅bakanem. Anép yi ne nden, abhure
amem ekwòbhé nenyie nnya mbonyune bábhíki bhon nyaka ebhak bechoko
amem ekeré manko.

Bàngel ne babhabheri bágghómén

⁸ Ndü befi bhò, nkwo̅ babhabheri bágghómén bábhak nefi ne bágghómén
eyap ndü atú etok wu. ⁹ Àngel Mandem abhesi bò besí, bediéré Mandem begho
bhò am̅et ne becháy bekem bò tontó. ¹⁰ Ke àngel wu arem ntá yap be, “Báké
chay, mbonyune ntwò bhe ne Mbok Ndíndí ane áchye chon bo mankem beyá
maják. ¹¹ Bábhhe Mpeme yweka echon etok Debhít. Yí ke achi mmu ane
Mandem afyé nyaka bariep be áto. Yi chi Acha. ¹² Erih ené étan chon be mmòre
chi be bágghò chon ndü mánébhé yi ne nden, bábhure amem ekwòbhé nenyie
nnya.” ¹³ Tém̅té wu, ngém̅tay bàngel Mandem babhesi bare kway mámbiti
nòko Mandem be

¹⁴ “Kendókó kémbák ne Mandem amfay;

kpák ambak fá amik ne bo abhen berindu ebhi bechi ne bhò!”

¹⁵ Bàngel bárò bhò, bapetnsem amfay. Babhabheri bágghómén babho
berem ne bati be, “Séndók ká Bétlehem séngó enyih ene efakari, ené Mandem
aku sendinji.” ¹⁶ Báfá, báròk ayak bágghò Joséf ne María. Bágghò mmòre nkwo̅
bháré amem ekubhé nenyie nnya. ¹⁷ Bágghò nókó nó, barem éti menyih menkem
ebhen àngel Mandem aghati bhò éti mówu. ¹⁸ Bò mankem abhen baghoko
enyih ene bò bareme babhak maknkay. ¹⁹ Ke María abhure menyih ebho
menkem anti, ankaysi nòko bhò. ²⁰ Babhabheri bágghómén bapetnsem. Bäre
kway mámbiti nòko Mandem mbonyuné menyih menkem ebhen bágghò ne
ebhen baghoko, bechi enyumot mbonyu àngel aghati bhò.

Bádu Yesu nnyén

²¹ Egháká nókó manywòp ánen, básyep mó, bádu yi nnyén be, Yesu, nnyén
enen àngel areme nyaka be babhon bechye yi te mpok babhiki re pòkò menie
ebhi.

Bàràk beton Yesu ntá Mandem

22 Mpok ákwáy ane Joséf ne María barəŋ beka mbənyu ebhé Moses éřem be mánkə ndu bebhak pépép besí Mandem mpok ngoré abhé, bápóko Yesu bārək Yerúsalem ndu betəŋ yi ntá Mandem Acha, 23 mbənyu básin nyaka ndü Ebhé Mandem be, “Yěntiki mōmbi ane achi mbakanem, bábhəŋ bechye yi ntá Mandem. 24 Bábhəŋ nkwo bechye akap ébu wu ane achi ‘Bəbebhəŋó bepay, mbák epu nə, bebhep bepay, bekoŋo ebhé Mandem.’ ” * 25 Mpok eyo, mmu abhak Yerúsalem ane aka nnyén be Símiön. Abhak chak anchye nəko Mandem kenókó. Anəŋ nyaka mpok ane Mandem átwə ankwenə bati bo Israel. Ne Efónó Bedyere abhak ne yi. 26 Efónó Bedyere anəŋ akə nyaka yi arinji bé apú gu keghó Mpe me Mandem afye nyaka bari ep be áto. 27 Efónó Bedyere akə Símiön arək ndü ekerákap Mandem. Nnə ne chí Yesu báchwe aré ne yi ndu betəŋ yi ntá Mandem bekoŋo ebhé Moses. 28 Símiön aghə nəko mōré asot yi akəm amə abiti Mandem bé:

29 “Acha, əkə bari ep amə afú tetep, do yé me, mməbetok ywe ndók petii,

30 mbənyune nnəŋ ngə ne amík mmu ane óto be ampeme bhese.

31 Mpe me ane ótəŋti be bō mankem mángo.

32 Achí erəŋə betəŋ bo abhen bápú bo Israel mbi berinji wə, ne be kenókó kəntwó ntá bəbhə, bo Israel.”

33 Chí ne nnə babhak maknkay beghok menyin ebhen Símiön are me éti Yesu.

34 Símiön ayét bhə, arem ntá máyi María be, “Mandem ayap mōne be ankə beyá bo Israel mankwen ne be anjon abhenefu, ne be ámbák erin ené bo bārəm be bápú yan.

35 “Ne chəŋ ene énkə be nkaysi ane achi bo ánti ambo befú kponorəŋ, ne wə əmbəŋ beyá basémé éti mōne mbə mmu ane eekak éyémé yi anti.”

36 Mpok eyo, ngoré ane áká nnyén be Ana abhak Yerúsalem. Abhak ndemekepinti Mandem. Abhak mmə Fanuel, ebhárémə ane nneréket Asha. Akək nyaka tontó ne anəŋ achi nyaka ekeréebhay ndü mamié tándramət ke nném aywi əgu. 37 Arəp kənkwésé, te mpok ane yi aghaka mamié besa menwi nsem anwi. Yi kerə berəŋ ndü ekerákap Mandem ndu bechye yi kenókó, ne are nikmæt ambak nəko ndü netarənsay, beti ne ngósi. 38 Nkúbhé mpok eyo Joséf ne María bārək ne mmə. Aghó nókó mōré, achye bakak ntá Mandem andeme nəko beyá menyin éti mmə, ntá bo abhen mánəŋ nyaka be Mandem amfere bō Yerusalem ndü esəŋəri.

39 Joséf ne María manəŋə nəko beka menyin menkem bekoŋo ebhé Mandem, bápətnsem ne mmə etək eyap Násarət atú Gálili. 40 Yesu arək ambi bəgo ne bébhəŋ betəŋ. Abhəŋ beyá nerinjadak ne áfók Mandem abhak ne yi.

Yesu arəp ansem amem ekerákap Mandem

41 Yěntiki mmíe, chí ne nnə Yesu bārəŋ nyaka Yerúsalem ndü *Epə Nekinji.

42 Mpok yi aghaka mamié byo ne apay, bārók ndü epə eyo mbə enyu esí. 43 Epə é máy nókó, bare petnsem etək eyap ke Yesu arəp Yerúsalem, chí ne nnə kerinji.

44 Bákə ndü nywəp nenkem mánkaysi nəko be yi achi ndü nkwo wap. Bəghó nókó be apú ne bhə, babho beyan yi nenti maməere bhap ne bōneréket awap.

45 Báyán nókó yi keghə, bápətnsem Yerúsalem ndu beyan yi aré. 46 Egháká nəko manywəp arát, bəghó yi amem ekerákap Mandem chəkə ne batəŋ ebhé, ndu aghək menyin ebhen bə bārəm, ne ambəbhə nəko bō bebhep. 47 Bo mankem ebhen bəghók menyin ebhen yi arəm bəbhák maknkay éti menyin ebhen yi arinji ne enyü ene yi akəme bhə menyin ebhen bəbhəp yi. 48 Mpok ane chí ne

* 2:24 Lk 2.22-24; Lévitikos 12; Nomba 18.15-16.

nnɔ bágħó yi, ebhak bhɔ chi enyiyi maknkay. Nnɔ abhép yi be, “Mówa, mbu abhiki kɔ etaye ne me enyune!”

⁴⁹ Mme ne etaye sékɔ, séyàŋ wɔ ne beyá becháy anti. Yesu akeme bhɔ be, “Báyàŋ mbu me ndaká yí? Bábħíkí riŋi be mbɔŋ bebhak amem eket Etaya?”
⁵⁰ Ke nnɔ ne chi kekwimem ndú enyiyi ené yi areme ntá yap.

⁵¹ Apet ye nsem Násáret ne bhɔ, abhak ne bhɔ sayri aketanŋí. Máyi abhare menyiyi ebhen menkem anti.

⁵² Arak ambi bégo ndú nkwo̯m̯u̯et ne ndú neriyindak. Mandem abhón manjak ne yi andak noko chí ambi. Ebhak enyumot ne bo.

3

Jón Njwiti arem eti Yesu

(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹⁻² Mpok Jón mmɔ Sakaría achi amem baso, Mandem achye yi menyiyi ebhen yi ábhónó beghati bho. Mpok Tibériɔs achi mfo ngo ane etok Rom ndú mamié neku, Póntiɔs Páilet abhak góbhanɔ atú Judéya, Hērɔd abhak münti atú Gálili, mómáyi Filip abhak münti atú Itúria ne Trakonítis, ne Lisánias abhak münti atú Abilene. Káyfas ne Anas babhak bɔbati bachiakap Mandem. Mandem aghati Jón mmɔ Sakaría enyiyi mpok yi achi amem baso, ³ Jón arak ye ndú betok menkem ebhen bechi atú Nnyén Jódan, angati noko bho Eyon Mandem be bo mántiknsem ndú bebú ebhap mánjwiti bhó be Mandem amfonori bebú ebhap.

⁴ Ebhak mbɔ enyú Aisáya ndemekepinti Mandem asiyi nyaka amem ekáti yi be: “Mmú achi amem baso ábik ne eyon amfay andeme noko be, ‘Tonŋí ká mbi ane Acha áfuèt aré.

Ká ka mbí ywi ambak chak.

⁵ Chók ká yéntiki éyéme, mánkɔ yéntiki nje ngo ne yéntiki mónjie andɔp mmik nebhuet. Nyabhé ká babhi ane achi nótí nótí, mándansi ané achi gbokotí gbókótí,

⁶ ne chon bɔ mankem mángɔ ndu Mandem ápeme bho.’”

⁷ Jón arem ntá beyá bo abhen báròn ntá yi bé yi anjwiti bhó be, “Bé befé! Agha áyebhé be batú be mánjan mbi ndu bebue ntemsi Mandem ane átwò?”

⁸ Bábħon beka menyiyi ebhen bétòn be bätiknsem ndú bebú ebheka tetep. Báké choko mándem bé báchi bebhárébhɔ Abraham. Diŋí ká bé Mandem ákwáy besot batay áne ankɔ yó ámbak bebhárébhɔ Abraham. ⁹ Yé chí néne, seti séchi bhéré, ne bákway bekpɔt yéntiki enok ene epu nyu berítí kepem te ndú bakan, mángwep angó.”

¹⁰ Bó bhɔ bágħókó nókó nó bábħep Jón be, “Yi sébhónó ye beka?” ¹¹ Akeme bhɔ be, “Mmu ane ábhónó nkú epay áncyé amot ntá ane abhiki bhon, ne mmu ane ábhónó nenyié ánkóré ne ane abhiki bhon.”

¹² Babhebhé nkabhenti nkwo̯ bárók be yi anjwiti bhɔ. Bábħep yi be, “Nton, yi sébhónó beka?” ¹³ Jón akeme bɔ be, “Báké sot nkabhénti écha ané bábħonɔ besot.” ¹⁴ Mbok batemé nenu nkwo̯ bábħep yi be, “Yi sébhónó beka?” Akeme bhɔ be, “Báké sot nkáp ntá mmu ne betan, báké bhat mmu ndak amuet; dɔ ká akap ané báchyé bhe ndú betik ebhen bákú ánkway bhe.”

¹⁵ Bo bábħaka nyaka nti ndú menyiyi ebhen Jón arèm ne ebhen yi ákà. Ekɔ bábho bebhep mmuet mbák Jón ke achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be áto. ¹⁶ Jón akeme bhó be, “Mějwiti bhe ne manyiɛp. Ke mmu ane acha me átwò. Mbíkí kwáy mmu ane nchí kanari nkwo̯bhénya bekek ebhi. Anán

ántwō, chōŋ anjwiti bhe ne Efónō Bedyere ne ngō. ¹⁷ Atwō ne nchán myákáti awō ndu béchák nkway be amfáp ene eri ne bekpáfu. Anán ánká nō, ansot mbwot anten ndu nkpané, anyō mmik, ansot bekpáfu amfye amem ngō ane apu neme.”

¹⁸ Jōn arem beyá menyin bechak ndu beye bhō nti ndu ánú beka mánoko Mbok Ndándí ane yi aghati bhō. ¹⁹ Jōn aji Mfō Hérōd be akwen ebhé Mandem ndu ásré Heródias ngoré mó máyi ábhay. Aji yí eti barak abáabá achak ankem ane yi áká. ²⁰ Ne mémáka ndú ebhō menkem, Hérōd arem báfé Jōn amem ekerékēnōŋ.

Jōn ajwiti Yesu

(Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

²¹ Bápéfe fe Jōn, anán ájwiti nyaka bho. Ajwiti Yesu nkwo. Ne mpok Yesu ánikmæet, nebu nénéne. ²² Efónō Mandem asot mkpá ebhōŋō aseŋ yi amæet. Eyōŋ efú amfay erem be, “Wō ochí Mōwa. Nkōŋ wō tontó. Jchye me beyá manák”

Bachĩmbi Yesu Kristo

(Mt 1.1-17)

²³ Mpok Yesu ábhō betik ebhi, achi nyaka mbō mamié esá nsem byó, bo mándem nōkō be Yesu chí mmō Joséf mmō Héli, ²⁴ Héli mmō Mátat, Mátat mmō Lévi, Lévi mmō Mélki, Mélki mmō Jánai, Jánai mmō Joséf, ²⁵ Joséf mmō Matátias, Matátias mmō Emōs, Emōs mmō Náhūm, Náhūm mmō Esli, Esli mmō Nágai, ²⁶ Nágai mmō Máat, Máat mmō Matátias, Matátias mmō Sémen, Sémen mmō Jōsek, Jōsek mmō Jōda, ²⁷ Jōda mmō Joánan, Joánan mmō Résa, Résa mmō Serúbabel, Serúbabel mmō Síltiel, Síltiel mmō Neri, ²⁸ Neri mmō Mélki, Mélki mmō Adi, Adi mmō Kósam, Kósam mmō Elmádam, Elmádam mmō Er, ²⁹ Er mmō Jóshua, Jóshua mmō Eliésa, Eliésa mmō Jórim, Jórim mmō Mátat, Mátat mmō Lévi, ³⁰ Lévi mmō Símiōn, Símiōn mmō Júda, Júda mmō Joséf, Joséf mmō Jónam, Jónam mmō Eliákim, ³¹ Eliákim mmō Meléa, Meléa mmō Ména, Ména mmō Matáta, Matáta mmō Nátan, Nátan mmō Debhít, ³² Debhít mmō Jése, Jése mmō Obed, Obed mmō Bóas, Bóas mmō Sálmon, Sálmon mmō Náhōn, ³³ Náhōn mmō Amínadap, Amínadap mmō Rám, Rám mmō Hérōn, Hérōn mmō Péres, Péres mmō Júda, ³⁴ Júda mmō Jekóp, Jekóp mmō Aisek, Aisek mmō Abraham, Abraham mmō Téra, Téra mmō Náho, ³⁵ Náho mmō Sérug, Sérug mmō Réu, Réu mmō Pélek, Pélek mmō Eba, Eba mmō Shéla, ³⁶ Shéla mmō Kainan, Kainan mmō Afásad, Afásad mmō Shém, Shém mmō Nóa, Nóa mmō Lámek, ³⁷ Lámek mmō Metúsela, Metúsela mmō Enok, Enok mmō Járet, Járet mmō Mahálálel, Mahálálel mmō Kánán, ³⁸ Kánán mmō Enos, Enos mmō Sét, Sét mmō Adam, Adam mmō Mandem.

4

Satan amō Yesu

(Mt 4.1-11; Mk 1.12, 13)

¹ Yesu ápéfe fú ndú nnyén Jōdan, ajwi ne Efónō Bedyere. Yí akū Yesu arak amem basō, ² abhak aré ndú manywōp besa bepáy Satan amō nōkō yi. Yí kenye yēnyin ndú manywōp eyō ankem. Ndú ngwenti manywōp eyō nsay akém yi. ³ Satan arak arem ntá yi be, “Mbák ochí Mmō Mandem, chyé eyōŋ be ntáy enen enjibhíri néndōp ekpókó bred.” ⁴ Yesu akeme yi be, “Echí amem Ekáti Mandem be, ‘Puyé nenyíé nónó ke nékèmm nepémé mu.’ ”

⁵ Satan asot yi akó ndü nebhuet ane achi te amfay atón yí betókó mmik menkem ne kefo eken kéchí aré ndu mómbiñí mpok. ⁶ Arém ye ntá yi be, “Báchyé betan ne kefo mmik nkem ntá ya, ne nchí kway bechye ko ntá yé agha ane nkónó. Chón nchyé wó bóbben menkem ne kefo ekap. ⁷ Mbák óntép mánén amík, ónchye me kenókó, mbó Mandem ywe, chón menyin ebhen menkem ménndop ebhe.” ⁸ Yesu akeme bé, “Ekáti Mandem érem be, ‘Mmu abhón bechye kenókó chi ntá Mandem Acha, antók chí yí aywíntí.’ ”

⁹ Satan asot yi bárók Yerúsalem, bákó ndü nebhuet ane áchí te amfay ndü ekerákap Mandem. Aré, arém ntá Yesu be, “Mbák óchí Mmó Mandem, dók, ¹⁰ tëndu echi amem Ekáti Mandem be, ‘Chón Mandem anchye eyón bóángel bhi mántwó manchye wó nekwa.’ ”

¹¹ Ekáti Mandem épet érem be, ‘Chón mánkræp wó ne amó yap, bé óké tem ekak ndü ntay.’ ”

¹² Yesu akeme yi be, “Ekáti érem be, ‘Óké mó Mandem Acha ywe.’ ” ¹³ Satan ámó nókó Yesu ndü beyá babhi kekém yi, aró kpík yi.

*Yesu abho betik ebhi atú Gálili
(Mt 4.12-17; Mk 1.14, 15)*

¹⁴ Yesu apet ye nsem atú Gálili ndü betaná Efónó Bedyere. Mbok yi ataka atú Gálili wu ankem. ¹⁵ Are tón bo Eyón Mandem amem bekeré nenikímuet bo Israel, ne bo báré chye yi kenókó.

*Bábyak Yesu amem etók Násáret
(Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)*

¹⁶ Yesu afa, arók Násáret, etók ene máné yi aré. Mbó enyü epin eyi echi nyaka, arók amem ekeré nenikímueti ndü nywóbbhé neywémuet bo Israel. Ebhíkí tat, afate bepay Eyón Mandem. ¹⁷ Báchyé yi ekáti ene ndemekepinti Aisáya. Anene yó, ndü nebhuet ane básiní bé:

¹⁸ “Efónó Mandem Acha achí ne me mbonyune, ayap me bé ngátí Mbok Ndíndí ntá bachébbhébo. Ato me, be ntwó ngátí bo abhen bachi ndü yéntiki enyü kesem, be chón mámfere bho are. Ne bé chón amík anene manémámik, ne be chón mánychye ngangan ntá bo abhen batí bakwáñwan mányíere bho amík.

¹⁹ Ato me bé mbé ntá bho be mpok ane yi átón bó beríndu bhi akway.”

²⁰ Yesu ánáná nókó bépay ekáti yo, akuti yó, akeme ntá münti arók achoko amík. Bó mankem abhen bachi amem ekeré nenikímueti bátép yi amík amuet. ²¹ Abho ye beghati bho be, “Echón, enyin ene basiní men arém éfákári mbó enyü bághókó.” ²² Bó abhen bachi aré, bárém berítí menyin éti yi, ne babhak maknkey éti berítí kepi eken kéfú yi anyu. Ke bábho bebhep be, “Pú mmó Joséf ne?” ²³ Yesu arém ntá yap be, “Chón mántem me nekay enen éti ya be, ‘Ngan, bú mmuet eye. Menyin ebhen seghoko be óku awu etók Kapřnaum, ka bhó fá amem etók eye nkwo.’ ” ²⁴ Yesu arém be, “Nchí ghati bhe be, bápú ka ndemekepinti amem etók yi. ²⁵ Ke nchí ghati bhe be, mánkwésé bayá nyaka amem etók Israel ndü mpok ndemekepinti Eláija. Mpok yo manyiép kekwen ndü mamié arat

ne ebhók, ne eremé nsay ékwén ndü etók Israel enkem. ²⁶ Ke Mandem ábhíki tó nyaka Eláija ntá yé kénkwésé amot, ebhíkífuét chi ane achi etók Sárefat, atú Sídón, etók bo bachak. ²⁷ Ne ndü mpok ndemekepinti ane áká nnyén be Eláisha, beyá bõ ebhanákwa bachi nyaka amem etók Israel. Ke yé amot Eláisha ábhíki bu, ebhíkífuét chi mmü etók echak, Náman, mmu Síria.” ²⁸ Bo mankem abhen bachi amem ekeré nenikímuetí, bágthókó nókó nó, bati ábé bhõ amem tontó. ²⁹ Báfáte bákém yi, bafu etók ne yi. Ndü etók yap echi amfáy nje, básót yi barak ndü nkókónjie bé mámpúrí yi ankwen aré. ³⁰ Ke ayibhiri mmuét, anone, afuét nenti nap arak ebhakayi.

Mmu ane efónó ebúba échyè yi esòjori
(Mk 1.21-28)

³¹ Yesu apet aser arak Kapënaum, etók egho, atú Gálili. Aré, are tón bo amem ekeré nenikímuetí bo Israel ndü nywõbhé neywëmuet enap. ³² Bábhak maknkay tontó éti enyu ene yí átòn mbonyune átòn nyaka mbõ mmü ane árèm émay. ³³ Mmu amot abhak aré ane efónó ebúba ésjori. Are bik ne eyon etajataj andeme nõkõ bé, ³⁴ “E! Yesu, Mmu Násáret, õbhõj yí bekã ne bhesé! Jtwõ fá beway bhesé? Ndíj mmu wõ õchí. Jchí Mmu Nyáná ane Mandem átó!” ³⁵ Yesu asáy efónó yõ be, “Kusi! Fú yi amuet!” Efónó yõ éguer mmü wu amik besí bhap. Ke éfú yi amuet kekã yi yényiñ. ³⁶ Bõ mankem bábhak maknkay, ne babho bebhep bati be, “Eyõñ ené mmü-ne échí né ná e? Asay befónó bebúbëbë ne betaj bé mémfu bo amuét, ne mémfü.” ³⁷ Ne nsõjõ Yesu ako ataka atú etók wu ankem.

Yesu abú beyá bõmame
(Mt 8.14-17; Mk 1.29-34)

³⁸ Yesu afa ekeré nenikímuetí yõ, arak, ndü eket Símun. Nnõ ngõré Símun abhõñ mbúep atajataj. Baghak Yesu manik yi mmuet be ambu yi. ³⁹ Arak, ate nekõ bekak ebhen yí achi aré bhúré. Achye eyõñ be mbúep wu ándó yí. Amay. Afaté akã nenyíé abho mene bhõ.

⁴⁰ Mpok ane mmok ánem, bõ mankem abhen bábhõñó bõmame menyü ne menyü básót bhõ bárók ntá Yesu. Abho ményánja amõ amuet yéntiki mmu wap, kpat abú bhõ mankem. ⁴¹ Beyá bhap babhõñ nyaka befónó bebúbëbë. Befónó bebúbëbë bhõ befú beyá bhõ amuet mémbiki nõkõ bé, “Wõ õchí Mmõ Mandem!” Ke Yesu are sáy bhõ, kekã méndem yényiñ, mbonyune bériñi nyaka be yi achi Mpe me ane Mandem átó.

Yesu are tón bo amem bekeré nenikímuet bo Israel
(Mk 1.35-39)

⁴² Néyí nõkõ, Yesu afa etók, arak ndü nebhuet ane bo bápú aré. Bõ babho beyan yi. Bágthó nõkó yí, babho menikmuet bé áké rõ etók eyap. ⁴³ Ke yi aghati bhõ bé, “Mbõñ bégháti Mbok Ndíndí be Mandem achi Mfõ amem betak bechak nkwo, mbonyune Mandem átó me fá amik chi éti yõ.” ⁴⁴ Arõ ye, are kõ andõkõ nõkõ ndü betak ebhen bechi atú Judéya angati nõkõ bhõ Mbok Ndíndí amem bekeré nenikímuet bo Israel

5

Yesu abhiñi bakoñõ bhi abhen mbi bati ánwí
(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

1 Ewak émot, Yesu abhak téé angókò Èntìnyen Genésaret. * Bo báre nu bebhak kekwoť ne yi be mangok Eyōñ Mandem. 2 Aghó bachwi apay angókonyén. Bawánsi abhen bábhónó bachwi yó, báfù amem mánychaka náko basi yap. 3 Yesu arók achwe amem áchwí amot. Abhak ane Símun. Aghati yi be ánok áchwí anten anyén mandú. Yesu acháko ye amem áchwí wu, antōñ náko bo abhen bachi angókonyén Eyōñ Mandem. 4 Anánjá nókó betōñ bo arem ntá Símun be, “Tén áchwí ndú entem mángwep basi yeka anyén be mánkem nsi.” 5 Símun akeme yi be, “Eta, séden mmuet beti menkem ke yēnyīñ sébhíki kem. Ke ndu bekoño eyōñ eye, chōñ ngwep básí ndú entem.” 6 Yí ne mamwete bhi bárók bagwep beyá nkáp anyén, bákem beyá nsi. Eyá kpát beyá nkáp yap abho berakati. 7 Bámák batí bawánsi abhen bachi ndú áchwí achak ne awó be mántwó mánkwak bhó. Bárók bachem ne bhó, bafere nsi báfyé amem bachwi apay kpát ábhó bebet. 8 Símun ane mpíkiri nnyén eni nechi be Píta, ághó nókó enyīñi maknkay yó, arók atep mánén besí Yesu, arem be, “Acha, kétwó kekwoť ne me, mbonyune nchí mmú bebú.” 9 Arém nò, mbonyune yi ne bati bhi bachi nyaka maknkay tontó beghó beyá nsi ene bakeme. 10 Jems ne Jōn, batí bawáy nsi, bábhák nkwó maknkay. Báchí nyaka bō sebedi. Yesu arem ntá Símun be, “Kécháy. Bebhó echōñ arōbhe ya chí bo be mantwó ntá ya.” 11 Bo Píta bátémé nókó bachwi yap angókonyén, báró yēntiki enyīñi bakoño Yesu.

*Yesu abú mmu ebhanákwa
(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)*

12 Mpok Yesu achi etókófu, mmu ebhanákwa amot arók akwén yí bekak abho menikmwet ntá yi bé, “Acha, mbák okōñ, ókway beku me ntañ.” 13 Yesu anyabhe awó atak yi arem be, “Nkōñ beku wó óntāñ, neme ene némáy.” Témté wu, ebhanákwa yi emay. 14 Yesu asemti yí be, “Ké ghati yē mmu enyīñi ene éfákári, ke dók ntá nchiakap Mandem be yi angó be ebhanákwa ye emay. Anán ámbýó wó, óndák, ónchye ye akap ntá Mandem békōño ebhé Moses. Chōñ eyó émbak enyīñi ene étōñ bo be ebhanákwa ye émay.” 15 Ke yé nò, mbok Yesu ataka mbánkem. Ngémtay bo bárók ntá yi ndu beghók Eyōñ Mandem ne bé yi ambu mame yap. 16 Ke aya mmuet arók ndú nebhúéréfu amem baso anikmwet.

*Yesu abú mbénti
(Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)*

17 Nywōp nemot, Yesu átōñ nyaka bho Eyōñ Mandem, Mandem Acha achye yi betāñ, are bú bómame. Bónkwó Fárisi ne batōñ ebhé Mandem babhak aré. Báfú ndú bōbetók mankem atú Gálili, ne bachak báfú atú Judéya, ne abhenefu báfú Yerúsalem. 18 Bōfú bátwó ne mbénti amot ane bápókó ndú bekpaka. Báré yan mbi bechwe anywóp be mambare yi besí Yesu. 19 Ke bó kebhoñ mbi ane báfwet manchwe amem éti beyá bó. Bákó amfáy eket, manene mbok aré, basebhe yi bhare ndú bekpaka bhi, nénti bhó, besí Yesu. 20 Yesu ághó nókó enyū neka enén bábhónó ne yi, aghati mbénti wu be, “Nkwáne, mfónórí bebú bhe.” 21 Batōñ-ebhé Mandem ne bónkwó Fárisi bábho bebhep mmwét be, “Agha né? Enyīñi ene yi arém chi nsók ntá Mandem! Mandem aywinti ke ákway befonori bebú mmu!” 22 Yesu arīñi nkaysi yap. Abhép bó be, “Ndaká yí bákáysi menyū menyīñi ebho? 23 Enyīñi ene échí wikirik chí ené? Berem be, ‘Mfónórí bebú bhe’, ke chí berem be, ‘Faté ko’? 24 Ke chōñ nkú mándīñi be, Me Mmu mfú ntá Mandem mbōñ betāñ fá amik befonori bebú bho.” Arém ntá mbénti wu be, “Nchí ghati wó, faté, pókó bekpaka bhe gure!” 25 Témté wu, afate kperep besí

* 5:1 Èntìnyen Genésaret: Chi Èntìnyen Gálili.

bhap, apoko enyini ene yi abhure nyaka are, abho begure, ambiti noko Mandem. ²⁶ Beya bechay bekem bo mankem! Babhak maknkay, babho bebiti Mandem, mandeme noko be, "Segho baraka maknkay echon!"

*Yesu abhiji Lévi
(Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)*

²⁷ Awu afuere noko, Yesu afa nebhure wu arak agho mbebe nkabhenti ane aka nnyen be Lévi choko amem ekerebetik yi. Yesu aghati yi be, "Twa, bhak nkojo wa." ²⁸ Lévi afate, aru yentiki enyini, abho bekojo Yesu.

²⁹ Ebhiki tat, Lévi anak erem epa eket yi nta Yesu. Beya babhebe nkabhenti ne baku bebubachak nkwobabhak are ne Yesu. ³⁰ Bonkwo Farisi ne baton ebhe Mandem, bare nywinti, ne babhep bakojo Yesu be, "Ndaka yi manyie manyu noko ne babhebe nkabhenti ne baku bebubachak?" ³¹ Yesu akeme bho be, "Bo abhen bapu me, bapu yan ngan. Bo mame ke bayan ngan." ³² Mbiki two bebhiji bo abhen bakaysi be bachi chak besi Mandem be mantiknsem ndu bebubhap, ntwo bebhiji chi bo babubabu."

*Babhep Yesu eti netaransay ndu menikmet nta Mandem
(Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)*

³³ Bo barem nta Yesu be, "Bakonjo Jon Njwiti batat noko nsay ndu menikmet. Bakonjo nkwob Farisi baku enyumot. Ke abhe manyie, manyu ne bapu tat nsay?" ³⁴ Yesu akeme bho be, "Bakaysi be manko abhen bachi ndu epa nebhay bakway bebhak ndu netaransay? Nse! Tendu mbayngore abhet ne bho, bapu kway betat nsay. ³⁵ Ke mpok atwo ane bafere chon mbayngore nta yap. Ne chon mantare noko nsay ndu mpok yo." ³⁶ Yesu atem bo nekay enen nkwob be, "Ye mmu apu kway bedak ebhokonden ndu nku ane nko anchok mbok ndu esi nku. Mbak mmu anká no, achonti nku nko, mbonyune ebhokonden ene efu ndu nku nko epu ko ne esi nden." ³⁷ Ne nta bo abhen bafye mmem ndu bebhak nkwobhenya, bapu fyem mmem bako amem ebha nkwobhenya ene esi. Mbak manka no, ebha esen, enchono, ne mmem andak amik. † ³⁸ Babhon befyem mmem bako chi amem ebha mmem ene eko. ³⁹ Ne bapu nyu esi mmem manjan amen bako mbonyune bakaysi be esi mmem aru achá amen bako."

6

*Enyini ene babhebe Yesu eti nywobhe neywemmet bo Israel
(Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)*

¹ Yesu ne baghako bhi bare ko mamfmet noko amem nki nchwifu ndu nywobhe neywemmet bo Israel. Baghako bhi babho beker enyu nchwi yo, mamfikiri manyie noko. ² Mbok bonkwo Farisi babhep be, "Ndaka yi baku enyini ene ebhe yese epu yan manka ndu nywobhe neywemmet?" ³ Ke Yesu akeme bho be, "Babhiki re pay amem Ekati Mandem enyini ene Mfo Dehiti aka nyaka ne bo abhen bachi ne yi mpok nsay akeme bho?" ⁴ Achwe amem eket Mandem, apoko nenyie enen bache mebo akap nta Mandem akore ne bbbhi manyie. Ebhe erem be ndiere bachiakap Mandem ke bakway menyie nenyie eno." ⁵ Yesu arem ye nta yap be, "Me Mmu mfú nta Mandem ke mbono berem enyu mmu abhono beka ne ebhe ene eyini nywobhe neywemmet."

† 5:37 Bo Israel basit nyaka nkwob aghonomen mangoko bebha ebhen bafye mmem are.

Yesu abú mmú ane awó ágú yi ndü nywòbhé ñeywémuet
(Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

⁶ Ndü nywòbhé ñeywémuet néchák, Yesu achwe amem ekeré ñenikímuetí bo Israel antòñ nòkò bo Mbok Ndíndí. Mmü amòt abhak aré ane awónem aywi ágú. ⁷ Mbòk batòñ ebhé Mandem ne bònkwò Fárisi abhen bachi aré, bábháka nti be chòñ mámbòñ mbi ndu berem be yi aká ebépti ndak. Bátép ye yi amík amuet ndu beghò mbák chòñ Yesu ambú mmü wu ndü nywòbhé ñeywémuet. ⁸ Yesu arinjì nkaysi yap. Arém ntá mmü wu be, “Faté, twó fá ambi.” Mmü wu afate aròk ate aré. ⁹ Yesu arém ye ntá bòbhò be, “Ebhé yesé érem bé sènká yi ndü nywòbhé ñeywémuet? Chí békú berí ke bekú bebá? Chí bépéme mmu ke chí béchòñti ñepém eni?” ¹⁰ Yesu ayibhiri mmuet ayinjì bó mankem, arém ntá yi be, “Nyabhé awó ywe.” Aká nò, awó ywi apet atan, ábhák mbò enyu esí. ¹¹ Ke bati ábè bònkwò Fárisi ne batòñ ebhé tontó. Bábhò besokori enyinjì ené bákway bekú Yesu.

Yesu ayap bõnto bati byo ne apay
(Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

¹² Ndü manywòbhé yò, Yesu akó amfáy njiefú ndu menikmuet. Anikmuet ntá Mandem betí menkem. ¹³ Nényí nòkó, abhinjì bakonjo bhi be mántwó ntá yi. Bátwó nòkó, ayap bhó bati byo ne apay, áchyé bhó nnyén be bõnto. ¹⁴ Manyén yap áchí nyaka be: Símun ane Yesu áchyé nnyén ñechak be Píta, ne mómáyi Andru, ne Jems ne Jón, ne Filip ne Batolómio, ¹⁵ ne Mátió, ne Tòmás, ne Jems mmò Alfeyòs, ne Símun mfýé-betan ndü baraká etòk, ¹⁶ ne Júdas mmò Jems, ne Júdas Iskariot ane átí nyaka Yesu.

Yesu átòñ ne ábú bho
(Mt 4.23-25)

¹⁷ Yesu asep antén njie ndü mmik nebhuet ne bhó. Ngémtay bakonjo bhi bábhák aré ne ngémtay bo bachak abhen báfú Yerúsalem ne abhen báfú atú Judéya ankem. Bo báfú ndü betòk bépáy ebhen bechi kekwot ne manyu ebhen bábhinjì be Táya ne Sídon. ¹⁸ Bátwó beghók menyinjì ebhen yi átòñ ne be yi ámbu bho. Ne bo abhen befóñó bebábèbá bésòñori bhò, batanj. ¹⁹ Bò bhò mankem bare nu betòk Yesu, mbònyune betanj béfú nyaka yi amuet mémbu nòkò yé ághá ane átòk yi.

Manjá ne basémé
(Mt 5.1-12)

²⁰ Yesu ayonjì amík ayinjì bakonjo bhi arém be,
“Èri echa ntá yeka bachébhébhò;
mbònyune Mandem achi Mfò yweka.

²¹ Èri echa ntá yeka bõ nsay ánú néne,
mbònyune chòñ yi anchye bhe menyinjì ebhen bábhòñó ekwak bebhòñ.
Èri echa ntá yeka bõ bádí kebho néne,
mbònyune chòñ mángway ámen!

²² “Èri echa ntá yeka mpok bo bápáp bhe, ne mánsòkòti nòkò bhe ne mándem bebépti menyinjì eti yeka, ne mándem nòkò be báchí bebépti bho eti ya, Me Mmu mfú ntá Mandem! ²³ Bónjì ká manjá yèntikí mpok ane éfakári nó ne bhe, mbònyune Mandem abháré erem ákap ntá yeka awu amfay. Nchí ghati bhe mbònyune enyu eyò ke bachímí bhap báchyé nyaka baremé kepinti Mandem esòñori.

²⁴ Ke chòñ émbep ntá yeka bafònkáp encha mbònyune,
mánañ bábhòñ ebheka berítí menyinjì,

ne mānyīē nepém, ndak ámay.

²⁵ Chəŋ émbep ntá yeka bō mānyīē mānjwi néne, mbənyune chəŋ nsay anu bhe!

Chəŋ émbep ntá yeka bo bāwāy ámén néne, mbənyune chəŋ mändəp ndū basémé ne nedī kebho!

²⁶ Chəŋ émbép ntá yeka, be bho bo bārəm erírí éti yeka,

mbənyune enyu yə ké bachĩmbi bhap bārəm nyaka éti baremé kepĩnti nsé.”

Bakoŋo Yesu bābhəŋ bekəŋ bōmpap abhap

(Mt 5.38-48, 7.12a)

²⁷ Yesu arək ambi betəŋ. Arəm be, “Ke nchí ghati bhe bho bāghòk me be, kəŋ ká bo abhen bápábhé bhe, mántəŋ bō berí. ²⁸ Nik nəkə ká mməet be Mandəm ankwaƙ bo abhen bārəm ebábū éti yeka. ²⁹ Mbák mmu adep wə atá ndū ebhe awónem, təŋ yi ebhe échák nkwo. Ne mbák mmu ásoƙ ndé yé, dš yi ansot yé chí nkú ye nkwo. ³⁰ Mbák mmu aníŋi wə enyiŋ ene óbhəŋó, chyé yi. Ne mbák mmu asot enyiŋ eye, kéghati yi be ákéme yə ntá ye. ³¹ Ne yéntiki mmu yweka ánká ye ne bati mbə enyu yi ákway beyəŋ be bo mánkə ntá yi.

³² “Mbák bākəŋ chí bo abhen bakəŋ be, bakak amən bābhəŋó béchye bhe ábhák be yi? Yé chí bō bebú bākəŋ bo abhen bakəŋo bho! ³³ Ne mbák bākə berí chí ntá bo abhen bākə bhe berí bakak amən bābhəŋó bechye bhe ábhák be yi? Yé chí bakə bebú bākə nə! ³⁴ Ne mbák bāpwó menyiŋ chí ntá bo abhen bābhaka nti be bakeme ntá yeka, bakak amən bābhəŋó bechye bhe achi be yi? Yé chí bō bebú bāpwó nkwo menyiŋ ntá batí bakə bebú, ndu bákeme yéntiki enyiŋ ene bāpwó ntá yap! ³⁵ Ke bābhəŋ bebhak kekúrí! Kəŋ ka bōmpap abheka, ne mánkə bho berí. Pwə ka bhó, kebhaka nti be chəŋ mánkeme bhe yéntiki enyiŋ. Mbák bākə enyu yə, chəŋ akap ayweká ánja ancha, ne mámbak bə Mandəm Acha. Atəŋ berĩnti ntá bō bebú abhen bápú kaka yi ne abhen máŋəm meŋéme. ³⁶ Ghó ká bati ntĩnso, nkúbhé mbə enyu Mandəm ághə bhe ntĩnso.”

Yesu atəŋ bé bo bābhíkí bhəŋ betəŋ bati

(Mt 7.1-5)

³⁷ Yesu yi be, “Báké táŋ bati keka mántəŋ be. Báké rəm be mánychyé bati ntémsi, ne mbák bāpú rəm nə, bápú rəm be manchye bhe ntémsi. Fonorí nókó ka bati ne chəŋ mámfonori nəkə bhe. ³⁸ Chié ntá nti, ne chəŋ Mandəm anchye wə nkwo. Yi aperé chye, áyenti sayri, angoko kpát énjwi entakati nəkə amík. Enyu ené óyenti onchye nti, nkúbhé enyuyó ke báyenti manchye wə.”

³⁹ Yesu atém bə nekay nkwo be, “Nnemámík apu kway beyá nti nnémámík mbi. Mbák ándók beka nə, bō batí apay bápú kwən aməm nepi? ⁴⁰ Mmókati apu kway berĩŋi enyiŋ ancha ntəŋ aywi. Ke mpok ane bātəŋ yi kpát ánaja neghók eni, ábhák mbə ntəŋ aywi. ⁴¹ Ndaká yí óyiŋi móŋnyĩŋi ane achi anyese nti, ené ópú fyə nti ndū nkəkónək ane achi wə anyese? ⁴² Ná óghati nti be, ‘Manó, dš mferé móŋnyĩŋi ane achi wə anyésé,’ ené wəmbəŋ ópú ghó nkəkónək ane achi aməm ene nyésé? Wə mmü betábhá! Feré kpík nkəkónək ane achi wəmbəŋ anyese, ke óngə ye mban sayri ndu béfère móŋnyĩŋi ane achi aməm nyésé manóywe.”

Yéntiki enək ébhəŋ eyi enyu képem

(Mt 7.16-20, 12.33-35)

⁴³ Yesu apət arəm be, “Erítí enək épú nyu bebépti képem. Ne ebépti enək épú nyu berítí képem. ⁴⁴ Báriŋi erítí enək chí ndū képem eki. Bápú rəŋ ndu támfán

mánkók nepi. ⁴⁵ Nkúbhé mbò enyū nkáp ájwi amem mókeré nkáp, nó ké nkaysi ndíndí ájwí anti mmú ndíndí, ne beri bóbhó ke béfù aré. Ke mbák mmú abhōñ ebépti nti, barak abúabá ke áfù yi anyu, mbònyune enyìn ené éjwí mmu anti, yó ke éfù yi anyu.”

*Menyū batē betet bati apay
(Mt 7.24-27)*

⁴⁶ Yesu arem be, “Ndaká yí bābhñi me be, ‘Acha, Acha’, ené bāpú ká enyìn ene mēghāti bhe? ⁴⁷ Chōñ ntōñ be enyū mmú ane átwó ntá ya, aghók enyìn ene ndémé, anká mbò enyū yi ághókó achi. ⁴⁸ Achi mbò mmú ane áyámbi átémé nebhuéréket kpát néchwé nēghaka ndū setárébhé ke áte eket. Ne mpok nnyén nēgbókó kpát nēghaka ndū eket, ébhíki moko énkwén mbònyune até yó sayri. ⁴⁹ Ke mmu ane ághok menyìn ebhen mērēm yi ke ká mbò enyū ndémé, áchi mbò mmu ane até eket, yi ke yambi beghoko nebhuéréket sayri. Mpok nnyén nēgboko nēghaka ndū eket, témté wu, ébáy mmæt amik juu, échōñ enkem!”

7

*Yesu abú mmōbetok mūnti nkwo batemé nenu Rom
(Mt 8.5-13)*

¹ Yesu anáná nókó betōñ bo menyìn ebhen menkem, afa apetnsem etók Kapēnaum. ² Mūnti nkwo batemé nenu bō Rom amot achi nyaka aré. Mūbetok aywí ane yi aré koñ áre me. Arap chi kekwoť bégu. ³ Mūnti wu ághókó nókó ndū bo bārēm řti Yesu, ató bōbati bō Israel be mánikmæt nta yi be ándók ámbú mūbetok aywí. ⁴ Bárók ntá Yesu mánikmæt nta yi ne nesepítmæt mándeme noko be, “Eta, dók kwák mūnti-ne. Achi mmu ane ákwáy bébhōñ nekwať. ⁵ Akōñ bō bhese ne yimbōñ ke até ekeré nenikímætí eyese.” ⁶ Yesu are rōñ ne bhō. Mpok bāghaka kekwoť ne eket, mūnti wu ató mamæere bhi bé mángátí Yesu be, “Acha, kēsōñori mmæt bétwō ndū eket eya. Mbíki kway mmu ane ótwó eket eyi. ⁷ Yé chi membōñ mbíki kaysi be nkway bétwō ntá ye. Chié chí eyōñ, chōñ mūbetok wa antañ. ⁸ Nchí řem nō mbònyune me nkwa mbōñ bo abhen, mbák mángátí me nká enyìn, mbōñ beghok bhō. Ne mbōñ nkwo batemé nenu antene ya abhen mbák ngátí bhō enyìn, bābhōñ beghok mé. Yéntiki mmu wap ane ndémé be, ‘Dók’, ārōñ, ne yé agha ane ndémé be, ‘Twó’, átwō. Ne mbák ngátí mōbetok awa be, ‘Ká enyìn ene’, abhōñ beka yo.” ⁹ Yesu ághókó nókó nō, abhak maknkay tontó. Ayibhiri mmæt arem ntá beyá bo abhen bākōñyo yi be, “Díní ká tetep be, mbíki re ghō mmú Israel amot ane ábhōñó neka ne me mbò kenkō-ne.” ¹⁰ Mamæéré abhen mūnti wu ató bāpetnsem eket eyi, bāghó be mūbetok ywí anán atañ.

Yesu aká mmō kénkwésé apetnsem ndū nepém

¹¹ Ansem mpok, Yesu ne baghókó bhi báfá báre rōñ etók Naín. Ngémtay bo báre rōñ ne bhō. ¹² Ndu bāgháká antítok, bāghó ndū bo bápókó ngú báfù etók berōñ bebheme. Ngú wu abhak njanamō ntá máyi ane áchi nyaka kénkwésé. Tóntó bo etók eyō báre koño nkókōngu. ¹³ Acha aghó nókó ngoré wu, ntínso nékém yi tontó, arem ntá yi be, “Képeré di.” ¹⁴ Arak, atok nkók ané bápókó ngú aré. Bo abhen bápókó ngú báte. Yesu aghati ngú wu be, “Esakámu! Nchí ghati wō, faté.” ¹⁵ Témté wu, afaté achakó chókó, abho berem kepi. Yesu asot yi achye ntá máyi. ¹⁶ Becháy békém bo mankem abhen bāchí aré. Bābhó bebíti Mandem mándemé noko be, “Etañtí ndemekéřinti Mandem afú fá ndū nkwo

ywese! Mandem atwə bəpéme böbhi!" ¹⁷ Mbok éti yi akə aghabheri mmik bo Judeya nkem kpát aghaka ndú betək bechák ebhen bechi kekwtə.

Jón ató mbək bakoŋo bhi be mámbép Yesu mmü yi achi
(Mt 11.2-19)

¹⁸ Mpok ane bakoŋo Jón Njwiti nkwo bəghókó menyiŋ ebhen bəfákari bəghátí yi bó menkem. ¹⁹ Abhiŋi batí apay, ató ntá Acha be mámbép yi be, "Wə ke óchi Mpeme ane Jón árémé be átwə, ke chi be sébhəŋ menonj mmu achak?" ²⁰ Bárók ntá Yesu bárem be, "Jón Njwiti ató bhesé be sémbep wə be, 'Wə ke óchi Mpeme ane Jón árémé be átwə, ke chi be sébhəŋ menonj mmu achak?' "

²¹ Bátwə ne ntó enə ntá Yesu mpok yi ábù beyá bho abhen bəbhəŋə nyaka mame menyu ne menyu. Abók nyaka nkwo befónə be bəbəbə méndə nəkə bho, ankə nəkə manémámik mángə mbán. ²² Akeme baghókó Jón be, "Pet ka nsem ghati Jón menyiŋ ebhen bəghə ne ebhen bəghókó bo bərəm: Bəghók ne bəghə be manémámik bəghə mban néne, ne bakem bəfáté bákə. Bə ebhanákwa bátəŋ ne bəbhók bəghók mban. Bawú bəpətnsem ndú nepém ne bəghátí bəchébhəbho Mbok Ndáindí. ²³ Ne éri echa ntá mmü ane apú kwén ndú bebú éti menyiŋ ebhen məkə."

²⁴ Bapókó ntó Jón bho bəpéré nókó nsem, Yesu abho berem ntá beyá bo abhen bərəŋə nebhet ane yi achi éti Jón be, "Mpok bərəŋə nyaka awu amem baso, bərək bəghə ntiki enyú mmu? Bərək bəghə mmu ane achi mbə énsómanyep ene bəbhéep áfòk énkwen ene ebhe, ámfok enkwen ebhe échák ke? ²⁵ Bərəŋə nyaka amem baso bəghə yi? Mmu ane afyé berítí nden amuet ke? Bə abhen báfyé menyú nden ebho bəchəkə chi amem bekíri-bafə! ²⁶ Ghati ká me. Bərəŋə nyaka amem baso bəghə ntiki enyú mmu? Ndemekerpinti? Echi tetep. Ke diŋí ká be mmu ane bəghə achá ndemekerpinti. ²⁷ Jón ke achi müntó ane basin nyaka amem Ekátí Mandem éti yi be,

Mandem arem be, 'Yiní, chəŋ ntó mpəkəntó wa wə ambi, be ángókó mbi ywe ke óntwə.'

²⁸ Nchí ghati bhe be Jón Njwiti achá yéntiki mmu achak ndú abhen bágú ne abhen bachi nepém. Yé nó, yé chí mmu ane apu yényin ndú mpáy bho abhen Mandem achi ne bho mbə Mfə wap, acha yi." ²⁹ Bo bəghókó nókó enyu yə, bə mankem ne bəbhəbhe nkábhéntí barem ye be, nkaysi Mandem achi tetep. Barem enyu yə, mbənyune manəŋ baka nyaka nkwo bé Jón anjwiti bhə. ³⁰ Ke bənkwo Fárisi ne batəŋ ebhé Mandem bəbhíkí ka nyaka be Jón anjwiti bhə. Enyu eyə, bábyak nkaysi ane Mandem abhəŋə ne bhə.

³¹ Yesu arək ambi berem be, "Chəŋ njenti mkpáká bho abhen echəŋ ne yi? Bachi mbə yi? ³² Bəchí mbə bə abhen bəchókó nefi esié. Ke mbək mámbinji nəkə abhenefu be,

'Sékwáy bakwáy nebhay be mámben nebhen, ke bəbhíkí bhen. Sékwáy bakwáy newú, kebho bə kedí!'

³³ Jón Njwiti atwə nyaka antare nəkə nsay ndu menikmuet, ne mmém yi kenyu. Bə bare rem be, 'Éfónə ebábə echi ne yi!' ³⁴ Mpok Me Mmu mfú ntá Mandem ntwó, nde nyie, nnyú nəkə. Bəka bare rem be, 'Ghó ká yi awu, nyiě menyiŋinyié ne nyúmem. Mamere bhi chi bəbhəbhe nkábhéntí ne bakú bebú bachak!' ³⁵ Ke diŋí ká be menyiŋ ebhen mmu ane ákəŋ mbi Mandem ákə ke bétəŋ be neriŋindak enén nefú ntá Mandem nechí tetep."

Mbok ngərə bebú ne Simun mmü nkwo Fárisi

³⁶ Ɖfákári be múnkwɔ Fárisi amɔt abhíñí Yesu be ányíé nenyíé eket yi. Yesu aka, arək, achəkɔ are nyie nenyíé ne yi. ³⁷ Ngɔré nekɔ amɔt ane achi nyaka etok eyɔ, ághók be Yesu ányie nenyíé amem eket ené múnkwɔ Fárisi wu. Asat ékpémé bawerérip arək aré ne yɔ. ³⁸ Ate kékwót ne Yesu andi nɔkɔ kebho. Babhese mi are chati bekak Yesu. Atep ntí amik antese nɔkɔ bekak Yesu ne emenénti yi, angwati nɔkɔ ne bawerérip. ³⁹ Múnkwɔ Fárisi wu aghɔ nókɔ nɔ, are kaysi amem nti eni be, “Mbɔ mmũ-ne achi ndemekéřinti Mandem tetep, mbɔ aríñí enyũ mmu ane ngɔré ane átək yi achi. Chí ngɔré nekɔ.” ⁴⁰ Ke Yesu abhíñi múnkwɔ Fárisi wu be, “Símun, mbɔñ ndak béghati wɔ.” Símun akeme be, “Ntɔñ, dók ambi.” ⁴¹ Yesu abho yé bétem nekay enen be, “Mmũ amɔt apwɔ nyaka nkáp ntá bɔ batí apay. Amɔt akém yi bebhá nkáp byo. Anefú ebhá nkáp émɔt. ⁴² Mmũ wu abhéř nkáp ane bákem yi, ke yé mmu wap ke kway bekeme ané yi ákèm. Afɔ ké yi afoñori bhó mankem, afeře nti ndũ nkáp wu. Ghati yé me, ndũ bati yap ápay, ntiki mmu ákway bekwɔñ mpwɔnkáp wu ancha anefu?” ⁴³ Símun akeme be, nkáysi be, “Chi ane barem ami áyá.” Yesu arem be, “Ɖrem tetep.” ⁴⁴ Ke Yesu ayibhiri mmuet ayiñi ane ngɔré wu, arem ntá Símun be, “Yiñí mɔngɔré-ne. Te nchwé eket eye, obhíkí chye me manyier nsó bekak, ke yí asó bekak ebha ne babhese mi, atese ne emenénti yi. ⁴⁵ Ɖbhíkí syeřti me ne kenókó mbɔ enyũ ɔbhónó bekwɔ, ke yi abhúét menyɔti bekak ebha. ⁴⁶ Ɖbhíkí wati me ntí ne bawet ke yi áwati me bekak ne bawerérip. ⁴⁷ Nchi ghati yé wɔ bé mɔngɔré-ne atɔñ beyá ekɔñ betɔñ be Mandem afónóri beyá bebú ebhen yi áká. Ke mmu ane ákáysi be bebú bhi ebhen Mandem ákway befónóri bébhíkí ya, átɔñ chi mandú ekɔñ.” ⁴⁸ Yesu arem ye ntá mɔngɔré wu be, “Mfónóri bebú ebhe.” ⁴⁹ Ke bɔ abhen manyie nenyíé ne Yesu bábhɔ menywinti mándeme nɔkɔ be, “Agha né, ane árèm te be yi áfónori bebú?” ⁵⁰ Yesu apet arem ntá mɔngɔré wu be, “Dók sayri, neka ené ne me nékwɔ ɔtan.”

8

Baghɔré abhen bákoño Yesu (Mt 13.1-8; Mk 4.1-9)

¹ Ebhíkí tat, Yesu are kɔ amem betək begho ne ndũ bɔbetək angati nɔkɔ Mbok Ndíndí řti enyu ené Mandem ábhak ne bho mbɔ Mfɔ wap. Baghəkó bhi bati byo ne apay bábhák ne yi. ² Mpáy baghɔré bákɔ nyaka nkwo ne bho. Bábhák baghɔré abhen Yesu ábú mame yap ne mbək bábhák abhen Yesu ábókó befónó bebúbewu ebhen bésɔñori nyaka bhɔ. Ngɔré amɔt abhak aré ane áká nnyén be María mmɔ etək Mágdala. Yesu anáñ abok nyaka befónó bebúbewu tándramɔt ebhen bésɔñori yí. ³ Anefú abhak Joana, ngɔré Kusa, mmũ ane achi nkémfɔ ntá Mfɔ Héřɔd. Anefú abhak Susana. Ne beyá baghɔré bachak. Bɔ básɔt nyaka nkáp awap mánkwak nɔkɔ be Yesu ne baghəkó bhi mámbón menyñ ebhen bechebhe bhɔ.

Yesu atém nekay ntyémbwɔt (Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

⁴ Bo barək ambi béfú ndũ betək ne betək mántwɔ nɔkɔ ntá Yesu. Ngémtay bho báchémé nebhuet amɔt. Yesu atém bhɔ nekay enen bé: ⁵ “Ewak émɔt, nkwananki amɔt arɔñ nyaka betak enyũ nchwifú amem nkí ywi. Ené yi átək árɔñ, mbək akwenti ndũ mómbi ane áchí amem nkí. Bo báyati. Kenen kétwɔ kébwɔpti nchwi yɔ nkem. ⁶ Achák akwenti ndũ mmik setárebhé ne mpok ácháká, aníñti, awɔsi, mbɔnyune nebhuérémik wu apu kem manyier. ⁷ Mbuot

ane fu akwenti ndü mmik ane táko nsense ágó aré. Achak are gó, ke táko nsense agó áchók yó. ⁸ Ke nchwi áchák akwenti ndü mmik ndíndí, agó achye beyá nchwi. Ayá acha ane bápí ndón besa betay.” Ndü ngwenti, Yesu arem be, “Mmü ane áyàn beghok, ántá batú angok sayri.”

Nti Yesu arém kepi ndü bakay
(Mt 13.10-17; Mk 4.10-12)

⁹ Baghók Yesu bábhép yi nti nekay enen. ¹⁰ Akeme bhó bé “Mandem achyé mbi be mándíni menyin ebhen bechi bhésé bhésé éti enyu yi ákém bóbhi mbo Mfó wap. Ke mbák chí bo bachak, nchí rem kepi ne bhó chí ndü bakay be yéndu báyiñi baké ghó, ne yéndu bághók baké jwimem.”

Yesu aghati baghókó bhi nti nekay ntyëmbwot
(Mt 13.18-23; Mk 4.13-20)

¹¹ Yesu arók ambi arém be nekay enen nétòn be, “Mbuot chí Eyon Mandem. ¹² Mbuot ane ákwéntí ndü mómbi chí bo abhen bághókó Eyon Mandem. Ke Satan antwó amferé yó ndü bati yap be baké noko Mandem yi ampeme bhó. ¹³ Mbuot ane ákwéntí ndü mmik setárébhé até ndü bo abhen bághók Eyon Mandem, mánoko témté ne beyá manák. Ke bó kebón bakan amik. Mánoko chí ndu mómbiñi mpok. Nemó netwo noko, mánkwen ansem. ¹⁴ Ne mbwot ane ákwéntí ndü mmik táko nsense, até ndü mmu ane ághók Eyon Mandem, ke bakáysí éti menyin mmik, ne bakáp, ne nepém ményie, aká bó kesene ndü Eyon Mandem. ¹⁵ Mbo enyu efakari ne mbwót ane ákwéntí ndü mmik ndíndí, nó ke echi ne bo abhen bághók Eyon Mandem mánkém ne nti némót manka noko mbo enyu éyàn, mándak noko ámbi beku enyu eyó ne ekébhéntí.”

Nekay erónó ené bádúré
(Mk 4.21-25)

¹⁶ “Yé mmu apú dure erónó ansót enyini ankuti, mbák épú nó ante anten bekók. Ate yó chí nebhet ane babhónó bete yó be mban angóó ntá yéntiki mmu ane achwe anywóp. ¹⁷ Dini ká be, chon yéntiki enyini ene echi bhésé bhésé, émfú kponoron, ne ené bábhésé émfú kponoron. ¹⁸ Sot ka mpok beghok Eyon Mandem sayri enyu ene bájwimem mbonyune mmü ane ábhónó enyini, chon mámaka yi échák, ke mmü ane ábhíki bhon yényini, yé chí mandú ane yi ákáysí bé abhon, chon mánsot yó ntá yi.”

Nno Yesu ne bómayi
(Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

¹⁹ Nno Yesu ne bómayi bárók beghó yi. Ke bó ke kwáy beron kekwtó ne yi mbonyune bo bayá nyaka bacha. ²⁰ Müfu aghati yi be, “Máye ne bómaye báchí nefi téé báyan beghó wó.” ²¹ Yesu akeme be, “Máya ne bómaya chí bo abhen bághók Eyon Mandem ne mánka mbo enyu yó érem.”

Yesu aká mbúép atajataj akwen
(Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)

²² Nywóp nemót Yesu arem ntá baghókó bhi be, “Sémpé séndók ebhé manyu éne awu.” Báchwe amem áchwí ne yi bábhó menok mandakó noko. ²³ Ndu mánok báron, Yesu akwén kenó. Mbúép atajataj abho menu. Nnyén nébho bedep áchwí, manyiép anchwe noko amem. Érop chí mandú be mámbet anyén. ²⁴ Baghókó bhi barók mányémé yi barem be, “Eta! Eta! Sétwo gu anyén!” Yesu ajemé asáy mbúép ne mpérényen. Mbúép ágú, ne nnyén nékwén tii. ²⁵ Abhép bhó be, “Neka eneka ne me néchí fá?” Becháy bekem bó ne bábhak

maknkay, bábhō bebhep bati be, “Ntiki enyū mmu ne? Asay yě chi mbáép ne mpérényen, ne yo énkā mbō enyū yi areme!”

Yesu akā befónō bebúbēbē bérō mmu ane bō bésòñori
(Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

²⁶ Yesu ne baghákó bhī mánók ye, bápe nnyén, báchwóp etók Gerása. Gerása abhak ebhényen ene éyīñi Gálili. ²⁷ Nefú Yesu áfú amem áchwí, mífú afú etók Gerása eyō akwese yi. Befónō bebúbēbē bésòñori nyaka yi. Ndū erōri mpok, mmū wu ákò nyaka chí ebhowō, yi ke chákò anywóp. Achákò nyaka ndū nebhuéré manem. ²⁸ Aghó nókó Yesu, abik, arók akwén yi bekak, arem ne, eyōñ etañatañ be, “Yesu Mmō Mandem Acha! Òbhōñ ntiki ndak ne me? Níkmæt óké chye me esòñori!” ²⁹ Arēm enyu eyō mbōnyune Yesu asay nyaka efónó ebúbē ene ésòñori yi be éndó yi. Beyá mpok, efónó yo éfate nyaka yi amuet, ne yě bákem yi báfyē ngem amō ne bekak, mámbabheri nókó yi, ákiti ngem eyō, efónó eyō énkā yi ambáé anchwe amem baso. ³⁰ Yesu ásáy nókó efónó ebúbē yo, abhep mmu wu be, “Nnyén ene be yi?” Akeme be, “Nnyén ena chí ngémtáy”; mbōnyune befónó bebúbēbē beyá nyaka yi amuet tontó. ³¹ Befónó bebúbēbē bhō beré ník Yesu mmæt bé áké tó bhō amem nepi enen nebhiiki bhōñ ngwenti. ³² Ere mé nkwó bakók ányíe nyaka ambī njíe ane achi kekwót. Befónó bhō ménikmæt ntá Yesu bé ándó bō mándók máñche amuet bakók bhō. Yesu achye bhō mbi. ³³ Befónó bebúbēbē bhō befú amuet mmu wu berók bechwe amuet nkwó bakók. Bakók mankem bárókóri básēp ndū nkokonjie dúgúdúgúdúgú bágyre anyén.

³⁴ Bō abhen bábhābheri bakók, bāghó nókó enyīñ ene efakari, bárók etók egho ne mban ene echi kekwót ntíét ntíét bāgháti bhō. ³⁵ Bō bárók ye begho enyīñ ene efakari. Bāgháká nókó ntá Yesu, bāghó mmu ane befónó bebúbēbē befú yi amuet. Abhak sayri ndū nkaysi yi. Bécháy békem bō mankem tontó. ³⁶ Bō abhen bāghó enyīñ ené éfákári, bāré ghati abhen batwō enyīñ ene éfákári ke befónó bebúbēbē bérō mmu ane bō bésòñori nyaka, yi atañ. ³⁷ Bécháy békém bō atú Gerása wu mankem. Bāgháti Yesu bé amfu etók eyap ándók. Arók achwe amem áchwí ndu berōñ. ³⁸ Mmū ane befónó bebúbēbē befú yi amuet are ník Yesu mmæt be ándó yí ankonjo yi. Ke ndu Yesu aghati yí ampētsem, arem ntá yi be, ³⁹ “Pētsem anywóp ghati bō enyīñi maknkay ene Mandem ákú ntá ye.” Arók ye ndū etók eyō enkem angati nókó bō enyīñ ene Yesu akā ntá yi.

Yesu akā mmō Jáyrōs apētsem ndū nepēm
(Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

⁴⁰ Yesu apēt nókó nsem ebhē manyu echak, bō abhen mánōñ yi, basyepti yi. ⁴¹ Mífú ane áká nnyén be Jáyrōs arók ntá Yesu. Achí nyaka mūnti ekeré neníkímætí bō Israél ndū nebhuēt ane yi achí are. Akwén Yesu bekak anikmæt be Yesu andók eket eyi. ⁴² Móywi arōp nyaka kekwót begu. Ne ndiere mówu ke yi ábhónó nyaka. Abhak móngosón ane achí mamíé byo ne apay.

Ndu Yesu árōñ aré beyá bō bákáp yi bebhe bepáy. ⁴³ Ngóré amōt abhak aré, ane áfēre manōñ ndū mamíé byo ne apay. Anán achónjí nyaka nkáp ané yí ábhónó ankem ke yě mmu kekway bebū yi. ⁴⁴ Afú Yesu ansem, atōti amem beyá bhō kpát arók atók nkokonj nkú yi. Témté wu, manōñ mō asiép. ⁴⁵ Yesu abhép be, “Agha átókó mé?” Bō mankem batanja. Píta arem ye be, “Étá, beyá bō bákáp wu ne manyíere wá!” ⁴⁶ Yě nō, Yesu arem be, “Mmu atók me. Ndínjí nō mbōnyune ngók ndū betañ befú me amuet.” ⁴⁷ Móngoré wu ághó nókó bé Yesu arīñi enyīñ ene efakari, arók angwere nókó gbagbāgbak, ákwén bekak Yesu arem besí bō mankem ntí ane yi átókó Yesu ne enyū yi átāñ témté. ⁴⁸ Yesu

arem ntá yi be, “Mmá, neka ene ne me nékú otarj. Mandem achi ne wó, dók sayri.”

⁴⁹ Ené Yesu ábhàét bèrem kepi ne ngoré wu, munto achwop ane áfú eket ene Jáyrós munti arem ntá yi be, “Móywe agu. Ìképere sòhòri Ntòj.” ⁵⁰ Ke Yesu aghoko nòkò nò arem ntá Jairós be, “Òké cháy. Dókó ròj ambi menóko, chòj móywe antarj.” ⁵¹ Yesu aghaka nòkò eket Jairós, yi keka yé mmu áchwe anywóp ne yi, ébhíkí fuet Píta, ne Jòn, ne Jems ne chimò ne máyi. ⁵² Bó mankem abhen bachi aré bare di mówu mámbiyaka nòkò amò anti. Ke Yesu arem be, “Bót ká kebho. Mòne abhíkí gú. Abhàre chí kenó!” ⁵³ Bó mankem béré way Yesu way ndu bárijí bé móré agú tetep. ⁵⁴ Ke Yesu aròk kékwót ne mówu, akém awo ywi, abhinj yi be, “Mówa, faté.” ⁵⁵ Efónó yi épétnsem, afate témté. Yesu achye eyòj be manchye yi nenyíe ányie. ⁵⁶ Etayi ne máyi bábhák maknkay tontó. Ke Yesu asemti bhò be báké ghati yé mmu enyinj ene éfakári.

9

Yesu ató bõnto bhi ndü betik (Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

¹ Nywop némót, Yesu abhinj baghòkò bhi bati byo ne apay, achye bhò betarj ndu bébók menyü befónó bebábeba menkem ne ndu bébu mame. ² Ke ató bhò nefi bé mándók mángatí bhò enyu Mandem abhak ne bo mbò Mfò wap ne be mámbu bõ mame. ³ Apet arem ntá yap be, “Báké pakó yenyinj ndü nekò enò, yé ntem, yé ebha, yé brèt, yé nkáp, ne yé chí nden échák. ⁴ Yéntiki etòk ené basyepti bhe aré, bák ká amem eket émòt kpáte mándò etòk eyò. ⁵ Ne yéntiki ebhak ené báchuóbhé ke bo ke syepti bhe, dõ ká etòk eyò ne báperé fá aré, kwet ka mfok ane áchí be bekak. Chòj eyò émbak mbò ntísie ndü enyinj ené bõ báká.” ⁶ Báfá bare kò betòk ne betòk mángati nòkò bhò Mbok Ndíndí ne mámbu nòkò bõmame yéntiki ebhak.

Ntí átaka Héròd amem (Mt 14.1-12; Mk 6.14-29)

⁷ Héròd, góbhanò Gállili, aghók yéntiki enyinj ene éfakari. Ntí átaka yi amem mbonyune mbòk bo bårèm nyaka be, “Yesu chí Jòn Njwiti ke áperénsem ndü nepém.” ⁸ Báchák be, “Eláija ke ábhésí.” Ne abhénéfú be, “Ndemeképinti amòt ane te nyaka ke áperénsem ndü nepém.” ⁹ Héròd arem ne mmuet yi be, “Nchyé nyaka eyòj ne bákpót ntí Jòn. Ke mmü ane mëghòk ne menyinj maknkay ebhen éti yi chí agha?” Are yán mbi beghò Yesu.

Yesu adík ngemntay bho (Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Bõnto Yesu bápéré nókò nsem, bághati Yesu menyinj ebhen bõ báká. Asòt ye bhò ansem, bårók etòk ene bábhinj be Betsáida. ¹¹ Yé nò, beyá bo bágghók, bábhò bekojo yi. Asòt bhò sayri, abho beghati bhò enyu Mandem abhak ne bhò mbò Mfò wap ámbu nòkò abhen báyan yi ambu bhò. ¹² Mmok ábhò nókò méném, baghòkò bhi bårók ntá yi barem be, “Ghati bõbhen be mándók ndü betòk ebhen bechi fá kekwot ne ndü baki mánján nenyíe ne bebhak bebhare. Etòk épú fá!” ¹³ Ke Yesu aghati bõ be, “Bé babhòj, chyé ká bhò nenyíe mányíe.” Bákème yi be, “Sébhòj chi bõbekpòkò brèt batay ne nsi epay. Enyinj echak epu. Jyán séndók sènkú nenyíe ntá ngémtáy bõbhen mankem ke?” ¹⁴ Mpáy babhakanem abhen bachi aré abhak mbò nká etay. Yesu aghati baghòkò bhi be, “Kè ka bo márchókò amik ndü bakwó, yéntiki nkwó ámbòj bõbati besa bepáy nsem

byo.” ¹⁵ Baghókó bhi báka mbò enyū yi áréme, bō mankem báchókó amik. ¹⁶ Asot bekpókó bret bhò bétáy ne nsi epay. Ayon amík mfay. Achye bakak ntá Mandem, abho bébókóti bret wu anchye noko ntá baghókó bhi be mánkóré ne nsi ntá beyá bōbho. ¹⁷ Yéntiki mmu wap anyié kpát ajwi. Baghók Yesu mányókóti nenyíe enen nerōbhe. Néjwí be kay byo ne bepáy.

Píta arem be Yesu chi Mpeme Mandem átó
(Mt 16.13-19; Mk 8.27-29)

¹⁸ Nywop nemot, éfákari be Yesu ánikmuet aywinti ne baghókó bhi babhak kekwo ne yi. Anáná nókó menikmuet abhép bhò be, “Bó bárem bé nchí agha?” ¹⁹ Bó bákéme yi be, “Mbók bárem be óchí Jón Njwiti. Bachak be Eláija, ne abhenefu be óchí ndemekerinti amot ane té nyaka ke oretnsem ndú nepém.” ²⁰ Arém nta yap be, “Ke bé babhōj bārēm be menchí agha?” Símun Píta akeme yi be, “Wó ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be átò.”

Yesu arem be chōj manchye yi beyá esōjari ne mangway yi
(Mt 16.21; Mk 8.31)

²¹ Yesu asemti bhò bé báké ghati yé mmu be yi achi Mpeme. ²² Ne arem be, “Me Mmu mfú ntá Mandem mbōj beghō beyá esōjari. Bō-batí etok, ne bōbati bachiákāp Mandem, ne batōj ebhé Mandem bábyak chōj me ne mángwáy me, ke éghaka noko manywop arat, mpetnsem ndú nepém.”

Enyiñ ene mmu abhōj békā ke ambak nkojo Yesu
(Mt 16.24-28; Mk 8.34-9.1)

²³ Yesu aghati ye bho mankem be, “Mbák mmú áyān bebhak nkojo wa, abhōj béghókōntik mmuet yi, ampókó ekotákátí yi yéntiki nywop, ankojo me, ²⁴ mbōnyune mmū ane áyān bepeme mmuet yi áném nepém eni. Ke yé agha ane áká menem nepém eni éti ya, ábhōj chōj nō. ²⁵ Ntiki nsáy mmu ábhōj mbák abhōj mmik nkem ke aném nepém eni? Yényin épú. ²⁶ Mbák mmu abhōj ntíánwōp éti ya ne éti eyōj eya, chōj Me Mmu mfú ntá Mandem mbōj ntíánwōp bésót yi mbō mmú wa mpok ane métwō ne keném eka eken kechi keném Eta ne eken bōángel abhi. ²⁷ Nchí ghati bhe be, mbók bhō báchi fá abhen bápú gu kpáte mángō ndú Mandem abhak ne bhō mbō Mfō wap.”

Besí Yesu býibhiri
(Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

²⁸ Yesu anáná nókó berem menyiñ ebhen, berōj mbò manywop ánen, asot Píta, ne Jón, ne Jems akó amfáy njiē ne bhō ndu menikmuet. ²⁹ Ndu ánikmuet, besí bhi bébhó býibhiri. Nden éyi nkwo éyibhiri énkot noko nwanjwānwan. ³⁰ Témchok bō bati apay bábhési bare rem kerí ne Yesu. Babhak Moses ne Eláija. ³¹ Báre ghō ne bediéré Mandem ne mándem noko kerí ne Yesu éti nerōj ane yi ábhōj berōj Yerúsalem angu are. ³² Píta ne mamue be bhi bati apay bákwn kenō, ke májémé nókó bāghō bediéré Yesu ne bō bati apay abhen bachi nyaka téé ne yi. ³³ Mpok bó bārō Yesu, Píta arem ntá yi be, “Eta, éri tontó be sechi fá! Dō sénté betem berat, Emot ntá ye, echak ntá Moses, ne enéfú ntá Eláija.” Píta kerinj mbōj enyiñ ene yi areme. ³⁴ Ené Píta árem enyu yō, nebhan nésep nekuti bhō. Becháy békém baghók Yesu bhō ndú nebhan nekuti bhō. ³⁵ Eyōj éfú ndú nebhan éndeme noko be, “Né chí Mōwa ane njábhé. Ghók ká yi!” ³⁶ Eyōj eyō éréme nókó enyu yō, baghók Yesu baghō be yi arōp chi aywinti. Báchók manyu ke ghati yé mmu ndú manywop yō menyiñ maknkay ebhen bō baghō.

Yesu abú mmò ane efónó ebábù échyé yi ntlmen

(Mt 17.14-18; Mk 9.14-27)

³⁷ Nɛyí nókó mpok Yesu ne bə Píta básébhé nje, beyá bho bárək batemeri Yesu. ³⁸ Mmú amət ndü nkwo bo bho abho bebik andeme nako be, “Ntəj, nnikmæet, bú mówa. Achí mbakanem ne ndiere yi ke mbónjó! ³⁹ Efónó ebábù esəjəri yi. Ekə áchəkə ambo bebik, éngwep yi amik, énkə yi ande wet éfén émfu nako yi anyu. Ne étan ke éndo yi. Edén yi, émfye yi mení amæet. ⁴⁰ Nnikmæet ntá baghəkó bhe bé mámbók yó ke bábhíkí kway bekə nə.” ⁴¹ Yesu arem be, “Bé mkpáká bho ane abhiki bhəj neka ne me, bé bhó báylbhiri tətəp ndü enyij echak, chəj mpet ntat ne bhe ná? Chəj nképnti ne bhe ngaka fá?” Kə arem ntá chimə be, “Twó ne móywe fá.” ⁴² Mpok mówu árən ntá Yesu, efónó yə epet éngwep yi amik, ekə yi are wet. Kə Yesu ásáy efónó ebábù yə, be éndo mówu. Yesu abú yi, akeme ntá etayi. ⁴³ Bo mankem bábhák maknkay beghə betan Mandem.

Yesu apet aghati bakojo bhi bé chəj mángwáy yi

(Mt 17.22, 23; Mk 9.30-32)

Bo bárək ambi bebhak maknkay éti yéntiki enyij ene Yesu áká. Yesu arem ntá baghəkó bhi be, ⁴⁴ “Nené ká batú sayri mángok enyij ene nchí ghati bhe. Chəj mánti Mmu ane áfú ntá Mandem, mámfye yi amə bə mmik.” ⁴⁵ Kə bó kéjwimem ndü enyij ene yi árémé. Mandem abhese ntí beyəj bho ntá yap be báké riŋi ndak ane áchí amem. Ne báre chá y bebhep Yesu mbəj enyij ene yi árémé.

Nkojo Yesu ane acha bachak

(Mt 18.1-5; Mk 9.33-37)

⁴⁶ Baghəkó bhi bábhó bekem epáítí ne bati ndu berinj mmu wap ane áchá bachak. ⁴⁷ Yesu arinj enyij ene bə bakaysi. Ekə asot mandú mmó, ate nepakámæet eni. ⁴⁸ Arem ye ntá yap be, “Yé agha ane ásyepiti mandú mmó mbə ane ne manjak ndü nyén ene, ásyepiti mé; ne yé agha ane ásyepiti me ne manjak ásyepiti mmu ane átó me. Diŋí ká be mmu yweká ane ásepti mmæet ntá abhenefu, ke áchí múnjo sayri sayri ntá yeka mankem.”

Mmu ane áká ne bhe achi ne bhe

(Mk 9.38-41)

⁴⁹ Jón arem ntá Yesu be, “Eta, séghə mmu ane apu ndü nkwo ywese ndu ábók befónó bebábəbə ndü nnyén ena, ségháti yi be, áképere kə nə mbənyune apú ndü nkwo ywese.” ⁵⁰ Yesu akeme be, “Báké kán mmu mbə awú, mbənyune yəgha ane apú mumpap yweka achi mmú yweka.”

Bə Samária kesyepiti Yesu

⁵¹ Mpok ágháká nókó kékwót ane Mandem asot Yesu amfay, Yesu akə ntí eni berəj Yerúsalem ne abho berəj. ⁵² Ndu árən, átó bapəkó ntó ambi. Bárək bachwe amem mótək amət atú Samária ndu betonji mban ntá yi. ⁵³ Kə bə etək yə ke ka yi anchwe are mbənyune baghə nyaka be yi atí berəj chi Yerúsalem. * ⁵⁴ Baghək abhi Jems ne Jón, bághó nókó nó, bárem ntá Yesu be, “Acha, ýəj sémbíní ngó ámfú amfay antwo ansəj bəbhən-é?” ⁵⁵ Kə Yesu ayibhiri mmæet aghati bho be enyij ene báreme épú chak. ⁵⁶ Yí ne baghəkó bhi báfuét bárək ndu mótək achak.

Enyú nepém nkojo Yesu nébhəj bebhak

(Mt 8.19-22)

* **9:53** Bə Samária bápú eyəj émot ne bo Judéya. Yerúsalem achi atú Judéya. Éti yə ke bo etək Samária babhiki ka be Yesu amfæet etək eyap ke andək Yerúsalem.

⁵⁷ Ndu báròn, mmüfú arem ntá Yesu be, “Chòḡ mbak nkoḡo ywe yèntiki ebhak ene ḡròn.” ⁵⁸ Yesu akeme yi be, “Besòp bebhòḡ babhok, kenèn kèbhòḡ manyay, ke Me Mmu mfú ntá Mandem mbíki bhòḡ ebhak beson ntí.” ⁵⁹ Arem ntá mmu achak be, “Kòḡó mé.” Ke mmu wu arem be, “Acha, dḡ kpík ndók mbémé Etaya.” ⁶⁰ Yesu aghati yi be, “Dḡ bawú mámbémé ngú wap. Ke wò, dók ghati bo Mbok Ndíndí ḡti enyu Mandem abhak ne bho mbò Mfò wap.” ⁶¹ Mmü achak arem be, “Acha, chòḡ nkoḡo wò, ke dḡ kpík ndók anywòp ndyèp bòbha.” ⁶² Yesu arem ntá yi be, “Yè agha ane ákémé enò ákwàḡ mbanḡ ne anjinḡi nòko nsem, abhíki kway bebhak mübetok ane Mandem achi Mfò ywi.”

10

Yesu ató bakoḡo bhi besa bérát nsem byo ne apay

¹ Awu áfúéré nókó, Acha ayap bakoḡo bhi bachak besa berat nsem byo ne apay ató ambi bati apay apay be mándók ndü yèntiki etok ne nebhaet ane yí mbòḡ áyàḡ nyaka beròḡ. * ² Apére to bhò, aghati bhò be, “Mbuot béfère ebhi aya, ke bakü betik bábhíki ya. Nik yeke mmuet ntá Mandem mmu achi mbòḡónki be antó bakü betik, mámféré mbwot ebhi. ³ Dók ka! Nchí to be ntá bḡ mmik mbò bághòḡómén nenti nkwo. ⁴ Báké pokó yè móbha nkáp, yè ebhá nekò, ne yè nkwoabhánya echak. Ne báké kaka yè mmu ambi. ⁵ Yèntiki eket ené báchwé aré, mánjámbi mándem be, ‘Kpák ane Mandem áchyè ámbák fá amem eket ene.’ ⁶ Mbák mmu achi amem eket eyò ane ákòḡó kpák, chòḡ Mandem ankü kpák ambak ne yí. Ke mbák yè mmu apú, áfók wu ápetnsem ntá yeke. ⁷ Chwé ká mámbak chi are. Báké kò beket ne beket. Nyíé ká, mányú yèntiki enyih ene bachye bhe. Echi chak be nkubetik ambòḡ akap ndü betik ebhi. ⁸ Yèntiki etok ene báchwé aré ne básípti be ne manjá, nyíé ká yèntiki nenyíé enen bachye bhe. ⁹ Bú ká bómame abhen etok eyò, mángati bo abhen bachi are be, ‘Mpok ane Mandem abhak ne bho mbò Mfò wap aròp chi kekwo.’ ¹⁰ Ke yèntiki mpok ane báchwé etok ke bo abhen bachi are kesyepti bhe ne manjá, fú ka dók ndü nkòḡo-mbi ene etok yò, mándem be, ¹¹ ‘Yè chí mfok etok eyeka ane ábátí ndü bekak ebhese sékwèt séfère mbò ntísie ndü enyih ene báká. Ke diñí ka be, mpok ane Mandem abhak ne bo mbò Mfò wap aròp chi kekwo.’” ¹² Yesu aròk ambi arem be, “Nchí ghati bhe be, ewak ene Mandem átàḡ bḡ mmik, chòḡ angó ntínso ne bḡ etok Sódóm encha bḡ etok eyò.”

Chòḡ émbep nta bḡ abhen bábhíki tik nsem ndü bebú (Mt 11.20-24)

¹³ “Bé bo Korasin, chòḡ émbep ntá yeke encha! Bé bo Betsáida, chòḡ émbep ntá yeke nkwo encha! Mbò chi amem betok Táya ne Sídon ké nká menyihí maknkay ebhen-ne nkü ntá yeke, mbú báfyé nden pyò, mánto batwòp anti tesáy, betòḡ be bátiknsem ndü bebú bhap! ¹⁴ Ke ewak ene Mandem átàḡ bḡ mmik, chòḡ angó ntínso ne bḡ-Taya ne Sídon encha bhe. ¹⁵ Ne bé bho Kapènaum, bákaysi be hákway beyon mmuet, mánkó kpát mántok nebu? Nsé! Chòḡ Mandem amese bhe amem etókó bawú!”

¹⁶ Yesu apet arem ntá bakoḡo bhi bhò abhen yi ato be, “Yè agha ane ághók bé ághók chí me. Ané ábyak be ábyak chí me. Mmu ne ábyak me, ábyak chí mmu ane átó me.”

Enyih ené échyè bakoḡo Yesu manjá

* 10:1 Mbak besí bekati be; besa berat nsem byo.

¹⁷ Abhen bati besa berat nsem byo ne apay bápetnsem ne manák, béré ghati Yesu be, “Acha, ndü nnyén ena, ye chi befónó bebábeba bésépti mmæet ntá yeSe.” ¹⁸ Yesu akeme bhó be, “Ngó ndu Satan afú amfay akwene amik mbo miámianj. ¹⁹ Ghó ka! Nchýe bhe betan be bákway beyat nnyó ne ngá-neghay amik. Nchýe be betan amfay betan Satan, mümpap, ne yényin epu chye be esonori. ²⁰ Yé no báké nják chi be, befónó bebábeba bésépti mmæet ntá yeka. Njak ka chi be Mandem asin manyén yeka amem ekáti ene amfay.”

*Enyìn ene échyé Yesu manák
(Mt 11.25-27, 13.16, 17)*

²¹ Mpok yo, Yesu anikmæet be, “Eta, wó mmu óbhónó mfay ne mmik! Nchi chye wó bakak ndü óró menyin ebhen mémbák bhésé bhésé ntá bariñindak ne ntá bo abhen báriñi beyá menyin. Onéné bhó otan kponorotan ntá bo abhen bábhíki rinji yényin mbo mámbó. Eta, enyu yo ké wómbon óyáná be embak.”

²² Yesu apet arem be, “Etaya achyé me menyin menkem. Yé mmu abhíki rinji mmu ane Mmó áchi ébhíki fæet chí Etayi. Ne yé mmu abhiki rinji mmu Eta áchi ébhíki fæet chí Móywi ne bó abhen yi áyábhé ndu beka bó mándíñi Etayi.”

²³ Ayibhiri ye mmæet arem ntá baghókó bhi ansem ansem be, “Eri ntá yeka echa bé bághò menyin ebhen ne bághò! ²⁴ Nchi ghati bhe be, beyá baremé kepinti ne bafó babhón nyaka ekwak beghó menyin ebhen bághò, ké bó keghó bhó. Bábhón ekwak beghok menyin ebhen bághók, ké bábhiki ghok bhó.”

Nekáy ndindu mmü Samária

²⁵ Efákari be ntan ebhé Moses arak memó Yesu. Abhép yi be, “Ntan, chon nku yi ke mbón nepém enen nébhíki bhon ngwenti?” ²⁶ Yesu arem ntá yi be, “Ekáti Mandem érem be yi? Upay aré be yi?” ²⁷ Akeme be, érem be, “Kón Mandem Acha ywe ne nti ene nenkem, ne efónó ye enkem, ne betan ebhe menkem, ne nkaysi ye nkem, ne kón nkokosi ye mbo enyu ókónó mmæet eye.” ²⁸ Yesu arem ntá yi be, “Chi enyu yo. Ku ná, ne chon ómbón nepém.”

²⁹ Ke ndü yi áyan betanja mmæet, arem be, “Ke mbón nkokosi wa chi agha?” ³⁰ Yesu akeme yi ne nekay enen be, “Mmúfu afú nyaka etok Yerúsalem ásep Jeríko. Ndu arón, akwén amó baghép batanatan. Báfére yéntiki enyìn yí amæet, bádén yí, bárók, baró yi mpok aróbbhe kekwoet begu. ³¹ Efákari be nchiakap Mandem amot ásep ndü nkúbhé mbi wu. Agháká nókó are, aghó yi, apé ebhëmbi, arak ebhak eyi. ³² Efákari enyumot ne nkú betik amem ekerákap Mandem amot ane nneréket *Lévi. Mpok yi aghaka are, aghó yi, ke afuét nkwo chi ebhe echak, arak. ³³ Ke mmu Samária fú ásep nyaka nkwo ndü mbi wu. Agháká nókó nebhet ane mmu wu achi, aghó yi, ne abhón ntínso ne yi. ³⁴ Arak ntá yi, achiti babhe ndü befæet bhi, agwót. Apakó ye yi anyanja amfáy mpóno batu yi, arak ne yi ndü eket ené manko bachye nkáp ke mabure aré. Akwak yi. † ³⁵ Neyi nókó aferé nkáp achye ntá mmu ane ayin eket eyó arem be ‘Yinjí mé yi. Nnanj mpætntsem chon nkeme yéntiki enyìn echa ene óchonji yi amæet.’” ³⁶ Yesu arem nako no, abhép ntan ebhé Mandem be, “Ókaysi be ndü nkwo wu bati arat, agha átónó bé achi nkokosi ntá ane akwene amó bághép?” ³⁷ Akeme be, “Chi ane ághó yi ntínso.” Yesu aghati ye yi be, “Dók yé ku mbo yi.”

Yesu arak beghó María ne Matá

³⁸ Ené Yesu ne baghókó bhi bákó báron báchwóp ndu mótókófú. Ngóre amot ane áká nnyén be Matá abhak are. Asyepti Yesu amó apay amem eket eyi.

† 10:34 No chi: achiti mmém ne bawet.

³⁹ Abhón manò ane áká nnyén be María. María aròk asibhiri ndù beka Acha angoko nòkò Eyòh Mandem ene yi átòn; ⁴⁰ Matá ankà nòkò chi betik ebhen nywòp ndu mene Yesu. Aghó nòkò bé betik beyá ntá yi aywíntí, aròk ntá Yesu arem be, “Acha, obhíkí ghò ndù mómaya áró betik menkem me awó? Ghatí yi antwò ankwak me!” ⁴¹ Ke Acha akeme yi chi be, “Matá, Matá! Ɔfyé ntí ne ðòden mmæet éti beyá menyìn. ⁴² Dìnjí bé enyìn émòt ke eri echa. Yó kè María áyábhé, ne yé mmu apú kway besòt yò ntá yi.”

11

Bo bárém be betan Yesu béfú chi ntá Belsebul (Mt 6.9-13, 7.7-11)

¹ Éwak émòt, Yesu are nìkmæet nebhúéréfu. Anáná nòkò, nkoño ywi amòt arem ntá yi be, “Acha, tón bhese enyu mánìkmæet mbò enyù Jón átòn nyaka baghòk abhi.” ² Yesu aghati baghòkò bhi be, “Yéntiki mpòk ane mánìkmæet, dem ka bé:

‘Éta, kà bo mánchýé nnyén ene kenòkò.

Kà bo mándó wò ombak Mfò wap.

³ Chié bhese yéntiki nywòp, ení nenyíé.

⁴ Fòñorí bebá bhésé,

mbò enyu séfòñori yéntiki mmu ane áká bhese bebá.

Ne kéka sénchwe ndù nemò enen nékà sénkwén ndù bebá.’ ”

⁵ Yesu arem ye ntá yap be, “Sénsót be mmu yweka amòt arón ntá mmæere ywi mpòk nywòp négháká néntìbheti, adep nekok arem be, ‘Nkwáne, nnìkmæet pwo me bekpòkòkò bret bérát. ⁶ Mmæere wa amòt ane achi ambi ndù nekò atwò me anywòp néne, ne mbíkí bhòn nenyíé bechye yí anyie!’ ⁷ Mmæere ywe wu ankeme be, ‘Képere sòñori me. Nnán mfe mbínywòp ne nnán mbære ne bóbha. Mpú kway befate be nchýé wò yényìn.’ ⁸ Dìnjí ká be, yé ndù yi apú kway befate be anchye yi nenyíé, éti yi achi mmæere ywi, abhòn béfáte anchye yi yéntiki enyìn ené yi áyan mbonyune atónórí bédép nekok kebhòn ntánwòp. ⁹ Nchí ghatí ye bhe bé: Nìk ka mmæet éti enyìn ene óyan, chòn Mandem anchye wò. Yán, chòn ongo. Dep nekok, chòn mánene ntá ye. ¹⁰ Kà nò, mbonyune yéntiki mmu ane ánikmæet éti enyìn ene yi áyan, Mandem áchye yò ntá yi. Yéntiki mmu ane áyan enyìn, ágho yò. Yéntiki mmu ane ádébhé nekok, mánene ntá yi. ¹¹ Bé bachíbhò, mmú yweka ane mbák móywi abhep yi tansi, ansòt chi nnyó anchye yi, chi agha? ¹² Yé chí nechí-nkòk ké mmò abhep wò, óchye yi ngá-neghay? ¹³ Mbák be bó bebá, bábhòn nti bechye berítí menyìn ntá bóbheka, bákáysi be Éta mmu achi amfay, ánok bechye Éfónó Bedyere ntá bo abhen mánìkmæet be yi anchye bhò Éfónó Bedyere ke?”

Yesu atan achá Satan (Mt 12.22-30; Mk 3.20-27)

¹⁴ Mpòkòfú, Yesu ábòk éfónó ebábù ene éká mmu akwene kebhok. Éfú nòkò mbók wu abho berem kepi. Bo abhen bachi are babhak maknkay. ¹⁵ Ke mbòk yap báré rem chi be, “Belsebul mfò befónó bebábèbù ke áchýé yi betan bebok befónó bebábèbù.” ¹⁶ Bo báré yan mbi memò yi. Bábhép yi ankà enyìní maknkay ené ébhak mbò erìn ené étòn be betan ebhi béfú chi ntá Mandem. ¹⁷ Ke ndu Yesu áriní nkaysi yap, aghati bhó be, “Yéntiki etòk ene akòre achi are bo mánù nòkò ne bati, ébhòn chi meneme. Ne nneréket ané ákóré áchí are ne bo mánù nòkò ne bati, ákwéné kwen. ¹⁸ Ne mbák Satan ankà befónó bebábèbù bhi

menu ne bati, ná yi ákway bebhak enyü mfo ane yi achi ndü eröri mpok? Nchi bhep be mbonyune bärëm be ndü betan Satan ké mēbòk befónó bebúbēbē. ¹⁹ Ne mbák ndü betan Satan ké mēbòk befónó bebúbēbē, bakoŋo bhēka bábòk bhō ndü betan agha? Chōŋ bakoŋo bhēka mántan be! ²⁰ Ke mbák, sayri sayri mēbòk befónó bebúbēbē chi ndü betan Mandem, nō chi Mandem anán achi nenti eneka mbō Mfo. ²¹ Mpok mmü ntantan ábhahberi eket eyi ne menyiní nenu bhi, yē mmu apu kway beghep menyiní ebhi. ²² Ke mbák mmu ane átán acha yi atwō ánu ne yí, andén yi, ansot menyiní nenu ebhi ebhen yi asiki nti are, ampòko menyiní ebhi andok ankore ne bo bachak. ²³ Mmu ane apu ne me, achi chi mümpap wa. Ne mmu ane ápú kwak me ndu mēnyókóti bhō, átákatak.”

Efónó ebúbē ekway bepetnsem ntá mmu
(Mt 12.43-45)

²⁴ Bérōŋ ambi Yesu arem be, “Mbák mámbòk efónó ebúbē éndó mmu, érap chí bōŋbōŋbōŋ amem baso, éŋjan nōko ebhak ene yo échwe. Mbák ébhíki ghó ebhak bechōko, ²⁵ érēm be, ‘Chōŋ mpētsem ebhak ene mfú.’ Ne énáŋ émpētsem, engo be mányo esi eket eyi, bághókó sayri, ²⁶ efónó ebúbē eyo éróŋ ye, énsot befónó bebúbēbē béchák tándrámt ebhen bébébhé becha yo. Bó menkem mēndok mēchwe mmu wu amæt mémbak ne yi, nté yi ambep ancha ane mbi.”

Manák amen tetep

²⁷ Yesu arémé nókó nō, ngoré amot amem ngémtáy bo abhen bachi are arem ntá Yesu ne eyōŋ amfay be, “Éri echa ntá ngoré ane ábhé wō, achye wō ami!” ²⁸ Yesu akeme be, “Bo abhen eyap eri echa chí abhen bághókó Eyōŋ Mandem ne mánkē nōko mbō enyü éyāŋ!”

Bárēm be Yesu ántōŋ eriní maknkay
(Mt 12.38-42)

²⁹ Ené bo báchák báchēm aré mándok nōko chí ambi, Yesu abho berem ntá yap be, “Mkpáká bhō ane echōŋ áber acha! Bábhēp be mántōŋ bhō eriní maknkay. Ke yē emót mpu tōŋ bhō, ébhíki fuet ene Jóna. ³⁰ Nkúbhé mbō enyü Jóna achi nyaka eriní ntá bo Ninive, enyu yo ké Me Mmu mfú ntá Mandem nchi bhak chōŋ eriní ntá mkpáká bhō abhen echōŋ. ³¹ Ewak Mandem átāŋ bō mmik, mfo ngoré ane áchí nyaka etok Shéba áfate andem be bo mkpáká mmik ane echōŋ báká bebú mbonyune yi afu nyaka nekō nesie arok begbok menyiní ebhen Mfo Sólomon átāŋ bhō ne beyā neriníndak. Ne nchí ghati bhe be mmu achi fá nēntí eneka ane acha Sólomon, Yē nō, bápú ka begbok yi. * ³² Ndü nywōbhé manyé, chōŋ bō Ninive mángati be bhō mkpáká mmik ane echōŋ bé bekwéné bechí ne bhe mbonyune mpok bō bághókó enyiní ene Jóna aghati bhō, bátíknsem ndü bebú bhap. Nchí ghati bhe be mmu achi fá néne ane áchá Jóna, yé nō, bápú ghok yi!

Yesu atōŋ be amík áchi mbō erónó ene ékà mmu ángó mban
(Mt 5.15; 6.22, 23)

³³ “Yē mmu apu dure erónó ansot enyiní ankuti. Bádare erónó, mánte chí ebhak ene babhōŋo bete yo be mban ángó ntá yēntiki mmu ane achwe anywóp. ³⁴ Amík ayeka achi berónó ebhen békū mángō mban. Mpok amík ayeka achi ariári, mmæt eyeka enkem éjwi ne bediéré. Ke mbák amík ayeka ápú ariari, mmæt eyeka enkem éjwi ne ejuri. ³⁵ Sot ye ka mpok be bediéré ebhen

* 11:31 Nō chí: etok ene echi ebhe Saut.

bákaysi be bechi be anti béké bhak ejuri. ³⁶ Mbák ye bati yeka ankem ajwi ne bediéré, ne yé mandú ejuri apu are, chon nepém eneka nenkem nembak pépép, mbó mmu ane ábhónó erónó ne éghò, enton noko yi mbi.”

Yesu aji bõnkwo Fàrisi ne baton ebhé Mandem

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

³⁷ Yesu anáná nókó berem kepi eken, múnkwò Fàrisi amot abhiji yi ndú nenyíe eket eyi. Yesu arak achwe anywóp, achoko amik menyie nenyíe.

³⁸ Múnkwò Fàrisi wu abhak maknkay béghò be Yesu abhiki so amò mbò enyú epin eyap étón ke anyie nenyíe. † ³⁹ Acha aghati múnkwò Fàrisi wu be, “Bé bõnkwo Fàrisi, básot mpok bétyét nsemé nchán ke menémé ne bebá bejwi be anti. ⁴⁰ Bé bechijí bho! Mandem ane aghókó enyinj, pú yi ke aghoko mmem ne nsem eyi nkwo? ⁴¹ Ke enyinj ene bábhonó beka chi besot menyinj ebhen bechi amem bekpure ebheka mánychye ntá bachébhébo ne chon bepín ebheka menkem mémbak nkwo pépép.

⁴² “Bé bõnkwo Fàrisi, chon embep ntá yeka encha, mbonyune bapú ka enyinj ene echi chak ntá bho ne bábhiki kón Mandem. Básot ndu beri amot ndú baru byo mánychye ntá Mandem, mánká enyumot ne mbwot achak. Bábhon bekon Mandem ne mámbak sayri ne bho ke bábhiki bhon beghokontik bebhé béchák.

⁴³ Bé bõnkwo Fàrisi, chon embep ntá yeka encha! Bákón bechoko ndú menok kenókó amem bekeré nenikimæet bo Israel, ne bákón be bo mankaka noko bhe ne kenókó nefisie. ⁴⁴ Chon émbép ntá yeka encha! Báchi mbó manem ane mmu ákò amfay keriji be chi manem.”

⁴⁵ Nton ebhé Mandem amot arem ntá Yesu be, “Nton, mpok órém menyinj ebhen, óchye bhese nkwo ntíanwóp!” ⁴⁶ Yesu akeme be, “Bé baton ebhé Mandem, chon embep ntá yeka nkwo encha! Nti achi be mányíere bo mámpókó menwópti batu ané be babhon bapú kwak bo mámbaré bebhé bho yé mandú. ⁴⁷ Chon émbép ntá yeka encha! Bachímbi bheka báway nyaka baremé kepinti. Bâte manem ayap néne, mángwati mbi aré beka yo ándí amik.

⁴⁸ Beka enyu eyo, étón be báchi enyumot mbó bachímbi bheka abhen báway nyaka baremé kepinti Mandem ndú bâte beriti manem ntá yap. ⁴⁹ Etiyo, ke Mandem, ndú nerinjindak eni, arémé be ‘Chon ntó baremé kepinti ne bõnto bha ntá bo Israel; ne chon mángwáy mbok eyap, ne mánychye abhénéfú beyá esonjori.’ ⁵⁰ Chon Mandem antemsi ye mkpáká bho abhen echon éti manon baremé kepinti mankem abhen bo báway te nebhómik, ⁵¹ bebho ne Abel kpát beghaka amæet Sakaria mu báway nenti éfémé akap ne ekerákap Mandem. Nchí ghati bhe be chon Mandem antemsi mkpáká bho abhen echon éti bawú yo ankem! ⁵² Bé baton ebhé Mandem, chon émbep ntá yeka encha! Bábhese efijí ene mánène mbinywop ane mmu áfuèt aré ke ambón nejwímem ndú barak Mandem. Bábhiki chwe are, ne báchyet mbi ntá abhen báyan nyaka bechwe are!”

⁵³ Neró ane Yesu arò nebhæet wu, baton ebhé Mandem ne bõnkwo Fàrisi babho bechiti yi ne bebhép, mányonji noko yi beka yi ankwen anyu. ⁵⁴ Ne mánõbheri noko yi ndu beka yi ákwén ndú eyonnyu.

12

Yesu ayep bõbhi batu be baké bhak bó betábhá

(Mt 10.26, 27)

† **11:38** Bo Israel babhón nyaka enyu ené básó amò ke mányie nenyíe. Bákaysi nyaka be epin eyo éká bó mámbák chak besí Mandem.

1 Éne Yesu árèm nò, bo báre twò, kpát báyá báchá, mánjati nòkò bati. Yesu ayambi arèm ntá baghòkò bhi be, “Sòt ka mpok ne yis bònkwò Fàrisi. Báchi chí bõ betábhá. 2 Yéntiki enyíñ ene bakuti, chòñ mánene. Ne ené echí bhésé bhésé chòñ mánkà bo mandíñi yò. 3 Ndu echí nò, yéntiki enyíñ ene bārémé ansem ansem, chòñ bo mangok yò kponoròñ. Ne menyíñ ebhen bāghati bārú bho ansem ansem chòñ bo mánte amfay beket mámbik be bo mángók.”

Mmu abhòñ bécháy chí Mandem
(Mt 10.28-31, 12.32, 10.19-20)

4 “Mamùre bha, nchí ghati bhe be, báké cháy bõ mmik. Bákway beway chí mmuet nkwa ke bápu kway beku enyíñ echak ene ebèbhe echa eyò. 5 Ghók ká mmu ane bābhòñó béchay. Cháy ka mmu ane ákway beway mmuet yeka, ne ankwáy memese be amem nepingo! 6 Pú mmu akway beku bõkenen batay ne nkáp ane apu yéñyíñ? Yé nò, Mandem apú ghòkòntik yé amòt. 7 Ke ná ne be? Mandem aríñi yé chí mpäy bekaká emene ebhen béchí yéntiki mmu yweka anti. Báké chay ye yéñyíñ ené bo bakway beku bhe. Besí Mandem, yéntiki mmu yweka abhòñ menwòp tontó achá ngémtáy kenen.

Bo abhen bachi bõ-Yesu

(Mt 10.32, 33; 12.32; 10.19, 20)

8 “Nchí ghati ye be be, yéntiki mmu ane árèm kponoròñ besí bõ mmik be yi achi mmu wa, chòñ Me Mmu mfú ntá Mandem ndem besí bõángel Mandem ndú nywòp manyé be mmu wu achi awa. 9 Ke mmu ane atañja kponoròñ besí bho be apu mmu wa, chòñ menkwò ntañja besí bõángel Mandem be yi apu mmu wa. 10 Ne chòñ Mandem amfojori yéntiki mmu ane árèm ebábù éti Mmu ane áfú ntá Mandem, ke apú fojori mmu ane árèm ebábù éti Efónó Bedyere. 11 Mpok básóré bhe ambi ndu betan be amem bekeré nenikímuet ebhap ne besí bõbati etòk ne bõgòbhano, báké seme enyú bákway betañja mmuet ne éti enyíñ berem. 12 Mpok eyò chòñ Efónó Bedyere ántón be enyíñ ene bābhòñó berem.”

Nekáy echíñti mfo nkáp

13 Ené Yesu áchyè baghòkò bhi manie enyu eyò, mmu amòt amem ngémtáy bho arèm ntá Yesu be, “Ntòñ, ghati mómaya ánkóré newú etayese ányché ebha menyíñ!” 14 Yesu akeme yi be, “Nkwáne, agha ábháré mé ntañjá manyé ne nkóre menyíñi newú ntá yeka?” 15 Ke aròk ambi arèm ntá bo mankem be, “Sòt ka mpok! Kém ká mmuet be báké fyé ngonjo ndu ebhòñ beyá menyíñ. Puyé chí beyá menyíñ ke békém nepém nkwa.” 16 Yesu átém bó nekay be, “Nki múnkáp amòt áchyè nyaka yi beyá mbwòt. 17 Ekà abho békáysi andeme nòkò be, ‘Chòñ nkà yi? Mbíki peré bhòñ nebhué bébhué mbwòt?’ 18 Ke árèm ne mmuet yi be, ‘Chòñ mmokoti bétak ebha, ngoko ebhen béchíkítí, mfyé mbwòt aya ne menyíñ ebha are.’ 19 Ndem ye ne mmuet eya be, ‘Ónán òbhòñ beyá menyíñ ebhen besòt beyá mamié. Képeré sòjori mmuet. Nyié, nyú, ónkà manák.’ 20 Ke Mandem aghati yi be, ‘Wò echíntímu! Nkúbhé beti ebhen, nepém ene némay. Ke menyíñ ebhén òbhúré béròp chòñ chí ebhen bo bachak!’ 21 Nò ke éfakari ne mmu ane ábháré menyíñ ntá yímbòñ, ke yi kekà menyíñ ebhen bébhòñó menwòp besí Mandem.”

Nkojo Yesu abhòñ besiki nti ne Mandem

(Mt 6.25-34)

22 Yesu aghati ye baghòkò bhi be, “Nó ké nchí ghati bhe be, mmu áké bhòñ basémé éti nepém eni be chòñ nyié yi, chòñ mfyé yi? 23 Nepém nkwa nébhíkí cha nenyíé? Nepém nkwa nébhíkí cha ndené? 24 Yíñi ká kenen. Képu kwan

nenyíé ne kápú fere mbwot ebhi. Kébhíki bhon beket ne yé chi béták ebhen bébhúre nenyíé aré. Mandem ke áchyé ko nenyíé, ne besí Mandem, bácha kenen tontó! ²⁵ Ne ntiki mmu yweka basémé ákway beka nepém eni nénsap, ye chi mandú ninjini nénchá enyu nebhon bebhak? ²⁶ Mbák ye bapú kway beka mandú enyih mbo eyo, ndaká yi bábhon basémé éti menyih bechak? ²⁷ Yiní ká bochuchu abhen bágó. Bápú ká betik, ne bapu ghoko nden. Ke nchi ghati bhe be, yé chí Mfo Sólonon mmu ábhón nyaka beyá keném, abhíki bhon nyaka nden ene eri mbo yé chuchu amot. ²⁸ Mandem ké ághókó tákó ne berí ebhi, tákó ane ákway bebhak echon, mbúré angwasi, mámfyé ango. Bákáysí bé be ké Mandem apu kwáy békwak mámbón nden béfyé amuet ké? Neka eneká ne Mandem négápsi necha! ²⁹ Báké sonri ye bati yeka bebher éti enyih ményie ne éti enyih menyu. ³⁰ Bó mmik bákóno menyih ebhen ke diní ka be étayeka arinj be bábhon bebhon bó. ³¹ Fíé ká ntí chi be Mandem ámbák Mfo yweka, ne chon yi anchyé be menyih ebhen menkem nkwo.

*Enyih Yesu átónó éti kefó mmik
(Mt 6.19-21)*

³² “Bóhha, báké chay, yéndo báchi nkwo bágónómén ane abhiki ya. Mandem abhon manák bechye be akóre ndú kefó eki. ³³ Tí ká menyih ebhen bábhónó máchye nkáp ntá bachébhébo. Bón ká bóbebhá-nkap abhen bápú chon be nkáp anem. Bure ká kefó menyih ekeka amfay. Aré, kó kébhak mpoknkem. Yé ngép apu kway begher enyih are, ne kengok apú chwe ánochti yényih. ³⁴ Ebhak ene nkáp ywe áchi, aré ké nti ene nkwo nébhak.

Bák ká pé mpoknkem

³⁵ “Tonjí ká mmuet mándure berónó bhéka. ³⁶ Bák ká mbo bó-betok abhen mánón be chi-betik awap amfu ndú epá nebhay ene yi áronó are ampetnsem be mánéné mbinywop ntá yi témté, mpok yi átwó ádébhé nekó. ³⁷ Chon endi encha ntá bo abhen bábhak pé mpok etayap átwó! Tetep nchi ghati bhe be mpok yi atwo, ághati bhó mancháko amik, áchon nden eyi, ansot nenyíé anchyé bhó manyié. ³⁸ Yé antwó chí ne néntí bhiti, yé chí mpok nkók ékók, ke antemeri bhó pé, éri encha ntá bó betok bhó! ³⁹ Diní ká be mbo mbónóket árinj nerókó nywop enen ngép átwó, mbu apú ró mándak eket eyi. ⁴⁰ Bé nkwo bábhon betonji mmuet Mmu ane áfú ntá Mandem átwó chon chi ndú mpok ane bábhíki kaysi be yi átwó.”

*Mmó betok ane achi tetep
(Mt 24.45-51)*

⁴¹ Píta abhép Yesu be, “Acha, otém nekay enen chí ntá yese ke chi ntá bo mankem?” ⁴² Acha akeme yi be, “Mmú betok ane achi tetep ne ndinjindak chí ane? Chí ane chi-betik ywi áchyé yi betan be anjini noko bati bakú betik abhen bachi amem efo yi, anchyé noko bhó awap akóre nenyíé ndú mpok. ⁴³ Chon endi encha ntá mübetok wu ane chi-betik ywi átwó antemeri yi ndu ákú enyih ene baghati yi ankú! ⁴⁴ Nchi ghati bhe be, mbák nkubetik wu áku nò chi-betik ywi áchyé yi betan amfay menyih ebhi menkem. ⁴⁵ Ke mbák mübetok arem be, chi-betik awa átat bétwo, ambo beden bó-betok bachak, abhen baghoré ne abhen babhakanem, ne ambo ményie, anyu noko, kpát mmem ánkem yi, ⁴⁶ chi-betik ywi átwó ndú nywop enen mübetok abhiki kaysi be yi átwó ne ndú nerókó nywop enen mübetok wu abhiki rinji. Antemsi yi, amfyé yi nebhuet ane bo abhen bábhíki noko Mandem bachi. ⁴⁷ Ne mübetok ane árinj enyih ene chi-betik áyan yi ankú, ke yi ke tonji mmuet ankú mbo enyu éyan, bátemsi chon yi

sayri. ⁴⁸ Ke ane ábhíkí riñi enyiyi ene chi-betik áyàn yi anka, mbák aka enyiyi ene éyàn mantemsi yi, báchyé yi chi mandú ntemsi. Bábhēp tontó ntá mmu ane báchyé yi tontó. Ne báfyé amík tontó ntá mmu ane báfyé beyá menyiyi amó yi.”

*Yesu arem be yi atwo ne akóre
(Mt 10.34-36)*

⁴⁹ Yesu apēt arem be, “Ntwō beghēp chi ngó fá amik. Mbō ánan akem, mbū nkōñ tontó! ⁵⁰ Chōñ mámfyē me ndū esōñōri mbō mmū ane báfyé yi anyén ndū mpok ane bájwiti yi. Nti nēpú pōp me amem te esōñōri ene éntwō emfæt! ⁵¹ Bákáysí bé ntwō fá amik chi bekā bo mámbák ndu kpák ne bati ke? Ae, ntwō chí ne akóre. ⁵² Bēbhō néne, yēntiki eket ené bo bachi are bati atay, chōñ ákóre ámbak nenti nap. Bati arat kēka abhen bati apay. Bati apay kēka abhen bati arat. ⁵³ Akóre ábhak chōñ enyune chi ápap mōywi ane mbakanem, mmō ane mbakanem ampap etayi, nnō ampap mōywi ane ngóre, mōywi ane ngóre ampap nnō. Nnōnem ampap ngóre mōywi, ngóre ampap nnōnem éywi.”

*Mmu abhōñ beriyi mpok
(Mt 16.2, 3)*

⁵⁴ Yesu arem ye ntá ngémtay bho abhen bachi are be, “Mánán mǎngó nebu ndū nēgírí ndū ebhē nebu ene mmok ánem are, bārem be ‘Manyiēp átwō kwen’; ne émbak enyu yō. ⁵⁵ Ne mánán mǎngō nebhán ndu nebhō bekwen, bārem be, ‘Enem étwō’; ne émbak enyu yō. ⁵⁶ Bē bō betabha! Bāríní béyíñi nebu mǎndem mbák manyiēp ákwen chōñ, ne mbák apu kwen. Ndaká yí bábhíkí riñi menyiyi ebhen Mandem ákū ndū mpokó-ne?”

*Pētsem ndū ekōñ ne mümpaywe
(Mt 5.25, 26)*

⁵⁷ “Ndak yí bē babhōñ bapú kway beriyi enyiyi ene echi chak be mmu anka? ⁵⁸ Mbák óbhōñ ndak ne mmu ne yi ákú manyé ne wō, ókū yi? Óbhōñ béghō be ndaka wo ámay ansem ené bábhíkí rōñ ndu acha manyé. Mbák ónká yi ansōt wō ambi ndū manyé, ntañá manyé áchyé wō ntá bo mbñ nkū ne bō mámfē wō. ⁵⁹ Nchí ghati wō be, opú fu wawak kpáte onchye ákwō ywe ankem, yēnyiyi kerōp.”

13

Tík ká nsem ndū bebú

¹ Nkúbhé mpok yō, mbōk bho abhen bachi aré, bátéme Yesu éti bo Galili abhen Páilet aka baway mpok báchyé akap ntá Mandem. ² Yesu akeme bho be, “Bákáysí be bo Galili bhō bákú nyaka bebú bacha bō etōk Gálili bachak ke? ³ Nó bhō! Dō ngati be be, mbák bábhíkí tíknsēm ndū bebú ebheka, chōñ be mankem mǎngu mbō bhō. ⁴ Ná ne bō batí neku-ne-arat abhen ekeremfáy ene echi nepak éntiñnyen Sílom ékwéné éwáy? Bákáysí bé efákári nyaka ne bho enyu yō chí ndu bákú bebú bacha bo bachak abhen bachi etōk Yerúsalem yō ke? ⁵ Nó bhō! Nchí ghati be be, mbák bábhíkí tíknsēm ndū bebú ebheka, chōñ bē mankem mǎngu mbō bhō.”

Yesu atém nekáy enok ene epu nyu kepem

⁶ Yesu atém ye bhō nekay enen be, “Mmu amōt api nyaka enok ene babhñi bé *fig amem nki ywi. Egháká nókó ményu kepem, are kō ambyō nōkō mbák ényu kepem, ke ake ghó yēnyiyi. ⁷ Aghati mmu ane ákū betik amem nki wu be ‘Yiñí, ndū mamié arát nchí twō beyañ kepem ndū enok ene, ke mpu ghō yēnyiyi. Kpót

yó gúep amik! Ekà kpík yi fá téé, échet nàkò mmik ndéndem?" ⁸ Nkù betik wu akeme yi be, 'Eta, dō èmpét embak ndù mmíé enen nkwò. Chòh ntém nnet ywi ngabheri, mfyé ntòbhé-píó.' ⁹ Ne mbák ényu kepem mmíé mbúrè éndi, ke mbák ébhíki nyu kepem, òkwáy beghati me mkpòt yó nguep amik.' "

Yesu abú ngòré ane abhénti ndù nywòbhé neywémuet

¹⁰ Ewak neywémuet bo Israel, Yesu áre tòn bo amem ekeré nenikímueti eyap. ¹¹ Ngòré amòt abhak aré ane éfónó ebábù éká yi ápéné ndù mamié neku-ne-arát, yi kepere kway bekò chak. ¹² Yesu ághó nókó yi, abhinji yi arem be, "Mmá, neme ene némay." ¹³ Atòk yi ne amò. Témte wu, anyabhe mmuet téé, abho bebiti Mandem.

¹⁴ Múnti ekeré nenikímueti ághó nókó bé Yesu akù móngoré wu atan ndù nywòbhé neywémuet enap, abé nti, abho berem ne eyon etanjatan ntá bo abhen bachi are be, "Sébhòh manywòp átándat ndù békù betik. Mmu ámbòh neme, ántwò chí amem manywòp ayò be mámbù yi. Eképere bhak chí ndù nywòbhé neywémuet." ¹⁵ Yesu Acha akeme ye yi be, "Bé bò betabha! Ntiki mmù ywéka ápú kanjari ye chí mpòn yi, yé chí mpònò batu yi ándók anchye yó manyier ndù nywòbhé neywémuet? ¹⁶ Ná ne ngòré ne, mmò Abraham * ane Satan ágwòré ndù mamié neku ne arát. Echí ebépti enyih befere yi ndù esòhòri ndù nywòbhé neywémuet ke?" ¹⁷ Nerem Yesu áréme nò, ntíánwòp akem bòmppap abhi mankem. Ke beyá bo bábhòh manák be yi àkù menyiní maknkay bho menkem.

Yesu atém nekáy sepep mónak ane bábhìji be móstat
(Mt 13.31; Mk 4.30-32)

¹⁸ Ébhíki tat, Yesu arem ye be, "Kefò Mandem kéchi mbò yi? Chòh njenti kò ne yi? ¹⁹ Kefò Mandem fá amik kéchi mbò mósepep ane énak ene bábhìji be móstat, ane bápí amem nki, séchák, ségò, séròp enòk ene kenen kétwò kente manyay ndù batáp ayi."

Yesu atém nekáy yís
(Mt 13.33)

²⁰ Yesu apet arem be, "Chòh mpet njenti Kefò Mandem ne yi? ²¹ Kechi mbò yís ane ngòré ásòré achem ne nchán fláwa érá. Mandu yís wu akù fláwa nkem amwòt, kpát ajwi amem enyih ene yi achi aré."

Mbi mábhéti ke achi mbi nepém
(Mt 7.13, 14, 21-23)

²² Ené Yesu áron Yerúsalem, are te ndù betòk beghe ne bòbetòk antòn nòkò bho Eyon Mandem. ²³ Mmù amòt abher yi be, "Acha, chòh Mandem ampeme chí báru bho?" Yesu arem ntá yap be, ²⁴ "Nu ka béfuet ndù nyùbhá ane áchi mábhéti. Nchí ghati bhe be beyá bho báyan chòh befuet manchwe ke bápú bhòh mbi. ²⁵ Mbòhòket ánán chòh amfate antiép mbinywòp, báte nefi mándep nòkò nekòk ne mánik nòkò mmuet be, 'Acha, nené bhese mbinywòp.' Ke mbòhòket ankeme chí be, 'Mbíki rinji bhe ne yé chí ebhak ene báfu.' ²⁶ Mámbo ye berem be, 'Pú séchòkò nyaka nebhuat amòt sényíé, ne senyu ne wò? Ne óton Eyon Mandem amem betòk ebhese?' ²⁷ Ke ákeme bhe chí be, 'Mbíki rinji bhe ne yé chí ebhak ene báfu. Fá ká me besí, bé bakù bebù mankem!' ²⁸ Aré, chòh mándi kebho ne mámbak ndù nenyie ámén mpòk bághò Abraham ne Aisek ne Jekóp ne baremé kepinti mankem chòkò ndù nebhuéré kefò Mandem, ene

* 13:16 Ndu nkaysi bo Israel, mbák mmu áchi ebhárémò Abraham, nó achi mmu ane Mandem ápème.

bátiebhé be nefi. ²⁹ Chōŋ bo mámfu mbi ne nsem, ebhé awónem ne awógho, mánychoko manyie epá ndü nebhüéré kefö Mandem. ³⁰ Diñí ká be, chōŋ mbok bho abhen báchí ansem néne mándōp bōmbi, ne abhen báchí bōmbi mandōp ansem.”

*Yesu adi kebho žti bo Yerusalem
(Mt 23.37-39)*

³¹ Ndü nkúbhé mpok eyo, mbok bōnkwo Fárisi bárak bāgháti Yesu be, “Fá fá dok ebhak échák. Mfō Hérōd āyāŋ bēway wō!” ³² Yesu akeme bho be, “Dók ká ghati Hérōd esōp eyo be, ‘Chōŋ ndak ambi bēbok befōŋō bebábēba ne mbú bho echōŋ ne mbúrē, ne égháká noko manywōp arat, nnaŋa betik ebha. ³³ Yēndu échí nō, mbōŋ berōŋ Yerusalem. Nchí ko echōŋ ne mbúrē ne éghaka noko ndü nywōp enen nejwi arat ngaka aré. Amem Yerusalem ke bāway noko baremé kepinti Mandem.’ ³⁴ Yesu akók arem be, Eé Yerusalem, bō Yerusalem! Bē bo bāway baremé kepinti Mandem, mántemti noko ne batay ndu bēway bo Mandem átō be mángáti bhe Eyoŋ eyi. Ndü beyā mpok, nján besot be mfyé amuet bē mámbak ne me mbō bōnkak abhen nno nkak ákúti nebhuet amot ne bebhap ebhi, ke bāpú ka be nkā nō! ³⁵ Ne néne, chōŋ Mandem amferē ntí ndü eket eyeka, éndōp enyu eyo. Nchí ghati bhe be, bāpú pere ghó chōŋ mé, kpáte mpok ane bārēm chōŋ be ‘Sémbítí mmu ane átwō ndü nnyén Mandem Acha.’ ”

14

Yesu abú mmu ndü nywōbhé neywēmuet bo Israel

¹ Ndü nywōbhé neywēmuet bo Israel nemot, Yesu arak ményié nenyié amem eket ene münti amot ane achi múnkwō Fárisi. Bo Fárisi bho bátep yi amík amuet begho ndü yi ákà. ² Mufú abhak besí Yesu ane ábhōŋō nemē afemntay. ³ Yesu abhép batōŋ ebhé Mandem ne bōnkwo Fárisi abhen bachi are be, “Ebhé eyese éká be mámbú mmu ndü nywōbhé neywēmuet ke?” ⁴ Ke báke rem yēnyīŋ. Yesu asot mmu wu abú yí. Arō ye yí arak. ⁵ Abhép yé bho be, “Ntiki mmú ywēka ane móywi ne yē mpōŋ yi ákwēn amem mbokó manyiep ndü nywōbhé neywēmuet ke yi keya yé yi, yé yo témté ámféré?” ⁶ Bō kekway békeme Yesu yēnyīŋ.

Mandem ábhōŋ maŋák ne mmu ane ásēpti mmuet amik

⁷ Ené Yesu áyīŋi, aghó ndü bō abhen mánáká ndü epa báre yap bebhaká kenókó. Achye bho manie be, ⁸ “Mpok mánáká wō ndü epá nebhay, óké tiŋi yap enákó kenókó ónchoko aré mbōnyune ékwáy befakari be mának mmú ane acha wō. ⁹ Ne mmu ane ánáká bhe antwō andem be, ‘Fate chye epok ene ntá mmú-ne.’ Mbák émfákári enyu yo, šfaté ne beyā ntíanwōp bēroŋ bechoko ndü nebhuet ane ábhíki bhōŋ yē mandú kenókó. ¹⁰ Mpok mánáká wō ndü epa, yap chi enok ene ébhíki bhōŋ yē kenókó, be mmu ane ánáká epa ántwō, ankwáy berem ntá ye be, ‘Nkwāne, twó choko ndü enákó kenókó.’ Bō epa bachak mángo be mmu ane ánáká epa áchyē wō kenókó. ¹¹ Yē agha ane áyoŋ mmuet, Mandem ásēpti yi amík. Ne mmu ane ásēpti mmuet amík, Mandem ákōsi yi amfay.”

¹² Yesu arem ye ntá mmu ane ábhíŋi yí ndü epa nkwo be, “Mpok óbhíŋi bho ndü nenyié, óké bhíŋi chi mamūere bhe, ne bōneréket ywe, ne bō nkáp abhen bachi kekwoŋ ne wō. Mbák ómbíŋi chi menyū bo bho, bō nkwo bákway bebhiŋi wō bé ónyíé nenyié ne bho ne eyo émbak akap ane óbhōŋ. ¹³ Mbák ónák epa, biŋi bachébbébhō, ne babák, ne bakem, ne manemamík. ¹⁴ Ne eyo éndi encha mbōnyune menyū bōbhō bāpú kway bekeme enyīŋ ene óká ntá yap. Ke

Mandem ákap wə mpok yi ákà bo abhen bachi chak besí bhi mámpetnsem ndü nepém.”

*Yesu atém nekäy epä egho
(Mt 22.1-10)*

¹⁵ Yesu ánáná nókó béré m menyin ebhen, mmu amət ane áchí ndü nenyié ne yi, arem ntá yi be, “Chəj endi ntá yé agha ane ányie epä ene ébhak ndü nebhuət Kefo Mandem awu amfay!” ¹⁶ Ne Yesu aghati yi be, “Mmüfu anak nyaka eram epa, abhinj beyá bho.” ¹⁷ Mpok ane epa ébhónj bebho ákwáy nókó, ató mōbetok ywi be andək angati bo abhen yi anaka be, “Twó ká, mánanj batonji yéntiki enyinj.” ¹⁸ Arək aghati bhó, ke yéntiki mmu wap arəbhe ghati yi chí be ndak akem yi. Ane mbi arem be ‘Nku nki ne mbanj bérəj beyinj wu. Nikmuet, ghati etaye be áké benti.’ ¹⁹ Achák arem be, ‘Nku mpanj byó ene ékwənj baki. Nchi yan ndók ngó betik ebhen yó ékwəy beka. Nikmuet. Ghati Etaye bé áké benti.’ ²⁰ Anéfú arem be, ‘Néne ke mbáy ngərə. Mpu kwáy ye bétwə.’ ²¹ Mmō betok wu arək aghati etayi menyin ebhen bōbhō báremə. Mbənjəket abenti. Aghati mōbetok yi wu be, ‘Fú, dók áyák ndü yéntiki mbay ane áchí etək ne yéntiki nebhuət ane bo báci are sət bachébhébhə twə ndü epa ne bhə. Twó ne babák ne bakem ne manémamik.’ ²² Mmō betok arək atwó, arem ntá yi be, ‘Eta, nkə enyinj ene óréme ke eket ébhíki re jwi.’ ²³ Etayi arem be, néne, dók, etək ndü babhí agho ne ndü babhí bebhi. Fíé betanj bé bo mántwó bé eket epa énjwi. ²⁴ Dinj ká be, yé mmu amət ndü bo abhen njambi ke bó ketwó, apú kwáy béghókóti enyinj ndü epa eya-ne.”

*Menyinj ebhen nkojo Yesu abhónj ménem
(Mt 10.37, 38)*

²⁵ Ngémtay bho bərə kə ne Yesu. Ayibhiri mmuet eram ntá yap be, ²⁶ “Mbák mmu áyən bébhak ne me apú kwáy bebhak nkojo wa mbák abhíki kəj me áchá etayi ne máyi, ne ngərə ywi, ne bōbhi, ne, bōmayi abhen babhakanem ne abhen baghoré ne ankəj me ancha ye chí mmueré yi. ²⁷ Yé agha ane ábhíki ka bepəkó eyi eko ankojo me apú kway bebhak nkojo wa.

²⁸ “Mbák mmu yweka áyən bete eket egho, pu áyambi anchəkə amik ankay, angə mbák nkáp ane yi ábhónj akway ane yi áte eket anaŋa? ²⁹ Mbák abhíki kə nə, ákwáy beghoko nebhuéréket ke yí kete eket ánáná, ne bo abhen bágħó yo mámbə béwáy yi be, ³⁰ ‘Ane abho bete eket ke echa yi menaŋa.’

³¹ “Ne sénsət be mfə amət abhónj batemé nenu nka byo (10, 000). Apeéré rəj menu ne mfə ane ábhónj batemé nenu nka esa, (20, 000) ákə yi? Pú áyambi anchəkə, ankaysi sayri, mbák ákway menu ne mfə wu? ³² Ne mbák ángó bé betanj ebhi bébhíki kway, áto bo ntá mfə wu mpok batemé nenu bhi babhuət nekə nesie be mánsókórí enyu ene bápú nu ne bati.” ³³ Yesu arem ye be, “Échí enyumət ne be mankem. Mbák mmu abhíki bhəj nti berə yéntiki enyinj ene yi ábhónj, apú kway bebhak nkojo wa.”

*Ngán ane ábhíki bhəj manyinjti
(Mt 5.13; Mk 9.50)*

³⁴ Yesu arem be, “Ngán áchí erítí enyinj. Ke mbák ngán ábhíki pere bhəj manyinjti mi, ná bákway beka wu ampət ambak erítí ngán? ³⁵ Enyú ngán wu apú pere ri ndü yényinj. Apú ri amik ne apu ri yé ndu beye ndu ntó-takə ane báyanj ámpóś ánchye ntəbhé-píś. Báto wu to. Mmü ane áyən beghok ántá batu angok sayri.”

15

*Aghónómén ane aneme
(Mt 18.12-14)*

¹ Mpokófu, babhebhé nkábhénti ne bakú bebú bachak béré kap Yesu ndu beghok menyin ebhen yí átòn. ² Bónkwá Fárisi ne baton ebhe Mandem bábho menywinti be, “Mónkwáne ásyepiti bô bebú, ne ányie te nenyié ne bho.”

³ Eká Yesu atém bô nekay enen be: ⁴ “Sénsót be mmü yweka amot abhön bágghónómén besa betay. Mbák amot anem ebhi, ákà yi? Pú árà ané besa menwi nsem neká ne anwi, andak beyan awu amot kpát ambon wu? ⁵ Ne mbák agho wu, ápokó anyana manki ne manák, ⁶ ne mpok ane yi ágháká anywóp, ábhini mamæere bhi ne bakokosi bhi, angati bho be, ‘Nák ká ne me mbonyuné, mbón ághónómén wa ane ánémé nyaka.’” ⁷ Yesu arem ye be, “Nchí ghati bhe be nkúbhé enyu yo ké manák ábhák amfay ntá Mandem ne bóangel éti mmü bebú amot ane átikínsem ndü bebú bhi encha bo besa menwi nsem neku ne anwi abhen bákáysi be bachi chak besí Mandem ne ntí apú ane bô batic nsem ndü bebú bhap.”

Ebhókó nkáp ene énémé

⁸ Yesu apet arem be, “Sénsót be ngóre amot abhön bebhókó nkáp byó. Mbák ebhak émot énem, ákà yi? Pú ádure erónó, ansot ketiní anyo eket enkem, ambyo sayri mbánkem kpaté angó yó? ⁹ Ne mpok ághó yo ábhini mamæere ne bakokosi bhi, angati bho be ‘Nák ká ne me mbonyuné ngó ebhókó nkáp ene eneme.’” ¹⁰ Yesu arem ye be nchí ghati bhe be bóangel Mandem bábhon manák éti mmü bebú amot ane átikínsem ndü bebú ebhi.”

Nekáy chi ne bôbhi bati apay

¹¹ Ndu beron ambi Yesu arem be, “Mmüfú abhön nyaka bô babhakanem bati apay. ¹² Ewak émot, ane mónkwen arem ntá etayi be, ‘Eta, chye awa ákóré menyin bé.’ Etayap akóre menyin ebhi ntá yap bati apay. ¹³ Ansem mpáy manywop, ane mónkwen anyokoti menyin ebhi apoko arok etok échák neko nesie. Aré achonji menyin ebhi menkem ndu ményie epó nepem. ¹⁴ Achonji nókó yéntiki enyin, erémé nsay ékwén etok eyo enkem, aron amó apay. ¹⁵ Eká arak, abhat mmæet ne mmü etok eyo amot. Ató yi be ándók, áne nókó bakók bhi amem nki ywi. ¹⁶ Are yán menyie nenyié bakók, ke yé mmu kechye yi enyin menyie. ¹⁷ Ke ásóré nókó nkaysi ne mmæet yi arem be, ‘Ghó ká me-á, bakú betik etaya báchí awu mányie nenyié mmæet ngokngok, mándó nokó mbok, nsay átwó way me fá! ¹⁸ Chon mfá mpetnsem ntá Etaya ngati yi be, “Eta, nká Mandem bebú, ne nká wó bebú. ¹⁹ Mbíkí pere kway mmu ane bábhini be móywe. Sot me chi mbó nkubetik ywé amot.”’” ²⁰ Afate abho bepetnsem ntá etayi. Ke ené yi abhæet neko nesie, chi aghó yi ndu átwó. Ntinso nékém yi, afate, ajet arak akém yi abhene. ²¹ Mmó arem ntá yi be, ‘Eta, nká Mandem bebú, ne nká wó bebú, ne mbíkí pere kwáy mmu ane bábhini be móywe.’” ²² Ke chi aghati bô-betok bhi be, ‘Twó ká ayak ne éwet ene erí échá mánsobheri yi ne yo, mámfyé yi senon ndü senonáwo, ne nkwo bhánya bekek. ²³ Dók ye ká mánkem mósené mpon mángwáy mánká nenyié be sényié senká manák, ²⁴ mbonyuné mówa-ne agú nyaka, ke nëne apet achi nepém. Anem nyaka ke mpet ngo yí.’ Afó ké epa ébhó.

²⁵ “Mpók yo, móywi ane nsénsi abhak ebhi. Agháká nókó kekwót ne eket ndü yi afu ebhi ápetnsem anywóp, aghók ndü nkenkwet ne nebhen néchí anywóp.

²⁶ Abhini mmóbetok amot abhép yí be ‘Ntiki ndak áchí fá echon?’” ²⁷ Mmó betok

wu aghati yí be ‘Mómáye apetnsem, ke etaye áway mósene mpõh mbõnyuné apetnsem dok.’²⁸ Mõmbi wu abénti, anisi bechwe anywõp. Chi afú arøk are anik yí mmæt be anchwe anywõp.²⁹ Ke akeme etayi chi be, ‘Yini, beyá mamíe ane ankem, nchí fá ne wõ, nkũ nõkõ betik ntá ye mbõ nsem. Yé òrem be yi, nkũ kũ, nke tanj ntí. Yé nõ, õbhíkí re chye me yé chi mómene bé nkũ mãnják ne mamũere bha.’³⁰ Ke mpok mójywe-ne mmu árõhõ anyíe menyin ebhe ne baghõre-nekõ áperõnsem, õwáy yi esenõmpõh!’³¹ Chi abhinji ye yí arem be, ‘Mõwa, õchí fá ne me mpõk nkem, ne yõntiki enyinj eya, chí eye.’³² Echi mbũ erítí enyinj be senkem epa éne, sénkũ manják, mbõnyune mómáye ne agú nyaka ke néne achi nepém. Anem nyaka ke sépet segho yí.’”

16

Yesu atém nekay betõh enyũ mmu ákway békũ ne nkáp

¹ Yesu apet arem ntá bakoõhõ bhi be, “Mũnkáp amõt achi nyaka. Abhõn mũbetik ane ákem menyin ebhi menkem. Bo bághati yi be, mmũ betik ywí wu áchõhnti nkáp ywí.² Abhinji mũbetik wu arem be ‘Ntiki ndak né ngoko ãti ye? Dók twõ mé ne bekátí ebhen ósinj yõntiki enyinj eya aré. Õbhíkí pere kwáy békem menyin ebha.’

³ “Mũ betik wu arem ne mmæt yi be, ‘Chõh nkũ yi? Mmæt apú mé békũ betik betanj betanj, ne ntí ánwõp me menyin menyin. ⁴ Ebhíkí tat, arem be, néne ndinj enyinj ene nchí kũ bé bo mãnsíeptí me amem beket ebhap mpok báferé me ndũ betik.’⁵ Abhinji bõ barem abhen chi-betik ywí amõt amõt. Abhép ane mbi be, ‘Yi ókẽm chi-betik wa?’⁶ Akeme yi be ‘Babhanjá bawet besa betay.’ Mmũ betik wu aghati yi be, ‘Ghó ekati barem eye, sõt, wupsi, sinj babhanj besa bepays nsem byo ndũ ené ekõ ne.’⁷ Abhép ye anefú be, ‘Õkém ná?’ Akeme be, ‘Bebhá nchwi besa betay.’ Mmũ betik wu achye yí ekati barem arem be, ‘Sõt, wupsi sinj bebhá nchwi besa menwi ndũ ene ekõ.’⁸ Chi-betik ywí ághó nõkõ bé arwõ yi enyuyõ, akaka yí bé yi abhõh kẽnwanj békáysí ndak. Echi tetep be bõ mmikí ne bákũ menyin ebhap ne kewnwanj bácha enyũ bo Mandem bákũ ebhap.”

⁹ Yesu arem be, “Kefõ bakáp ne menyinj mmik kékway bétwõ ne bebépti menyin ke nchí ghati bhe be, mãnsõt kõ mãnkũ bo mãmbák mamũere bheka bé mpok kémáy, Mandem ánsõt bhe ndũ bechókõ bhi ebhen bébhíkí bhõh ngwenti.¹⁰ Mmũ ane ábhũre bariep ndũ báru menyin, ábhũre bariep mi ndũ beyá menyin. Ne mmu ane apú bhũere bariep ndũ báru menyin, apú bhũere bariep ndũ beyá menyin nkwõ.¹¹ Mbák bãbhíkí tõh be bãbhũre bariep ndũ baraká nkáp ne menyinj mmik, agha ákway besikí nti ne be amfye kefõ bakáp eken kebhi bhõh ngwenti amõ yeka?¹² Mbák bãpú bhũere bariep ndũ menyin ebhen báfyé amõ yeka, yé mmu apú kway bechye bhe menyin ebhen bechi amfay?¹³ Yé mõbetok apu kwáy betok bachi batí apay ndõh amõt. Mbák ámbõh bachi bpay, ákõh amõt ancha anefú, mbák épú nõ, achye kenókõ ntá amõt, ambyak anefu. Mmu apu kwáy betok Mandem antok nõkõ menyin mmik.”

Mbõk menyin ebhen Yesu árémé

¹⁴ Yesu árém nõkõ menyin ebhen, nkwõ Fárisi bo bákõhõ nkáp tontó báre way yi.¹⁵ Yesu aghati bõ be, “Bé bãchí bo abhen bátõh mmæt be bãchí chak besí bho. Ke Mandem arinj bati yeka. Enyinj ené bo báyinj bé ebhõh menwõp chí enyinj ene Mandem ápáp.”

16 Yesu apet arem be, “Jōn Njwiti ápére two, bo bátōn nyaka chi menyin ebhen bechi amem basin Moses ne amen baremé kepinti. Basiní mō kē bo bákōnjo nyaka. Jōn átwō nókó, bábho beghati bho Mbok Ndíndí eti Kefo Mandem, ne yéntiki mmu are nu bechwe aré ne betan. 17 Ke echi wikirik be mfay ámfúét, mmik amfuet, echa be mandú enyinj ndū basin amen Moses ne amen baremé kepinti áném. 18 Echi ye be, yéntiki mmu ane áró ngoré ywi ndū nebhay, akwēn berwop. Ne mmū ane ábháy ngoré ane nném áró ndū nebhay, akwēn nkwo berwop.”

Nekáy múnkáp ne Lásárōs

19 Yesu atém nekay enén be, “Múnkáp amot achi nyaka ane afyé nden beyá nkáp, anyie noko epa yéntiki nywop. 20 Nchébhému amot achi nyaka. Aka nyén be Lásárōs. Báre bhare yi ndū nyūbha múnkáp wu mpoknkem. Mmuet yi ajwi ne befuet. 21 Abhōj ekwak menyie yé chi bechokoti ebhen békwenti amik mpok múnkáp anyie nenyie. Enyinj echak abhak be mmú múnkáp éré ran éniñi noko befuet ebhi. 22 Ansem mpok, nchébhému wu agú, bōángel Mandem basot yi barok amfay, bákū yi achoko kekwo ne Abraham. Múnkáp agú nkwo, bábhéme yi. 23 Arak etakó bawú, abhak ndū beyá esōjori aré. Ayōñ nókó amik amfay, aghó Abraham neko nesie ne Lásárōs abhak yi nepaká mmuet. 24 Múnkáp wu akók ye arem be, ‘Eta, Abraham, gho me ntínso. Tó Lásárōs ántáp senōñ awo ndū manyiep antwo ankwe ne nti mandú. Nchí ndū beyá esōjori amem ngó-ne.’ 25 Ke Abraham akeme yi chi be, ‘Mówa, ké ghokontik be mpok ochí awu amik, obhōñ nyaka beríti menyin ené Lásárōs ábhōjō chí bebépti menyin. Ke néne yí achí sayri fá ené wo óchí ndū nenyíé ámén. 26 Dīñi nkwo be, erémé nepi nékore bhese enyuné, yé mmu apu kway befu fá ampe antwo ntá yeka; ne yé mmu apú kway berō ebhē yeká, ampe ántwó fá ntá yese.’ 27 Múnkáp wu arem be, ‘Eta Abraham, nikmuet tó ye Lásárōs ndū nneréket etaya. 28 Mbōñ bōmaya batí atay. Ghatí yi ándók ánsemti bhō be báké two nkwo ndū nebhuet nenyíé ámén ane.’ 29 Ke Abraham akeme yi chí be ‘Bōmaye babhōñ basin Moses ne amen baremé kepinti. Mángók menyin ebhen basiní mō ághāti bhō.’ 30 Arem ntá Abraham be, ‘Ae Eta Abraham, eyo ébhíki kway. Mbák mmu amot ane ánánjá agú ámpétnsem angati bhō, chōñ mántiknsem ndū bebú bhap.’ 31 Abraham aghati ye yi be, ‘Mbák bōmaye babhíki ka beghok menyin ebhen bechi amem basin Moses ne amen baremé kepinti, nō bápú kway beghok ye chi mmu ane ánánjá agú ke ápetnsem ntá yap.’”

17

Sot ka mpok be mmu aké kē nti ankwen ndū bebú (Mt 18.6, 7, 21, 22; Mk 9.42)

1 Yesu abho béghāti bakoño bhi be, “Mamō ane átēn bo ndū bebú ápú nók bétwo. Ke chōñ émbep éntcha ntá mmú ane akū mamō ántwó ntá bho! 2 Echi sáyri ntá mmu wu be mánsot ntay negho mánsot emi eyi, máme se yí amem manyu etcha yi bebhak nepém anka mmú amot ane ánokó Mandem anken ndū bebú. 3 Sot ka mpok! Mbák mómaye ánka wo bebú, ghatí yi bé ándó epin eyo. Mbák atiknsem ndū bebú bhi, foñori yi. 4 Ne mbák aka wo bebú ndōñ tándrámot ndū ewak ne yéntiki ndōñ antwó, anik wo mmuet be, ‘Eta foñori mé,’ obhōñ béfōjori yi.”

Neka nébhōñ betan

⁵ Bõnto Yesu barem ntá yi be, “Acha, kwak bé neka eneŋe néntán nendak ambi.” ⁶ Acha akeme bhõ be, “Mbõ bãbhõn neka ne Mandem enén néchi yé chi níjíníjĩ mbõ mósepem ane enok éne bãbhĩjĩ be *móstat, mbõ bãkway béghati enok éne be, ‘Fá fá ne bakan dók tẽ awu amem manyu’, ne yó engok be.”

Betik ebhen mübetok Yesu

⁷ Yesu arak ambi betõn. Arẽm be, “Sénsõt be mmũ yweka amõt abhõn mübetik ane áchĩ ebhi ákũ betik, yé chí ndu bebhábhẽri bághõnõmẽn, yé chí ndu békwan mban. Mbák afũ ebhi apetnsem anywõp, wõ chi-betik ywi õghati yi be, ‘Twõ chókõ amik nyie nenyiẽ?’ ⁸ Pú õghati yi chi be, ‘Dók wupsĩ nden, kũ nenyiẽ twõ ne nõ. Nnán nnyiẽ nnáná, õnsõt ene õnyie?’ ⁹ Mbák akũ mbõ enyu õghatĩ yi õpũ kwáy bekaka yi be, ‘Õkũ a’ mbõnyune akũ chí betik ebhen yi ábhõnõ bekũ. ¹⁰ Embák ye enyumõt ne bhe. Mánán mánkũ betik menkem ebhen báchyé bhe, bãbhõn berem chi be, ‘Séchi chí bõ betok, yé ndak áchák ápũ. Séká chí enyĩn ene sébhõnõ békũ.’”

Yesu abũ bõ ebhanákwa bati byo

¹¹ Ndu Yesu akõ berõn Yerúsalem, are faét ndũ ndyerebhi Samária ne Gálili. ¹² Neshwe áchwẽ amem mótok amõt, bõ ebhanákwa bati byo bághõ yi ndu átwõ, báte, kerõn kékwõt ne yĩ. ¹³ Bãbho bebik mándeme nõkõ bé, “Yesu, Eta, ghõ bhese ntĩnso.” ¹⁴ Yesu ághõ nõkõ bhõ, aghati bhõ be, “Dók ká ntá bachĩakap Mandem be mánhák bhe.” Ené bárõn, ebhanákwa yap émay. ¹⁵ Mmu wap amõt ághõ nõkõ bé atan, abho bepẽtsem ntá Yesu ambiti nõkõ Mandem ne eyõn amfay. ¹⁶ Agháká nõkõ besĩ Yesu, akwẽn yi bekak ankaka nõkõ yi. Éfakári be mmũ wu achĩ chí mmu Samária. ¹⁷ Yesu arẽm ye be, “Pú bõ bati byo ke mbúú? Abhénéfú bati nénénamõt báchĩ fá? ¹⁸ Ndiere kenkõ ne aywĩntĩ ke ápérensem bebiti Mandem-é?” ¹⁹ Yesu aghati ye mmu wu be, “Faté, dók ebhak eye. Neka enén õbhõnõ ne me nékũ atan.”

Netwõ Kefõ Mandem (Mt 24.23-28, 37-41)

²⁰ Nywõp némõt, mbõk bõnkwõ Fárisi bãbhẽp Yesu be, “Ntĩkĩ mpok Mandem ábhák ne bo fá amik mbõ Mfõ wap?” Akeme bhõ be, “Yé erĩn épũ ene étõn be Mandem abho békem bo mbõ Mfõ wap. ²¹ Ne yé mmũ apũ kwáy berem yé be, ‘Ghõ ká Mandem fa ne bho mbõ Mfõ wap!’ Dĩjĩ ká be Mandem anán achi Mfõ ndũ nkwõ yweka.”*

²² Yesu arẽm ye ntá bakoõnõ bhi be, “Mpok átwõ ane bãbhõn chõn ekwak bebhak ne Me Mmu mfũ ntá Mandem yé chí ndũ nywõp nemõt ke be kebõnõ mbi. ²³ Mpók yõ, chõn bo mámbak abhen bághatĩ bhe be, ‘Ghõ ká yi awu!’ Báchák mandem be, ‘Ghõ ká yi fá!’ Mbák mǎngók nõ, báké rõn, báké bho békoõnõ bhõ. ²⁴ Mbõ enyũ miámian ákõt angõ, befũ ebhókõ nebu émõt beghaka échák, nõ ké ébhõnõ bebhak mpok Me Mmu mfũ ntá Mandem nchĩ twõ. ²⁵ Ke yĩ abhõn beyambĩ angõ beyá esõjõri ne mkpáká bhõ abhen echõn mámbyak yĩ, ke antwõ. ²⁶ Mbõ enyu éfakári nyaka mpok Nõa, nõ ké éfakari chõn ke Mmu ane áfũ ntá Mandem ambesi. ²⁷ Bo mányĩe nyaka mányũ nõkõ, abhen bãbhàý baghõré mámbay nõkõ, ne abhén bátõk bhõ mántoko nõkõ kpatẽ nywõp enen Nõa áchwẽ amem áchwĩ, ne manyiẽp átwõ akuti mmik awáy bõ mankem. ²⁸ Chõn émbak nkwõ mbõ enyũ echĩ nyaka mpok Lot. Bo mányĩe nyaka ne mányũ nõkõ. Bákũ nyaka menyĩn ne abhen bẽtũ mántĩ nõkõ menyĩn ebhap.

* 17:21 Ekway bebhak nkwo be: Kefõ Mandem kénán kéchĩ amem batĩ ayeka.

Mbók bákwañ nyaka nenyíé, abhénéfú mánte nòkò beket. ²⁹ Ke ndù nkúbhé nywòp enén Lot afa etòk Sódóm, Mandem akwé ngó áfú amfay ne ekem mbò batay ane ádù, anye mbò manyiép, ásòñ bò mankem. ³⁰ Nó ke ébhak chòñ ne bo mpok Mmu ane áfú ntá Mandem ábhèsi.

³¹ “Éwak eyò, ébhák enyumòt ne mmu ane achi amfäy eket. Aké rónj kpík anywóp be ampòkò menyiñ ke ambæ. Enyumòt ne mmu ane achi ebhi. Áké rem bé ápetnsem anywóp ansòt yényiñ. ³² Báké ghòkòntik enyiñ ene éfákári nyaka ne ngoré Lot. ³³ Mmü ane áyàn bepepe mmæet, chòñ aném nepém eni. Ke yé agha ane áká ménem nepém eni èti ya, chòñ ambóñ nó. ³⁴ Nchí ghati bhe be, ndù mpok yò ane mëpetnsem, bõ bati apay bákway bebhuæ ndù bekók mémòt, mánsòt amòt mandòk ne yí, mándò anefu. ³⁵ Baghoré bati ápay bákway bebhak ndù ntay nemòt mánkòk nòkò nchwi, mánsòt amòt mándòk ne yí, mándò anefú.” ³⁶ [Bõ bati apay bákway bebhak ebhi, mánsòt amòt, mándò anefú.] ³⁷ Bakorjo Yesu bábhép yi be, “Acha, menyiñ ebhén béfákari chòñ fá?” Yesu arem be, “Nebhuæt ane egú-nnya echi, aré ké kenén eken kényiè begú nnya kécheme.”

18

Nekáy kénkwésé ne ntañá manyé

¹ Yesu atém nekay enénéfú ntá bakorjo bhi ndu betòñ bhò be, bábhòñ menikmæet ntá Mandem mpoknkem, keferé ntí are. ² Arem be, “Ntañá-manyé amòt achi nyaka etòkòfú, Mandem yi ke chye kenókó, nti nkwa yi kebhoñ mpok ne yi. ³ Kénkwésé amòt abhak nkwo etòk eyò. Are rónj ntá ntañá manyé wu anik nòkò yí mmæet be, ‘Eta, tánj manyé ya sayri fere me amó mümpap awa.’ ⁴ Ndù nebhoñet, ntañá manyé wu kefyé ntí. Ke ansem mpok, achòkò dííí arem ne mmæet yi be, ‘Yéñdu mpú chye Mandem kenókó, ne mbíki bhòñ mpok ne nti nkwa, ⁵ ke ndu móngoré-ne áróñ chi ambi bechye me esòñorí, chòñ ntán manyé yi sayri nchye yi. Mbák épú nó, apú sebhe me ante amik.’”

⁶ Yesu Acha arem ye be, “Bághok nò enyiñ ene ntañá manyé ane ápú chak áréme? ⁷ Mbák mmu mbò yi ákwáy nyaka békwak móngoré wu, Mandem ke apu kway bekwak bo abhen yi áyábhé mbák bádí kebho ntá yi bëti ne ngósi? Akway béchòñti mpok ke ankwak bhò? ⁸ Nchí ghati bhe be, chòñ Mandem amkpót manyé áyák anchye böbhi. Ke mpok Mmu ane áfú ntá Mandem ápérensem, chòñ angó bo abhen bábhòñò neka ne Mandem fá amiki?”

Yesu atém nekáy múnkwò Fárisi ne mbebhé nkabhénti

⁹ Yesu atém nekay enénéfú ntá bo abhen bakaysi nyaka be bachi chak besí Mandem, mámbiyaka nòkò bo bachak. ¹⁰ Yi be, “Bo bati apay báròñ nyaka menikmæet amem ekerákap Mandem. Amòt abhak múnkwò Fárisi, anefú abhak mbebhé nkabhénti. ¹¹ Múnkwò Fárisi ate eyí ebhak anik mmæet be, ‘Mandem, nkáká wò be mpú mbò bo bácháak abhen bachi baghép, baká bebú, ne bakwené berwòp. Nkáká wò be mpú mbò yé chí mbebhé nkabhénti ane áte nó awu. ¹² Nchí bhak ndù netarénsay ndòñ épáy ndu sònde amòt. Ne ndù menyiñ ebha menkem nchí chye ndu amòt amfay baru byo mbò akap ntá ye.’ ¹³ Ke mbebhé nkabhénti ate nekò nesie. Ntí, yi ke yorj amfay, ne adèp awó anti arem be, ‘Eta Mandem, nchí mmü bebú. Ghó me ntínsol!’ ¹⁴ Nchí ghati bhe be Mandem ásót nyaka be mbebhé nkabhénti wu achí chak besí bhi. Ékebhák nò ne múnkwò Fárisi mbonyuné Mandem ásèpti yéntiki mmu ane áyòñ mmæet, ke ákòsi yé agha ane ásèpti mmæet amik.”

*Yesu ayét mǎmbɔ
(Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)*

¹⁵ Bofú básót bǔbhap bǎrǔk ntá Yesu ne bhɔ be yi anyanɔ bɔ amɔ anti anjet bhɔ. Baghǔkó bhi bághó nǔkó nɔ, bábbho besáyti bhɔ be báké kɔ nɔ. ¹⁶ Ke Yesu abhinjǔ bǔbhɔ ne bǔbhap. Ne ntá baghǔkó bhi arem be. “Dǔ ká mǎmbɔ mántwɔ ntá ya, báké chyɛt bɔ mbi mbɔnyune bǔ abhen bachi mbɔ bhó kǔ Mandem abhak Mfɔ wap.” ¹⁷ Dinjǔ ká be, mbák mmu abhíkí rɔ Mandem ankem yi mbɔ mǔnkwen apú kway bebhak ndú mpǎy bo abhen Mandem achi Mfɔ wap wáwák.

*Mǔnkáp
(Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)*

¹⁸ Ewak émɔt, mǔnti bo Israel abhép Yesu be, “Ntɔɔ, wɔ mmú ndíndí, chɔɔ nkɔ yi ke mbǔɔɔ nepém enén nebhíkí bhɔɔ ngwenti?” ¹⁹ Yesu akeme yi be, “Ndaká yí ǔbhínjǔ me be mmú ndíndí? Mmú ndíndí apú. Mandem aywǔnti ke achi Mmú ndíndí. ²⁰ Orínjǔ bebhé Mandem. Bérɛm be, ‘ǔké kwen berwɔp. ǔké wáy mmu. ǔké ghep. ǔké te ntísie ákwáré. Chiš máyɛ ne etayɛ kenókó.’” ²¹ Mmú wu arem bé “Nnánjǔ nchí bhɛɛɛ bebhé ebhen menkem.” ²² Yesu ághókó nǔkó nɔ, arem ntá yi be, “Erɔp enyinjǔ émɔt ené ǔbhíkí re kɔ. Dók tí menyinjǔ ebhe menkem, chyé nkáp ntá bachébhébbho. Mbák ǔnká nɔ, chɔɔ ǔmbóɔɔ kefǔ menyinjǔ amfay. ǔntwɔ ye ǔnkoɔɔ me. Ne chɔɔ ǔmbóɔɔ kefǔ menyinjǔ awú amfay.” ²³ Aghókó nǔkó nɔ, apɔp, arɔbbe rǔnérǔn mbɔnyune abhǔɔɔ nyaka beyá menyinjǔ. ²⁴ Yesu ayinjǔ yí, arem be, “Ebémɛt tontó be mǔnkáp anka Mandem ambak Mfɔ ywi. ²⁵ Échí wikirik be mɔɔɔ baso ámfɛt ndú mbok mbiábhan écha mǔnkáp béka Mandem ambak Mfɔ ywi.” ²⁶ Bo abhen baghoko beyɔɔ ebho bábbhép Yesu be, “Agha ákwáy ye bebhɔɔ nepém enen nébhíkí bhɔɔ ngwenti?” ²⁷ Yesu akeme bhɔ be, “Enyinjǔ ené écha nkwaɔɔɔɔ, épú cha Mandem.”

²⁸ Píta asá eyɔɔ arem be, “Yinjǔ, sérɔ menyinjǔ menkem sékɔɔɔ wɔ.” ²⁹ Yesu aghati bhɔ be, nchí ghati bhe be, “Mmú ane áró yé eket, yé ngɔɔɔ, yé bǔmayí, yé etayi ne máyí, ne yé bǔbhi éti Kefɔ Mandem, ³⁰ Mandem áchyɛ chɔɔ yi menyinjǔ ebhen beyá becha ebhen yi aneme fá amik. Ne chɔɔ ambóɔɔ nepém enen nébhíkí bhɔɔ ngwenti ndú mmik nko.”

*Yesu arem ndɔɔ ené éjwǔ érat bé chɔɔ mángwáy yi
(Mt 20.17-19; Mk 10.32-34)*

³¹ État nǔkó, Yesu asɔt baghǔkó bhi bati byo ne apay nepak. Abho béghátí bhɔ be, “Ghók ká! Sérɔɔ nɔ chí Yerúsalem, ne aré, chɔɔ yǔntiki enyinjǔ ene baremǔ kepǔnti Mandem básinjǔ éti Mmu ane áfú ntá Mandem émfakari. ³² Chɔɔ mánkém yi mámfye amó bǔbati abhen bápú bo Israel, mánjókó yi, ne mánsókoti yí, ne mámpati yi batié amɛt. ³³ Chɔɔ mándén yi ne ekpa, ne mángwáy yi. Ke égháká nǔkó manywɔp arat, ampetnsem ndú nepém.” ³⁴ Ke baghǔkó Yesu kejjwimem yé chí ndú enyinjǔ émɔt ndú ebhen yi áréme. Bébhak bhésé bhésé ntá yap ne bó kekém enyinjǔ ene yi areme.

*Yesu abú nnémámík etok Jeriko
(Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)*

³⁵ Mpok Yesu aghaka kekɔt ne Jeriko, nnémámík amɔt abhak nepak mbi chókó, aninjǔ nǔkɔ meninjǔ. ³⁶ Aghókó nǔkó ndú beyá bó báfɛt, abhép enyinjǔ ene éfakari. ³⁷ Bághátí yi be, “Yesu ane Násáret ke áfɛt.” ³⁸ Abho ye bébik be, “Yesu! Mmǔ Mfɔ Debhit! Ghó mé ntínso!” ³⁹ Bo abhen bǎrɔɔ ambi bǎré sayti yi

be ánychók kprák; ke akpik are bik ne eyon etanetan be, “Mmō Mfō Debhít! Ghó mé ntínso!” ⁴⁰ Yesu áte, achye eyon be mántwō ne yi. Bátwō nókó kékwót ne yi, Yesu abhép yi be, ⁴¹ “Jyán mēnká wō yi?” Akeme Yesu be, “Acha, nchí yan mpet ngō mban.” ⁴² Yesu arem ye ntá yi be, “Ghó mban. Neka enén òbhōjo ne me nékū òtan.” ⁴³ Témte wu, abho beghō mban! Ne abho bekojo Yesu, ambiti nòkō Mandem. Bo mankem bághó nókó nò, babhō bebíti nkwo Mandem.

19

Yesu ne Sakio

¹ Yesu achwe etak Jeríko are kò befuet. ² Mmu amot abhak aré ane aka nnyén be Sakio. Abhak múnti babhēbhé nkábhénti. Abhón beyā nkáp. ³ Aríní nókó bé Yesu áfuet, abho beyan mbi be ángó enyū mmu Yesu achi, ke éti kembin eki ne beyā bo, yi kekway beghō yi. ⁴ Ajet aròk ambi, akó amfáy enòk ene bábhini be Síkámò ndū mbi ane Yesu ákò are ndu áyàn beghō yi. ⁵ Yesu ágháká nókó are, ayon amík amfay aghati Sakio be, “Sakio, sep twó áyák. Mbōn bébhak eket eye echōn.” ⁶ Sakio asepe amik áyák, anak Yesu eket yi ne beyā manák. ⁷ Bo bághó nókó ndū Yesu árōn ndū eket Sakio, béré nywinti mándeme nòkò be, “Yesu árōn bebhák kenkò amem eket nkū bebú.” ⁸ Ené Yesu ne Sakio báchí anywóp, Sakio afate arem ntá Yesu be, “Acha, ghók, chōn nkóre menyin ebha ndū baru apay, nchye ndu amot ntá bachébhé bho. Ne mbák nsot enyini mmu ndū mangwō, chōn nkeme yò ndōn enwi.” ⁹ Yesu arem ntá yi be, “Echōn, Mandem apémé wó ne éfo eye enkem mbonyune wō nkwo óhí ebhárémò Abraham ane Mandem ábhōn béréme. ¹⁰ Ne Me Mmu mfú ntá Mandem ntwō béyán ne béréme chi bo abhen manémé ebhi.”

Yesu atem nekáy mmu ane arò bakà betik abhi ne nkáp (Mt 25.14-30)

¹¹ Ené bo bághòk menyin ebhen Yesu árēm, aròk ambi betem nekay nechak. Ntí abhak be, anán agháká nyaka kekwt ne Yerúsalem, ne bo bákàysi nyaka be Kefò Mandem kétwò fá amik mandú mpok. ¹² Yesu aghati ye bhō be, “Nném mmu amot aró nyaka etak yi aròk etak échák nekò nesie bé mánkú yi mfō ntá bōbhi ke ampentsem. ¹³ Apére rōn, abhini bakà betik abhi bati byo. Achye yéntiki mmu wap ebhá nkáp, arem be ‘Kò nókó ká esie ne nkáp wu kpáté mpok neperénsem ená.’ ¹⁴ Arò ye are rōn. Ke bō etak yi bápap nyaka yi. Bátó ye bo be mándók mángátí mfō ngo be ‘Acha, sébhíki yan mmū-ne ambák mfō ywese.’ ¹⁵ Yé nò, nerōn yi arōn bákú yi mfō. Apére nókó nsem etak yi, abhini bō betik abhen yi achye nyaka nkáp be mántwō yi angō nsay ane bábhōjō. ¹⁶ Ane mbi aròk aghatí yi be, ‘Acha, mbōn nsáy bebhá nkáp byo amfay ebha émot ene óchyé me.’ ¹⁷ Mfō wu arem ntá yi be, ‘Jkū sayri, óhí erítí nkubetik! Tēndu ótōjō ndū mandú enyini be òbhère bariepe, mēchye wō betan bekem betak byo.’ ¹⁸ Ane ájwí bati apay atwó arem be, ‘Acha, mbōn nsay bebhá nkáp betay amfay ebha émot ene óchyé me.’ ¹⁹ Mfō arem ntá nkubetik wu be, ‘Mēchye wō betan bekém betak begho betay.’ ²⁰ Nkū betik achák atwó arem be, ‘Acha, ghó ebhá nkáp eye. Nnep nyaka wu ndū ebhókònden mbesē. Mbíki kú enyini ne wu. ²¹ Mbōn nyaka becháy mbonyune óhí mmu mbeápak. Enyini épú eye, òsresot. Ne òghēm enyini ené óbhíki pi.’ ²² Mfō wu aghati yi be ‘Wò nkubetik mbámbe, eyōjōnyu ye éway wò! Jriní bé nchí mmu mbeápak. Jriní bé nchí sot ené épú eya, ne nchí ghēm ené mbíki pi, pú nó? ²³ Ke ndak yi óbhíki fyé nkáp awa amem ekerénkap? Mbò òkū nò, mbú ndu ntwó né, mbíki sot wú ne nsáy?’

24 Aghátí ye bo abhen báchí are téé be, ‘Sot ka ebhá nkáp eyí yo mánychye ntá mmu ane ábhónó bebha byo.’ 25 Bárém ntá yi be, ‘Acha, pú yi abhəŋ bebhá byo?’ 26 Mfó wu akemé be, ‘Nchí ghati bhe be, mmu ane ábhónó, báchye yi échák. Ke ane ábhíkí bhəŋ, básót ntá yi yé chí mandú ane yi ábhónó.’ 27 Ne mbák chí bəmpap abha bhən, abhen bábhíkí yan nyaka be mbák mfó wap, twó ká ne bhó fá, mángwáy bhó besí bha.’ ”

*Yesu achwe Yerúsalem mbó mmu ane anu ansót awónem
(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Jn 12.12-19)*

28 Yesu átém nókó bhó nekay enen, arək ambi békó berəŋ Yerúsalem, yi abhak ambi, bo abhen báchí ne yi mankoŋo nəkó ansem. 29 Agháká nókó kékwót bəbetək Betfáge ne Bétani, ndü Njie Menək *Olif, ató baghəkó bhi bati apay ambi. 30 Aghati bhó be, “Dók ká ndü mótok ane achi afó ambi. Nəchwe ane báchwé are chəŋ mángó mó mpəŋə batu sesét, ane yé mmu abhíkí re kə ne yó. Kanjari ká twó me ne yó. 31 Mbák mmú ámbép be ntí ane bákənjari yó, ghati ka yi be, ‘Acha ke áyən yó.’ ”

32 Bó abhen yi átó, bárók, bághó yəntíkí enyiyi mbó enyü yi aghati bhó. 33 Ené bákənjari mómpəŋə batu wu, bó abhen babhəŋə yó, bábhép bhó be, “Ndaká yí bákənjari mómpəŋə batu wu?” 34 Bákémé be, “Acha áyən yó.” 35 Bárók ye ne yo ntá Yesu. Básót nden ené mfáyməet eyap basəbheri mómpəŋə batu wu, bákwák yi achəkó amfay. 36 Ne ndü yi ákó árəŋ, bo béré sot ndené mfáyməet eyap mángay nəkó ambi be mómpəŋə batu wu anko amfay.

37 Agháká nókó kékwót ne nəbhəet ane mbi árə Njie Menək Olif ásəp Yerúsalem, ngémtáy bakoŋo bhi bábhó meŋák, mámbiti nəkó Mandem ne eyəŋ amfay éti menyiyi maknkay menkem ebhen bó bághó. 38 Mándeme nəkó be, “Mandem ánjət mmu ane átwó ndü nnyén Acha! Mandem Mfay ke áchyé kpák. Sénchíe yí kenókó!” 39 Mbək bənkwə Fárisi abhen báchí ndü ngémtáy bo bhó, bárém ntá Yesu be, “Ntəŋ, sáy bakoŋo bhe mánychəkó kpák.” 40 Yesu akemé bhó be, “Nchí ghati bhe be yé mbá mánychəkó chí kpák, batay ábik ambi Mandem.”

Yesu adi éti Yerúsalem

41 Yesu ágháká kékwót ne Yerúsalem, aghó etək, adi kebho ndü ntinso nékem yi ne Yerúsalem, 42 andemé nəkó be, “Mbó be bəriní yé chí echəŋ, menyiyi ebhen békú bo mámbóní kpák, mbú éri-e! Ke néné, bechi bhese bhese nta yeka ne bápú ghó bhó. 43 Mpok átwó ane bəmpap abhəka bátwó mánkap be, mántep nkók ankap etək yeka, mánchet bhe bebhé menkem. 44 Ne mánychwe mánaŋa bhe ne bəbhəka mankem, mámokoti etək enkem enyuné yé ntay népú rəp amfáy nti. Chəŋ émfakari nə, mbənyuné bábyak Mandem mpok yi átwó bépéme bhe.”

*Yesu achwe ekerákap Mandem abók bakósié
(Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Jn 2.13-22)*

45 Yesu arək achwe amem ekerákap Mandem abho bebok bó abhen bákó esié amem, 46 ambe nəkó ne bhó be, “Ekáti Mandem érəm bé Mandem arem be, ‘Eket eya ébhəŋ bebhak chí ekeré nenikíməet’, ke báyíbhírí yó érəp chí eket ené baghép bábhəse are!”

47 Yesu are rəŋ ye antəŋ nəkó bo amem ekerákap Mandem, yəntíkí nywəp. Bəbati bachiákap Mandem, ne batəŋ ebhé Moses, ne bəbati etək bachak báre yán mbi bəway yi. 48 Ke bó kebhoŋ mbi mbənyuné bo mankem bábhəŋ nyaka ekwak béghok menyiyi menkem ebhen Yesu árəm.

20

*Bábhép Yesu ebhak ene betan ebhi béfú
(Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)*

¹ Éwak émot, ené Yesu átòn bo amem ekerákap Mandem angati nõkõ bhõ Mbok Ndíndí, bõbati bachiákap Mandem ne batõn ebhé Mandem ne bõbati etõk bårók ntá yi, ² barem be, “Ghati bhese, ntiki betan óbhõjõ bekã menyin ebhen né ókã? Agha áchyé wõ betan ebhõ?” ³ Yesu akeme bhõ be, “Me nkwo mbõn enyìn bebhep be. Ghati ká me. ⁴ Betan ebhen Jõn ábhõjõ nyaka ndu bejwiti bho, béfú chi ntá Mandem ke ntá nkwa?” ⁵ Báre kem epáiti ne bati be, “Chõn sèndem be yi? Mbák sèndem be betan ebhen Jõn béfú nyaka ntá Mandem, ábhép bhese be, ‘Ke ndaká yi bábhíkí noko eyõn eyi?’ ⁶ Ne mbák sèndem be, ‘Béfú nyaka ntá nkwa’, bõ mankem bátemti bhese ne batay mangway, mbonyune bó mankem mánóko sayri be Jõn achi nyaka ndemekepinti Mandem.” ⁷ Ékã bakeme Yesu be, “Sébhíkí rinji.” ⁸ Ne Yesu aghati bhõ be, “Menkwõ mpú ghati ye be mmu ane áchyé mé betan bekã menyin ebhen né mékã.”

*Yesu atém nekáy bakã betik ne mbõjõnki
(Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)*

⁹ Yesu abho ye bétém bõ nekay nechak be, “Mmúfú achi nyaka. Ati nki api menok vain are. Afyé bo are, be mánkã betik mankõre nsáy ne yi. Aro ye arok nekõ enen yi átát, etõk echak. ¹⁰ Mpok bekõk kepem énok ákwáy nõkõ, mbõjõnki atõ bakã betik abhi bachak be mándók mánstõ aywi ákóré mbwot. Ke bõ betik bhõ kechye. Bákém yi baden, bábók, apetnsem amõ amõ. ¹¹ Mbõjõnki atõ múbetok achak. Bákém awu nkwo báden, báchyé yi ntiánwõp, bábók apetnsem amõ apay. ¹² Atõ mmõbetok ane ajwi bati arat. Bádén, báfyé befuet amuet, bábók, afú arok. ¹³ Ékã mbõjõnki wu arem ne mmuet eyi be, ‘Chõn nkã ná? Chõn ntõ mbõn mmõnti wa. Yé yi, bábhõn béchye yi kenókó.’ ¹⁴ Ke bakã betik bághõ nõkõ yi, bábhõ berem ne bati be, ‘Yinji mbõn máywi né, ne yi ké ábhõjõ ményie newú etayi. Twó ká senkem yi séngwáy bé etayi ánán ángú, menyin ebhi méndõp chi ebhese.’ ¹⁵ Mõywi wu áchwé nõkõ amem nki, bákém yi baya báfú amem nki ne yi, barok baway.” Yesu átém nõkõ nekay enen, abhép bó be, “Bákaysi be chõn mbõjõnki wu ankã yi ntá bõbhõ? ¹⁶ Chõn antwõ angway bhõ, anchye nki wu ntá bo bachak.” Bághókõ nõkõ nõ, babho berem be, “Mandem ake ka!” ¹⁷ Yesu ayinji bhõ díi, abhep be, “Nti basinji amen achi be yi? Basinji amen árém be: ‘Nkúbhé ntay enen batéket báguébhé bé nébhíkí ri, nõ ké nérõbhé ntay enen nékéme eket nechá batay áchák ankem.’

¹⁸ Yéntiki mmu ane akwene ndú ntay enen, ásepti ndú mbin, ne mmu ane ntay enen nékwéné yi amuet, néchõkoti yi.”

*Bábhép Yesu éti nkábhénti ndu báyan yi ankwén anyu
(Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)*

¹⁹ Yesu atem nõkõ nekay enen, batõn ebhé Mandem ne bõbati bachiákap Mandem bárinji be atem nekay enõ chi éti yap. Báre yan bekem yi, ke bácháy bo abhen báchi are. ²⁰ Bårók ye ambi beyan mbi bekem yi. Bátõ baghokotí kepi ntá yi be mánkot ngepti be bachi bõ tetep. Ke bårõn nyaka chi be mámbébhé nõkõ yi menyin kpát ankwén anyu, ankwén ndú ntá yap be mansot yi manto ntá Gõbhanõ Rom mmú betan menkem bechi yi amõ. ²¹ Baghokotí kepi bhõ bårõjõ nõkõ ntá Yesu, babhep yi be, “Ntõn, sérinji bé menyin ebhen órém ne

ḡtṓṓ bechi chak. Sériní bé ṓpú yiní mmu ndú besí óncháy yi, ke ḡtṓṓ tetep ḗti menyin ebhen Mandem áyan bo mánká. ²² Ghatí bhese, ebhé yese eka be sénchíe nkábhénti ntá Mfṓ Rom ke ébhíkí ka?” ²³ Yesu ariní bapu map, arem ntá yap be, ²⁴ “Tṓṓ ká me ebhókó nkap.” Bátṓṓ nókó yi abhép bhṓ be, “Ntí ághá né aré? Ne nnyén chí enen ághá?” Bákéme yi be, “Chí ntí Sísa, Mfṓ Rom. Ne nnyén, chí eni.” ²⁵ Yesu arem be, “Chié yé ka nta Mfṓ Rom yéntiki enyin ene echi eyí, mányché ntá Mandem yéntiki enyin ene echi ene Mandem.” ²⁶ Bághókó nókó enyin ene Yesu areme, bápóp! Bó kebhoṓ yényin ndú enyin ene yi áréme, ene éká yi ankwen anyu be bó mánkém yi besí bho. Bárṓp kápákpákpak.

Enyin bábhébhé Yesu ḗti neperénsem ndú nepém

(Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

²⁷ Mbók bṓnkwo Sádusi bárók ntá Yesu babhep yi ḗti neperénsem ndú nepém. Babhep yi be, ²⁸ “Ntṓṓ, Moses asin ndú ebhé eyese be, mbák mmu ángú ándó ngoré ke bó kebhoṓ yé mmó, mómayi abhoṓ besṓ ngoré wu bé ámbé bó ne yi ndú nnyén manṓ ane ágú. ²⁹ Bṓ chí amṓt bati tándramṓt báchí nyaka. Ane mbi abháy ngoré, agú kebhoṓ yé mmó. ³⁰ Ane ákṓṓ asṓt kénkwésé wu ndú nebhay agú kebhoṓ mmó. ³¹ Ane ájwí bati arat nkwo asṓt yí ke agú kebhoṓ mmó ne yi. Éfákári enyumṓt ne bó mankem bati tándramṓt. ³² Ndú ngwenti, ngoré wu nkwo agú. ³³ Ndu echi nṓ, mpok Mandem áká bawú mámpétnsem ndú nepém, ngoré wu ábhák ane aghá? Ndu bó mankem, bati tándramṓt, yéntiki mmu wap abhay nyaka yi.”

³⁴ Yesu akeme bhṓ be, “Fá amik, baghoré ne babhakanem bábháy bati, ³⁵ ke bo abhen chṓṓ bápétnsem ndú nepém, mánychwe ndú mmik nkṓ, bápú pere bháy nebhay ³⁶ mbonyune bápú pere kway begu. Bábhak mbṓ bóángel Mandem, bábhak bṓ Mandem abhen yi aká bápétnsem ndú nepém. ³⁷ Yé chí Moses atṓṓ nyaka kponorṓṓ ndú mbok enṓk ené ngó ádu are be bawú bápét chṓṓ nsem ndú nepém. Ndú basiní mi ḗti mbok eyṓ, Moses ábhini Mandem mmu achi Acha be, ‘Mandem Abraham, Mandem Áisek, Mandem Jekṓp!’ ³⁸ Eyṓ étṓṓ be Mandem achi Mandem bo abhen bachi nepém. Apú Mandem bawú. Ntá Mandem, bóbhṓ mankem bachi nepém.”

³⁹ Mbók batṓṓ ebhé Mandem báká ne yi, barem be, “Ntṓṓ, ṓrem sayri!” ⁴⁰ Yé mmu kepere mṓ bébhep yi yényin.

Mpeme Mandem afyé nyaka bariép bé áto

(Mt 22.41-46; Mk 12.35-37a)

⁴¹ Yesu abhép bo abhen bághòk yi be, “Ná bákway berem be Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto achi ebhárémṓ Mfṓ Debhit? ⁴² Mbṓṓ Debhit asin amem Ekáti Bakway be:

‘Mandem Acha arem nyaka ntá Acha wa be, chṓkṓ fá ebhé awónem eya ndú enṓkṓ-kénókó,

⁴³ kpaté nká bṓmpap abhe mándṓp mbṓ enṓk ene chṓṓ ónyáṓa bekak are.’

⁴⁴ Debhit ábhini nyaka Mpeme ere be Acha. Ná Achá áyibhiri ambak ebhárémṓ ywi?”

Yesu aghati bakoṓo bhi be mánsót mpok ne batṓṓ ebhé

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40)

⁴⁵ Besí bo mankem abhen bághòk yéntiki enyin, Yesu arem ntá baghókṓ bhi be, ⁴⁶ “Sṓt ka mpok ne batṓṓ ebhé Mandem. Bákṓṓ beghap mánkó mansép

ne bewubhe wubhé nden amuet nefisie be bo mánkáká nókó bhó ne kenókó. Bákəñ nkwo béchəkó ndü bebhaká kenókó amem bekeré nenikimuet ne ndü bepa. ⁴⁷ Ne mányìe menyìñ mánkwésé ndü mangwə, mánkə nəkó beróri nenikimuet besí bhó mbə be bachi beriti bho. Chəñ ntəmsí yap anjə ancha.”

21

Akap ane kénkwésé ngoré (Mk 12.41-44)

¹ Ené Yesu achi amem ekerákap Mandem, ayiní aghó ndü bə bakáp báfyé akap amem ekubhé nkáp. ² Aghó nkwo kénkwésé amət ane eyi épú ndu afyé bəbēbhókó nkap bapay. ³ Yesu arem be, “Nchi ghati bhe be, akap kénkwésé-ne ácha ane yəntiki mmu. ⁴ Ndü beyá bakap ké yəntiki mmu wap áféré mandú achye mbə akap, ke nchébhé ngoré ne, achyé yəntiki enyin ene yí ábhónó.”

Yesu arem bé chəñ mánychəti ekerákap (Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

⁵ Mbək baghəkó bhi bərə rem éti berí ekerákap Mandem, mánkak nəkó beriti batay ané básóré báté yó ne éti menyin ebhen bo báchyé be mánsóbhəri eket ére. Ke Yesu arem ntá yap be, ⁶ “Menyin ebhen bəghə ne menkem, mpok átwə ane eket ene érdə amik enkem yənyin kerəp téé.”

Chəñ mánychə bakoño Yesu beyá esəñəri (Mt 24.3-14; Mk 13.3-13)

⁷ Bábhép yi be, “Ntəñ, ntiki mpok chəñ menyin ebhen bəfakari, ne ntiki erin ébhónó bekə bo mandiní be mpok ane átwə arəp kékwót?” ⁸ Yesu akeme bhó be, “Sət ka mpok be báké rwo bhe máñjibhəri bati yeka. Beyá bo bátwə chəñ mánsət nnyén ena mánten ambi, yəntiki mmu wap andem nəkó be, ‘Me ke nchi Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariep be átó!’ Ne be, ‘Mpok akway ane Mandem ápəme mmik!’ Mbák mángók nó báké koño bhó. ⁹ Ne mpok bəghókó nsónó-nenu ne ebyək, báké chay. Menyü menyin ebhə bebhəñ befakari, ke eyo épú təñ be ngwenti mmik arəp kékwót.”

¹⁰ Yesu arək ambi bərem be, “Chəñ betək ménu ne betək béchák, bafə etək mánu ne batí bafə etək. ¹¹ Chəñ betaníti nenyikisí mmik ne nsay ne beghori mame mémbak mbán ne mban. Ne chəñ menyin ebhen méntwə ne beyá becháy, ne beriní maknkay mémfu amfáy. ¹² Ke menyin ebhen menkem béperé fákəri, chəñ mánkem be, mánychə esəñəri, mánsət be mandək amem bekeré nenikimuet ebhap mántan be are, mámfyé bhe amem bekerékenəñ. Ne chəñ mámfye be amó bafə ne bəgóbhanə be mántán be éti ya. ¹³ Chəñ eyo énychə bhe mbi beghati bə Mbok Ndíndí éti ya. ¹⁴ Kə yeka batí yeka be bəpú seme éti enyin ene bəbhəñ bərem ndu betanə mmuet, ¹⁵ mbənyune chəñ mémboñ nchyé bhe enyin ene bəbhónó bərem, nchyé neriníndak be mánychók manyü bömpap abheka. ¹⁶ Chəñ yé chí bachi ne manə bheka, ne bəmayeka, ne bə nneréket, ne maməere bheka mámfye be amó bömpap abheka. Ne chəñ mángwáy mbək yeka. ¹⁷ Chəñ bo mankem mámpap be éti báchi bakoño bha. ¹⁸ Chəñ menyin ebhen ménkway befakari ne bhe ke yé ekək emenénti mmu yweka epu nem. ¹⁹ Mbák mánté kákátí, chəñ mámpeme mmuet eyeka.

Yesu arem be Yerúsalem abhəñ bekwen (Mt 24.15-22; Mk 13.14-20)

²⁰ “Mpok bəghó bakwó batemé nenu ndu bákábhé Yerúsalem, diní yé ka be mpok bechəñti Yerúsalem akway. ²¹ Mpok yə, bə abhen bachi atú Judéya

mámbúé, mámbésé amfay njie. Abhen báchi amem etok Yerúsalem mámbúé mándók. Ne abhen bachi nefi báké chwe etok, ²² mbonyune manywop ayó chi ane ntemsi, béku be, menyin menkem ebhen bechi amem Ekáti Mandem mémfú tetep. ²³ Ne chon émbép encha ntá baghoré ne menie ne abhen báchi ne bó amo mpok ayó! Chon beyá besonjari méntwó fá amik ne Mandem anka bó Yerúsalem mángwé bebénti bhi. ²⁴ Chon mángwá beyá bhap ne baakparenja, ne mánkemti bachak mbó basémé nenú ndú betók ne betók. Chon bo abhen bábhíki rinj Mandem mánjati Yerúsalem kpaté mpok ayap amfuet.

*Menyin ebhen bebhono befakari ke Yesu antwo
(Mt 24.29-31; Mk 13.24-27)*

²⁵ “Mpok yo, chon berinji maknkay mémbak amfay ndú mmok, ne ndú ntañ ne ndú mambe. Ne fá amik, chon betók mémbónj basémé ne becháy éti beremti ebhén befú ndú mpérényen ene bōmanyu. ²⁶ Chon bo mámbonj becháy kpaté mbok mámfé ndu bárinj bebépti menyin ebhen bébhó befakari fá amik. Chon betanj mfáy ményikisi. ²⁷ Ne chon Mmú ane áfú ntá Mandem ambesi, ande twó amem nebhanj, ne beyá betanj ne kenókó. ²⁸ Mpok menyin ebhen bébhó befakari, té ká sené ne nkaysi be mpok ane Mandem áfere bhe ndú esonjari aróp chi kekwoť.”

*Nekay enoko Fig netonj bhesé
(Mt 24.32-35; Mk 13.28-31)*

²⁹ Yesu atém bó nekay enén be, “Yinj ká enok *fig ne menok béchák. ³⁰ Netém ane bó bébho bétem betó, bárinj be eso érop chi kekwoť. ³¹ Echí enyumót ne netwó wa, Me Mmu mfú ntá Mandem. Mánánj mángwé ndú menyin ebhén-ne ngátí bhe befakari, dinj ká be mpok ane Kefó Mandem kétwó aróp kekwoť. ³² Nchí ghati bhe tetep be menyin ebhen menkem bébhonj befakari, ke mkpáká bho abhen echonj amfuet. ³³ Chonj mfay amfuet, mmik amfuet, ke eyonj eya épú fuet wáwák.

Bák ká pé mpoknkem

³⁴ “Sot ka mpok bé báké fye ntí ndú ményie nenyíé tontó, báké fye ntí ndu mmém ne báké bhonj basémé éti menyin ebhen nepemé mmik enen. Menyin ebhen békway beku be nywabhé netwó ena némbák témchok ntá yeka ndú bábhíki tonji mmuet, ne némbayti bhe mbó ntá. ³⁵ Chonj menyin ebhen befakari ndú nywop eno ménjinj yéntiki mmu fá amik. ³⁶ Bák ye ka pé mpoknkem, mánik noko mmuet be mámbónj betanj bébue menyin ebhen bebhono befakari, mánte besí Mmu ane áfú ntá Mandem.”

³⁷ Yéntiki nywop Yesu are tónj bo amem ekerákap Mandem. Eghaka noko béku, ankó andak ambare amfay njie menok Olif. ³⁸ Ne néyí nókó, bo mámpu mandak ntá yi amem ekerákap Mandem ndu beghok menyin ebhen yi átonj.

22

*Bōbati etok báté eyu be mángwá Yesu
(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-54)*

¹ Mpok ane bo Israel mányíé epá Bret ane kebhonj yis aróp kekwoť. Bábhinj epá yo be, *Nekinj. ² Bō bati bachiákap Mandem ne batonj ebhé Mandem bare yan mbi beway Yesu bhésé bhésé mbonyune bácháy nyaka enyinj ene bo bakway beku.

*Júdas aka beti Yesu
(Mt 26.14-16; Mk 14.10-11)*

³ Satan akó anti Júdas ane mpíkírí nnyén eni nechi be Iskariot. Júdas achi nyaka mmu amot ndü nkwo baghok Yesu bati byo ne apay. ⁴ Arak anyié beti ne böbati bachiakap Mandem ne böbati batemé nenu abhen bábhábhəri ekerakap Mandem, enyu yi akway beti Yesu ntá yap. ⁵ Bábhónḡ manák tontó, ne báká bechye yi nkáp. ⁶ Júdas aka ne bhó. Abho beyan mbi ndu bétí Yesu ntá yap ndü mpok ane ngémtay bho hapu gho.

Yesu aghati baghókó bhi be mántḡnti nenyié Epá Nekiḡi
(Mt 26.17-25; Mk 14.12-21; Jn 13.21-30)

⁷ Nywop Bret ane ábhákí bhónḡ yís nékwáy. Ndu nywop eno ké báwáy nyaka mónkwómén ane Epá Nekiḡi, ⁸ Yesu ató ye Píta ne Jón ne eyon be, “Dók ká tonḡtí menyin bé sényié Epá Nekiḡi.” ⁹ Bábhep yi be, “Ḳyàn séntónḡtí yó fá?” ¹⁰ Yesu akeme bhó be, “Yinḡ ká, nechwe ane báchwé etok, chonḡ mángó mmu ane ápókó ejš manyiep. Konḡ ká yi kpáte eket ené yi áchwé, ¹¹ mángati mbónḡket be, ‘Nton áto bhese be sémbep wo be, mókeré manko ane mbónḡ ményie Epá Nekiḡi ne baghok abha achí fá?’ ¹² Chonḡ antónḡ be móket ane achi amfay ne achik ane bábhónḡ besobhəri. Tonḡtí ká yéntiki enyin aré.” ¹³ Bárók, bagho yéntiki enyin mbó enyü yi aghati bhó. Bátónḡti Epá Nekiḡi aré.

Yesu anyié nenyié ngwenti eni ne baghókó bhi
(Mt 26.26-30; Mk 14.22-26; 1 Kór 11.23-25)

¹⁴ Mpok ákwáy nókó, Yesu achokó ndu éfémé nenyie ne bönto. ¹⁵ Aghati bhó be, “Nnán nján menyie Epá Nekiḡi ené ne bhe tontó ke nchwe ndü esonḡri. ¹⁶ Nchí ghati bhe be, mpü pere nyié chonḡ Epá Nekiḡi kpáte mpok Mandem ákà bo mándinḡi ntí epá ene, nó chi mpok yi ábhák Mfo bö mankem.” ¹⁷ Yesu asot ye nkóp ne mmém amem. Achyé nókó bakak ntá Mandem, achye ntá bönto andeme nakó be, “Sot ka nyü, ntí anyü anchye ntí. ¹⁸ Nchí ghati bhe be, bébhó echonḡ, mpü pere nyü mmémen kpáte mpok ane Mandem abhak Mfo bo mankem.” ¹⁹ Asot ye ekpokó bred. Achye bakak ntá Mandem. Are bokoti anchye noko ntá baghókó bhi, andem nakó be, “Bret-ne até ndü mmæt eya ane nchí chye mbó akap éti yeka. Mándop, mánkə nakó enyune ndu bétik me.” ²⁰ Mánánḡ nókó ményie nenyié, asot nkóp ne mmém amem, achye bakak ntá Mandem nkúbhé mbó enyü yí ákú ne nenyié. Arem be, “Né chí Nku Nko ane Mandem ányü ne bö mmik éti newú ena ndu betanḡ be chonḡ ankə *Nku Nko ane yi ányü ne bo ante. ²¹ Ke mmu ane áti me achí fá chokó ányie nenyié ne me. ²² Nchí rem nò mbonyune chonḡ Me Mmu mfú ntá Mandem ngu mbó enyü yi áréme. Ke chonḡ émbép encha ntá mmu wu nò áti me ntá bömpap abha!” ²³ Bönto bábhó bebhep bati be, “Ntiki mmü ywese ákway bekə ane enyü ndak ntá yi e?”

Yesu apet atónḡ bakonḡo bhi ne septimæt

²⁴ Baghokó Yesu babho bekem epáti ne bati ndu bérinḡi mmu wap ane áchá abhenefu. ²⁵ Yesu arem ntá yap be, “Bafó abhen betokó mmik babbonḡ betanḡ amfay böbhap ne yéntiki mmu ane ábhónḡ betanḡ amfay bho, áyanḡ mámbinḡi yi be, ‘Nkwaka-bho.’ ²⁶ Ke éké bhák nò ne bhe. Müngo yweka abhónḡ bebhak mbó mónkwen ndü nkwo yweka, münti ambak mbó mübetok. ²⁷ Agha áchá ntí? Mmü ane báfuèt yi nenyié ke ane áfuèt nenyié? Pú ane áchokó mámfæt yi nenyié? Ke nchí ne bhe mbó mübetok.

²⁸ “Bé ké bäté ne me ndü besonḡri bha menkem. ²⁹ Ne nkúbhé mbó enyu Etaya áchyé me betanḡ menyie kefo, enyu yo ké nchí kə chonḡ be be nkwo manyié kefo. ³⁰ Chonḡ mányie ne mányü ne me nebhuèt amot ndü epá kefo eya, ne mánychokó nkwo ndü menokó kefo ndu bekem maneréket Israel byo ne apay.”

*Yesu arem be chəŋ Píta andem be abhíkí riŋi yi
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-30; Jn 13.36-38)*

³¹ Ɛtáré nókó, Yesu arem ntá Píta be, “Símun, Símun, ghók! Báchyé Satan betan bé ámó bhe, amfap abhén bári ne abhen babebhe mbo mmü ányíkisi kasará ndu besot ane yi ághàn gari. ³² Ke nnikmuet Ɛti ye bé óké rɔ bébhəŋ neka ne me. Ne ónánj ɔmpétnsem ntá ya, óké rɔ befye bɔmaye nti.” ³³ Píta akeme yi be, “Acha, yé báfyé wɔ chi ekerékəŋ, ye báway wɔ wáy, mégú chi ne wɔ.” ³⁴ Yesu aghati yí be, “Píta, diŋi bé nkək aperié kók beŋ ebhen, chəŋ ɔndem ndəŋ érat be abhíkí riŋi me.”

Enyü bakoŋo Yesu bəbhəŋj bétəŋti bati-yap

³⁵ Yesu abhəp baghəkó bhi be, “Mpok ntó bhe pɔsá ti, ebha ti, nkwo bhányia bekak ti, báchep nyaka yənyin ke?” Bákéme yi be, “Wáwák.” ³⁶ Aghati ye bho be, “Ke néne, mmü ane ábhəŋj nkáp ankem wu amuet. Mmü ane ábhəŋj ebhá nekɔ ánsót yɔ. Ane ábhíkí bhəŋ akparenja, ántí ndé yi anku akparenja. ³⁷ Nchi ghati bhe be enyin ene básinjí ndü Ɛkátí Mandem Ɛti ya, ebhəŋ befu tetep. Nɔ chi ene éreŋ be, ‘Básot yi mbo nkɔ bebá amot.’ Menyin ebhen básinjí Ɛti ya bébhəŋ befu tetep.” ³⁸ Baghəkó bhi barem be, “Acha, ghɔ bɔakparenja bapay fá.” Aghati bhó be, “Dó ká nɔ.”

*Yesu are nikmue amfay Njie Menok Olif
(Mt 26.36-46; Mk 14.32-42)*

³⁹ Yesu afa ye arək amfay Njie Menok Olif mbo enyu esi. Baghəkó bhi barək ne yi. ⁴⁰ Aré, aghati bho be, “Nik nókó ká mmuet be mbák nemɔ nétwɔ báké kwən.” ⁴¹ Arémé nókó nó, arɔ bho, atén mmuet ambɔ mandú, mbo ndü nebhuet ane ɔtəm ntay nengaka. Atəp mánén amik, abho menikmuet be, ⁴² “Ɛtaya, mbák əkəŋ, feré nkóp esəŋəri ne bé ámfóri me. Ke óké kɔ enyin ene mɔyán, kɔ chi ene wəmbəŋ ɔyən.” ⁴³ [Ené yi ánikmuet nɔ, ángel Mandem abhesi yi besí, afyé yi nti. ⁴⁴ Ne ndü beyá baseme, are nikmuet ne nti eni nenkem. Nsəŋti ane áfú yi amuet are chiti amik mbo bakəŋ manəŋ.] ⁴⁵ Anánjá nókó menikmuet, afate, apətnsem ndü nebhuet ane yí arɔ baghəkó bhi. Aghɔ bho ndu bəbhəre kenó ndu mánánj bápəbhé Ɛti beyá basémé. ⁴⁶ Yesu abhəp bhó be, “Ndaká yí bəbhəre kenó? Faté ká, mánikmuet be nemɔ néntwɔ, báké kwən.”

*Bákem Yesu
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Jn 18.1-11)*

⁴⁷ Ené Yesu abhəŋt beŋem nɔ ne baghəkó bhi, éká bho échwɔp. Júdas, mmu amot ndü nkwo baghək Yesu bati byó ne apay, abhak bɔ ambɔ. Arək kekwoŋ ne Yesu ndu bébhéne yi. ⁴⁸ Ke Yesu abhəp yi be, “Júdas, ɔbhəne Me Mmu mfú ntá Mandem ndu beti me ntá bəmpap abha?” ⁴⁹ Baghəkó bhi bəghó nókó enyin ene étwɔ fakari, bəbhəp yi be, “Acha, sénsót bɔakparenja bhese senu ne bəbhen-ɛ?” ⁵⁰ Mmü wap amot agwəp akparenja ywi. Akpót atú nsəm múnɡo bachiákap Mandem chwát aguəp amik. ⁵¹ Ke Yesu aghati bho be, “Dó ká nɔ!” Atək ye atú mmu wu, abu yi. ⁵² Yesu abhəp ye bəbati bachiákap Mandem ne bəbati batemé nenu abhen bəbhəbheri ekerákap Mandem ne bəbati etək abhen bátwɔ bekem yi be, “Bátwɔ bekem me ne bɔakparenja ne nkík mbo be nchi chí ngébe ntantaŋ?” ⁵³ Mpok nchi ne bhe amem ekerákap Mandem nənji nənji, bəbhíkí kem me. Ke mpok yeka ne Satan, mfo ejuri, akway néne.”

*Píta arem be abhíkí riŋi Yesu
(Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ Bóhbhó bákém yé Yesu, bábhó berōḡ ndū eket ene mūngo bachiákap Mandem. Píta are koḡo bhó ansem nekó nesie. ⁵⁵ Bábháyti ngó nenti senta. Bo báchhókó nepaká ngó mángwaka nókó ngo. Píta achakó aré ne bhó. ⁵⁶ Ngōré betok amōt ane achi are, aghó Píta nkwó aré chókó ndū ngo ághò yi amūet. Ayíḡi yi díi, arem be, “Mónkwáne nkwó achi mbá ne Yesu.” ⁵⁷ Píta atañá, arem be, “Mma, mbíkí riḡi yi.” ⁵⁸ Ébhíkí tat, mmū achak aghó Píta arem be, “Wó nkwó óchí mmú ywi amōt.” Píta akeme yi be, “Cháá, mpú ne bhó.” ⁵⁹ Éfúéré nókó mbó neḡókó nywōp nemōt, mmú achak arem be, “Tetep, mmū-ne nkwó achi mbá ne Yesu. Yi nkwó chi mmu Gálili.” ⁶⁰ Píta aghati yi be, “Nkwáne, mbíkí riḡi enyiyi ene wó órēm!” Témte wu, ené yi ábhūet berem enyiyi ene yi árēm, nkók akók. ⁶¹ Acha ayibhiri mmūet ayiḡi Píta. Amík ayap átéméri. Píta atik enyiyi ene Yesu ághátí yi be, “Nkók aperé kók beti ebhen, chōḡ óndem ndōḡ erat be óbhíkí riḡi me.” ⁶² Afú nefi, adi kebho, ne beyá basémé anti.

Bábhó beyókó Yesu ne mándene nókó yi
(Mt 26.67-68; Mk 14.65)

⁶³ Batémé nenu abhen bábhábhēri Yesu bábhó beyókó yi ne mándene nókó yi ne ékpá. ⁶⁴ Bágwót yi amík nkwó, mámbēbhe nókó yi be, “Wó mmu óchí ndemekepinti, ghati bhese! Agha ádébhé nó wó?” ⁶⁵ Bárēm beyá menyiyi bechak, mánsó nókó yi ne nsók.

Básót Yesu barók ndū echeme batañá manyé
(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Néyí nókó, bōbati etók, bō bati bachiákap Mandem ne batōḡ ebhé Mandem bákém echeme eghō yap. Básót Yesu barók aré ne yi. ⁶⁷ Bábhép yi be, “Ghati bhese, óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be áto?” Akeme bhó be, “Mbák ngátí bhe bápú noko; ⁶⁸ ne mbák mbép bé enyiyi, bapú keme me. ⁶⁹ Ke bébhó eḡhō, chōḡ Mandem Betañ Menkem amfyé Me Mmu mfú amfay nchókó ndū nebhuēt beyá kenókó, ebhé awónem eyi.” ⁷⁰ Bó mankem babhep yi be, “Nó óchí Mmō Mandem-ε?” Yesu akeme bhó be, “Echi mbó enyū bārémé.” ⁷¹ Bó bárēm be, “Sépét séyāḡ batisié mántwó mándém enyiyi ene yi áká ndaká yí? Besé babhōḡ séghok ne batú enyiyi ene éfú yi anyu.”

23

Bárók ntá Páilet ne Yesu
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5, Jn 18.28-38a)

¹ Nkwó batañá manyé bárēm nókó nó, bō mankem báfáte, básót Yesu bārē rōḡ ntá Páilet ne yi. ² Bábhó bebhat yi barak amūet mándeme nókó be, “Seghó, mmū-ne ndu áká be bō bhese báké bhūere bebhé etók. Akāḡ nkwó bé bo báké chyē nkábhēnti ntá Sísa, Mfó Rom. Ne árēm be yí achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be áto, nó chi be achi Mfó.” ³ Páilet abhép ye Yesu be, “Wó ke óchí né Mfó bo Israel?” Akeme be, “Échí mbó enyū órémé.” ⁴ Páilet arem ye ntá bōbati bachiákap Mandem ne ngémtay bo abhen bachi are be, “Mbíkí ghō yé bekwéné ne mmū-ne.” ⁵ Ke bárók ambi be keme be, “Akò atú Judéya ankem antōḡ nókó bho ndu ményíkísi batí yap amem be mángúép esōḡori etók. Aká nó, bebho atú Gálili kpát bégháka fá Yerúsalem.”

Páilet ató Yesu ntá Mfó Hérōd

⁶ Páilet ághókó nókó menyiyi ebhen, abhép bhó mbák Yesu achi mmu atú Gálili. ⁷ Aríḡi nókó bé Yesu afú atú etók ene Hérōd achi mfó aré, achye eyōḡ be

mandək ne yi ntá Hérød. Mbɔɔn Hérød achi nyaka Yerúsalem mpok yɔ. ⁸ Hérød ághó nókó Yesu, ábhón manjá k tontó, mbɔnyune anán ághòk nyaka ɛti yi ne abhón ekwak tentep begho yi ne amík. Abhàka nyaka nti be chɔn Yesu anka enyini maknkay yi ángó. ⁹ Eká Hérød abhép Yesu beyá bebhep ke ye émot Yesu ábhíki keme. ¹⁰ Ené Hérød áròn ambi bebhep yi bebhep, bɔbati bachiákap Mandem ne batɔn ebhé Mandem báte kekwoɔt, mámbat nòkó yi barak amæt ne beyá ɛyu. ¹¹ Hérød ne batemé nenu bhi báre byak yi, mámfye nòkó yi étánok. Mámése yi nkú kefo amæt. Arem bé mánsót yi mámpetnsem ntá Páilet ne yi. ¹² Kemmæere Hérød ne Páilet kébho ndú nkúbhé nywɔp eno. Ndú mpok ane áfueré ansem bachi nyaka chi ndú mpap.

*Páilet akpót manyé be mángwáy Yesu
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Jn 18.38b-19.16a)*

¹³ Bápéré nókó nsem ntá Páilet ne Yesu, Páilet ató bábhini; bɔbati bachiákap Mandem ne bɔbati etək ne bɔ etək. ¹⁴ Arem ntá yap be, “Bátwò fá ntá ya ne mmú-ne be ákú bo báké bhæere bebhé etək. Mbép yi manyin besí bheka, ne mbíki ghó yé bekwéné ebhé yi. ¹⁵ Mfɔ Hérød nkwó abhíki ghó yé bekwéné ebhé yi mbonyune ató yi apetnsem ntá ya. Nchí ghati bhe be yényin yi abhíki ka ené étòn be mángway yi. ¹⁶ Chɔn nchyé eyon be mándén yi, mámfere yi amo.” ¹⁷ [Epiɔni bo Israel échi nyaka be, yéntiki mpok ane bó mányíe Epá Nekini, Páilet abhon béfere mmu amot ane bó Yerúsalem báyan yi amfere ekerékenon.]

¹⁸ Bó mankem bábi mándeme nòkó be, “Dó mángway yi. Feré bhese chi Barábas!” ¹⁹ Barábas chi mmu ane báfyé nyaka ekerékenon ndú barak apay, “Agæbhé nyaka ebyok etək, ne awáy mmu.” ²⁰ Páilet apet arem keri ntá yap ne nkaysi béfere Yesu amo. ²¹ Ke bárók ambi bebik be, “Dem mángó yi ndú ekotákátí! Mángó yi ndú ekotákátí!” ²² Ndú ndon ane ájwí érat Páilet arem be, “Ntiki ebéptí ndak yi áká? Mbíki ghó yé ebéptí enyini ene yi áká ene étòn be mángway yi. Chɔn nchyé eyon mándén yi ne ékpá, mámfere yi amo.” ²³ Ke bárók ambi bekpeme, mambiki nòkó be Páilet ando mango yi ndú ekotákátí. Bári map anyiere Páilet, awupsi nti. ²⁴ Aká ye bé mánkú ne Yesu mbɔ enyu bakon. ²⁵ Afere Barábas mmu ágæbhé ebyok etək ne awáy mmu, ekerékenon, mbɔ enyu bo báyan. Achye Yesu ntá bo Israel be mánkú ne yi mbɔ enyu bákónó.

*Bágó Yesu ndú ekotákátí
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Jn 19.17-27)*

²⁶ Batemé nenu básót Yesu báre rón ne yi. Ndu báròn, bátèmeri mmú etək Sírene amot ane áká nnyén be Símun. Afí nyaka ebhi ápetnsem anywɔp, Yerúsalem. Bákém yi bábyti ne eko Yesu, báku yi apoko yó ankonjo nòkó Yesu. ²⁷ Ngémtáy bhó báre konjo Yesu ansem. Mbək yap bábhák baghoré abhen básém nyaka, mándi nòkó yi. ²⁸ Ke Yesu ayibhiri mmæet arem ntá baghoré bhó be, “Baghoré Yerúsalem, báké di me! Dí ká chí mmæet eyeka ne bɔbheka. ²⁹ Nchí ghati bhe be mpok átwò ane bo bárèm chɔn be, ‘Eri ntá yéntiki nkongoré ne yéntiki ngoré ane ábhíki re bhé!’ ³⁰ Ndú mpok yɔ, chɔn bo mándem ntá njie eghe be, ‘Kwén ká bay bhésé’; ne ntá bɔnji be, ‘Kutí ká bhese.’ ³¹ Bo bárèm chɔn nò, mbɔnyune, mbák bákway béku menyin ebhen ntá ya, Mme mmu nchí enók ebik, chɔn émbak ná ne ené égu?”

³² Ené báròn nɔ, basot bakú bebú bati apay nkwó abhen batemé nenu báròn nyaka beway ne Yesu. ³³ Bágháká nókó ndú njie ane bábhini; be *Enkónti, bágó Yesu ndú ekotákátí. Bágó nkwó bakú bebú bhó bati apay, yéntiki mmu

wap ndü eyi ekotákátí, amət ebhë awónem Yesu, achák ebhë awógho. ³⁴ Aré, amfäy ekotákátí, Yesu anikmuet ntá Mandem be, “Eta, foñori bhó, mbonyune bábhíki riñi enyiy ene bákú.” Batemé nenu bágher ebhánjá ndu bériñi enyu bábhónó békòre nden Yesu. ³⁵ Bo bábhák aré tee mámpkòkò nòkò enyiy ené éfakari. Ke bóbati báre way yí way mándeme nòkò be, “Apème nyaka bo bachak! Ampémé mmuet eyi mbák achi Mpeme Mandem afyé nyaka bariet be áto? Mmu Mandem Ayabhe!” ³⁶ Batemé nenu nkwo báre way Yesu, mándòkò nòkò bechye yi mmëm amen ábáká. ³⁷ Ne mándeme nòkò be, “Mbák tetep áchi Mfò bo Israel, pemé mmuet eye!” ³⁸ Amfay ntí Yesu, ebhòkenòk ebhak babhát ndü eko ene básíñi are be: “Né chi Mfò bo Israel.”

³⁹ Nku-bebú amət ane áchi nkwo krañkpan ndü eyí ekotákátí are way Yesu andeme nòkò be, “Pú wò ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariet be áto? Pemé mmuet eye, ómpeme bhesé nkwo bhó!” ⁴⁰ Ke mmü bebú achák wu are sayti yi be, “Yëndu ógù ndü ekotákátí mbò Yesu, ópú cháý Mandem-é? ⁴¹ Wò ne me ségù éti bepò barak ayese, ke mmü-ne abhíki ku yé ebéptí enyiy?” ⁴² Arem ye be, “Yesu, ghó me ntínso, mpok óbhak Mfò.” ⁴³ Yesu aghati yí be, “Nchí ghati wò be, echòñ, chòñ ómbak ne me ndü nebhuet manjá ane bábhñi be Párádis.”
*

Yesu agú ndü ekotákátí

(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Egháká nókó nkárénká byo ne epay ne ngósi, mmok áném, ejuri ékwen ekuti etòk enkem kpáte nkárénká érat beku, ⁴⁵ mbonyune mmok ábhíki pere ghò. Ne ekát ene echí amem ekerákap Mandem égháre ndü bebhòk bepáy gbee. ⁴⁶ Yesu abik arem be, “Etaya, ndó nepém ena amó ye!” Arém nókó nó, asebhé. ⁴⁷ Münti batemé nenu ághó nókó menyiy menkem ebhen befakari, abiti Mandem, andeme nòkò be, “Tetep, mmü-ne áchí mbu chak besí Mandem!” ⁴⁸ Ngémtay bo abhen báchéme nyaka are ndu beghò, bághó yéntiki enyiy ene éfakari. Bágúre ne basémé, mámbýaka nòkò amò anti. ⁴⁹ Bó mankem abhen báriñi Yesu, ne baghòré abhen bábhó bekoño yi te Gálili, báté nekò nesie mángò nòkò yéntiki enyiy.

Bábhéme Yesu

(Mt 27.59-61; Mk 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Mmü amət achí nyaka Yerusalem mpok yò. Aka nnyén be Joséf. Achi nyaka mmü Arimátia, etòk bo Israel. Abhak ndíndu ne mmü chak ne ándòñ nyaka mpok ane Mandem abhak Mfò bho. Abhak mmü amət ndü echeme eghe ene bð batí etòk. Ke ábhíki ka nyaka ne bhò ndü nkaysi yap ne nekú wap. ⁵² Yi aròk ntá Páilet bé ányché yi betañ amfere Yesu amfäy ekotákátí. Páilet áchyé nókó yi betañ, ⁵³ aròk ye asebhé Yesu amik, anép yi ne esyénden, aròk afyé amem nnem enén bátémé ndü setárebhé, ke kere bheme yé mmu aré. ⁵⁴ Echí nyaka chí nywop enen bo bátòñti menyiy ebhen Nywòbhé neywémuet, ne éróp chí mandú begháká ndü mpok ane Nywòbhé neywémuet nébho. † ⁵⁵ Baghòre abhen báfú ne Yesu te Gálili, bákòño, baghò nnem, ne enyü bábhúré mmuet yi amem. ⁵⁶ Bápét ye nsem ndü nebhuet ane báchòkò amem Yerusalem. Bátòñti bawet erítí eriep amen báwati amuet ngu.

* **23:43** Nò chí: *Párádis. † **23:54** Yesu agú ndü nywòbhe-betik békòre mmuet manywop apay. Nywop neywémuet bo Israel nébho nyaka chí beku, mpok mmok áname, ndü nywòbhe-betik bekore manywop apay.

Nywɔbhé neywɛmɛet enap négháká nókó, báywɛmɛet mbɔ enyü ebhé Moses érem.

24

*Yesu apɛtnsɛm ndü nepém
(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Jn 20.1-10)*

¹ Ne neyínwyɔp ndü Nywɔbhé neywɛmɛet, baghɔré bhɔ básót bawerérip amen bɔ bágghókó bárók ndü nnem Yesu ne neyínwyɔp. ² Bágghó be ntay enen anyü nnem nérɔp chi nepaká nnem. ³ Báchwé amem nnem, ke báke ghɔ mmɛet yi. ⁴ Echá bhɔ enyu báku. Témte wu, babhakanem bati apay ne nden amɛet ené ékát nwanjwánwanj báté kekwoɔt ne bhɔ. ⁵ Bɛcháy békém baghɔré bhɔ tontó. Bátép bati amík. Bó-bhɔ bábhép bhɔ be, “Ndaká yí báyan mmu ane achi nepém ndü nkwo bawú?” ⁶ Apú fá. Mandem akɔ yi apɛtnsɛm ndü nepém nkúbhé mbɔ enyü yi áréme nyaka be ebhɔn befakari. Twó ká ghɔ nebhuɛt ane bábháre yi. Tík ka ndü yi ághátí bhe mpok ábhúéé atú Gálili ne bhe. ⁷ Yi arem nyaka be, chɔn mámfye Mmu ane áfú ntá Mandem amó bɔ bebá, mángó yi ndü ekotákátí, ne éghaka nɔkɔ manywɔp arat, ampɛtnsɛm ndü nepém.” ⁸ Baghɔré bhɔ bátik ye beyɔn Yesu. ⁹ Bápéré nókó nsem, bágghátí menyin ebhen befakari ntá bɔnto Yesu bati byo ne amot ne bakoŋo bhi abhénéfú mankem. ¹⁰ Baghɔré ebhen bágghátí nyaka bɔnto Yesu mbok yɔ chi María ane áfú etɔk Mágdala, ne Joana, ne María nna Jems, ne baghɔré báchák abhen báchi nyaka ne bhɔ. ¹¹ Ke bɔnto básót enyɔn ene baghɔré bhɔ bárémé mbɔ eráká ndak, bó kenókó wáwák. ¹² Yé nó, Píta afate, ajet arɔk ndü nnem. Akúrí nókó, agɛp amík, ayinɔ amem nnem. Aghó bebhókó nden ebhen mánébhé nyaka mmɛet Yesu ne bhɔ bháre. Apɛtnsɛm anywɔp, amakati nɔkɔ enyɔn éné éfákári.

*Yesu atemeri bakoŋo bhi bati apay ndü mbi Emayus
(Mk 16.12-13)*

¹³ Nkúbhé ewak eyɔ, bakoŋo Yesu bati apay báfá Yerúsalem bare rɔn ndu móɔk ane bábhini be Emayus, nekó enen nechi mbɔ bókílómɛta nénénamot ne ebhók. ¹⁴ Mándeme nɔkɔ éti menyin menkem ebhen béfákári. ¹⁵ Ené bárém mánkem nɔkɔ epáítí ne bati, mbɔn Yesu arɔk kekwoɔt ne bhɔ ankɔ nɔkɔ ne bhɔ. ¹⁶ Ke ébhák mbɔ bé bágwoɔt amík ayap. Bó kerinɔi bé chí Yesu. ¹⁷ Abhép bhɔ be, “Ntiki ndak bákó mándeme nɔkɔ enyune?” Báté nsónso. ¹⁸ Mmu wap amot ane áká nnyén be Klópas abhép ye yi be, “Ndiere wo ke óchi kenkó ane átwó Yerúsalem ane ábhíki rinɔi menyin ebhen befakari aré ndü manywɔbhéne?” ¹⁹ Abhép be, “Ntiki menyin?” Bákéme yi be, “Menyɔn ebhen béfákári ne Yesu ane Násáret. Achi nyaka ndemekepinti Mandem, ne atɔn besí bhɔ ne besí Mandem be betan Mandem bechi ne yi ndü menyin ebhen yi árem ne ebhen yi ákà. ²⁰ Ke bóbatí bachiákap Mandem ne bó batí etɔk abhesé bákém yi bachye mangway, ne bágó yi ndü ekotákátí. ²¹ Sébhaka nyaka nti be yí ke ábhɔnó bэфére bo Israel ndü esɔnɔri. Echí néne manywɔp arat ené ndak ané áfákári. ²² Enyɔn échák échí bé mbɔk baghɔré ndü nkwo ywese báku batí átaɔa bhese amem. Bárók ndü nnem bėti bheti, ²³ ke báke ghɔ Yesu. Bápɛtnsɛm barem be bágghó bo mbɔ bɔangel Mandem ndü kenó amík antifú abhen bágghátí bhɔ be Yesu achi nepém. ²⁴ Mbɔk bo abhen báchi nyaka ndü nkwo ywese bárók ndü nnem bágghó bé yéntiki enyɔn echi nkúbhé mbɔ enyü baghɔré bhɔ bárémé, ke bó keghó mbɔn Yesu.” ²⁵ Afó ke Yesu áréme ntá yap be, “Báchiɔnti bácha! Ne batí yeka apú wakari ménókó menyin menkem ebhen baremé kepinti báreme!

26 Pú Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be áto, abhðñ nyaka begho besəñori ebhen menkem ke anchwe ndü kefo eki?" 27 Yesu abho ye menene ntá yap be manjwimem ndü menyin ebhen básinjí ɛti yi amem Ekáti Mandem, bébho ndü Basinj Moses berón beghaka ndü amen baremé kepinti Mandem mankem.

28 Bágháká kekwoɛ etak ene bārɔñ, Yesu aka mbə be ārð bhə berəñ ambi. 29 Ke báñwé yi, barem be, "Bər é ne bhese. Nywəp nérəñ ne mban anan ǵgiri." Arək ye bebħure ne bhə. 30 Mpok nenyíé ákwáy nókó, asət ekpókó bret. Achyé bakak ntá Mandem. Abho ye bébókóti anchye nəkə ntá yap. 31 Amík ánéne bhə, bārinj ye be chi yi. Ke anemsi bhó besí. 32 Babho berem ne bati be, "Nyakányet manjək achí mbə bhese anti mpok yi árəm kepí ne bhese ambi, anene nəkə basinj ntá yese!" 33 Báfáte tɛmté bápətnsem Yerúsalem. Bághó bōnto Yesu bati byo ne amət ne bakoño bhi abhénéfú abhen bāchí ne bhó ndü nebħuet amət. 34 Nəchwe bāchwé, bághāti bhə be, "Acha apətnsem ndü nepém tetep! Atñ mmuet ntá Símun!" 35 Bōbhə bati apay bághāti enyinj ene efakari ambi, ne enyu bó bārinj yi mpok yi abəkəti bret achye bhə manyié.

Yesu abhesi ntá bakoño bhi

(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Jn 20.19-23; Bk 1.6-8)

36 Ené bārəm nə ɛti yi, mbəñ Yesu abhesi besí bhap! Arəm be, "Kpák ámbák ne bhe." 37 Bācháyti, ne becháy békém bhə. Bákáysi be bághò nə chí efónó ngu. 38 Ke abhép bhó be, "Bācháy yi? Yi māməkati amem bati yeke? 39 Ghó ká amə ya ne bekek ebha, mändinj be chi me tetep. Mó ká mmuét ya mǵngo be chi me. Efónó épú bhəñ mmuet ne beghep mbə enyü bághó be mbəñ." 40 Arəm nəkə nə, atñ bó amə yi ne bekek. 41 Bābhñ manjək tontó ne babhak maknkay be yi achí nepém. Ekə bó kenókó be echi tetep. Yesu abhép bó be, "Bābhñ yənyinj menyie fá?" 42 Bāchye yi mbinj nsi ane bāgwó. 43 Asət anyié besí bhap.

44 Aghati ye bhó be, "Menyinj ebhen bághò-né, chí nkúbhé barak ane mēghāti nyaka bhe mpok mbuet ne bhe. Mēghāti nyaka be be, menyinj menkem ebhen béchi amem basinj Moses ne amen abhen bechi ndü basinj baremé kepinti ne ebhen béchi amem Ekáti Bakway ɛti ya, bébhəñ befu tetep." 45 Anene ye nkaysi yap be manjwimem ndü menyinj ebhen básinjí amem Ekáti Mandem. 46 Aghati bhə be, "Básinj be, Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be áto abhəñ bégho esəñori, angú, ne beghaka manywəp árát, ampətnsem ndü nepém. 47 Ne be bābhəñ beghati bō betək menkem ndü nnyén eni bebho Yerúsalem be Mandem áfəñori bo abhen bātíknsəm ndü bebú bhap. 48 Bāchí batísie ndü menyinj ebhen menkem ne bābhəñ béghāti bo bachak bə menkem. 49 Ghó ka, chəñ nto be akap ane ɛtaya afyé bariɛp be áto ntá yeke. Ke bābhəñ ménəñ fá amem etək kpáte betəñ mémfu amfay mémbak ne bhe."

Yesu apətnsem ntá Mandem

(Mk 16.19-20; Bk 1.9-11)

50 Yesu asət ye baghókó bhi, afú etək ne bhə. Bārók bachwəp etək Bétani. Aré, ayəñ amə amfay, are yet bhə. 51 Ené yi áyət bhə, arə bhó, Mandem asət yi ámpətnsem amfay. 52 Ne ndü yi ákó baghókó bhi bārə chye yi kenókó. Bápət ye nsem Yerúsalem ne beyá manjək. 53 Bāre rəñ ekerákap māmbiti nəkə Mandem.

Mbok Ndíndí mbonyu

Jñn

ásíní

Eyoyé éyibhiri erap nkwá

¹ Bápéere ghoko mmik, mmu ane achi Eyoyé anánj achi nyaka. Abhak ne Mandem, ne abhak Mandem. ² Abhak ne Mandem te ndú nebhönet. ³ Mandem afuét ntá yi ke ághoko menyinj menkem. Mandem abhíkí ghoko yényinj ene yi apu ne yi. ⁴ Nepém néfù chí ntá yi mmu bábhinj be Eyoyé. Ne nepém enen nébhak erónj ené ékà bo mángó tetep. ⁵ Erónj yó éghò ndú nebhuet ane ejuri echi, ne ejuri épú kway meneme yó. *

⁶ Mandem ató nyaka mmu amot ane aka nnyén be Jñn. ⁷ Atwó bégháti bho éti erónj eyó be yéntiki mmu ane ághókó enyinj ene yi arém, anoko yó. ⁸ Jñn apu nyaka erónj yó. Atwó chí bégháti bho enyinj ene yi arinj éti erónj yó.

⁹ Erónj ene tetep, ené ékà yéntiki mmu ango mbanj étwó ntá bó mmik.

¹⁰ Eyoyé ébhak fá amik, ne báfúét ntá yi ke bághoko mmik. Yé nò, mpok yi átwó fá amik, bó mmik kerinj enyu mmu yi achi. ¹¹ Atwó ntá bóbhi, ke bóbhi bábhíkí sòt yi ne manják. ¹² Ke bo mankem abhen básóré yí ne manják, básíki nti ne yi, áchye bho betanj bé mándap chí bò Mandem. ¹³ Mbony Mandem ke ákà bò mambak bóbhi. Bábhíkí fu nyaka ye chi amuet nkwa, ne yé chi ndú nkaysi nkwanwanj.

¹⁴ Eyoyé, éyibhiri nkwá, atwó achokò ne bhese. Séghó menwop ebhi ebhen bejwi ne berindu ne tetep. Eyoyé chí Njanamò ane áfú ntá Eta. ¹⁵ Jñn ágháti nyaka bho éti yi ambik, andeme noko be, “Né chí mmù ane mérémm nyaka éti yi be, ‘Mmù ane átwó me ansem achá me. Bápéere bhe me, yí achi.’” ¹⁶ Éti beyá berindu ebhi, achyé bhese áfók ndonj ne ndonj. ¹⁷ Mandem afuét nyaka ntá Moses achye bho bebhé. Ke afuét chí ntá Yesu Kristo ke átonj bhese berindu bhi ne tetep. ¹⁸ Yé mmu abhíkí re ghò Mandem. Njanamò ywi mmu achi nebhuet amot ne yi ke ákà bo mandinj mmu yi achi.

Enyinj ene Jñn Njwiti ágháti bho éti Yesu

(Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Lk 3.1-18)

¹⁹ Ewak émot, bóbati bo Israel abhen Yerúsalem bátó bachiákap Mandem ne bõneréket Lévi ntá Jñn be mámbép yi angati bho enyú mmu yi achi. Ne chí enyinj ene éfú Jñn anyu mbo ntísie. ²⁰ Yi ke bhese bho yényinj ne yi ke ró bekeme bho. Arém be, “Puyé me ke nchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto.” ²¹ Bó bho bápét bábhép yi be, “Wó óchí yé agha? Eláija ke?” Jñn yi be, “Mpú Eláija.” Bápét babhép yi be, “Óchí ndemekerinti ane Moses arémé nyaka be átwó?” Akeme be, “Áe.” ²² Ndonj eyó bábhép yi be, “Wómbõnj jem be óchí agha? Gháti bhese mmu wó óchí bé sémpétnsem ne eyoyé ntá bo abhen bátó bhese. Wómbõnj óchí agha?” ²³ Jñn aghati bho mbonyú ndemekerinti Asaya areme nyaka be, “Nchí mmù ane achi amem baso ábik ne eyoyé amfay andeme noko be, ‘Nyabhé ká mbi Acha ambak chak.’”

* ¹:5 Ejuri épú kway meneme yó: Nò chí be Satan apú kway betanj ancha Yesu.

24 Bõnkwõ Fárisi ke bátó nyaka bõbhõ ntá Jñn. 25 Bábhép yi be, “Ǫbhé ǵpú Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áttö, ǵbhé ǵpú Eláija, ne ǵpú ndemekepinti, ke ndaká yí ǵjwiti bho?” 26 Jñn akeme bhõ be, “Mějwiti bho ne manyiép, ke mmu áchí fá téé nenti eneka ane bábhíki riñi. 27 Yi átwò me ansem. Mbíkí kway mmu ane nchí kanari nkwõbhénya bekak ebhi.” 28 Menyiyi ebhen befákári chi etok Bétani, ebhé Nyén Jódan, ne ndü nebhuet ane Jñn ájwiti nyaka bho.

Yesu, Mõnkwõmén Mandem

29 Nti nywõp, Jñn aghõ Yesu ndu átwò ntá yi, arem be, “Yiyí Mõnkwõmén Mandem ane ápõkõ bebá bo mankem fá amik! 30 Yi ke mërèm nyaka éti yi be, ‘Mmü átwò me ansem ane acha me mbõnyune bápere bhe me, yi achi.’ 31 Yé membõñ mbíkí riñi nyaka be chi yí, ke nti ane ntwó njwiti nõkõ bho ne manyiép chí ndu beka bo Israel mandiyi mmu yi achi.” 32 Jñn abho beghati bho enyiyi ene yi ághõ ne amík éti Yesu. Yi be, “Ngõ ndü Efõñó Mandem áfú amfay asõt mkpá ebhõñó are sep kpát ate yi amuet. 33 Kpáte mpok eyõ, nke riñi bé chí yi. Ke Mandem mmu átó me njwiti bho ne manyiép, anán aghati nyaka me be, ‘Mmu ane ǵghõ Efõñó Mandem asebbe arõp ne yi, yí wu ke achi mmu ane ájwiti bho ne Efõñó Bedyere.’ 34 Me Jñn ngõ ne amík ndü menyiyi ebhen befákári, ne nchí rem mbõ ntísie be tetep mmü-ne chí Mmõ Mandem.”

Bakoño Yesu ahben mbi

35 Néyí nõkó, Jñn apet abhak téé ne bakoño bhi bati apay. 36 Aghõ ndü Yesu áfuet, arem be, “Ghó Mõnkwõmén Mandem!” 37 Bakoño Jñn bati apay bághók nõkó enyiyi ene yi áréme, báro yi bábhõ bekoño Yesu. 38 Yesu ayibhiri mmuet aghõ bhõ ndu bákõño yi. Abhép bhõ be, “Báyàn yi?” Bákeme yi be, “Rábay, ǵchakó fá?” [Rábay chi Ntõñ] 39 Aghati bhõ be, “Twó ká ghõ.” Báro k ne Yesu baghõ nebhuet ane yi áchõkõ. Mpok yõ nywõp nébhák mbõ nkárénká enwi ené ngõsí. Bábhák ne yi kpáté beti begha.

40 Mmu amõt ndü bõbhõ bati apay ahben bághoko nyaka enyiyi ene Jñn áréme éti Yesu, ne abho bekoño yi áka nnyén be Andru. Abhak manõ Símun Píta. 41 Arõk témté, aghõ mómayi Símun, aghati yi be, “Séghõ mmu ane bábhijí be, ‘Mesáya’”, nõ chi, Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áttö. 42 Andru asõt Símun arõk ntá Yesu ne yi. Yesu ayiyi yí, arem be, “Wõ ǵchí Símun, mmõ Jñn. Chõñ nnyén ena néchák némbak be Séfas” [nõ chí Setárébhé]. †

Yesu abhiñi Filip ne Natániel bé mámbák bakoño bhi

43 Nti nywõp, Yesu aka nti bérõñ atú Gálili. Arõk aghõ mmu ane áká nnyén be Filip. Aghati yi be, “Twó bhák nõkoño wa.” 44 Filip abhak mmü Betsáida, nkúbhé etok ene Andru ne Píta báfú aré. 45 Filip arõk atemeri Natániel aghati yi be, “Séghõ mmu ane Moses ásiní nyaka éti yi amem Ekáti Bebhé Mandem, nkúbhé yi mmü baremé kepinti nkwõ básiní éti yi. Nõ chi, Yesu mmu Násáret, mmõ Joséf.” 46 Natániel ághókó nõkó enyiyi ene Filip áréme abhép yi be, “Ntiki eriti enyiyi ékway befu Násáret?” Filip aghati yi be, “Wõmbõñ twó ghó.” 47 Yesu ághõ nõkõ ndü Natániel átwò ntá yi, arem éti yi be, “Né, chí mbõñ mmü Israel téme téme. Bapu apú ne yi wáwák.” 48 Natániel abhép Yesu be, “Ǫkõ ná ke ñriñi me?” Yesu akeme yi be, “Filip ápére bhijí wõ ndü mpok ane ǵchí anerénok fig, nnán ngõ wõ.” 49 Natániel arem be, “Ntõñ, ǵchí Mmõ Mandem tetep! Ǫchí Mfõ bo Israel!” 50 Yesu ákéme yi be, “Éti ndémé bé ngõ wõ anerénok fig ke ónókó bé

† 1:42 Séfas ndü eyõñó Grik chí “Setárébhé” ndu Kényan.

nchí Mm̄ Mandem? Ch̄n̄ ónḡó menȳn̄ ebhen becha ebhen.” ⁵¹ Yesu aghati yi be, “Tet̄et̄ep, ch̄n̄ m̄nḡo nd̄u neb̄u n̄enene gbee, b̄óàngel Mandem m̄nk̄o amfay m̄ansebhe n̄ok̄o amik betemeri Me Mmu mfú nt̄a Mandem.”

2

Yesu ak̄u manyiep ayibhiri mm̄em nd̄u ep̄a nebhay

¹ Efūeré n̄ok̄o manyw̄op apay, ep̄a nebhay ébhák amem et̄ok Kána, atú Gálili. Nn̄o Yesu abhak aré. ² Mának nyaka Yesu nk̄w̄o ne bakoño bhi nd̄u ep̄a nebhay eyo. ³ Mm̄ém ámáy n̄ok̄o, nn̄o Yesu ar̄ok aghati yi be, “Mm̄ém ep̄a amay.” ⁴ Yesu akeme yi be, “Mmá, ndaká yí ós̄on̄ori me éti mm̄ém? Mpok aya abhíkí re kway.” ⁵ Máyi aghati bo abhen bák̄ore mm̄em be, “K̄u ka ȳéntiki enȳn̄ ene yí ághati bhe.” ⁶ Bej̄o manyiep betandat bechi nyaka are téé. Ȳéntiki ejo é̄s̄ot nyaka mb̄o líta manyiep besá byo. Bék̄oño ep̄n̄ ene bo Israel, bás̄ot nyaka manyiep nd̄u bejo ebh̄o ndu b̄eso b̄épók̄o mm̄aet. ⁷ Yesu aghati bak̄u betik be, “Fíé ká manyiep amem bejo ebh̄o kpát ménjwi.” Báfyé manyiep amem bejo, b̄éjwí te anyu. ⁸ Aghati bh̄o be, “S̄ot ka mb̄ok m̄anchyé nt̄a m̄ünti ep̄a nebhay”. Bákú n̄o. ⁹ m̄ünti ep̄a nebhay ághók̄otí n̄ok̄o, agh̄o b̄é manyiep m̄o ar̄op chi mm̄ém. Yí ker̄n̄j̄ ebhak m̄ó áfú, ȳendu bak̄u betik abhen bák̄o m̄o bár̄n̄j̄ nyaka be manyiep ke ayibhiri nd̄u mm̄em. M̄ünti ep̄a nebhay abhin̄j̄ mb̄áyn̄goré, ¹⁰ arem be, “Nd̄u epa, báyambi mantw̄o chi ne erítí mm̄ém. Ne bo mánán̄ mányú ánychwé bh̄o am̄aet, ke mántw̄o ne ȳéntiki enȳn̄ mm̄ém b̄áchák. Ke or̄ó erítí mm̄ém ansem, ne n̄éne ke ótw̄o ne m̄ó.” ¹¹ Yesu ak̄u nyaka enȳn̄j̄ maknkay ene amem et̄ok Kána, atú Gálili. Ebhák er̄n̄ ene m̄bi ene yí ak̄u ndu bet̄on̄ enȳn̄ bet̄an ebhen yi ábh̄ón̄ó. Ek̄ú, bakoño bhi mánók̄o be yi achi Mm̄o Mandem.

¹² Ep̄a nebhay efūeré n̄ok̄o, Yesu asep ar̄ok Kap̄enaum ne máyi ne b̄ōmayi ne bakoño bhi. Bábhak aré nd̄u mpay manyw̄op.

Yesu achwe ekerákap Mandem abók bak̄s̄ie (Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46)

¹³ Ep̄a Nek̄n̄j̄ ene bo Israel ér̄óbhé n̄ok̄o kék̄w̄ot, Yesu ak̄o, ar̄ok Yerúsalem ndu menȳie ep̄a eyo. ¹⁴ Aré, ar̄ok achwe amem ékírí ene ekerákap Mandem. Agh̄o bo abhen bátí mp̄on̄ ne b̄ágh̄ón̄om̄en ne bebh̄ón̄ó. Bo bás̄ot nyaka menȳn̄ ebh̄o ndu bechye akap. Agh̄o bawupsí bakap nk̄w̄o aré. ¹⁵ As̄ot nn̄ik aghoko ékpá, abh̄o b̄ébok bh̄o ne yo, be m̄ámfú amem ekerákap Mandem. Ak̄u enyum̄ot ne b̄ágh̄ón̄om̄en, ne mp̄on̄ ene échí aré. Atakati b̄éfémé bo abhen bák̄o esíe bakap b̄ewupsí, ne atakati bakap ayap. ¹⁶ Aghati batí bebh̄ón̄ó be, “Feré ká menȳn̄ ebhen fá! Báké s̄ot eket Etaya m̄anjibhiri nd̄u ekerésie!” ¹⁷ Ndak awu ak̄u bakoño bhi bátik be Ek̄atí Mandem ér̄em be, “Ch̄n̄ ek̄on̄ ene mb̄ón̄ó ne eket eye éngway me.” ¹⁸ Bék̄oño enȳn̄ ene Yesu ak̄u, bo Israel b̄ábh̄ep yi be, “N̄tiki enȳn̄j̄ maknkay ókway bek̄u mb̄o er̄n̄ ndu bet̄on̄ bh̄ese be óbh̄on̄ bet̄an bek̄u menȳn̄ ebhen?” ¹⁹ Yesu akeme bh̄o be, “Mbák m̄anchón̄tí ekerákap ene, ch̄n̄ mp̄et nte ȳó nd̄u manyw̄op arat.” ²⁰ Bo Israel b̄arém be, “Cháá, báté eket ene nd̄u mamié besa b̄epay nsem atandat, óbhé ókway bete yo nd̄u manyw̄op arare?” ²¹ Ke ekerákap ene Yesu árémé ébhak chi mm̄aet yi. ²² Mpok Mandem ak̄u yi ámp̄etnsem nd̄u nep̄ém, ké bakoño bhi bátik be yi arem nyaka beȳon̄ ebhen. Ek̄ú b̄o mánók̄o menȳn̄ ebhen bechi amem Ek̄atí Mandem ne ebhen Yesu árémé.

Yesu ar̄n̄j̄ enȳn̄ nk̄w̄a achi

²³ Ené Yesu áchí Yerúsalem ndü mpok Epä Nekiñi, beyä bo básíkinti ne yi éti menyiní maknkay ebhen bághó yi ákú. ²⁴ Ke Yesu keguép mmuet ntá yap, mbonyune, ariní nyaka enyü nkwanwan achi. ²⁵ Yé mmu keghati yi nkaysi böbhö mbonyune yimböñ ariní nyaka ndü ntí nkwa nechi amem.

3

Yesu ne Nikodémós

¹ Münti bo Israel amot achi nyaka. Aka nnyén be Nikodémós. Abhak münkwö Fárisi. ² Ewak émot arök ntá Yesu ne beti arem be, “Ntöñ, sériní bé Mandem ké átó wö be óntwó óntón bo mbonyune yé mmu apú kway beku menyiní maknkay ebhen ókà mbák Mandem apu ne yi.” ³ Yesu aghati yi be, “Tetétep, Mandem apú kway bebhak ntá mmu mbö Mfö ywi, kpáte mámbe yi ndöñ achak.” * ⁴ Nikodémós abhép yi be, “Ná bákway bebbe mmu ane ánanj áchíkí? Akway bépétnsem amem menie máyi be mámbé yi ndöñ achak ké?” ⁵ Yesu akeme yi be, “Tetétep, Mandem apú kwáy bebhak ntá mmu mbö Mfö ywi kpáte mámbé yi ne manyiep* ne Efónó Mandem. ⁶ Nebhé enen nkwa chi nebhé nkwmuet, ke nebhé Efónó chí enen néfú ntá Efónó Mandem. ⁷ Oké bhák maknkay ndu ngátí wö be, ‘Bábhöñ bebbe wö ndöñ achak.’ ⁸ Mbáép áfök, ándök ebhak ene wu ábhónó béröñ. Ughok ndu wu áfuét ke opu riní ebhak wu áfú ne ebhak ene wú árdöñ. Echí enyumat ne yéntiki mmu ane bábhé yi ndu betan Efónó Bedyere.” ⁹ Nikodémós abhép yi be, “Eyo ekway békakari ná?” ¹⁰ Yesu akeme yi be, “Uchí ntöñ ntá bo Israel ane bo báriní sayri, yé nò obhíkí riní menyiní ebhen-e? ¹¹ Tetétep, sérém menyiní ebhen sériní, ne séghati bho chí menyiní ebhen séghó ne amík, yé nò bápú noko menyiní ebhen séghati bhe. ¹² Mbák ngátí bhe menyiní éti barak ané áfákari fá amik be kenókö, ná bákway menoko mbák ngátí bhe menyiní éti barak ane áfákari awu amfay? ¹³ Yé mmu amot ábhíkí re ko amfay ebhak ene Mandem achi, ébhíkí fuet Mmu ane áfú ntá Mandem, yi mmu áfú amfay atwö amik. ¹⁴ Nkübhé mbö enyü Moses ásré nyaka nnyó-senöñ abhat ndü enök, ayon amfay, amem baso, enyu eyo ké bábhónó beyon Mmu ane áfú ntá Mandem nkwo amfay. ¹⁵ Bábhöñ bekpän yi amfay enök be yé agha ane anoko yi, ámbón nepém enen nebhíki bhöñ ngwénti.

¹⁶ “Mandem aköñ nyaka bö mmik tontó, kpát achye Njaná Mýwi be yé agha ane ándókö yi, áké gu áném, ke ámbón nepém enen nebhíki bhöñ ngwénti. ¹⁷ Mandem abhíkí to Mýwi fá amik be ántwó ántán bö mmik andem be babhön bekwéné. Atö yí chí bé ámfuét ntá yi, ampeme bö mmik. ¹⁸ Bápú temsi mmu ane ándókö yi, ke mmu ane ábhíkí ka menoko, bekwéné bechi ne yi mbonyune ábhíkí ka menoko Njaná-Mö Mandem. ¹⁹ Ntí ane Mandem átän bo abhen bábhíkí noko Mýwi chí bé erónó étwö fá amik ke bo bákön ejuri bácha erónó, mbonyune barak abúabú ke bö báká. ²⁰ Yéntiki mmu ane ákà barak abúabú ápap erónó. Apú rön ebhak ene erónó echi ndü ápú yan bo mango menyiní yi ákú. ²¹ Ke mmu ane ákà menyiní ebhen bechi tetep átwö ndü erónó ne manjá, be bo mango be Mandem ke ákwak yi ankü menyiní ebhö.”

Enyñ ene Jsn drémé éti Yesu

* **3:3** Bebbe mmu ndöñ achak: Chi nepém nekö enen Mandem áchye mmu mpok yi átiknsem ndü bebú, aka be Yesu achi Mpeme ne Acha ntá yi.

²² Yesu ánáná nókó béré m enyíñ ené yi ághàti Nikodémòs, arək bebhak bechak atú Judéya ne baghəkó bhí. Abhak aré ne bhə anjwiti nəkó bho.

²³ Mpok eyə, Jñn abhak Aénon, kekwo t ne Sálím, anjwiti nəkó bho. Abhak aré mbənyune manyiép aya nyaka ebhak eyə. Bo bərə rəñ ntá yi, anjwiti nəkó bho.

²⁴ Bábhíkí re kem nyaka Jñn mamfyé ekerékenəñ.

²⁵ Ebhíkí tat, epúti ékwén nenti bakoño Jñn ne mmu Israel achak éti enyú nesə enen nékà mmu ambak pépép besí Mandem. ²⁶ Eká bakoño Jñn bārók ntá yi barem be, “Ntəñ, mmu ane achi nyaka ne wə ebhé Nyén Jódan ené awu óngati nəkó bo menyíñ éti yi, ájwiti bho ne yéntiki mmu árəñ ntá yi.” ²⁷ Jñn akeme bhə be, “Yé mmu apu kway bebhəñ enyíñ kpáte Mandem anchye yi yə.

²⁸ Bě babhəñ bächí batísie ndú ndémé bé puyé me ké nchí Mpe me Mandem afyé nyaka bariép be átò. Nchí chí mpəkóntò ane Mandem átò be njambi ke yi antwə. ²⁹ Mbəy-ngoré ke ábhóñó ngoré. Mmueré mbəyngoré ane áchí téé áñòñ béghok eyəñ ene mbəyngoré, † ághok eyəñ eyi, ambón beyá manák. Enyu yə ke échi ne me. Manák ama ajwí pəot néne. ³⁰ Nsónó yí abhəñ békó nókó kó, aya ansep nəkó.

³¹ “Mmu ane áfú amfay, achá yéntiki mmu achak. Mmü mmik afu fá amik, ne árem chi barak ané mmik. Mmu ane áfú amfay achá bə mmik mankem.

³² Yí ághati bo menyíñ ebhen yi aghə ne amík, aghók ne batú. Yé nə, yé mmu apú noko enyíñ ene yi árem mbo enyíñ. ³³ Ke mmu ane ághókó enyíñ ené yi areme anoko, áñəñ be yi ánókó enyíñ ene Mandem áremé be échí tetep. ³⁴ Echi nə mbənyune yí mmu Mandem átò, árem chi Eyəñ Mandem mbənyune Mandem achyé yi Efónó Bedyere njenti ti. ³⁵ Eta Mandem akəñ Móywi ne afyé menyíñ menkem yi awə. Mandem achyé yi Efónó eyi njenti ti. ³⁶ Yéntiki mmu ane ánókó Mmu ane áfú ntá Mandem, ábhəñ nepém enen nebhiki bhəñ ngwenti. Mmu ane ábhíkí noko Mmu ane áfú ntá Mandem apú bhəñ nepém. Ke bebenti Mandem bétinj ne yi.”

4

Yesu ne ngoré Samária

¹ Yesu arinj be bənkwo Fárisi bəghók be beyá bo bərəbhe koño chi yi ne yi anjwiti nəkó bho, ne bé bakoño bhí báya máncha nəkó abhen Jñn. ² Sayri sayri, puyé Yesu ke ájwiti nyaka bho, chí bakoño bhí. ³ Yesu árinj nəkó nə, afa atú Judéya apet atú Gálili. ⁴ Abhəñ nyaka béfuét atú Samária ndu berəñ Gálili.

⁵ Ekə, akə aghaka etək Samária ene bábhinj bé Síka, kékwót ne nebhéremik ane Jekóp áchye tentep ntá móywi Joséf. ⁶ Mbokó manyiép ane Jekóp ábhák are. Yesu ágháká nəkó aré, ndú yi ánán ápóbhé, achəkə nepaká mbokó manyiép wu. Nywəp nébhák mbo nkárénká byo ne epay.

⁷ Ngoré Samária amot atwə ndu beya manyiép aré. Yesu aghati yi be, “Mma, chye me manyiép nnyú.” ⁸ Mpok eyə, bakoño Yesu bərəñ nyaka etək ndu békú nenyié. ⁹ Ngoré Samária wu akeme Yesu be, “Wə, óchí mmu Ju, atú Judéya, me mbák ngoré atú Samária, ekə ná ke órem be nchye wə manyiép ónyú. Bə Judeya bábhíkí bhəñ yényíñ beka ne bhese bo Samaria!” ¹⁰ Yesu akeme yi be, “Mbə órinj akap ane Mandem áchye bho, ne mmu ane áremé nə be, ‘Chie me manyiép’, mbə órem me nchye wə manyiép amen áchye nepém.”

¹¹ Ngoré wu arem be, “Eta, óbhíkí bhəñ enyíñ ndu beyá manyiép ne yə, ne

† 3:29 Ndu kémbáep, Yesu achi mbəyngoré mbənyune atwə nyaka fá amik chi éti yese, ne mbák sémbat mmuet ne yi, yényíñ epu kway befap bese ne yi.

mbokó manyiep áchwe, ɔbhɔn manyiep amen áchye nepém fá? ¹² Ɔchá etayese Jekóp mmu átémé nyaka mbokó manyiep ane arɔ ntá yese? Ná ɔkway bechye mmu manyiep amen áchá amen yimbɔn ányu nyaka, ne bɔbhi mányú, mpɔn eyi ényú?” ¹³ Yesu akeme yi be, “Yé agha ane ányú manyiep amen, apú rɔ bébhɔn ekwaká manyiep. ¹⁴ Ke mmu ane ányú manyiep amen méchye, apú pere bhɔn ekwaká manyiep wáwák. Manyiep amen méchye yi, ábhák ntá yi mbɔ ntí mɔnyen ané manyiep ányáy are, anchye nɔkɔ yi nepém enen nebhiki bhɔn ngwenti.” ¹⁵ Ngɔré wu arem ntá yi be, “Eta, chye me manyiebhé mɔ, bé manyiep áké pere kwak me, ne be nképerɛ twɔ fá ndu beya manyiep.”

¹⁶ Yesu aghati yi be, “Dók bhɔnɔ nném aywe, twɔ ne yí.” ¹⁷ Ngɔré wu akeme yi be, “Mbíkí bhɔn nném.” Yesu arem be, “Ɔrem tetep bé ɔbhiki bhɔn nném. ¹⁸ Ɔnán ɔbhɔn maném batay, ne mmú ane ɔchi ne yi néne, abhiki bhay wɔ. Ɔrem tetep!” ¹⁹ Ngɔré wu arem ntá yi be, “Eta, ngɔ néne be ɔchi ndemekɛpinti Mandem. ²⁰ Botayese bátwɔ nyaka fá ndú njie ne mánychye nɔkɔ Mandem kenókó, ke be bɔ Judeya bárɛm be Yerúsalem ke áchi ebhak ene bo bábhɔnɔ bechye Mandem kenókó are.” ²¹ Yesu arem be, “Mmá, nokó enyɔn ené méghati wɔ. Mpok átwɔ ane bo bápú pere bhɔn bechye Eta Mandem kenókó yé chi fá ndú njie ne, yé chi Yerúsalem. ²² Bé bo Samaria, báchye kenókó ntá enyɔn ene bábhíkí rinji. Beɛ bo Judeya sérɔnɔ mmu ane séchye kenókó mbɔnyune Mandem áfæet chí ntá bo Judeya bépeme bho. ²³ Mpok átwɔ, ne mpok eyɔ anán aghaka ane bo abhen báchye Eta Mandem kenókó, bákù nɔ enyu ené échí tetep be Efónó Mandem áɔn bhɔ mbi. Mɛnyú bo bhɔ ké Mandem áyɔn mánychye yi kenókó. ²⁴ Mandem achi Efónó, ne bɔ abhen báchye yi kenókó, bábhɔn bechye yi kenókó ne nti nemɔt ndú betan Efónó Bedyere.” ²⁵ Mɔngɔré wu arem be, “Ndiní bé Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be áto, yi mmu bábhɔnɔ be Kristo átwɔ. Anán ántwɔ, chɔn angati bhese barak ankem.” ²⁶ Yesu aghati yi be, “Me, mmu nchí rem né kepí ne wɔ, ke nchí Mpeme.”

²⁷ Nkúbhé mpok yɔ, bakoŋo Yesu báfú ebhak ené bárɔnɔ beku nenyíe wápɛnsem. Bábhák maknkay beghɔ be Yesu arɛm kepí ne ngɔré, ke yé mmú wɔp kebhép ngɔré wu be, “Ɔyàn yi?” Ne yé amɔt kebhép Yesu be, “Ndaká yí ɔrém kepí ne yi?” ²⁸ Ngɔré wu arɔ eté manyiep eyi, arɔk etɔk téé, abho béghati bho be, ²⁹ “Twɔ ká ghɔ mmú ane ághátí me yéntiki enyɔn ené nkú ndú nepém ena. Chí Mpeme Mandem afyé nyaka bariɛp be áto ke?” ³⁰ Eká etɔk enkem émóko, bábhó bérɔn ntá Yesu.

³¹ Mpok ane ngɔré wu arɔ arɔnɔ etɔk, bakoŋo Yesu béré nik yí mmæet bé “Ntɔn, nnyíe mbɔ nenyíe.” ³² Ke yí aghati bhɔ be, “Mbɔn nenyíe ményie enén bábhíkí rinji.” ³³ Eká, bábhɔ bebhɛp bati be, “Mmúfú atwɔ yi ne nenyíe ké?” ³⁴ Yesu aghati bhɔ be, “Nenyíe ena chí beku enyɔn ene mmu ane áto me áyɔn nkú, ne menáná betik ebhi. ³⁵ Pú bárɛm be, ‘Mbák éngáká batan anwi, chɔn mámfere mbwɔt ebhi?’ Ke nchí ghati bhe be mánjon amík mánjinɔ nki, mángó ndú mbwɔt anán ágháká béfere ebhi. ³⁶ Mmu ane áfere mbwɔt ebhi, ábhɔn akap ndú betik ebhi. Ne ányokoti mbwɔt ane áchí chí bo abhen bábhɔn nepém enen nebhiki bhɔn ngwenti, be mmu ane ápi mbwɔt ne ane áfere yɔ ebhi, bó mankem mámbɔn manák. ³⁷ Echí tetep mbɔ enyu bárɛm be, ‘Mmu bépi ápi, ane beghem angem.’ ³⁸ Ntɔ be be mándɔk mámfere mbwɔt ane bábhiki pi. Bo bachak bápí, be bághɛm mbwɔt ane bo bapi.”

³⁹ Beyá bo Samaria abhen báfú etɔk mánóko Yesu éti nerem ane ngɔré wu areme be, “Aghátí me yéntiki enyɔn ene nkú ndú nepém ena.” ⁴⁰ Mpok bátéméri Yesu, máník yi mmæet be ámbák ne bhɔ, ne abhak ne bhó ndú manywɔp apay.

41 Ne beyā bo bāchāk mánóko ɛti menyin ebhen Yesu aghati bhō. 42 Ekā bārém ntá ngoré wu be, “Épét epu bé ɛti menyin ebhen órémé ke sénókó. Besé babhōn séghok ne batú beyōn ebhen befú yi anyu, ne sériji be né chí Mpereme bō mmik tetep.”

Yesu abú mmō mūngo

43 Manywōp apay ane Yesu achi ne bo Samária áfúéré nókó, afa berōn atú Gálili. 44 Yimbōn arem nyaka be, “Bápú chyε ndemekerinti kenókó amem etak eyi.” 45 Mpok Yesu áchwóbhé Gálili, bō Galili básot yi ne mañak ndu bāghó yéntiki enyin ene yi áká Yerúsalem mpok bārónó are ndü Epā Nekinji. Bō nkwo bārōn nyaka ndü epā yo.

46 Yesu apet arak etak Kána, atú Gálili, ndü nebhuet ane yi ákú nyaka manyiep áyibhíri mmém. Múnti amot abhak Kapñeam ane móywi áme.

47 Aghókó nókó bé Yesu afú atú Judéya átwò Gálili, arak are nik yi mmuet be ándák Kapñeam ámbú móywi. Mówu arōp nyaka chi kékwót bégu.

48 Yesu aghati mūngo wu be, “Bápú ka menoko me mbák bábhíki ghó berinji maknkay.” 49 Mūngo wu arem be, “Eta, twó séndók be mówa áké sebhe.”

50 Yesu akeme yi be, “Petnsem anywóp, móywe apú gú.” Mūngo wu anoko enyin ene Yesu árémé, afa, are gure. 51 Ené yi ásèp árōn, bō betok bhi bátéméri yi ambi, baghati yi be, “Móywe achi nepém.” 52 Abhép bhó be, “Ntiki mpok yi ábhó béchako sayri?” Bákéme yi be, “Eyu ndu nkárénká amot ne ngósi.” 53 Chi mówu atik bé ndü nkúbhé neñókó nywōp eno ké Yesu ághati yi be, “Móywe apú gú.” Eká mūngo wu ne *efo eyi enkem mánóko Yesu. 54 Enyin ene ébhák erin ené éjwí bepay ndü menyinji maknkay ebhen Yesu áká mpok yi afú atú Judéya arōn atú Gálili.

5

Yesu akā mmū ane átáré amik ndü neme atan

1 Étáré nókó, mpok epā bo Israel échák akwáy. Yesu akó, arak Yerúsalem.

2 Éntinnyén ebhak Yerúsalem, kékwót ne nyū-ebhá ane bábhinji be nyūbha bāghōñomén. Bábhinji éntinnyen eyo ndü eyōn ené bo Israel be Betsáta. Bétem betay ebhak kékwot ne éntin eyo. 3 Beyā bōmame bábhák aré, manémamik, ne babbhénti, ne abhen bachi bharé. Baré noñ be nnyén némbon. 4 Mpok ne mpok, ángel Mandem ásèp nyaka amik ambon éntinnyen eyo. Ne mmū neme ane áyámbi ásébhé amem, yéntiki enyū neme enen yi abhōñō némay. 5 Mmū amot abhak aré ane ánán áchí nyaka amik ndü neme mamíé esá nsem neku ne arat. 6 Yesu ágháká nókó ndu betem ebhō, aghó mmu wu bháré. Arinji bé yi anán atat aré ndü eróri mpok. Abhép yi be, “Jyán bé óntán?” 7 Mmū neme wu akeme Yesu be, “Eta, mmū apú ane ápókó me nsep anyén ayak mpok nnyen nébōn. Mperé nu béchwóp aré, mmu achák anán áyámbi.” 8 Yesu aghati yí be, “Faté, pokó šsák eye ko.”

9 Témté wu, mmu wu atan. Asot bekpaka bhi abho beko. Nywōp eno nébhak chí nywōbhé neywēmuet bo Israel. 10 Ekā, bo Israel bārém ntá mmu ane bábú yi be, “Echōn chi nywōbhé neywēmuet ne ebhé ébhíki ka be ómpókó šsák eye.”

11 Akeme bhō be, “Mmu ane abú me ke ághátí me be, ‘Pét šsák eye, faté ko.’” 12 Bábhép yi be, “Mmüré ághátí wō ompet šsák eye onko chí agha?” 13 Ke yi ke rinji mmu wu. Yesu abú nyaka yi anone arak mbōnyune beyā bo bāchí nyaka aré. 14 Ébhíki tat, Yesu atemeri yi amem ekerákap Mandem, aghati yi be, “Yinji, onán otan! Dš bebá be esōñori ené échá eyo éké temeri wō.” 15 Mmū wu arō,

arok, aghati bōbati bo Israel be Yesu ke abú yi. ¹⁶ Eṭi yō kē bo Israel bábhó béchye Yesu nenyok, be yi aká mmu atan ndū nywōbhé neywēmæet. ¹⁷ Ke Yesu aghati bhó be, “Etaya ákù betik mpoknkem, ne menkwó mbōñ beká betik.” ¹⁸ Eṭi enyiy ene Yesu árémé, bo Israel bápét báre yan mbi beway yi. Ntí abhak be, puyé chi ndiere be akwen ebhé nywōbhé neywēmæet, ke ndak ané akpik ábébhé áchá ábhák be, yí ábhñj Mandem be etayi, ne be béka nō chi beyenti mmæet ne Mandem.

Mandem achyé Mōywi betan

¹⁹ Yesu aghati bhō be, “Tetētep, Mme Mmō Mandem mpú kwáy beká yēnyiy ndū betan ebha. Mékù chí menyiy ebhen ngó Etaya ákù. Yēntiki enyiy ené Etaya ákù, yó ke Me Mōywi nchí ká nkwo. ²⁰ Echí enyu eyō mbōnyune Eta akōñ Mme Mōywi, ne áṭōñ me yēntiki enyiy ene yímbōñ ákù. Ne chōñ antōñ me menyiyí maknkay ebhen becha ebhen, be manyu ánychók bhe. ²¹ Nkúbhé mbō enyū Eta áññeme bawú anchye bhō nepém, nō kē Mme Mōywi nchí chye nepém ntá yé agha ane méyāñ bechye nepém. ²² Yé mmu, Eta apu tan manyé yi. Achyé betan menkem ntá ya, Mme Mōywi, be ntāñ yēntiki mmu. ²³ Aká nō be bo mankem mányché Mme Mōywi kenókó nkúbhé mbō enyū báchye yi kenókó. Mmú ane apu chye Mme Mōywi kenókó, apú chye kenókó ntá Etaya mmu ato me. ²⁴ Tetētep, mmú ane ághókó enyiy ene mērēm, anoko mmu ane átó me, ábhōñ nepém enen nebhiki bhōñ ngwenti. Mandem apú rem be bekwéné bechi ne yi. Afú ndū newú, achwe ndū nepém.

²⁵ “Tetētep, mpok átwò, ne anāñ akway, ane bawú bághok eyōñ eya, Mme Mmō Mandem, ne abhen bághókó mámbōñ nepém. ²⁶ Nkúbhé mbō enyū Eta áchyé nepém, nō kē yi áchyé Mme Mōywi nkwo betan béchye bo nepém. ²⁷ Ne achyé me betan ndu betán bo, mbōnyune me ke mfú ntá Mandem. ²⁸ Báké bhak maknkay beghok menyiy ebhen. Mpok átwò ane bawú mankem bághok eyōñ eya amem manem ayap. ²⁹ Ne mánāñ mángók eyōñ eya, báfú ndū manem ayap. Abhen bákú nyaka berí ndū mmik ne, máñeme, manchwe ndū nepém enen nebhiki bhōñ ngwenti, ne abhen bákú nyaka bebá, máñeme mámbōñ ntmsi.”

Battsie Yesu

³⁰ Yesu arak ambi berem be, “Mpú kwáy beká yēnyiy ndū betan ebha. Ené mēkù nchí ká chí ndū betan Mandem mmu átó me. Mētāñ bo mbō enyū yi aghati me ntāñ bo. Ne mētāñ bo chí enyu ené echí chak, mbōnyune mpú ká menyiy ebhen membōñ nchí yan beká. Nchí ká chí menyiy ebhen mmu ane átó me áyāñ nká. ³¹ Mbák ndem eṭi mmæet eya, mbōñ bo abhen bakway bérinj be enyiy ene mērēm ébhíki bhōñ menwōp. ³² Mmú ane áté me ntisie achi nyáná, ne ndinjí bé enyiy ené yi árem eṭi ya ebhōñ menwōp. ³³ Bātō nyaka bo ntá Jón be mámbep yi ángati bhe eṭi ya, ne aghati bhe enyiy ené echí tetep. ³⁴ Puyé chí be nkwanñwan ke ábhōñó bété me ntisie, nchí ghati bhe enyiy ene Jón árémé eṭi ya be Mandem ámpémé bhe. ³⁵ Jón achi nyaka mbō erōñó ene édu éngō noko ñwaan, ndu mómbinjí mpok, báka eyōñ eyi ne bábhōñ manák ndu mómbinjí mpok. ³⁶ Ke menyiy béchí ebhen bérēm eṭi ya enyu ené échá enyiy ene Jón árem. Nkúbhé menyiy ebhen mékù, bété me ntisie be Eta ke átó me. ³⁷ Ne Eta, yímbōñ, mmú átó me áté me ntisie. Bábhíki re ghok eyōñ eyi, bábhíki re ghó enyū yi achi. ³⁸ Ne Eyōñ eyi épú amem bati yeka mbōnyune bábhíki noko mmu ane yi átó. ³⁹ Báfyé betan bepays Eyōñ Mandem mbōnyune bákáysí be étōñ be mbi nepém enen nebhiki bhōñ ngwenti ne yó érēm chí eṭi ya. ⁴⁰ Yé nō, bápú ka bétwō ntá ya be mámbōñ nepém. ⁴¹ Mpú yāñ nō chí kenókó ntá nkwa. ⁴² Nchí rem

menyiŋ ebhen mbonyune ndíŋi bhe. Ndíŋi bé ekon Mandem épú amem bati yeka. ⁴³ Ntwɔ ndü nnyén Etaya, ne bábhíki sɔt me mbɔ mmu. Mbɔ mmu achák ke átwɔ nó árèm ɛti ndu mmæet yi ne ndü betan ebhi mbɔ básót yi mbɔ mmu yweka. ⁴⁴ Ná bákway menoko ené báyan chi bakak amem báchyè bati, kefyé ntí ndü bakak amem Mandem áchye. ⁴⁵ Báké kaysi bé chon ngati Eta enyü bho báchi. Moses ke ághati chon yi, Moses mmu bábhaka nti ne yi. ⁴⁶ Mbɔ mánókó enyiŋ ene Moses asíŋi tetep, mbú mánókó enyiŋ ene mēghati bhe. Moses asíŋi nyaka chí ɛti ya. ⁴⁷ Mbák bábhíki noko basin ami, ná bákway ménókó enyiŋ ene mērèm?”

6

Yesu adík ngemntay bho

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

¹ ɛtaré nókó, Yesu apé, arək ebhē Manyu Gálili. Nkúbhé Manyu wu ke bábhini be Manyu Tibérias. ² Ngémtay bo béré konjo yi mbonyune bághó nyaka menyiŋi maknkay ebhen yi áká ntá bómame. ³ Yesu akó ambi njie, achəkó aré ne bakoŋo bhi. ⁴ ɛpá bo Israel ené bábhini be ɛpá Nekini éróp kekwoɔ. ⁵ Ayibhiri mmæet, ayini, aghó ndü ngémtay bho bátwɔ ntá yi. Abhép Filip be, “Chon sémbon bret béku fá ane ákway bóbhen?” ⁶ Yesu arem nɔ ndu memɔ Filip mbonyune yimbɔŋ aríŋi nyaka enyiŋ ene yi ábhónó beka. ⁷ Filip akeme Yesu be, “Nkáp nkabetik ndü manywɔp besá byo apú kway béku bret ane yéntiki mmu wap akway bebhɔŋ mandú.” ⁸ Nkonjo ywi amot ane achí manɔ Símun Pita ane aka nnyén bé Andru arem ntá yi be, ⁹ “Mmɔ amot achi fá, ane ábhónó bekpókó bret betay ne nsi epay, ke eyo chi yi ntá beyá bóbhen?” ¹⁰ Yesu aghati bhɔ be, “Ka ka bo mánchókó amik.” Táko ayá nebhuet ére. Eka bo báchókó amik. Babhakanem bábhák mbɔ nká etay. ¹¹ Yesu asot ye bekpókó bret bhɔ. Achyé nókó bakak ntá Mandem, akore ntá bo abhen báchókó amik. Akɔ enyumót ne nsi. Yéntiki mmu anyié kpát ajwi. ¹² Yéntiki mmu ányié nókó ení enén nékwáy yi, Yesu aghati bakoŋo bhi be, “Nyokotí ká mbwóptí ane áróbhé be yényiŋ eke chonɛti ndéndem.” ¹³ Mányókóti ye mbwópti ane bo mányié, báros. Ajwi bekay byo ne bepay. ¹⁴ Bo abhen báchi aré, bághó nókó eriŋi maknkay eyo, bárém be, “Tetep, né chi ndemekepinti Mandem ane ábhónó nyaka bétwɔ fá amik.”

¹⁵ Yesu aghó be bo báyan békem yi ne betan be mánka yi Mfɔ, afa, akó njie, abhak aré aywinti.

Yesu are kɔ amfányen

(Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)

¹⁶ Béku bégháká nókó, bakoŋo Yesu basep, barək angəkó manyu, ¹⁷ báchwé amem áchwí béré pé nnyén beron Kapënaum. Beti ménan begu nyaka ené Yesu ábhíki re temeri bhɔ. ¹⁸ Mbáép atanatan abho menu. Eka betanɛti mpérényen eya anyén. ¹⁹ Bakoŋo bhi mánókó mbɔ bokilometa batay ne batandat. Bághó nókó ndü yi ákó anyén átwɔ kekwoɔ ne bhɔ, bécháy bekém bhɔ tontó. ²⁰ Ke Yesu aghati bhɔ be, “Báké chay. Chi me!” ²¹ Báká ye be yi anchwe amem áchwí. Nechwe yi áchwé, áchwí arək ateme angəkonyén, ndü nechyényen enen bó bárov aré.

Bo béré yan Yesu

²² Néyí nókó, bo abhen bárovbhé ebhényen ene Yesu ne bakoŋo bhi báfú aré, bátik be ndiere áchwí amot ke áchí nyaka are, ne be Yesu abhíki chwe amem

áchwí wu andək ne baghəkó bhi. Bó báró nyaka yi bárók. ²³ Efákári be bachwi achak ane áfú Tibérias átwó kekwət ndü nebhuet ane bó mányíe nyaka bret mpok Acha anan áchyé bakak ntá Mandem. ²⁴ Bó bhó bághó nókó ye be Yesu ne bakoŋo bhi, bápét bapu aré, bó babhəŋ báchwé amem bachwi yə, barək Kapənaum ndu béyan Yesu.

Yesu chi nenyíe enén néchyè nepém

²⁵ Bágháká nókó ebhə manyu ene Yesu árónó ne bakoŋo bhi, bághó yi are, babhəp yi be, “Ntəŋ, əpə ətwə wen ntiki mpok?” ²⁶ Yesu akeme bhə be, “Tətətəp, bápú yan me əti bághó berinjí maknkay, ke əti bret ane mányíe bájwi. ²⁷ Bákə fyə ntí ndü nenyíe enen néchəŋti. Fíe ká ntí chí ndü nenyíe enen nepu chəŋti, nenyíe enen néchyè nepém enen nebhiki bhəŋ ngwenti, enen Me Mmu mfú ntá Mandem nchí chye chəŋ be. Əti yə ke Ətaya achye erin bəŋ be yi ke átó me.” ²⁸ Bó bábhəp ye Yesu be, “Betik Mandem ebhen sébhónó beka nókó chí yi?” ²⁹ Yesu akeme bhə be, “Enyin ene Mandem áyan mənka chí be mánókó mmu ane yi átó.” ³⁰ Eka bərəm ntá Yesu be, “Ntiki erin ókway ye beka bé séngó, sénoke wə? Chəŋ ónka yi ntá yese?” ³¹ Báchí mbi bhese mányie nyaka mana mpok bákə amem baso. Enyu eyə ke básinjí amem Ekáti Mandem be, ‘Achye nyaka bhə nenyíe enen néfú amfay!’” ³² Yesu aghati bhə be, “Tətətəp, puyə Moses ke áchyé nyaka bachimbi bheka nenyíe enen néfú amfay. Ətaya ke áchyè bhe nenyíe enen mbəŋ enén néfú amfay. ³³ Nenyie Mandem chi mmu ane áfú amfay atwə, ne áchyə nepém ntá bə mmik.” ³⁴ Bərəm ntá yi be, “Əta, chyə bhese nenyíe enə mpoknkem.”

³⁵ Yesu aghati bhə be, “Me ke nchí nenyíe enen néchyè nepém. Mmu ane átwó ntá ya apu pere ghok nsay ne mmu ane ásiki nti ne me, apú bhón ekwaká manyiep wáwák. ³⁶ Ke ngátí bhe be yəndu bághó me bábhíki noko me. ³⁷ Yə nə, yəntiki mmu ane Əta áchyé me, átwó ntá ya. Ne yə mmu apú twə ntá ya mēmbók yi, ³⁸ mbənyune mbíki fú amfay ntwó fá amik beka enyin ene mēyan. Ntwə beka chí enyin ene mmu ane átó me áyan mēnkə. ³⁹ Ne enyin ene mmu ane átó me áyan nka chí be nkə yə mmu amət ane yi áchyé me ánəm, ke bé nka yəntiki mmu wap ampətnsem ndü nepém ndü nywəp enen ngwenti. ⁴⁰ Enyin ene Əta áyan chí bé yə agha ane ághó Mýwi, asiki nti ne yi, ámbón nepém enen nebhiki bhəŋ ngwenti. Ne chəŋ nka yi ampətnsem ndü nepém ndü nywəp enen ngwenti.”

⁴¹ Bo Israel bábhó ye ménywinti əti Yesu, ndü yi árémé be, “Me ke nchí nenyíe enen néfú amfay.” ⁴² Bəre rem be, “Pú Yesu mmə Joséf né? Pú sérinjí etayi ne máyi? Ekə ná ke yi arem be, ‘Mfu amfay ke nchí ntwó fá amik?’” ⁴³ Yesu akeme be, “Dó ká nenywínti eneká nə. ⁴⁴ Yə mmu apú kwáy bətwó ntá ya mbák Ətaya mmu átó me abhíki ya yi ntá ya. Ne mmu ane átwó ntá ya, chəŋ nka yi ampətnsem ndü nepém ndü nywəp ngwenti. ⁴⁵ Echí amem basinjí baremé kəpinti be, ‘Chəŋ Mandem ántón bó mankem.’ Yəntiki mmu ane ághókó, ne ághók enyin ene Ətaya árémé, átwó ntá ya. ⁴⁶ Mpu rem chi be mmu achi ane anan aghə Ətaya. Mmu ane áfú ntá Mandem ke ánán ághó yi. ⁴⁷ Tətətəp, mmú ane anoko ábhəŋ nepém enen nebhiki bhəŋ ngwenti. ⁴⁸ Me ke nchí nenyíe enén néchyè nepém. ⁴⁹ Bachimbi bheka mányie nyaka mana amem baso, yə nə, bó mankem bágú. ⁵⁰ Ke né chí nenyíe enen néfú amfay, bé mmú ane ányíe nó áké gu. ⁵¹ Me ke nchí nenyíe enen néchyè nepém enen néfú amfay. Mmu ane ányíe nenyíe enen, ábhák nepém mpoknkem. Nenyíe enén méchyə chəŋ bé bə mmik mámbón nepém, chí nyamwəət eya.”

⁵² Eñyinj ene Yesu árémé éká bo Israel bábhō bekem epáití ne bati, mándeme nókō be, “Ná mmū-ne ákway bechye bhese nyamwúét ayi be senyie?” ⁵³ Yesu aghati bhō be, “Tetēter, mbák bábhíkí nyié nyamwúét Mmu ane áfú ntá Mandem, mányú manoj ami, bápú bhōj nepém. ⁵⁴ Mmū ane ányíé nyamwúét ya ne anyú manoj ma, ábhōj nepém enen nebhiki bhōj ngwenti, ne chōj nkā yi ampētsem ndú nepém ndú nywōp enen ngwenti. ⁵⁵ Nyamwúét eya ke áchí mbōj nenyíé menyie, ne manoj amá ke áchí mbōj mmém amen menyu. ⁵⁶ Mmu ane ányíé nyamwúét ya ne anyú manoj ma, áchí babhát ne me, ne me nkwó nchí babhat ne yi. ⁵⁷ Eta mmu achi nepém ke átó me, ne éti yi ke nchí nepém. Nkúbhé enyu eyō ke echi be, mmū ane ányie me ábhák nepém éti ya. ⁵⁸ Né chi nenyíé enén nefú amfay nétwó fá amik. Népú mbō enén bachlímí bhéka mányíé nyaka, bágú. Mmū ane ányíé nenyíé enen ábhōj nepém enen nebhiki bhōj ngwenti.” ⁵⁹ Yesu arem barak ane mpok yi áchí amem ekeré nenikímuetí ene etok Kapēnaum átōj bo.

Beyā bakojo Yesu bachen yi, bárō

⁶⁰ Bakojo Yesu bághókó nókó kepí eken yi árēm, beyā bhap béré rem be, “Ané ndak atanj acha, agha ákway beka wu?” ⁶¹ Yesu arínjí bé baghókó bhi mánywinti éti ndak ane. Abhép bō be, “Bati ábé bhe éti ndak ane ndémé? ⁶² Mbák mángó ye Me Mmu mfú ntá Mandem ndu nchí pētsem amfay ndú nebhuet ane mfú, bárem bé yi? ⁶³ Efónó Mandem ke áchyé nepém. Mmuet nkwá apu ká yēnyinj. Beyōj ebhén ngátí bhe bétwō ne Efónó Mandem ne béchye nepém. ⁶⁴ Yē nō, mbok yeka bábhíkí noko.” Yesu arínjí bo abhen bábhiki noko yi te ndú nebhōnet, ne arínjí mmu ane ábhōjō beti yi. ⁶⁵ Yesu arem ye be, “Éti yō ke ngátí bhé be mmu apú kway bétwō ntá ya mbák Eta abhíkí chye yi mbi.” ⁶⁶ Nebho mpok yō, beyā bakojo bhi báya mmuet ansem, bó kepepe kono yi. ⁶⁷ Éká Yesu abhép baghókó bhi bati byo ne apay be, “Ná ne bhe, bārōj nkwo?” ⁶⁸ Símun Pita akeme yi be, “Eta, ntá agha? Wō ke óbhōjō beyōj ebhen béchye nepém enen nebhiki bhōj ngwenti. ⁶⁹ Sénoko ne sériñj be wō ke óchí Mmu Nyájá ane Mandem átó.” ⁷⁰ Yesu akeme bhó be, “Pú njap be bati byo ne apay? Yē nō, mmū yweka amot abhōj efónó ebáb.” ⁷¹ Yesu árēm nyaka nō éti Júda, mmō Símun Iskariot, mbonyune Júda, mmu amot ndú nkwo baghókó bhi bati byo ne apay, abhōj nyaka nkaysi beti yi.

7

Yesu ne bōmayi

¹ Barak ane áfáéré nókó, Yesu are kō mbāñ ne mban, atú Gálili. Yi keyán beko atú Judéya mbonyune bo Judeya báyanj nyaka mbi béway yi. ² Mpok yō, epá bo Israel ene bábhijj be Epa Bétem * érop kekwoť. ³ Eka bōmayi bárém ntá yi be, “Fá fá, dók atú Judéya be bakojo bhe mángó menyinjí maknkay ebhen ókà. ⁴ Yē mmu apú ká menyinjí maknkay bhésé bhésé mbák áyàn bo mándinjí yi. Tēndu ókà menyinjí maknkay, ká nókó bhō kponoroj be mmik nkem ángó.” ⁵ Ke yē chi bōmayi kenoko yí. ⁶ Yesu arem ntá yap be, “Mpok aya ábhíkí re kway, ke ntá yeka yēntiki mpok akway. ⁷ Bō mmik bápú kwáy bepap be. Bápap me mbonyune nchí rem be menyinj ebhen bó bákà beber. ⁸ Bē babhōj mándók ndú epa. Mpú rōj. Mpok aya abhíkí re kwáy.” ⁹ Yesu árém nō, arōp atú Gálili.

* **7:2** Epa Bétem: Chi epá ene bo Israel mányie ndú bétik mpok ane báchōko nyaka chi ndu bétém, mpok báfú Ijip bákō berōj Kanán.

Yesu yi be menyin ebhen yi átòn béfú chi amfay

¹⁰ Ené bõmayi mánán b́aró, b́arónó Yerúsalem ndü epa eyo, Yesu arək aré nkwo. Ke arək chi bhésé bhésé, kerón kponorón. ¹¹ Bõbati bo Judeya b́aré yan yi aré mándeme noko be, “Yi achi fá?” ¹² Bo b́aré rem beyá menyin éti yi. Mbak mándeme noko be, “Yi achi erítí mmu.” B́achák be, “Nsé, árwò bho be máném ebhi!” ¹³ Yé nò, yé mmu amot kerem enyìn kpónórón éti yi, mbonyune b́acháy nyaka bõbati bhap.

¹⁴ Egháká nókó nenti epa, Yesu arək amem ekerákap Mandem abho beton bo Eyon Mandem. ¹⁵ Bõbati bo Judeya b́abhák maknkay ndü menyin ebhen yi átòn mándeme noko be, “Ná mmü-ne aré rinji enyìn enyu ene, ené yi ábhíkí ghok ekáti?” ¹⁶ Yesu akeme bho be, “Menyin ebhen mètòn bébhíkí fu ntá ya. Béfú chi ntá mmu ane átó me. ¹⁷ Yé agha ane ábhónó nti beku enyìn ene Mandem áyan, árinji be menyin ebhen mètòn béfú chi ntá Mandem ne be puyé membón ke ntí beton bho. ¹⁸ Mmu ane árem menyin ndü betan ebhi, áyan kenókó eki yimbón. Mmu ane áyan bo mányché kenókó chi ntá mmu ane átó yi, achi mmü tetep, bapu apú ne yi. ¹⁹ Moses achyé nyaka bhe bebhé, pú nó? Yé nó, yé mmu ywéka apú bhare bho. Ndaká yí báyan beway me?” ²⁰ Beyá bo abhen b́achí are bákeme yi be, “Éfónó ebúbá ésdónri wò! Agha áyan beway wò?” ²¹ Yesu akeme bho be, “Nku erinji maknkay émot manyu áchok bhe. ²² Moses aghátí nyaka bhe be mánsyébhé nókó bõbheka. Yé nò, ebhé yo ebhiki fu nyaka ntá Moses. Éfú chí ntá bachímbi abheka. Ne báslep mmu ndü nywabhé neywémæet. ²³ Bè báslep bo ndü nywop neywémæet be báke kwen ebhé Moses. Bábenti ne me mbonyuné nku mmü neme átán ndü nywabhé neywémæet? ²⁴ Báké kpót manyé mmu bekonjo menyin ebhen b́aghó yi áká. B́abhón bekpót manyé sayri bekonjo tetep Mandem.”

Bo bare bhép mbák Yesu ke áchi Mpeme

²⁵ Mbak bo Yerusalem b́aré rem ye be, “Pú mmü ré báyan beway ne? ²⁶ Achi fá árem kepi kponorón, ne b́abhíkí rem yényin ntá yi. Ekway bebhak be bõbati b́arinji be yí chí Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be átó? ²⁷ Ke sérinji ebhak ene mmü-ne áfú. Mpok Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be átó átwó, yé mmu apú rinji nebhaet ane yi áfú.” ²⁸ Eká, ndu Yesu átòn bho amem ekerákap Mandem, arem ne eyon etanatan be, “B́arinji me, ne b́arinji ebhak ene mfú? Mbíkí twò ndü betan ebha. Mmü ane átó me achi mmü tetep. B́abhíkí rinji yi. ²⁹ Ndínji yi, mbonyune mfú chí ntá yi, ne yi ke átó me.”

³⁰ Enyìn Yesu arémé éká b́aré yan bekem yi, ke yé mmu abhíkí tok yi awo amæet, mbonyune mpok ayi abhíkí re kway nyaka. ³¹ Beyá bo mánóko yi, mándeme noko be, “Mbák Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be átó ántwó, chon ankæ menyinji maknkay ebhen béchá ebhen mmü-ne ákà?”

Bátó bo be mánkém Yesu

³² Bónkwò F́arisi b́aghókó nókó ndü bõ eka yo b́arem beyá menyin éti Yesu, b́achem ne bõbati b́achiákap, bátó babhabherí abhen ekerákap be mankem yi. ³³ Yesu arem ye ntá yap be, “Mbón bépet bebhak ne bhe ndü mómbinji mpok ke ndók ntá mmu ane átó me. ³⁴ Chón mánjan me, ke bápú gho me. Nebhaet ane méròn b́apú kwáy bétwó aré.” ³⁵ Bo Israel b́abhó berem ne bati be, “Ati b́érón fá, ené sépú kway chón begho yi? Ati beron chi etókó manko ené bõ bhese bátáká b́arónó aré ke? Ayàn beron bétón bo abhen b́apú bo Israel aré ke? ³⁶ Yi

be ‘Chøn sênjån yi, ke sepw ghø, ne bé nebhæet ane yi árøn, sépú kway berøn are. Nó be yi?’ ”

Manyiep amen áchyè nepém

³⁷ Egháká nókó nywøbhé ngwenti epa, nó chi, nywøp negho enen epá eyø, Yesu afate arem ne eyøn etajatan be, “Mmũ ane manyiep ákwak yi, ántwø ntá ya. † ³⁸ Echí nkúbhé mbø enyu básinjí amem Ekáti Mandem be, ‘Mmũ ane anókó me, manyiep amen áchyè nepém áfu yi anti ansep nòkø mbø nyén.’ ” ³⁹ Yesu árèm nyaka nø ãti Efónø Bedyere ené bábhónø bechye ntá bo abhen mánókø yi. Bábhíkí re chye nyaka Efónø Bedyere ntá bo abhen mánókø mbønyune Mandem ábhíkí re sət nyaka Yesu amfay, árchyé yi kenókó.

Bétáká békwèn nénti beyá bho ãti Yesu

⁴⁰ Bo bághókó nókó beyøn ebhén Yesu árémé, mbøk bo bábhø berem be, “Né, chí ndemekepinti Mandem ane ábhónø nyaka bétwø.” ⁴¹ Bácháak be, “Chi Mpepe Mandem afyé nyaka bariep be áto.” Ke abhénéfú bárem be, “Yi abhøn befú chi atú Gálili ke? ⁴² Pú básinj amem ekáti be, Mpepe Mandem afyé nyaka bariep be áto chi ebhárémø Mfø Debhít ne abhøn befú chi Bétlehem, etøk nebbe Mfø Debhít?” ⁴³ Ekú ákóré ne betaka bekwèn nenti nap ãti Yesu. ⁴⁴ Mbøk ayap báyån nyaka bekem yi ke yé mmu ketøk yi awø amæet.

Bøbati bo Israel keka ne Yesu

⁴⁵ Babhabheri abhen ekerákap Mandem bápét ye nsem ntá bøbati bachíákap ne bønkwø Fárisi. Bøbati bábhép bhø be, “Ndaká yí bábhíkí twø ne yi?” ⁴⁶ Babhabheri ekerákap bákéme bhø be, “Yé mmu abhíkí re rem menyú menyinj ebhen mmũ wu árèm!” ⁴⁷ Bønkwø Fárisi bákéme bhø be, “Arwø be nkwø bágúré ebhi? ⁴⁸ Bághø yé münti etøk amøt anókó yi? Bághø yé münkwø Fárisi anókó yi? ⁴⁹ Ndiere ndéndemebho abhen, bábhíkí rinji bebhé Moses ke mánókø yi. Ntá Mandem, bø mankem bárep!” ⁵⁰ Nikódémø, mmũ wap amøt ane ánån árónø nyaka ntá Yesu abhep bhø be, ⁵¹ “Ebhé eyese éká be mánchyé mmu ntemsi ené bábhíkí re tan yi, mándinjí sayri sayri enyinj ené yi áku?” ⁵² Bákéme yi be, “Wø nkwø øchí mmũ Gálili? Yiní Ekáti Mandem, chøn óngø bé yé ndemekepinti amøt apú kway befú atú Gálili.” ⁵³ Yéntiki mmu árø ye, agure eket eyi. †

8

Ngoré ane bákémé ndü akwèn berwøp

¹ Yesu arøk amfay Njie Menøk Olif. ² Néyí nókó, apetnsem ekerákap Mandem bëti bëti. Bø mankem bårøk ntá yi. Achøkø amik, abho betøn bhø Eyøn Mandem. ³ Batøn-ebhé Mandem ne bønkwø Fárisi báyá ngoré ane bákémé ndü akwen berwøp, bátwø ne yi, bátèp besí bø mankem. ⁴ Bårém ntá Yesu be, “Ntøn, bákém ngoré ndu ákwèn berwøp. ⁵ Ekáti bebhé Moses éghati bhæse be bábhøn bétémti enyü ngoré ne ne batay mángwáy. Ørem bé yi?” ⁶ Bårém nø ndu memø yi be mámbøn mbi bebhat ndak yi amæet. Yesu atèp ntí amik, ansinj nòkø enyinj amik ne senøn awø. ⁷ Ndu bårøn ambi berem be yi árchyé

† **7:37** Mpok epá yo, bo Israel bätik nòkø nyaka ndu Mandem áchyé bhø manyiep amen áfu chi ndü setárebhé, mpok bákø amem baso. † **7:53** Ndu eyønø Griik, ndøn 53 ne ané (Jn 8.1) achem ndu amøt. Ëti yo ke TEV (Today's English Version) afyé barøn eyø apay ndu (Jn 8.1).

bhə eyəŋ, anyabhə mmuət téé, aghati bhə be, “Mmü ywəka ane ábhíki re kə bebú ánjámbi ámbwəp ntay antem yi.”⁸ Apet atep ntí amik ánsíni nókó enyini amik ne senəŋ awə.⁹ Bə bhə bághókó nókó enyini ene Yesu árémé, bábhó berə amət amət, bebho ne baseansi. Yesu arəp aywinti ne ngoré wu aré téé, besí bhi.¹⁰ Yesu ayon amik arəm ntá yi be, “Mma, bó báchi fá? Yě mmu abhíki rəm be mángwáy wə?”¹¹ Akeme Yesu be, “Eta, yě amət.” Yesu arəm be, “Mə nkwo mbíki rəm be mángwáy wə. Dók, ke óké perə kə bebú”.

Yesu chi Erónó mmik

¹² Yesu apət abho bégháti bho menyini. Arəm be, “Nchí erónó ene échyé nepém. Mmu ane ábháre mmuət ne me, ábhəŋ bediére ebhen békú bo mámbəŋ nepém, ne apú kə amem ejuri.”^{*} ¹³ Bönkwə Fárisi bárem ye ntá yi be, “Wə mbəŋ órəm éti mmuət ye. Enyini ene órəm puyé ndak.”¹⁴ Yesu akeme bhə be, “Yě émbak be nchí rəm chí éti mmuət eya, enyini ene mérəm chí mbəŋ ndak, mbənyune ndíni ebhak ene mfú ne ebhak ene mérəŋ. Ke bábhíki riŋi ebhak ene mfú ne ebhak ane mērəŋ.”¹⁵ Báyiŋi bho chí ne amik ke mámkpət manyé yap. Məmbəŋ mpú kpót manyé mmu.¹⁶ Yě émbak chí bé métəŋ bhó, enyu ene métəŋ échí eríri mbənyune puyé me awánti ke nchí taŋ bo. Mə ne mmu ane átó me ke sérəm enyü mmu áchi.¹⁷ Básiŋ ndú ekáti bebhé eyeka be, batísie bati apay mándem enyini émot, nó chí enyini ene bó bárémé échí tetep.¹⁸ Məmbəŋ nchí te ntísie bé enyini ene mérəm chí mbəŋ ndak, ne Etaya mmu átó me áte me ntísie nkwo be enyini ene mērəm echí tetep.”¹⁹ Bábhép ye yi be, “Eta ye achí fá?” Yesu akeme bhə be, “Bábhíki riŋi me, ne yě Etaya, bábhíki riŋi. Mbə bəriŋi me, mbə bəriŋi Etaya nkwo.”²⁰ Mpok Yesu átəŋ bho amem ekerákap Mandem ke yi árémé beyəŋ ebhen. Achí nyaka kékwót ne bekəbhe akap. Yě mmu ketək yi mbənyune mpok yi abhíki re kway nyaka.

Enyini Yesu árémé éti ebhak ene yi dfú

²¹ Yesu apət aghati bhə be, “Nchí rə bhe, bérəŋ. Nnáj ndók, chəŋ mánjan me. Ke bágu chəŋ ndú bebú ebheka. Bápú kwáy bétwə ebhak ene mérəŋ.”²² Bo Israel bábhó ye berem be, “Yi be ‘Nebhəet ane mērəŋ, bápú kwáy bétwə are,’ áyan beway mmuət ke?”²³ Yesu aghati bhə be, “Báchi bó mmik. Mfu chí amfay. Báchi bó mmik ne, mpú mmü mmik ne.”²⁴ Éti yo ke ngáti be bé chəŋ mángú ndú bebú ebheka. Chəŋ mángú ndú bebú ebheka mbák bábhíki noko bé nchí mmu ane nchí.”²⁵ Bábhép yi be, “Wə óchi agha?” Yesu akeme bhə be, “Nchí mmu ane ngáti bhe te nebhənet be nchí.”²⁶ Mbəŋ beyá bebépti menyini ebhen mékwáy berem éti yeka ne nsot betan be. Ke mpú kə nə, mbənyune mmu ane átó me ábhəere bariəp ami, ne ndiere menyini ebhen yi ágháti me ke nchí ghati bó mmik.”²⁷ Ene Yesu árəm nə, bó kejmimem bé yi árəm chí éti Eta.²⁸ Eká Yesu aghati ye bhə be, “Mánáj mánjəŋ Mə Mmu mfú ntá Mandem amfay, chəŋ mándiŋi bé nchí mmu ane nchí, ne bé mpú kə yěnyini ndú betan ebha. Nchí rəm chí enyini ene Eta ágháti me ndém.”²⁹ Ne yi mmú átó me, achi ne me. Abhíki rə me mbak awanti mbənyune mékú chí menyini ebhen yi ákónó.”³⁰ Beyá bó abhen bághókó beyəŋ ebhen, mánoko yi.

Yesu ne Abraham

³¹ Yesu arəm ye ntá bo Israel abhen mánoko yi be, “Báchi bakoŋo bha tetep mbák mándók ambi bekoŋo beyəŋ ebha,³² ne chəŋ mándiŋi tetep ane Mandem,

* 8:12 Yesu áyan nyaka bo mándiŋi be yi achí erónó ene ékə bo mándiŋi tetep ane Mandem áyan bo mándiŋi.

ne tetep wu amfere be ndü kesem.”³³ Bákéme yi be, “Séchi bebhárebho Abraham, ne yé mpok apú ane séchi basem ntá mmu. Ndaká yí òrèm be chon sémfú ndü kesem?”

³⁴ Yesu akeme bho be, “Tetètep, yèntiki mmu ane àkà bebú, achi nsemé-bebú. ³⁵ Nsem apú bhak ndü nneréket mpoknkem. Mmó nneréket ke ábhák are mpoknkem. ³⁶ Mbák ye mbòñ mmó amfere be ndü kesem, chon mámbak ngàngan tetep. ³⁷ Ndíní bé bächí bebhárebho Abraham. Yé nó, báyan mbi beway me mbonyune eyon eya épú chwe amem bati yeka. ³⁸ Nchí ghati bhe chí menyìn ebhen ngó ntá Etaya, ke bákù chí menyìn ebhen etayeka ághátí bhe.” ³⁹ Bághátí Yesu be, “Etayese chí Abraham.” Yesu arem be, “Mbó bächí bó Abraham tetep, mbú bákù menyìn mbó Abraham àkà nyaka. ⁴⁰ Ke báyan mbi beway me, me mmu ngátí bhe tetep ane ngókó ntá Mandem. Abraham apú kú nyaka nó. ⁴¹ Bákù menyìn mbó etayeka.” Bághátí yi be, “Mandem ke achi etayese, sépú bō-enon.” ⁴² Yesu aghati bho be, “Mbó Mandem achi etayeka, mbú bákōñ me, mbonyune mfú chí ntá Mandem. Mbíkí twó chí ndü mmuet ya, yi ke átó me. ⁴³ Ndaká yí bápú jwimem ndü menyìn ebhen mērēm? Chí mbonyune bābhíkí bhon nti begnok beyon ebha. ⁴⁴ Bé bächí bó etayeka Satan, ne bākōñ bekú chí menyìn ebhen etayeka áyan mánka. Achi ngwayti bho te nebhōnet. Abhíkí kōñ tetep Mandem mbonyune tetep apu ne yi. Mpok yi ásé nsé, àkà chí enyìn ene ékó ndon amot ne epin eyi, mbonyune achi nsense, ne nsé enkem éfú chí ntá yi. ⁴⁵ Ke tēndu mēghátí bhe chí tetep Mandem, bápú noko enyìn ene mērēm. ⁴⁶ Ntiki mmú ákwáy beton be nkú bebú? Mērēm chí tetep, ndaká yí bápú noko me? ⁴⁷ Mmu ane Mandem áchí etayi, ákōñ begnok eyon eyi. Ntí ane bābhíkí kōñ begnok Eyon Mandem áchí be bápú bōbhi.”

Yesu achá Abraham

⁴⁸ Bōbati bo Israel bákéme yi be, “Sébhíkí kú nefwōp berem be achí mmu Samária ne bé efónó ebábú ésonōri wó?” ⁴⁹ Yesu akeme be, “Mbíkí bhon efónó ebábú. Mēchyè Etaya kenókó, ke bāchōnti nnyén ena. ⁵⁰ Mbíkí bhære nti bé bo mánchyé me kenókó. Ke mmú achí ane áyan bé bo mánchyé me kenókó, ne yí ke ákwáy berem enyū menyìn bebhōñó bebhak. ⁵¹ Tetètep, mmu ane ábhære eyon eya, apú gú wáwák.” ⁵² Bo Israel bho bárem be, “Békōño beyon ebhe, ségho néne be obhōñ efónó ebábú. Abraham agú nyaka, baremé kepinti Mandem mankem bágú nkwo, ke wó, òrèm be, ‘Mbák mmu ámbaré beyon ebha apú gú wáwák.’ ⁵³ Wó, achá etayese Abraham mmu agú nyaka? Baremé kepinti Mandem nkwo bágú nyaka! Jsót mmuet ye mbó agha?” ⁵⁴ Yesu akeme bho be, “Mbák mēchyé mmuet eya kenókó, nó kenókó eka képú yēnyìn. Etaya ke áchyé me kenókó, ne nkúbhé yi ke bārēm be achi Mandem ayweka. ⁵⁵ Ke yēndu bārēm be yi achi Mandem ayweka, bābhíkí rinj yi, me ke ndíní yi. Mbó ndem bé mbíkí rinj yi, mbú nchí se chí nse mbó bēka. Ndíní yi ne nchí bhæere eyon eyi. ⁵⁶ Chí-mbi ywēka Abraham, ànōñ nyaka ne manák bégho nywōp netwō ena. Aghó nó, nti néri yi amem.” ⁵⁷ Bōbati bo Israel bho bárem ye ntá yi be, “Obhíkí re ghaka yé mamié besa bepáy nsem byo, obhé onán ogho Abraham-é?” ⁵⁸ Yesu aghati bho be, “Tetètep, Abraham ápére bhák, Me Nchí.” † ⁵⁹ Ekú bābho bebwōpti batay betemti yi ne yó mángwáy, ke Yesu abhesé, te áfú amem ekerákop Mandem.

† 8:58 Me Nchí: Chí nnyén enen Mandem, nkúbhé mbó enyū yi ághátí nyaka Moses (Ésodós 3.14).

9

Yesu akɛ nnémámik aghó mbanj

¹ Ené Yesu áfuàèt árdɔŋ, aghó mmú ane achi nnémámik te ndü nebhhe eni. ² Bakonjo bhi bábhép yi be, “Ntɔŋ, bebú agha beka amík mmü ne ánémé? Ebhi yímbɔŋ, ke ebhen chí ne nno?”

³ Yesu akeme bhó be, “Puyɛ chi bé mmü-ne akɛ bebú, ne puyɛ chí be etayi ne máyi bakɛ bebú. Amík áne me yi chi be eyɔ énkwak bo mángɔ enyü enyiŋí maknkay ene Mandem aywinti ákway beka. ⁴ Sébhɔŋ beka betik ebhen mmu ane átó me ndü mpok ane beti bébhíkí re twɔ. Beti bétwɔ, ne ménánj méntwɔ, yɛ mmu apú pere kway beka betik. ⁵ Mpoknkem ane nchi fá amík, nchi erɔŋɔ ntá bɔ mmik.”

⁶ Arémé nókó nɔ, apá batié amík, anywɔbheri ntɔp ne senɔŋ awɔ ndü nebhuet ane yi apá batié, asɔt ntɔp wu achɔri yi amík ⁷ aghati yi be, “Dók ndü éntiŋnyén Sílom, sɔ besí aré.” Sílom chi “Bátó”. Mmu wu arɔk, aso besí are ne mpok ápètnsem are ghó mbanj. ⁸ Bakokosi bhi ne bɔ mankem abhen báríŋí nyaka yi mbo nniŋí meniŋí, bábhɔ berem be, “Pú mmú nyaka áchòkɔ aníŋi nòkɔ meniŋí ne?” ⁹ Mbək bhɔ báré rem be, “Chí yi.” Báchák be, “Ae, ke achi mbo yi,” ke yímbɔŋ arem be, “Chí me.” ¹⁰ Bábhép yi be, “Éfákári ná ke ɔbhɔ beghɔ mbanj?” ¹¹ Akeme bhó be, “Mmu ane áká nnyén be Yesu ke ányòbhéri ntɔp, asɔt, achɔri me amík, arem be ndók ndü éntiŋnyén Sílom nsó besí are. Ndək aré nso besí, mbo beghɔ mbanj.” ¹² Bábhép yi be, “Mmü-ré achí fá?” Akeme bhó be, “Mbíkí riŋi.”

Báre bhep enyu éfákári ke nnémámik abho beghɔ mbanj

¹³ Básɔt nnémámik ane Yesu áká yi ághɔ mbanj bárók ntá bɔnkwɔ Fárisi. ¹⁴ Ndü nywɔbhé neywémæet bo Israel ke Yesu ányòbhéri nyaka ntɔp awati yi amík, amík anene yi. ¹⁵ Bɔnkwɔ Fárisi bápet bábhép yi enyu éfákari ke yi ághɔ mbanj. Aghati bhó be, “Awátí ntɔp me amík, nsó nókó besí, mbo beghɔ mbanj.” ¹⁶ Mbək bɔnkwɔ Fárisi bhɔ bárem be, “Mmü ane akɛ enyiŋ ene abhíkí fú chi ntá Mandem mbɔnyune apú noko nywɔbhé neywémæet enese.” Ke bachak báré rem be, “Ná mmu bebú ákway beka menyü menyíŋí maknkay ebhen?” Akɔre akwen nenti enap. ¹⁷ Bɔnkwɔ Fárisi bápet bábhép nnémámik ane Yesu áká yi ághɔ mbanj be, “Wɔ bé mmu wu ke áká óghɔ mbanj, ɔkáysi be yi achi agha?” Akeme bhó be, “Chí ndemekepinti Mandem.”

¹⁸ Bɔbati bo Israel kenókó be amík anan aneme nyaka yi ke apet abho beghɔ mbanj, kpate mpok bábhíŋí máyi ne etayi, ¹⁹ bábhép bhó be, “Mmɔ yweka ne, bárém bé amík aneme yi tɛndu nebhhe eni? Éfakari ná ke yi ághɔ mbanj néne?” ²⁰ Nnɔ ne chi bákeme be, “Séríŋí bé ne chi mmó ywese, ne bé amík aneme yi tɛndu nebhhe eni. ²¹ Ke sébhíkí riŋi enyu éfákári ke yi ághɔ mbanj néne. Ne sébhíkí riŋi mmü ane anene yi amík. Bép ká yi. Apú chí mandú mmó. Chɔŋ yímbɔŋ angati bhe.” ²² Chi ne nno bákéme enyu eyɔ mbɔnyune bácháy nyaka ɔbati bo Israel ne ntí be báká nyaka eyɔŋ émɔt be mbák mmu ándem be Yesu chi Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto, bábòk yi ndü ekeré nenikímæeti eyap. ²³ Ekɛ ye chí ne nno bárem chí be, “Apú mandú mmó. Bép ká yímbɔŋ angati bhe.”

²⁴ Ndɔŋ ené éjwí epay, bábhíŋí nnémámik ane Yesu áká yi ághɔ mbanj, baghati yi be, “Dem tetep aywe besí Mandem. Séríŋí be mmü ane órèm nɔ be

anéné wə amík chi mmü bebá.” ²⁵ Akeme bhə be, “Ke chí mmü bebá ke puyě mmü bebă-a, mbíki riñi. Ené ndíñi chí be nchí nyaka nnémamik, ke néne nchí ghə mbanj.” ²⁶ Bábhep yi be, “Akú yi ntá ye? Ná yí akú ke ðghə mbanj?” ²⁷ Akeme bhə be, “Nnán ngáti bhe, ke bábhíki noko, ndaká yí bāpet bábhep me? Bě nkwo báyanj bebhak bakonjo bhí?” ²⁸ Bábhó besəkotí yi mándeme noko be, “Wə ke óchí nkonjo ywi, bese séchí chí bakonjo Moses. ²⁹ Séríñi bé Mandem arem nyaka kepi ne Moses, ke mmü-ne, sébhíki riñi ebhak ene yi áfú.” ³⁰ Akeme bhə be, “Échí me nepəp tontó be bábhíki riñi ebhak ene yi áfú, yəndu yi anéné me amík! ³¹ Séríñi be Mandem apu ghok bə bebá. Aghok chí mmu ane áchyè yi kenókó, ankə noko menyinj ebhen yi Mandem áyanj. ³² Tě mmik ábhó, sébhíki re ghók be mmu akə amík anéné mmu ane bábhe yi amík néménémé. ³³ Mbə mmü ne abhíki fú chí ntá Mandem, mbə abhíki kway békə ene enyinj.” ³⁴ Bákéme yi be, “Kwáé, wə mmu bábhe ndú bebá, óyanj betəñ bhesə?” Bapuri yí bátén nefi be ámfú eket nenikímæet eyap.

Bo abhen bábhíki noko, bachi manémamik

³⁵ Yesu aghók bé bábók mmu ane yi akú amík anéné batən nefi. Abho beyanj yi. Aghó noko yi, abhép yi be, “Onókó Mmu ane áfú ntá Mandem?” ³⁶ Yi akeme Yesu be, “Éta, mmu wu chí agha? Ghatí me, be nnókó yi.” ³⁷ Yesu aghati yi be, “Onánj oghó yi, ne yí ke árəm kepi ne wə néne.” ³⁸ Mmü wu arem be, “Acha, nnókó.” Akwén Yesu bekak, abho béchye yi kenókó. ³⁹ Yesu arem be, “Ntwə fá amík be mámkpót manyé bho. Ntwə bé bo abhen bachi amík néménémé mangə mbanj, ne bé amík anémé abhen bāghə mbanj.” ⁴⁰ Mbək bənkwo Fárisi abhen bachi nyaka kekwoť bāghókó nókó enyinj ene yi árémé, bábhep yi be, “Jrəm nə chí be bese nkwo séchí amík néménémé ke?” ⁴¹ Yesu akeme bhə be, “Mbə bāchí amík néménémé mbá bebá bépú ne bhe. Ke tēndu bārəm be bāghə mbanj, bebá ebheka berəp ne bhe.”

10

Yesu atém nekay éti mbabheri bāghónómén ane tetep

¹ Yesu arem be, “Tetētep, mmü ane ápú fuét ndü nnyübha ánwhe ndü nkwo bāghónómén, ke áko chí ebhak échák anwhe amem, chí ngép. Mbák épú nə, chí ngébhé ntantanj. ² Ke ane áfuæt ndü nyübhá, chí mbabheri bāghónómén. ³ Mbabheri nnyübha, áñene nyübhá ntá yi. Bāghónómén áriñi eyəñ eyi. Abhiñi yó ndü manyén ayap, ansot yó amfu ne yo. ⁴ Ne ánánj ántén yó ankem nefi, áronj ambi, yó ákonjo noko ansem, mbənyune áriñi eyəñ eyi. ⁵ Apú konjo kenkó mmu. Abwé yi bwé, mbənyune ábhíki riñi eyəñ eyi.” ⁶ Yesu atém bo Israel nekay enen, ke bó kejmimem ndü ntí nekay.

Yesu ke áchi Eríti Mbabheri bāghónómén

⁷ Ekə, Yesu apət aghati bhə be, “Tetētep, me ke nchí nyübhá bāghónómén. ⁸ Bə mankem abhen bayambi bátwə ke mētəwə, chí baghép ne baghép batanj batanj. Baghəñómén ábhíki ghók bhə. ⁹ Me ke nchí mbínywəp. Mmu ane áfuæt ntá ya ke anwhe, enyinj épú tək yi. Achwé, amfú mbə enyü yi ákónj, ambónj yéntiki enyinj ene yi áyanj. ¹⁰ Ngép átwə chí béghəp aghép, bəwáy, ne béchónji. Ntwə bé bo mámbónj nepém ne bé mámbónj nə nénjwí pəot ne áfók ankem.

11 “Me ke nchí erítí mbabheri bághónómén. Erítí mbabheri bághónómén áchyè nepém eni éti bághónómén ayi. 12 Mmü ane básóre ndü betik be ámbábherí nókó bághónómén ené yi ápú mbabheri bághónómén ne yó apu ayi, ágho nkwo ndu átwò andò bághónómén ambuè, nkwo ankém mbòk, ne antak akwà. 13 Abuè mbonyune achí chí mübetik, ne ápú fyé ntí ne bághónómén. 14 Mme ke nchí erítí Mbabheri bághónómén. Ndiní bághónómén aya, ne bághónómén aya áriní me, 15 nkúbhé mbò enyü Etaya áriní me, me ndiní Etaya. Ne nchí chye nepém ene éti bághónómén. 16 Mbòñ bághónómén áchák ané ápú ndü nkwo bághónómén ane. Mbòñ bésot yó nkwo, ntwo ne yó, bé ánehém mmuet ne anéfú. Chòñ ánkòño eyòñ eya. Enku yó ankem ámbak ndü nkwo ámòt ané ábhónó mbabheri bághónómén amòt. 17 Etaya akòñ me mbonyune nchí chye nepém ena be mpet mbòñ nò. 18 Yé mmu apú ane ásòt nepém ena ntá ya. Membòñ ke nchí chye nepém ena. Mbòñ betañ béchye nò, ne mbòñ betañ bépét bebhòñ nò. Ene, chí enyìn ené Etaya ághátí me nku.”

19 Beyòñ ebhen béku ákòre ápet ákwén nenti bo Israel. 20 Beyá bhap béré rem be, “Éfónó ebábu ésdòñri yi! Abhokori! Ndaká yí báté, bághòk enyìn yi árem?” 21 Ke báchák béré rem chí be, “Puyé menyìn ebhen mmu ane efónó ebábu ésdòñri yi akwáy berem ne. Éfónó ebábu ékwáy béku nnémámík ángò mban-á?”

Bo Israel bábyak Yesu

22 Mpok aghaka ane bo Israel mányíe epa ene bátik ndu máníkímuet báfyé ekerákap ene Yerúsalem awò Mandem. 23 Mban are kwen, Yesu aròk ekerákap Mandem, are kò ndu móket mambarenkók ane bábhìní bé móket mambarenkók Sólonon. 24 Bo Israel bárók, bákáp yi, bábhó bebher yi be, “Chòñ óndò sénòñ entat ná ke óngati bhese mbák wò ke óchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariap be átò. Mbák wò ke óchí Mpeme, ghatí bhese kponòron.” 25 Yesu akeme bhò be, “Nnán ngátí bhe, ke bábhíkí noko. Betik ebhen mékà ndü nnyén Etaya bétòñ be enyü mmu nchí. 26 Yé nò, bápú noko mbonyune bápú ndü nkwo bághónómén aya. 27 Bághónómén aya ághòk eyòñ eya. Ndiní yó, ne yó ákòño me. 28 Ne nchí chye yó nepém enen nebhiki bhòñ ngwenti. Ápú gú áném. Mmu apú ane ákwáy béferé yó amóya. 29 Etaya mmu áchyé me yó, achá bo mankem. Ne mmu apú kwáy beferé yó ndu amò yi. 30 Me ne Etaya séchí mmu amòt.”

31 Yesu áremé nókó nó, bo Israel bápét bábhò bebwopti batay ndu betemti yi ne yó mángwáy. 32 Yesu arem be, “Ntón be beyá berítí menyìn ebhen nká ndü nnyén Etaya. Ndu menyìn ebhen menkem, ené ékú báyan beyaw me ne batay chí ené?” 33 Bo Israel bákéme yi be, “Sépu yan béwáy wò ne batay éti erítí enyìn ene ókú, ke éti órèm be óchí Mandem yéndu óchí nkwanjan.” 34 Yesu akeme bó be, “Pú básìn amem ekátí bebhé eyeka be Mandem arem be, ‘Me ndem bé báchí bòmandem?’ 35 Séríní bé enyìn Ekátí Mandem érem épú kway bewupsi enyu. Mbák Mandem abhiní nyaka bo abhen bághòk eyòñ eyi be bòmandem, 36 ná bákway berem be mērém be nchí Mandem ndü ndémé be nchí Mmò Mandem, mmu yi áyábhé átó fá amík? 37 Mbák mpú ku chí betik Etaya, báké noko me. 38 Ke mbák mékà chí betik Etaya, yéndu bábhíkí noko me, nokó ká enyìn ené betik ebhén mékà béghàti bhe. Chòñ eyò énkwak mándiní, ne mánjwimem bé Etaya achí babhat ne me, ne me nchí babhat ne Etaya.” 39 Bápét babho beyan mbi ndu bekem yi, afori bó amò aròk ebhakayi.

40 Apetnsem ebhè manyu Jòdan, ndü nebhuet ane Jñn ájwiti nyaka bho, abhak aré. 41 Beyä bo bárók ntá yi mándeme nõkò be, “Jñn ábhíkí ká yënyinjí maknkay émot, ke yëntiki enyinj ene yi áréme éti mmü ane échí tetep.” 42 Beyä bo mánoko Yesu ebhak eyo.

11

Newú Lásáròs

1 Mmü amot achi nyaka etok Bétani, ane áká nnyén be Lásáròs. Akwén neme. Bétani abhak etok ene María ne mómayi Matá báchòkò. 2 María wu, ke áwáti nyaka bekak Yesu Acha ne bawerérip, are tese ne emenénti yi. Yi ke mómayi Lásáròs akwene nyaka neme. 3 Eká bómayi bátó eyoj ntá Yesu Acha be, “Acha, mmæere ywe ane ókónó áme.” 4 Yesu ághókó nõkó ntó enen arem be, “Neme enén népü nemé newú, néchí chí békú bo mángó betan Mandem. Nétwò chí be némbák enyinj ené eká bo mángó be Mmò Mandem abhøj betan.”

5 Yesu akøj nyaka Matá ne bómayi María ne Lásáròs tontó. 6 Yé nõ, mpok yi ághókó bé Lásáròs áme, achòkò ebhak ene yi achi ndü manywop apay. 7 Manywop yo apay áfúéré nõkó, arem ntá bakojo bhi be, “Sémpétntsem atú Judéya.” 8 Bakojo bhi bárem be, “Ntoj, ébhíkí re tat ene bõ bati Israel báyan betemti wò ne batay mángwáy, òbhé òpetntsem aré?” 9 Yesu akeme bhò be, “Pú manókó nywop achi byo ne apay bébho beti bégháka beku? Mmu ane ákò ne ngósí, apú chínti nekwen mbonyune ághò erónó mmik. 10 Ke mmu ane ákò ne beti áchínti ankwen mbonyune mban apu ghò.” 11 Yesu átémé nõkó nekay enen, aghati ye bhò be, “Mmæere ywese Lásáròs akwen kenó, ke nchí røj ménéme yi ndü kenó.” 12 Bakojo bhi bárem be, “Acha, mbák ábhàre kenó, chøj aneme, ambak sayri.” 13 Kenó eken Yesu áréme nyaka be Lásáròs ábhàre kebhak chi newú ke bákáyis be Yesu arem chí be Lásáròs ábhàre kenó mbón. 14 Eká, ye Yesu aghati bhò kponojon be, “Lásáròs agu, 15 ne éti yeka, mbón manák be mpú aré mbonyune efakari chi be be mánókó. Séndók séngó yi.” 16 Tòmás ane bábhinj be Efák, arem ntá bati bakojo Yesu abhénéfú be, “Séndók ká nkwo be Yé chí newú, séngó ne yi.”

Yesu ke ákà bawú mampétntsem ndü nepém

17 Yesu ágháká nõkó Bétani, aré, ághò bé mánán bábhéme Lásáròs kpát efuet manywop anwi. 18 Béfu Bétani bégháka Yerúsalem achi nyaka mbo nekò bokilometa babay ne ebhòk, 19 ne beyä bo Israel bárók béwáka ne Matá ne María ndü newú mómayap. 20 Matá ághókó nõkó bé Yesu átwò, afú, aròk atemeri yi ené María áróbhé anywóp. 21 Matá ághò nõkó Yesu, arem be, “Acha, mbo òchí fá, mbá mómaya abhíkí gu! 22 Ke ndíj be yé chí néne, yëntiki enyinj ene óbhébhé Mandem áchye.” 23 Yesu aghati Matá be, “Chøj mómaye ampétntsem ndü nepém.” 24 Matá arem be, “Ndíj bé chøj ampétntsem ndü nepém ewak ene bawú mankem bápétntsem ndü nepém, ndü ngwenti mmik.” 25 Yesu arem be, “Me ke nchí ká bawú mampétntsem ndü nepém, mámbak nepém. Mmu ane ánókó me, yé angú gú, chøj ampét ambak nepém. 26 Ne yé agha ane áchí nepém, anoko me, apú gú wáwák. Matá, onókó beyoj ebhen?” 27 Matá akeme be, “Acha, nnókó. Nnókó bé òchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto, Mmò Mandem ane ábhónó nyaka bétwò fá amik.”

Yesu are di kebhò

28 Matá áréme nõkó nó, aròk abhíj mómayi María, aghati yi ndü eyu be, “Ntoj atwò, ne áyan beghò wó.” 29 María ághókó nõkó nó, afate, áyák aròk ntá

Yesu. ³⁰ Yesu abhíkí re ghaka nyaka etok, abhak chí ndü nebhuet ane Matá atemeri yi. ³¹ Bo Israel abhen báchí anywóp ne María báwaka ne yi, bághó nókó ndü yi afate áyák afú nefi, bákóño yi ne nkaysi be árññ ndü nnem bedi kebho are. ³² María arøk nebhuet ane Yesu achi. Neghó yí ághó Yesu, akwén yi bekak abho berem be, “Acha, mbó òchí fá, mbá mómaya abhíkí gu!” ³³ Yesu ághó nókó ndü María ádí ne bo Israel abhen bátwó béwaka ne yi bádí nkwo, étók yi te anti, ntínso nékém yi. ³⁴ Abhép bhó be, “Bábhémé yi fá?” Bákemé yi be, “Acha, twó ghó.” ³⁵ Yesu adi. ³⁶ Eká bo Israel bhó bábhó berem ne bati be, “Akəñ nyaka Lásáros achá! Ghó ndu áré di.” ³⁷ Ke mbók eyap béré rem chi be, “Yi mmu áká nnémámík ághó mban, apú kwáy nyaka beka be Lásáros áké gu?”

Yesu aka Lásáros apetnsem ndü nepém

³⁸ Epét etok Yesu tontó, afa, arøk ndü nnem. Nnem eno nébhak chí mbok ane achi ndü setárbhé. Mánan básot nyaka ntay negho bákúti nyünem. ³⁹ Yesu aghati ye bo abhen bachi are be, “Bijírí ká ntay eno feré.” Ke Matá, manó ngú yem be, “Acha, eriep éya chon encha. Eka manywop anwi echon ené bábhémé yi!” ⁴⁰ Yesu aghati Matá be, “Matá, pú ngátí wó be mbák onókó, chon óngó betan Mandem?” ⁴¹ Bábijírí ye ntay eno báfere anyü nnem. Yesu ayon amík ayini mfay arem be, “Eta, nkáká wó bé òghok me. ⁴² Ndíjí bé òghok me mpoknkem, ke ndem enyih ene chí éti bo abhen bachi fá téé bé mánkwáy menoko be wó ke ótó me fá amík.” ⁴³ Yesu áréme nókó nó, abik be, “Lásáros, fú twó!” ⁴⁴ Lásáros mmu ane ánán ágú nyaka, afú ndü nnem, ne nden ene mánébhé yi amo ne bekak ne besí ke bábhémé yi. Yesu aghati bo be, “Kanari ká nden eyó yi amuet, be yi ándók.”

Bóbatí etok báté eyu be mángwáy Yesu (Mt 14.22-33; Mk 6.45-52)

⁴⁵ Beyá bo Israel abhen bakoño María bághó enyih ene Yesu áká, mánoko yi. ⁴⁶ Ke mbók yap báfá bárók ntá bónkwó Fárisi bághati bhó enyih ene Yesu aka. ⁴⁷ Bóbatí bachiákap Mandem ne bónkwó Fárisi bábhíñi bo ndü echémé bóbatí Israel. Báchéme nókó nebhuet amot bárem be, “Chon sénka ná? Mmü-ne áññ beyá berini maknkay. ⁴⁸ Mbák séndó yi andak ambi beka menyih ebhen, chon yéntiki mmu anoko yi. Ne mbák émfákári enyu yo, bó Rom bátwó mánchonti ekerákap Mandem eyese ne etok eyese.” * ⁴⁹ Ke mmü wap amot ane áká nnyén be Káyfas ane achi nyaka mungo bachiákap Mandem ndü mmíe eno, arem ntá yap be, “Bábhíki rinji yényini! ⁵⁰ Bábhíki rinji be eri ntá yeka be mmu amot ángú éti bo mankem echa be etok enkem enem?” ⁵¹ Káyfas abhíkí rem nyaka no chí mbó enyih ene éfú ndü nkaysi yi. Mandem ke áká nyaka be yi andem no mbó mungo bachiákap ndü mmíe eno. Arem bé chon Yesu ángú éti bo Israel mankem. ⁵² Yesu abhíki bhón nyaka bégu chí ndiere éti bo Israel. Abhón nyaka bégu éti bó Mandem abhen bátáká mmik nkem ne mambak ndü nkwo amot. ⁵³ Bébhó ewak eyo, bóbatí bo Israel béré yán mbi béwáy Yesu.

⁵⁴ Yesu kepere ko ye kponoron atú etok bo Israel. Afa aré, arøk atú etok ene echi kekwo ne baso, amem etok ene bábhíñi be Efraim, abhak are ne bakoño bhi.

* **11:48** Bóbatí etok Israel bákáysi nyaka be mbák mándó bo mandak ambi bekoño Yesu bo bákway besot yi mbó mmu ane átwó béfere etok Israel anten bó Rom ne eyo énkú bó Rom mántwo manguep nenu amem etok eyap.

⁵⁵ Mpok menyie Epã Nekiñi bo Israel arəp kekwoť. Beyã bho báfa ndũ b̄b̄etək bhap bako, barək Yerúsalem ene mpok epã eyo ábhíkí re ghaka, ndu bekũ be mámbák pépép besí Mandem mb̄o enyu bo Israel báku n̄k̄o nyaka. ⁵⁶ B̄o b̄ho báyan̄ nyaka Yesu, ne ndu b̄áchémé amem ekerákap Mandem b̄aré bhép bati be, “Bákáysi bé yí? Bákáysi bé apu tw̄o ndũ epã?” ⁵⁷ B̄obati bachiákap ne b̄onkw̄o Fárisi b̄áchyé nyaka eyon̄ be yé agha ane áriñi ebhak ene Yesu achi, ángátí bh̄ó be mánkém yi.

12

Ngoré amot awati Yesu ne bawerérip

(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

¹ Epã Nekiñi éróbhé n̄k̄o manywop atandat, Yesu afa arək Bétani. Bétani abhak etək Lásár̄os ane Yesu akũ yi apetnsem ndũ nepém. ² Aré, báká yi nenyíé b̄eku. Matá ke áfuēt nyaka nenyíé. Lásár̄os abhak mmu amot ndũ bo abhen bachək̄o mányie nenyíé ne Yesu. ³ María asot esáyri ékpémé bawerérip amen áyá nkáp apikiri bekap Yesu, antese n̄k̄o ne emenéntí yi. Eket enkem éjwi ne erítí eriebhé bawere m̄o. ⁴ Júdas Iskariot, nkonjo Yesu amot ane ábhón̄o nyaka beti yi arem be, ⁵ “Bákway mb̄a beti bawerérip amen anchye nkáp ane nk̄abetik ányie ndũ mmíé. Ndaká yí b̄abhíkí tí mó mánsot nkáp mánychye ntá bachébhébh̄o?” ⁶ Júdas abhiki rem nyaka enyu eyo chi be ágho b̄áchébé bho nt̄inso. Arem n̄o chi ndu ábhón̄o nyaka nt̄i ngép. Ne ndũ nkwo bakonjo Yesu, yi ke áchí nyaka mb̄are nkáp, ne á̄sot nyaka aywi aré ansem ansem anyie n̄k̄o. ⁷ Yesu arem be, “D̄ó yí! Eri yi ambare bawet amen be ámbák ndũ nywop enen b̄abheme me. ⁸ Bachébhébh̄o bachi ne bhe mpoknkem, ke mpú bhak ne bhe mpoknkem.”

B̄obati etək báté eyu be mangway Lásár̄os

⁹ Beyã bo Israel b̄ághókó n̄k̄ó bé Yesu achi Bétani, b̄arók are, puyé ndiere ndu bégho Yesu ke ndu bégho Lásár̄os nkwo mmũ yi akũ apetnsem ndũ nepém. ¹⁰ Eká b̄obati bachiákap Mandem báté eyu be mángwáy Lásár̄os nkwo. ¹¹ Báyan̄ nyaka be mángwáy Lásár̄os nkwo mb̄onyune enyinj ene efakari ne yi eká nyaka batí bo Israel b̄ab̄aé b̄ho, mánoko n̄k̄o Yesu.

Yesu achwe Yerúsalem mb̄o Acha

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

¹² Néyí n̄k̄ó, beyã bo abhen bátw̄o ndũ Epã Nekiñi b̄ághók bé Yesu átw̄o Yerúsalem. ¹³ Eká bo babho békp̄óti béw̄oam̄anj mandək̄o n̄k̄o betemeri yi, mámbik mandeme n̄k̄o be, “Sémbítí Mandem mfay! Mandem ánjét mmu ane átw̄o ndũ nnyén Acha! Sémbítí Mf̄o bo Israel!” ¹⁴ Yesu asot mómp̄on̄o batu, achək̄o yó ansem nkúbhé mb̄o enyu básinj amem Ekáti Mandem be, ¹⁵ “B̄o etək Sion, * b̄áké cháý. Ghó ká, Mf̄o yw̄eka átw̄o, chókó, amfay mómp̄on̄o batu.” ¹⁶ Mpok ane barak ayó áfákári, baghək Yesu ke jwimem be menyinj ebhen básinj éti yi ke befú n̄o tetep. Ke mpok Yesu apereensem ndũ nepém ne Mandem asot yi amfay achye yi kenókó, b̄atik ye be básinj nyaka menyinj ebho éti yi. B̄atik nkwo enyũ menyinj ebho befákári ntá yi. ¹⁷ Bo abhen bachi ne Yesu mpok yi ákú Lásár̄os afu ndũ n̄nem b̄are ghati bo enyinj ene éfákári mb̄o batísie Yesu. ¹⁸ Nt̄i ane beyã bo b̄ar̄on̄ nyaka bégho Yesu chí be, b̄ághok bé yi akũ erinj̄i maknkay

* **12:15** Yerúsalem achi ndũ njie Sion. Éfákári nyaka be nnyén Yerúsalem néchák chi “Sion”. “B̄o Sion” chi “B̄o Yerúsalem”.

εγώ. ¹⁹ Bōnkwō Fárisi bághó nókó ndū beyá bo báròn ntá Yesu bábhō ye berem ne bati be, “Séway chí mmæet. Yíñí, mmik nkem aròbhe konjo chi yi.”

Mbòk bõ Grik nkwo báre yan begho Yesu

²⁰ Mbòk bõ Grik nkwo báchí nyaka ndū nkwo bho abhen bárónj Yerúsalem bechye bakak ntá Mandem ndū mpok Epã Nekinj. ²¹ Bõ Grik bhò bárók ntá Filip ane áfú nyaka Betsáida, atú Gálili barem be, “Eta, séyan begho Yesu.” ²² Filip afa, aròk aghati Andru. Bó bati apay bárók baghati Yesu. ²³ Yesu akeme bhò be, “Mpok akway ane Mandem ákà bo mánychyé Mmu ane áfú ntá yi kenókó. ²⁴ Tetèter, mbák bábhíkí pí nyésé nchwi amik némpò, nébhak chí nyésé nchwi nemòt. Ke mbák mámpí nyésé nchwi amik némpò, nénchak, néchye beyá nchwi nko. ²⁵ Mmü ane ákónj nepém eni, ánem nó, ke mmu ane ápú re fyè ntí ndū nepém eni enen fá amik apu ném nó, ábhòn nó kpát anchwe ndū nepém enen nebhiki bhòn ngwenti. ²⁶ Mmu ane áká betok me, abhòn békónjo me. Ne nebhæet ane mēbhák, aré kē nkabetik awa ábhák nkwo. Mbák mmu ántók me, Eta ya áku yi ambòn kenókó.”

Yesu arem bé chon mangwáy yi

²⁷ Yesu arem be, “Néne, nti ena népú amem kpák. Chon ndem be yi? Chon ndem chí be ‘Eta, feré me ndū esonjri ene étwò né ke?’ Wáwák! Mbòn èti esonjri ené ke ntwó fá amik! ²⁸ Eta, ku bo mánychyé nnyén ena kenókó.” Yesu áréme nókó nó, eyon éfú amfay erem be, “Nnán nkæ nnyén ena némbónj kenókó ne chon mpet nkæ nò.” ²⁹ Beyá bo abhen bachi aré téé bághókó nókó eyon eyo, bare rem be, “Nefan ke ásáy!” Báchák be, “Ángel Mandem árèm kepi ne yi.” ³⁰ Yesu aghati bhò be, “Eyon ene étwò èti yeka. Ebhiki twò èti ya. ³¹ Mpok akway ane Mandem átán mmik ne, mpok akway ane báferè mfo mmik ne ndū kefo eki. ³² Ne mánánj mamkpánj me amfay ndū ekotákátí, chon nja bõ mankem be mándó mmik mantwò ntá ya.” ³³ Yesu arem beyon ebhen ndu beton enyú newú enen yi ábhónj bégu. ³⁴ Beyá bo abhen báchí are bárém be, “Ekátí Mandem éghati bhese be, ‘Mpe me Mandem afyé nyaka barièp be àtò apú gú. Ndaká yi órèm be chon mánsot mmu ane áfú ntá Mandem mango ndū ekotákátí? Mmu ane áfú ntá Mandem chí agha?’ ” ³⁵ Yesu aghati bhò be, “Eronj ébhæet ne bhe ndu mómbinj mpok. Dok ye ka ambi beko ndū mpok ane erónj ébhæet ne bhe, be ejuri eke twò emfòkòri bhe. Mmü ane ákò amem ejuri, apú rinj ebhak ene yi áròn. ³⁶ Sikí ká nti ne mmü ane áchye bediéré néne, ndū yi abhæet ne bhe, bé mámbák bõ bedyere.”

Bo Israel keka ne Yesu

Yesu áréme nókó nó, aròk abhese ebhak ené bo bápú kwáy begho yi. ³⁷ Yèndu yi áká beyá menyinj maknkay besí ebhap, bábhíkí noko yí. ³⁸ Ebhak enyu eyo bé enyinj ené ndemekèpinti Aisáya áréme tentep bé chon émfakari, émfú tetep. Nò chí be, “Eta Mandem, agha ánókó enyinj ene séghátí bhò? Agha ághó betan ebhe?” ³⁹ Bõbhen bábhiki kwáy nyaka ménóko, nkúbhé mbò enyu Aisáya apet áréme nyaka be ⁴⁰ “Mandem akæ bó mámbák amik néménémé, agwót bati ayap, báchí mbò bo abhen bákútí amik be báké ghó mban, ne bé batu yap áké ghók yènyinj, ne be báké jwimem, mantwò ntá ya, mbú bhò.”

⁴¹ Aisáya arem nyaka nò mbònyune aghò nyaka kenóko Yesu, ne are rem òti yi. ⁴² Ke yèndu beyá bo mánóko nyaka Yesu, bábhíki rem kponororò be mánóko, ndu báchà y bònkwò Fàrisi, be báké bók bhò ndù ekeré nenikímæet. ⁴³ Bákwò kenóko eken hò mmik báchyè bhò, echa kenóko eken Mandem áchye.

⁴⁴ Yesu arem ne eyò amfay be, “Mmü ane ánoóko me, abhíki noko chí me, anóko mmu ane ato me nkwo. ⁴⁵ Ne mmü ane ághò me, ághò mmu ane áto me nkwo. ⁴⁶ Ntwò fá amik mbò eròhò bé yè agha ane ánoóko me, áké ròp amem ejuri. ⁴⁷ Mmu ane ághóko eyò eya ke yi kekà mbò enyü yí ághóko, mpú tán yí. Mbíki twò fá amik bétán bo, ntwò chi bepeme bho. ⁴⁸ Enyìn échi ene étan mmu ane ábyak me, yi kenóko eyò eya. Chòy menyìn ebhen ndémé mentan yí ndù nywòp enen bátan bo. ⁴⁹ Ebhòy bebhak enyu eyò mbònyune menyìn ebhén ndémé, mbíki rem chí ndù betan ebha. Etaya mmu áto me ke ágháti me enyìn ene mbòhò bérem. ⁵⁰ Ne ndíní bé eyò eyi ene yí áchyé mbò ebhé étwò ne nepém enen nebhi ki bhòy ngwenti. Enyìn ene mèrè m ye chí ené Èta ágháti me ndem.”

13

Yesu are so be kak bakorò bhi

¹ Epá Nekiñi épère ghaka, Yesu ariní be mpok akway ane yi áro mmik, ampètsem ntá etayi. Ndù yi ákòh nyaka bòbhi fá amik, néne atòh bé akòh bo ácha. ² Mpok Yesu áchóko, ányie nenyie, béku ne baghóko bhi. Satan anán achwe nyaka antí Júdas, mmò Símun Iskariot, ndu bekà yi ánti Yesu.

³ Yesu ariní be etayi achye yi betan amfay menyìn menkem, ne bé yí afú chí ntá Mandem ne ápètsem ntá Mandem. ⁴ Mpok báchóko menyie nenyie enò, Yesu afaté, afere éwet eyi amæet, asot táwáy atém ebho. ⁵ Asot ye manyier afyé ndù enyìn, abho beso be kak bakorò bhi, antese nokò ne táwáy ane yi átémé ebho. ⁶ Achwóbhé nóko ntá Símun Píta, Píta arem be, “Acha, òyàn beso be kak ebha?”

⁷ Yesu akeme yi be, “Néne, òbhíki riní ntí ane mèkù enyìn ene mèkù, ke ansempok chòy ònjwimem.” ⁸ Píta arem be, “Òbhíki bhòy beso me be kak wáwák.” Yesu akeme yi be, “Mbák mbíki so be kak ebhe, nò memay ne wò sémay.” ⁹ Píta arem ntá Yesu be, “Acha, óké so chi ndiere be kak ebha, só amò ya ne ntí wa nkwo!”

¹⁰ Yesu aghati yi be, “Mmü ane ánán ásó mmæet, abhíki pere bhòy beso mmæet, ebhiki fæet be kak ebhi, mbònyune mmæet nkem achi pépép. Ne báchi pépép, ke puyè yèntiki mmu yweka.” ¹¹ Yesu anán ariní nyaka mmu ane ábhòhò beti yi. Èti yò ke yi áréme be, “Puyè be mankem ke báchi pépép.”

¹² Anáná nóko bésò be kak ebhap, akeme nkú amæet, apètsem, aròk, achòko amik. Abhép bhò be, “Bá jwimem ndù enyìn ene nkú ntá yeka? ¹³ Bábhìni me be, ‘Ntòh’ ne ‘Acha’ ne échi tetep. Nchí Ntòh ne Acha ntá yeka. ¹⁴ Mbák me, Acha ne Ntòh ayweka nsò be kak ebheka, be nkwo bábhòy beso be kak batí! ¹⁵ Ntòh be chí erin be be nkwo mánké nóko mbò enyü nkú. ¹⁶ Tetèter, mübetok apú cha chi-betok aywi, ne münto apú cha mmü ane áto yi. ¹⁷ Néne, báriní menyìn ebhen. Chòy endí ntá yeka encha mbák báku bhò. ¹⁸ Mpú rem chí èti yeka mankem, ndíní bo abhen njábhé. Enyìn ene Ekáti Mandem éghàti bhese ébhòy befú kponororò mbò enyu basiní be, ‘Ane ányie nenyie ne me áti chòy me.’ ¹⁹ Nchí ghàti bhe menyìn ebhen néne ndu bébhíki re fakari, bé ménán mémfákári, mánóko be, ‘Nchí mmu nchí’ mpoknkem.” ²⁰ Tetèter, “Mmü ane ásòt yè agha ane ntó sayri, ásoit me. Ne mmü ane ásóré mé sayri, ásot mmü ane áto me.”

*Yesu arem be chəŋ nkoŋo ywi amot anti yi
(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)*

²¹ Yesu árəm nókó menyiŋ ebhen, nti néré səŋəri yi amem, arem kponoroŋ be, “Tetětəp, mmu yweka amot áti chəŋ me.” ²² Bakoŋo bhi bábhó bəyiŋi bati, kerinji mmu ane Yesu árəm nə ɛti yi. ²³ Nkoŋo ane Yesu ákónó tontó abhak chókó kekwət ne yi. ²⁴ Símun Pita amak yi ne awə arem be, “Ghati bhésé mmu ane órəm nə ɛti yi.” ²⁵ Nkoŋo wu akokosi mmuət ne Yesu abhép yi be, “Acha, chí agha?” ²⁶ Yesu akeme yi be, “Chi mmu ane mětəp chəŋ brət ane amem nchán nnok nchyé yí.” Yesu asət ye ekpəkó brət atap ndú nnok, achye Júdas, mmó Símun Iskariót. ²⁷ Nesət Júdas ásóré brət wu, Satan akó yi anti. Yesu aghati yi be, “Ɔké chəŋti mpok beku enyiŋ ene óyàn beku.” ²⁸ Bakoŋo Yesu báchák kerinji nti ane Yesu árémé nə ntá Júdas. ²⁹ Təndu Júdas ke ákem nyaka ebhá nkáp, mbək eyap bərə kaysi be Yesu ághati yi chí be ándók, ánkú menyiŋ ebhen bə básət menyié Epá Nekinji. Báchák bákáysi be Yesu ato yi ándók ányché nkáp ntá bachébbəbho. ³⁰ Júdas ásóré nókó ekpəkó brət eyo, afú nefi témté. Ne beti bégá.

Ebhé ekə

³¹ Júdas afú nókó, Yesu arem be, “Néne, chəŋ bo mángó ndu báchye Mmu ane afú ntá Mandem kenoko, ne befuet ntá yi mángó ndu bachye Mandem kenókó. ³² Mbák Mmu ane afú ntá Mandem ákə mánychye Mandem kenókó, mbəŋ Mandem ákə bo mánychye Mmu ane afú ntá yi kenókó, ne chəŋ anka nə témté. ³³ Bəbha, mpú pere tat ne bhe. Chəŋ mánján me, ke enyiŋ ene ngátí nyaka bəbati bo Israel, nchí ghati bhe néne be, ‘Ebhak ené mērəŋ, bápú kwáy bétwə aré.’ ³⁴ Nchí chye be ebhé ekə. Kəŋ ka bati mbənyu nkəŋ be. Enyu eyo ké bəbhəŋó bəkəŋ bati. ³⁵ Mbák mánkəŋ bati, chəŋ énkə bə mankem mándinji be báchí bakoŋo bha.”

*Yesu yi chəŋ Pita antaŋa yi
(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)*

³⁶ Símun Pita abhép Yesu be, “Acha, ɔrəŋ fá?” Yesu akeme yi be, “Ebhak ené mērəŋ, ɔpú kway bétwə aré néne, ke chəŋ ónkoŋo me aré ansempok.” ³⁷ Pita arem be, “Acha, ndáká yí mpú kwáy békəŋo wə néne? Yé chí newú, nká bəgu ɛti ye.” ³⁸ Yesu arem ntá yi be, “Obhé yé chí newú ɔká bəgu ɛti ya? Tetětəp, nkək aperé kok nkúbhé beti ebhen, chəŋ óndem ndəŋ érat be əbhíki rinji me.”

14

Yesu ke áchí mbi ane mmu ákəŋo ke angə Eta

¹ Yesu aghati baghókó bhi be, “Báké rə bati ánsónjóri be amem. Sikí ká nti ne Mandem, mánsiki nti ne menkwə. ² Eket Eta ya ebhəŋ bəyá bəbəkət. Mbə épú nə, mbə mbíki ghati bhe be nchí rəŋ aré bétəŋti ebhak ntá yeka. ³ Ne nnán, ndók, ngókó ebhak mbərə, ntá yeka chəŋ mpetnsem, nsət be, bə nebhuət ane nchí, bə nkəwə mambák are. ⁴ Bərinji mbi ane árəŋ ndú nebhuət ane mērəŋ.” ⁵ Tomás arem ntá Yesu be, “Acha, sébhíki rinji nebhuət ane órəŋ, ná sékwáy berinji mbi?” ⁶ Yesu aghati yi be, “Me ke nchí mbi, me ke nchí tetəp, me ke nchí nepém. Yé mmu apu kway bétwə ntá Eta ené əbhíki fuet ntá ya. ⁷ Mbə bərinji mé tetəp, mbə bərinji Eta ya nkəwə. Nebho néne, bərinji yí ne mánán bəghó yí.”

⁸ Filip arem be, “Acha, təŋ bhésé mbəŋ etaye. Enyiŋ échák ene séyən épú.” ⁹ Yesu akeme yi be, “Filip, mpok ane nkem nchí ne bhe, yé nə, əbhíki rinji me? Mmu ángó me nó agho Eta ya nkəwə. Ná órəm ye be, ‘Təŋ bhésé etaye?’ ¹⁰ Əbhíki

noko be nchí babhát ne Etaya ne Etaya achi babhat ne me? Menyiy ebhen méghati bhe, mpú ká nò chí ndù mmuét eya. Etaya mmu achí babhat ne me ákà betik ebhi. ¹¹ Nokó ka enyiy ene ngátí bhe bé nchí babhat ne Etaya ne Etaya achi babhat ne me. Mbák bápú kway menoko menyiy ebhen mērēm, nokó ká žti menyiy ebhen mēkà.”

¹² Tetēter, “Mmu ane asiki nti ne me, ákway békú menyiy ebhen mēkà. Akwáy békú yē chí menyiy ebhen béchá ebhen, mbonyune mērōn ntá Etaya. ¹³ Yēntiki enyiy ene bábhēbhé ndū nnyén ena, chōn nká yó bé bo mángó menyiy ebhen mmó ákà ne mánychye Eta kenókó žti Mōywi. ¹⁴ Yēntiki enyiy ene bábhēbhé ndū nnyén ena, chōn nká yó nta yeka.”

Bariep beto Efónó Bedyere

¹⁵ Yesu apet aghati baghokó bhi be, “Mbák bākōn me, buré ká eyōn ebha. ¹⁶ Mbák bākú nò, chōn nnik Etaya mmuēt, ne yi anchye bhe Nkwak achak, yi ambák ne bhe mpoknkem. ¹⁷ Yí chí Efónó ene ékà bo mándinjí barak ane tetep. Bó mmik bápú kway besot yi ne manák mbonyune bápú kway begħo yi, ne bapu kway berinjí yí. Ke chōn mándinjí yi mbonyune ábhák chōn ne bhe, ne amem bati yeka.”

¹⁸ Yesu arək ambi berem be, “Nnán ndók, mpú rō mámbák mbō bōberá. Chōn mpetnsem ntá yeka. ¹⁹ Mandú mpok, bō mmik bápú pere ghó me ke bāghō chōn me. Ne tēndu mpet nchi bhak chōn nepém, chōn bé nkwo mámpet mámbak nepém. ²⁰ Ndū nywop eno, chōn mándinjí bé nchí babhat ne Etaya, ne bāchi babhat ne me, ne nchí babhat ne bhe. ²¹ Mmu ane ághok enyiy mērēm ánkú mbō enyu yi ághókó, yi ke achí mmu ane ákōn me. Ne Etaya akōn mmu ane akōn me. Menkwó nchí kōn be yi ántwó ntá yi, nká yí ándinjí me.” ²² Júdas, [ane achí kekúri ne Júdas Iskariot] abhép Yesu be, “Acha, ndaká yí ótwō chōn chí ntá yese bakojo bhe békú séndinjí wō, kebhá ká bé žkú nò chí ntá bō mmik bachak?” ²³ Yesu akeme yi be, “Mmu ane ákōn me, ábhāre eyōn eya. Etaya ákōn yi. Ne me, ne Etaya séntwō senchoko ne yi. ²⁴ Mmú ane abhíkí kōn me, apú bhāre eyōn eya. Menyiy ebhén bāghoko me ntōjō, bébhíkí fu ntá ya. Béfu chí ntá Etaya mmu átō me.

²⁵ “Ngátí bhe menyiy ebhen ené mbuét ne bhe. ²⁶ Ke Eta átō chōn Nkwak ndū nnyén ena. Yí wu chí Efónó Bedyere. Anán ántwō, chōn antōn be yēntiki enyiy, ankwak be mántik menyiy menkem ebhen ngátí bhe. ²⁷ Nchí rō kpák ámbák ne bhe. Nchí chye bhe kpák ane áfù ntá ya. Puyé enyú mmik áchyē bho kpák ké mēchye. Bāke rō bati ánsōjóri bhe amem, ne bāke rō becháy membak amem bati yeka. ²⁸ Bāghok ndu ngátí bhe be, ‘Mērōn, ke chōn mpetnsem ntá yeká.’ Mbō bākōn me mbū bábhōn manák bé mērōn ntá Etaya, mbonyune Etaya acha me. ²⁹ Ngátí nó bhe menyiy ebhen néne ené bébhíkí re fakari, ne ntí be ménán mémfakári, mánokó. ³⁰ Mpú pere ghati bhe beyá menyiy mbonyune mfō mmik átwō. Abhíkí bhōn betan amfay ya. ³¹ Ke nchí ká chí mbō enyú Etaya ághátí me, bé bō mmik mándinjí bé nkōn yi. Faté ká séndók.”

15

Yesu yi be mmu abhare mmuēt ne yi ke anyu kepem

¹ Yesu arem be, “Me ke nchí mbōn nnerénok, ne Etaya achi nkwananki.

* ² Yēntiki ntábhénok awa ané ápú nyu kepem, Etaya ákpōt angæp. Ne

* **15:1** Bekojo enyiy ene Yesu áréme, nkwananki chí mmu ane ághoko enok be ényú kepem sayri.

ntábhénòk ane ányù kepem, ákpɔti batap rɔrɔt amferɛ bé wú ányù kepem ancha enyu esí. ³ Bɛyɔŋ ebhén ngátí bhe békú báchí pépép. ⁴ Bat ye ka mmæet ne me mpoknkem, bé menkwɔ mbát mmæet ne bhe. Mbák ntabhénòk apú babhát ndù enòk, apú nyu kepem. Enyu yɔ ke echí ne bhe. Mbák mmü abhíkí bhat mmæet ne me, apú kwáy ményù kepem. ⁵ Me ke nchí nnerénòk. Báchí batáp. Mmu ane achí babhat ne me mpoknkem, menkwɔ mbak babhát ne yi, yí wu ke ányù beyá kepem. Mbák mpú ne bhe, bápú kway bekú yényin. ⁶ Mbák mmu apú babhát ne me, ábhák mbɔ ntábhénòk ané bákpót báféré, ágú. Mányókóti ményù batap ayɔ mamese ango, ánsɔŋɔ. ⁷ Mbák mándòk ambi bebhat mmæet ne me, ne bɛyɔŋ ebha mémbak amem bati yeka, nchí chyɛ bhe yéntiki enyini ene babhebhe me. ⁸ Ndù mányù beyá kepem, báɔŋ be báchí bakoŋo bha, ne eyɔ ékà bo máncyɛ Etaya kenókó. ⁹ Mbɔ enyu Etaya ákɔŋ me, nó ke nkónɔ bhe. Bat ka mmæet ne me bé ekɔŋ eya émbák amem bati yeka mpoknkem. ¹⁰ Mbák mándòk ambi bebhaere eyɔŋ eya, mpú rɔ bekɔŋ be nkúbhé mbɔ enyù nchí bhæere Eyɔŋ Etaya ne yi akɔŋ me mpoknkem. ¹¹ Ngátí bhe ményin ebhen be manjáak ama ámbák ne bhe, ne be manjáak ameka anjwi pɔɔt.

¹² “Enyini ene nchí ghati bhe chi be mankón bati mbonyu nkón be. ¹³ Ekɔŋ echak épú ené échá ene ékú mmu áncyɛ nepém eni éti mamæere bhi. ¹⁴ Bábhak mamæere bha mbák báké ményin ebhen ngátí bhe. ¹⁵ Mpú pere bhini be bé bɔbetok, mbonyune mmɔbetok apu riŋi nkaysi chi-betik ndù enyini ene yi ákà. Mbíŋi bhe bé mamæere bha mbonyune ngátí bé ményin ebhén ngókó ntá Etaya menkem. ¹⁶ Bábhíkí yap me, me ke njábhé bhe ntó bé mándók mányù kepem, ne bé kepem ekeka kémbák mpoknkem. Kú ka nó be Etaya áncyɛ bhe yéntiki enyini ene bábhébhe yi ndù nnyén ena. ¹⁷ Ene ke nchí ghati bhe be mankón bati.”

Mpap ane bɔ mmik

¹⁸ Yesu aròk ambi berem be, “Mbák bɔ mmik bápap bhe, diŋi ká be báyambi bápap me. ¹⁹ Mbɔ báchí bɔ mmik, mbá mmik akɔŋ be ne ntí bé báchí bo bhi. Ke ndù njábhé bhe mféré nénti bɔ mmik, éti yɔ ké bápábhé be. ²⁰ Báké ghòkòntik enyini ene ngátí nyaka bhe be ‘Mmü betok apú cha chi-betok aywi.’ Mbák bɔ mmik báchyé me esɔŋɔri, chɔŋ máncyɛ be nkwɔ esɔŋɔri. Mbɔ bábhúré enyini ené ngátí bhɔ, mbá chɔŋ mámbæere enyini ené be nkwɔ bághàti bhɔ. ²¹ Báchyé chɔŋ be besɔŋɔri ebhen menkem éti bákoŋo me, mbonyune bábhíkí riŋi mmu ane átó me fá amik. ²² Mbɔ mbíkí twɔ ngátí bhɔ ményin, mbá bákwáy betanɔ mmæet be bábhíkí kú bebá. Ke néne, bápú kway betanɔ be babhiki kú bebá. ²³ Mmu ane ápábhé me, apap Etaya nkwɔ. ²⁴ Mbɔ mbíkí kú ményini maknkay besí bhap ebhén yé mmu ácháak ábhíkí re kú, mbá bákwáy betanɔ mmæet be bábhíkí kú bebá. Ke bághɔ ményin ebhén nká, yé nɔ bápap me, ne bápap Etaya. ²⁵ Echí enyu eyɔ bé enyini ene Ekáti Mandem éghàti bhese emfu tetep, nɔ chi bɛyɔŋ ebhen be ‘Bápap me ntí tí.’ ²⁶ Ke Nkwak ane méto chɔŋ ntá yeka, áfú chi ntá Etaya. Chɔŋ yi angati bhe ményin éti ya mbɔ ntísie awa. Yi chí Efónó mmu ákà bo mandini ményin ebhen bechi tetep. ²⁷ Bé nkwɔ báchí batísie bha mbonyune bachí ne me tɛndu nebhònet.”

16

¹ Yesu aròk ambi berem be, “Ngátí bhe ményin ebhen bé báké kwen ansem. ² Chɔŋ mámbok bhé ndù bekeré nenikímmæet ebhap. Mpok átwò ane yé agha ane áway bhe, akaysi bé ákà chí enyini ene Mandem áyan. ³ Báchyé chɔŋ be

besɔŋɔri ebhen, mbɔnyune bábhíkí rɪŋi Etaya ne bábhíkí rɪŋi me. ⁴ Ke ngátí bhe menyɪŋ ebhen bé mpok anan ankway ane bɔ bɛfákari, mántik be nnán ngátí bhe.

Betik ebhen Efónó Bedyere

“Mbíkí ghati bhe menyɪŋ ebhen mpok báhó bekoŋo me mbɔnyune nchí nyaka ne bhe. ⁵ Ke néne nchí petnsem ntá mmu ane átó me, Yɛ nɔ, yɛ mmu yweka abhíkí bhɛp me be, ‘Ɔrɔŋ fá?’ ⁶ Bati ayeka ájwí néne ne basémé mbɔnyune ngátí bhe menyɪŋ ebhen. ⁷ Yɛ ndu echi nɔ, nchí ghati bhe enyɪŋ ene echi tetep. Eri ntá yeka bé ndók mbɔnyune mbák mbíkí rɔŋ, Nkwak apú twó ntá yeka. Ke mbák ndók, chɔŋ ntó yi ntá yeka. ⁸ Ne ánán ántwó, chɔŋ anku bɔ mmik mango be báchí bɔ bebú, mángɔ be me nchí chak besí Mandem, ne mango be bekwéné bechi ne bhɔ ndú netan ane bɔ bátan me. ⁹ Akɔ bɔ mango be bachi bɔ bebú mbɔnyune bábhíkí noko me. ¹⁰ Akɔ bɔ mango be nchí chak besí Mandem mbɔnyune mɛrɔŋ ntá Etaya ne bápú pere ghó chɔŋ me. ¹¹ Akɔ mángó be chɔŋ mántan bɔ bebú ewak émɔt, tɛndu Mandem átán mfo mmik, afere yi ndú kefó eki.

¹² “Mbɔŋ beyá menyɪŋ beghati bhe, ke mbák ngátí bhe bɔ menkem néne, bápú kway béjwimem. ¹³ Efónó Bedyere ke ákà chɔŋ bɔ mándɪŋi tetep nkem ane áyɪŋí Mandem. Anan ántwó chɔŋ anku mándɪŋi tetep nkem, mbɔnyune apú rem chí enyɪŋ ene éfú yi anti. Ené yi aghoko ke árèm, ne chɔŋ angati bhe menyɪŋ ebhen bétwó ambi. ¹⁴ Chɔŋ anchye me kenókó mbɔnyune ástɔ chɔŋ menyɪŋ ebhen bífú ntá ya, angati bhe. ¹⁵ Yɛntiki enyɪŋ Etaya chí eya nkwo. Nó ke ngátí bhe bé yɛntiki enyɪŋ ene Efónó Bedyere ághàti chɔŋ bhe, ástɔ chí ntá ya.”

Chɔŋ basémé ameka anjibhiri andɔp chí manák

¹⁶ Yesu arɔk ambi beghati baghókó bhi be, “Mandu mpok, bápú pere ghó me. Ke mandú mpok, chɔŋ mámpet mángɔ me.” ¹⁷ Mbɔk baghókó bhi béré rem ne bati be, “Ené yí árèm nɔ chí yí. Yí bhe mandú mpok, sépú pere ghó yí, ne mandú mpok chɔŋ sémpet séngó yi. Apet arem be chí mbɔnyune yí árɔŋ ntá etayi. Nó bé yí?” ¹⁸ Bápét béré rem ne bati be, “Yí bé ‘Mandu mpok’, mandú mpok, nɔ bé yí?” Sébhíkí jwimem ndú enyɪŋ ene yi áréme. ¹⁹ Yesu arɪŋi be baghókó bhi báyan bebhep yi enyɪŋ éti ndak ane. Arém ye be, “Ngátí bhe be mandú mpok, bápú pere ghó me, ke mandú mpok chɔŋ mámpet mángó me. Yó ke ésoŋɔri né bhe? ²⁰ Tetétep, chɔŋ mándi babhese ansep nɔkɔ amík ne mámbɔŋ basémé, ke bɔ mmik mámbɔŋ manák. Chɔŋ mámbɔŋ basémé ke basémé ameka anjibhiri andɔp chí manák. ²¹ Mpok ngóré ne menie ándɔŋi, ábhón basémé anti mbɔnyune mpok nebhe akway. Ke ánán ámbé, manák ábhák ne yi be mánkɔ átwó fá amík. Enku angókɔntik bebé nebhe. ²² Nó, ke échi ne be nkwo. Néne basémé ajwí be anti, ke chɔŋ mpet ngó bhe, ne mpok yɔ chɔŋ mámbɔŋ beyá manák, ne yɛ mmú apu kway beferé mó amem bati ayeka. ²³ Ndú nywɔp enɔ, bápú pere bhép me yɛnyɪŋ. Tetétep, mbák mámbɛp Etaya yɛntiki enyɪŋ ndú nnyén ena, áchye bhe. ²⁴ Kpáté echɔŋ, bábhíkí re bhép Etaya yɛnyɪŋ ndú nnyén ena. Bép ká, ne chɔŋ anchye be be manák ameka anjwí pɔɔt.”

Yesu atan achá mmik

²⁵ Yesu arɔk ambi berem be, “Mpok ane nkem, ngátí bhe barak ane chí ndú bakay. Ke mpok átwó ane mpú pere ghati be menyɪŋ ndú bakay. Mpok yɔ ánkway, ndɔbhe ghati bhe menyɪŋ éti Etaya chí kponɔron. ²⁶ Mpok yɔ, chɔŋ mámbɛp Etaya menyɪŋ ndú nnyén ena. Mbíkí rem be chɔŋ níkmæet ntá yi be

ánchyé bhe enyinj. ²⁷ Mbɔnj Eta akɔnj be mbɔnyune bákɔnj me, ne mánókó be mfu chí ntá yi. ²⁸ Mfú chí ntá Eta ke nchí twɔ fá amik. Néne, nchí rɔ mmik, nchí pɛtnsem ntá Eta.”

²⁹ Baghɔk abhi barem ye ntá yi be, “Mhm! Néne ðrɛm menyinj kponɔronj ne séjwimem. Ɔpú pere rem kepɛ ndũ bakay!” ³⁰ Néne, sérinj be, ɔrɛnj yɛntiki enyinj. Ɔrɛnj yɛ chí menyinj ebhen bo bábhɔnj anti bebhep wɔ. Ene ékɛ sɛnókó bé ɔfu chí ntá Mandem. ³¹ Yesu akeme bhɔ be, “Mánókó néne? ³² Mpok átwɔ, tetep anánj atwɔ, ane bákaka chɔnj yɛntiki mmu andɔk eyi ebhak mándɔ me awánti. Ke sayri sayri, mpú me awánti mbɔnyune, Eta achi ne me. ³³ Ngátí bhe menyinj ebhen be mámbát mmuet ne me mámbónj kpák amem bati ayɛka. Chɔnj mámbɔnj besɔnjari fá amik, ke bónj ká netanjánti, nnánj mfókóri mmik.”

17

Yesu are nɪkmuet ɛti bakonjo bhi

¹ Yesu anánj á nókó berem menyinj ebhen, ayonj amík ayinjɛ mfay, arem be, “Eta, mpok akway. Chié Mýwɛ keném be ɛti ya bo mángó keném eke. ² Wɔ ke óchyé mé betanj amfay bó mankem bé nkɛ mankem abhen óché me mambɔnj nepém enen nebhiiki bhɔnj ngwenti. ³ Ne nepém enen nebhiiki bhɔnj ngwenti, chí bérinj wɔ, wɔ mmu óchí Mandem tetep ne achák apu ne berinjɛ Yesu Kristo mmu ótó. ⁴ Nkɛ bo mángó keném eke ndu nnánj á betik ebhen óchyé me. ⁵ Eta, néne sɔt me mbak ne wɔ, ónchye me keném besí ebhe, nkúbhé keném eken mbónj nyaka ne wɔ ke ɔghoko mmik.

⁶ “Nkɛ bo mándinj wɔ, bo abhen óyábhé fá amik óchyé me. Báchí bó bhe, ne wɔ ke óchyé me bhɔ. Bábharé eyonj eye. ⁷ Néne bárinj be yɛntiki enyinj ene mbónj, éfú chí ntá ye. ⁸ Ngátí bhɔ menyinj ebhen óchyé me be ngati bhɔ. Báká ne me, ne bárinj ye tetep be mfu chí ntá ye. Mánoko nkwo be wɔ ke ótó me. ⁹ Nchí nɪkmuet ɛti yap. Mpú nɪkmuet ɛti mmik nkem. Nchí nɪkmuet chí ɛti bo abhen óchyé me mbɔnyune bó báchí bó bhe. ¹⁰ Bóbha mankem chí abhe, ne abhe chí abha. Ne bó ké nepém enap nekú bo mángó kenókó eka. ¹¹ Néne, mpet mpú fá amik, ke bó bábhuét are. Nchí twɔ ntá ye. Eta! Wɔmbɔnj mmú óchí Nyánj á, kém bó ne betanj ebhe, betanj ebhén óchyé me be mambak mbɔ mmu amɔt, nkúbhé mbɔ enyú wɔ ne me sechi mmu amɔt. ¹² Mpok nchí ne bhɔ, nkém bó sayri ne betanj ebhen béchí ndũ nnyén ena, nnyén enen óchyé me. Nkem bó, ne yé mmu wap amɔt abhiki nem ebhi, ébhíki fuet chí ane ábhónj nyaka ménem, bé enyinj ene básinj émfú tetep. ¹³ Néne, nchí twɔ ntá ye, ne nchí rem menyinj ebhen ndũ mpok mbuét fá amik, bé manják ama ámbák ne bhɔ. ¹⁴ Ngátí bhɔ menyinj ebhen óchyé me ngati bhɔ. Ɖti yɔ, mmik apap bhɔ mbɔnyune bápú bó mmik ane, nkúbhé mbɔ enyú mpú mmú mmik. ¹⁵ Mpú nɪkmuet bé ómféré bhɔ fá amik, ke chí bé ónkém bó be mbámba áké kɛ bhɔ yɛnyinj. ¹⁶ Bápú bó mmik nkúbhé mbɔ enyú mpú mmú mmik. ¹⁷ Sɔt tetep kɛ bó mámbák nyánj á. Eyonj eye echi tetep. ¹⁸ Nkúbhé mbɔ enyú ótó me fá amik, nó ké nchí to bhɔ amik. ¹⁹ Ne ɛti yap, nchye mmuet ntá ye bebhak nyánj á bé bó nkwo mankway bebhak nyánj á tetep.

²⁰ “Mpú nɪkmuet chí ɛti bakonjo abhen bóbhɔ, ke ɛti bo abhen bághòk menyinj ebhen bó bátɔnj, mánsikinti ne me nkwo. ²¹ Nchí nɪkmuet bé bó mankem mámbák mbɔ mmu amɔt. Etaya, mɛnɪkmuet be nkúbhé mbɔ enyú óbháre mmuet ne me ne mbát mmuet ne wɔ, bó nkwo mámbát mmuet ne bhese bé mmik ánkway ménókó be wɔ ke ótó me tetep. ²² Nchye bhɔ nkúbhé betanj ebhen óchyé me, bé bó mámbák mmu amɔt, nkúbhé mbɔ enyú wɔ ne me sechi. ²³ Chɔnj mbak ne bhɔ nkúbhé mbɔ enyú óchí ne me, be sayri sayri, mándɔp chí mmu

amot, bé mmik ankway berinji be wo ke ótó me, ne bé okonj bó mbonyu ókónj me. ²⁴ Eta, mëyánj be bó nkwo, bó óchýé me mámbák ne me ndú nêbhæet ane menchí, bé mángó kenókó eken óchýé me mbonyune okonj me te mpok óbhíkí re ghoko mmik. ²⁵ Eta, wo mmu óchí chak, bó mmik bábhíkí rinji wo, ke ndínj wo, ne nkwo wa ane bárinji bé wo ke ótó me. ²⁶ Nkwa bó mándínj wó, ne chonj ndak ambi bekwa no, be bo mankonj bati nkúbhé mbonyu ókónj me, ne be mémbák amem bati ayap.”

18

Bákém Yesu

(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

¹ Yesu ánáńá nókó menikmæet enyu eyo, afa ne baghokó bhi, bákinji mónyen ane bábhinj be Kídrón. Mónki áchí nyaka are ane yí achwe amem ne baghokó bhi. ² Júdas mmu átí yi arinj nkwo ebhak eyo mbonyune Yesu ne baghokó bhi bátemeri nokó nyaka are. ³ Júdas asot eká batemé nenu ne mbok babhabheri abhen ekerákap abhen bóhati bachiákap ne bónkwó Fárisi bátó. Bó mankem barok are ne berónj ne menyinj nenu amo. ⁴ Yesu arinj yéntiki enyinj ené ébhónj béfákári ne yí. Afú ndú nkwo baghokó bhi, atén mmæet ambi arem be, “Agha báyanj?” ⁵ Bákéme yi be, “Yesu mmu Násáret.” Yesu arem be, “Ghó mé ne.” Júdas mmu átí yi abhak aré téé ne bhó. ⁶ Mpok Yesu aghati bhó be, “Ghó mé ne”, bórók ne nsem ne nsem bákwénti amik. ⁷ Yesu apet abhép bhó be, “Aghá báyanj?” Bárém be, “Yesu mmu Násáret.” ⁸ Yesu akeme bhó be, “Ngátí bhe be chí me. Mbák ye me ke báyanj, dó ká bakońo bha abhen mandok.” ⁹ Arem no, bé enyinj ene yi áréme nyaka be, “Ndu bo abhen óchýé me mbíkí nem ye amot,” emfu tetep. ¹⁰ Símun Píta mmu achi ne akparenja amæet, agwop akparenja wu ndú kénkwóp, kpót atú nsem Múńgo bachiákap Mandem chwát agæep amik. Nnyén nsem ere nêbhak be Málkos. ¹¹ Yesu aghati Píta be, “Keme akparenja ywe amem kénkwóp. Nké nyu nkóp esonjri ane Eta áchýé be me nyu ke?”

Básót Yesu bárók ntá Anas

¹² Múnti batemé nenu asot eká batemé nenu eyi, bórók, bákém Yesu bágwót. Babhabheri ekerákap Mandem bábhák ne bhó. ¹³ Báyanbi bárók ntá Anas, chí ngoré Káyfas. Káyfas abhak múńgo bachiákap Mandem ndu mmie eno. ¹⁴ Yi ke áchýé nyaka maníé ntá bo Israel be, “Eri be mmu amot ángú éti bo mankem.”

Píta arem be abhíkí rinji Yesu

(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

¹⁵ Símun Píta ne nkonjo Yesu achák béré kono Yesu. Ndú nkonjo Yesu achák wu achí mmú ane múńgo bachiákap arinj sayri, yí akono Yesu kpát arók achwe amem senta múńgo bachiákap. ¹⁶ Píta ate nefi ndú nyú-ebhá. Eká nkonjo achák wu, ane múńgo bachiákap arinj apetnsem nefi, arem kapi ne ngosónj ane áchí anyúbhá. Asot ye Píta áchwé amem ne yi. ¹⁷ Ngosónj wu no ábhábhəri nyú-ebhá abhép Píta be, “Pú wo nkwo óchí nkonjo mmú-ne?” Píta akeme be, “Mpú ne yi.” ¹⁸ Mbúep áchí nyaka mpok yo. Eká baké betik abhen múńgo bachiákap ne babhabheri ekerákap báfyé ngo ndu nntó bakiri, báté bághábhəri mángwák nokó ngó wu. Píta nkwo arók ate ne bhó angwaka nokó ngo.

Múńgo bachiákap Mandem are bhép Yesu menyinj

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

¹⁹ Mũngo bachiákap abhép Yesu ɛti bakoŋo bhi ne ɛti menyin ebhen yi átòn bho. ²⁰ Yesu akeme yi be, “Ndem menyin kponɔroŋ ntá bo mankem. Ntón bo amem bekeré nenikimuet ne amem ekerákap mpoknkem ndũ mban ene bo Israel báchèm aré. Mbíki rem yenyin bhésé bhésé.” ²¹ Ndak yí ɔbhép me menyin? Bép bo abhen bághókó menyin ebhen ndémé. Bép bó mángátí wɔ. Bárinji menyin ebhen ndémé. ²² Yesu áréme nókó nɔ, mbabheri ekerákap amot ane áchí aré téé, adɛp Yesu ne awó arem be, “Kwáé, enyu eyɔ ke ɔrèm kepí ntá mũngo bachiákap Mandem-ɛ?” ²³ Yesu akeme yi be, “Mbák ndem enyin ené épú chak, ghatí me yɔ. Ke mbák ndem enyin ene echi chak, ɔdɛp me ndáká yí?” ²⁴ Afɔ ke Anas átó Yesu ne ngem amo ntá Káyfas, mũngo bachiákap.

Píta apet rem be yi abhiki rinji Yesu
(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

²⁵ Simun Píta abhúét nyaka téé, angwaka nɔkɔ ngo. Mbok bo abhen bachi aré bábhép yi be, “Pú wɔ nkwó ɔchí nkoŋo ywi?” Píta ataja, arem be, “Cháá, mpú ne yí” ²⁶ Mmɔ́ betok amot ane mũngo bachiákap abhak aré. Atú mómayi ké Píta ákpóré nyaka. Yí wu abhép Píta be, “Pú ngɔ nyaka wɔ amem mónki ne yí?” ²⁷ Píta apet ataja. Témté wu, nném nkɔk akók kɔkɔrɔkɔ.

Bárók ntá Páilet ne Yesu
(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

²⁸ Básót ye Yesu ɛket Káyfas betí beti bárók ndũ senta góbbhanɔ ne yi. Góbbhanɔ abhak mmũ Rom. Babhɔŋɔ bo Israel kechwe ndu áchá góbbhanɔ. Ebhé yap ɛrèm nyaka bé mbák mmu Israel ánwé ɛket mmu ane apú mmu Israel, apú bhák pépép besí Mandem. Ndu báyan nyaka menyie Epá Nekinji, bó keyan bébhak ne bakwap besí Mandem. ²⁹ Ekú Páilet afú amem senta ywi arək atemeri bhɔ nefi, abhép bhɔ be, “Ntiki enyin mmũ-ne akú?” ³⁰ Bákéme yi be, “Mbɔ mmũ ne apú nkɔ bebú, mbá sébhíki twɔ fá ntá ye ne yi.” ³¹ Páilet aghati bhɔ be, “Sot ka yi be bé babhɔŋ mántán manyé yi békóŋo ebhé eyeka.” Bákéme Páilet be, “Ebhé ébhíki chye bhese betan betán manyé mmu, kpát sénchye eyɔŋ be mangway yi.” ³² ɛfákári enyu eyɔ be enyin ene Yesu áréme nyaka ndu betan enyú newú yi ábhónjé bégu emfu tetep.

³³ Páilet apet achwe amem áchá ywi. Abhinji Yesu abhep yi be, “Wɔ ke ɔchí Mfɔ bo Israel?” ³⁴ Yesu akeme yi be, “Ndak ané ɔbhébhé me, afu chi wɔmbɔŋ anti ke bo bácháák ké bághátí wɔ wu ɛti ya?” ³⁵ Páilet akeme be, “Ɔkáysi be nchí mmu Israel? Bɔ etok eye ne bɔbati bachiákap Mandem ke bákem wɔ batwɔ ntá ya ne wɔ. Mbɔŋ enyin ene ɔká chí yí?” ³⁶ Yesu akeme yi be, “Kefɔ eka kébhíki fu fá amik. Mbɔ kefɔ eka kéfu chi fá amik, mbɔ bɔbha mánu be báké kem me manchye ntá bo Israel. Ke, kefɔ eka kébhíki fu ndú mmiki ne.” ³⁷ Páilet abhep yi be, “Nɔ ɔchí mfɔ?” Yesu akeme yi be, “Ɔrem be menchí mfɔ. ɛti eyɔ ke bábhé me, ne ɛti yɔ ke ntwɔ fá amik beghati bho tetep Mandem. Yéntiki mmũ ane ákòŋo tetep Mandem, áta batú béghok enyin ene mɛrèm.” ³⁸ Páilet abhép Yesu be, “Tetep chí yí?”

Páilet akpót manyé be mángway Yesu
(Mt 27.15-26; Mk 15.6-15)

Páilet áréme nókó nɔ, arɔ Yesu apet afú nefi ntá bo Israel aghati bhɔ be, “Mbíki ghɔ ébɛptí enyin ene yi akú. ³⁹ Ke epin eyeka étɔŋ bé yéntiki mmíé, mpok Epá Nekinji, mban berɔ múkenɔŋ amot ane báyan mando yi andɔk. Báyan mámféré Mfɔ bo Israel amɔ, yí ándókó?” ⁴⁰ Bápét babik be, “Puyɛ mmũ-ne, feré chí Barábas. Barábas achí nyaka ngébhé ntantaŋ.”

19

1 Páilet achyε ye eyoη be mánsót Yesu manden ne ékpa. 2 Batemé nenu básót bōbatábhénok abhen báchi nsense, máni ntá bábáy yi anti, barem be chi nta kefo. Básót nkú chu bafyé yi amuet, bárem be chí ayi nkú kefo. 3 Bábho beroy ntá yi mánoko noko yi be, “Acha mfo bo Israel, kenóko kéchi eke eta!” Ndu bārem nō, manchye noko yi nsáp besí. 4 Páilet apet arō áchá ywi afú nefi ntá bo Israel arem be, “Ghok ka, nchi ntwó nefi ne ye ntá yeka be mándiηi bé mbíki gho ebépti enyiη ene yi ákú ene éyàn be mángwáy yi.” 5 Yesu afú ye, arak ne ntá kefo nsense yo anti, ne nkú chú yo amuet. Páilet arem ntá yap be, “Yiηi mmü yweka nō!” 6 Bōbati bachiákap ne babhaerí ekerákap bágó nókó yí, bábho bebik mándeme noko be, “Dem mángó yi ndü ekotákátí! Mángó yi ndü ekotákátí!” Páilet arem ntá yap be, “Bé babhoη mánsot yi mángó ndü ekotákátí, mbíki gho ebépti enyiη ene yi ákú ene éyàn mángwáy yi.” 7 Bo Israel, bákéme ye be, “Sébhōη ebhe, ne bekoηo ebhe yo, abhoη bégu mbonyune ákú mmuet yi Mmo Mandem.” 8 Páilet ághókó nókó beyoη ebhen, becháy bepét bekem yi becha. 9 Apet achwe amem áchá abhep Yesu be, “Étok ene ófú are chí ene?” Ke Yesu abhiki keme ye eyoη. 10 Páilet arem ye ntá yi be, “Opú keme me ye eyoη? Obhíki riηi be mbōη betay berem be mándó wō mándó, ne mbák ndém be mángó wó ndü ekotákátí, bágó?” 11 Yesu akeme ye be, “Mandem ke áchyε wō betay. Mbo épú nó, mbu obhōη betay amfay ya fá? Nō ke echi be bebá mmu ane ákémé mé áchyε ntá ye, béchá ebhe.”

12 Páilet ághókó noko nō, abho beyay mbi beferε Yesu amō. Ke bo Israel bārók chí ambí bebik be, “Mbák óndó mmü-ne ándók, nó opú mmuéré Mfo Rom! Mmu ane ārem be áchí Mfo, chí mmü ane ánù ne Mfo Rom be ambak ndü mmuet eyi!” 13 Páilet ághókó nókó beyoη ebhen, asót Yesu afú ne yi, achoko ndü enok ntarj manyé, nebhuet ane bábhiηi ndu eyoη bo Israel bé Gabáta. Nó chí, nebhuet batáy batay.

14 Egháká nókó nkárénká byo ne epay ndü nywop enen bátōηti mmuet menyie Epá Nekiηi, Páilet arem ntá bo Israel be, “Yiηi ka Mfo yweka ne!” 15 Bábho bebik mándeme noko be, “Dō mángwáy yi! Dō mángwáy! Dem mángó yi ndü ekotákátí!” Páilet arem be, “Ngó Mfo yweka ndü ekotákátí?” Bōbati bachiákap bákéme be, “Mfo amot ke sébhōj, ne chí Sisa.” 16 Páilet ásót ye Yesu achyε ntá yap be mándok mángó yi ndü ekotákátí.

Bágó Yesu ndü ekotákátí
(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

17 Básót ekotákátí ene bábhojō bego Yesu are báchyε yimbōη ámpókó. Apoko kpat bārók bágóká ndü ebhak ene bábhiηi bé Golgóta, nó chí “Nebhuet Enkónti.” 18 Aré, bágó Yesu ndü ekotákátí. Bágó bo báchák nkwo bati apay, yéntiki mmu wap ndü eyi ekotákátí, amot ebhe awónem Yesu, achák ebhe awoghō. 19 Páilet nkwo arem básij enyiη ndü ebhókónok bábhat ndü ekotákátí, amfay ntí Yesu. Básij amō ábhák be, “Yesu mmu Násáret, Mfo bo Israel.” 20 Básij amō achí nyaka ndü beyoη etok berat, ndü eyoη bo Israel, ne ndü eyoηo Latin, ne ndü eyoηo Grik. Ne nebhuet ane bágó Yesu ndü ekotákátí abhak kékwót ne etok egbo. Eká, beyä bo Israel bápáy basijí mō. 21 Bōbati bachiákap bārók ntá Páilet barem be, “Oké síη be, ‘Mfo bo Israel.’ Síη chí be, ‘Mmü-ne arem nyaka be achí Mfo bo Israel.’” 22 Páilet akeme be, “Enyiη ene nsijí nnán nsij.”

²³ Batemé nenu bágó nókó Yesu ndü ekotákátí, básót nden eyi bákóre ndü baru anwi, yéntiki mmu wap asot ndu amot. Ke érap nkú amot. Nkú yo abhak nténden nemot enen báyéme yéntiki neku eni bífú amfay bégháka amik, kekpoti yó yé ebhak. ²⁴ Eka béré rem ne bati be, “Séké dakati nkú ane. Séngwép chí ebháná, séngó mmu ane ábhónó besot yo.” Efákári enyune be enyiy ene Ekáti Mandem éréme émfú tetep. Nó chí, basín amen árem be, “Básót nden aya bákóre. Bágwép ebháná bérínji mmu ane ábhónó bésot nkú aya.”

²⁵ Batemé nenu bákú nò. Nnò Yesu abhak téé kékwót ne ekotákátí, ne manó máyi, María, ngoré Klopas, ne María mmó etak Mágdala. ²⁶ Yesu ághó nókó máyi ne nkoño ane yi ákónó téé kékwót, arem ntá máyi be, “Mmá, ghó móywe nò!” ²⁷ Arem ye ntá nkoño wu be, “Ghó máye nò!” Ne bebho ewak eyo nkoño wu asot nnò Yesu arak eket eyi ne yí.

Yesu agú ndü ekotákátí

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.44)

²⁸ Menyiy ebhen menkem béfuéré nókó, Yesu arinj be betik ebhi memay. Ndu beka be enyiy ene echí amem Ekáti Mandem émfú tetep, arem be, “Manyiep ákwak me.” ²⁹ Ejö mmém amen ánen echí nyaka are téé. Básót ekuchá fofok bágwót antí ntábhénok ene bábhinj be haysop, bátáp ndü mmem mò básá yi anyu. ³⁰ Yesu asók mmém mò, arem be, “Betik ebha mémay.” Akéep emi, arò nepém eni nendok.

Báyém Yesu ambeápak ne nekoy

³¹ Nywop ntóntí bo Israel nékwáy. Beka ye bé erene ngú éké rop amfay ekotákátí ndü nywobhé neywémuet bo Israel, bárók babhep Páilet be ányhé betan mánisépti bekek ebhap, mámféré bhò ndü bekotakati. Nywop neywémuet enò nébhak nywop negho. ³² Eka batemé nenu bárak, básiépti bekek mmü mbi, básiépti bekek anefú. ³³ Ke bágháka nókó amuet Yesu, bágó bé anán agu, bó kesyepti bekek ebhi. ³⁴ Ke ntemé nenu amot asot nekoy ayem Yesu ambeápak. Témté wu, manonj ne manyiep abho befú. ³⁵ Mmü ane ághó nyaka ndu éfákári ké ágháti bhese ne enyiy ene yi árem echí tetep. Arinj be árem chí tetep be be nkwo mánsikinti ne Yesu. ³⁶ Efákári enyu eyo bé enyiy ené echí amem Ekáti Mandem émfú tetep. Nó chí, enyiy ene básinj nyaka be, “Yé eghap eyi émot bápú syep.” ³⁷ Ne Ekáti Mandem epet érem ndü nebhuet áchák be, “Chonj bo mámpak yi ane báyéme.”

Bábhéme Yesu

(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)

³⁸ Etaré nókó, mmü amot átwó. Aká nnyén be Joséf. Abhak mmü etak Arimátia. Achí nyaka mmu ane ákono Yesu. Acháy nyaka bo Israel ndu yi achí nkoño Yesu. Afuét arak ntá Páilet bhésé bhésé, anikmuet be Páilet ando yi ámféré mmuet Yesu ndü ekotákátí. Páilet achye yi betan beka nò. Joséf arak ye, aferé mmuet Yesu ndü ekotákátí. ³⁹ Nikodémós mmu áronó nyaka begho Yesu ne beti ewak émot, abhak nkwo ne Joséf. Yí, Nikodémós arak ne babhé amen bábyok amuet ngu bé áké chonj. Babhé méré abhak nchópti myrrh ne álos. Akway nyaka bebhak mbo kilo besa bepap nsem byo ndü menwop ebhi. ⁴⁰ Joséf ne Nikodémós báféré Yesu ndü ekotákátí, básót bésyénden ne babhé amò aré, mánép yi bekonj epinj bo Israel. ⁴¹ Mónki áchi nyaka ndü nebhuet ane bágó Yesu ndü ekotákátí. Nnem nekò nébhák are enen bábhíki re bheme yé ngú amot amem. ⁴² Téndu nywop enò néchí nyaka chí nywop enen bo Israel báká

ntonṭi béchwe ndũ nywɔp neywēmuet enap, ne mbɔnyune nnem enɔ nébhiki sap nyaka nekɔ, Joséf ne Nikodémɔs bárók bábhéme Yesu are.

20

Yesu apetnsem ndũ nepém

(Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

¹ Nywɔp neywēmuet bo Israel néfueré nókó, María mmɔ etɔk Mágdala afa ne neyinywɔp arɔk ndũ nnem Yesu. Aghó bé mánánj bábinjírí ntay enen nechi anyũ nnem báferé. ² María afa ye arɔk ntiét ntiet ntá Símun Píta ne nkoŋo Yesu áchák ane Yesu ákónj nyaka, arem be, “Báferé Yesu Acha ndũ nnem ne sébhíki riŋi nebhuet ane bárónj bábháré yi.” ³ Píta afú ye ne nkoŋo anefú wu, báfá, báré rónj ndũ nnem. ⁴ Báre rónj ntiéntiet, ke nkoŋo anefú wu ajet acha Píta. Ayambi aghaka ndũ nnem. ⁵ Akuri amík. Asá nókó amík awu amem, aghó bebhók ésienden are ke ake chwe amem. ⁶ Símun Píta mmu ákónj yi ansem áchwóbhé nókó ndũ nnem, afuét, arɔk amem, aghó bebhók ésienden ebhɔ are bháré. ⁷ Aghó nden ane mánébhé nyaka ntí Yesu ne yo nkwo. Ne nden eyɔ ebhak aywi nebhuet kekúrí nenep. ⁸ Ke nkoŋo anefú wu ane ayambi áchwóbhé ndũ nnem achwe amem nkwo, aghó ne amík, anoko. ⁹ Kpáte mpok yo, bó bábhiki re jwi nyaka mmem ndũ enyinj ene Ekáti Mandem éréme bé Yesu abhɔŋ bepetnsem ndũ nepém. ¹⁰ Bakonjo Yesu bhɔ bápētsem ndũ beket ebhap.

Yesu abhesi ntá María ane etɔk Mágdala

(Mt 28.9-10; Mk 16.9-11)

¹¹ Ke María ate nepaka nnem andi nɔkɔ kebhɔ, ne ené yí ábhuet bedi, akuri amík, aguép amík awu amem nnem. ¹² Aghó boángel Mandem bati apay chókó ne nden pépép amuet ndũ nebhuet ane bábháré nyaka Yesu. Amat ebhak ndũ nebhuet ntí ywi achi nyaka. Achák ndũ nebhuet bekek. ¹³ Bárém ntá María be, “Mmá, ðdi yi?” María akeme bhɔ be, “Chi éti báferé Acha bárónj ne yi, ne mbíki riŋi ebhak ene bábháré yi.” ¹⁴ Arémé nókó nɔ, ayibhiri mmuet aghó Yesu téé, ke yi kerinji be chi yi. ¹⁵ Yesu arem ntá yi be, “Mma, ðdi yi? Jyàn agha?” Ndũ María ákáysi bé chí mmu ane áyinj nki, arem ntá yi be, “Éta, mbák ófére yi, ghati mé ebhak ene óbháré yi bé ndók nsot yi.” ¹⁶ Yesu arem be, “María!” María ayibhiri mmuet arem ndũ eyɔŋ bo Israel be, “Rabóni!” [Nɔ chí “Ntɔŋ”]. ¹⁷ Yesu arem ntá yi be, “Kékem me, mbɔnyune mbíki re rónj amfay ntá Etaya. Ke dók ntá bɔmaya ghati bhɔ bé mēpetnsem ntá Etaya, ne etayeka. Ntá Mandem awa, ne Mandem ayweka.” ¹⁸ María mmɔ etɔk Mágdala arɔk aghati bakonjo Yesu be, “Ngɔ Yesu Acha.” Ne aghati bhɔ menyinj ebhen Yesu aghati yi.

Yesu abhesi ntá bakonjo bhi

(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)

¹⁹ Egháká nókó beku ndũ nkúbhé nywɔbhé neywēmuet enɔ, bakonjo Yesu bábhak amem eket émɔt ne babbhinywɔp femfé ndu báchay bóhati bo Israel. Yesu arɔk ate bó besí, arem be, “Kpák ámbák ne bhe.” ²⁰ Arém nókó nɔ, atónj bo amɔ yi ne mbeápak eyi. Bakonjo abhi bájwí ne manják ndu bághó Yesu Acha. ²¹ Yesu apēt arem be, “Kpák ámbák ne bhe! Nkúbhé mbɔ enyũ Etaya átó me, ke nchí tó be.” ²² Yesu árémé nókó nɔ, afép bhɔ éyú, arem be, “Dɔ ka Efónjɔ Bedyere ámbák ne bhe. ²³ Mbák mámfónjóri mmu bebá ebhi, Mandem nkwo áfonjori yi. Mbák bábhiki fonjori bebá mmu, bérɔp yi anti.”

Tómás arem be mbák yi akhíki ghɔ Yesu amík apú noko

²⁴ Nkoño Yesu amot ndü abhen bati byo ne apay, ane áká nnyén be Tòmás, nò chí efák, apú nyaka ne bati, mpok Yesu átwó. ²⁵ Tòmás átéméri nókó bhò, béré ghati yi be, “Séghò Yesu Acha.” Ke yi akeme bhò be, “Kpáte ngó ne amík bebhé-mpí yi amò, nták bhò ne senòh awò, mbát awò ndü tambe ywi mpú noko.”

²⁶ Eféréé nókó manywòp ánen, bakoño Yesu wápét babhak anywòp ndü nebhuet amot. Tòmás abhak ne bhò. Babhinywòp ábhák femfé, Yé nò, Yesu atwó, ate nenti enap, arem be, “Kpák ámbák ne bhe.” ²⁷ Arem ye ntá Tòmás be, “Tók berìh ebhen bechi ndu amó ya ne kenòhámò eke ghò. Sá awó fá ndü tambe wa. Képeré makati. Bák mmu ane ánoòko!” ²⁸ Tòmás akeme yi be, “Acha ne Mandem awa!” ²⁹ Yesu arem ntá yi be, “Onókó mbonyune óghò me ne amík? Eri echa ntá bo abhen mánòko yèndu bábhíkí ghò ne amík.”

Nti ane Jñn ásinjí ekáti-ne

³⁰ Yesu aká nyaka beyá menyinjí maknkay béchák besí bakoño bhi, ebhén bábhíkí sin amem ekáti ene. ³¹ Básìh menyìh ebhen béchí amem ekáti ene be menkwak be mánókó be Yesu ke achi Mpereme Mandem afyé nyaka barièp be áto, Mmò Mandem. Ne bé ndü mánókó yí, mambóh nepém ndü nnyén eni.

21

Yesu abhesi ntá bakoño bhi

¹ Ètaré nókó, Yesu apet atón mmuet ntá bakoño bhi. Nòh yò, ebhák chí nepaka Manyu Tibérias. * Séngó enyü yi atón nyaka mmuet ntá yap. ² Símun Píta ne Tòmás ane bábhìhì be efák, ne Natániel ane áfú Kána atú Gálili, ne bò Sebèdi bati apay, ne bakoño Yesu báchák bati apay bachi nyaka ndü nebhuet amot. ³ Símun Píta arem be, “Mèròh anyén ne ási.” Bakoño Yesu báchák bárém be, “Séròh ne wò.” Bó bárók básót áchwí, béré gháp anyén amem áchwí wu beti menkem ndu bekem nsi, ke yènyìh bóke kém.

⁴ Ndu mbanj ákànjari, Yesu ate nepakányén. Yé nò, bakoño bhi kerìhì be chí yi. ⁵ Yesu arem ntá yap be, “Bòbha, bákem nsi?” Bákème yi be, “Áe.” ⁶ Aghati bhò be, “Gúèp ká ási ebhe awónem áchwí, chòh mánkém nsi.” Báguèp ási ebhe awónem. Beyá nsi ekwen, kpát échá bhò beyá beyá nkáp ebhi. ⁷ Nkoño ane Yesu ákónh nyaka arem ntá Píta be, “Chì Acha!” Píta ághókó nókó be chí Yesu Acha, asot nden ayi afyé amuet, adók, akwen amem manyu. Aféréé nyaka yò amuet ndu beka betik. ⁸ Ke bakoño abhen báróbhé amem áchwí béré nok bekoño yi angòkonyén, mánja nòko beyá nkáp ane ajwi nò ne nsi. Nebhuet ane báfú béròh angòkonyén ke sap. Abhak mbò bayat besa betay.

⁹ Bákó nókó ebhi baghò ngo ane bábháytí ne bakiri. Nsi ebhak are. Bret nkwo abhak are. ¹⁰ Yesu arem be, “Twó ká, ne mbok nsi eyò nó bákémé.” ¹¹ Píta arak ndu áchwí, aya beyá nkáp, akó ebhi ne wu. Ajwí ne nsi eghe ebhak besa tándrámtò nsem byo ne érat. Ke yèndu nsi eyò éyá nó, ási kedakati. ¹² Yesu arem ntá yap be, “Twó nyíé ká nenyíé.” Ke yé nkoño amot kemò bebhep yi be, “Ochì agha?” Bárìhì be chí Yesu Acha. ¹³ Yesu asot brét achye bhò. Aká enyumot ne nsi. ¹⁴ Nòh ayò abhak ane ajwi erat ené Yesu átónh mmuet ntá bakoño bhi, bebho ndü mpok ane yi ápérènsen ndü nepém.

Yesu aya Píta amuet

¹⁵ Mányíe nókó nenyíé, Yesu arem ntá Símun Píta be, “Símun, mmò Jñn, okòh me óchá menyìh ebhen-è?” Símun akeme be, “Èe, Acha, orìhì bé nkòh wò.” Yesu

* 21:1 Nkúbhé Manyu Gálili ke bábhìhì nyaka bé Manyu Tibérias.

areḿ be, “Ne bōbághōjōmén ayá.” ¹⁶ Béjwí ndōj epay, Yesu areḿ be, “Símun, mmō Jñn, okōj me?” Símun akeme be, “Ee, Acha, oríjì bé nkōj wō.” Yesu areḿ be, “Babheri nako bágghōjōmén aya.” ¹⁷ Béjwí ndōj érát, Yesu areḿ be, “Símun, mmō Jñn, okōj me?” Píta abé nti mbōnyune Yesu ábhēp yí enyij ere émōt ndōj érát. Ekē, aghati Yesu be, “Acha, oríjì yēntiki enyij, oríjì bé nkōj wō.” Yesu areḿ be, “Ne bágghōjōmén aya.” ¹⁸ Tetētep, mpok óchí esakámu, ore gwōt mmuet, óndak yēntiki ebhak ené ókónó. Ke mpok ókókó, chōj ónjōj ámó amfay, mmu achák amfyē wó nden amuet, ansot wō andak ebhak ene óbhíkí kōj berōj.” ¹⁹ Yesu areḿ nó betōj enyū newú enen Píta ábhōjō bēgu ndu bechye Mandem kenókó. Yesu areḿ ye ntá Píta be, “Kōjó mé.”

Yesu ne nkojo ywi achak

²⁰ Píta ayibhiri mmuet aghó nkojo ane Yesu akónó ndu akōno bhó ansem. Nkojo wu ke ághókó nyaka amuet Yesu mpok mányìè nenyíé, ne yí wu ke ábhébhé nyaka Yesu be, “Acha, agha áti chōj wō?” ²¹ Píta ághó nókó yí, abhēp Yesu be, “Acha, ná ne ane?” ²² Yesu areḿ be, “Mbák mēyanj bé yí wu ambak nepém te mpetnsem, eyo éyíjì wó ná? Kōjó mé!” ²³ Enyij ene Yesu árémé, étáká nenti bōnkwō be nkojo Yesu wu abhíkí bhōj bēgu. Ke, sayri sayri, Yesu abhíkí ghati nyaka Píta be Jñn apu gú. Areḿ chi be, “Mbák mēyanj be yí aké gú te mpetnsem, eyo éyíjì wó ná?”

²⁴ Nkojo Yesu wu ke ághàti bhese menyij ebhen, ne yi ke ásínjì bhō amik. Ne sérínjì bé enyij ene yí árēm echi tetep.

Ngwénti kepi

²⁵ Yesu akē nyaka beyā menyij bechak. Mbō básínjì bó menkem amik émōt émōt, nkáysí bé mbē mmik nkem ajwí ne bekáti, kpáte mbak andōp.

Εκάτι Betik Bõnto

Bariep béto Efónó Bedyere

¹ Eta Tiófilos, ndü ekáti eya ene mbi, nsij eti menyij menkem ebhén Yesu áká ne ebhen yi atõjõ bebho mpok yi ábhó betik ebhi fá amik, ² kpat bégháka nywõp enen Mandem áká yi akó amfay. Apéere ko amfay, Efónó Bedyere aká yi angati bo abhen yi ayabhe be mámbák bõnto bhi menyij ebhen bõ babhõjõ bekã. ³ Mpok yi aperensem ndü nepém, atõj mmæet ntá yap ndü beyá ndõj ndü manywõp besa beyay. Bághó yi krojorõj enyu ené bápu kway memakati be, sayri sayri, apetnsem ndü nepém. Apet nyaka nsem ndü nepém antõj nõko Eyõj Mandem bekã bo mándinjí enyü Mandem ábhák ne bho mbõ Mfõ wap. ⁴ Mpok yi ábhuet ne baghókó bhi aghati bhõ be, “Báké fá Yerúsalem. Chókó ká nõj akap ané Eta afyé bariep bétó mbõ enyü ngátí bhe. ⁵ Jõn ájwiti nyaka bo ne manyier, ke ndü mpáy manywõp, chõj Mandem anjwiti bhe ne Efónó Bedyere.” ⁶ Mpok Yesu achi ne bõnto bábhép yi be, “Acha, chõj õnsõt kefõ Israel õnkeme ntá yese bo Israel ke?” ⁷ Yesu akeme bhõ be, “Bábhíkí bhõj berinjí mpok ane Eta afyé be menyij ebhen memfakari. Eta mmu afyé mpok ndü betaj ebhi ke árinjí. ⁸ Chõj Mandem anchye bhe betaj mpok Efónó Bedyere atwó ntá yeka, mámbak ye batísie bha amem Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ne atú Samária, ne ndü mmik nkem.”

Mandem aká Yesu akó amfay

(Mk 16.19-20; Lk 24.50-53)

⁹ Yesu áremé nõkó nõ, Mandem asõt yi apetnsem amfay. Báte mánjiní nõko yi ndu árõj. Nebhán nékúti yi, bõ keperere ghó yi. ¹⁰ Báré yinjí gbókóó ndü yi árõj amfay. Bápéere ghõ, bo bati apay ne nkú pépép amæet báté kekwot ne bhõ. ¹¹ Barem be, “Bé bo Galili, ndáká yi bachi afõ téé mánjiní nõko awu amfay? Chõj Yesu mmu árõ be arõjõ amfay, ampetnsem nkúbhé mbõ enyü bághó yi árõj amfay.”

Matias asõt epok Júdas

(Mt 27.3-10)

¹² Bõnto Yesu barõ ye Njie Menøk Olif bápetnsem Yerúsalem, nekõ enén nechi mbõ kilómata amõt. ¹³ Báchwõbhé nõkó aré, bákó amfay ndu móket amõt amem ekerémfáy ane bõ báchõko nyaka are. Bõnto bhõ babhak Pita, ne Jõn, ne Jems, ne Andru, ne Filip, ne Tõmás, ne Batolómio, ne Mátio, ne Jems mmõ Alfeyõs, ne Símun ane achi nyaka ndü nkwo bo abhen mánü eti etak eyap, ne Júdas mmõ Jems. ¹⁴ Bõ mankem babhak eyõj émõt. Báchyé mmæet ndü nenikímæet nebhuæet amõt chechem ne mbøk bakojo Yesu abhen baghoré, ne María nõõ Yesu, ne bõmáyi abhen babhakanem.

¹⁵ Ewak émót ndü manywõp eyõ, bakojo Yesu bákém echeme. Bábhák bati besa betandat. Are, Pita afate arem be, ¹⁶ “Bõma, menyij ebhen básinjí amem Ekáti Mandem eti Júdas mmu ákwáká bo mankem Yesu bebhõj nyaka befu tetep. Nõ chí menyij ebhen Efónó Bedyere áká nyaka Mfõ Debhít ándinjí ne arem be bebhõj befakari. ¹⁷ Yí Júdas achi nyaka ndü nkwo ywesé ndu Yesu áyábhé yi be anka betik ne bhese.

¹⁸ “Júdas atí nõkó Yesu, asõt nkáp manõj ané báchyé yi aku ekpókó mmik. Ne ndü ekpókó mmik eyõ, yimbõj akwén kébheri menie bésén, mántep árõri

amik, agú. ¹⁹ Bó mankem abhen báchi amem etok Yerúsalem bághók ndak ane áfákári. Eká bábhó bébhini nebhéerémik wu ndü eyonótok eyap be Akeldáma, nó chí mmikí manonj.

²⁰ “Echi mbó enyü Mfo Debhít asinj amem Ekáti Bakway bé:

‘Eket eyi éndóp ewó,
yě mmu kéchako amem.’
Ne Debhít apet asinj be,
‘Mmu áchák ánsót épókó betik eyi.’

²¹⁻²² “Eri ye bé mmu áchák ánychém ne bhese be séngátí nókó bo mbó batisie be Yesu apetnsem ndü nepém. Mmu wu abhón bébhak chí mmu ane achi nyaka ndü nkwo ywese mpok Yesu Acha achi ne bhese, bébho mpok Jón ájwítí yí beghaka nywop enen yi aronj amfay.”

²³ Nkaysi yap akwén amuet bo bati apay: Joséf ne Matías. Joséf abhón manyén áchák ápáy. Nó chí Jústos ne Básabas. ²⁴ Máník ye mmuet bé, “Acha, onj ní nkaysi yéntiki mmu. Ndü bóbbhen batí apay, ntiki mmu óyábhé ²⁵ bé ambak münto ndu betik ebhen ndu besot epók Júdas mmú áronj ebhak ené ékwáy ne yi? ²⁶ Báguép ye ebhanja éti bóbbhen batí apay. Eká Matías. Básót ye Matías báchem ne nkwo bónto Yesu bachak batí byó ne amot.”

2

Netwó Efónj Bedyere

¹ Nywop epá bo Israel ene bábhini bé *Péntekos eghaka noko, bakojo Yesu mankem bábhák nebhuet amot. * ² Ewat éfú amfáy témchók mbó ené mbúép atanatanj éjwí amem eket ené bo bachi are. ³ Bághó menyinj mbó báríngo. Atáka, enyu ené yéntiki mmu wap abhón nemot enen nete yi anti. ⁴ Témte wu Efónj Bedyere abhak ne yéntiki mmu wap tontó. Aká bábhó béré m beyonótok ebhen bo babhiki ghok.

⁵ Mpok yo, bó abhen báfyè betanj bebhäre bebhé bo Israel babhak Yerúsalem. Báfú ndü beyá betok. ⁶ Bághókó nókó ewat eyo, bárak ntíét ntiet bégho enyinj ene éfákari. Bábhak maknkay beghók ndü bakojo Yesu bárém beyonótok nyáná nyáná enyu ené yéntiki mmu wap ághók ndu eyi eyonótok enyinj ené bárém. ⁷ Bábhák maknkay tontó, bábhó berem be, “Pú bóbbhen mankem chí bo Galili? ⁸ Ná échí bé yéntiki mmu ywese ághók enyinj ené bó bárém ndü eyi eyonótok? ⁹ Séfú betok nyáná nyáná: Mbok báfu Pátia, báchák Mídia, abhénéfú Elam; mbok báfu Mesopotemia, báchák atú Judéya, abhénéfú atú Kapadóshiya; mbok báfu atú Póntos, báchák atú Esia. ¹⁰ Mbok báfu atú Fríjia, báchák atú Pamfilia. Mbok báfu Ijip, báchák báfú ndü batáp etok Líbia ane achi kekwo ne Sírene. Ndú abhen báfú Rom, mbok chí bo Israel, báchák bó abhen bákono Mandem mbó bo Israel, ¹¹ báchák báfú Kret, abhénéfú Arébia. Yé no, yéntiki mmú ywese ághók ndu bó bárém menyinj maknkay ebhen Mandem áká ndu eyi eyonótok.” ¹² Bó mankem bábhák maknkay, batí átáká bhó, bábhó bebhep batí be, “Ané ndak-aa?” ¹³ Ke bachak béré way bakojo Yesu mándem noko be, “Mmém akem bóbbhen!” Netwó Efónj Bedyere

Enyinj Píta aghati bati bo Israel

¹⁴ Píta afate ye ne bónto báchák batí byó ne amot, abho berem ne eyonj etanatanj ntá beyá bóbbho be, “Bó Judéya ne be mankem abhen báchi Yerúsalem,

* ²¹ “Péntekos chí manywop besa bepaya nsem byo.” Nó chí, bébhó ndü nywop Epá Nekini.

tá ká batú mángók enyiy ene mërèm. ¹⁵ Bõbhen bábhíkí kwén chi mmém mbo enyú bákáysi. Nywəp nechi ndiere nkárénká nénénamot bëti. ¹⁶ Né chí enyiy ene ndemekerpinti Jóel areme nyaka be chəŋ emfakari. Joel arem nyaka be,

¹⁷ Mandem arem be 'Ndü manywəbhé ngwenti, chəŋ nkə Éfónó ya antwə ntá yéntiki mmu.

Bõbheka mángati barak ané me mfyé bó anti.

Besak ebheka mángó kenó amík antifú, ne baseansi bheka mángə kenó.

¹⁸ Ndu manywəp eyə, chəŋ nkə Éfónó ya éntwə ntá bakü betik abha, abhén baghərə, ne abhen babhakanem, nkə bó mángati barak ané mfyé bó anti.

¹⁹ Ne chəŋ nkə menyinjí maknkay mémfakari amfay, ne ntəŋ berinjí maknkay fá amík.

Chəŋ manoj ambak, ngó ambak, móngo ambak.

²⁰ Chəŋ mmok anjibhiri ándəp ejuri, ntaŋ anjibhiri andəp manoj, ke nywəp negho enén Acha átwə nengaka.

²¹ Ne chəŋ embak be yé agha ane abhijí Acha be ánkwak yi, Acha ápeme yl.' "

²² Píta arək ambi bérém be, "Bo Israel, ghók ká beyəŋ ebhén: 'Yesu mmu Násáret chí mmu ane Mandem áyábhé nyaka. Atón kponoroŋ bé ayap yí ndü áchyé yi betan. Akə ye menyinjí maknkay. Atón berinj. Bè babhəŋ bárijí no sayri mbənyune akə nyaka menyinj ebhen besí ebheka. ²³ Mandem anán arinjí nyaka enyiy ene ébhónó befakari ne Yesu bekoŋo nkaysi yi. Báfyé yé yi amə yeká be mánychye yi ntá bo bebá be mángó ndü ekotákátí, mángway. ²⁴ Ke Mandem akə yí ampetnsem ndü nepém, afere yí ndü bebé newú mbənyune newú nepu kway nyaka bebəŋ betan amfay yi.' "

²⁵ Mfə Debhít asinj nyaka éti yi be, "Nchí ghə nyaka Acha mpoknkem besí bha, abhak ebhe awónem eya, be yényinj eke nyikisi me.

²⁶ Ntí ena néjwi ye ne manák, ne nchí rem kepí ne manák.

Ne mbákántí chí ne Mandem,

²⁷ Mbənyune wə Mandem əpú chen chəŋ me óndó amem etəkó bawú, əpú rə chəŋ Mmu ane áchyé nepém eni ntá ye ámpó amem nnem.

²⁸ Okə me ndinjí mbi nepém.

Ndü óchí ne me mpoknkem, chəŋ ónkə membəŋ beyá manák."

²⁹ Píta arək ambi berem be, "Bóma, nchí kway beghati bhe kponoroŋ éti Mfə Debhít, chí mbi ywese. Agu nyaka, bábhéme yi, ne nnem eni nebhet fá ne bhese krate echəŋ. ³⁰ Achí nyaka ndemekerpinti. Arinj bariəp amen Mandem áchyé yi, kpát anyú nku be chəŋ Mandem ankə ebhárémə ywí anyie enókó kefó eyi. ³¹ Debhít ayambi aghó enyiy ene Mandem abhəŋ bekə ndü mpok ane átwə ambi ke yə emfakari. Aghó be, chəŋ Mandem ankə Mpeme Mandem afyé nyaka bariəp be áto ampetnsem ndü nepém. Éti yə, Debhít arem nyaka be, 'Mandem abhíkí chen Mpeme yí áyábhé ándó amem etəkó bawú ne abhíkí chen mməet yi ámpó amem nnem.' ³² Mandem akə Yesu apetnsem ndü nepém ne besé mankem séghó yi ne sechi batísie be achi nepém. ³³ Mandem achye yi beyá kenókó ndu akə yi achəkə ebhe awónem eyi ndü enókó kefó. Eta abhəre bariəp ami ndu achye yí Éfónó Bedyere. Ne chí Éfónó Bedyere mmu Yesu achye bhese ke ákə menyinj ebhén befakari ne mbə enyú bəghə ne bəghək. ³⁴ Debhít abhíkí rə nyaka etəkó bawú ándók amfay. Ke yimbəŋ arem be,

‘Eta Mandem arem nyaka ntá Acha wa bé:

“Chokó fá ebhe awónem eya ndu enokó kefo,

35 kráte nká bömpap abhe mámbak mbó enok ene óchokó ónyanya bekak aré.”’

36 “Bo Israel mankem bábhon bérinj ye sayri be, Yesu mmu be bágo ndü ekotakáti ke Mandem áká yi áchi Acha ne Mpeme yi áyábhé.”

37 Bághokó nókó enyinj ene Píta areme, ékwén bó te anti. Babhep Píta ne bönto bachak be, “Bóma, chonj sénkú ye ná?” 38 Píta akeme bho be, “Yéntiki mmü yeka abhonj bétiknsem ndü bebú bhi ne mánjwiti yi ndü nnyén Yesu Kristo be Mandem amfonjori bebú bhi. Mmü ane áká nó Mandem áchye yi Efónó Bedyere mbó akap. 39 Bariap amen ayínj be ne böbheka, ne bö mankem abhen bachi nekó nesie. Ayínj nkwó yéntiki mmu ane Mandem Acha yese ábhinj be antwó ntá yi.”

40 Píta arók ambi bérem baya menyinj béchák ansemti nókó bho bé “Feré ká mmuet ndü ntemsi ane ábhónjó bétwó ntá bö bebú abhen fá ammik.” 41 Ekú bo abhen mánokó enyinj ene Píta areme bárók bájwiti bho. Ne bo abhen bacheme ne bakonjo Yesu nywop eno babhak mbó nká érat. 42 Bachye mmuet ndu béghók menyinj ebhen bönto Yesu bátòn. Bó mankem abhen manókó babhak ndu nsonj amot ndü yéntiki enyinj, ndü Nenyie Acha ne ndu nenikímuet.

Nepém bakojo Yesu

43 Bönto Yesu bábho bekú beyá menyinjí maknkay ne berinjí maknkay. Becháw békém bo mankem abhen bághò menyinj ebho. 44 Ne bo abhen mánokó mankem babhák eyonj émot, mánkore nókó menyinj ebhap ndü nsonj amot. 45 Mpok ne mpok, abhen bábhónjó menyinj báti nyaka mánkore nókó nkáp ne abhen eyap épú enyu ene yéntiki mmu wap abhonj enyinj. 46 Ne yéntiki nywop báchém nyaka amem ekerákap Mandem amem Yerúsalem ndu ménikímuet. Báchém nyaka nkwó amem beket ebhap ndü Nenyie Acha ne ndü menyie menyie ne beyá manák ne nti nemot, 47 mámbiti nókó Mandem. Bö mankem bághó ndü bakonjo Yesu bákú ne báre bhónj manák ne bho. Ne yéntiki ewak Acha ankú nókó bo abhen yi ápémé mánehém ne bakojo bhi.

3

Píta abú mbénti

1 Ewak émot, Píta ne Jón bare rónj ekerákap Mandem ndu nkárénká érat ne ngósí mpok nenikímuet. 2 Bágháká nókó ndü nyúbha ane bábhinj be Erití Nyúbha, bághó mmu ane áchi mbénti te nebhe ení aré chókó. Yéntiki ewak bo bápókó nyaka yi mámbure ndu nyúbha wu bé ániinj nókó nkáp ntá bo abhen báfuét be rónj amem ekerákap Mandem menikímuet. 3 Mbénti wu agha nókó Píta ne Jón ndü báyanj befuet mandak ekerákap, abho méninj bho nkáp. 4 Píta ne Jón báyanj yi diíí. Píta arem ye be, “Yinj bhesel!” 5 Atep bo amík amuet ne nkaysi bé chonj manchye yi enyinj.

6 Ke Píta arem be, “Mbíki bhonj nkáp, ke enyinj ene mbónj chonj nchyé wó. Ndü nnyén Yesu Kristo mmu Násaret, faté kó!” 7 Akém yi ndü awónem ayonj. Témté wu, betanj Mandem béchwe ndu bekak ne memí bekak ebhi. 8 Adók ate kperap, abho beko. Are kó andokoti nókó, ne ambiti nókó Mandem, krát arók achwe amem ekerákap ne bho. 9 Bo mankem abhen bachi are bághó yi ndu ákó ambiti nókó Mandem. 10 Bárinj be ye ke áchókó nókó nyaka ndü Erití Nyúbha ane ekerákap Mandem aninj nókó nkáp. Ekú bábhák maknkay, ne manyu aróp bho fúfú beghó enyinj ene efakari.

Pita aghati mbok Yesu amem ekerakap Mandem

11 Mmu wu abhat mmæet ne Pita ne Jõn kpát bårøk baghaka amem nebhæet ekerakap Mandem ane bábhĩni be Achá Sólomon. Bo mankem bare røj are ntiét ntiét begho enyĩn ene éfakari. Babhak maknkay tontó. 12 Pita agho nõko ndũ bõbho bákáp bho, arem ntá yap be, “Bõma, bo Israel, ndaká yi báchi maknkay, mãmkrakõ nõko bhese enyu eyo? Bákaysi be chi ndũ betañ ebhesé ké yi ákò néne ké? Ne puyé chi be séchây Mandem tontó. 13 Mandem bachĩmbi bhese, Mandem Abraham ne Aisek ne Jekóp ke achye mübetok ywi Yesu kenókó. Achyé yi kenókó yẽndu be bårẽm nyaka be bábhiki bhøj yẽnyĩn beka ne yi mpok Páilet áyàñ beferẽ yi amõ. Bäsót yi báchyé ntá bõbati Rom be mángwáy. 14 Yesu achí nyaka nyáná ne chak besí Mandem, Yẽ nõ be keka be Páilet ándó yi andok. Bårẽm be Páilet ándó chí ngwaythi bho andok. 15 Báká báwáy yi mmu áchyé nepém. Ke Mandem akũ yi apetnsem ndũ nepém. Besé séghó ne amík enyĩn ene efakari. 16 Yesu ke ákú mbéntí ne áfáté. Enyĩn ene bághó ne ené bårĩní be efakari, menkem béchí enyu yõ mbõnyune sésíkí nti ne yi. Chí ndu sésíkí nti ne yi ke ékũ mbéntí ne áfáté kperẽp mbõ enyũ bẽ mankem bághó.

17 “Bõma, néne ndĩní ká bé be ne bõ batí bhẽka báchi nyaka chi amem ejuri beyĩni enyĩn ene bákú ntá Yesu. 18 Ke enyĩn ene Mandem ákú baremé kepĩnti bhi bághátí bo tesáy be, Mpeme Mandem afyé nyaka bariẽp be áto, abhøj begho esøjori, Mandem akũ yõ efu tetẽp.” Tík yé ka nsem ndũ bebú ebhẽka, mámpetnsem ntá Mandem, be yi amfojori bebú ebhẽka. 19 Mbák mánkũ enyu yõ, Acha ákũ mãmboñ mpok neywẽmæet ndũ befójó ebhẽka, 20 antó be Mpeme yi afyé nyaka bariẽp be áto be ambak Mpeme yeka. 21 Yí wu chi Yesu mmu ábhójó bebhak amfay ne Mandem kpáte mpok ane yi ákũ menyĩn menkem ménjibhĩrí méndõp bekõ. Baremé kepĩnti Mandem mánánj bårẽm tentẽp be chøj émbak enyu yõ. 22 Moses arem nyaka be, “Chøj Mandem Acha antó be ndemekepĩnti ywi mbõ enyũ yi ato me. Ne chøj yi ambak mmu ywẽka amõt ne bábhøj beka yẽntiki enyĩn ene yi ághati bhe mánkũ. 23 Ne chøj embak be yẽ agha ane apu ghok ndemekepĩnti wu, báfap yi ne bõ Mandem, mangway. 24 Samuel ne baremé kepĩnti abhen báfú yi ansem, mankem bårẽm nyaka nkwo éti menyĩní maknkay ebhén befákari manywõp ané echøj. 25 Menyĩn ebhen baremé kepĩnti bårémé menkem beyĩni bhe. Ne nku ane Mandem ányú nyaka ne bachĩmbi bhẽka, ányu ne be nkwo, mbõnyune arem nyaka ntá Abraham be, ‘Chøj mfuét ntá bebhárebho bhe rĩjet manerékeré mmik ankem.’ 26 Éti yõ ke echi be Mandem ayap nyaka mübetok ywi, ayambi áto yi chi ntá yeka bẽ ánjét be ndũ ákũ be mandó nepém bebú eneka.”

4

Pita ne Jõn besí echemé bo batí etak

1 Ené Pita ne Jõn bághati bo menyĩn enyu yõ, mbok bachiákap Mandem ne münti babhabhẽri ekerakap ne mbok bõnkwo Sádusi bátwõ ntá yap. 2 Bati ábẽ bhõ mbõnyune Pita ne Jõn bátõñ mángati nõko bo bé Yesu apetnsem ndũ nepém betañ be chøj bawú mámpetsem ndũ nepém. 3 Bákem Pita ne Jõn bårók báfe, ne tẽndu beku menañ bégháká nyaka, barõ bhõ are te ntinywõp. 4 Yẽ nõ, beyá bo abhen bághókó enyĩn ene Pita ne Jõn bághátí bhõ, mánóko. Mpáy bakojõ Yesu mankem akó aghaka mbõ nká etay.

⁵ Nényí nókò, bakemé etok ne bõ batí bo Israel, ne baton ebhé Mandem bákém echeme amem etok Yerúsalem. ⁶ Anas mungo bachiákap Mandem, ne Káyfas, ne Jón, ne Aleksánda, ne bõneréket mungo bachiákap báchem ne bho. ⁷ Básót Píta ne Jón báka bõ báte besí bhap, bábhép ye bho be, “Ndu nnyén agha bákà menyin ebhen? Agha áchyé bhe betan beka bho?” ⁸ Ndú betan Efónó Bedyere, Píta akeme bhó be, “Bé bakemé etok ne bõ batí etok, ⁹ mbák bábhép bhese echen eti berí ebhen séká ntá mbéntí-ne, ne enyú éfákárí ke yi átan, ¹⁰ Bé mankem ne bo Israel mankem diñí ká be chí Yesu Kristo mmu Násáret ke áká mmũ-ne atanja. Yí mmu bágó ndú ekotákátí, ké Mandem aka yí apetnsem ndú nepém, ndú betan ebhi ké bághó mmũ-ne áté be besí kperep. ¹¹ Nkúbhé Yesu ké Ekátí Mandem erém eti yi be:

‘Ntay enén bé baté beket bábyáká, nó ke néróbhé ekwap ené ékémé eket.’

¹² Ndiere yí ke ákway bepeme bhese. Mmu achak apú fá amik ane Mandem achye be ampeme bhese.”

¹³ Bo echemé bõ batí etok bághó netanjánti Píta ne Jón ndú bárém kepi kebhoñ becháy ne ndú bághó nkwo bé bõPíta báchí chí ndéndemé bho, ne be bõ bábhíkí ghok ekátí, bábhák maknkay. Ke bághó be bõPíta mánán bákò nyaka ne Yesu. ¹⁴ Ne ndu bághó mbéntí ane bákú yi atanja nepak Píta ne Jón, manyu áchók bho. ¹⁵ Eká bátén kpík bõ nefi. Bábho besokorí mámbebhe noko batí be, ¹⁶ “Chon sénkú yi ne bõbhén? Bõ mankem fá etok Yerúsalem bagho erémé enyinjí maknkay ené bõ bákú ne súpú kway betanja. ¹⁷ Ke ndu beka be mbok ane áképeré taka etok, sébhon beya bõbhen batú be báképeré rem yenyin ntá mmu ndú nnyén Yesu.”

¹⁸ Bábhiní ye bho bapetnsem amem áchá. Básémti bhó be bakeperé rem ne bakeperé tón yenyin ndú nnyén Yesu. ¹⁹ Ke Píta ne Jón bákémé bho be, “Bé babhoñ bép ká mmuet eyeka ndak ane. Enyinj ene échí chak besí Mandem chí ené? Béghok bhe ke chi beghok Mandem? ²⁰ Súpú kwáy berò berem eti menyin ebhen séghó ne amik ne séghók ne batú.” ²¹ Nkwò echeme bõbati etok bapet básémtí nókò bho, báferé bho amò. Bõ kebhoñ mbi betemsi bõPíta mbonyune bõ mankem bákàka nyaka Mandem ndú enyinj ene efakari. ²² Ne mamié mbéntí wu acha nyaka besa bepaya.

Bakonjo Yesu manikmuet be Mandem anchye bho netanjánti

²³ Báferé noko Píta ne Jón amò, bapetnsem ntá batí bõnkwo Yesu, baghati bho enyinj ene bõbati ekerákap Mandem ne bõbati etok bárémé ntá yap. ²⁴ Bakonjo Yesu bághókó nókò nò, bõ mankem babho menikmuet ntá Mandem mándeme noko be; “Eta, wò chí Acha, wò ke óghókó mfay ne mmik, ne manyén ne menyin menkem ebhen béchí are. ²⁵ Wò ke óká nyaka be mübetok ywe Mfò Debhít, chímbi ywesé, ándem ndú betan Efónó Bedyere be:

‘Ndaká yí bo abhen bápú bo Israel bábéntí ne wò Mandem?

Ndaká yí bõbhen báté beyu ebhen bebhiki bhon ntí ne nnet?

²⁶ Bafó mmik bátòntí mmuet ménu nenu,

bõbati etok báchem nebhuet amot,

báte eyu ménu ne Mandem Acha ne Mpeme yí afyé nyaka bariet be áto.’

²⁷ “Héròd ne Póntios Páilet báchem ne bo Israel ne mbok bo abhen bápú bo Israel fá amem Yerúsalem, báte eyu antí Yesu mmú betok ywe ane achi nyáná.

²⁸ Báchémm beka yéntiki enyinj ene ónán óbhúrè nyaka be chon émfakari. ²⁹ Acha, ghó ye ndú bápá bhese. Ku be bhese bõ betok abhe, séngátí nókò bho Eyon eye ne netanjánti nenkem. ³⁰ Chié bhese betan bebú bõmame, ne beton berinjí maknkay ne beka menyinjí maknkay ndú nnyén mübetok ywe Yesu, mmu achi nyáná.”

³¹ Μάνανιά νόκό μενικμυετ, νεbhυετ ανε βο bachi are anyikisi. Εφόηο Βεδυερε abhak ne bhə tontó akə bábhó beghati Εyοη Mandem kebhəη becháy.

Bakoηo Yesu bábhak ndü nsoη amət ndü menyiyη menkem

³² Nkwó bo abhen mánókó Yesu bábhónη nti némot ne nkaysi amət. Yé mmu wap akε rem be menyiyη ebhi béchí chí ndiere ntá yi aywíntí. Enyiyη yéntiki mmu ebhak enyiyη eyap mankem. ³³ Bōnto Yesu báre ghati bo ne betaη ebhap menkem be Yesu Acha apetnsem ndü nepém, ne berindu Mandem bebhak ne bo mankem tontó. ³⁴ Yé mmu wap abhiki chéη nyaka enyiyη mbənyune abhen bábhónη baki ne yé chí beket, báti nyaka menyiyη ebhə mántwə ne nkáp ³⁵ mámbure besí bōnto, ne bo mánkəre nkáp wu bekoηo nté ane yéntiki mmu wap.

³⁶ Enyu yə ké mmü ane áká nnyén be Joséf akə nyaka. Abhak mmu nneréket Lévi ne mmu etək Sáyprəs. Bōnto Yesu bádu yi nnyén bé Banábas, nó chí, “Mmü ane afyé bo nti.” ³⁷ Abhōη nyaka nki, atí wú, atwó ne nkáp, abhure besí bōnto Yesu.

5

Ananias ne Safra

¹ Ke ewak emət, mmü ane aka nnyén be Ananias ne ngoré aywi Safira báti nebháerémik. ² Ananias abhese mbək nkáp ansem. Ngoré aywi ariyi be yi akə nə. Asot ané áróbhé arək abhure besí bōnto Yesu. ³ Ke Píta abhəp yi be, “Ananias, ndaká yi órə Satan ánkó wó anti be ónsé nsé ntá Εφόηο Βεδυερε ne oə mbək nkáp ane óti mmik ansem? ⁴ Mpok óbhíki re tí yó, mmik achi nyaka chí ayε. Ne mpok óti yó nkáp abhak chí aywe. Ndaká yi ókaysi beka ene enyü enyiyη? Ósensé chí ntá Mandem, puyé ntá nkwa!” ⁵ Neghók Ananias ághókó beyəη ebhen, akwén amik agú. Beyá becháy békem yéntiki mmu ane ághoko ndak ane.

⁶ Besak báchwe, mánép yi ne nden, bápóko, barək babheme.

⁷ Εφερέε νόκό mbə maηək nywəp arət, ngoré Ananias achwe anywóp, yi keriyi enyiyη ene efakari. ⁸ Píta abhép yi be, “Ghati me tetep, nkáp ankem ané wə ne nném aywe báti mmik ne?” Akeme be, “E, yiyi wu ankem nə.”

⁹ Píta arem be, “Ná wə ne nném aywe báká eyοη émot memə Εφόηο Mandem Acha enyü eyə? Ghok! Bo abhen bábhéme nném aywe, báci afə ambinywəp, ne chəη mampəkə wə nkwa.” ¹⁰ Témté wu, Safira akwén bekak Píta agú. Besak báchwé νόκό bágó be agu, bápəko bafu barək babheme kekwoτ ne nném. ¹¹ Beyá becháy bekem bōnkwa Yesu mankem ne yéntiki mmu achak ane aghoko enyiyη ene efakari.

Bōnto Yesu bákə beyá menyiyi maknkay

¹² Bōnto Yesu báre kə beyá menyiyi maknkay bechak besí bo ndü betaη Mandem. Báre chem nebhυeτ amət amem nebhυeτ ekerákəp ane bábhiηi nyaka be Acha Sólonon. ¹³ Yé mmu achak kechem ne bhə éti becháy, ke bo báre chyé bhə kenókó. ¹⁴ Ne beyá bo, baghoré ne babhakanem, báre noko, manchem nəkó mmuet ne nkwo Yesu. ¹⁵ Éti menyiyi maknkay ebhen bōnto bákə, bo báre pəkó bōmame mámbure nəkə nepaká mbi, mbək ndu beók, bachak ndu besak, bé Píta aperé fuet ndikandi ywi ákwén mbək ayap amuet. ¹⁶ Beyá bo bare fu ndü bōbetək abhen báci kekwoτ ne Yerúsalem, mándəko nəkə ne bōmame, ne abhén befóηο bebábəbə bésəηəri bhə. Bo mankem batay.

Bōbati etək bare chyε bōnto Yesu beyá esəηəri

17 Ke mungo bachiákap ne bõ mankem abhen bachi ne yi, nõ chi bõnkwo Sádusi, bábhõj beyá mpap amík. 18 Bákém bõnto báfyé ekerékenõj. 19 Ke ángel Mandem atwó ne beti, anene babbhinywõp ekerékenõj, asot bõ báfú, arem be 20 “Dók ká amem ekerákap Mandem, mánte, mángati bo yéntiki enyij ãti nepém nekõ enen.” 21 Néyí nõkó, bárók bachwe amem ekerákap Mandem bábhõ betõj bo mbõ enyü ángel aghati bhõ.

Mungo bachiákap ne nkwo ywi bábhij bõbati etõk Israel mankem, bákém echeme, bache eyõj be mandók mamfere bõnto ekerékenõj mantwõ ne bhõ. 22 Babbhberi abhen ekerákap báchwõp are, kegõ bhõ. Bápetsnem ne eyõj be, 23 “Sérõj, seghõ babbhinywõp femfé, ne babbhberi nefi téé, ke sénéne nõkó babbhinywõp, sebhiiki ghó yé mmu amem.” 24 Münti babbhberi ekerákap Mandem ne bõ batí bachiákap baghoko nõkõ nõ, batí átáka bhõ amem, bare bhẽp mmuet eyap enyij ene efakari ne bõnto Yesu. 25 Ebhiki tat, mmu amõt achwe aghati bhõ be, “Ghók ká, bo abhen báfé ekerékenõj eyu, báchí awu amem ekerákap téé bátõj bo.” 26 Münti babbhberi ekerákap ne bõbhi bárõk basõt bõnto, ke báke tók bõ awõ amuet ndü báchây be bo báké temti bõ ne batay mangway.

27 Bápéré nõkó ne bhõ, bakõ bõ baté besí echeme bõbati etõk. Mungo bachiákap abhẽp bõ be 28 “Séyer be batu be báké pere rem yenyij ndü nnyén mmú-ne? Yé nõ, báták mbok Yesu amem Yerusalem nkem ne báyan bekõ embak be besé ke séká báway yi.”

29 Píta ne bõnto Yesu mankem bakeme be, “Sébhõj begbok chi Mandem, puyé nkwanwan. 30 Mandem bachĩmbi bhesé akõ Yesu mmu báway ndu bago yi ndu ekotákátí ampetsnem ndu nepém. 31 Mandem akósi yí amfay, afyé ndü nebhuet kenókó be ambak Münti ne Mpeme, bé ányché bõ Israel mbi betiknsem ndü bebá bhap Mandem amfonõri bhõ. 32 Séghãti bo menyij ebhén séghó ne amík mbõ batísie, ne Éfõjó Bedyere mmu Mandem achyé ntá bo abhen bághõk yi achi ntísie nkwo.”

33 Bõ echeme bõbati etõk bághókó nõkó nõ, batí ábe bhõ tontó. Bábhõ beyan mbi ndu béway bõnto Yesu. 34 Ke mũnkwo Fárisi amõt, ane áká nnyén be Gamáliel, abhak aré. Abhak mmu echeme bõ batí amõt nkwo ne ntõj ebhé Mandem. Bõ mankem báchyé nyaka yi kenókó. Afate achye eyõj be mánten kpik bõnto Yesu nefi. 35 Arem ye ntá bõbati etõk be, “Bo Israel, sõt ka mpok ndü enyij ené bákaysi bekõ ne bõbhen. 36 Diñí ká be Tiódas árem nyaka be yi achi nmém mmu. Bõ mbõ batí besá esa (400) babbhak bákoõõ bhi. Báway nõkó yi, bakoõõ bhi bhõ bátáka, nsóõõ eyi amay. 37 Étáré nõkó, Júdas mmu Gálili nkwo afú mpok básõt mpây bhõ. Aya mbok bhõ bäre koõõ yí. Yi nkwo agú, ne beyá bo abhen bákõõõ nyaka yi bátáka. 38 Béyij ye ndak ane, nchi ghati beka be mándõ bõbhen, báké kã bhõ yenyij. Mbák nkaysi-ne, ne menyij ebhen bõ batí bekõ befú chí ntá nkwa, chõj mánkwen. 39 Ke mbák befú chí ntá Mandem, bápú kway bechyet bhõ mbi. Bákway mbõj begõ be mánü chí ne Mandem!”

40 Bábhij nõkó ye bõnto Yesu, baden bõ, básémti bhõ be báképerere rem yenyij ndu nnyén Yesu, barõ bõ mándók. 41 Bõnto báfú bárõ echeme bõbati etõk bárók ne manák mbõnyune Mandem aghõ be bõ bakway bo abhen bábhõj keyóré ãti nnyén Yesu. 42 Bõ kerõ betõj ne béghãti bo Mbok Ndĩndí be Yesu chi Mpeme Mandem afyé nyaka bariẽp be áto. Bäre kã nõ yéntiki nywõp amem ekerákap Mandem ne amem beket ebhap.

6

Báyap bōbati tándrámot be mánkwák bōnto Yesu

¹ Mpok yo, bakoŋo Yesu báre yá mándakə nəkə chi ambi. Bétáná békwen. Bo Israel abhen bárəm eyəŋ Grik nkwo báré nywinti be abhen bárəm chi ndiere eyəŋ bo Israel bákəre menyiŋ yéntiki ewak kefyé ntí ndu bechye mánkwésé bhap. ² Ekə bōnto Yesu batí byó ne apay bábhiŋi nkwo bakoŋo Yesu bárem be, “Épú chak be sendə beghatí bho Eyəŋ Mandem, sendəbhe taŋ chi baraká nenyé. ³ Bōma, yap ye ka bōbati tándrámot. Bábhəŋ bebhak bo abhen bo bárəm éríí éti yap, mámbak bo abhen Éfónó Bedyere achi ne bhə sayri, ne mámbak bariŋíndak. Yap ka bhó. Sékway bechye bhə betik ebhen. ⁴ Mbák echi nó, chəŋ sémbónŋ mpok bechye mmuet ndú nenikímuet, ne ndu béghati bho Mbok Ndíndí ne ndu bétəŋ Eyəŋ Mandem.” ⁵ Bōnkwo mankem bábhónŋ manják éti enyiŋ ene bōnto bareme. Báyap Stífin mmu amot ane abhəŋə nekə ne Yesu tontó ne Éfónó Bedyere achi nyaka ne yi mpoknkem. Báyap Filip nkwo, ne Prokórəs, ne Nikanó, ne Tímən, ne Paménas, ne Níkolás, kenkə ane áfú nyaka Antiək. Anəŋ áchyé nyaka Mandem kenókó mbə enyú bo Israel bákə ke ánoke Yesu. ⁶ Bāsət bhə besí bōnto Yesu. Bōnto mánikmuet mányáŋə bó amə anti.

⁷ Eyəŋ Mandem ére go endək nəkə chi ambi, ne mpáy bakoŋo Yesu ayá tontó amem etək Yerúsalem. Beyá bachiákap Mandem nkwo báre noko Mbok Ndíndí.

Bákem Stífin

⁸ Stífin chí mmu ane Mandem átəŋ beyá beríndu, achye yí beyá betəŋ. Stífin akə berem menyiŋi maknkay ne átəŋ beríŋ besí bo. ⁹ Mbək bo báfate bábhó bekem epáítí ne yi. Bábhak bō ekeré nenikímuetí ene bo abhen báféré ndú kesem. Enyu eyə ke bábhiŋi nyaka yo. Bábhák bo Israel abhen bafu Síren ne mmu Aleksánda. Bóbhə ne bo Israel bachak abhen bafu atú Silísha ne Esia bare kem epáítí ne Stífin. ¹⁰ Ke bə kekway bekeme enyiŋ ene yi árémé ne neríŋíndak enen Éfónó Bedyere achye yi. ¹¹ Bákú bo mámpu be bágħok ndú yi árəm ebábə éti Moses ne éti Mandem. ¹² Enyu yo ké mányíkisi batí bō batí etək amem, ne bati batəŋ ebhé Mandem, ne bati bō mankem. Bákém ye Stífin barək besí echeme bō batí etək ne yi. ¹³ Bátwó ne batisye ákwaré abhen bárémé be, “Mmū-ne apú rə berem ebábə mpoknkem éti ekerákap Mandem ywesé ne ne éti ebhé Moses. ¹⁴ Séghok ndú yi árəm be chəŋ Yesu Mmū Násáret wu amokoti ekerákap Mandem ene, ne angupsi bepiŋ etək ebhen Moses árə ntá yese.” ¹⁵ Bō mankem abhen báchí amem ekeré manyé chəkə, batəp Stífin amík amuet, bágħó bé besí bhi béyibhiri berəbhe ghəə chi mbə ebhén ángel Mandem.

7

Keŋi ekén Stífin árémé besí batəŋá manyé

¹ Múŋgo bachiákap Mandem abhép Stífin be “Echi tetep be əkə barak ane bárəm nó be əkə?” ² Stífin akeme be, “Bómá ne bəta, ghók ka me! Mandem betəŋ menkem abhesi nyaka ntá chi-mbi aywesé Abraham mpok yi achi atú Mesopotemia ke árəŋ etək Haran, ³ arem ntá yi be, ‘Fá etək Eyal, dō nneréket aywe dók atú ane méttəŋ chəŋ wə.’ ⁴ Abraham afa ye atú bo Cháldia wu, arək achəkə etək Hárən. Etayi ágú nókó, Mandem akə yi afa aré atwó ndú mmik ane báchí aré echəŋ. ⁵ Abraham abhak fá, yé nó, Mandem kechye yí yé chí mōnebhəéré mmik. Afyé chí bariəp béchye mmik ntá yi ne ntá bebhárəbhə bhi

yëndu yi abhiki bhōj nyaka mmó. ⁶ Mandem arək ambi béghati yi be: ‘Chōj bebhárbhō bhe mámbak mankō amem etək bō bachak. Bō bhō mambare bhō ndu kesem, mánychye nəkō bhō beyá esōjori ndu mamié besá esa. ⁷ Ke chōj nchye ntémsí ntá bō etək ené bō bátók. Ne ansem mpok, chōj mámfá mántwō, mánychye nəkō me kenókó fá.’ ⁸ Mandem anyú ye nku ne Abraham. Eriñi nku yō ebhak neslép ane báslép bōbabhakanem. Abraham abhé nókó ye Aisek, asiép yi mpok yi ágháká manywōp ánen. Aisek ábhé Jekóp, Jekóp abhak chí ntá bō bati byo ne apay abhen báchi nyaka bachĩmbi manéréket bō Israel.

⁹ “Bachĩmbi bhō bábhōj mpabhamík ne mómáyap Joséf. Bati yi mbō nsem ntá bakōsie, Bó bárók etək Ijip ne yi. Ke Mandem abhak ne yi, ¹⁰ aferé yí ndú besōjori ebhi menkem, atōj yi berĩndu, ne achyé yi nerĩjĩndak besí Mfō Ijip. Mfō Ijip achyé yi betanj amfáy etək Ijip enkem, ne eket eyi enkem. ¹¹ Ansem mpok, nsay akwén etək Ijip enkem ne etək Kánán. Eka esōjori eya echa. Bachĩmbi bhese kekway bebhōj nenyie. ¹² Jekóp ághókó nókó ye be nenyié nechi Ijip, ató bachi bhese aré. Ebhak ndōj ane mbi ane bó bárōjō Ijip. ¹³ Nerōj ane bó bárōjō aré ndōj ené ejwi épáy, Joséf aka bōmayi báriñi yí, ne Mfō Ijip arĩñi nneréket Joséf. ¹⁴ Joséf ató ye bábhĩñi étáyí Jekóp ne bōneréket ywi mankem, bati besa bérát nsem neku. ¹⁵ Jekóp arək etək Ijip ne nneréket ywi ankem. Abhak aré te mpok ane yi ágú ne bōbhi bo bachi bachĩmbi bhese. ¹⁶ Bápókó yi bápetssem Shékem, bábhéme ndú nnem enen Abraham ákú nyaka ntá bō Hamō amem etək Shékem ne nkáp sílbhá.

¹⁷ “Mpok ane Mandem abhōjō beku bariép amem yi afyé nyaka ne Abraham aghaka nəkō kekwōt, mpáy bo Israel abhen bachi Ijip bepet baya tontó. ¹⁸ Ebhak enyu yō kpaté mmu achak abhak Mfō Ijip ane abhiki riñi nyaka Joséf. ¹⁹ Mfō wú achyé bō bhese beyá esōjori, aka bōtayese mándó bōbhap nefi mángú.

²⁰ “Mpok yō ke bábhé Moses. Arí tontó ne Mandem akōj yi. Máne yí eket etayi ndú batanj arát. ²¹ Báró nókó yi nefi, mmó Mfō Ijip ane ngōré, asōt yi mbō móywi, ane yi. ²² Bátōj yí nerĩñi kepi bo Ijip nenkem, ágó abhak erítí ndeme kepi ne nném mmu ndu menyij ebhen yi áku.

²³ “Ágháká nókó mamié besa bépáy, nkaysi atwó yi anti be ándók ángó bōmayi, bo Israel. ²⁴ Aghó nókó ndú mmu Ijip ádèn mmu Israel amōt, arək bekwak yi. Akeme kémbé, kpát awáy mmu Ijip wu. ²⁵ Moses akaysi be bōbhi báriñi bé Mandem ke ató yi ámféré bhó ndú esōjori, ke bó kerĩñi enyu eyo. ²⁶ Néyí nókó, arək atemeri ndu bōbhi, bo Israel bati apay mánú. Achwe beku bō mambak eyōj émōt, arem be, ‘Ghók ká, báchi bō mmu amōt, ndaká yí mánú ne bati?’ ²⁷ Ke ane áyán nti mpay, apuri Moses, abhép yí be, ‘Agha ákú wō mfō ne ntañá manyé yesé?’ ²⁸ Jyāñ béway me mbō enyu ówáy mmu Ijip éyú?’ ²⁹ Moses ághókó nókó nō, abwé arək achəkō etək Mídia. Aré ke yi ábháy ngōré abhōj bō babhakanem bati apay.

³⁰ “Efuéré nókó mamié besa bepay, ángel Mandem abhesi ntá yi amem baso, kekwōt Njie Sináy. Angel wu abhak amem ngó ane ádú ndú mōnək amōt ane ágō ebhi. ³¹ Enyij ene Moses ághó eku yi abhak maknkay. Ne nerōj yi árdōj kekwōt beyij, aghók Eyōj Mandem Acha ndu érēm be, ³² ‘Mme ke nchí Mandem bachĩmbi bhēka, Mandem Abraham, Mandem Aisek, ne Mandem Jekóp.’ Nékōjō nékém Moses, aferé amík are. ³³ Mandem Acha arem ye ntá yi be, ‘Féré nkwobhánya eye beka, mbōnyune nebhuérémik ane éte nō are achi nyáná. ³⁴ Ngō besōjori ebhen bōbha bábhōj amem etək Ijip ne ngók nedí kebho enap, ne nsep ntwō beferé bhó ndú esōjori eyo. Twó yé, chōj ntó wō Ijip.’

³⁵ “Stífin arək ambi bērem be, nkúbhé Moses ane bábhíki ka nyaka beghok yi, ne babhēp yi be, ‘Agha áká wə mfo ne ntańá manyé ntá yeſe?’ Mandem afuēt ntá ángel ane abhesi ntá yi ndu mónək beghati yi be ándók ámbák münti wap ne mmu ane áfere bhə ndu eſəŋəri. ³⁶ Moses akə menyińi maknkay, ne atń bəriń ebhen bétńń betaiń Mandem amem etək Ijip. Afere bo Israel aré, akə báfuēt ndú Manyu Chu, ne amem baso ndú mamié besa bepay. ³⁷ Nkúbhé Moses-ne áréme nyaka ntá bo Israel be, ‘Chəń Mandem anchye bhe ndemekepińti achak ane áfú ndu nkwo yeka mbə enyú achye me ntá yeka.’ ³⁸ Yí Moses ke achi nyaka nénti bachĩmbi bheseé ne ángel Mandem amem baso. Mpok yo, ángel Mandem áréme kepi ntá yi ndu Njie Sináy, akə yi arińi menyiń ebhen Mandem áyaiń yí ankə sendińi, nó chí Eyoń Mandem ené échi tetep mpoknkem.

³⁹ “Ke bachĩmbi bhese keka beghok yi. Bápuri yi baten nepak, ke bápétnsem Ijip amem batí-yap. ⁴⁰ Ekú barem ntá Arən be, ‘Ghokó bəmandem ntá yeſe, be mandəkə nəkə bhese ambi. Mbák chí Moses mmu áféré bhese etək Ijip, sebhiki rińi enyiń ene efakari ne yi.’ ⁴¹ Bághóko enyiń ene echi mbə mómpəń, bare chye yo akabhé nya, ne mányíe epa ęti enyiń ene baghoko ne amə. ⁴² Ke Mandem atiknsem ntá yap akpiək arə bə máńchyé nəkə kenóko ntá mmok, ne ntań ne mambé mfay mbə bəmandem abhap, mbə enyu echi amem bekáti baremé kepińti be, ‘Bo Israel! Mpok ane bákə amem baso ndú mamié besa bépáy, ntá yá ké báway nyaka nnya máńchyé nəkə akap ke?’

⁴³ Bápəkə nyaka ętem ené mandem nsé ane áká nyén be Mólək. Ne nembe enen mandem nsé Ráfan.

Ne menyiń ebhen bághókó ndu bechye bhə kenóko.

Ęti yo, chəń mferé be ntó etək échák befuēt Bábilon.’

⁴⁴ “Stífin arək ambi bērem be Bachĩmbi bheseé bəbhəń nyaka ętem amem baso ené ętńń bé Mandem achi ne bhə. Moses aghókó nyaka yo ébhák mbə enyú Mandem aghati yi, ne nkúbhé mbə enyú Mandem átńń yi amfay Njie Sináy be ebhəń bebhak. ⁴⁵ Ansem mpok, bachĩmbi bheseé bárə yo ntá bəbhap. Bápókó yo mpok bákə ne Jóshua. Mandem abók bo abhen báchi are besí bətayese, basot mmik. Ętem eyə ébhák aré te mpok ane Debhít achi mfo. ⁴⁶ Mandem atńń Debhít bərińdu. Anikmuet ntá Mandem Jekóp be ando yi anté eket ntá yi. ⁴⁷ Sólonon ke áté eket eyə ntá Mandem. ⁴⁸ Yé nə, Mandem Acha apu chəkə ndú beket ebhén bo bate ne amə. Echi mbə enyú ndemekepińti áréme be Mandem arem be,

⁴⁹ ‘Mfay chí enəkó kefo eya,

ne mmik chí erwə ene mėsiki bekek are.

Ntiki enyú eket ókway bete ntá ya?

nebhəé ane mękwáy beywemuet achi ne fá?

⁵⁰ Pú amó ya ke ághókó menyiń ebhen menkem-e?’

⁵¹ “Bérəń ndú ngwénti, Stífin arem be, ‘Bé bo netańánti, bé bo bəpu noko Mandem ne bəpú ghok eyəń eyi. Bächet Efónń Bedyere mbi mbə bachĩmbi bheka. ⁵² Ntiki ndemekepińti bachĩmbi bheka bábhíki chye eſəŋəri? Ne báway nyaka baremé kepińti Mandem abhen bərəmé mbi mbi be, Mmə bətok ane achi chak besí Mandem átwə. Yí wu ke bāti ne báway. ⁵³ Bé ké Moses ásré ebhé Mandem ntá bəángel achye ntá yeka, yé nə, bábhíki bhəere yo.’ ”

Báway Stífin ne batay

⁵⁴ Bo echeme bö batí etak bághókó nòkò menyin ebhen Stífin árème, batí abé bə tontó, amík apèti anti. ⁵⁵ Ke Efónó Bedyere achi nyaka ne Stífin tontó. Ayon amík ayiní mfay, aghó bediére Mandem, ne Yesu téé ndü nebhuet kenókó Mandem, ⁵⁶ Stífin arem be, “Ghók ka! Ngo ndü mánéné mbínywop etákó mfay, Mmu ane áfú ntá Mandem abhak téé ndü nebhuet kenókó ebhe awónem Mandem.” ⁵⁷ Ke bábhó bebik eri, báchók batú ne amə, bádú bárók bákém yi. ⁵⁸ Báya yi báfú etak ne yí, bátémti yi ne betay bawáy. Batisie betábhá báfere nkú mfañuet eyap, barə ntá esakámu amot be ambabheri nòkə. Esakámu wu aka nnyén be Sól. ⁵⁹ Mpok bátémti Stífin ne batay, anikñuet be, “Yesu Acha, sot Efónó eya!” ⁶⁰ Akwén atep mánén amík, arem ne eyon etajatañ be, “Acha, foñori bhə bebá ebhap ebhen.” Arémé nókó nə, asebhə.

8

¹ Sól abhak aré téé, aka bé eri mángwáy Stífin.

Sól are chye bñkwə beyä nenyok

Bébhó ewak eyə, béré chye nkwo Yesu abhen bachi Yerusalem beyä nenyok. Eku bə mankem bábuə bataka atú etak Judéya ne átú Samária ankem. Erəp chi bñto Yesu bəbhó amem etak Yerusalem. ² Baway nòkə Stífin, mbok bo abhen bächyè Mandem kenókó bápókó yi bárók bábhème, ne bádi yi tontó. ³ Mbák chi Sól, are yán mbi ménème bñkwə Yesu. Eku abho béchwé eket ne eket anja nòkə abhen mánókó, baghoré ne babhakanem, amfyə nòkə ekerékenon.

Beyä bə-Samaria mánoko mpok Filip aghati bə Mbok Ndíndí

⁴ Bakoño Yesu abhen bábuə bataka mbankem bare kə mángati nòkə Mbok Ndíndí éti Yesu. ⁵ Ane bábhini be Filip arək etak égho atú Samária angati nòkə mbok éti Mpeeme Mandem afyé nyaka bariəp be áto. ⁶ Aka menyiní maknkay aré. Bo baghə nòkə nə, beyä bhap bare tá batú sayri ndu beghok menyin ebhen yi árəm. ⁷ Befónó bebúbebu ebhén bésəñori bo bére rə bhə mémbiki nòkə ne eyon etajatañ. Beyä bo abhen bachi bharé ne bakem bataan nkwo. ⁸ Eku beyä manák abhak ne bö etak egho Samária eyə.

⁹ Mmüfú ane áká nnyén bé Símun achi nyaka etak eyə nkwo. Abhak münjə. Anan áká nyaka menyin ebho ndu erəri mpok, andeme nòkə bé yi achi etanjí mmu. Bö Samária babhak maknkay béghə menyin ebhen yi áká. ¹⁰ Bo mankem, maném bo ne ndéndémé bhə bare tá batú beghok menyin ebhen yi ághati bhə, mándeme nòkə be, “Mmü-ne chi mmu Mandem ane bábhini be etanjí mu.” ¹¹ Barak mandem nsé ane yi áká ndu erəri mpok, aka bo bare ta batú beghók menyin ebhen yi árəm. ¹² Filip átwó nókó ne Mbok Ndíndí éti enyu Mandem abhak ne bəbhi mbə Mfo wap ne éti Yesu Kristo, baghoré ne babhakanem bábhə ménóko mándəkə nòkə be mánjwiti bhə. ¹³ Yé Símun nkwo anoko bájwiti yí. Bájwiti nókó yí, abhat mmuet ne Filip, ankoño nòkə yi yéntiki ebhak. Nyu arəp yi fuu éti bereme menyiní maknkay ebhén Filip áká, ne éti berin ebhén Mandem áfaet ntá Filip anton nòkə.

¹⁴ Bönto abhen Yerusalem bághoko nòkə be bə-Samaria mánoko Eyon Mandem, bató Pita ne Jón aré. ¹⁵ BəPita bachwop nòkə Samária, bare nikñuet be Efónó Bedyere ántwə ntá bo abhen mánoko Yesu. ¹⁶ Efónó Bedyere abhiki re twə nyaka ntá yé mmu wap. Yé nə, mananj bájwiti nyaka bhə ndü nnyén Yesu Acha. ¹⁷ Pita ne Jón mányanja amó anti bəbhen manikñuet, Efónó Bedyere átwó abhak ne bhə.

18 Símun ághó nókó bé Efónó Bedyere atwó achi ne bhó ndü bönto mányáná bə amə anti, afeere nkáp béchye bönto, 19 arem be, “Ka ká menkwó mbón betan bé yé agha ane nyáná yi amó anti Efónó Bedyere ántwó ntá yi.” 20 Ke Píta akeme yi be, “Eghori émpókó wó ne nkáp aywe! Okáysi bé ókwáy béku akap Mandem ne nkáp na? 21 Dini bé óbhíki bhón ye enyiy ndu betik ebhesé mbonyune nti ene népú chak besí Mandem. 22 Ndu echí nò, tik nsem ndü nkaysi bebá ane achi wə anti ónikmæet ntá Mandem Acha. Ngufú chón amfonori nkaysi ane achi wə anti. 23 Ngo bé óbhon epó mpabhamík ne ókwën nsem anten bebá.” 24 Símun aghoko nókó nò, akeme Píta ne Jón be, “Bəta, nik ka Mandem mmæet éti ya bé yényiy émot ene bǎréme éké fakari ne me.”

25 Mánáná nókó béghati bo mbok Yesu ne menyiy ebhen yi akə ntá yap, bǎrə bare petnsem Yerúsalem. Bǎre téé ndü bǎbetək Samária mangati nókó bo Mbok Ndíndí éti Yesu.

Mmu Etópia anoko Yesu

26 Ke ángel Acha atwó arem ntá Filip be, “Faté sep ndü esí mbi ane áfú Yerúsalem árən Gása”. 27-28 Filip afate abho bérən. Eǎkari bé mmü Etópia amot ane afú Yerúsalem ndü menikmæet ápetnsem etək eyi amem ékárík ene mpəóndík éyá. Abhak mungo Etópia ane baghaka ne yi ke akeme nyaka efiní ekeré nkáp mbo mmu ane baghaka yi apu kway nyaka bechem ne bo abhen mfo ngoré * Mfo Etópia wu aka nnyén be Kandas. Ené yí áchi amem ekarik eyi árən, are pay ekáti ndemekepinti Aisáya. 29 Efónó Bedyere aghati Filip be, “Dók awu kə nókó kékwót ne ekarik eyo.” 30 Filip ajet arək kekwoət ne yó, aghók ndü mmu wu ápáy ekáti ndemekepinti Aisáya. Abhép yí be, “Óbhon nə nejwimem ndü enyiy ene ópáy?” 31 Mungo Etópia wu akeme be, “Mékwáy bejwimem ná ene yé mmu ábhíki néne angati me?” Abhiny ye Filip ánkó ánehókó ne yí amem ékárík. 32-33 Enyiy ene yi ápáy ndü Ekáti Mandem ebhak bé: “Achí nyaka mbo ághónómén ane bakeme bǎrən beway, mbo mónkwómén ane bǎfère emene eyi, yé bebik yo kebik. Ake néne eyon. Báyore yi, batan yi, bǎkpót nyé eni, bachye yi esəonri ndéndem. Agha ákway beton be, Yiní mǔwa né, ene bǎkpóré nepém eni ambi ambí fá amík?” 34 Mungo wu abhép Filip be, “Etá, ghati mé, ndemekepinti asin enyiy ene yi árəm nó éti agha? Arem nə chí éti mmu áchák ke éti mmæet eyi?” 35 Filip abho ndü nebhæet ekáti Aisáya wu agháti mungo Etópia Mbok Ndíndí Yesu. 36 Bǎre kə mándəkó nəkó. Bǎgháká nókó ndü nebhæet ane manyiep achi, arem ntá Filip be, “Yiní manyiep. Nti achí ane bǎbhíki bhón béjwiti me?” 37 [Filip akeme yí be, “Mbák ósíki nti ene nenkem ne Yesu, mékwáy béjwiti wə.” Mmü wu akeme yí bé “Nnokó be Yesu Kristo chí Mmó Mandem.”] 38 Mungo wu achye ye eyon be mánkə ékárík énté. Eté nókó, bó ne Filip básep bǎchwe anyén, Filip ajwiti yí. 39 Báfú nókó anyén, Efónó Bedyere afeere Filip aré, mungo Etópia wu kepere ghó yi. Yé nə, arək ambi ne nekó eni ne manák. 40 Filip ápéere yiní arəp chí etək Asótus. Abho béghati Mbok Ndíndí are. Arək ambi békə nə ndu bǎbetək mankem abhen báchi ambi kpáte mpok yi aghaka Seséria.

* 8:27-28 Mfo ngoré ákém nyaka baraká kefo ntá móywi mmu bo básré nyaka mbo mónyómok.

9

*Söl ayibhiri abho bekoŋo Yesu
(Bk 22.6-16, 26.12-18)*

¹ Mpok eyo nkem, Söl arək ambi bepa be yi abhəŋ beway bakoŋo Yesu. Arək ntá mūngo bachiäkap Mandem, ² aghati yi be anchye yi bekáti ebhén béchye yi betan berəŋ Damáskos ndu bekeré nenikímuet bo Israel bé mbák ángó bakoŋo Mbi Yesu aré, ankway békémti bhó, baghərə né babhakanem, angwót, andək Yerúsalem né bhó. ³ Söl afa ye are rón. Agháká nókó kékwoť né Damáskos, berúéré befú amfay témchok besep békáp yi. ⁴ Söl akwén amík, aghók eyəŋ ené ebhəp yi be, “Söl, Söl, ndaká yí óchye me nenyok?” ⁵ Söl akeme be, “Acha, chí wo agha?” Eyəŋ eyo ékéme yí be, “Mme Yesu ke ókəŋo gbokógbokó onchye noko nenyok. ⁶ Ke faté, dók amem etək egho. Chəŋ mángati wó aré enyih ene óbhónó békə.” ⁷ Bó abhen bákó nyaka né Söl, bághók eyəŋ eyo, ke bə kegho yé mmú. Báte manyu chochok. ⁸ Söl afate amík, anene amík, ke yi kekway begho mban. Bákém yi ndu awó, baya barək etək Damáskos. ⁹ Abhak aré ndú manywəp arát, yi kekway begho mban. Mpok yo nkem yi kenyie nenyíé, yenyih yi ke nyu. ¹⁰ Nkoŋo Yesu amó achi nyaka Damáskos ane áká nnyén bé Ananías. Aghó kenó amík ántífú ndu Yesu Acha abhini yi be, “Ananías.” Aka arem be, “Acha, ghó mé ne.” ¹¹ Acha aghati yi be, “Faté dók ndu nkongó-etək ané bábhini bé Téé. Onán ónchwəp ndú eket Júdas bəp mmu Tásos ane áká nnyén bé Söl. Achi aré ánikmuet. ¹² Ne ndú kenó amík ánti fúú, aghó mmu ane bábhini bé Ananías, ndu áchwé anywóp. Anyaŋa amó anti ywi bé ámpet ankway begho mban.” ¹³ Ananías akeme be, “Acha, beyá bo bághátí me mbok Söl wu ne bebépti menyih ebhen yi ákú ntá bóbhe awu Yerúsalem. ¹⁴ Bóbatí bachiäkap Mandem báchyé yi betan, ne atwó fá chí békémti bóbhe.” ¹⁵ Ke Yesu Acha aghati yi be, “Dók mbənyune njap yí ámbák mabetik awa, bé ándək ángati bo abhen bápú bo Israel, né bafó bhap, né bo Israel éti eya. ¹⁶ Chəŋ membəŋ ntəŋ yí esəŋəri enkem ené yí ábhónó begho éti ya.” ¹⁷ Ananías aró ye arək áchwé amem eket ené Söl áchi are. Anyaŋa yí amó ánti arem be, “Söl, manó, mbəŋ Yesu Acha mmu abhésí ntá ye ankəŋombi mpok ótwó fá, ke átó mé nká ómpet óngó mban né bé Efónó Bedyere ambak ne wó.” ¹⁸ Témté wu ebhak ntá Söl mbə be menyih mbə befabhé nsi befú yí amík bekwenti. Apet abho begho mban. Afate ye arək bájwiti yi. ¹⁹ Anyíé nenyíé betan ebhi bépətnsem.

Söl abho béghátí mbok Yesu etək Damáskos

Söl abhak Damáskos né bakoŋo Yesu ndu mpəy manywəp. ²⁰ Abho ye bérón ndú bekeré nenikímuet bo Israel témté angati noko bo éti Yesu bé, “Yesu áhí Mmó Mandem.” ²¹ Bó mankem abhen bághókó yi, bábhák maknkay, mámbəbhe noko bati be, “Pú nkúbhé mmú-ne ke ákó nyaka angəebhe noko nenu né bo abhen bábhini nnyén Yesu awu Yerúsalem né? Atwó fá chí bé ánkémti bo Yesu angwót, ansət ampətnsem né bhó Yerúsalem. Atwó fá ndu békémti bhó be ansət ampətnsem né bhó ntá bó batí bachiäkap Mandem.” ²² Yé nə, Söl are tón Mbok Ndíndí éti Yesu andək noko chí ambi. Are fúét ndu beyá babhi betəŋ kponorəŋ bé Yesu ke áhí Mpeme Mandem afyé nyaka bariep be áto enyune bo Israel abhen báhí Damáskos bábhíki kwáy bekem kefe ne yí. ²³ Efuree noko beyá manywəp, bóbati bo Israel báté eyu beway Söl. ²⁴ Söl arinji nkaysi yap. Báre non yi beti né ngósi ndu manyübhá ane Damáskos be mpok yi áyən befəet, mankem yí mangway. ²⁵ Ke beti mémət, bakoŋó Sol basot yi

báfyé amem ekay báka yi áfuet ndü mbok ané áchi ndü nkok ane ákábhê etok, básébhê yi amik ansem ebhá. Abué.

Sól apetnsem Yerúsalem

²⁶ Sól apetnsem Yerúsalem are mō béchem mm̄aet ne bakoŋo Yesu aré, ke bō kenoko be yi achi nkoŋo Yesu. Báre chay mámbæe noko yí. ²⁷ Ke mmu amot ane aka nnyén be Banábas asot yí arak ntá bonto Yesu. Aghati bhō enyū Sól agho Yesu Acha ambi mpok yi áron Damáskos ne enyū Yesu áréme kepi ne yi. Aghati nkwo bō enyū Sól átōŋ Eyōŋ Mandem kponoŋoŋ ndu nnyén Yesu awu Damáskos kebhoŋ becháy. ²⁸ Bebho ye mpok yo, achem mm̄aet ne bakoŋo Yesu Acha ndu yēntiki enyīŋ ene bō báka.

²⁹ Are tōŋ Eyōŋ Mandem ndu nnyén Yesu kebhoŋ becháy. Mpók ne mpok ándem noko éti Yesu ntá bo Israel abhen bārēm eyōŋo Grik, ankem noko epáití ne bhó. Ekā bare yāŋ chí béwáy yí. ³⁰ Batí Bō nkwo bārīŋí nókó nó, básot yi barak Seséria, bátó yí ándók Tásos. ³¹ Efákari ye be bōnkwo Yesu abhen bachi atú Judéya, ne abhen atú Gálili, ne abhen atú Samária nkem kepere bhōŋ esōŋori. Bakoŋo Yesu bábhare nepém enap enyu ené nétōŋ bé bō báchyē Mandem kenókó. Efónó Bedyere are chyē bhō nepōpūntí, anchyē noko bhō betan. Ekā beyá bo bácháak báre noko Yesu mánhem noko ne bhō.

Píta arak etok Lida ne Jopa

³² Efákari be Píta ákō nyaka mbāŋ ne mban ndu bébyo bo Mandem. Ewak émot, arak bebyo abhen bachi etok ene bábhīŋi be Lida. ³³ Akwese mbéntí amot aré. Báre pōkō yi yēntiki ebhak ene yi áron. Abhak enyu yo ndu mamié ánèn. Aka nnyén be Aénias. ³⁴ Píta arem ntá yi be, “Aénias, Yesu Kristo ákū wō óntāŋ nēne. Faté pét ésak eye.” Tēmtē wu, atém afate. ³⁵ Bō etok Lida ne Sháron babhak aré. Bō mankem bághó nókó ndu Aénias ákō, mánókó Yesu Acha.

³⁶ Ngore amot achi nyaka etok Jopa ane aka nnyén bé Tabita, * [Nó chí Dókas ndu eyōŋ Grik] abhak nkoŋo Yesu. Akā nyaka beri, ankwak noko bachébhébhō mpoknkem. ³⁷ Mpok yo, akwén neme agú. Báso yi bábhare amem mókerémfay ndu ekeré mfay. ³⁸ Jopa kesap nekō ne Lida. Bakoŋo Yesu abhen Jopa bághók be Píta achi Lida. Bátó bo batí apay, ntá yi. Bárak manik yi mm̄aet be, “Eta, twō ghō bhésé ayak, kéchōŋti mpok.” ³⁹ Píta afa ye are rōŋ ne bhō. Agháká nókó aré, basot yi bako ndu mókerémfay. Beyá mánkwésé bábhak are. Bō mankem bakap Píta. Báre di, mántōŋ noko nden ene Tabita áyéme ntá yap mpok yi achi nepém. ⁴⁰ Píta aghati bō mankem mámfu nefi. Atep mánén amik anikm̄aet ntá Mandem. Ayibhiri mm̄aet ntá ngu arem be, “Tabita, faté!” Tabita anene amík. Aghó nókó Píta afate achōkō chókó. ⁴¹ Píta asá áwō akem yi akwak yi afate. Abhīŋi ye bo Mandem ne mánkwésé, asot Dókas atōŋ bō be mangō bé yi achi nepém. ⁴² Mbok Dókas ataka etok Jopa enkem. Beyá bo mánókó, básiki nti ne Yesu Acha. ⁴³ Píta arak ambi bechōkō Jopa ndü beyá manywop ne ngoko nkwo bhénya ene bágharé am̄aet nnya ene baway. Nnyén eni nébhak be Símun.

10

Konélios abhīŋi Píta eket eyi

¹ Mmufú achi nyaka etok Seséria, ane aka nnyén bé Konélios. Abhak mūntí éká batémé nenu Rom besa hétáy. Báre bhīŋi eka eyō bé Eka Itália. ² Konélios abhak mmu ane ákōŋó baraká Mandem ne áchyē nyaka Mandem kenókó ne efo eyi enkem. Abhak mmu ane ánīkm̄aet ntá Mandem mpoknkem, anchyē

* 9:36 Ne Dókas chí “Nso” ndu Kényan.

nòkò beyä nekwaκ ntá bo Israel abhen bachi bachébhébo. ³ Ewak émòt, mbò nkarenka erat ne ngósi, aghó kenó amík anti fúú. Aghó sayri ndu ángel Mandem amòt átwó ábhíñí yí be, “Kónélios!” ⁴ Ayon amík are yíñi ángel wu ne becháy, abhep yí be, “Eta chí yí?” Angel Mandem akeme be, “Mandem aghok nenikímæet ene, aghó nekwaκ enén óchyé ntá bachébhébo ne abhøj manjáκ ne wo. ⁵ Tó ye bo Jopa be mandók mámbíñí mmu ane ákà nnyén bé Símun ane nnyén eni nechak nechí be Píta. ⁶ Achòkò ne Símun ngoko nkwaκbhénya. Eket Símun wu echí angòkò manyu.” ⁷ Angel Mandem áronj nòkò, Kónélios nkwo bakü betik abhi batí apay ne ntemé nenu amòt ane achi nyaka ne yí mpoknkem ankwaka nòkò yí. Ntemé nenu wu abhak mmu ane áchày Mandem. ⁸ Bátwó nókó, aghati bhó enyíñ ene ángel Mandem árémmé. Ató ye bó etok Jopa.

⁹ Bárò bare ron, bágháká kékwoót ne etok mbò nkárénká byo ne epay. Nkúbhé mpok yó, Píta akó amfay eket ndu menikmæet. Mfay eket abhak ransi. * ¹⁰ Nsay akém yí, are yán enyíñ ménýié mpok ane nenýié nebhaet angó, aghó kenó amík antífú. ¹¹ Aghó bé nebu nénéne. Enyíñífú éfú are ere sep amík. Ebhak mbò nténden negho enén bákémé ndú batí yí anwí básèbhe amík. ¹² Menyü nnya menkem bebhak ndu enyíñ eyo. Nnya ené bekaκ menwi ebhak aré ne ené ésù menie amík ne kenén. ¹³ Aghók eyøj ndu érem be, “Píta, faté, wáy nyíe.” ¹⁴ Ke Píta akeme be, “Cháá! Acha mbíkí re nyíe enyíñ ene epu pépép besí Mandem wáwák.” ¹⁵ Eyøj epet etwó ntá yí ndøj ane ájwí epay be, “Enyíñ ene Mandem akæ be embak pépép besí bhi, yé mmu ake rem be épú pépép.” ¹⁶ Efákárí nókó enyu yó ndøj éráτ, enyíñ eyó épétensem amfay. ¹⁷ Ené Píta abhaet beyan beríñi ntí kenó amík antífú eko, bó abhen Kónélios átó, bare bhep ebhak ene Símun áchí. Bárók kpát báchwop ndú nyübha eket ene yí achi aré. ¹⁸ Básá eyøj babhep mbák mmu ane ákà nnyén bé Símun Píta achi aré. ¹⁹ Ne ené Píta abhaet bekáysi kenó eko, Efónó Bedyere arem ntá yí be, “Yíñí, bó batí arát báyan wó. ²⁰ Faté, sep, dók áyák ne bhó ne óké chonti mpok. Me ke ntó bó.” ²¹ Píta asep arak ntá bóbhó, arem be, “Me ke nchí mmu ane báyan. Bátwó ndaká yí?” ²² Bákémé yí be, “Kónélios, münti batemé nenu besa bétay, ke ato bhesé ntá ye. Achí chak besí Mandem ne áchày Mandem. Bo Israel mankem báchyé yí kenókó tontó. Angel Mandem ághátí yí ántó mámbíñí wó, óntwó eket eyí, be angok enyíñ ene óbhónj béghátí yí.” ²³ Píta asòt bó árok anywóp ne bhó.

Néyí nókó, Píta afa are røj ne bó. Mbak bó nkwo Yesu abhen Jopa bárók ne yí. ²⁴ Bákò bábhære ambi, ke néyí nókó báchwop Seséria. Kónélios anán aríñi nyaka bé Píta átwó. Ató bábhíñi bó nneréket ne mamæere bhi. Bó mankem bachòkó mánonj nòkò bóPíta. ²⁵ Néchwe Píta áchwe anywóp, Kónélios akwén yí bekaκ, abho béchye yí kenókó. ²⁶ Ke Píta akem yí ndu awó, be yí amfate, arem be, “Me nkwo nchí chí nkwa mbó wó.” ²⁷ Ne ndu bárèm kepi ne Píta, Píta achwe anywóp, aghó beyä bo. ²⁸ Arem ntá yap be, “Bé babhøj báriñi ndu ebhé eyese érem be mmu Israel abhiki bhøj befyé mmæet ne bo abhen bápú bo Israel ne abhiki bhøj yé chí berøj beghó bhó. Ke Mandem atøj me kponorøj be, nké yíñi yé mmu mbó be abhiki kway besí bha. ²⁹ Ngó nókó ye bo abhen ótò, mfa nde twó nkekém epáítí ne mmu. Ghatí ye me ntí ane óbhíñi mé!” ³⁰ Kónélios akeme yí be, “Eke manywóp anwi echøj ené nchí amem eket eya nchí nikmæet. Nkúbhé mpok mbó ane, mbò nkarenka éráτ ne ngósi, mmu abhesi me besí ne nkú ane are ghó, ³¹ árem be, ‘Kónélios, Mandem aghok nenikímæet ene, ne aghó nekwaκ

* **10:9** Mfay eket achi nyaka ransi enyu ene mmu ákwáy béko, andak, ambak are yí aywínti ndu béywæmæet ne ndu menikmæet.

enén óchyè bachébhé bho. ³² Tó ye mmu Jopa be andok ambini mmu ane áká nnyén be Símun Píta. Achí kenkə amem eket Símun ngoko nkwobhénya ne eket eyi échí angokə manyu!” ³³ Ntó ye bo témté bé mámbíní wə, ne éri ndu ótwó. Besé mankem séchí fá besí Mandem ndu beghok yéntiki enyiy ené Acha ághátí wə óngátí bhesé.”

Menyiy ebhen Pita aghati Konélias ne nkwo ywi

³⁴ Píta abho ye berem be, “Ngə sayri bé Mandem apú tən kérińámík. ³⁵ Ke ndu yéntiki etək, ye agha ane ácháy Mandem ankə nəkə menyiy ebhén béchi chak besí bhi, Mandem ástot yi ambak mmú ywi. ³⁶ Nkáysi be bárińi ntó enen yi ató nyaka ntá yeşe bo Israel be chəń ankə bo mambak sayri ne yi éti enyiy ene Yesu Kristo akə. Yi Yesu achí Acha amfáy bo mankem. ³⁷ Bárińi eremé ndak ané áfákári atú Judéya ankem, bébho atú Gálili, mpok Jón anán anánjá nyaka beghati bo be mántiknsem ndú bebú bhap yi anjwiti bho. ³⁸ Bárińi éti Yesu mmu Násáret, ne enyu Mandem achyé nyaka yi Éfónó Bedyere ne betan. Ako mbánkem ankə nəkə beri ne ambu nəkə bə mankem abhen Satan achyé bho esəńəri mbonyune Mandem achi ne yí. ³⁹ Ne ségho ne amík menyiy menkem ebhen yi áká Yerúsalem ne mban echak amem etək bo Israel. Bágó yí ndu ekotákátí, agú. ⁴⁰ Ke égháká nókó manywəp arát, Mandem akə yi apetnsem ndu nepém, atón mməet kponorəń ntá bo. ⁴¹ Ke abhiki tón mməet chí ntá bo mankem. Atón mməet ntá batísíe abhen Mandem anán yáabhé, nó chí bhesé bo sényíe ne sényú ne yi mpok yi áperénsem ndu nepém. ⁴² Ne yi aghátí bhesé bé sékéro beghati Mbok Ndíndí yə ntá bo, ne bé sénkə bo mándini bé yí ké Mandem ayabhe be ambak mmu ne ábhónş bétán bo abhen bachi nepém ne abhen bágú. ⁴³ Baremé kepinti mankem bárəm nyaka éti yi be, yé agha ane asiki nti ne Yesu, Mandem áfonori bebú ebhi éti yi Yesu.”

Éfónó Bedyere atwó ntá bo abhen bápú bo Israel

⁴⁴ Ené Píta abhuét bérem menyiy ebho, Éfónó Bedyere atwó abhak ne bo mankem abhen bághók Eyəń Mandem. ⁴⁵ Bə nkwo Yesu abhen bachi bo Israel, nó chí abhen báfú Jopa ne Píta, bábhak maknkay tontó mbonyune bághó be Mandem achyé Éfónó Bedyere ntá bo abhen bápú bo Israel nkwo. ⁴⁶ Bábhak maknkay mbonyune bághók ndu bobhó bárəm beyəńótək béchák béchák ebhén bə bábhiki ghók, mándeme nəkə be, “Mandem atan ne ari achá!” Eka Píta arem bé, ⁴⁷ “Mandem achyé bəbhen Éfónó Bedyere nkúbhé mbonyu yí achyé nyaka bhesé bo Israel. Agha ákwáy ye békán bé báké jwiti bhó?” ⁴⁸ Achye ye eyəń bé máńjwiti bhó ndu nnyén Yesu Kristo. Bájwítí bho. Bárəm be Píta anchəkə ne bhó ndu mpáy manywəp.

11

Pita arem be bo abhen bápú bo Israel mánoko nkwo

¹ Bənto ne bakońo Yesu báchák atú Judéya ankem, bághók be mbək bo abhen bápú bo Israel mánoko Eyəń Mandem nkwo. ² Mbək bo bachi nyaka ndu nkwo bakońo Yesu abhen báte be bábhan bésiep yéntiki mmu mbə bə bo Israel, ke ankway bebhak mmu Mandem. Píta áperé nókó nsem Yerúsalem, bəbhó bərə ji yí mándeme nəkə be, ³ “Yí eka órəń óchwé amem eket bo etək échák abhen bábhiki syep bhó kpáte őnyie nenyíe ne bhó?” ⁴ Píta abho ye beghati bhó sayri yéntiki enyiy ené éfákári te ndú nebhənet be, ⁵ “Ewak émət ndu nchí nikməet awu etək Jopa, ngó kenó amík antífú. Ngó ndu enyiy éfú amfay éşep. Ebhak mbə ntənden negho enen bákémé bati yi anwi básəbhe

amik. Egháká nókó kekwót ne me éte. ⁶ Njñi sayri begħo enyññ ene echi are. Ngó nnya menyu ne menyu. Nnya ene anywóp ne nnya ebebe ne nnya ené ésù menie amik ne kenen. ⁷ Ngók eyon ndu éghàti me be 'Píta, faté, wáy nyie!' ⁸ Ke nkeme be 'Acha wáwák! Mbíkí re nyie enyññ ené épú pépép besí ebhe.' ⁹ Ke eyon epet erem ndon ane ájwi epay be, 'Enyññ ene Mandem aká be embak pépép, yé mmu aké rem be epu pépép.' ¹⁰ Efákári enyu eyo ndon érat, enyññ eyo épétnsem amfay. ¹¹ Nkúbhé mpok yo, bo batí arat bachwóp ambñnywóp eket ené nchí aré. Báfú Seséria ne ntó bé mánsot me. ¹² Efónó Bedyere aghati me be, 'Faté sep dák ne bhó. Éké fyé ntí bé bápú bo Israel.' Bómayese abhen batí átándát abhen Jopa bákóno me sérak Seséria, ne bese mankem séchwe ekeré mmu wu Kanélios. ¹³ Aghati bhese ndu yí ághó ángel Mandem eket eyi ne ángel wu ághàti yi be ántó bo Jopa mámbññi me Símun Píta be ¹⁴ ndók ngáti yi mbok ane aká yi andññi enyu Mandem akway bepeme yi ne efo eyi enkem. ¹⁵ Nebho mbó béghàti bhó menyññ, Efónó Bedyere atwó ntá yap nkúbhé mbó enyu efákári nyaka ne bhese ndú nebhónet. ¹⁶ Ntik ye enyññ ene Yesu Acha áréme nyaka be, 'Jón ájwiti bo ne manyier, ke chon mánjwiti bhe ne Efónó Bedyere.' ¹⁷ Be bábhon, ghó yeka! Mandem achyé bóbbhó nkúbhé akap ané yi achyé nyaka bhese mpok sénókó Yesu Kristo Acha. Nchí yé nyaka agha bechet Mandem mbi?" ¹⁸ Bágħókó noko menyññ ebhen Píta áréme menkem, manyu áchók bhó. Báre chye Mandem kenókó mandem noko be, "Nó Mandem achye mbi ntá bo abhen bápú bo Israel nkwo be mankway betiknsem ndú bebá ebhap, mambon nepém!"

Nkwó Yesu abhen Antiok

¹⁹ Beyá bakono Yesu báfú nyaka Yerúsalem éti esonñ ene ebho mpok báwáy Stífin bataka mbanj ne mbanj. Mbok bárak kpaté atú Foníshia, báchák te Sáypros ne abhenefu te Antiok. Bárññ noko nó, mangati noko mbok Yesu ntá bo Israel bóbbhó. ²⁰ Ke mbok abhen bachi bo Sáypros ne abhen bachi bo Sírene bárak Antiok bábhó béghàti Mbok Ndíndí Yesu ntá bo abhen bápú bo Israel nkwo. ²¹ Acha abhak ne bhó, akwak beyá mánoko bábhó bekonjo mbi ywi. ²² Mbok ako aghaka ntá bónkwó Yesu abhen Yerúsalem. Bátó Banábas etak Antiok. ²³ Egháká nókó áré, ághó ndu Mandem átónó bóbbhó beríndu ebhi, abhón beyá manák, abho béfyé bhó nti be mámbak tetep ne Yesu, mánte kpíri mpoknkem ne nti nenkem. ²⁴ Banábas achí nyaka erítí mmu ane asikí nti ne Yesu sayri. Efónó Bedyere abhak ne yí tontó. Akwak beyá bo mánoko mbok Yesu, báchem mmuet ne bakonjo bhi. ²⁵ Banábas arak ye Tásos béyan Sól. ²⁶ Aghó nókó yi, asot yí apetnsem Antiok ne yi. Sól ne yi bábhak are ndú mmíe nenkem ne nkwo Yesu, mánton noko beyá bo Mbok Ndíndí. Chi Antiok ke bábhó nyaka bebhññi bakono Yesu be, "Nkwó Kristo."

²⁷ Mpok yo, mbok baremé kepñnti báfú Yerúsalem barak Antiok. ²⁸ Mmu wap amot aká nnyén bé Agábos. Ndu betañ Efónó Bedyere afate arem be chon ereme nsay énkwen ndú betak menkem ebhén béchí anten Mfó Rom. [Nsay yo akwén mpok Klaodios áchí Mfó Rom]. ²⁹ Bakono Yesu abhen Antiok baghoko noko enyññ ene Agábos áréme, báká eyon émot be máncwóp nkáp manto ndu bekwak batí bakono Yesu abhen bachi atú Judéya. Yéntiki mmu wap abhññ nyaka béchye mbó enyu amó yi atonjo. ³⁰ Báká enyu eyo, bátó Banábas ne Sól Yerúsalem be mándak máncnye nkáp wu ntá bóbbati bónkwó Yesu.

12

Hérød arək ambi béchye beyä nenyok ntá bakoŋo Yesu

¹ Ndu mpok yə, Mfo Hérød abho béchye nenyok ntá mbək bönkwə. ² Achye eyəŋ bákém Jems manə Jōn báwáy ne akparenja. ³ Aghó nókó bé enyiy ene yí aká échyé bo Israel manák, arək ambi ne bebú bhi, achye eyəŋ be mánkém Píta nkwó. Eyo éfákárí ndú mpok Epä bret ane kebhoŋ yís. ⁴ Bákém nókó Píta, arem báfyé yí ekerékenəŋ. Bakwó batemé nenu ábhak anwi ndu bebhabheri yí mkpák ne mkpák. Yéntiki nkwó wap ábhóŋ batemé nenu manwi. Hérød abhóŋ nkaysi be Epä Nekiyi émfáét, mámfere yí mántán kponorəŋ besí bho. ⁵ Ke ené batemé nenu bábhábhəri Píta ekerékenəŋ, bakoŋo Yesu béré níkmæt ntá Mandem ne bati yap ankem éti yí.

Angel Mandem aká Píta afú ekerékenəŋ

⁶ Nkúbhé beti ebhén Hérød árəbhé nón chi be nywəp nénji mámféré Píta ekerékenəŋ mántán yí besí bho, Píta abhak bhare nénti batemé nenu bati apay, femfé ne ngem. Ngem amət abhat yí ne ntemé nenu amət ndú ebhémæt émət, achák abhat yí ne ntemé nenu anefú ndú ebhémæt échák. Batemé nenu báchák bábhak anyübhá mámbabheri nəkə ekerékenəŋ. ⁷ Angel Mandem abhesi témchók, bédieere békwen amem ekerékenəŋ. Angel akém Píta ndú nenki anyikisi, áŋémé yí arem be, “Faté áyák!” Témte wu ngem ené échí amó Píta éyoko ékwén amík. ⁸ Angel ághati ye Píta be, “Fíe nku ne nkwóbánya eye.” Píta aká nə. Apet aghati yí be, “Bhat ndé ye amuet, kojó me.” ⁹ Píta abho békoŋo yí. Nefú ane báfú ekerékenəŋ, yí keriyi be enyiy ene ángel aká ntá yí chí ndaká tetep. Are kaysi bé ághə nə chí kenə amík antífú. ¹⁰ Báfuét nebhuet ane babhabheri abhen mbi ne nebhuet ane abhen bákəŋo báchwəp ndu nyübha ané mmu áfuət anchwe etək. Nnyübha wu ánéne ndu mmuet eyi. Báfú bárók nefi, bákə baghaka ndú nkəŋgə etək amət. Píta ápéré yiyi ángel ánán árə yí arəŋ. ¹¹ Píta ariyi ye bé tetep yí afuu ekerékenəŋ, arem be, “Néne, ndiyi tetep bé Mandem ato ángel aywi ántwə ámféré mé amə Hérød ne ndú yéntiki enyiy ené bo Israel bati béka me.”

¹² Ariyi nókó enyiy ené éfákárí ntá yí, afuét arək ekeré Maria, nno Jōn Mák. Beyä bo báchemti nyaka are mánik nəkə mmuet. ¹³ Píta abho bédəp nekək enen mbi. Ngəsəŋ ane aka nnyén be Róda áchí nyaka mmə betok anywəp. Arək beriyi mmu ane ádəp nekək. ¹⁴ Aghók bé chí eyəŋ Píta. Ne beyä manák, arə mbínyəp kenene apetnsem aghati bə mankem bé, “Píta achí ambínywəp téé!” ¹⁵ Bərəm be, “Ōbhokori!” Ke arək chí ambi béghati bhə bé, “Chí Píta tetep.” Afə ke bareme be, “Chí ángel aywi.” ¹⁶ Mpok yə nkem, Píta are dəp nekək. Mánéné nókó mbínywəp, bágħó be chí Píta tetep. ¹⁷ Asá awó be mánychókó kpák. Báchəkə kpák kpák. Abho ye béghati bhə enyü Mandem afere yí ekerékenəŋ. Anánjə nókó, aghati bhə be mángátí Jems ne bönkwə bachak enyiy ené éfákárí. Arə ye bhə, arək ebhak échák. ¹⁸ Néyí nókó, ébyok ékwén ekerékenəŋ. Batemé nenu abhen bábhábhəri Píta, béré makati mámbəbhe nəkə enyiy ene éfákárí ne yí. ¹⁹ Mfo Hérød ághókó nókó bé bábhiki ghó Píta, achye eyəŋ bé mánján yí. Báyan yí ke báke ghə yí. Hérød abhiyi batemé nenu bhə, ábhébhé nókó bhə menyiy, achye eyəŋ bé mángwáy bhə. Hérød afa atú Judéya ané yí áchí are arək atú Seséria áchák achəkə aré.

Enyü Hérød dgú

²⁰ Hérød ábenti tontó ne bə-Taya ne abhen Sídon. Ekə betək ebho bépay beyap nkwə bho. Bátó bhə mándók mángó Hérød. Báyanmbi bágħó chí Blastəs, nkémfo ane Hérød. Aka bekwak bhə mánsókórí ne Mfo Hérød be esəŋəri émay

néntí betok Táya ne Sídon ne eyi. Báyañ nyaka bebhak eyoñ émot ne Mfo Hérod mbonyune nenyíe enap nefù nyaka chi atú etok ene achi anten yi. ²¹ Nywop Mfo Hérod afyé ndu berem kepi ne bhó nekway nókó, afyé nden kefo yi, achokó ndu enokó kefo arem kepi besi böbhó. ²² Böbhó bare bik be, “Chi eyoñ mandem. Puyé chi eyoñ ene nkwanwan!” ²³ Témté wu, ángel Mandem aguép yi neme amwet mbonyune aró bo manchye yi kenókó eken babhəə bechye chi ntá Mandem. Kényonə kényíe yi, agú.

²⁴ Ke, Eyoñ Mandem ére go éndokó nəkó chi ambi. ²⁵ Banábas ne Söl, mánánjá nókó bekə enyih ené épókó bhó Yerúsalem, bápətnsem Antiok. Bəsót Jón Mák, arək ne bhó.

13

Éfónó Bedyere ayap Banabas ne Söl ató

¹ Baremé kepinti ne batəñ Eyoñ Mandem báchi nyaka ndú Nkwə Yesu abhen Antiok. Bábhak Banábas, ne Símiəñ ane bábhini bé Egírímə, ne Lusíəñ ane áfú Sírene, ne Manəñ ane áchi nyaka mməere kembó ane Mfo Hérod Antipas, ne Söl. ² Ewak émot, ene báchi ndú netarənsay ne nenikimwet manchye nəkó Mandem kenókó, Éfónó Bedyere arem be, “Dó ká Banábas ne Söl, mambák nyánjá ndu betik ebhen mbiñi bə manka.” ³ Bághókó nókó nə, bārək ambi ne netarənsay ne nenikimwet. Mányánja ye amə anti Banábas ne Söl manikmwet, barə ye bə mandək.

Banábas ne Söl bārək Sáypərəs

⁴ Banábas ne Söl bārək mbə enyu Éfónó Bedyere átó bhó. Bārək Selusia básət achwinyén ane árəñ ndú etok néntinyen ene babhini be Sáypərəs. ⁵ Báchwóbhé nəkó are ndu mótək ane bábhini bé Salamis, bārə áchwí nekunyén bákó etək mángati nəkó Eyoñ Mandem amem bekeré nenikimwet bo Israel. Jón Mák abhak ne bhó, ankwak nəkó bhó. ⁶ Bārək ambi enyuyə ndú betok ne betək kpát bákini etək nentinyen Sáypərəs eyə enkem báchwop Pafəs. Bátəmeri mmu Israel aré ane achi münjə ke əpù bapu bé áchi ndeməkəpinti Mandem. Aka nnyen bé Ba-Jesus. ⁷ Achí nyaka mpoknkem ne góbhano etək eyə ane aka nnyén be Sejos Paólos. Sejos Paólos abhak ndinindak. Abhini Banábas ne Söl mbonyune áyən nyaka nkwə beghok Eyoñ Mandem. ⁸ [Nnyén Ba-Jesus nechak nechi nyaka bé Élímas nə chi münjə ndu eyoñ Griik.] Élímas münjə abho békem epátí ne bhó ndu yi áyən béku góbhano áké koñə mbi Yesu. ⁹ Betəñ Éfónó Bedyere bebhak ne Söl ane nnyén eni néchák néchi nyaka bé Pöl. Pöl atep yi amík amwet. ¹⁰ arem be, “Wə mmə Satan! Wə mmu ópábhé yəntiki enyih ene echi chak besi Mandem. Wə mmu bapu ájwí wə menie. Opú rə beku mbi Mandem ane áchi chak ambak ətótótí?” ¹¹ Diní be awə Mandem ákwen wə amwet néne. Ne chəñ amík áneme wə, óképerə kwáy beghə mban ndú mbiñi mpok. Témté wu, nebhán nékúti yi amík ejuri ékwén yi besi arəbhe nemeri néməri ambebhe nəkó mbák mmu áchi ane ákway bekem yi awə ánjá yi mbi. ¹² Góbhano ághó nókó enyih ene éfákári, anoko Mbok Ndíndí éti Yesu. Ebhak yi maknkay béghok menyih ebhen bátəñ éti Yesu Acha.

Pöl ne Banábas bārək Antiok atú Pisidia

¹³ Pöl ne bo abhen bákə ne yi bachwe etək Pafəs, bákó anyén anyén barək bágháka Péga atú Pamfilia. Jón Mák arə bhó are apətnsem Yerúsalem. ¹⁴ Bārə Péga bārək ambi kpát báchwop Antiok atú Pisidia. Égháká nókó nywóbhé

neywēmuet bo Israel, bārək bachwe ekeré nenikímueti báchokò amik. ¹⁵ Bápáy nòkò Ekáti Mandem mbò enyu Moses asiní ne ene éfú ndü basiní baremé kepinti, bõ batí ekeré nenikímueti eyò bátó mmu be ángátí bòPól be, “Bõma, mbák bábhõn enyìn ené ekway befyè bhese nti, ghatí ká bhese.” ¹⁶ Pól afate ye asá ne awò be bo manchòkò kpák. Abho ye berem be,

“Bo Israel ne bo betòk béchák abhen báchày Mandem, ghók ká! ¹⁷ Mandem bo Israel ayap nyaka bachĩmbi bhese aká nneréket bõ bhese áchik mpok báchí mankò amem etòk Ijip. Mandem afere bhó ndu kesem aré ne betan ebhi ebhen beyá becha. ¹⁸ Ndü mamié besa bepay, abhak ne bhó amem baso, abhõn ekébhénti ne bhò. ¹⁹ Mpok babhõnò béchwe etòk Kánán aká mánánja maneréket bo tándramòt ane achi are, achye bo Israel mmik Kánán. ²⁰ Ndü mamié ankem ané bõ báchókò etòk Ijip ne ané báchí amem baso ke báchwe Kánán ábhák mbò mamié besa bebay nsem byo (450). Achye ye bhò batánja manyé ne bõ babhak kpáte ndü mpok Samuel ane achi nyaka ndemeképinti Mandem. ²¹ Egháká nókò mpok bábhbéhe ye Samuel be áchye bhò mfo, Mandem ayap Sól, mmõ Kish. Kish afú ndü nneréket Benjamin. Sól abhak mfo wap ndü mamié besa bepay. Kish afú nyaka ndu nneréket Benjamin. ²² Mandem áféré nókó yi ndü enókò kefo, ayap Debhít be ambak mfo wap. Mandem arem éti Debhít be, ‘Debhít mmõ Jése, chí mmu ane mbõnjò manjak ne yi, mmu ane apú nók beká yéntiki enyìn ene ndémé yi anka.’ ²³ Mandem aká ebhárémò Debhít ambák Mpeme bo Israel békõnjò barièp ami ntá bachĩmbi bhap. Mpeme wu chí Yesu. ²⁴ Jõn anán ayambi aghátí nyaka bo Israel mankem be mántiknsem ndü bebá bhap mámpetnsem ntá Mandem be yi anjwiti bhó, ke Yesu antwò. ²⁵ Eróbhé nókò kékwót be Jõn ánaña betik ebhi, abhép bo be, ‘Bákáysi bé me ke nchí Mpeme ane ábhõnjò bétwò ke? Chao! Puyé me! Ghók ka, yi átwò me ansem, ne mbíkí kway mbõnj mmu ane áchoti, beferè nkwobhánya bekak ebhi.’”

²⁶ Pól apet arem ntá yap be, “Bõma, bebhárébhò Abraham, ne beká bo betòk béchák abhen báchày Mandem, chí ntá yese ke Mandem átó ye ntó enén néghàti bhese enyu ené yi akway bepepe bhese! ²⁷ Bõ Yerusalem ne bõbatí bhap bábhíkí sòt nyaka Yesu mbò Mpeme ane Mandem átó. Eká batán yi, bakpòt manyé yi be babhõn be way yi. Ne ndu bákú nò, enyìn ene baremé kepinti baramé nyaka éti yi éfú tetep. Ne yò ke bõ bápáy nyaka yéntiki nywòbhé neywēmuet enap. ²⁸ Yéndu bábhíkí ghó nti ane bábhõnjò bérem be mangway yi, bárem be Páilet andò mangway Yesu. ²⁹ Ne mánánja nókò békú yéntiki enyìn mbò enyu Ekáti Mandem éréme éti yi, báfere yi amfáy ekotákátí barək babhure amem nnem enén bághókò ndu setárébhé. ³⁰ Yé nò, Mandem aká yi apetnsem ndu nepém. ³¹ Ne ndu beyá manywòp are bhesi besí bo abhen bákò nyaka ne yi bebho Gálili kpate Yerúsalem. Bõbhò ke báchí batisié bhi ntá bo Israel. ³² Banábas ne me sétwò fá béghátí beka Mbok Ndándí be barièp amem Mandem afyé nyaka ne bachĩmbi bhese, ³³ aká mó afú tetep ntá yese bebháré bhó bhap, ndu áká Yesu aperenssem ndü nepém. Mandem aká barièp emò afú tetep mbò enyu echí amem Ekáti Bakway, bebhók bepay be Mandem arem be:

‘Wò achí Mówa,

ne echõn nchí rem kponjorõn be Nchí Etaye.’

³⁴ Ne béyìnj nekú ane Mandem aká Yesu ámpetnsem ndü nepém enyu ene yi ápú pere gú, Mandem arem nyaka bé: ‘Chõn nchyé bhe áfók mbò enyu mfyé nyaka barièp ne Debhít ne njet yi ne ébhõn bebhak enyu eyò.’ ³⁵ Ne ndu bérõn ambi, échí nebhuèt achák amem Ekáti Bakway be Debhít arem ntá Mandem be,

‘Ɔpú rɔ chɔŋ Mmu ane áchyé nepém eni ntá ye ámpó amem nnem.’ ³⁶ Mandem abhíkí rem nyaka menyin ebhen chi éti Mfo Debhít mbonyune Debhít ánáná nókó betik Mandem áchyé yi ánká fá amik ndu ayi mpok, agú akonjo bachĩmbi bhi. Apɔɔ ndú nnem. ³⁷ Mandem arem nyaka chi éti mmu achák, ane yi ákú ápérénsem ndú nepém ane mmuet ayi abhiki pɔɔ. ³⁸ Bɔma diní ye ká bé chí éti Yesu ke Mandem áfòhori bebá mbɔ enyu séghàti bhe. ³⁹ Diní ká be ye ògha ane ánokó Yesu, Mandem ášòt be yi achi chak besí bhi. Ebhé Moses epú kwáy béku nɔ ntá mmu. ⁴⁰ Sɔt yeka mpok bé enyin ené baremé kepinti básiní éké fakari ne bhe. Nó chi enyin ené básiní be, ⁴¹ ‘Bé bho bábyàk enyin ene Mandem árèm, yiní ká mban sayri, mámbák maknkay, ne mángu, ne ntí bé mèkà enyin ndu manywɔp ayeke, ene ye mángátí bhe, bápú noko wawak!’ ”

⁴² Ene Pól ne Banábas báfú ndú ekeré nenikímueti bo Israel, bo bare nik bó mmuet bé mámpétnsem mandok ambi beghati bhɔ menyin ebhen ndu nywɔbhé neywémuet enén nétwò ambi. ⁴³ Bo báfú nókó ekeré nenikímueti, beyá bo Israel ne bo abhen bápú bo Israel ke báchày Mandem, béré konjo Pól ne Banábas. Bo Pól básémti bhó bé mánté kpírí, mándokò nòkò chi ambi beghakò mmuet ndu berĩndu Mandem.

⁴⁴ Egháká nòkò nywɔbhé neywémuet enen nékòŋo, etok enkem étwò béghok Eyɔŋ Mandem. ⁴⁵ Ke bo Israel bágghó nókó ndú ngémtay bo báchèm aré enyu eyɔ, bábhón beyá mpabhamík ne bo Pól. Bábhó besòkòti Pól mánkeme nòkò epútí ndu yéntiki enyin ene yi árèm. ⁴⁶ Eyɔ éká Pól ne Banábas bábhó bérem kebhoŋ becháy be, “Bé bo Israel ke sébhónó béyámbi béghàti Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem. Ke tĩndu bábyàk yó, ne báyiní mmuet ayeke bé bábhíkí kwáy bo abhen bábhón nepém enen nebhiki bhón ngwénti, séró ye be ne sérón ntá bo abhen bápú bo Israel ne yo. ⁴⁷ Enyu eyɔ ke Mandem Acha ághátí bhese senke, mpok árémé be, ‘Nkɔ wɔ ómbák erónó ntá bo abhen bápú bo Israel, bé ndú betan Mandem, ónkwak mmik nkem ambon nepém.’ ”

⁴⁸ Bo abhen bápú bo Israel bágghókó nókó nɔ, bábhón beyá manák, bábhó béchye bakak ntá Mandem éti eyon eyi. Ne abhen Mandem áyábhé bé mámbón nepém enén nebhiki bhón ngwenti, mánoko Mbok Ndíndí éti Yesu. ⁴⁹ Eyɔŋ Mandem étaka atú etok wu ankem. ⁵⁰ Ke bo Israel abhen báchí aré mányíkisi bati bóbatí etok eyɔ ne maném baghoré abhen mánókó Mandem. Báku bo báchye Pól ne Banábas nenyok kpát bábók bhɔ báfá atú etok eyap. ⁵¹ Pól ne Banábas bákwté mfok etok eyɔ ane áchí bhó bekek beton bé chon Mandem antán bóbhɔ ndu enyin ené bó bákú. Báfa béré rón Ikóniom. ⁵² Bakonjo Yesu abhen etok Antiok, bájwi ne manák ne Efónjó Bedyere abhak ne bhó sayri.

14

Pól ne Banábas bágghàti Eyɔŋ Mandem amem etok Ikóniom

¹ Pól ne Banábas báchwóbhé nókó Ikóniom, bərək báchwe ekeré nenikímueti bo Israel baghati Mbok Ndíndí Yesu are. Efónjó Bedyere abhak ne bhɔ. Éká beyá bo mánókó. Bo abhen mánókó bábhák bo Israel ne bo betok bechak. ² Ke bo Israel abhen bábhiki noko mbok Yesu bábho berem bepó menyin ebhen ményíkisi bati bo abhen bápú bo Israel. Báróbbe bé chí nti ne bhɔ. ³ Pól ne Banábas babhak Ikóniom ndu erori mpok mángati nòkò bo mbok Acha kponoron kebhoŋ becháy. Mandem are tón bo Ikóniom kponoron bé mbok ane bó Pól bágghàti bho éti berĩndu ebhi achí tetep, akɔ nɔ ndu áchyé bhó betan béku

menyiŋi maknkay. ⁴ Etok ékóre bebhe bepay, mbok bábhak ansem bo Israel, bo báchák bábhak ne bõnto Yesu. ⁵ Mbok bo Israel ne abhen bápú bo Israel báchém ne bõ batí bhap báká eyon émot be mánychye bõnto Yesu esõjari ne be mantemti bhõ ne batay mángwáy. ⁶ Bõnto báriŋi nókó nkaysi yap, bábué bárak atú Likáonia, ndu betok Lístra ne Débe ne mbanj ene echi kekwōt are, ⁷ mángati nõkõ Mbok Ndíndí žti Yesu.

Põl ne Banábas bábu mbénti etok Lístra

⁸ Mmufú achi nyaka etok Lístra. Abhak mbénti te nebhe eni. ⁹ Ewak émot, abhak chókõ anta nõkõ batú ndu enyiŋ ene Põl árem. Põl ayiŋi yi díi, ághõ bé yi wu anókõ bé Mandem ákwáy bébú yi. ¹⁰ Põl arem ne eyon etanjatan be, “Faté tẽ chak!” Afate kperep abho békõ. ¹¹ Ngémtay bo abhen bachí are bágghõ nókõ enyiŋ Põl áká, bábhõ bébik ndu eyonõtak eyap, eyon bõ Likáonia mandeme nõkõ be, “Bõmandem básõt mmuet bakwãŋwanj bátwo fá amik ntá yesel” ¹² Bárém bé Banábas chí mándem ane áká nnyén bé Sús, ne be Põl chí mándem ane áká nnyén be Hemes mbonyune yi ke achi nyaka ndeme keri. ¹³ Ekerákap mandem nsé Sús échí nyaka nefi befuet nkok etok. Nchiakap mandem nsé Seus asõt maném mpõn ne bõchuchu abhen maní arak antí etok mbonyune yi ne ngémtáy bhõ abhen báchi are báyanj nyaka bechye akap ntá Banábas ne Põl. ¹⁴ Ke Banábas ne Põl, bõnto Yesu, bágghókõ nókõ enyiŋ ené bõbhõ báyanj bekõ, bati achõnti bhõ amem kpát bádákáti nden éyap amuet. Bájet báchwe amem eká bo eyõ ne bári mándeme nõkõ be, ¹⁵ “Bõta, ndaká yi bákù enyune? Séchí nkwō chí bakwãŋwanj mbõ bhe! Sétwo fá bégháti bhe Mbok Ndíndí žti Yesu bé mántik nsem ndũ menyiŋ ebhen bebhiki bhõn nsay mántwõ ntá Mandem mmu áchye nepém. Yi ke ághókõ mfay ne mmik ne manyén ne menyiŋ menkem ebhen bechi aré. ¹⁶ Ndu mpok ane áfuéré ansem, aró nyaka bo betakõ mmik mankem mánkũ mbõ enyũ bákõjõ. ¹⁷ Yẽ nõ, abhiki ro nyaka betõn kponõronj bé yi áchí. Akũ berítí menyiŋ. Yi ke akũ manyier ámfú amfay ne áchye mbwõt ndũ ayi mpok, anchye bhe nenyié, anchye manák.” ¹⁸ Põl ne mmuere ywi bárem menyiŋ ebhen békù bo bhõ mángõ bé bõ nkwō báchí chí bakwãŋwanj. Yẽ nõ, bábhíki kwáy bechyet bõ mbi bé béké chye bhõ akap ané babhõnj bechye chí ntá Mandem.

¹⁹ Ke ébhíki tat, mbok bo Israel báfú Antiok ane atú Pisidia, báchák báfú Ikóniom. Báká beyá bo mánká ne bhõ. Ekũ bátémti Põl ne batay, básu bárak bárõ antí etok ne nkaysi bé anánj agu. ²⁰ Ke mpok ane bakoŋo Yesu bárõnj are bákap yi, afate apetnsem etok Lístra ne bhõ. Nényi nókõ, Banábas ne yi báro bárak Débe.

Põl ne Banábas bápetssem Antiok amem atú Siria

²¹ Põl ne Banábas báre ghati bo Mbok Ndíndí žti Yesu amem etok Débe. Beyá bo mánoko ne bábhõ békõŋo Yesu. Bõ Põl bápét ye nsem Lístra ne Ikóniom ne Antiok ane Pisidia. ²² Báré fyé bakoŋo Yesu nti mbanj eyõ enkem mánychye nõkõ bhõ manié bé mándók ambi béte kpirí ndũ nesikinti enap ne Yesu. BõPõl bággháti bhõ be bábhõnj beghõ beyá esõjari ke mánychwe ndũ nepém enén Mandem ábhák Mfõ wap. ²³ Põl ne Banábas báwap bõ batí ndu yéntiki ekeré Mandem. Báfyé bhõ amõ Yesu Acha mmu bõ básíki nti ne yi ndu nenikimuet ne netarénsay.

²⁴ Báfuat ye atú Pisidia, bárak atú Pamfilia. ²⁵ Aré, bággháti mbok Yesu amem etok Pega. Báfa Pega basep bárak Atália. ²⁶ Básõt achwinyén befú Atália bápetssem Antiok. Amem etok Antiok ké bõnto Yesu maníkimuet žti Banábas

ne Pól be ber'indu Mandem mémbák ne bhó ndü betik ebhen bákú ke bápetnsem Antiak. ²⁷ Báchwóbbhé nókó Antiak, babhijí Bó nkwo Yesu báchem nebhæet amot. Bághátí bhó menyij menkem ebhen bó bákú ndu betan Mandem, ne enyu Mandem ánéné mbi bé bo abhen bápú bo Israel mánsíkí nti ne Yesu. ²⁸ Babhak aré ne bakoŋo Yesu ndü mpáy batan.

15

Bóbatí nkwo Yesu bákem echeme egbo Yerúsalem

¹ Bo báfú Judéya bátwó Antiak bábhó betan bónkwó Yesu mándeme nako be, “Mandem apú kway bépéme mmu mbák babhiki syep yi bekoŋo ebhé Moses.” ² Pól ne Banábas bákém etanjí epúítí ne bhó éti ndaka wu keghó nti. Eká baka eyan émot be Pól ne Banábas ne mbók bakoŋo Yesu abhen Antiak mándók Yerúsalem, mángó bonto ne bóbatí nkwo Yesu éti ndaka wu. ³ Bafa bare ran mbó enyü nkwo Yesu bátó bhó. Ené bārən atú Fonishia ne atú Samária, báre téé ndü betak ebhen bechi ambi mángati nako bónkwó bé bo abhen bápú bo Israel mánoko mbok Yesu nkwo. Eyo échye bakoŋo Yesu beyá manák. ⁴ Báchwóbbhé nókó Yerúsalem, bónkwó, ne bonto Yesu ne bóbatí etak básot Pól ne Banábas ne bo bachak ne manák. Pól ne Banábas bághátí ye bhó menyij menkem ebhen Mandem ákwáká bo manka. ⁵ Ke mbók bakoŋo Yesu abhen bachi bónkwó Fárisi bághókó nókó n, báfáte babho bérem be, “Bábhon besyep bó, mángati bhó be mámbare bebhé Moses.”

⁶ Bonto Yesu ne bóbatí bapet bachoko beyijí ndaka wu. ⁷ Bátát noko aré ndu bārəm ndaka wu, Píta afate aghati bhó be, “Bóma, bárijí be Mandem anán ayap me nénti eneka te mpok ane áfuéré ansem bé ngati Mbok Ndíndí éti Yesu ntá bo abhen bápú bo Israel bé bó nkwo mangok, mánoko. ⁸ Ne Mandem mmu aríj bati bo mankem, atan kpónórón bé bo abhen bápú bo Israel bákway ménoko nkwo. Aká nó ndu áchyé bhó Éfónó Bedyere nkúbhé mbó enyu yi achye nyaka bhese. ⁹ Afonori bebú bhap ndu básíkí nti ne Yesu ne ake tón bé bese bo Israel séchí kekúrí ne bhó. ¹⁰ Ntí ane báyan ye memó Mandem, bégho mbák chon yi ambé nti achí bé yí? Ndaká yí báchyé batu ane ye chí bachímbi bhese babhiki kway nyaka bepoko ntá bo abhen bachi bakoŋo Yesu? Yé chí bese nkwo sébhiki kway bepoko batü yo. ¹¹ Ebhíki ri beka nó! Sénoko bé Mandem apéme bhese chí éti ber'indu ebhen Yesu Acha átónó bhese ne nkúbhé enyu yo ke apéme bó nkwo.”

¹² Píta arém nókó n, echeme enkem ékwén kpák ndu béghok ndu Banábas ne Pól bághátí bhó éti menyijí maknkay ebhen Mandem áchyé bhó betan, bákú nenti bo abhen bápú bo Israel. ¹³ Mánáná nókó bérem enyij ene bārəm, Jems afate abho bérem be, “Bóma, ghók ká enyij ene mērəm! ¹⁴ Símiön anan ághátí bhese enyü Mandem ábhó betan bé akon bo abhen bápú bo Israel nkwo, ne ayap mbók eyap be mámbák bóbbi. ¹⁵ Ne enyij ene yi árémé éko ndon amot ne menyij ebhen baremé kepinti bārémé mbó enyu básinjí be ¹⁶ ‘Ansem mpok, chon mpetnsem mpet ntee eket Debhít ené ékwéné. Chon njon eket ené ébáy mmæt amik nka yo empet ente. ¹⁷ Chon nka nó be bóbbho mankem mámbó beyan mbi bétwó ntá ya, yé chí bo abhen bápú bo Israel, mankem abhen mbíj be mámbák bóbbha nkwo. ¹⁸ Nó ke Mandem Acha mmu aká bo mándinjí menyij ebhen aréme tesáy.’” * ¹⁹ Jems arak ambi bérem be, “Ndu nkaysi aya, séképere sonri bó abhen bápú bo Israel abhen bátwó ntá Mandem.

* 15:18 Yijí ekáti Emos 9.11-12 ne Aisáya 45.21.

²⁰ Sénsiñ chí ekáti séngáti bhó be báké nyié nenyíé ne nya ane áfú ndú akap ane báchyé ntá mandem nsé, ne be mándó epúsí, ne be báké nyié nya ené manon amap ábhíki rón amik, ne be báké nyié manon. ²¹ Sénsiñ bó nò mbonyune bábhó bépay bebhé Moses ebhén amem bekeré nenikímuet bo Israel tentep, ndu yéntiki nywóbbhé neywémuet, ne bo yéntiki etók báriñi bhó.”

Básíñ ekáti ntá bônkwó abhen bápú bo Israel

²² Bónto Yesu ne bóbati ne bônkwó Yesu mankem bághó bé chí eríti nkaysi. Báka eyon émot be mányáp bo mánto Antiok ne Pól ne Banábas. Báyáp ye Sáilas ne Júdas ane nnyén eni nécháki néchi be Básabas. Bó bati apay bábhak bóbati nkwo Yesu. ²³ Ekáti ené báchyé bhó mándók ne yo éré rem be, “Besé bónto Yesu ne bóbati ne bônkwó Yesu mankem sékaka be bómáyese abhen bápú bo Israel awu Antiok, ne abhen Síria ne abhen Silísha. ²⁴ Séghok be mbók bo báfu fá ntá yesé batwo awu ne netón enap béchyé bhe esonori ne bafye bhe ebyok anti ené sébhíki tó bhó. ²⁵ Eti yo ke séchókó, seká eyon émot bé sényap bo sénto ntá yeka ne abhen ekon abhese, Pól ne Banábas, ²⁶ bo abhen báka newú eti Acha ywese Yesu Kristo. ²⁷ Sétó ye Júdas ne Sáilas ntá yeka. Mánan mángáká awu chon mángati bhe besí ne besí nkúbhé menyin ebhen sénsiñ amem ekáti. ²⁸ Echí bé sébhon nkaysi amot ne Efónjó Bedyere be séké chye bhe batu ácháki ane acha bebhé ebhen bábhónj bebhure. ²⁹ Nò chí be báké nyié nenyíé enen nefú ndú akap ane báchié ntá mandem nsé, ne báké nyié manon, ne yé chí nnya ane manon ami ábhíki rón amik. Ne be mándó epúsí. Mbák mándó menyin ebhen, chon émbak eríri ne bhe. Mánchokó sayri.”

³⁰ Bóbhó bati anwi báfa Yerúsalem barok Antiok. BóPól bábhíñi nkwo Yesu báchéme nebhuet amot bachye bhó ekáti ene barokó. ³¹ Bápay nokó yo, maníé amen áchi amem éfyé bo Antiok nti, bábhon manák. ³² Júda ne Sáilas babhak baremé kepinti. Bágháti bônkwó Yesu beyá menyin ndu béfyé bhó nti ne békwak bó mántan ndu nesikinti enap ne Yesu. ³³ Báchókó nókó aré ne bhó ndu nómbiñi mpok, bônkwó Yesu bátik bhó, ne manák be mámpénsem Yerúsalem ntá bo abhen bátó bhó. ³⁴ [Ke Sáilas akw nti bérop Antiok.] ³⁵ Pól ne Banábas báröp Antiok. Aré, bare tón, mángati nokó bo eyon Acha ne beyá bo bácháki nkwo.

Akóre akwén nenti Pól ne Banábas

³⁶ Ewak émot, Pól arem ntá Banábas be, “Sémpénsem ndu yéntiki etok ene ségháti eyon Acha are séngó ndú bônkwó báchi.” ³⁷ Banábas are yan bé mánsót Jón Mák yí ándók ne bhó. ³⁸ Ke Pól keka bé échí sayri besot yi mbonyune aró nyaka bhó etok Pamfilia ené bábhíki ne nanja betik ebhap. ³⁹ Eti yo, Pól ne Banábas bákéme beyá epúti kpát akóre akwén nenti nap. Banábas asot Jón Mák báchwé achwinyén, bárök Sáypros. ⁴⁰ Ke Pól ayap chí Sáilas. Bônkwó Yesu mánikmuet be berindu Acha mémbak ne bhó. ⁴¹ Pól asot Sáilas bárök Síria ne Silísha ené yi afyé nti nta bakwó Yesu abhen báchi are nti.

16

Tímoti arók ne Pól ne Sáilas

¹ Pól ne Sáilas barok baghaka Débe ne bafu nokó are barok Lístra. Nkonjo Yesu amot abhak aré ane áka nnyén bé Tímoti. Máyi abhak mmu Israel ane ánokó Yesu, ke aywi chí abhak mmü Griek. ² Bônkwó abhen Lístra ne Ikóniom bárém nyaka eriri eti Tímoti. ³ Eká Pól are yan besot Tímoti be ándók ne bhó.

Aku ye básyep yi mbonyune bo Israel bachi nyaka ndũ betok ebho ne bárĩji be chi Tímoti achi chi mmũ Grik. * ⁴ Arək ye ne P̄l ne Sáilas. Ndu báròn, mángati nako bo ndu yěntiki etok ene bachwəbhe are menyin ebhen bōnto ne bōbati etok abhen bachi Yerusalem bárémé, ne mánsemti nako bhó be mámbəre bebhe ebho sayri. ⁵ Eyo eku bakwo Yesu bárək ambi bésiki nti ne Yesu, ne mpáy yap anja andokə nako chi ambi.

P̄l aghó kenó amik anti fúú be bábhĩji yi ndũ etok Masidónia

⁶ P̄l ne Sáilas ne Tímoti baghat bafuət atú Frijia ne atú Galéshia mbonyune Efónó Bedyere abhíkí ka be mángati bo Eyoŋ Mandem atú Esia. ⁷ Bágháká nókó kékwoť ne ndiere ebhi Mísia ne Bitínia, béré yan beron atú Bitíni, ke Efónó Yesu keka bó mándók. ⁸ Eká baghat bafuət atú Mísia, bárók Troas. ⁹ Aré, P̄l aghó kenó amik antifú ne beti ndũ mmu Masidónia áté anikmuet andem nako ntá yi be, “Twó fá Masidónia kwak bhesé!” ¹⁰ P̄l aghó nókó kenó eko, séká bé Mandem abhĩji bhesé séndók séngátí Mbok Ndíndí ntá bō atú Masidónia. Témté wu, Mmə Lukas nchem ne bhó sétõnti mmuet bérõŋ aré. †

Lidia anoko Mbok Ndíndí eti Yesu etok Filipi

¹¹ Séchwe áchwi ane árõŋ Troas. Sérək téé ségháká Samótras, etok ené nnyén nékábhé. Egháká nókó ntinywop, ségháká Neápolis. ¹² Séfú nako aré, seko amik ségháká Filipi. Filipi abhak etok egbo atú Masidónia, ne abhak anten Mfo Rom. Sébhak Filipi ndu mpáy manywop. ¹³ Egháká nókó nywəbhe neywémuet bo Israel, séfú amem etok sérək angokonyén ndũ nebhuət ane sékáysi bé bo báchem are ménikmuet. Séchókó amik séndem nako kepi ne baghoré abhen báchémtí aré. ¹⁴ Ngoré amot ane aká nnyén be Lidia afú etok egbo ene babhĩji be Tiatíra. Abhak nkasíé ndũ nden ené échí mmuet chu ne éyá nkáp. Achye nyaka Mandem kenókó. Mandem aku yi anene nti eni aghók sayri ne anoko enyin ene P̄l árèm. ¹⁵ Bájwiti yi ne *efo eyi. Anik bhesé mmuet arem be, “Mbák básot me mbó mmũ ane anókó Yesu tetep, twó ká chókó eket eyá.” Anyiere bhesé enyu eyo kpát serək.

Báfyé P̄l ne Sáilas kenõŋ etok Filipi

¹⁶ Ewak émót, ené sérõŋ ndũ nebhuət nenikimuet, sétémeri móngosõŋ ane áchi nsem. Efónó ebúbə ebhak ne yi ékú are rém menyin ebhen bébhõŋ befakari. Eyo échye nyaka bo abhen bábhõŋó yí beyá nkáp. ¹⁷ Aghó nókó bhesé ne P̄l, abho bekonjo bhesé ambiki nako be, “Bōbhen chí bō betok Mandem mfay! Bághátí bhe enyu Mandem ápeme bho.” ¹⁸ Arək ambi beku nō ndũ beyá manywop kpát nti nébé P̄l, ayibhiri mmuet asáy efónó ebúbə ené échí ngosõŋ wu amuet be, “Ndũ nnyén Yesu Kristo nchí ghati wə be ómfú yí amuet.” Témté wu efónó ebúbə yo érõ ngosõŋ wu.

¹⁹ Ndu éfákári nō, bo abhen bábhõŋó yi bághó be mbí wap bebhõŋ nkáp áchõnti. Bákém P̄l ne Sáilas, báya gbaka gbaka gbaka bárək nefisie, besí bōbatí etok, amem ekeré manyé. ²⁰ Bágháká nókó aré bárem be, “Bōbhen chí bo Israel ne báchyé esõŋori amem etok eyesé. ²¹ Bátõŋ bhesé bepiñítok ebhén ebhé eyesé ébhíkí ka be sénkõŋó. Séchí bo Rom ne sépú kwáy békõŋo bepiñítok ebhap.” ²² Beyá bo abhen bachi are bachem ne bō ngosõŋ wu bebhat

* **16:3** Bo Israel bachi nyaka Lístra ne Ikóniom. Ndu P̄l áyàn be bo Israel mangok enyin ene yi ághátí bhó, aku básyep Tímoti. Bo Israel bárĩji nyaka be babhiki syep Tímoti mbonyune etayi achi nyaka mmu Grik, ke máyi mmu Israel. † **16:10** Lukas mmu asĩjí ekátí ené achem mmuet ne bōP̄l, are kə ne bhó.

boPól barak amuet. Batanjá manyé báchyé eyon, báyók bó nden amuet ne bádén bó ne bekpa. ²³ Bádén nókó bhó sayri, báguép bhó ekerékenon, bághati mmu ane ábhábhéri ekerékenon bé ánsót mpok bé báké bue. ²⁴ Mbabheri wu ághókó nókó nò, asot bhó, arak afyé ndu móket ane achi te amem. Báfyé bhó beko bekak. † ²⁵ Ke égháká nókó mbò néntibheti, Pól ne Sáilas babho menikmuet mánkway nòkò bakwáy ndu bebíti Mandem, batí bókemon bachak mángoko nòkò. ²⁶ Bápére ghó nenyikisi mmik ékwén, kpát mmik ane báte ekerékenon aré anyikisi. Babhinywop ánéne ndü mmuet yap témté, ngem ené báfé bókemon ne yo ékánári enkem, ékwénti amik. ²⁷ Mbabheri ekerékenon afate. Aghó nókó babhinywop fufú, akaysi bé bókemon mankem bábue. Agwop akparenja ywi ndu beway mmuet. ²⁸ Ke Pól abik arem be, “Óké way mmuet. Besé mankem séchi fá!” ²⁹ Mbabheri wu arem bé mántwó yí ne erónó. Bátwó nókó ne yo, arak ekerékenon ntiét ntiét akwén ndü bekak Pól ne Sáilas angweme nòkò ne becháy. ³⁰ Asot ye bó nefi abhép bó bé, “Botá, chon nka yí ke Mandem ampeme me?” ³¹ Bákéme yí be, “Nokó Yesu Acha ne chon Mandem ampeme wo ne efo eye enkem.” ³² Bò Pól bághati ye yí ne efo eyi Mbok Ndíndí éti Yesu Acha. ³³ Nkúbhé beti ebhò, asot bhó témté aso befuet ebhap. Pól ne Sáilas bájwiti yí ne efo eyi enkem. ³⁴ Asot ye bó eket eyi achye bhó nenyié. Yi ne efo eyi enkem bájwi ne manák be mánóko Mandem. ³⁵ Néyí nókó bò batí etak bátó bò mbíñ nkú ntá mbabheri ekerékenon ne eyon be, “Dó bóbho mándók!” ³⁶ Mbabheri ághókó nókó nò arak aghati boPól be, “Bóbatí báto eyon be ndò be mándók. Bákway ye beon. Mánkò sayri.” ³⁷ Ke Pól arem ntá bo mbíñ nkú be, “Báway bhese ne mantem besí bho, mámesé bhese ekerékenon ené bábhiki tan bhese yéndu sechi bò Rom. Néne, báyan sémfú séndók bhésé bhésé? Wáwák! Bò babhōn bōbatí bábhōn bétwō ndu mmuet eyap mámfere bhésé.” ³⁸ Bò mbíñ nkú bápētsem baghati bōbatí enyīñ ene Pól areme ne bāghókó nókó bé Pól ne Sáilas bāchí bō Rom, becháy bekem bō. ³⁹ Babhōñ bōbatí bārók ye mánikmuet ntá Pól ne Sáilas be mámfónórí bhó. Báfere ye boPól ekerékenon, mánikmuet ntá yap be mándó etak eyap. ⁴⁰ Pól ne Sáilas báfu ye ekerékenon, bārak eket Lídia. Bátémeri bōnkwo Yesu are bāchíe bhō maníe ne báfyé bó nti. Báfá ye etak eyo.

17

Enyīñ ené ífakári Tesalónika

¹ BoPól bārak báfuét betak Amfipolis ne Apolónia báchwop etak Tesalónika, nebhuet ane ekeré nenikimueti bo Israel echi. ² Pól arak achwe amem ekeré nenikimueti eyo. Yéntiki ebhak yí áróñó, enyu eyo ke yí àkè nyaka. Ndü bōsonde barat are fyé mbok ne bhō ndu beka bō mámbōñ nejwīwem ndü menyīñ ebhen bechi amem Ekátí Mandem, ³ ne anene nòkò ne anton nòkò be Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto, abhōñ nyaka begho esonori ne angú, ke ampētsem ndü nepém. Pól are ghati bhó be, “Yesu mmu nchí ghati bhe menyīñ éti yí ke áchí Mpeme Mandem afyé nyaka bariép be áto.” ⁴ Mbok eyap mánóko, bāchém mmuet ne Pól. Beyá bō Grik abhen mánikmuet ntá Mandem bo Israel ne beyá maném baghoré etak eyo mánóko nkwo, bāchém mmuet ne boPól mbò bakoño Yesu. ⁵ Ke mbok bo Israel bábhōñ mpabhamík ne boPól. Manyokoti bo abhen bāghabhe ghap ne báku bo mánguép ebyok etak. Bārók bádákati

† 16:24 Beko: Chí mbíñ menok ene bo Rom bágwot nyaka bo bekak be báké bue mamfu ekerékenon.

babhinywəp bəchwə amem eket ene mmu ane áká nnyén be Jáson ndu beyan Pöl ne Sáilas be mánsət bhə mandək ndü nchemti bo abhen bachi nefi. ⁶ Ke ndü bəbhiki ghə bəPöl, báya Jáson ne bönkwə Yesu bəchák gbaka gbaka bəbək ntá bəbatí etək ne bhə, mambiki nəkə be, “Bə abhen bəkə mbänkem mánchye nəkə esəñəri bátwə fá nkwó ⁷ ne Jáson asət bə afyé anywəp. Bə mankem bákə menyin ebhén bétəñ bə bápú bhæere bebhé mfə ngo ane Rom mándeme nəkə be Mfə achák áchí ane aka nnyén be Yesu.” ⁸ Bəbatí ne bətək bəghók nókó nó, batí átaka bhə amem. ⁹ Bákə Jáson ne bönkwə bhə bəghókə nkáp ndu betəñ be bápú pere chye esəñəri. Báro ye bə mandək.

BəPöl barək etək Béroa

¹⁰ Egháká nókó ne beti, bönkwə bátin bákə Pöl ne Sáilas bábəe barək etək Béroa. Aré, bərók bəchwé ekeré nenikimuetí bo Israel. ¹¹ Bo Israel abhen Béroa bəbhəñ nti begbok mbok Yesu ané Pöl ne Sáilas bəghəti bhə écha abhen Tesalónika, mbənyune básiepti nyaka Eyəñ Mandem ne beyá ekwak. Bəre chak Ekáti Mandem begħə mbák menyin ebhen Pöl átəñ bechi tetep. ¹² Ekə beyá-bhap mánoko Yesu Acha. *Maném bagħoré Grik ne beyá bəbhakanem mánoko nkwo. ¹³ Ke bo Israel abhen Tesalónika bəghókó nókó be Pöl ághati Eyəñ Mandem etək Béroa nkwo, bərók aré mányikisi batí bo, be mánchye bəPöl esəñəri. ¹⁴ Témté wu, batí bə nkwo Yesu bátik Pöl be andək te angəkonýen, ke Sáilas ne Tímoti bəróp Béroa. ¹⁵ Bo abhen bəróñ ne Pöl, barək ne yi kpát bəgháká Atens. Pöl aghati ye bhə mpok ane bápətnsem bə mángátí Sáilas ne Tímoti be mánjəñ mbi mántemeri yi ayak amem etək Atens.

Enyin ené éfakəri ne Pöl etək Atens

¹⁶ Ené Pöl ánoñ Tímoti ne Sáilas etək Atens, nti néré səñəri yi amem begħə bə etək éjwí ne bebħó njə ene bo básət mbə bəmandem. ¹⁷ Eká are rəñ ekeré nenikimuetí bo Israel yəntiki nywəp ankem nəkə epúiti ne bhə ne bə Grik abhen mánoko nyaka Mandem nkwo. Arəñ nyaka nkwo nefisie yəntiki nywəp anka nəkə enyumót ne bo abhen bátwə áré. ¹⁸ Bəfú bəbhak abhen bátəñ menyin ebhen békə ndón ámət ne bakoño Epikurəs ne bə Stoik, * Bə nkwo bəkəm nyaka epúiti ne yi. Pöl ághati nyaka bhə menyin éti Yesu andeme nəkə bə chəñ bawú mámpətnsem ndü nepém. Eká mbək eyap bərə way Pöl mandeme nəkə bə, “Echiñti enyin ene nkwo árəm nó mbəñ yi?” Bəchák be, “Echi mbə be yi ághati bhə chí éti bəmandem abhen sébhíki riñi fá etək ene.” ¹⁹ Básət Pöl barək Ariyopagos, nebħæt ane bəbatí bəchəm nəkə nyaka, bərəm ntá yi be, “Səkəñ bəriñi éti menyin beko ebhén ótəñ. ²⁰ Menyin ebhén órəm bechi maknkay ntá yesé ne séyən bəriñi mbəñ enyin ene órəm.” ²¹ Bəre rem enyu eyə mbənyune bo Atens ne mankə mankem abhen bəchí aré bəkəñ nyaka bəchókə begħok ne bəfyə mbok éti barak akə.

²² Pöl afate ye ate néntí bə echemé Areopagos yə abho bərəm be, “Bə Atens, ngo bə bəfyé ntí ndü baraká bəmandem tontó. ²³ Ené nchí kə etək mfyé nəkə amík ndü menyin ebhen bəchye kenókó mbə bəmandem, ndək ngaka nebħæt amot ane efeme akap echi, ngó ndu básin aré be, ‘Ntá mandem ane bo bəbhiki riñi.’ Mandem ane nə bə bəchye kenókó yəndu bəbhiki riñi yi ke méghati bhe menyin éti yi. ²⁴ Mandem mmu ághókó mmik nkem ne yəntiki enyin ene échí aré, yi ke áchí Acha ane ábhəñó betəñ menkem amfay ne fá amík. Apú chəkə amem beket ebhén bakwəñwəñ bəghókó. ²⁵ Ne nkwəñwəñ apú kwáy békə

* **17:18** Bo Epikurəs chí bə abhen bakaysi nyaka be nném enyin ndü nepém chí menyin ebhen bəchye mmu manjək.

yěnyij anchyé yí mbonyune yi apu chép yěnyij. Yimbəŋ ke áchyè nepém ne ýyú ne yěntiki enyij échák ntá yěntiki mmu. ²⁶ Ayámbi aghókó nyaka mmú amət ne amuet mmu wu kě manerékeré bho ankem fá amik áfú. Apére ghoko yěntiki nneréket, ayambi abhare nebhuet ane bōneréket wu bábhák ne mpok ane bó bábhónó bébhak aré. ²⁷ Mandem aká enyu yə bé bó mánján yi ne ndu báyan yi mbə mmú ane ámò ne amó beyaj enyij amem ejuri, mánkway berij yi. Ke sayri sayri, Mandem abhíkí sap nekə ne yě mmu ywese amət. ²⁸ Echi nkúbhé mbə enyú mmú ywəka amət árémé nyaka be, ‘Nepém enesé néfú chi ntá yi, ne yí ke áchyé bhesé betaj sékò, ne yí ke áká be sembəŋ nepém.’ Echi mbə enyú mbək batemé bakay bheka bárémé be, ‘Besé nkwó séchí bə abhen Mandem.’ ²⁹ Těndu séchí yé bə Mandem, séké kaysi bə Mandem achí mbə enyij ené mmu ákwəy bésot gol ne yě chí silbha ne yě chí ntáy angoko ne kebon ekí ne éka eyi nkwə. ³⁰ Mandem aféré ntí ndu menyij ebhen bo bákú ndú mpok ane bə babhikire riŋi nkaysi yi. Ke néne, ághāti bo mankem mbankem be yěntiki mmu antiknsem ndú bebú ebhi, ³¹ mbonyune abháré nywəp enen yi átəŋ bə mankem enyu ene echi chak. Anáj ayap mmu ane átəŋ manyé yə, ne atəŋ eriŋ beka bə mmik mankem mándíŋi mmu wu, ndu áká yi ápérnsem ndú nepém.”

³² Mpok bághoko ndu Pəl árəme ɛti neperənsem ndú nepém, mbək eyap bare yəkə yi, ke bachak barem be, “Sékəŋ be ómpet ómfuət ɔngati bhese ɛti neperənsem ndú nepém.” ³³ Pəl arə ye bó afú arək. ³⁴ Ke mbək bákəŋo yí. Bəbhə mánókə. Dionisios, mmú echemé Ariyopagos, ne ngərə ane áká nnyén bə Damaris ne bo báchák babhak ndú nkwə bho abhen bakoŋo Pəl.

18

Pəl aghati Mbok Ndíndí amem etək Kərint

¹ Pəl afa Atens arək etək Kərint. ² Atemeri mmu Israel amət aré ane aka nnyén be Akwíla, mmú atú Póntəs. Ebhikire tat nyaka, ené Akwíla ne ngərə ywi Prisíla bāró etək Itali mbonyune Klauidəs Mfə Rom, achye nyaka eyəŋ bé bo Ju mankem mámfá Rom. Pəl arək beghə bhə. ³ Babhəŋ nyaka awó-betik ámót ne Pəl, nó chí betik béghókə bétəm ne nden. Pəl achəkə ne bho mángoko nəkə bétəm. ⁴ Pəl are rəŋ ekeré nenikímueti bo Israel ndú yěntiki nywəbhé neywəwəmet enap ankem nəkə epəiti ne bhə ne anu nəkə be bo Israel ne abhen Grik mánókə menyij ebhen yi ághāti bhə ɛti Yesu.

⁵ Mpok Sáilas ne Tíməti báfú atú Masidónia báchwəbhé Atens, Pəl arə betik beghoko bétəm arəbhe ka chí betik beghati bo Mbok Ndíndí ndu mpok nkem ane yi ábhəŋó, anu nəkə beka bo Israel mángó kponorəŋ be Yesu ke achí Mpepe Mandem afyé nyaka bariəp be átó. ⁶ Ke bó keka ne yi. Mánəkəti nəkə yi. Akwet nden éne echi yi amuet, arəm be, “Ntú bebú bheka arəp ne bhe. Aməya achí pépəp. Nəbho echəŋ ntíknsəm ntá yeka ne ndəbhe rəŋ chí ntá bo abhen bápú bo Israel.” ⁷ Afa ye aré, arək achəkə eket mmu amət ane aka nnyén be Títios Jóstəs. Jóstəs abhak mmú ane áchyé Mandem kenókó. Ekeré yi ébhák kekəwət ne ekeré nenikímueti bo Israel. ⁸ Mmú amət abhak aré ane aka nnyén be Kríspəs. Abhak münti ekeré nenikímuet. Yi anoko Yesu Acha ne efo eyi enkem. Beyá bə Kərint bachak abhén bághók nyaka menyij ebhen Pəl árəm mánókə nkwə, ne bájwiti bhə.

⁹ Beti mémət, Yesu Acha aghati Pəl ndú kenó amik anti fúú be, “Óké cháý. Dók ambi béghátə bə ɛti ya. Kéchəkə kpak. ¹⁰ Nchí ne wə ne yě mmu apú kway beku wə enyij. Beyá bo bachi etək ene abhen babhak chəŋ bəbha.” ¹¹ Pəl arək ye ambi béchókə etək eyə ndu mmíe ne batəŋ átándát, antəŋ nəkə Eyəŋ Mandem.

12 Bø Rom bákú nókó Galío góbbhanø atú Gris, bo Israel abhen bachi are bágwót nnet ne bákém Pól bárøk ndu acha manyé ne yi. 13 Aré, bággháti Galío be, “Mmúne ánu beka bo mányché nókó Mandem kenókó enyu ené ebhé yesé épu yan mmu anka.”

14 Ke mpok Pól áyan berem enyih bé ántáná mmuet, Galío arem ntá bo Israel be, “Bø bo Israel, mbø yí aka chí ebéptí enyih ne yé ndak abáaba, mbø nkáá ne bhe. 15 Ke tēndu ndak ane achi chí éti menyih ebhen bo bárēm ne manyén bo ne bebhé ebheka, be babhøn mändíní enyü bátan wu. Mpú kwáy betán ayø barak.” 16 Galío árem nókó nø, abók bhó be mámfú amem acha manyé. 17 Bafu nakø, bakem Sostēnes mmu ane achi nyaka münti ekeré nenikímuet eyø bádén nefi acha manyé. Yé nø, Galío ake fyé ntí aré.

Pól afú Korint arøk Antiøk

18 Pól apet atat ne bönkwø Yesu abhen Korint ndü beyá manywøp. Arø ye bhø, asøt achwinyén arøk atú Siria ne Prisila ne Akwíla. Báchwøbhé nókó etøk Kenkreyá, Pól amu ntí betøn be ábháré bariet amem yi afyé besí Mandem. 19 Báchwé achwi bárøk Efesø. Pól arø Prisila ne Akwíla angøkonyén arøk achwe amem ekeré nenikímuet, are kém epúíti ne bo Israel. 20 Nkwø wap abhen mánóko bárem be Pól ántát ne bhø ke yi keka. 21 Pól arem chí be, “Mbák chí nkaysi Mandem chøn mpetnsem fá ntá yeka.” Arem nøkø nø, arø bhø achwe áchwí bare røn.

22 Agháká nókó Seséria akø etøk, arøk akaka nkwø Yesu abhen bachi aré, asep arøk Antiøk. 23 Atát nókó aré mpáy manywøp, afa are kø betøk ne betøk atú Galëshia ne Fríjia, amfyø nøkø bakoño Yesu mankem ntí ndü nesikínti enap.

Apólos atøn Eyøn Mandem etøk Efesø ne etøk Korint

24 Mmu Israel amøt ane áká nnyén be Apólos atwø Efesø. Etøk nebhe eyi ébhák Aleksándriya. Yi achí nyaka mmu ane áriní berem kepi ne ariní Eyøn Mandem sayri. 25 Mánan bátøn nyaka yí mbi Yesu Acha ne ágháti nyaka bo menyih abhen bédü yi anti begháti bo éti Yesu nkúbhé mbø enyu bø bechi. Ke ariní chí nejwiti enen Jøn atønø bo. 26 Amem etøk Efesø, Apólos abho bégháti bo menyih éti Yesu amem ekeré nenikímuet kebhøn becháy. Prisila ne Akwíla bágghókó nókó Eyøn Mandem ene yi ágháti bhø éti Yesu, básøt yí eket eyap, mánánja batøn yi menyih ebhen béyíní mbi Mandem nkúbhé mbø enyü bechi. 27 Apólos áka ntí bérøn Akáiya. Bøbati bakoño Yesu abhen Efesø báfyé yi ntí ne básin ekáti ntá bakoño Yesu abhen Akáiya beka be mánsyepi yi sayri. Aghaka nøkø aré, akwak tontó bo abhen Mandem atøn bø berindu ne mánóko. 28 Aré, are kem epúíti ne bo Israel besí bo mankem. Adebhe nøkø bø amik ndu epúíti eyø ne are söt menyih ebhen bechi amem Ekáti Mandem betøn kponorøn be Yesu ke achí Mpeme ane Mandem afyé nyaka bariet be átø.

19

Pól aghati mbok Yesu etøk Efesø

1 Ené Apólos áchi Korint, Pól are kø atú Esia. Akø kpát aghaka Efesø. Atemeri mpay bakoño Yesu aré. 2 Abhép bhó be, “Efónø Bedyere atwø ntá yeka mpok mánókó Yesu?” Bákéme yi bé “Ae! Yé chí beghok be Efónø Bedyere achí sébhíki re ghok.” 3 Pól abhép bhó be, “Ntí ane bájwítí ye nyaka bhe achi be yi?” Bákéme yi be, “Chí éti menyih ebhen Jøn ágháti bhø ke bájwítí bhese.” 4 Pól abho ye beka bø mánjwímem. Arem be, “Jøn ájwítí nyaka bo betøn be bátiknsem ndü bebü

bhap angati nõkõ bo Israel bé bábhõn ménõko mmu ane átwò yi ansem, nõ chi Yesu.” ⁵ Bõ Efesõs bhõ bághókó nõkó nõ, báka bájwítì bhõ mbõ bo abhen mánõko Yesu Acha. ⁶ Põl anyanã ye bõ amõ anti. Efõnjõ Bedyere abhak ne bhõ, bábhõ berem beyõnjõtõk nyãnjã nyãnjã ebhén bõ babhiki ghók, mándem nõkõ menyin ebhén Mandem afyé bhõ anti. ⁷ Bõ mankem babhak mbõ batí byo ne apay.

⁸ Põl abhak Efesõs ndũ batan arát andak nõkõ ekeré nenikímuet beghati bhõ Eyõn Mandem kebhõn becháy ankem nõkõ epáítì ne bhõ ndu áyàn be bõ mándínjì, mánoko, enyũ Mandem áyàn bõ mambak ne yi mbõ Mfõ wap. ⁹ Ke mbak eyap báchók batú kenoko enyin ene Põl arèm. Báre rem chí bebéptì menyin ãtì mbi Acha besì bo mankem. Ndu bakù nõ Põl asõt bo abhen mánókó arak ne bhõ, ankem nõkõ epáítì ne bhõ ãtì Eyõn Mandem amem áchá Tiránõs yẽntiki nywõp. ¹⁰ Arõk ambi békũ enyuyõ ndũ mamié ápay. Ekũ bo mankem abhen báchí atú Esia, bághók Mbok Ndíndí ãtì Yesu Acha, nõ chi bo Israel ne abhen bápú bo Israel.

Bõ Séva báre yán mbi bébhõn betan amfáy befõnjõ bebú

¹¹ Ndũ Põl átõn Eyõn Mandem, Mandem achye yí betan békũ menyinjì maknkay ebhén bo bábhikire ghó. ¹² Ekũ kpát bo babho besõt bebhókó nden ebhen bétése besì ne nkú yi, mámbare nõkõ amuet bõmame, ne bõ mántan nõkõ, ne befõnjõ bebúbèbũ mémfu nõkõ bo amuet.

¹³ Mpãy bo Israel babhak are abhen bákõ mánkũ nõkõ befõnjõ bebúbèbũ mémfũ méndõ bo abhen bo besõnjõri. Báre mõ bébok befõnjõ bebúbèbũ ndu nnyén Yesu Acha nkwó. Babho ye berem ntá befõnjõ bebúbèbũ be, “Ndu nnyén Yesu mmu Põl ághátì bo ãtì yi, fú ka yi amuet.” ¹⁴ Bõ Séva bati tándrámõt bare kũ nõ. Séva achi nyaka mũngo bachiãkap Mandem amõt. ¹⁵ Ewak émot efõnjõ ebúbũ eghati bhõ be, “Ndínjì Yesu, ndinjì Põl, ke báchí ntiki bho?” ¹⁶ Mmũ ane efõnjõ ebúbũ esõnjõri yí akwén bõ amuet arakati nden eyap ne aták bõ mankem kpát bábué báfú bebho bewõ ne befúet amuet. ¹⁷ Bo abhen báchì Efesõs mankem, bo Israel ne abhen bápú bo Israel bághókó nõkó ndak ané áfákárì, becháy békém bõ bábhõ bechye nnyén Yesu Acha kenókó. ¹⁸ Beyã bo abhen mánókó babho befũ kponorõn mánsu nõkõ bebéptì menyin ebhen bo bákũ. ¹⁹ Beyã bõ abhen bákũ baraká mandem nsé, bátwò ne bekátì-njõ ebhap menkem básõnj bhõ besì bo mankem. Ne mbõ batí nyaka bhõ ti mbũ bechye nkáp ane aghaka bebhõk silbha nka besa bepays nsem byo (50.000). * ²⁰ Ekũ Eyõn Mandem ataka mban ne mban, endak nõkõ chí ambi ne betan.

Ewat ené bo bákũ etõk Efesõs

²¹ Menyin ebhen befákárì nõkó, Põl akũ ntì eni bé yí abhõn befúet atú Masidónia ne atú Akáiya ampetnsem Yerúsalem. Arem be, “Nnáj ngáká aré, mbõnj berõnj Rom nkwo.” ²² Ató ye bakwak abhi batí ápay, Tímõti ne Erástõs, bé mándók ambi atú Masidónia. Yimbõnj arõp ansem atú Esia ndu mómbinjì mpok. ²³ Mpok yõ, esõnjõri ebhõ etõk Efesõs ãtì Mbi Yesu Acha. ²⁴ Ntenátèn achì nyaka aré ane áká nnyén be Demétriyõs. Asõt nyaka Silbha ankũ nõkõ bõbekeré mandem nsé ane bábhinjì be Atémis. Awó-betik ebhi are chye yí ne bo báchák abhen bákũ bhõ beyã nsay. † ²⁵ Demétriyõs abhinjì bhõ báchémm

* **19:19** Ebhõk émot ékway nyaka ndu bechye akap ane nkubetik ndũ nywõp nemõt. † **19:24** Atémis achi nyaka mandem ngoré ntá bõ Grik ane bo bakaysi be yi ke áchye nebhe.

nebhuet amot, arem be, “Botá, báriņi bé keném ekese kenkem kéfù chí ndù awó-betik ane. ²⁶ Bě babhōj bāghō ne bāghōk enyij ené Pól akà, puyē chí ndiere fá Efesos, ke atú Esia ankem. Akū beyá bo báka ne yi ndu yi árēm be, ‘Bomandem abhen bo bāghókó ne amō bápú bo mandem wáwák!’ ²⁷ Akway béchōņti ye betik ebhesé ebhen mbák sébhíkí sōt mpok. Akway beka nkwo bé bo báképerē sōt ekerákap mandem ngōrē Atémis, mbō enyij. Mbák émfákári nō, Atémis mmu áchí mandem ngo ywese apú perē bhak yēnyij. Ne yí ké yēntiki mmu atú Esia ne bō mmik mankem bāchyē kenókó!”

²⁸ Bō bāghók nókó enyij ne Demétriyos areme, batí átaka bō amem, bábho bébik mandeme nōkō be, “Atémis, mandem bō Efesos, chí mandem ngo!” ²⁹ Ebyok ékwēn etok Efesos enkem. Bo barok ayak bákém Gáyos ne Arístakos báya, bārōk amem acha etok ne bhó. Gáyos ne Arístakos babhak bō Masidónia abhen bákō ne Pól. ³⁰ Pól are yāņ berōņ ndū nchemti-bō bhō be ádem enyij, ke bakoņo Yesu kechye yí mbi be ánkū nō. ³¹ Mbak bōbatí etok bābhák mamūere bhi. Bōbhō bátó nkwo eyōņ menik yi mmuet be ake sá ekak amem áchá. ³² Ebyok ékwēn amem áchá mbonyune beyá bho bābhíkí riņi nyaka mbōņ ndak ane achi amik. Ebhak ye be mbak bābik mándōkō nōkō eyap ebhe, bāchák mántaņ mandōkō nōkō eyap. ³³ Mbak eyap bāghó nókó ndū bo Israel bátó Aleksánda ambi, bákáysi bé yí ke átwō ne esōņōri, éká Aleksánda asá áwō amfay ndu áyāņ bérēm enyij ndu bétāņa mmuet. ³⁴ Ke báriņi nókó bé áchí mmu Israel, bápét bābho bewat mandeme nōkō be, “Atémis, mandem ane bō Efesos, chí mandem ngo!” Barok ambi beka enyuyō ndū maņōkō nywōp ápáy. ³⁵ Nsiņí-bekati ane etok Efesos anu kpát akū mbaņ akwen. Abho ye berem be, “Bo Efesos! Agha abhíkí riņi be etok Efesos ke ébhābheri ekerákap ene Atémis ne ntay mandem enen néfú amfay nékwéné fá amik ntá yese? ³⁶ Tēndu yē mmu apú kwáy bétāņa menyij ebhen, bābhōņ mbū béchókó chí kpák kechye esōņōri. ³⁷ Bāsōt bōbhen bátwō fá ne bhō ené bābhíkí ghep yēnyij amem ekerákap eyese ne yē ebépti enyij bābhíkí rem ēti Mandem aywese ³⁸ Sébhōņ bō batí ne manywōp ane bātāņ manyé. Mbák Demétrios ne bō éka bābhōņ ndak ne mmu, mántwō aré ne wú be mántāņ. ³⁹ Ke mbák ndak áchák áchí ané báyaņ berij, chōņ mányure wú amem áchá etok ndu nywōp enen manyé. ⁴⁰ Nchí rem enyune ne ntí be, bākway bechye bhese esōņōri bé sētōwō ne ebyok etok enyu ené, mbák mámbép bhese, sepu bhōņ enyij ené sérēm.” ⁴¹ Arémé nókó nō, aghati bhó bé mángūrē. Echem étaka.

20

Pól arak atú Masidónia ne etok Gris

¹ Ebyok eyō émay nókó Efesos, Pól abhiņi bakoņo Yesu. Arem kēpi ne bhó ndu béfyé bō nti. Arō ye bhó abho berōņ atú Masidónia. ² Ndū árōņ, are fyé bakoņo Yesu ntí amem betok Masidónia menkem, kpát achwōp etok Gris. ³ Abhak aré ndū bātāņ árát. Ndu átoņti mmuet bēsōt áchwi andok Síria, aghók bé bo Israel bápá békem yi. Ayibhiri nti eni arōbhe sōt chí mbi atú Masidónia békó amik ámpétensem. ⁴ Bo abhen bákō ne yi babhak Sopáte mmō Pírōs mmu etok Béroa, ne bō Tesalónika bati apay, nō chí Arístakos ne Sekúndus, ne Gáyos mmu etok Débe, ne Tímōti, ne bo atú Esia bati apay, nō chí Tíkikōs ne Trofímōs. ⁵ Etárē nókó, bō bārō bhese* bārōk ambi menoņ bhese etok Troas. ⁶ Sēsōt achwinyén etok Filipi, séré koņo bhō, mpok epā bo Israel ené bret ane kebhoņ yis éfuérē.

* 20:5 Bese: “Bese” átoņ be bebho ndū ndōņ ane, Lukas mmu ásiņi ekāti ene achem ne bōPól.

Sékó anyén anyen ndü manywɔp átáy sètéméri bhɔ Troas, ne sébhák aré ndu manywɔp tándramɔt.

Pɔl akɛ mmu ane ágú apetnsem ndü nepém

⁷ Ndü nywɔp enén mbi ndü sónde, séchókɔ ne bɔnkwɔ nebhuɛt amɔt ndü Nenyie Eta. Pɔl abhɔŋ nyaka bérɔ betí. Eká arem kepi ne bhɔ kpáte nenti betí. ⁸ Beyá berɔjɔ bébhak ndü móket ane áchí amfay ane bhesé ne bhɔ séchémé aré. ⁹ Esakámú amɔt ane áká nnyén be Yútíkɔs abhak ndü échíkí ene nyéséket chókó. Móket ane séchí are abhak ndü neɔk eket enen nejwi arat. Ndü Pɔl árɔŋ ambi bégháti bhɔ menyin ndü erɔri mpok, Yútíkɔs abho memɔk kenó. Akwén nókó kenó, amok akwén amik nefi. Bápére sep be mámpókó yi agú. ¹⁰ Pɔl aseɔ ye amik akuri akém yí ne amɔ ápáy abhene, arem be, “Báké cháɔ, achí nepém”. ¹¹ Pɔl apet ye nsem amfay. Mányie nókó Nenyie Acha, arem kepi ne bhɔ ndü erɔri mpok tɛ nywɔp néyí. Arɔ ye bó arɔk. ¹² Básot esakámu wu bápetnsem anywɔp ne yí mbik ne beyá manják anti.

Pɔl akɔ béfú Troas bérɔŋ Milétɔs

¹³ Séyámbi ndu áchwí senok berɔŋ Asɔs. Yimbɔŋ anaŋa ati nyaka békó amik. Séré rɔŋ né nkaysi bé Pɔl arɔbhe temeri bhesé etɔk Asɔs ne sɛnsɔt yí aré. ¹⁴ Atéméri nókó bhesé Asɔs, achwe nkɔ́ ndu áchwí ane sechi amem ne besé mankem sérók Mitilene. ¹⁵ Néyí nókó, sérók séchwɔp nechyenyén Kios. Népét néyí nókó, sɛnók séchwɔp Sámɔs, ne ndü ntinywɔp ségháka Milétɔs. ¹⁶ Pɔl anáŋ ati nyaka be sémfɛt kete Efesɔs, mbɔnyune abhiki yáŋ nyaka be sɛnchɔŋti mpok atú Esia. Are wene be mbák Mandem ánkwak, yí ánchwɔp Yerúsalem ndü nywɔp Epá Pentekɔs.

Menyin ebhen Pɔl aghati bɔbati nkwo Efesɔs ke árɔ́ bhɔ

¹⁷ Ségháká nókó Milétɔs, Pɔl ató eyɔŋ be bɔbati nkwo Yesu abhen Efesɔs mántéméri yi are. ¹⁸ Bátéméri nókó yi, aghati bhɔ be, “Bé babhɔŋ báriŋi ndü nepém ena néchí mpɔknekem ane menchí atú Esia bébhɔ nywɔp enén mbi bégháka echɔŋ. ¹⁹ Nchí kɛ nyaka betik Yesu Acha ne nesepɛtmɛt nenkem, ne babhese amik éti mamɔ ane átwɔ ntá ya ndü bo Israel bápá beye me ndü esɔŋɔri. ²⁰ Báriŋi ndü ntwɔ ntɔŋ Eyɔŋ Mandem ntá beká bho ne nkɔ nɔkɔ beket ne beket nke bhesé yenyin ené ékwáy bekwak bhe. ²¹ Nde ya batú bo Israel ne abhen bápú bo Israel bé mántiknsem ndü bebú ebhap mánkɔŋɔ Mandem ne bé mámbɔŋ neka ne Acha ywese Yesu Kristo.

²² “Néne, mérɔŋ Yerúsalem nkúbhé mbo enyü Efɔŋɔ Bedyere ányiere me, yendu mbíkí riŋi enyin ené éfákari chɔŋ ne me aré. ²³ Ndiŋi chí be Efɔŋɔ Bedyere ágháti me bé yéntiki nebhuɛt ane nchwóbhé chɔŋ bo mámfyé me ekerékenɔŋ ne mányhe me esɔŋɔri. ²⁴ Ke mpú sot nepém ena mbo enyin. Nchí yáŋ chí be njet tendü ngwenti, nnáná betik abhen Yesu Acha áchyé mé nkɛ. Betik ebho chí bégháti Mbok Ndíndí éti berɛndu ebhen Mandem ábhɔŋɔ ne bo.

²⁵ “Nnán nkɔ mbán ne mban, ngáti bhe enyü Mandem ábhák ne bo mbo Mfo wap, ne néne ndiŋi bé yé mmu yweka amɔt apú pere ghó me. ²⁶ Nchí ghati ye bhe echɔŋ bé mbák mmu yweka amɔt arɔp ansem aném ebhi amo aya apu are. ²⁷ Ngáti bhé yéntiki enyin ené éyíŋi nkaysi Mandem ne ye émot mbíkí bhesé. ²⁸ Kém ká mmɛt sayri, mánkem bɔnkwo Mandem ankem nkwo sayri. Báké ghɔkɔntik be Mandem asɔt manɔŋ Móywi akɛ bɔ mámbák bɔbhi. Ne éti yap ke Efɔŋɔ Bedyere áká mámbak bɔ batí bhap. ²⁹ Ndiŋi bé mpok ndó bhe, chɔŋ nkwo énwhe nenti eneka, ne épú rɔ bhe. ³⁰ Mpok átwɔ ne mpok yɔ anán ánkway, mbok bɔnkwo báyihibiri tetep Mandem mándɔbhe rem chí

barak ane ápàkò bho angare ebhi kpát mánja bakoŋo Yesu be mandòbhe koŋo chi bhò. ³¹ Sot ye ka mpok ne bàké ghòkòntik be nchí ghati nyaka bhe menyin ne babhese amík, njeŋ nòkò be batú bėti ne ngósí ndú mamíé árá. ³² Néne, nchí fyé bhé amò Mandem ne nchí rò bhe Eyòŋ eyi ene étòŋ be beríndu ebhi. Eyòŋ eyi ékwáy bekà mángó mánséné, ne ekway bechye bhe áfòk ané Mandem ábhúré ntá bò abhen yí áká mámbák abhi. ³³ Mpok nchí ne bhe, mbíkí fyé amík ndú nkáp ane mmu ne yé chi nden ene mmú. ³⁴ Bè babhòŋ báriŋi bé nkà betik ne amóya ndu bebhòŋ yéntiki enyin ené me ne bo abhen mékù betik Mandem ne bhò séchébhe. ³⁵ Ndú menyin menkem, ntòŋ be be sébhòŋ bekà betik be sénkwák bo abhen mmuet apu bhò, ne séké ghòkòntik enyin ene Yesu Acha árémé be, ‘Eří ntá mmu ane áchíe echa mmu ane ásoré sot.’ ”

³⁶ Pól ánáná nòkò béréŋ enyin ene yí áréŋ, bó mankem báteŋ mánén amík, babho menikmuet. ³⁷ Mankem bábhò bedi kebho mámbene nòkò yí ne mándiebhe nòkò yí nekò be, “Ōnkò sayri.” ³⁸ Enyin ene ékpík éká bó bádí kebho tontó chi ndú yí ághátí bhò be bápú pere gho yí.

21

Pól ářòŋ Yerúsalem

¹ Besé ne Pól séró bòbatí nkwò Efesòs. Achwi ápòkò bhese sépé seròk téé ségháká ndú etòk ene nnyén nekabhe ene bábhìŋi be Kós. Néyí nòkò sérók séchwòp Ródes. Séfú nòkò aré sérók ségháká Patara. ² Aré séghó áchwi áchák ané ářòŋ atú Fonishia. Séchwé séré ròŋ. ³ Ségháká nòkò nebhuet ane séghò Sáypròs, séró ye Sáypròs ebhe awòghò, séfúét béròŋ ndú mmik Síria. Sérók séchwòp Táya, nebhuet ane bábhòŋ nyaka béfere batu. ⁴ Séfú amem áchwi sékò sérók etòk. Séghó mpay bakoŋo Yesu are, séchòkò ne bhò ndú manywòp tándráŋmòt. Efòŋò Bedyere akà bó baghati Pól be ákéŋò beròŋ Yerúsalem. ⁵ Ke ndú ngwenti mpok ane sechòkò ne bhò, serò bhò beròŋ. Bó mankem, baghoré ne babhakanem ne bó bárók betik bhese kpát bágháká angòkonyén. Besé mankem setep manén amík sénikmuet, sékáká bati. ⁶ Sérók ye séchwé amem áchwí, bó bápèntsem beket ebhap.

⁷ Séró ye Táya, áchwí ápòkò bhese kpát ségháká Tolemays. Séró áchwí sékò etòk sékáká bakoŋo Yesu abhen bachi are, ne sebhak ne bhò ndú nywòp nemòt. ⁸ Néyí nòkò, serò, seròk Seséria. Ngati Eyòŋ Mandem amòt abhak aré ane aka nnyén be Filip. Abhak mmu amòt ndú nkwò bo batí tándráŋmòt abhen báyábhé nyaka Yerúsalem be mánkwak nòkò bònto. Sérók sechòkò eket eyi. ⁹ Filip abhòŋ bòbaghòsòŋ batí ánwi. Bó kebháy manem. Mandem áchyé nyaka bhò akap berem menyin ebhen yí afyé bó anti. ¹⁰ Ené sénán séchí are ndu mpáy manywòp, ndemekepinti Mandem amòt ane aka nnyén be Agábòs afú atú Judéya atwò aré. ¹¹ Atwò ntá yeŋe asòt mgbat ane Pól agwòt amò ne bekak ebhi yimbòŋ areŋ be, Efòŋò Bedyere areŋ be, “Enyune ké bo Israel bágwot chòŋ mmu ane ábhòŋ mgbat ane awu Yerúsalem mámfye yí amò bo abhen bápu bo Israel.” ¹² Séghòkò nòkò ndak wu, besé bho sékò nyaka ne yí ne bònkwò abhen bachi Seséria sénik Pól mmuet bé ákéřòŋ Yerúsalem. ¹³ Ke Pól akeme chi be, “Ndaká yí bádí enyune? Báyèŋ nti ena amem! Menká be mámfye me ekerékenòŋ, ne yé chí newú nká begu řti Yesu Acha.” ¹⁴ Ne ndu sébhíkí kwáy bekà yí anjibhiri ntí eni, sérò, sérèŋ be, “Embák mbò enyú mbòŋ Mandem Acha áyàn.”

15 Manywəp ayə áfáéré nókó, sétónjti menyin ebhese, séfá sebho berəŋ Yerúsalem. 16 Mbək bakoŋo Yesu abhen Seséria barək ne bhesé básót bhesé eket Násəŋ mmü Sáypros ane sébhónj nyaka béchóko eket eyi. Násəŋ áchi nyaka mmu amət ane áyámbi bebhak nkoŋo Yesu.

Pəl arək beghə Jems

17 Mpok séchwóbhe Yerúsalem bati bōnkwə abhen bachi áré básót bhesə ne manjak. 18 Néyi nəkó Pəl asət bhesé sérək beghə Jems. Bōbati bōnkwə bachak abhen Yerúsalem mankem bábhák are. 19 Pəl akaka bhó aghati bhó yəntiki enyin ene Mandem áká nénti bo abhen bápú bo Israel mpok yí áká betik Mandem nenti nap. 20 Bághókó nókó menyin ebhen yi areme báchye bakak ntá Mandem. Barem ye ntá Pəl be, “Manó, wəmbōŋ əghə ndü beyá nká bo Israel mánókó Yesu, ne bábhəet befye betəŋ ndu bebhuere bebhe Moses sayri. 21 Bo Israel abhen fá Yerúsalem bárem bé ókó óngati nəkó bo Israel mankem abhen báchí amem betək bechak be mámféré ntí ndü bebhe Moses ne be mándo bésyép bōbhəp, ne be mándó békóno bepīŋ ebhen bachĩmbi bhəp. 22 Chəŋ sėnkə ye ná? Bo bábhəŋ chəŋ beghok be wə otwə! 23 Ōbhōŋ ye beka chi enyin ene séghati wə. Bō bati anwi mányie mgbá ne Mandem. 24 Dók ye ne bhó amem ekerákap be mánsó besí ne Mandem, betəŋ be nku yap amay. Wəmbōŋ chyé nkáp ane bo bábhónj bechye ke mámu bati yap. Chəŋ eyə énkə yəntiki mmu andinji bé menyin ebhen bárəm ěti ye bépú tetep, ne bé óbhure bebhe Moses. 25 Mbák chi bakoŋo Yesu abhen bápú bo Israel, séto bo bekáti ndu béghati bhó bé báké nyie yənyin ene báchye ntá mandem nsé mbək akap. Ne bé bábhíki bhəŋ ményie manoj ne nnya ane manoj ami ábhíki rəŋ amik, ne bé báké fyə amə ndü barak epúsi.”

26 Néyi nókó, Pəl asət ye bōbhə bati anwi, bó mankem básó besí ne Mandem. Arək ye amem ekerákap Mandem beka bō bati mándinji kponoroŋ nywəp enen nesó-besí enap ne Mandem némay, ke máchye akap ěti yəntiki mmu wap ndü nkəwə bhə bati anwi.

Bákém Pəl amem ekerákap Mandem

27 Manywəp tándrámət ane Pəl afyé áróp nókó kekəwət memay, mbək bo Israel abhen bafu atú Esia bághó Pəl amem ekerákap Mandem. Mányíkisi batí bo be mánkém Pəl, ne bákém yi, * 28 mámbik nəkó be, “Bo Israel, kwak ka bhesé! Ghó ká mmu ane ákó antəŋ nəkó bebépti menyin ěti bo bhesé ne bebhe Moses ne ěti ekerákap Mandem ene. Akə kpát néne asət bō abhen bápú bo Israel achwe fá amem ekerákap ene ne bhó. Anyöp Ekət Mandem ne épət epu ekeré bedyere!” 29 Bárəm nyaka enyuyə mbanynune mánánj nyaka bághó Pəl ne Trofiməs mmu Efesəs, amem etək. Ekə basət be Pəl achwe amem ekerákap ne yi.

30 Ebyək ékwén ye etək enkem ne bo babho bejet mándəkó nəkó ndü ekerákap. Bákém Pəl baya gbaka gbaka gbaka báfú ne yi batiŋ batiəp babhinywəp ekerákap. 31 Ne ndu báyanj beway Pəl, eyəŋ érók ntá mūngo batemé nenu Rom be, ebyək ékwén amem etək Yerúsalem enkem. 32 Témte wu, asət batemé nenu ne mbək bōbati bhəp básép barək are. Bo bághó nókó yí ndü átwə ne batemé nenu, bábhót beden Pəl. 33 Mūngo batemé nenu akém yi ne achye eyəŋ bé mámfé yi ne ngem epay. Abhép bhə be, “Mmü-ne chi agha? Akə yi?” 34 Bōbhə bábhə bebik mandem nəkó menyin kekuri kekuri enyu ene mbək bárəm eyap enyu, báchák mándem nəkó eyap. Ebyək eyə ékə mūngo batemé nenu kékem

* 21:27 Eghaka nyaka manywəp tándrámət ke mmu ane ányú nku ne Mandem amu ntí ndu bésó besí ne Mandem.

nti ne nnet ndü ndak ane áfákári. Aghati böbhi bé mansot Pöl mandak mamfyé amem ebhá batemé nenu. ³⁵ Agháká nók ndu nkók ane béchwe anywóp, batemé nenu bápóko yi ndü bágó bé beyá bo abhen bachi are babho betwo ne baraká betan. ³⁶ Beyá böbhó báre konjo yi mándem nóko be, “Wáy ka yi!”

Pöl átanja mmæet besí eká bho

³⁷ Ndu éróbhé kékwót be batemé nenu manchwe amem ebha, Pöl abhép müngo wu be, “Etá, chonj ónka bé ngátí wó, ndak-a?” Müngo wu aghok nóko ndü yi árèm chi Grik, abhép yi be, “Oríjé eyonj Grik-é? ³⁸ Pú wó óchí mmu Ijip? Pú wó ke oku bo báguébhé esonjari etak ne oku bawáyo bho nka enwi bápók ne wó amem baso?” ³⁹ Pöl akeme yi be, “Puyé me. Nchí mmu Israel, mmó etak Tásos, etak eghe ene ebhónjo menwop atú Silísha. Nnikmæet, chye me epok ndem kepí ntá bo abhen.” ⁴⁰ Müngo wu akaa. Pöl ate ye ndü nkók ane bechwe anywóp asá awó amfay be bo mánkwen kpák. Bákwen nók kpák, abho ye berem kepí ne bhó ndü Híbru, eyonjótok eyap.

22

¹ Pöl arem be, “Botá ne bómá, Tá ká batú mángok enyinj ené mbónj berem ndu bétanja mmæet besí ebheka.”

² Bó bágóhók ndü yi árèm chí eyonj bo Israel. Mbánj akwen chák. Pöl arak ye ambi berem be,

³ “Me, nchí mmu Israel. Nchí mmó Tásos atú Silísha, ke ngo chí fá Yerúsalem amó ntónj ngo ywese, Gamáliel. Ngok ekátí chí anten eyi. Atónj me bekonjo bebhé bachímbi bhesé mbó enyü ébhónj bébhak ne nchye mmæet bekonjo Mandem mbó be mankem abhen báchí fá echonj, ⁴ Nchí chye nyaka nenyok ntá bo abhen bákónjo Mbi Yesu wu kpát mbok mángu nóko, ne íkémíti nóko baghoré ne babhakanem mámfye nóko bhó ékerékenonj. ⁵ Müngo bachiákap ne bó echemé bó batí etak bákway béte me ntísie bé nchí ka nyaka enyu yó. Ntá yap ke nchi nsot nyaka bekátí ndu beronj ntá batí bo Israel abhen Damáskos. Mbónj betan bekémíti bakonjo Yesu aré be mpétnsem Yerúsalem ne bhó mányché bó ntémísi.

Pöl aghati enyü éfákári ke yi ayibhiri abhak nkonjo Yesu (Bk 9.1-19, 26.12-18)

⁶ “Ndü nchí rónj, ngáká nókó kékwót etak Damáskos, mbó nkárénká byó ne epay ne ngósí, etanjí bediéré befú amfay témchok békwén bekap me, mbanj aghó tontó. ⁷ Eká nkwen amik ngók eyonj ndü érèm ntá ya be, ‘Sól! Sól! Jchye me nenyok ndaká yí?’ ⁸ Nkeme be, ‘Acha chí wó agha?’ Eyonj ékéme be, ‘Chí me Yesu Mmu Násáret ke óchye nenyok.’ ⁹ Bó abhen nkó ne bhó bágó nkwo bediéré ebhá ke báke ghók eyonj mmu ane árèm kepí ne me. ¹⁰ Ngók nókó enyinj ené eyonj eyó éghátí me, ndem be, ‘Acha, óyanj me nkú yi?’ Acha arem ntá ya be, ‘Faté dók Damáskos. Aré, chonj mángátí wó yéntíkí enyinj ené Mandem áyábhé be abhónj beku.’ ¹¹ Etanjí bediéré ebhá békú nkepere kwáy beghó mbanj. Bó nkó ne bhó bápóbhé kem me chí ndü awó kpáte ségháka Damáskos.

¹² “Mmu amot abhak Damáskos ane áká nnyén bé Ananías. Abhak mmu ane ákónjo Mandem sayri, mmu ane ábhàre bebhé ebhesé bo Israel, ne mmu bo Israel mankem abhen báchí aré báchye kenókó. ¹³ Ananías atwó ntá ya, ate me nékú mmæet arem be, ‘Manó wa Sól, pet bo beghó mbanj.’ Témte wu amík ánène me mpet mbo beghó mbanj. Ngó yé yi. ¹⁴ Arem ntá ya be, ‘Mandem bachímbi bhesé ayap wó bé óndíní enyinj ene yi ati beku. Ayap wó be óngó ane babhíj; be Mmu Chak. Ayap wó be óngók enyinj ene éfú yi anyu. ¹⁵ Ayap wó ne ntí bé chonj ómbak ntísie aywi ndu beghátí yéntíkí mmu menyinj ebhén óghó

ne ebhen əghoko. ¹⁶ Ɔképerε chəŋti ye mpok. Faté mánjwítí wə, ɔndə Mandəm anso bebú bhe, əmbiŋi nəko nnyén Acha.’

Pəl árəm ndü Yesu átó yi ntá abhen bápú bo Israel

¹⁷ “Mpet nókó nsem Yerúsalem, ewak émót ndü nchí níkmæet amem ekerákap, ngó kenó amík antifú. ¹⁸ Ngó Yesu Acha téé ndü ághàti me be, ‘Kw ayak dš Yerúsalem. Bə abhen fá bápú noko chəŋ enyih ene əghàti bhš ɛti ya.’ ¹⁹ Nkeme yi be, ‘Acha, bə babhəŋ báriŋi sayri be nchí rəŋ nyaka yéntiki ekeré neníkímæeti bo Israel nkə nəko be mánkémntí bo abhen mánóko wə, ne manden, mámfye nəko mbək yap ekerékenəŋ. ²⁰ Ne mpok báway Stífin ntísie aywe, mbak aré nkwo téé, mbabheri nəko nden bo abhen bátémntí yi ne batay baway. Nka bé mángwáy yi.’ ²¹ Ke Acha aghati me be, ‘Fə Yerúsalem dók mbo enyü ngátí wə. Dók mbonyune nchí tó wə nekə nesie ntá bo abhen bápú bo Israel.’”

²² Ndü Pəl árəm menyih ebhen beyá bo abhen bachi aré bátá batú mángoko nəko sayri. Ke netaka yi átáká bo Israel beyá bəbhə bábho bebik ne eyəŋ etəŋtəŋ be, “Nanǎ ká yi, apú mmü ábhák nepém.”

²³ Ndü bábik, bábho befok nden eyap nkwo ne báre toko mfok mántak nəko amfay. ²⁴ Mmü ntí batémé nenu Rom ághó nókó nə achye eyəŋ be batémé nenu mansət Pəl manchwe ne yi amem ebhá eyap. Aghati bə manden yi ne ékpá bekw yi ángátí bhš enyih ene yi aká ke bo Israel bərə bé ntí ne yi kpát mámbiki nəko enyuyə. ²⁵ Bágwót nókó yi ndu bəden, Pəl abhép münti batémé nenu amət ane achí aré tee be, “Ebhé échyé wə betəŋ bé ɔndém mándén mmu Rom ene bábhiki re yiŋi mbəŋ manyé ayi mángó bé akw enyihí?”

²⁶ Münti batémé nenu wu ághókó nókó nš afa arək ntá müngo batémé nenu arem be, “Ɔyən bekw nə yi? Mmü-ne abhəŋ betəŋ mbo mmu Rom. Ɔbhé mándén yi?” ²⁷ Müngo batémé nenu ághókó nókó nə, arək abhep Pəl be, “Ghati mé, ɔchí mmu Rom tetebhe?” Pəl aka be, “Nchí mmu Rom.” ²⁸ Münti batémé nenu wu arem ntá Pəl be, “Nchóní beyá nkáp ke báchyé me betəŋ mbo mmu Rom”, Pəl akeme yi be, “Ke me Pəl nchí mmu Rom te nebhe éna.” ²⁹ Eká batémé nenu abhen bábhəŋ bebhep yi menyih báfere yi amə témté, bə keperε bhép yi yənyih. Becháy békém müngo batémé nenu nkwo mpok yi áriŋi bé Pəl mmu yi aká bákémé báfyé ngem amə chí mmu Rom.

Pəl ate besí echemé bəbati etək

³⁰ Müngo batémé nenu are yán bəriŋi mbəŋ enyih ene bo Israel bərəm bé Pəl akw. Néyi nókó, arem ye be mámféré Pəl ngem amə. Achye eyəŋ bé bəbati bachiákap ne bəbati etək mankem mánhókó mánjini ndaká Pəl. Báchókó nókó achye eyəŋ básət Pəl bakw yi ate besí bhap.

23

¹ Pəl atep bə amík amæet arem be, “Bšma, mpoknkem ane nchí besí Mandəm ne kpaté echəŋ ntí éna nchí amem pépép.” ² Mpok yi areme nə, Ananías müngo bachiákap Mandəm, achye eyəŋ be bo abhen bachi kekwoət ne Pəl mándep nnyu yi. ³ Pəl arem be, “Wə ebhókóri nkok ane bawati ne mbi pépép be bo báké riŋi! Chəŋ Mandəm andep wə. Ɔchókó afo bəsət ebhé ɔntəŋ me, ne ɔrəm be mándep me ene ebhé ebhiki chye wə betəŋ ebhə? .” ⁴ Bo abhen báté kékwót ne Pəl bábhep yi be, “Ɔsəkoti müngo bachiákap Mandəm-ε?” ⁵ Pəl akeme be, “Bšma, mbíki riŋi mbə be chi müngo bachiákap. Ekáti Mandəm érəm be, Ɔkérem ebábə ɛti münti bəbhe.”

⁶ Pól agho nõko be mbok bõ bati bhõ bachi chí bõnkwo Sádusi ne be báchak babbhak bõnkwo Fárisi, abik besí bõ echeme arem be, “Bõma, nchí múnkwõ Fárisi ne mmõ bõnkwo Fárisi. Nté fá acha manyé chí ndu nnókó bé chõj Mandem anka bawú mámpetnsem ndu nepém.” ⁷ Arém nõko nõ, epátí ékwén nénti bõnkwo Fárisi ne bõnkwo Sádusi ne echeme ékóre. ⁸ Éfakárí nyaka nyu yõ mbõnyune bõnkwo Sádusi bárèm be bawú bápú kway bepētsem ndü nepém, ne be boángel bápú, ne yënyiy epu ene bábhijí be befojõ. Ke bõnkwo Fárisi mánoko be chõj bawú mámpetnsem ndü nepém, ne be boángel bachi ne befojõ nkwo bechi. ⁹ Erémé ebyok ékwén, mbok batõj ebhé Mandem abhen báchí bõnkwo Fárisi báfáte báre rem ne eyõj etanatan be, “Sébhíkí ghõ yë ebéptí eniyij ene mmü-ne áká. Ngufú efójó ke éghátí yí eniyij ne ngufu ángel ke arémé kepi ne yí!” ¹⁰ Bétáná béyá béchá, erõp chí békem bati ne amo. Eku mungo batemé nenu abhõj becháy be bákway bedakati Pól. Achye ye eyõj be batemé nenu bhi mánsep mámfõjõ Pól ntá bõbhõ mándok amem ebhá batemé nenu ne yí.

¹¹ Égháká nõkó ne beti Yesu Acha atwó ate nepakámuet Pól arem ntá yí be, “Ókè chay! Nkúbhé mbõ enyu órémé éti eya fá Yerúsalem, õbhõj béka enyuyo amem etok Rom nkwo.”

Bõ Ju bate eyu beway Pól

¹² Néyí nõkó, mbok bo Israel bákém echeme báte eyu beway Pól. Mányú nku be bapú nyie nenyie ne yënyij bápú nyu kpáte mangway yí. ¹³ Mpáy bo abhen mányú nku yõ báchá besa bépay. ¹⁴ Barok ntá bõbati bachiákap Mandem ne bõbati etok baghati bhõ be, “Sényü nku, séyíkí mmuet bé sépú nyie ne sépú nyú yënyij te séngway Pól. ¹⁵ Bë ne nkwo Echémé bõ bati etok tó ye ka eyõj ntá mungo batemé nenu bé ántó Pól ntá yeka mbõ be báyanj beghok eyõjõ manyé eyi sayri. Mbák émfakárí nó, chõj séngway yí ami.”

¹⁶ Mmüfu aghók éti nekatinet enõ. Abhak mmõ manõ Pól. Afa arok amem ebhá batemé nenu aghati Pól. ¹⁷ Pól abhijí münti batemé nenu amõt aghati yí be, “Sõt esakámu ané dók ntá mungo ne yí. Abhõj eniyij béghátí yí.” ¹⁸ Münti wu asõt yí arok ntá mungo wap arem be, “Pól mükenõj abhijí me arem bé nsõt esakámu ané ntwõ ntá ye ne yí mbõnyune abhõj eniyij béghátí wõ.” ¹⁹ Mungo batemé nenu akém yí ndu awó aya bárak ansem, abhép yí ansem ansem be, “Ntiki ndak óyanj beghati me?” ²⁰ Akeme yí be, “Bõbati bo Israel báte eyu be mángátí wõ ónsõt Pól onsep ne yí ndu echémé batanjá manyé egho mbure mbõ be báyanj chí bérijí ndaka ywi sayri. ²¹ Ke kéka ne bhó. Bõ bhap bábhésé ambi mánõj be mankem yí mangway. Bácha bati besa bépay. Ne mányü nku bé yënyij bápú nyie ne yënyij bápú nyú kpáte mángwáy yí. Mánanj batõjti mmuet, barõbhe noj chí bé óntó Pól antwõ.” ²² Mungo batemé nenu aya yí batú be, “Dók, ke kéka yë mmu andijí bé éghátí me ndak ane.”

Bató Pól Seséria ntá gõbhano Félíks

²³ Mungo batemé nenu abhijí ye bõ bati batemé nenu bhi bapay aghati bhõ be, “Sõt ka batemé nenu bati besa byo, bõ bati besa bérat nsem byo abhen bákò ne mpõjõndík, ne batemé bakõj besa byó. Tonjí ká mmuet bésõt Pól ndu nkarænka nénenamõt beti ebhen echõj, mándók Seséria ne yí. ²⁴ Chië mpõjõndík ene Pól ákò ne yó. Ne ku Pól áchwõp dok ntá gõbhano Félíks ené yënyij ebhiki fakari ne yí.” ²⁵ Arém nõkó nó, asij ekátí ené èrèm be,

²⁶ “Me Klaudios Lísias ke nchí sij ekátí ene ntá Eta yesé gõbhano Félíks. Eta, nchí to wõ bakak. ²⁷ Bo Israel bakem mmu wu báre yánj beway yí. Ngók nõkó

bé yi abhōn betan etok Rom mbo mōmik, nsot batemé nenu bha ndok mféré yi amó yap. ²⁸ Nsot yí ndok ndu áchá manyé agho wap bérinji ndak ane yí aká. ²⁹ Aré, ngó bé abhiki ka yēnyin ené éyàn be mángwáy yí, ne yé chí ene éká mámfye yi amem ekerékenōn. Bára rem chí barak ane ayinji bebhé bhap. ³⁰ Ne mmúfu ághátí nókó me ansem ansem bé bo Israel báte eyu beway yí, témté wu ndem bé mbōn beto yi ntá ye. Ngátí bo abhen bábháré yí ndak amæet be mántwó ntá ye mangati wó ndak ane yí áká.”

³¹ Batemé nenu báku mbo enyu mūngo wap ághátí bhó. Básót Pól betí bho bárak ne yi kpát bágháka Antipatris. ³² Néyí nókó, batemé nenu abhen bákó chí ne bekak bápētsem amem ebhá. Báró abhen bákò amfay mpōnōndík mándók Seséria ne Pól. ³³ Bágháká nókó Seséria, báchye ekátí ntá góbhano, báró Pól amó yi. ³⁴ Apáy nókó ekátí yó, abhep Pól be, “Ayé atú etok chí ane?” Pól akeme yí be, “Silisha.” Aghókó nókó nò, ³⁵ arem ntá Pól be, “Bo abhen bábhōnjó ndak ne wó mánán mántwó, chōn ngók nnyé ene.” Achye ye eyōn bé mámfyé yi anywóp amem áchá ane góbhano, mámbaheri noko yi. Áchá wu chí ane Hérod áté nyaka.

24

Básót nnyé Pól ntá Félíks

¹ Efaéré nókó manywóp átay, mūngo bachiákap Mandem ane áká nnyén bé Ananias asep arók Siséria ne mbók bōbatí etok, ne ntañanyu amot ane áká nnyén bé Tetúlos. Báchwóbhé nókó besí góbhano Félíks, babho bebhat Pól barak amæet. ² Bábhíjí Pól, achwe anywóp. Tetúlos abho béréem éti yi ntá góbhano be,

“Eta! Éti ye kpák achi fá etok eyese ndú eróri mpok, ne éti neku ywe ane ndíndí, egúpsi échí etok. ³ Enyu ené ókà menyin ebhen ne yéntiki ebhak ené ókà bhó, séka bho ne sékaka wa. ⁴ Mbíkí yan béchōnti mpok aye tontó, nchí nik chí mmæet be ónsébhé nti ené amik óngók mbinji ndak ané sébhōnjó beghati wó. ⁵ Séghó bé mmú-⁶ne chí nchye esōjōri ane tōn séngó ne nyōn-ndak ndú nkwo bo Israel mban enkem. Achí nkwo mūnti ndú éká bho abhen bábhíjí be bo Násáret. ⁶ Aká kpát are yán begæep ebyok amem ekerákap awu Yerúsalem, ke sékém nó yi. [Mbá sétan yi bekoño ebhé, ⁷ ke Lísias mūngo batemé nenu atwó afōnō yí amó ye se ne betan, ⁸ yí bé bo abhen bábhōnjó ndak ne yi mántwó ntá ye.] Mbák wōmbōn óndém kepi ne yi, chōn óndinji be yéntiki enyin ene sérēm be yi áká échí tetep.” ⁹ Tetúlos árém nókó nó, bo Israel báchéem ne yí báká be yéntiki enyin ene yi árémé bé Pól áká échí tetep.

Pól atanja mmæet besí Félíks

¹⁰ Góbhano atōn ye ne awó be Pól andem kepi. Pól abho berem be, “Ngó bé onán otan manyé amem etok ene ndú beyá mamie, ne mbōn manják bétanja mmæet besí bhe. ¹¹ Mbák ómbép, chōn wōmbōn óndinji be ebhíkí cha manywóp byo ne apay ené ndōnjó Yerúsalem ndu bechye Mandem kenókó. ¹² Ne bo Israel bábhíki ghó me ndú nchí kem epúítí ne yé mmu amem ekerákap Mandem, bábhíki gho me ndú nchí nyikisi bati-bho be mánychye esōjōri amem ekeré nenikímæeti ne yé chí ndú nebhæet achak amem etok. ¹³ Ne hápú kwáy betōn kpoñorōn bé nku menyin ebhén bábhāt né me amæet. ¹⁴ Ke nká enyin émót besí bhe kpoñorōn. Nchí koño Mbi ané bo Israel bárēm be abhōn bekwené ndu nchí níkmæet nchyé noko kenókó ntá Mandem bachímbi abhese. Ne nnókó yéntiki enyin ene bebhé Moses béyān senku ne yé chí ebhen bechi amem

basinjí baremé kep̄inti. ¹⁵ Mbákánti ne Mandem enyumót mbə bhó, bé ewak émat chəj yí anka bawú mankem abhen báchi chak besí bhi ne abhen bapu mámpetnsem ndü nepém. ¹⁶ Eti ya ke nchí ka yéntiki enyinj bé nti ena némbák pépép ne bo.

¹⁷ “Nnán ntat nyaka mpáy mamié kerón Yerúsalem. Ndak ye aré ne nkáp béchyé nekwak ntá bachébbébbho etok eya, ne béchyé akap ntá Mandem. ¹⁸ Ené nchí Yerúsalem ndu batí barak ayo ápáy ké bágghó me amem ekerákap. Bágghó me ndü nchí nanja beka mbə enyu ebhé Moses érem bé mmu anka beso besí ne Mandem. Eká bho épú nyaka are ne me, ne yé chi ebyok. ¹⁹ Ke mbək bo Israel abhen báfu atú Esia bábhak aré. Bə babhəj bétwə fá mántebhe me besí bhe mbák bágghó be nka ebépti enyinj. ²⁰ Mbák épú nó, bép bo abhen bachi fá téé, be bə babhəj mandem bekwéné ebhen baghə ebhe eya mpok ntée amem echemé bóbati etok. ²¹ Bábhiki bhəj enyinj ene bərəm be nka, ebhiki faet chi enyinj émat ene mbíki ndem mpok ntée nenti enap be, ‘Chəj bawú mámpetnsem ndü nepém.’”

²² Félíks arinjí nyaka sayri éti Mbi Yesu Acha. Eká ághókó nókó enyinj Pól areme, ábhərə manyé, arem ntá bo Israel bé Lísias mungo batemé nenu ántwə chəj mkpót nnyé eneká enen. ²³ Achye ye eyəj ntá münti batemé nenu bé ámfyé Pól anywóp, mambaheri noko yi, ke ámbəj ngangan mandú. Ne be báké kan mamære bhi berəj begghə yi ne bechyé yi nekwak.

Félíks abhære nyé Pól ndü mamié ápáy

²⁴ Éfæéré nókó mpáy manywəp, Félíks ne ngoré aywi Drusíla batwə. Drusíla abhak mmu Israel. Bato mmu be ambinjí Pól. Atwə noko, bátá batu bare ghok ndu yi arəm enyü mmu ákway bebhəj neka ne Yesu Kristo. ²⁵ Ndü Pól ákəm epúti andeme noko enyü mmu ákway bebhak chak besí Mandem ne enyü mmu ákway békém mmæet be áké ka bebá, ne éti nywəp enen Mandem ábhəjə betanj yéntiki mmu, becháy békém Félíks, arem be, “Dók kpík, nnanj mbəj épók chəj mpet mbinjí wə.” ²⁶ Arém nókó nó, abhaka nti be ngufú chəj Pól anchye yi besəj. Eka are bhinjí yí mpok ne mpok andem noko kepí ne yi. ²⁷ Are ka enyu eyə ndü mamié ápáy kpáté Pósiós Féstos ását épók eyi mbə gəbhanə. Ndu Félíks ayan bo Israel mámbəj manjak ne yi, arə Pól ekerékenəj.

25

Pól arem be mántsen nyé eni ambi ntá Mfo Rom

¹ Féstos arək Seséria bébhó betik mbə gəbhanə atú Judéya. Éfæere noko manywəp arat, afa akó Yerúsalem. ² Aré, bóbati bachiákap ne maném bo Israel barək batemeri Féstos babho bebhat Pól barak amæet. Ne manik Féstos mmæet be, ³ ankwak bə beka manto Pól Yerúsalem. Mánanj bati nyaka be bo mámbésé ambi mankem yi mangway. ⁴ Féstos aghati bhə be, “Pól achí ekerékenəj amem etək Seséria ne mbəj nkaysi berəj aré mandú mpok. ⁵ Bóbati bhəka mánkəjə me Seséria ne mbák yi abhəj bekwéné chəj mándem besí ebha aré.”

⁶ Féstos abhak ne bhó mbə manywəp ánən ne byó. Apet ye nsem Seséria. Néyi nókó, achokə ndü enəkó manyé eyi, achye eyəj bé mánsót Pól mántwə ne yí. ⁷ Bátwə nókó ne yí bo Israel abhen báfu Yerúsalem bákáp yí báfyé nénti mándeme noko bé Pól áké beyá bebépti menyinj. Yé nó, bə kekway betəj kponəjə menyinj ebhen bə bərəm bé yí aká. ⁸ Pól abho betánja mmæet andem noko be, “Bekwéné bépú ne me wáwák beyinjí ebhé bo Israel ne ebhé ekerákap ne yéchi ebhé Mfo Rom.” ⁹ Féstos áyanj nyaka bo Israel mankəjə yi. Eká abhəp Pól be, “Okəj békə Yerúsalem bé ntánj ndak ane are?” ¹⁰ Pól akeme be, “Nchí

fá amem acha manyé Mfɔ Rom, ne fá ke bábhɔ́jɔ́ bétáŋ nyé enen. Wɔmbɔŋ ɔ́rɪ́ŋi be mbíkí kɔ bo Israel bebá. ¹¹ Mbák nkwen ebhé ne nkɛ enyɪŋ ené éyàŋ be mángwáy me nká newú. Ke tɛndu barak ané bó bábhàt me amuet apú tetep, yɛ mmú apú kwáy befyɛ me amó yap. Nyé ena nébɔŋ bérɔŋ ntá Mfɔ Rom.” ¹² Festos ághókó nókó enyɪŋ Pól árémmé, abhɪŋi batanjá manyé abhi bárém kepi. Aghati ye Pól be, “Ɔrem bé nyé ene néndók ntá Mfɔ Rom, ne chɔŋ ɔ́ndɔk ntá Mfɔ Rom.”

Pól ate besí Agripa ne Benis

¹³ Efuéré nókó mpáy manywɔp, Mfɔ Agripa ne mómayi ane ngɔré Benis bárók Seséria ndu békáka Festos. ¹⁴ Bátát nókó árɛ mpáy manywɔp, Festos aghati Mfɔ Agripa ɛti nyé Pól be, “Mmúfú achi fá ane Félíks arɔ ekerékenɔŋ. ¹⁵ Ne mpok nchí Yerúsalem, bó batí bachiákap ne bó batí etɔk béré bhat yí barak amuet ne béré yán be menchyé eyɔŋ mángwáy yi. ¹⁶ Ke nkeme bhó be epɪŋi bó Rom ébhíkí ka be mángwáy mmu ené babhikire tan yi. Mmu abhɔŋ bété besí ne besí ne bo abhen bátí yí anchye eyi eyɔŋ manyé. ¹⁷ Bátwɔ nókó ye fá, mbíkí chɔŋti mpok. Néyí, nchyé eyɔŋ be mánsót mmú wu mantwɔ ndu acha manyé ne yi. ¹⁸ Mpok bo abhen bábháré yi barak amuet báfáté, bóke rem yé ndak abúabú mbo ane nkaysi be bó bakway berem be yi aka. ¹⁹ Báré kém chí epáítí ne yí ɛti baraká Mandem ayap ne ɛti mmu ane áká nnyén bé Yesu ane ánan ágú, ke Pól árémmé bé achi nepém. ²⁰ Ngó nókó bé mbíkí rɪŋi enyú mɛkwáy beka be mbɔŋ neɟwɪmɛm ndu barak ane, mbép Pól mbák yi akɔŋ berɔŋ Yerúsalem be mántan nnyé eni aré. ²¹ Ke Pól keka. Ate chí bé mambabheri nókó yi kpatɛ Mfɔ Rom antán nyé eni. Nchyé eyɔŋ be mambabheri nókó yi kpatɛ mpok ane métó yi ntá Mfɔ Rom.” ²² Mfɔ Agripa arem ntá yi be, “Chɔŋ membɔŋ nkɔŋ beghok ne batú enyɪŋ ene yi árémmé.” Festos akeme yi be, “Chɔŋ ɔ́ngok yi mbúré.”

²³ Néyí nókó ye, Mfɔ Agripa ne mómayi Benis bárók amem áchá-etɔk ne beyá kenókó, báchwé ne bóbatí batemé nenu ne manem bó etɔk. Festos achye ye eyɔŋ bé batemé nenu mánsót Pól mántwɔ ne yí. ²⁴ Bátwɔ nókó ne yí, Festos arem be, “Mfɔ Agripa ne be mankem abhen báchí fá ne bhese, ghó mmuré. Bo Israel mankem abhen Yerúsalem ne abhen fá Seséria bátwɔ ntá ya mpoknkem, mámbik nókó be, ‘Apú mmu ane bárɔ be ámbák nepém.’ ²⁵ Ke mbíkí ghó nyaka enyɪŋ ené yi áká be mangway yi, ne tɛndu yímbɔŋ árémmé be manyé ayi abhɔŋ bérɔŋ ntá Mfɔ Rom, nka ne yí. ²⁶ Yé nɔ, mbíkí bhɔŋ esáyri enyɪŋ besɪŋ ntá Mfɔ Rom ɛti yi. ɛtiyɔ ke ntwɔ ne yí besí ebheka, ne sayri sayri, besí ebhe, Mfɔ Agripa! Ntwɔ ne yi be sɛnɪŋɪ nyé eni enyu ené nchí kway bebɔŋ enyɪŋ ene mɛsɪŋ. ²⁷ Mbíkí kaysi bé échí sayri bétó múkenɔŋ ntá Mfɔ Rom nkerem mbɔŋ enyɪŋ ene yi áká.”

26

Pól átánja mmuet besí Mfɔ Agripa

¹ Festos ánanjá nókó enyɪŋ ene yi árémmé, Agripa arem be, “Pól, mbák ɔ́bhɔŋ enyɪŋ bérém ndu bétánjá mmuet, dem séngók.” Pól abho ye bétánja mmuet, antán nókó ne awó be,

² “Mfɔ Agripa, nkáysí bé eri echa be nté besí ebhe echɔŋ ndu bétánja mmuet ndú barak ané bo Israel bábhàt me amuet. ³ Eri sayri be mbɔŋ mfo arɪŋi bepɪŋi bo Israel menkem ne menyú menyɪŋ ebhen bétwɔ bhó ne ákórɛ. Nchí ník ye wo mmuet bé ɔ́nképti ɔ́ngók enyɪŋ ene mérémmé.

4 “Bo Israel mankem báriñi me te këmbó eka. Ngo chí ne bóbha ne amem etok Yerúsalem. 5 Bó báriñi sayri ndü eróri mpok bé nchi nyaka ndü nkwo bõ Farisi abhen báfyè betañ tontó ndü baraká Mandem. Mbák ombép bhõ chõj mángati bhe enyúmõt mbák báyan b̄erem tetep ane báriñi. 6 Nté fá echõj bātāñ me chí mbõnyune mbákánti ndü bariep amen Mandem afyè nyaka ntá bachĩmbi abhese. 7 Chí nkúbhé bariep amen maneréket yesé byo ne apay babhaka nti aré bé chõj amfú kponõron ndü mánĩkmæt mánchye nõkõ Mandem kenókó beti ne ngósi. Mfõ, mbõj esõjõri ne bo Israel echõj chí ãti mbákánti ndü bariep amõ. 8 Ndaká yí ébemæt ntá yẽchi mmü yweka amõt menoko be Mandem ákway beku bawú mampetnsem ndü nepém?”

9 “Membõj ngo nyaka be, échí epók eya beku yẽntiki enyij ndu menu ne bo abhen mánókó nnyén Yesu mmu Násáret. 10 Ne nká nõ amem etok Yerúsalem. Bõ-bati bachiákap báchyè me betañ béfyè bo Mandem amem ekerékenõj. Ne mpok ane bárémé be mángwáy bhõ, nka be mángwáy. 11 Mpok ne mpok, nchí rõj nyaka ndü bekeré nenikĩmæt menkem nchye nõkõ bhõ ntémsi beku bõ mandem ebábũ ãti Yesu. Mbõj beyã bebènti ne bhõ kpát ndak nõkõ betok bo báchák ndu béchyè bhõ nenyok aré.

*Pål aghati enyü éfakári ke yí ábhák nkojõ Yesu
(Bk 9.1-19, 22.6-16)*

12 “Éwak émót, nde rõj Damáskõs ne bekáti ebhén nsóre nta bõ bati bachiákap bechye me betañ be ndók nkémti bhõ. 13 Mfõ, ndu nchí rõj, bégháka nénti ngósi, bediéré ebhen béchá ebhen nnyómok béfú amfay békwén bekap me ne bo abhen mékó ne bhõ. 14 Besé mankem sékwénti amik. Témté wu, ngók eyõj ené èrèm ndü eyõjótak Hibru be, ‘Sól, Sól, ndaká yí óchyè me nenyok? Ókãysi bé ókwáy ménú ne me? Mbák ónsót ekak õndep setárébhé wõ ke óghòk bebe.’ 15 Mbép bé, ‘Acha chí wó agha?’ Acha akeme me be, ‘Me Yesu ké óchyè nõ nenyok. 16 Ke faté. Mbési wõ besí ndu beyap wõ ómbák mübetok awa. Chõj ómbak ntísie wa, óngati nõkõ bo menyij ebhen óghó fá ambi echõj, ne ebhén bétõj chõj wõ ansem mpok. 17 Chõj mbak ekuti eye mpoknkem, ne bóbhe bápú kway beku wõ yẽnyij, ne yé chí bo abhen bápú bo Israel. Nchí to wõ ntá yap néne. 18 Métõ wõ õndak ónéne bõ amik be mándó ejuri mankojõ bediéré, ne be mamfu ndu betañ Satan, mánkojõ Mandem enyu ene Mandem áfõjõri bhõ bebú ebhap, ankã mámbak ndu nkwo bo abhen yí áká bachi nyánjá mbõnyune babhõj neka ne me.’

Pål arèm ãti betik ebhi

19 “Mfõ Agripa, ndü Yesu áfú amfay atwõ ntá ya ndu kenó amik antifú, mbõj ye nyaka bekõjõ eyõj eyi. 20 Eká mbo bégháti Eyõj Mandem etok Damáskõs, ne nkõ ndak nõkõ Yerúsalem, ne atú Judéya ankem, ke nde rõj ntá abhen bápú bo Israel nkwo, bé bõ mántiknsem ndü bebú bhap mámpetnsem ntá Mandem ne mámbõ beku menyij ebhén bétõj bé bõ bátiknsem ndü bebú bhap. 21 Eyõ ke éká bo Israel bákém me amem ekerákap Mandem, ne báré yan béwáy me. 22 Kpátè echõj Mandem ke ákwák me, ne áká bé nté fá ndém ntá bõ mankem, maném bhõ ne ndéndémé bhõ, nkúbhé enyij ene baremé kepinti bárémé nyaka ne Moses arèm bé chõj émfakári. 23 Nõ chí enyij bárémé be Mpepe Mandem afyè nyaka bariep be áto abhõj beghõ esõjõri angú, ne ambak mmü mbi bépétnsem ndü nepém angati bo Israel ne abhen bápú bo Israel ãti erójó ene échyè nepém.”

24 Ené Pål ábhæé bétánja mmæt enyu yõ, Festõs abik arem be, “Pål, ebhókóri ékem wõ! Beyã ekáti beku ebhókóri ékem wõ!” 25 Ke Pål akeme be, “Éta, wo

mmu kenókó eke keya kecha, mpú bhokori! Menyiy ebhén mérèm bechi tetep.
 26 Mfó áriní menyiy ebhen menkem, éti yó kě nchí ghati wó menyiy ebhen
 nkebhón becháy. Ndiní bé ndu menyiy ebhen menkem ené ébhésé wó épú,
 mbonyune yenyiy ébhiki fakari bhésé bhésé. 27 Mfó Agripa, pú onókó enyiy
 baremé kepinti básiní? Ndiní bé onókó!” 28 Mfó Agripa akeme be, “Pól, okáysi
 bé ndú mǎmbiní mpok ane kě ókwáy beka me mbak múnkwó Kristo?”

29 Pól akeme yi be, “Yé chí ndú mandú mpok yé ndú eróri mpok, nenikímuet
 ena ntá Mandem chí be ékébhak chi ndiere wó, ke be yéntiki mmu achák ane
 áhí fá echañ ághók me, ámbák mbó me ebhikífuet chí bebhak ne ngem amó
 mbó me.”

30 Afó ke Mfó Agripa, ne góbhano Festos, ne Benis mano Mfó Agripa, ne bǎ
 mankem abhen báchí chókó ne bhó báfáté. 31 Báfú nókó, béré rem ne bati
 be, “Mmú-ne abhíkí ka yenyiy ené éyan be mángwáy yí ne yé chí befye yi
 ekerékenon.” 32 Ne Mfó Agripa arem ntá Festos be, “Mbó abhíkí rem be mánten
 manyé yi ntá Mfó Rom, mbá séró yi aron.”

27

Batemé nenu bárók Rom ne Pól

1 Barem be sensot* áchwí sendak Itali. Básot ye Pól ne mbak bǎkenon
 báchyé ntá Julíus münti eká batemé nenu ene babhiní be eká batemé nenu
 Mfó Rom. 2 Sérók séchwé áchwí ane áfú Adramatium. Abhón nyaka bétéme
 ndú yéntiki nechyénén atú Asia. Séfá séré rón. Aristakos mmu Masidónia
 wu áfú Tesalónika abhak ne bhésé. 3 Néyí nókó, sétéme ndú nechye Sídon.
 Julíus atón Pól berinti. Aró Pól ánkó etok, ángó mamuere bhi be mánkwák yí
 ne menyiy ebhén bekway békwák yi. 4 Etare nako sépét séchwé áchwí séré rón.
 Mbúép atañatan abhó befú bhésé ambi. Eká, ségháká nókó kékwót Sáypros, etok
 ené éhí néntí nnyén, séróbhe nók sémfuet nako chí ebhě ené éhí tíi. 5 Sénók
 sépé manyu ndú ebhe ene éyiní atú Silísha ne Pamfilia sétéme etok Míra ndú
 atú Lúcia. 6 Aré ndú nechye Míra, münti batemé nenu aghó áchwí ane áfú
 Aleksándriya, etok Ijip, arón Itali. Afere bhésé ndú ayesé áchwí afyé amem
 awu. 7 Séré nók séndakó nako petii ndú mpáy manywóp. Sébhón beyá esonori
 ke séchwóp kékwót ne Kinídos. Mbúép atañatan keka séndók ambi. Sémókóri
 séróbbhé nók sémfuere nako chí ebhě Kret ené nnyén néhí tíi, kékwót ne njie
 Salmóné. 8 Babhúép áchyé bhese beyá esonori, séré rón peti peti, sémfuere nako
 ebhě Kret eyó kpát séchwóp ndú nebhuet ane babhiní bé Erití Nechyénén,
 kékwót ne etok Lásea.

9 Sénan séchóni nyaka beyá mpok ne beko ndu achwínén eróp chí ndak
 ané nepém ne newú mbonyune Epá Nefonori Bebá enan efuet nyaka ne mpok
 babhúép atañatan akwáy. Éti yó, Pól achye bhó manie be, 10 “Bota, ngo bé
 mbák séndók ambi ne neko enen chon esonori émfú, beyá ménémé mémbak,
 puyé ndiere ne áchwí ne batu, ke ne bapém ayese nkwo.” 11 Ke münti batemé
 nenu afyé ntí ndú enyiy ene mungo bakú betik amem áchwí ne mmú ane
 ábhón áchwí baramé echa ené Pól árém. 12 Nechyé nyén enén babhiní bé
 Erití Nechyénén néhí nyaka ranaraja kebák sayri bé sénchókó aré sénón
 mpok ane mbúép atañatan ane anu mpok mban ákwèn ámay. Eká beyá bo
 abhen bakú betik amem áchwí béré yan mbi bérón Foiniks. Foiniks abhak
 nechyénén Kret enen áchwí ate aré becháy ti, ye chí ndú mpok yó.

* 27:1 “Sensot”, “Sendak”: Beyon ebhen beton be Lukas apet achi ne Pól.

Mbúép atañatañ átéméri bhó anyén

¹³ Ebhíki tat, mandú mbúép abho béfók béfú ebhe manyu ne bo bakaysi be chōñ menyiñ mēmbak sayri. Báya ye ndo báfére anyén, babho menok berōñ ambi mámfuere nōkō nekū nnyén. ¹⁴ Ke ebhíki tat, mbúép atañatañ ane átwò ne beyá mpérényen abho menu, béfú atú etōk ane mmok, áfú are. Bábhijī nyaka mbúép wu be Mbúép Nōt-Is bekoño atú ane wu áfú. † ¹⁵ Ne mpok mbúép ádep áchwí, sékepere kway ménok berōñ tebhe tebhe ne mbúép. Sékpík séró be wu ámpókó áchwí. ¹⁶ Sérók séré fuēt chi ansem mókpókó mmik ane ate nnyén. Aka nnyén be Kaúda. Mmiki yō achét mbúép mandú. Eyō ékwák bhese, sénú seya áchwí ninjiniñi ane achi anet áchwí be áké rakati ansem áchwí. ¹⁷ Sésót manik ségwót áchwí wu amfay ane sechi amem ndōñ ne ndōñ enyu ené ápú kwáy bédakáti áyák. Bakū-betik amem áchwí béré cháý be chōñ áchwí ándak ampañ ndū ésiép ene échi ndū ebhók manyu ene etōk Sitis. Eká báfére ndo mámése anyén, bé, ndū áchwí áyá wu, mbúép áképere pākó wu tontó. Bákú nókó nó, báro mbúép aróbhe wu pākó áchwí. ¹⁸ Ndu mbúép atañatañ ádep áchwí ywese, are janari mbo be áyan bebēt. Néyí nókó, bábhó mēmése batu ányen. ¹⁹ Egháká nókó manywōp arát, bó betik babho béfére mbók menyiñ áchwí mbo manik ne bechak mánto nōkō anyén. ²⁰ Mbúép atañatañ ándakō nōkó chí ambi ndū beyá manywōp. Ne ngósi mmok ketyé, ne beti bó keghó mambe. Enuyó enyuyó, kpáte séfére nti sérém bé ndak ywese ámay. ²¹ Bo mánañ bátat nyaka kenyié nenyié, eká Pól afate ate nénti enap arem be, “Bota, mbo bághók eyōñ eya mbú sébhíki fá Kret sembōñ nchōñtí ne mbú ménémé ebhen bépú. ²² Ke néne, nchí ghati bhe be, yéntiki mmú yweka ámbōñ netañánti! Chōñ áchwí ánem ke yē mmu apu gu. ²³ Ndíñi nō mbōnyune ndū nkubhe beti ebhen Mandem ane ábhōñjó mé, Mandem ane mēchye kenókó, ató ángel aywi átwó áté me nepak mmuēt, ²⁴ árém be, ‘Pól, kebhōñ becháý. Jbhōñ bété besí Mfō Rom. Ne éti berindu Mandem ne wō, ápémé yéntiki mmu ane ókó ne yí. ²⁵ Botá, yéntiki mmu yweka ámbōñ yí netañánti. Mbōñ neka ne Mandem, ne ndíñi bé chōñ émbak mbōnyú yí árémé. ²⁶ Ke mbúép ábhōñ bépókó chōñ bhese kpát áchwí ándak ántu mmuēt ndū etōkofú ené nnyén nékábhé.”

²⁷ Egháka nókó nénti béti, ndū nywōp enen nékú manywōp byó ne ánwí, ndū mbúép ápókó bhese bekinjī manyu Adriya beti bhó, bó abhen bákū betik amem áchwí bákáysi be nékú nnyén nēnāñ néchí kékwót. ²⁸ Eká básót nnik ane básere ndo aré, mámése ndo anyén be mándijī enyú nnyén nechwe amik. Bághó be mmiki nyén arōp mbo meta besa bepāy. Bērōñ ambi mandú, bápēt bákū nō, bághó be mmiki nyén arōp bo meta esá nsem byo. ²⁹ Béré cháý be chōñ mbúép ámpókó áchwí wu ándak ántem ndū setárébhé, nékú nnyén. Báfére ye baro ánwí ansem áchwí mámése anyén bé andóp téé, béré nikmuēt bé nywōp nēñjī nēnkwésé bhó. ³⁰ Bakū-betik amem áchwí béré yāñ mbi bepeme mmuēt eyap. Básót áchwí ninjiniñi ané báséré amfay básébbe anyén be manok manko abhi ke bákot ngepti mbo be bárōñ beferi chi baro ácháak ambi áchwí mánsēbbe anyén. ³¹ Ke Pól ághó nókó nō, aghati munti batemé nenu ne bóbbhi be, “Mbák bakū betik abhen áchwí mámfú, yē mmú yweka apú pé.” ³² Eká batemé nenu bákpóti manik ane ákēm áchwí báro be nnyén néndōbbe wu pākó wú.

³³ Ndū mbañ ábhó békanari, Pól anik bó mankem mmuēt be mányie nenyié. Arém be, “Echōñ chí manywōp byó ne anwí ené bábhíki tōk awō anyu ndū

† 27:14 Nō chí, mbúép ané bábhijī ndū eyōñndik bé: North-easter.

bábhəŋə becháy anti. ³⁴ Nchí ghati ye bhe be manyíé nenyíé be nenchye bhe betan. Yé ekak emenénti mmú yeka epu nem.” ³⁵ Pól árém nókó nó, asot bret anikmæet achye bakak ntá Mandem besí bhap mankem, abók abho ményíé. ³⁶ Eyo éfyé yé bó nti, básót nenyíé mányíé. ³⁷ Besé mankem abhen séchí nyaka amem áchwí sébhák bo besa byó ne bérát nsem nekú ne amot.(276) ³⁸ Yéntiki mmu anyíé nenyíé ajwi, báfere ye batú amem nchwi ankem mamese anyén be áchwí amfæep.

Achwi yese ddákati anyén

³⁹ Mban ákáŋári nókó, bághó ngəkonyén ke bakú betik kerinji mmik eyo. Ke bághó éfabhé nyén ne ésiép are, bakáysi be ngufú bákway bétème aré mámfu mánkó ebhi. ⁴⁰ Bákpóti manik ané baro báró yo ankem anyén. Bákáŋari manik ane bagwóre ményú nsóm ne yo, básébhé nsóm anyén be mánók áchwí. Bátén nden ene ékém mbúép amfay be ampəkə áchwí anko, babho berəŋ angəkonyén. ⁴¹ Achwi arək achwe ndu ntó ésiép ene babhiki re ghaka angəkonyén. Ntí áchwí ápanj are. Betan ebhen mbúép békə mpérényen érákati nnet áchwí. ⁴² Batemé nenu bábhəŋ nkaysi beway bókenəŋ mankem be yé amot áké bhəŋ mbi beghək nnyén ámbwé. ⁴³ Ke münti batemé nenu áyán nyaka bépéme Pól. Ekú ake chye batemé nenu mbi bəway bókenəŋ. Achye eyəŋ chí be yé agha ane árinji beghək nnyén ánjámbi ángók ánkó ebhi. ⁴⁴ Yí be bə abhen bábhíki rinji beghək nnyén mánkém bebhók enək ne bebhók áchwí ane ádákati mánkwák mmæet mánkó ebhi. Enyu eyo ke éfákári ke bhesé mankem sékó ebhi nyóréé.

28

Pól abhak amem etək Malta

¹ Sébúe nókó sékó ebhi. Báku ye sérinji be ekpəkó mmik ené nnyén nékábhe chí ene bábhini be Málta. ² Bo abhen bachi are bátəŋ bhese beyá berinti ne básot bhese mankem sayri. Manyiep ábhó nókó menie, ne ndú mbanj ákwen, bábháyti ngo be séngwák. ³ Pól anyokoti mónəkəkó kebhe. Ené yi afyé kə angə, besəŋj ngó beku éfú éfú ndú kebhe ekə énem yi ndu awó éróp aré. ⁴ Bə etək eyo bághó nókó ndú nnyó yo áchi yi awó jínjinjin, bábhə berem ne bati be, “Tetep, mmú-ne chí ngwayti bho! Yéndu ábúé newú anyén, Mandem mmu ákeme kémbé abhíki ró yi ambak nepém.” ⁵ Ke Pól amyák awó, nnyó yo akwén angə, yényinj kekə yi. ⁶ Bäre noŋ mánkáysi nəkə be chəŋ Pól amwəŋ ne be mbák abhíki mwəŋ abhəŋ bekwen amik angú. Mánəŋ ndú eróri mpok. Ke yényinj kekə yi. Báyibhiri nkaysi yap, bábhə berem ne bati be, “Pól chí enyú mandem éfú.”

⁷ Müngo amot ane áchi ndú ekpək ebhi eyo aka nnyén be Pəblios. Abhəŋ baki kékwót ne ngəkonyén. Asot bhese sayri. Ane bhese ndú manywəp arət. ⁸ Éfákári be chí Pəblios achí amik bhəre ndú amè. Abhəŋ mbúép ne móném kebi. Pól arək aghə yi. Anyáná nókó amə yi amæet, anikmæet éti yi. Atan. ⁹ Eyo éfákári nókó, bəməme bácháək etək eyo enkem bátwó ntá Pól mankem abú bo nkwo. ¹⁰ Báchyé bhese beyá akap. Ne mpok séfá bérəŋ bachye bhese yéntiki enyinj ene ekway bekwak bhese ndu nekə eno.

Pól arə Malta bérəŋ Rom

¹¹ Sétaré nókó Malta ndu batan arət, sésót áchwí achak ané bábhini be, Bəmandem Befak. Afú nyaka Aleksándriya ke átat Malta ndu mbanj akwen tontó. ¹² Séchwóbhé nókó ndú nechyényén enen etək Sírakos, sétát are ndu manywəp arət. ¹³ Séfá Sírakos, séghabheri sechwəp ndú nechyényén enen

etok Rejjom. Néyí nókó, mbúép ane bábhijí be mbúép saut abho menu, ne ndü ntinywop, séchwóp ndü nechyenyén enen etok Putioli, atú Itali. Séfú ndu áchwí séchwe etok. ¹⁴ Aré, sétéméri mbók bönkwó Yesu. Barem bé senchakó ne bhó ndu manywop tándramot. Séchókó nókó ne bhó, sefá ye serok Rom. ¹⁵ Batí bönkwó abhen Rom bághókó nókó be sétwò, bábhó bétwò betemeri bhese. Mbók eyap bátémeri bhese ndü Eseye Apius, bachak ndü ebhak ené bábhijí bé, “Bekeré Mankó Berat.” Pól ághó nókó bhó, eyó éfyé yi nti ne akaka Mandem.

Pól are ghati batí bo Israel Mbok Ndíndí éti Yesu

¹⁶ Séchwóbhé nókó Rom, báró Pól ánhókó ndu mmuet eyi, ntemé nenu amat ámbábhéri nókó yí. ¹⁷ Efuéré nókó manywop arát, Pól abhijí bó batí bo Israel abhen bachi aré. Bátwó nókó arem ntá yap be, “Bóma, mbíki ké yényinj ntá bo bhese ne mbíki ké yényinj bébyak bepiní etok ebhén bachímbi baró ntá yese. Yé nó, bó bhese bákém me Yerúsalem báfyé amó bó Rom. ¹⁸ Mpok mánanj bábhébe me enyinj ene nké, bághó bé mbíki ké yényinj ené éyàn be mángwáy me. Bati beró me. ¹⁹ Ke ndü bo Israel bábhiki ka, nkebhøj enyinj echak beka, ebhiki faet chi berem bé mánten nyé ena ntá Mfó Rom, yéndu mbíki bhøj mbøj manyé ne böbha.” ²⁰ Étiyo ké mbíjijí bhe be mántwó ndém kepí ne bhe téndu nchí fá mbó mukenøj éti mmu ane bo Israel mankem babhaka nti bé átwò bépéme bhese. ²¹ Bó-batí bo Israel bhó bákéme yi be, “Sébhíki bhøj yé ekáti ene éfú Judéya éti ye ne yé mmu ywesé abhíki fu aré ántwó ne eyøj ntá yese be oké ebépti enyinj. ²² Ke sékøj beghok aye nkaysi mbonyune sérinjí bé yéntiki ebhak bo mankem bárém chi ébúbú éti nkwo bho abhen wó ochí mmü wap.”

²³ Bó ne Pól báfyé nywop néchák enén bébhójó bétémeri. Nywop enó nékwáy nókó, beyá bhap barok éket ene Pól áchóko. Bébhó bétí kpát bégháka beku. Pól are ghati bhó enyü Mandem ábhák ne bo mbó Mfó wap. Ne are tøj bó menyinj éti Yesu mbó enyu béchí amem basinjí Moses ne amen baremé kepinti, anu nóko beka bó mánókó menyinj ebhen yí ághati bhó. ²⁴ Mbók baghó be enyinj ene yi árem echi tetep, ké báchák kenókó. ²⁵ Bákwen ye beyøj beyøj. Bápére taka, Pól aghati bhó ndak achak amot be, “Éfójó Bedyere arem nyaka tetep mpok yi aku ndemekepinti Aisáya angati bachímbi bhéka be:

²⁶ ‘Dók ntá böbhen ghati bhó be

chøj mángok ndøj ne ndøj, ké bápú jwimem wáwák.

Chøj mánjijí ndøj ne ndøj ké bápú ghó,

²⁷ mbonyune böbhen bágwot bati yap amem,

ne báchók batú, mánémámík bé báké ghó yényinj.

Éké amík ayap ápú kway beghó mban,

batú yap ápú kway beghok mban

ne batí yap apu kway bejwimem

be mantwó ntá ya, me mbú bhó.’ ”

²⁸ Pól arem nóko nó, apet arem be, “Dinjí ye ka bé bápókó Mbok Ndíndí ane árem enyü Mandem ápéme bho bárøj ntá bo abhen bápú bo Israel nkwo ne yo. Ne chøj mántá batú mangok!” ²⁹ [Pól arem nóko nó bo Israel bátáka ne bágyé mankem nóko beyá epúiti ne bati.]

³⁰ Ndu mamié ápay gbók, Pól abhak ndu éket ené yi ásré áchóko are, yímbøj anchye nóko nkábhé éket. Ansyepiti nóko yéntiki mmu ane arøj beghó yi. ³¹ Ne are ghati bo enyü Mandem ábhák ne mmu mbó Mfó ywi, antøj nóko nkwo bo

menyiŋ kponoroŋ žti Yesu Kristo Acha, ne yž mmu kemō bechet yi mbi be ake
ka nō.

Ekáti Põl ntá Nkwò Rom

Põl átò bakak ntá bõnkwò abhen Rom

¹ Mε Põl ke nchí sijn ekáti ene. Nchí mðbetok Yesu Kristo. * Mandem abhíñj mé be mbak münto, abhure me nyánjá be ngati bhó Mbok Ndíndí. ² Mbok Ndíndí ne ke Mandem afyé nyaka bariεp bechye te mpok Yesu ábhíkire two fá amik. Afuét ntá baremé kepinti bhi beka nò, ne bò básíñ eti bariεp amò amem Ekáti Mandem. ³ Mbok Ndíndí ne achi eti Móywi. Yí achi nyaka εbhárémò Mfò Debhít ndü netwó ane yi átwó fá amik mbò nkwá. ⁴ Mandem atõñ ne betañ be Acha ywese Yesu Kristo achi Mmò Mandem mmu ábhóñó Éfóñó ene εchi nyánjá mpok áká Acha ápétnsem ndu nepém. ⁵ Eti Yesu Kristo ke Mandem atõñ me beríndu, aka me mbák münto. Aka nó be nká bõ betok menkem mámbõñ neka ne Yesu, mángoko nòko chi yi ne mánychye nòko nnyén eni kenókó. ⁶ Bè bõ Rom nkwò báchi ndü mpáy bo abhen Mandem ábhíñj be mámbak bõ Yesu Kristo. ⁷ Nchí ghati bhe mankem, be Mandem akõñ be tontó ne abhíñj be be mámbak bõbhi.

Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántõñ be beríndu, mánychye be kpák.

Põl ákaka Mandem eti bõnkwò abhen Rom

⁸ Enyijñ mbi chí be nchí kaka Mandem. Chí Yesu Kristo ke áká be embak nò mbõnyune mmik nkem aghok eti enyü neka enen bãbhóñó ne Yesu. ⁹ Mandem mmu mēkà betik ebhi ne nti ena nenkem ndu nchí ghati bo Mbok Ndíndí eti Móywi achi ntisie wa be yéntiki mpok ane mēnikmæet, mpú rò befyε bhe ndü nenikimæet ene. ¹⁰ Nchí nikmæet be mbák chí nkaysi Mandem, yi ánkwak me mbõñ mbi bétwò awu nēne ndu beghò bhe. Nnánñ njambi nnu bétwò awu ndõñ echak. ¹¹ Mbõñ beyá ekwak beghò bhe ndu beka mámbõñ ákóré ndu áfók ane Éfóñó Bedyere áchye chõñ be be mántánñ ndü mbi Mandem. ¹² Enyijñ ene mérēm nò chí be, sémbõñ mbi befyε bati nti, nò chí be, mánsot neka eneka ne Yesu mámfye me nti, me nkwò nsot neka ená ne Yesu mfyé bhe nti. ¹³ Bõma, nnánñ nti bétwò awu beyá mpok, ke yéntiki mpok enyijñ échèt me mbi. Nnánñ nte bétwò awu be betik ebha menyu kepem ndü nkwò yweka mbò enyu békà ntá bo abhen bápú bo Israel amem betok bechak. ¹⁴ Mbõñ barem bekwò ntá bo abhen amík anene bhò ne ntá bõbhi, ne ntá bariñj ekáti ne abhen babhiki riñj ekáti. ¹⁵ Eti yò, mbõñ ye beyá ekwak ndu beghati be nkwò bõ báchi Rom Mbok Ndíndí.

Mbok Ndíndí abhõñ betañ

¹⁶ Mbíkí bhõñ ntíanwóp eti Mbok Ndíndí mbõnyune yò achi betañ Mandem ndü bepeme yéntiki mmu ane ánókó yò bebho ne bo Israel, ne beghaka ntá abhen bapu bo Israel nkwò. ¹⁷ Mbok Ndíndí ke áká mándíñj enyu Mandem áká bo mambak chak besí bhi. Enyijñ ene éyànñ chí be bo mámbõñ neka ne Yesu, mándok ambi beka nò te ndü ngwenti. Echi mbò enyü Ekáti Mandem érēm be, “Mmu ane ábhóñó neka ne Mandem, Mandem áká yi ambak chak besí bhi ne chõñ ambõñ nepém.”

Nkwáñwaj nkem achi mmu bebé

* 1:1 “Kristo” fá chí enyijñ émot ne “Mpeme Mandem átò”.

18 Mandem áku bebenti bhi mémfú amfay ménsep amik ndü bebá ne bebépti menyin ebhen bo abhen bápú koŋo mbi ywi bákà. Bebépti menyin ebho béchyèt bo báchák mbi berinj tetep Mandem. 19 Menyin ebhen mmu akway berinj éti Mandem béchi kponoroŋ ntá bõ abhen bákà bebépti menyin ebho mbonyune Mandem atõŋ bõ ntá yap be mandinj bho. 20 Bebho ndü mpok ane Mandem aghoko mmik, menyin ebhen yi aghoko bétõŋ kponoroŋ betanj ebhi ne enyũ mmu yi achi mbõ Mandem. Ndu echi be, bápú ghõ yi ne amík ntí apu ane bõ bárèm be bekwéné bepu ne bhõ ndu bábhíkí rinj Mandem.

21 Yëndu bõ bárinjí nyaka be Mandem achi, babhiki chye yi kenókó mbõ Mandem, ne yé chi bakak bábhiki chye yi. Ke bárõbhé kaysi chi bechõŋ menyin ne bõ kekway bejwimen ndü enyinj ene Mandem áyàn bõ mandinj. 22 Yëndu bárèm be babhõŋ kebon barõp chi bechijntí bho. 23 Bárõ bechye kenókó ntá Mandem mmu apu gu, bárõbhe chye kenókó chi ntá menyin ebhen bõ bághókó ne amõ. Menyin ebho bechi mbõ nkwanwanj ne bechak bechi mbõ kenen ne béchák mbõ nnya ené bekak menwi, ne ebhénéfú mbõ nnya ene ésu menie amik. Bõ menkem bégugu.

24 Éti yo, Mandem aféré amõ ne bhõ be mámkpik mánkũ bepõ menyin ebhen bati yap áŋwaka be mánkũ, enyu ene básõt mmæt eyap beku ne bati menyin ebhen béchyè bhõ ntíanwõp. 25 Mandem aféré amõ ne bhõ mbonyune barõ menoko menyin ebhen bechi tetep éti yi bárõbhe koŋo chi nsé. Ne menyin ebhen Mandem ághókó ke bõ bárõbhé chye kenókó, puyé mmu ane ághókó yéntiki enyinj. Yi ke bábhõŋó bechye bakak mpoknkem. Amen. 26 Ndu bákà enyu yo ke Mandem aféré amõ ne bhõ be mánwáká nókó beku menyin ebhen béchyè bhõ ntíanwõp. Baghoré bhap bárõ babhakanem bárõbhe bhære chi ne bati baghoré, enyinj ene ebhiki kway wawak. 27 Enyumõt ke echi nkwo ne babhakanem. Bárõ baghoré bárõbhe ŋwaka bebhære chi ne bati babhakanem, enyinj ene ebhiki kway. Bákà baraka ntíanwõp ne bati babhakanem. Bákà nõ mambõŋ nõkõ ntëmsi ane akway ne bhõ.

28 Tëndu bõbhen bábhíkí yan bekaysi éti enyinj ene bõ bárinjí be echi tetep éti Mandem, Mandem aféré amõ ne bhõ. Arõ bhõ ndü bepõ nkaysi yap, ne ndü menyin ebhen bebhiki kway be bõ mankũ. 29 Bati yap ájwí ne yéntiki enyũ ndak abáabũ mbõ beku bebá ne befye amík ndü menyin bo bachak, ne epinj beyanj beku bati bebá, ne mpabhamík, ne beway bho, ne betanja ebhen mmu ábhõŋ ne bati ndu áyènti mmæt ne bhõ, ne berwõ bho, ne epinj beku bati bebá, ne enánjti. 30 Ne berem ebáabũ éti bo ndü bechõŋti manyén ayap, ne bepap Mandem, ne nesanj, ne neyoyómæt, ne mpányu, ne bekaysi babhi ako ane beku bebá, ne betanj ntí ne bõtáyap ne bõmá yap. 31 Ne bebhak echijtímu, ne epinj ene mmu apu bhære bariep, ne bebhõŋ ntí enen mmu abhiki bhõŋ ekõŋ ne bati, ne bebhõŋ epinj ene mmu apu ghõ bati ntínso. 32 Bõbhen bákà menyũ menyin ebhen bárinjí be Mandem arem be bo abhen bákà menyũ menyin ebho bábhõŋ begu. Yé nõ, bákà menyin ebho ne bárõŋ te ambi beka ne bo bachak abhen bákà bhõ be eri beku bhõ.

2

Mandem átan bo enyu ene echi chak

1 Yé ochi agha, mpok ótanj bo ne ónkũ nõkõ nkúbhé menyin ebhen bõ bákà, opú kway betanj mmæt besí Mandem. Bétanj mmu ke ónkũ nõkõ nkúbhé menyin ebhen yi ákũ chi berem be wõmbõŋ ókwèn manyé besí Mandem.

2 Sérinjí be Mandem achi chak ndü netanj ane yi átanj bo abhen bákà menyũ menyin ebho. 3 Yé ochi agha, mpok ótanj bo abhen bákà menyũ menyin ebho,

ke wəmbəŋ ɔnkə nɔkɔ bhə, ɔkaysi be ɔkway bebəe enyu ene Mandəm apu chye wə ntemsi ke? ⁴ Ke chi be ɔsət beyä berinti ebhen Mandəm átəŋ bhese, ne neghó ane yi ághò menyin ebhen sékà mbə be apú ghə, ne ekébhéntí eyi mbə eráká ndak? Ɔbhíkí ghə be ntí ane Mandəm átəŋ bhese berinti chi bekwak bhese sentiknsem ndü bebú ebhese? ⁵ Ke ɛti ógwət ntí ene amem ɔke ka bétiknsem ndü bebú ebhe, ɔkà bebəntí Mandəm ne wə menja mɛndɔk nɔkɔ chi ambi. Ne chəŋ mɛmfú kponɔŋ ndü nywəp enen Mandəm átəŋ bebəntí ebhi, antán bo enyu ene ɛchi chak. ⁶ Chəŋ Mandəm ankap yəntiki mmu bekoŋo menyin ebhen yi ákú. ⁷ Bo abhen bákəm ekíkí ndü beri ebhen bə bákà, báfyè betan beka be Mandəm anchye bhə keném ne kenókó ne nepém enen mmu apú gu. Mandəm áchye bhə nepém enen nebhiiki bhəŋ ngwenti. ⁸ Ke bo abhen babhiiki bhəŋ mpok ne bati ndu báyiŋi chi mmuet eyap, ne bápu koŋo tetep ndu nepém enap ke bákoŋo chi bebú, chəŋ Mandəm antəŋ bə bebəntí ebhi, anchye bhə ntemsi. ⁹ Chəŋ Mandəm anka yəntiki mmu ane ákú bebú ámbák ndü beyä ekwet ne angókó beyä bebe. Aká nɔ bebho ne bo Israel ne beghaka amuet bo abhen bapu bo Israel nkwo. ¹⁰ Ke bo abhen bákú beri bábhəŋ keném ne kenókó ne kpák. Ebhák enyu eyə bebho ne bo Israel beghaka amuet bo abhen bápu bo Israel nkwo. ¹¹ Mandəm apu təŋ kéréŋámík.

¹² Chəŋ bo mankem abhen bákú bebú ené bábhiíkí riŋi ebhé Moses máném yəndu bátəŋ bhə kekoŋo bebhé Mandəm. Ne chəŋ Mandəm amkpót manyé bo mankem abhen bákú bebú mpok báriŋi bebhé Moses bekoŋo bebhé Moses. ¹³ Puyé bo abhen bəghók enyiŋ ene ebhé égháti bhə ke bábhák chak besí Mandəm, chi bo abhen bákú mbə enyü ebhé érəm ke bábhák chak besí bhi. ¹⁴ Mpok ane bo abhen bápu bo Israel bákú menyin ebhen ebhé érəm mbə enyü bati yap aghati bhə, yəndu babhiiki bhəŋ bebhé ebhen bəfueré ntá Moses, bátəŋ ndu menyin ebhen bə bákú, be báriŋi enyiŋ ene babhəŋ beka ne ene babhiiki bhəŋ beka. ¹⁵ Bə bátəŋ ndü menyin ebhen bákú be Mandəm asiŋ bebhé amem bati yap. Bati yap áté ntísiə be eyə échi tetep, təndu mpokófu bati yap ágháti bhə be babhəŋ bekwéné ne mpok achak be báci chak. ¹⁶ Ndü nywəp enen Mandəm áfuet ntá Yesu Kristo betan bo mbə enyü Mbok Ndíndí ane mégháti bo árəm, chəŋ antán bo bekoŋo nkaysi ane achí bhə anti ne menyin ebhen bə bákú bhésé bhésé.

Bo Israel bápu bhəere bebhé Moses

¹⁷ Mbák chi be, bábhiŋi mmuet eyeka be báci bo Israel ne bəghókó mmuet ndü ebhé ene bábhəŋ ne bápá be báci bo Mandəm. ¹⁸ Báriŋi enyiŋ ene ɛchi chak beka mbənyune bəghók bebhé. ¹⁹ Báriŋi sayri be báya bo abhen bachi mbə manémámík mbi ne be báci mbə erəŋo ntá bo abhen bachi amem ejuri. ²⁰ Ne báriŋi sayri be mányure bechiŋi bhə ne be bátəŋ bo abhen báci mámbə ndü mbi Mandəm mbənyune bákáysi be ebhé éka báriŋi yəntiki enyiŋ ne étəŋ be tetep nkem. ²¹ Ɛ, be bhə bátəŋ bo bachak, ndaká yi bápu təŋ mmuet eyeka? Bəgháti bo be báké ghép aghəp, ke bə babhəŋ bápu ghép aghébhé? ²² Bə bo bərəm be, “Mmu abhiíkí bhəŋ bekwen berwəp,” Bə babhəŋ bápu kwen berwəbhe? Bə bo bäre pap baraká bəmandəm nsé, bápu ghəp menyin ebhen bechi amem bekeré bəmandəm nsé? ²³ Bə bo bápá be báriŋi ebhé Mandəm, bápu chye nɔ Mandəm ntíánwəp ndü bápu bhəere ebhé eyi? ²⁴ Ekáti Mandəm érəm be, “Bə bo Israel bákú bo abhen bápu bo Israel bərəm ebábə ɛti Mandəm.”

²⁵ Nsyép ane básiəp bo betəŋ be báci bo Mandəm chi eríti enyiŋ mbák bábhəre bebhé, ke mbák bápu bhəere bebhé Mandəm nsyép ane básiəp bo

achi chi ndéndem. ²⁶ Ndu εchi nɔ, mbák mmu ane bábhíkí syep yi ákà mēnyīn mbɔ enyū ebhé éyàn, Mandem apu sɔt yi mbɔ mmu ane basyephe? ²⁷ Eyo ékà be bo abhen bábhíkí syep bhɔ ndū nkɔm̄m̄et ke bábh̄̄ere ebhé m̄andem chɔŋ be bekwéné bechi ne be bo Israel mbɔnyune b̄ap̄u bh̄̄ere ebhé ȳndu Mandem achye nyaka bhe bebhé ebhen básíní am̄ik, ap̄et achye bhe ep̄iŋ besyep bho. ²⁸ Puyé besyep mmu ke ákà yi ambak mb̄ɔŋ mmu Israel témé témé, ne nsyép ane tetep puyé ane nkɔm̄m̄et. ²⁹ Mmu ábhák mmu Israel tetep chí ndū ntí eni ne nsyép ane tetep ábhak chí anti. Chí betik Éfónó Mandem, puyé ebhen nkɔm̄m̄et. Mmu ane ábhónó enyū nsyep eyo Mandem ke ábiti yi, puyé nkɔw̄jwan̄.

3

¹ Bēbhak mmu Israel ákà mmu árchá bo abhen bap̄u bo Israel ke? Ne nsyép ákwak mmu ndū ntiki mbi? ² Menkem békwák ndū beyá babhi. Enyīn̄í mbi ene ekwak mmu ane achi mmu Israel chi be Mandem afyé eyɔŋ eyi am̄o ayap. ³ Ke mbak yap bábhíkí k̄a enyīn̄ ene báfyē nyaka bariēp ne Mandem be babhɔŋ bek̄a chi be Mandem apu p̄ere bh̄̄ere bariēp ami ke? ⁴ Wáwák! Ȳndu ȳntiki mmu achi nsense, Mandem ákà chi enyīn̄ ene yi árémé. Echi mbɔ enyū Ekátí Mandem érēm éti yi be, “Ŋt̄ɔŋ k̄p̄ɔŋɔŋ ndū ȳntiki enyīn̄ ene érēm be achí chak, ne mpok bák̄p̄ɔt manyé ye, bekwéné b̄ep̄u bhak ne wɔ.”

⁵ Ke mbák bebú ebhen sékà békà bo manḡo k̄p̄ɔŋɔŋ be Mandem achi chak, chɔŋ séngati bhɔ be Mandem apu chak ndu bébenti anchye bhese ntemsi? [Nchí rem nɔ chi ne nerīn̄ndak enen bakw̄jwan̄.] ⁶ Ep̄ú enyu eyo wáwák! Mbo Mandem apu chak mb̄a ná yi ákway betan bo? ⁷ Ke mpok mmu árēm be, “Nsé ene m̄esé ékwak bo manḡo k̄p̄ɔŋɔŋ be Mandem achi mmu tetep, ne eyo ékà mánchye yi kenókó. Mbák echi nɔ, ná Mandem akway betan m̄e andem be nchí mmu bebú ndu nchí sense.” ⁸ Ndaká yí b̄ap̄ú rem be, “Séndak ambi bek̄a bebú be Mandem antɔŋ bhese b̄eri,” mbɔ enyū mbak bo hách̄ɔŋti manyén ayese be sérēm enyu yɔ. Chɔŋ mámbɔŋ ntemsi ane akway ne bhɔ.

Yé mmu apu chak besí Mandem

⁹ Chɔŋ séndem ye be yi? Bé nté ayese bo Israel acha ane bo bachak ke? Wáwák! Nn̄án̄ ntɔŋ be bebú bebhɔŋ betan amfay bo mankem, yé chi bo Israel ne yé chi abhen bap̄u bo Israel. ¹⁰ Echi mbɔ enyū Ekátí Mandem érēm be, “Yé mmu apu chak besí Mandem, ye am̄ot apu,

¹¹ yé mmu apu yan b̄erīn̄i Mandem, yé mmu apu yan mbi Mandem.

¹² Mankem b̄atik̄nsem ntá Mandem, bɔ mankem bar̄ɔp b̄ɔ bekwene, yé am̄ot apú k̄a b̄eri, wáwák! Yé am̄ot apu.”

¹³ “Eyɔŋónyu yap enēm mbɔ eriēp ene éfú ndū nnem enén enén mánéné, b̄aró fúú.

Básɔt b̄arí yap b̄erwɔ bho.”

“Beyɔŋónyu bhap b̄éwáy mmu way mbɔ efé mpok éném mmu.”

14 “Eyak ne bebépti beyon
ke befù bo anyu mpoknkem.”

15 “Bekak ebhap béwàkari bepoko bo
be mandak mangway bo.

16 Yèntiki ebhak ene bo bárovó,
bátwò chi ne meneme ne nedí kebho.

17 Bábhíki riji beka bo mámbón kpák
ne bati.”

18 “Bápu chyε Mandem kenókó wáwák!”

19 Sérinjì be yèntiki enyinj ene echi amem bekáti ebhé Moses béyinjì chi bo
abhen Mandem achyε bhó ebhé eyo. Eyo échók manyu bo abhen báyan betanja
mmæet be bapu bo bebú. Yèntiki mmu abhōj bete besí Mandem ndū manyé.

20 Ebhák enyu eyo mbonyune, yé mmu apu kway bebhak chak besí Mandem
ne nti be ákà menyinj ebhen ebhé éyan yi anká. Ebhé ékà mmu andinjì be yi achi
mmu bebú.

Enyú Mandem ákà bo mámbák chak besí bhi

21 Néne, Mandem ákà bo mandinjì kponoroj enyú mmu ákway bebhak chak
besí bhi. Eyo ebhiki bhōj yènyinj beka ne ebhé yèndu bebhé Moses ne baremé
kepinti menán báté ntísie enyú Mandem ákà bo mámbák chak. 22 Mandem
ákà bo mámbák chak mpok babhōj neka ne Yesu Kristo. Akà nò ne ye agha
ane ábhōj neka ne Yesu Kristo. Mandem apu tōj kérijámík. 23 Yèntiki mmu
ákà bebú ne abhíki pere ghaka ndū nte ane Mandem ághókó nyaka yi ambak.

24 Ke néne, Mandem átōj bo berindu ebhi ndu ákà mámbák chak besí bhi. Eyo
chi akap Mandem ne áfueet chi ntá Yesu Kristo beka nò éti enyinj ene Yesu ákà
ndu beferε bhese ndú kesemé bebú. 25 Mandem achyε nyaka Yesu mbo akap,
be éti manoj mi amen árój amík, Mandem amfojori bebú bo abhen mánóko
Yesu. Mandem ákà nò betōj be yi achi chak. Éti ekébhéntí eyi, asó nyaka bebú
ebhen bo báká. Aghò nyaka bebú ebhen bo báká ndu mpok ane áfuerε ansem
mbo be apu ghó. 26 Ke néne, átōj bo be yi achi chak ne ákà yèntiki mmu ane
abhōj neka ne Yesu ambak chak besí bhi.

27 Ndu echi yé nò, yi ékway beka sémpányu? Yènyinj! Ne ntí achi be yi? Chi
be sékà berítí menyinj ke? Wáwák! Chi be sénoko. 28 Séghò ye be Mandem asot
be mmu achi chak chi mbák abhōj neka ne Yesu. Eyo ebhiki bhōj yènyinj beka
ne menyinj ebhen mmu ákà bekoj ebhé. 29 Mandem achi Mandem chi ndiere
ntá bo Israel? Apu Mandem bo abhen bápú bo Israel? Achi Mandem bo abhen
bápú bo Israel nkwo. 30 Mandem amot ke achi ne ákà bo abhen básiep bo ne
abhen bápú syep bo mámbák chak chi mbák bábhōj neka ne Yesu. 31 Eyo ékà
sénsot be ebhé epu yènyinj ke? Wáwák! Mbák sémbōj neka ne Yesu, sékēm
bebhé sayri.

4

Mandem ákà Abraham ambak chak besí bhi

1 Chōj séndem ye be yi éti Abraham mmu achí chi-mbì ywese? 2 Mbo
Abraham achi nyaka chak besí Mandem éti berítí betik ebhen yi ákà, mbu ntí
achi ane yi ápanyu. Ke ápu kway nyaka beka nò besí Mandem. 3 Ekáti Mandem
érēm be, “Mpok Abraham abhōj neka ne Mandem, Mandem asot be yi achi
chak besí bhi.” 4 Nkáp ane báchyε mmu ndú betik ebhen yi ákà chi enyinj ene
yi ábhōj bebhōj éti betik ebho. Nkáp wu puyε akap. 5 Ke mmu ane ábhíki
fyε ntí chi ndú betik ke abhōj neka ne Mandem mmu ákà bé bō bebú mambak

chak, chəŋ asət yi be achi chak ʔti neka enen yi abhəŋə ne yi. ⁶ Nkúbhé enyu yo ké Debhít arəme nyaka be áfók áchí ne mmú ane Mandem ásóré be achi chak, yěndu abhíkí kə yěnyin ene ekə be Mandem anchye yi áfók wu.

⁷ “Ɛri echa ntá bo abhen Mandem áfónórí epin eyap ene bápú bhəere bebhé, antese bebá ebhap nkwo,

⁸ Ɛri echa ntá mmu ane Acha ápú sət be abhəŋ bekwéné ʔti bebá bhi.”

⁹ Afók wu achí ye chi ntá bo abhen básiep bhə, ke ntá bo abhen bapu syep bhə nkwo? Sérəm mbə enyú Ekáti Mandem érəm be, “Mandem asət nyaka be Abraham achi chak besí bhi mpok yi abhəŋə neka ne yi.” ¹⁰ Mpok Mandem ásóré Abraham be achi chak, mánanə basyep nyaka yi ke? Chi mpok bábhíkí re syep yi, puyě mpok mananə basyephe yi. ¹¹ Nsyep ane básiebhé Abraham ke achi nyaka erin ene Mandem afyé yi aməet betəŋ be yi abhəŋ neka ne yi te mpok ane bábhíkí re syep yi. Mandem áká nyaka nə be Abraham ambak chi-mbi ntá bo mankem abhen mánoko Mandem mpok bábhíkí re syep bhə, ne nta abhen neka enap ne Mandem nékú yi ásóré be bo bachi chak besí bhi. ¹² Abraham achi nkwo chi-mbi ntá bə abhen basyep bhə mbák bákəŋə bayarəkak yi ndu babhəŋə neka ne Mandem, nkúbhé mbə enyú yi áchi nyaka yě chi ndu mpok ane babhíkí re syep yi.

Bariep Mandem achi nta bo abhen bábhəŋ neka ne yi

¹³ Mandem afyé nyaka bariep be chəŋ Abraham ne bebhárəbhə bhi mányie mmik. Epú nyaka chi ʔti Abraham abhəre bebhé. Befuət ndú neka Abraham ke Mandem ásóré yi be achi chak. ¹⁴ Mbə bo abhen bábhəre bebhé ke babhəŋ nyaka menyie mmik mbə neka eneka ne Mandem nechi chi ndéndem, ne mbə bariep ami nkwo abhíkí bhəŋ ntí. ¹⁵ Ebhé ətəwə ne ntemsi Mandem ntá bo ndu bápú bhəere yo, ke nebhəet ane ebhé epú, mmu apu kway bekwen ebhé.

¹⁶ Ɛtiyə ke echi be bariep Mandem achi chi ntá bo abhen babhəŋə neka ne yi, betəŋ be chi ʔti berindu ebhi ke yi abhəŋə nyaka beka menyin ebhen yi afyé bariep beka ntá yěntiki ebhárémə Abraham. Bariep ami apú chi ndiere ntá bo abhen bákəŋə bebhé, ke ntá bo bachak mankem nkwo abhen babhəŋə neka ne Mandem mbə Abraham, təndu beke mankem sechi bebhárəbhə bhi. ¹⁷ Echi mbə enyú Ekáti Mandem érəm be, “Nkə wə ɔmbák chi ntá bo beyá betək. Yi achi besí Mandem mmu yi ánókó, Mandem mmu ákə bawú mámpətnsem ndú nepém. Yi áchye eyəŋ be enyin ene épú embak, émbak.” ¹⁸ Abraham arəŋ nyaka ambi menoko bariep Mandem. Are noŋ ambaka nəko nti yěndu ébe nyaka mməet menoko be bariep Mandem abhəŋ befu tetep. Ɛti yo, achí chi ntá bo beyá betək bekoŋə menyin ebhen Mandem aghati yi be, “Chəŋ bebhárəbhə bhe mánja máncha.” ¹⁹ Abraham ananə aghaka nyaka mbə mamié besa betay (100) ne arəbhe sət mməet chi mbə ngú, ne árínjə be ngoré ywi Sará achi nkongoré. Yě nə, ate kpírí ndú neka eni ne Mandem, anəŋ nəko be Mandem ankə mbə enyú yi árémé. ²⁰ Arínjə nyaka be bariep Mandem abhəŋ befu tetep. Yi kemakati ye enyin ene Mandem árémé, ke abhəŋə neka ne Mandem andək nəko chi ambi ne anchye nəko yi kenókó. ²¹ Arínjə nyaka be Mandem abhəŋ betan beka enyin ene yi afyé bariep beka. ²² Ne befəet ndú neka eni, “Mandem asət be Abraham achi chak besí bhi.” ²³ Enyin ene básínjə be Mandem asət yi be achi chak besí bhi ebhíkí yinə nyaka chi yi aywintí. ²⁴ Echi nyaka ʔti yese nkwo ndu sénókó Mandem mmu áká nyaka Yesu Acha ywese apətnsem ndú

nepém. ²⁵ Yi, Yesu, ke Mandem arɔ be angu ɛti bebá ebhese, aká yi apetnsem ndü nepém ndu beka bese sémbak chak besí Mandem.

5

Séchi sayri ne Mandem néne ɛti Yesu

¹ Těndu séchi ye chak besí Mandem néne ndu sébhónó neka ne Yesu, séchi ndu kpák ne Mandem ɛti enyih ene Acha ywese Yesu Kristo áká ntá yese.

² Kristo aká sébhón mbi bebhak enyu ene berĩndu Mandem bebhak ne bhese befuet ndu neka enen sébhónó ne yi. Ne sebhón manák mbonyune sebhaka nti ndü keném eken sébhón chón ne Mandem. ³ Ke mbón enyih ene echa eyo chi be sebhón manák ndu besónori ebhese mbonyune serih be esónori ekwak bhese sengok bete kpiri. ⁴ Ne béte kpiri ákwak bhese sémbón epih ene étón be séfuet nemó. Ne epih eyo ékà sembaka nti be chón Mandem anka mbonyu yi areme. ⁵ Ne mbák sébhón nebhakánti, eyo épú twó bhese ne bekwéné. Sérinh be Mandem akón bhese tontó, mbonyune aká be Efónó Bedyere mmu yi achye bhese ánká ekón eyi enjwi bhese anti.

⁶ Mpok ane séchi nyaka kebón betan bekwak mmuet eyese, Kristo agü ndü nywɔp enen Mandem ayabhe, be ákwak bhese bɔ bebá. ⁷ Etañ bé mmu ánká begu ɛti mmu ane achi chak, yěndu mmu akway beka newú ɛti erítí mmu.

⁸ Ke Mandem atón kponoroh be yi akón bhese ndu Kristo agú ɛti yese mpok sebhuet nyaka bɔ bebá. ⁹ Těndu manoh Kristo arónó amik ɛti yese, Mandem ásòt be séchi chak besí bhi néne. Echi mbón tetep echa be Kristo apeme chón bhese be bebenti Mandem béké bhak ne bhese. ¹⁰ Mpok sébhuet nyaka bɔmpap Mandem, yi aká sémpetnsem ntá yi, befuet ndü newú Móywi. Ná ne néne, ené sépétnsem ntá Mandem? Echi mbón tetep echa be Móywi apu nók bepeme bhese, těndu yi achi nepém. ¹¹ Ke mbón ene echa eyo chi be sébhón manák ɛti menyih ebhen Mandem afuere ntá Yesu Kristo Acha aká ntá yese. Yi Kristo ke áká sépérénsem ntá Mandem.

Adam atwó ne newú, Kristo atwó ne nepém

¹² Bebá befuet ntá mmu amot ke bétwó fá amik, ne bebá ebhi bétwó ne newú. Nɔ ke echi be newú népókɔ bo mankem mbonyune yěntiki mmu áká bebá.

¹³ Bebá ménan bechi nyaka fá amik ke Mandem áká bebhé befuet ntá Moses bétwó. Ke nebhuet ane ebhé epu bápú kwáy berem be mmu akwen ebhé. ¹⁴ Yě nɔ, bebá sébhón betan amfáy bo mankem bebho mpok Adam kpát beghaka mpok Moses, ne yě chi bo abhen bebá bhap bepu nyaka mbɔ ebhen Adam mmu ákwéné ebhé Mandem abhak mbɔ ane ábhónó nyaka bétwó. Ke apét abhak kekúrí ne mmu ane ábhónó bétwó. ¹⁵ Ke enyu ené Mandem átón bhese berĩndu ɛti Kristo echi kekúrí ne enyu ene Adam áká bebá. Beyá bo bágu nyaka ɛti bebá mmu amot, ke berĩndu Mandem beyá mbón becha. Enyu ene ke Mandem áchyé áfók ntá beyá bho ndéndem bekonjo enyü mmu amot, Yesu Kristo, átónó berĩndu. ¹⁶ Ne akap ane Mandem áchyé bho ndéndem achi kekúrí tontó ne akap ane bebá mmu wu amot bétwó ne wu. Bekonjo bebá bho memot Mandem atán bo mankem ne bákwen manyé. Ke akap ané Mandem áchyé ndéndem bekonjo bebá beyá bho áká bo mámbák chak besí bhi. ¹⁷ Těndu bebá mmu amot beka newú nébhón betan amfáy bo mankem, echi mbón tetep echa, be bo mankem abhen Mandem átón bo beyá berĩndu ne áchyé bho akap ndéndem ndu beka bo mambak chak besí bhi, mámbón betan ndü nepém enap ndu besot awónem amfáy yěntiki enyih ɛti enyih ene mmu amot, Yesu Kristo áká.

¹⁸ Nə ke échí be, nkúbhé mbə enyū bo mankem babhōñ nyaka bekwéné žti bebú mmu amət, enyu eyə nkwo ke echi be mbənyune mmu amət ákú enyññ émət eyə ene echi chak, bo mankem babhiki bhōñ békwené, ke babhōñ nepém enen nebhiki bhōñ ngwenti. ¹⁹ Ne nkúbhé mbə enyū netanjánti mmū amət nékú bo mankem mámbák bō bebú, mmu amət ane ákú mbə enyu Mandem aghati yi, akə bo mankem mámbák chak.

²⁰ Mandem ákú nyaka ebhé entwə be bo mángó sayri be bebú bhap beyá tontó. Ke mpok bo bákú nyaka beyá bebú mandək nəkə chi ambi, Mandem atōñ berĩndu ebhi enyu ené éyá mbōñ échá, ²¹ be mbə enyū bebú bétōñ betan ebhi amfay bho ndu bétwə ne newú, berĩndu Mandem nkwo bebhōñ betan amfay bho ndu békú bo mámbák chak besí bhi. Ne eyə ékú bo mámbōñ nepém enen nebhiki bhōñ ngwenti žti enyññ ene Acha ywese Yesu Kristo ákú.

6

Mmū ane abháré mmuet ne Kristo arəp chi mbə ngu

¹ Chōñ séndem ye be yi? Séndək ambi bekwə bebú be berĩndu Mandem menja mencha ke? ² Wáwák! Bese bho serəbhe chi mbə bawú ndū nté ye se ne bebú, séndək ambi bekwə bebú? ³ Bábhíkí riñi be bese mankem abhen bájwiti be Mandem achem bhese ne Yesu Kristo, bájwiti nyaka bhese chi be sembək mbə be ségu nyaka ne yi mpok yi agu? ⁴ Echi ye mbə be manaj babheme nyaka bhese ne yi mpok bajwiti bhese, be nkúbhé mbə enyu Mandem Etayese ákú nyaka Kristo apetnsem ndu nepém ndu betan ebhi ebhen beyá becha, bese nkwo sénkwáy bebhōñ nepém nekə. ⁵ Těndu Mandem áchéme bhese ne Kristo ndu newú eni, chōñ sémbək ne yi mpok sépérenssem ndu nepém nkwo mbə yi. ⁶ Sérinji be echi néne mbə be bágo nyaka nepém nesí enese ndu ekotákáti ne yi, be Mandem anchōñti mmuet bebú ayese be seke pere bhak ndu kesemé bebú. ⁷ Echi no mbənyune bebú bepú pere bhōñ betan amfay mmu ane ánán ágú. ⁸ Těndu ségú ne Kristo, sénokó be chōñ sémbək nkwo ne yi. ⁹ Sérinji be těndu Mandem akə Kristo apetnsem ndu nepém, yi apú pere gu wáwák. Newú nebhiki pere bhōñ betan ndū nepém eni. ¹⁰ Newú enen yi agu, agú bechōñti betan newú. Agú ndōñ amət ndak amay. Ke nepém enen yi ábhōñó nechí chi ndu bechye Mandem kenókó. ¹¹ Bé nkwo bábhōñ besət mmuet eyeka mbə be bágu, ne be bábhíkí pere bhōñ yěnyññ bekwə ne bebú, ne be bāchi nepém ndu bétok Mandem ndu yi áchéme bhe ne Yesu Kristo.

¹² Báké pere rə ye bebú mémbōñ betan ndū mmuet eyeka ene égūgu bekwə be mánkōñ nəkə chi menyññ ebhen yə enjwaka be mánkə. ¹³ Yě mmu yweka áke chye ye epókómuet eyi mbə enyññ ene básət bekwə bebépti menyññ ne yə. Ke chyé ka mmuet ntá Mandem mbə bo abhen mánánj bágú ke yi ákú bāpetnsem ndū nepém. Ne chyé ká bepókómuet ebheka ntá Mandem mbə menyññi betik ebhen básət bekwə chí menyññ ebhen bechi chak besí Mandem. ¹⁴ Mbák mánkə no nkaysi bekwə bebú apu pere bhōñ chōñ betan amfáy yeka, těndu ebhé ebhiki pere bhōñ betan ndu nepém eneka, ne ndiere berĩndu Mandem ke bebhōñjō betan ndu nepém eneka.

Bō Kristo babhōñ bebhak chak besí Mandem

¹⁵ Chōñ séndem ye be yi? Séndək ambi bekwə bebú mbənyune ebhé ébhíkí bhōñ betan ndū nepém enesé, ne berĩndu Mandem ke béróhé bhōñ betan ndū nepém enese ke? Wáwák! ¹⁶ Bábhíkí riñi be mbák mánchyé mmuet ntá mmu bekwə chí menyññ ebhen yi áyāñ mánkə, no bāchi basem ntá mmu wu? Mmu

ákway bekoŋo bebá, ne bebá mentwə yi ne newú. Mbák epu nɔ, mmu ákway bekoŋo Mandem, ne Mandem ankə yí ambak chak besí bhi. ¹⁷ Ke sebhoŋ bekaka Mandem be yëndu báchi nyaka ndu kesemé bebá, néne, bákòŋo ne bati ayeke ankem, menyin ebhen bátòŋó nyaka bhe. Menyin ebho ke bārɔ amɔ yeka. ¹⁸ Mandem aféré be ndú kesemé bebá ne bārɔ chi basem abhi be mánkə nɔkɔ chi menyin ebhen béchí chak besí bhi. ¹⁹ Nchí sɔt erin ndú nepém ne ntí be méyàn mánjwimem ndú menyin ebhen méréem, mbonyune ébemæet be bakwánwan mámbóŋ nejwimem ndú menyin ebhen. Nkúbhé mbɔ enyú báchyé nyaka bepókómæet ebheka ndú kesem éken beka barak epúsi ne bebéptí menyin bechak ebhen beyá mendək nɔkɔ chi ambi, chyé ká bepókómæet ebheka néne mbɔ basem ntá Mandem be yi ankə mámbák chak besí bhi enyu ene babhak nyáná.

²⁰ Ndú mpok ane báchi ndu kesemé bebá, bábhíkí bhɔŋ nyaka yényin beka ne menyin ebhen bechi chak. ²¹ Mpok eyɔ, bábhɔŋ nyaka ntiki nsáy ndú menyin ebhen bákà, ebhen-ne bábhɔŋ ntíanwɔp beka néne? Menyin ebho bétwɔ chi ne newú. ²² Ke néne, ené Mandem ánán aféré be ndú bebá, bārɔp chi basem abhi, ne nsáy ane bábhòŋó chi nepém enen nechi nyáná, ne ndú ngwenti, bábhɔŋ chi nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti. ²³ Nsáy bebá chi newú, ke akap ane Mandem áchyé ndéndem chi nepém enen nebhiki bhɔŋ ngwenti ntá yéntiki mmu ane abháré mmæet ne Yesu Kristo Acha ywese.

7

Pəl ɔsɔt erin ndú ebhé ene éyinjí nebhay

¹ Bɔma, báriŋi ebhe. Báriŋi ye be ebhé ebhoŋ betan ndú nepém mmu chi ndiere mpok yi achi nepém? ² Nchí sɔt erin ené ngoré nebhay. Mpokmmu ane nném achi nepém ebhé égwɔt yi ne nném eyi. Ke mbák nném agu, ebhé yɔ epu pere gwɔt yi. ³ Mbák ngoré achi ne mmu achak mpok nném ábhæét nepém, nɔ achi nkwené berwɔp. Ke mbák nném agu, ebhé ené égwɔré yi ne nném epu pere bhɔŋ betan amfay yi. Ne mbák abhay mmú chak, apú bhak nkwené berwɔp.

⁴ Bɔma, enyu eyɔ ke echi ne bhe. Ebhé ébhíkí pere bhɔŋ betan ndú nepém eneka mbonyune, beyinjí ebhé, bágú nyaka ne Kristo mpok yi agu ndú ekotákátí. Néne, bábhat mmæet ne mmu ane Mandem ákú yi apetnsem ndú nepém be ankə bhese sémbák bo abhen sékú beri ndú betok Mandem. ⁵ Mpok ane sékòŋo nyaka menyin ebhen bakwánwan báyan senka, ebhé ékú séré ŋwaka beka bebéptí menyin ne mmæet eyese be menyin ebho mentwə bhese ne newú. ⁶ Ke néne, ebhé ébhíkí pere bhɔŋ yényin beka ne bhese mbonyune, beyinjí menyin ebhen bégwɔré nyaka bhese, sérɔp chi mbɔ bawú. Néne, sépet sépú ndú kesem bekoŋo mbi bebhé ebhen basiŋi mbonyune sérɔbbe koŋo chi mbi ákə ane éfòŋó Mandem átòŋ bhese.

Ebhé Mandem ékú séngɔ bebú bhese

⁷ Séndém ye be yi? Bebhæere ebhé chi beka bebú ke? Wáwák! Ebhé ke ékú bo mándinji enyinjí ene bebú bechi. Mbɔ ebhé ébhíkí rem be, “Óké fye ngoŋo ndú enyinjí mmu” mbə mbíkí rinji bebú ebhen bechi ndu beye ngoŋo ndu enyinjí mmu. ⁸ Ke ebhé eyɔ éká nyaka mfyé ngoŋo ndú menyinjí bho menyu ne menyu. Mbák ebhé épú, bebú bébhák chi mbɔ enyinjí ene égú. ⁹ Mpok achi ane mbíkí rinji nyaka enyinjí ene ebhé éyàn bo manka. Ke ndinjí nókó ebhé, ngó be nnán nkwen nyaka ebhé, ne ngú. ¹⁰ Nkúbhé ebhé ene Mandem áyan nyaka be enka me mbòŋ nepém étwɔ me chi ne newú. ¹¹ Ebhé ene echi me anti éróbhe twɔ me

chi ne newú. ¹² Séghò ye be bebhé menkem bechi nyáná. Yéntiki enyiyi ene ebhé érèm echi nyáná, échí chak, ne eri.

¹³ Ke ebhé ené echi erítí enyiyi étwò nyaka me chi ne newú ke? Wáwák! Bebé ke béfuaéré ndü erítí enyiyi eyo étwò me ne newú. Ndu echi nò, séghò ye kponoroy be bebú chi enyiyi ene ébèbhé échá. Béfaèt ndu erítí ebhé Mandem, bebú bétwò bho ne menyiyi ebhen bébèbhé becha.

Nenu enen sènu ne bebú

¹⁴ Sérinji be ebhé chí enyiyi ene éyíjì befónó ebhese. Ke nchí chí nkwanwan ane achi ndü kesemé bebú. ¹⁵ Mbíkí rinji menyiyi ebhen mēkà. Mpu kà menyiyi ebhen méyàn beka. Nchí kà chi nkúbhé menyiyi ebhen mpábhé. ¹⁶ Tēndu menyiyi ebhen mēkà chi ebhen mbíkí kōy beka, eyo étōn be nkà be ebhé chí erítí enyiyi. ¹⁷ Sayri sayri, puyé chi me ke nchí kà ye bebéptí menyiyi. Chi bebú ebhen bechi me anti. ¹⁸ Ndínjì ye be yé erítí enyiyi epu ndü nepém ena mbò nkwanwan. Yé berí bepu fu me anti. Yēndu mbónó nti beka berí, mmæet apu me. ¹⁹ Mpu kà berí ebhen mbónó nti beka. Ke nchí kà bebéptí menyiyi ebhen mpu yan beka. ²⁰ Ke mbák nchí kà chi bebéptí menyiyi ebhen mpu yan beka, eyo étōn be, sayri sayri, puyé chi me ke nchí kà bò, chí bebú ebhen bechi me anti. ²¹ Echi ye chí mbò ebhé ndü nepém ena be mpok méyàn beka erítí enyiyi, ebéptí enyiyi ke nchí kà. ²² Nkōy ebhé Mandem ne nti ena nenkem. ²³ Ke ngo be ebhé echak échí ndü amæet eya ené énù ne nkaysi aya, énkà nòko be mbak ndü kesemé bebú ebhen bebhuet ndü nepém ena. ²⁴ Eyá enyu ené éber echa! Chōy agha ámfere me ndü betanjá nkaysi beka bebú ane átwò me ne newú? ²⁵ Bakak ámbák ne Mandem mmu ákà nò befaet ndü enyiyi ene Yesu Kristo Acha ywese áká.

Echi ye be ndü nkaysi aya, nchí ndü kesemé ebhé Mandem, ke ndü nepém ena mbò nkwanwan, nchí ndü kesem ebhé bebú.

8

Enyū bo bakway bebhak ndu bákoŋo Efónó Bedyere

¹ Néne, yé mbi apu ane Mandem árem be bo abhen bábhàré mmæet ne Yesu Kristo bákwen manyé. ² Nti achi be, ebhé Efónó Mandem mmu áchye me nepém ndu ncheme mmæet ne Yesu Kristo, éféré me ndü ebhé ené echye betanj beka bebú ebhen bétwò chi ne newú. ³ Bebhé ebhen Mandem áchyé ntá Moses bébhíkí kway nyaka bereme bhese ndü bebú ne nti be ndü nepém enese mbò bakwanwan, sébhíkí bhōy nyaka betanj bebhure bho. Mandem ke ápémé bhese ndü átó mbōy Mōywi, ne yí atwó fá amik ne nepém nkwanwan mmu áká bebú. Ne ndu atwó enyu yò, akà be bebú bekepere bhōy betanj amfāy bho. ⁴ Mandem áká nò be bese bo sépú pere kò chí ndü betanj ebhese babhōy mbò enyū bakwanwan bákà, ke séròbhe kò chí ndu betanj abhen Efónó Mandem, sémbón mbi bebhak chak besí bhi mbò enyū bebhé Moses býyan sémbak.

⁵ Bo abhen bákà chí bebéptí menyiyi bekoŋo nepém bakwanwan, bábhure nti chí ndü bebéptí menyiyi ebhen nepém bakwanwan néyàn. Ke bo abhen bákà chí berítí menyiyi bekoŋo enyiyi ene Efónó Bedyere árem, bábhure nti chí ndü menyiyi ebhen Efónó Bedyere ákónó. ⁶ Mbák mmu abhéré nti ndü menyiyi ebhen bakwanwan báyan, eyo étwò yí chí ne newú. Ke mbák mmu abhéré nti ndü menyiyi ebhen Efónó Bedyere áyan, Mandem áchye yí nepém ne kpák. ⁷ Mmu ane akaysi chí menyiyi ebhen bakwanwan báyan beka achí múmpáp Mandem. Apú septimæet bekoŋo bebhé Mandem, ne apú kway beka nò wáwák. ⁸ Ne bo

abhen bákòŋo chi nepém bakwàŋwan, bápú kway bekà menyin ebhen béchye Mandem manák.

⁹ Ke be bápú koŋo nepém bakwàŋwan. Bákòŋo chi Efónó Mandem tëndu yi achi ne bhe. Mmu ane Efónó Kristo apu ne yi apú mmu Kristo. ¹⁰ Ke tëndu Kristo achi ne bhe, yé mmuet eyeka agúgú éti bebá, befónó ebheka bechi nepém, mbonyune Mandem ákú báchi chak besí bhi. ¹¹ Tëndu Efónó Mandem mmu ákú Yesu Kristo áfú ndú newú achi ne bhe, chon Mandem anka mmuet eyeka ene égú nkwo émpet émbak nepém ndú betan Efónó Bedyere mmu achi ne bhe.

¹² Bóma, enyini echi ene sébhónó bekà, ke puyé be sebhon bekoŋo menyin ebhen bakwàŋwan báyan bekà. ¹³ Mbák mmu yweka ánkónó menyin ebhen bakwàŋwan báyan bekà, ágú. Ke mbák mánkoŋo menyin ebhen Efónó áyan mánka chon mámbon nepém. ¹⁴ Yéntiki mmu ane ákòŋo Efónó Mandem achí mmó Mandem. ¹⁵ Efónó Mandem áchyé bhe apú ka mámbak basem be mámpet mámbon béchay. Efónó Mandem áka mámbak bə Mandem. Ne ndú betan Efónó yéntiki mmu yweka ábhini yi be, “Eta, Etaya!” ¹⁶ Eyo étòn be mbon Efónó Mandem áchem ne bati yese ne áka sendini be sechi bə Mandem. ¹⁷ Ne tëndu séchi bə Mandem, chon sémbon áfok ane yi ábháre ntá bəbhi, ne menyin ebhen Mandem ábhare ntá Kristo. Mbák sénka béchem mmuet ne Kristo ndú esonari eyi, chon sínchem ne yi ndú keném eki.

Mandem ábhare keném ntá yese

¹⁸ Beyini besonari ebhen séghó néne, bépú yényin ene mmu ákway beyenti ne keném eken Mandem áka chon sémbon. ¹⁹ Menyini ebhen Mandem ághókó menkem ménton ne beyá ekwak nywop enen yi áton kponoron bo abhen bachi bəbhi. ²⁰ Echi no mbonyune Mandem ákú be menyini ebhen yi aghoko mémbák chí ndéndem. Puyé bhə ke béyan bebhak enyu ya. Mandem mmu ághókó bhə ke ákú be émbák no. Ke beri béchi ambi. ²¹ Ne échi be chon Mandem amfere menyini ebhen yi ághókó ndú kesem anten menyini ebhen bekà bə mémpós be bə nkwo mémbon mbi bebhon keném mbo enyu bə Mandem bəbhon keném. ²² Sérini be menyini menkem ebhen Mandem ághókó béton mbo ngoré ane ághókó bebe mpok ándisi. ²³ Ne puyé chi ndiere menyini ebhen Mandem ághókó ke béghókó bebe, ménton noko. Besé babhon bo Mandem áchyé Efónó Bedyere mbo akap ane mbi ané áton be chon sémbon keném eken kebhuét ambi, séton nkwo, senon noko be Mandem ansot bese amuet mbo bəbhi. No chi be anchye bhese mmuet nko. ²⁴ Mandem apémé bhese, mpok sébhaka nti ne yi. Mpok séghó menyini ebhen sébhaka nti aré sépú pere ron ambi bebhaka nti are. Agha ákway bebhaka nti ndu enyini ene yi ánan ábhónó? ²⁵ Ke mbák sébháká nti ndú enyini ene sebhikire ghó, séron ambi menon yo ne ekébhénti.

²⁶ Echi enyumot be ndu sébhiki bhon betan menikmuet mbo enyu sébhónó bekà, Efónó Bedyere ákwak bhese. Yimbon ánikmuet éti yese ansok noko nsok enyu ene échá enyu mmu ánikmuet ne eyononyu. ²⁷ Ne Mandem mmu arinji menyini ebhen bechi bhese anti arinji nkwo nkaysi Efónó Bedyere, mbonyune Efónó Bedyere ánikmuet éti bo Mandem ke ákoŋo chi nkaysi Mandem.

²⁸ Sérini be yéntiki enyini ene éfakári ne bhese, Mandem ákot yo anka bé éntwó ne beri ntá bo abhen bakan yi, bo abhen yi ábhini bekoŋo nkaysi yi. ²⁹ Échi no mbonyune Mandem anan arinji nyaka bəbhi ambi ambi. Ndu echi no, áyap bə nkwo bekà be mándop chi mbo Móywi. ³⁰ Ne bo abhen yi áyábhé, ábhini bhə nkwo. Ne áka bo abhen yi ábhini mámbák chak besí bhi, ne bo abhen yi áka mámbák chak, áka mámbon mbi bebhak ndú nebhuét kenókó yi ne yi.

Εκὼν Mandem ne bo abhen bábhré mmuet ne Yesu Kristo

³¹ Chṵn sém̄pet séndem ntiki enyīn echak? Mbák Mandem achi ne bhese, agha ákway menu ne bhese ansot awónem? ³² Mandem abhíkí kem nyaka Mýwi be ake bhṵn esṵṵori. Arṵ yi be ankwak bhese mankem. Tēndu yi áchyé nyaka yi ḗti yeṣe, sébhíkí ghṵ be chṵn anchye bhese menyīn menkem ebhen Efónó Bedyere áchyé? ³³ Agha akway berem be bo abhen Mandem ayabhe be mambak abhi bákwn manyé? Mandem ke ákṵ bhṵ mambák chak. ³⁴ Agha ákway berem be mántémsí bhese? Chí Yesu Kristo mmu águ nyaka ke Mandem akṵ yi apetnsem ndü nepém ne achi ebhé awónem eywi, ne sayri sayri, ánikmuet ḗti yeṣe ke? ³⁵ Agha ákway beferé bhese ndü ekṵn ene Kristo ábhṵṵ ne bhese? Chí nepém enen nétáná ke chí esṵṵori? Chí nenyok enen báchyé bhese ke chí nsay? Chí nchébhé nden ke nepá ane bṵ bápá bhese ke chí newáy ane bo báyanṵ beway bhese? ³⁶ Echí mbṵ enyü Ekáti Mandem érem be,

“Ḙti ye,
bo báyanṵ beway bhese mpoknkem.

Básṵt bhese chí mbṵ ághṵṵmén

ane báya beṵṵn beway.”

³⁷ Wáwák! Ndü menyīn ebhen menkem ebhen béfakari ne bhese, Kristo mmu ákṵṵ bhese áchyé bhese awónem tontó. ³⁸ Ndíní be yēnyīn épú kway beferé bhese ndü ekṵn eyi. Newú nepu kway bekṵ nṵ. Séchí chí nepém, ne nepém népú kway bekṵ nṵ. Bṵángel Mandem bápú kway bekṵ nṵ. Menyīn ebhen bébhṵṵ betanṵ amfay bepú kway bekṵ nṵ. Menyīn ebhen bechi néne, ne ebhen bétwṵ ambi bepú kway bekṵ nṵ. ³⁹ Betanṵt menyīn épú kway bekṵ nṵ. Yé chí mfay, yé chí mmik ápú kway bekṵ nṵ. Ne ndü menyīn ebhen Mandem ághókó menkem ye émṵt epu kway beferé bhese ndü ekṵn ené Mandem ábhṵṵ ne bhese ḗti enyīn ene Achá ywese Yesu Kristo ákṵ ndu bekwak bhese.

9

Mandem ayap nyaka bo Israel be mambák bṵbhi

¹ Me mmü Kristo nchí rem chí tetep, mpú sēse. Ntí ena nkwó nérēm be nchí rem chí tetep, ne Efónó Bedyere árēm chí enyumṵ. ² Basémé aya me anti tontó ne ntí nésṵṵori me amem mpoknkem ḗti bṵmaya, bo Israel, bo etak eya. ³ Yé chí béká newú ka be ntemsi Mandem ambak ne me, ne be yi amfap me ne Kristo mbák eyṵ ékway bekwak bṵ mánókó Kristo. ⁴ Báchí bo Israel. Bó ke Mandem ásré be mambák bṵbhi. Ntá yap ké yi átṵṵṵ bediéré bhi. Anyü nku chí ne bhṵ. Ntá yáp ké yi achye bebhé. Bṵ ké yi atṵṵṵ enyü bo babhṵṵṵ bechye yi kenókó ne, ne bṵ ké yi afyé bariēp. ⁵ Bṵ ke báchi bebhárébhṵ Abraham ne Aisek ne Jekṵp. Ne bábhé Mpeme Mandem afyé nyaka bariēp be áto chí etak eyap. Bábhé yi chí ndü nnerékeré wu. Yí Kristo, achí Mandem ne abhṵṵ betanṵ amfay menyīn menkem. Sémbítí yi mpoknkem. Amen. ⁶ Mpú rem be Mandem ánk bebhare bariēp amen yi afyé nyaka ne bo Israel. Puyé yēntiki mmu Israel ke achi mmü Mandem. ⁷ Ne puyé bebhárébhṵ Abraham mankem ke bachi bṵbhi tetep. Mandem arem nyaka be, “Befuet ntá Aisek ké ṵbhṵn chṵn bebhárébhṵ abhen mfyé bariēp bechye wṵ.” ⁸ Ene étṵn be puyé chí bṵ abhen bábhé mbṵ yēntiki mmṵ achak ke bachi bṵ Mandem. Chí bṵ abhen bábhé bekoṵo bariēp ami ke Mandem ásré be báchi bebhárébhṵ Abraham tetep. ⁹ Bariēp Mandem amṵ ntá Abraham achí nyaka be, “Nkúbhé mpok ane mmíé mbure, chṵn mpetnsem, ne Sará ambé mómbakanem.” ¹⁰ Mandem abhíkí fyé bariēp chí

ndiere ne Abraham, ke ne Rebéka nkwo mpok yi achi nyaka ne menië befak ebhen chi mbi ywese Aisek afyé, ¹¹ yëndu bo bábhuet nyaka amem menie, kekwa yë bebá ne yë beri, ndu betan be Mandem áyap mmu chi bekonjo nkaysi ane yi ábhónó. Mandem apu yap mmu bekonjo berítí menyin ebhi. Ayap mmu chi bekonjo nebhini ane yi ábhíni yi. ¹² Mandem ághátí Rebéka be, “Chon mómmbi ántók ane mónkwen.” ¹³ Echi mbo enyü Ekátí Mandem érem be Mandem arem nyaka be, “Nkon Jekóp, ke mpap Isau.”

¹⁴ Ndu echi no, chon séndem be yi? Bé Mandem apu chak ndü menyin ebhen yi ákà ke? Wáwák! ¹⁵ Arém nyaka ntá Moses be, “Nchi ghó ntínso ne mmu ane mëyan begho yi ntínso, ntón berinti ntá ane méyan betan berinti.” ¹⁶ Echi ye be Mandem apu yap mmu chi bekonjo nkaysi bakwánwan, ne puyë chi bekonjo betan ebhen mmu afyé beka betik. Ayap mmu chi ndu ághó yi ntínso. ¹⁷ Ekátí Mandem érem be Mandem arem nyaka ntá Mfo Ijip be, “Nka wo ómbák Mfo be ntón betan ebha wo amuet enyu ene mmik nkem ághok chon éti ya.” ¹⁸ Eyo éton ye be, Mandem ághó ntínso ne yë agha ane yi áyan begho yi ntínso, angwót ntí ne mu ane yi áyan begwot nti eni.

Mpokofu Mandem abenti ne mpokofu ághó ntínso

¹⁹ Mmu ákway ye bebher be, “Tëndu Mandem áyap mbo enyü nchi rem ne, ndaká yí yi áji ye bho? Neyap ane yi áyap bho apu ton be mmu ákà chi enyin ene Mandem ásót betan ebhi beka mmu anka?” ²⁰ Ke wo nkwa, ochi agha beken epúti ne Mandem? Enyin ene ngoko-bete ásóré ntóp aní ékway berem ntá ngoko beté ntóp be, “Ndaká yi óghókó me chi enyu ene ke?” ²¹ Ngoko beté ntóp ábhíki bhon betan amfay ntóp ndu beka mbo enyü yi akonjo ne ntóp ane yi aghoko? Apú kway menyobheri ntóp ansot mbok aní ete ene bábhüere nyáná ndü bepa, ansot ntóp áchák aní ete ene báka menyin ne yo manywop ankem-e? ²² Echi enyumot ne enyin ene Mandem ákú. Áyan nyaka be bo mándíni be yi ábè nti mpok bo báka bebá ne be ábhon betan betémsi bo bebá. Ke abhon beyá ekébhénti ne bo abhen yi aghoko. ²³ Mandem ákà nyaka no betan enyü yi ábhónó beyá keném ne enyü áchye bhesé mbok keném eki. Atónji nyaka bhesé ambi ambi be sémbón mbi bechwe ndü nebhuet kenókó yi. ²⁴ Ne séchi bo abhen Mandem ábhíni. Abhíni bho, puyë chi ndiere bo Israel ke abhen bápú bo Israel nkwo. ²⁵ Echi mbo enyu ekátí ndemekepinti Hoseya érem be Mandem arem nyaka be, “Bo abhen bapu nyaka ‘Bóbha’ chon mbinji bho be bóbha. Ne abhen mbíki kon nyaka, chon mbinji bho be ‘Abhen ekon.’” ²⁶ Ne nkúbhé nebhuet ane ngati nyaka bho be, ‘Bé bápú bóbha’, aré chon Me Mandem mmu nchi nepém ndem be, ‘Báchi bóbha.’” ²⁷ Aisáya ndemekepinti Mandem arem nyaka éti bo Israel be, “Yëndu bo Israel baya mbo ésiép ene echi angoko manyü, Mandem apeme chon chi báru bhap. ²⁸ Chon Mandem antwó, antán bo fá amik, yi ke chonji mpok, ndak amay.” ²⁹ Ne mbo enyu Aisáya areme nyaka be chon emfakari, “Mbo Mandem Acha betan menkem abhíki nanja ró nyaka mbok bho amem maneréket ayese mbá sémay mankem mbo bó Sódóm ne abhen Gomóra.”

Bo Israel bábhíki noko nyaka Mbok Náindí

³⁰ Chon séndem be yi éti barak ane? Enyin ene sérém chi be bo abhen bápú bo Israel, bábhíki fyé nyaka betan ndu beyan mbi bebhak chak besí Mandem. Yë no, bábhak chak besí Mandem befuet ndü neka enen bábhónó ne Yesu. ³¹ Ke bo Israel, bo báfyé nyaka betan ndu bebhare bebhé, be mámbák chak besí

Mandem, bekà nò eyò ébhak chi ndéndem. ³² Eyò ébhak chi ndéndem ndaká yí? Nti achi nyaka be bò bákà nyaka berítí menyìñ ndu menu bebhak chak besí Mandem, ekà bò kebhoñ neka ne Mandem be yi ankà bò mambak chak. Echi nyaka mbò be bo Israel báchíñtí nekwen ndü ntay enen nekway bekà mmu ankwen. ³³ Echi mbò enyü Ekáti Mandem éřem be Mandem arem nyaka be, “Ghó ká, nchí bhæere ntay etok Sion enen nekà chohñ bo máñchíñtí nekwen. Ntay eno chi setárébhé esen sékà bo máñkwen ãti yi. Ke mmu ane ánókó yi, apú bhohñ chohñ ntíánwóp.”

10

¹ Bóma, enyìñ ene mëyarñ ne nti ena nenkem, nník nòkò mmuet ãti bo etok Israel chi be Mandem ampeme bhò. ² Nchí kway bete bhò ntísie be bò báfyè betañ bekoño Mandem, ke bábhíkí riñi mbõñ mbi ane tetep. ³ Bábhíkí riñi enyu Mandem ákà bo mámbák chak besí bhí. Mánü chi bekà wap mbi ane bò babhak chak besí bhí. Ekà bábhíkí ka mbi ane yi ákà bo mambak chak besí bhí. ⁴ Kristo ákà be bebhé ebhen Mandem áchyé nyaka ntá Moses bekepere bhohñ betañ, bé yéntiki mmu ane ánókó enyìñ ene Kristo akà ntá yi ámbák chak besí Mandem.

Mandem ápeme yéntiki mmu ane ánókó Yesu

⁵ Moses asìñ nyaka be mmu ane áyàñ bebhæere bebhé Mandem be ambak chak abhoñ bebhæere bebhé menkem ke ambóñ nepém. ⁶ Ke enyìñ ene Ekáti Mandem éřem ãti enyü mmu ane ábhàk chak besí Mandem ndü yi ásíki nti ne Yesu chi be, “Ké bhép mmuet be, ‘Chohñ agha ankó amfay?’” [Nò chi be mmu abhoñ chohñ beko amfay, ansot Kristo, ansep fá amik ne yi.] ⁷ Ké bhép ye mmuet be, “Chohñ agha ansep amik ndu etókó bawú?” [Nò chi be, “Mmu abhoñ chohñ besep andok amik ndü etókó bawú bekà Kristo ampetnsem ndü nepém.”] ⁸ Ekáti Mandem éřem chi be Eyohñ Mandem chi enyìñ ene bákway berìñi. Chi enyìñ ene mánáñ bärémé ne echi amem batì yeka. Bákway menoko yò ndu yó echí amem manyu yeka ne chi nkúbhé Eyohñ ére ke séghàti bho. ⁹ Mbonyune mbák mmu andem kponoroñ be Yesu achi Acha, ne anoko amem nti eni be Mandem akà nyaka yi áfú ndü newú apetnsem ndü nepém, Mandem ápeme yi. ¹⁰ Echi nò mbonyune, mmu ane ánókó Yesu Kristo ne nti eni, Mandem ákà yi ámbák chak besí bhí. Ne mbák ándem kponoroñ be Yesu Kristo achi Acha, Mandem ápeme yi. ¹¹ Echi mbò enyu Ekáti Mandem éřem be, “Apú rò yé mmu ane ánókó yi ambohñ ntíánwóp.” ¹² Yé mmu achi chi mmu Israel, ye apú mmu Israel, ewupsì épú aré. Nkúbhé Acha áre amot ke achi Acha bò mankem. Ne yi áchyè beyá áfók ntá yéntiki mmu ane áñikmuet ntá yi. ¹³ Echí mbò enyü Ekáti Mandem éřem be, “Yé agha ane áñikmuet ntá Mandem Acha be ankwak yi, Mandem ápeme yi.”

¹⁴ Ke ná bo bákway menikmuet ntá mmu ane bó bábhíkí noko? Ne ná bákway menoko mmü ane babhíkire ghók ãti yi? Ne ná bò bákway beghok ãti mmu wu mbák yé mmu abhíkí ghati bhò menyìñ ãti yi? ¹⁵ Ne ná bo bákway beghati Mbok Ndíndí mbák bábhíkí to bhò? Echi mbò enyü Ekáti Mandem éřem be, “Manják áya ãti bo abhen beka ebhap bépòkò bò be mándok mángati bho Mbok Ndíndí!” ¹⁶ Ke puyé bò mankem abhen bághókó Mbok Ndíndí ke báká yó. Echí mbò enyü Aisáya areme be, “Acha, agha ánókó enyìñ ene séghàti bhò?” ¹⁷ Echi ye be mmu ághok ke anoko, ne mpok bághàti bho ãti Kristo, bo bághòk Mbok Ndíndí.

¹⁸ Ke mbõñ enyij bebhep. Bo Israel, bábhíkí re ghók Mbok Ndíndí ãti Kristo ke? Bághok. Echi mbõ enyü Ëkátí Mandem érem be, “Eyoñ ene básóré béghátí bho mbok, ékò eghaka yéntíkí nebhuet fá amik, yé chí ndü bebhak ebhen básábhé nekò tontó.” ¹⁹ Ke nchí bhép be, bo Israel bábhíkí jwi nyaka mmem ke? Bájwimem mbõnyune Mandem árem mbõ enyü Moses ásíní be, “Chõñ nká mámbõñ mpabhamík ne bo abhen bábhíkí bhõñ etok. Chõñ nká batí áambe be amem ãti bõ betok bechak abhen bachi bechíní bho.” ²⁰ Ne Aisáya arem nyaka nkwo kebhõñ becháy be, Mandem arem be, “Bo abhen bápú yan nyaka me bághó me. Ntõñ mmuet ntá bo abhen bápú bhép me.” ²¹ Ke ãti bo Israel, Mandem arem be, “Nywõp nenkem, nsá amõ, nník nõkò mmuet be mámpetnsem ntá ya, ke bõ bátõñ chí netañánti. Bõbhen bákà chí eyap enyu.”

11

Mandem ághò bo Israel ntinsò

¹ Nchí bhép ye be Mandem aguep bo Israel ebhi ke? Wáwák! Membõñ nchí mmu Israel ne ebhárémò Abraham ne mfü ndü nneréket amot ane Benjamin achí chí-mbi. ² Mandem abhíkí guep bõbhi abhen yi áyábhé te ndü nebhõnet ebhi. Bábhíkí rinji enyij ene Ëkátí Mandem érem ãti ndemekepinti Eláija ndu yi ághátí nyaka Mandem menyij, anji nõkò bo Israel? Yi árem nyaka be, ³ “Acha, bo abhen báwáy baremé kepinti bhe ne mámokoti bebhak ebhen séchye wõ akap. Me awánti ke ndóbbhé ne báyan beway me nkwo.” ⁴ Mandem akémé nyaka yi be yi? Akeme ye be, “Mbúrè bo nka tándramot (7000) abhen bábhíkí níkmuet ntá mandem nsé ane bábhij be Bál.” ⁵ Echi enyumot echõñ. Báru bo bachi ndü nkwo bo Israel abhen Mandem áyábhé ãti berĩndu ebhi. ⁶ Ne mbák ayap bho chí ãti berĩndu ebhi, nõ chí be, abhíkí yap bho ãti enyij ene bõ báká. Mbõ ayap bho chí ãti enyij ene báká, mbõ epú be ákà bõ berĩ ndéndem.

⁷ Eyo éghátí bhese be yi? Chí bé bo Israel bábhíkí ghõ nyaka enyij ene bõ báyan. Báru bho abhen Mandem áyábhé ke bághó nyaka yo. Mbák chí báchák, bágwot nyaka batí yap amem ⁸ mbõ enyü Ëkátí Mandem érem be, “Mandem ákà bõ báké rinji enyij, áchye bho amík ane apú ghõ mban, ne batü ane apu ghok mban, ne nõ ke bõ bachi kpaté echõñ.” ⁹ Debhít nkwo árem nyaka be, “Menyijinyie bhap mémbák nta ene ékèm bõ, mémbak enyij ene ékà mándinj nekwen enen bákwené, be Mandem ántémsi bho. ¹⁰ Eri be amík ágiri bho be báké ghõ mban, ne bé esõñori ényiré bho amik mpoknkem.”

¹¹ Mpet nchí bhép ye be, mpok bo Israel báchinjí nekwen, bákwen ndak amáy ke? Wáwák! Ke ãti bebú bhap, bo abhen bápú bo Israel, bábhõñ mbi ane Mandem ápeme bho. Mandem aká nõ be bo Israel mámbõñ mpabhamík ne bo abhen bápú bo Israel, bé Mandem ampeme bho bo Israel nkwo. ¹² Tõndu bebú bo Israel béká Mandem áyéré bo abhen bápú bo Israel, ne tõndu bo Israel bákwené beka enyij ene Mandem áyan nyaka be mánká, eyo ékú Mandem ayet bo bachak tontó. Chõñ Mandem apú chye mbõñ beyá áfók ane áyá áchá ntá bo bachak mpok ane bo Israel mankem bápetnsem ntá yi ke?

Enyu Mandem ápémé bo abhen bápú bo Israel

¹³ Néne, nchí rem ntá yeke bo bápú bo Israel, tõndu nchí munto ntá yeke, bé mpú sot betik ebha mbõ ndaká ntok, ¹⁴ ndu nchí yan be bõ etok eya mámbõñ mpabhamík, mánjan bebhak mbõ bhe. Eyo ékwáy beka be mbok

eyap mántíkñsem ndú bebá bhap be Mandem ámpémé bhó. ¹⁵ Tëndu negúep ane Mandem ágúebhé bo Israel ebhi áká be bo abhen bápú bo Israel mámbón mbi bebhak ndú kemære ne Mandem, mpok Mandem apet asore bo Israel amæet, chon eyo énkwa ná? Chon énkæ be bawú mámpetñsem ndú nepém ke? ¹⁶ Mbák mánká bret, máncyé ane báyámbi báká ntá Mandem, nò bret achak nkem achi bret Mandem nkwo. Ne mbák bakanjánok achi ntá Mandem, nò batábhénok eyo nkwo achi chi ayi.

¹⁷ Mbák mámkpót mbák batap enok ólif mámfere ndú enok ene bápí, mánsot ye batap enok ólif ene bábhíki pi mambat ambi-enok ene bápí, nò nenyié batap ane bábháré néfú chi ndú enok ene bápí. Bo Israel abhen bápú bo Israel báchi mbó batap enok ene bábhíki pi. ¹⁸ Báké yon ye mmæet ne bo abhen bachi mbó batábhénok ane bákpót báguébhé ebhi. Mbák báyon mmæet, báké ghokontik be puyé be ke bákémé bakan enok. Bakan énok ke ákémé bhe tëndu báchi chi batábhé enok. ¹⁹ Bákway berem be, “Mandem aféré nyaka mbók batábhénok be ambat bhese ndu enok.” ²⁰ Echí tetep. Mandem aféré nyaka batap enok mbonyune bábhíki noko Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo. Mbák chí be bho bápú bo Israel, báchi batábhénok chi éti bábhónó noka ne Yesu Kristo. Báké yon ye mmæet. Cháy ká Mandem. ²¹ Bák ká nò mbonyune tëndu Mandem aféré nyaka mbón batábhénok ene bapí, chon amfere be bho bábhárébbhat nkwo mbák bábhíki noko.

²² Ghó yeka ndú Mandem are bhon berinti ne ndú yi achi kíkírík nkwo ne bo. Achi kíkírík ne bo abhen bákwéné ndú bebá. Ke ntá yeka, áton berinti mbák mándok ambi bekæ mbó enyú yi áyàn. Mbák épú nò, ákpót be nkwo amfere ndú enok. ²³ Ne mbák bo Israel mángúpsi bati yap mánoko Mbok Ndíndí éti Yesu, Mandem ásot bho ankæ be mámpet mambak batábhénok ene bapí. Yi abhón betan bekæ nò. ²⁴ Mbák Mandem aféré be bo abhen bápú bo Israel ndú enok ólif ene bábhíki pi abhat ndú ene bápí, mbák yi ákway bekæ enyín mbó eyo, nò echi mandú enyín ntá yi bekeme bo Israel ndú nebhet ane achi nyaka awap, tëndu bò ke bachi mbón batap enok ólif ene bapí.

Mandem ághò bó mankem ntinso

²⁵ Bóma, méyan mándiní enyín ene echi bhésé bhésé keka mánkaysi be bábhón beyá kebon. Echi be bo Israel abhen bágwóré nyaka bati yap bápú gwot chon yo mpoknkem. Ebhak chon chi kpaté beghaka mpok ane mpáy bo abhen bápú bo Israel, abhen Mandem áyábhé, mánoko. ²⁶ Eaná émfákári enyu eyo, Mandem ápeme bo Israel mankem. Echi mbó enyú Ekáti Mandem érem be, “Chon mmu amfú etok Síon ane áfere bo Mandem ndú esonori.

Chon yi amfere epin bébyak Mandem amæet bebharébbho Jekóp.”

²⁷ “Mpok mféré bebá bhap, chon ene embak mbó enyú nyú nyaka nku ne bho.”

²⁸ Bo Israel bachi bõmpap Mandem mbonyune bábhíki noko Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo. Efakari nò éti yeka bo bápú bo Israel be mbi ámbák Mandem ámpémé bhe. Ke bo Israel báchi mamæere Mandem mbonyune yi anán ayap nyaka bhó éti bachímbi bhap. ²⁹ Echí nò mbonyune mbák Mandem ayap mmu ne ayet yi, apú pere wupsi ntí eni ne mmu wu. ³⁰ Ndú mpok ane áfueré ansem, be bho bápú bo Israel bátan nyaka ntí ne Mandem, ke néne, Mandem ághò bhe ntinso éti netanánti bo Israel. ³¹ Enyumot ke echi be néne, bo Israel bátan

nti ne Mandem be nkúbhé mbò enyū yi ághò bhe ntínso, ángó bó nkwo ntínso. ³² Mandem aró bo mankem mánchwe ndū kenəŋ ɛti netanánti enap be yi angò bho mankem ntínso.

Sémbíti Mandem

³³ Ghó ká, Mandem achik achá! Nerínindak eni neyá néchá, ne aríní yéntiki enyíŋ. Yé mmu apu kway beríní enyū nkaysi ayi áchí Yé mmu apu ríní enyū yi ákà menyíŋ.

³⁴ “Agha aríní enyíŋ ene Acha ákàysi? Agha ánán áchí nchye maníé ntá yi?” *

³⁵ “Agha ánán áchyé Mandem enyíŋ ené yi áyən Mandem ankeme yi yó?”

³⁶ Yi ke aghoko menyíŋ menkem ne menyíŋ menkem bechi chi ndū betan ebhi, ne menyíŋ menkem bechi chi ndū bechye yi kenókó. Sénchíe yi kenókó mpoknkem. Amen.

12

Múnkwò abhəŋ bechye mmuet ntá Mandem

¹ Bóma, ndu echí mbò enyū nchí rem nəkò, ne ɛti ntínso Mandem ne bhese, nchí kwen be bekak berem be mánchye mmuet eyeka enkem ntá yi mbò akap ane achi nepém, ne nyájá, ne ane yi akəŋ. Eyo ke echi esayri mbi bechye Mandem kenókó. ² Báké koŋo ekakáneko ené bō mmik. Dó ká Mandem ángúpsí nepém eneka. Akà nò ndu áchyé bhe nkaysi nkò. Eyo ékà mándíní enyíŋ ene Mandem áyən. Yó éri, yó ke échye yi manák, ne yó ke érí échá ndū yéntiki mbi.

³ ɛti beríndu ebhen Mandem átónó me, nchí rem ntá yeka mankem be yé mmu ake sət mmuet yi mbò be achá enyū mmu yi achi. Ke ámbón chi nkaysi ane achi chak ɛti enyu ene yi achi, békónó ení neka enen Mandem áchye yi.

⁴ Echi nkúbhé mbò mmuet nkwa ane achi amət, yé nò, abhón beyá bepókómuet ne yéntiki epókómuet ebhəŋ ebhi betik. ⁵ Enyu eyo ke echi ne bhese. Yéndu séyá, séchí mbò mmuet amət mbonyune séchem mmuet ne Kristo. Yéntiki mmu achi ne bati nkúbhé mbò enyū yéntiki epókómuet echi ne bechak. ⁶ Mandem achyé yéntiki mmu yese ayi akap bekoŋo beríndu ebhi ne bhese. Yéntiki mmu ánkə ye ebhi betik ne aywi akap. Mbák Mandem achyé mmu akap berem kepinti mmu wu abhəŋ bekə nò bekoŋo enyu ene yi anoko Mandem. ⁷ Mbák Mandem achyé mmu akap bekwak bho, ánkwa bho. Mbák chí akap betəŋ bho, ántəŋ bho.

⁸ Mbák mmu abhəŋ chí akap befyə bo nti, eri yi ankə nò. Mbák mmu ábhón akap bechye bo menyíŋ, ánkə nò ne awó fúú. Ne mmü ane ábhón akap bebhak münti, ánkém bo abhen bachi anten yi sayri. Ne mmü ane ábhón akap betəŋ bo berinti, ánká nò ne manák.

⁹ Kón ka bati ne ekəŋ ené tetep. Pap ka barak abúabu. Kém ká sayri yéntiki eríti enyíŋ. ¹⁰ Kəŋ ka bati mbò bō nnrekət Mandem. Bón ká beyá ekwak ndu bechye bati kenókó. ¹¹ Fíé ká betan ndu bekə betik, báké bhak babhət. Kə ka betik Yesu Acha ne bati ayeka ankem. ¹² Bón ká manák ndū menyíŋ ebhen bábháká nti aré be Mandem ankə ntá yeka. Bón ká ekébhénti ndū mpok esəŋəri. Nik nókó ká mmuet mpoknkem. ¹³ Kwak nókó ká bo Mandem abhen eyap épú, mánsyepi nəkò mankə amem beket ebheka sayri.

¹⁴ Mbák bo báchye wə esəŋəri ɛti ɔchí nkoŋo Yesu, nikmuet be Mandem anjet bho. Ké rem be eyak embak ne bho. Nik chí mmuet be Mandem anjet bho. ¹⁵ Nák ka ne bo abhen bábhón manák. Dí ká ne abhén bachi ndū nedí kebho. ¹⁶ Bá

* 11:34 Echi mbò enyu básíní amem ekáti Aisáya 40.13 ne amem Job 41.3.

ká eyoŋ émōt ne bati. Báké yoŋ mmuēt, fyé ka mmuēt ne yé chí bo abhen bápú yényin. Báké kaysi be báriŋi yéntiki enyiyi.

¹⁷ Báké kemē bebá amfay bebá. Káysí nókó ká bekū chi menyiyi ebhen beri besí bo mankem. ¹⁸ Yéntiki mmu ywēka abhōŋ bekū yéntiki enyiyi ene yi ákway bekū be ambak kpák ne bo mankem mpoknkem. ¹⁹ Abhen ekōŋ, yé mmu ywēka áké kemē kémbé. Dó ká Mandem antemsi mmu ane ákú nti bebá mbonyune Ekáti Mandem érem be Mandem arem be, “Me ke mbóŋó békéme kémbé. Me ke nchí kap mmu ndū enyiyi ene yi ákú.” ²⁰ Enyiyi ene bābhōŋó bekū chi bekoŋo enyiyi ene Ekáti Mandem érem be, “Mbák nsay ánu múmpap aywe, chyé yi nenyíé. Mbák manyier ákwák yi, chyé yi manyier ányú. Mbák bákú nō, ébhak mbō be bātō kefikisí ngó anti múmpap aywe, ne eyō ékú múmpap ámbōŋ ntíánwōp.” ²¹ Báké rō barak abúabū ambōŋ betan amfáy yēka. Kū nókó ká chi beri be, mámbōŋ betan amfáy barak abúabū.

13

Yéntiki múnkwō abhōŋ beghok bōbati bhi

¹ Yéntiki mmu yēka abhōŋ beghok bōbati mbonyune Mandem ke áyap mmu ane ákēm etōk ne yi ke afyé abhen bachi néne. ² Ndū échí nō, mmú ane átāŋti ne bōbati átāŋti ne bo abhen Mandem afyé be mankem etōk. Bo abhen bákú nō bābhīŋi chí ntmsi amuēt. ³ Mmu ane ákú beri ábhíkí bhōŋ becháy bōbati. Bo abhen bákú bebépti menyiyi bābhōŋ bebhōŋ becháy. Mbák óyāŋ be óké bhōŋ becháy ne bōbati, bák mmú ane ákú menyiyi ebhen bechi chak. Mbák ókú nō, bōbati bābhōŋ maŋák ne wō. ⁴ Múnti etōk ákú chí betik Mandem ndu bekwak bhe. Ke mbák ókú bebépti menyiyi, abhōŋ bechay yi mbonyune betan ebhen yi ábhōŋó bépú ndéndem. Mandem achyé yi betan chí be antemsi nōkō bo abhen bákú bebépti menyiyi. ⁵ Mmu abhōŋ ye besepti mmuēt ntá bōbati. Ne mmu áké kū nō chí ndu ácháy be Mandem ake kū bo mántemsi yi. Ntí achak achi be ntí mmu néghāti yi be eri bekū nō.

⁶ Chi éti yō ke bāchyé nkwo nkábhénti. Bōbati bákú chí betik Mandem ndū yéntiki enyiyi ene bō bābhōŋó bekū. ⁷ Chié yé ka yéntiki múnti enyiyi ene bābhōŋó bechye yi. Mbák chí nkábhénti ke mmu ábhōŋó bechye, ányhé. Mbák chí nkáp ane mmu ábhōŋó bechye ndū menyiyi ebhen yi ábhōŋó, ánkú nō. Mbák mmu abhōŋ besepti mmuēt ntá achak, ánsépti mmuēt ntá yi. Ne mbák mmu abhōŋ bechye kenókó ntá achak, ányhé yi kenókó.

Bōnkwo bákōŋ bati

⁸ Báké kem mmu barem ke kwō. Barēm amen bābhōŋó berōŋ ambi bekem bo chí amen bekōŋ bō. Mmu ane ákōŋ bo ábhūre bebhé Mandem menkem. ⁹ Bebhé Mandem bérēm be, “Óké kwen berwōp” ne, “Óké way mmu” ne, “Óké ghep aghēp” ne, “Óké fyē amík ndū enyiyi mmu achak.” Ebhé émōt épókó ebhen menkem ne bechak nkwo. Ne ebhé eyō érem be, “Kōŋ nti nkwa mbō mmuēt eyē.” ¹⁰ Mmú ane ákōŋ bo apú kū bhō bebá. Enyu eyō ke echi be bekōŋ bo chí bebhūre bebhé menkem.

¹¹ Ndu berōŋ ambi, báriŋi mpok ane sechi aré néne. Mpok ménémē ndū kenó akway mbonyune mpok ane Mandem ánaŋa bēpeme bhese achí kekwoť néne achá mpok ane sébho nyaka menoko Yesu Kristo. ¹² Bēti ménan bēfaēt, ne nywōp nebho beyi. Séndó ye menyiyi ebhen bo bákú amem ejuri, sénsōt menyiyi nenu ebhen sébhōŋó menu ne bhō ne nywōp ámfay mbō bo abhen mánaŋ báfú ndū ejuri. ¹³ Sémbōŋi erítí ekakáneko mbō bo abhen bákō ne nywōp ámfay. Séké chwe ndū bepá ebhen bo mányú mmém mánkwen, ne mámbō barak épúsi.

Ne séké fyε mmæet ndü baraká kebħure ne barak épusi achak. Séké chwe ndü bétánjá, ne mpabhamík. ¹⁴ Ke dǝ ká Yesu Kristo Acha ámbəŋ betan ndü nepém eneƙa enyu ené bo báyiŋi bhe mándiŋi enyu mmu yi achi mbənyu bayiŋi mmu mándiŋi nden ane yi afyé amæet. Ne báké chye mbi ntá bepǝ menyin ebhen nepém nkwáŋwaŋ nēŋwaka be bo máŋka.

14

Bǝnkwo báké byak ne báké ji bati

¹ Sǝt ka bǝnkwo abhen bábhíkire sene ndü baraká Mandem amæet. Ke báké kém epáiti ne bhǝ éti ayap nkaysi. ² Sǝnsǝt ndaká nenyie menyie. Mmü amǝt ákway menoko be yǝntiki enyiŋ éri menyie. Achák ane ábhíkí sene ndü baraká Mandem andem be yi ányie chi nenyie énen bákwanjá. ³ Mmu ane ányie yǝntiki enyiŋ áké byak ane apu nyie mbək menyin. Ne mmü ane apu nyie mbək menyin áké ji ane ányie yǝntiki enyiŋ mbənyune Mandem aka yi. ⁴ Ōchi agha beji mmǝbetok müchak? Mmu ane akway berem be mmǝbetok aka sayri, ne yé chi ebábü, chí chi-betik aywi. Mmǝ betok apü kwen mbənyune Acha abhǝŋ betan beka yi ánté sene.

⁵ Mbək bo básǝt mbək manywǝp be acha achak. Bachak básǝt manywǝp ankem be achi enyumǝt. Éri mbǝŋ mmu angǝ be enyiŋ ene yi ákaysi amem nti eni echi chak. ⁶ Bo abhen básǝt mbək manywǝp be acha achak bákü nǝ chi bechye Acha kenóko. Mmü ane ányie yǝntiki enyiŋ ákü nǝ chi bechye Acha kenóko, tǝndu áchyé Mandem bakak ke anyie yǝ. Ne mmu ane apu nyie yǝntiki enyiŋ ákü nǝ chi ndu áyan bechye Acha kenóko nkwo ne áchyé bakak ntá Mandem. ⁷ Yé mmu apü nepém be achi ndü mmæet yi. Ne yé mmu apü gu be achi ndü mmæet yi. ⁸ Mbák séchí nepém, chi be sǝnchíe Mandem kenóko. Ne mbák ségü, ségü chi be sǝnchíe Mandem kenóko. Ndü echi nǝ, ye séchí chí nepém, ye ségü gu, séchí chí awǝ Mandem. ⁹ Etiyo ké Kristo ágü, ápǝtnsem ndü nepém be ambak Acha ntá bo abhen báchí nepém ne abhen bágü. ¹⁰ Ndu echi nǝ, ndaká yí óji nti müŋkwo éti menyin ebhen yi áká? Yé chí wǝ nkwo, ndaká yí óbyak nti müŋkwo ndü yi ábhíkí ka beka yǝntiki enyiŋ ene óká? Chǝŋ beŝe mankem sǝnte ndü manyé besí Mandem. ¹¹ Échí mbǝ enyü Ékati Mandem érem be, “Acha árem be, ‘Nkübhé mbǝ enyu echi tetep be nchí nepém, enyu eyǝ ke echi tetep be yǝntiki mmu abhǝŋ betep mánen besí bha. Ne yǝntiki mmu abhǝŋ berem ne nnyu ywi be, Me Nchí Mandem.’ ”

¹² Échi ye be yǝntiki mmu abhǝŋ bete besí Mandem andem yǝntiki enyiŋ ene yi áká.

Müŋkwo áke kǝ nti ankwen ndü bebü

¹³ Séké pere ji ye bati bǝnkwo, ke enyiŋ ene éri chi be báke kǝ yǝnyiŋ ene ekway beka nti müŋkwo ankwen ndü bebü. ¹⁴ Ndü báchémé mmæet ne Yesu Acha, membǝŋ ndiŋi sayri be yé nenyie népü énen nepu pépép besí Mandem. Ke mbák mmu ánkaysi be mbək nenyie nepu pépép, nǝ népü bhak pépép ntá yi. ¹⁵ Mbák enyü enyiŋ ene wǝ ónyie échyé nti müŋkwo esǝŋǝri, nǝ ópü pere kǝ menyin ne ekǝŋ. Ōké rǝ enyü nenyie énen ónyie néntwǝ ne ménémé ntá nti müŋkwo mbənyune Kristo agu nyaka éti yi nkwo. ¹⁶ Ōké rǝ be enyiŋ ene ókaysi be éri éndǝp chí enyiŋ ene bo básǝt berem ebábü éti ye. ¹⁷ Nném enyiŋ ntá bo abhen Mandem achi Mfǝ wap puyé chi nenyie menyie ne mmem menyu. Nném enyiŋ chí bebhak chak besí Mandem, ne bebhak kpák ne bati, ne bebhǝŋ maŋak amen Éfǝŋó Bedyere áchyé. ¹⁸ Mbák mmu ákü betíkí Kristo enyü eyǝ,

Mandem ábhòḡ maḡák ne yi, ne bo bárèm be yi ákà sayri. ¹⁹ Èri ye be sémfyé betan ndu bekà menyin ebhen békà sémbák kpák ne bati, ne be sémfyé betan bekà menyin ebhen békwák batí bõnkwo mango ndu neka enen bábhòḡ ne Mandem. ²⁰ Æké chòḡti betik Mandem èti nenyié. Yèntiki nenyié chi enyin ene bo bákway menyie. Ké epu chak mbák ónyie menyin ebhen békà bati bõnkwo mánkwen ndú bebá. ²¹ Èchí chak be óké nyie nnya, ne be óndó menyu mmém, ne be óndó bekà yèntiki enyú enyin ene ekway bekà nti múnkwò ánkwén ndú bebá. ²² Enyin ene ókáyí èti barak ane, dó yò ényíḡ chí wò ne Mandem. Èri echa ntá mmu ane áríḡí be enyin ene yi ákà echi chak, ne nti eni nepu sòḡri yi amem èti enyin eyò. ²³ Mbák mmu ámakati nenyié enen yi áyàn menyie, yé nò, andak ambí anyié nò, nò abhòḡ bekwéné besí Mandem ne nti be ányie nenyié enen yi ábhíki noko be echi chak be yi ányié. Mbák mmu ákà enyin ene yi anoko be epu chak, nò ákà bebá.

15

Bõnkwo mánkwà menyin ebhen bedi sayri nta bõ bachak

¹ Bese bho séséné ndú neka enese, sébhòḡ bekwak nòkò bo abhen bábhíkére se ne ndú neka enap ne Mandem. Séké kà nòkò chí ndiere menyin ebhen béchyé mmuet eyese maḡák. ² Yèntiki mmú ywese abhòḡ bekà enyin ene ékà bõnkwo mámbòḡ maḡák ndú bekwak bho be mángó ndú neka enen bábhòḡ ne Mandem. ³ Kristo abhíki kà nyaka chi menyin ebhen béchyé yimbòḡ maḡák. Ké éfákári ne yi mbò enyú Ekáti Mandem érèm be, “Nsak ene bo abhen básakati nyaka wò ékwén me amuet.” ⁴ Yèntiki enyin ene echi amem Ekáti Mandem básin yò chí ndú betan bese menyin èti Mandem be sémbòḡ ekébhéntí ne be mémfyé * bhese nti. Eyò enkà ye sémbaka nti be chòḡ bariép Mandem amfú tetep. ⁵ Mènikmuet be Mandem mmu áchyé ekébhéntí ne afyé bho nti, ánkwák be mámbak eyòḡ émòt ne bati bekoḡo erin ené Yesu Kristo áró, ⁶ bé bẽ mankem máncyé nókó kenókó ne eyòḡ émòt ntá Mandem mmu áchí chí Yesu Kristo Acha ywese.

Mbok Ndíndí achi nta bõ mankem

⁷ Sot nókó yé ka yèntiki nti múnkwò nkúbhé mbò enyú Kristo ásré bhe. Eyò ékà bo máncyé Mandem kenókó. ⁸ Nchí ghati bhe be Kristo ákà nyaka mmuet eyi mübetok ntá bo Israel ndu betan bho be Mandem ábhare bariép ami amen yi afyé nyaka ne bachímbi bhap. ⁹ Akà mmuet yi mmòbetok be bo abhen bápú bo Israel máncyé nòkò Mandem kenókó mbònyune yi ághó bho ntínso. Echi mbò enyú Ekáti Mandem érèm be, “Ndu échí nò, chòḡ ndem ye

néntí bo abhen bápú bo Israel be, wò ochí Mandem.

Chòḡ nkway nòkò bakwáy ndu bébítí wò.”

¹⁰ Ekáti Mandem epet érèm ndú nebhuet achak be,

“Bé bho bápú bo Israel, ḡák ka ne bo Mandem”,

¹¹ ne ndú nebhuet achak amem Ekáti Mandem yó épét érèm be,

“Bé mankem abhen bápú bo Israel, bíti

nókó ka Acha.

Bo mankem, bíti nókó ká yi.”

¹² Ne Ekáti Mandem epet érèm be ndemekerpinti Aisáya arem nyaka be,

“Chòḡ ebhárémò Jése antwó.

*

15:4 15.3, ghò Ekáti Bakway 69.9.

Atwò bebhak Mfò ntá bo abhen bápú bo Israel, ne chòj mámbaka nti be yi ampeme bhò.”

13 Mènikmæet be Mandem mmu ákù be bo mámbáká nti ndù menyin ebhen yi afyé bariép bechye bhese, ánkú be bati yeka ánjwí ne manák ne kpák ndù mánókó yi. Enyu eyò, bákway beròj ambi bebhaka nti ne yi ndù betan Efónó Bedyere tontó tonto.

Pål arem eti betik ebhi

14 Bõma, membõj ndiní be beri ebhen bákù beyá ne be bariñi menyin eti Mandem sayri enyu ené bákway betan bati bõnkwò. 15 Ke, mem ekáti ene, nsin ntá yeka nkebhon becháy eti mbok menyin mbonyune nchi yan betik be bhò. Nsin enyu eyò eti beyá berindu Mandem ntá ya. 16 Aká mèmák mmù betok Yesu Kristo ntá bo abhen bápú bo Israel mbò nchiakap ane áfú ntá Mandem. Nchi ghati bhò Mbok Ndindí eti Mandem bé mánókó yi, ne be mámbák mbò akap ane yi áká bésot ne ané Efónó Bedyere ábhúré nyáná ntá yi. 17 Ndu echi nò, ne ndù mbát mmæet ne Yesu Kristo nchi kwáy bedep awó anti eti betik ebhen mèkà ntá Mandem. 18 Ndiere eti enyin ene Kristo áfuéré ntá ya ákú ke nchi rem ndù beyá menyin ntá bo abhen bápú bo Israel be mángúpsí berin ebhap, manka nòkò mbò enyù Mandem áyan. 19 Aká nò ndu áchyé me betan beton berin ebhen bétan betan Mandem ne ndu beka menyiní maknkay ndù betan Efónó Bedyere be nnán nnáná beghati bhò Mbok Ndindí eti Kristo, bebhò Yerúsalem kpáte Ilirikóm. 20 Enyin échi ene nnán nchi yan nòkò beka, ne enyin eyò chi beghati bo Mbok Ndindí eti Kristo mbán enkem ené bo bábhíkire ghok yò. Ke mbíki yan beka betik ndù nebhúéretet enen mmu achak. 21 Echi ye mbò enyu Ekáti Mandem érem be,

“Chon bo abhen bábhíkire ghati bhò eti yi mángò yi,

ne chon bo abhen bábhíkire ghok eti yi, mánjwimem.”

Pål áti beron Rom

22 Beyá ndon ené nti bétwò beghò bhe mbíki kway beka nò. 23 Ke néne, ené nnán nnáná betik ndù mban ene enkem, mbõj nti beghò bhe mbò enyù nnán nchi yan beka ndù beyá mamié ane áfuéré ansem. 24 Néne, mbákánti be chon ridak Spen. Mpok nchi ron chon mbõj manák beghat be mbak ne bhe ndu mómbiní mpok ke ndak nòkò ambi. Ne mpok berò be akway nòkò, nkaysi be chon mánkwak me ne enyin ndù nekò ena. 25 Ke nchi ron kpik Yerúsalem be nchyé nekep enén bati bõnkwò bátó ntá bo Mandem abhen bachi are. 26 Bõnkwò abhen atú Masidónia ne abhen atú Akáiya bábhon manák bechye mbok nkáp awap ntá bachébhébo ndù nkwo bo Mandem abhen Yerúsalem. 27 Bó babhon ke bághó be eri beka nò, ne sayri sayri, bábhon beka nò tændu echi be, eti bo Israel bo báchi bo Mandem ke bõ abhen bápú bo Israel bághókó Mbok Ndindí eti Yesu. Ne báchi nkwo bo Mandem néne, ne Mandem áyèt bhò ne beyá menyin. Bábhon ye bekwak bo Israel abhen bachi bachébhébo ne mbok menyin ebhen bo bábhónó. 28 Nnán ngáká ye aré nchyé bhò yèntiki enyin ene báto ntá yap, chon ndak Spen. Ke chon njambi ntee awu ngò bhe. 29 Ne ndiní bé mpok ntwò awu, chon Kristo anjet bhese tontó. 30 Bõma, eti séchi bo Yesu Kristo Acha ne ndù Efónó Bedyere ákú sénkon bati, nchi nik be mmæet be mánu menikmæet ntá Mandem eti ya ne nti nenkem mbò enyù membõj nchi

ka. ³¹ Ník ka mm̄æet be Mandem ank̄a bõ Judeya abhen bábhíkí noko yi báké ka me yēnyīn ebáb̄u. Ník ka mm̄æet be bõ Mandem abhen Yerúsalem mánsót nek̄ep enén mer̄õn ntá yap ne nõ ne mañák. ³² Eyo éká be me nkway bétwo beḡho bhe ne mañák mbák Mandem aká, ne bé nkway beb̄hoñ neywēmm̄æet nenti eneka. ³³ Mandem mmu áchyè bho kpák ambak ne bhe mankem. Amen.

16

P̄l àtò bakak ntá bõnto abhen etak Rom

¹ Nchí yan̄ m̄andīn̄i mómayese Foibe mmu ákù betik ntá Nkwõ Kristo ane etok Kenkryea. ² Anán ántwó awu, syeptí ká yi mbõ enyū bõ Mandem bábhõñjõ besyep̄ti ntí múnkwõ, ne m̄ankwak bechye yi yēntíkí enyīn ene échébhé yi. Yím̄bõñ anán akwak beyá bho, ne yē chí membõñ nkwo.

³ Kaká ká Priska ne nném ayi Akwíla. Bákà nyaka betik Yesu Kristo ne me. ⁴ Báchí bo abhen bákway nyaka beka yē chí newú ndu bepeme me nké gu. Puyé chí ndiere me ke nchí kaka bho. Bakwó bho abhen bapu bo Israel bákaka bhõ nkwo. ⁵ Kaká ká bõnkwo abhen bácheme nõkõ eket eyap, ne m̄ankaka m̄æerekõñ awa Epainétos. Yí achi nyaka mmú mbi bebhak nõkoñ Kristo atú Esia. ⁶ Kaká ká María mmu áká beyá betik ndú nkwo yweka. ⁷ Kaká ká nkwo batí bo Israel bha, Androníkõs ne Júnias bo báchí nyaka ekerékenõñ ne me. Báchí maném bo ndú nkwo bõnto Yesu Kristo ne báyambi bebhak bakoñ Kristo ke m̄étwo ansem. ⁸ Kaká ká Ampliátos. Achí mm̄æerekõñ awa ne abhat mm̄æet ne Acha mbõ me. ⁹ Kaká ká Ubánõs mmu áká betik Kristo ne me. Kaká ká nkwo mm̄æerekõñ awa Stáki. ¹⁰ Kaká ká Apélis mmu ábhõñjõ beyá esõñori éti Kristo ne atõñ be achi mmu ywi tetep. Kaká ka bo efo ene Aristobulos mankem. ¹¹ Kaká ká Heródion ntí mmu Israel wa. Kaká ká nkwo bo efo Nasísõs abhen bábháré mm̄æet ne Acha. ¹² Kaká ká nkwo baká betik Yesu Acha abhen baghõré, Trifina ne Trifõsa. Kaká ká mm̄æerekõñ awa Pésis mmu áká beyá betik ntá Acha. ¹³ Kaká ká Rúfõs mmu achi nném mmú ndú nkwo baké betik abhen Acha. Kaká ká máyi nkwo mmu ásré me mbõ móywi. ¹⁴ Kaká ká Asínkritõs ne Flégõn ne Hémiõs ne Patróbõs ne Hémas ne batí bõnkwo bachak abhen bachi ne bhõ. ¹⁵ Kaká ká Filológõs ne Júlia ne Nériõs ne mómáyi ane ngoré, ne Olímpas ne bo Mandem abhen bachi ne bhõ. ¹⁶ Kaká ká bati sayri ne ekõñ Mandem. Bakwó bho Kristo mankem bátò bhe bakak.

Manié P̄l amen ngwénti

¹⁷ Bõma, nchí ník be mm̄æet be mánsót mpok ne bo abhen bátwò ne ákóré nenti eneka ne bákà bo mántíkñsem ntá Mandem ndú bátõñ menyīn ebhen bechi kekúri ne ebhen bághókó. Bák ká nekõ nesie ne bhó. ¹⁸ Menyū bõbhõ bapu ka chí betik Acha Kristo. Bákà chí menyīn ebhen bo babhõñ bakõñ. Ne básót chí s̄r̄wór̄enyu ne erítí eyõñõnyu berwõ bo abhen amík ayap ábhíkire néne. ¹⁹ Ke bo mankem bághók enyū bághòk Mandem, ne eyõ échyè me mañák éti yeka. Nchí yan̄ m̄ambák barīñindak be m̄ank̄a nõkõ chí berítí menyīn, ke bo abhen amík ábhíkire néne bhõ be báké ka bebéptí menyīn. ²⁰ Mandu mpok, chõñ Mandem mmu áchyè kpák anchye bhe awónem amfay Satan mpok báyátí yi amik. Nchí níkm̄æet be ber̄indu Yesu Kristo Acha m̄embak ne bhe.

²¹ Tímõti mmu áká betik Kristo ne me àtò be bakak. Batí bo Israel bha, Lusíõs ne Jáson ne Sõsipate bátò nkwo be bakak.

²² M̄me, Tétisõs mmu P̄l ághátí me menyīn ebhen nsíñjí amem ekátí ene nchí to nkwo be bakak mbõ ntí nõkoñ Acha.

²³ Gáyos mmu méchòkò eket eyi, ne nkúbhé aré kě bõnkwò báchèm, àtò be bakak. Erástos, mbare nkáp etòk ne máyese Kwátos bátò bhe bakak.

Mènikmæet ndu bebiti Mandem

²⁴ Afók Yesu Kristo Acha ambak ne bhe mankem. Amen. * ²⁵ Sémbítí Mandem. Yí ákway beká be mántán ndú neka eneka bekoño Mbok Ndíndí ane mǎghàti bo ɛ̀ti Yesu Kristo ne bekoño tetep ane nchí ghati bho. Yó achí nyaka bhésé bhésé ndú erɔri mpok ke Mandem áká séríjì yò. ²⁶ Nénè, aká bõ betòk menkem mándínì yò kroñoɔroñ mbò enyũ barémé kepinti básínì nyaka menyin ebhen Mandem mmu achi nepém mpoknkem ághátì bhò. Aghati bhò mánsínì bò amik be bo abhen bápú bo Israel mánkoño enyìn ene yí árèm be mánoko yi ne mangók nòkò yi. ²⁷ Kenókó kémbák ntá Mandem mmu árínì wu menyin menkem mpoknkem. Séchyè yi kenókó ɛ̀ti enyìn ene Yesu Kristo áká. Amen.

* **16:24** Mbok bekátì ebhen básínì nyaka ne amo bébhíkì bhəñ ndón ane.

Ekáti Pōl ené mbi ntá Nkwō Kōrint

Pōl átó bakak ntá bakoŋo Yesu abhen Kōrint

¹ Mē Pōl mmu Mandem áyábhé bé mbák mūnto Yesu Kristo ké nchí nsín ekáti ene. Mandem abhíní mé békoŋo nkaysi ayi yímbōŋ. Nchí fá ne manó ywesé Sosténes. ² Sésìŋ ntá yeká bō nkwō Mandem awu etok Kōrint. Sésìŋ ntá yeká bo Mandem ábhíní, akū māmbák nyáná bé māmbak bōbhi. Akū māmbák bōbhi mpoknkem ndū bābháré mmuet ne Yesu Kristo. Ne nkúbhé enyu eyo ké yí ákū ne yéntiki mmu ane ábháré mmuet ne Yesu mbānkem. Nó chí yéntiki mmu ane apú rō ménìkmmuet ntá Yesu Kristo anchye nōkō yí kenókó. Yí Yesu ké achí Acha ywese ne abhak Acha ntá yéntiki enyū mmu wu ane ághòk chí ne yí. ³ Mandem Eta yesé ne Yesu Kristo Acha mántónj bé beríndu, mánychye bhe kpká.

Pōl ákaka Mandem éti Bō nkwō Kōrint

⁴ Mpú rō béchye bakak ntá Mandem mpoknkem éti beríndu ebhen yi átónj bé ndū bābhāt mmuet ne Yesu Kristo. ⁵ Ayet béká bō nkwō abhen Kōrint ndū babhi ankem. Sayri sayri, akū māndíní menyìŋ ebhen bo abhen bābháré mmuet ne Yesu bābhōŋ beríní. Ne achyé bhé akap bégháti bho menyìŋ ebhén yí áká māndíní. ⁶ Echí enyuyō mbōnyune akap ané Mandem áchyé bhé átònj bé mbok ane ségháti bhé éti Yesu Kristo achwe amem bati yeká sayri. ⁷ Ne eyo ékū bé ndū bāchi ne amík ambi mānòŋ Yesu Kristo Acha ámpétnsem, bābhōŋ yéntiki akap ané Efónjō Bedyere áchyé. ⁸ Chōŋ Eta Mandem anka bé mǎnte kpirí te ndū ngwenti, kebhōŋ bekwéné ndū nywōp enen Yesu Kristo Acha ápétnsem. ⁹ Mandem apú rō beka nō ntá yeká mbōnyune yí ákū yéntiki enyìŋ ené yí árémé bé yí ákū. Ne yímbōŋ ké ábhíní bhé be māmbat mmuet ne Yesu Kristo Acha ywese.

Akóré áchi nénti Bōnkwō abhen Kōrint

¹⁰ Bōma, ndū nnyén Yesu Kristo Acha, nchí ník be mmuet bé māndó békem kefé ne bati, māmbák eyōŋ émōt. Ebhíkí rí be ákóré ámbák nénti eneká. Nchí ník be mmuet, bák ká ntí némót, mānkōŋo nōkō chí nkaysi amōt. ¹¹ Bōma, nchí ŕem nó mbōnyune mbok bo abhen báfú eket Klóe bágháti mé kponorōŋ, bé bātán ne bati. ¹² Enyìŋ ene mēyánj beka māndíní chí be bāchí ndū bakwó, bābhák beyōŋ beyōŋ. Mbok ayeká bárēm be, “Bákōŋo chí Pōl”, bāchák be, “Měkōŋo chí Apólos”, abhénéfú be, “Měkōŋo chí Píta”, ne nkwō áchák be, “Měkōŋo chí Kristo”. ¹³ Mbép kpkí be, mmū ákwáy békóre Kristo ndū bakwó? Ghati ka me. Mē Pōl ké bágó ndū ekotákáti éti yeká ké? Yē mmū ywēka achí ane bájwítí yí ndū nnyén Pōl? ¹⁴ Nkáká Mandem bé mbíkí jwiti yē mmū ywēka ébhíkí fǎét chí Kríspōs ne Gáyōs. ¹⁵ Yē mmu ywēka apú kwáy ye berem bé menjwítí bhé ndū nnyén ena bé māmbák bakoŋo bha. ¹⁶ Mhm, njwítí nyaka nkwō Stefánas ne eket eyi enkem. Mbíkí rinj bé njwítí yē mmu achák. ¹⁷ Kristo abhíkí tó mé bejwiti bho. Ató mé chí bé ngátí nókó bo Mbok Ndíndí. Ne mpú sōt chí nerínjindak enen bō mmik ne sérwōrenyu bégháti bho Mbok

Nd́ndí mbonyune mbíkí yáj bé betanjá newú enén Yesu ndú ekotákátí mémbák ndéndem.

Yesu chí betanj Mandem ne nerij́ndak Mandem

18 Nd́nǐ sayri bé mbok newú Yesu ndú ekotákátí chí echij́nti ntá bō abhen báchí ndú mbi newú. Ke ntá yesé bō Mandem ápeme, séghò betanj Mandem ndú newú Yesu. 19 Ekátí Mandem éghàti bhesé be Mandem árem be, “Chōj ríchōnti nerij́ndak enen barij́ndak ne kebonj eken bō abhen báchi mbō mmu ane ághò menyinj chí ndu ékírísú.”

20 Ndú échí nó, nerij́ikepi enen barij́ndak néchí fá? Batōjō bebhé Moses bárij́i yi? Bō mmik abhen bákōj békem epáítí báchí kpík bō agha? Mandem atōj bé nerij́ndak enen bō mmik néchí ndéndem ndak. 21 Mandem mmu árij́i yéntiki enyinj abhíkí ka bé bō mmik mánsót chí ndyere kebonj ekap mándinj́i yí. Yí arem bé ápeme chí bō abhen máńoko Mbok Nd́ndí ané bhesé séghàti bhō, ýendu mbok bho básót Mbok Nd́ndí chí mbō echij́nti. 22 Mbok Mandem áchí mbō epōndak ntá bo Israel ndú báyanj béghò erinj ené éfú amfay ke mánoko bé Mbok Nd́ndí áchí tetep. Bō Grik mánoko chí enyinj ené ékò ndōj ámót ne nerij́ndak enap. 23 Ke séghàti bho chí bé báway Kristo ndú ekotákátí. Ne mbok yó ákú batí bō Israel átáká amem. Ne bo abhen bápú bo Israel básót yó chí mbō echij́nti. 24 Ke bō abhen Mandem áyábhé be mámbák abhi mpoknkem, ý chí bo Israel, ý chí bo abhen bápú bo Israel, bárij́i bé amæt Yesu Kristo ké bo bághò betanj Mandem ne nerij́ndak Mandem. 25 Nkaysi Mandem ane bakwájwanj básót bé chí epōndak, chí nerij́ndak enén néyá tontó nécháj nerij́ndak enen bō mmik. Ne betik Mandem ebhen bo básót bé bépú yenyinj, bébhōj betanj ebhen béyá béchá betanjá bō mmik.

26 Bōma, báké ghokontik menyú bo be báchí nyaka mpok Mandem ábhinj́i bhe. Puyé beyá bheka ké bachí barij́ndak ndú neyinj ane bō mmik. Puyé beyá bheka ké báchí nyaka maném bo, ne puyé beyá bheka ké báfú nyaka ndú besáyri manéréket. 27 Mbōj Mandem ké áyábhé bo abhen bápú barij́ndak besí bō mmik bé mámbák bōbhi. Aká nó bé ntíanwóp ámbák ne bō abhen básót mmæt eyap mbō barij́ndak. Ayap nkwo bō abhen bábhíkí bhōj betanj besí bō mmik bé ntíanwóp ámbák ne bō abhen bábhōjō betanj. 28 Mandem ayap nkwo ndéndémé bho abhen bō mmik bábyak mbō be bápú yenyinj. Aká nó bé menyinj ebhen bō mmik bákáysí bé bō ké bébhōjō menwop béké pere bhák yenyinj. 29 Ndú échí nó, ý mmu apú kwáy bépanyu besí Mandem. 30 Mandem aywintí ké ákú bé máńkwáy bébhát mmæt ne Yesu Kristo. Yí ké apet ákú be Yesu ányché bhe nerij́ndak enén tetep, ne eti Yesu ké Mandem ásré be mbō bō abhen báchí chák besí bhi. Aká besé sémbák pépép, bakwap tí. Yesu ré ké ákú bé séndóp chí bo Mandem ne achye nepém ení békú besé séké pere bhák ndú kesémé bebá. 31 Eti eyo, ké échí mbō enyú básinj́i amem Ekátí Mandem be, “Mmú ane áyanj bépanyu, ámpányu chí eti enyinj ene Mandem Acha ákú.”

2

Pól ághati bho eti Kristo mmu ágú ndú ekotákátí

1 Bōma, mpok ntwo awu ntá yeka, mbíkí twó béghàti bhe Eyōj Mandem mbō mmu ane ábhōjō sérwōrenyu, ne mbíkí twó mbō mmú ane achí ndinj́ndak.

2 Mpok nchí awu, nká nti ena bé mpú yáj ndinj́i enyinj echak, ébhíkífuet chí

berem ɛti Yesu Kristo ne, sayri sayri ɛti newu enen yi agu amfay ekotakati. ³ Ntwɔ nyaka awu ene ye betan bepɔ ne me ne mbɔn beya bechay, ngwet nɔko gbagbagbak. ⁴ Ne mpɔ sot nyaka chi nerinjindak enen bo mmik ndu betan, ngati nɔko bhe Mbok Ndindi ndu nchi nu beka manoko. Efɔno Bedyere ke asore betan ebhi aka mangɔ be enyɔn ene seghati bhe echitete. ⁵ Eyo eton be puyɛ nerinjindak enen bo mmik ke nɛka babhɔno neka ne Yesu. Chi betan Mandem.

Nerinjindak Mandem

⁶ Ye no, mpok sechi ne bo abhen manan basene ndu mbi Mandem, seghati bhɔ chi menyɔn ebhen bechye bhɔ nerinjindak, ke puyɛ nerinjindak eken bo mmik. Ne epu bhak enyɔ nerinjindak enen bo abhen babhɔno betan fa amik, betan ebhen befere fɛt. ⁷ Nerinjindak enen ne seghati bho chi enen nefu ntɔ Mandem. Nɛchi bhesɛ bhesɛ enyu ene bo babhiki rinji nyaka no. Te ndu mpok ane mmik abhiki re bho, Mandem anan aghoko nyaka no abhure ntɔ yesɛ ndu bekwak besɛ sembɔn kenoko. ⁸ Bo abhen babhɔno betan fa amik babhiki rinji nyaka yenyɔn ɛti nerinjindak Mandem enen. Mbɔ baringi nyaka ɛti nerinjindak Mandem enen mbɔ babhiki go Acha ywese mmu abhɔno kenoko kenkem ndu ekotakati. ⁹ Eti eyo ke basini amem Ekati Mandem be, "Menyɔn ebhen ye mmu abhiki kaysi be chɔn memfakari wawak, bo ke Mandem atontɔ abhure ntɔ bo abhen bakɔn yi."

¹⁰ Mandem aka sendini menyɔn ebhen. Efɔno Bedyere mmu yi ato ke aka sendini bhɔ. Efɔno Bedyere arini yentiki enyɔn, arini ye chi menyɔn ebhen bechi te amem ntɔ Mandem. ¹¹ Ndiere efɔno mmu ke ekway berini nkaysi ane achi yi anti, mmu achak apu kway berini yo. Enyu eyo ke echitete ne Mandem, ndiere Efɔno Bedyere ke arini nkaysi ane achi Mandem anti. ¹² Ne Mandem achye bhesɛ chi Efɔno yi yimbɔn, puyɛ chi efɔno ene efu fa amik. Mandem ato bhesɛ Efɔno yi be Efɔno yi ankwak sendini beriti menyɔn ebhen yi achye bhesɛ ɛti berinti ebhi. ¹³ Echitete ye be mpok seghati bho menyɔn ebhen Mandem achye bhesɛ, sepɔ ku no chi ne nerinjindak enen nefu ntɔ bakwanwan. Efɔno Mandem ke aka sendini menyɔn ebhen serem. Ne seghati menyɔn ebhen beyini Efɔno Mandem chi ntɔ bo abhen Efɔno Mandem achi ne bhɔ. ¹⁴ Mmu ane Efɔno Mandem apu ne yi, apu kway bebɔn akabhɛ menyɔn ebhen befɔ ntɔ Efɔno Mandem. Apu kway berini bhɔ, ne bebhak chi epɔndak ntɔ yi, mbonyune ndiere Efɔno Mandem ke aka mmu andini bhɔ. ¹⁵ Mmu ane Efɔno Mandem achi ne yi, akway berini menyɔn ebhen menkem, ke bo abhen Efɔno Mandem apu ne bhɔ, bapu kway berini menyɔn ebhen mmu ane Efɔno Mandem achi ne yi aka. ¹⁶ Echitete mbo enyɔ basini amem Ekati Mandem be, "Acha akway berini enyɔn ene echitete anti Mandem Acha? Acha akway bechye yi manie?" Ke mbak chi bhesɛ bo bho Efɔno Mandem achi ne bhesɛ, sebhɔn enyɔ ntɔ enen Yesu Kristo achye bhesɛ.

3

Akore achi nenti bakono Yesu

¹ Bɔma, mpok nchi awu ne bhe, mpɔ kway nyaka beghati bhe menyɔn mbo mmu ane arem kepi ntɔ bo abhen Efɔno Mandem achi ne bhɔ. Mbɔn nyaka beghati bhe menyɔn chi mbo mmu ane arem kepi ntɔ bo abhen manoko Eyon Mandem, ke bakono chi nepem enen fa amik mbonyune bachɔ nyaka mbo bo

abhen bábhúét amō ndū nepém eneka mbō bakoŋo Kristo. ² Mbōŋ yé bédik nyaka be chí ne nébhi, puyé ne nenyié mbōŋ mbōnyune bábhíkí re kwáy nyaka bo abhen mānyíe nenyié mbōŋ. Kpátě echōŋ bábhíkí re kwáy bo abhen mānyíe nenyié mbōŋ. ³ Bábhúét chí māmbo mbōnyune nkaysi yeká abhúét chí ndū menyinjí mmik. Bábhōŋ mpabhamík ne bati. Bágwà ne bati. Eyo épú tōŋ nó bé nkaysi yeká abhúét chí ndū menyinjí mmikí ne? Chí enyu eyo. ⁴ Mbák mbək ayeká bárēm chí bé bákōŋo chí mé Pōl, báchák mándeme nōkō chí bé bákōŋo Apólos, nó étōŋ bé báchí chí mbō bō mmikí ne.

⁵ Apólos achí kpík agha? Me Pōl nchí agha? Besé séchí chí bō betok abhen Mandem átó be sēnká mánókó Yesu. Yěntiki mmu ywesé ákú chí ebhi betik ebhén Mandem áchyé yí ánká. ⁶ Mpi erítí mbwót amem bati yeka, Apólos amiákátí manyiep aré. Ke Mandem ké ákú mbwót ángó. ⁷ Mmu ane ápi mbwót ne mmu ane ámyákati manyiep aré bápú yěnyin, Mandem mmu ákú mbwót ángó ké ákú yěntiki enyinjí. ⁸ Mmu ane ápi mbwót ne mmu ane ámyákati manyiep aré báchí enyu émót, mbōnyune bákú chí enyinjí éré émót. Mandem ákap yěntiki mmu wap békōŋo ebhi betik ebhén yí ákú. ⁹ Séchēm amō ndū betik Mandem. Ne báchí mbō nki Mandem, ane sékú betik amem, bápét bábhak mbō eket ene Mandem áté.

¹⁰ Mandem achyé mé akap, mbo betik awu ntá yeká mbō esáyri nte beket, ngoko nebhuérémik bétée eket sayri, ne néne, mmu achák áte eket aré. Ke yé agha ane áté eket ndū nebhuéréket eno, abhōŋ bésót mpok, ante yo sáyri. ¹¹ Yesu Kristo ké achí nebhuéréket enén bábhōŋó bétée eket aré. Ne yí ké achí nebhuéréket enén bágħókó bábhúré. Yé nebhuéréket néchák népú enen mmu ákway béghoko. ¹² Mbək bho básót pú ne silbha ne batay ŋaŋaŋ bétée eket ndū nebhuéréket eno. Báchák básót menok ne tákō ane nnya ényie ne tákō ane nnya ébhure aré ndu bétée eket ndū nebhuéréket eno. ¹³ Ke ewak ene Yesu ápětnsem fá amik, betik ebhen yěntiki nte-beket ákú bēfú kponoroŋ. Ewak eyo, Mandem ákú ngó ántōŋ enyū betik ebhén yěntiki mmu béchí. ¹⁴ Mbák ngó ábhíkí sōŋ betik ebhén mmu ákú ndū nebhuéréket eno, chōŋ Mandem ankap yí ndū betik ebhi. ¹⁵ Ke mmu ane ngó ásōŋó betik ebhén yí ákú ndū nebhuéréket eno, ábhōŋ chí ménémé. Mandem ápeme enyū nte-beket wu, ke ábhák chí mbō mmu ane áróbhé chí mandú bésōŋo amem eket, ke anōne, afú, eket ésōŋó kurukotok.

¹⁶ Bě bakoŋo Yesu bāriŋí sayri bé báchí mbō ekerákap Mandem ne bé Efóŋo Mandem achí ne bhe. ¹⁷ Mbák mmu ánhōŋtí ekerákap Mandem, chōŋ Mandem ánaŋa yí. Mandem ánaŋa yí mbōnyune ekeré Mandem ébhōŋ bebhak chí ntá yí aywíntí, ne be bakoŋo Yesu bachí ekerákap Mandem eyo.

¹⁸ Dō ká bérwó mmuet yeka! Mbák ye mmū yweka akáysí bé achí ndiŋindak békōŋo nkaysi bō mmik, érí yí ánjibhírí ámbák mbō mmu ane ábhíkí riŋj yěnyinjí ntá bō mmik. Chōŋ eyo énkwak yí ambak ndiŋindak, békōŋo nkaysi Mandem. ¹⁹ Nchí ghati bhe nó ne ntí be enyinjí ené bō mmik básót mbō nerinjindak chí echinjti besí Mandem. Echí nkúbhé mbō enyū básinjí amem Ekátí Mandem be, “Mbək bo bákáysí bé báchí bariŋindak. Ke nkúbhé nerinjindak enap ké Mandem ásót bédép bō amik.” ²⁰ Ndū nebhuet achák amem Ekátí Mandem, básinj be, “Enyinj ené bō mmik bákáysí bé chí nerinjindak, épú yěnyinj besí Mandem.” ²¹ Yé mmū yweka áké pá yé nnyu éti bō abhen Mandem átó mankwák yi. Bábhōŋ bérinjí bé yěntiki mmu ane Mandem áchyé bhe, achyé ntá yeká mankem, ne yěntiki enyinj ené Mandem áchyé bhe, échí chí ntá yěntiki mmū yweka. ²² Mandem ato bhe batōŋ mbō me Pōl, ne Apólos ne Pita bé

sénkwák bhe. Mandem aghókó mmik be ánkwák bhe. Yéntiki enyiy ené éfákari ne bhe ndú nepém enen, ne yé chi ndú mpok ane mmu águ ékwák be. Yéntiki enyiy ené echi néne ne yé chi ene étwò ambi étwò be chi ne beri. Menkem chi ebheka. ²³ Ke Kristo ke abhøj bhe. Ne Mandem ke abhøj Kristo.

4

Bõnto Kristo

¹ Měyán mǎnsót me ne Apólos mbò bõ betok Yesu Kristo. Mandem achyé bhesse tetep ywi ane áchí bhésé bhésé bé sénkú bo mǎnjwimem. ² Enyiy ené échí aré chí be mübetik ane báfyé yí enyiy awó bé ánkém sayri, abhøj betøj chi-betik aywi bé yí achí mmü tetep. ³ Ke mbák chí mé, yéntiki enyiy ené bǎrém éti ya, eyo épú chyé me esøjori anti, yé chí bé bo bǎchák ké báyan bǎrém enyü mmü betok menchi. Membøj mpú kwáy bǎrém be nchi ésayri mübetok, ne mpú kwáy bǎrém be nchi ébépti mübetok. ⁴ Mpú ghó yé bekwéné ebhén béchi ne membøj. Ke eyo ébhíki tøj bé mbíki bhøj bekwéné, Acha aywinti ké átàn mé, puyé chí membøj. ⁵ Ebhíki rí yé bé mmu ántàn nti ené mpok ábhíki re kwáy. Nywöp Yesu ápètnsem, chøj anku yéntiki enyiy ené échí amem ejuri néne émfú kponorøj. Mpok yo, chøj anku yéntiki nkaysi ane áchí mmu anti amfú kponorøj. Mpok eyo chøj Mandem ambiti yéntiki mmu békøjõ ebhi betik ebhen yi áká.

⁶ Bõma, menyiy ebhen né mëghati bhe béyini me ne Apólos. Nti achí be mǎngók enyiy aré, ndu békøjõ chí enyiy ené básini amem Ekáti Mandem. Ebhíki rí bé mǎmpányu éti mbók bõbatí, mǎmbyaka nõkò bǎchák. ⁷ Wó mmu ópányu, agha ághátí wó bé òchá bo bǎchák? Mmu yweká ane ábhøjõ enyiy ené puyé Mandem ké áchyé yí yó, chí agha? Mbák Mandem ke áchyé yéntiki enyiy ene yéntiki mmu yweká ábhøjõ, ndáká yí bǎpányu mbò bé menyiy ebhén bǎbhøjõ, bǎbhøjõ chí ndú betanj ebheka?

⁸ Pú bǎrém be mǎnǎn bǎbhøj yéntiki enyiy? Mǎnǎn bǎjwí ne akap ane Éfójõ Bedyere áchyé bhó! Bǎkwen bafó, yéndu sépú bafó. Ke enyiy ene mëyan chi be mǎmbák bafó tetep ndú baraka Mandem be bese bõnto Yesu nkwo sémbák bafó ne bhe. ⁹ Echí mbò be Mandem áká besé bõnto Yesu sémbák bõ abhen bǎchókó nnet nenti bõnkwo mankem. Séchí mbò bõ abhen bǎré ká ebépti ndak, manyé ákwén bhó, bǎpóko ye bho bérøj béwáy besí bo mankem, besí bõ mmik ne besí bõángel. ¹⁰ Besé bõnto séchí bechijti bho ndú séchíe bapém yesé ntá Kristo, ke be bachí barijindak ndú bǎbháre mmuet ne Yesu. Séchí mbò bõ abhen Mandem ábhíki chyé bhó betanj, ke be bǎbhøj betanj. Bo báchyé be kenókó, ke báwáy bhesé wáy. ¹¹ Kpátě echøj, séchí bo nsay ne nchebhe manyiep menyü ne nden befye amuet. Séchí bõ mantem, ne eket ené mmu ywese ábhijni bé eyi épú. ¹² Séperé bhøj nenyíe sǎnǎn sékpõt nsónti ndu beku betik ne amó. Mpok bo básòkoti bhesé, sǎnik chí mmuet bé Mandem ánjét bhó. Ne mpok bo báchyé bhesé esøjori, sékèp chí nti. ¹³ Mpok bo bǎrém bebépti menyiy éti yesé, sékème bhó chí ne eyøjõ ekøj. Séröp chí kebi besí bõ mmik. Kpát tǎ echøj, séröp chí mbò menyijni ebhen manyó beto ndú ebhwóre menyijni.

¹⁴ Mpú sijn be menyiy ebhen chí ndu beku ntíanwöp ánkém bé éti menyiy ebhen báku. Nchi sijn chí béchyé be maníe mbõnyõp bachí bõbha abhen nkøjõ tontó. ¹⁵ Yé bǎbhøj chí beyá bo bǎchák abhen bátøj be menyiy éti Kristo, bǎbhøj chí chi amot. Bǎbhøj chí chi amot mbõnyune be bho bǎbháre mmuet ne Yesu Kristo néne, me ké ntwó ngátí nyaka bhé Mbok Ndíndí ke

mānókó. ¹⁶ Mēnikmæet ntá yeka bé mānkónó epīη eyá mbō enyū mmó ákōη epīηí étáyí. ¹⁷ Eti eyo ké nchí tó bé Tímōti mmu áchí mōwa ndū ábháré mmæet ne Acha mbō me. Nkōη yí tontó, ne achí mmú tetep. Nchí tó yí be antwō antik be enyū nepēm ena, mbō mmú Yesu Kristo nchí, nkúbhé mbō enyū mētōη bōnkwo yēntiki ebhak.

¹⁸ Ndīñí be mbok eyeka bāpānyu mbōnyune bākaysi be mpú pere kway bētōwō begho bhe. ¹⁹ Ke mbák chí nkaysi Mandem, chōη ntwō awu mandú mpok. Ne nnāη nchwōp awu, chōη membōη ndīñí mbák bō abhen bápā nó nyu báchí chí bō nyu wúwú, ne mbák betan Mandem béchí ne bhó tetep. chōη ndīñí. ²⁰ Nchí rem nó ne ntí be bāriñí bé Mandem achí ne mmu mbō Mfō aywi chí mbák betan Mandem béchí ne yí ndū nepēm eni. Epú wenti chí ndū erítí eyōñnyu yóyó. ²¹ Enyīη ene bāyāη chí ene? Bāyāη ntwō awu chí ne ékpá awó, ke chí ne eyōη petii betōη be nkōη be tetep?

5

Báké ka mmu ane abhónó epō epīη ámbak ne bhe

¹ Cháá! Bághátí mé epúsí ené échí néntí eneká. Ne enyū epúsí ene, yē chí bō abhen bābhíkí noko Mandem bápú kwáy béká be émbák ndū nkwo wap. Mmu áre bhare ne ngoré étáyí ná? ² Ne māmpa nōkō chí nyu? Pú enyīη ene bābhónó bébhak chí ndū nedí-kebhō? Bābhōη béfēre mmu ane ákú eyo enyū epōndak ndū nkwo yweka. ³ Yēndu mpú awu ne bhe besí ne besí, nchí ne bhe mbōnyune ntí ena néchí awu ne bhe. Ne nnāη mkpōt nnyé mmu ane ákú awu ndak, ⁴ ndū nnyén Yesu Kristo Acha, ne nchi bhák ne bhe ndū nkaysi ya mpok bāchem ndu bechye Mandem kenókó. Chōη betan Yesu Acha ywese mémbak nkwo ne bhe. ⁵ Fíé ká mmu ane ákú awu ndak awó Satan, bé ánychōηtí mmæet yí. Anāη ambak awó Satan, chōη Satan anchōηti mmæet eyi. Kū ka enyu eyo ne manō yweka, be Mandem ampeme efónó eyi ndū nywōp enen Yesu Acha ápētsem.

⁶ Ndaká yí bāpānyu? Bābhíkí riñí bé mandú yís ane báfyé ndu fláwa ane bábáy ndu béghan pōpōf, ákū fláwa amwōt ke? ⁷ Feré yé ka bebú bhō amæet, bé béké go mentaka ndū nkwo yweka. Feré ká bebú ebhō bé yēntiki mmú yweka ambak pépép ne ntí nemōt. Dīñí ká be newú Yesu ndū ekotákátí nékū bakoηo Yesu bārōp chí pépép besí Mandem. Yí Kristo, achí mbō mōnkwōmen ane bo Israel básōt nyaka manchye mbō akap ntá Mandem ndū mpok ane mányie Epā Nekīñi. ⁸ Sēndó ye yēntiki enyū bebú, bé bebú béké gó ménjwí ndū nkwo aywesé. Sēnkú nókó chí berí, sēnkoηo nōkō mbi Mandem ne ntí nemōt. Chōη eyo énkū sémbak mbō bret ane kebhoη yís ane bo mányie nyaka mpok Epā Nekīñi. Enyu eyo ké besé nkwo sébhónó ményie Epā Nekīñi mbō bō tetep abhen bapu ápú ne bhó.

⁹ Ndū ekátí ene njāmbi ntō bhe, ngátí bhé be báké bhōη yēnyīη beka ne bo abhen bákū barak epúsí. ¹⁰ Mpú rem chí eti bō abhen bápú bakoηo Yesu, yē bachi chí bo epúsí, yē chí bō abhen báfyé amík ndū menyīη bo báchák, yē bāghēp, yē chí bo abhen bābhónó bōmandem béchák. Mpú rem eti bō mmík mbōnyune mbák mmu ándém bé apú chem mmæet ne bhó, abhōη béró mmiki ne. ¹¹ Enyīη ene nsīñí nyaka beka be mándīñí chí bé báké bhōη yēnyīη beka ne mmu ane árēm be yí achí nkoηo Yesu, yē no, ankū nōkō menyīη mbō barak epúsí, ne béfyé amík ndū menyīη bo báchák, ne bebhoη bōmandem báchák, ne berem bebéptí menyīη eti bo báchák, ne yē chí bebhak nyūmém, ne beghēp aghēp. Yē chí nenyíé, báké nyié ne enyū mmu wu. ¹² Mbíkí bhōη betan bétāη bō

abhen bápú bakonjo Yesu. Bābhōj bétāj chí batĩ bō nkwo abhen bākà bebēpti menyij mbō ebhen. ¹³Mandem kē ábhōjō betāj bétāj bo nefi, ne chōj yí antāj bō. Ke embāk chí bhe bō nkwo Yesu, manká mbō enyū Ekāti Mandem erēm be, “Bābhōj bhéferē mmu ane ákà bebú ndū nkwo yweká.”

6

Ebhíki rí beka manyé ne nti mmū nkwo

¹Ekò ná ke mmu yweká ansot ndak andok besí batāj manyé abhen bápú bakonjo Yesu mpok yí ábhōj ndak ne nti mmū Mandem, ené yí ábhōjō berōj ntā bati bo Mandem? ²Bē bābhíki rinji be ewak émót, chōj bo Mandem mántāj bō mmik ke? Mbák bābhōj betāj bō mmik ewak émót, bōbekpíkiri abhen bāchí nénti eneká kē bápú kway bétāj kē? ³Bābhíki rinji bē ewak émót, chōj bese bo Mandem séntāj bōángel? Bāru bekpíkiri abhen bābhōj ne bati ndū nepém enén fá amik kē bāchá be bétāj? ⁴Mbák yē mmū yweka abhōj menyū bekpíkiri ebhō, áké sot bō besí bo abhen bābhíki bhōj kenókó besí bōnkwo Yesu bē mántāj bō. ⁵Nchí rem nō bē ntānwōp ánkém bē. Yē ndijindak apú ndū nkwo yweká ane ákwāy ményúre bo nkwo abhen bābhōjō ekpíkiri ne bati ke? ⁶Cháá! Mmu Mandem ánká manyé ne nti, bē bo Mandem mándok mánte besí bo abhen bābhíki noko Yesu Kristo mántāj bō?

⁷Mbōj beka manyé ne nti, étōj bē mánāj bākwen ndū mbi Mandem. Mmu ánká bekwéné ebhén nti áká yí, nō éber ke? Mmu ányíe wō nsem amot, eyō énkū yi? ⁸Ne be bābhōj bākà bati bekwéné, mānyie nōko batĩ bō nkwo nsem amot.

⁹Bābhíki rinji be yē ewak, Mandem apú bhák Mfō ntā bō abhen bápú chak ke? Mmu áké rwo mmuet. Yē agha ane ákà barak epusi, yē agha ane ákōjō bōmandem bachak, ne bakwené berwōp, ne yéntiki mbakanem ane ákà kebharé ne nti mbakanem ne yéntiki ngoré ane ákà kebharé ne nti ngoré, ¹⁰ne yē agha ane ághēp aghēp, ne yē agha ane áchí nyūmém, ne yē agha ane árēm bebēpti menyij eti bo bāchá, ne yē agha ane áchí ngēp ntántāj, menyū bo bhō mankem bápú kway bebhak ndū nkwo bho abhen Mandem achi Mfō wap. ¹¹Ne nkúbhé enyu eyō kē mbok yeká bāchí nyaka. Ke néne, Efōjō Bedyere anāj aso bebú bhēka aféré, akū bē mámbák bo Mandem. Ne eti enyij ené Yesu Kristo Acha áká, Efōjō Bedyere akū nkwo bē be mámbák chak besí Mandem.

Mandem achyē bhesé mmuet bē sēnchle yí kenókó ne yo

¹²Mmu ákwāy bérém be, “Mbōj ngāngāj beka yéntiki enyij ené nkōjō.” Echí tetep, ke échí nkwo tetep bē puyē yéntiki enyij kē ékwāy bēkwák bhe. Mbōj ngāngāj beka yéntiki enyij. Ke enyij ené mēbhák nsem anten eyi épú. ¹³Mmu achák ákwāy bérém be, “Mandem aghókó nenyíe chí bē mányíe mámfyé menie, aghoko menie be nenyíe nemfuet are ke nēnche mmu amuet.” Echí tetep, ke ewak émót, Mandem ákū be menie béképere bhak, nenyíe nkwo képere bhák. Mandem abhíki ghoko mmuet nkwo chí ndū barak epusi. Aghókó mmuet yesé chí bē sēnkōjō Yesu Acha ne yó. Ne yí Yesu Acha kē achyē bhesé menyij ebhen bēkwák mmuet eyese embak sayri. ¹⁴Mandem áká nyaka Yesu apetnsem ndū nepém, ne ndū betāj ebhi, chōj ankū besé nkwo sémpetnsem ndū nepém ne mmuet ekō.

¹⁵Bābhíki rinji bē nkwo Kristo mankem chí mmuet Kristo? Eri yē bē mmu ánsót mmuet ane áchí epókōmuet Kristo anchye ntā ngoré-nekō? Wāwák! ¹⁶Bābhíki rinji bē mmu ane áchéme mmuet ne ngoré-nekō, arōp chí mmuet amot ne yi? Echí enyu eyō mbōnyune Ekāti Mandem eghati bhese be, “Bō bati apay,

bārɔp chí mmũ amot.” ¹⁷ Ke mmu ane ábháré mm̄æt ne Yesu Acha, ábhón nkaysi amot ne yi.

¹⁸ Báké bhón yēnyīn bek̄a ne barak epúsí! Bébú béchák menkem ebhén mmu ákà bébhíkí bhón ndak ne mm̄æt mmu. Ke mmu ane ákà barak epúsí, áchōnti chí mm̄æt eyi yimbōn. ¹⁹ Bábhíkí rīnī bé mm̄æt eyeka chí ekerákap Mandem ené Efónó Bedyere áchōkò aré? Mandem achyé bé Efónó Bedyere bé ámbák ne bhe, néne, bārɔp chí bo Mandem. Bāpet bāpu ndũ mm̄æt eyeka. ²⁰ Mandem aku be ne beyā nkáp, bābhōn yé bechye yi kenókó ne mm̄æt eyeka.

7

Menyīn ebhen sébhónó bérīnī eti nebhay

¹ Nchí yán béghátí be eti menyīn ebhen bābhébhé me ndũ ekátí ené bāsīnī. Nká ne bhe bé érí mmu ánhókó kebháy ngoré. ² Ke tēndu beyā bo abhen bābhíkí bhōn nebhay bābhōn mamō bek̄a epúsí, yēntiki mbakanem abhōn bebhay ngoré anchōkò ne yí, ne yēntiki ngoré ámbōn aywi nném anchōkò ne yi. ³ Nném abhōn béchye mm̄æt nta ngoré ywi, ne ngoré abhōn bechye mm̄æt nta nném, mbō enyu éyán. ⁴ Ebhōn bebhak nō mbōnyune puyé ngoré ké ábhónó mm̄æt eyi, chí nném. Ne puyé nném ke ábhónó mm̄æt eyi, chí ngoré. ⁵ Ngoré ne nném báké kan ye bati kebharé, ebhíkif̄æt ndũ mpok ane báká eyon emot be báyan béchwé ndũ neníkímm̄æt ntá Mandem. Mpok yō ánán ámfuét, bābhōn bepet bechem mm̄æt, be Satan áké rwo bhe mánkwén ndũ nemō ndũ bāpú kway bekem mm̄æt.

⁶ Mpu rem nō chí béfyé bé ebhé bé bābhōn bek̄a nō, nchí chyē be chí maníé, ⁷ be yēntiki mmu ámbák ndũ mm̄æt eyi kebhōn ngoré mbō me, ke yēntiki mmu abhōn aywi akap ané Mandem áchyé yi. Achyé mbok akap bēbhōn nebhay, achyé báchák chí akap béchókò ndũ mm̄æt eyap kebháy nebhay.

⁸ Ntá bō abhen bābhíkí bhōn nebhay, ne mánkwésé, nchí rem be mándóp mm̄ér̄mm̄æt ayap mbō me. ⁹ Ke mbák mbak bho báchí ndũ nkwo ywéká abhen bāpú kway békem mm̄æt, éri bé mámbón nebhay. Éri bé bō mámbón nebhay echa bechōkò nō, ekwaká kebharé éndu nōkò bhō anti.

¹⁰ Néne, nchí fyé ebhé ntá yēntiki mmu ane ábhónó nebhay, ne ebhé ene éfú chí ntá mbōn Yesu Acha. Ngoré abhíkí bhón béró nném ndũ nebhay. ¹¹ Ke mbák ngoré aró nném, abhōn béchókò ndũ mm̄æt eyi, kebháy mmu achák. Mbák épú nō, ámpétnsem ntá nném aywi. Mbakanem nkwo abhíkí bhón béró ngoré ywi ndũ nebhay.

¹² Enyīn ené mēghati bhe néne éyīnī yēntiki mmu ane ábháy ngoré ane ápú nkoŋo Yesu, ne membōn ké nchí ghati bhe yó, ébhíkí fú chí ntá Yesu Acha. Yēntiki múnkwō ane ábhónó ngoré ane ábhíkí noko Yesu, ke ngoré wu akōn béchókò ne yí, nném áké rō yí ndũ nebhay. ¹³ Ne mbák ngoré ane ásíkí nti ne Yesu abhōn nném ane ápú nkoŋo Yesu, ke nném akōn béchókò ne yí, ngoré wu áké rō yí ndũ nebhay. ¹⁴ Ntí achí bé nepém ngoré ane achi nkoŋo Kristo nekway bek̄a nném ambak mmũ Mandem. Ne nepém nném ane achí nkoŋo Kristo nekway bek̄a ngoré ywi ambak mmũ Mandem. Mbō épú nō, mbú bō bhēka bāpú kway bebhak bo Mandem. Ke ndũ échí nō, Mandem àsòt bōbhap mambak bōbhi. ¹⁵ Ke mbák mmu ane ápú nkoŋo Yesu, yé chí mbakanem, yé chí ngoré, áyán béró nti, mándó yí ándók. Embák nō, ebhé Mandem épú kém yé chí ngoré, yé chí mbakanem, mbōnyune Mandem apú yán yēnyīn ene énsónórí nti móywi amem. ¹⁶ Bē baghoré abhen bachí bakoŋo Yesu, baríní

ná mbák žti eyeká ke Mandem ákwáy bépéme maném abheka abhen bábhíki noko Mandem? Ne be babhakanem abhen bachí bakonjo Yesu, baríni ná bé žti yeká Mandem ákwáy bépéme baghoré bheka abhen bábhíki noko Mandem?

Yěntiki mmu abhōj bēbhare nepém eni mbō mmu Mandem

¹⁷ Enyiŋ ene bábhōjō berini chí be yěntiki mmu abhōj bēbhare nepém eni mbō enyū Mandem áyàn yí ambak. Ené ké échí ebhé ené nchí chyē bōnkwo mankem yěntiki ebhak. ¹⁸ Mbák mánáj básyep nyaka mmu ke Mandem ábhini yí, áké nu bebhak mbō mmu ane bábhíki syep yí. Ne mbák mmu achí ane Mandem ábhini yí ene bábhíki re syep yí, áké nu bé mánsiép yí bekonjo epin ene bo Israel. ¹⁹ Nchí rem nó mbōnyune yē básyép mmu yē bábhíki syep, eyō épú kwak ndū yē mbi. Nném enyiŋ chí bēbhare bebhé Mandem. ²⁰ Yěntiki mmu yweká ándóp enyū yí áchí nyaka mpok Mandem ábhini yí ámbák nkonjo Yesu. ²¹ Mbák ochí nyaka chí nsem mpok Mandem ábhini wó, eyō éké sōjōri ntí ene amem. Mbák obhōj mbi beka bé óké pere bhák nsem, dók ambi. ²² Báké ghōkōntik be nsem ane Mandem ábhini apet apú nsem besí Mandem. Mbōnyune abhat mmuet ne Yesu Acha, ne apet apú ndū kesemé bebú. Ne mmu ane apú nsem fá amik, ndū Mandem abhini yí, arōp chí nsem Yesu Kristo. ²³ Mandem aku bhe ne beyá nkáp aféré ndū kesem. Bárōp chí basem Yesu Kristo. Báképere ka ye mmuet eyeka basem ntá bō mmik. ²⁴ Bōma, éri ye bé yěntiki mmu yweká ándók ambi bebhak ndu nte ane yí áchí nyaka mpok Mandem ábhini yí.

Bakwáy bho ne mánkwésé

²⁵ Enyiŋ ené mēghati bhe néne éyini bakwáy bho ne mánkwésé. Puyé chí enyiŋ ené éfú ntá Yesu Acha. Nchí ghati bhe chí enyiŋ ené nkáysi. Ke bábhōj beghok mé mbōnyune nchí mmu ane nchí rem ndak mángók, ne ntí bé Yesu Acha achí ne me. ²⁶ Béyini esōjōri ené échí ndū mpok ane, nchí rem bé mmu ane áchí ndū mmuet mmuet eyi, ámbák mbō enyū áchí. ²⁷ Mmu yweka ane ábhōjō ngoré, áké rō yí. Ane ábhíki bhōj ngoré, áké nu bēbháy ngoré. ²⁸ Ke mbák mmu yweká abhay ngoré, abhíki ka bebú. Ne mbák mōnkwen ngoré abhay nném, abhíki ka bebú. Ke diŋi ká bé bō abhen bábháy nebhay bábhōj beyá esōjōri fá amik, ne nchí yán chí beka be báké chwe ndū esōjōri. ²⁹ Bōma, enyiŋ ené mēyán mändini chí be manywōp ané Mandem áchyé bhesé ábhíki pere yá. Eyàn ye bé bēbhō néne, yěntiki mmu ane ábháy ngoré ámbák mbō mmu ane ábhíki bhōj ngoré. ³⁰ Ne bō abhen báchí ndū nedí kebho babhōj bebhák mbō bō abhen bápú ndū nedí kebho. Ne yěntiki mmu ane manák áchí ne yí, ámbák mbō mmu ane manák apú ne yí. Ne yěntiki mmu ane ákū menyiŋ, ámbák mbō mmu ane ábhíki bhōj menyiŋ. ³¹ Ne bo abhen bábhōjō enyiŋ beka ne menyiŋi mmik, báké noko menyiŋ ebho, mbōnyune mmiki ne áfere faet ne menyiŋ ebhi menkem.

³² Mbíki yán be māmboj menyiŋ ebhen besōjōri bati yeka amem. Mmū ane ábhíki bháy ngoré, afyē ntí ndu beka betik Acha Yesu, ne ákaysi beká chí menyiŋ ebhen beka Mandem ambōj manák ne yí. ³³ Ke nkaysi mmu ane ábháy ngoré ábhák chí ndū menyiŋi mmik. Ayan beka chí menyiŋ ebhen beka ngoré ywí ámbōj manák ne yí. ³⁴ Mmu wu ábhōj ye chí bati apáy. Mōnkwen ngoré ne baghoré bachak abhen bábhíki bhōj manem bafyē ntí chí ndū betik Acha Yesu. Yěntiki mmu wap áyan béchye ntí ne mmuet nkem chí ntá Mandem. Ke

nkaysi ngoré ane ábháy nném, ábhák chí ndü menyin mmik, ne áyán beka chí menyin ebhén béka nném aywi ambon manák ne yi. ³⁵ Nchí rem menyin ebhen ndu bekwak bhe, puyé chí ndu bechet bhé mbi. Nchí yan chí bekwak mánkó ndü mbi ané achí chak ne be yéntiki mmü yweka anka betik Acha ne nti nemot.

³⁶ Béyíni mmü ane áti bebhay ngoré, mbák agho be abhon bebhay ngoré ndü beyá ekwak béchi yi anti ne apu kway bekem mmuet, ne mpok áfuet, éri bé ámbáy ngoré. Beba bepu are. ³⁷ Ke mbák mbõn mbakanem aka nti eni bé yí apu pere bháy ngoré ane yí áti, ne ákwáy bekém mmuet, nó aka sayri ndü ábhíki bháy ngoré. ³⁸ Echí yé bé mmu ane ábháy ngoré ane yí áti, aka sayri. Ke mmu ane áchókó kebháy ngoré, aka enyih ené érí échá. ³⁹ Ngoré abhon bebhak ne nném aywi te ndiere newú. Ke mbák nném agu, abhon nganganj bebháy yéntiki mmu achák ane yí ákónó. Ke mmu wu abhon bebhak chí mmu ane áchí nkonjo Yesu Acha. ⁴⁰ Ke ndü nkáysí ya, eri echa be ngoré ane nném éywi ágú anchako enyo eyo, yi ke bhay nném. Ne me nnókó bé Efónó Mandem ké áchyé mé nkaysi ane.

8

Nenyié mandem nse

¹ Néne, béyíni enyih ené básíni éti nenyié bōmandem nse, enyih ené mbónó bégháti bhe chí be échí tetep mbō enyü bārémé be, “Besé mankem séríni enyih.” Ke enyü neríni eno néka mmu anjonj noko mmuet. Enyih ené échyé bō nkwo Yesu betánj chí ekonj. ² Mmu ane ákaysi bé aríni, átõn chí bé abhíki rinji menyin ebhen Mandem áyanj yí ándíni. ³ Ke mmü ane akõn Mandem ke Mandem aríni mbo aywí mmu.

⁴ Béyíni nenyié enen báchye ntá bōmandem nse, besé mankem séríni bé mandem nsé apu yényih ne abhíki bhõn nepém. Mandem amot ke achi, achák apú. ⁵ Menyih béchi amfay, béchák béchi fá amik ebhén bo básõt mbo bōmándém. Beyá menyih béchi enyuyõ ne mbok bho básõt bo mbo bafõ bhap. ⁶ Ke ntá yese, séríni be Mandem amot ke áchí. Yí chí Eta ne yi ke ághókó yéntiki enyih. Aghókó bhesé be sémbák bõbhi. Yesu Kristo Acha achí nkwo chí amot. Mandem afueré ntá yi ke ághoko yéntiki enyih, ne nepém enese néfù chí ntá yi. ⁷ Ke yëndu séríni bé mandem nsé abhíki bhõn nepém, mbok bho báchi ndü nkwo ywesé abhen bábhíki rinji no. Mpok mányie nenyié mandem nsé, ébhak amem hati yap chí mbo be bōmandem nsé chí bōmándém abhen bábhõnj nepém tetep. Ne ndü bábhíki re sene ndü mbi Mandem, bákaysi bé nenyié mandem nsé néchõnti bó besí Mandem. ⁸ Echí tetep bé nenyié népú kwáy beka besé sembák kékwót ne Mandem. Mbák sényie nenyié, eyo épú kwak bhesé. Ne mbák sébhíki nyié nenyié, eyo épú ka bhesé yényih. ⁹ Bábhõn nganganj ményie yéntiki enyih ené bákõnj. Ke sot ka mpok bé báké ka mmu ane ábhíki re sene ndü mbi Mandem ánkwen ndü bebá éti enyih ene mányie. ¹⁰ Sénsõt bé mmu ane ábhíki re sene ndü Eyõn Mandem agho wo mmu óríni menyih ebhen ndü óchi amem eket mandem nsé ónyie nenyié. Wo óríni bé eyo épú ka yényih. Ke ókaysi bé épú ka yi ánkwen ndü ntá ane menyie nenyié enen bachye ntá mandem nsé? Mbák émfákári no, épú chõnti nti eni amem besí Mandem? ¹¹ Ne enyih ené wo mmu óríni enyih óká, échõnti nepém mmu ane ábhíki re sene ndü mbi Mandem. Ke óké ghókõntik bé yí wu chí nti manõ ane Kristo ágú éti yi nkwo. ¹² Díni yeka bé, mbák mmu áká nti mmu nkwo bebá, anchõnti nti eni

enen nebhiki re tan amem, nó ákú Kristo nkwò bebá. ¹³ Ēti yo, mbák nenyíe enen ményíe nebhon beka nti mmu nkwò ánkwen, chon mkpik ndo menyie nnya ndu nepem ena, t̄endu mpu yan beka nti mmu nkwò ankwen.

9

Betikí munto Yesu ne enyū bābhónó békém yi

¹ Mbíkí bhón betan beka ȳntiki enyīn ené méyān beka ke? Mpu munto Yesu Kristo? Mbíkí ghó Yesu Kristo Acha ywese ne amik ke? Pú betik ebhá ke beka bāchí bakoño Acha? ² Yē émbak chí bé bo bāchák bābhíkí ka bé nchí munto Yesu Kristo, be bāriní be nchí munto Yesu. Nebhat ane bābháré mm̄et ne Yesu Acha, át̄on bé nchí munto ywi tetep. ³ Menyīn ebhen mbónó béghati bō abhen bārem be mēmpú munto Yesu chí be ⁴ besé bōnto sepú bo abhen sekway menyie, senyu menyīn ebhen bāchyē wu bhese ēti betik ebhén sékà ke? ⁵ Besé sébhíkí bhon ngangan bebhay baghoré be ȳntiki mmū ywese ánkó nókó ne ngoré ane achi nti mmu nkwò, mbò bōnno Yesu Acha ne mbò Séfas ne bōnto bachak? ⁶ Ke chí ndiere Banábas ne me ke séchí bōnto abhen sébhónó beka betik ne amó yesé ke sémbón nenyíe ményíe? ⁷ Ntiki mmu ábhák ntemé nenu ke kechyē yí nkáp ne menyīn bēchák? Ntiki mmu ábhān nki ke yí kebhōn betan besot nenyíe enen yí áféré aré anyie? Ntiki nchiki mpōn abhíkí bhōn betan ményú nébhí mpōn?

⁸ Enyīn ene ndémé puyé chí nkaysi bō mmik. Pú enyīn éré émot ke ebhé Mandem éréme? ⁹ Ne básin ndū bebhé Moses be, “Mpok ane mpōn ákà betik ebhi, bābhíkí bhōn bégwót nnyu ywi bé áké nyíe mbwot ane yo áyati be amfu ndu bekwop.” Mandem arem enyīn ene chí ēti mpōn ke? ¹⁰ Pú Mandem arem enyīn ene chí ēti yesé? Tetep, básin yó amem Ekáti Mandem chí ēti yesé mbonyune éri bé mmu ane ákwáná nki ne mmu ane áféré nenyíe ebhi mámbáká nti bé bāchyē bó enap nenyíe, ndū enen bō bāféré ebhi. ¹¹ Séghátí bhe Eyōn Mandem mbò mmu àpì mbwot ebhi. Ebep be bé bho bābhōn nsáy ndū betik ebhese mánchyē bhese nenyíe ne menyīn bechak ke? ¹² Mbák bāchyē bo bāchák nenyíe, pú besé sébhōn betan bēbhēp be menyīn écha bo bachak abho?

Yē nò, sébhíkí bhēp be menyīn mbò enyu sébhónó bebhep. Séká ȳntiki enyū eson̄ori. Eyo éri ntá yesé échá béku enyīn ené ékwāy bechet be mbi beyīn; Mbok Ndíndí Kristo. ¹³ Bābhíkí rinjì bé bō abhen bākú betik amem ekerákap Mandem, nenyíe enap nēfú chí aré? Ne bō abhen bāway nnya ené bo bāt̄wò ne yó mbò akap, bābhōn nenyíe ndu nnya ené bó bāway? ¹⁴ Echí enyu émot mbonyu Yesu Acha areme be, “Nenyíe mmu ane ághati Mbok Ndíndí nébhōn befú ntá bo abhen Mbok Ndíndí ane yi aghati bho áyēt bho.”

¹⁵ Ȳendu échí nó, mbíkí rem bé mánkwák me ne ȳenyīn. Ne mpú sīn ekáti ene ndu béku mántó me menyīn. Echí sayri be ngú eson̄ori échá me bebhep bé menyīn. Mbíkí yān yē mmu ankà nképerē dep awó anti be méghati bho Mbok Ndíndí nkebhép bō mánkwák me. ¹⁶ Puyé béghati bho Mbok Ndíndí, ke ákú me mpányu, mbonyune eyo chí betik ebhén Mandem areme be membōn beka. Ne mbák mbíkí ghati bho Mbok Ndíndí, ébep ntá ya éncha! ¹⁷ Mbò membōn ké njábhé betik ebhen, mbá éri bé bo mánchyé mé akap ndū betik ebhá. Ke mēkú chí betik ebhén Mandem ayabhe me, afyé bhó amōya, ne mbōn beka bho. ¹⁸ Nsáy ya achi yé bé yi ndū betik ebhen? Nsáy ya achí chí manjāk amen mbōn

bégháti bho Mbok Ndíndí ndéndem, nke yán nsáy ane ngati Eyōη Mandem ábhōjó bébhōη.

¹⁹ Mmu ane nchí nsem nta yi apú. Yé nó, membōη nk₄ mmæt eya nsem ntá yéntiki mmu ndü nchí yan békwák beyá bo mántwó ntá Yesu Acha. ²⁰ Mpok nchí ne bo Israel, nchí bhák mbō mmu Israel ndü nchí nu békwák bhó mánsíkinti ne Yesu. Mpok nchí bhák ne bō abhen bákōηo bebhé Moses, nchí bhák bō bhō yéndu mpú anten bebhé Moses, ndü nchí nu beka bō mántwó ntá Yesu Acha. ²¹ Mpok nchí bhak ne bō abhen bápú bo Israel nchí k₄ menyīη chí mbō mmu ane ápú koηo bebhé Moses, ndü nchí nu békwák bō mántwó ntá Yesu Acha. Ene ébhíki tōη bé mpú bhæere bebhé Mandem. Ebhé Yesu Kristo achye ké nchí koηo. ²² Mpok nchí bhák ne bō abhen bábhíki re sene ndü mbi Mandem, nchí bhak mbō bhó ndü nchí nu békwák bō mántwó ntá Yesu Acha. Nká bebhak yéntiki enyīη ntá bō mankem, ndü nchí nu bébhōη yéntiki mbi békwák bō mántwó ntá Yesu Acha, yi ámpémé bhó. ²³ Nchí k₄ menyīη ebhen menkem chí bé Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ántáká mbānkem, ne bé Mandem ánjet mé nkwo ne beri ebhen bo abhen bákōηo Mbok Ndíndí bábhōη.

²⁴ Báké ghokantik be mpok bejet ntiet, beyá bo bájjet, ke ndiere mmu ane ájéré áchá bati ké ábhōη akap. Nchí ghati ye bhe bé mamfyé betan bejet ntiet enyū ene bákway bébhōη akap. ²⁵ Yéntiki mmu ane áton̄ti mmæt ndu bejet ntiet ene bébhōη akap, ákem mmæt ndü yéntiki enyīη. Bákà nō ndu bebhōη akap ane átát ánochōηti. Ke akap ané sēnū bebhōη, chí akap ane ábhak mpoknkem. ²⁶ Éti yo ké nchí jet téé bérōη ndü ngwenti. Mpú mbō mmu ane áté bédép ékwót ne ntí, ke andó yí, andep nakó chí mbáép. ²⁷ Ke nchí den mmæt ne yéntiki enyū esōηri be mbōη mbi bekem mmæt ndü yéntiki enyīη. Nchí yan be ndü ngwenti, Mandem ake rō me ansem, me mmu ngati bho Mbok Ndíndí, ansot bo báchá.

10

Sot ka mpok ne enyīη ené éfákári nyaka ne bo Israel

¹ Bōma, mbíki yan mángókōntik enyīη ene éfákári nyaka ne bachĩmbi bhese mpok bákò ne Moses amem baso. Mandem ak₄ ekpókó nebhan ékúti bho, Manyu Chu akōre bebhe bépáy bákó amik bápé bárók ebhe échá. ² Ebhák chí mbō bájwítí bhó amem nebhan ne amem Manyu, bé mámbat mmæt ne Moses mūnti wap. ³ Bó mankem béré nyié nkúbhé nenyié maknkay enén néfú ntá Mandem. ⁴ Ne bō mankem mányú nkúbhé manyiep maknkay amen áfú ntá Mandem. Nkúbhé manyiep méré ké bō mányú mbōnyune manyiep amen áfú ndü setárebhé esén sékò nyaka ne bho ké mányú. Ne setárebhé eso sébhák Kristo. ⁵ Yéndu bághó menyīη ebhō nō Mandem ákú ntá yap, beyá ebhap béré k₄ chí menyīη ebhen beka Mandem ámbé nti ne bhó. Éti yo, beyá bhap bágú amem baso, berene bhap bérōp aré, mbāη ne mban.

⁶ Menyīη ebhen béfákári nyaka ne bachĩmbi bhese chí bé ménsémtí nókó bhese be séké ηwaka bek₄ bebépti menyīη mbō bō. ⁷ Ne báké koηo bōmandem nsé mbō enyū mbok eyap bákú nyaka, nkúbhé mbō enyū básīηi amem Ekáti Mandem be, “Bo báchókó ndü epa mányie, mányú, báfáte bábhen bepó babhen épúsi.” ⁸ Sébhíki bhōη béchwé ndü barak épúsi mbō enyū mbok eyap bákú nyaka, éká nká bo esa nsem érat (23000) ndü nkwo wap bágú ndü nywōp némót. ⁹ Sébhíki bhōη mémó Acha mbō enyū mbok eyap bákú nyaka, éká Mandem ató nnyó, ne nnyó ere waytí bō. ¹⁰ Ne séké bhak bō enywintí mbō enyū mbok eyap báchí nyaka, éká ángel newú anana bho. ¹¹ Menyīη ebhen menkem,

ebhén békákári nyaka ntá bo Israel, béchí chí beríj ntá bo báchák. Ke ntá yese, básíj menyíj ebhen be ménsémtí nókó bhese bé yéntiki mmu ánsót mpok néne, ené ngwenti mmik aróbhe kekwoť. ¹² Yéntiki mmu ane akáysí bé atéé sayri, ánsót ye mpok bé aké kwén. ¹³ Ke díj ká be yéntiki nemó enen nétéméri mmu yweka, chí enyú nemó enén nénáj nétéméri bo báchák nkwo. Mandem apú nókó bebhure bariep amí, ne apú kwáy beró yé nemó néntwó ntá mmu yweka enen netanja necha yi. Mpok nemó nétwó ntá mmu yweka, Mandem átɔj yi mbi bé yi ántanj ancha nemó eno, ante kpírí ke kwén.

¹⁴ Abhen ekɔj, ndú échí nó, báké fyé yé amó ndú barak mandem nsé. ¹⁵ Báchí bɔ abhen bábhónó kebon. Bé bábhɔj mánjíj begho mbák enyíj éné mérém épú tetep. ¹⁶ Mpok sényíe nenyíe Acha, sésót nkóp mmem sénchye bakak ntá Mandem, besé mankem sényú. Nékú ane sékú nó, pú séchém mmuet ne bati ndú manɔj Kristo? Ne mpok sébókoti brét sényíe, pú séchém mmuet ne bati ndú mmuet Kristo? ¹⁷ Ekpókó brét émot ke echí. Yéndu besé séyá, séchí mmuet amot, mbonyune besé mankem sényíe chí brét ére amot. ¹⁸ Yíj ká bo Israel, báwáy nnya mánychye mbó akap ntá Mandem. Pú bo mankem abhen mányíe nnya yó báchém mmuet ne Mandem amfay efeme akap ndú akabhe wu? ¹⁹ Mbɔj enyíj ené méyánj beku mándíj chí yí? Chí bé mandem nsé ané bɔ abhen bábhíkí ríj Mandem báchyé akap nta yi abhɔj betanj ke? Ke chí bé nnya ené báchyé mbó akap ntá mandem nsé echa nnya échák? ²⁰ Wáwák! Enyíj ene méyánj beku mándíj chí be akap ané bɔ abhen bábhíkí ríj Mandem báchyé, báchyé chí ntá befónó bebúbebu, puyé chí ntá Mandem. Ne mpú yánj mánychém mmuet ne befónó bebúbebu. ²¹ Bápú kwáy besot nkóp Acha mánjibhiri mmuet mányú nokó mmém befónó bebúbebu. Ne bábhiki bhɔj ményíe nenyíe Acha, mánjibhiri mmuet mányíe nokó nenyíe befónó bebúbebu. ²² Kwáé! Báyanj beku bebéntí Mandem mémbák ne bhese mbó enyú bo Israel bákú nyaka? Bákáysí bé sétanj séchá Mandem ké?

²³ Bārém bé bábhɔj nganganj beku yéntiki enyíj. Ke puyé yéntiki enyíj ké ékwák mmu. Ne bārém bé bábhɔj nganganj beku yéntiki enyíj, ke puyé yéntiki enyíj ké ékwák mmu ántánj ndú barak Mandem. ²⁴ Yé mmú yweka aké kú enyíj ené ékwák yí aywíntí. Mmu yweká aperé ká enyíj, ánkú chí enyíj ené ékwák bo báchák nkwo.

²⁵ Bákway ményíe yéntiki nnya ane bátí esié, kebhép mbák chí nnya ane báchyé mbó akap ntá njó fú. Ebhíkí ri be mánkú enyíj ené échɔnti bati yeka amem. ²⁶ Nchí rem nó mbonyune básíj amem Ekáti Mandem be, “Mandem ké ábhónó mmik, ne menyíj menkem ebhén béchí aré.” ²⁷ Mbák mmu ane apú nkonjo Yesu ámbíj mmu yweká eket eyi ndú nenyíe, ne mmu wu anka bérónj, ánánj ándók, ányíe yéntiki enyíj ené bábhúré yí besí. Aké bhep mbák chí nenyíe enen báchyé mbó akap ntá njofú. Ebhíkí ri be yi ankú enyíj ene ekway bechɔnti nti eni amem. ²⁸ Ke mbák bághátí wó be, “Nenyíe enen chí nenyíe mandem nsé”, kényíe nó. Nékway béchɔnti nti mmu wu amem. ²⁹ Mpú rem nó chí éti nti mmu yweká. Nchí rem chí éti nti mmu achák wu. Mmu ákwáy bérém be, “Ndaká yí enyíj ené échɔnti nti mmu achák amem ébhónó békanj me beku enyíj ené mbɔj nganganj ndú mmuet eya?” ³⁰ Mbák méchyé Mandem bakak ke nnyíe nenyíe ndaká yí mmu ábhónó béchɔnti nnyén ena? ³¹ Nchí ghati ye bhe be yé mmú yweka ányíe chí nenyíe, yé enyíj ké yí ányú, abhɔj beku yó enyu ené bo bághó mánychye Mandem kenókó. ³² Yéntiki mmú yweka abhɔj bebhure nepém eni enyu ené nepú chye mmu áchák esɔjori ndú eni nepém, Yé chí mmu Israel, yé chí mmu ane apú mmu Israel, ne yé chí bɔ nkwo Mandem.

33 Membroj nchí kə enyu yə. Nchí nu chí bé yěntiki mmu ámbəj manjək ne yěntiki enyij ené məkə. Mpú kə chí enyij ene membroj nkónj ne ené érí ntá ya. Menyij ebhen bérí ntá bo bachak kě məkə, mbonyune nchí yaj bə mántwə ntá Mandem be yi ampeme bho.

11

1 Njókó ká epin eya, mbə enyü məjəko epinjí Kristo.

Enyü bo babhəj bəbhak ndü mpok nenikimuet

2 Nchí bití bhe tontó bé bəkaysi me ndü yěntiki enyij ne bəkəjə sayri menyij ebhen ntónj bhe. 3 Ke enyij échí ené məyən mändinjí. Kristo achí münti yěntiki mbakanem, mbakanem achí münti ngoré aywi, ne Mandem achí münti Kristo. 4 Mbakanem ane yě ənək chí mmuet yě əghati chí bho menyij ebhen bəfú ntá Mandem, mbək əkə nə ntí kúti, nə apú chye Kristo münti ywi kenókó. 5 Ne ngoré ane, yě ənək chí mmuet yě əghati chí bho menyij ebhen bəfú ntá Mandem, mbək əkə nə kekuti ntí, nə apu chye münti ywi kenókó, ne achí enyumət mbə ngoré ane amú ntí. 6 Mbək ngoré apú yaj bekuti ntí, amkpik andək mamu wu. Ke təndu məmu ntí chí enyinjí ntianwəp ntá ngoré abhəj yé bekuti ntí. 7 Mbakanem abhíkí bhəj bəkuti ntí ndü mpok nenikimuet təndu Mandem əghókó mbakanem be ámbək mbə yimbəj ndü beyə babhi. Mbakanem abhəj bəkú bo mangó menwəp Mandem, ke ngoré átəj chí menwəp ebhen nném ywi. 8 Bə bərinjí bé mbakanem abhíkí fú ntá ngoré, ngoré kě afú ntá mbakanem. 9 Ne Mandem abhíkí ghoko mbakanem ətí ngoré, ke aghókó ngoré ətí mbakanem. 10 Ndu échí nó, ngoré abhəj bekuti ntí ywi mbə erij betəj be yí achí anten nném ywi, mbonyune bəəngel báyinjí. 11 Yəndu echi nə, bəsé bo sébhərə muet ne Acha sérinjí bé ngoré apú ndü muet eyi, achí antené mbakanem. Ne mbakanem apú ndü muet eyi, achí antené ngoré. 12 Échí enyu eyə mbonyune, ngoré afú chí amuet mbakanem. Ke nəne, ngoré ke abhe mbakanem. Ne bəké ghəkəntik be menyij menkem bəfú chí ntá Mandem. 13 Bə babhəj mǎngati me ndak ane: échí sayri be ngoré ənəkmuet ntá Mandem nenti bənkwə kekuti ntí? 14 Bekəjə enyu ené Mandem əghókó menyij, be babhəj bəbhíkí rinjí bé eróri emene chí enyij ntianwəp nta mbakanem? 15 Ke ngoré, eróri emene ékwəy ne yí tontó. Ékwəy ne yí mbonyune Mandem achyé yí emenəntí be émbək mbə nden ane ngoré akuti ntí ne yə. 16 Yěntiki mmu ane əyən bekem epúti ndü ndak ane, andinjí bé bəsé bənto Yesu ne batəj Eyəj Mandem ne bənkwə Mandem bachak, sébhíkí pəre bhəj yěnyij échək bərem.

Enyü sébhəj mənyie nenyie Acha

(Mt 26.26-29; Mk 14.22-25; Lk 22.14-20)

17 Ke bəyinjí menyij ebhen məyən bəghati bhe nəne, mpú bití bhe mbonyune mpok ane bəchem nebhuət amət ndu menikmuet ntá Mandem bəpú kə nə chí ndu bəghókó, bəchənti chənti. 18 Enyinjí mbi ené mbəjə bərem echi be: Bəghátí me be mpok bəchemti mbə bə nkwə, bəkəre mmuet ndü bakwə, mǎnkem nəkə epúti ne bati. Ne nnókó bé tetep achí ndü enyij ené bəghátí mé. 19 Eri mbəj be akóré ámbək néntí eneká ndu beka mǎngó bə abhen bəkəjə Yesu ne ntí némət. 20 Mpok ane bəchem nebhuət amət, puyé chí nenyie Acha kě mənyie. 21 Nchí rem nó mbonyune mpok bəchem ebhak émət, yěntiki mmu əwene chí

mányie eni nenyíé, kenon batĩ bõnkwo. Eyo ênkũ be mbøk yeka manchoko nsay, ené báchák mányie, mányu, mánkwen. ²² Kwáé! Bábhíkí bhõn beket ebhen mányie mányú aré ke? Báyan̄n bébyak chí bõ nkwo Mandem mánychye bõ abhen eyap epú ntíanwóp ke? Báyan̄n ngátí bhe be yi eti ndak ane? Báyan̄n be mbítí bhe ké? Nse. Mpu kwáy bébiti bhe wáwák!

²³ Mpu kwáy bébiti bhe mbõnyune enyin̄ ené Acha ághátí mé kē ngátí bhé nkwo. Echí bé ndũ nkúbhé beti ebhén bátí yi, asot ekpokó bret, ²⁴ achye bakak ntá Mandem, abho bébókóti ekpokó bret eyo anchye nõkõ ntá bakojo bhí andeme nõkõ be, “Né chí mmæt̄ eya ane mēchyē eti yeká. Kũ nõkó ká enyu ené ndu bétik me.” ²⁵ Mánáná nõkó mányie nenyíé, asot nkóp ne mmēm amem, achye bakak ntá Mandem nkúbhé mbõ enyũ yí ákũ ne nenyíé, abho béchyē yēntiki mmu wap andeme nõkõ be, “Né chí nku nkõ ane Mandem ányú ne bõ mmik̄ eti newú ena. Yēntiki mpok ane mányu mmem ndu nkóp ane kũ ka nó ndu bétik me.” ²⁶ Ene étõn bé kpatē mpok ane Acha ápètnsem, yēntiki mpok ane mányie bret ane, mányú mmēm amem, bághati bo bé yi agu nyaka ndu bépeme bhesé. ²⁷ Ndu echí nõ, yē agha ane ányie nenyíé Acha, ansot nkóp ayi anyu ené apú chyē yí kenókó, enyũ mmu wu ákũ be bá mbõnyune yí ásõt mmæt̄ Acha ne manõn ami mbõ eráká ndak. ²⁸ Yēntiki mmu abhõn yé béchák nti eni ke ansot bret ne nkóp Acha. ²⁹ Yē agha ane ányie nenyíé Acha, ansot nkóp ayi ené yí ábhíkí kaysi béchyē mmæt̄ Acha kenókó, chõn Mandem antemsi yí. ³⁰ Eti eyo kē beyá bheka mámè, báchák keperē bhõn betan̄, ne abhénéfú bágu. ³¹ Ke mbák besé babhõn séchák mmæt̄, Mandem apú tán bhesé. ³² Ke mbák Acha átãn bhesé, áchye bhesé ntém̄si ndu ményúre bhesé bé ewak ene Mandem átãn bõ mmik̄, ákē temsi bhesé nkwo. ³³ Bõma, mpok ane báchemti be mányie nenyíé ekõn ke mányie nenyíé Acha, bo abhen báyãmbi, bábhõn menõn batí. ³⁴ Mbák nsay ãnu mmũ, ánjãmbi ányie nenyíé eket eyi, bé mpok báchémè nebhuæt̄ amõt, báké kũ Mandem ámbé nti. Béyinjĩ barak áchák, chõn membõn ntwó awu nchyē bhe maníé enyũ babhõnjõ be kũ.

12

Menyú akap ane Efõnjó Bedyere áchyè

¹ Bõma, néne, beyinjĩ menyú akap ane Efõnjó Bedyere áchyè, mbíkí yan̄ mámbák ndũ ejuri. ² Bãrin̄ji be mpok ane bábhíkí re bho bérinjĩ baraká Mandem, bo bákũ nyaka máném ebhí ndũ beyá menyú, mánychye nõkõ kenókó ntá bõmandem abhen bápú rem kepi. ³ Nchí yãn̄ yé be mándinjĩ be mbák Efõnjó Mandem achí ne mmu, apú kway bérem ebábũ eti Yesu Kristo. Ne yé mmu apú kway bérem be Yesu chí Acha mbák Efõnjó Bedyere apú ne yi.

⁴ Akap ane bõ Mandem bábhõn achí menyú ne menyú, ke Efõnjó Mandem éré amõt kē áchyè akap ankem. ⁵ Betik Yesu Acha ebhén bo Mandem bákway bekũ béchí menyú ne menyú ke Acha ere amõt ke sékũ betik ebhí. ⁶ Babhí achí menyú ne menyú ané Mandem ákũ betik ndũ bapém ayesé, ke Mandem ére amõt kē áchyè betan̄ ntá yēntiki mmu ndu bekũ menyinjĩ. ⁷ Chí bekwak bõnkwo kē Mandem áchyè akap ane átõn bé Efõnjó Bedyere achí ne mmu. ⁸ Ntá mmu amõt, Efõnjó Bedyere áchye akap bechye maníé. Ntá mmu achak Efõnjó Bedyere anchye akap berem menyinjĩ ebhen yi ákũ yi andinjĩ. ⁹ Ntá mmu amõt Efõnjó Bedyere áchye neka, ntá mmu achák anchye akap bebú bo mame. ¹⁰ Ntá mmu amõt Efõnjó Bedyere áchye akap bekũ menyinjĩ maknkay, ntá achák anchye akap beghati bho menyinjĩ ebhen befú ntá Mandem. Ntá mmu amõt áchye akap berinjĩ Efõnjó Bedyere ne befõnjó bebábẽbũ, ntá achák anchye akap berem

beyōjtōk ebhen yi abhíkí riñi, ne ntá anufú anchye akap ménéne enyiy ene mmu areme ndü eyōj etok ene yi abhíkí riñi. ¹¹ Nkúbhé Efónó Mandem amot ke achye akap ane ankem. Yí achye akap ntá yěntiki mmu mbō enyu yí áyāñ.

Mmuet nkwa abhōj bēpókómuet nyáná nyáná

¹² Sérinji be nkwanwan abhōj chí mmuet amot, ke bēpókómuet bechi nyáná nyáná. Yěndu bēpókómuet beyā, ndiere mmuet amot ke áchí. Enyu eyō ke échí ne Kristo. ¹³ Mbak yesé séchí bo Israel, báchák bápú bo Israel. Mbak yesé séchí basem, báchák bápú basem. Ke bájwiti bhesé mankem chí ndü betan Efónó Bedyere éré amot, ne sérōp chí mmuet amot mbō mmu amot. *

¹⁴ Échí tetep bé mmuet nkwanwan abhíkí bhōj chí épókómuet émot. Abhōj beyā bēpókómuet. ¹⁵ Mbak ekak éndém be, “Těndu mpú awō, mpú épókómuet.” Eyō énkū be ekak éké bhak épókómuet ké? ¹⁶ Ne mbák atú ándem be, “Těndu mpú nyésé, mpú épókómuet”, eyō épú kē bé atú áke bhák épókómuet. ¹⁷ Mbák mmuet nkem achí chí nyésé, mmu ákwáy bēghok mban ná? Ne mbák mmuet nkem achí chí atú, mmu ákwáy bēghok eriēp ná? ¹⁸ Ke mbō enyu échi, Mandem aghókó bēpókómuet menkem, akū be bō mémbak mmu amuet mbō enyū yi áyáná nyaka be mémbak. ¹⁹ Mbō bēpókómuet menkem béchí chí épókómuet émot, mbá mmuet nkwanwan áfu fá? ²⁰ Ke mbō enyu échi, bēpókómuet béyā, ke ndiere mmuet amot ke achí. ²¹ Nyésé mmu nēpú kwáy bēghāti awō be, “Mbíkí bhōj enyiy békū ne wō?” Ne ntí apu kway bēghāti bekak be, “Mbíkí bhōj yěnyiy békū ne wō.” ²² Enyiy ene serinji chí be mmu apú kway bebhak nepém mbák mámféré bēpókómuet ebhén bo bákáysí bé bēbhíkí bhōj menwōp yi amuet. ²³ Ne bēpókómuet ebhén sékáysi bé bēpú yěnyiy, bō ké sere sot mpok békém. Ne bēpókómuet ebhén sébhése bé bo báké ghó ne amík, bō ke sékēm sayri encha, ²⁴ bēpókómuet ebhen bēpú chye mmu ntíánwōp. Ke Mandem aghókó mmuet yesé enyu ene séchyé bēpókómuet ebhén bo bábhōj ntíánwōp ne bhō kenókó éncha bēpókómuet béchák. ²⁵ Mandem aghókó mmuet nkwanwan enyu eyō be yěntiki épókómuet embak sayri ne bēpókómuet béchák. ²⁶ Mbák épókómuet émot éghok bebe, béchák menkem bēghok bebe, ne mbák báchyē épókómuet émot kenókó, béchák bēbhōj manjāk ne yó.

²⁷ Bé bōnkwo mankem báchí mmuet Kristo ne yěntiki mmū yweka achí épókómuet Yesu. ²⁸ Ne Mandem afyé bo abhen babhónó akap menyu ne menyu ndü nkwo bakoño Yesu. Bō mbi chí abhen yi áchyé akap bebhak bōnto Yesu. Abhen bákōño chí bo abhen Mandem achye akap bēghāti bhō menyiy ebhén befū ntá yi. Abhen bapet bákōño chí abhen yi áchyé akap bétōj bo Eyōj Mandem. Achyē báchák akap békū menyiyí maknkay, abhénéfú anchye akap bébu bōmame, báchák akap békwak bho. Achyē abhenefu akap bérinji bekem bo sayri. Achyē bachak akap berem beyōjtōk ebhén bábhíkí riñi. ²⁹ Bo mankem báchí bōnto ké? Bo mankem báchí baremé kepinti ké? Bo mankem báchí batōj Eyōj Mandem ké? Bo mankem bákà menyiyí maknkay ké? ³⁰ Bo mankem babhōj akap bébu bōmame ké? Bo mankem bábhónó akap berem beyōjtōk ebhén bábhíkí riñi ké? Bo mankem babhōj akap menene menyiy ebhen bārémé ndü beyōjtōk ebhen babhiki riñi ké? ³¹ Ke fyé ká nti ndü bebhōj akap ane acha achak.

Néne, chōj ntōj be mbi ane árí áchá áchák ankem, be mánkoño chí wu.

* **12:13** Nkúbhé Efónó Bedyere éré ke Mandem achye bhese.

13

Εκὼν εἷχα menyīn menkem

¹ Yē ndínjī berem chi beyōjótok menkem ne beyōjót bōángel nkwo, mbák mbíkí kōn bo, nó nchí chí mbō akánkán ne njáné ené éyò. ² Ne yē mbón chí akap bégháti bho menyīn ebhén bífú ntá Mandem ne mbák ndínjī menyīn menkem, * yē chí menyīn Mandem ebhén bechí bhésé bhésé, ne mbák mbon neka ne Mandem enyu ené mēkwáy bégháti njie ngo be, “Fá fá”, amfa, ke nke kōn bo, nō mpú yēnyīn. ³ Mbák nchyé menyīn ebhá menkem ntá bho, nchyé yē chí mmwét eya be mánsón, ke nke kōn bo, eyo epu kwák me ndú yē mbi. ⁴ Mbák mmu akōn bo, ábhōn ekébhéntí ne bhō, áton bō berínti, apú bhōn mpabhamík ne bhō, ne apu pányu ne bhō. ⁵ Mbák mmu akōn bo apú yon mmwét, apú ká barak ntíánwóp, apú yīn chí ndiere mmwét yi. Apú kaysi chí ndiere menyīn ebhén bekwak yimbōn, apú wakari bebent, apú fyē bo anti mbák báká yi bebá. ⁶ Mmu ane akōn bo apú bhōn manák mpok báká bebépti menyīn, ábhōn manák mpok bo báká menyīn ebhén bechí chak. ⁷ Mmu ane akōn bo, apú ferē ntí ne bo abhen baká bebá, apú rō bífye ntí ne bo mpoknkem, apú rō bebhaka ntí be chōn Mandem anká yēntiki enyīn embak sayri, ne áte kpírí ndú yēntiki enyīn.

⁸ Ekōn ebhiki bhōn ngwenti. Ke mbák chí akap beghati bho menyīn ebhen bífú nta Mandem, chōn wu ámfwét. Chōn akap berem beyōjótok ebhen mmu abhiki rinjī ámay ne ané berinjī menyīn ndú betan Efónó Bedyere áfwe fuet nkwo. ⁹ Néne, sérinjī menyīn chí mbók mbók. Ne ségháti bho menyīn ebhen Mandem afyé bhese anti chí mbók mbók. ¹⁰ Ke mpok ane menyīn ebhen béjwí pōot bétwó, chōn ebhen bēchí mbók néne mémay. ¹¹ Mpok mwét mandu mmō, nchí rem nyaka kepí mbō māmbo, nkaysi nōkō barak mbō māmbo, ngō nōkō menyīn mbō māmbo. Ke mpok nnán nchíkí, ndō baraká kēmbó. ¹² Néne, séghō menyīn chí bebherí bébhéri mbō be séyinjī chí ékírísú ene echí bebherí bébhéri. Ke mpok yō ánkway, chōn séngó yēntiki enyīn sayri ne amík. Néne, ndínjī menyīn chí mbók mbók, ke mpok yō ánkway, chōn ndínjī yēntiki enyīn sayri nkúbhé mbō enyú Mandem árinjī me sayri.

¹³ Menyīn bechi berat ebhen bébhak mpoknkem. Menyīn ébhēre chí neka, nebhakánti, ne ekōn. Ke ndú menyīn ebhen berat, ene echa bechak menkem chí ekōn.

14

Akap berem kepinti ne ane beyōjótok

¹ Fié ká ntí ndú bébhōn ekōn ne bho, māmbo beyá ekwak be Efónó Bedyere ányché be akap, sayri sayri, akap bégháti bho menyīn ebhen bífú ntá Mandem. ² Nchí rem nō mbōnyune mmu ane árēm beyōjótok ebhen yi abhiki rinjī, apú rem menyīn ntá bho, árēm chí ntá Mandem mbōnyune yē mmu apu jwimem ndú enyīn ene yi árēm. Árēm chí menyīn ebhen beyinjī Mandem ne bechí bhésé bhésé, ndú betan Efónó Mandem. ³ Ke mmu ane ágháti bo menyīn ebhen bífú nta Mandem áchye bho betan, afyé bho ntí, ne áchye bho nepōptinti. ⁴ Mmū ane árēm beyōjótok ebhen yi ábhíkí rinjī, áchye chí mmwét yi betan. Ke mmu ane ágháti bho Eyōn Mandem áchye bati bōnkwo betan Mandem. ⁵ Nchí yan be be mánkem mándem beyōjótok ebhen bábhíkí rinjī, ke sayri sayri, nchí

* 13:2 Fá, sénkónó enyu ene echí amem Today's English Version.

yaŋ māngati bho menyiŋ ebhen Mandem afyé be anti. Mmu ane àrèm menyiŋ ebhen Mandem afyé yi anti achá ane àrèm beyoŋótak ebhen yi abhiki riŋi mbák mbōŋ mmu akabhé beyoŋótak abhíkí néne enyiŋ ene yi árémé be enchye bo betan.

6 Bōma, mbák ntwó ntá yeka ndeme nōko chi beyoŋótak ebhen mbíkí riŋi, chōŋ nkwaŋ be ná? Mbōŋ bekə māndiŋi enyiŋ ene Mandem áká menđiŋí, ne menyiŋ ebhen ndiŋí ŋti Mandem, ne ebhén yi afyé me anti be ngati bho, ne mbōŋ betōŋ Eyōŋ eyi. 7 Mbák menyiŋ ebhen bébhíkí bhōŋ nepém mbō mban béfé ne nekíŋ bébhíkí chye erítí eyōŋ, ná mmu ákway berinji nekway enen báfé ne mban, ne enén bákweŋ? 8 Ne mbák mmbá nenu ábhíkí chye eyōŋ sayri, agha ákway berinji be chi mmbá nenu, antonŋi mmuet bé ándók ebhīnenu? 9 Echi enyumot ne bhe. Mbák māndem enyiŋ ndū eyoŋótak ene bábhíkí riŋi, bo bápú kway bejwimem. Ná bō bákway ye berinji enyiŋ ene bárém? Ebhak ntá yap chi mbō be bārēm kepi ne mbáép, né épú bhōŋ ntí. 10 Beyoŋótak beyá fá amik, ne béchi kekúrí kekúrí. Ne ye émot epu ene bo abhen bārēm yo bápú ghok. 11 Ke mbák mbíkí riŋi eyoŋótak ene mmu àrèm, nchí bhak chi kenkō ntá yi, yí nkwo ambak chí kenkō ntá ya. 12 Nchí ghati ye bhe be, tēndu bábhōŋ beyá ekwak bébhōŋ akap ane Efōŋó Mandem áchye, fyé ká ntí tontó ndū akap ané ákwak bōnkwo mántan mandakō nōko chi ambi.

13 Mmu ane àrèm eyoŋótak ene yi ábhíkí riŋi, aníkmuet be Mandem áchye yi akap ménéné nta bho enyiŋ ene yi àrèm ndū eyoŋótak ene yi abhiki riŋi. 14 Nchí rem nō mbōnyune mbák nchí níkmuet ndū eyoŋótak ene mbíkí riŋi, efōŋó eya ke énikmuet ené, ndū nkaysi ya, mpú jwimem ndū enyiŋ ene mérém. 15 Chōŋ nkə ye yi? Chōŋ nník nōko mmuet ne efōŋó eya ne nnikmuet ne nkaysi ya nkwo. Chōŋ nkway nōko bakway ne efōŋó eya ne nkway nōko ne nkaysi ya nkwo. 16 Mbák épú nō, mbák mmu yweka ánikmuet bechye bakak ntá Mandem ndu efōŋó, ná mmu ane ábhíkí riŋi eyoŋótak ene yi àrèm ákway beka be, “Amen” ené yi ábhíkí jwimem? 17 Yé mmu áchye chyé erítí bakak ntá Mandem, neníkímmuet enō nepú chye mmu achak betan. 18 Nkáká Mandem be, ndū betan Efōŋó Bedyere, ndem beyoŋótak ebhen mbíkí riŋi ncha bhe mankem. 19 Yé nō, ndū nchemti bōnkwo, eri ntá ya, beghati bho menyiŋ ne beyōŋ betay ebhen bo bághōk mánjwimem, echa berem menyiŋ ne beyōŋ ebhen beya becha nka bo ndū eyoŋótak ene mbíkí riŋi.

20 Bōma báké bhak mámbō ndū nkaysi yeka. Bák ká mbō bo abhen babhuet amō ndu barak bebú, ke ndū nkaysi ayeka bák ká beséné bho. 21 Básiŋ amem Ekáti Mandem be Acha arem be,

“Chōŋ nsot bō betak bechak abhen bārēm beyoŋótak ebhen bōbha bábhíkí riŋi ndem kepi ntá yap. Yé nō, bōbha bápú tá chōŋ batú beghok enyiŋ ene mérém.”

22 Eyō étōŋ bhese be berem kepi ndū beyoŋótak ebhen bo bábhíkí riŋi, chí eriŋ ntá bo abhen babhiki noko Yesu Kristo, puyé ntá bo abhen mánoko. Ke akap beghati bho menyiŋ ebhen béfú ntá Mandem, chí eriŋ ntá bo abhen mánoko.

23 Mbák Nkwō Kristo ankem achem ndū nebhuet amot ne yēntiki mmu ane achi amem àrēm eyoŋótak ene yi ábhíkí riŋi, ke émfakari be bo abhen bábhíkí bhōŋ akap wu ne bo abhen bábhíkí noko manchwe amem, bó bhō bapu rem be ebhokori ékem be? 24 Ke mbák bo mankem bārēm chí menyiŋ ebhen béfú

ntá Mandem, ne mmu ane ábhíkí noko Yesu Kristo, ne yě chí ane ábhíkí rinji menyin ebhen antwó anchwe, ághok enyinj ene bárem anjwimem anka be yi achi mmú bebá, ne menyin ebhen yi ághókó mámbó betanj yi. ²⁵ Enyinj ene yi ághókó éghati yi kponororɔ menyin bhésé bhésé ebhen bechi yi anti, énkɔ yi ankenwɔ besí Mandem anchye yí kenókó, andem be, “Mandem achi ne be tetep!”

Enyū bebhak ndū nchemti yweka

²⁶ Bōma, enyinj ene bábhónó ye beka chi be, mpok báchéme nebhuet amot ndu menikmuet, mbák mmu amot achyé nekway, achak antón Eyoɔ Mandem, anefu andem enyinj ene Mandem aka yi andinj, ne mbák achak andem kepi ndū eyonótok ene yi abhiki rinji, anefú ánéne yó ndū eyonómbon. Kɔ ká yéntiki enyinj embak ane echye bo mankem betanj ndú baraka Mandem. ²⁷ Mbák bo báchí abhen bárem beyonótok ebhen bábhíkí rinji, eri bati apay, ne yě bati arat mandem. Ne bábhon berem menyin mmú amot amot, ne mmú achak ambak ane ánene menyin ebhen bárem. ²⁸ Ke mbák yě mmu apú menene ndū eyonómbon, yéntiki mmu ane ábhónó akap wu árchókó kpák amem echeme Nkwɔ Kristo, andem noko beyonótok ebhen yi ábhíkí rinji ne mmuet yi ne ntá Mandem. ²⁹ Bóbati apay, mbák epu nɔ, batí arat, mándem menyin ebhen Mandem aghati bho, bachak mánde chak menyin ebhen bɔ bárèm. ³⁰ Ne mbák Mandem áká mmu ane achi chókɔ andinj enyinj ane bárèm, ánkúsi kpák. ³¹ Bo abhen bárèm menyin ebhen bífú ntá Mandem bákway beka nɔ amot amot be bɔ mankem mángók enyinj ene Eyoɔ Mandem érem be émfyé bho nti. ³² Bɔ abhen bábhónó akap berem menyin ebhen bífú ntá Mandem bákway bekem mmuet manchókɔ kpák, be mándinj mpok ane bákway berem kepi. ³³ Mandem apu Mandem ebyok, áyàn sembɔn chí eyon emot ne kpák ndū nkwɔ yese.

Mbɔ enyu echí amem bakwɔ bho Mandem ankem, ³⁴ baghoré bábhon becheká kpák amem becheme bɔnkwɔ. Bábhíkí bhon berem kepi. Bábhon beseptimuet mbɔ enyu ebhé Moses érem. ³⁵ Mbák enyinj echí ene bɔ báyan berinj, mámbep maném abhap anywɔp. Echi enyinj ntíanwɔp ntá ngoré berem kepi amem echémé bɔnkwɔ. ³⁶ Kwae! Eyoɔ Mandem ébho chí ntá yeka ke? Ke chí be ndiere ntá yeka ke yó échwóbhé? ³⁷ Mbák mmu akáysí be yi achi ndemekepinti, ne ye bé abhon akap ane Efónó Mandem achye yi, ándinj bé enyinj ene mēsij-ne ntá yeka chí enyinj ene Yesu Acha ághátí me nsin. ³⁸ Mbák mmu abhíkí ka be echí enyu eyo, báké ka yi nkwɔ.

³⁹ Bōma, bón ye ka beyá ekwak be Efónó Mandem áchyé bhe akap beghati bho menyin ebhen bífú ntá Mandem, ne báké kán bo be báké rem beyonótok ebhen bábhíkí rinji. ⁴⁰ Bábhon beka yéntiki enyinj sayri ne ebyok ti.

15

Yesu apetnsem ndū nepém

¹ Bōma, nchí yan betik bhe éti Mbok Ndíndí ane ngátí nyaka bhe, bábhure yó anti ne báté kpírí ndu yó. ² Mbok Ndíndí-ne ke Mandem ásot bereme bhe, mbák mándók ambi bekem yó ne betanj. Mbák épú enyu eyo, nɔ mánnókó chí ndéndem.

³ Nném enyinj ene mēghati bhe mbɔ enyū bág hátí nyaka me nkwɔ chí be: Kristo agú nyaka éti bebá bhese mbɔ enyū Ekátí Mandem éremé nyaka be chon émfakari. ⁴ Bábhéme yi ne égháká nókó manywɔp arat, Mandem aka yí apetnsem ndū nepém mbɔ enyū Ekátí Mandem éremé nyaka be chon

émfakari. ⁵ Atón ye mm̄æt ntá Píta ne, ansem mpok, ntá bōnto bhi batí byo ne apay. ⁶ Atón ye mm̄æt ntá mp̄y bakoŋo bhi mpok am̄ot. Báyá bácha batí hōndret etay (500). Yēndu mb̄ok eyap mánáj bágú, beyá bhap bábhuēt nepém. ⁷ Abhesi ye ntá Jems ne, ansem mpok, ntá bōnto mankem. ⁸ Ndū ngwenti, abhesi ntá ya nkwo, mme mmu nchí mb̄o mm̄ō ane bábhé ndu mpok ane bábhíkí bhakanti be chōŋ mámbe yi. ⁹ Ndū nkwo bōnto Yesu, mme ke nchí ansem mankem, nke kwáy mmu ane bo bábh̄ŋi be mūnto mbonyune mēchyè nyaka bōnkwo Mandem beyá esōŋori. ¹⁰ Ke ēti ber̄indu Mandem, nchí mmu ane nchí echōŋ, ne ber̄indu bhi ne me bépú nyaka ndéndem. Bépú nyaka ndéndem mbonyune nkú betik nchá yēntiki mūnto achak, yēndu epu chi ne betan ebha ke ndū betan Mandem ndū ber̄indu ebhi bechi ne me. ¹¹ Ndu echi nō, yē chí mme ke ngátí nyaka bhe Mbok Ndíndí, yē chí bōnto báchák, bese mankem séghàti bho chi nkúbhé Mbok Ndíndí ére ēti Yesu Kristo, ne yō ké be mánókó.

Bawú bábhōŋ bepetnsem ndū nepém

¹² Mbák Mbok Ndíndí ane séghàti bho achí be Kristo ápētnsem ndū nepém, ná ye mb̄ok yeka bákway berem be bawú bapu petnsem ndū nepém? ¹³ Mbák échí tetep be bawú bapu petnsem ndū nepém, nó Kristo abhíkí petnsem ndū nepém. ¹⁴ Ne mbák Kristo abhíkí petnsem ndū nepém, nō menyīŋ ebhen séghàti bhe ēti yi bechi chi ndéndem ne neka eneka ne yi nechi chi ndéndem. ¹⁵ Mbák échí tetep be bawú bapu petnsem ndū nepém, nō sésé chí nsé ēti Mandem, ndu séghàti bho be Mandem ak̄a Kristo apētnsem ndū nepém. Mbák échí tetep be bawú bapu petnsem ndū nepém, nō Mandem abhíkí k̄a Kristo ampētnsem ndū nepém ne nō neka enese nechi chi ndéndem. ¹⁶ Echí enyu yō mbonyune mbák bawú bapu petnsem ndū nepém, nō Mandem abhíkí k̄a nyaka Kristo ampētnsem ndū nepém. ¹⁷ Ne mbák Kristo abhíkí petnsem ndū nepém, nō neka enese nechi chi ndéndem, ne nō bebú ebheka bebhuēt be anti. ¹⁸ Mb̄o enyu yō ke echi, mb̄a bo abhen mánókó Kristo bāgu máném. ¹⁹ Mbák ndiere ēti nepém enen fá amik ke sébháká nti ne Kristo, nō ndū bō mmik mankem ebep ebhe yesé echa.

²⁰ Ke échí tetep be Mandem ak̄a Kristo apētnsem ndū nepém ndu betōŋ be chōŋ yí ank̄a bawú mámpētnsem ndū nepém. ²¹ Mb̄o enyū newú nefuéré ntá mmu am̄ot, ke nétwó fá mmik, nō ke neperénsem ndū nepém nkwo nefuere ntá mmu am̄ot ke nétwó. ²² Nkúbhé mb̄o enyū bō bágú mbonyune bachi bebhárébh̄o Adam, nō ke Mandem ak̄a chōŋ bō mankem abhen bábharé mm̄æt ne Kristo mámpētnsem ndū nepém. ²³ Ke yēntiki mmu abhōŋ bepetnsem ndū nepém ndū mpok ane Mandem afyé. Kristo ke áyambí ápérénsem ndū nepém. Mpok yi apet átwó ké bōbhí bāpet chōŋ nsem ndū nepém. ²⁴ Mmik amay ye, Yesu Kristo ans̄ot awónem amf̄ay befōŋó ebhen bébhōŋó betan amf̄ay bho, ans̄ot kefó eki anchye ntá Mandem mmu achi Etayi. ²⁵ Yesu abhōŋ bekem kefó kpáte Mandem ank̄a bōmpap abhi mámd̄ap mb̄o en̄ok ene yi anyan̄a bekak amfay. ²⁶ Mūmpap ane Mandem ánan̄a chōŋ ndū ngwenti chí newú. ²⁷ Echí mb̄o enyū Ekátí Mandem ér̄em be, “Mandem afyé yēntiki enyīŋ anten yi.” Ke berem be, “Menyīŋ menkem béchí anten yi” abhíkí tōŋ be Mandem mmu afyé menyīŋ menkem anten Kristo ábhák nkwo anten yi. ²⁸ Ke mpok ane Mandem akú menyīŋ menkem mémbak anten Kristo ké

mbəŋ Mósɔwi afyé mmuɛt anten Mandem, mmu afyé yěntiki enyɪŋ anten yi, be Mandem aywɪntí ambak Mfɔ, ne yě mmu achak áké bhak mbə Mandem.

²⁹ Mbák bawú bápú pɛtnsem chəŋ ndú nepém, ntí ane bájwɪti bho ndú ntí bo abhen bawú achi be yi? ³⁰ Mbák bawú bápú pɛtnsem ndú nepém, ntí ane séká newú mpoknkem achi be yi? ³¹ Bɔma, nchí anyú newú mpoknkem. Nchí rem nɔ ntá yeka mbənyune mɛpənyu ɛti yeka ne ntí be betik Yésu Kristo Acha yese ebhen mékà béká báchi bɔbhi. ³² Mpok nchí ɛtək Ɛfesos, mbəŋ beyá ɛsəŋori ne bo abhen báchi are. Ntiki nsáy mébhəŋ ndú nenu ɛnén ménú ɛnén nnú ne nnyábhí ɛyɔ mbák bawú bapu pɛtnsem ndú nepém? Mbák bapu pɛtnsem ndú nepém, “Sényíé, sényú, mbənyune mandú mpok ségu.” ³³ Báké rɔ bo mándwɔ bhe. “Ɔkɔ ne ngép, ɔngép aghɛp.” ³⁴ Bón nkaysi ane achi chak, mándɔ bebá. Mbək ayeka bábhíkí riŋi Mandem wáwák. Nchí rem nɔ be ntíánwɔp ankem be.

Enyú mmuɛt ane bawú bápɛtnsem ne yɔ

³⁵ Mmu akwáy bebhep be, “Chəŋ Mandem anka bawú mámpɛtnsem ndú nepém ná? Bápɛtnsem ne ntiki enyú mmuɛt?” ³⁶ Mbák mmu ámbɛp nɔ, nɔ achi ɛchiŋtímu! Bábhíkí riŋi be, mmu ámpí mbwɔt, mbák yɔ abhíkí yambi angu, apú chak ángó? ³⁷ Ne enyɪŋ ene mmu ápí, puyé chi nneré nchwi ne puyé nneré mbwɔt achak, chi mónyese nchwi, mbák épú nɔ, mónyese mbwɔt achák. ³⁸ Ke Mandem áchyé nyésé mbwɔt enen bápí aywi mmuɛt ane nɔ néchak, néngo, nembəŋ mbə enyu yi átí bé émbák. Yěntiki enyú mbwɔt áfu amik ambón chí ayi enyú mmuɛt. ³⁹ Mənyɪŋ ebhen bébhónɔ nepém bebhəŋ mmuɛt kekúrí kekúrí. Bakwəŋwan bábhəŋ ayap enyú mmuɛt, nnya ébhón ɛyap enyú mmuɛt, kenen kebhn ɛyap enyú mmuɛt, ne nsi ébhón ɛyap enyu mmuɛt. ⁴⁰ Mmuɛt mənyɪŋ ebhen bechi amfáy échi kekúrí ne mmuɛt mənyɪŋ ebhen bechi fá amik. Ne bəri mənyɪŋ ebhen amfay béchi kekúrí ne bəri mənyɪŋ ebhen fá amik. ⁴¹ Mmok abhón ebhi bəri, ntəŋ ábhón ebhi bəri, mambe ábhón ebhap bəri, ne mambe ábhón bəri kekúrí kekúrí.

⁴² Enyuyɔ ke ebhak mpok Mandem áka bawú mámpɛtnsem ndú nepém. Mmuɛt ngú ane bábhémé, áppɔɔ. Ke mpok yi ákà bawú mámpɛtnsem ndú nepém, mmuɛt nkɔwá ábhák chí ane apú gu wáwák. ⁴³ Mpok bábhème mmu, ɛɛne yi ébɛp ne apú bhəŋ betəŋ. Mpok Mandem áku bawú mámpɛtnsem ndú nepém, mmuɛt ɛyɔ ári, ambón betəŋ. ⁴⁴ Mpok bábhémé mmu, bábhème mmuɛt bɔ mmik. Mpok Mandem áku bawú mámpɛtnsem ndú nepém, mmu ábhəŋ chí enyú mmuɛt ene amfay. Mbák mmuɛt bɔ mmik achi, nɔ mmuɛt ene amfay ebhəŋ bebhak nkɔwɔ. ⁴⁵ Ekáti Mandem éghati bhese be, “Adam, mmu Mandem áyámbi aghoko, achi nyaka nkɔwəŋwan ane achi nepém.” Ke Adam ane áfú ansem chí Ɛfónɔ ne yi áchyé nepém. ⁴⁶ Puyé mmuɛt ane Ɛfónɔ Mandem áchyé ke ayambi. Ané bɔ mmik ke áyámbi, ke ane Ɛfónɔ Mandem áchyé antwɔ chəŋ ansem mpok. ⁴⁷ Mandem aghókó mmú mbi chí ne ntɔp, ane átwɔ ansem áfú chí amfay. ⁴⁸ Bɔ mmik mankem báchi mbə mmu ane Mandem aghókó ne ntɔp, ne bɔ mfay mankem báchi mbə mmu ane áfú amfay. ⁴⁹ Nkúbhé mbə enyú séchi mbə mmu ane bəghókó ne ntɔp néne, mpok átwɔ ane sébhak mbə mmu ane áfú amfay.

⁵⁰ Bɔma, nchí ghati bhe be enyú mmuɛt ene sébhónɔ épú kway bebhak ndú nebhuɛt ane Mandem achi Mfɔ are, ne enyɪŋ ene ɛgugu épú kway bechɔkɔ ndú nebhuɛt amɔt ne enyɪŋ ene epu kway begu wáwák. ⁵¹ Ghók ká, nchí ghati bhe enyɪŋ ene échi bhésé bhésé ntá yeka. Besé mankem sépú gu chəŋ, ke báyibhiri mmuɛt yese. ⁵² Chəŋ sémbəŋ mmuɛt ɛkɔ tɛmchók, ndú mómbiŋi mpok ane

mmu ákiep amík, ndü mpok ane mmbá ane ngwenti ákwéné. Mpok εγὼ, bawú bápetnsem ndü nepém ne mmuet ene épú gu wawak; ke mánjibhiri bhese abhen sechi pé témte, sémbōη mmuet εκὼ. ⁵³ Ebhak enyu εγὼ mbonyune mmuet eyese ene épōδὸ ebhōη beyibhiri endōp mmuet εκὼ ene épú gu wawák. Ne enyīη ené égugu ebhōη beyibhiri endōp chi ene épú gu wawák. ⁵⁴ Mpok εγὼ, chōη émfakari be mmuet eyese enjibhiri enyu γὼ, be enyīη ene Ekáti Mandem éghati bhese émfú tetep. Nō chi be, “Mámen newú. Básot awónem amfáy newú ndak amay.” ⁵⁵ Newú, betañ ebhe amfay nepém bechi fá? Betañ ebhen ósòt besak bho béchi fá? ⁵⁶ Bebú ke béchyè newú betañ. Bebhé Mandem ke béchyè bebú betañ. ⁵⁷ Ke sénkáká Mandem be achyé bhese awónem amfáy bebú éti enyīη ene Yesu Kristo Acha ywese áká. ⁵⁸ Bōma, abhen ekōη, ndü échí nō, tē ye ka kpirí, ké fere amó. Dók ká ambi bekū betik Acha ne bati yeka ankem mpoknkem, tēndu báriñi be betik Yesu Kristo Acha ebhen bākū bepu nem ndéndem.

16

Nkáp ane bāchwōp ndu bekwak bati bo Mandem

¹ Bényīηi nkáp ane bāchwōp ndu bekwak bo Mandem, bābhōη bekū mbō enyu ngátí bōnkwō abhen atú Galéshia mánka. ² Ndü yēntiki nywōbhé neywēmuet, yēntiki mmü yweka ámbārē enyīη, bekoηo nkáp ane yi áká betik ábhōηδ, be báké chwōp bakap chi ndiere mpok ane ntwó awu. ³ Nnán ngáká awu, chōη nsiη ekáti nchyé ntá bo abhen báyábhé beto Yerúsalem ne akap ayweka. ⁴ Ne mbák eri be menkwō ndók, chōη ndok ne bho.

Enyū Pōl ati beko ne bo abhen yi ati begho

⁵ Chōη ntwó beghō bhe mpok nnán mfúéré atú Masidónia mbonyune mbōη nti befuet are. ⁶ Ngufú chōη ntat ne be mandú, ne ékway bebhak ndü eso enkem. Mpok ánkway ye ane mērōη ebhak ene mērōη, mánkwak me ndók aré. ⁷ Mpu yan be ntwó ngó bhe mfúere fuet. Mbōη nti bétwō betat ne bhe, mbák Mandem ankwak. ⁸ Ke mbōη bebhak fá Efesōs kpate mpok Epá Pentekōs ankwáy. ⁹ Mbōη erítí mbi bekū esayri betik fá yēndu beyá bo manū bechyet me mbi.

¹⁰ Tímōti ánán ántwó awu, kém ká yi sayri, enyu ené yi ábhōη manák bebhak ne bhe. Yi chí mmü ane ákū betik Mandem mbō me. ¹¹ Ndu échí nō, báké rō yē mmu ámbayák yi. Tík ká yi sayri be ámpetnsem ntá ya. Batí bōnkwō ne mme séndōη yi.

¹² Mbák chí manō ywese Apólos, ngátí yi beyá mpok be ántwó awu ne bōnkwō bachak mángo bhe, ke abhíkí ka bétwō néne. Chōη antwó mpok yi ábhōηδ epok.

Beyōηó ngwenti

¹³ Bák ká pé, mánte kpirí ndü neka eneka ne Yesu. Bōη ká netañánti, mánte sené. ¹⁴ Yēntiki enyīη ene bākū, ká ka γὼ ne ekōη.

¹⁵ Bōma, báriñi be ndü bo Akáiya mankem, efo ene Stefánas ke éyámbi bekoηo Yesu Kristo, ne báchíe nepém enap ndu bekū betik be mánkwak bo Mandem. ¹⁶ Septí ká mmuet ntá bō mbō abho ne ntá yēntiki mmu achak ane áchéme mmuet ne bho ndü betik. ¹⁷ Mbōη beyá manák be Stefánas ne Fōtunátōs ne Akaikos bátwō fá, mbonyune netwó wap achí mbō bhe bé nkwo bátwō. ¹⁸ Báfyé me nti nkúbhé mbō enyu báfyé bhe nti. Chíé nókó ká menyū bo bho kenókó. ¹⁹ Bakwó bho Kristo abhen Esia bátó be bakak. Akwíla ne Príska ne bōnkwō abhen bácheme nōkō eket eyi bátó be beyá bakak ndü nnyén Acha.

²⁰ Βόμαγεσε abhen fá mankem bátō bakak. Kaká ká batí nkwo sayri mbō bō Kristo. ²¹ Mmε Pōl, κε nchí sijn bakak amen ne awó wa. ²² Mbák mmú achi ane ábhíkí kōj Yesu Kristo Acha, eyak émbák ne yi. Acha ywεσε, twó! ²³ Berĩndu Yesu Acha mémbák ne bhe. ²⁴ Nkōj bē mankem. Sérōp chi ndũ nsonj amōt ndu sébháré mmæt ne Yesu Kristo.

Ekáti Pōl ene éjwi bepáy ntá Nkwō Kōrint

¹ Mē Pōl, mūnto Yesu Kristo bekoŋo nkaysi Mandem, ke nchí siŋ ekáti ene. Nchí fá ne Tímōti, mōmáyeŋe amōt. Nchí siŋ ntá yeke bōnkwō Mandem abhen etok Kōrint ne bo Mandem mankem abhen báchi atú Akáiya ankem.

² Mandem Etayeŋe ne Yesu Kristo Acha mántōŋ be berīndu, mánychye be kpák.

Pōl áchye bakak ntá Mandem ndū yi afyē bho nti

³ Sémbítí Mandem ne Chi Yesu Kristo Acha yweŋe. Achí Mandem ntinso ne áchye bhese nepōptntí. ⁴ Achye bhese nepōptntí ndū besōŋori ebhesé menkem be sēnkway bechye bo abhen báchi ndū yēntiki enyū esōŋori nepōptntí. Nkúbhé nepōptntí enen Mandem áchye bhese mpok esōŋori, ke nēkà sēnkway bechye bo abhen bachi ndū esōŋori nepōptntí. ⁵ Ndu séghò beyá esōŋori éti sébháré mmuet ne Kristo nó ke Mandem áfuet ntá Kristo bechye bhese nepōptntí. ⁶ Sébhōŋ esōŋori chí bé Mandem anchye bhe nepōptntí, ampeme bhe. Ne Mandem áchye bhese nepōptntí chí be sēnkway bechye bhe nepōptntí. Enka mánkwáy ye bebhōŋ ekébhénti ndu bete kákátí ndū nkúbhé besōŋori ebhen sébhōŋ. ⁷ Sébhàka nti ne bhe, ne sebhiki bhōŋ becháy mbōnyune serinji be ndū báká bebhōŋ esōŋori mbō bhese, Mandem áchye bhe nkwo nepōptntí mbō enyū yi ákà ne bhese.

⁸ Bōma, séyàn māndinji beyá besōŋori ebhen sébhōŋó awu atú Esia. Báchye bhese nenyok enen néyá necha. Ekà séfére nti ndū sékáyisi be ndak yweŋe ámay. ⁹ Esōŋori éyá kpát séróbhe noŋ chí newú. Ke efakari nyaka nō chí beka séndinji be sépú kwáy bekwak mmuet eyese. Séghó bé sébhōŋ besiki nti ne Mandem mmu ákwáy beka bawú mampetnsem ndū nepém. ¹⁰ Mandem áfére bhese ndū newú, ne chōŋ andak ambi bepeme bhese. Sébhàka nti chí ne yi be chōŋ ampet ampeme bhese. ¹¹ Be nkwo bábhōŋ bekwak bese ndū nenikimuet. Ne chōŋ beyá bo mánychye nōkō Mandem bakak éti yeŋe, beyinji berīnti ebhen yi átōŋó bhese éti beyá nenikimuet.

Nti ane Pōl awupsi nkaysi berōŋ Kōrint

¹² Enyin ene ékú sédēp awō anti chí be batí yeŋe ághāti bhese be nepém enese nechi sayri ne bō mmik, sayri sayri ne bhe. Sékà menyin mbō bo Mandem ne nti nemot ne tetep ndu sébhíki koŋo nerinindak enen bō mmik. Sékà nō chí ndū berīndu Mandem bechi ne bhese. ¹³⁻¹⁴ Enyin ene bāpáy ndū bekáti ebhese chí enyin ene echi bhese anti, sebhiki bhese yēnyin. Yē bábhiki jwimem néne beyinji enyū bo sechi, nókó ká be chōŋ mánjwimem sayri ewak émot, be nywōp Yesu Acha átwò, mánkwáy bedep awō anti éti yeŋe nkúbhé mbō enyū besé sédēp mbure awō anti éti yeke.

¹⁵ Tēndu mpú makati nyaka wáwák be chōŋ mǎnsiki nti ne me, mbōŋ nkaysi beyambi bétwō awu ntá yeke be manák beghō me ámbák ne bhe ndōŋ epay. ¹⁶ Mbōŋ nyaka nkaysi béte awu ntá yeke ke mfuet ndok atú Masidōnia, mpét nté béghō bhe mpok mfú atú Masidōnia nchí petnsem, be eyō énkà mǎmbōŋ mbi béchye me nekwak ndū nekō enen mērōŋ Judéya. ¹⁷ Nchí kà nyaka mbō bō mmik ke? Mmū mmik ke árēm enyin émot ankà chí échák. ¹⁸ Tēndu Mandem

achi tetep, enyiy ene ngátí bhe puyë eyōñ ene nkwā mmu áká enyiyí émot ankā chi échak. ¹⁹ Yesu Kristo Mmō Mandem ane Silvános ne Tímōti ne me séghati nyaka bhe éti yi ndú nkwā ayeka apú mmu beyōñ beyōñ. Enyiy ene yi áfémé, yó ke yi áká. ²⁰ Chi befuet ntá Yesu ké bariep Mandem mankem áfù tetep. Éti yó ke sérèm ndu nnyen Yesu Kristo bé “Amen” * ndu bechye Mandem kenókó. ²¹ Mandem ke áchyé bhese ne be betañ be sénté kpírí ne Kristo. Yi ke afyé bhese bé sémbák bōbhi, ²² afyé bhese eriy amuet, betañ be sechi bōbhi. Akā nō ndu áchyé bhese Efónó Bedyere mmu achi amem bati yesé ndu betañ be chōñ anchye bhese yéntiki enyiy échak.

²³ Mandem achi ntísie wa be mpú sēse. Ntí ane mbíkí petnsem Kōrint chi be mbíkí yan mpet nchyé bhe esōñri échák. ²⁴ Sébhíkí yan besot chi betañ beghati bhe menyiy ebhen bábhōñ ménóko. Sérinyí bé bábhōñ bāte kpírí ndú neka eneka ne Yesu. Séyan chi be sēnchem amó ne bhe senka betek be manjāk ameka anja.

2

¹ Éti eyō ké nkā nti be mpú pere twō awu ntá yeka ndōñ achák ndu mbíkí yan bechōñti bati ayeka amem. ² Mbák nká bati ánhōñó be amem, agha achák áchi awu ane ákway beka me mbōñ manjāk? Pú nkúbhé be mbák nkā bati áhōñó be amem? ³ Éti eyō ke nsíní bhe ekáti ene. Nsiny yó enyu eyō be nnāñ ntwō awu, be bho bábhōñó bechye me manjāk, báké ká nti nenchōñó me amem. Ndíní sayri be mbák nchí manjāk, be nkwā bábhak manjāk. ⁴ Nsiny be ne beyá bebe anti, ne basémé, ne babhese amík. Mbíkí siny béchōñti bati ayeka amem. Nsiny chi beka mándinyí be nkōñ be tontó.

Eri befoñori mmū ane áchyé esōñri

⁵ Ke mmū ane átwō ne esōñri, abhíkí ká chi me. Mbíkí yan berem tontó, ke ngō be áká chi be mankem. ⁶ Ntémsí ane beyá bheka báká be mánchye mmu wu akway nō. ⁷ Foñorí yé ka yi, mánchye yi nepōñtintí be menyiy beke tan mencha yi enyu ené yi ákpiki fere amō. ⁸ Nchí ník ye be mmuet be mámpet mánkū yi angō be bākōñ yi tetep. ⁹ Nti ane nsíní bhe ekáti eyō chi be mmó be ngó mbák chōñ mánkū yéntiki enyiy ene ngátí bhe. ¹⁰ Yéntiki mmu ane bāfoñori bebá bhi, me nkwā nchí foñori yi. Ne mēfoñori mbák enyiy echí mbōñ ene éyan be mámfōñori yi. Nchí foñori yi éti yeka ndu nnyén Kristo mmu átó me. ¹¹ Ebhōñ bebhak enyu eyō be Satan áké bhōñ betañ amfay yese. Besé babhōñ serinyí nkaysi yi.

Betíkí Kristo ebhen sékà bechi mbō erítí eriep ntá Mandem

¹² Mpok nchwōbhé Troas ndu beghati bho Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo, Acha ánéné mbi ntá ya. ¹³ Yé nō, nti nébhíkí pōp me amem ndu mbíkí gho mmuere wa Táyτος aré. * Ngati ye bho be, “Mánchōkō sayri.” Mfa ndak atú Masidónia.

Befuet ntá Kristo, senu sénsot chi awónem

¹⁴ Bakak ámbák ne Mandem mmu ánū ansot chi awónem. Asot bhesé mbō batemé nenu abhen bákémé ebhínenu ne áya bese mbi mpoknkem ndu séróbhé nu chí ebhe Yesu néne. Yéntiki ebhak ene sérōñ, Mandem áfuet ntá yese beka bo mándinyí Kristo ndu sékà Mbok Ndíndí ántáká nókó mbō erítí eriep mbánkem

* **1:20** Amen: Chi “Embák nō” ndú eyōñstok ene bo Israel.

* **2:13** “Mmuere” fá, chí “Nti mübetok Yesu”.

¹⁵ Bapém ayese achi mbò bawet eríí eriep amen Kristo áchyé ntá Mandem. Eriep eyò étàka ndü nkwo bo abhen Mandem ápeme ne ndü nkwo bo abhen bákò chi ndü mbi newú. ¹⁶ Ntá bo abhen bákò ndü mbi newú, eriep ene echi chi mbò ebéptí eriep ené éway bhò way. Ke ntá bo abhen Mandem ápeme, séchi eríí eriep ene échyè nepém. Ntiki mmu ákway beku ené enyü betik? ¹⁷ Beyá bo básòt Mbok Ndíndí ane bághàti bho mbò mbi beyan nkáp. Besé sépú nò, séghàti bho Mbok Ndíndí chi ne nti nemot, ndü betan Kristo, ne serinjì be amík Mandem achi bhese amuet.

3

Pól òkù betik mbò mmü Nku Nko

¹ Enyinj ene sérèm èti mmuet eyese éké kù mánkaysi be sépet séyàn chi be mändinjì enyu bho séchi. Bo báci abhen bábhónó bétwò be ne bekáti ebhen bérèm eríí èti eya. Menyü bo bho, bápét báyan nò chi be mánchye bhò bekáti be mántan ntá bo bachak? Besé sépu nò. ² Bě bábhon ke báci ekáti ené érèm eríí èti betik ebhese. Básinj ekáti eyò chi amem bati ayese, * be yéntiki mmu ampay andinj enyü bo séchi. ³ Ne bätön kponoron bé Kristo ke ásinjì ekáti ene ató bhese ne yó. Abhíkí sinj yò ne enókékati. Asinj yò chi ne Efónó Mandem mmu áchyè nepém. Abhíkí sinj yò ndü bégbáká batay. Asinj yò chi amem bati bakwánwanj.

⁴ Sékway berem menyinj ebhen mbonyune sésiki nti ne Mandem ndü nnyén Yesu Kristo. ⁵ Ebhíkí tanj be bese babhön sérèm be sékway bò abhen bákù betik ebhen. Mandem ke ákú sénkwáy beku bhò. ⁶ Nkúbhé Mandem ke ákú sénkwáy bebhak bakù betik, ndu béggháti bhò èti Nku Nko. Nku Nko ane áyanj be, nebho néne, bo báké kono chi ebhé mbò enyu básinjì nyaka, ke sébhon begbok chi Efónó Bedyere. Ebhé étwò mmu chi ne newú ke Efónó Bedyere átwò chi ne nepém.

⁷ Bärinjì be yéndu nku nsí ane átwò ne newú, àkù nyaka bo mángò betan Mandem kponoron. Mandem asinj bebhé ndü bégbáká batay achye ntá Moses. Ené Moses ásèp bérón ntá bo Israel ne batay yò, bediéré Mandem bére ghò yì besí. Ndu ásèp bediéré Mandem ebho mémay nòkò. Yé nò, yé mmu wap kekway beyinjì yì besí tebhe tebhe. ⁸ Mbák ékway bébhak nyaka enyu yò ndü mpok nku nsí, ná ne echon, ndü mpok nku nko? Betik Efónó Bedyere mmu áchyè nepém bebhön beton bediéré Mandem tontó encha mpok nku nsí. ⁹ Nku nsí átwò nyaka ne ntémsi. Yé nò, abhak chi enyinj ené étón betan Mandem. Néne, Nku Nko, yò ane ákù sémbák chak besí Mandem, abhön bétan betan Mandem ancha Nku Nsì. ¹⁰ Tetep, ndü ndak ane, nku nsí abhíkí bhön betan mbonyune séròbhe kono chi Nku Nko ane áchá nku nsí ndü áton bediéré Mandem tontó. ¹¹ Tetep, mbák nku nsí ane abhíkí tat ákway nyaka beton bediéré Mandem, Nku Nko ane abhiki bhön ngwenti abhön beton bediéré ebhi ancha ane nsí.

¹² Tèndu sébhónó nebhakántí, sébhön ngànganj ne sékù menyinj ne netajánti. ¹³ Moses ákùti nyaka besí bhi ne nden mpoknkem ane bediéré Mandem ebhen bégghò besí bhi bébhó memay mandú mandú, be bo Israel báké ghò ndü ménèmsi. Sépú bhese yéninjì. ¹⁴ Bo Israel bághò nyaka bediéré Mandem, yé nò, bágwót bati yap amem. Enyu eyò ke echi ne bebharébhò bhap kpáte echon.

* 3:2 Mbok bekáti ebhén te nebhónet bérèm be, “Amem bati yeka”.

Yěntiki mpok ane bápáy bekáti Mandem ebhen nku nsí, ébhak chi mbò be nden eyò akúti bati yap, ne ékù bò báké jwimem ndü enyinj ene bápáy. Ndiere Kristo ke ákway beferé ekúti eyò ndü bati yap. ¹⁵ Nkúbhé enyu yò ke échi kpáte echon. Yěntiki mpok ane bápáy basinj amen Moses, bápú jwimem, mbonyune ébhak ntá yap chi mbò be básot enyinj bákuti batí ayap. ¹⁶ Ke mpok mmu átikínsem ndü esí nepém eni, átwò ntá Acha be amfere enyinj ene ekúti ntí eni. ¹⁷ Néne, Acha ane sérém nò éti yi ákà menyinj chi ne Efónó Mandem, ne yěntiki ebhak ene Efónó Acha achi ne bho, bábhonj nganganj. ¹⁸ Néne, bese bo sébhíki pere bhonj nden ane akúti bati yese, séghò bediéré Acha, ne séyibhiri bebhak mbò yi. Ne ndü séyibhiri nenjok ne nenjok, bediéré ebhi béghò bhese amuet ménja mendoko nokò chi ambi. Acha mmu ákà menyinj ne Efónó Mandem ke ákù embak nò.

4

Mandem chi Mandem bediéré

¹ Těndu serinj be Mandem ntínso ke áchyé bhese betik ebhen-ne sékà, sepú fere amó. ² Séféré ntí ndü menyinj ebhen bétwò ne ntíanwóp ne ndü bebépti menyinj ebhen bo bákà ansem ansem. Sépú kà betábhá ne mmu wáwák ne sepu mò beyibhiri Eyonj Mandem. Enyinj ene sékà chi beghati bho tetep Mandem enyu ene yěntiki mmu ákway berinj be sechi bò tetep besí Mandem. ³ Mbák Mbok Ndíndí ane séghàti bho achi chi mbò enyinj ene echi bhésé bhésé, ábhák enyu eyò chi ntá bo abhen bachi ndu mbi newú. ⁴ Bò bhò bápú jwimem ndü Mbok Ndíndí mbonyune Satan mmu achi mandem mmik anémé bò amik be báke noko Mbok Ndíndí. Yi apu yanj bó mangó bediéré ebhen béghò. Nò chi, bediéré ebhen befù ndü Mbok Ndíndí éti Kristo. Apu yanj bò mandinj enyü Kristo achi, Kristo mmu achi enyu émot ne Mandem. ⁵ Sépú kò beghati bho éti mmuet ayese. Séghàti bho chí éti Yesu Kristo ne be yi achi Acha. Mbák chi bhese babhonj, enyinj ene séghàti bhe chi be sechi chí bò betok bheka éti Yesu. ⁶ Ndü nebhónet, ene Mandem ághòko mmik, arem be bediéré méngósó ndü ejuri, ne ebhak nò. Nkúbhé Mandem ke ákà bediéré ebhi béghò amem bati yese. Ne séghò bediéré Mandem ndü béghò besí Kristo ne serinj néne enyü bediéré Mandem bechi.

Sechi mbò betè ntóp ebhen keném kechi aré

⁷ Bediéré ebhen béghò bese anti chi nném enyinj. Yě nò, bese babhonj sechi chi mbò betè ntóp, betanj ti. Eyò étòj be, beyá betanj ebhen sébhónjò beka betik Mandem befù chí ntá yi, puyé ntá yese. ⁸ Mpok ne mpok, báchyé bhese besonjori menyú ne menyú, ke besonjori bhò bepu bokoti betè ntóp ebhen bhese sechi. Echa bhésé enyü sébhónjò békà ke sepu fere amó. ⁹ Mányòk bhese, ke Mandem apú rò bebhak ne bhese. Bádep bhese amik, ke bápú kway beway bhese. ¹⁰ Yěntiki ebhak ene séròj, besonjori ebhen séghò bechi mbò be sépókò newú Yesu amuet sékò ne nò. Éti yò, bo bághò nepém Yesu ndu nékà betik amuet yese. ¹¹ Tetep, sechi anyü newú mpoknkem éti Yesu, ne eyò ékà Mandem ántónj enyü nepém enen mbonj Yesu Acha nékà betik ndü mmuet eyesé ene épú tat fá amik. ¹² Sékà ye newú, bé mánkwáy bébhonj nepém enén nébhiki bhonj ngwénti.

¹³ Těndu sébhónjò nkúbhé efónó neka mbò mmü ane areme mbò enyu echi amem Ekáti Mandem be, “Nnóko, ne éti yò ndem”. Bese nkwo sénoko, ne éti yò séghàti bo Mbok Ndíndí. ¹⁴ Serinj be Mandem mmu ákà Yesu Acha ápérénsem ndü nepém, ákà chonj besé nkwo sémpetnsem ndü nepém ne yi, ne ansot bhese ne bhe sémbak ne Yesu ndü nebhúét bechoko bhi. ¹⁵ Besonjori ebhen menkem bechi chí ndü beri ebheka, be ndü berindu Mandem bégháká ntá beyá bho,

ménká bo abhen báchyè Mandem bakak mánjá mándòk nòkò chi ambi, be bo mánchye nókó Mandem kenókó.

Nkoro Yesu chi mmù ekébhénti

16 Tëndu séríjì menyìyì ebhen, sépu fere amò. Yëndu betan ebhen nkwoamuet mémày méndòk nòkò chi ambi, Mandem ákà sembòy nòkò betan bekò amem batì ayese yéntiki nywòp. 17 Ne besòyòri ebhen séghò fá amík béchi mandú tontó, ne bèpu tat. Békwak bhese kwak be sénkwáy bo abhen séchwè ndù beyá manjá Mandem ewak émòt. Manjá amò acha yéntiki enyìyì ne abhiki bhòy ngwenti. 18 Sépú yìyì ye menyìyì ebhen bo bághò ne amík. Séyìyì chi ebhen bápú ghò, mbònyune menyìyì ebhen bo baghò béfuerè fuet. Ebhen bápú ghò ke bébhak mpoknkem.

5

Chòy mmuet ane apu gu amen ane agu

1 Séríjì be mmuet ayese ane fá amík achí mbò bétém. Mbák bétém ebhen ménkwén, Mandem áchye bhese eket ekò awu amfay. Puyé chi bakwánwan ke bághókó yò, mbòy Mandem ke áchye mmuet nkò yò, ne yò abhíki bhòy ngwenti. 2 Tetep, séchi ndù nedí kebho fá amík ne séndòy ne beyá ekwak be Mandem anchye bhese mmuet ekò ene echí amfay, 3 be ndu afyé yò bhese amuet, séké bhak bebho bewò. 4 Ndù bétém ebhen sechi aré néne, sébhòy esòyòri ne séchi ndù nedí kebho. Ebhíki tón be séyàn Mandem ámféré mmuet ane ágù. Séyàn chi be yi anchye bhese mmuet nkò, be enyìyì ene epu gu émen ene égù. 5 Mbòy Mandem ké ákà sémbák bo abhen sékwáy bébhòy mmuet nkò yò. Achyé bhese Éfónò eyi mbò nkem bé chòy anchye bhese mmuet nkò yò nkwo tetep.

6 Sébhòy ye ntì netañ netañ mpoknkem ndu séríjì be, ené sébhuet ndù mmuet ene, sépú kway bebhak amfay ne Yesu Acha. 7 Ndù nepém enese fá amík sébhòy neka ne yi. Sépú ghò yi ne amík. 8 Sébhòy ntì ne éri ntá yese be séndò mmuet ene sendòk sembak anywòp ne Acha. 9 Ndu echí ye nò, yé sébhuet chí fá amík, yé séchi chí awu ne yí, nném enyìyì chí bé sénka menyìyì ebhén beka yi ámbòy manjá ne bhese mpoknkem. 10 Ntí achi be yéntiki mmu abhòy béte besí Kristo mmu átàn bo mankem. Chòy yéntiki mmu ambón nsáy ane ákwáy ne yi békòyò nepém eni fá amík. Mbák séka beri, chòy sémbòy erítí akap, ne mbák séka bebá, sémbòy ntémsi.

Yéntiki mmu ákwáy bebhòy mbi bebhak sayri ne Mandem

11 Ndu séríjì be átàn chòy bo mankem, sebhòy becháy ne Yesu Acha. Bechay ebhen béka séfyè ye betan ndu beka be bo mánókò be menyìyì ebhen séghàti bhò bechi tetep. Mbòy Mandem aríjì bhesé sayri, ne nkáysì be be nkwo báriyì enyù bo séchi. 12 Ebhíki tòn be sépet séyàn beka mándìyì menyù bo sechi. Séyàn chí beka mándìyì ntí ane bábhòyò bépanyu éti eyese bé mándìyì enyù bábhòyò békéme bo abhen bárèm ebúbà éti yese. Mpányu yap apu yìyì enyù ntí mmu nechi amem ne Mandem. Báyìyì bhò chí ndù nté yap achi. 13 Mbák sechi bechìntí bhò mbò enyù mbòk bo bárèm, sébhák nò chí ndu sénú bechye Mandem kenókó. Ke mbák báká be sépú bechìntí bhò, dìnj yé ka be sékà betik chí éti yeka. 14 Betik ebhen sékà, sékà bhò chí mbònyune ekòy ené Kristo épùri bhese. Sénoko be ndu Kristo ágù éti yéntiki mmu, besé mankem sénán segu. 15 Ágù éti yéntiki mmu be bo abhen básóré nepém nekò enen yi áchye ne manjá báké pefe bhak chí ndù mmuet eyap. Bapém ayap ándòp chí mbò enyù yi áyàn mbònyune éti yap ke yi ágù ne éti yap ke Mandem ákà yi áperénsem ndù nepém.

16 Bεbho néne, sépú perε yīñi ye bho chí bekoño nkaysi bō mmik. Enyu eyo ke séyīñi nyaka Kristo, ke néne, serīñi mbōñ enyū mmu yi áchí. 17 Enε étōñ be mmu anε ábháré mmuεt ne Kristo arōp ye chí mmū nkō. Menyīñ besí béfuet, ebhen bekō ke béróbbhé.

18 Mandem ke áká be menyīñ ebhen menkem mémbák enyu eyo. Yí ke átó Kristo ánká sémpétnsem ntá yi, ne achyé bhese betik beka bo mámpétnsem mámbōñ kpák ne Mandem. 19 Eyo étōñ be Mandem áfuet nyaka ntá Kristo beka yēntiki mmu ámpétnsem ambōñ kpák ne yi. Abhíkí perε yīñi nyaka ndū bo bapú bhæere bebhé. Ne afyé ntó amō yese enén nekà bo mámpétnsem mámbōñ kpák ne yi. 20 Séchí ye bo abhen Kristo afyé ntó enen bhese amō. Mbōñ Mandem ke áfuet ye ntá yesé, ndu ábhīñi be ne ekōñ. Ndū nnyén Kristo, sénik be mmuεt, pet ka nsem ntá Mandem. 21 Eti yese, Mandem aká Kristo mmu ábhíkí ká ye bebá ámbák mbámba be sémfúét ntá yi sémbák chak besí Mandem.

6

Pól ághò esōñori mbō mūnto Kristo

1 Bese bo sékà betik ne Mandem, sénik be mmuεt be báké rō berīndu ebhen yi atōñ bhe mémbák ndéndem. 2 Yí árēm mbō enyū básíñi be,

“Mpok ákwáy nókó betōñ be berīndu,

ngók neníkímmuεt eneka,

nywōp bepéme bho nekway nako, nkwak bhe.”

Ghók ká, néne chí mpok anε Mandem áyāñ betōñ be berīndu, néne chí mpok anε Mandem áyāñ bepéme bhe.

3 Sépú ká yēnyīñ ene échèt mmu mbi ne Mandem be bekwéné béké bhak ndū betik ebhese. 4 Enyīñ ene séyāñ chí be ndū yēntiki enyīñ ene sékà, séntōñ be séchí bō betok Mandem tetep. Sébhōñ manák mpoknkem. Sébhōñ esōñori menyū ne menyū, yē nō sébhōñ manák mpoknkem. 5 Mánāñ baden bhese, mánāñ báfyē bhese ekerékenōñ. Mánāñ báguép ebyok be bō mánchyé bhese esōñori. Séyāñá gu betik. Mpok ne mpok, séke bhōñ mbi bebhare kenō ne éñchebhe nako bhese te nenyíe menyíe. 6 Batí yese achi amem pépép, ne sérīñi tetep anε Mandem. Sébhōñ ekébhéntí ne bho, ne sébhōñ berīnti. Efónó Bedyere achi ne bhese, ne sékōñ bo tetep. 7 Séghati bo chí menyīñ ebhen bechi tetep. Betāñ Mandem béchi ne bhese. Séchí chak besí Mandem ne eyo echi mbō menyīñi nenu ebhen bekwak bhese sénu ne bōmpap abhese, sénchet bō mbi bebhōñ bhese. 8 Mbok bho báchyé bhese kenókó ke bachak bábyak bhese byak. Mbok bho bárēm eríri éti eyese, ke bácháκ bárēm chí ebúbu éti eyese. Bo básōt bhese mbō bō bapú, ené sérēm chí tetep. 9 Bo bárēm be agha arīñi kpik bhese, yē nō bo bárīñi bhese sayri. Echí mbō be ségūgu, yē nō, séchí nepém. Báchyé bhese esōñori, ke sépú gú. 10 Séchí ndū esōñori, yē nō, sebhōñ manák mpoknkem. Séchí amō apay, yē nō sékà beyá bo bábhōñ beyá áfók. Echi mbō be sébhiki bhōñ yēnyīñ, yē nō, sébhōñ yēntiki enyīñ.

11 Bē bo Kōrint, séghati bhe yēntiki enyīñ kponōron ne sénene bati yese ntá yeka. 12 Bábhiki fu bese anti, be ke bábhiki perε kōñ bhese. 13 Nchí ghati bhe menyīñ mbō mmu anε árēm enyīñ ntá bóbhi. Nené ká bati ntá yese, nkúbbhé mbō enyū sékōñ bhe.

Báké nyóp mmuεt ne bo abhen babhiki noko Yesu

14 Bāké nyóp mmuēt ne bo abhen bábhíki noko Yesu. Enyiyi ene echi chak besí Mandem, ébhōy yi beka ne ené épú chak. Bediéré bekway bébhak nebhuet amot ne ejuri ke? 15 Kristo abhōy yi beka ne Satan? Mmu ane ánókó Yesu abhōy yi beka ne mmu ane ábhíki noko? 16 Ekerákap Mandem ébhōy yi beka ne bōmandem nsé? Bese bo sénókó Yesu ke séchí ekerákap Mandem mmu achi nepém.

“Chōy nnte eket eya nenti enap, mbak ne bhō.

Chōy mbak Mandem wap,
bó mámbak bōbha.”

17 Eta Mandem ārēm ye be,

“Fú ká nenti nap

fap ka mmuēt ne bhō.

Bāké nyóp mmuēt ne yēnyiyi ene ébhōjó bakwap,

ne chōy mpet nsot be amuēt.”

18 Mandem Acha Betan Menkem ārēm mbō enyū echi nebhuet achak amem

Ekáti eyi be,

“Chōy mbak Etayeka,

mámbak bōbha.”

7

1 Abhen ekōy, tēndu Mandem áchyé bhese bariēp amen, só ká amó feré ndū yēntiki enyiyi ene ékwáy menyōp mmuēt eyese ne bati ywese. Sēncháy Mandem, sénu bebhak nyáná besí bhi ndū yēntiki mbi.

Mañák Pāl ɛti bakoro Yesu abhen Kōrint

2 Nené ká bati ntá yese. Sébhíki ka yē mmu ebépti enyiyi, sébhíki chōyti ntí mmu amem, ne sébhíki nyié mmu ébhōj. 3 Mpu rem nō chi ndu betan be be báku bebá. Nnán njámbi ngátí bhe bé sékōy be ne bati yesé ankem, ne yē chi newú yē chi nepém, yēnyiyi épú kore bhese ne bhe. 4 Mbákánti ne bhe tontó. Mēdēp awó anti tontó ɛti yeka. Báchyé me nepōptíntí tontó, ne yēndu sébhōn beyá esōjori, mañák ama aya acha.

5 Yē chi mpok ane ségháká atú Masidónia sébhíki bhōn neywēmuet. Besōjori bere twō bebhē menkem. 6 Ke Mandem mmu áchye bo abhen bati apet apu bo amem nepōptíntí, achyé bhese nepōptíntí ndu Táytos átwó. 7 Puyē ndiere netwō Táytos ke Mandem ásóré bechye bese nepōptíntí. Enyiyi echak échí be báchyé Táytos nepōptíntí mpok yi achi awu ne bhe. Agháti me enyū bábhōj ékwak be ntwó awu, ne enyū bati ábē bhe amem ne áyóme. Apet aghati me ndū bábhōj ntí tontó bete ne me. Eká mañák ama apet aya acha. 8 Yē embak chi be ekáti ené nsínj bhe éká bábhōj basémé, áyóme apú ne me be nsin yó. Ndū nebhōnet mbōy áyóme mbōnyune ndínj be yó échyé bhe basémé, yēndu basémé mō áchí chí ndū mómbinjí mpok. 9 Tetep, mbōy mañák be nsin be ekáti ke puyé chí ɛti yó échyé bhe basémé. Enyiyi ene éká mbōjō mañák chi be basémé amen ekáti eyo échyé bhe aká bātíknsen ndū bebá ebheka. Bebēnti ebheká bechí enyū bebēnti ebhén Mandem áyān bōbhi mámbōy. Eka be ekáti eyo ébhíki twō ne ménémé ntá yē mmu yweka. 10 Basémé amen Mandem ákónj áká mmu ántíknsen ndū bebú bhi, antwó ntá yi bé yí ámpémé yi, ne apu twō ne áyóme. Ke basémé bō mmák átwó chi ne newú. 11 Bē babhōy mángó enyiyi ene basémé amen Mandem akōjō ákú ntá yeka. Nēne, bábhōy beyá ekwak beyíbhiri menyiyi. Eka báso amo ndū ndak ane ne bábhōy beyá bebēntí ɛti ndak ané mmu wu áká ne bábhōy becháy ɛti ndak ane áfákárí. Bábhōy beyá ekwak beghō me ne báyān tontó be

mántémsi mmũ ane átwó ne ndak. ¹² Yẽndu nsĩnĩ ye be ekáti, mbĩkĩ sijn chi beka mǎndĩnĩ mmu ane ákú nefwɔp ne mmu ane bákú yi nefwɔp. Nsijn chi ẽti bághó besĩ Mandem, be bǎbhón nti ne bhese tontó.

¹³ Eyo échyè ye be se nepɔptĩntĩ.

Bǎfýe bhese nti, ne berɔn ambi, sechi manák ẽti manák amen Táytos ábhónj ndũ be mankem bǎsóré yi awu sayri, bákú nti eni nepɔp amem. ¹⁴ Mẽghati nyaka bhe chi menyin ebhen bechi tetep mpoknkem. Ne bǎbhíkĩ chye me ntíanwɔp ẽti enyĩn ené ngátĩ Táytos ndebhe nɔkɔ awó anti ẽti yeka, ne éfú nkwo tetep. ¹⁵ Nene, Táytos apet akɔn be áchá, sayri sayri, mpok yi átik enyũ bǎsĩeptĩ yi ne becháy, mǎngwɛɛ nɔkɔ, ne enyũ bákú yẽntikĩ enyĩn ene yi ághátĩ bhe.

¹⁶ Nene, nchĩ nǎk, mbɔnyune mbákántĩ ne bhe ndu yẽntikĩ mbi.

8

Enyũ bɔ Mandem bǎbhónj bechye akap ndũ bekwak bho

¹ Bɔma, séyan mǎndĩnĩ ẽti berĩndu Mandem ebhen bakwó bho Kristo abhen atú Masidónia bátónj. ² Beyá besɔnɔri ebhen bó bághó, béka bǎbhɔn mamɔ tontó. Yẽ nɔ, bǎbhɔn beyá manák. Eka bǎbhɔn beyá ekɔn béchye akap keyĩnĩ nsem ndu békwak bo, yẽndu bǎchĩ ndũ beyá kechép. ³ Nchĩ ghati bhe be báchye mbɔ enyũ amɔ yap áɔn. Ne mpok báchyè, báchyè mbɔn echa enyũ amɔ ayap áɔn, mbɔ enyũ éfú bho anti. ⁴ Báchyé, mǎnik nɔkɔ bhese mmuɛt ndɔn ne ndɔn ne nti nenkem bé sɛnchĩe bó mbi mǎnkwák bo Mandem abhen bachĩ Yerúsalem. ⁵ Nkwó bho Masidónia bákú bacha enyu ene sékǎysi nyaka be bákway beka. Nnɛm enyĩn ane bɔ báyambi bákú chí be báchyé nepém enap nenkem ntá Mandem Acha. Báchyé ye mmuɛt ntá ye se nkwo ndu bekojo nkaysi Mandem. ⁶ Táytos anán abho besɔt bakap ntá yeka ndũ bekwak bǎchébhé bho. Eka séghátĩ ye yi be ampɛtnsem awu ankwak be mǎndɔk ambi menaɲa betikĩ berĩndu ebhen bǎbhó. ⁷ Bǎbhɔn yẽntikĩ enyĩn ndu mbi Mandem bǎcha. Bǎbhɔn neka ne Yesu erírĩ. Bághátĩ bho Mbok Ndĩndĩ ẽti Yesu sayri. Bǎrĩnĩ tetep Mandem. Báchyé nepém eneka nenkem ndu beka betik Mandem ne bǎkɔn bhese tontó. Ka yeka nkwo betik ndu bechye ne berĩndu ebhen beya becha.

⁸ Mpu rem nɔ chí be bǎbhɔn beka mbɔ enyũ ngátĩ bhe. Nchĩ ka chi be mǎndĩnĩ enyũ bɔ bǎchák bǎbhónj ekɔn ndu békwák. Nka chi be mǎmbón mbi betɔn be bǎkɔn bo bachak tetep. ⁹ Bɛ bǎbhɔn bǎrĩnĩ enyũ berĩndu ebhen Yesu Kristo Acha áɔn j bhese. Yẽndu yi ábhónj nyaka yẽntikĩ enyĩn, ayibhiri arɔp nchébhé mmu ẽti yeka be kechép eki kénka mǎmbák bo abhen bǎbhónj yẽntikĩ enyĩn besĩ Mandem.

¹⁰ Manié ama ndũ ndak ane chi be: Mmíe éyú, bɛ ké báyambi bechye akap, ne mbɔn be ké báyambi bebhɔn ekwak beka nɔ. ¹¹ Nanjá ye ká betik ebhen bǎbho mbɔ enyũ amɔ ayeka áɔn, be neka yweka ánkɔ enyumɔt ne ekwak beka mbɔ enyũ bátĩ ¹² Mbák mmu abhɔn nti béchye akap, Mandem áɔt enyĩn ene yi áchyé mbɔ enyũ amɔ yi áɔn. Apú bhɛp mmu áchye enyĩn ene yi ábhíkĩ bhɔn. ¹³ Mpu rem nɔ chí be mǎmféré ntu amuɛt bɔ bachak mǎmbay be anti. ¹⁴ Nchĩ yan chi be ndũ bǎbhónj tontó nene, mǎnkwak bo abhen bǎbhíkĩ bhɔn, be mpok bɔ nkwo bǎbhónj, mǎnkwak be ndũ mpok ane bǎbhíkĩ bhɔn. Enyu eyo be mankem bǎbhak sayri enyumɔt. ¹⁵ Echi mbɔ enyũ Ekáti Mandem éghátĩ bhese be,

“Mmũ ane ápókó beyá nenyíe enen néfú amfay ntá Mandem,

ānyie nyaka yēnyij kerōp,
ane āpókó chi mandú abhón enen nekwáy yi gbák.” *

Bátó Táytos ne mamæere bhi ntá bōnkwo abhen Kōrint

¹⁶ Nchí kaka Mandem be aká Táytos ámbón nkúbhé enyū nti enen me mbónj ndu bekwak bhe. ¹⁷ Puyé chi be aká beka enyij ene séghátí yi. Yimbōn anán abhōn ekwak bepet bétwō awu beghō be mankem. Èti yō, átwò ye nkwo ndú mmæet eyi. ¹⁸ Sétó manō achak nkwo ne Táytos. Nkwó bo Kristo mbanj enkem báriñí yi sayri èti betik ebhen yi akà ndu béghátí bho Mbok Ndíndí. ¹⁹ Ne ndu berōn ambí, yi ke bakwó bho Kristo mbankem báyábhé bé anko noko ne bhese ndú betikí beríndu ebhen sékà. Sékà bho ndu nkwo enyu eyō bé sénchye Mandem kenókó ne bétōn be sebhōn nti békwak bho. ²⁰ Ndú sékò ndu nkwo, eyō epu chye mbi be mmu ankáysí be sébhōn bati apay. Sésòt mpok be yé mmu áké jì bhese beyinj enyū sékà ne beyá akabhé nkáp ane. ²¹ Séyàn chí beka enyij ene echí chak, puyé chí ndiere besí Mandem Acha, ke besí bho nkwo.

²² Sétó nkwo mómayese achák ne bhō. Sénanj semō yi ndōn ne ndōn, ndu beyá babhi, ne séghó be abhōn nti béka betikí Mandem. Néne, áchyé mmæet ndu beka bhō achá mbōn enyu esí mbōnyune abháká nti ne be tontó. ²³ Mbák chí Táytos, chí nti nkubetik awa. Akà betik ne me ndu bekwak be. Mbák chí bōmayese bachak abho, yéntikí mmu wap achi munto ndú ntí bakwó bho Kristo abhen bátó yi, bō bho báchyé Kristo kenókó. ²⁴ Ká yeka bakwó bho Kristo mángō kponoroj be bābhōn ekōn ne bho, ne be ntí achi ane sédèp awō anti èti eyeka besí bhap.

9

Mmu ane apí tontó āghem tontó

¹ Ntí apu ane mēsij be èti nekwak enen bābhónj bechye nkwo Kristo abhen Yerúsalem. ² Ndíñí be bābhōn ekwak bekwak ne ngátí nkwo Kristo abhen atú Masidónia èti yeka ndep noko awō anti be béka bōmayese mankem abhen atú Akáiya mánanj bātonjti mmæet ndu bechye nekwak te mmíé eyu. Ne betanj ebhen báfyé ndú ndak ane ndu ménýíkísi batí beyá bhap be mántōnjtí awap akabhé nkáp nkwo. ³ Ke nchí to bōmayese abhen ntá yeka ndu beka be nepá ane sèpányu èti eyeka ndú menyij ebhen áké bhak ndéndem. Ene, chí beka be mánkway bétōnjti mmæet ne ayweka akap mbō enyū ngátí bhō be chōn mánká. ⁴ Mbák ntwó awu ne mbōk bōnkwo Masidónia ené bābhikí re tonjti mmæet sayri, chōn mbōn beyá ntíanwóp mbōnyune ngátí bhó enyū nsiki nti ne bhe. Mbák émfákárí nō, ntíanwóp eneka néya mbōn néncha. ⁵ Ètiyo ke nkaysi ye be eri mfyé betanj be bōmayese mánjámbi mántwō awu mántonjti akap ane báfyé bariep bechye ke méntwō. Eri beka be akap wu ámbák chí ane áfù be anti, puyé chí enyij ene mányiere be nyiere mánká.

⁶ Báké ghakōntik be mmū ane apí mbwōt ane ábhikí ya, āghem mbwōt ane abhikí ya. Ke mmū ane apí beyá, āghem beyá. ⁷ Yéntiki mmu abhōn bechye akap chí mbō enyū yi aká nti bechye, puyé chí ne basémé anti, ne ékébhak chí mbō be bápuri yi puri, mbōnyune Mandem akōn mmu ane áchyé akap ne manják. ⁸ Ne Mandem abhōn betanj bechye bhe áfók ane aya acha be mámbōn yéntiki enyij ene échébhé be enyu ene éya encha kpát mánkway bekwak bo abhen menyij bechebhe bhō. ⁹ Echi mbō enyū Ekátí Mandem éřem be,

* 8:15 Yijí Esodas 6.18.

“Mmu Mandem achi awó fúú. Achyè bo abhen eyap epu keyiñi nsem. Berítí betik ebhi bépú nem.” ¹⁰ Chòñ Mandem mmu áchyè mbwòt ntá nkwanjanki ne ánychè nenyíe menyie anchye be nkwo mbwòt, anka yo anjá ancha, ne anka berítí betik ebheka mánchyè beyá mbwòt. ¹¹ Chòñ Mandem anchye bhe keném ndü yéntiki mbi be mánkwáy bechye tontó ne awó fúú. Ne akap ayweka wu ámfuet ntá yese angaka ntá bo abhen bätò wu ntá yap, ne ánka bó mánchyè Mandem bakak. ¹² Betik ebhen-ne báka békwák nkwo bo Kristo ndu menyu bepay. Békwák bó mámbòñ menyiñ ebhen bechebhe bhò ne békwák bó mánchyè Mandem beyá bakak. ¹³ Ndü bächémé nkáp ne bächyé bo bhò, bätòñ be bákoño tetep ane Mbok Ndíndí ane bárem be mánókó. Ndü bächye enyu yo ne awó fuu ndu bekwák bhò ne bo bachak, bo bághò ne bächye Mandem kenókó. ¹⁴ Ndu beròñ ambi, chòñ bó mánik nòko mmuet ntá Mandem éti yeka. Bábhòñ ekòñ beghò bhe mbònyune bághò beyá beríndu Mandem amuet yeka. ¹⁵ Sénkáká nókó Mandem ndü akap ane yi áchyé ane mmu apú kway berem enyü wu achi.

10

Pól áká mándíñi be yi achi münto tetep

¹ Membòñ Pól ke nchí ník be mmuet ndü nnyén Kristo mmu ábhónó ekébhénti ne neseptimuet. Chi me mmu mbòk bhò bárèm be mpok nchí ne bhe besí ne besí nchí rem kepi ne becháy, ke mpok mpu ne bhe nchí siñ be bekáti ne betanñi beyòñ. ² Nchí ník be mmuet be báké puri me be mbák bebébebe ne bhe mpok ntwó awu. Ndíñi be mbòñ bébhak bebébebe chi ne bo abhen bákáysi be séká menyiñ mbò bó mmik. ³ Yéndu séchí ndü mmiki ne sépú nu mbò bó mmik. ⁴ Menyiñi nenu ebhese puyé chi ebhen bakwáñwan. Mandem ke áchyè bhese bhò, ne bébhòñ betañ bechòñti bepok ebhen bómppap abhese bábhése. ⁵ Séchòñti netanányu ne yéntiki enyiñ ene été bechet bo mbi be báké riñi baraka Mandem. Sékém yéntiki enyü nkaysi mbò mükenòñ ane bákémé ebhínenu, ne séká yo ándóbhe ghok chi Kristo. ⁶ Mpok máñan bächye mmuet enkem ntá Mandem, chòñ séntòñti mmuet bétémsi yéntiki mmu ane átanñti ne Kristo.

⁷ Báríñi menyiñ ebhen beyiñi me chi amfay amfay. Mbák ye mmu aríñi sayri be yi achi nkoño Kristo, ándíñi be bese nkwo sechi bakoño Kristo mbò yi. ⁸ Yé embak chi be nchí dep awó anti tontó mandú ncha enyü mbónó beka éti betañ ebhen Yesu Acha áchyé bhese, eyò epu ka mbòñ ntíanwóp. Achyé me betañ ebho chi beka mángo, puyé beka mánkwèn. ⁹ Mbíkí yan embak mbò be mèsòt bekáti ebhen mèsíñ beka mámbòñ becháy. ¹⁰ Mbók bhò bárèm be, “Bekati Pól ásiñ betañ becha ne beyòñ ebhi bétòk mmu te anti, ke mpok yi achi ne bhese, apú bhòñ betañ ne apú rem yéñyiñ ene échwé bo anti.” ¹¹ Menyü bóbhò bábhòñ beríñi be menyiñ ebhen sésíñ ndü bekáti mpok sépú awu, bó ke séka chòñ mpok sébhak awu ne bhe.

¹² Puyé be sémò beyenti mmuet ne bo abhen bákák mmuet. Ke neyenti mmuet enap ne bati ndu betòñ be bácha bhò, nétòñ chi be bábhíkí bhòñ mbòñ keboñ. ¹³ Mbák chi bhese, sépú pányu encha enyu sébhónó beka. Séti bewenti chi ndü ndiere ane Mandem afyé be sénka séngwenti aré, ne be nkwo báchi ebhe eyese. ¹⁴ Sébhíkí kiñi ndiere ane Mandem afyé mpok séyambi sétwó ntá yeka. Bese babhòñ ke séyambi sétwó bhe ne Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo. ¹⁵ Sépú kiñi ndiere ane Mandem afyé ndu ebhese betik. Sébhaka nti chi be ndü neka eneka ne Kristo négò néndòk nòko chi ambi, chòñ betik ebhese nkwo nenti

enekā mėngo mėndək nəkō chí ambi. ¹⁶ Mbák echi nō, chōŋ sėnkway bėrōŋ bėghati Mbok Ndíndí amem bėtək bėchak ebhen yě mmu abhíkí re kũ bėtik aré, kėpányu ęti bėtik ebhen bō bákú ndũ ebhe mmu achak. ¹⁷ Kė Ekátí Mandem ęrēm bė, “Yě agha ane áyan bėpanyu, ámpányu ęti enyiy ęne Mandem Acha áká.” ¹⁸ Puyě mmu ane árēm ęrírí ęti mmuet ęyi kė Mandem Acha ásat ne maŋák, chí mmu ane Mandem árēm ęrírí ęti yi.

11

Pəl ǎrem be bėtik ebhi bėchi kėkúrí ne ebhen bōnto nsė

¹ Nchí nıkmuet bė mėnkepnıti ne me ndu nchí rem kėpı mbō echiŋtımu. Kėp ká nti ne me. ² Dıŋı ká bė nkōŋ bė ne mpabhamík ane Mandem. Nsot bė mbō ngosōŋ ane ábhíkí rıŋı mbakanen ne nnán mfyé barięp ne mmũ amot ane ábháy bhe. Mmũ wu chí Kristo. ³ Kė mbōŋ bėcháy bė bōfú bákway bėrwō bhe mbō enyũ Satan ásré nyaka bapı mı arwó İfa, ęnkũ nkaysı ayeka ampəkō bhe mǎngure ebhi, kėpere koŋo mbı Kristo ne nti nemot enen nėchi pėpėp. ⁴ Nchí rem nō mbōnyune echi mbō bhe mbák mmu atwō ntá yeka aghatı bhe enyiy, yě yi árēm chí ęti Yesu achak ane achi kėkúrí ne ane sėghatı bhe mėnyiy ęti yi, mėnoko noko. Ne yě árēm chí ęti ęfōŋó ęne echi kėkúrí ne ęfōŋó Mandem mmu mėnene bati ntá yi bákaka, ne yě árēm chí ęti Mbok Ndíndí ane achi kėkúrí ne ane mėnókó, mėnsore sot amō apay. ⁵ Mbíkí kaysı bė bo abhen bāsot bė bachi manem bōnto bacha me. ⁶ Ngufú mbíkí rıŋı bėrem kėpı, kė ndıŋı ęnyiy ęne nchí rem, ne sėnar ękũ bė mėndıŋı nō kponoroŋ ndōŋ ne ndōŋ, ne ndũ bėyá babhi.

⁷ Mpok ngátı bhe Mbok Ndíndí Mandem, mbíkí bhep bė nkáp. Nsėptımuet ntá yeka ndu bėkwak mǎmbak maném bo. Nkũ nyaka nō chí bėbá kė? ⁸ Nchí sot nyaka nkáp ntá bakwō bho achak ndũ bėkwak bhe. ⁹ Ne mpok nchı awu ne bhe nke bhōŋ nkáp mbíkí chyē yě mmu yweka esōŋori mbōnyune bati bōmayese abhen báfú atú Masidónia kė báchyē nyaka me nekwa. Mbíkí chyē bhe ntu wa bė mǎmpəkō wáwák. Ne enyu ęyō kė nchı bhak. ¹⁰ Ndũ tetep Kristo achi ne me, nchı rem bė yě mmu apú kway bėkũ me mbot bėdęp awō anti ndũ atú Akáıya ankem. ¹¹ Nchı kũ nō ndak yi? Chı bė mbíkí kōŋ bė kė? Wáwák! Mandem arıŋı bė nkōŋ bė!

¹² Ne enyiy ęne nchı kũ, chōŋ ndək ambi bėkũ yō, bė mkpōt bėkak bo abhen bārēm bė bákũ bėtik ebhap nkũbhē mbō enyũ mékũ ebha. ¹³ Mėnyũ bōbhō puyē bōnto abhen tetep. Chı bo abhen báyıbhırı mkpá, ne bárwō bho ndũ bėtik ebhen bō bákũ bė báchı bōnto Kristo. ¹⁴ Ndak ane apu ané maknkay. Yě chí mbōŋ Satan áyıbhırı mkpá ankũ mbō bė achi ángel ane bėdiéré Mandem bėghō yi amuet. ¹⁵ ępı yě enyiyı maknkay mbák bakũ bėtik Satan bákũ nkwo mbō bė báchı bo abhen bákũ mėnyiy ebhen bėchi chak besı Mandem. Ndũ ngwenti yap bábhōŋ chí nsáy bėtik ebhen bō bákũ.

Pəl adęp awō anti ęti besōŋori ebhi mbō mũnto Kristo

¹⁶ Mpet nchı rem bė, yě mmu áké kaysı bė ntı ábhíkí kway me amem. Mbák bákaysı nō, sot ká me enyu ene bákway bėghok enyiy ęne mmu ane ntı abhíkı kway yi amem árēm, bė menkwō ndep awō anti mandı. ¹⁷ Enyiy ęné mėrēm puyē enyiy ęne Acha aghatı me. Nchı rem chí mbō echiŋtımu. ¹⁸ Tėndu bėyá bo bápányu ęti mėnyiy ebhen bakwāŋwāŋ bāsot bė bėbhōŋ mėnwōp bė mǎngok nəkō nsé yap, bábhōŋ ye bėghok mėnyiyı tetep ebhen mbōŋó bėghatı bhe ęti mmuet ęya. ¹⁹ Bė bho báchı barıŋındak, báchōkō mǎngoko nəkō mėnyiy ebhen

bechiñti bho bārəm ne mañák. ²⁰ Báká bo abhen bábhàre bhe mbò basem ne mányie bhe nsem amot, ne mányiere be amik, ne báyiñi be fúú kpát bádèn be.

²¹ **Ɛ!** Mbíkí bhōñ nò chi betañ-ε! Fonjori ká me be mpú kɛ menyiñ ebhò ntá yeke.

Chōñ ndak ambi berem mbò echiñtímu. Yěntiki enyiñ ene ékɛ mmu ándep awò anti, me nkwo mèkwáy bedep awò anti ɛti enyiñ eyo. ²² Mbák bádèp awò anti bé báchi bo Hibru, me nkwo nchí mmu Hibru. Mbák báchi bo Ísraél, me nkwo nchí mmu Ísraél. Mbák báchi bebhàrébhò Abraham, me nkwo nchí ebhàrémə Abraham. ²³ Mbák báchi bò betok Kristo, me nchá bhó. [Nchí rem mbò ebhokori mmu.] Nkɛ betik nchá bó mankem. Nchwe kenōñ ndōñ ne ndōñ ncha yěntiki mmu, mántem áyá acha, ne ndōp kékwót begu ndōñ ne ndōñ. ²⁴ Bo Ísraél mánanj bádèp me nnet ne ékpa ndōñ esá nsem nekú ne enwi. Bákɛ nò ndōñ etay. ²⁵ Bò Rom bádén me ne ékpa kenōñ ndōñ érát. Bo bátémti me ne batay ndu beway ndōñ amot. Achwi abet anyén ne me ndōñ érát. Achwi árákátí amem manyu ékɛ ngókónyem ndú beti mémot ne nywop némot.

²⁶ Mfórí newú beyá mpok ené méréñ nekò. Mfórí newú amem manyén ane ájwí ágbóko, mfori newú amò betañti baghép ne amó batí bo Ísraél ne abhen bápú bo Ísraél. Mfórí newú amem betok begho, ne amem baso, ne amem manyu ne amó bōnkwo abhen betábhá. ²⁷ Nnánj nkɛ betik, nsōjori mmuet beyá mpok nke kway bebhàre kenó, ne nchókó nsay nke kwáy bebhōñ yé manyièp menyu ne nenyíe enen nékwáy me, ne mbúép ákók me ndu mbíkí bhōñ nden bekuti mmuet.

²⁸ Besōjori bechak béchí ke mbíkí pere yan berem ɛti besōjori yěntiki ewak. Puyé chi ndiere menyiñ ebhen. Mbōñ beyá basémé beyiñi enyu ené bēka bakwó Kristo báchi. ²⁹ Agha ákway bebhōñ békwéné ke ékebhak ntá ya mbò be me ke mbōñó bekwéné ebhò? Agha bákway bekɛ yi ankwen ndu bebá ke ntí kedu me amem ne beběnti?

³⁰ Mbák mbōñ bedep awò anti chōñ nkɛ nò chi ndu menyiñ ebhen bétōñ be mbíkí bhōñ betañ. ³¹ Mandem Mmu achí Chi ntá Yesu Acha arinjí be mpú sènze.

Bakak ámbak ne yi ngwenti ti. ³² Mpok nchí etok Damáskòs, Góbbhanò ane mfo ngo Aretas afyé, áchye eyōñ be batémé nenu mambabheri nòkò nyūbha ané etok enyu ene bò bákway bekem me. ³³ Ke bōnkwo bákɛ nchwe amem ekay ene báséré nnik are bátó ndu mbok ane achi ankok, básébbe me amik, mbwe.

12

Pól ádèp awò anti mbōnyune abhōñ nti ne bōnkwo Kōrint

¹ Mbōñ berōñ ambi bedep awò anti yěndu nsáy ápú aré. Ke dō ká ngati bhe ɛti kenó amik anti fúú, eken ngó ne menyiñ ebhen Yesu Acha ákú me ndiñi. ² Ndíñi mmú ane achi nyaka nkoño Kristo. Egháká mamié byo ne anwi echōñ ene Mandem ásré yi te amfay. ³ Mpet nchí rem be ndíñi be Mandem asot nyaka mmu wu árok Paradays* ne yi, ke chí ndu efóñó ke chí ndu nkwo mmuet a, mbíkí ríñi. Mbōñ Mandem ke arinjí. ⁴ Aré, aghók menyiñ ebhen mmu ábhíkí bhōñ beghati bho enyú bò bechi, ne mmu apú kway mbōñ berem enyú bechi. ⁵ Mbōñ bedep awò anti ɛti mmu wu, ke mpú kɛ nò ɛti mmuét eya. Nchi dep awò anti chí ɛti menyiñ ebhen bétōñ be mbíkí bhōñ betañ. ⁶ Yé embak chí be nchí yan bedep awò anti mpú bhak echiñtímu mbōnyune nchí rem chí tetep. Ke mpú kɛ nò ndú mpú yán be yé mmu ánkáysí be ncha enyú mmu ene yi ághò ne ené yi ághòk mērem be nchí.

⁷ Ndu bekɛ be nké pányu ɛti beyá menyiñi maknkay ebhen yi ákú mendíñi, áchyé me esōjori. Mbák mbò mmu ane báfyé yi nsé amuet. Esōjori eyo ebhak

enyiñ ene Satan átó be ényíéré me amik, énkaj me nke pányu. ⁸ Nnik Yesu Acha mmæet ndon érat be yi amfere me esonjari ene amæet. ⁹ Ke akeme me be, “Berindu ebha békway ne wə mbonyune betaj ebha bétaj kponjoraj chi amæet bo abhen mmæet apú bho.” Ndu echi yé nɔ, chon ndok ambi bedep awó anti ne manjak éti mbíki bhon betaj, be betaj Kristo mémbak ne me. ¹⁰ Eti Kristo, nchi ye manjak be mbíki bhon betaj, ye básokoti me sokoti, ye menyiñ betanja taj ntá ya, ne ye nchi bhon nenyok menyu ne menyu, ne ye báchyé me chi besonjari. Echi nɔ mbonyune mpok ane mbíki bhon betaj ke nchi taj sayri.

Pól abhon nti ne bɔnkwo abhen etak Korint

¹¹ Ndem kepi mbɔ echintimu. Bɛ ké bápúri me nkɛ nɔ mbonyune, be ke bábhonjɔ beghati bho enyú mmu me nchi. Yendu mpú yenyiñ, bonto abhen báyon nɔ manyén ayap amfay bábhiki cha me. ¹² Mpok nchi awu ne bhe nkɛ menyin betaj be be nchi münto tetep. Mbón ekébhénti ne nkɛ menyinji makn kay menyu ne menyu. ¹³ Ndiere enyiñ ene mbíki kɛ ntá yeka ené nkɛ ntá bakwó Kristo bachak ncha chi be mbíki bhep bhe nekwa? Fonjari ká me ndú nefɔp enɔ!

¹⁴ Dini ká be nnán ntónji bétwɔ beghɔ bhe ndu ndon ene éjwí érat. Mpú bhak chon ntu ntá yeka mbonyune be ke méyan, puyé bakap ayeka. Echi nɔ mbonyune puyé mámbɔ ke babhonjɔ bebhare menyin ntá bachi ne manɔ bhap, chi bachi ne manɔ ke bábhonjɔ bebhare menyin ntá bɔbhap. ¹⁵ Chon mbon beyá manjak bechye yéntiki enyiñ ene mbónjɔ, yé chi mmæet eya, ndu bekwa bhe. Ndú ekon eya ne bhe égó éndok noko chi ambi, eyeka ne me émay noko may ke?

¹⁶ Sayri sayri, báká ne me be mpok ntwɔ awu, mpú sot nyaka menyin ntá yeka, yé nɔ mbok bárem be nchi mmu betábhá, ne be nchi sot menyin ebheka ndu ngwáy. ¹⁷ Ndú nkwo bho abhen ntó ntá yeka, ye amot ábhiki sot nnyén ena berwɔ bhe. Epú nɔ ke? ¹⁸ Nnik nyáka Táytos ne mómáyese be mántwɔ awu ntá yeka. Atwɔ noko asot menyin ebheka ndú ngwáy ke? Me ne Táytos sébhon chi nkaysi amot. Pú nó? Bese ne yi sébhon chi ekakáneko émot. Pú nó?

¹⁹ Abhen ekon, bákáysi be ndu mpok ane nkem sérém menyin ebhen chi ndu bétáná mmæet ntá yeka ke? Wáwák! Sérém chi enyú Kristo áyan be séndem ne besí Mandem. Sékú yéntiki enyiñ chi be mánséné ndú mbi Mandem.

²⁰ Mbón becháy be ngufú mpok ntwɔ awu beghɔ bhe nchi kway betemeri bhe ndu nte ane mbíki káysi betemeri bhe, ne be nkwo mángɔ be mpú ndu nte ane bákaysi beghɔ me. Ngufú, nchi kway betemeri bhe ndú bágwá, ne ndú bábhonjɔ mpabhamik ne bati, ne ndú echókónti, ne ndú májem menjémé, ne ndú báchonji manyén bati, ne ndú enanji, ne ndú epin bekáysi be bácha bati, ne ndú báké menyin táká táká. ²¹ Mbón becháy be nnán mpet ntwɔ awu chon Eta Mandem ánkɛ mbón ntánwɔp besí ebheka, ne mbak ndú nedí kebho éti beyá bɔ abhen bákú nyaka bebú ne bábhæet beka bepɔ menyin, ne epúsí, ne mányie bepá epusi.

13

Ndú ngwenti, Pól ayep bɔnkwo Korint batú

¹ Ndon ane ákú érat ene nchi twɔ beghɔ be báké ghokontik be Ekáti Mandem érem be mbák bo mándem be mmú ákú ndak, bábhonjɔ bétwɔ ne batísie bapay, mbák apu nɔ, barat. ² Mpok ntwɔ awu ndú nekɔ enen néjwí ndon epay, njep batú bo abhen bákú bebú ne bɔnkwo bachak mankem. Néne, mpet nchi semti bhɔ ené mpú awu nkúbhé mbɔ enyú nkɛ nyaka mpok ntwɔ awu be, mbák mpét ntwɔ, mpú rɔ bhɔ enyu eyɔ. ³ Chon nkɛ mángɔ berin menkem ebhen

bétòh kponoroh be nchí rem chi menyih ebhen béfú ntá Kristo. Apú kem be mbò mmũ ane ábhíkí bhòh betan. Atòh betan ebhi mpok áhí nenti eneka. ⁴Yèndu bágó yi ndũ ekotákátí mbò mmu ane abhiki bhòh betan, Mandem ákà yi apetnsem ndũ nepém. Bese nkwo sebhiki bhòh betan ndu sébháré mmuet ne yi. Ke ndu sétòk bhe, chòh sémbòh nepém ne Kristo ndũ betan Mandem.

⁵Chák ká mmuet beghò mbák, ndũ ekakáneko eyeka, bákòhò menyih ebhen mánókó. Yihí ká mmuet. Mbák epu nò, nó bákwen nemò. ⁶Nókó ká be chòh mángò be sebhiki kwen nemò. ⁷Sénìkmuet ntá Mandem be báké kà nefwòp. Sépù kà nò chi beka bo mángò be séhí chak. Séyáh chi be mámbák chak, yèndu bákway beyih; bhese mbò bo abhen babhòhò bekwéné. ⁸Yè embak yi, sepù kway beka enyih ene échet tetep mbi. Sékè chi enyih ene ekà tetep ane Mbok Ndindí ándókó nókó ambi. ⁹Sébhòh manák mbák bàtan, ye émbak chi be sebhiki tan. Sénìkmuet ntá Mandem be neka eneka néngó nenjwi pòot. ¹⁰Nti ane nchí sih ekátí ene ntá yeka ambi ambi chi be mpok ane mètòwò chòh awu, nkésòt betan ebhen Mandem áchyé me mbak bebèbebe ne bhe. Mandem achyé me bhò chi beka mánte ndũ neka eneka, puyè chi beka mánkwen.

¹¹Bòma, beròh ndũ ngwenti, ghók ká maníe ma, mánchòkò sayri. Nyuré ká ekakáneko eyeka, mámbak eyòh émòt ne bati. Bák ká sayri ne bo báchák. Mbák mánkà nò, chòh Mandem mmu ákòh bhese ne áchyé bhese kpák, ambak ne bhese, ambak ne bhe. ¹²Kaká ka bati sayri mbò bo Mandem. ¹³Bònkwo mankem abhen báchí fá bátò nkwo bhe bakak. ¹⁴Yesu Kristo Acha ántòh be beríndu, ne ekòh Mandem embak amem bati yeka, ne eyòh émòt ene Efòhò Bedyere áchyé embak ne be mankem.

Ekáti Pǎl ntá Nkwǎ Galéshia

1 Me Pǎl münto Yesu Kristo ke nchi síj ekáti ene. Puyě bakwǎñwanj ke báýábhé me, ne puyě nkwǎ ke átó me. Chi Yesu Kristo ne Mandem Etayese mmu akw Yesu ampentsem ndu nepém. 2 Nchi síj ntá yeka bǎnkwo abhen atú Galéshia, ne bati bǎnkwo abhen báchí fá ne me bachem ne me béto be bakak. 3 Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántǎñ be berǐndu, mánychye bhe kpák. 4 Yesu Kristo achyé nyaka mmuet éti bebú bhese ndú mkpáká mmik bebú ane echǎñ. Akw nǎ békǎñ nkaysi Mandem mmu achi Etayese. 5 Yi ke bo mankem bábhǎñjǎ béchyé kenókó gwenti ti. Amen.

Mbok Ndíndí amot ke achi

6 Echí me maknkay bé bátiñ bǎrǎ Mandem mmu ábhíñjǎ be éti berǐndu Kristo be mambák bǎbhi, ne bǎrǎbhé koñj chí Mbok Ndíndí achak. 7 Puyě chi mbǎñ be Mbok Ndíndí achak achi, ke mbǎk bo báfyé bhe ebyǎk anti ne báýañ chí béyibhiri Mbok Ndíndí éti Kristo ndú enyíñ echak. 8 Ke yě embák chí bese, yě chí ángel ke ághátí bhe mbok ane áchí kekúrí ne ane séghátí bhe, eyak embak ne yi. 9 Mbǎ enyú sǎnánj séghátí bhe, mpet nchi ghati bhe be yě agha ane ághátí bhe mbok ane áchí kekúrí ne ane séghátí nyaka bhe, máńókó, eyak embak ne yi.

10 Nchi yañ ne chí be bo mankak me ke? Wáwák! Mandem ké měyañ ánkák me. Nchi yañ chí bé bo mambǎñ manák ne me ke? Mbǎ mbuét chí mmu ane nchi yañ be bo mambǎñ manák ne me, mbǎ mpú mmǎbetok Kristo.

Mbok Pǎl afu nyaka chí ntá Kristo

11 Bǎma, díñj ká be Mbok Ndíndí ane ngátí bhe abhíki fu ndú nkaysi bakwǎñwanj, 12 abhíkí fu ntá nkwǎ, ne yě nkwǎñwanj abhíki tǎñ me. Mbǎñ Yesu Kristo ke ákú mendíñj yǎ. 13 Bághok enyú nepém ena nachi nyaka mpok mékǎñj bepiñj bo Israel, bághók ndu nchi chyé nyaka bǎnkwo Mandem beyǎ esǎñari, nnu nǎkǎ be nnánj nkwǎ wap. 14 Nchi nu nyaka tontó békǎñj bepiñj abhen bachímbi bha. Ne nchi koñj nyaka mbi Mandem bo Israel ne nti ena nenkem, kpát ncha bo Israel báchákw abhen ekaká nebhe eya.

15 Ke Mandem anánj ayap nyaka me te ndú mpok ane bábhíkí re bhe me. Ayap me éti berǐndu ebhi, abhíñj me be mbak mmǎbetok ayi. 16 Abhǎñ manák bekú mendíñj Mǎywi, be mbǎñ mbi beghati bho Mbok Ndíndí éti Yesu ntá bo abhen bápú bo Israel. Akw nǎkǎ nǎ, mbíkí rǎñ ntá yě mmu be anchye me manie. 17 Yě chí Yerúsalem mbíkí ko ndak beghǎ bo abhen báýámbi bebhak bǎnto ke métwǎ ansem. Ndǎkǎrǎñj téé atú Arébia, ke étáré nǎkǎ, mpetnsem Damáskǎs.

18 Éfuéré nǎkǎ mamié arat, ndak Yerúsalem beghǎ Píta. Mbak ne yí ndu manywǎp nekú. 19 Nke ghǎ yě münto achak are, ébhíkí fuét Jems, manǎ sense Acha. 20 Enyíñ ene mésiñj ntá yeka echi tetep. Mandem aríñj be mpu sene. 21 Mfá nǎkǎ Yerúsalem, ndok nkó atú Síria ne atú Silísha nkwǎ. 22 Bé bǎnkwo Kristo atú Judéya bábhíki re ghǎ nyaka me ne amík. 23 Bághok nyaka ghok menyíñj ebhen bo bǎrǎm éti ya be, “Mmú nyaka áchyé bhese esǎñari, arǎbhe ghati chí bo be mbák mmu ásíkinti ne Yesu Kristo, Mandem ápeme yi, ené

nkúbhé nesikínti ne Kristo ke yi ánu nyaka béchón̄ti.” ²⁴ Eká bo bare bití Mandem éti ya.

2

Pól atemeri bõnto abhen Yerusalem

¹ Éfueré nókó mamié byo ne anwí, mpet nkó ndok Yerusalem ne Banábas. Nsot Táytos sérók ne yi. ² Ndok mbó enyü Mandem aká nyaka mendín̄jí be mbõñ bérõñ aré. Ngáká nókó are, me ne bõbati séchókó ansem ansem, nka bõ mándín̄jí Mbok Ndíndí ane méghàti bo abhen bápú bo Israel. Nka nõ be betik ebhen mëkà ne ebhen mbáét beka beke bhak ndéndem. ³ Táytos mmu ákò ne me abhak mmu Grik. Yé nõ, báke te mbõñ kákáti be mánsiép yi. ⁴ Ke bõ nse bachwe ndu nkwo bakoño Yesu ansem ansem mánjaña nõkò be mansyer yi. Mánõne báchwe ndu nkwo ywese ndu begho enyu sébhõñ ngangan amfáy bebhé bo Israel, ndu sebhare mmæet ne Yesu Kristo. Báyan̄ nyaka be sémpétense ndu kesem antene bebhé bo Israel. ⁵ Séke chye bhõ mbi ye mandú. Séke yán be bõ manchõñti tetep ane Mbok Ndíndí, tẽndu bábhõñ bérõñ ambi menoko yõ. ⁶ Mbák chí bo abhen báyábhé bé mámbák bõbati ntá bõnkwo, betan̄ ebhap bebhiki bhõñ yényin̄ beka ne me. Mandem apú tõñ kériñámik. Bõ bábhíkí tõñ me yényin̄ ekò mémáka ndü Mbok Ndíndí ane méghàti bhõ. ⁷ Bághó be tetep, Mandem ke afyé Mbok Ndíndí amõya be ngati bo abhen bápú bo Israel, nkúbhé mbó enyü yi aká ne Píta be yi angati Mbok Ndíndí ntá bo Israel. ⁸ Nkúbhé mmu ane áchyé Píta betan̄ beka betik ebhen ntá bo Israel, ke áchyé me nkwo betan̄, beka bõ ntá abhen bápú bo Israel. ⁹ Jems ne Píta ne Jõn báchí nyaka mbó bekwap nenti bõnkwo. Bághó nõkò bé Mandem afyé betik ebhen amõya tetep, bákáka me ne Banábas ne amó ndu bétõñ bé besé ne bhõ sechi eyõñ émot. Séka ne bhõ bé me ne Banábas sebhõñ bérõñ ntá bo abhen bápú bo Israel ne Mbok Ndíndí, bõ mándok ntá bo Israel. ¹⁰ Enyin̄ émot ke baghati besé, nõ chi be, seke ghõkontik bechye nõkò nekwaq ntá bachébhébhõ abhen Yerusalem, nkúbhé ényin̄ ene echi nyaka me anti béka.

Pól aji Píta amem etok Antiok

¹¹ Píta átwó nókó Antiok, nji yi besí bhi mbõnyune aká nyaka ényin̄ ene epu chak. ¹² Mpok yí áyámbi átwó, are nyié nenyié ne bo abhen bápú bo Israel. Ke bo abhen Jems áto bátwó nõkó, abho beya mmæet ansem, akepere nyié nenyié ne bo abhen bapu bo Israel, ndu áchay nkwo bo abhen bárèm be babhõñ besyer yéntiki nkoño Yesu ane apu mmu Israel. ¹³ Bo Israel bachak abhen báchí bakoño Yesu babho beka betábhá mbó Píta, enyu ené, yé chi Banábas nkwo aká enyumot mbó bhõ. ¹⁴ Ke ngó nõkó be bápú kò ndõñ amot ne tetep ane achi ndu Mbok Ndíndí, mfate ngati Píta besí bhap mankem be, “Mbák wõ mmu Israel òkù mbó mmu ane apu mmu Israel, ndaká yi ónù beka bo abhen bápú bo Israel mámbák mbó bo Israel?”

Neka enen mmu abhõño ne Yesu ke néka mámpeme yi

¹⁵ Besé babhõñ séchí bo Israel, bõtayese nkwo bo Israel. Sépú bo abhen bápú bo Israel, bõ bhõ bo bárèm be báchí bõ bebá. ¹⁶ Yé nõ, besé bo Israel sériñi be puyé bebhare bebhé bo Israel ke áka mmu ambak chak besí Mandem, chi besíki ntí ne Yesu Kristo. Yé chi besé sénókó Yesu Kristo be Mandem ansot besé mbó bo abhen bachi chak éti neka enese ne Kristo, puyé chi éti sébhare bebhé. Echi enyu eyõ mbõnyune, bebhare bebhé apú ka yé mmu ambak chak besí Mandem. ¹⁷ Mbák ndu séyan̄ bebhak chak besí Mandem ke sébharé mmæet

ne Kristo, ke émfakari be bese babhōn sékà bebá, nō Kristo áto bhese ndú bebú ke? Wáwák! ¹⁸ Ke mbák mpétense ndú menyin ebhen nnán ndó, nō nchí mbōn mmu bebú. ¹⁹ Mbák chi me, beyin; bebhé Moses ndap chi ngú, mbonyune bebhíki pere bhōn yēnyin beka ne me. Éfákári enyu eyo bé mbák nepém besí Mandem. ²⁰ Bágó me ndú ekotákátí ne Kristo. Néne, nepém ena fá amik puyé ena, chi énen Kristo mmu achi ne me. Ne nepém ena néne chi enen Mmō Mandem mmu akon me, achye nepém eni éti ya ndu mbōn neka ne yi. ²¹ Mpu sot berindu Mandem mbō be bépú yēnyin, mbonyune mbák mmu ábhák chak besí Mandem chi ndu yi ákonō bebhé, nō newú Kristo agu néchi ndéndem!

3

Bē bo Galéshia, bechiñti bho

¹ Bē bo Galéshia, bechiñti bho! Agha ányíe bhe ne erem aka máném ebhi? Pú nka bárin; Yesu Kristo mbō be ntōn be kponorōn ndu yi ágú amfay ekotákátí? ² Dó ká mēp be enyin ene émot. Mandem achye bhe Éfónó Bedyere chi éti bábhūre bebhé ke chi ndu bághókó Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ne mánókó? ³ Ndu báre chiñti nō? Bábhō bekonō Kristo ndu betan Éfónó Bedyere, néne, barōbhe yan béwénti chi ndú betan ebheka babhōn ⁴ Beyá besōñri ebhen bághō éti Mbok Ndíndí mémbák ndéndém? Mbíkí ka be bechi nyaka chi ndéndem. ⁵ Mandem mmu áchyé Éfónó Bedyere ne ákà menyin; maknkay nenti eneka, ákà nō chi éti bábhūre bebhé Moses ke? Ke chi ndú bághókó Mbok Ndíndí ne mánókó? ⁶ Echí mbō enyū Ekátí Mandem érem be Abraham anókó nyaka Mandem, ne éti eyo, Mandem asot yi be achi chak besí bhi. ⁷ Séghó ye be bo abhen bábhōnō neka ne Mandem ke báchí bebhárébhō Abraham. ⁸ Ne Ekátí Mandem enan erem nyaka tesáy bé chōn Mandem anka bo abhen bápú bo Israel mámbak chak besí ebhi mbonyune bábhōn neka ne yi. Ekátí Mandem épet érem be Mandem aghati nyaka Mbok Ndíndí ntá Abraham be, “Éti ye, chōn njet manérékere bhó mmik ankem.” ⁹ Nō ke echí be Mandem áyet yēntiki mmu ane ábhōnō neka ne Kristo, nkúbhé mbō enyū yi áyéré nyaka Abraham ndu yi ábhōnō neka ne yi.

¹⁰ Mbák chi bo abhen bákaysi be bebhūre bebhé bo Israel ke ákà bo mámbák chak besí Mandem, eyak echí ne bhō, nkúbhé mbō enyū Ekátí Mandem érem be, “Eyak echí ne yēntiki mmu ane ápú bhūre bebhé menkem ebhen béchí amem Ekátí Mandem.” ¹¹ Néne, echí kponorōn be yé mmu ápú kway bebhak chak besí Mandem éti yi ábhūre bebhé. Ekátí Mandem érem be, “Mmu ane achi chak besí Mandem éti yí ábhōnō neka ne Kristo, ábhōn nepém.” ¹² Bebhé bebhíki bhōn yé enyin beka ne neka enen mmu ábhōnō ne Kristo. Ébhé Moses érem mbō enyū basin; be, “Mmu ane ábhūre bebhé, ábhōn nepém éti yō.” ¹³ Kristo aku bhese aféré ndú eyak ene echí ne bo abhen bápú bhūere bebhé menkem. Aka nō ndu ásré ntemsi bebú ebhese. Ebhak mbō enyū Ekátí Mandem érem be, “Eyak echí ne mmu ane ágú ndú ekotákátí.” ¹⁴ Yesu Kristo aka nō be áfók ane Mandem afyé nyaka bariēp bechye Abraham, ámbák ne bo abhen bápú bo Israel, ndu bábháré mmæt ne yi, ne bé Mandem anchye bese Éfónó Bedyere nyaka yi afyé bariēp béchyé éti neka enese.

Ébhé éyú yibhiri bariēp Mandem

¹⁵ Bōma, sēnsot erin ndu nepém enen bo abhen fá amik. Mbák bo bati apay manka beka enyin, mányu nku, yé mmu ápú kway beway nku yō, ne mmu ápú kway memaka enyin echak aré, tēndu manyu nku. ¹⁶ Nō ke echí ne nku

ane Mandem anyũ nyaka ne Abraham. Mandem afyé Abraham ne ebháre móywi bariép. Ekáti Mandem epú rem be Mandem afyé nyaka yi ne bebháre bõbhi bariép, betan be báya, ke ntá yi ne ebháre móywi, betan be chi amat. Ebháremõ wu chí Kristo. ¹⁷ Enyinj ene méyàn mánjwimem chi be Mandem anan anyu nyaka nku ne Abraham, ke éfuéré nókó mamié besa esa nsem amat nsem byo, achye bo Israel ebhé. Bebhé bho bebháki bhõj yé betan ndu beway nku ane Mandem anyu ne Abraham, be bariép amen yi afyé nyaka ake pere téé. ¹⁸ Mbõ Mandem áchyé bo akap chí éti bábhàre bebhé, mbà apú kojo chí bariép ami ndu akap ane yi áchyé bo. Ke chí éti bariép ami ntá Abraham ke yi áchyé nyaka akap wu. ¹⁹ Ndu echi nõ, ndaká yi Mandem achye ye bebhé? Achyé bebhé be ménkà bese sendinj enyũ bebú bechi. Ne bebhé bebhõj nyaka bebhak chí ndu mandú mpok, menonj netwõ ane ebháremõ Abraham. Ntá yi ke Mandem afyé nyaka bariép bechye akap wu. Mandem achye nyaka bebhé ntá boàngel be mansõt mantwõ ne bho, nkwanjan abhak nenti Mandem ne bõ mmik. ²⁰ Berem be mmu achi nenti bho, átõj be bakwõ bho achi apay ane yi áté nenti enap. Ke mpok Mandem afyé bariép ntá Abraham, abhak chí aywinti.

Nti ane Mandem achye Bebhé

²¹ Eyo étõj be esõjõri échí nenti bebhé Mandem ne bariép Mandem ke? Wáwák! Mbõ bachye bo ebhé ené ékã mmu ámbõj nepém mbák ábhàre yõ, mbà bebhàre bebhé ákã mmu ambak chak besí Mandem. ²² Ke Ekáti Mandem érem be mmik nkem achi antene kesemé bebú. Echi ye be, ndiere bo abhen babhõj nekã ne Yesu Kristo ke bákway bebhõj menyinj ebhen Mandem afyé nyaka bariép bechye ntá bo abhen mánókó Yesu Kristo.

²³ Mpok apéré ghaka ane báká sérinjí be mmu abhõj besiki nti ne Kristo ke ambak chak besí Mandem, sechi nyaka antené bebhé, sébhak mbõ bo abhen báfyé ekerenõj. ²⁴ Bebhé ke béchí yé nyaka mbõ mmu ane ábhàbheri, ányure nõkõ bhese, kpaté mpok ane Kristo átwõ, be sénkwáy bebhak chak besí Mandem éti sésiki nti ne yi. ²⁵ Nène, ené sésikí nti ne Kristo bebhé bépú mbõ mmu ane ábhàbheri, anyure nõkõ bhese. ²⁶ Éti básiki nti ne Yesu Kristo, be mankem bårõp chí bõ Mandem. ²⁷ Yéntiki mmu ane bájwítí yi be ambat mmuet ne Kristo arõp chí mbõ Kristo, ndu asoré epinjí Kristo. ²⁸ Yé mmu achí chí mmu Israel ye apú, yé mmu achí chí nsem ye mómik, ye chí ngoré ye mbakanem, be mankem abhen babháré mmuet ne Yesu Kristo bårõp chí enyu émot. ²⁹ Ne ndu báchi bo Kristo, báchi ye bebhárébhõ Abraham, ne chõj mányié menyinj ebhen Mandem afyé bariép bechyé bebhárébhõ Abraham.

4

¹ Enyinj ene méyàn be mändinj chí be mmó ane ábhõjó ményié menyinj étáyi achi enyu émot ne nsem mpok yi abhàé chí mónkwen, yéndu menyinj étáyi menkem chí ebhi. ² Mpok yõ, bo báchák ke mánè yi, mambabheri nõkõ menyinj ebhi, kpaté mpok étáyi afyé ankwáy. ³ Nõ ke echi ne bese nkwo. Mpok sébháki rinj nyaka baraka Mandem, sébhák basem antené befõjõ ebhen bebhõjõ betan fá mmik. ⁴ Ke mpok ane Mandem afyé bariép ákwáy nõkó, ató Móywi be antwõ fá amik. Ngoré abhé yi, ne abhak antené bebhé bo Israel. ⁵ Atwõ enyu eyõ beku bo abhen bachi nyaka antené bebhé, be Mandem ansõt bese mbõ bõbhi. ⁶ Ne ndu bårõbhe chí bõbhi, Mandem ató Éfõjõ Móywi be ambak amem bati yese, ne yi Akwák bhese sembínj nõkó Mandem be, “Eta, Etaya!” ⁷ Mandem akã ye be bāpet bāpu basem, bårõp chí bõ. Ne tēndu yi asoré bhe be māmák bõbhi, chõj anchye bhe menyinj ebhen yi afyé nyaka bariép bechye bõbhi.

Pål ábhøj nti ne bo Galéshia

⁸ Mpok bábhíki re riñi Mandem, bábhak ndü kesemé menyin ebhen bechi chi bōmandem nsé. ⁹ Ke néne, ené mánañ báriñi Mandem, ne mbōñ enyini ené mbōñó berem chi be, néne, ené Mandem áriñi bhe, ná bákway bepet bebhak basem ntá befónó ebhen bebhōñ betañ fá amík, ené mbōñ betañ ebhap bépú yēnyin, ne bepú kway bekwak bhe? ¹⁰ Báyiñi eno nywōp, mánsot be nywōbhé negho. Mánjiñi awū ntañ, mánsot be ntañ agho. Mánjiñi ayō mpok, mánsot be mpok epá egho. Ne enō mmíé, mánsot be mmíé negho. ¹¹ Ndu bákà nō, mbōñ becháy mbōnyune echí mbō be betik ebhen nkā bekwak bhe bechi chí ndéndem. ¹² Bōma, nchí nik be mmæt be mámbák mbō me mbōnyune ndōp chí mbō bhe. Bábhiki ká me bebá. ¹³ Báriñi bé ndü ndōñ ane mbi, neme ke nekā ngati bhe Mbok Ndíndí. ¹⁴ Ne yēndu neme ena nechyē nyaka bhe beyá esōñori, bábhiki byak me. Báseypti me mbō ángel Mandem, mbō be nchí chí Yesu Kristo. ¹⁵ Ndü manywōp ayō, bábhøj nyaka beyá mañák. Yi éfákári ne mañák amen bábhōñó nyaka? Ndíñi sayri be yē ngati nyaka bhe chi be mámpróñóri amík ayeka máncyē me bákā nō. ¹⁶ Ndōp ye chi mūmpap ayweka ndu ngátí bhe menyin ebhen bechi tetep ke? ¹⁷ Bōbhō báká yēntiki enyini ndu beyibhiri bati yeka be mánkónó bhó, ke bábhíki bhøj erítí nkaysi. Báyan chi bekā mándo bhese mánkōñó bhō. ¹⁸ Mbák bátōñ ekōñ ne bati ane bebú bepu aré, mbák bákà nō ne erítí nkaysi, ká ka nó mpoknkem, puyé chi ndyere ndü mpok ane nchi ne bhe. ¹⁹ Bōbha, mpet nchí mbō ngōré ane áñōñsi, ne mpu rō beghok bebe kpáte mámbōñ epiní Kristo. ²⁰ Mbōñ nti bebhak awu ne bhe néne be ndíñi enyu nchí ghati bhe menyin ebhen, mbōnyune mbíki riñi mbōñ enyini berem.

Mmō Sard achi nyaka kekúri ne ane Hága

²¹ Ghatí ká me, be bo báyan be bebhé membōñ betañ amfay yeka, bápú ghok enyini ene ebhé érēm-e? ²² Ekáti Mandem érēm be Abraham abhōñ nyaka bōbabhakanem bati apay. Amōt abhak mmō nsem, achak abhak mmō ngōré ane ápú nsem. ²³ Bábhé mmō ngōré nsem mbō yēntiki mmu achak. Mmō ngōré ane ápú nsem, bábhé yi chi bekoñó bariēp Mandem afyé nyaka ne Abraham. ²⁴ Enyini ene efakari nyaka étōñ bhese be baghōré abhō bati apay bate ndü nku epay. Amōt afú amfay njie Sináy. Nku yō ate ndu ntí Hága, mmu abhé bō abhen báchí ndü kesem. ²⁵ Hága chi njie Sináy amem etók Arébia. Ne Hága até mbō Yerúsalem ane manywōp ane echōñ, mbōnyune achi nyaka ndü kesem ne bōbhi. ²⁶ Ke Yerúsalem ane amfay apú ndu kesem ne yi ke achi máyese. ²⁷ Echi mbō enyū Ekáti Mandem érēm be, “Wō, nkongōré, wō mmu opú bhe, bōñ mañák. Nnō ane ápú bhōñ bebé nebhe, kway ne mañák, mbōnyune ngōré ane báró ndu nebhay, bōbhi baya bacha. Abhen ngōré ane abhay nném.”

²⁸ Bōma, báchi ye bō Mandem chí mbōnyune Mandem afyé nyaka bariēp be chōñ mámbak bōbhi. Echí nkúbhé mbō enyū yi afyé nyaka bariēp be chōñ Abraham ambōñ Aisek. ²⁹ Nkúbhé mbō enyū echí nyaka mpok eyō, mmō ane bábhé mbō yēntiki mmu achak áchyè nyaka mmō ane bábhé ndü betañ Efónó Mandem esōñori. Enyu eyō ke echí néne. ³⁰ Ke Ekáti Mandem érēm be yi? Erēm

be, “Bók ngoré ane achi nsem ne móywi, mbonyune mmō nsem apú kwáy menyie menyin étayi ne mmō ngoré ane apú nsem.” ³¹ Bōma, bese sépú ye bō ngoré ane achí nsem, sechi chi bō ngoré ane apu nsem.

5

Bakoŋo Yesu báképerε bhak basem

¹ Kristo aféré bese ndū kesem be séképerε bhak basem. Tē ye ka kpiri ne bákεrō yē mmu ankū māmpetnsem ndū kesem. ² Ghók ká, me Pól nchí ghati bhe be mbák mánka be mansyep bhe ne nkaysi be eyo ékū mambak chak besí Mandem, nō enyih ene Kristo ákú ntá yeka epu yényih. ³ Mpet nchí semti be ye yē agha ane aka be mansyep yi abhōŋ bebhūere bebhé menkem. ⁴ Nkwō yweka ane bákáysi be bebhūere bebhé bo Israel ke ákū bō mambak chak besí Mandem babhōŋ berihí be báfap mmuet ne Kristo. Báferε mmuet ndū berindu Mandem. ⁵ Mbák chi bese, sébhaka nti be chōŋ Mandem ankū bese sembak chak besí bhi éti sésíkí nti ne Kristo. Enyih eyo ke sēnōŋ ndu betāŋ Efónó Bedyere. ⁶ Mmu ane ábhárε mmuet ne Kristo, ye basyep yi syep, ye bábhiki syep, eyo ebhiki bhōŋ yényih beku. Nném enyih chí be mmu ántōŋ be yi asíkí nti ne Yesu Kristo ndu yi ákōŋ bo. ⁷ Bákà nyaka sayri. Agha áchééré bhe mbi be báképerε koŋo menyih ebhen bechi tetep? ⁸ Puyē mmu ane ábhíŋí bhe ke afyé betāŋ be mánkū nō. ⁹ Mandu yís ákū fláwa ane bábáy ndū ete ánkó nkem. ¹⁰ Ndu sebhare mmuet ne Yesu Kristo Acha, diŋí ká sayri be bábhōŋ bekoŋo chí nkaysi aya, puyē achak. Mmu ane afyé be ebyok anti, ntēmsi Mandem ábhák ne yi, ye yi achi agha! ¹¹ Bōma, mbák chi me, mbō mbuét beghati bho be babhōŋ besyep mmu ke yi ambak chak besí Mandem, mbū bo Israel báchyé me esōŋori ndaká yi? Mbá mbok newú Yesu ndu ekotákátí apu chyε bo Israel esōŋori. ¹² Ntá bo abhen báchyé nō bhe esōŋori ndu báté be bábhōŋ besyep mmu ke ambak chak besí Mandem, méyāŋ be mámkpík mángak mmuet eyap. ¹³ Bōma, mbák chi bhe, Mandem abhíŋí be be báképerε bhak basem anten bebhé, ke nefere ane bafere bhe ndū kesem áké bhak enyih ene ékū mánkáysi be bákway beku menyih ebhen mmuet nkwá áyāŋ mmu ankū. Enyih ene bábhōŋo beku chi bekwak batí ndū ekōŋ. ¹⁴ Bebhé menkem bechem ndu ebhé émot ene epókō bō, ne yo erem be, “Kōŋ yēntiki mmu mbō mmuet ye.” ¹⁵ Ke mbák bákà chi mbō nyábhi ené énemti, endakati nōkō batí, sot ka mpok be báké bho beway batí.

Nkaysi nkwa apú enyumot ne ane Efónó Bedyere

¹⁶ Enyih ene nchí ghati ye bhe chi be dō ká Efónó Bedyere anja nōkō bhe mbi, ne báké kū chi menyih ebhen mmuet nkwa áŋwaka be yi ankū. ¹⁷ Menyih ebhen mmuet nkwa áŋwaka be bo mankū bérpú kō ndōŋ amot ne menyih ebhen Efónó Bedyere áyāŋ bo mankū, ne enyumot ke echi be menyih ebhen Efónó Bedyere áyāŋ bo mankū bérpú kō ndōŋ amot ne bebéptí menyih ebhen mmuet nkwa áŋwaka be mmu ankū. Menyih ebhen bepap bepū kō ekak émot, ne éti yo ke bápú kway beku menyih ebhen bábhōŋo nti beku. ¹⁸ Ke mbák Efónó Bedyere áyā bhe mbi, nō hápu antené bebhé.

¹⁹ Menyih ebhen mmuet nkwa átō mmu ankū bérpú bhese. Bechi chi bebú kebharé, ne bepō nkaysi ndu baraká kebhuere ne ménwáka ndū baraká kebhuere. ²⁰ Menyih bechak chí bekoŋo bōmandem nsé, ne baraká babú, ne bepap batí, ne bétánjá, ne mpabhamík, ne bebenti, ne nkaysi ane mmu abhōŋ chí ndyere éti mmuet eyi, ne békóre mmuet ndū bakwó, ne epih ákóré, ²¹ ne bebhōŋ amík abúabū ne batí, ne bekwen mmém, ne bepá ebhen bétō bo ndū epúsí, ne

menyinj bechak mbə ebhə. Nchi ya be batú mbə enyu esí bé, bo abhen bákə menyú menyinj ebhen bápú kway bebhəj nepém enen nebhiki bhəj ngwenti ne Mandem.

²² Ke epinj ené Efónó Bedyere áchyè mmu chi epinj ené ékà yi ambəj ekəj ne bati, ne ambəj manák, ne kpák, ne ekébhénti, ne berinti, ne ambón eríti nti, ne ambak mmu tetep, ²³ ne yi kebhak gum gum, ne nekémémæt. Yé ebhé epu ené ékan bo báké kə menyinj ebhen. ²⁴ Ne bo Yesu Kristo mánanj báferə nti ndú bebéptí menyinj ebhen bə mánwaka nyaka beka. Echi mbə be bágo mmæt nkwa ne menyinj ebhen yə áyàn mmu ankə ndu ekotákátí. ²⁵ Təndu Efónó Bedyere ke áchyé bese nepém enen sébhónó néne, sebhəj berə yi ambón betanj ndú nepém enese. ²⁶ Bəma, yé mmu ake yonj mmæt. Mmu aké yókə nti, ne mmu ake yinj nti ne amík abáabə.

6

Enyinj ene mmu apí ke yi aghem

¹ Bəma, be bho Efónó Bedyere achi ne bhe, mbák mángó ndú mmu akə bebá, kwák ká yi petii be ampentsem ndú mbi Mandem. Ne ndú bákə nə, sət ká mpok bə be babhəj báke kwen ndú nemo. ² Pəkó nókó ká batu bati. Mbák mánkə nə, nə bábhəre ebhé Kristo. ³ Mbák mmu akaysi be achi mungo, ené yi apú yənyinj, árwə chi mmæt. ⁴ Yəntiki mmu ánjiní menyinj ebhen yi akə, ne mmu ane akə sayri ánák ne mmæt eyi, kebhak be áyènti mmæt ne mmú achak. ⁵ Yəntiki mmu abhəj békə chi ebhi betik ebhen Mandem achye yi ankə.

⁶ Mmu ane bátəj yi Eyəj Mandem abhəj bechye mmu ane átəj yi aywi akóré beríti menyinj ebhen yi ábhónó. ⁷ Mmu aké rwə mmæt, yé mmu apú kway berwə Mandem. Enyinj ené mmu apí, yó ke yi aghem. ⁸ Mmu ane apí chi menyinj ebhen bechye mmæt yi manák, ághem chi newú. Ke mmu ane akə menyinj ebhen Efónó Mandem áyàn yi ankə ághem nepém enen nebhiki bhəj ngwenti. ⁹ Séké pəp ye beka beri mbənyune, mbák sebhiki ferə amó, mpok ánkway, chəj séngem eríti mbwət. ¹⁰ Ndu echi nə, yəntiki mpok ane sébhónó mbi, senkə yəntiki mmu beri, sayri sayri, bati bónkwə.

Bakak ne ngwenti manie

¹¹ Ghó ká beremé basinj amen nsóré besinj ekáti ene ntá yeka ne awó awa membəj. ¹² Bo abhen báyanj beka be yəntiki mmu ambəj manák ne bho ke báfyé betanj be mansyer bhe. Bákə nə ndu bápú yan be bo Israel mánychye bho esəjəri bé bághati bo bé newú Kristo ndú ekotákátí ke népeme mmu. ¹³ Bo abhen basyephe bho bápú bhəere mbəj bebhé menkem. Ke báyanj besyer bhe be mámpányu bé báchi bakojo bhap. ¹⁴ Ke Mandem akeka bé mpányu éti enyinj echak ébhíkifæt chi éti newú Yesu Kristo Acha ndu ekotákátí. Éti newú Yesu ndu ekotákátí. Menyinjí mmik berəp ntá ya chi mbə begú menyinj, ne me ndəp chi mbə ngú ntá menyinjí mmik. ¹⁵ Yé básyer mmu syep, yé babhiki syep, ebhiki bhəj yənyinj beka. Nném enyinj chi bé sembak bə bako. ¹⁶ Kpák ambak ne bhe, ntínsə Mandem némbak ne bə Mandem mankem abhen bákəj ebhé ekə ene. ¹⁷ Bebho echəj, yé mmu aképerə chye me esəjəri mbənyune berinj ebhen bechi me amæt bétəj be nchi mmu Yesu. ¹⁸ Bəma, berindu Yesu Kristo Acha mémbak amem bati ayeka. Amen.

Ekáti Pōl ntá Nkwō Efesós

Ekáti ene Pōl asínjì ntá bōnkwō abhen Efesós

¹ Mē Pōl, mūntó Yesu Kristo bekoŋo nkaysi Mandem, ke nchí sɪŋ ekáti ene. Nchí sɪŋ ntá yeka bo Mandem abhen bābhàre bariɛp ndū Mandem áchémé bhe ne Yesu Kristo. ² Mandem Etayese ne Acha yese Yesu Kristo mántōŋ be berindu, mánychye be kpák.

Enyu Mandem áyèt bese ndū sébhárémuet ne Yesu

³ Sémbítí Mandem Mmu achi Chi Yesu Kristo Acha ywese. Yi achyé bhesé yěntiki áfók ané áfù amfay ndū nebhuɛt ane yi achi Mfō aré, mbɔnyune ábhat bhesé ne Kristo. ⁴ Mandem ápéré ghoko mmik, anán ayap nyaka bhesé ndu áchémé bhesé ne Kristo, be sémbák nyáná, kebhón bekwéné besí bhi. ⁵ Ndu ákón bhesé, anán ati nyaka be sémfáét ntá Yesu Kristo sembak bōbhi. Aka nɔ bekoŋo enyɪŋ ene yi áti nyaka beka, ⁶ be sémbítí yi éti beyá berindu ebhen yi átonjé bhesé ndéndem, ndu ábháré bhesé ne Móywi mmu yi akɔŋ tontó. ⁷ Mandem aku bhesé ne manɔŋ Kristo aféré ndū kesem ndu ábháré bhesé ne Kristo. Ne afónórí bhesé ndū sépú bhueré bebhé. Aka nɔ bekoŋo enyū yi átonj bhesé beyá berindu ⁸ ebhen yi áre tɔŋ bhesé, aka nkwo be sémbón nerɪŋɪndak nenkem ne nejwɪmem nenkem. ⁹ Enyɪŋ ene yi áti nyaka beka ené sébhíkire rɪŋɪ nyaka, atí beka yɔ behuɛt ndu menyɪŋ ebhen Kristo áká. ¹⁰ Enyɪŋ eyɔ nɔ Mandem ati beka echi nyaka be mpok anán ánkway, yi áchem menyɪŋ menkem, ebhen amfay ne ebhen fá amik, amfyé amɔ Kristo. ¹¹ Mandem ákà yěntiki enyɪŋ mbɔ enyū yi áti beka. Ayap bhesé tentep ndu ákón nyaka beka nɔ, bé sémbák bōbhi ndū yi ábháré bhesé ne Kristo mbɔnyune yi ákà menyɪŋ ebhen yi áti nyaka beka bekoŋo menyɪŋ ebhen yi áyàn beka. ¹² Besé bho séyámbi bebhaka nti ne Kristo sebhɔŋ beka bo mámbítí yi éti keném eki. ¹³ Echi enyumɔt ne bhe nkwo. Mánán bāghok eyɔŋ ene echi tetep, ne chí Mbok Ndíndí be Mandem ápeme chɔŋ bhe, ne mánókó Kristo. Mpok ane mánókó, Mandem achye bhe Efónjé Bedyere mbɔ sebhan ndu betɔŋ be báchi bōbhi nkúbhé mbɔ enyu yi afyé nyaka bariɛp be áka. ¹⁴ Achyé bhesé Efónjé Bedyere mmu yi áchye bōbhi. Éti yɔ, sériŋɪ be Mandem áferé chɔŋ bese mankem bo séchi bōbhi ndū kesem. Ene éká bo báre bití Mandem ndū betan ebhi beyá becha.

Pōl ànìkmuet éti bōnkwō abhen Efesós

¹⁵ Tɛ mpok ane njámbi ngoko be básíkí nti ne Yesu Acha ne bé bákɔŋ bo Mandem mankem, ¹⁶ mbíkí rɔ bekaka Mandem éti yeka ndū mpok ane mēnìkmuet. ¹⁷ Mēnìkmuet ntá Mandem mmu ábhónjé betan menkem. Achi Mandem Yesu Kristo Acha ywese. Achi nkwo Etayi. Mēnìkmuet be yi anchye bhe Efónjé yi mmu ákà mándɪŋɪ Mandem mándɔk nɔkɔ chí ambi. ¹⁸ Mēnìkmuet be yi ánéne batí yeka sayri enyu ené báriŋɪ maném menyɪŋ ebhen bābháká nti are be chɔŋ yi anka ntá bo abhen yi ábhíní. Nchí yan be mándɪŋɪ beyá áfók ane yi afyé bariɛp ndu beka maném menyɪŋ ntá bo abhen bachi abhi. ¹⁹ Mēnìkmuet be mándɪŋɪ enyū betan ebhi beyá enyū ené sepɔ kway beyenti bhɔ. Beyá ndu bekwak bhesé bho sénókó yi. Betan ebhi bhɔ beyá tontó.

²⁰ Ne nkúbhé betan ebhen ke Mandem áká nyaka Yesu ápérénsem ndü nepém achokó ebhé awónem ywi awu amfay ndü nebhuet ane Kristo achi are mbo Mfo. ²¹ Aré, abhón betan amfay bōángel mankem ne bafō bhap, ne amfay yéntiki enyinj ene ébhónjō betan awu amfay ne fá amik. Abhōj betan amfay bafō mankem, abhen bakwāñwanj ne abhen bachi befónjō nkwo amfay bo abhen báchí ndü nepókómik enen mfay enen nétwō. ²² Afyé menyinj menkem amó yi be ndü áká yi mmu abhōj betan amfay yéntiki enyinj, ámbák münti ntá bōnkwo. ²³ Ne bōnkwo mankem báchí mmuet Yesu. Amuet bōnkwo ke bágħo berí Kristo menkem ne mbák chi Kristo, amuerē-yi ke bo bágħo berí Mandem.

2

Mandem áchyé nepém nekō ntá bo Kristo

¹ Ndü mpok ane afuéré ansem, báchí nyaka mbo bawú besí Mandem mbonyune bápú bhuerē nyaka bebhé Mandem éti beyá bebá ebheka. ² Mpok yō, bepīj ebheka bebhak chi ebhen bō mmik ne mánkojō nokō chi mfo befónjō bebábēbē ane, néne, abhōj betan ndü bepīj bho. Mfo befónjō wu ákēm batí bo abhen bátāñti ne Mandem. ³ Besē mankem nkwo sékà nyaka mbo bhō, sénkojō nokō chi bebéptí menyinj ebhen mmuet eyese ne batí yese áñwaka be senka. Ndü ntee ayeese yō, Mandem abhōj nyaka bechye bhese ntémsí mbo yéntiki mmu achak ndu ábé nyaka ntí tontó éti bebá. ⁴ Ke ntínso Mandem neya tontó. Atōj ye bhese chi ekōj eyi ene éyá échá. ⁵ Ne yé chi mpok ane séchí nyaka mbo bawú éti sepu bhuerē bebhé Mandem, yí aka sébhak nepém chéchem ne Kristo mmu ápérénsem ndü nepém. Bekōjō beríndu ebhi ké yi ápémé bhé. ⁶ Ndu Mandem ábháré bhese ne Yesu Kristo, yí aka sépetnsem ndü nepém ne yi. Ne aka séchókó ne Kristo amfay ndü nebhuet ane yi achi Mfo. ⁷ Aká bhese beyá berí enyu yō befuet ndü enyinj ene Yesu Kristo áká ndu bekwak bhese be séntōj bo abhen mpok ane átwō ansem enyū beríndu ebhi beyá tontó enyu ene sépú kway beyenti bho. ⁸ Mandem ápémé bhe éti beríndu bhi ne ndü bábhónjō neka ne yi. Abhíkí pemē bhe éti berítí menyinj ebhen bákū, chi akap ane yi áchyé bhe ndéndem. ⁹ Mandem abhíkí pemē be be bákū nyaka berítí betik. Yé mmu áké pá ye nnyu. ¹⁰ Séchí ye chí awō-betik Mandem. Aghókó bhese, abhat ne Yesu Kristo, bé sénká nókó chí berítí menyinj. Ne Mandem anán átōñti nyaka berítí menyinj ebhō ábháré ntá yese, be sénka nokō bhō.

Yesu Kristo aka serap chi mmu amot

¹¹ Bē bho bápú bo Israel, bāke ghokontik enyū báchí nyaka ndü mpok ane afuéré ansem. Bo Israel básyep bho, ne éti yō bábhñj; mmuet yap be, “Bo abhen básyephe bho ne bábhñj; bo abhen bápú bo Israel be, bo abhen babhíkí syep bhō.” * ¹² Báké ghokontik be mpok eyō bábhíkí bhōj nyaka yényinj beka ne Kristo. Bē kebhoj enyinj ne bábhak mankō ndu nkwo bo abhen Mandem áyábhé afyé bariēp éti menyinj ebhen yi áyāñ beka ntá yap, ke eyō ebhíkí yinj nyaka bhe. Bábhíkí bhōj nyaka yényinj ené bábhaka ntí aré mánōñ nokō fá ndü mmiki ne, ne be kerinj Mandem. ¹³ Bāsap nyaka nekō ne Mandem, ke néne, Mandem abhat be ne Yesu Kristo, áka mámbák kekwoñ ne yi befuet ndü manoj Kristo amen árónj amik. ¹⁴ Kristo yimbōñ áká bheseé bo Israel ne be bho bápú bo Israel be sémbák kpák ne batí. Mpap achí nyaka nenti enese mbo

* **2:11** “Bo abhen bábhíkí syep bhō”: Nnyén enen chí nnyén keyokó ndu betōj be bo abhen babhíkí syep bhō bapu pépép besí Mandem.

nkók ane ákóré bhese. Aféré mpap ayó mpok yi ágú, aká sérəp chi mmu amət. ¹⁵ Achónṭi betan ebhen bebhé Moses menkem. Mbək bebhé bebhak ṣti menyin ebhen bo babhəṅə beku. Bechak bekónə bepiṅitək. Akú enyuyə be bakwó bho apay andəp chi nkwo amət, nə chi, nkwo bo bakə abhen Mandem ábháré nē yi. Enyu eyó ké yi aká kpák ámbák nenti bo Israel nē abhen bapu bo Israel. ¹⁶ Aféré mpap nenti bakwó bho bho apay befaet ndú newú eni ndú ekotákáti. Aká bé bakwó bho apay mándəp chi nkwo amət, nē be bo Israel nē abhen bapu bo Israel, mambak eriri nē Mandem. ¹⁷ Atwó ye aghati Mbok Ndíndí ane árəm be kpák achi nē bé bho báchi nyaka nekə nesie nē abhen bachi kekwo. ¹⁸ Chi befaet ntá Yesu Kristo ke Efónó Mandem ákwak bhese nē be be sémbón mbi berəṅ ntá Eta.

¹⁹ Bé bho bapu bo Israel bāpet bāpú ye mankə, nē bāpú bo abhen báfú nekə nesie. Bárəp chí bō etək mbə bo Mandem bachak, nē bō nnerəkət Mandem ane áchí mbə efo émət. ²⁰ Bé nē bho báchi bekpəkó ntəp ebhen básóré báté eket eyó. Barémé kepinti nē bōnto Yesu báchí nebhuéréket enen bághókó báté eket eyó aré, nē Yesu Kristo yimbəṅ achi ekwap ene ékəm eket. ²¹ Yi aká bese bho sechi maṅókóket nyáná nyáná sébhāt mməet nē bati sayri enyu ene ekerákap éte sene nē égó bebhak nyáná ndú echi ntá Acha. ²² Nē ndú Mandem áchémé bhe nē Kristo, yí áká bábhāt mməet nē bōnkwo bachak mankem be be nē bho mámbák eket ene Mandem áchókə aré befaet ntá betan Efónó Bedyere.

3

Betik ebhen Pól áká ntá bo abhen bāpú bo Israel

¹ Mē Pól, mēnikməet ntá Mandem ṣti yeka bo abhen bāpú bo Israel. Nchi mūkenəṅ mbənyune nchi ghati bho Mbok Ndíndí ṣti Yesu Kristo ndu bekwak bhe. ² Nkáyisi be mánanə bághok ṣti betik ebhen Mandem áchyé mē ṣti berindu ebhi be nkə ndú bekwak bhe. ³ Atəṅ mē menyin ebhen béchí nyaka bhésé bhésé, ákú ndíni bho, mbə enyū nsini mandú ngáti bhe ṣti mbək menyin ebho. ⁴ Mpok bāpəy ekáti ene, chəṅ mánkwayə beghə be njwimem sayri ndú nkaysi Mandem ane achi nyaka bhésé bhésé ṣti Kristo. ⁵ Ndú mkpáká bho ane éfuéré ansem, Mandem abhíki kə bho mándini nkaysi yə, mbə enyū yi áká néne be Efónó Bedyere ántəṅ yə ntá bōnto nē barémé kepinti bhi, bō bho báchi nyáná ntá yi. ⁶ Nkaysi bhésé bhésé yə achi be bo abhen bāpú bo Israel bábhəṅ nkwo áfók ane bo Israel bábhəṅ, be bō bárəp chí mmu amət nē bo Israel nē be chəṅ mámbəṅ menyin ebhen Mandem afyé bariəp be ákə ntá bōbhi ndú yi ábháré bho nē Kristo. Befəet ndú Mbok Ndíndí ṣti Yesu Kristo ke bábhónó menyin ebho.

⁷ Mandem atəṅ mē berindu, asət mē be nká betik ebhi ndu beghati bho Mbok Ndíndí-nē. Aká nə ndú áchyé mē betan ebhi. ⁸ Təndu mbíki ghaka mbə yé mmu Mandem achak, yi atəṅ mē berindu, áchyé mē betik beghati bo abhen bāpú bo Israel áfók ane áfú ntá Kristo. Afók wu áya enyu ené mmu apu kway bejwimem ndú wu ankem achi. ⁹ Betik bechak ebhen yi áchyé mē chi be nká bō mankem mángó menyin ebhen Mandem mmu ághókó menyin menkem ábháré nyaka bhésé bhésé ndú mpoknkem ane áfuéré ansem. ¹⁰ Mandem aká nə be néne, befaet ntá nkwo Kristo, ántəṅ befónó bebúbebu nē bafə bhəp nə bábhónó betan amfay ndu nebhuəet ane Yesu achi Mfə aré enyū yi ábhónó nerinindak ndú yəntiki enyini ene yi ákə. ¹¹ Mandem áká mbə enyū yi áti nyaka tē mpok yi ábhíki re faet ntá Acha ywese Yesu Kristo. ¹² Ndu Mandem ábháré bhese nē

Kristo ne sésiki nti ne yi, sékway beron ntá Mandem ndu berem kepi ne yi, kebhon becháy ne kemakati be yi ághòk bhese. ¹³ Ndu echi nò, nchí ghati bhe be báké fere amò éti besonjori ebhen méghò éti yeka ndu bekwak bhe.

Pál ànikmuet éti nkwo Yesu abhen Efesos

¹⁴ Ndu Mandem ákú beyá menyin, nchí kwen besí Mandem Etayese ndú mēnikmuet éti yeka. ¹⁵ Yi afyé nnyén eni ndú maneréket ankem, awu amfay ne fá amik. ¹⁶ Yi atan acha ne abhon beyá áfók. Mēnikmuet be yi ankú batí yeka antan amem ndu betan Efónó Bedyere, ¹⁷ be Kristo ámbák amem batí yeka mpoknkem ndú básíkí nti ne yi, ne be mámbak mbò enòk ene bakan eyi áchwè amik sayri ne mbò eket ene été sené ndú ekon Mandem. ¹⁸ Enyu eyò, be ne bo Mandem báchák mankem bákway bejwimem be Kristo akon bhese tontó enyu ene mmu apu kway beyenti yò. ¹⁹ Mēnikmuet be mándíní ekon ene Kristo, yēndu sépú kway beriní yò enkem, bé mánkway berop chi mbò Mandem ndú epin eyeka.

²⁰ Mandem ákway beku encha menyin menkem ebhen sékway menikmuet be yi ankú ndú bekwak bhese, ne encha enyú ene sékway bekaysi be chon yi ankú. Akà nò ne betan ebhi ebhen békú betik amem nepém enese. ²¹ Bese bho sechi ndu Nkwò Kristo, bo Mandem ábháré ne Yesu Kristo, sénchíe Mandem kenókó. Ndú mkpáká bho enkem, mpoknkem. Amen.

4

Nkwò Yesu báchí mbò mmu amot

¹ Ndu echi nò, me Pál múkenon éti Yesu Acha, nchí semti bhe be ekakáneko eyeka émbák ene ékway ne bo abhen Mandem ábhíní be mambak abhi. ² Bón ká neseptímuet nenkem. Báké bhak gum gum ne bho. Bón ká ekébhénti. Tón nókó ká batí ekon, mánsot bho mbò enyú bachi. ³ Bón ká beyá ekwak ndu bekem nechemémuet enen Efónó Bedyere ákú mámbon befuét ndú kpák ane ágwòt bhe ne batí bò Kristo. ⁴ Bese mankem sechi ndu mmuet amot, sebhon chi Efónó Bedyere amot. Ne echi enyu émot nkúbhé mbò enyú enyin émot ke echi ene sébháká nti are, be Mandem abhiní bese be sembhon chon yò. ⁵ Acha amot ke sétók. Bese mankem sénoko chi enyin émot. Sébhon chi nejwiti nemot. ⁶ Mandem amot ke achi, ne yi achi Etayese mankem. Achí Mfo bóbhi mankem, áfuét ntá yese beku betik ebhi ne Efónó Bedyere achi ne bóbhi mankem. ⁷ Ke yéntiki mmu abhon ayi njenti akap kekúrí ane Kristo áchyé yi ndu beku betik ne wu. ⁸ Éti yò ké Ekáti Mandem érem be, “Mpok yi ákó te amfay, ásót ngémtáy bo abhen yi ákémé bé mankonjo yi, akore berítí menyin ntá bho.” ⁹ Ke enyin ene Ekáti Mandem érem be, “Yi ákó amfay”, eghati bhese be yi? Eyò èton bhese be anáná asep nyaka ndú etókó bawú. ¹⁰ Nkúbhé mmu ane ásébhé amik ke ákó kpát afuét nebu, be menyin menkem mémbak mbò enyu bebhon bebhak. ¹¹ Ne yi ke ákóré akap ntá bho. Ntá mbók, achyé akap bebhak bónto. Ntá bachak, achyé akap bebhak baremé kepinti. Ne ntá abhenefu, ane beghati bho Mbok Ndíndí, ne achyé mbók akap bebhak babhabheri. ¹² Kristo ákú nò be bo mankem abhen yi áchyé batí betik ayò, mánkwak bo Mandem be mánkway beku betik ebhi enyu ene mmuet Kristo atan andak nokó chi ambi. ¹³ Ndu echi nò, chon bese mankem sendok ambi menoko Mmò Mandem, ne ndu beriní yi enyu émot. Mbák séchí enyu eyò, chon séngo sènesene, ne sánaja bebhak mbò Kristo. ¹⁴ Séképere bhák bo abhen bachi mbò mósáchwi ane mpérényen édep énten ebhé émot, éndep énten ebhé echak mpok batonjò nse bárwò bho ne nsé

yap. Batónj nse bhò bákà bo manem ebhi ndu bákòño baraká nse ane bó bátón. ¹⁵ Enyìn ene sébhónj beka chi bekon bati, ne berem chi menyin ebhen bechi tetep eti Mandem be séngo noko ndü yéntiki mbi kpáte séndop chi mbo Kristo mmu achi ntí ntá Nkwò Kristo. ¹⁶ Yí ke áchém bóbhi mankem ndü nkwo amot be mámbák mbo mmu amot nkúbhé mbo enyü mmuet nkwa áchi ne manok ane áfánj byonómuet menkem bé mmuet ambak amot. Ne ndü mmuet nkwa, mpok yéntiki nebháérémmuet ákà ebhi betik sayri, mmuet ágò eriri. Enyu eyo ke echi ne bönkwò Kristo. Mpok bó bákón bati ne yéntiki mmu ákà ebhi betik sayri, bákwak bati mánséné ndü neka enen babhónj ne Yesu.

Bo abhen Mandem áchéme ne Kristo bábhónj nepém neko

¹⁷ Nchí ghati ye bhe ne nchí semti bhe ndü nnyén Acha be bábhiki pere bhónj bébhak mbo bo abhen bápú bo Israel. Bó bákón chi bepó nkaysi yap. ¹⁸ Báchi amem ejuri ne báfap nyaka bhò ne nepém enen Mandem áchyé, mbonyune bachi amík néménémé ndü nejwímem enap ne bágwót bati ayap amem. ¹⁹ Bábhíki bhónj ye mandü ntíanwóp. Báchyé ye mmuet ndü beka mbo yimbónj. Mkpá nko yo chí epin éko ene echi chak tetep besi Mandem, ne echi nyáná tetep. ²⁰ Ke be, puyé enyü eyo ke bátón bhe eti Kristo. ²¹ Ne mánanj batón be menyinj tetep eti Mbok Ndindí eti Yesu. ²² Feré ye ka esí mkpá ayeka ane áchyé nyaka be ebépti ekakáneko. Bebépti menyin ebhen mánwaka nyaka beka bérwò nyaka bhe ne ménchónjti noko batí yeka amem. ²³ Dó ká Mandem anká mámbak bó bakò ndü bati yeka be nkaysi yweka ámbák nko. ²⁴ Ne yéntiki mmü yweka abhónj béfyé mkpá nko ane Mandem aghoko, be ámbák mbo yimbónj. Mkpá nko yo chí epin éko ene echi chak tetep besi Mandem, ne echi nyáná tetep. ²⁵ Ndu echi no, dó ká baraká nse. Besé mankem séndem noko chí tetep ne batí, mbonyune sechi mbo bepókómuet nyáná nyáná ndü mmuet amot. ²⁶ Mbák mmu yweka abénti, áké rò bebénti bhi mento yi ndü bebá, ne áké bhúere bebénti anti ndü nywóp nenkem. ²⁷ Kéchyé ka Satan mbi bé ándwó mmu anká bebá. ²⁸ Mmu ane áchi ngép áképere ghép aghép. Mmu abhónj beka betik sayri ndü bekem nepém eni ne ndü bekwak bachébhébhò. ²⁹ Yé ebépti eyónj éké fu be anyu. Dem nókó ká chí menyin ebhen békwak bo mántan ndü mbi Mandem mbo enyü yéntiki mmu ábhónj bego. Mmu abhónj berem chí menyin ene ékwak abhen bágòk yi. ³⁰ Ne báké ka Efónj Bedyere Mandem ambon kesóti. Mandem achyé bhe Efónj Bedyere mbo erinj ene étón be báchi bóbhi ne be chón ananja beferé bhe ndü kesem ewak émot. ³¹ Dó ká nkaysi beyá mpar, ne bebénti, ne echoko-nti, ne bétáná, ne bechónjti manyén bati, ne yéntiki nkaysi beka bati bebá. ³² Tónj ká bati beri, mángò bhò ntínso. Ne fonjorí nókó ká bati mbo enyü Mandem áfuéré ntá Kristo afonjori bhe.

5

Epínj ené ékway ne nkwo Kristo

¹ Téndu báchi bó Mandem ne yi akónj be tontó, ñokó yeka epin eyi. ² Bábhónj bekonj bo ndü nepém eneka nenkem nkúbhé mbo enyü Kristo ákónj bhese ne áchyé nepém eni eti yese. Achyé mmuet mbo akabhénya ane áchyé Mandem beyá manák. ³ Báchi bo Mandem. Báké bhónj yényin beka ne epúsi, ne bebépti nkaysi. Báké fyé amík ndü menyinj bo bachak. Báke rò mhónj be mántáká menyin ebhò ndu nkwo yweka. ⁴ Báké rem ye bepó-kepi ne bebhokori kepi, ne báké ka bechónj ntok. Ke chyé nókó ká bakak ntá Mandem. ⁵ Dinj ká be ye nkonj baghoré, ne ye chí mmu ane ntí eni népú amem pépép, ne mmu ane

afyé amík ndü menyin bo bachak apú bhōñ ákóré ndü nebhuet kefo Kristo ne Mandem. Mmu ane afyé amík ndü menyin bo bachak achi mbō mmu ane ábhónó bōmandem bachak mbōnyune akōñ menyin ebhō acha Mandem.

⁶ Báké ka ye be mmu ánsót beyōñ ebhen bechi fuu andwō bhe. Dññí ká be menyü menyin ebhō ke békà Mandem ambientí, ne chōñ antemsi bo abhen bapu ghok yi. ⁷ Báké bhak ndü nson amot ne menyü bōbhō. ⁸ Bē bāchi nyaka ndü ejuri. Nēne, ené Mandem áchémé bhe ne Yesu Acha, bōñ ká ekakáneko ene ékwáy ne bo abhen bachi amem bediéré. ⁹ Bediéré békà bo mámbōñ erítí epñ, mámbak chak, ne mámbak bo abhen bachi tetep. ¹⁰ Yéntiki mmu yweka ánú berññi menyin ebhen béchye Acha beyá manák. ¹¹ Báké fyé mmuet ndü bekū menyin ebhen bo abhen bachi amem ejuri bákà. Menyin ebhō béchí ndéndem. Bābhōñ bekū bo mandññi kponorōñ be menyin ebhō béberp. ¹² Mbōñ bérem éti menyin ebhen bo bákà bhésé bhésé chi enyññi ntíánwóp. ¹³ Mpok bediéré béghō ndü enyñ, bétōñ enyu yō echi, ¹⁴ mbōnyune bediéré ke békà mángó enyñ. Ndu echi nō ke bārēm be,

“Mbæere kenó, ηεμέ!

Fú ndü newú,

ne chōñ bediéré Kristo méngō wō amuet.”

¹⁵ Yéntiki mmu yweka ánsót ye mpok ne ekakáneko eyi. Báké bhak mbō bechññi bho. Bák ká chi mbō barññíndak. ¹⁶ Kū ka beri yéntiki mpok ane bābhónó mbi bekū nō, mbōnyune beyá bo bákà bebéptí menyin néne. ¹⁷ Ndu echi nō, báké bhak bechññi bho. Nu ka bérññi enyñ ene Acha áyāñ mánkū. ¹⁸ Báké bhak bakwēné mmém. Eyo ékū mmu áké kway bekem mmuet, éntwō ye yi ne ménémé. Ke dō ká Efónó Mandem ambak ne bhe, ambón betañ ndü nepém yéntiki mmu yweka. ¹⁹ Kwáy nókó ka menyü bakwáy Nku Nsí, ne bakwáy Mandem, ne bakwáy ane Efónó Bedyere áchye ndu béfyé bati ntí. Kwáy nókó ka bakway ndu bebíti Acha ne bati yeka ankem. ²⁰ Kaká ká Etayese Mandem mpoknkem éti yéntiki enyñ ndü nnyén Yesu Kristo Acha.

Enyü baghoré ne maném abhap bābhónó bébhak

²¹ Septí nókó ka mmuet ntá bati. Epñ eyō émfú ndü kenókó eken bāchye Kristo. ²² Baghoré nebhay, septí nókó ká mmuet ntá maném abheka mbō enyü bāseptí mmuet ntá Acha. ²³ Nném achi münti ntá ngoré ywi mbō enyü Kristo achi münti ntá bōnkwō. Bōnkwō chi mmuet yi ne yimbōñ ke ápēme bho. ²⁴ Yéntiki ngoré abhōñ ye besépti mmuet ntá nném aywi ndü yéntiki enyñ, mbō enyü bōnkwō bāseptí mmuet ntá Kristo.

²⁵ Bē maném, yéntiki mmu yweka abhōñ bekōñ ngoré ywi nkúbhé mbō enyü Kristo ákōñ bōnkwō ne agú éti yap. ²⁶ Agú békū bō mámbák pépép besí Mandem ndu áso bho ne manyier ne Eyōñ Mandem. ²⁷ Kristo akū nó be ankway bekū nkwō Kristo mantwō ntá yi ne beyá beri, kebhōñ yéñyñ ene ékū Mandem ne yé chi bo mánji bho. ²⁸ Enyu eyō nkwō ke echi be yéntiki nném abhōñ bekōñ ngoré ywi mbō mmuet yi. Mmu ane ákōñ ngoré ywi ákōñ chi mmuet yi. ²⁹ Mmü ane ápábhé mmuet yi apú. Yéntiki mmu áyññi mmuet yi sayri ankém yo eriri mbō enyü Kristo áyññi bōnkwō, ³⁰ ne bese mankem sechi bepókómuet ebhi. ³¹ Ekáti Mandem érem be, “Mbakanem abhōñ berō máyi ne etayi anchem mmuet ne ngoré ywi, bō bati apay mándop mmü amot.”

³² Beyon ebhen bérèm enyij ene echi bhésé bhésé. Ndíjì be bérèm chi enyü Kristo achi ne Nkwò Kristo. ³³ Ke échí enyu eyò ne bhe nkwo. Yéntiki mmu abhøj bekøj ngoré ywi mbonyu ákónó mmæt eyi yímbøj, ne yéntiki ngoré abhøj bechye nmém ywi kenókó.

6

Enyü bó bábhónó bebhak ne bəmdýap ne bachi bhap

¹ Bò, yéntiki mmu yweka abhøj beghok máyi ne etayi, mbonyune báci bakonjo Acha ne echi chak beka nò. ² “Nokó ka manò ne bachi bheka.” Ene, chí ebhé mbi ené Mandem afyé bariép amen abhak ne mmu ane ábhàre yò. ³ Bariép amò achi be, “Mmü ane ábhàre ebhé ene, yéntiki enyij ebhak sayri ne yi, ne ábhøj eròri nepém fá amik.”

⁴ Bè bachìbhò, báké bhøj epij beka bati ambe bò bheka. Enyij ene bábhónó beka chi ménýüre ne betøj bhò mbò enyü Acha áyàn.

Enyü basem ne bachi bhap bábhónó bebhak

⁵ Basem, yéntiki mmu yweka abhøj béghok mmu ane ábhónó yi fá amik sayri. Chié nókó ka bhò kenókó ne becháy ne newerémæt ne mánka nókó betik ebheka ne nti nemot nkúbhé mbò enyü bág hòk Kristo. ⁶ Báké ghok bhò chi ndiere besí bhap ne ndü beka bò mambøj manák. Ke ka enyij ene Mandem áyàn mánka ne nti nenkem mbò basem Kristo. ⁷ Ka nókó ka betik ne manák mbò be bätòk chi Acha, puyé nkwa. ⁸ Dìjì ká be yi ákap yéntiki mmu bekonjo beri ebhen yi áká, yé achi nsem, ye apu.

⁹ Bè nkwo bhò bábhónó basem, kém ká bhò sayri. Báké pá bechye bhò ntemsi. Dìjì ká be Eta mmu achi amfay ke ábhónó be ne bhò, ne yi apú tøj kérijámik.

Menyijí nenu ebhen bo Mandem

¹⁰ Enyijí ngwenti ene nchí ghati bhe chi ene: Kém ká nebharémæt eneka ne Acha be mántán ne betanj ebhi ebhen beyá becha. ¹¹ Kém ká menyijí nenu menkem ebhen Mandem áchyé, bé mánkwáy menu ne Satan, mánte kpírì mpok yi áyàn berwò bhe. ¹² Dìjì ká be sépú nu chi ne bakwánwan. Sénù chí ne bebéptí befónó, ne bafò bhap, ne menyü betanj bechak. Sénù nkwo ne befónó ebhen bebhøjò betanj ndü mmik ejuri ne, ne sénù ne ngémtáy befónó bebábèbè ebhen bebhøjò betanj amfay ndü mbáép. ¹³ Yéntiki mmu yweka ánsot ye menyijí nenu menkem ebhen Mandem áchyé, be mpok esøjari ántwò, mánu te ndü ngwenti, ne mándok ambi bete kpírì. ¹⁴ Ndu echi nò, dók ká ambi bete kpírì. Tetep ane bárijí ámbák mbò mgbat ane ákém menyijí nenu ebheka. Ka nókó ká chí ndiere menyij ebhen bechi chak mbonyune menyij ebhò bechi mbò nkú besé ane ntemé nenu afyé ndu bekuti mbeápak eyi. ¹⁵ Ghatí nókó ka bo Mbok Ndíndí ane ákà bò mambøj kpák besí Mandem. Ndü bákà nò, ebhak mbò mpok ntemé nenu afyé betanjí nkwo bhénya bé áké kwen amik mpok ájèt ntyet. ¹⁶ Enyij échák chí be mándók ambi bebhøj neka ne Kristo, be némbák ekuti eyeka mbò ene ntemé nenu ákém awó be anchyet bakøj ane ádù ne ngó ane mbámbe átó. ¹⁷ Bárijì be Mandem apémé bhe. Berijì nò ábhák ndü nkaysi ayeka mbò kendén ane ntemé nenu ákùti ntí ywi ne yò. Sot ka nkwo Eyøj Mandem ené Efónó Bedyere áchyé bhe mbò akparenja nsem epay ane ntemé nenu. ¹⁸ Ník nókó ká mmæt mpoknkem ne éti yéntiki enyij mbò enyü Efónó Bedyere áyà bhe mbi. Bák ká pé. Kém nókó ká ekíkí ndü nenikímæt éti bò Mandem mankem be yi ankwak bhò. ¹⁹ Ník nókó ká mmæt éti ya nkwo be

Mandem anchye me enyiy ene mbónjò beghati bo ðti Mbok Ndíndí ane achi nyaka bhésé bhésé nkebhòj becháy. ²⁰ ðti Mbok Ndíndí kè Kristo ásóré me, aka me nté ndü ntí ywi, ne nchí mükenòj néne. Nik nókó ká mmæet be Mandem anchye me netanjánti be ngátí nòkò bho Mbok Ndíndí mbonyu mbónjò beka.

Pål ãnikmæet be Mandem anjet bakorjo Yesu

²¹ Chòj Tikíkòs antwó awu angati bhe ndü menyiy bechi fá ne me ne ðti menyiy ebhen mékà. Achi manò ywese ane sékónj. Achi nkabetik ane Acha ne yí achi mmu ane abhære barièp ami. ²² ðti yò, ke nchí to yi ntá yeka be anku mändinjì enyu bese sechi, ne bé ámfyé bhe ntí. ²³ Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mánchyé béka bónkwò kpák, mánkwak be be mánkòj bati, ne be mändók ambi bebhòj neka ne Yesu Kristo. ²⁴ Nchí nikmæet be Mandem ántòj berĩndu ebhi ntá bð mankem abhen bákónj Yesu Kristo Acha ne ekòj ene epu gu manyièp.

Ekáti P̄l ntá Nkwɔ Filipi

Ekáti P̄l ntá Nkwɔ Filipi

1 Me P̄l ne Tímoti, beɛ bakã betik Yesu Kristo ke sésin ekáti ene. Sésin ntá yeka bo Mandem mankem, bé bhó bábháré mmuet ne Yesu awu etak Filipi. Sayri sayri, sésin ntá yeká bõ batí ne be bho bákwaḱ bõ batí beka betik Mandem ndü nkwɔ bakoŋo Yesu abhen Filipi. 2 Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mánton be berindu, mánychye bhe kpák.

Nenikmuet ne bakak žti nkwɔ Filipi

3 Yěntiki mpok ane nti ena nékwén be amuet, nchí nikhmuet nkaka Mandem žti yeká! 4 Ne yěntiki mpok ane mēnikmuet žti yeka mankem, nchí kɔ nɔ chí ne beyá maŋák. 5 Nchí kɔ nɔ ne beyá maŋák mbonyune bāchem mmuet ne me te nebhōnet beghaka eḱon, ndü betik ebhen mēkã bégháti bho Mbok Ndíndí žti Yesu. 6 Ndíni bé chon Mandem mmu ábhó eríti betik amem bati yeka andak ambi beka bhó kpáte mpok ane yi ánaŋa bhó ndu nywɔp enen Yesu Kristo ápetnsem. 7 Ečí eríri bé mbōŋ enyü bakaysi amen ákã nikhmuet žti yeka ne beyá maŋák. Ečí enyu eyo mbonyune nkōŋ be tontó ne ntí be be mankem bāchem mmuet ne me ndü betik ebhen. Mandem aton me berindu ebhi ndü áchyé me betik ebhi nká. Bāchem mmuet ne me néne, ené nchí mūkenon, ne mpok ane nchí nyaka ndü mmuet eya nte nɔkɔ ndu áchá manyé beton be Mbok Ndíndí achí tetep, ne beka bo mánoḱo yo sayri. 8 Ekōŋ ené mbōŋ ne bhe éfü ntá Yesu Kristo. Mbōŋ Mandem aríŋi nɔ.

9 Mēnikmuet ntá Mandem bé ekōŋ ené bábhōŋó ne bati éngó éndók nókó chí ambi. Ne be mándiní Mbok Ndíndí mándók nókó chí ambi, mándiní nɔkɔ menyin ebhen béchí chak besí Mandem. 10 Eyo ékã be mánkōŋó chí epin ené erí échá bé báké kɔ yěnyin bakwap ne bé báké kɔ enyin ené bo bákway beji bhe. Bák ká chí enyu yo kpaté ndü nywɔp enen Kristo átwò. 11 Mánán mambák enyu eyo, Yesu Kristo ákã mambōŋ eríti epin. Kɔ nókó ká chí beyá beri bé bo mángó beríti menyin ebhen bákã mánychye nɔkɔ Mandem kenókó ne mándem nɔkɔ bé, “Mandem abhōŋ betan achá.”

P̄l abhōŋ maŋák be Mbok Ndíndí arōŋ chí ambi

12 Bõma, mēyán mándiní bé yěntiki enyin ené éfákári ne me fá, ékwak Mbok Ndíndí žti Yesu ándók chí ambi. 13 Ekɔ kpát batemé nenu mankem abhen bábhābheri ékiri Mfɔ Rom ne bo bāchák mankem, bāríní bé žti nchí nkonjo Kristo ké báfyé me fá amem eket ene, “Mbɔ mūkenon.” * 14 Ne nefyé báfyé me fá mbɔ mūkenon ákã beyá bōnkwo básikinti ne Yesu Acha sayri, kpaté bāghāti bho bāchák Eyon Mandem kebhōŋ becháy.

15 Ečí tetep be neyin ane mbok eyap báyiní me ne amík abúabu ne neyenti bó báyenti mmuet ne me ké ákã bó bāghāti Mbok Ndíndí žti Kristo, ke mbok báchi abhen bāghāti Mbok Ndíndí ne eríti nkaysi. 16 Bó bhó bāghāti Mbok Ndíndí ne

* 1:13 P̄l apú nyaka chí ekerēkenon, báfyé yi chí amem eket, ne bārém bé yi ábhíki bhōŋ befa aré kpaté mántán manyé yi.

erítí nkaysi ndu bákón me. Bákón me mbonyune bó bárinji be Mandem ayap me ne áká be mbák fá amem eket ene mbo múkenon chí ndu beka bo mándinji bé Mbok Ndíndí achí tetep. ¹⁷ Ke mbák chí bõ abhen báyinji me ne amík abúabú, mánjenti nako mmuet ne me, bó bághati Mbok Ndíndí éti Kristo chí mbonyune mánù béchá me. Bábháki bhón erítí nkaysi. Báyan bebay me chí batú áchá antí néne, fá amem ekerékenon. ¹⁸ Ke yé esonjori épú aré. Yé bábhon chí erítí nkaysi yé bábhon chí nkaysi mbámbú, nném enyinj chí bé bo bágók Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo. Eyo échyè me manjak.

¹⁹ Mpu ró bébhon manjak mbonyune ndinji bé be mánik Mandem mmuet éti ya ne bé ndú betan Efonó Yesu Kristo, chon mámferé me ndú esonjori ene. ²⁰ Enyinj ené méyan ndú nepém ena ne nti ena nenkem ne ené mbákanti aré chí be nké kú yényinj ene ékú ntíánwóp ánkem me. Méyan chí be mbón netanjanti mpoknkem be néne, ne yé chí ndú mpok ane átwò ambi, netanjanti ena nénchyé Kristo kenókó, yé ngúgú, yé nchí chí nepém.

²¹ Ntá ya, bebhak nepém chí béchye Kristo kenókó, ke bégu ari mbon achá. ²² Ke mbák ndók ambi bebhak nepém fá amik, eyo échyè me mbi beka betik Kristo ndu bekwak bo. Chon nsot yé chí nepém ke newú-e? Ndú menyinj ebhen bépáy, échá me ené mbónó besot. ²³ Menyinj bépáy béchí me anti ne nchí mbo mmu ane áchí ndú manyé mbi kerinj mbi ane yí ábhónó bekonjo. Mpok ne mpok, nchí bhón nkaysi be éri be mbák nepém, ke mbón nti bérón bebhak ne Kristo, ne eyo ké érí ntá ya échá. ²⁴ Ke éti yeká, éri bé mbák nepém. ²⁵ Ne tëndu ndinji be éri be manywop eya ándók ambi éti yeká, ndinji bé chon mbak nepém, ndók ambi bebhak ne bhe ndu békwák mámbon neka ne Yesu échá enyu esí, bé manjak ameká anjá ancha. ²⁶ Eyo ékú ye bé mpok mpét nchí petnsem ntá yeká, ntí ámbák ane be bábhón beyá manjak éti enyinj ené Yesu Kristo áká ntá ya.

²⁷ Nném enyinj achí be bapem ayeka ámbák mbo enyü Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ághati bhe. Eyo ékú be yé ntwó awu ntá yeká, yé mbáki twó, méyan ngók chí bé báté kpírí ndú nkaysi amot, ne bé mánu ne nti eneká némót bé Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ándók ambi. ²⁸ Báké chá yé bõ abhen bápábhé bhe. Mánán mángó be bápú chay bhó bárem be, “Óe! Bácha bhese. Mandem átemsi chon bhese.” Eyo éton be Mandem ápeme chon bhe. ²⁹ Echí enyu eyo mbonyune Mandem áká mámbák bakonjo Yesu Kristo puyé chí ndiere ndu menoko yí, ke ndu begho esonjori éti yi nkwo. ³⁰ Néne, bákway bechem mmuet ne me ndu menu nkúbhé nenu enen ménù nyaka éti Yesu Kristo, ne bárinji be mbuét ndú nenu enen fá amem eket ené nchí aré mbo múkenon.

2

Bebhon neseptimuet mbo Yesu

¹ Me, ndinji sayri bé tëndu bábháre mmuet ne Kristo, yí afyé bhe nti ndú ekon ené yí ábhónó ne bhe. Ne tëndu bábháre mmuet ne Efonó Mandem, Efonó Bedyere, ákú bé mánkón bati, mánton bó beríndu. ² Nchí ghati ye bhe be mámbón nkaysi amot, mámbón ekon ne bati, mámbak eyon émot ndú menyinj ebhen báku ne nti némót. Mbák mánkú nó, manjak ama áyá ancha. ³ Báké kú yényinj ndu beton mmuet bé báchá bati, ke yéntiki mimú yweka abhon beseptimuet ntá bati mbo be bó báchá yi. ⁴ Mmu yweka áké yinj chí ndiere mmuet yi. Abhon béfyé ntí ne bati nkwo.

⁵ Bepiη ebheka bebhoη bebhak enyu ́mɔt mbɔ ene Yesu Kristo ́bhɔnɔ nyaka. ⁶ Ýendu yi achi nyaka enyu ́mɔt mbɔ mbɔη Eta Mandem ndũ babhi ankem, abhíkí ḱem kíkírík bé yi achi Mandem. ⁷ Akũ mmuɛt mbɔ be apu ýenyiη. Asɔt mmuɛt mbɔ nsem, atwɔ́ fá amik mbɔ nkwaηwan. ⁸ Ne ́atwɔ́ nɔkɔ́ fá amik mbɔ nkwaηwan, arɔk ambi b́esépti mmuɛt amik anchye nɔkɔ Mandem kenókó, kpatɛ agú nɛwú ntíánwɔp ndũ ekotákátí. ⁹ ́Eti yɔ, Mandem akósi yí áchyé yí betan amfáy menyin menkem, achye yi nnyén kenókó enén néchá manyén ankem. ¹⁰ Mandem aká enyu eyɔ ndu bechye nnyén Yesu kenókó be bɔ abhen báchi amfay ne abhen báchi fá amik, ne abhen báchi ndũ etakɔ́ bawú, ýentiki mmu wap abhoη b́étɛp mánén besí Yesu anchye yí kenókó. ¹¹ Ne ýentiki mmu abhoη berem kponɔɔɔn be chi Yesu Kristo ke achi Mfɔ bo mankem. Chɔη eyɔ ́nka be bo mányché Mandem ́taye sé bakak ne kenókó.

Pɔl yi bakoηo Yesu mándiéré mbɔ berɔnɔ

¹² Abhen ekɔη, Mandem apémé bhe. Bághók ye enyũ Kristo ́aséptimɛt besí Mandem. Bághók nyaka me mpok nchí ne bhe. Néne, ndũ mpét mpú ne bhe, báké guép eyɔη eyá ebhi. Ghók ká me ́nchá enyu esí. Nu ká beka ýentiki enyiη ene bákway beka ndu béchyé Mandem kenókó ne bati ayeká ankem. Eyɔ ́éká bé Mandem ́mbɔnɔ mbi beka bapem ayeka ambak mbɔ enyũ yi áyàn. ¹³ Nchí rem nɔ mbɔnyune Mandem achi ne bhe mpoknkem ne ákwák bhe be mámbɔnɔ nti béghok yi, anchye nɔkɔ be betan beka menyin ebhen yi áyàn mánká.

¹⁴ Kũ ka ýentiki enyiη kenywinti ansem ne bati, ne báké bhak beyɔη beyɔη. ¹⁵ Eyɔ ́éká be ýe mmu akɛ ji bhe ne be báké bhɔη bakwap besí Mandem. ́Ekũ nkwa be be bɔ Mandem abhen bábhíkí bhɔη bekwéné néntí bɔ abhen bábhɔnɔ bepɔ bepíη, mámbák mbɔ berɔnɔ ntá yap. ¹⁶ Eyɔη Mandem ́kwák bo mámbɔnɔ nepém. Ghatí nókó ká yɔ ntá bho. Bábhɔη beka nɔ be mbɔnɔ manák ndũ nywɔp enen Kristo ́apètnsem, ne be ntiet ané njéré néntí eneka ne betik ebhen nká, béké bhak ndéndem.

¹⁷ Berítí menyin ebhen báká ndũ bábhɔnɔ neka ne Yesu béchi mbɔ nnya ane básóré bechye akap ntá Mandem mbɔ akap. Ýe embak chi be nepém ena nérɔn mbɔ mmém amen bátɔ amfay nnya yɔ, mébhák chi manák, ne nchí nják ne bhe mankem. ¹⁸ Bé nkwó bábhɔη bebhak manák. Nják ká ne me.

Pɔl ati beto Tímoti ne Epafrodáyɔs

¹⁹ Mbák chí nkaysi Yesu Kristo Acha bé ntó Tímoti awu ntá yeká, chɔη ntó yi mandú mpok. Chɔη eyɔ ́nchye nkwa me manák mpok yi áfú awu ́pérénsem ntá ya, ághátí me enyũ báchi awu. ²⁰ Me, mbíkí bhɔnɔ ýe mmu mbɔ yi ane ákway bekwak be ndũ menyin ebhen béyíηi nepém eneka, be mámfyé me nti ndũ menyin ebhen béyíηi Yesu Kristo. ²¹ Nchí rem nɔ mbɔnyune bo bácháak mankem bákáysi chí ́eti menyin ebhen beyiηi enap nepém, kɛfyé ntí ndũ menyin ebhen beyiηi Yesu Kristo. ²² Ke be babhoη báriηi be Tímoti áton be achi erítí nkubetik Yesu Kristo Acha ne múbetok bo bachak ne nti eni nenkem. Akwak me béghátí Mbok Ndíndí ́eti Yesu mbɔ mmó ane ákɔnɔ ́étáyí ansem beka betik. ²³ Nnán ngó ndũ menyin béchi ebhe eya, chɔη mbɔnɔ nkaysi beto yi awu ntá yeka. ²⁴ Ne nsiki nti bé chɔη Yesu Acha anká be me nkwa ntwɔ awu mandú mpok.

²⁵ Nnán nkũ nti be ́echí sayri beto Epafrodáyɔs ́apètnsem awu ntá yeka. Epafrodáyɔs mmu bátɔ be ́antwɔ́ ankwak me menu mbɔ ntemé nenu ndu betik Yesu chí nkoηo Yesu nkwó mbɔ me. ²⁶ Métɔ yi ampètnsem ntá yeka, mbɔnyune abhoη ́kwák beghɔ bhe mankem ndu bághókó nyaka be yi ámè. ²⁷ Berem

tetep, áme nyaka, kpát éróp chí newú, ke Mandem aghó yi ntínso. Ne abhíkí gho chí yi aywínti ntínso, aghó me nkwo ntínso. Mbó abhíkí ka nò, mbá basémé ma aya acha. ²⁸ Mbòh yé ekwak néne ncha enyu esí beto yi ampètnsem antemeri bhe awu be mǎngó yi bati ámpóp be amem ne be basémé ma nkwo ámay. ²⁹ Sot yéka yí ne beyá manák mbó enyú bábhónó besyepí nti nkoño Yesu. Chié ká yi kenókó, mǎnchye kenókó ntá yéntíkí mmu achák ane áchí mbó yi. ³⁰ Chié ká yi kenókó mbònyune ntí ywi áyanjá ròn étí betík Kristo. Chié ká yi kenókó ne ntí bé be ke bǎtó yi antwò te fá ankwak me tǎndu be babhòn bǎpú kway nyaka bétwò.

3

Néka ne Yesu ke nékà mmu ámbák chak besi Mandem

¹ Bóma, ndu beròn ambi, yé yí yé yi, bóh ká manák étí enyìn ene Yesu Acha áká. Yǎndu nchí ghati bhe chí nkúbhé menyìn ebhen njámbi ngati bhe, eyó epú chye me esòñri tǎndu ékà be bóm pap báké bhòh mbi ne bhe.

² Sot ka mpok ne bo abhen bákà bebéptí menyìn, mmú eyó nò érè m be bábhòn bekpót mmæt mbakanem ke ambak mmu Mandem, ené eyó étwò chí ne esòñri. ³ Besé ke séchí bo Mandem tetep, yǎndu bábhíkí syep bhese. Séchí bo Mandem mbònyune Efónó Bedyere ke ákwák bhese séníkmmæt ntá Mandem. Sébhíkí fyé nti ndú menyìn ebhen mmú mmik ághókó mmæt aré mbó epìh besyep babhakanem. Sépányu chí étí enyìn ené Yesu Kristo áká ndu bépéme bhese.

⁴ Echi tetep be mbòh beyá menyìn ebhen mǎkwáy béghókómæt aré. Mbó echi be mmú abhòn beghókó mmæt chí ndú menyìn ebhen yi ákà, mbá mbòh bedep awó anti be eya enyu echa ene bati. ⁵ Békónó bepìh ebhese bo Israel, básyep me mpok bábhe me. Nchí mmú etók Israel, ndú nneréket Benjamin. Bachímbi bha chí bo Israel. Bárinji bepìh bo Israel ne eyonótak bo Israel nkwo. Ne nchí mmu nkwo Fárisi, bò bhó báte kpírí bé yéntíkí mmu abhòn bebhære bebhé bótayese. ⁶ Nchí fyé nyaka beyá betan ndu beka menyìn ebhen nkáysí be Mandem ke áyan nkà bhó kpát, nchyé nàkò Nkwò Kristo beyá esòñri. Ne bekwéné kebhak ne me mbònyune nchí bhære nyaka bebhé bo Israel mbó enyú éyan.

⁷ Ke menyìn ebhó menkem nyaka nkáysí bé bó ke békà mémbak mmu Mandem, béròp chí bepó menyìn ntá ya étí enyìn ene Yesu Kristo aka ntá ya.

⁸ Béré m tetep, yéntíkí enyìn échák éróp chí mbó menyìn ebhen mféré ndu áchwí nto anyén be ntí wa ándòp mǎmbát mmæt ne Kristo. Bérinji Yesu Kristo Acha wa achá yéntíkí enyìn échák ndú nepém ena néne. Étí méyan beròp ne Yesu, mféré ntí ndú menyìn menkem ebhén nkáysí nyaka be békà Mandem ámpémé me. Ne béròp ntá ya chí mbó menyìn ebhen bǎtó ndú ebhwóré menyini. ⁹ Nchí yan be mbát mmæt ne Yesu sayri. Puyé chí étí mǎbhære bebhé bo Israel ke Mandem áká be mbák chak besí bhí. Étí neka ene ne Kristo ke Mandem áká be mbák chák besí bhí. ¹⁰ Nchí yan ndinji Kristo ndók nókó chí ambi, ne nchí yan ndinji betan ebhen Mandem ásóré nyaka áká Yesu ápètnsem ndú nepém. Nchí yan mbat mmæt ne Yesu, nka esòñri mbó yi, nchem mmæt ne yi ndú newú eni. Ne mbòh neseptímmæt besí Mandem, nkúbhé mbó enyú yi ábhónó nyaka kpát aka newú ¹¹ bé mbák Mandem ánkwák, me nkwo, mpètnsem ndú nepém mbó Yesu.

Pál arem be yi ájèt ntiet andàkò nàkò chí ambi

¹² Mpú rem nó chí be nnán ngaka enyu mmu ane méyan bebhak, ne mpú rem nò chí be nnán nséné ndú mbi Mandem. Ke nchí nu ndàk nàkò chí ambi, bé eyó

énkwak me mbak enyu mmu Yesu Kristo áyàñ nyaka be mbak mpok yi ayabhe me bé mbák mmü ywi. ¹³ Bõma, mpú yini mmuét eya bé nnán nnu kpát nsot awónem, mbõñ akap. Ke enyini émot ene mèkà chí be njet ntiet, mferé nti ndü menyini ebhen befæere ansem, ndobhe jet ndok nõko chí ambi. ¹⁴ Mpú rø béfyé betan bé njet téé te ndü ngwenti, mbõñ nsáy. Nsáy yø achí be Mandem abhiní me ntwo be mbak amfay ne yi éti Yesu Kristo mmu ágú éti ya. ¹⁵ Eri be bese bakonjo Yesu bho sánán séséné ndü mbi Mandem, sémbõñ nkaysi amot ndü menyini ebhen. Ne mbák mmu achí ane ayi nkaysi achí nyáná, chõñ Mandem anka yí angø be nkaysi ya ndü menyini ebhen achi eriti nkaysi. ¹⁶ Yéyi yéyi, sébhõñ berõñ ambi berini tetep ane Mandem áku sérini.

¹⁷ Bõma, Konjõ nõkõ ká ekakáneko eya ne fyé ká amík amuét bo abhen bákõño bekaká nekø ebhese. Bãrini ndü berini ebhese bechi nyaka mpok séchí awu ne bhe. ¹⁸ Nchí ghati bhe bé báké rø bekonjo bekaká nekø ebhese mbõnyune beyã bho bachi abhen berini ebhap bétõñ be bó bábhíki kõñ Mbok Ndíndí ane arèm bé Kristo agu ndü ekotákati éti yese. Nnán nchí ghati nõkø bhe enyini ene mpok ne mpok, ne néne, mpet nchí ghati bhe nkúbhé enyini éré ne babhese amík. ¹⁹ Ngwenti yap chí ménémé. Mandem awap chí enyini ene éfæét bo anyu énychwe bo menié ne menyini béchák ebhen bo báfyé ngonjo aré. Bákà menyini ebhen bo bághò mámbõñ chí ntíanwõp, yé no, bó babhõñ bápányu éti menyini ebhø. Ne bábhære bati yap ndü menyini mmik. ²⁰ Ke mbák chí bhese, eyesé etok échí amfay, ebhak ene Yesu Kristo Acha achí. Ne sébhaka nti bé yí mmu áchi Mpeme ywesé ámfú aré ámpetnsem. ²¹ Yí ánán ántwø, áset nkúbhé betan ebhen yi ábhõñõ beka yéntiki enyini émbák anten yi, anjibhiri mmuéré ntõp eyese-ne, anka yø éndõp chí mbø mmuét ane yi ábhõñõ nyaka mpok Mandem áká yí apetnsem ndü nepém.

4

Menyini ebhen Põl aghati Nkwø Filipi manku

¹ Bõma, nkõñ be tontõ ne mbõñ beyã ekwak beghø bhe mbõnyune be ké báchí manák ama, ne be ké báchí nsáy betik ebha. Té yeka kpiri, mánku nõkø mbø enyu ngati be bho bábháre mmuét ne Yesu.

² Mënikmuét ntá Eyódia ne Sintike bé mándõ begwá ebhap mámbák eyõñ émot, tëndu bó bati apay báchí bõ Yesu Kristo Acha. ³ Ne wø eriti nti nkubetik wa, nchí yán nkwø be ónkwák ményuré bághøre abhen bati apay bé mámbák eyõñ émot. Bákú beyã betik ne me ndu ménu bégháti bho Mbok Ndíndí. Bákú betik ne Klémen, ne bati bakú betik abha báchák. Bó mankem báchí bo Mandem ásiní manyén ayap amem ekati manyén bõ abhen bábhõñ nepém enen nébhíki bhõñ ngwenti.

⁴ Bák ká manák mpoknkem be báchí bõ Yesu Acha. Mmuét bésémti bhe, bák ká manák mpoknkem. ⁵ Ku ka yéntiki mmu ángø bé bãpú mmuét gum gum ndü nepém eneka. Báké ghokontik be Yesu Acha ápetnsem mandú mpok. ⁶ Mmu áké rø yenyini énsõñõrí nti eni amem. Yéyi yéyi, enyini ene bábhõñõ beka chí menik nõkø mmuét ntá Mandem éti menyini ebhen býan yi ányché bhe. Nik nõkø ká mmuét, mánkaka nõkø yí éti menyini ebhen yi áká. ⁷ Nik nõkø ká mmuét ntá Mandem ne chõñ yi ányché bhe kpák. Ne enyu kpák ane Mandem áchyé, bõ mmik bãpú kwáy berini wáwák. Ne chõñ Mandem anka kpák ámbák amem bati yeka, anka be kpák ámbák nkwø ndü nkaysi yeká, be

yēyi yēyi, bāke bhōj becháy. Enyij ene échí tetep mbōnyune bābhat mmuet ne Yesu Kristo.

⁸ Nēne, bōma, buré ká nkaysi ndū menyij ebhen béri, ne ebhén béchyè mmu kenókó, ne menyij ebhen béchí chak besí Mandem, ne menyij ebhén bébhíki bhōj bakwap, ne menyij ebhén bo bāghò mánkōn, ne menyij ebhén bo bābhōj ekwak begħo, ne menyij ebhén béri béchá, ne ndū menyij ebhén békà bo mámbiti bhe. ⁹ Báké rō bekū yēntiki enyij ené bāghókó ntá ya, ne ndu békōjō yēntiki nkaysi ane áfú ndū Eyōj Mandem ené bāsore ntá ya, ne yēntiki enyij ené bāghókó ntá ya, ne yēntiki enyij ene bāghó mé nkū. Ne chōj kprák ane Mandem áchyè ambak ne bhe.

Psl atò bakak ntá bō Filipi eti akap ane bō bátó ntá yi

¹⁰ Me mmū Yesu Kristo Acha, mbōj beyá manák be yēndu énanj étaré, bāpet bātōj ndū akap ane bátó me be bābhíki ghokōntik me. Ndíj be bākaysi me mpoknkem, ke bābhíki bhōj nyaka chi mbi bekwak me. ¹¹ Mpurēm nó chi eti nchébhé menyij. Yē mbōj enyij, yē mbíki bhōj, ngok bebhak mbō mmu ane ábhíki chep yēnyij. ¹² Ndíj enyū mēkwáy bebhak mbō mmu ane yēnyij épú sōjōri yí mpok menyij béchébhé mé ne yē chí mpok mbōjō yēntiki enyij. Yē émbak bé yi, ngok bebhak mbō mmu ane ábhōjō yēntiki enyij mpoknkem, yē chí mpok nnyíe njwí, ne mpok ane nchokō nsay, ne yē mbōj, yē mbíki bhōj. ¹³ Yē émbak be yi, mētee kpírí eti betaj ebhen Yesu áchyè me.

¹⁴ Ke nkáká bhé tontó bé bāchem amō ne me ndū nekwak enén bāchyé mé mpok menyij bétánj me amuet.

¹⁵ Ne be bakojo Yesu abhen etok Filipi, be babhōj bárijj sayri be mpok njāmbi ntwō awu ne Mbok Ndíndí ndō etok eyeka atú Masidónia ndok atú etok echak, ndiere be ké bátó nyaka me nkáp ndu béchyè me nekwak. Yē bōnkwō bāchák bābhíki chem amō ne me ndū betik ebhen mēkà. ¹⁶ Nchí rēm nó mbōnyune yē chí mpok ane nchí etok Tesalónika ené mbíkire rō atú etok eyeká Masidónia, be bátó me nkáp, puyé chí ndōj amot, ke ndōj épáy, mpok menyij betanja me amuet. ¹⁷ Mpurēm nó chí be méyān mántó mé akap áchák. Enyij méyāj chí bé mándók ambi bekū berí, mémáka ndū ebhén mánāj bákú ansem mbō mmū ane ámaka nkáp ndū ané yí ánāj áyāmbi afyé amem ekerēnkap be nsáy yí ánja.

¹⁸ Be bākap me ndū betik ebha kprát yēnyij ébhíki rōp. Nēne, bakáp ane bátó Epafrodáytos ántwō ányhé me ákú mbōj yēntiki enyij ené nchébhé. Ne akap ayweka áchí mbō akap erítj eriep ané bāchíe ntá Mandem, ne Mandem ábhōj manák ne wu. ¹⁹ Mandem mmu nchí mmōbetok ywi abhōj betaj ebhen béyá béchá. Ne chōj anchyè bhe yēntiki enyij ené échébhé bhé eti enyij ene Yesu Kristo ákú ntá yese. ²⁰ Kenókó kémbák ne Mandem mmu áchí Étáyese mpoknkem. Amen.

Ngwénti bakak

²¹ Kaká ká bo Mandem bāchák abhen bāchí bakojo Yesu Kristo awu mankem ntá ya. Batí bakojo Yesu abhen bāchí fá Rom ne me bátó nkwo bhe bakak. ²² Bō Mandem bāchák mankem abhen bāchí fá Rom ne me, sayri sayri, abhen bāchí bakú betik ntá mfo-ngo ane Rom, bátó nkwo bhe bakak. ²³ Nchí níkmuet bé beríndu Yesu Kristo Acha mémbak amem bati ayeka. Amen.

Ekáti P̄l ntá Nkwò Kòlòse

Ekáti P̄l ntá Nkwò Kòlòse

1 M̄e P̄l m̄nto Yesu Kristo bekoŋo nkaysi Mandem, ke nchí s̄iŋ ekáti ene. Nchí fá ne nti m̄nkwò ywese Tímoti. 2 Sétò yò ntá yeka bo Mandem, be batí b̄onkwò abhen bábh̄ere bariɛp awu etak Kòlòse ne Mandem abhat be ne Kristo. Mandem Etayese ántón be ber̄indu anchye bhe kpák.

P̄l ákaka Mandem ne ánikm̄uet éti bo Kòlòse

3 Sékaka Mandem mmu Yesu Kristo Acha ywese achi Móywi, ne s̄eníkm̄uet éti yeka, 4 mb̄onyune séghok be bábh̄onj neka ne Yesu Kristo ne bák̄onj bo Mandem mankem. 5 Bák̄u nò mb̄onyune bábh̄áká nti ndù ber̄ítí menyin ebhen Mandem ábh̄éré amfay ntá yeka. Mpok bághókó Mbok Ndíndí ke bárin̄jí éti menyin ebhen, ne Mbok Ndíndí achi tetep. 6 Mbok yò atwò ntá yeka mbò enyù átwò ntá bo mmik nkem ne ányù kepem ne ágò. Nò ke yò achi nyaka ndù nkwo yeka bebho ndu nywop enen bághókó éti ber̄indu Mandem ne bájwimem enyu bò bechi tetep. 7 Bághók Mbok Ndíndí ne ntá Epafras. Yi achi nti m̄ubetok Mandem ane sékónj tontó. Achi nk̄ubetik Kristo ane ábh̄ere bariɛp ami. Achi awu ndù nnyén enese. 8 Yi aghati bhese enyù Efónj Bedyere ákú be mánk̄onj batí.

9 Sébhíkí bh̄ot menikm̄uet éti yeka bebho nywop enen séghókó nò. S̄eníkm̄uet be Mandem amf̄uet ntá Efónj Bedyere ánkwak mándin̄ji sayri enyin ene yi áyàn mánk̄u. S̄eníkm̄uet be Mandem ánk̄u nò ndu ák̄u mámbak bariŋindak beyin̄ji baraká Efoŋo ne ndu akwak mámbonj nejwimem ndu bò bechi. Achyé bhe nerin̄indak be mándin̄ji sayri yéntiki enyin ene yi atí nyaka beka ne ák̄u ntá b̄bhi. 10 S̄eníkm̄uet be nejwimem eno nénkwák mámbonj nepem enen nékwáy ntá nkoŋo Yesu Acha. Eno nék̄u Mandem ambonj manák, ne nékwák mánk̄u nòkò menyin ebhen beri ndù yéntiki mbi, ne nék̄u mándin̄ji Mandem mándòkò nòkò chi ambi. 11 Ne s̄eníkm̄uet be Mandem ánsot betan ebhi ebhen beyá becha ánk̄u mámbonj nòkò betan, be yéyí yéyi, mámbonj ekébhéntí, m̄ante sené, mándòkò nòkò chi ambi ne manák, 12 mánkaka nòkò Eta. Yi ke ák̄u mánkwáy bebhonj menyin ebhen yi atoŋti ntá b̄bhi abh̄ere nebhuet ane bediéré ebhi béghò. 13 Aféré bhese ndù betan ebhen ejuri, ak̄u be Móywi mmu yi ákónj tontó ámbak wu Mfò ywese. 14 Béf̄uet ntá Móywi wu sébhonj mbi be mánk̄u bhese mámfere ndù kesem eken bebá, nò chi, mámfónjóri bebá ebhese.

Enyu mmu Kristo achi ne enyù betik ebhi bechi

15 Yé mmu apu kway beghò Mandem. Móywi ke ák̄u s̄enjwimem enyu Mandem achi. Ne nkúbhé mbò enyù m̄ombi ábh̄ónj betan ndù nneréket, nò ke Móywi ábh̄ónj betan amfay menyin menkem ebhen Mandem ághókó. 16 Echi nò mb̄onyune yi ke Mandem áréme be ángókó yéntiki enyin, ebhen bechi amfay ne ebhen bechi fá amik, ebhen bo bághò ne ebhen bo bápú kway beghò, betan̄ji befónj, ebhen bebhonj betan becha bafò bachak ne befónj ebhen nenjókó kefò ekap necha eken bachak, ne yé chí ebhen bébhónj betan amfay bho mbò bafò. Béf̄uet ntá yi, ne ntá yi, ke bághókó menyin menkem. 17 Bápere ghoko yenyin, yi achi. Ne yi ke ák̄em menyin menkem be mémbak mbò enyu bebhonj bebhiak.

18 Yíre ke achi mǔnti ane bōnkwō, ne bōnkwō chi mm̄aet yi. Yí ke ágháy nebh̄uérémik ntá bōnkwō. 19 Echi enyu eyō mbōnyune Mandem abhōñ nyaka mañák be yěntiki enyu mmu yi achi, Mōywi nkwo achi. 20 Ne yí ke Mandem ásóré be ankū yěntiki enyij, yě chí ené fá amik ne yě chí ene amfay, be yěntiki enyij émbōñ mbi bepet bebhak eyōñ émat ne yi éti newú Mōywi ndú ekotákátí. Néne, yěntiki enyij ékwáy bebhak ndu kpák ndu nté ane yō echi ne Mandem.

Báchi eyōñ émat ne Mandem néne

21 Bě nkwo báchi nyaka nekō nesie ne Mandem, bábhak bōmpap abhi ndu nkaysi yeka éti bebépti menyij ebhen bákū nyaka. 22 Ke Kristo asot nyaka mm̄aet nkwañwan, agú ndú ekotákátí éti bebū ebheka. Enyu yō ke Mandem ákú be mǎmpet mǎmbak eyōñ émat ne yi, be mǎmbak nyánjá, kebhoñ bekwéné besí bhi. 23 Ke bábhōñ berōñ ambi bebhoñ neka ne Mbok Ndíndí, mánte sené ne kpirí. Báké rō nebhakánti enen Mbok Ndíndí ákú bábhōñ mpok bághókó yō. Bághati Mbok ane ntá yěntiki mmu fá amik. Me Pól nchí mǔbetok ane nchí kú bo mándinj Mbok Ndíndí-ne.

Betik Pól bechi ntá bo abhen bapu bo Israel

24 Néne, mbōñ mañák ndu besōñori ebhen mébhōñ mbōnyune békwañ bhe. Nchí bhōñ besōñori ndú nkwo mm̄aet mbōnyune nchí nanja bebhoñ besōñori menkem ebhen berōbhe nyaka be Kristo ámbōñ, éti bōnkwo. Bōnkwo Kristo bhō chí mm̄aet eyi. 25 Éti bōnkwo ke Mandem ákú be mbak mǔbetok ndu beku mándinj Eyōñ Mandem sayri. 26 Eyōñ ene echi nyaka bhésé bhésé ntá mkpaká bho ene éfaéré ansem, ke néne, Mandem akū bōbhi mándinj yō. 27 Mandem áyāñ nyaka be bōbhō mándinj be enyij bhésé bhésé ene yi átōñtí abh̄aé chí nmém enyij ene ebhōñ bekwak bo abhen bápú bo Israel. Kristo achi amem bati yeka, ne bákway bebhaka nti be chōñ mányie keném eki ne yi. 28 Kristo ére ke séghati bho menyij éti yi. Ndu sékū nō, séyá batú yěntiki mmu éti menyij ebhen bábhíkí bhōñ beku ne sétōñ bo menyij ebhen bō bábhōñó beku. Sésēmti bhō, ne sétōñ ne nerijindak nenkem bé sénkwáy beku yěntiki mmu wap ánkway ndú yěntiki mbi, mbō mmu ane ábháré mm̄aet ne Kristo, ndú mpok ane séte besí Mandem ne yi. 29 Éti yō ke nchí fyē betañ beku betik, ndep nōkō mm̄aet ne betañ menkem ebhen Kristo áchyé me.

2

Pól ānū éti bakwó bho Kristo ankem

1 Nchí yanj mándinj enyū nchí nu tontó éti nkwo Kristo ane Laodisia ne éti bakwó bho bachak ankem, abhen bábhíkire ghō me. 2 Nchí yanj befye bhe nti, ndú bágwóré mm̄aet ne bati ndu ekōñ. Nchí yanj be be mankem ne bhō mǎnjwimem sayri ndú enyij ene Mandem ákú sérinj éti Kristo, be mándinj menyij éti Kristo ebhen bechi bhésé bhésé ne békū mǎmbōñ beyá áfók ndú bákōñ mbi ywi. 3 Yí ke ánēne mbi be sémbák barijindak ne be séndinj menyij. Nerijindak enen néri necha. 4 Nchí ghati bhe menyij ebhen be yě mmu áké sot sérwórenyu ándwō bhe éti menyij ebhen beyinj Kristo, be mǎnem ebhi. 5 Yěndu mpú awu, nti ena nechi ne bhe mpoknkem. Nkōñ beghok be bákū menyij mbō enyu éyāñ ne be báte kpirí ndú neka eneka ne Kristo.

Mbak mmu abhat mm̄aet ne Kristo ájwi pōot

6 Těndu básóré be Yesu Kristo achi Acha, buré ká nepém eneka mbō enyū yi áyāñ. 7 Dō ka bapém ayeka ambak ne Yesu mbō enōk ene émaré bakan amik,

mānsene ndü neka eneka ne yi nkúbhé mbò enyü bátõñ be, mānchye nókó Mandem beyä kenókó.

⁸ Sot ka mpok be yě mmu áké sot nerinjindak enen bõ mmik ne sérwórenyu andwò be māmábak basem ntá menyin ebhen bõ bátõñ be. Enyü nerinjindak eno nífú chi ndü nkaysi bakwãñwan ne ntá befõñó ebhen bebhõñõ betañ fá amik, népú fu ntá Kristo. ⁹ Dijní ká be yěntiki enyü mmu Mandem achi, enyuyò ke Kristo achi. ¹⁰ Ndü bãbháré mmuet ne yi, bãjwi pòot. Yi ke ábhõñó betañ amfáy menyü befõñó menkem. ¹¹ Ndü bãchémé mmuet ne Kristo, aféré ebéptí erin amem bati yeka. Eyo chí erin betañ be bãchi bõbhi. Puyě chí erin ene mmu afyé amuet mpok báyan besyep yi mbò enyü bo Israel báka mpoknkem. Chí Kristo ke afyé erin eyi amem bati ayeka. ¹² Mpok bãjwítí bhe, bãbhémé be ne Kristo. Bě nkwo bãpetnsem ndü nepém ne yi mpok yi apetnsem ndü nepém. Efákári no mbõnyune básiki nyaka nti ndü betañ Mandem mmu áká Kristo apetnsem ndu nepém. ¹³ Bãchi nyaka chi bawú ãti bebú ebheka mbõnyune bãbhíkire fye nyaka be erin amuet betañ be bãchi bo Mandem. Ke achyé bhe nepém nekò ne Kristo ndu áfõñórí bebú ebhese menkem. ¹⁴ Sékwen nyaka manyé besí Mandem ndu sébhíkí ka mbò enyü yi áyan. Ke adákátí ekati manyé bebú ebhese, ne ébhak mbò be ábáy nyaka bhò anti Yesu, ne bágó yi ndü ekotákátí ne bhò. ¹⁵ Afõñó betañ ntá befõñó ebhen bebhõñõ betañ fá amik, aka be bó béké bhõñ kenókó besí bhò ndü ásu bhó amik. Atõñ bhò mbò batemé nenu abhen bakémé ebhinenu. Ebhí nenu eyò ebhak newú Yesu ndü ekotákátí. Asot awõnem amfáy befõñó ebhò enyuyò befuet ndü newú Kristo ndü ekotákátí.

¹⁶ Ndu echi yě nò, báké rò be yě mmu ánji be be bekwéné béchí ne bhe ãti menyü menyin ebhen mǎnyíe ne ebhen mǎnyü. Ne báké rò be mmu ampuri bhe mǎnkoñõ bebhé ãti bepá mmyé, * ne epá ntañ akò, ne ãti epá nywòbhé neywémuet. ¹⁷ Bebhé ebhò menkem bechi chi mbò ndíkándi menyin ebhen Mandem ábháré nyaka be bétwò chõñ. Mbõñ enyin ene echi ansem ndíkándi wu ankem chi Kristo yimbõñ. ¹⁸ Báké rò yě mmu ándém be bãbhíkí kway, anset nkwere be bãbhõñ bebhõñ enyü neseptímuet enen népú tetep, ne be bãbhõñ bechye kenókó ntá boàngel. Bõbhò bãpá be Mandem áton bhò menyin ndü kenó amík anti fúú, ne báyonñ mmuet ndéndem. Nkaysi yap achi chí ane bõ mmik. ¹⁹ Ekò bõ bãbhíkí pere bhak mmuet ne Kristo, mũnti wap. Yi ke achi mbò nti ne bõnkwo bachi mbò mmuet eyi. Básõt betañ ebhap menkem chi ntá yi ne áká bõ mǎnchem mmuet ndü nkwo amot mbò enyü bariñ ákem byonómuet. Bágó ye ndü mbi Mandem mbò enyü yi áyan.

Bégu ne bebhak nepém ne Kristo

²⁰ Bágú ne Kristo, ne Mandem aféré bhe anten befõñó ebhen bebhõñõ betañ fá amik. Ndu échí nò, ndaká yi bãchi mbò bõ mmik? Ndaká yí bãbhuet bekoñõ bebhé bõ mmik, mbò ebhen bérèm be, ²¹ “Báké kém enyin eyò ne awò. Yě chí beghokoti, báké ghokoti enyü nenyíe enò. Yě betok, báké tok enyü enyin eyò.” ²² Menyü bebhé ebhò befæere faet. Menyü bebhé ebhò befú chí ntá bõ mmik ne ndü menyin ebhen bõ bátõñ. ²³ Béyinjí bebhé ebhò, mmu ákway bekaysi be béchye nerinjindak mbõnyune bo abhen báfyè bhò bátè kpíri be mmu abhõñ befye mmuet ndü menyin Mandem ebhò, ne bǎrém be mmu abhõñ besepti mmuet amik, ne be mmu abhõñ bechye mmuet yi beyä esõñari. Bebhe ebhen bechi chí ndéndem. Bépú kway bekwak mmu ambõñ betañ ndu bekem mmuet be áké koñõ bebéptí menyin ebhen mmuet eyi áyan yi anka.

* **2:16** Bepá mmyé: Annual festivities.

3

Nebhuet ane mmu abhōjō bebhure nti eni

¹ Tëndu Mandem áká báfú ndü newú bápetnsem ndü nepém nekō ne Kristo, buré ká nti ndü menyiy ebhen bechi amfay, ebhak ene Kristo áchókó ndü nebhuet kenókó, ebhe awónem Mandem. ² Buré ka nkaysi chi ndü menyiy ebhen bechi amfay, puyé ndü ebhen bechi fá amík. ³ Echi mbo be bágu mpok ane Yesu ágú. Nêne, nepém nekō eneka nēchi bhésé bhésé awó Kristo ndü nebhuet ane yi achi ne Mandem. ⁴ Ne mpok Kristo mmu achi nepém enese ábhēsi, chōj ne nkwo mámbesi ne yi ne mámbōj ákóré ndu keném eki.

Dō ká esí nepém eneka, mánsot enen nekō

⁵ Sō yé ka amó mámféré ndü menyiy ebhen béyinjī nepém nesí eneka. Nō chi epúsí, ne yé chí bepó baraká kebhare, ne méjwáka ndü baraká kebhare, ne nkaysi bekā bebá, ne yéchi befyē amík ndü menyiy bo bachak mbōnyune befyē amík ndü menyiy chí besot bhō mbo bōmandem mmik. ⁶ Eti barak abúabū yō ke Mandem ábē chōj nti, antemsi bhō. ⁷ Ndü mpok ane áfueré ansem, báku nyaka menyiy ebhen mpok bachi ndü esí nepém eneka. ⁸ Ke nēne, báké bhōj yēnyij bekā ne menyij mbo bebēnti, ne echoko-nti, ne nkaysi bekā bati bebá, ne bechōjti manyén bati, ne eyōj ebábū eke fu be anyu. ⁹ Báké sēse ntá bati tēndu mánánj bārō esí nepém eneka ne menyiy ebhen nō nétō nyaka be mánkū nōkō, ¹⁰ ne bārōbhe kojō chí epij ekō. Báyibhírī bārōp bō bakō ne báyibhiri mándakō nōkō chí ambi mándōbhe nōkō mbo Mandem. Yi ke ághókó bhe mbo bō bakō be mándinjī yēntiki enyij eti yi. ¹¹ Ndü nepém nekō enen, yé mmu achi chí mmu Israel yé mmu etōk echak, yé básyep mmu yé bábhíkí syep, yé chí mmu ane amík anéné yi yé chí ane achi nyabhi, yé chí nsem ye chí mōmik, mankem báchí enyumot. Nném enyij chí Kristo ne yi achi amem bati bōbhi mankem. ¹² Mandem ayap be be mámbak bōbhi, báchi nyájá, ne akōj be tontó. Ndu echi nō, bábhōj beghō bati ntínso, mántōj bō berínti ne neseptimuet, ne epij besot menyij petii, ne ekébhēnti. ¹³ Bōj ká ekébhēnti ne bati, mándak ambi befojori bati, yé émbak chí be bákū mámbenti. Bábhōj befojori bati nkúbhé mbo enyu Acha ywese áfónórí bhe. ¹⁴ Ne nném enyij ene echa ebhen menkem ene bábhōjō betōj bati chí bekōj bhō. Ekōj égwót menyij menkem ndü nsoj amot. ¹⁵ Dō ká kpák ane Kristo áchyē ántōj be enyū bábhōjō bekā menyij tēndu Mandem ábhinjī be be mámbak ndu mmuet amot, ne be kpák ambak ne bhe. Ne bábhōj bekaka Mandem eti menyij ebhen yi ákà. ¹⁶ Dō ká Eyōj Kristo émbōj betāj amem bati ayeka. Tōj nókó ká bati ekōj eyō, mánychē nōkō bhō maníé, ne beyá nerinjīndak. Kwáy nókó ka bakwáy ane áfú ndu Ekáti Bakwáy ene echi amem Ekáti Mandem, ne bakwáy Mandem achak, ne bakwáy ane Efónó Bedyere afyé be anti. Kwáy nókó ka yō ne bakak ntá Mandem amem bati yeka. ¹⁷ Ne yēntiki enyij ene bákū, ne ené bārēm, mánkū yō ndu nnyén Yesu Acha, mámfuet ntá yi mánychē nōkō bakak ntá Eta Mandem.

Enyū bo Kristo bábhōjō bebhak ne bati

¹⁸ Bē baghoré ne maném, septí nókó ka mmuet ntá maném abheka ndü yēntiki enyij mbōnyune eyō ke erí besí Yesu Kristo Acha.

¹⁹ Maném, kōj ka baghoré bheka, ne báké bhak bebebebe ne bhō.

²⁰ Bō, ghók nókó ka bachi ne manō bheka ndü yēntiki enyij ene bághāti be mánkū, mbōnyune eyō échyē Yesu Acha manjak.

²¹ Bachi-bhò, bàké kà enyìyì ɛnɛ ɛkà bǒbheka mambe nti. Mbák mǎnkà nò, bàkway beferɛ amò.

²² Basem, ghók nókó ka bachi bhɛka abhen fá amík ndù yǎntiki enyìyì. Bàké kà nò chi ndiɛɛ mpok anɛ amík ayap achi be amɛt, mbò bo abhen báyaŋ chi bechye bhò maŋák. Ghók ká bhò nɛ bati ayeka ankem mbonyune báchyé Mandem kenókó. ²³ Yǎntiki betik ebhen báchyé bhe, kà ka bhò nɛ bati ayeka ankem tǎndu báriŋi be bátók nò chi Yesu Acha, puyé nkwa. ²⁴ Báriŋi be chɔŋ mǎmbɔŋ akap anɛ Yesu Acha ábháɛ ntá bǒbhi. Chi Kristo Acha ke bátók nò! ²⁵ Dók ká ambi bekà nò mbonyune yéagha anɛ ákà bebú ábhɔŋ nsáy ndù bebú bhi, nɛ Mandem átaŋ bo ketɔŋ kériŋámík.

4

¹ Bè abhen bábhónó basem, kém ká bhò ɛríí nɛ enyu ɛnɛ ɛchi chak. Báriŋi be be nkwa bábhɔŋ mmu anɛ ábhónó be amfay.

Menyìyì bechak ebhen bábhɔŋò beku

² Tè ka kákátí ndù nenikímɛt, mǎmbak pè, nɛ mǎnkaka nòkò Mandem. ³ Ník nòkò ka mmɛt ɛti yeɛ nkwa be Mandem ánénɛ bhɛɛ mbi ndu beghati bho kponɔɔŋ Mbok Ndíndí ɛti Kristo anɛ achi bhésé bhésé. Chi ɛti méghati bho yò ke nchí ekerékenɔŋ. ⁴ Ník nòkò ka mmɛt be ngátí bho yò mbò enyù mbónó beku, enyu ɛnɛ bághòk mǎnjwimem.

⁵ Ekaká nekò eyeka ebhɔŋ betɔŋ be báchi baríŋíndak besí bo abhen bábhíki riŋi Mandem, nɛ bàké chɔŋti yǎntiki mpok anɛ bábhɔŋò mbi beghati bò Mbok Ndíndí. ⁶ Eyoŋónyu eyeka ebhɔŋ bebhak ené échyé bo maŋák, émbak mbò ené mmu anɛ afyé ngan anyu be mǎndíŋi enyù bábhónó békéme bo abhen bábhèp be menyìyì.

Bakak amen ngwenti

⁷ Chɔŋ Tikíkòs ángati bhe yǎntiki enyìyì ɛti ya. Achí manò nɛ nti mǎnkwa anɛ nkóŋ tontó. Akà betik nɛ nti nɛmɔt nɛ átok Acha nɛ me. ⁸ ɛti yò ke ntó yí ntá yeka be ankà mǎndíŋi enyu sechi, nɛ be ámfyé be nti. ⁹ Átwò awu nɛ Onésímòs, mmù yweka amòt. Onésímòs achi mmu tetep nɛ manò anɛ sékónó tontó. Chɔŋ bò mángati bhe yǎntiki enyìyì ɛnɛ éfákári fá.

¹⁰ Aristakòs mmu achi fá ekerékenɔŋ nɛ me áto be bakak. Mbák Mák manò Banábas mmu ngátí bhe menyìyì ɛti yí ántwò awu, sot ka yí nɛ amò apay. ¹¹ Nɛ Jísos anɛ bábhíŋi be Jóstos áto bhe bakak nkwa. Ndiɛɛ bo Israel abhen bati arat ke bachi bati bakà betik nɛ me ndù bekà bo mǎndíŋi enyu Mandem abhak nɛ bho mbò Mfò wap. Bó mankem báchyé me nɛpɔpɔntí tontó. ¹² Epáfras nkwa áto be bakak. Achí mmù yweka amòt nɛ múbetok Yesu Kristo. Anikmɛt ɛti yeka nɛ nti eni nenkem mpoknkem be mánsene ndù mbi Mandem, nɛ be mǎndíŋi sayri yǎntiki enyìyì ɛnɛ Mandem áyaŋ mǎnkà. ¹³ Nchí ntísie Epáfras be áká tontó ɛti yeka nɛ bǒnkwa Laodisia, nɛ abhen Hierapolis. ¹⁴ Lukas, ngan anɛ sékónó tontó, nɛ Démas bátó be bakak. ¹⁵ Kaká ká bǒnkwa abhen etak Laodisia, nɛ Nímfa, nɛ eka bǒnkwa abhen báchɛm eket eyi. ¹⁶ Mánán mǎmpay ekáti ɛnɛ ndù nkwa yweka, kà ká mǎmpay yò ntá nkwa Laodisia nkwa. Pay ká nkwa ekáti ené ntó ntá nkwa etak Laodisia mpok anɛ bò bátó yò ntá yeka. ¹⁷ Nɛ ghati ká Akípòs be, “Ghò be onáná betik ebhen Yesu Acha achye wò.” ¹⁸ Me Pól nchí siŋ bakak amen nɛ awò awa membɔŋ. Tik ka bé nchí ekerékenɔŋ. Mandem antɔŋ be beríndu.

Ekáti Pōl ené mbi ntá Nkwō Tesalónika

1 Me Pōl kē nchí sīñ ekáti ene ntá yeka nkwō Yesu abhen Tesalónika. Nchí sīñ ntá yeka bō Mandem mmu achi Etayese ne be bho bábháré mmuet ne Yesu Kristo Acha. Nchí fá ne Sáilas ne Tímoti. Mandem antónj be berĩndu, anchye bhe kpák.

Neka enén bo Tesalónika

2 Séchyè bakak ntá Mandem mpoknkem ěti yeka mankem ne séfyè bhé ndū neníkĩmmuet enesé mpoknkem. **3** Echi enyu eyō mbonyune besí Mandem Etayese, sépú ghokontik betik ebhen bákà ndū bábhōñj neka ne Yesu, ne enyū bādéné mmuet ndū betik ebheka ěti ekōñ, ne enyū bāte kpĩrĩ ndū nebhakántĩ eneka ne Yesu Kristo Acha. **4** Bōma, sérĩñj bē Mandem akōñ be ne ayap be **5** tēndu Mbok Ndĩndĩ ane séghāti bho abhĩki twō nyaka ntá yeka chí ndū eyōñnyu yoyō, ke ndū betāñ Efōñó Bedyere nkwō. Ne bāriñj nyaka be yō achi tetep. Mpok séchĩ awu ne bhe, bāriñj nyaka enyū ekakáneko eyese echi. Sébhāre nyaka mmuet eyese enyu eyō ndu bekwak bhe! **6** Ne bākōñ ekakáneko eyese ne ekakáneko Yesu Kristo Acha. Yēndu bāghō nyaka beyā esōñori, bāsĩéptĩ Eyōñ Mandem ne mañák amen Efōñó Bedyere áchyè. **7** Eka bārōp erĩñ ené bakoñjo Yesu mankem atú Masidónia ne Akáiya mañōko. **8** Ne Eyōñ Mandem étaka atú Masidónia ne atú Akáiya ěti menyĩñ ebhen báká, ke ébhĩkĩ may nō. Mbok neka eneka ne Mandem akō mbankem, enyu ene sebhĩkĩ bhōñ yēnyĩñ berem ndu betōñ enyū mánoko. **9** Bō babhōñ bārēm enyū básóré bhese mpok sétwō awu ntá yeka ne enyū bātĩknsem ntá bōmandem nsé bāróbhe chye kenókó chi ntá Mandem. Yĩ aywĩnti ke achi Mandem ane tetep ne yi ke áchyè nepém. **10** Bō bho bāriñj nkwō be mánōñ Mmō Mandem ámfú amfay antwō. Nō chí, Yesu mmu Mandem áká nyaka áfú ndū newú apetnsem ndū nepém. Yĩ wu ke ápēmē bhese mpok Mandem átāñ bo ndu ábē ntĩ ne bho ěti bebá bhap.

2

Betiki Pōl áká etōk Tesalónika

1 Bōma, bábhōñ berĩñj be netwō ane sétwō awu beghō bhe ápú nyaka ndéndem. **2** Yēndu mánāñ báchyé nyaka bhese beyā esōñori ne ntíanwōp etōk Fĩlipi mbō enyu bāriñj, Mandem ywese afyé bhese ntĩ be séntwō séngátĩ bhe Mbok Ndĩndĩ ane áfú ntá yi yēndu beyā bo mánū nyaka tontó bechyet bhese mbi. **3** Báké ghokontik bē enyĩñ ené séghāti bhe échĩ tetep ne yē bekwéné bepu aré. Sébhĩkĩ bhōñ nkaysi bérwō yē mmu. **4** Enyĩñ ene sékà chí be, tēndu Mandem áyĩñj ághó be sékwāy bo abhen yi afyé Mbok Ndĩndĩ amó, nō ke séghāti bho yō. Ne puyè chí be bo mámbōñ mañák ne bhese, ke chí bē Mandem mmu áyĩñj beghō enyū bati ayese achi amem, ámbōñ mañák ne bhese. **5** Bāriñj nkwō be mpok séchĩ ne bhe sébhĩkĩ sōt sérwōrenyu beka mámbōñ mañák. Ne mbōñ Mandem achi ntĩsie be sépú ghati nyaka bhe Mbok Ndĩndĩ chí ne nkaysi bebhōñ nsáy ane áfú ntá yeka. **6** Ne sépú ka nyaka yēnyĩñ bē yē chí be, ye chí bo báchak, mánkaka bhese. Sékwāy nyaka bebhep be menyĩñ mbō bōnto Kristo. **7** Ke sékópti bhe mbō enyū nno ákēm bōbhi. **8** Sékōñ be tontó, kpát éká séká be

sébhəŋ bechye be, puyɛ chí ndiere Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem, ke ye chi mmuet eyese nkwo ndú báchí bhese anti tontó. ⁹ Bɔma, bábhíki ghəkəntik ndu sére ka betik, sémkpət noko nsóŋti beti ne ngósi mpok séchí awu ne bhe. Séká nyaka betik enyu yə be sémbón menyin ebhen béchébhé bhese. Sébhíki yan nyaka bebhak ntu ntá yeka mpok ségháti bhe Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem. ¹⁰ Báchi batísie bhese. Mandem nkwo achi ntísie be nepém enesé nenti eneka bakoŋo Yesu nechí nyáká nyánjá ne chak ne néke bhəŋ bekwéné besí Mandem. ¹¹ Báriŋi enyu sékəm nyaka yéntiki mmu yweka mbə enyú chi bhə ákəm bəbhi. ¹² Séfyə nyaka bhe nti ne sékpəme nyaka bhe be nepém eneka nénchye Mandem manák. Yí ke ábhíŋi bhe be mámbak bo abhen yi achi Mfə wap ne be mámbák ndu keném eki ne yi.

¹³ Ne nkwo sékaka Mandem mpoknkem mbənyune mpok ségháti bhe Eyəŋ eyi, bábhíki sət yó mbə eyəŋ ene nkwa. Bəsót be tetep chí Eyəŋ Mandem ené ékú betik amem bati yeka, be bho mánoko. ¹⁴ Bɔma, bārəp bo abhen máŋəko ékakáneko ené bənkwo Mandem abhen atú Judéya. Bábháré mmuet ne Yesu Kristo mbənyune bághə esəŋori amə bati bo etək eyeka nkúbhé mbə enyú bo Israel báchyé nyaka bhə esəŋori atú Judéya. ¹⁵ Bo Israel bhə ke báwáy nyaka Yesu Acha ne baremé kepinti Mandem ne bó ke báboko bhese etək. Bákú nti némbé Mandem. Bachi bəmpap ntá yéntiki mmu. ¹⁶ Bo Israel bhə báchət bhese mbi be seke ghati bo abhen bápú bo Israel Mbok Ndíndí Mandem ámpémé bhə. Bákú bebá kpát mánánjá. Ke bákú kpát bebənti Mandem bechi ne bhə.

Pəl abhəŋ nti berəŋ Tesalónika

¹⁷ Bɔma, yəndu bákú séró nyaka bhe ndu mómbiŋi mpok, bati yeše ábhéét nyaka ne bhe, ne ékú ekwak bepet beghə bhe besí ne besí ére yá éndək noko chí ambi ne sere nu beghə bhe. ¹⁸ Séyən nyaka bétwə awu ntá yeka. Məmbəŋ Pəl, mmó bétwə awu ndəŋ ne ndəŋ, ke Satan achét bhese mbi. ¹⁹ Pú sébháká nti chí ne bhe? Pú be ké báchyé bhese manák-á? Pú be ké bákə séndəp chəŋ awó anti besí Yesu Acha ywese ndú nywəp enen yi apetnsem, be séka betik ebhesé sayri? ²⁰ Tetep, be ke bákə sédèp awó anti, ne be ke báchyé bhese beyá manák.

3

¹ Séchókó kpát, séke pere kwáy bekepnti, séka berəp ansem ndu etək Atens, ² sétó mómayese Tímoti ntá yeká. Yí achí nti nkabetik Mandem ndu bégháti bhə Mbok Ndíndí éti Kristo. Sétó yi be ámfye bhe nti, ankə mánté kpiri ndú neka eneka, ³ be yé mmu yweka amət áké kwen ansem éti besəŋori ebhen. Bə babhəŋ bəriŋi be, bekoŋo nkaysi Mandem, besəŋori ebhen bébhónó bétéméri bhese. ⁴ Mpok séchí nyaka ne bhe, ségháti nyaka be ambi ambi be chəŋ sémbəŋ besəŋori, nkúbhé mbə enyú éfákári, ne bəriŋi enyu eyə. ⁵ Éti yə, mpok mbíki pere kway békepnti, ntó Tímoti be ántwó, ángó mbák babhuət bésiki nti ne Kristo. Mbəŋ nyaka becháy be ngufú Satan mmu amə bo ndu beka bə bákəpere noko Yesu, abhəŋ mbi ne bhe ne betik ebhesə menkem berəŋ ndéndem.

⁶ Ke Tímoti anán áfú awu apetnsem fá, ne eríti ntó be bátan ndú nesikinti eneka ne Kristo ne ndú ekəŋ ene bábhónó ne bati. Ne agháti bhese be bákaysi bhese ne manák mpoknkem ne bábhəŋ ekwak beghə bhese nkúbhé mbə enyú sébhónó ekwak beghə bhe. ⁷ Bɔma, ekə ye be yəndu báchyé bhese nenyok ne beyá esəŋori, bati apəp bhese amem mbənyune báte kpiri ndu nesikinti eneka ne Kristo. ⁸ Təndu báte kpiri ndu mbi Yesu Acha, séchí sayri. ⁹ Ntiki enyu

bakak sékway bechye Mandem ãti manák mankem amen sébhónj besí bhi ãti yeKa? ¹⁰ Sénikmuet ne bati yese ankem beti ne ngósi bé Mandem ánkwak sempet sengó bhe besí ne besí, ne séntónj be menyinj ebhen bábhíkire rinji, ndu bekwak mámbónj neka ne Kristo mbó enyũ éyanj.

¹¹ Sénikmuet be Mandem Etayese yímbónj ne Yesu Kristo Acha mánkũ séntwó ntá yeKa. ¹² Sénikmuet be Yesu Acha ánkũ ekónj eyeka ne bati ne yéntiki mmu achak éngó éndók nókó chí ambi, nkúbhé mbó ekónj ene sébhónj ntá yeKa. ¹³ Sénikmuet enyu eyó be yi anka bati ántánj be amem ne bé báké bhónj bekwéné, ne bé mámbák nyánjá besí Mandem Etayese, ke mpok ane Yesu Kristo Acha átwó ne bo Mandem ankway.

4

Nepém enen Mandem akónj

¹ Bóma, ndu berónj ambi, séghati bhe enyũ bábhónj bebhure nepém eneka nkúbhé mbó enyũ báká nó be Mandem ámbónj manák ne bhe. Sénik ye be mmuet sémkpeme nókó ndu nnyén Yesu Acha be mándók ambi beka nó. ² Bé bábhónj bárinji menyinj ebhen séghátí nyaka bhe ndũ nnyén Yesu Acha be bábhónj béka. ³ Enyinj Mandem áyanj chi be mámbák nyánjá, be báké bhónj yényinj beka ne barak épusi. ⁴ Yéntiki mmu yweka ankém mmuet eyi, * enyu ene nepém eni nébhak pépép besí Mandem, ne bo mámbónj kenókó ne yi. ⁵ Báké njwaka ndũ barak épusi, kekém mmuet mbó bo abhen babhíkí rinji Mandem. ⁶ Yé mmú áké ka nti bebú ndũ ndaká kebhare ané, ne yé mmu áké nyie nti ébhónj! Dinj ká be Yesu Acha ákeme kémbé ntá bo abhen báká menyũ bebú ebho menkem nkúbhé mbó enyũ sénánj séghátí bhe be mánsot mpok. ⁷ Mandem abhíkí bhinj bhesé chí be sembak bó epúsí, abhinj bhesé be sémbak nyánjá besí bhi. ⁸ Yé agha ane ábyák ye ndak ane apú byak chí nkwa, ábyák chí Mandem mmu achyé bhe Efónjó Bedyere yi.

⁹ Nti apú besinj be be mámbónj ekónj ne bati bakónj Yesu. Mandem yímbónj anánj átonj be enyu bábhónj bekónj bati. ¹⁰ Ne tetep, bákonj bati bónkwo atú Masidónia ankem. Ke bamá, séghátí bhe bé ekónj ené bábhónj ne bati éndók nókó chí ambi. ¹¹ Yéntiki mmu yweka ánkũ yéntiki enyinj be nepém eni néké chyé bho esonjori. Mmu áké chwe ndũ ndaká nti. Ne yéntiki mmu yweka abhónj beka betik ne amó yi nkúbhé mbó enyũ séghátí nyaka bhe. ¹² Mámbák enyu eyó bé bo abhen bábhíkí noko mányché bhe kenókó ne bé báké kó besíkí.

Enyinj ene ébhónj befakari ne báwú ke Yesu Acha antwó

¹³ Bóma, néne, séyanj beka be báké róp amem ejuri béyinj bo abhen bágú be báké di bhó mbó bo abhen bábhíkí bhakanti be chónj bawú mámpetnsem ndũ nepém. ¹⁴ Téndu sénókó bé Yesu águ nyaka, apetnsem ndũ nepém, sénoko nkwo be chónj Mandem anka bakónj Yesu abhen bágú mámpetnsem ndũ nepém mpok Yesu átwó. ¹⁵ Békonj enyinj ene mbónj Yesu Acha árémé, séghátí bhe be mpok Yesu Acha átwó, besé bho sechi nepém sépú yambi bétémeri yi ke abhen bágú mántemeri yi. ¹⁶ Dinj ká be chónj mbónj Yesu Acha amfú amfay antwó anchye eyónj ne betanj. Mfó bóángel Mandem andem ne eyónj etanjatanj, ne mmbá Mandem ankwén. Emfakari ye bé bakónj Kristo abhen bágú mánjambi mámpetnsem ndũ nepém, ¹⁷ ke besé bho sechi nepém ne

* 4:4 “Bekem mmuet:” Ékway nkwo bebhak be, “Andinj ndu áchoko ne ngoré ywi”.

sébhuet ansem, sénko ndü nebhánj témté ne bho, séntemeri Yesu Acha ndü yi ásèp. Ne bebho mpok eyo, sémbak ne yi mpoknkem. ¹⁸ Chié nókó yeka bati nepəptíntí ne beyəñ ebhen.

5

Bák ká pè ndu menoj Yesu Acha

¹ Bōma, ntí apú besij be eti mbōñ mpok ane menyij ebhen bébhōñó békákari. ² Bábhəñ bérinj be nywəp Yesu Acha átwò nébhak chəñ mbo ngép ane átwò ne beti. ³ Mpok ane bo bárəm be, “Mbāñ achi kpák, ye esəñori épu.” Mpok eyo ké erēm esəñori ékwen bə amuet témchok mbo bebe ngoré ane áñəñsi. Ne mbi bébúe kébhák.

⁴ Bōma, ke mbák chí bhe, bápú amem ejuri, bé nywəp eno némfákóri bhe mbo ngép. ⁵ Bächí bo abhen bákò ne ngósí, mpok mban əghò. Səpú bo ejuri, səpú bo beti. ⁶ Séké bhəre ye kenó mbo mbək bho. Sémbák chí pè, sénkem nəkə mmuet. ⁷ Bo abhen bábhəre kenó, bábhəre chi ne bėti, ne bo bákwen mmém chí ne beti. ⁸ Ke tēndu séchí chí bō ngósí, sénkém mmuet. Səndók ambi ménóko Yesu ne bébhəñ ekəñ ne bo, be eyo embák mbo kəndén ane ntemé nenu ákémé bechyet mmuet. Sémbáká nti be chəñ Yesu ampeme bhese, ne be eyo émbák ntá yesé mbo ntá ntemé nenu ane ákuti ntí ywi. ⁹ Bārínj be Mandem abhíkí yap bhese chi be sémbák bo abhen yi átāñ anchye ntemsi. Ayap bhese chi be ánkə Yesu Kristo Acha ámpeme bhese. ¹⁰ Yesu ágú eti yesé be yi ánāñ ántwó, yé sébhuet chí pè, yé ségū gu, sénkwáy bébhak ne yi. ¹¹ Ndu échí nə, fyé nókó yeka bati nti mánkwak nəkə bati nkúbhé mbo enyú bákə nə.

Beyəñə ngwenti

¹² Bōma, séghāti bhe be mánchye nəkə bō abhen bákə betik Acha ndü nkwo ywəka kenókó be mánchye nəkə bhe manie be báké kə bebú. ¹³ Bábhəñ bechye bho beyá kenókó, mánkəñ bō eti betik ebhén bə bákə. Ne māmباك sayri ne bati.

¹⁴ Bōma, semtí nókó bábhót, māmfyə nəkə abhen bábhōñó becháy nti. Kwak nókó ká abhen mmuet apú bho. Bōñ ká ekébhénti ne yéntiki mmu. ¹⁵ Ghó ká be yé mmu áké keme bebú amfay bebú. Nu nókó ká bekə chi berindu ntá bati bōnkwo ne yéntiki mmu achak. ¹⁶ Bák ká mañák mpoknkem, ¹⁷ mánik nəkə mmuet mpoknkem. ¹⁸ Ne yé émbak be yi, chyé nókó ká Mandem bakak, tēndu menyij ebhen menkem chí ebhen yi áyāñ mánkə ndü bächí bo Yesu Kristo. ¹⁹ Báké neme ngó Efónó Bedyere. ²⁰ Báké byák enyij ene Efónó Bedyere ákú nti múnkwə ándem. ²¹ Bábhəñ bechak yéntiki enyij sayri, mánkem éne éri. ²² Báké bhəñ enyij bekə ne barak abúabə.

²³ Mbōñ Mandem mmu áchíe kpák ánkú māmباك nyánj ndü yéntiki mbi. Yimbəñ ámbáré nkaysi, ne efónó, ne mmuet yéntiki mmu ywəka enyu ene apú bhəñ bekwéné kpáte mpok Yesu Kristo Acha átwə. ²⁴ Mandem mmu ábhíñj be be māmباك bōbhi, ábhəre bariəp ami, ne chəñ ankə nə. ²⁵ Bōma, fyé ká bhese ndü nenikímmuet. ²⁶ Kaká ká bati ne ekəñ Mandem. ²⁷ Nchí ghati bhe ndü nnyén Yesu Acha be māmpanyé ekáti ene ntá bōnkwo mankem. ²⁸ Berindu Yesu Kristo Acha mémbák ne bhe.

Εκάτι Πῶλ ενε εjwi bepay ntá Nkwɔ Tesalónika

Εκάτι Πῶλ ενέ εjwi bepay ntá Nkwɔ Tesalónika

¹ Με Πῶλ κε nchí siŋ ekáti ενέ ntá yeKa bɔnkwɔ Yesu abhen Tesalónika. Nchí siŋ ntá yeKá bo Mandem mmu achi Etayese, be bho bábháré mmuet ne Yesu Kristo Acha. Nchí fá ne bɔmayese Sáilas ne Tímoti.

² Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántɔŋ be berɪndu, mánychye bhe kpák.

Chɔŋ mántɔŋ bo nywɔp Yesu átwɔ

³ Bɔma, sébhɔŋ béchyé bakak ntá Mandem mpoknkem éti yeKa. Ekway be sénká nɔ mbɔnyune bábhɔŋ neka ne Yesu Kristo mándɔk nɔkɔ chí ambi, ne ekɔŋ ενέ yɛntiki mmu yweka ábhónɔ ne bati érdɔŋ chí ambi. ⁴ Besé babhɔŋ sépányu ntá bɔnkwɔ Mandem báchák éti yeKa, ndú báté kpírí ndú neka eneka ne Yesu, yɛndu bo báchyè bhe nenyok ne beyá esɔŋɔri.

⁵ Ndu echí nɔ, menyin ebhen menkem bétɔŋ enyú Mandem átɔŋ chɔŋ bo enyu ενέ echí chak. Chɔŋ eyɔ enkɔ mánkway bebhak bo abhen Mandem ábhák Mfɔ wap. Tɛndu éti Kefɔ eki ke bábhɔŋ esɔŋɔri. ⁶ Mandem ákɔ chí enyin ene echí chak. Ne chɔŋ yi ankeme kémbé ntá bo abhen báchyè bhe esɔŋɔri. ⁷ Chɔŋ anchye bhe neywémuet ndú besɔŋɔri ebheka, anchye bhese nkwo neywémuet. Chɔŋ Mandem ankɔ nɔ mpok Yesu Acha ábhèsi ne betanɔ bɔángel bhi amem ngó ane ákáp bhɔ ne ádu gum gum gum. ⁸ Chɔŋ yí antemsi bɔ abhen bábhíkí yan berinɔ Mandem ne abhen bápú ka bekoŋo Mbok Ndáindí éti Yesu Kristo Acha ywese. ⁹ Chɔŋ amferɛ bhɔ besí bhi ne ndú bedíéré bhi ne betan ebhi, anchye bhɔ ntemsi ane abhiki bhɔŋ ngwenti. ¹⁰ Mpok Yesu Acha átwɔ, bo Mandem mankem báchyè yi kenókó ne bɔ abhen mánokó mámbak maknkay be bághó yi. Bè nkwo bábhak chɔŋ ne bhɔ mbɔnyune mánokó menyin ebhen séghátí bhe. ¹¹ Éti eyɔ ke sénik Mandem mmuet mpoknkem éti yeKa be yi ánkɔ mámbak bo abhen bákway bébhak bɔbhi. Sénikmuet bé yi anchye bhe betan mánanjá berítí menyin ebhen báyan bekɔ ne betik ebhen bákú éti neka eneka ne Yesu Kristo. ¹² Sénikmuet nɔ be bo mánychyé nyén Yesu Acha kenókó éti yeKa ne be mámbóné kenókó ne yi békóno berɪndu abhen Mandem ywese ne Yesu Kristo Acha bátɔŋ be.

2

Chɔŋ mbámbɔ antwɔ ke Yesu Acha ampɛtnsem

¹ Bɔma, béyini netwɔ Yesu Kristo Acha ne nenyokoti ane bábhónɔ ménýókóti bhese be séntéméri yi, séghátí bhe be, ² báké rɔ batí yweka ángwákári betaka amem. Yé mmu andem chi be yi achi ndemeképinɔti, yé chi be achi ngati Eyɔŋ Mandem, ne yé chi be ekáti éfú ntá yeSe be nywɔp Yesu Acha átwɔ négháká, báké fyé ntí. ³ Báké rɔ yé mmu andwɔ bhe ndu yé mbi, mbɔnyune nywɔp enɔ néperé twɔ, beyá bo báte nesɔŋ ne Mandem Acha mámbýaka nɔkɔ bebhé bhi ke mbámbɔ ambesi. Ngwenti yi chí ménémé. ⁴ Chɔŋ yí andem be Mandem apú yényin ne be yɛntiki enyin ene bo báchíe kenókó mbɔ Mandem epú yényin. Yí árem mbúré be achá Mandem ne menyin ebhɔ menkem, andɔk kpát anchɔkɔ amem ekerákɔp Mandem andem be yimbɔŋ achi Mandem.

⁵ Báké ghókóntik be ngátí nyaka bhé menyin ebhén mpok nchí ne bhe? ⁶ Ne bárinj enyin ene ékém yi ansem. Abhəj bébhési chi mbák mpok yi akway. ⁷ Enyu betan ebhen mbámbu abhəjə ménanə békà betik fá amik bhesé bhesé. Ke mmu ane áchet bo mbi be báké bhəre bebhé Mandem áron chəj ambí beka nɔ kpaté mpok ane Mandem áferé yi ambi. ⁸ Mpok yə ke mbyaká bebhé Mandem wu abhesi, ke Yesu Acha ánanj ántwó, áfep chi žyu, eyi émay. Mbəj netwə Yesu ánanə betan ebhi. ⁹ Mbyaká bebhé Mandem wu átwə beka betik Satan. Ne chəj ansət betan ebhi anka baraká maknkay ane bapu menyu ne menyu ndu bérwə bho. ¹⁰ Chəj ansət yéntiki ebépti enyin berwə bo abhen bachi ndú mbi newú. Chəj anka nɔ ndu bábhiki ka bekəj tetep ane ayinjí Yesu Kristo be Mandem ampeme bho. ¹¹ Eti yə, Mandem áto etati énjwi bə anti enyu ené bərbəhe noko chi baraká nsé. ¹² Eyə enkə yi anchye ntémsí ntá bo mankem abhen bábhiki noko tetep ane ayinjí Yesu, ke bakəj beka chí bebá.

Bəbhəj bété kpírí ndú mbi Mandem

¹³ Bəma, be bo Yesu Acha ákónj, sebəj bekaka Mandem éti yeka yéntiki mpok mbənyune ayap be bé ámpémé bhe te mpok ane yi ábhíki re ghoko mmik. Ayap bəpeme bhe befəet ndú betanjá Éfónj Bedyere Mmu ákə mámbák nyáná ne éti mánokó tetep ane ayinjí Yesu Kristo. ¹⁴ Mandem afəet ndú Mbok Ndíndí ane séghátí bhe abhinj be. Akə nɔ bé mámbónj ákóré ndu keném Yesu Kristo Acha. ¹⁵ Bəma, tē yeka kpírí, mándək ambí menoko menyin ebhen sétónj be mpok sechi ne bhe ne ebhen sésinj amem bekátí ebhen sétó ntá yeka.

¹⁶ Mbəj Yesu Kristo Acha ne Mandem Etayese mmu akəj bhese mántónj bese berindu, mánychye bese nepəptntí mpoknkem ne nebhakánti ndú berítí menyin ebhen bebəjə befakari. ¹⁷ Sénikmuet be Mandem Etayese ne Yesu Kristo mánychye bhe nepəptntí ne betanj beka ne berem chi berítí menyin.

3

Nik nókó ká mmuet éti yesé

¹ Bəma, enyin échák chi be mánik nəkə mmuet éti yesé be Mbok Ndíndí éti Yesu Acha antaka ayak ne bé bo abhen bághək yə mánsyepti yə ne kenókó, mbə enyu éfákárí nyaka ne bhe. ² Nik ka mmuet be Mandem ámféré bhese amə bebépti bho. Puyē bo mankem abhen bághək Mbok Ndíndí ke mánokó. ³ Ke Yesu Acha apú nók bebəre bariəp ami. Chəj anka bati antanj be amem, ankuti bhe be mbámbu áké kə be yənyin. ⁴ Yesu Acha akə sésíki nti ne bhe be bákə menyin ebhen séghátí bhe mánkə ne be chəj mándək ambí beka bho. ⁵ Sénikmuet be Yesu Acha antónj be enyū Mandem akəj bhe ne enyu bekepnti mbə Kristo.

Bənkwə báké bhak babhət

⁶ Bəma, séghátí bhe ndú nnyén Yesu Kristo Acha be báké chem mmuet ne yentiki nti múnkwə ane ábhət abhət kebháka kəjə menyin ebhen sétónj be. ⁷ Bə babhəj bárinj be bábhəj bekojə bayarəkak ayese. Sépú bhət nyaka abhət mpok sechi ne bhe. ⁸ Sébhíki nyi nyaka nenyíé mmu ywəka kechye nkáp. Ke sékə nyaka betik beti ne ngósí, sémkpət nəkə nsənti be séké chye bhe esəjəri. ⁹ Sépú kə nyaka nɔ chi be sebhi bəjə betanj bəghátí bhe be mánychye bhese nekwa. Séyanj nyaka chí be séntónj be epin ene bábhónj békónj. ¹⁰ Yé chi mpok sechi ne bhe séghátí nyaka be be mbák mmu apú kə betik báké chye yi nenyíé. ¹¹ Sérəm nɔ mbənyune séghək be mbək ywəka bábhət abhət ne be betik

εbhap chi béfyε nnyu ndũ barak bo bachak. ¹² Ndũ nnyén Yesu Kristo Acha ségháti menyũ bo bhə sénjεp nəkə bhə batú be mánkε εbhap βetik. Mándó béchye εσəηəri mánkε βetik ndu βεbhəη εnap nenyíé. ¹³ Bšma, ke mbák chi bhe, báké pəp βékε βεri. ¹⁴ Mbák mmu abhíkí ka βékóηo εnyiyη ene sésíηjí amem ekáti ene, fyé ká yi amík aməet ne báké bhəη yěnyiyη βεkε ne yí. Kú ká yí enyu yə be ntíánwóp ánkém yi. ¹⁵ Ke báké sət enyu mmu wu mbə mümpap. Ke ya ká yí batú ne ekəη mbə nti mũnkwo.

Ngwenti bakak

¹⁶ Mbəη Yesu Acha mmu áchyè kpák ányhyε be kpák ndũ yěntiki mbi mpoknkem. Yesu Acha ámbák ne bhe mankem.

¹⁷ Mε Pəl ke nchí siη ne awó wa ndu βekaka bhe. Enyune ke nchí siη ndũ ngwenti βekáti bha menkem βεkε bo mándíηjí ekáti ené éfú ntá ya. ¹⁸ Βεriηdu Yesu Kristo Acha mémbák ne bhe mankem.

Εκάτι Πῶλ ἐνέ μβι ντά Timōti

Εκάτι Πῶλ ἐνέ μβι ντά Timōti

¹ Με Πῶλ κε νχί σῆη ἐκάτι ἐνε. Νχί νκῶβetik Mandem ne mūnto Yesu Kristo. Mandem mmú áπεμε bhese ne Yesu Kristo mmu sébháká nti ne yi ndu nepém enen nétwò ambí κε bátó me.

² Timōti, νχί σῆη ντά ye, wò mmu óchí mbò mówa tetep ndu óbhónó neka ne Yesu mbò me.

Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha ywese mántōn wò beríndu ne ntínso, mánychē wò kpák.

Sot ka mpok ne batōn abhen bápú tetep

³ Timōti, dōp Efesós nkúbhé mbò enyu ngati nyaka wò ónká. Mērōn atú Masidónia. Dōp aré ghati bo abhen bátōn baraká nse be mándó bétōn menyin ebho. Mērōn atú Masidónia ⁴ Ghati bhó báképerē chaṅti mpok yap ndú beróri mbok éti bachímbi bhap. Beróri mbok ebho bépú kwak bo mánká enyīn ene Mandem áyan bó mánká. Mmu ákway békoṅo nkaysi Mandem chí mbák abhōn neka ne yi. ⁵ Ntí ane ngátí wò óndem bōbhō mándó bétōn baraká nsé chí be bo Mandem mámbōn ekōn ne bati. Ne chi enyú ekōn ene éfú ndú nti enén nechí amem pépép, nti enen nepú ka mmu ánká enyīn ené étwò yi ne áyóme, ekōn ené étōn netōn enen tetep. ⁶ Mbók bho bárō menyin ebhen bágúre ebhi ndu kémbwóbhé ntí ti. ⁷ Báyān bébhak batōn ebhé ene Mandem áchyé nyaka Moses, κε bábhiki bhōn nejwímēm ndú menyin ebhen béfú bō anyu, yēndu bátōn ne ntí nenkem mánkaysi nókó bé bárīni.

⁸ Besé mankem sériṅi be bebhé Mandem áchyé nyaka ntá Moses béri mbák bo bábhàre bhó mbò enyú éyān. ⁹ Sériṅi nkwo be bábhíki fyé bebhé ebhen ntá bo abhen báchi chak besí Mandem, nō chí bo abhen bábhàre bebhé. Báfyē bebhé chí ntá bo abhen bápú bhàere bebhé, ne abhen bátānntí, ne ntá bo abhen bábhiki bhōn mpok ne Mandem, ne bo abhen báká menyin ebhen Mandem ápú yān sēnká. Bébhé béchí ntá bo abhen bákáysi be ntí apu ane mánikmuet ntá Mandem ne abhen bábyák Mandem. Bébhé ebhen béchi nkwo ntá bo abhen báway bachi ne manō bhap ne bo bachak. ¹⁰ Báchyē bebhé éti bo abhen bákōṅo baghōré ne babhakanem nefi. Bache bebhé éti babhakanem abhen bábhàre ne batí babhakanem ne baghōré nkwo abhen bákú nō. Bache bebhé éti bo abhen bágħēp batí bakwānṅwān ndu beti bhō mbò basem. Báfyē bebhé éti basēnse. Bache bebhé éti bo abhen bátē ntísie ákwáré, ne Mandem achyē bebhé éti yēntiki mmu ane ákú enyīn ené épú ndōn ámōt ne netōn enén tetep. ¹¹ Netōn enen tetep nékó ndōn amōt ne Mbok Náindí ane Mandem afyé me amó be ngati bho. Yí kē bo báchyē bakak ne áfók ankem áfú chí ntá yi.

Πῶλ áchyé Yesu Kristo bakak

¹² Nchí kaka Yesu Kristo Acha ywese tontó. Yi κε áchyé me betan beká betik ebhen. Nchí chyē yí bakak mbōnyune aghō bé nkway bébhak mūbetok yi, ayap ye me bé nká betik ebhi. ¹³ Aká nō ne me yēndu nchí rem nyaka ebába éti yi nchyé nókó yi esōṅori, nsókati nókó yi. Ke mbíki riṅi nyaka enyīn ené mēkà ne mbíki re noko nyaka yi. Eká aghō me ntínso. ¹⁴ Mandem Acha aká beríndu ebhi béjwi ne me tontó mbò nnyén enén néjwí, négbóko, netaka ebhi. Aká me mbōn neka ne Yesu, achyé me ekōn nkwo. Enyu eyó κε échí ne bo abhen bábhàré

mmuēt ne Yesu Kristo. ¹⁵ Enyīñ ené échi tetep ne chí enyīñ ene yěntiki mmu ákwáy ménoko ne nti eni nenkem. Enyīñ ére chi be Mandem áku bo mándinj be Yesu Kristo atwə nyaka fá amik ndu bépéme bō bebá. Ne me nchí mmu ane ebhá bebá béyá béchá ebhen yěntiki mmu achak. * ¹⁶ Nchí mmū bebá, yě nō, Mandem agho me ntínso ndu áyan betəñ enyū Yesu Kristo ábhónj beyá ekébhénti ne me, me mmu nká nyaka bebá ncha yěntiki mmu achak. Yesu akú nō, be eyo émbák erij ntá bho ndu békwaká bō mánkway menoko yi, mámbəñ nepém enen nebhíki bhəñ ngwenti. ¹⁷ Bakak ne kenókó ámbák ne Mandem ane betəñ ebhi bébháki bhónj ngwénti. Achi Mfə ane ápú gú ne bápú ghó yi ne amík ne ndiere yí ke achí Mandem. *Amen.

¹⁸ Mōwa Timōti, mēghati wə menyīñ ebhen óbhónj beku. Békó ndónj amət ne menyīñ ebhen Mandem afyé nyaka bo anti ne bárem éti ye. Menyīñ ebhen-ne mēghati wə bébhəñ bébhák ntá ye mbə menyīñj nenu ndu beku ónu sayri ne bo abhen bátəñ menyīñ ebhen bépú tetep. ¹⁹ Ndu ónú, kém neka enen óbhónj ne Yesu sayri. Mbək bho bábyak enyū nti enen nepu twə mmu ne áyóme, ne eyo éku neka enen bábhəñ ne Yesu nérəp mbə áchwí ané árákátí anyén ndú batay. Kém yě nti ene be óké kú enyīñ ene étwə ne áyóme. ²⁰ Himéneos ne Aleksánda báchí nkwó mbə bo abhen bábyak enyū nti enen nepu twə ne áyóme. Ndó bhó bati apay amə Satan be mándj berem ebábu éti Mandem.

2

Enyū bo bábhónj békú amem eket Mandem

¹ Enyīñj mbi ené nchí ghati ye wə chí be báké rə meníkmuēt éti bo mankem. Eri mánikmuēt éti bo abhen menyīñ béchébhé bho ne éti bo báchák. Eri meníkmuēt béchye bakak ntá Mandem éti menyīñ ebhen yi ákú ntá bho mankem. ² Nik nókó ká mmuēt éti bafə ne bō mankem abhen bábhónj betəñ amfay bo bachak. Kú ka nō, be sémbák sayri ne bati, kebhónj esəñəri. Sénkoñ nepém bo abhen bəghók Mandem ne nepém bo abhen mánoko mmuēt. ³ Eri méníkmuēt enyu eyo mbənyune échyé Mandem mmú ápémé bhese mañák. ⁴ Yi áyan bepeme bo mankem ne áyan yěntiki mmu ándinj netón enen tetep éti Yesu Kristo. ⁵ Yi aywinti ke achí Mandem ntá bo mankem ne mmū amət ke ásdə bo ntá yi. Mmu wu chí Yesu Kristo mmu ákú mmuēt be ambak nkwañwanj. ⁶ Achye nyaka mmuēt bé anku bo mankem ámféré ndú kesemé bebá. Akú nō ndú mpok Mandem áyábhé bétəñ kponorəñ bé áyan bépéme yěntiki mmu. ⁷ Éti enyīñ ene Yesu ákú ke Mandem áyábhé me be mbak munto, bé ngátí nókó bho Mbok Ndíndí éti Yesu Kristo ne be ntəñ nəkə bō betək menkem bé mánókó menyīñ ebhen bechi tetep. Nchí rem chi tetep, mpú sence.

⁸ Nchi yan yě be yěntiki nebhuet ane bōnkwo báchémé, babhakanem abhen báchyé nepém enap ntá Mandem mánsá amə ane achi pépəp amfay mánik nəkə mmuēt kebhoñ bebənti ne bétánj ne bati. ⁹ Nchi yan nkwo be baghoré mánsəbhéri nókó mmuēt ne kenókó, mándinj ndu báyan nden ne mámfye yo sayri enyu ene ékwáy. Báké ghoko batí ámbák yěntiki enyu ne menyīñ ŋwanwanj aré kpañtí kpañtí ne báké fye nden beyá nkáp. ¹⁰ Berí ngoré ane áchye Mandem kenókó tetep bífú chí ndú berítí menyīñ abhen yi ákú. ¹¹ Ngoré abhoñ béchókó kpák ámbónj nesepmuet, antá batu ndu beghok menyīñ ebhen bátəñ amem eket Mandem. ¹² Mbíki ka be ngoré ántónj Eyəñ Mandem, ne

* **1:15** Mbənyune ábyak nyaka Yesu Kristo kpát are chye nenyok ntá bakoñ bhi. Pəl árem ye be Yesu atəñ yi chí beyá berindu, aghó yi ntínso, ndu abhiki temsi yi. Achye yi chí nepém nekə.

mbíkí ka bé ngoré ámbõn betan amfay babhakanem. Abhõn béchókõ chí kpák. ¹³ Sérinjí bé Mandem ayámbi aghókó Adam ke ághoko Ifa, ¹⁴ ne Satan abhíkí rwõ nyaka Adam. Ifa ke ákónjõ nsé Satan akwén ndü bebú. ¹⁵ Yé nõ, chõn Mandem ampeme bagharé befuet ndü nebhé ane bó bábhè bõ, ne mbák bapu tõn mmuet, ne mbák bábhíkí rõ besiki nti ne Kristo, ne mbák bárõn ambí bekõn betí bakwanwan, ne mbák báchi nyánjá ndü nepém enap, kebõn bekwené.

3

Enyij ene Põl asinjí eti bõ batti Nkwõ Kristo

¹ Enyij ené mërèm né, échi tetep: Mbák mmu ámfyè nti bébhak münti Nkwõ Kristo, nõ áyan bekü erítí betik. ² Mmü nti bõnkwõ abhíkí bhõn bébhõn bekwené ne abhõn bébhõn chí ngoré amõt. Abhíkí bhõn ménwaka ndu yényinj. Abhõn bebhak mmu ane ákèm mmuet, ne abhõn bébhære nepém eni enyu ené bo báchyè yi kenókó, ne abhõn bebhak mmu ane ásõt mankõ sayri, ne abhõn bebhak erítí ntõn Eyõn Mandem. ³ Mmü nti bõnkwõ abhíkí bhõn bebhak nkwené-mém. Abhõn bébhak mmu ane ápú tõn betan. Abhõn bébhak sayri ne bho. Abhíkí bhõn bebhak ntañ-bétánjá ne mmü ane ábhõnjõ ngonõ nkáp. ⁴ Mmü nti bo Mandem abhõn bebhak mmu ane ákèm efo yi sayri, ankü bõbhi mámbak bo abhen bághòk yi mánychè nõkõ bo kenókó ndü yéntiki enyinj. ⁵ Mbák mmu abhíkí rinjí békem eket eyi sayri, ná yi ákway bebhak erítí münti ntá bõnkwõ abhen bachi antené yi? ⁶ Münti abhíkí bhõn bebhak mõnkõ ndü Nkwõ Yesu mbõnyune ákway beyõn mmuet ne eyõ énkü Mandem antemsi yi mbõ enyu átémsí nyaka Satan. ⁷ Abhõn bebhak mmü ane bõ nefi nkwõ báchyè kenókó. Mbák épú nõ, bákway béchye yi ntíanwõp ankwén ndü ntá Satan.

Bõnkwõ abhen bákwak bekü betik Mandem

⁸ Bo abhen bákwak bekü betik Mandem, bábhõn bebhak bo abhen bápú kü ntok ne betik ebhap nkwó. Bábhíkí bhõn bebhak bõ beyõn beyõn, bábhiki bhõn bebhak manyü mmém, ne báké bhák bõ ngonõ nkáp. ⁹ Bábhõn békem ne betan menyinj bhése bhése ebhen Mandem ákü bo mándinjí ne mánókõ. Babhõn bekem bõ ne nti enen nechí chak. ¹⁰ Bo bábhõn béfyè kpik amík bõ amuet. Mbák mángó ye bé bekwené bépú ne bhõ, mánsõt bhõ mbõ bo abhen bákwak békü betik Mandem. ¹¹ Bagharé abhen bákwak békü betik Mandem, bábhõn nkwo bébhõn erítí epinj. Báké bhák bo abhen bárèm ebábü eti bo báchak, bábhiki bhõn ménwaka ndü yé enyinj ne bábhõn bebhak bõ tetep ndü yéntiki enyinj. ¹² Yéntiki mmü ane ákwák bekü betik Mandem, abhõn bebhay chí ngoré amõt. Yí ne ngoré ywi bábhõn békem bõbhap ne efo yap enkem sayri. ¹³ Mbák bõ abhen bákwak bekü betik Mandem bákü bho sayri, bo báchyè bhõ kenókó ne bákway bérem menyinj eti Yesu Kristo kebõn becháy.

Menyinjí maknkay ebhen Mandem ákü

¹⁴ Mbõn nti bétwõ awu ntá ye mandú mpok. Yé nõ, nchí sinjí béghátí wõ menyinj ebhen óbhõnjõ bekü mbõnyune enyinj ékway befákári nke wakari bétwõ awu. ¹⁵ Mbák mbíkí wakari bétwõ, ákwáy bérinjí enyü bõ bábhõnjõ bebhak ndu nneréket Mandem, nõ chí Nkwõ Yesu. Mandem ywesé achí nepém, ne Nkwõ Yesu bachi mbõ bekwap ebhen békèm netõn enen tetep. ¹⁶ Enyinj bhésé bhésé ene Mandem ákü sérinjí ne sénókó échí enyinjí maknkay. Agha ákway mémákátí yõ? Enyinj eyõ échí be yi? Échí be: Yí, Yesu Kristo ákü mmuet be ámbák nkwa,

Atwó fá amik,
 Éfónó Mandem átón bo be yí achi chak besí Mandem.
 Boangel Mandem bághó yi.
 Bo bágháti bachak éti yi amem betakó mmik,
 bó mmik mánoko yi,
 Mandem asót ye yi amfay ndü enókó kefo eyi.

4

Sot ka mpok ne batəŋ abhen bápu tetep

¹ Éfónó Mandem ághàti bhese sayri be mpok ätwó ane mbək bho bárə békoŋo netón enen tetep, mándəbhe koŋo chí befónó ebhén bérwə bho ne menyin ebhen befónó bebúbəbə bétəŋ. ² Bati bö-nsé ne bö bapu bhə ájwi ne ejuri ne básət menyin ebhen befú ntá befónó bebúbəbə betəŋ bo. ³ Mpok yo, bö-nsé bhə bárəm chəŋ be nebhay nebhiki ri, ne bé bo báké nyié mbək menyü menyinjinyie, nenyié enén Mandem ághókó bé bo abhen mánókó Yesu ne báriŋi netón enén tetep mányié, mánychye nəko Mandem bakak. ⁴ Təndu yəntiki enyinj ene Mandem ághókó éri, bo bábhiki bhəŋ bebyak yənyin. Sékway ményie yəntiki enyinj sənchye nəko bakak ntá Mandem, ⁵ mbənyune Eyəŋ Mandem ne nenikimuet békə yəntiki enyinj embak nyáná besí Mandem.

Bák eríti nkəbetik Yesu

⁶ Mbək óntəŋ bönkwə menyin ebhen, chəŋ ómbak eríti nkəbetik Yesu Kristo ane mané ne beyəŋ ebhen béchye neka ne netón enén tetep enen ókónó. ⁷ Oké bhəŋ yənyin békə ne bechákári mbok éti bachimbi ené épú ka mmu ányché Mandem kenókó. Fíé betəŋ ndu bekə nepém ene nembak mbə enyu Mandem áyan. ⁸ Kə nə, mbənyune neghəkəsí mmuet enén nkəwəmmuet néchye mmu mandu nsáy, ke beghəkəsí mmuet ndu békə mmu ámbək ane ákə menyin ebhen Mandem áyan, áchye mmu nsáy ndü yəntiki mbi. Echí enyu yo mbənyune nepém enə nébhəŋ bariep amem nsáy ndü nepém enen fá amik ne enén nətəwə ambí. ⁹ Beyəŋ ebhen bechi tetep ne eri yəntiki mmu anoko bhó sayri. ¹⁰ Éti yo ke séfyə betəŋ békə betik ne sənü be bo mándiŋi netón enén tetep mbənyune sébhaka nti ne Mandem ane ápəme bö mankem, sayri sayri, abhen mánókó.

¹¹ Tón menyin ebhen ne fyé betəŋ be bo mángók bhə. ¹² Oké rə mmu ámbyak wə bé əchí mánkwən. Bák eriŋ ntá abhen mánoko Yesu, ndü eyəŋónyu ye, ne ndü nekə ywe, ne ndü ekəŋ eye, ne ndü neka ene ne Yesu, ne ndü nepém ene enen nebhiki bhəŋ bakwap. ¹³ Ghó be bápəy Eyəŋ Mandem ntá bhə, ne ghó be báfyə bhə nti ne be bătəŋ Eyəŋ Mandem. Kə nə, kpáte mpok ane mətəwə awu. ¹⁴ Ké rə akap ané óbhəŋ myákamyáká, nə chí akap ané nyaka baremé kepinti bágháti éti ye ne ékə bö bati mányánə wə anə antí bé ántwə ntá ye. ¹⁵ Kə menyin ebhen. Fíé nti aré bé bo mángó ndu ókə sayri. ¹⁶ Sot mpok ne mmuet eyə ne menyin ebhen ótəŋ. Kém bö ne betəŋ mbənyune mbək ónkə enyu yo, chəŋ ómpəme mmuet eyə ne bo abhen ótəŋ.

5

Sot bö nkəwə Yesu mankem mbə bö nneréket

¹ Oké ji nsénsi ne eyəŋ etəŋətəŋ. Chié yi chí manié mbə be achi chí etaye. Sot babhakanem abhen bábhiki ghaka ekaká nebhə eyə mbə böməye. ² Sot basénsi baghərə mbə böməye, ónsət baghərə abhen bábhiki ghaka ekaká nebhə eyə mbə böməye. Nepém ene néké bhəŋ bakwap.

³ Τὸν μάνκωσέ abhen bábhiki bhōj nekwaκ berĩnti be bó mámbōj menwōp. ⁴ Mbák kénkwésé abhōj bō ne yēchi bebharébhō, bó bábhōj békwaκ nneréket wap mbō enyu Mandem áyàn. Bábhōj békap bachi ne manō bhap ndū betik ebhen bó bákū mbōnyuné eyō échyè Mandem mañák. ⁵ Kénkwésé ane ábhíki bhōj mmu ane ákwák yi ārō nepém eni nenkem ntá Mandem ne ánikmæet beti ne ngósí bé Mandem ánkwaκ yi. ⁶ Ke kénkwésé ane árō mmæet myáká myáká ndu epō nepém, achí ngú ndū éfónj, yēndu abhæet nepém ndū nkwōmæet. ⁷ Ghati bhō menyij ebhen bé bekwéné béké bhak ne bhō. ⁸ Mbák mmu apú yij; bōbhi, sayri sayri bó nneréket ywi, nō apú pere kojō netōj enen tetep. Enyū mmu wu abep achá mmu ane ábhíki noko Yesu wáwák.

⁹ Bákway béfyé nnyén kénkwésé ndu nkwo mánkwésé abhen báyan nekwaκ mbák arem agháká mamié besa bérát. Enyu kénkwésé wu abhōj bebhak chí ngoré ane ábhōjō nyaka ndiere nném amōt. ¹⁰ Abhōj bebhak chí ngoré ane bo bārém be ákū nyaka eriri mbō méné bōbhi sayri, ne betok bo Mandem, ne békwaκ bo abhen báchi ndū esōjōri. Enyū kénkwésé wu abhōj bebhak ngoré ane áchyé nyaka nepém eni nenkem ndu béka yēntiki beri. ¹¹ Ke óké fyé manyén mánkwésé abhen bábhæet ne manōj amæet ndū nkwo mánkwésé abhen báyan nekwaκ mbōnyune mbák ekwaκ bebhōj nném énkó bó antí, báhakōntik Kristo, ¹² ne eyō énkū mánhōjti besí bhap ne Yesu ndu bábhíki bhære nku mbi ane mányú ne yi. ¹³ Bákway bebhak babhót, mánkō nōkō beket ne beket. Bakway bebhak bo kémbwóbhé ne bó enánti, ne bo abhen báchwé ndū baraká bo bácháκ, mándeme nōkō menyij ebhen bábhíki bhōj berem. ¹⁴ Nkōj ye bé mánkwésé abhen bábhæet ne manōj amæet mámbáy maném, mámbé bō, mánmek beket ebhap sayri, be báké chyé mūmpap ywese mbi berem ebábū eti yese. ¹⁵ Ndem nō ne ntí be mbōκ yap báguré ebhi ne bārōbhe kojō chí Satan. ¹⁶ Mbák ngoré ane ánókō abhōj mánkwésé ndū nneréket ywi, ánkwaκ bhō. Aké rō ntū wap ntá bakojō Yesu bácháκ. Mbák mánkū nō, nkwo Yesu bábhōj mbi békwaκ mánkwésé abhen kebhōj nekwaκ.

¹⁷ Bō nkwo bábhōj béchyé bó batí abhen bákū betik ebhap eriri kenókó ne eriti akap. Embák enyu yō, sayri sayri ne abhen báfyé betaj béghátí ne bétōj Eyōj Mandem. ¹⁸ Ekáti Mandem éghátí bhese be, “Óké gwōt nnyū mpōj bé áké nyié nchwi mpok yō ákū betik amem nkí nchwi.” Epet érēm be, “Nkū betik abhōj ngāngāj be mánychye yi akap.” ¹⁹ Mbák bó nkwo mándém bé mūnti akū ndak, kētiñj ka, kpate batisie mámfú mbo batí ápay ne arat. ²⁰ Ji bo abhen bápú rō bebú besí bó mkatem be bakojō Yesu bachak mámbōj becháy. ²¹ Besí Mandem ne Yesu Kristo ne bōángel Mandem, nchí ghati wō be ómbaré bebhé ebhen sayri, óké tōj kenkábhé ne kériñámik. ²² Ké wakari ménýána mmu amō antí ndu béka yi mūnti bó nkwo kéka ómbōj mbát ndū bebú bo bachak. Kém mmæet eyé be óké kwen ndū bebú.

²³ Jriñj bé orōp chi mame mame, képere nyú yé chí ndiere manyier. Sot nókó nkwo mandú mmém be ánkwaκ beka menié ebhe mémpop.

²⁴ Bebú mbōκ bhō bechi kpōjōrōj ne bétōj be chōj mántánj bó, ke bebú bo bachak bechi bhésé bhésé enyu ene état ke bo mándij bhō. ²⁵ Nō ke échí ne beri ebhen mmu ákū. Béghō kponorōj. Ke yé chí ebhén béchí bhésé bhésé, bépú rop bhésé bhésé mpoknkem.

6

¹ Bō mankem abhen bachi basem bábhōj bechyé kenókó ntá bachi bhap be bo báké rem ebábū eti nnyén Mandem ne eti menyij ebhen sétōj. ² Abhén bachi

bhap mánókó Yesu báké ro béchye bhó kenókó ekén kékwayé ne bhó ne báké ro begbok bhó yéndu báróbhé chí bõ mmu amot. Eri bé mántók bachi bhap sayri éntcha mbõñ enyu esi, mbõnyune bachi abhén bó bákwayé mánoko Yesu Kristo ne Mandem akõñ bhó.

Ekõñ nkáp

Tõñ bo menyin ebhen, óngati bó mánka bhó. ³ Mbák mmu átõñ enyin échák ené épu ndõñ amot ne menyin ebhen ngati wõ, ansot beyõñ Yesu Kristo Acha mbõ ndaká-nsé ne yí keka menyin ebhen sétõñ éti nepém bó nkwo Yesu, ⁴ no achí paka ne abhíkí rinji yényin. Enyü mmu wu abhõñ chí epõ epin békem epúiti, ne betan betanjá éti beyõñ, ené eyõ étwõ chí ne mpabhamik ne eká bo mántan ne bati, mándem nõko ebábu éti bati, ne mánkaysi nõko be mmu ákú enyin ene ngufú abhíkí ke. ⁵ Enyü mmu wu chí mmu epúiti mpoknkem ne bho báchák. Batí menyü bo bhó áber amem ne bábhíkí pere rinji mbõñ ndaká Mandem. Bákaysi be béke mbõ enyu Mandem áyàn chí mbi beyan nkáp. ⁶ Ere mé nsáy achí ne mmu ane ábhère nepém eni mbõ enyu Mandem áyàn ne ambõñ manák ne menyin ebhen yi ábhõñó. ⁷ Yényin sébhíkí twõ fá ammik ne yó, ne yényin mmu apú rõñ ne yõ. ⁸ Mbák sébhõñ ye nenyíe ne nden séndó ebho ménkwayé ne bhese. ⁹ Bo abhen báyàn bebhõñ beyá nkáp báwakari bekwen ndü nemo, mánkwen ndu ntá ne nkaysi ane átwõ bhó ne mánémé ne newü. ¹⁰ Echí enyu yõ mbõnyune ekõñ nkáp étwõ ne bebépti menyin menkem. Chí éti ngonõ nkáp ké mbok bho bárõ mbi Mandem bárõp ndü neménti éti nedí kebho enen nechí ne bhó.

Ngwenti manie Põl ntá Timoti

¹¹ Ke wõ Timoti, mmü Mandem, kényé amõ ndü menyin ebhõ. Ke nti ene bé ómbák chak besí Mandem, ne búré nepém ene mbõnyu Mandem áyàn. Bõñ neka ne Yesu, kõñ bo, bõñ ekébhénti, ne bák ndu kpák ne bo báchák. ¹² Nu eriti nenu éti Yesu né bõñ neka ne yi, óngó bé õbhõñ nepém enen nebhiiki bhõñ ngwenti. Mandem abhinji wõ chí éti nepém enõ mpok óréme kponorõñ besí beyá batisie bé onókó Yesu. ¹³ Mëghati wõ besí Mandem mú áhyé yéntiki enyin nepém, ne besí Yesu Kristo mu áte ntisie ndü tetep Mandem besí Põntios Páilet, ¹⁴ bé ónka menyin ebhen ngati wõ menkem. Ké kwen ndu yé émot enyu ené yé mmu apu kway béji wõ. Embák nó kpát béghaka ewak ene Acha ywese Yesu Kristo ábhèsi. ¹⁵ Mandem ane bo bábiti, yi mmu áchi Mfõ ane ábhõñõ betan amfay yéntiki enyin, Acha ne Mfõ bafõ, chõñ yi anka Yesu ambesi ndü mpok ane yi áyábhé. ¹⁶ Mandem apú gú. Bechókó bhi bébhõñ bediére ebhen mmu apú kway beyinji. Yé mmu abhíkí re ghõ yi ne mmu apú kway béghõ yi. Kenókó kenkem kechi eki ne betanjá kefõ bechi ebhi mpoknkem. *Amen.

¹⁷ Ghati bõ bakáp fá ammik be báké yõñ mmuet, ne be báké bhakanti ndü kefõ mmik, mbõnyune kéfære faet. Ghati bhó mánsikinti ne Mandem mmu áchyé bhese yéntiki enyin be sémbõñ eriti nepém. ¹⁸ Ghati bó mánka nõkó beri. Mánka nõko beri ndü beyá babhi. Báké tan awó. Mánkore nõko ne bati menyin ebhen bábhõñõ ne manák. ¹⁹ Mbák mánka enyu yõ, nõ bábhère eremé kefõ ekén kéchi ntá yap, kefõ ekén bábhõñ amfay ndü mpok ane átwõ ambi. Mbák mánka nõ, chõñ mámbõñ nepém enen tetep.

²⁰ Timoti, kém betik ebhen báchyé wõ sayri. Oké chwe ndü kepi eken kepu chyé Mandem kenókó ne epúiti nti tí ene epu kõ ndõñ amot ne Eyõñ Mandem. Bo bákaysi be menyin ebhõ chí nerinji, ené épú nõ. ²¹ Nerem ane mbok bho bárèm

be bárijí ákǎ bábhíkí pere noko netón enen tetep. Berĩndu Mandem mémbák
ne bhe mankem.

Ekāti Pōl ené ejwi bēpay ntá Timōti

¹ Mē Pōl, kē nchi sīj ekāti ene. Nchí mūnto Yesu Kristo, bekoŋo nkaysi Mandem. Yī ayap mē be ngati bho Mbok Ndíndí ēti Yesu Kristo ane achi ēti bariēp amem yī afyé nyaka bechye nepém enen nebhiki bhōj ngwenti nta bo abhen manoko Yesu Kristo. ² Nchí sīj ntá yē Timōti, wō mū óchí mbō mōwa ane nde kōj.

Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha ywese mántōj wō berīndu, mángō wō ntínso ne mánychē wō kpák.

Pōl áchye bakak ntá Mandem ne afyé Timōti nti

³ Timōti, nchí kaka Mandem ēti yē. Nchí níkmuet ntá yī ne nti enen nechi amem pépép mbō bachĩmbi bha bákà nyaka. Nchí níkmuet ndu békáka Mandem beti ne ngósí, yēntiki mpok, ane nti ena nékwén wō amuet. ⁴ Mbíkí ghókantik babhese mē ne eyō ékū mbōj ekwak beti ne ngósí béghō wō bé manák ánjwí mē anti. ⁵ Ne mbíkí ghókantik enyu óbhōjō neka ne Yesu tetēp nkúbhé mbō enyū nnō máye Lóis ne máye Yúnis bábhōjō nyaka. Nnókó tetēp be enyū neka enō nebhuēt ne wō. ⁶ Eti yō kē mētik yē wō bé ónkū be akap ane Mandem áchyē wō mpok nyáná wō amō anti ambak mbō ngó ané áyan meneme ke báfok wu ádu. ⁷ Efónj Mandem áchyē bhese abhíkí chye bhese nti becháy. Achyē bhese chi netañánti, ne ekōj, ne nekémémuet.

⁸ Óké bhōj yē ntíanwōp beghati bho enyīj ene órínjī ēti Acha ywese Yesu. Óké bhōj ntíanwōp ēti ya, yēndu nchí mūkenōj ēti nsiki nti ne yī. Ke dō betanj ebhen Mandem áchye wō ménkwák wō ónka esōjōri mbō mē ēti Mbok Ndíndí Yesu. ⁹ Mandem apémé bhese ndu áféré bhese ndū bebá.

Ayap bhese be sémbák bōbhi.

Akū nō yēndu sépú berítí bho.

Anáj abhōj nyaka nkaysi bépéme bhese,

te mpok mmik ábhíkire bho.

Mandem anáj abhōj nyaka nkaysi béfuēt ntá Yesu Kristo, antōj bhese berīndu bhi.

¹⁰ Mandem anáj atōj bhese berīndu ebhi ndu átó Yesu Kristo mmu átwó.

Yī achi Mpeme ywese. Awáy betanjá newú ne achyē bhese Mbok Ndíndí.

Yō achi mbō erōjō ne átōj bhese mbi nepém enen nebhiki bhōj ngwenti.

¹¹ Mandem ayap mē be mbák mūnto Yesu, ayap mē bé mbák mmú nchí ghati bho Mbok Ndíndí, ne ayap mē mbák mmú ane nchí tōj bo Eyōj eyi. ¹² Eti yō ke nchí ghō esōjōri ene enkem. Ke mbíkí bhōj ntíanwōp mbōnyune ndínjī mmu ane nnókó. Ndínjī bé yī abhōj betanj bekem betek ebhen yī achyē mē sayri kpáte beghaka ewak ene yī átwó. ¹³ Bwéré beyōj ebha sayri be ménkwák wō óntik enyū netōj enen tetēp nechi. Kū nō dōk nōkō chi ambí ndu bébhōj neka ne Yesu, ne ónkōj bo báchák. Ókway békū nō mbōnyune óbhat mmuet ne Yesu Kristo.

¹⁴ Ndū betanjá Efónjō Bedyere mmú achí ne bhese, kém Mbok Ndíndí ane báfye wō amō sayri.

¹⁵ Órínjī bé bōnkwō Yesu mankem abhen báfú atú Esia bátiknsem ntá ya. Fijélos ne Hemogénes nkwo bátiknsem ntá ya. ¹⁶ Yesu Acha ángó nneréket

Onesifóros ntínso. Akwéné me nti beyá mpok, kebhões ntíanwóp be nchi mükənəy ne ngeṃ amə. ¹⁷ Nəchwəp yí áchwóbhé fá Rom, ayán me mbánkem kpát aghó me. ¹⁸ Nchi níkməet be Acha ángó yí ntínso ndü nywəbhé manyé. Ɔriṅi sayri nekwaκ enén yí áhyé me amem etək Efesəs.

2

Timoti, eriti nkoṅo Yesu Kristo

¹ Məwa Timoti, dš ye Mandem anchye wə betəy. Akwáy béku nə žti berindu ebhi ne wə ndu əbháre mməet ne Yesu Kristo. ² Sət menyiy ebhen əghókó ndü mētəy kponorəy besí beyá batisie təy ntá bə tetep. Sət bə təy ntá bo tetep abhen bákway betəy bhə ntá bo báchak nkwó. ³ Mbə eriti ntemé nenu Yesu Kristo, əbhəy béte kákati ndu enyü esəyari ené bakoṅo Yesu báchak bábhəy. ⁴ Ntemé nenu ane áchi ndü betek ne ənü be münti ywi ámbəy manák ne yí, apú fye mməet ndü baraká etək áchak. ⁵ Mmü ane ájet ntiet ne bati, apú kway bebəy nsáy mbák abhiki jet ankoṅo bebhé ntiet. ⁶ Nkwaṅa-nki ane afyé betəy ndü betek ke ayámbi bebəy mbwót ane afú ebhi. ⁷ Sət nókó nkaysi ndü menyiy ebhen ngátí-né wə, mbənyune chəy mbəy Mandem Acha ankwak wə əmbəy nejwimem ndu bə menkem.

⁸ Ɔké ghəkəntik Yesu Kristo, ebháremə Mfə Debhít mmu Mandem ákú nyaka yí apetnsem ndü nepém mbə enyu echí amem Mbok Ndíndí ane mēghati bho. ⁹ Ndu mēghati bho Mbok Ndíndí ne, ke nchi ghə esəyari, ne ngeṃ amə mbə nku bebá. Ke mmu apú kwáy béfe Eyəy Mandem amem ekerekenəy. ¹⁰ Nká yəntiki esəyari žti bə abhen Mandem ayabhe be mámbak abhi. Nká esəyari bé Yesu Kristo ámpémé bhə nkwa mámbak ne Mandem mmú áhye bhə kenókó ngwenti ti.

¹¹ Beyəy ebhen béchi tetep. Bérəm be,
“Mbák ségu ne yí,

chəy sémbak nkwa nepém ne yí.

¹² Mbák sénképnti ndü besəyari ebhese,
chəy sémbak bafə ne yí nkwa.

Mbák séndem bé sébhiki riṅi yí,
chəy yí nkwa andem bé abhiki riṅi bhese.

¹³ Mbák sépu bhəre bariep amese,
yí əbhəre bariep ami mpoknkem.

Kristo apú kwáy betáṅa be yí apú mmu ane yí achi.”

Nku betek ane Mandem əbhəy manák ne yí

¹⁴ Tik nəko bənkwa menyiy ebhen ngátí-né wə. Yer nəko bə batú ndü nnyén Mandem bé mándə békem epúiti žti beyəy ebhen bétwə chi ne bétáká. Eyə enyü epúiti epú kwak yə mmu, étwə chí ne meneme ntá bo abhen bəghək. ¹⁵ Nu bé Mandem anjini wə ambəy manák ne wə bə əchi nkəbetik ane apú kway bebəy ntíanwóp, ne bé žtəy Mbok Ndíndí sayri. ¹⁶ Ké chwe ndü kémbwóbhé ekén képu chyé Mandem kenókó. Enyu kémbwóbhé ekə kékə bo mánsap nekə ne Mandem. ¹⁷ Menyiy ebhen bo abhen básabhé nekə ne Mandem bátəy béchi mbə nsak ntá bo abhen bə bátəy, nə chí, mbə nsak ane anyie mməet andək nəko chí ambi. Himéneəs ne Filétəs báchi menyü bo bhə. ¹⁸ Bati yap apay báre netəy enén tetep bəgure ebhi ndü bátəy bé Mandem anəy akə bo bəpetnsem ndü nepém. Báku kpát mbək bho abhen mánoók Yesu bápú pere noko yí. ¹⁹ Ke Eyəy Mandem echí mbə nebhéremik enen baghoko sayri enyu ené yənyiy epú kway menyikisi nó ke báte eket aré. Básij ndü ntay enen bápí are be, “Eta

Mandem arinji bo abhen bachi abhi.” Basin nkwo be, “Ye agha ane arəm be achi mmu Acha andó bebú.”

²⁰ Amem eket egbo puyé ndiere menyin ebhen baghóko ne pí ne ebhen baghóko ne *égiri ke bébhak are. Menyin ebhen baghoko ne menək ne ebhen baghoko ne ntəp bébhak aré nkwo. Mbək menyin chi ebhen básət mánka enyin are ne kenóko. Béchák chi ebhen bápu sət manka enyin are ne kenóko. ²¹ Enyu yo ke échí ne Bó nkwo Yesu. Ye agha ane aró bebú aka nti eni némbak amem pépép, Mandem achye yi kenóko. Mandem aka no ne yi, mbənyune achyé nepém eni nenkem ntá Mandem mmu áchi mbəjókət. Enyú mmu wu abhəj nti béka yéntiki enyú berí. ²² Ghó ye bé oféré nti ndü menyin ebhen besak báfyé ngonjo aré. Ka nti bébhak chak besí Mandem, ne ndu bebhəj neka ne Yesu, ne bekəj bo báchák. Ka menyin ebhen, ómbak sayri ne bo abhen bábhini nnyén Eta ne bati pépép bé ánkwak bhə. ²³ Oké chwe ndü bepúti ebhen bebhiki bhəj nti ne nnet. Menyú bepúti bhə bétwə chi ne bétáná. ²⁴ Ne mübetok Acha abhiki bhəj bebhak ntañ-bétáná. Abhəj bebhak chi mmü ane átəj yéntiki mmu berinti ne, abhəj bebhak eriti ntəj Eyəj Mandem, ne ambak mmü ane ábhəj ekébhénti ne bə abhen báchyé yi esəjri. ²⁵ Puyé ne eyəj etanətan ké mübetok Yesu ábhəj bétəj bo abhen bápu ka ne yi. Mandem ákwáy béka bó mántiknsem ndü bebú bhap ne mánoko netəj enen tetep. ²⁶ Ne mbák mánóko netəj enen tetep, kebəj ekap kékway bepétnsem ne mámfú ndü ntá ane Satan. Bákwen nyaka ndü ntá yi manka nəkə chi enyin ene yi áyan bó mánka.

3

Enyú bepiji bho bebhak ndü manywəp ane ngwenti

¹ Dinji bé ndü manywəp ane ngwenti, beyá besəjri bébhak fá amik. ² Nti achi be mpok eyə, bo bəkəj mməet eyap máncha, mánkəj nkáp máncha, mámpányu, mámbəj neyənóməet, mámbak basəkoti bho, bó keka beghok bachi ne manə bhap. Ne ye mmü anka bhó berí ná bákə sət mbə enyin. Mpok eyə, bo bákaysi bé nti apú ane bó mánikməet ntá Mandem ndu béchyé yi kenóko. ³ Ndu bérəj ambi, mpok eyə bo bápu bhəj ekəj ne bati ne ye chí amem maneréket, bápu fojori bati. Bárem ebúba éti bati ndu bechəjti manyén eyap. Ndü mpok eyə, bo bápu kway bekem mməet, ke bádü mbə nkwo kebhin ntinso ne bati, ne bápu kəj eriti enyin. ⁴ Mpok eyə, chəj bo mánti bati ntá bəmpap abhap, ne mámbak bo tákátáká, be chəj mánka nəkə menyin ke yambi mánsət nkaysi aré. Chəj bo mánde yəj mməet ne mánkəj ményie chi nepém, kekəj Mandem. ⁵ Mpok eyə chəj bo mánde kət ngepti be báchí bo Mandem yéndu bábhiki noko bé Mandem abhəj betəj béka bó mámbak böbhi. Kéchem ekak ne menyú bo bhə. ⁶ Ye néne, mbək yap báchwe ndü maneréket mándwə nókó baghəré abhen bápu ka bekem mməet be mángwákári bekwen ndü ntá bebú. ⁷ Enyú baghəré bhə bábhəj ekwak ndu béghək menyin beko mpoknkem ke bápu kwáy bebhəj néjwimem ndü netəj enén tetep. ⁸ Batəj nse bhə bágweti mməet mánchwe ndü maneréket mánu nəkə bé bo báké noko tetep Mandem. Báchí mbə Jánés ne Jambres bo mánu nyaka be bo báké noko menyin ebhen Mandem átó Moses ángati Mfə Ijip. Báchí bə bebépti nkaysi ne bábhiki bhəj neka ne Yesu tetep. ⁹ Ke yéntiki nkaysi yap abhəj békwenékwen mbənyune yéntiki mmu ágho chəj echinji yap. Enyu yo ke éfákári nyaka ne Jánés ne mməere yi Jámbrés.

¹⁰ Ke wə Tīmōti, ɔrɪŋi menyin ebhen mētōn wə, ɔrɪŋi nepēm ena, ɔrɪŋi enyin ene məkay ndū nepēm ena, ɔrɪŋi ndu mbónó neka ne Yesu, ɔrɪŋi ndū məkəpnti, ɔrɪŋi ndu mbónó ekōn ne bho, ne ɔrɪŋi ndū mētē kákáti mpok esōŋori. ¹¹ Ɔrɪŋi nkwó ndū bo báre nyok me. Ɔrɪŋi besōŋori ebhen nde bhón. Ɔrɪŋi ndu báre nyok me amem betək Antiək, ne Ikóniəm ne Lístra. Ɔrɪŋi esōŋori ene ndé bhón ke Acha Yesu áfere me ndu bó menkem. ¹² Tetep, yěntiki mmu ane ábhónó nti bebhǎere nepēm eni mbó enyu Mandem áyàn étí yi ábháre mmæt ne Yesu Kristo, bo báchyé yi nenyok. ¹³ Ke mbák chí bǒ bebá ne bǒ bapu bábèp mándək nǎkɔ chí ambi, bǎrwǎ bho, bo mándwǎ nǎkɔ bhó. ¹⁴ Ke mbák wə Tīmōti, óké rǎ békóno menyin ebhen bátónó wə ne onoko bhó sayri. Ɔrɪŋi bo abhen bátōn wə bho. ¹⁵ Ɔké ghəkǎntik bé ɔrɪŋi basin amen áchí amem Ekáti Mandem te kěmbó eke. Basin amen achi Nyáná ákwáy békwak wə ómbōn kebon bebhōn neka ne Yesu Kristo ne ómbōn nepēm. ¹⁶ Mandem ke áchyé nkaysi basin mankem amen áchí amem Ekáti yi. Basin ákwak ndu betōn bhese menyin ebhen bechi tetep ne áji bhese ndu menyin ebhen bepu sayri ndū bapem ayese. Basin ákwak menyure bhese ndū bekwéné ebhese ne ndu betōn bhese enyu bebhak chak ndū bapem yese. ¹⁷ Eyo ékwak be mǔbetok Mandem ánkway ndū yentiki mbi ne be ámbōn yěntiki enyin ene éyàn ndu beka yěntiki erítí betik.

4

¹ Tīmōti, nchí semti ye wə besí Mandem ne besí Yesu Kristo mmú átan mbure bo abhen báchi pē ne abhen bágu ewak émot mpok yi ábhési beka bo mángo be yi achi Mfo. ² Nchí semti wə bé óngátí nókó bho Eyoŋ Mandem. Kéro béghati bhó. Mpok yěntiki enyin ékǎ sayri, ghati bho. Yě chí mpok ane menyin bépu kǎ sayri, ghati bhó. Ka bo mándǎ bebú bhap. Ji bhó mándǎ bebú bhap. Ke fyé nókó bó nti nkwó. Ka menyin ebhen ne ekébhénti ne nti betōn Eyoŋ Mandem. ³ Nchí semti wə, tōn bo Eyoŋ Mandem mbonyune mpok átwǎ ane bo bápú pere kōn beghok netōn enen tetep. Mpok yǎ, chōn bo mándǎbhe kōnó chí menyin ebhen bó babhōn bákónó, mánjan batōn abhen bátōn bo menyin ebhen ményinji bho batú. ⁴ Mpok eyo, chōn bo mándǎ beghok tetep ane Mandem áyan bo mándinji, mándǎbhe fyé nti bégghok chí menyin ebhen batōnó nse bátōn. ⁵ Ke wə Tīmōti, yě émbak ná, kéro bebhak ne nti amem kpák. Yě ógho esōŋori ná, kēp nti. Ka betik ebhen ngati Mbok Ndíndí, ne óbhōn beka betik menkem ebhen Mandem achye wə ónkǎ.

⁶ Mbák chí me, nepēm ena nenan nérōn mbó nnya ane bárōn bechye akap ntá Mandem ne yo. Mandú mpok mērō mmik. ⁷ Me, nnu sayri. Njet, nkónó barak Mandem te ndū ngwentí nke keme mmæt ansem. ⁸ Néne, nsáy ánoŋ me. Nsáy yo, Yesu Acha mmu áchí ntaŋá manyé ke áchyé mbure me yó ndū ewak ene yi ápetnsem. Yi áchí chak besí Mandem. Ne nsáy yo apu chí ntá ya me awánti. Achí ntá yěntiki mmú ane ándōn neperénsem Yesu ne manák.

Menyin ebhen béyínji mbōn Pól

⁹ Nu bétwǎ, kéchōnti mpok. ¹⁰ Démas achen me aró, arōn etək Tesalónika mbonyune akōn menyinji mmik. Krésens arōn Galëshia, arōn Táytos, ne Damátia. ¹¹ Ndiere Lukas ke áchí ne me. Mpok óyan bétwǎ, sǎt Mák twó ne yi mbonyune ákwak chōn me fá. ¹² Ntó Tíkíkos andək éfesos. ¹³ Fuét Troas sǎt nkú mbǎép ya ane ndó ntá Kápos. Sǎt bekáti ebha nkwó, sayri sayri nkúbhé nnya nénép ené básinji Eyoŋ Mandem aré. ¹⁴ Bebú ebhen Aleksánda ntenáten ákú me béyá becha. Ke chōn Acha Yesu anchye yi nsáy ndu bebú ebhi. ¹⁵ Yi abhiki

yaŋ nyaka beghok Eyɔŋ Mandem ene sɛghati bho wawak. Wo mbɔŋ ɔbɔŋ bɛkem mmɛet ne yi. ¹⁶ Ndũ nywɔbhɛ mbi enɛn nchwɛ amɛm áchá manyé be ntánjá mmɛet, yɛ mmu apú nyaka ne me. Yɛntiki mmu abɛ́ me. Mandem ámfónóri bhó. ¹⁷ Bɔ mankem bábbɛ me, ke Yesu Acha abhiki rɔ me. Achi ne me mpoknkem ankwaka nɔkɔ me ndu áchye me betan béghati bho Mbok Ndíndí yi. Ngátí bho Mbok Ndíndí nkem bé bo abhen bápú bo Israel mángók. Yesu aféré me ndu newú nkwo, afeɛ me anyũ nkɛ. ¹⁸ Chɔŋ Yesu Acha amfeɛ me ndu yɛntiki ebépti enyɛŋ, ampɛmɛ me bé mbák amfay ne yí mmu achí Mfɔ bo Mandem. Kenókó kémbák ne yi mpoknkem, Amen.

Bakak amɛn ngwɛnti

¹⁹ Kaká me Priska ne Akwíla. Kaká efo ené Ɔnesifóros nkwo. ²⁰ Erástos arɔp etɔk Kórint. Ndó Trofímɔs etɔk Milétɔs mbɔnyune áme. ²¹ Nu bétwɔ ndũ mpok anɛ mban ábhíkí re bho bɛkwɛn tontó. Nó chí ndũ mpok nném nɛbhán. Ebúlɔs ne Púdɛns ne Láinos ne Kláudia ne bo nkwo Yesu báchak fá Rom báto wo bakak.

²² Yesu Acha ámbák ne wo. Bɛrĩndu Mandem mémbák ne be mankem.

Εκάτι Pól ntá Táyτος

Εκάτι ene Pól asijí ntá Táyτος

¹ Με Pól, nkubetik Mandem ne munto Yesu Kristo ke nchi nsij ekáti ene. Betik ebha chí békwak bo abhen Mandem áyábhé bé mámbák abhi be mánsíkí nti ne Yesu sayri, ne békú bó mándijí Eyōj Mandem ene Yesu átōjō nyaka. Eyōj ené ékà bo mámbare bapém ayap mbō enyū Mandem áyān. ² Enkú mámbaka nti ndū nepém enen nebhiki bhōj ngwenti. Mandem afyé nyaka bariēp ēti nepémé nō tendū nebhōnet, ne Mandem ápú sense. ³ Mpok Mandem ane ápeme bhesé afyé ákwáy nōkō, akú bo mándijí ēti nepém enén béfaēt ndu Mbok Ndíndí Yesu ane yi afyé amóya be ngati bho.

⁴ Táyτος, óchí mówa mbōnyune óbhōj neka ne Yesu mbō me.

Mandem mmu achi Eta ne Yesu Kristo Mpeme ywese mántōj wō berīndu, manchye wō kpák.

Betik abhen Táyτος abhōjō bekú Kret

⁵ Ntí ane ndó wō Kret chí be ónyábhé menyij ebhén béróbhé ményábhe aré, ne be ómfyé bó batí bekeré Mandem ndu yēntiki etókó Kret. Kú nō nkúbhé mbōnyu ngátí wō. ⁶ Mūnti chí mmu ane bekwéné bépu ne yi, abhōj bébhōj chí ngōré amōt, chí mmu ane bōbhi mánokó ne mmu apú kwáy béji bhō bé bábhiki bhōj kenókó ne máyap ne etayap. ⁷ Tēndu mūnti bo Mandem chí mmu ane Mandem áchyé betik ebhi nta yi, bekwéné bébhíki bhōj bébhak ne yi, abhíki bhōj bébhak mmū mpányu, abhíki bhōj bébhak mmu echókónti, abhíki bhōj bébhak nnyūmém, abhíki bhōj bébhak mmu ane átōj betaj, abhōj bébhak chí sayri ne bho. Abhōj nkwō bébhak mmu ane ábhíki bhōj ngonō nkáp ne apú kú bapu ēti nkáp. ⁸ Mmū ntí bo Mandem abhōj bebhak mmu ane ásōt mánkō sayri, mmu ane ábhōjō mañák bekú beri, mmū ane ákēm mmuet sayri, mmū ane áchí chak besí Mandem béyijí nepém eni ne bo báchák. Abhōj bebhak nyájá, ne mmū nti enen nepu to yi ankú enyij ené étwō yi ne áyómē.

⁹ Ne bérōj ndu ngwenti, mūnti bo Mandem abhōj bekém Mbok Ndíndí ēti Yesu ne betaj mbō ndu sétōj. Mbok yó achí tetep ne enyumōt mpoknkem. Eyō ékwak mūnti ámfyé bo nti ndu átōj bho, émpet énkwak yi ányúré bo abhen bátōj menyij ebhén bépú ndōj amōt ne Eyōj Mandem.

¹⁰ Nchí rem nō mbōnyune, beyá bo bátōj netanjánti, sayri sayri mbak bo Israel abhen mánokó mbok Yesu Kristo. Bárēm menyij ebhén bebhiki bhōj ntí ne nnet ne bárwō bo be mánokó kémbwóbhé kap. ¹¹ Óbhōj bekú bōbhō mánychók manyu yap. Bátōj menyij ebhen bábhiki bhōj betōj, mánychōjti nōkō batí bo mankem ndū mbak maneréket be mándō Mbok Ndíndí ēti Yesu. Bákú nō, chí besōt bakáp ntá bho, ené eyō chí enyijí ntíanwōp.

¹² Mbōj mmu Kret wap amōt, ane básórē mbō ndijindak arem ēti yap tentep be, “Bō Kret báchi basēsi mpoknkem! Báchi nyábhi, bábhōt abhōt, mányie nōkō nenyíe ne ngonō.” ¹³ Enyij ene mmu wu árémé ēti bó etok eyi Kret échí tetep. Óbhōj ye beghati bhō sayri be mándō bekwéné bhap. Kú nō be mankem Eyōj Mandem ne betaj, ¹⁴ mámfere ntí ndu bakáy bapu amen bo Israel ne ndū bebhé ebhén bo abhen bápú kojō Mbok Ndíndí Yesu báfyé. ¹⁵ Yēntiki enyij éri ntá mmu ane nti eni néchi pépép, ke ntá mmu ane nti eni népú pépép ne abhiki

noko Yesu, enyiyi ériiri epu. Bérem tetep, nkaysi yap ne bati yap anán áchóno amem. ¹⁶ Bárèm bé báriñi Mandem, ke menyiyi ebhén bó bákà bétòn kponorón bé bábhiki riñi yi. Báber báchá, bátàn ntí ne Mandem, ne enyiyi ené bó bákway békà épú.

2

Netón enén tetep néchyè bepiñ ebhén Mandem ákón

¹ Ke wò Táyτος, obhòn betòn bo menyiyi ebhén békò ndòn amot ne netón enén tetep. ² Ghatí baséansi abhen babhakanem be mándíñi bekem mmuet ne be mámbure nepém enap enyu ené bo báchyè bhò kenókó. Ghatí bhò be bábhòn betòn be bábhón kebon, mánkem baraká Mandem enyu ené éyàn ne be bábhòn bebhòn ekòn ne ekébhénti. ³ Ghatí baséansi baghoré nkwo be mambure bapém yap enyu ené átòn bé báchyè Mandem kenókó. Báké rem ebábù éti bati ne báké bhak manyümém. Tón bo báchá kékà berítí menyiyi. ⁴ Tón yé neñokó baghoré abhen bákòño bhò ansem be mánkòn maném abhap ne bóbhap. ⁵ Kwak bo mámbak mbò bo abhen babhòn kebon ne bákèmmuet be báké fu nefi. Bábhòn betòn bhò be mándíñi enyu bákem beket ebhap mántòn erítí epin ntá bo abhen bachi are, ne be mámbón neseptímmuet ne maném abhap. Mámbák enyu yò be yé mmu áke kwáy berem ebábù éti Eyòn Mandem.

⁶ Ghatí besakábhò sayri be mántòn be bábhòn kebon ne be mándíñi ndu bákem mmuet. ⁷ Wòmòn tón bó erítí epin. Kà nókó chí menyiyi ebhen beri. Mpok ótòn bò, kà mándíñi bé óchye chí Mandem kenókó ne be ókwák bò kwak. Kà bó mándíñi be ókà sayri. ⁸ Beyòn ebhe bebhòn bebhák ebhen békà manyu ánhók bo ne ntíanwóp ámbák ne bo abhén bápú ka ne wò ndu bábhiki bhòn mbi berem ebábù éti yese. ⁹ Ghatí bo abhen bachi basem be éri mángók nòkò bachi bhap ndú yéntiki enyiyi. Éri be mámbòn ntí beka bachi bhap mámbòn manák ne bhò mpoknkem ne be báké keme bhò eyòn anyu. ¹⁰ Báké sot menyiyi bachi bhap ansem ansem. Bábhòn betòn bachi bhap be bachi bo besiki ntí ne bhò sayri. Épin eyò ékà bò mántòn ndu yéntiki enyiyi ene bákà be menyiyi ebhen bátòn bò éti Mandem mmu ápème bhese beri, enyu ené bo bachak bákway bebhòn ekwak békòño bhò.

¹¹ Ntí ane bo bábhón békà bebhure bapem ayap enyu eyò chí be Mandem átòn beríndu ebhi ndu áchyé mbi ane bo mankem bákway befuet are, yi ampeme bhò. ¹² Beríndu Mandem ebhen bétòn bhese be séndó beka menyiyi ebhen bo abhen bábhiki riñi Mandem bákà, bé séndó befyè ngonò ndu menyiyi mmik ebhen béchyè bo manák fá amik. Bétòn nkwo be ndú nepém enese fá amik, sebhòn béríñi ndu sékèmmuet békà chí menyiyi ebhen béchí chak besí Mandem ne bebhure nepém enese mbò enyú Mandem ayàn. ¹³ Ndu sékà menyiyi ebhò, sébhákà nti ndu enyiyi ene eri echa. Sébhaka nti be keném éken kebhesi chòn ne betàn Mandem ywese ne Yesu Kristo Mmu ápème bhese. ¹⁴ Yesu achyé nepém eni béfère bhese ndú betanà bebá menkem ne ndu beso bati ywese. Akà nò, be sémbák bóbhi yímbòn, nò chí bo abhen bábhón beyá ekwak beka chí berítí menyiyi.

¹⁵ Tón ye bo menyiyi ebhen. Fíé bhò nti ne ghatí bhò bekwéné bhap. Kà menyiyi ebhen ne betàn ebhen Mandem áchyé wò menkem. Óké rò yé mmu ámbýák wò.

3

¹ Táyτος, ghatí bakoño Yesu be mámbəñ neseptímuet nta bo bati etək ne bo abhen bábhónjə betañ amfay yap. Báké tón netanjánti ne bé émbák wikirik nta yap békə betik ne nti nemət. ² Ghatí bhó be mmu áké rem ndak abúabú žti nti, ne be mánychóko sayri ne bati, mámbak ndu kpak ne bati. Eri mámbónjə neseptímuet besí bo mankem. ³ Ghatí bhó enyu yó mbənyune ndú mpok ane áfúéré ansem, bese babhəñ séchi nyaka amík némé némé ndú baraka Mandem. Sétanj nyaka nti. Ne bo bárwə nyaka bhese sénkú nəkə bebú. Sébhák ndú kesemé menyiñ ebhen mmuet eyese éññwaka bé sénkú. Sékaysi nyaka be menyiñ ebhə béchyé bhese manjak. Sékú nyaka bebú ne sébhónjə mpap amík. Bo bápəp nyaka bhese, besé nkwo sémpap nəkə bati. ⁴ Ke Mandem Mpepe ywesé átəñ nəkə bhese berinti ebhi ne ekəñ eyi, ⁵ apeme bhese. Epú nyaka chí be sékú beriti menyiñ, chí žti ntinso eni. Apémé bhese ndu ákú Efónó Bedyere yi áfére bhese bebú anti, akú sérəp chí bo bako abhen bábhónjə nepém nekə. ⁶ Mandem ane, aperié chye mmu enyiñ, áchye kerə mbək ansem, achye bese Efónó Bedyere tontó befaet ntá Móywi, Yesu Kristo Mpepe ywesé, ⁷ be ankə sembək chak besí Mandem žti berindu ebhi. Akú nə bé sembək bəbhi, sémbáká nti be chəñ sembəñ nepém enen nebhiiki bhəñ ngwenti.

⁸ Menyiñ ébhen ngátí né wə béchi tetep. Nchi yan ye be óngátí bo abhen mánoko Mandem menyiñ ebhen sayri be mámfyé ntí békə beri. Menyiñ ebhen bəri tontó ne békwak yéntiki mmu. ⁹ Ke abhiiki bhónjə békem kefə ne bo žti menyiñ ebhén bəbhiiki bhónjə nti ne nnet, ne žti manyén bachimbi. Ké tánj ne bho žti bebhé ebhen Mandem áchye nyaka Moses. Bekə menyiñ ebhə apú kwak yě mmu, ne bébep tontó. ¹⁰ Ghatí mmu ane átwə ne ákóré ándó barak ákóré., Mbák óngátí yí ndəñ amət, ndəñ épay, abhiiki ghók, feré nti ne yi. ¹¹ Őriñj be nkaysi enyú mmu wu apú chak. Akú bebú mpóknekem ne bebú ebhi bétəñ bé bekwéné béchi ne yi.

Beyəñjə ngwenti ne bakak

¹² Mětə wə mmu awu. Mbák épú Atémas, chəñ émbək Tikíkəs. Neghó ane óghó mmu wap, óké nók bétwə ayak ndu betemeri me etək Nikópolis. Aré ké mébhák mpok manyiep áyá ne mbəñ ákwen tontó. ¹³ Mpok Sénas ntanjá manyé ne Apólos báté bérəñ nekə, kə yéntiki enyiñ bégħə bé enyiñ ébhiiki chap bó ndú nekə enap. ¹⁴ Bə bhese chí bə Mandem ne bábhəñ béfyə nti ndu bekə beri, bé éké be bhə mmuet békwak bo abhen eyap épú. Báké bhák mbə mmu ane apú kə beri ndú nepém eni.

¹⁵ Bo abhen báchi fá ne me bátó wə bakak. Kaká bə nkwo abhen bákəñ bhese ne manoko enyumət mbə bese. Mandem ántəñj bé berindu.

Ekáti Pōl ntá Filemōn

Bakak

¹ Me Pōl, mūkenōj ēti Yesu Kristo ke nchí siŋ ekáti ene. Nchí fá ne mómáyese Tímōti. Filemōn, nchí siŋ ntá ye ane ekōj, ne nti nkubetik ywese. ² Kaká mómáyese Afia, ne Akipos, nti ntemé nenu Yesu mbō bhese, ne ónkaka bōnkwo abhen báchēm nōkō eket eyē ndu menikmuet ntá Mandem.

³ Mandem Etayese ne Yesu Kristo Acha mántōj be berīndu mánychē be kpák.

Pōl ákaka Mandem ne ánikmuet ēti Filemōn

⁴ Filemōn, yēntiki mpok ane mēnikmuet nchí kaka Mandem ēti ye, ⁵ mbōnyune nchí ghok ēti ekōj ene óbhōjō ne bo Mandem, ne enyu óbhōjō neka ne Yesu Acha. ⁶ Ne nchí nikmuet ntá Mandem be ónchēm mmuet ne batí bōnkwo óndók nókó chi ambi, ne be eyō énkwak wō óndījī berití menyij menkem ebhen Mandem áchyē bhese ndu sebhare mmuet ne Kristo. ⁷ Manó, enyu ené óbhōjō ekōj ne batí bōnkwo échyē me beyá manák ne nepōpūtí tontó mbōnyune óká batí bo Mandem mankem atarj amem.

Pōl ánikmuet ntá Filemōn ēti Onésimōs

⁸ Ndu mbáré mmuet ne Kristo, nchí kway beghati wō ónkā enyij ene óbhōjō bekā. ⁹ Yē nō, ēti ekōj, me Pōl, mmū nsensi ne mūkenōj néne ēti Yesu Kristo, nchí nik wō chi mmuet. ¹⁰ Nchí nikmuet ntá ye ēti mówa Onésimōs mmu ndóbhé etayi fá amem ekerēkenōj. ¹¹ Ndū mpok ane áfáéré ansem, apú nyaka yēnyij ntá ye, ke néne achí mmu ane ákway bekwak wō, ne ákway bekwak me nkwo. ¹² Nchí to yi ampētense ntá ye, ne echí mbō be nti ena ke mētō nō ntá ye. ¹³ Mbá nkōj be yi andōp fá ánkwaká nókó me ndū kenōj ekéne nchí are ēti Mbok Ndíndí. Mbā yi arōp fá bekwak me ndū nti ywe. * ¹⁴ Ke mbíkí yan bekā yēnyij ene óbhíkí chyē me betarj be nkā. Eri bé berí ebhen ókū mémfú chi wōmbōj anti, kebhak be mējire wō jire.

¹⁵ Ngufú, éfákári nyaka be Onésimōs ándó wō ndu mómbijí mpok chi be ámpētense ntá ye ndu nté ane yi ákway bebhak ne wō mpoknkem. ¹⁶ Yi apēt apú chi ndiere nsem. Acha nsem néne. Arōp chi nti manó ane ókway bekōj. Nkōj yi tontó, ke óbhōj mbōj bekōj yi encha enyu ene nkójō yi. Achí nsem aywe, apēt abhak nti manó ntá ye ndu ábháré mmuet ne Yesu Acha mbō wō.

¹⁷ Ndu echí nō, mbák osot me mbō nti nkubetik Kristo, yi ánánj ántwó awu, syepti yi ne manák nkúbhé mbō enyu ósyepti nōkō me. ¹⁸ Yē ákū wō chi enyij, yē ákēm wō chi barem, fyé mó ndū nnyén ena. ¹⁹ Membōj Pōl ke nchí siŋ enyij ene ne awó wa bé chōj níkwō yēntiki barem amen Onésimōs ákēm wō. Ne mbíkí yan berem be ókēm me barem nkwo, ne baremē mō chi nepém nekō ene. ²⁰ Manó, kú enyij ene ntá ya ndu nnyén Yesu Acha. Kū mbō nti mmū Kristo be nti némpōp me amem.

²¹ Ndu nchí siŋ ekáti-ne, mbíkí bhōj becháy ne wō mbōnyune ndíjī be chōj ónkā enyij ene méyānj wō ónkā, ne ónkā mbōj encha enyu ene méyānj. ²² Mpet nchí yan be óngoko móket ómbare ntá ya. Nnókó bé chōj Mandem angók nenikimuet eneka, ankā rítwo awu.

* **1:13** Onésimōs chi “Menwōp” ndū eyōjō Grik.

Ngwenti bakak

²³ Επάφρας, nti mūkenōη έti Yesu Kristo átō wō bakak. ²⁴ Μák ne Arístakōs ne Demas ne Lukas, batí bakǎ betik Mandem, bátō bhe bakak nkwó. ²⁵ Berĩndu Yesu Kristo Acha mémbak ne bhe.

Ekáti Pǎl ntá Bo Hibru

Yesu achá baremé kepǎnti abhen nku nsí

¹ Ndu mpok ane áfuéré ansem, Mandem áfuét nyaka ntá baremé kepǎnti bhi ndu berem kepi ntá bachĩmbi bhese. Aká nǎ ndǎj ne ndǎj ne ndũ beyá babhi. ² Ke ndũ manywǎp ane echǎj, ané achí kekwoť ne ngwenti mmik, afuét chi ntá Mǎywi ke árem kepi ntá yese. Yí ke Mandem ákú bé ámbák mmu ane menyij menkem bébhǎjǎ bebhak ebhi. Ne afuét chí ntá yi ke ághoko yǎntiki enyij. ³ Yí amúét ké keném Mandem kétǎj kponǎj ne enyũ mmu Mandem achi, nkúbhé enyu mmu wu ke yi achi. Eyǎj eyi ebhǎj betaj ne yǎ ke yi ástǎ bekem mmik nkem. Mpok yi ánánǎ beku enyij ene ékú Mandem amfonǎri bebá bho be mámbák pépép besí bhi, akó amfay achǎkǎ ebhé awónem Mandem mmu ábhǎjǎ betaj menkem.

Mmǎ Mandem abhǎj betaj menkem

⁴ Ndu echi nǎ, Mandem akú bé Mǎywi árchá bǎángel nkúbhé mbǎ enyũ nnyén enen yi áchyé yi necha enen bǎángel. ⁵ Yé ángel apú ane Mandem ághátí yi be, “Wǎ, achí Mǎwa, ne echǎj nchí rem be ndǎp Etaye.” Ne yé chí berém be, “Chǎj mbak Etayi ne ómbak Mǎwa”, abhíkí rem ntá bǎángel. ⁶ Ne yé chí mpok Mandem átó Mmǎ mbi ywi fá amik, arem chí bé bǎángel abhi mankem mányché Mǎywi kenókó. ⁷ Eti bǎángel, yi árem bé ákú bǎ mambak mbǎ mbéép, ákú bǎ betok abhi mámbák mbǎ bári-ngo. ⁸ Ke ntá Mǎywi arem chí be, “E Mandem, kefo eke kébhíkí bhǎj ngwenti. Mpok ókém bǎbhe, ókú nǎ enyu ene echí chak. ⁹ Okǎj menyij ebhén bechí chak ne ǎpǎ epij ene bo bapu bhǎere bebhé. Me Mandem ywe nkú ye wǎ ómbǎj manǎk mbǎnyune nchyé wǎ kenókó ekén kéchá eken mamǎere bhe mankem.” ¹⁰ Mandem apet arem ntá Mǎywi be, “Wǎ, Acha, ke óghókó mmik ndũ nebhǎnet. Ne yǎntiki enyij ene echi amfay, chí awǎ-betik aywe. ¹¹ Menyij ebhen menkem béfuere faet, ke wǎ abhíkí bhǎj ngwenti. Chǎj bǎ menkem ménkǎk mǎndǎp mbǎ besí nden. ¹² Chǎj ómpet bhǎ ómferé mbǎ besí nden ebhen mmu áwupsi, ke wǎ achí enyumǎť mpoknkem, ne nepém ene nebhíkí bhǎj ngwenti.”

¹³ Ke ntíkí ángel Mandem ánánǎ ághátí yi be, “Chǎkǎ fá ebhé awónem awa kǎpate nkú bǎmpap abhe mándǎp mbǎ enǎk ene ónyǎǎ bekak are?” ¹⁴ Pú bǎ mankem bachi chi befǎjǎ ebhen békú betik ebhi ne Mandem átó bhǎ be mankwak bǎ abhen yi ábhǎjǎ bepeme?

2

Bo báké rǎ mbí nepém máném ebhi

¹ Ndu echi yé nǎ, sébhǎj besǎť mpok sémbǎre menyij ebhen sénánǎ séghókó be séké rǎ bhǎ senem ebhi. ² Tǎndu menyij ebhen bǎángel bareme bechí nyaka tetep, ne yé agha ane abhíkí bhǎere bhǎ ne mmu ane átán ntí, abhǎj nyaka ntemsi ane ákwáy be bǎe ntemsi ane átwǎ mbák sémyyak eremé nepeme ane Mandem áyǎj bépémé bhese? Mbǎj Yesu Acha ke áyámbi berem kponǎj eti nepeme ane Mandem ápeme bho, ke bo abhen bághókó báku bese sendij be echi tetep. ⁴ Mandem are tǎj berij, anku nǎkǎ menyij

mankay menyu ne menyu ndu betan nkwɔ bé bechí tetep. Are faét nkwɔ ndú akap ane Efónó Bedyere áchyè bho, békóno nkaysi yi.

Yesu ke atɔɔ be se mbi nepém

⁵ Puyɛ ntá boángel ke Mandem áchyé betan amfay mmik ane sérèm né be átwò ansem. ⁶ Básin nebhúéréfu amem Ekáti Mandem be, “Mandem Acha, nkwáɔwan chí agha ane ɔre kaysi yi? Mmu ane áfú ntá Mandem chí agha ane ɔre fyé ntí ne yi? ⁷ Ndú mómbíní mpok, ɔsépti yi be boángel mántcha yi. Ɔka ye yi ámbón keném ne kenókó mbɔ mfo. ⁸ Ɔchyé yi betan amfay yéntiki enyɔɔn.”

Berem be báchyé yi betan amfay yéntiki enyɔɔn étòn be yényin ébhíkí rɔp ene epu antené-yi. Ke sébhíkí re gho be yéntiki enyɔɔn echi antené-yi. ⁹ Ke séghò Yesu mmu bákú boángel mántcha yi ndú mómbíní mpok. Báchyé yi keném ne kenókó mbɔ mfo éti esɔɔɔri newú. Chí éti beríndu Mandem ke yi águ éti bo mankem. ¹⁰ Mandem ke ághókó yéntiki enyɔɔn ne yéntiki enyɔɔn echi ntá yi. Ndu áyàn nyaka be beyá bho mámbón mbi bebhak bóbhi ne mámbón keném, eri nyaka be yi mmu ánéne bho mbí wu ámfuét ndú esɔɔɔri be ankwáy ndú yéntiki mbi mbɔ mmú ane ákà bɔ mámbón nepém. ¹¹ Yesu mmu ákà bɔ mambák pépé besí Mandem abhɔn chí amɔt ne bo abhen yi ákà be mambák pépé. Éti yɔ, yi ábhíkí bhɔn ntíánwɔp ndu bebhiní bɔ be, “Bɔma.” ¹² Yi arem ntá Mandem be, “Chɔn ndem éti ye ntá bɔmaya mpok bóbhe báchéme ndú nebhuet amɔt, nte besí bhap nchyé wɔ bakak.” ¹³ Apet arem be, “Chɔn nsiki ntí ne Mandem.” Ne be, “Ghó mé né, ne bɔ abhen Mandem achyè me.”

¹⁴ Těndu bɔ abhen yi areme nɔ éti yap báchí bakwáɔwan, mbɔn Yesu ayíbhíri nyaka arɔp nkwá. Aká nɔ bé ámfuét ndú newú anchɔnti betan ebhen mmú ane ábhónó betan á newú, nɔ chí Satan. ¹⁵ Enyu eya ke yi ákway nyaka beferé bho ndú becháy newú. Báchí nyaka basem ndú becháy ebho ndú nepém enap nenkem. ¹⁶ Sériní be atwɔ nyaka bekwak chí bebharébhɔ Abraham, puyɛ boángel. ¹⁷ Abhɔn ye berɔp nyaka mbɔ bhesé bakwáɔwan ndu yéntiki mbi, bé ámbák mungo bachiákap ane ábhàre bariɛp ami besí Mandem ndu betik ebhi ne be ánkway bechye akap éti bebá bɔ mankem. ¹⁸ Těndu yímbɔn ánán ábhónó nyaka esɔɔɔri ne mama, abhɔn mbi bekwak abhen mamɔ átwò ntá yap.

3

Yesu acha Moses

¹ Bɔma, be bho báchi nyáná, mmu ane achi amfay abhiní be be mámbak bóbhi. Kaysi ye ka mmu ane Yesu achi. Yi ke Mandem átó mbɔ mungo bachiákap ane menyin ébhen sénókó, mbɔnyu séghàti bho kponɔɔɔn. ² Abhàre nyaka bariɛp ami besí Mandem mmu áyábhé yi be ambak mungo bachiákap ne munto nkúbhé mbɔnyu Moses nkwɔ achi nyaka mmu ane ábhàre bariɛp ndú betik ebhi amem ekere Mandem. ³ Yesu ke Mandem ásré be abhɔn bebhɔn kenókó ancha Moses, nkúbhé mbɔ enyú mmu ane áte eket ábhón kenókó acha eket ene yi ate. ⁴ Mmu ke áte yéntiki eket, ke Mandem ke ághókó menyin menkem. ⁵ Moses achi nyaka mmú tetep ndu betik ebhi mbɔ mübetok amem ekere Mandem. Betik ebhi béte ndú menyin ebhen Mandem ábhónó nyaka beku bo mándíní ansempok. ⁶ Ke mbák chí Kristo, ákem eket Etayi ne ntí nemɔt mbɔ Mýwi. Ne bese bɔ Mandem séchí bo eket eyi enkem mbák sénté kpirí ndu menyin ebhen sésíki ntí ne sébháka ntí are ne sédèp awɔ anti be chɔn sémbɔn bɔ.

Bɔ Mandem ne nneywémuet enen yi áchyè

⁷ Bábhəŋ ye beghok enyiŋ ene Efónó Bedyere árəm mbə enyu echí amem Ekátí Mandem be, “Echəŋ, mbák mǎngok Eyəŋ eyi, ⁸ bǎké gwət bati amem mbənyu bachĩmbi bhəka bǎgwóré nyaka bati yap ne Mandem mpok bǎghəp amem baso. Bátǎŋnti ne me ne, mamə me. ⁹ Mámó me amem baso enyu eyə, ne bǎghó menyiŋ ebhen nká néntí enap ndü mamié besa bepəy. ¹⁰ Eti yə nti nébé me ne mkpáká bobhə, ndem be, ‘Bati yap ápòkə bhə ebhi mpoknkem, ne bǎbhíkí riŋi mbi wa.’ ¹¹ Njiki ndü bebənti be, ‘Bápú kway bechwe ndü neywěmuet ena wáwák.’”

¹² Bǒma, sət ka mpok be ndü nkwo yweka, yě mmu áké bhak ane ábhónó ebéptí nti, ne akeka bésíkí nti ne Mandem, enyu ené yi arə mbi Mandem mmu achí nepém. ¹³ Semtí nókó ka bati yěntíkí nywəp be bebú beke rwə mmü yweka ántǎŋnti ne Mandem. Kə ka nə, yěntíkí mpok, ené nywəp néchák nébhuet enén bǎbhĩŋi be, “Echəŋ.” ¹⁴ Sébhəŋ ákóré ndü enyiŋ ene Yesu Kristo ákú nta yesə mbák séndók ambi bete kpirí ndü nesikínti enen sébhónó nyaka ne yi ndü nebhənet. Sébhəŋ bekwə nə te ndü ngwenti. ¹⁵ Bǎké ghəkəntik enyiŋ ene bǎrémé nyaka be, “Echəŋ, mbák mǎngok Eyəŋ eyi bǎké gwət bati amem mbə enyu bachĩmbi bhəka bátǎŋ nyaka nti ne Mandem.” ¹⁶ Bə agha bǎghókó nyaka Eyəŋ Mandem yě nə, bátǎŋ nti? Pú bo Moses abhen yi áfú nyaka etək Ijip ne bhə? ¹⁷ Bə agha bǎkú nyaka Mandem ambe nti ndü mamié besa bepəy? Pú bo abhen bǎkú bebú, ne bǎgú amem baso? ¹⁸ Ne mpok Mandem áyíkí arəm be, “Bápú kway bechwe ndü neywěmuet ena wáwák”, ntíkí bho yi árémé nyaka nə eti yap? Pú bə abhen bápú ghok nyaka yi? ¹⁹ Séghə ye be bápú kway nyaka bechwe ndü neywěmuet Mandem mbənyune bǎbhíkí noko nyaka yi.

4

¹ Bariəp amen Mandem afyé tesáy be chəŋ bəbhi mǎnchwe ndü neywěmuet eni abhuet. Sébhəŋ ye besət mpok be yě mmu yweka ake bhak ane bǎrem eti yi be abhíkí kway mmu ane achwe ndü neywěmuet enə. ² Séghok nkwo Mbok Ndíndí nkúbhé mbə enyu bo abhen tentep bǎghókó nyaka. Ke enyiŋ ene bə bǎghók éke kwak bhə mbənyune bati yap apu nyaka are. ³ Ndiere besə bho sənókó ke séchwé ndü neywěmuet enə, puyé bə abhen bǎbhíkí noko. Ke Mandem árém nyaka eti yap be, “Njíkí ndü bebənti ebha be, ‘Bápú kway bechwe ndü neywěmuet ena wáwák.’” Mandem arəm nə yěndu ánəŋ ánəŋá nyaka beghoko nebhet neywěmuet enə ne yěntíkí enyiŋ ene yi atí bekwə te mpok ane yi ághókó mmik. ⁴ Sérĩŋi be echí enyu eyə mbənyune, ndü nebhuéréfu amem Ekátí Mandem, bǎrem eti nywəp enen nejwi tándrámət be, “Mandem anaŋə nəkə bekwə yěntíkí enyiŋ ene yi abhəŋ nyaka bekwə, aywe mmuet ndü nywəp enen nejwi tándrámət.” ⁵ Ndü nebhet achak amem ekátí eyi, Mandem apət arəm nyaka be, “Bə bápú kway bechwe ndü neywěmuet ena wáwák.” ⁶ Mbi ane bǎchwé ndü neywěmuet Mandem abhuet ye fúú. Ke bo abhen baghoko Mbok Ndíndí mpok eyə bǎbhíkí chwe are eti netəŋánti enap. ⁷ Eti yə, Mandem afyé mpok achak ane bǎbhĩŋi be, “Echəŋ”. Debhit ke ákú sérĩŋi nə mbənyune Mandem afuet nyaka ntá yi tentep arəm menyiŋ ebhen mánəŋ bǎrémé be yi arəm be, “Echəŋ, mpok bǎghoko eyəŋ eyi, bǎké gwət nti.” *

⁸ Mbə bo abhen Jóshua ásré achwe etək Kánán ne bhə bǎbhəŋ nyaka neywěmuet tetep, mbə Mandem abhíkí pəre rəm eti mpok neywěmuet achak.

* 4:7 Bégwət nti ndü ndəŋ ane, chi ménisi bekwə enyiŋ ene Mandem árəm ndü Eyəŋ Eyí.

Mandem. Bächí mbə mǎmbə abhen bábħæet menyu chi nébħi. Bápú mbə bə abhen bákway menyie nenyié mbəŋ. ¹³ Mmu ane ányù chi ami, ábhíkí bhəŋ eka ndu berinjɪ enyinjɪ ene echi chak besí Mandem mbənyune achi mmó. ¹⁴ Nenyié mbəŋ nechɪ chí ntá baseansi. Bó ke mánánj bǎghókósi mmæet ne bárijɪ ewupsi ene echi ndú enyinjɪ ene erí ne ené ébhébhé.

6

¹ Séndók ye beyinjɪ nəkə chí ndiere menyinjɪ mbi ɛti Yesu Kristo, séndók ambi ndu bechak be sénséné ndú nejwímem enese. Sébhíkí pere bhəŋ besət mpok berem ɛti menyinjɪ ebhen békémé neka enese mbə ebhen bérəm be mmu abhəŋ betiknsem ndú bebú ebħi, andə beka bebépti menyinjɪ ebhen bétwə yɪ chí ne newú, ne be mmu abhəŋ beka ne Mandem. ² Ne be bábħəŋ besət mpok berem ɛti nejwiti, ne ɛti epij mǎnyǎŋa bħo amó anti, ne enyù mbúré Mandem ákə bawú mámpétnsem ndú nepém, ne ɛti netánj ane mbúré bátánj bo mámpkət manyé yap ndəŋ amət ndak amay. ³ Sébhíkí bhəŋ bétinjɪ ndú menyinjɪ ebħə. Chəŋ séndók chí ambi mbák échi enyinjɪ ene Mandem áyanj. ⁴ Sébhəŋ berinjɪ be bápú kway beka mmu ane arə mbi Mandem be ámpet antiknsem ndú bebú bhɪ. Nchí rem ɛti enyù mmu ane mánánj bákú amík ánéné yɪ, aghó akap ane Mandem áchyè bə bhɪ, ne Efónj Bedyere abhak ne yɪ nkwo. ⁵ Ndú nepém eni, anánj aghə nkwo berɪ ebhen bífù ndu Eyoŋ Mandem, aghó betanj ebhen bəbhək chəŋ ndú neŋókó mpok enen nétwə ansem. ⁶ Mbák mmu wu ántánj ntí ne Kristo, bápú kway beka yɪ ampət antiknsem ndú bebú ebħi, tǎndu yɪ achi mbə mmu ane apət ágó Mmó Mandem ndú ekotákátí, anchye nəkə yɪ ntíánwəp besí bhə, ene eyə étwə yɪ chí ne ménémé.

⁷ Mandem áyet mmik ane ányù manyier amen ákwèn arə, ankə nenyié néngó, nenchye mbwət ntá mmu ane ákwáná yə. ⁸ Ke mbák mmik ágó chí bəmenək ne tákə nsense, nə yə abhíkí rí, árəp chí mmik ane báchəŋti chəŋti, ne ndu ngwenti, mánsəŋ yə səŋ.

⁹ Abhen ekəŋ, yǎndu mérém nə ne bħe, mbəŋ ntɪ ne bħe bé bákə chí berítɪ menyinjɪ ebhen békó ndəŋ amət ne nepeme ane Mandem ápəme bħe. ¹⁰ Mandem achi chak mpoknem ne apu kway begħəkəntik betik ebħeka ne ekəŋ ene bátónj yɪ ndú bákway bati bənkwo ne bārəŋ ambi beka nə. ¹¹ Ne séyanj be yǎntiki mmu yweka ándók ambi betəŋ nkúbhé ntɪ enə te ndú ngwenti, ne bápú nók chəŋ bebħəŋ menyinjɪ ebhen bábħaka ntɪ be chəŋ mǎmbəŋ. ¹² Mpú yanj mándə abħət ánkém be. Nchí yanj chí be mǎnkoŋo erinjɪ ene bo abhen mánókó, ne bábħəŋ ekébhéntɪ ne bǎghaka ndú nté ane bábħəŋ menyinjɪ ebhen Mandem afyé bariep bechye.

Bariep Mandem apú kwén

¹³ Mpok Mandem afyé Abraham bariep, ayiki ndú nnyén eni yímbəŋ, tǎndu yǎ mmu apu ane acha yɪ be yɪ ánkway beyiki ndu nnyén mmu wu. ¹⁴ Ayiki arem be, “Mpú nók béyet wə, ne chəŋ nchye wə beyá bebħárébhə.” ¹⁵ Abraham ánoŋ ye ne ekébhéntɪ kpát abhəŋ menyinjɪ ebhen Mandem afyé bariep bechye yɪ.

¹⁶ Nkwǎŋwanj áyiki chí ndú nnyén mmu ane acha yɪ, ne mpok bo bákém epúítɪ, mánánj mányú nku, epúítɪ émay. ¹⁷ Enyinjɪ eyə ke ékú Mandem áyiki nyaka ndu betəŋ bo abhen bariep ami achi ntá yap kponorəŋ be bó bákə enyinjɪ ene yɪ atɪ beka. ¹⁸ Mandem ákə menyinjɪ ebhen bepaj ndu béfye bhese ntɪ, bese bhə sébhé sérónj ntá yɪ be yɪ ampeme bhese. Menyinjɪ ebħə bepaj bepu wupsi mbənyune yɪ apú kway besense. Afyé bese ntɪ be seke rə bebħaka ntɪ menyinjɪ ebhen yɪ afyé bariep bechye bhese. ¹⁹ Enyinjɪ ené sebħaka ntɪ are ékém

bese eríri ndü nepém enese mbo enyü ndo ákèm áchwí nebhuet amot kpe mm be nnyén néke pókó wu. Nebhakánti enese ne Yesu nékú séfuét ekat séchwe te amem mókere kón, ndü nebhuet bediéré Mandem. ²⁰ Yesu anán ayámbi aron are ndü ntí ayese mpok yi áróbhé chi münti bachiákap ane mpoknkem mbo enyü bárémé nyaka éti Melkisedek.

7

Menyiñ ebhen beyiñi Melkisedek nchiakap Mandem

¹ Melkisedek-ne achi nyaka mfó etók Salem ne nchiakap Mandem Acha. Abraham anu nyaka ne beyá bafó awáy bhó. Mpok yi áfú ebhñenu ápètnsem, Melkisedek atemeri yi, ayét yi. ² Abraham akóre menyin menkem ebhen yi áfú ebhñenu ne bhó ndu baru byo, achye yi ndu amot. Nnyén Melkisedek eno néte ndü “Mfó ane ákà menyin ebhen bechi chak.” Achi nkwo Mfó Salem, nò chi “Mfó ane áchye kpák.” * ³ Ekáti Mandem ébhíki rem yényin éti etayi ne máyi ne nneréket ywi ne mpok ane bábhé yi. Ne nepém eni nébhíki bhon ngwenti. Achí nchiakap Mandem ngwenti ti mbo Mmó Mandem.

⁴ Ghó ká enyü nném mmu yi achi nyaka! Yëndu Abraham achi nyaka chi mbi ane bo Israel, akóre menyin ebhen yi áfú ebhñenu ne bhó ndü baru byo, achye yi ndu amot. ⁵ Mbók bebhárebhó Lévi bachi bachiákap Mandem. Ebhé Moses égháti bhó be mánsot ndü menyin amot ndü ane byo ntá yéntiki mmu Israel, yëndu bò ne bo Israel mankem bachi bebhárebhó Abraham, nò chi bó nneréket amot. ⁶ Ke Melkisedek mmu ápú nyaka mbón mmü nneréket Lévi asot nyaka enyü akap wu nò Abraham áchyé yi, ayét yi mmu Mandem afyé nyaka bariep ne yi. ⁷ Yéntiki mmu aríñi be mmu ane áyet nti ke áchá mmu ane yi áyé. ⁸ Beyiñi bachiákap abhen bachi bebhárebhó Lévi, bó mankem abhen básot akap ane ndu-amot ntá bho, bágù mbo yéntiki mmu achak. Ke béyiñi Melkisedek, mmu ásré nyaka nkwo akap wu, Ekáti Mandem étón bese be nepém eni nebhíki bhon ngwenti. ⁹ Sékwáy mbon bérem be Lévi mmu bebhárebhó bhi básot enyü akap wu ntá bho, achyé nyaka enyü akap wu ntá Melkisedek tëndu chi-mbi ywi Abraham áchyé nyaka wu ntá Melkisedek. ¹⁰ Echi enyuyó mbonnyune bábhíki re bhe nyaka Lévi mpok Melkisedek atemeri Abraham. Yé nò, Lévi anán achí nyaka ndü manon Abraham.

¹¹ Mpok Mandem ákú bachiákap abhen bebhárebhó Lévi manchye bebhé ebhen békwáy ne nkwo bachiákap abhó, mbo betik ebhap békwáy nyaka beku be bo mámbák chak mbo enyü Mandem áyàn, mbá ntí apu ane nchiakap achak átwó ane achi mbo Melkisedek, ne abhak kekúri ne bachiákap abhen nneréket Aron. ¹² Mpok nneréket ane bachiákap áwúpsí, ewúpsí ebhak ndu ebhé nkwo. ¹³ Mmu ane bárém menyin ebhen éti yi afu chí ndü nneréket ane achí kekúri ne ané yé mmu abhíki re fu are, ne ané ákà betiki Mandem mbo nchiakap. ¹⁴ Echi kponoron be Acha ywese Yesu afu nyaka ndü nneréket Júda, ne Moses ábhíki rem yényin éti nneréket wu mpok yi árem enyin éti bachiákap.

Yesu achi nchiakap Mandem mbo Melkisedek achi nyaka

¹⁵ Enyin ene epet ékà sengó kponoron be ebhé éyibhiri, chi netwo ane nchiakap achak átwó mbo Melkisedek. ¹⁶ Achí nchiakap, puyé chi bekonjo ebhé ene érem éti nneréket ane nchiakap ábhónó befu are, ke chi bekonjo betan ebhen nepém eni enen yé mmu apu kway bechonti. ¹⁷ Echi mbo enyü bárémé éti Kristo

* 7:2 Hibru: Mélek chi “Mfó”, tsedek chi “chak”, Salem chi “Kpák”.

be, “Wɔ, ɔchí nchiakap Mandem ngwenti ti mbɔ Melkísedek.” ¹⁸ Ndu beɔɔn ambi, báɔ esí ebhé mbɔnyune ébhíkí pere bhɔn nyaka betan, ékepere bhɔn yɛnyin beka ne bhesé. ¹⁹ Nti achi be ebhé yɔ épú kway bekwak mmu ankway ndu yɛntiki mbi besí Mandem. Néné, bátwɔ ne enyinj echak ene echa bebhé. Yɔ ke sébháká nti aré ne éyà bhesé kekwoɔt ne Mandem.

²⁰ Enyinj echak ene séghò éti nchiakap wu chi be Mandem anyu nyaka nku be Yesu ábhák nchiakap. Yé nchiakap achak apú, ane mányú nku éti yi. ²¹ Ntá Yesu ke yi áyíkí mbɔ enyú Ekáti Mandem éghàti besí be, “Eta Mandem ayiki, ne apú kway beyibhiri nkaysi yi. Ayíkí, arem be, ‘Ɔchí nchiakap ngwenti ti.’” ²² Nku ane Mandem ányú éti Yesu enyuyɔ áɔɔn be, mpok séghò Yesu, sérinj be yi achi sebhaj esen Mandem achye ndu beɔɔn be nku yɔ atéé acha ane nsi.

²³ Ewupsi echak echi be, bachiákap abhen mbi baya nyaka ne ntí be báchí nyaka bo abhen newú nékán bo báké rɔn ambi ne betik ebhap. ²⁴ Ke mbák chi Yesu, yi áɔɔn ambi beka betik ebhi mbɔ nchiakap mpoknkem, mbɔnyune yi apu gu wáwák. ²⁵ Ndu echi nɔ, yi ákway beperme yɛntiki mmu ane áfueré ntá yi atwɔ ntá Mandem ndɔn amɔt ndak amay, tɛndu yi achi nepém mpoknkem ndu menikmaet éti yap.

²⁶ Enyú mungo bachiákap wu ke ákwáy ye bekwak bese, mbɔnyune yi achi nyáná, abhíkí bhɔn békwéné, abhíkí bhɔn bakwap, achí kekúrí ne bó bebá, ne achí ndú nebhuéré kenókó amfay. ²⁷ Nti apu ane yi ábhónó bechye akap yɛntiki nywɔp mbɔ yɛntiki mungo bachiákap ane mbi. Yɛntiki mmu wap áyambi nyaka anchye akap éti ebhi bebá, ke andak ye ambi beka nɔ éti bebá bo bachak. Yesu achye akap ndɔn amɔt ndak amáy, mpok yi achye mmmaet be mango ndu ekotákáti. ²⁸ Ebhé Moses ékà nyaka bo abhen bekwéné béchí ne bho mámbák bó bagho bachiákap, ke Mandem anyu nku akwá Mýwi mmu ákwáy ndú yɛntiki mbi mpoknkem ámbák mungo bachiákap.

8

Yesu ke achi mungo bachiákap ane Nku Nkɔ

¹ Mbɔn ntí-ndak ane sérém chi be sebhɔn enyú mungo bachiákap ane áchókó ndú nebhuéré kenókó ne Mandem mmu ábhónó betan menkem awu amfay. ² Mungo bachiákap wu ákà betik ebhi amem etem ene echi nyáná, ené mbɔn Mandem Acha áté, kebhak chi nkwanwan. ³ Báfyé yɛntiki mungo bachiákap chi be anchye nɔkɔ akap ne akabhénya ntá Mandem. Ndu echi nɔ, nchiakap ywese nkwo abhɔn bébhɔn enyinj ene yi áchye ntá Mandem mbɔ akap. ⁴ Mbɔ yi achi chí fá amik, mbɔ apú bhak nchiakap wáwák, tɛndu bachiákap bachak bachí fá amik abhen báchyé akap bekoɔn enyú ené ebhé Moses érém. ⁵ Betik ebhap bechi mbɔ ndikandi ane ákà séndíní mbɔn enyinj ene éfákari amem etem ene amfay. Sérinj be echi nɔ mbɔnyune mpok Moses ábhɔn nyaka bete étem akap, Mandem aghati yi be, “Ɔbhɔn beghò be ɔté etem eyɔ mbɔ enyu ntónó wɔ amfay njie.” ⁶ Ke néné, betik ebhen Kristo béchá ebhen bachiákap abhen Nku Nsí, nkúbhé mbɔ enyú nku ane ákú Yesu ate nenti Mandem ne bho áchá ane nsí, mbɔnyune akɔ ne nku ane árí áchá. ⁷ Mbɔ nku nsí yɔ ákway nyaka bekwak bo mambak chak besí Mandem, mbɔ ntí apu bebhɔn nku achák. ⁸ Ke Mandem Acha aghɔ nyaka be békwéné béchí ne bóbbhi. Éti yɔ, arem be, “Mpok átwò ane nchí nyu nku achák ne bo Israel, ne bó Júda nkwo. ⁹ Nku ane apú bhak mbɔ ane nsí nyaka nyu ne bachímbi bhap mpok nsíré bhó ne awó wa mféré etok Ijip. Bábhíkí rɔn nyaka ambi beka menyinj ebhen nku nsí áyan bo manka.

Eká Acha arem be, ‘Ndu échí nò, mbíki pere bhòj mpok ne bhò. Mmè Mandem Acha ke nchí rem.’ ¹⁰ Né chi nku ane mēnyú chòj ne bo Israel ndú manywòp ane átwò. Mmè Acha nchí rem be chòj mfyé bebhé ebha bó antí, nsij bhò amem bati yap. Chòj mbak Mandem awap, ne bò mámbak bóbha. ¹¹ Yé mmu apu bhòj chòj betòj nti, ne yé chi nti manò be, ‘Dijí Mandem’, mbònyune bo mankem bárijí chòj me, bebho amuet ndéndeme bhò beghaka amuet maném bhò. ¹² Ne chòj ngó bhò ntinso, mfónórí bebú bhap nkepere tik bhó wawak.” ¹³ Nerem ane Mandem árem éti Nku Nkò átòj be ane mbi abhíki pere bhòj betan ne enyij ene énanjá éfééré mpok, yò kepere bhòj betan, énememem.

9

Enyú báchyè nyaka Mandem Kenókó amem Etem

¹ Nku mbi ane Mandem ányú ne bo Israel abhòj nyaka bebhé ebhen bétòj enyú bo babhòjò bechye Mandem kenókó, ne etem ebhak fá amik ene bó báchyè yi kenókó aré. ² Etem eyò ébhòj bóbeket bapay. Ane mbi abhak Nebhuet Bediere. Aré ke enyij ene epòkò beròjò mkpak echi nyaka, ne bret Mandem. * ³ Nden akóré nyaka móket ane mbi ne ane ansem. Bábhijí nyaka móket wu be Nebhuet ane achi Nyánjá Achá. ⁴ Éfémé akap ene bágghákó ne pú ebhak amem móket wu. Amfay éfémé eyò ke básòj nyaka enyijí eriep ene bábhijí be insens. Ekabhé Nku ébhak nkwo amem. Bákúti yò enkem ne pú. Móte ane mána achi amem abhak amem ekabhé yò. Ntém Aròj enen néfémé beyé nébhák nkwo amem. Bégbáká batay apay ane Mandem ásinjí nyaka bebhé are ke áchye ntá Moses bebhak nkwo amem ekuer eyò. ⁵ Befónó bepay ebhen bágghókó mbo bóàngel bebhak amfay ekabhé yò. Bebhap ebhap ményábhe amfay nebhet ane Mandem áfonjori nyaka bebú bhò are. Ke sépú kway berem yéntiki enyij éti menyij ebhen néne.

⁶ Mánánjá nókó bebhúere yéntiki enyij ndú ayi nebhet, bachiákap báre ròj ndú móket ane mbi, mpok ne mpok, ndú bekú ebhap betik. ⁷ Ke mungo bachiákap aywinti ke áchwé amem móket ane achi Nyánjá Acha ndòj amòt ndú mmíé. Né abhòj nyaka bechwe aré chi ne manoj amen yi áchyé éti bebú bhi ne bebú ebhen bo bákú kerijí be chi bebú. ⁸ Éfónó Bedyere ášòt menyij ebhen betòj beše be mpoknkem ane móket ane mbi abhuet téé, mbi bechwe are apu bhak. ⁹ Ene chí erijí ene étòj bhese ndú mkpáká mmik ane echòj be akap ne akabhénya ane báchyé Mandem apu kway bekú nti mmu nénkway ndú yéntiki mbi besí Mandem. ¹⁰ Besí menyij ebho menkem béyijí chi menyij menyie ne ebhen menyú, ne menyú menyij béchák ebhen bo básòt mánsò mmuet be báke bhòj bakwap besí Mandem. Menyij ebho béyijí chi bebhé éti mmuet ne mémay mpok Mandem átwò ne enyu ekò.

¹¹ Kristo atwò mbò mungo bachiákap ane ákú berítí menyij ebhen bétwò mémfákárí. Achwe amem ekeré Mandem ene ékwáy ndú yéntiki mbi écha ebhen béchí nyaka fá amik. Puyé bo ke báté yò, ne épú ndú mpáy menyij ebhen fá amik. ¹² Achwe ndú móket ane achi Nyánjá Achá ndòj amòt, ndak ámay. Puyé chi ne manoj mmén ne amen bòmpòj ké yí achwe aré ne mò. Manòj mi yimbòj ké yí áchyé, ne ndú ákú nò aku bhese aferé ndú kesemé bebú mpoknkem. ¹³ Ndú mpok ane áfuéré ansem, básòt nyaka chi manoj mmén ne amen nném mpòj ne batwòp amen mòngó mpòj ane básòjò, mányakati amuet mmu ane apú pépép besí Mandem, be ambak ye pépép. ¹⁴ Mbák manoj

* 9:2 Esé beròjò mkpak: enyij bete beròjò mkpak are.

nnya ákway nyaka beká mmu ambak pépép, ná ne manonj Kristo, yi mmu achye mmæet ane yënyinj ébhiki nyóp ntá Mandem mbə akap ndü betan Efonó mmu achi mpoknkem? Manonj ami abhəonj bébhəonj beyá betan ndu beká be bati yese ambak pépép, ne bé séképeré ka menyinj ebhen bétwə bhese ne newú. Aká nó bé séndóbhe tok chi Mandem mmu achi nepém.

¹⁵ Nechye ane yi áchyé mmæet mbə akap enyu eyo ke áká yi ate nenti Mandem ne nkwa ndü Nku Nko ndu beká be bo abhen Mandem abhinj, mámbónj berítí menyinj ebhen yi afyé bariep bechye bhə, tëndu newú néféfé bho ndü bebú ebhen Nku Nsí. ¹⁶ Ekáti newú-bésu echi mbə nku. Mbák séka enyinj ene mmu ásinj arem enyú bábhónj bekaré newú eni, bápú kway bekonjo yo kpaté émbak kponoron be yi ánánj ágú. ¹⁷ Ekáti newú mmu ébhəonj betan chi mpok yi ánánj ágú, tëndu épú bhəonj betan mpoknkem ane mmu ane ásinj ekáti yo achi nepém. Echi mbə nku. ¹⁸ Eti yo ké manonj ábhəonj nyaka berəonj amik ndu beká be esí nku embəonj betan. ¹⁹ Mpok Moses ánánj ághátí bho bebhé Mandem menkem, asət ntábhénək hysəp, anep babyək mmén amen achi chu are. Asət manonj mómpəonj ne amen mmén, achəptí ne manyier. Asət ye ntábhénək hysəp wu, atap amem manonj mə, amyakati ndü ekáti bebhé ne amæet bo mankem. ²⁰ Ndu aká no, are rem be, “Manonj amen ákem nku ane Mandem anyu ne bhe ne ághati bhe be mámbaré yo.” ²¹ Enyu émət ke Moses amyakati nyaka manonj ndü etem ne ndü menyinj menkem ebhen básət nyaka bechye Mandem kenókó ne bhə. ²² Dinj ká be békónj bebhé Moses, babhəonj nyaka besət manonj ndu beká beyá menyinj mémbak pépép. Mbák manonj abhiki rəonj amik, bápú fonjori bebú bhə.

Kristo achye mmæet mbə akap ndu bəpəko bebú bho

²³ Eti eyo ke bábhónj nyaka beká menyinj ebhen bechi fá amik ebhen béchi ndikandi menyinj mbəonj ebhen bechi amfay be mémbak pépép enyu eyo. Ke ndu beká menyinj mfay mémbak pépép bábhəonj nyaka besət chi manonj amen acha manəonj nnya. ²⁴ Kristo abhiki rəonj ndü ekeré Mandem ene bághókó ne amə, ené échi ndikandi ekerákap ene mbəonj awu amfay. Achwe chi amem mbəonj etem ené amfay ne achí are néne besí Mandem, eti yese. ²⁵ Ne abhiki rəonj amfay ndu bechye mmæet mbə akap ndəonj ne ndəonj mbə enyú mungo bachiákap achwe nyaka ndü móket ane achi Nyánj Acha yéntiki mmíé ne manonj amen apu ami. ²⁶ Sayri sayri, mbə yi árdəonj nyaka amfay ndəonj ne ndəonj ndu bechye akap, mbú yi abhəonj bebhəonj esəonjri te ndü ngwenti mmik. Ke abhési ndəonj amət ndak amáy ndü ngwenti mpok achye mmæet mbə akap ane ápókó bebú bo. ²⁷ Ne nkúbhé mbə enyú Mandem árémé be mmu abhəonj bégu ndəonj amət, ne ánánj ángú, andəbhe nonj chi manyé, ²⁸ enyu eyo ke echi ye be Kristo achyé nepém eni mbə akap ndəonj amət ndu bəpəko bebú bo mankem, ne chəonj ampet antwə, puyə ndu beferé bebú, ke ndu bepeme bo abhen bachi ne amik ambi mánəonj yi.

10

¹ Béyinj bebhé Moses, bechi mbə ndikandi berítí menyinj ebhen bebhəonj bétwə, puyə mbəonj menyinj ebhə. Enyu esí ene érəm be mányché nókó akap ndəonj ne ndəonj yéntiki mmíé épú kway nyaka beká bo abhen bátwə ntá Mandem ndu bechye yi kenókó mánkway besí bhi ndü yéntiki mbi wáwák. ² Mbə akap wu áká bo mambak pépép besí Mandem mbə bábhæet bechye wu? Mbə bati bhə ápú peré tan bə eti bebú bhəp. ³ Ke akap ane báchye yéntiki mmíé, achí nyaka

chi enyij ene ékà bo mántik bebú bhap. ⁴ Echí enyu eyo mbonyune manonj mponj ne manonj mmén apú kway beferε mmu bebú anti wáwák.

⁵ Èti yò ke echí be mpok Kristo ábhónj nyaka bétwò fá amík, arem ntá Mandem be,

“Ùbhíkí perε yanj be bo mánychyé akabhénya ne menyú akap ácháκ. Ke òghókó chí mmæet nkwa òchyé me bé nchyé wò akap ne yò.

⁶ Akabhé nya besonj bechye wò apú chye wò manák.

Yé chí akap ane bo báchye be ampòkò bebú ebhap apu chye wò manák.”

⁷ Ndem ye be, “Èta Mandem, ghó mé ne.

Ntwò bekù enyij ene wò òyàn menká nkúbhé mbò enyú basinji èti ya amem ekáti eyε.”

⁸ Kristo arem be,

“Ùpú yanj, mánychyé wò akabhénya ne akabhé mbwot,

ne yé chí enyú akap achak,

ne akabhénya ene básòn angò

ne òpú bhonj manák

ne akap èti bebú.

Báchyé akap ané bekonjo bebhé Moses.

Arem nò yéndu bo báchye nyaka akap

chi bekonjo bebhé Moses.”

⁹ Kristo árém nókò nò, apet arem be, “Èta Mandem, ghó mé né. Ntwò bekù enyij ene òyàn menká.” Kristo àtòn ndù nerem ane yi árémé nò be Mandem aféré esí akap, afyé ane akò. ¹⁰ Ne èti Yesu Kristo ákú enyij ene Mandem áyàn nyaka be yi anka, achye mmæet yi mbò akap ndonj amot ndak amay, séròp chi pépép besí Mandem.

¹¹ Ndù nku nsí, yéntiki nchiakap áte nyaka ndù betik, ndù nebhæet ane báchye akap aré yéntiki nywòp, ndu béchye nkúbhé akap ane apu kway bepòkò bebú bho wáwák. ¹² Ke Kristo achye mmæet yi mbò akap èti bebú bho ndonj amot ne akap wu ákwáy ndù mpoknkem. Akó ye amfay achokò amem móket ane achi Nyánjá, ebhé awónem Mandem. ¹³ Aré, ánonj Mandem anka bõmpap abhi mámbák mbò enok ene yi ányanja bekak are. ¹⁴ Nò ke echí be Kristo asot akap amot akà bo abhen Mandem ákú mambák abhi mánkway ndù yéntiki mbí besí Mandem mpoknkem.

¹⁵ Ne Efónjò Bedyere nkwo àtè ntísie be menyij ebhen bechi tetep. Ayámbi arem be, ¹⁶ Mandem Acha arem be, “Né chí nku nkò ane mbónj menyú ne bõbha mpok ane manywòp ayò áfueré. Chonj mfyé bebhé bha amem bati yap, nsij bhò amem nkaysi yap.” ¹⁷ Apet arem be, “Mpú perε tik chonj bebú ebhap ne bebéptí menyij ebhen bò bákú wáwák!” ¹⁸ Mánanj mámfónjóri bebú bho, ntí apu perε bhak ane bò báchye akap.

Séndók kekwoτ ne Mandem

¹⁹ Bõma, tëndu manonj Yesu árónj amík èti yeεε, sékway ye berem be sébhonj nganganj bechwe ndù nebhæet ane achi Nyánjá. ²⁰ Yesu ánánjá anene ekat, achye bhese mbí akò ane nepém bé sénkwáy béfæet aré sendok te amem. Ekat ene yi ánéné chí mmæet yi ane yi áchyé, ndu ágú èti yeεε. ²¹ Ne tëndu sébhonj Nném Nchiakap ne yi ke ákémé ekeré Mandem, ²² séndók kekwoτ ne Mandem ne bati ane tetep ne sénsíkí ntí enyu ene sepu perε makati yényij. Sénká nò mbonyune Yesu anáj amyakati manonj ami ndù bati yeεε ne áchí pépép, ne yò apú perε tanj bhese ndù yényij. Asó mmæet eyese nkwo ne manyiep anen abhiki bhonj bakwap. ²³ Sénkém sayri nebhakánti enen sébhónj ndù menyij ebhen bétwò ambi ebhen sérém be sebhaka ntí aré. Séké makati mbonyune Mandem mmu

afyé barieṗ bechye bhese menyin ebhə əbhəre barieṗ ami. ²⁴ Sémfyé ntí béghə enyü sékway menyikisi bati ane bati bənkəwə enyu ene bákway bebhəŋ ekəŋ ne bho ne mánkə nəkə berítí menyin. ²⁵ Séké fere ntí ndu bechem ne bati mbo enyü mbək bo bábhəŋə epin beka. Enyin sébhəŋə beka chi be sémfyé nəkə bati ntí, sayri sayri, néne, ene nywəp enen Yesu átwə nechi kekəwə.

²⁶ Mbák sənchók batú, séndók ambí beka bebá, ene sənán sérinjí tetep ane Mandem, séndinjí bé yé akap achak apu ane ákway bekatí bebá ebhese. ²⁷ Mmu ane ákə nə, abhíkí pere bhəŋ yənyin echak ene yi ánoŋ, ebhíkí fuet chi menoŋ ne becháy manyé ane átwə ambí ne ngó ané ádu gum gum gum ane ábhəŋə mémən bömpap Mandem. ²⁸ Yé agha ane ábyak nyaka ebhé Moses ne bo bati apay, yé bati arat, mánte ntísie be akə nə tetep, baway yi kebhəŋ ntínso ne yi. ²⁹ Ná ne mmu ane ábyak Mmə Mandem? Bákaysi be ntiki ntémsí ane ábébhé áchá ákway ne yi? Enyü mmu wu ášət manəŋ nku ane áká yi ambak pépép besí Mandem mbə enyin ene epú nyánjá, ne árem ebábə éti Efəŋó Bedyere mmu ákə berínu Mandem mémbak ne bəbhi. ³⁰ Sérinjí mmu ane árémé be, “Mə ke nchí Nkeme kémbé.” Apet arem be, “Chəŋ Acha ántán bəbhi.” ³¹ Békwen amó Mandem mmu achi nepém chi enyin ene mmu ábhəŋə bécháy.

³² Tik ka manywəp ane áfúéré ansem, mpok bákú amík anéné bhe. Mpok yə, bəté kpirí ndü beyá besəŋəri ndü mánu ne bho. ³³ Mpok achi nyaka ane básəkati, manchye nəkə bhe nenyok besí bho. Mpok achak bare té ansem bə abhen báchye bho esəŋəri enyu yə. ³⁴ Bábhəŋ nyaka ntínso ne bəkenəŋ. Ne mpok báfəŋə menyin ebheka, báka ne maŋák be mankə nə, ndü bərinjí be bábhəŋ menyin ebhen becha ebhə, ne be bə bəbhak mpoknkem.

³⁵ Báké rə ye nesiki nti eneka. Nétwə ne beyá nsáy. ³⁶ Bábhəŋ ye bete kpirí be mánkway bekoŋə nkaysi Mandem, mámbəŋ menyin ebhen yí afyé barieṗ bechye be. ³⁷ Mandem arem be, “Mandú mpok, mmu ane ábhəŋə bétwə, átwə, ne apú chəŋti mpok. ³⁸ Ke mmü wa ane achi chak əbhak chəŋ nepém ndu ábhəŋə neka ne me. Ke mbák ánjá mmuet ansem, mpú bhəŋ maŋák ne yi. ³⁹ Ke mbák chi bese, sépú bo abhen báya mmuet ansem mangu manem. Séchí chí bo abhen sébhəŋ neka ne Mandem, ne yi ápeme bhese.”

11

Bə abhen babhəŋ neka ne Mandem

¹ Bebhəŋ neka ne Mandem chi yi? Chí neka ane mmu ákə be enyin ene yi abhaka nti be chəŋ ambəŋ ébhəŋ bəfákári, ne ménóko ne nti nenkem be menyin ebhen mmu apú ghó ne amík béchi tetep. ² Neka enen bo abhen te nyaka ke nékú nyaka Mandem arem be bə bákə sayri.

³ Neka ke nékú sérinjí be Mandem asət chi eyəŋənyu eyi ke ághoko mmik. Eyə étəŋ be menyin ebhen séghə ne amík bəfú chi ndü menyin ebhen mmu apu kway beghə ne amík.

⁴ Neka Abel ke nekú yi achye nyaka Mandem akap ané ákway chá ane Ken. Nesət ane Mandem ášoré akap Abel atəŋ be aká be Abel achi chak besí bhi. Yəndu Abel águ, neka eni nékú abhuet berem kepi ntá yese té echəŋ.

⁵ Neka enen Enək ke nékú Mandem asəre yi amfay ene yi abhíkí ghó newú. Ekə yé mmu keghó yi ndu Mandem anəŋ asəre nyaka yi. Ke Mandem ápéré sət Enək, ánán atəŋ nyaka be abhəŋ maŋák ne yi. ⁶ Bəghə ye be mbák mmu abhíkí bhəŋ neka ne Mandem, epú kway befakari be Mandem ambəŋ maŋák ne yi.

Yě agha ane árõñ kekwoť ne Mandem abhõñ ménoko be Mandem achi, ne be áchyé akap yěntiki mmu ane áyãñ yi ne nti eni nenkem.

7 Neka Nóa ke nékú be, mpok Mandem ásémťi yi ěti menyin ebhen yě mmu abhiki re ghõ nyaka ne amík, anoko, aghoko erem áchwí, achwe amem ne efo eyi enkem, Mandem apeme bhõ. Neku Nóa aka nõ eghori ékwén amuet bõ mmik ne. Mandem asot be Nóa achi chak ndu abhõñ nyaka neka.

8 Neka Abraham ke nékú yi ákú enyin ene Mandem aghati yi. Mpok Mandem ábhĩñi yi bé ámfá, ándók nebhuet ane Mandem afyé bariep bechye yi, are etok eyi, are kõ andok nõkõ, kerinĩ atú ané yi árõñ. 9 Neka eni ke nékú yi achõkõ atú ane Mandem afyé bariep bechye yi. Abhak aré, achõkõ ndu bétém mbõ be achi chi kenkõ. Enyumot, mýwi Aisek, ne ebháré mýwi Jekóp, bo Mandem afyé nyaka bariep bechye bhõ mmik yõ nkwo, báchõkõ ndu bétém ne yi Abraham. 10 Abraham achõkõ nyáká ndu bétém mbõnyune abháká nyaka nti ndú etok ene ébhak mpoknkem ene Mandem ábhõñõ nkaysi enyu ebhõñ bebhak, yimbõñ ate yõ.

11 Neka enen Sará ngoré Abraham ke nékú yi ákway nyaka bépõkõ menie, yěndu mamie yi ánãñ acha nyaka ané ngoré ane akway bepõkõ menie. Ébhak enyu yõ mbõnyune anókõ nyaka be Mandem achi Mmũ tetep, ne ábhãre bariep ami. 12 Mpok yõ, Abraham anãñ akõk nyaka tontó, enyu ené yi apu pere kway bebhõñ bõ. Yě nõ, bebhárébhõ bhi báýá kpát mbõ mambě mfay ne mbõ ěsiép ene echí angokonyén enyu ene yě mmu apu kway bepáy bhõ.

13 Bõbhen mankem babhõñ nyaka neka ne Mandem te ndiere newú. Ne yě mmu wap abhíkí bhõñ nyaka menyin ebhen Mandem afyé bariep bechye bhõ. Bághõ nyaka bhõ ghõ te nekõ nesie, bábhõñ beyá manãk mándeme nõkõ be báchi chi mankõ abhen báfãere fuet fá amik. 14 Ne bo abhen bárém enyu eyõ bátõñ kponoroñ bé báýãñ etok ene bõ bábhĩñi be eyap. 15 Mbõ etok ene bõ báfú aré kě bákãysi, mbú báýãñ nyaka mbi bepensem aré. 16 Báýãñ nyaka chi etok ene érí échá, nõ chi ene echí amfay. ěti yõ kě ntíanwõp apu ne Mandem be bõ bábhĩñi yi be Mandem awap. Sérĩñi nõ mbõnyune Mandem aghókó etok abhãre ntá yap.

17 Neka Abraham ke nékú be mpok Mandem áchyé yi nemõ ndu aghati yi be ándók áchye mýwi Aisek mbõ akap, Abraham mmu Mandem afyé yi bariep, aka bechye njanja mýwi mbõ akap. 18 Aka beku nõ yěndu Aisek ére kě Mandem afyé nyaka Abraham bariep ěti yi be, “Aisek ke achi mmó ane áku chõñ ýmbõñ beyá bebhárébhõ.”

19 Abraham anoko bé ye Aisek agú gu, Mandem ákway beku bawú mampetnsem ndũ nepém. Sékway ye berem be Aisek achí nyaka chi mbõ mmu ane ánãñ agú ke Mandem aka yi afú ndũ newú, apetnsem ntá etayi.

20 Neka Aisek ke nékú yi áýéré nyaka bõbhi Jekóp ne Isau, aghati bhõ ěti áfók ane átwõ ansem.

21 Ne neka enen Jekóp ne Mandem ke nékú yi áýéré bõmýwi Joséf bati apay mpok yi arõbhe kekwoť begu, aghõkõ mmuet ndũ ntem eni, achye Mandem kenókó.

22 Neka enen Joséf ne Mandem kě nékú bé mpok yi arõbhe chi bégu, arem ěti nefú ane bo Israel bábhõñõ nyaka befu etok Ijip, ne aghati bhõ be mpok bõ báfú, mánsõt beghep ebhi mandõk ne bhõ.

23 Neka enen chi ne nõnõ Moses ke nékú bábhésé yi anywõp ndũ batãñ arat mpok bábhé yi, bé báké way yi. Báku nõ ndũ bághó be Moses ari acha, bõ kechay bekwen ebhé Mfõ Ijip.

²⁴ Neka Moses ne Mandem ke nékú be mpok yi ágó aghaka esakámu ake ka bo mámbíñi yi be mmḡ mǒmfó Ijip ane ngḡré. ²⁵ Arem be echi sayri bebhḡḡ esḡḡari ne bo Mandem echa ményie nepém enen bebú ndu mǒmbiñi mpok. ²⁶ Aghḡ nyaka be éri mámbyak yi éti Mḡeme Mandem afyé nyaka bariep be áto echa yi bebhḡḡ keném etók Ijip. Ebhak enyu eyḡ mbḡnyune yi áñḡñ nyaka chi akap ane átwḡ ambí.

²⁷ Neka Moses ne Mandem ke nékú yi arḡ etók Ijip kecháy bebḡnti Mfḡ Ijip. Aképti, arḡk mbḡ be yi ághḡ nyaka Mandem mmḡ bo bápú ghḡ ne amík. ²⁸ Neka Moses ne Mandem ké nékú yi ághátí bo Israel be mámbáré Epá Nekiñi. Arem be bo mámyákátí manḡñ mǒmen amfay ndú bechíkí mfay ebhen babhínywḡp ayap, be ángel Mandem ane ábhḡñḡ nyaka beway yéntiki mǒmbi bo Ijip, ánán ángáká ndú eket ené mmu Israel, ankiñi, ketḡk yé mmḡ wap.

²⁹ Neka ke nékú bo Israel bákḡ bápé manyu ane bábhiñi be Manyu Chu mpok ákóré mbiñ epay, éḡp mbḡ be bákḡ chi ndú mmik ane nnyén nepú faet are. Ke mpok bo Ijip máḡḡ bekḡ enyumḡ, nnyén négbókḡ nepókḡ bhḡ mankem.

³⁰ Neka enén bo Israel ne Mandem ke nékú bákḡ bághábhéri etók Jeríko ndú manywḡp tándramḡ, nkok ané ákábhé etók, ámóko akwen. ³¹ Neka enen ngḡré-nekḡ ane aka nnyén be Ráhab ke nékú yi ásóré nyaka bḡ abhen bárḡñḡ ndu beghokoti kepi abhesé amem eket eyi, yí kegú mpok amḡt ne bo abhen bápú ghḡk nyaka Mandem.

³² Mbák ndḡk ambí bérem éti bo abhen bábḡñḡ nyaka neka ne Mandem, ne menyin ebhen bo bákú, nchí rem ngaka fá? Mpok apu berem éti Gidiḡn, ne Bárak, ne Samsin, ne Jéfta, ne Debhit, ne Samuel ne baremé kepinti mankem bachak mankem nkwo. ³³ Neka enen bḡ bhḡ bábḡñḡ nyaka ne Mandem ke nékú mbḡk ayap mánú ne betḡk bechak básḡ awónem. Báchá kákém etók enyu ene echi chak, ne bábḡñḡ menyin ebhen Mandem afyé nyaka bariep bechye bhḡ. Neka enén abhénéfú nékú manyú ané nkḡ áchók. ³⁴ Mbḡk yap mánéme ngó ane ádu gum gum gum, wu kesḡñ bhḡ. Mbḡk yap bábúe bḡ abhen báyanḡ nyaka beway bhḡ ne akparenja. Yéndu bábhi kḡ bhḡñ nyaka betan, betan bekḡ bo amuet. Mbḡk bábḡk betanḡi batemé nenu abhén mánú básḡ awónem amfay nkwo batemé nenu abhen betḡk bechak, ne bákú nkwo wu bábúe. ³⁵ Neka nékú mbḡk bagḡré bághḡ ndú bḡbhap abhen bágu bápérenssem ndú nepém.

Bádén mbḡk kpát bágu, yé nḡ, bo keka befére nti ne Mandem be mamfere bhḡ amó. Báká be éri tontó be bo mángú be Mandem ankḡ bo mampetnsem ndú nepém enen néri necha. ³⁶ Bo básókḡti mbḡk yap, ne bádákati nsem eyap ne bekpa. Báfyé báchá kḡ ngem amó ne mamese bhḡ amem bekerékenḡ. ³⁷ Bátémti mbḡk ne batay baway, bákḡpḡ abhénéfú mbiñ epay ne nsḡ. Báwáy báchá kḡ ne bo akparenja. Mbḡk yap béré kḡ ne nkwo bhémén amuet mbḡ eyap nden, ne babhak ndu kechep. Bo béré chye bhḡ nenyok ne besḡñari menyu ne menyu. ³⁸ Bárḡbhe bóñḡbḡñ amem ebhi ne ndú mmik nje, mámbese nḡko amem bḡbasem ne amem babhok. Mmiki ne abhíkí kway nyaka nebhet ane beríti bo mbḡ bhḡ bábḡk are.

³⁹ Éti neka enap, Mandem arem be bḡbhḡ mankem bákú sayri. Yé nḡ, yé mmu wap amḡt ake bhḡñ menyin ebhen Mandem afyé bariep bechye bhḡ. ⁴⁰ Mandem abḡñ nyaka menyin ebhen berí béchá anti ntá yap, ne bo bechi ntá ye se nkwo. Ne echi be besé ne bhḡ séchem nebhet amḡt ke besé mankem sénkwáy ndú yéntiki mbi besí Mandem.

12

Mandem anyure besé mbonyune achi Etayese

¹ Mbák chí bese, beyä batisie bakap bhese. Ndu echi nò, séndó ye yéntiki enyìn ene énwòp bhese, ne bebá ebhen bégwòt bese, sénjet ntiet ane sébhòjò béjet ne ekíkí. ² Ndu séjèt, séntép amík amæet Yesu. Yí ke ánéné mbi be sembòjò neka ne yi. Ne yíre ké neka enesé néjwi pòot mbò enyu nèbhòjò bebhak. Aká nyaka begu ndú ekotákátí, abyák ntíánwòp ane achi ndu enyú newú enò, mbonyune arinjí nyaka be manák achi ambi amem Mandem abhàré ntá yi. Néné, achi ebhe awónem Mandem ndu enàkó kefò eyi.

³ Kaysí ka Yesu mmu bò bebú báre ká yi bebéptí menyìn, yé nò ate kpírí ndú menyìn ebhò menkem, be bati áké ném be amem, mämferé amò. ⁴ Ndú nenu enen mánù ne bebú, yé mmu yweka abhíkí re chyé ntí èti nenu enò. ⁵ Bāghókóntik eyòj ene Mandem ághátí bhe mbò bóbhi ndu béfyé bhe ntí? Arém nyaka be

“Mówa, óké sòt mbò eráká ndak,
nenyure ane Acha anyüre wò,
ne óké rò ntí nénéwò amem,
mpok yi áchyè wò ntémsí.

⁶ Dìnjí be Acha anyüre mmu ane yi akòjò,
ne àtemsi yéntiki mmú ane yí ásóré be móywi.”

⁷ Kép yé ka ntí ndú esòjòri ene bāghò. Chi mbi ane Mandem anyüre bhe. Eyò étòj be Mandem asot be mbò bóbhi. Ntiki mmò etayi apu nyure yi mbák ákú ebéptí enyìn? ⁸ Mbák Mandem apu nyure bhe mpok ane bákú ebéptí enyìn mbò enyú yi ákú ne bóbhi mankem, nò bápú bóbhi tetep. Nò nò bāchi chi mbò bò-enòj. ⁹ Ne ndu béròj ambi, mpok botáyese abhen fá amík bāchyè bhese ntemsi ndú bekwéné ebhen sékú, séchyè bhò kenókó, ná ne Etayese ane amfay? Sébhòj bechyé yi mmu ábhòjò befòjò ebhese kenókó encha, ne chòj sémbòj nepém.

¹⁰ Botayese mányüre nyaka bhese ndu mómbinjí mpok mbò enyú bó bāghò be éri ntá yese. Mbák chí Mandem, nenyure ane yi anyüre bese achi ndu beku bhese berí mbonyune eyò ékwak bhese sembak nyáná mbò yimbòj. ¹¹ Yéntiki mpok ane mányüre mmu ébhak ntá yi mbò enyìn ene ebhíkí rí, puyé mbò ene erí. Ke ansem mpok, bo abhen bāghókó enyìn ekò mpok ane mányüre bhò, bákú menyìn ebhen bechi chak besí Mandem, ne kpák ábhak amem bati yap.

Enyú bakojo Yesu babhòjò bebhak

¹² Tèndu bārinj enyu eyò, kú ka amò yweka ane áwèt ántán ndu beku betik. Tè ka sené be bekap ebheka béké pere wet gbagbāgbak. ¹³ Kò nókó ká ndú babhi ane achi chak. Bo abhen bekap ebhap bébhíkí sene amík mánkòjò babhi yó, ne chòj manòk ayap ane ábhíkí tan, ántan.

¹⁴ Yéntiki mmu yweka ánú bebhak kpák ne bo mankem, anu bebhak nyáná besí Mandem, mbonyune mmu ane apu nyáná apú kway beghò Acha. ¹⁵ Ká ká yéntiki enyìn be yé mmu áké rò beríndu Mandem memfæet yi. Ká ká yéntiki enyìn be yé mmu áké nen mbò kéngò-bechi. Menyú bo bhò bātwwò ne esòjòri mánchòjti bapém beyä bhò. ¹⁶ Ká ká yéntiki enyìn be yé mmu yweka ake chwe ndú barak epúsi ne be yé mmu áké bhák ane apu bhòj mpok ne Mandem, mbò Isau mmu átí kesénsí eki ntá manò ane mónkwen èti nchan nenyíé amòt. ¹⁷ Bābhòj berinj be mpok ane yi ánán ákú nò, are yan be etayap ánjèt yi mmu achi nsensi, ke etayap anisi mbonyune ábhíkí bhòj nyaka mbi beyibhiri enyìn ene yi ákú yéndu mówu áyàn nyaka áfók ne babhese amík.

¹⁸ Tik ka nebhuet ane bâte are ndu berəŋ kekwoŋ ne Mandem. Bābhíki te chi ndu nebhuet ane mmu ákway betək ne awó mbə enyū bo Israel bâte nyaka anere-nje Sináy, mángó nəkə ndü ngó adú amfay nje gum gum gum, bághó ejuri ene égiri pyəə ndu échwé, mbanj kepepe għə, ne mbuep atanjataj ánu nəkə. ¹⁹ Ne bághók etanjí eyəŋó mmba, ne bághók Eyəŋ Mandem nkwo. Becháy békém bə, bābho menikmuet be Mandem andə berem kepi ne bho, ²⁰ mbonyune enyij ene yi ághátí bhə chi enyij ene echa betanj ebhap. Aghátí nyaka bhə be “Mbák mmu antək nje-ne, temtí ká yi ne batay mángwáy, yě chi nnya, temtí ká wáy mbák atək nje ne.”

²¹ Enyij ene bə bághó ébhak enyij bechay tontó, kpát Moses yimbəŋ arem be, “Mmuet áwet me gbagbāghak ne becháy.”

²² Ke mbák chí bhe, bātówó kekwoŋ ne nje Sion ne yo chi etək Mandem mmu achi nepém. Etək eyə chi Yerúsalem ane amfay. Ngémtay boáŋgel Mandem bāchí aré ndü epá manák. ²³ Bātówó ndü echeme bəmbi Mandem abhen yi ášínjí manyén ayap amem ekátí eyi amfay. Bātówó ntá Mandem mmu átəŋ bhə mankem. Bātówó bāchem ne befónó bo abhen bayambi bātówó. Chí befónó bo abhen bachi chak, abhen Mandem ákə bákway ndü yěntiki mbi besí bhi. ²⁴ Bātówó ntá Yesu mmu áté nenti Mandem ne bə mmik ke Mandem anyú nku nkə ne bho. Bātówó ndü manəŋ Yesu amen yi amyakati be amuet. * Manəŋ mi atée ndu enyij ene érí echá ené manəŋ Abel atee ndu ntí ywi. †

²⁵ Sət ká mpok be bāke byak mmü ane ághátí bhe menyij ebhen. Bo Israel bāchók nyaka batú ntá mmu ane áyep bhə batú fá amik. Mbák bó bápú kway nyaka bébue be báké chwe ndü esəŋəri, nə chəŋ entanj mbəŋ encha be sémbúe mbák sébyák mmu ane achi amfay, ne áyep bhese batú? ²⁶ Ndu mpok eyə, Mandem arem nyaka kepi, mmik anyikisi, ke néne afyé bariep be, “Chəŋ nkə mmik anyikisi ndəŋ achak gbogbəgbok, ne puyé mmik yóyó, ke mfay nkwo.” ²⁷ Eyəŋ ene be, “Ndəŋ achak” étəŋ bhese kponəŋəŋ be chəŋ Mandem amfere menyij ebhen békway menyikisi, menyij menkem ebhen yi ághókó, be ebhen bepú nyikisi méndəp.

²⁸ Sənkáká ye Mandem mbənyune ákə be sémbák bo abhen yi achi Mfə wap, ne kefə eki képú eken mmu ákway menyikisi. Ndu échí nə, sənchíe Mandem kenókó eken kéchyé yi manák, sənsepti mmuet besí bhi, sémbón becháy besí bhi, ²⁹ mbonyune Mandem ayese achí ngó ane ášón yěntiki enyij.

13

Manyé amen ngwenti

¹ Dók ká ambi bekoŋ bati ne ekəŋ ene bakoŋó Kristo.

² Báké nók besyepi mankə, sayri mbənyune mbək bhə básiepti nyaka mankə ne éfákári be básiepti boáŋgel kerinj be chi boáŋgel. ³ Kaysí nók ká bo abhen bāchí ekerékenəŋ mbə be bāchi are ne bho. Kaysí nók ká bo abhen batí bakwəŋwəŋ bāchye bhə esəŋəri, təndu be nkwo bákway bebhəŋ bebhəŋ esəŋəri bə bho. ⁴ Bo mankem bābhəŋ bekem nebhay ne kenókó. Yěntiki ngəré abhəŋ bebhak tetep ne nném, yi kekwen berwəp, nném nkwo abhəŋ bebhak enyumət, mbənyune Mandem apú rə bétán mmu ane ákə epúsi ne nkwené berwəp.

* **12:24** Sékway berem be, Nebhonet 4.10: “Manəŋ Yesu amen yi ámyákátí be amuet” mbənyune Yesu agú nyaka be Mandem amfəŋəri bebá bhese, ke newú Abel nətəwə nyaka chi ne ntémsí. † **12:24** Abel ádí nyaka be mfay ankeme kembe: Ke manəŋ Yesu ádí be mfay ango bhese ntínso.

⁵ Báké nyie ekon ne nkáp. Yéntiki mmu abhon bebhak manák ne enyih ene yi ábhónó mbonyune Mandem yimbón arem be, “Mpú kway beró wó, mpú kway beferé ntí ne wó.”

⁶ Ndu échí nò, sékwáy berem ne ntí nenkem be, “Mandem Acha achi nkwak wa, mpú chay yényih, mmu ákway beka me yi?”

⁷ Kaysi ka bóbati bheka, bó bho bághàti nyaka bhe Eyon Mandem. Kaysi ká beri ebhen béfú ndú nepém enap, mámbón neka ne Mandem mbo bho. ⁸ Yesu Kristo achí enyumot eyu, ne echon, ne mpoknkem. ⁹ Mbak bho bátón menyih ebhen bechi beko ne kekúri. Báké ró ye menyih ebhen bó bátón mémpókó bhe mánguré ebhi. Eri be berindu Mandem ménka bati yese antan, puyé chí bebhé éti nenyié. Bebhé bho bépú kwak bo abhen bákóno bho.

¹⁰ Sébhon éfémé akap ene bachiákap abhen báké nyaka betik amem etem bábhíki bhon ngangan besot enyih are manyié.

¹¹ Múngo bachiákap átot nyaka manon nnya ane báwáy ndu bechye akap anchwe amem nebhæt ane achí nyáná anchye akap be Mandem amfonori bebá bho. Ke mbák chi mbón nnya ene báwáy, báfu nyaka etok ne yo ke mánsón. Bápú són yó amem etok.

¹² Enyu yo nkwo ke échí nyaka ne Yesu. Aghó nyaka esonori, agu chi nefi, puyé amem etok. Aká nò be manon mi anká bo mámbák nyáná.

¹³ Sémfú yeka amem etok sendok sentemeri yi nefi, sémbon ntíanwóp ané yi ábhónó nyaka.

¹⁴ Séndók mbonyune sebhiki bhon etok ene ebhak mpoknkem fá amik. Séyan chi etok ene ebhóno kétwo.

¹⁵ Ndú nnyén Yesu, sénchié nókó Mandem bakak mbo aywese akap. Akap wu chí nerem ane sérem ne manyu yese be yi ke achi Acha.

¹⁶ Báké ró beka beri, ne bekwak bati ne menyih ebhen bábhóno. Enyú akap wu ke Mandem ábhon manák ne wu.

¹⁷ Ghók nókó ka bóbati bheka, mámbón nesepmuet besí bhap, mbonyune bó ke báyihi bhe, mbo bo abhen bábhónó bégháti Mandem enyu bó bákémé bhe. Ghók nókó ká bho be mánká betik ebhap ne manák, ne be bó báké bhon kesóti.

¹⁸ Nik nókó ká mmuet éti yese. Sérinji be bati yese achi pépép, ne séyan bebhak chak ndú yéntiki enyih ene séká. ¹⁹ Nchí ghati bhe ne ntí ena nenkem be mánik nókó mmuet éti ya be Mandem ankwak me mpet ntwo ntá yeka mandú mpok.

Nenikimuet enen mmu ane ásinji ekáti ene

²⁰ Mandem mmu áká be bati ayese ambak amem kpák, ámbak ne bhe. Yi ke áká Acha yese Yesu Kristo áfú ndú newú, apetnsem ndú nepém. Yi, Yesu, chí Mbabheri bághónómén ngo, ane ábhabheri bo Mandem mankem. Echí enyu yo mbonyune manon emi aron nyaka amik ndu beka be nku ane Mandem ányú ne bo ánté mpoknkem. ²¹ Mandem ányé bhe yéntiki eríti enyih, be mánkónó nókó menyih ebhen yi áyan mánká. Mandem anká Yesu Kristo ankwak be mánká nókó menyih ebhen béchye yi manák. Sénchié Yesu Kristo bakak mpoknkem éti keném eki. Amen.

Beyonó ngwenti

²² Bóma, mpet nchí ghati bhe be mánsot eyon eya ene nsínji ndu béfyé bhe nti ne ekébhénti. Mbíki sinj eróri ekáti.

²³ Nchí yan mǎndin; be báféré mómáyese Tímoti ekerékenon. Mbák yi antwo ayak, chon ntwó ne yi ndu begho bhe.

²⁴ Kaká ká bōbati bheka mankem, ne bo Mandem báchák mankem. Bōnkwo abhen báfú Itali bátó bhe bakak. ²⁵ Berĩndu Mandem mémbak ne bhe mankem.

Ekáti Jems

1 Mε Jems, mmǎbetok Mandem ne Yesu Kristo Acha kě nchí síj ekáti ene. Nchí síj ntá yeká bǒ Mandem, bε bho bātaka ndü betakó mmik menkem. Nchí tó be mankem bakak.

Mmü neka abhǒj bété kpírí mpok esǒjǒri

2 Bǒma, yěntiki enyü esǒjǒri ené étéméri mmu yweka ámbǒj chi manák, **3** mbǒnyune bǎriji be mbák mamǒ ántwǒ, mándok nǒkǒ chi ambi betǒj be bǎbhǒj neka ne Mandem tetep, eyǒ ékǒ mánté kpírí ne Mandem tendü ngwénti éntcha enyu esí. **4** Bǎbhǒj yé bété kpírí te ndü ngwenti be eyǒ énkǒ mángǒ mánjwi pǒot, mmü yweka kebák mbák beyiji beriji bo Mandem. **5** Ke mbák mmü yweka achep kebon beriji enyü yi abhǒjǒ beku, ánikmǔet ntá Mandem ne chǒj Mandem anchye yi kebon. Ne báké ghǒkǒntik be Mandem aperé chye mmu enyij, áchye yi ne nti nemǒt, keyán beji mmu. **6** Ke mmu aperé níkmǔet ntá Mandem, ánókó bé Mandem ághok yi. Aké makati wawak, mbǒnyune mmu ane ánikmǔet amakati nǒkǒ achí mbǒ mpérényén ené échi amem manyu. Mpok ane mbúep áfǒk, áǒep yǒ ánten nǒkǒ ebhak ené wú árdǒj. **7** Enyü mmu wu, mmu bati ápáy, áké kaysi be ákwáy menikmǔet ntá Mandem ambǒj enyij ene yi áyǎj. **8** Nǒ ke échí ne mmu bati ápáy mbǒnyune apú te kákáti ndü yěnyij ené yí ákǒ.

Münkáp ándǒji be áfúéré fuet

9 Mmu Mandem ane áchí nchébhé mmu, ámbǒj manák bé Mandem akósi yí ndü ákǒ yí ámbák mmu ywi. **10** Ke mbák chí münkáp ámbǒj manák chí bé Mandem asépti yí, akǒ yi ángǒ bé áchí nchébhé mmu besí Mandem. Nchí rem nǒ mbǒnyune bǒ bakáp báfǔet mandú mpok mbǒ bǒchuchu ndu tákǒ. Bǎbhak sayri, ke mandú mpok mángu. **11** Agu mbǒnyune mpok mmok áfú, átíe ne betǎj, ángu tákǒ ansǒjǒ, bǒchuchu mánkuri, berí bhap mémay menkem. Échi enyumǒt ne münkáp. Yě chí mpok ane yi áyǎj nkáp, eyi ékwáy mémáy.

Enyü sébhǒjǒ béyiji mamǒ

12 Eri echá ntá mmu ane apú rǒ besíki nti ne Yesu Kristo ndü áté kpírí mpok besǒjǒri bétwǒ ntá yi. Eri ntá yi mbǒnyune ánu kpát ansǒt awǒnem, Mandem anchye yí akap ané yi afyé bariep béchyé bǒ abhen bǎkǒj yi, nǒ chi, nepém enen nebhiiki bhǒj ngwenti. **13** Ne dǒji kǎ be mmu ane nemǒ nétwǒ ntá yí, ne áyǎj békǒ bebú, áké rem bé “Mandem kě átó mé nemǒ enen.” Yěnyij épú kway memǒ Mandem énten yi ndü bebú. Ne yimbǒj Mandem apú kwáy memǒ yé mmu be ánkǒ bebú. **14** Nkaysi mbúmbǒ ane áchí mmu anti ke áyǎ mmu ankwén ndü nta ane nemǒ beku bebú. **15** Nkaysi beku bebú, ánáj ye ángǒ, ánjwi mmu anti, átó yí ndü bebú, ne bebú ebho ménánjwi ndü nepém eni, nǒ newú nétwǒ.

16 Abhen ekǒj, báké rǒ yě mmu ándwǒ bhé bé Mandem kě átó mmu nemǒ. **17** Yěntiki akap ané árí ndü babhi ankem áfú chí amfay. Mandem mmu ághókó berǒjǒ mfáy kě áchye yěntiki eríti akap, ne yí apú yibhiri enyu mbǒ ndíkándi. Mmok ákǒ amfay, besap ndíkándi méngupsi nǒkǒ. **18** Ndü nkaysi mbǒj Mandem ke yi áyábhé besé bé sémbák bǒbhi. Afǔét ndü eyǒj eyi beku

besé bǒbhi. Ne eyon eyi échí tetep mpoknkem. Ayap besé be sémbák bǒbhi bé sémbák ambi ndú menyinj menkem ebhén yí ághókó.

Mmũ Mandem ághok Eyon Mandem ankonjo yó

¹⁹ Abhen ekon, dinj ká be yǎntiki mmũ yweka abhon bǐwákári beta batú ndu béghok menyinj, ke áké wakari berem kepi ne áké wakari bébenti. ²⁰ Bébenti nkwa béchet yí mbi be áké ka menyinj ebhen Mandem áyan yí ánká. ²¹ Yǎntiki mmũ yweka abhon yé beró bepó bepij menkem ne yǎntiki bebé ebhen béghánjá yí amuet. Septi ká mmuet ntá Mandem, mámfyé ntí ndú Eyon eyi ene yí ápi amem bati yeka. Eyon eyi ene ébhon betan bépéme bhe.

²² Dinj ká be bǎbhon beka enyinj ene Eyon Mandem éghati bhese. Mbák bǎghókó ghok, nǒ bǎrwó chí mmuet. ²³ Nǒ bǎrwó chí mmuet mbonyune mbák mmu ághok Eyon Mandem ke yí kebháka ka ndiere yó éghati yí, ábhák chí mbó mmu ane ásóré mpok béyinj mmuet ndu ékirísú angó besí ebhi mbó enyu béchí.

²⁴ Ke netik yí atákinsem ndú ékirísú, antij angokontik enyú yí achi. ²⁵ Ke mmu ane afyé ntí ndú Eyon Mandem, anka nǒko mbonyú éghati yí, yí keghokontik yó, éri ntá yí encha. Eyon Mandem chí ebhé Mandem. Éri ndú babhi ankem, ne ébhon betan béfere bese ndú bebá. ²⁶ Mbák mmu asot mmuet yí mbó mmu Mandem ke yí kekém néri eni, nǒ árwó chí mmuet ne yǎntiki enyinj ené yí áka mbó mmu Mandem áchonj chí mpok. ²⁷ Menyinj ebhen mmu Mandem ábhónj beka ebhen béri besí Mandem chí bé yí ánkwák bǒberá ne mánkwésé, ne ankém mmuet bé menyinj mmik béké chonjti yí ménká yí ánjíbhírí ámbák mmũ bebá. Mmũ Mandem ane ábhónj enyú epinj eyo ke ábhak pépép besí Mandem.

2

Kérinj-amik kebhi ki ri

¹ Bǒma, tǎndu bǎbhonj neka ne Yesu Kristo Acha ywese mmu ábhónj kenókó kenkem, bǎké chye kenókó ntá bo abhen bǎghó bé bǎchí sayri, mámbyak abhen eyap épu. ² Sǎnsót bé bǒ bati apay bátwo ndú echeme eyeká. Amot ansobheri mmuet ne nden beyá nkáp ne menyinj njwanjwanj amuet, nchébhému nkwo antwó ne besí nden amuet. ³ Mbák mámfyé amik ntá ane áchí múnkáp mándem be, “Éta twó chókó fá”, ke ntá nchébhé mmu mándem chí be, “Tǎ awu. Mbák obhíkí te awu, twó sebheri fá”. ⁴ Mbák mánkú nǒ, pú kǎrinámik nǒ bǎtonj nénti eneká? Éri nǒ? Ne eyo étónj bé nkaysi yeká abhíkí ri.

⁵ Abhen ekon, tá ká batú mángók. Mandem ayap bo abhen bǎchí bǎchébhébo besí bǒ mmik bé mámbónj neka ne Yesu, mámbonj kefó besí Mandem. Aka nkwo bé bǒ mámbák bo abhen yí ábhák ne bhó mbó Mfo wap. Enyu yó ké yí afyé nyaka bariép beka ne bo abhen bǎkónj yí. ⁶ Ke mbák chí bhe, bǎchye bǎchébhébo ntánwóp! Ntiki bo bǎchye bhe esonjri mánja nǒko bhe ndú bǎchá manyé? Pú bǒ bakábhe? ⁷ Pú bǒ bho ke bǎrém bebépti menyinj ndu béchónjti erítí nnyén Etayeka mmu ábhónj bhe?

⁸ Mbák tetétep bǎbhure nném ebhé Mandem Mfo ywese mbó enyu échí amem Ekáti Mandem be, “Konj nti nkwa mbó mmuet eye”, nǒ bǎka sayri. ⁹ Ke mbák bǎchye kenókó ntá mbok bho, mámbyaka nǒko abhénéfú, nǒ bǎka bebá ndú bǎkwén ebhé Mandem ne eyo étónj bé bǎchí bo abhen bǎpú bhure bebhé Mandem. ¹⁰ Bǎrinj bé yǎ agha ane ábhure bebhé Mandem menkem ke ankwén bebhure ebhé émot, besí Mandem, áchí enyumót mbó mmu ane ákwéné bebhé menkem. ¹¹ Échí enyu eyo mbonyune Mandem mmu áréme be, “Óké kwen

berwop”. Nkúbhé yí ke áréme be, “Ŋké wáy”. Eyo étòn ye bé mbák óngwáy mmu, nó ókwèñ ebhé Mandem yèndu óbhíki kwén berwop. ¹² Bábhòñ yé bégho bé beyòñnyu ebheká ne menyin ebhén bàkù, mánkù bhò mbò bo abhen bákòño ebhé Mandem ené ébhòñò betan béfère besé ndù bebá. Ebhé eyo ké Mandem àsòt bétán besé ndù ewak manyé. ¹³ Bábhòñ bekù nó mbònyune bo abhen bápú bhòñ ntínso ne bati, Mandem átán bhò ewak manyé kébhòñ ntínso. Ke mmu ane ábhòñ ntínso ne bati, Mandem átán yí ntínso ewak manyé.

Beriti betik ebhén bétán bé mmu abhòñ neka ne Mandem

¹⁴ Bóma, mbák mmu árem bé yí abhòñ neka ne Mandem ke yí kekù enyin ene Mandem áyàn yí ánkù, eyo ékwák yí ná? Béréme chi ne nyu be yí abhòñ neka ne Mandem, apú kwáy béréme yí wáwák ndù ewak ene Mandem átán bo. ¹⁵ Sénsòt bé mmu yweká amòt, yé ngoré, yé mbakanem, ane áchí nti mmu Mandem abhíki bhòñ nden ene yí afyé amæt ne nenyié enen yí ányie. ¹⁶ Ne mmù yweka amòt ághó nókó yí, andak antík yí nefi andem be, “Ŋnkò sayri, Mandem anjet wò ómbòñ beyá nden ne nenyié”, ke yí kechye yí menyin ebhen yí áchébhé, nó akwak yí ndù ntíkí mbi? ¹⁷ Enyu yo ké échí ne neka. Mbák mmu árem be ábhòñ neka ne Mandem, ke yí kekù enyin ene Mandem áyàn yí ánká, nó nerem yí árem be abhòñ neka ne Mandem achí chi ndéndem.

¹⁸ Ngufú mmu ákwáy békem epáítí be, “Akap Mandem áchyé mbak bho chi neka enén bó bábhòñ ne yí, ené akap ane bo báchák chi bekù menyin ebhen Mandem áyàn bo mánkù”. Ke enyin ene mbòñò béréme ntá enyù mmù wu chí be, “Ghati mé enyin ene étòn be óbhòñ neka ne Mandem mbák opú kù menyin ebhen Mandem áyàn bo mánkù?” Mbák chí mé, mèkwáy besòt menyin ebhen mèkù ntón wó bé nká ne Mandem tetep. ¹⁹ Ŋnókó bé Mandem amòt ke áchí, achák apú? Eri! Ke óké ghòkòntik bé yé chí befòño be bábebe ménókó nkwo bé Mandem amòt ke áchí ne eyo échyé bhó becháy, mángwere nako gbagbàgbak.

²⁰ Wò echinjí enyin ene, òyàn mántón wó be mbák mmu anókó be Mandem achí ke yí kebháká kù menyin ebhen Mandem áyàn bo mánkù, nó nenoko yí anókó be Mandem achí, achí chí ndéndemé? ²¹ Ŋké ghòkòntik be Mandem arem nyaka be etayese Abraham achí chak besí bhi éti enyin ene yí áká. Nó chí ndù ásòré móywi Áisek aròk bechye mbò akap ndù mpok ane Mandem aghati yí ánkù enyuyo. ²² Eyo étòn bé Abraham abhòñ neka ne Mandem tetep, aka bekù yèntiki enyin ene Mandem ághátí yí ánkù. Enyin ene yí áká, ke étón bé yí aká ne Mandem tetep. ²³ Enyin ene ke básínjí amem Ekáti Mandem be, “Abraham anókó nyaka Mandem, ékú Mandem arem bé Abraham achí chak besí bhi, ne bo béré bhiní Abraham bé mmuere Mandem”. ²⁴ Bé babhòñ bákway yé bégho bé beri ebhen mmu ákù ke bekù Mandem àsòt yí mbò mmu ane áchí chak besí bhi. Púye chí nerem yí árem ne nyu bé aká ne Mandem. ²⁵ Nkúbhé enyu yo ké échí nyaka ne Ráhab, ngoré-neko. Enyin ene yí áká ké Mandem ághó, asòt bé yí achí chak besí bhi. Nó chí, Ráhab asòt baghokotí kepi abhen báfú Israel abhese amem eket eyí, achye bhó manié. Báfúét yé mbi áchák bápètnsem Israel kebhòñ esòñri.

²⁶ Tèndu yí áká enyu yo ke Mandem àsòt be yí achi chak besí bhi, dinjí ká be, nkúbhé mbonyù mmu apu kway bebhak nepém mbák abhiki pere bhòñ éyú, nó ke echí be mbák mmu apú kù menyin ebhen Mandem áyàn bo mankù, nerem yí árem be abhòñ neka ne Mandem ábhak chí ndéndem.

3

¹ Bõma, puyě be mankem kě babhõjõ bēbhak batõj Eyõj Mandem. Bārĩjĩ bē ewak ene Mandem átãj bo, manyé ásdõj besé bhõ sētõj Eyõj Mandem amuet éncha bo báchák. ² Yěntiki mmu ákwén ndũ beyã babhi. Ke yě agha ane ábhĩkĩ bhõj bekwéné ndũ eyõjõnyu eyĩ, achĩ mmu ane ájwĩ poot ne ákwáy nkwo bekem mmuet ndũ yěntiki mbi. ³ Sénsõt mpõjõndĩk. Mmu áset móm̃biñĩ senõj amfyé yó anyu ndu beka yõ angok yi, andak yěntiki ebhak ené yi áyãj yó ándók. ⁴ Ná ne áchwĩnyen nkwo? Yěndu aré chik, ne yě mbáep ané ádep wu ántãj ná, nsõm achĩ anet áchwĩ babhát ane mbák mmu ánjã anjep, áchwĩ arãj chí ebhak ene yĩ áyãj wu andak. ⁵ Nérĩ nkwa nechĩ mbõ nsõm ane achĩ anet áchwĩ. Yěndu néchĩ nĩjĩ nĩjĩ, népã beka berem menyĩj. Bē babhõj mǎnkáysĩ ndũ mónembē ngó ákem ndũ eremé nchót ámbõ bēdu gum gum gum.

⁶ Nérĩ nkwa néchĩ mbõ ngó. Eyõjõnyu ene mmu ékwáy bétwõ ne yěntiki enyũ bebú fá amik. Bebú ebhen nérĩ nētwdõ ne bhõ béchõntĩ nepém nkwanjwan nenkem. Nékũ ngó ánkem ané ásdõj nepém nkwanjwan nenkem. Ne ngó wu áfũ chí ndũ nepĩngõ ané ápũ neme. ⁷ Nkwã ákwáy bēbhũere yěntiki enyũ nyãbhĩ, kenen, nnya ené esũ menie amik ne ene ányen, ankũ yó éngók yi, ne bo mánãj bákũ nõ. ⁸ Ke yě mmu apũ kwáy bekem nérĩ eni. Nérĩ nébep néchá. Néchĩ mbõ babhé amen mmu ányĩe angú. ⁹ Ne nérĩ ke sébiti Mandem Etayese. Ne nkũbhé nerĩ ke sēsõt berem bebéptĩ menyĩj ntã bo abhen Mandem ághókõ, akũ mǎmbák mbõ yĩmbõj ndũ beyã babhi. ¹⁰ Bõma, ébhĩkĩ bhõj bēbhak enyu yõ! Nnyu amõt ámbiti Mandem, nkũbhé nnyu wu ámbik mmu eyak. ¹¹ Mbokõnyén amõt apũ kwáy bechye erĩtĩ manyiep, ámpet áchye nõkõ manyiep amen áchĩ ngãj ngãj. ¹² Bõma, nnet nsúkũrũ apũ kwáy ményũ bakwa ne nnet nsĩjĩ apũ kwáy ményũ nsúkũrũ. Enyu yõ ke échĩ be nnyén ngãj ngãj nepũ kwáy béchyé manyiep menyũ.

Nerĩjĩndak enén tetep néfũ chí ntã Mandem

¹³ Ná mbak yekã batõj mmuet bē bārĩjĩ? Mbák bo báchĩ ndũ nkwo ywekã abhen bábhõjõ kebonj, bārĩjĩ enyĩj ené échĩ chak ne ené épũ chak, yěntiki mmu wap ámbõj erĩtĩ epĩj ne nesepĩmuet ndũ nepém eni. Epĩj eyõ ke étõj bē mmu achĩ ndĩjĩndak tetep. ¹⁴ Ke mbák bábhõj bati ane ájwĩ ne beyã mpabhamĩk ne epĩj ené yěntiki mmu ánu chí ndũ aywi ntĩ, báké pányu ndéndem be báchĩ bārĩjĩndak mbõnyune eyõ ébhak chí nsé. ¹⁵ Enyũ nerĩjĩndak enõ nepũ fũ ntã Mandem, néfũ chí ntã bõ- mmik. Enyũ nerĩjĩndak enõ néfũ chí ntã bo abhen Efõjõ Mandem épũ ne bhõ ne néfũ chí ntã mfõ befõjõ bebúbēbũ. ¹⁶ Echĩ enyu yõ mbõnyune yěntiki ebhak ené bo bábhõj mpabhamĩk ne bati ne epĩj ené mmu ánu chí ndiere ndũ ayĩ mmuet, ebyok ébhák are, ne yěntiki ebéptĩ epĩj ébhák aré nkwo. ¹⁷ Ke nerĩjĩndak enen Mandem áchye nechĩ kekũrĩ. Enyĩjĩ mbi chí be nepũ fyẽ mmu bakwap anti. Menyĩj ebhen békõjõ chí be nerĩjĩndak enén Mandem áchye nékũ mmu ámbák sayri ne bati, nékũ mmu áké bhõj ntĩ gum gum, nékũ mmu ámbõj epĩj beghõ bhõ ntĩnso, ne epĩj beka beri mpoknkem. Mmũ ane ábhõjõ nerĩjĩndak enén néfũ ntã Mandem, ábhák mmu tetep, apũ kũ betábhã. ¹⁸ Chí bebhak sayri ne bati ke ákũ bo abhen bákũ kpák ambak nenti bhõ mámpĩ mbwõt, ne chõj mángõ mbwõt menyĩj ebhen bo bákũ ebhen bechi chak besĩ Mandem.

¹ Yi ékà be bho bãrem bé bãchí bõ Mandem mǎnù mǎntǎn nǎkò ne bati? Pú bebépti menyin ebhen bãfyè ngonjo aré ke békà mǎnu mpoknkem-e? ² Bǎyǎn bebhǎn menyin ke bãpú bhǎn bó. Ékà bãyǎn béway bho. Ne bãfyè amík ndü menyin ebhen bo bãchák ke bãpú kwáy bebhǎn bó. Ékà bãtǎn ne bati, mǎnu nǎkò. Ntí ane bãpú bhǎn menyin ebhen chí bé bãpú níkmuet be Mandem ányché bhé bó. ³ Ne yé mǎnik chí mmuet bé Mandem ányché bhe enyin, bãpú bhǎn yó. Bãpú bhǎn yó mbǎnyune bãpú bhép ne nkaysi ndǎndí. Bǎbhép chí menyin ebhen bãfyè ngonjo aré. ⁴ Bè bho bãpú kǎ mbò enyu Mandem áyǎn! Bǎbhíkí rinji bé mmu ane ányíe ekǎn ne menyinjí mmik chí mmu ane ákà mmúét yi mǔmpap Mandem-e? Tetep, mmu ane ányíe ekǎn ne menyinjí mmik, chí mmu ane ákà mmúét yi mǔmpap Mandem. ⁵ Bǎké kaysi bé enyin ene básinjí amem Ekátí Mandem échí ndéndem, nó chí enyin ené básinjí be, “Éfónjó ené Mandem áchyé nkwa, éfyè amík ndü menyin bo bãchák échá.” ⁶ Ke Mandem áton bese beyá berindu, ne eyo échyé besé betan amfáy nkaysi béfyè amík ndü menyin bo bãchák. Échí mbǎnyü básinjí amem Ekátí Mandem be, “Mandem apú kǎ ne mmu ane áyǎn mmuet, ke áyet mmu ane ásepti mmuet mbò be yi ápú yényin.”

⁷ Septi yé kǎ mmuet ntá Mandem. Bǎké chyè Satan mbi, ne chǎn eyo énkǎ yi ambúé andò bhe. ⁸ Kokosí nókó kǎ mmuet ne Mandem ne chǎn Mandem ankokosi mmuet ne bhe. Bè baká bebú, feré kǎ amó ndü bebú. Bè bho bãchí ekak nefi ekak ánywǎp, feré kǎ bebú anti bé bati yeka ambak pépép. ⁹ Bǎké ghokǎntik bebú ebheka. Bák kǎ ndü basémé ne nedí kebho, babhese ansebhè nǎkò amík byaká byaká byaká. Dǎ kǎ neway-ámén eneká mǎmbák ndü basémé. Dǎ kǎ manják ameká mǎndǎp ndü kebho. ¹⁰ Sǎt kǎ mmuet mbò bé bãpú yényin besí Mandem, ne chǎn yi ankosi bhe.

Mmu áké rem ebúbú éti nti

¹¹ Bǎma, mmu áké rem ebúbú éti nti. Mbák mmu ándém ebúbú éti nti, mbák épú nó, ansǎt mmuet mbò ntanjá manyé béré m bé nti abep, nó àrèm ebúbú éti ebhé Mandem ne átan ebhé Mandem. Ke dinji kǎ be mbák mmu àrem bé ebhé Mandem éber, nó yi ápú bhæere yó, ke ášǎt mmuet mbò ntanjá manyé berem bé ebhé éber. ¹² Mandem aywínti ke ábhǎnjó betan béfyè bebhé, ne ndiere yi aywínti, ke ábhǎnjó betan ndu bétǎn bo. Mandem abhǎn betan bépéme mmu, ne yi ke àrèm bé mmu ángu, ángu. Ke mbák chí wó, ákǎysí bé ǎchí agha beka mmuet eyè ntanjá manyé, ándem bé nti mmu Mandem abep.

Mmu áké pányu éti enyin ene yi áyǎn beku

¹³ Bè bho bãpá, mǎndeme nǎkò be, “Mbák épú echǎn nó mbúrè, chǎn séndák etak egho fú, sénchakò aré ndü mmíe nemot sénkò esíé, sémbǎn beyá nkáp,” Ghók kǎ. ¹⁴ Bǎkwáy bérinji enyin ené éfákari mbúrè ná? Bapém ayeke achi mbò mǎngó. Jǎhó mǎngó néne ke mandú mpok anemsi. ¹⁵ Enyin ene bǎbhǎnjó berem chí be, “Mbák chí nkaysi Mandem, chǎn ambæere besé nepém, anchye besé betan sénkǎ enyin ené séyǎn beku.” ¹⁶ Ke bãpú kǎ enyu yó. Bǎpá chí nyu mǎnjon nǎkò mmuet. Neyonómuet eneka eno nenkem nébhiki ri. ¹⁷ Yé agha ane árinji erítí enyin ené yi ábhǎnjó beku, ke yi kekú yó, besí Mandem, akǎ bebú.

¹ Bě bō bakáp, tá ká batú māngók māncháp ěrí kebho, māmbak ndū basémé ěti beyá besəŋori ebhen bétwō ambi ntá yeká. ² Bakáp ayeká áchōŋtí, ne kengok anyie berítí nden eyeká. ³ Mfárékán anyie bakáp ayeká. Mfárékán ane anyíé nó wú, mpok Mandem átāŋ bé, ké yi ásōt mbō ntísie ndu béchyé bhe ntémsí. Ne mfárékán yō ke anyie mmæt eyeká mbō ngó anyie enyīŋ. ⁴ Bó bákú bétik ndū baki yeka, be kechye bakáp ayap. Ngway yeká akú bō bádí kebho bé Mandem ánkwák bhó, ne Mandem Acha betāŋ menkem āghok kebho ekap. ⁵ Mányie nepém fá amik, mánkú nōkō menyīŋ ebhen béchye bhe manjāk. Mányie, bāchikiti bārōp muri mūrī mbō esené mpōŋ ené bābhōŋō berōŋ beway. ⁶ Bō bakáp, bāchyé besəŋ ntá batāŋá manyé ne bákú bachébbhébho mánkwen manyé, nō chi bo abhen bābhiki bhōŋ betāŋ menu ne bhe mánychét bhe mbi.

Nenikímuet enen mmu Mandem ne ekébhénti

⁷ Bōma, kēp ye ká nti ndū mānōŋ mpok ane Yesu Acha átawō. Yiŋí ká bakwanjá baki. Bákēpnti ménōŋ manyiep nchyémie ne amen akú nenyíé néngó. Ne bákēpnti ménōŋ mpok ane báfēre nenyíé ebhi. ⁸ Bě nkwo, bōŋ ká ekébhénti, mánte kpirí mbonyune mpok ane Yesu Acha ábhōŋō bétwō arōp kekwat.

⁹ Bōma, mmu áké nywinti ámbīŋí nnyén nti. Mmu ane akú nó, ákwén manyé ewak Mandem átāŋ bo. Diŋí ká be Ntaŋá-manyé achi ambīnywōp téé, apu nekō nesie. ¹⁰ Bōma, báké ghōkōntik baremé kēpīnti Mandem, bo bārēm nyaka menyīŋ ebhen Mandem afyé bō anti be mándem. Báchí berítí berīŋ ntá yesé. Bō bābhōŋ nyaka beyá esəŋori, yě nó, mánkebhe nōkō chí nti. ¹¹ Sérēm bé ɛri ntá yap echa mbōnyune báté nyaka kpirí. Bārīŋi ndū Job áté nyaka kpirí, ne ndū ngwenti, Mandem akú esəŋori eyi émáy enkem, ɛrí ye ntá yi echa. Tetep, Mandem abhōŋ beyá ntínso ne besé. ¹² Bōma, ndak ane chí erémé ndak. Mbák ōrem enyīŋ, óké yiki. Óké yiki ómbīŋi nnyén Mandem mmu áchí amfay. Kéyiki ómbīŋí mmik, ne óké yiki ndū nnyén yēnyīŋ échák. Mbák óká enyīŋ, dem be, “Eɛ”, ne “E” ámbák chí Eɛ. Mbák óbhíkí ká, dem be, “Cháo” ne “Cháo” ambak chí Cháo. Mbák óká enyīŋ émot, ónkú chí échák nō ókwén ebhé Mandem.

¹³ Mbák mmū yweka achí ndū esəŋori, ánik nókó mmæt be Mandem ánkwák yí. Mbák mmu achí sayri, áké rō béchyé bakak ntá Mandem. ¹⁴ Mbák mmu yweka áme, ámbīŋí bōbati Nkwō Kristo. Ámbīŋí bhō be mánikmæt ěti yi, mángwati yi bawet amæt ndū nnyén Yesu Acha. ¹⁵ Ne mbák bápú makati be Mandem āghok nenikímæt enap, mmū neme átaŋ. Mandem Acha ákú mmu neme antāŋ, amfoŋori yěntiki bebú ebhen yi ákú. ¹⁶ Su nókó ye ká bebú ebheká ntá bati, mánik nōkō mmæt be Mandem ámbú bo abhen māmē. Nenikímæt mmu ane áchí chak besí Mandem nébhōŋ beyá betāŋ. ¹⁷ Yiŋí ká Elájja. Achí nyaka nti nkwa mbō bhesé. Anikmæt ne nti eni nenkem bé manyiep áké kwen, ne yě nekōŋ nébhíkí chi amik ndū mamié arat ne ebhōk. ¹⁸ Apet anik mmæt. Mandem akú ye nebu nénéne, manyiep asep gbokórókórok achwe amik, mmik apōp, abho bechye nenyíé. ¹⁹ Bōma, mbák mmu yweká aró mbi Mandem aném ebhi, achák ánjá yí ámpetnsem. ²⁰ Diŋí ká be yě agha ane ákwáká mmu bebú wu be ántiknsem ndū bebú ebhi ámpétnsem ntá Mandem, mmū wu aféré yí ndū newú, ne Mandem áfoŋori beyá bebú ebhi.

Εκάτι Píta ene mbi

¹ Με Píta, munto Yesu Kristo ke nchí síη εκάτι ene. Nchí síη ntá yeka bo Mandem, be bho báchi manko ne bátáká mbanη ne mbanη, mbak atú Póntos, bácháκ atú Galéshia, abhenefu atú Kapadóshiya, bácháκ atú Esia, ne abhenefu atú Bitinia. ² Mandem Etayese ayap be tesáy bekonο nkaysi ane yi ánánη ábhónós nyaka έti yeka. Efónó Bedyere ákú mámbák nyáná be mámbák bo abhen bághók Yesu Kristo ne be ansot manonη mi ánkα mámbák pépép. Mandem ántonη be beyá berindu, anchye be kpák tontó tonto.

Nepém nekα ne neka ne Yesu

³ Sénchíe bakak ntá Mandem Mmu achi Chi ntá Acha ywese Yesu Kristo! Έti beyá ntínso eni, achyé bhese nepém nekα ndu áká Yesu Kristo áfú ndá newú apetnsem ndú nepém. Eyo ékα sébhaka nti néne be chon sembonη nepem ne yi. ⁴ Séchi ne amík ambi sénonη áfók ane Mandem ábháré amfay ntá bóbbhi. Abháré wu ntá yeka. Afók wu apu may ne yényinη épú kwáy bechonηti wu ne ápú gú manyier. ⁵ Ndú bábhonη neka ne Mandem ábhábhერი bhe. Akà nα be ámpémé bhe ndú ngwenti mpok. Mandú mpok yi ákα be mándinηi ndú yi ápeme bho. ⁶ Báké rα ye bebhonη manák έti menyinη ebhen, yéndu néne, bákway bebhonη beyá besonηri ne mamα menyu ne menyu ndu mómbinηi mpok. ⁷ Mamα ane átwò chi beka bo mángós mbák bábhonη neka ne Mandem tetep. Yéndu pú áchonηti, báfyε yi ango mánsonη sayri mámfere bakwap ndu berinηi mbák chi pú tetep. Neka eneka ne Mandem necha pú. Bábhonη ye begho esonηri ndu beka bo mandinηi mbák neka eneka ne Mandem néchí tetep nkúbhé mbα enyu básonη pú ndu begho mbák chi pú tetep. Enyu eyo ke echi be mbák mánte kpírí ndú neka eneka ne Mandem, chonη eyo éntwò bhe ne bakak, ne keném, ne kenókó ndú nywop enen Yesu Kristo ápetnsem. ⁸ Bákonη yi yéndu bábhikí re ghο yi. Mánoko yi yéndu bápú ghο yi néne, ne bábhonη manák amen ábhíkí bhonη njenti ne amen mmu apú kwáy berem enyu mα achi. ⁹ Akap ane bábhónós έti neka eneká ne Yesu chi nepeme yí ápémé bhe.

¹⁰ Baremé kepinti abhen bárém nyaka έti berindu ebhen Mandem afyé bariep betonη bhe, býanη nyaka, mámbebhe noko ndu berinηi έti nepém nekα enen. ¹¹ Efónó Kristo ákα nyaka baremé kepinti mángátí bho be Kristo abhonη bebhonη beyá esonηri, ne ndú ngwenti, ambónη beyá kenókó. Bó manú nyaka berinηi mpok ane menyinη ebhen bébhónós befákári, ne mbónη mmu ane bébhónós befakari ne yi. ¹² Mandem akα bó mandinηi be bé ke bábhonη nsáy ndú betik ebhap, puyé bo babhonη. Nsáy yα afú ndú menyinη ebhen bo abhen bághati Mbok Ndindí bághátí bhe ndú betanη Efónó Bedyere mmu Mandem átó. Yé chi bóangel bábhonη nyaka ekwak berinηi menyinη ebhen tentep.

Epinη ene bakoηo Mandem bábhónós bebhonη

¹³ Ndu echi nα, tonηtí ká mmuet ndu beka betik Mandem, mámbonη nekémémuet, mámbaka nti sayri ndú berindu ebhen hétwò bhe ambi mpok Yesu Kristo ábhesi. ¹⁴ Téndu báchi bo abhen bághók Mandem, báké yibhiri mmuet mánkónós bepós epinη ebhen bábhónós nyaka mpok bábhuet amem ejuri. ¹⁵ Téndu Mandem mmu abhinηi bhe achi nyáná, be nkwo bábhonη bebhak nyáná ndú menyinη menkem ebhen bákú, ¹⁶ nkúbhé mbα enyú básinηi amem

Ekáti Mandem be, “Bábhōŋ bebhak nyáná, mbōnyu menchí nyáná.” ¹⁷ Ne tēndu bábhñi Mandem be Eta mpok mānikmæet ntá yi mmú átāŋ yēntiki mmu bekoŋo menyin ebhen yi ákù ketōŋ kériŋámík, bōŋ ká kenóko ne yi ndū ekakáneko eyeka fá amík mbō manko. ¹⁸ Bárñi be Yesu Kristo aku bhe aféré ndū bepō bepñ ebhen básóré nyaka ntá bachĩmbi bhēka. Abhíkí ku bhe chí ne menyin ebhen béchōŋti nkáp. ¹⁹ Aku bhe chí ne manōŋ mi ne mó acha nkáp tontó. Yí achi mbō mōnkwōmēn ane abhíkí kē nchōŋtí ne yō kenyoŋ mmæet. ²⁰ Mandem ápére ghoko mmík, anán ayap nyaka yi. Ke ndū manywōŋ ngwenti ane ke yi abhesi éti eyeka. ²¹ Akē māmbōŋ neka ne Mandem mmu akē yi ápérénsēm ndū nepém ne akē yi ambōŋ beyá kenóko, bé neka eneka némbák chí ne Mandem ne bé māmbaka nti ne yi.

²² Néne, ené mānāŋ baféré bebá anti ndū bākōŋo tetep Mandem, bōŋ ká ekōŋ ené tetep ne bati. Kōŋ ka bati ne bati yeka ankem. ²³ Nepém nekō enen nebhiki fu chí ntá bachi ne manō abheka bo bapem ayap áfæere fæet. Mandem asōt chí Eyōŋ eyi ke áchye bhe nepém enen, ne nébhíkí bhōŋ ngwenti mbōnyune néfũ ndū Eyōŋ eyi ené échyē nepém, ne ébhíkí bhōŋ ngwenti. ²⁴ Echi mbō enyú Ekáti Mandem éghàti bhese be

“Nkwāŋwaŋ nkem achi mbō táko,
berí bhí menkem mbō bōchuchu abhen táko.
Táko áwōsi,
bōchuchu mánkuri,

²⁵ ke Eyōŋ Acha ebhíkí bhōŋ ngwenti.”

Eyōŋ eyō chí Mbok Ndíndí ane bághátí nyaka bhe.

2

Mandem ayap be bé māmbák bōbhi

¹ Ndu Mandem achye nō bhe nepém enen nekō, feré ká barak abúabū ankem anti. Báké pere sēse, dō ká betábhá, dō ká mpabhamík, ne dō ká berem barak abúabū éti bho ndu bechōŋti manyén ayap. ² Bák ká mbō mōnko mmu áŋwaka menyū amí mpoknkem. Bōŋ ká ekwak nebhi enen mbōŋ, nō chí, Eyōŋ Mandem. Yó ékù be māngo Mandem ápeme bhe. ³ Eri māmbōŋ ekwak enyu yō mbōnyune mānāŋ bárñi néne ndū nepém eneka enyú berinti ebhen Acha Yesu Kristo átōŋ bhese.

⁴ Twó ye ka ntá Acha. Yí achi mbō ntay enen nechí nepém, enén bō mmík bábyaka be nepu yēnyin, ke Mandem ayap nō nebhōŋ menwōŋ besí bhí. ⁵ Bé nkwo báchi nepém. Bák ye ka mbō batay ane básōt bete eket ene Efōŋó Mandem ábhák aré. Báchi bo abhen yi ábhúré nyáná be māmbák nneréket ané bachiákap, ndu bechye mmæet eyeka nkem ntá yi enyu ené échyē Mandem manák éti Yesu Kristo. ⁶ Echi mbō enyu básíní amem Ekáti Mandem be, “Ghó ká! Nchí bhære ntay enen nékem eket fá amem etak Sion, chí ntay enen njábhé ne néri necha. Mmu ane ánóko yi, bápú kē yi ámbōŋ ntíanwōŋ wawak.”

⁷ Bé abhen mānóko yi, ntá yeka yi ari acha ke ntá bo abhen babhiki noko yi basiŋ be, “Nkúbhē ntay enen batéket bábyáká, nō ke néyibhirí nérōbhé ntay enen nékēm eket.” ⁸ Basiŋ nkwo amem ekáti be, “Ntay enén nekū chōŋ bo mántem ekak mánkwén, nkúbhé nō ke nechí setárēbhé esen sékù bo mánkwen.” Bátēm ekak aré mbōnyune bápú bhære Eyōŋ Mandem nkúbhé mbō enyu Mandem ati nyaka be émbák.

⁹ Ke mbák chi bhe, Mandem ayap bhe be mámbak nneréket ane bachiákap ntá Mfo ywese. Báchi nyánjá besí Mandem. Ayap be be mámbák bóbhi mángátí nókó bho betíkí maknkay ebhi, yi mmu áféré bhe ndü ejuri abhure amem eremé bediéré. ¹⁰ Mpok yo, bábhíkí rō ntinso Mandem nembak ne bhe ke néne, báro ntinso Mandem nembak ne bhe.

Séchi Basem Mandem

¹¹ Abhén ekōn, báchi mankwō ne báfhēre fuet fá amik. Ndu echi nō, nnikmuet, feré ká amó ndü barak abúabú ane mmuet eyeka ékū máñwaka bekwā mbōnyune menyū menyīn ebhō ménū ne befóńó ebheka. ¹² Kém ká erítí ekakáneko yeka nenti bo abhen babhíkí riñi Mandem be yé bárēm chi ebúbū éti yeka, mánán mángó berí ebhen bákwā, mánychē kenókó ntá Mandem ndü nywōp enen yi átwō betan bo.

¹³ Éti Acha Yesu, septí ká mmuet ntá yéntiki mūnti ywēka, ne yé chi mfo ngo mmu bo mankem bachi antene yi, ¹⁴ ne yé chi bōgóbhanō abhen yi átó be mántémsí nókó bo abhen bákwā bebéptí menyīn, mánkaka nōkwō abhen bákwā menyīn ebhen bechi chak. ¹⁵ Mandem áyān be mánká nókó menyīn ebhen bechi chak be manyu ánychók bechiñtí bho abhen babhíkí riñi yényīn. ¹⁶ Bák ká mbō bo abhen bábhōńō ngāngān bebhak ndü mmuet ayap. Ke báké rem be éti bábhōńō ngāngān, bákway bekwā bebú. Bák ká mbō bó betok Mandem.

¹⁷ Chié nókó ka bo mankem kenókó.

Bón ká ekōn ne bati bōnkwō,

Bón ká becháy Mandem,

chyé nókó ká mfo-ngo kenókó.

Nókó ká epīn Yesu Kristo

¹⁸ Bō betok, bón ká neseptimuet besí bachi abheka ne kenókó kenkem. Báké bhak enyu eyō ndiere ne abhen berínti ne abhen bákēm be sayri. Bák ká enyu yo yé chi ne abhen báchí bebébebe. ¹⁹ Mmu ane ákepnti ndü esōńōri ene báchyē yi ndéndem ndu yi áriñi be Mandem achi ne yi, Mandem ábhōń manák ne yi. ²⁰ Ke ntá mmu ane ákwā ebéptí enyīn, mbák mándén wō ónkepnti, nsáy ane óbhōń ábhák be yi? Ke mbák ókwā enyīn ené echi chak ke ómbōń esōńōri ne ónkepnti ndü esōńōri yo, Mandem ábhōń manák ne wō. ²¹ Chi ndu esōńōri ne ekébhénti ke Mandem abhiñi bhe mbō enyū Yesu Kristo nkwo abhōń nyaka esōńōri éti yeka, arō be eriñ be mánkónó nókó bayat yi. ²² Abhíkí kwā nyaka yé bebú, ne yé mmu yi abhiki rwō. ²³ Mpok básōkwōti yi, abhíkí keme yé nsok. Mpok yi ághō esōńōri, abhíkí pa yé mmu. Arō barak ankem ntá Mandem mmu átān manyé enyu ene echi chak. ²⁴ Yimbōń ápókó bebú ebhese menkem amuet ndü ekotákátí. Akwā nō be séndō bebú ebhese sémbak chak. Befuet ebhén báfyé yi amuet bebú bhe. ²⁵ Báchí nyaka mbō báhōńōmén ané ánémé ebhi, ke néne bápētnsem ntá Mbabheri báhōńōmén, mmu achi Mbabheri bapém ayeka.

3

Enyu baghōré ne manem bábhōńō bebhak

¹ Bé baghōré nkwo bábhōńō besepetimuet ntá maném abheka. Mbák mánkū nō, bákway bekwā maném abheka abhen bábhíkí noko Eyōń Mandem mánoko yé bábhíkí rem chí enyīn ntá yap. ² Bákway menoko mpok báhōńō kenókó eken báchyē Mandem ne ndü báchí chak besí bhi. ³ Berí ebheka beke fú chí ndü mmuet besōbheri ne bati béghōko ne menyīn pú ne ndu befye berítí nden.

4 Mémbak chí berí epin ebhen befù amem nti, ne bebhak kpák, ne neseptímæet mbonyune enyũ berí ebhò bepu gu manyier, ne ebhò ke Mandem ákøj tontó.

5 Baghoré abhen tesáy abhen bachi nyánjá ne básíkí nti ne Mandem bágħòk nyaka maném abhap ne enyu eyò, báre fyé berí amæet. 6 Sará abhøj nyaka enyu epin eyò, ambiñjì nòkò nném éywi Abraham be acha. Ne báchi bǎ Sará néne, mbák bákòño erítí epin eyi kebħøj becháy.

7 Bè maném nkwo, mánkém nókò baghoré bħeka sayri, mánchye nòkò bó kenókó mbò bo abhen bábhíkí bhøj betañ mbò bħe. Bè ne bhò bábhøj nepém enen Mandem achye ãti berĩndu ebhi. Kũ nókó ká nò be yěnyin eke chyet nenikímæet eneka.

Bo Mandem bábhøj esøjri yěndu bakà chi berí

8 Ndũ ngwenti, bój ká nkaysi amot, mǎmbøj nòkò ntĩnso ne bati, mánkøj bati bõnkwo, mǎmbøj berĩnti ne bati, ne mǎmbøj neseptímæet. 9 Yé mmu yweka áké kemæ bebú amfáy bebú. Mbák mu asòk wò, óké sòk yi. Ke nikmæet be Mandem ankũ yi berí. Mandem abhíñjì wó chi be ómbak nò bé yi anjet wò.

10 Echi mbò enyũ Ekátí Mandem érèm be,

“Mmu ane áyàn bebhøj erítí nepém,
ne áyàn bebhak mañák,
ánkém néri eni be áké ræm ebéptí enyinj,
be eyøj ebábũ éké fu yi anyu.

11 Mmũ wu abhøj betiknsem ndũ bebú, ándóbħe kũ chi berí,
ánú bebhak kpák ne bhò,
andòk ambi bekũ nò.

12 Amík Mandem Acha áchí amæet bo abhen bachi chak,
ne yi ághòk yěntiki nenikímæet enap,
ke átiknsem ntá bo abhen bakà bebú.”

13 Mbák báyàn tontó békũ berí, agha ákway meni bħe? 14 Ne yé embak chi be bábhøj esøjri ãti báchí chak, eyeka éri encha. Báke chay yé mmu, ne bati áké søjri be amem. 15 Ke chye nòkò ka Kristo kenókó mbò Acha amem bati yeka. Tè ká mpoknkem beghati yé agha ane abhèp bħe ntí ane bábháká nti ne Yesu. Kũ nókó ka nò ne erítí eyøjónyu, ne kenókó. 16 Buré ká bati yeka pépép, be mpok bo básòkoti bħe ãti erítí ekakáneko eyeka mbò bakøjó Kristo, ntíanwóp ánkem bò. 17 Echi sayri beghò esøjri ãti ókũ berí mbák nò ke Mandem áyàn, echa bebhøj esøjri ne ntí be ókũ bebéptí menyinj. 18 Kristo nkwo aghò nyaka esøjri, agú ãti bebú bo mankem, ndøj amot ndak ámay. Anaña betik ebhò, yi mmu achi chak, ãti bo abhen bapũ chak, bé ánsot beæe ntá Mandem. Baway yi, agú ndũ nkwoææet, ke ndũ Efójó, Mandem akũ yi apetnsem ndũ nepém. 19 Ne Yesu aròk ndũ Efójó aghati Mbok Ndíndí ntá befójó bo abhen bábhúéré ndũ etókò bawú menøj manyé ane ngwenti mmik. 20 Nò chí, befójó bo abhen bábhíkí noko nyaka Mandem mpok Nóa. Mandem ándøj nyaka ne ekébhénti be bó mángúpsí bati yap mpok Nóa ághòko áchwí. Bãru bhò bati anen abhen bachi amem áchwí ke bápém nyaka ndu áchwí ághòk amfányén. 21 Manyiebħé mò até ndũ nejwiti enen nepème bħe echøj. Nejwiti puyé chi enyinj ené éfère bo bakwap amæet. Chi nku ane mmu ányú ne Mandem ne ntí enen pépép. Nejwiti nepème mmu ãti neperénsem enen Yesu Kristo áperénsem ndũ nepém. 22 Mpok áperénsem ndũ nepém, ákò amfay, achòkò ndu ebħe awónnem Mandem. Aré, bõángel, befójó, ne betañjì befójó, ne menyú betañ menkem béchí antene yi.

4

Néne, bapém ayeka dngúpsí andóp ako

1 Tëndu Kristo ábhónó ye esəñəri fá amík, agú, bábhəñ begwət mməet ne enyū nkaysi ane yi ábhónó nyaka mbənyune yé agha ane ábhónó esəñəri mbo Kristo fá amík abhiki perə bhəñ enyih beka ne bebá. ² Eyo eka be te ndiere newú, báké perə ŋwaka beka bepó menyih ebhen bō mmik bábhəñ ekwak are. Bón ká ekwak chí békóno nkaysi Mandem. ³ Ndū mpok ane áfaéré ansem, bákə nyaka menyih ebhen bo abhen bápú bo Israel bákónó beka. Eyo ekway! Báchyè nyaka nepém eneka ndu bepó baraka epúsi, bábhəñ beyá ekwak ndu bebépti menyih, bábhák manyū mmém, mánkəñə nəkə bepá epusi ne bechemé manyū mmém, mánychyè nəkə kenókó ntá bəmandem nsé, ene ebhé Mandem epu ka nə. ⁴ Bo abhen bábhíki riñi Mandem bachi maknkay be néne, bápú perə chem mməet ne bhə ndū epó nepém eno. Eka bə bārəm bebépti menyih éti yeka. ⁵ Ke mpok átwó ane bo bhə báté besí Mandem ndū manyé be mándem enyu bákú ndū nepém enap. Mandem até betanj bo abhen bachi pé ne bawú. ⁶ Éti yo ke bəghāti nyaka Mbok Ndíndí yé chí ntá bawú bé yəndu bágú mbə enyū yəntiki mmu, mánkway bebhak nepém ndu efónó mbo Mandem.

Bepih abhen bakono Yesu bábhónó bébhəñ ne bati

7 Ngwenti menyih menkem achi kekəwət. Báké bhak ye taka taka ndū nkaysi yeka. Bák ká pé amem bati ayeka be mánkway menikməet. ⁸ Enyih ene echa bechak menkem chí be mándək ambi bekəñ bati ne bati ayeka ankem təndu ekəñ ékúti beyá bebá. ⁹ Syepí nókó ká bati bōnkwo amem beket ebheka kebháč be bákə nə mánywinti nəkə. ¹⁰ Mandem áchyè bhe akap menyū ne menyū. Yəntiki mmu abhəñ bekwak nti ne aywi akap mbo eríti nkəbetik Mandem. ¹¹ Yé agha ane ághāti bhə Eyoñ Mandem, abhəñ beka nə mbo mmu ane árəm nkúbhé enyih ené éfú ntá Mandem. Yé agha ane ákú betik Mandem, abhəñ beka bhó chí ne betanj ebhen Mandem áchyé yi. Ebhəñ bebhak nə, be ndu yəntiki enyih, bo mánychyè nókó Mandem kenókó éti Yesu Kristo. Mandem ke ábhónó kenókó kenkem ne betanj menkem béčí ebhi ngwenti tí. Amen.

Mmú ane abhəñ esəñəri éti yi akono Yesu ábhəñ afək

12 Abhen ekəñ, báké bhak maknkay ndū berem besəñəri ebhen bétwó ntá yeka. Bétwó chí memə be mbák básiki nti ne Mandem tetep. Báké sət bhə mbo be menyih ebhen bo bábhíki re ghə ke bəfákari ne bhe. ¹³ Bón nókó ká chí manjak təndu bábhəñ esəñəri mbo Kristo ndū bəchémé mməet ne yi, bé be nkwo máñwi ne manjak mpok yi átwə ne keném eki. ¹⁴ Eri ntá yeka echa mbák bō básəkəti bhe éti báchi bakono Kristo mbənyune eyo étəñ be Efónó betanj menkem, nə chí Efónó Mandem, achi ne bhe. ¹⁵ Ke yé mmu ywəka áké bhəñ esəñəri éti yi achi ngwayti bhə, yé chí éti yi achi ngəp, yé chí éti yi achi nkə bebépti menyih, ne éké bhak chí éti yi ákónó bechwe ndū baraka bo bachak. ¹⁶ Ke mbák mmu ábhəñ esəñəri éti yi achi mmu Kristo, ntíanwóp áké kem yi. Ankáká nókó kaka Mandem be yi aká nnyén be mmū Kristo. ¹⁷ Embák chí nó mbonyune mpok manyé akway, ne ábho chí ndū nneréket Mandem. Ne mbák ámbó ne bhese, chəñ émbak ná ne bo abhen bápú kono Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem? ¹⁸ Ne Ekáti Mandem érəm be, “Mbák bo ábhen bəčí chak bábhəñ beyá esəñəri ke mámpeme bhə, chəñ émbak ná ne bo abhen bábhíki riñi Mandem, ne bákə bebá?” ¹⁹ Bo abhen bábhəñ esəñəri mbənyune enyu eyo ke nkaysi Mandem achi, bábhəñ berón ambi békə beri, mándə bapem ayap ntá Mandem mmu aghoko bhə. Yi apú rə bebhəre bariəp ami.

5

Bōbati bābhōj bekem batī bōnkwō sayri

¹ Nchí ghati ye bōbati abhen bachi ndū nkwo yweka menyin ebhen bo bābhōj bék. Me nkwo nchí munti mbō bhe. Ngō nyaka enyu Kristo ághò esōjori ne nchí ndū mpáy bo abhen Mandem ákà chōj mǎngō keném Kristo mpok yi átwō. ² Babherí nókó ká bōnkwō abhen Mandem afyé amó yeka mbō mmu ane ábhābheri nkwo bāghōjómén. Ká nókó ká mbō bo abhen bābhōj nti bekə enyin ene Mandem áyàn mankə. Eké bhak chi mbō be mányiere bhe nyire. Kə nókó ká nō ne nti nenkem kefyé ngojō ndū bebhōj nsáy. ³ Báké bhak mbō bafō amfáy bo abhen báfyé amó yeka. Bák ká chí berítí berin ebhen bo bābhōj mējókō. ⁴ Ne mpok Mbabheri bāghōjómén ane ngo abhesi, chōj anchye bhe akap ané árí achá, akap ane apu yibhiri enyu.

⁵ Bē besakábho ne baghōsōj, bōj ká neseptimuet ntá bō batī bheka. Bōj ká neseptimuet ne bati. Neseptimuet némbák ntá yeka mbō nkú ane mmu afyé amuet. Ekáti Mandem éřem be, “Mandem apú chye mbi ntá mmu ane áyōjmuet, ke áđōj berindu ntá bo abhen báseptimuet amik.”

⁶ Septi ye ka mmuet ntá Mandem mmu ábhōjō betanj menkem bé mpok yi ankway, yí ankosi bhe. ⁷ Dō ká besōjori ebheka menkem ntá yi. Yí ke áyinj bhe. ⁸ Kém ká mmuet. Bák ká pē. Satan múmpap yweka ághap, amkpe nəkō mbō nkə, ndu áyàn mmu ane yi akem anyie. ⁹ Báké chye yi mbi. Tē ka kpírí ndū neka eneka. Bāřinj be bati bōnkwō mbanj nkem fá amik, bāghō nkúbhé menyu besōjori ebhen bāghō. ¹⁰ Mánánj mǎngō esōjori, ne épú bhak chōj ndu erōri mpok, chōj mbōj Mandem mmu ábhōjō berindu menkem ankə mǎnte sené, enyin kechep bhe, ambare bhe ndu nté ane mánánj bāchi nyaka are, anchye bhe betanj. Yi ke ábhinj be be mǎmbōj ákóré ndū keném eken kebhi bōj ngwenti ndū bāchémé mmuet ne Kristo. ¹¹ Betanj menkem chi ebhi mpoknkem. Amen.

Ngwenti bakak

¹² Sáilas akwak me besin ekáti ene. Nsot yí mbō nti manō ane mēkwáy besikinti ne yi. Ntí ane nsinj bhe mómbinj ekáti ene chi ndu béfyé bhe nti ne beghati bhe enyu Mandem áyēt bho. Tē ká kpírí aré. ¹³ Eka bōnkwō abhen bachi fá etək Bābilōn, bátō be bakak. Mandem ayap bō nkwo mbō bhe. Mōwa Mák nkwo áto be bakak. ¹⁴ Kaká ká bati sayri ne ekōj ene Yesu.

Kpák ámbák ne be mankem abhen bāchémé mmuet ne Kristo.

Ekáti Píta ene njwi beBay

¹ Me Símun Píta, mübetok, ne münto Yesu Kristo ke nchí siñ ekáti ene. Nchí siñ ntá bo abhen mánoko Yesu Kristo mbò bhese. Yi mmu achi Mandem ywese ne Mpeme ywese ke akù besé mankem sébhòñ neka ne yi. Yi achi chak ndü menyin yi ákù.

² Mandem ántón be beríndu andak nõkò chi ambi, anchye be kpák ane ájwi amem bati yeka ndü báriñi yi ne Acha ywese Yesu Kristo.

Tõñ ká be Mandem ayap bhe

³ Yesu Kristo áchyé bhese betan bekù séndinji Mandem mmu ábhíñi bhese be sémbón keném ne yi, ne be sénkoño epin eyi ené eri echa. Ndu sériñi yi, áchye bhese yéntiki enyin ené échébhé bhese. Ne áchye bhese betan ebhi be sémbón nepém nekò ne epin ené bo Mandem bábhónjò bebhòñ. ⁴ Béfuét ndü keném eki ne erítí epin eyi, Mandem áchye bhese menyin ebhen beri becha, ebhen yi afyé nyaka bariép bechye bhese. Akù nõ be mámbáé bepò menyin ebhen bo máñwaka bekù fá amík, mándòbhe bhòñ chi epin ene Mandem.

⁵ Ndu echi nõ, nu ká mémáka epin ené eri echa ndü neka eneka ne Yesu, mánu nkwo berinji menyin. ⁶ Ndu mémáka ndü nerinji menyin bóñ ká nkwo nekemémuet. Ne mémáka ndü nekemémuet, té ká kpírí. Ne mémáka ndü nete kpírí, bóñ ká epin ené bo Mandem bábhòñjò bebhòñ. ⁷ Ne mémáka ndü epin ené échyé Mandem manák, bóñ ká ekañ ne bati mbò bõneréket amot ne mánkòñ bõ mankem. ⁸ Mbák mándók ambi bekù menyin ebhen ndon ne ndon, nerinji ane báriñi Acha ywese Yesu Kristo apú bhak ndéndem, ke beri béfù ndü yéntiki enyin ené bákù. ⁹ Ke yé agha ane menyin ebhen bepu ndü nepém eni achi nnémámík. Mbák épú nõ, apú ghò menyin ebhen bechi nekò nesie, ne ághókóntik be Mandem asó bebú bhese aferé. ¹⁰ Bõma, fyé yé ka betan ndu bekù menyin ebhen bétòn be Mandem abhíñi bhe ne ayap bhe tetep mbònyune mbák bákù nõ bápu kwen wáwák. ¹¹ Ne Mandem apú rò ménéne mbinywòp fúú, be máñchwe ndü kefo eken Acha ne Mpeme ywese Yesu Kristo. Kefo ekò kebhi ki bhòñ ngwenti.

Nti ane Píta asinji ekáti ene

¹² Mbòñ ye nkaysi betik bhe menyin ebhen menkem, mpoknkem, yéndu báriñi bhò ne báte kpírí ndü menyin tetep ebhen bátónjò be. ¹³ Nkaysi be echi chak be ntík nõkò bhe menyin ebhen ndu mbwét fá amík be báké bhure kenó, ¹⁴ téndu ndíní mbò enyü Acha ywese Yesu Kristo átón me be manywòp aya fá amík ábhíki père yá. ¹⁵ Ne mbòñ beghò be mpok nnán ndó mmik, mántik nõkò menyin ebhen mpoknkem.

Enyu mmu ákwáy berinji be menyin ebhen bechi tetep

¹⁶ Menyin ebhen séghati nyaka bhe éti netwò Acha ywese Yesu Kristo ne betan ebhi bepú bakay. Besé babhòñ séghó kefo eki ne amík. ¹⁷ Mpok Mandem mmu achi Eta átónjò keném eki ne betan ebhi, sebhak are ne Yesu. Séghók ndu Mandem mmu acha mankem árèm be, “Né chi Mõwa. Nkòñ yi tontó. Achyé

me beyá kenóko.” ¹⁸ Besé babhōj séghók eyōj ené éfū amfay mbōnyune séchi nyaka ne yi amfay njie Mandem.

¹⁹ Ēti yō, sériņi mbōj néne echa enyu esí bé menyij ebhen baremé kepinti bāremé nyaka béchi tetep. Fíe yé ka ntí ndū beyōj ebhap, mbōnyune béchi mbō erōjō ene éghò amem ejuri. Dók ká ambi beghok beyōj ebhò krate mpok ane nywōp néyí. Ndū nywōp eno, nembe * enen beti néghò amem bati yeka. ²⁰ Enyijí mbi ené bābhōjō berijí chi be, menyij ebhen baremé kepinti bareme nyaka, ebhen bechi amem Ekāti Mandem, yé mmu apú kway besot kebon eki ánéné bhō ntá bho, ²¹ mbōnyune yé ndemekepinti amot abhiki rem nyaka menyij ebhen befu ndu nkaysi nkwājwanj. † Efōjō Mandem ke áchwé nyaka bho anti, aká bó mándem menyij ebhen befu ntá Mandem.

2

Sot ka mpok ne batōjō nse

¹ Baremé kepinti nsé báchi nyaka nenti bō Mandem. Nkúbhé enyu yō ke echi echōj be batōjō nsé bābhōj bebhesi nenti eneka mántōj noko be baraká nsé ěti Mandem ne bapu ené eyō étwò bhō chi ne ménémé. Bātōj ne mánisi be bābhíki riņi etayap mmu ákú bhó áféré ndū kesem. Ne ndu bákú nō, ngwenti yap ábep ancha. ² Chōj beyá bho mánkōjō bepō barak epúsi yap ne eyō enká bo bachak mándem bebépti menyij ěti mbi ane tetep. ³ Ne chōj batōjō nse bhō mánsot beyōjō nse ndū berwō bhe be mányie menyij ebhēka ne ngwáy yap. Mandem ánánj átānj bō te mpok ane afūere ansem ne erōp chi be mámbōj ntemsi yap.

⁴ Mandem abhíki rō nyaka bōángel mándók ndéndem mpok bákú bebá, ke amese bhō amem nepi, ndū nebhwet ane ágiri pyóó, afe bō aré ne ngem be mámbák are te mpok manyé ankway. ⁵ Abhíki rō nkwo bo abhen bābhíki bhōj mpok ne yi, ndu mpok Nóa. Ató eghorí manyier éwáy bōbhō mankem. Apeme chí ndiere Nóa mmu ághāti bho be mámbák chak besí Mandem. Ne apeme bo bachak bati tándramot. ⁶ Bāriņi nkwo be Mandem anánj nyaka bo Sódóm ne Gomóra mpok yi átó ngo are. Asōj bhō krokotok, be eyō émbák mbō erij ntá bo abhen bābhíki bhōj mpok ne yi. ⁷ Mpok yō, apémé Lot mmu achí chak, yi mmu bepō barak epúsi ane bō bebá bhō bákú, áchye nyaka yi esōjōri anti. ⁸ Achokō nyaka ne bebépti bōbhō, angō noko bebépti barak ane bō bákú yéntiki nywōp ne angok noko bepō menyij ebhen bō bārem. Bebepti menyij ebhō béchōņti nyaka ntí eni amem tontó mbōnyune yimbōj achi nyaka mmu chak. ⁹ Menyij ebhen bētōj bhese be Mandem Acha arijí ndu áfere bo abhen bákú menyij mbō enyū bo Mandem bābhōjō beká, ne ndu átēmsi bo abhen bápú chak, be ntemsi yap ambak ne bhō te ndū nywōp enen manyé. ¹⁰ Arijí nkwo bāraká ntianywōp ane mmuet eyap éjwaka be mánká ne bo abhen bábyak befōjō ebhen bébhōjō betanj.

¹¹ Yēndu bōángel bacha bhō ndū betanj bápú rem bebépti menyij. Bápú sokoti bhō ne bápú rem ebwē ěti yap besí Eta Mandem. ¹² Ke batōjō nse bhō bārem menyij mbō enyū mmuet eyap étōj, mbō nyābhi ené bābhe chi be mankem mangway. Bābhōj béway bhō mbō nyābhi. ¹³ Bābhōj béchye bhō esōjōri mbōnyune bō bāchyé bo bachak esōjōri. Bo abhen báyanj menyie nepém, Maņák amap chí beká nō yé chí ne ngósi chuuu. Berij ebhap bétwō ne ntíánwōp ntá yeka. Bāchōko ne bhe manyié menyie ke bákú chí bebépti menyij

* **1:19** Nembe enen beti chi Kristo. † **1:21** Mbok bo bákaysi be ené ebhōjō bebhak chí bé “Menyij baremé kepinti bāremé bébhíki fu chí ndū nkaysi nkwājwanj”.

ebhen béchye bə maŋák. ¹⁴ Ne bákà barak épusi ne amík, ne ekwak beka bebú epu may bə anti. Bárwə bo abhen bábhíkí noko Yesu. Bati yap achi chi bati bə ngwáy. Ntémsí Mandem anánj achi ne bhə. ¹⁵ Bárə mbi ane achi chak, máném ebhi. Bákà chi mbə Bálam, * Mmə Boas ákónj nyaka béka bebú be ámbónj nsáy-nkáp, ¹⁶ ke báji yi éti bebú ebhi. Ekə mpəŋə batu ane apu rem kepí arem kepí ntá yi ne eyəŋjə nkəwəŋwan, akə yi andə ebhokori enyij ene yi ákà nyaka.

¹⁷ Batəŋj nse bhə báchi chi babhok manyiep ane manyiep apú nyáy are. Báchi mbə nebhanj enen mbéep apókə ne manyiep kefú are ánkwen. Mandem aghókó ebhak ene égiri pyəə abhəre ntá yap. ¹⁸ Bápənyu, mándeme nəkə menyij ebhen bechi chi echijti. Mánù nkəwə berwə bo abhen báyanj befap mməet ne nkəwə bho abhen bekwéné bechi ne bhə. Mánù ménókóti bhə bé mánka nókó bepə barak épusi ane mməet eyap éŋwaka be bə mánka mbə enyú bə babhəŋ bákà. ¹⁹ Báfye bho bariep beka mánkáysi be chəŋj bə mámpəŋ ngəŋəŋ bekoŋj netəŋ enese, ené bə babhəŋ bachi basémé bebú. Yəntiki enyij ené ebhónj betəŋ amfay mmu, mmu wu ábhák chi nsem ntá enyij eyə. ²⁰ Mbák bo mándinj Yesu Kristo mmu áchi Acha ne Mpeme ywese, ne mámbə menyinj mmik ebhen bégwət bho gwət, ke mámpet mándə menyij ebhə mengwət bhə ne betəŋ ndú nepém enap, nte ane bə bábhák aré ábep ancha ane bə bachi nyaka are mpok bábhíkí re rinj Yesu Kristo. ²¹ Eri nyaka mbəŋj be báké rinj enyú mmu abhak chak écha bə berinj, ke mámpet mánjibhiri mməet, mándə bebhé Mandem áchyé, kepepe koŋj bhə. ²² Enyij ené éfakari ne menyú bo bhə étəŋ be bakay ané árəm be, “Mmú ágwə enyij ampətnsem anyie yə”, ne be, “Báso akók ampətnsem anyóp mməet ndú batəp”, achi tetep.

3

Enyij Pita areme éti netwó Yesu

¹ Bəma, né chi ekáti ené ejwi bepay ndu bekáti ebhen nsinj bhe. Ndu bo bepay menkem, nchi tik be menyij ebhen mánánj bərinj, ndu bekwak mámbəŋ nkaysi ane achi chak. ² Nsinj beka mántik nəkə menyij ebhen baremé kepinti Mandem bərəmé ténep be bébhónj befakari, ne be mántik nkəwə menyij ebhen Acha mmu achi Mpeme ywese afəere ntá bənto aghati bhe be mánka nəkə. ³ Enyinj mbi ene bábhónj berinj chi be mpok ane netwó Yesu Kristo áróbhé kekəwə, bo bátwə chəŋ abhen báway bhe éti menyij ebhen mánókó, mánka nəkə chi bebépti menyij ebhen befú bə anti. ⁴ Chəŋ mámbəbhe nəkə bhe be, “Yí afyé nyaka bariep be ápetnsem, atwə ké? Tesáy bətayese bágú, menyij bébhəét chi enyumót mbə mpok ane Mandem ághókó mmik.” ⁵ Bəghəkəntik bé Mandem aghókó mfay ténep chi ne eyəŋonyu eyi, akə mmik afú ndú manyiep amen achi nyaka mbənkem. Ne manyiep ke yi ásré ághókó mmik. ⁶ Ne nkúbhé manyiep ke Mandem áchónjti mmik. ⁷ Ne nkúbhé eyəŋonyu ke Mandem abhəre mfay ne mmik ane echəŋ menoŋ ngó ansəŋ mfay ne mmik, ke anaŋa bo abhen bapú mbə enyú bo Mandem bábhónj bébhak, ndú nywəp manyé.

⁸ Ke abhén ekəŋ, bábhíkí bhəŋ bəghəkəntik enyij ené émət! Ne Eta Mandem, nywəp nemət nechi mbə nká mamíé, ne nká mamíé achi mbə nywəp nemət. ⁹ Mbək bho bákaysi be Mandem áchónjti mpok tontó ndu bébhəere bariep ami.

* **2:15** Bálam abhəŋ nyaka beyá ekwak bebhəŋ akap ane mfə Bálak áyanj bechye yi, kpát aka beka bebú ntá bo Israel. Nəmba 11.22-24, 22.16.

Apú chəŋti mpok mbə enyu bó bákáysí. Akep chi nti ne bhe, ndu ápú yan be yě mmu angu anem. Ayàn chi be yěntiki mmu ántíknsēm ndü bebá bhi. ¹⁰ Ke nywəp enen Yesu Acha ápətnsem nétwə chəŋ mbə ngép. Mpok yə, chəŋ nebu néngwat wóóó ne eyəŋ etanataŋ, nénémsi. Yěntiki enyiy ené echi amfay énsayri amem ngó, enemsi. Ne mmik ansoŋə ne yěntiki enyiy ene echi aré.

¹¹ Təndu menyiy ebhen menkem bebhəŋə chəŋ besayri, ménemsi enyu eyə, ébhíki ri nə be yěntiki mmü yweka ámbáéré ne pépé, ambak mbə enyü mmu Mandem ábhóŋó bebhaka? ¹² Ne ndü mánəŋ ne nebhakánti nywəp enen Mandem átwə, kə nókó ká yěntiki enyiy be néntwə ayak. Ndü nywəp enə, ngó ásoŋ mmik nkem, ne besəŋó ngó ménkə yěntiki enyiy ene echi amfay énsayri. ¹³ Ke békoŋə bariəp Mandem, sənəŋ mfay nkə ne mmik nko. Yěntiki mmu ane ábhakánti aré, ábhak chak besí Mandem.

¹⁴ Abhén ekəŋ, təndu mánəŋ ye be menyiy ebhen memfakari, fyé ká betan ndu beka Mandem angə be báchi pépé, kebhəŋ bekwéné, ne be besí Mandem kpák achi ne bhe. ¹⁵ Ne sət ká ekébhénti Acha mbə mbi ané yi áchyé bho be mándó yi ámpémé bhə. Echi nkúbhé mbə enyü mómayese Pöl mmu sékəŋ ásiní nyaka nkwə ntá yeka ne nerinjak enen Mandem achye yi. ¹⁶ Asin, andeme nəkə amem bekáti bhi menkem éti menyiy ebhen. Mbək menyiy bechi amem bekáti ébhen yi asiní ebhen bebéməet bejwimem. Ne bo abhen bábhíki riní menyiy ebhə, ne bábhíki te kpírí, báylbhiri menyiy yi asiní, mángati nəkə bho chi menyiy bechak ebhen bepú ndəŋ amət ne menyiy ébhen yi asiní. Ndu bákə nə, bábhiní chi ménémé aməet. ¹⁷ Abhen ekəŋ, təndu bāriní menyiy ebhen ambi ambi, sət ka mpok bé bekwéné bo abhen bápú bhəere bebhé béké pəkó bhe mándəp chi bo abhen bábhíki te kpírí. ¹⁸ Ke dók ká ambi bego ndü neriní ane bāriní Yesu Kristo mmu achi Acha ne Mpeme ywese, mándək ambi bəgo ndu bebhak enyuné berindu bhi bebhak ne bhe. Kenókó kémbak ne yi néné, ne mpoknkem.

Ekáti Jñn ene mbi

Nti ane Jñn dsíjji ekáti ene

¹ Ekáti ene éřem řti Eγων ene echi te mpok ane bábhákíre ghoko mmik. Séghók řti yi, séghó yi ne amík, séyíjji yi, ne sétok yi ne amō. Eγων áchyε Nepém. ² Nepém abhési nyaka ne ségho yi, ne sérēm řti yi. Séghati bhe řti Nepém. Abhíkí bhōj ngwenti ne achi nyaka ne Eta ke ábhesi ntá yesé. ³ Séghati bho řti mmū ane séghó, ne séghók menyij ebhen yi átónó, bé be nkwo mámbōj nechemémuet ne bhese. Ne, sayri sayri, nechemémuet enese eno nechi ne Eta ne Móywi Yesu Kristo. ⁴ Nchi sij be menyij ebhen be manák amese anjwi poot.

Mandem achi Bediere

⁵ Mbok ane Móywi áchyé bhese be séngátí bhe achi be, “Mandem achi Bediere, ne ejuri epu ne yi wawak.” ⁶ Mbák sérēm be sébhōj nebharemmuet ne Mandem, ke sénko noko amem ejuri, no sése chi nsé, ne sepu kono tetep ane Mandem áká séríjji. ⁷ Ke mbák sékò ndū bediéré mbo enyu yimbōj áchi Bediere sébhōj nechemémuet ne bati. Ne manōj Móywi Yesu anso bhese amferε ndū bebú menkem. ⁸ Mbák séndém be sepu bō bebú, nó sérwō chi mmuet ne tetep apú amem bati yesε. ⁹ Mbák sénsu bebú bhese ntá Mandem, áfōjori bhese, ne amferε besé bebú anti, ankā sémbak pépép besí bhi. Yí apú nók bebhure bariεp ami, ne ndiere enyij ene echi chak ké yi áká. ¹⁰ Mbák séndém be sébhíkíre kú bebú wawák, nó sést Mandem mbo nsense, ne nó Eγων eyi epú amem bati yesε.

2

Kristo até besí Eta řti yesε

¹ Bōbha, ntí ane mésij be menyij ebhen chi be ménkwák bhe báké kú bebú. Ke mbák mmu akā bebú, sébhōj mmu amot ane até besí Etayese řti yesε ne ánikmuet be yi amfōjori bhese. Mmū wu chi Yesu Kristo mmu achi chak besí Mandem. ² Yí ke áchi akap ané ápoko bebú bhese. Ne řti yi, Mandem áfōjori bebú bhese, ne puyē ndiere bebú ebhese, ke bebú bo mankem.

³ Ne enyij ene ekū séndijji be serōp chi bo abhen bárijji Mandem chi nekā ane sékū menyij ebhen yi áyān sénká. ⁴ Mmu ane árēm be, “Ndíjji Mandem” ke yi kebháká kú menyij ebhen Mandem áyān bo mankū áchi nsense ne tetep apu ne yi. ⁵ Ke yē agha ane ábhūere Eγων Mandem, ekōj Mandem ejwi yi anti poot. Eγo ke ekū séndijji be sebhare mmuet ne yí. ⁶ Mmu ane árēm bé abhat mmuet ne Mandem, abhōj bebhure nepém eni mbo enyū Yesu áká nyaka.

Ebhé esí ene echi ekō

⁷ Abhen ekōj, ebhé ene mésij ntá yeKa néne epú ebhé ekō. Chí nkúbhé ebhé ene bárijji te mpok ane bábhō bekonjo Yesu. Ebhé éré chí enyij ene mánanj bághókó ne batú. ⁸ Yē no, nchi sij be řti ebhé ekō ene étōj kponoroj ndū nepém Yesu ne ndū nepém eneka, mbōnyune ejuri éfaēt, ne bediéré ebhen tetep ménāj béghō.

⁹ Mmū ane árēm be, “Nchi kō amem bediéré” ke ampap noko nti manó, abhāēt amem ejuri. ¹⁰ Mmū ane ákōj bati, ákò amem bediéré. Ne yēnyij epú

bhak ndü nepém eni ene ékway bekü yi ankwen ndü bebá. ¹¹ Ke mmü ane ápábhé mómayi, achi amem ejuri ne ákò amem ejuri, kerinji ebhak ené yi áronj mbonyune ejuri ene yi achi amem éká yi achi mbò nnémámík

Ébhiki ri menyie ekonj ne mmik

¹² Bóbha, nchí sinj ntá yeka mbonyune Mandem afónjóri bebá ebheka éti Yesu Kristo. ¹³ Botá, nchí sinj ntá yeka mbonyune bárinji yi Mmu ánánj achi nyaka te mpok bábhíkire ghoko mmik. Besak, nchí sinj ntá yeka mbonyune mánu ne mbúbmbu, kpaté básot awónem. ¹⁴ Bóbha, nchí sinj ntá yeka mbonyune bárap chi bo abhen bárinji Eta. Botá, nchí sinj ntá yeka mbonyune bárinji mmu ane ánánj achi nyaka te mpok mmik ábhíkire bho. Besak, nchí sinj ntá yeka mbonyune bábhonj betan ne Eyonj Mandem echí amem bati ayeka, ne mánu ne mbúbmbu básot awónem

¹⁵ Báké nyie ekonj ne mmik, ne yé chí menyinjí mmik. Ekonj Eta epu amem nti mmu ane ányie ekonj ne mmik. ¹⁶ Menyinj ebhen bo báfyé ngonjo aré ndü béchyé bhò manjá, ne menyinj ebhen amík ayese ákwèn are enkü sémbónj ekwak bebhøj bhò, ne beyá menyinj ebhen bekü bo abhen bábhónj bhò báyonmuet, bó menkem befú chi ndü mmik bebá-ne. Bépú fu ná Eta. ¹⁷ Ne mmiki ne áfuèrè faet ne menyinj ebhi ebhen bo mánwaka bebhøj. Ke mmu ane ákü menyinj ebhen Mandem áyàn bo mánkü, ábhak nepém mpoknkem.

Mümpap Kristo

¹⁸ Bóbha, mmik arap chi kekwoť memay. Báké ghokantik be séghati nyaka bhe be mümpap Kristo átwò. Yé chí néne, beyá bömpap abhen Kristo mánanj bátwò. Eyò ékü bese sérinji be mpok ane mmik ámay achi kekwoť. ¹⁹ Bömpap bhò báfú chi ndü nkwoť ywese. Ke bápú nyaka mbónj bò-bhese. Mbò báchí bónkwò ywese tetep, mbu bárap ne bhese. Ke bápú bhese be émbák kponoronj be bápú ne bhese. ²⁰ Ke mbák chí bhe, bápú enyu eyò, mbonyune Mmü ane achi Nyánjá * anéné bhe amik, ne be mankem bárinji tetep Mandem. ²¹ Mpu sinj be be bábhíkí rinji tetep. Nchí sinj be chí ndü bárinji tetep ne bárinji be baraká nsé apu fu ndü tetep Mandem. ²² Sayri sayri, nsense chí agha? Chí mmu ane abhiki ka be Yesu chí Mpepe ane Mandem afyé nyaka bariap be áto. Enyü mmu wu ke achi mümpap Kristo. Abhíkí noko Eta ne Mmò. ²³ Mmü ane ábhíkí ka be Mmò achi Mpepe ane Mandem áto apú kway bebhak mmu Eta. Ke mmü ane árèm kponoronj be Yesu achi Mmò Eta, abhøj nebhharémuet ne Eta. ²⁴ Dó ká menyinj ebhen bághókó te nebhónet mémbak amem bati yeka. Mbák mándó menyinj ebhen bághókó te nebhónet mémbák amem bati ayeka, bápú ró bebhak ndü nebhharémuet ne Mmò ne Eta. ²⁵ Ne enyinj ené Kristo yimbøj afyé bariap bechyé bhese chí nepém enen nebhiki bhøj ngwenti?

²⁶ Nsinj be menyinj ebhen be ménkü mándinji bóbhò ná báyanj berwò bhe. ²⁷ Ke Kristo achyé bhe Éfónj Bedyere Mmu achi ne bhe. Bábhíkí chep ye mmu ane ákway betonj bhe menyinj ebhen bechi tetep. Éfónj Bedyere átonj bhe menyinj menkem ne yéntiki enyinj ene yi átonj bhe echí tetep. Nsé apu are. Nchí ghati ye bhe be, nkúbhé mbò enyü Éfónj Bedyere átonj bhe, báké ró bebhak ndü nebhharémuet ne Mmò.

²⁸ Bóbha, báké ró bebhak ndü nebhharémuet ne Mmò, be mpok ane yi ápètnsem fá amik, mámbónj manjá begho yi, kebhoj becháy ne ntíánwóp besí bhi mpok yi átwò. ²⁹ Bárinji be yi achi chak besí Mandem. Bábhøj ye berinj

* **2:20** Ane achi Nyánjá: Kristo.

be yěntiki mmu ane ákà menyìyì ebhen bechi chak besí Mandem achi mmó Mandem.

3

Erìy ene bō Mandem echi kekuri ne ene bō Satan

¹ Ghó ká ndu Etayese áre kōy bhese. Akōy bhese tontó kpát ábhíní bhese be bōbhi, ne sechi bōbhi tetep. Ntí ane bō mmik babhiki rinji be sechi bō Mandem chi be bábhíki rinji Mandem. ² Abhen ekōy, séchi bō Mandem néne, yě nō, bábhíkire tōy bese enyu sébhak mburé mpok Kristo ápètnsem. Enyìyì ene sérìnjí chi be mpok yi ábhèsi chōy sémbak mbō yi mbōnyune séghò enyu yi achi. ³ Ne yě agha ane ábhákánti be chōy émfakari enyu eyō, ábhàre nti eni pépép mbō Kristo.

⁴ Yěntiki mmu ane ákà bebá, chi mmu ane ápú bhàere bebhé Mandem, ne békà bebá chí bekwen bebhàere bebhé Mandem. ⁵ Bārinji be Yesu atwó nyaka fá amik chí beferè bese ndú nepémé bebá, ne bebá bépú ne yí. ⁶ Yě mmu ane ábhat mmæt ne Kristo ke andak ambi bekà bebá ápú. Mmu ane ábhàét bekà bebá átōy be yi abhíki re ghō Yesu ne abhíki rinji yi wáwák.

⁷ Bōbha, báké rō yě mmu ándwó bhe. Mmu ane ákà menyìyì ebhen bechi chak achi chak mbō Yesu. ⁸ Mmu ane árōy ambi bekà bebá, chi mmu Satan, mbōnyune Satan abho bekà bebá te ndú nebhōnet. Ntí ane Mmō Mandem átwó fá amik chi bechōyti betik Satan.

⁹ Mmú ane áróbhé chi mmó Mandem, ápú pere kà bebá mbōnyune nepém Mandem nechi ne yí. Ne ápú kwáy berōy ambi bekà bebá mbōnyune Mandem ákú yi abhōy nebhé nekō. ¹⁰ Ghó enyìyì ene ékà séndinjí bo abhen bachi bō Mandem ne abhen bachi bō Satan nō. Yě agha ane ápú kà menyìyì ebhen bechi chak besí Mandem ápú mmó Mandem. Echi enyumót ne mmú ane abhíki kōy nti.

Bo Mandem babhōy bekōy bati

¹¹ Enyìyì ene bāghókó te nebhōnet chi be sébhōy bekōy bati. ¹² Séké bhak mbō Ken mmu achi nyaka mmó Satan, mbúbmba, ékà awáy mómayi Abel. Awáy manō ndaká yí? Awáy manō mbōnyune menyìyì ebhen yi akà beber nyaka, ke ebhen manō bebhak chak besí Mandem. ¹³ Bōma, éké bhak ye enyìnjí maknkay ntá yeka mbák bō mmik bápáp bhe. ¹⁴ Sérìnjí be séfú ndú newú séchwe ndú nepém mbōnyune sékōy bati bōnkwō. Mmú ane ábhíki kōy nti múnkwō abhàét ndú newú. ¹⁵ Yěntiki mmu ane ápáp nti achi ngwayti bho. Ne bārinji be nepém enen nebhíki bhōy ngwenti népú bhak ne ngwayti bho. ¹⁶ Enyìyì ene ékà séndinjí enyìyì ene bábhíní be ekōy chí nechyè ane Yesu áchyè nepém eni éti yese. Ne bese nkwō sébhōy beka, yě chí newú, éti bati. ¹⁷ Mbák mmu abhōy menyìyì mmik ke aghó nókó mómayi angwót nti ne yí, ná ekōy Mandem ebhak yi antí? ¹⁸ Bōbha, séndo berem chi ne eyōyōnyu be sékōy bati. Séntōy tetep be sékōy bati ndú menyìyì ebhen sékà.

Ekōy ene sébhōy ne bati éfyè bhese nti besí Mandem

¹⁹ Ekōy ene sébhōy ne bati ke ékwák bhese babhōy séndinjí be séchi bō Mandem mmu achi tetep. Eyō éfyè bese nti ndú mpok ane sénikmæt ntá Mandem, ²⁰ Yě chí mpok ane bati yesé átāy bhese be séchí bō bebá, sépú bhōy becháy besí Mandem mbōnyune nkaysi Mandem achá ane achi amem bati yese ne yímbōy arínjí yěntiki enyìyì. ²¹ Abhen ekōy, mbák bati yese ápú jí bhese sépú bhōy becháy besí Mandem mpok sénikmæt. ²² Ne áchyè bhese yěntiki

enyiñ ené sénikmæet be yi anchye bhese mbonyune sébhàre bebhé bhi ne sékà menyiñ ebhen béchyè yi manjak. ²³ Ne ebhé eyi chi be sénókó Yesu Kristo mmu achi Móywi ne be sénkøj bati nkúbhé mbonyü yi aghati bhese be senka. ²⁴ Bó mankem abhen bábhàre bebhé Mandem chí bõ abhén bábhójó nebhharémæet ne yi, yí abhón nebhharémæet ne bho. Ne enyiñ ene ètòñ bhese be Mandem achi ne bhese chí Efójó yi mmu yi achye bhese.

4

Enyü enyiñ ené éfù ntá Efójó Mandem

¹ Abhen ekøj, báké noko yèntiki Efójó, ke bábhøj bechak ené echi ansem enyiñ ene mmu árèm ndu beghò mbák chí Efójó Mandem mbonyune, baremé kepinti nsé báya fá amik. ² Enyiñ ene ékà mándinjí mbák Efójó Mandem achi ne mmu chí be yé agha ane árèm kponjoj be Yesu Kristo asot nyaka mmæet nkwañwan atwò fá amik, Efójó Mandem achi ne yi. ³ Ne yèntiki mmu ane ápú rem kpojórój be Yesu atwò nyaka fá amik mbò nkwañwan, efójó ene ébhak ne yi epu fu ntá Mandem. Enyu mmu wu ábhøj chí efójó múmpap Kristo ane bághòk nyaka be átwò fá amik, ne anánj achi fá amik néne.

⁴ Ke bóbha, báchí bo Mandem, ne mánanj mánu ne baremé kepinti nsé básot awónem, mbonyune mmü ane achi ne bhe atanj achá ane achi fá amik. ⁵ Baremé kepinti nsé chí bõ mmik ane. Èti yo ké bõ bátòñ menyiñ ebhen bechi chí nkaysi bõ mmik ne bõ mmik bághòk bho. ⁶ Ké séchí bo Mandem ne yèntiki mmu ane árinjí Mandem ághòk enyiñ ene sétòñ. Mmu ane apu mmü Mandem apú ghok bhese. Enyu eyo ke sérinjí mbák Efójó Mandem mmu ákà bo mándinjí tetep ane Mandem ke achi ne mmu, ne mbák efójó ene érwò bho ke echi ne mmu.

Mandem akøj bese, ne sébhøj bekøj bati

⁷ Abhen ekøj, séndók ambi bekøj bati mbonyune ekøj éfù chi ntá Mandem. Ne mmu ane akøj bo achí mmó Mandem ne arinjí Mandem. ⁸ Mmu ane abhiki køj bo, abhíki rinjí Mandem mbonyune Mandem chi Mmü ekøj. ⁹ Mandem atøj ekøj ené yi ábhójó ne bhese ndü átó Njanja Móywi fá amik be sémfúét ntá yi sémbój nepém. ¹⁰ Séngó ekøj ene mbój ndu échí. Puyé be sekøj Mandem, ke chí bé Mandem akøj bhese kpát átó Móywi mbò akap ane ápókó bebá bhese, be yi amfoñori bhese. ¹¹ Abhen ekøj, tëndu Mandem akøj bhese tontó enyu ené, sébhøj bekøj bati nkwo. ¹² Yé mmu abhíki re ghò Mandem ne amík. Ke mbák sénkøj bati, Mandem ábhak ne bhese ne ekøj eyi enjwi bhese anti poot.

¹³ Ne enyiñ ene ékà sèndinjí be séchí ne Mandem mpoknkem ne be yí achí ne bhese mpoknkem chí Efójó yi ene yi achye bhese. ¹⁴ Séghð ne amík, ne sérèm be Eta ato Móywi Yesu fá amik mbò Mpeme yèntiki mmu. ¹⁵ Yé agha ane árèm kponjoj be Yesu chí Mmò Mandem, Mandem ábhøj nebhharémæet ne yi, ne yí ábhójó nebhharémæet ne Mandem. ¹⁶ Besé babhøj sérinjí ye ne sénókó be Mandem akøj bhese tontó.

Mandem chí Mmü ekøj, ne mmu ane ákòñ bati ábhøj nebhharémæet ne Mandem ne Mandem ábhatmæet ne yí. ¹⁷ Enyu ené sékway berinjí be ekøj Mandem ejwi bese anti poot chí be nywop Mandem átanj bo sepú bhøj becháy, mbonyune séchí mbò Móywi ndü nepém enesé fá amik. ¹⁸ Becháy bépú ndü ekøj. Ekøj ene éjwí poot éfère mmu becháy anti. Mmu ane becháy bechi yi anti ácháy chí ntemsi. Ne mmu ane ábhójó becháy chí ane ekøj Mandem ebhíki jwi yi anti poot. ¹⁹ Sebhøj ekøj amem bati mbonyune Mandem ayambi akøj bese.

20 Mbák mmu árèm be akòḡ Mandem ke ampap nti nkwa, nò mmù wu achi nsense, mbonyune mbák mmu abhiki kòḡ nti nkwa ane yi ághò, ná yi ákway bekaḡ Mandem mmu yi apu gha ne amík? 21 Ne ebhé ene Mandem achye bhese echi be mmu ane akòḡ Mandem abhòḡ bekaḡ nti nkwa nkwo.

5

Mmu ane anoko be Yesu chi Kristo achi mmó Mandem

1 Yéntiki mmu ane ánókó be Yesu chi Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be àtò achi mmó Mandem. Ne yéntiki mmu ane ákòḡ chi ákòḡ móywi nkwo.

2 Sériḡi be sekaḡ bó Mandem tetep mbák sékaḡ Mandem ne mbák sébhueere bebhé bhi. 3 Bekòḡ Mandem chi bebhueere bebhé bhi. Ne bebhueere bebhé bhi puyé etanḡi enyiḡ, 4 mbonyune yéntiki mmu ane Mandem áchyé nepém neko ánu ne mmik ansòre nako chi awónem. Ne enyiḡ ene éká senu sénsot awónem chí ndu sébhòḡ neka be Yesu achí Kristo. 5 Agha átàḡ ancha mmik? Chi ndiere mmu ane ánókó be Yesu chí Mmò Mandem.

Mbòḡ Mandem achi ntisie ntá Yesu Kristo

6 Né chi Mpeme Mandem afyé nyaka barièp be àtò. Atwó fá amík, bájwíti yi ne manyèp. Ètaré nókó manòḡ mi aròk amík. Ne Èfòḡó Bedyere achí ntisie be Yesu Kristo árèm chi tetep. 7 Ene étòḡ bé batísie abhen bárèm bé Yesu chi Kristo báchi bárát. 8 Batísye bho batí arát chi Èfòḡó Bedyere ne manyèp, ne manòḡ, ne bárèm chi enyiḡ émot. 9 Mbák bakwàḡwàḡ bárèm menyiḡ ebhen bó báriḡi sénoko bho. Sébhòḡ yé menoko enyiḡ ene Mandem árèm éti Móywi écha ene nkwa árèm mbonyune yi achi Mandem. Ne Mandem até ntisie éti Móywi. 10 Èchí ye be yé agha ane anoko Mmò Mandem, áriḡi amem nti eni be enyiḡ ene Mandem arème éti Móywi échí tetep. Bó abhen bábhíki noko bárèm be Mandem àsè chi nsé mbonyune bó bábhíki noko enyiḡ ene yi árèm éti Móywi. 11 Ne enyiḡ ene Mandem árèm éti Móywi chi be yí áchyé bhese nepém enen nebhiki bhòḡ ngwenti ne nepém eno néfù chi ntá Móywi. 12 Èchí ye be yé agha ane ábháre mmuet ne Mmò Mandem, ábhòḡ nepém enen nebhiki bhòḡ ngwenti. Ne mmu ane abhiki bhat mmuet ne Mmò Mandem abhiki bhòḡ nepém eno.

Beyòḡ ngwenti

13 Nsiḡ menyiḡ ebhen ntá yeka bo mánókó Mmò Mandem ndu beka mándiḡi be mánaḡ bábhòḡ nepém enen nebhiki bhòḡ ngwenti. 14 Ne mpok sénikmuet sépú makati mbonyune sériḡi be yéntiki mpok ane sénikmuet éti enyiḡ, áchye bhese yo mbák enyiḡ ene séyàḡ éko ndòḡ amòt ne nkaysi yi. 15 Ne mbák seriḡi be sénikmuet yi ángók bhese, sébhòḡ ye bériḡi be yi anáḡ áchyé bhese yéntiki enyiḡ ene sénikmuet be yi anchye bhese.

16 Mbák mmu yweka ángò nti mmù Mandem ndú ákà bebú ebhen bepu twò ne newú, ánikmuet ntá Mandem ne chòḡ Mandem anchye mmù wu nepém. Bebú bechi ebhen bétwò ne newú, ke mbíki rem be mmu ánikmuet éti mmu ane áká enyú bebú ebho. 17 Bekwéné menkem chi bebú. Ke bebú bechi ebhen bepu twò ne newú.

18 Sériḡi be mmu ane Mandem áchyé yi nepém neko apú pere kòḡ beka bebú mbonyune Mmò Mandem achi ne yi ne ákém yi enyu ene Satan apu kway beka yi yényiḡ. 19 Sériḡi be sechi bó Mandem ke bó mmik mankem báchi amo mbámba. 20 Sériḡi bé Mmò Mandem atwò anéné bati ayese amem be séndiḡi Mandem mmu achi tetep. Néne, sebhare mmuet ne Mandem mbò enyú sébháre

mmæet ne Mýywi Yesu Kristo. Yí aywǎntí kě áchí Mandem tetep ne yí kě áchyè
nepém enen nebhikí bhøj ngwenti. ²¹ Bǎbha, bǎké bhøj yěnyij beka ne bo
mandem nsé.

Ekáti Jñn ene ejwi bebay

Jñn átò bakak ntá bo abhen yi ásiní ekáti ene

¹ Me Jñn münti bakoŋo Yesu amət kě nchí sinj ekáti ene. Nchí sinj ntá ye, wə máyese ane Mandem áyábhé ne ntá bǎbhe. Nkəŋ be tetep, ne puyé chi me awánti kě nkóŋ bhe. Yěntiki mmu áchák ane árinji tetep Mandem akəŋ be.

² Nkəŋ be mbənyune besé sériní tetep ane ábhák amem bati ayese ne abhak ne bese te ndü neŋəkómik enen nétwò. ³ Mandem Eta ne Yesu Kristo mántón besé berindu, mángó bhesé ntínso, ne mánychye bhese kpák ndu sékəŋo tetep Mandem ne ndü sébhòn ekəŋ ne bati.

Sénkónó tetep sénkəŋ bati

⁴ Mbəŋ nyaka beyá manák ndu betemeri mbək bǎbhe ne beghə be bó bákəŋo tetep Mandem nkúbhé mbə enyü Mandem Eta ághátí bese sénká. ⁵ Máyese, nchí níkmæet be sénkəŋ bati. Ene épú ebhé ekə. Méchyè wə chi nkúbhé ebhé ene sériní te mpok sebho bekoŋo Yesu. ⁶ Ne ekəŋ ené tetep chi bekw enyinj ene Mandem ághátí bhese senká. Ebhé Mandem érem be sénkəŋ bati nkúbhé mbə enyü bághókó te nebhənet. ⁷ Nchí rem nə mbənyune bó abhen bárwò bati bachi yěntiki ebhak. Bábhíkí ka be Yesu Kristo atwə nyaka fá amik mbə nkwanwan. Enyü mmü wu achi mmu amət ndü mpáy bho abhen bárwò bho, ne achi múmpap Kristo. ⁸ Sət yeka mpok bé báké kw betik ndéndem, kebhoŋ nsáy ndü betik ebhə. Sət ká mpok enyü ene bábhəŋ nsáy yeka nkem.

⁹ Diní ká be yé agha ane ápú pere koŋo menyinj ebhen Kristo átónó, ke ámaka nkaysi achák aré, apú bhət mmæet ne Mandem. Ke mmu ane árəŋ ambi bekoŋo menyinj ebhen Kristo átónó, Eta ábhák ne yi, Móywi nkwo ábhak ne yi. ¹⁰ Etəŋ ye be mbák mmu átwò ntá yeka ane átəŋ menyinj ebhen bepu ndón amət ne ebhen Kristo átónó, yé mmu yweka áké syepti mmü wu amem eket eyi. Yé chí bekaka yi báké kaka. ¹¹ Nchí rem nə mbənyune yěntiki mmu ane ákaka enyü mmü wu áchəm mmæet ne yí ndü bebú ebhi.

Beyəŋó ngwenti

¹² Mbəŋ beyá menyinj bechak beghati bhe, ke mbíkí yan befye bhə menkem amem ekáti ene. Mbəŋ nkaysi bétwə beghə bhe be séndem kepí besí ne besí, bé manák amese anjwi pəot.

¹³ Bə mómayeka ane ngoré ane Mandem áyábhé bátò bhe bakak nkwo.

Εκάτι Jön ene εjwi berat

Jön átò bakak ntá mmu ane yi ásíjji ekáti ene

¹ Με Jön münti bakonjo Yesu ke nchi síj ekáti ene. Gáyos, nchi síj ntá ye, wə mmu nkónjó tetep.

² Ane ekon, nchi nikmæet be óké me, ne be yéntiki enyij embak sayri ne wə nkúbhé mbə enyü nepém ene mbə mmu Mandem nchi sayri. ³ Mbõj beyá manák mpok ngókó enyij ene mbək bömayese ndü nnyén Yesu bátwó fá baghati bese. Bághátí bhesé be wə ochi mmü tetep ndü mbi Mandem nkúbhé mbə enyu, sayri sayri, ókónjó tetep. ⁴ Yi ékwáy bechye me manák éntcha beghok be bõbha bákõjjo tetep Mandem?

Eri bekwak bo abhen bátõj Eyõj Mandem

⁵ Ane ekon, ókà betik Mandem erírí ndü ókè m bõnkwə eriri, sayri sayri, abhen bachi mankə. ⁶ Bághátí Nkwə Kristo abhen fá éti ekon eye ne berítí menyij ebhen óká ntá yap. Mpok ane bə bárð beronj ambi, chye bhə nekwaq enen nekwaý ndü betik Mandem ebhen bo bákà. ⁷ Bákò chi beka betik Kristo. Éti yə bápú sət yé nekwaq ntá bo abhen bábhíkí rinji Mandem. ⁸ Besé babhõj sébhõj ye bechye menyü bo bhə nekwaq be sémbák bati bakä betik ne bhə ndu beghati bhə tetep Mandem.

Diyotrifis ne Demétriyos

⁹ Nsij barõj ekáti ntá nkwo Kristo abhen awu, ke Diyotrifis mmu ákõj bebhak münti, abhíkí fyé ntí ndü enyij ene mérèm. ¹⁰ Mpok ntwó awu chonj mbare ndak ane ne enyü yi áchõnti nnyén ena besí bõnkwə. Ebhíkí émay nə. Yimbõj apú ka besyepti batí bõnkwə ne ákàn te bo abhen báyanj beka nə, ne abók bhə be mándə Nkwə Kristo.

¹¹ Ane ekon, óké nõkò ebépti epin. Nòkò chí enyij ene érí. Mmü ane ákà berí chí mmu Mandem, ke mmu ane ákà bebá abhíkire ghə Mandem. ¹² Yéntiki mmu ndü eká Mandem årèm erírí éti Demétriyos. Yé chí nepém eni nétõj be akonj tetep Mandem ne achi erítü mmu. Bärinji be enyij ene mérèm echi tetep.

Beyõj ngwenti

¹³ Mbõj beyá menyij béghátí bhe, ke mbíkí yan besij bə menkem amem ekáti ene. ¹⁴ Nnókò be nchi twə chonj beghə bhe mandú mpok. Mpok yə, chonj séndem kepi besí ne besí.

¹⁵ Kpák Mandem ámbak ne bhe. Mamære bhe mankem ndü nkwo Mandem abhen fá bátò wə bakak. Kaká yéntiki mmæere wa ane achi ndü nkwo Mandem abhen awu.

Ekáti Jud

¹ Mε Júd κε nchí sinj ekáti ene. Nchí mübetok Yesu Kristo ne nchí manɔ Jems.

Nchí sinj ntá yeka bo abhen Mandem mmu achi Etaγese abhíj. Yí akonj be ne áká be Yesu ámbák Mbabheri ywεka. ² Mandem ángó bhe ntínso, ánychy bhe kpák ne ekonj eyi tontó tontó.

Batojónse

³ Abhen ekonj, ndu nchí yánj tontó besinj be éti nepeme ane Mandem ápémé bhese mankem, ngó be mbonj besinj ngáti bhe be mánkém tetep ane Mbok Ndíndí be ambak mbɔ enyü báchyé yɔ ntá bo Mandem ndonj amot ndak ámay. ⁴ Nchí rem nɔ mbonyune mbok bo abhen bábhíki rinj Mandem mánónε bachwe ndü nkwo yeka. Bɔ manü beyibhiri Eyonj Mandem éti beríndu ebhi ne bhese. Báku nɔ ndu bárém be Mandem áchyé bhese ngángerj be senchwe ndü barak epúsi. Bábyák Yesu Kristo ené yi ke achi Eta ntá yeε ne yi aywinti ke ábhónj bhese. Mánanj basinj nyaka tentep be chonj Mandem antemsi menyü böbho.

⁵ Yéndu bákú bárinj menyinj ebhen menkem ndonj amot, nchí yánj betik be be Eta Mandem aféré nyaka bo Israel amó bo Ijip ke bágháká nókó ambi, ananj abhen babhíki noko. ⁶ Báké ghokontik be bóángel abhen babhíki ka bebhak ndü bechokɔ ebhen Mandem afyé bhɔ, asot nyaka bhɔ abhúré amem nepi enen négiri pyɔ ne ngem bekak, ne enyu eyɔ ke bábhak mpoknkem. Aré, mánonj te nywɔp negho enen Mandem átanj bhɔ. ⁷ Báké ghokontik nkwo etak Sódóm ne ené Gomóra ne betok béchák ebhen békókósi nyaka ne bhɔ. Bo betok ebhɔ báchyé nyaka mmuet ndü barak epúsi ne bepó baraká kebhuré áchák ane bakwánwanj babhíki bhonj beka. Bó nkwo bachi ndü esonjori amem ngó ane apu neme, ne eyɔ chí erinj ntá bo abhen bábhíki noko Mandem. ⁸ Yé nɔ, echi enyü yɔ ne böbhen nkwo. Bághò kenó amík antifú eken kékú bo mámbyak betanj ebhen Mandem ábhónj amfáy yap. Bekonjo kenó ekɔ bárém bebépti menyinj éti befónj ebhen bébhónj betanj amfay bhɔ, mánkú noko bepó barak epúsi. ⁹ Ke yé chí mpok Máikel münti bóángel ákém nyaka epúti ne Satan éti mmu wap ane ábhónj besot erene Moses, abhíki sot betanj ndü mmuet yi bé ándem ebépti enyinj ntá Satan. Arém nyaka chí be, “Mandem Acha ánji wó!” ¹⁰ Ke böbhen bárém bebépti menyinj éti yéntiki enyinj ene bó bábhíki jwimem. Báchi mbɔ nyábhi ené ébhíki bhónj kebonj, ne yéntiki enyinj ene ékó yó anti, éku ku. Ne menyinj ebhɔ ke béway bhɔ. ¹¹ Chonj émbep ntá yap échal! Bákónjo chí bayarékak Ken. Báku nkwo bebépti menyinj ndü bebhonj nsáy mbɔ Bálam áká nyaka. Bágu mbonyune bátánnti ne Mandem mbɔ enyü Kóra aka nyaka, agú. ¹² Mpok báchém menyie nenyié-ekonj ne bati, bábhak mbɔ bakwap amen áchonjti nenyié. Bátwó mánychokɔ menyie ne menyü, mánkaysi noko chí ndiere mmuet eyap. Bábhíki bhonj ntíanwɔp. Báchi mbɔ bekpókɔ nebhanj enen mbúep ápkɔ amfay ke yé manyiep kefú are ánkwén. Báchi mbɔ menok ebhen bépu nyu kepem yé chí ndü mpok ane menok menyü kepem. Báchi mbɔ menok ebhen bághémé ne bakanj ne bégú ndak ámay. ¹³ Bɔ báchi mbɔ betanjti mpérynén amem manyu ngo ené égbógho émbay noko gboo, gboo. Menyinj ntianywɔp ebhen bó bákú bechi mbɔ efen ené mpérynén égbogho émbay noko angokonyén. Báchi mbɔ mambé mfay ane ábónjobj. Mandem abhúré ebhak

ntá yap, ebhak ené égiri pyᵋᵋ. Aré ke bábhᵋjᵋ bēbhak ngwenti ti. ¹⁴ Enᵋk mmu achí nyaka ndū mkpák bachimbí bhese tándramᵋt bebho amuet Adam anán arem nyaka tembi éti bōbhen be, “Acha átwᵋ ne ngémtáy bᵋángel Mandem. ¹⁵ Atwᵋ bekpᵋt manyé bo mmik nkem, antemsi abhén bápú kᵋ menyin mbᵋ bo Mandem éti bepepti menyin ebhen bᵋ bárèᵋ ebábᵋ éti yi.” ¹⁶ Bōbhen chí bo enywíntí ne bákᵋjᵋ beji bati. Bákᵋjᵋ chí bebépti menyin ebhen bēfú bᵋ anti. Báchí bᵋ mpányu ne básᵋt sérwᵋrényu besᵋt nᵋkᵋ menyin ntá bho.

Dók ká ambi bekojᵋ tetep Mandem

¹⁷ Abhen ekᵋjᵋ, ke mbák chí bhe, báke ghᵋkᵋntik menyin ebhen bōnto Yesu Kristo Acha ywese bárémé tentep be bēbhᵋjᵋ bēfákári. ¹⁸ Bárèᵋ nyaka ntá yeka be, “Ndū manywᵋbhé ngwenti mmik, chᵋjᵋ bᵋ keyókᵋ mámfú mánjᵋkᵋ nᵋkᵋ bhe. Ndū nepém enap, bᵋ bákᵋjᵋ chí bebépti menyin ebhen mmuet eyap étᵋ bᵋ mánkᵋ.” ¹⁹ Bᵋ ke bátwᵋ ne ákóré nenti eneka. Menyini mmik ke bēbhᵋjᵋ betan ndū nepém enap, puyé chí Efóᵋjᵋ Mandem. ²⁰ Abhen ekᵋjᵋ, ke mbák chí bhe, bábhᵋjᵋ bekᵋ yéntiki enyin ndu bekwak bati, be mángᵋ ndū menyin ebhen máńókᵋ, ebhén bēfú ntá mbᵋjᵋ Mandem. Mpok mánikmuet dᵋ ká Efóᵋjᵋ Bedyere ankwak bhe. ²¹ Dók ká ambi bebhuere nepém eneka enyu ené étᵋjᵋ be Mandem akᵋjᵋ bhe, máńᵋk ambi menᵋjᵋ bē Acha ywese Yesu Kristo ányché bhe nepém enen nebhi kᵋ bhᵋjᵋ ngwenti éti ntínso eni.

²² Ghᵋ ká ntínso ne bo abhen bachi ekak émᵋt nefi, ekak émᵋt anywᵋp. ²³ Sye ka abhénéfú feré ndū ngᵋ Satan, mámpeme bhᵋ. Ghᵋ ká bachak ntínso, ke máńsᵋt mpok be bᵋ báke chare bhe ne bebá bhap. Pap ka yé chí nden eyap ené mánᵋ ne bepᵋ menyin ebhen máńwaka, máńkᵋ nᵋkᵋ.

Bakak ámbák ne Mandem

²⁴ Sēnchié ye bakak ntá Mandem. Yi ákway bekem be be báké kwén ansem. Chᵋjᵋ yi anka báke nyᵋp mmuet, antwᵋ ne bhe besí bhi. Aré, bághᵋ kenókᵋ eki, mámbak manák mpoknkem. ²⁵ Sémbítí Mandem. Yi aywínti ke áchí Acha. Yi ke áfúéré ntá Yesu Kristo bépémé bese. Yi ke ábhᵋjᵋ kenókᵋ, ne keném, ne betan, ne kefᵋ kenkem, mpoknkem ane áfúéré ansem, ne néne, ngwenti ti. Amen.

Ekáti kenó Jón

Menyij ebhén bechi amem ekáti-ne

¹ Ekáti ene érem éti menyij ebhén bebhəŋə befakari mandú mpok. Mandem achyé nyaka Yesu Kristo menyij ebhə be yi antəŋ bə ntá bəbetək abhi. Yesu ató ye ángel akə mməbetək aywi Jón arinjı bə. ² Jón até ntísie ndü Eyəŋ Mandem, ne ndü menyij ebhen Yesu Kristo áká yi arinjı. Asij yəntiki enyij ene yi ághə. ³ Eri echa ntá mmü-ne ápəy ne eyəŋ amfay beyəŋ ebhén-ne bérəm éti menyij ebhen bebhəŋə befakari. Eri echa ntá bo abhen bátə batú beghok ndü bápəy ekáti ene ne mámbəre menyij abhen básinjı amem ekáti ene mbənyune mpok ane menyij ebhen bebhəŋə befakari arəp chi kekwət.

Jón átə bakak ntá beka bənkwə Yesu tándramət

⁴ Mmə Jón nchi sij ekáti ene ntá beka bənkwə tándramət abhen báci atú Esia. Mandem mmu achi néne, abhak tš nyaka, ne átwə ántəŋ be berindu, anchye bhe kpák. Befəŋə tándramət ebhen bechi besı enəkə kefə Mandem méntəŋ nkə bhe berindu, ménchye be kpák. ⁵ Ne Yesu Kristo mmu achi ntísie Mandem ane tetep ántəŋ be berindu, anchye bhe kpák. Yi chí mmü mbi ane áfú ndü newú, ne Mfə bafš mmik. Akəŋ bhesé ne aféré bhesé ndü bebá ne manəŋ ami. ⁶ Akə bese sémbák bəbhi abhen yi achi Mfə wap. Akə bé sémbák bachiakap ntá Etayi Mandem. Keném ne kefə chí eki mpoknkem. Amen. ⁷ Ghok ka, yi átwə amem nebhan, ne chəŋ yəntiki mmu angə yi ne amík. Ne yəntiki mmu ane áyémé yi ne nekəŋ ághə chəŋ yi nkə. Manerékeré bho ankem fá amík bádı chəŋ kebho éti yi. Ebhəŋ befakari enyu eyə. Amen. ⁸ Acha Mandem Betanj Menkem arəm be, “Mə ke Nchi kə yəntiki enyij émbə bebhak ne Mə ke nchi kə yəntiki enyij entwə ndü Ngwenti.” † Yi achi néne, achi tš mpok mmik ábhíki re bho, ne átwə chəŋ.

Jón aghə Yesu Kristo ne amík

⁹ Mmə Jón məmáyeke, mə mmü amət ndü nkə bəŋə Yesu ké nchi sij ekáti ene. Nchi nsonj amət ne be ndü besəŋəri ebhen séghə, ne ndü Yesu achi Mfə ywese ne ndü sechi kpírı ndü ekébhéntı eyese. Nchi mükənəŋ amem etək nentinyén ené bábhinjı be Pátməs ndu nchi ghati bo Eyəŋ Mandem ne nte ntísie ndü menyij ebhen Yesu áká bo bərinjı. ¹⁰ Ndü nywəbhé neywəməet nemət, ené Efəŋə Bedyere achi ne me, ngók eyəŋ etəŋatəŋ ndü éfú mə ansem. Ebhák mbo eyəŋə mmba. ¹¹ Ere rem be, “Sət ekáti sij yəntiki enyij ene ághə, ónto yə ntá bakwə bo Yesu tándramət awu etək Efesəs, ne etək Smína, ne etək Pégaməm, ne etək Tiatıra, ne etək Sádıs, ne etək Filadélfia, ne etək Laodisia.”

¹² Njibhiri ye mməet ndu béghə mmu ane eyəŋ eyı étwə ntá ya. Ngó menyij pú tándramət ebhen bəpəkə berəŋə mkpak. ¹³ Ne nentı menyij erəŋə bho, ngó mmüfú. Abhak mbo Mmu ane áfú ntá Mandem. Abhəŋ *éwet aməet ene éghaka yi te ndü memı-bekak. Agwót mgbat nkəet ane bághókó ne pú ambeápak. ¹⁴ Emenéntı yi ebhak pəpəpəp mbo etəkəfəŋ. Ntı ywi ábhák

* **1:6** Amen ndu Kényanj chi “Embák nə”. † **1:8** Ndü eyəŋ Grik chi Alfa ne Omega. Alfa chi enyinjı mbi ndü basinjı Grik. Omega ke achoko nnet ndü basinjı Grik. Ghə nkəwə 21.6 ne 22.13.

enyumot. Amík ayi ábhák mbə ngó ane ádu. ¹⁵ Bekak ebhi bebhak mbə *bróns ane básónó ne etanjí ngó ndu béfère ménýíní ménkem aré. Eyəŋ eyi ébhak mbə ewaré tutunyén. ¹⁶ Akém mambe tándrámot ne awónem aywi. Akparenja nsem épáy ane áchap are fú yi anyu, ne besí bhi bere ghəə mbə mmok ane ngósi.

¹⁷ Mpok ngó yi, nkwén bekek ebhi nkáy mbə ngú. Ke yi anyanə awónem aywi me amuet arem be, “Ŷké chay, Mme ké nchí Ambí ne Ansem.” † ¹⁸ Mme ké nchí mmu ane achi nepém. Ngú nyaka, ke ghó, nchí nepém mpoknkem. Ne mbəŋ betan ndu beka bawú mambak nepém, ne mbəŋ efiŋí ndu ménéne etəkó bawú. ¹⁹ Síŋ ye yéntiki enyíŋ ene óghó, ebhén béchí, ne ebhen bébhónó béfákari ansem mpok. ²⁰ Mbák chí enyíŋ bhésé bhésé ene eyíŋi mambe tándrámot ane óghó ndú awónem awa ne menyíŋ gol tándrámot ebhen bépəko berónó, diŋí bé mambe tándrámot chí bəángel tándrámot abhen bábhəbheri beka bənkwo tándrámot. Ne menyíŋ ebhen bépəko berónó tándrámot chí beka bənkwo tándrámot bhə.

2

Ekáti ené Yesu dtó ntá eka bənkwo ene etək Efesəs

¹ Yesu aghati Jón be, “Síŋ ekáti-ne tó ntá ángel ane ábhəbheri bənkwo abhen etək Efesəs. Síŋ, kə bó mándíŋí bé beyəŋ ebhen béfú ntá mmu ane ákémé mambe tándrámot ndú awónem aywi, ne ákò néntí menyíŋ pú tándrámot ebhén bépəko berəŋə.”

² Yesu arək ambi béréme be, “Ndiŋí betik ebheka, ndíŋí nsónŋtí ane mánəp ndu betik, ne ndíŋí ndú bāté kpírí ndu ekébhénti. Ndiŋí be bápú chye mbi ntá bə babúbə. Ne mámo bo abhen bərəm be bachi bənto ené bápú, ne bəghə be bápú bə tetep. ³ Ndiŋí be bāté kpírí ne ekébhénti ne bákə besəŋəri ebhen bəghə žti ya kepəp beka nə. ⁴ Ke enyíŋ émot echi ne bhe ené mbíkí kəŋ. Ekəŋ ené mbi ené bəbhəŋə nyaka ne me epet epu. ⁵ Tik ye ka enyíŋ ene ékú bəkwéné ansem, mántik nsem ndú bebú ebheka mámpet mánkə nəkə berítí betik ebhen bəkə nyaka. Mbák épú nə, chəŋ ntwə ntá yeka mféré enyíŋ eyeka ene épəko berəŋə ndú nebhuet ane yə echi. ⁶ Ke nchí kaka bhe ndú enyíŋ émot. Bápap menyíŋ ebhen bakoŋó Níkolos bákə nkúbhé mbənyu mpábhé bhə.

⁷ “Mmú ane ábhónó batú ángók enyíŋ ene Efónó Mandem arəm ntá beka bo Kristo. Yéntiki mmu ane ánu ásóré awónem, nchí chye yi mbi be anyie kepem ekén enək ene échye nepém. Yó echi amem *nebhuet manjak Mandem.”

Ekáti ené Yesu ató ntá bənkwo abhen etək Smáyna

⁸ Yesu arək ambi béghátí Jón be, “Síŋ ekáti ene to ntá ángel ane ábhəbheri bənkwo abhen etək Smína. Síŋ kə bó mándíŋí bé beyəŋ ebhen béfú ntá Mmú ane achi nebhənet ne ngwenti, yí mmú ágú nyaka ke apetnsem ndú nepém.”

⁹ Yesu arək ambi berem be, “Ndiŋí besəŋəri ne kechep ekeka. Ke ndú baraká Mandem bəbhəŋ beyá menyíŋ. Ndiŋí bebéptí menyíŋ ebhen bə bərəm žti yeka. Bəbhə chí bo abhen bərəm be bachi bo Israel ene bápú. Báchí chí nkwo Satan.

¹⁰ Báké cháý besəŋəri ebhen bétwə be ambi. Ghok ka, mfo befónó bebúbəbə əkə chəŋ mámfye mbək ayeka ekerékenəŋ ndu memə bhe. Ne chəŋ mámbəŋ əŋəri ndú manywəp byó. Ke bəŋ ka neka te ndú newú. Ne chəŋ mámbəŋ

† 1:17 Me ke Nchí “Ambí ne Ansem”: Echi enyíŋ émot ne “Alfa ne Omega”.

nepém enen nebhíki bhøj ngwenti mbə nta kenókó mbənyune mānu básət awónem.

¹¹ “Mmu ane ábhónó batú, ángók enyij ene Efónó Mandem árəm ntá beka bönkwə. Mmu ane ánú ásóré awónem, newú enen nejwi apay népú tək yi.”

Ekáti ene Yesu átó ntá bönkwə abhen etək Pegamum

¹² Yesu arək ambi bégháti Jón be, “Sij ekáti ene tó ntá ángel ane ábhàbheri bönkwə abhen etək Pégaməm. Sij kə bó mándinjí bé beyøj ebhen béfù ntá mmu ane ábhónó akparenja nsem epay ane ácháp.” ¹³ Yesu arək ambi berem be, “Ndíjí nebhuet ane báchi are. Chí nebhuet ane enókó kefə Satan echí! Báte kpíri ne me ne bábhíki bhət besiki nti ne me yé chí ndú mpok ane báwáy Antipas mmu achi nyaka ntísie wa ane ágháti nyaka bə tetep Mandem ne nti nemət. Báwáy yi nenti eneka ndú nebhuet ane Satan áchəkwə. ¹⁴ Ke mpáy menyij bechi ne bhe ebhén mbíki kəñ. Mbək yeka bákəño menyij ebhen Balam átəñó. Balam átəñ nyaka Bálak enyú yí akway beka bo Israel mánkwén ndú bebá, ne be mányíe nenyíe enen bayere bachye mbə akap ntá bəmandem nsé, ne mánkə nəkə barak épusi. ¹⁵ Enyumət ke échí bé mbək yeka nkəwə báte kpíri ndú menyij ebhen bakəño Nikolaus bátəñ, * beka bə mankwen ndú nkúbhé bebá ebhen. ¹⁶ Ndu echí nə, tík ká nsem ndú bebá ebheka. Mbák épú nə, chəñ ntəwə ntá yeka mandú mpok, nsət akparenja nsem epay wu nə áfù me anyu ne ácháp, nnu ne bhə. ¹⁷ Mmú ane ábhónó batú ángók enyij ene Efónó Mandem árəm ntá beka bönkwə. Mmú ane ánú asət awónem, chəñ nchye yi nenyíe enen bábhijí be mána, enen bábhésé amfay. Ne chəñ nchye yí ntay nkəwə enen nechí pépép, enén básinjí nnyén nekə aré. Yé mmu abhíki rinjí nnyén nekə enə, ebhiki fuet chí mmu ane báchye yi nə.”

Ekáti ene Yesu átó ntá bönkwə abhen etək Tiatira

¹⁸ Yesu arək ambi beghati Jón be, “Sij ekáti ene ntá ángel ane ábhàbheri bönkwə abhen etək Tiatíra. Sij kə bó mándinjí bé beyøj ebhen chí beyəñó Mmə Mandem mmú amík ayi ápə chuuu mbə nérí-ngó, bekak ebhi méngəwə nəkə ŋəwəñwəñwə mbə bróns ane básəñó ne etanjí ngó báféré ményinjí aré.

¹⁹ “Ndíjí betik ebheka, ndinjí ekəñ eyeka ne enyú básíki nti ne me. Ndíjí enyú bákəkwə batí ne ndú báté ne ekébhénti. Ne ndinjí bé betik ebhén bákə néné béchá ebhén mbi. ²⁰ Ke enyij echí ne bhe ené mbíki kəñ. Bé bərwə ngoré ane bábhijí be Jésebel ambak nenti eneká. Yí ábhíjí mmuet eyi be ndemekepinti ne átəñ andwə nəkə bə betok abha be mánkə nəkə barak épusi ne be mányie nəkə nenyíe enén báyeré bəchye mbə akap ntá mandem nsé. ²¹ Nchye yí mpok be ántiknsem ndú bebá ebhi, ke abhíki ka betiknsem ndú barak épusi yi. ²² Ghók ká, chəñ ntəmsi yí ne neme, ne mbák bo abhen bákəwén berwəp ne yi bábhíki tiknsem ndú bebépti barak ayi, chəñ nkə bó mámbəñ beyá esəñəri. ²³ Chəñ nsət newú nsak bo abhen bákəño menyij ebhen yi átəñ. Ne chəñ beká bönkwə mankem mándinjí bé Mmə ké nchí chak nkaysi bo ne batí yap, ne chəñ ríkap yéntiki mmu ayeka békəñó ebhi betik. ²⁴ Ke mbák chí be nkəwə achak amem etək Tiatíra abhen bábhíki te kákáti ndú menyij ebhén Jésebel átəñ, be bho bábhíki ghək menyij ebhen mbək bə bábhijí be barak Satan ane árhəse, nchí ghati bhe be, mpú chye be yé ntu áchák. ²⁵ Ndiere enyij émət ke nchí ghati bhe. Tə ká

* **2:15** Echi mbə be nkəwə Nikolaus bátəñ nyaka nkúbhé menyú menyij ebhen Balam átəñó.

kpírí ndü menyiy ebhen mánókó kpáte mëmpetnsem. ²⁶ Mmü ane ánú ásóré awónem, ne árõh ambi beká menyiy ebhen ndeme te ndu ngwenti, chõh nchýé yi betan amfay bõ betókó mmik, ²⁷ nkubhe mbõ enyu Etaya áchyé me betan amfáy yap, chõh yí ankém kefõ amfay yap ne enókó kefõ ene baghoko ne ese awõ. Anchøkoti bhõ mbõ enyu bádêp eté ntõp amik ênchøkoti. ²⁸ Chõh nchýé yi nembe enen neyinywõp ndu betõh be anu asõt awónem. ²⁹ Mmu ane ábhõjõ batú ángók enyiy ené Efõjõ Mandem ághàti beka bõnkwõ.”

3

Ekáti ene Yesu ató ntá eka bõnkwõ abhen etøk Sádís

¹ Yesu arøk ambi beghati Jõn be, “Sij ekáti ene tó ntá ángel ane ábhãbheri bõnkwõ abhen etøk Sádís. Sij kã bõ mandij be beyõh ebhen befú ntá mmu ane ábhõjõ befõjõ Mandem tándramõt ne mambe tándramõt. ‘Ndijí betik ebheka. Bãbhõh erítí nnyén besí bho be bãchí nepém, ené bãchi bawú. ² Neme ká mãmfyé betan be mandu betan ane árõbhé áké kpiki émay mǎngú. Nchí rem nõ mbõnyune ngó be betik ebheka bébhíkí jwi põt besí Mandem mmu métók. ³ Tik ye ka menyiy ebhen bãghókó ne bãkõjõ. Tik ká nsem ndü bebá ebheka, ne kõh ká menyiy ebhen bãghókó. Mbák bãbhíkí ñeme, chõh ntwõ ntá yeka mbõ ngép, ne bapú rijj mpok ane métwõ. ⁴ Ke mbæk bõ bãbhãet ndü nkwõ yeka awu etøk Sádís abhen bãbhíkí nyõp nkú eyap ne bakwap. Chõh bõ mánkõ ne me ne nden pépép amuet, mbõnyune bãkway bo abhen bãkõ ne me. ⁵ Mmu ane ánú asõt awónem báfyé yí éwet pépép amuet, ne mpú fere nnyén eni ndü ekáti nepém. Chõh ndem besí Etaya ne bõángel be yi achi mmu wa. ⁶ Mmu ane ábhõjõ batu ángók enyiy ene Efõjõ Mandem ághàti beká bõnkwõ.’ ”

Ekáti ene Yesu ató ntá bõnkwõ abhen etøk Filadélfia

⁷ Yesu arøk ambi beghati Jõn be, “Sij ekáti ene tó ntá ángel ane ábhãbheri bõnkwõ abhen etøk Filadélfia. Sij kã bõ mandij be beyõh ebhen befú ntá mmü ane achi Nyájá, mmü tetep, yí mmu ákéme éñijí Mfõ Debhit. Mpok yi ánéné yé mmu apu kway betyep, ne mpok yi atyebhe, yé mmu apú kwáy ménéne.”

⁸ Yesu arøk ambi berem be, “Ndijí betik ebheka. Ghók ká, nnéné mbinywõp ndó fúú ntá yeka ané yé mmu apú kway betyep. Ndijí be bãbhõh chi mandú betan, Yé nõ, bãkõjõ eyõh eya ne bãbhíkí bue me. ⁹ Ke mbák chí bõnkwõ bakõjõ Satan abhen bãmén be bãchí bo Israel ené bápú ke básé chi nsé, chõh nkã bõ mántwõ mántep mánén besí ebheká ne nkã bõ mándij be nkõh be. ¹⁰ Mbák chí bhe, bãbhúré eyõh eya, bãrók ambi bete kpírí ndü ekébhénti. Eti yo, chõh mbak ne bhe be bãké chwe ndü esõhõri ené étwõ memõ bo abhen bãchi fá amik mankem. ¹¹ Métwõ mandú mpok. Tè ká kpírí ndü menyiy ebhen bãbhõjõ be yé mmu áké fõhõ nta kenókó yeka ané átõh be mánu bãsõt awónem. ¹² Mmu ane ánú asõt awónem, chõh nterp yi mbõ ekwap amem ekerákap Mandem Mmu mëtók, yí kefú are wáwák. Ne chõh nsij nnyén Mandem ne nnyén etøk Mandem yi amuet. Etøk eyõ chí Yerúsalem ane nkõ ane áfú amfay ntá Mandem átwõ fá amik. Chõh nsij nnyén nekõ ena nkwõ yi amuet. ¹³ Mmu ane ábhõjõ batú ángók enyiy ene Efõjõ Mandem ághàti beká bõnkwõ.”

Ekáti ene Yesu ató ntá bõnkwõ abhen etøk Laodísia

¹⁴ Yesu arøk ambi beghati Jõn be, “Sij ekáti ene tó ntá ángel ane ábhãbheri bõnkwõ abhen etøk Laodísia. Sij kã bõ mandij be beyõh ebhen befú ntá mmu

ane bábhijí be ‘Amen.’ Yi achi mmũ tetep ne Ntísie ane tetep. Mandem afuet chi nta yi ke ághoko menyij menkem.” ¹⁵ Yesu arak ambi berem be, “Ndíjí betik ebheka. Báchí mbó manyier amen ásótí, són be keson, kwen be kekwen! Eri be mámbák mbó manyier bakwen, mbák épú nò, mbó manyier bason. ¹⁶ Tëndu bachí mbó manyier amen ásótí, kwen bë kekwen, són bë keson, chon mpá be mferé anyu wa. ¹⁷ Yéntiki mmu yweka àrèm be, ‘Nchí múnkáp, mbón beyá menyij. Mbíkí chep yényij.’ Ke be bábhíkí rijí be báchi ndú ekwet. Báchí bo abhen mmu ábhónó beghò be ntínso, bachí bachébbébhò, bachí manemamik, bachí bebhó bewó. ¹⁸ Nchí nie ye bhe be mántwò ntá ya mánkú pú ane básónó ango bafere ménýij menkem aré bé mámbák bõ bakáp tetep. Twó ká ku nden pépép mámfyé amuet bé mánkútí bebhó bewó ebheka ebhen béchye bhe ntíánwóp. Twó ka, mánkú babhé mámfye amík be mánkway beghò mbanj tetep.

¹⁹ “Nchí nyure bo abhen nkónó, nchýé bhò ntemsi. Fíé ye ka betan beku menyij ebhen bechi chak, mantik nsem ndú bebú ebheka. ²⁰ Ghók ká, nchí ambinywóp téé nchí dep. Mbák mmú aghok eyon eya ánéne mbinywóp chon nchwe anywóp, nnyié nenyíé ne yi. ²¹ Mmu ane ánu ánsót awónem, chon nchýé yí betan be anchòko ne me ndú enókó kefo eya, nkúbhé mbó enyú membon nnu, nsot awónem, nchòko ne etayá ndú enókó kefo eyi. ²² Mmu ane ábhónó batú, ángók enyij ene Efónó Mandem ághàti bákwo bo Kristo.”

4

Jón aghó enókó kefo Mfay

¹ Awu áfáéré nókó, njinj ngó mbinywóp ane achi fúú amfay. Ne mpet ngók eyonó mbi ene nnán nyaka ngoko ndú éghàti me menyij ne eyon mbó ené mmbá. Ngók ndú yo èrèm ntá ya be, “Twó wen amfay, ne chon nton wò menyij ebhen chon befakari.” ² Témte wu, Efónó Bedyere atwó abhak ne me. Ngó enókó kefo amfay. Mmũ abhak aré chòko. ³ Mmuét mmũ wu are kot ηwanjwanjwan mbó batay ane bábhijí be jáspa ne kanélian. * Mbanátamfon átée ághabheri enókó kefo eyo ánkot nòko mbó ntay émeral. ⁴ Menok kefo esá nsem menwi békáp enókó kefo eyo. Bõbatí esa nsem anwi báchòko ndú menókó kefo. Yéntiki mmu wap abhak ne nkú pépép amuet, ne ntá-kefo anti ane bághókó ne pú. ⁵ Mmyamyan are fú ndú enókó kefo. Nebu nkwo nére remti, nefan ansay noko. Berónó tándramot bebhak ambi enókó kefo méndu noko mbó *sesay. Berónó bhó chí befónó Mandem tándramot. ⁶ Enyij ébhák besí enókó kefo mbó manyu. Engo noko mbó glas ane ájanjari.

Menyij ménwí ebhen bechi nepém bétéé bekáp enókó kefo, enyu ene émot echi ambi, émot ansem, echák ebhé awónem, enéfú ebhe awóghò. Menyij ebho bébhón beyá amík ambi ne ansem. ⁷ Enyij ene ambi ebhak mbó nkú, ene ékòno ebhak mbó nném mpou. Enyij ene éjwí bérát ebhón besí mbó nkwanjwan, ne ene ejwi menwi ebhak mbó ebhòko ene èrè amfay. ⁸ Ndú menyij menwi ebhen bechi nepém, yéntiki émot ébhón bebhap betándat. Yéntiki ebhap ébhák ne amík fúúú, ané amfay bebhap, ne ané amem bebhap. Báre kway nekwáy beti ne ngósí keywémuet be, “Nyánjá, nyánjá, nyánjá chi Eta Mandem Betan Menkem yi mmu achi nyaka, ne achi, ne átwò chon!”

* 4:3 Jaspá abhon nkwo mmuet táko. Ne kanélian chi ntay chú. Yó ankem ághò tontó.

9 Ne yéntiki mpok ane menyiyi ebho bébìti ne béchye kenóko ne bakak ntá yi mmu achi chəkə ndü enəkó kefo, yi mmu achi nepém mpoknkem, ¹⁰ bōbati esa nsem manwi báré kwen besí mmu ane áchí ndü enəkó kefo mánychye nəkə yi mmu achi nepém mpoknkem kenóko, ne mángæebhe nəkə ntá-kefo eyap amík besí enəkó kefo mánkway nəkə be, ¹¹ “Acha ne Mandem mmu sétok, wə ke ókwáy mmu ane bo bábhóhó berem be betan ebhe beyá becha mánychye wə kenóko ne bakak ɛti betan ebhe, mbənyune wə ke óghóko menyiyi menkem ne chí békóho nkaysi ye ke óghoko bhə ne bechi.”

5

Mónkwómén asət Ekáti Mandem anene

¹ Ngó nkwo ekáti nénép ndü awónem mmu ane achəkə ndu enəkó kefo. Basin abhak yéntiki ebhak amem ne ansem ekáti. Báfyé bébháné anyü ekáti ndü bepók tándramot, baghana. ² Ne ngó etanji ángel Mandem ndu árém ne eyon etanatan be, “Agha ákway beferé ébháné ené, anene ekáti ene?” ³ Yé mmu, yé chi ane achi amfay ne Mandem ne yé chi ane áchí amik ne yé chi ane achi etakó bawú kekway ménéne yó. Yé mmu kekway bepáy enyiyi ene básinjí amem. ⁴ Ndi beyá kebho mbənyune bábhíkí ghə yé mmu ane ákwáy ménéne ekáti nénép eyo, ne yé chi bepáy basin amen achi aré. ⁵ Münti amot ndu bōbati esa nsem manwi aghati me be, “Képeré di! Yini mmu ane bábhini be Nka Nneréket ane bo Yúdah, Nném ebhárémə Mfo Debhit. Anu asət awónem. Abhan ngangan ebhakari bébháné tándramot ánéne ekáti nenep.”

⁶ Mpok eyo, ngó Mónkwómén téé nenti enəkó kefo ne menyiyi menwi ebhen bechi nepém. Mónkwómén abhak ndü nkwo bōbati. Ebhak mbo be manan baway nyaka yi. Abhón babhan tándramot ne amík tándramot. Amík ayi tándramot chí befóhó Mandem tándramot ebhen bátó mbankem amik.

⁷ Arək ntá mmu ane áchí ndü enəkó kefo asət ekáti nénép eyo nó echi ndü awónem ayi. ⁸ Asóré nóko ekáti, menyiyi menwi ne bōbati esá nsem anwi, bákwen besí Mónkwómén. Yéntiki mmu wap akém nekij ne bekwap ebhen baghoko ne pí. Bekwəbhe ebho béjwí ne insens. Insens wu atee ndü nenikimæet bo Mandem. ⁹ Menyiyi ebho ne bōbati bare kway nekway nekə be, “Wə ke ókwáy besət ekáti nénép ombakari bébháné mbənyune báway nyaka wə ne manon ame amen arónj amik ke ókú bo ne mə be mámbák bo Mandem. Oku no ntá yéntiki manérékere bho, ne bō yéntiki eyonjotok, ne bō yéntiki etok, ne yéntiki nkwo bho. ¹⁰ Oku bho be mándap chi bo abhen óchí mfo wap, ne bo abhen báchiakap ntá Mandem mmu bese sétok. Ne chon bō mámbak bafə ntá bo fá amik.”

¹¹ Njini ye, ngó ndü ngémtáy boángel bate bakabhe enəkó kefo ne menyiyi ebhen bechi nepém, ne bōbati. Ngók beyon ebhap. ¹² Ngók ndü bo bákway ne eyon etanatan be

“Mónkwómén ane báway nyaka,
akway mmu ane bo bárém ɛti yi be,

yi ke ábhónj betan menkem.

yi ke ábhónj menyiyi menkem

yi ke ábhónj nerinjindak nenkem

yi ke ábhónj kefo kenkem.

yi ke bo babhəhə bechye kenóko, ne mámbiti

yi ke ábhónj beyá menwop!”

13 Ne ngók ndü yěntiki enyij ene echi amfay, ne ebhen amik, ne ebhen etókó bawú, ne ebhen amem manyu, bə menkem bere kway be, “Sémbítí mmu ane achi ndu enókó kefo ne Mónkwómén. Sénchíe bə kenókó. Kefo kenkem kechi chí ntá yap. Bə ke babhəŋə betan mpoknkem!” 14 Menyij menwi ebhen bechi nepém berem be, “Amen!” Ne bəbatí bákwné amik bare chye kenókó ntá mmu ane achi ndü enókó kefo ne ntá Mónkwómén.

6

Mónkwómén abho bébhakári bébháné ndü ekáti

1 Ngó ndü Mónkwómén áféré etabhé bebhané émot ndü betap tándramət ebhen ekáti nénép. Ngók ndü enyij émot ndü ebhen menwi ésay mbə nefan be, “Twó!” 2 Ngó mpəŋəndík ane pépép ne mmú ane ákə yə. Mmu wu abhak ne nkəet awó. Báchyé yi nta kefo. Afa arək ndu bəpət menu besət awónem.

3 Mpok Mónkwómén áféré ébháné ené ejwi bəpay, ngók ndü enyij ene ejwi bəpay ndu ebhen menwi érəm be, “Twó!” 4 Mpəŋəndík achák afú ye ndü nebhuət enókó kefo. Are pe chuuu. Báchyé mmu ane ákə yə betan ndu beferé krák amik be bə mámbə bəway bati. Ne báchyé yi erémé akparenja.

5 Mpok Mónkwómén anene ébháné ene ejwi berat, ngók ndü enyij ene ejwi berat érəm be, “Twó!” Njijí ngó mpəŋəndík pyə. Mmu ane ákə yə abhak ne *érúmé awó. 6 Ngók enyij mbə eyəŋ ndu éfú nénti menyij ebhen bechi nepém menwi. Eyəŋ eyə ere rem be, “Nkáp betik ebhen nywəp nemət ákway beku nkóbhé nchwi enwi. Ne nkúbhé nkáp wu ánkway béku chí nkóp enyü nchwi ane abhíkí tan esie byo ne epay. Ke báké chəŋti bawet ne mmem.”

7 Mpok Mónkwómén anene ébháné ene ejwi menwi, ngók ndu enyij ene ejwi menwi érəm be, “Twó!” 8 Ngó ye mpəŋəndík ane achi bəmm ne nnyén mmú ane ákə yə nébhak be Newú, ne Etókó Bawú enkoŋə nəkə yi ansem. Báchyé Newú ne Etókó Bawú betan be mánsət nenu, ne nsay, ne eghorí neme, ne nnya mbəembe ene fá mmik mángwáy bə abhen bachi ndü ébhókómik émot ndu bébhəkə mmik menkem menwi.

9 Mónkwómén anene ébháné ené ejwi betap, ngó anten éfémé akap Mandem befónə bə abhen baway nyaka. Bawáy bho mbənyune bágháti bho Eyəŋ Mandem ne nti nemət. 10 Ngók ndü befónə ebho bébik ne eyəŋ etanatan be, “Mandem Acha, wə mmu óchí nyánjá, əbhak tetep, chəŋ éntat ná ke óntan bə mmik abhen bawáy bhese, ónkeme kémbé?” 11 Báchyé ye yěntiki mmu wap éwet ene pépép ne bágháti bə be mandək ambi bəywemhuət mandú kpate mpáy bati bakú betik ne batí bə nkwó abhen bə mmik babhəŋə bəway mbə bho ankway.

12 Mpok Mónkwómén ánéné etabhé serwə ene ejwi etandat, njijí, ngó erémé nenyíkisi mmik. Mmok arəp pyəə mbə nden nekweśé. Ntan arəp mbə manəŋ. 13 Mambe áre fú amfay ánkwentí nəkə amik mbə kepeménək eken kékwəntí amik mpok mbéep atanatan áfòk ne enem. 14 Nebu nénémsi mbə ekáti nenep ene bápét báféré. Yěntiki njie afa ndü nebhuət ane yə achi, ne yěntiki mmik ane achi nenti nnyén afa ndü nebhuət ane yə achi. 15 Bafó mmik ne maném bho, ne bəbatí batemé nenu, ne bə bakáp, ne betanji bho, ne yěntiki mmu achák, yě chí abhen bachi basem, ne ye chí abhen bapu basem, bábúé bábhése amem bəbasem, * ketárábhé ndü njie egho. 16 Báre bhese aré mámbijí nəkə njie ne yěntiki setárebhé be, “Kwén ká kuti bese bé séke gho besí mmu ane achi chəkə

* 6:15 Basem: Chí mbok ané achi amik, sayri, sayri, ndü njie. Chí mbok ané áchí antené njie mbə móket. Mbák babhoko ayo áya, bábhijí bé “Basem”.

ndü enókó kefo ne be ntemsi Mónkwómén aké bhak ne bhese. ¹⁷ Eremé nywop enen Mandem ne Mónkwómén bátõn bebenti ebhap néghaka. Agha ákway bete?"

7

Báfýe bo Mandem berij amuet

¹ Awu áfúéré nókó, ngó bõángel manwi téé ndü amó-mmik anwi, mánehere náko babhúep anwi be ake fok antwõ yé chi amik, ne yé chi ndü manyu, ne yé chi ndü menak. ² Ngó ye ángel achák ndü áfú atú ane mmok áfú anko náko amfay. Akém enyij ene básõt befyé berij amuet bo Mandem mmu achi nepém. Ángel wu asáy abhij bõángel manwi abhen Mandem achye betan be mánehertji mmik ne bõmanyu. ³ Aghati bhõ be, “Báké chõrtji mmik, báké chõrtji bõmanyu ne báké chõrtji menak kpáte sémfyé erij Mandem aywese nefó yéntiki nkubetik aywi.” ⁴ Ngók ye ndü nka, nka ághati me mpáy bhõ abhen báfýe erij Mandem nefó yéntiki mmu wap. Bábhak nkwo bhõ besa tándramõt nsem manwi abhen báfú ndü manéréket Israel byo ne apay ankem. ⁵ Ndü bõ mankem, nka byo ne apay bafu ndü nneréket Júda, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Rúben, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Gad. ⁶ Nká byo ne epay bafu ndü nneréket Asha, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Náftali, nka byo ne epay ndü nneréket Manáse. ⁷ Nká byo ne epay bafu ndü nneréket Símon, nka byo ne epay ndü nneréket Lévi, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Isáka. ⁸ Nká byó ne epay bafu ndü nneréket Sébulon, nka byo ne epay bafu ndü nneréket Joséf, ne nka byo ne epay bafu ndü nneréket Benjamin.

Jõn aghõ ngémtay bõ ne nden pépép amuet

⁹ Awu áfúéré nókó, ngó ngémtay bo abhen yé mmu apu kway bepáy. Báfú ndü yéntiki etok ne ndü yéntiki nnerékeré bhõ. Báfú ndü yéntiki nkwo bhõ, ne ndü bõ yéntiki eyonótak. Bábhak téé besí enókó kefo Mandem ne besí Mónkwómén, ne nden pépép amuet ne bewõaman amõ. ¹⁰ Báré bik ne eyõn etanjatan be, “Mandem aywese mmu achi ndu enókó kefo ne Mónkwómén ke bápémé bhese!”

¹¹ Bõangel mankem batée bakap enókó kefo ne bõbati bhõ ne menyij ebhen bechi nepém menwi bhõ. Bákwen amik besí enókó kefo báre chyé Mandem kenókó, ¹² mandeme náko be, “Amen! Eri bõ mándem mpoknkem be Mandem aywese ke ábhõjõ betan. Achi ndinindak ne abhõn kefo kenkem. Senchyé yi bakak, senchyé yi kenókó, sémbiti yi. Abhõn beyá menwõp!” Amen.

¹³ Münti amõt arem ye ntá ya be, “Ntiki bhõ né ne bewet pépép amuet? Báfú fá?” ¹⁴ Ndem ntá yi be, “Eta, wõ ke órijí.” Arem ntá ya be, “Chí bõ abhen bafú ndü ereme esonõri, básõ nkú eyap ndü manõn Mónkwómén ne báka yó erõp pépép. ¹⁵ Eti yõ ké bõ báté besí enókó kefo Mandem ne báchyé yi kenókó amem eket eyi beti ne ngósí. Ne yí mmu achi ndü enókó kefo ábhák chõn ekuti eyap. ¹⁶ Chõn nsay apú pere nu bhõ, manyiep kepere kwak bhõ, mmok kepere kway besõn bõ amuet, ne yényij echak kepere kway besõn bõ amuet, ¹⁷ mbõnyune Mónkwómén mmu achi kekwot ne enókó kefo ábhábhëri bhõ. Arõn ne bhõ ndü babhok nyén ane manyiep amí áchyé nepém. Ne chõn Mandem antese bõ babhese mankem amik.”

8

Mónkwómén afëré ébháné ene ejwi tándramõt

1 Mpok Mónkwómén aféré ébháné ene ejwi tándrámt, mban akwen arəp nyímí nyímí nyímí amfay ndü ebhók neḡokó nywəp emət. 2 Ngó ye boáγγελ tándrámt abhen bachi besí Mandem. Báchyé bhə mbá tándrámt. 3 Angel achak atwə atee kekwt éfémé akap ne mənchan pú ane básəḡ insens amem awó. Báchyé bhə insens * be yi anchem ne nenikíməet bo Mandem mankem, amfay éfémé akap ene pú besí enókó kefó. 4 Móngo ane áfù ndü insens awó áγγελ are kó nebhəet Mandem áchí ne beyəḡó nenikíməet bo Mandem. 5 Angel wu asət mənchán pú wu, afyé ngo amem ane áfù ndü éfémé akap, amese amik. Nəbu nəbho bəremti, nefaj ansay nəkó tontó, miámian anktət nəkó, mmik anyikisi nəkó.

Mmbá

6 Boáγγελ abhen tándrámt bátəḡti ye mməet befe mmbá eyap tándrámt. 7 Angel ané mbi afe mmbá yi. Témté wu, amanjá nəbu achem ne ngó ne manəḡ, bəre kwénti amik. Ebhókómik émtə ndu berat éśəḡə. Ndü menək amət ndü baru arat áśəḡə, ne tákə nkem nkwo asəḡə. 8 Angel ané ajwi bapay afe ayi mmbá. Ne básət enyiyi ene echi mbə njie ngo, ené éđú mbə ngó, mámése amem manyu. Ebhókó manyu émtə ndü berat éyibhíri erəp chi manəḡ manəḡ. 9 Ne ndu amət ndü barü nnya ene echi anyén arat éğú enkem. Ne béyiyi bachwi ane áchí anyén, ndu amət ndü baru arat áchəḡə. 10 Angel ane ájwi bəráť, afe ayi mmbá, ne eremé nembe néfú amfay, néngwə nəkə mbə sesay. Néfú nékwén amem ndü manyén amət ndu arát. Nékwén nkwo ndü bebhak ebhen manyier ányay amik. 11 Nnyén nembe enə chi Anen. Ndu amət ndü yéntiki barü nyén arat árəbhé nenenen. Ne beyá bo bagu éti manyiebhé mə mbənyune ənən nyaka tontó. 12 Angel ane ájwi manwi afe ayi mmbá ne ebhókó mmok émtə ndu berat, erəp chi pyə. Ebhókó ntaḡ émtə ndü berat erəp chi pyə. Ndü amət ndü barü mambe arat árəp chi pyə. Ebhókó nywəp émtə ndü berat éřəp chi pyə. Ebhak enyumət ne ebhókó beti émtə. 13 Njijiyi ye ngó ndü ebhəkə érə te amfay enbu, émbiki nəkə ne eyəḡ etaḡataḡ be, “Chəḡ émbep encha! Chəḡ émbep encha! Chəḡ émbep encha ntá bo abhen bachi awu amik! Bəáγγελ abhen bəróbhé bəráť báfe eyap mmbá!”

9

1 Angel ane ajwi batay afe ayi mmbá. Ngó nembe ndu néfú amfay nékwéné amik. Báchyə nembe enə efijí ménéne nnyü nepi enen nebhiki bhəḡ ngwenti. 2 Anene nnyü nepi enə. Móngo are fú are tontó mbə móngo ane áfù ndü nepi enen ngó áđú are. Móngo wu akúťi mmok, mban arəbhé giri giri pyə. 3 Ngémtay éfú ye ndu móngo wu, ejwi amik. Báchyə yə betan betie bhə mbə ngá-nəghay. 4 Bágháťi ngémtay eyə be eke chəḡti tákə, ne yé chí menək, ne yéntiki enyiyi ene éğó amik, ne be ényché esəḡəri chi ntá bo abhen eriyi Mandem epu bhə nefó. 5 Bəró be yə ényok bəbhə ndü batan atay, ke be báké chye ngémtay betan beway yé mmu. Esəḡəri ené ngémtay ébhəḡó béchyə bo ebhak mbə bəbe ebhen mmu ábhəḡ mpok ngá-nəghay ánem yi. 6 Mpok yə, chəḡ bo mánjan newú, ke bápú ghó nó. Mámbiyi newú, ke newú némbəe bhə. 7 Ngémtay eyə ebhak mbə mpəḡəndik ene batəḡti bəřəḡ ebhínenu ne yə. Yéntiki ngémtay abhəḡ enyiyi anti mbə nta kefó ane bághókó ne pú. Besí ebhap bebhak mbə ebhen nkwanjan. 8 Emenénti yap ébhák mbə ene baghoré, ne

* 8:3 Insens: Enyiyi ene éśəḡə enchyə nəkə erítí eriep.

ámén ayap abhak mbò ane nká. ⁹ Ngémtay ébhón enyìn ambeápak mbò ndé-nenu ane bághókó ne ese, ndu bekuti mbeápak neawat ene éfú ndü bebhap ebhap ebhak mbò beremti ebhen béfú ndu bekárik ebhen mpwónndik ené éron ebhínenu ntiét ntiét. ¹⁰ Baghó ayap are tie bho mbò ngá-neghay. Ne betan ebhen yò ébhón béká bõ mangok bebe ndü batan atay bere fu ndü baghó yap. ¹¹ Mfò wap chí ángel ane ákémé nepi enén nebhíki bhón ngwenti. Nnyén eni ndü eyón bo Israel chí Abádón, ne ndü eyón Grik chí Apólión, nò chí “Nchónjí menyìn.”

¹² Ereme esonjori ené mbi éfúét. Ghó ká, béchák bépáy bétwò.

¹³ Angel ane ájwí bátándát afe ayi mmbá. Ngók eyón ene éfú ndü bati éfémé akap pú besí Mandem. ¹⁴ Eyón eyò ére rem ntá ángel ane ájwi bátándát mmu ákémé mbá awò be, “Dõ bóángel manwi abhen bágwóré awu nepak nyén-negho enén bábhíjì be Yúfretis mámfú mándók!” ¹⁵ Bákánári ye bóángel manwi bhò bé mámfá mándók mángwáy mmu amot ndü yéntiki bo bati arat. Bábhure nyaka bó aré menoñ neñókò nywop eno, ndü nkúbhé nywop eno, ndü ntañ wu, ne ndü mmíé eno. ¹⁶ Ngó batemé nenu abhen bákò ne mpwónndik. Mmúfu aghati me mpáy yap. Bábhak bó milión besa byó (200, 000, 000).

¹⁷ Ndü kenó amík antifú, ngó mpwónndik ne bó abhen bákò yò. Báfyé ndé-nenu ené bághókó ne esé ndu bekuti mbeápak eyap. Ndé nenu eyò ebhak chuu mbò ngó, ébhák mbò nkwbhé nebu, ébhák nkwo mmuet sekak sekak. Bati mpwónndik abhak mbò bati nká. Ngó ne móngo ne *eriebhé sólfó, * éré fu mpwónndik eyò anyu. ¹⁸ Beghori ebhò berat, nò chí, ngó, ne móngo, ne eriebhé sólfó, béfú anyü mpwónndik béwáy mmu amot ndü yéntiki bó bati arat.

¹⁹ Betan abhen mpwónndik eyò béfú nyaka chí ndü manyu yap ne ndü baghó yap. Baghó yap achi nyaka mbò nnyó. Abhón bati. Ne baghó yò ke yò éñem nyaka bó enchye nòkò bho esonjori.

²⁰ Bakwánwan abhen bebépti menyìn ebhò bébhíki way, ketíknesem ndü menyìn ebhen bó bághókó ne amo. Bó keto bechye kenókó ntá befónó bebúbébe, ne ntá bõmandem nsé abhen bó babhón bághókó ne pú, ne abhen bághókó ne silbha, ne abhen bághókó ne bróns, ne abhen bághókó ne batay, ne abhen bághókó ne menok, ne bõmandem nsé bhò bápú ghò mban, bápú ghok mban, ne bapu kò! ²¹ Bõbhò ketíknesem yé chí ndü neway bho awap ne yé chí ndü baraká njò ayap ne barak épusi ayap, ne yé chí ndü aghap awap.

10

Angel asot mókati nénép achak

¹ Awu áfúéré nókó, ngó etanjí ángel achak ndu áfú amfay ásèp amík. Nebhán nékáp yi. Mban táfon abhak amfáy ntí ywi. Besí ebhi méngò nòkò mbò mmok, ne bekak ebhi mbò bekwabhé ngó. ² Mókati nénép ane manéne abhak yi awò. Atee ekak awónem eyi ndü manyu, atee ené awóghò ebhi. ³ Abik ne eyón etanjatan ené échí mbò ené nká ane ábìk. Abíkí nókó, nefan asáy ndon tándrámot. ⁴ Nefan asay nòkò ndon tándrámot, nde yan besin enyìn ene nefan arémé. Ke ngók eyón ene éfú amfay ndu éghati me be, “Óké ká yé mmu ándínjí enyìn ene nefan asáy ndon tándrámot arem. Késin yò.”

⁵ Angel ane ngó ndu atee ne ekak émot ndü manyu, ekak echak ebhi, asá awónem ywi amfay. ⁶ Ayiki ndü nnyén mmu ane achi nepém mpoknkem, mmu ane ághókó mfáy ne mmik ne yéntiki enyìn ene echi amfay ne ene echi amík, aghoko manyu ne yéntiki enyìn ene echi amem. Ayiki arem be, “Mpok

* 9:17 Salfó: Enyìn ene básot beghoko ekém ne yò.

bepet bechōnti apu! ⁷ Ke mpok ángel ane ajwi bōángel tándramōt áfē chōñ ayi mmbá, nkaysi Mandem ane áchí bhésé bhésé áfu kponorōñ, nkúbhé mbo enyū yi ághátí nyaka baremé kep̄inti bhi.”

⁸ Eyoñ ené éfú amfay, ené nnán ngókó epet eghati ye me be, “Dók sot mókati nénép ane achi fuu awō ángel ane achi téé ne ekak émot ndū manyu, ekak echak ebhi.”

⁹ Ndok ntá ángel wu, ngati yi be anchye me mókati nénép wu. Aghati me bé, “Sot yó nyié. Chōñ émbak wō anyu mbo bawéré betu, ke amem menyie éndobhe nenenén!” ¹⁰ Nsot ye mókati nénép wu awō ángel nyié. Éré nyiñti me anyu mbo bawéré betu. Ke nnyié nókó, éká menie ebha béróbhe nenenén. ¹¹ Bághátí ye me be, “Obhōñ bépét berem nkaysi Mandem ane áyinjí beyá bho, ne beyá betok, ne beyá beyōñótok, ne beyá bafō.”

11

Mandem ató baremé kep̄inti bati apay

¹ Awu áfúéré nókó, báchye me enókó njenti ne bághati me be, “Dók yenti ékerákap Mandem, ónjenti efeme-akap, ómpay bo abhen báchyé Mandem kenókó aré. ² Ke kényenti senta ékerákap. Dó nebhuet wu, mbonyune bárō yi ambak ntá bō abhen bábhíkí riñi Mandem. Ne chōñ bóbhō mánjati etok Mandem * ne betañ ndū batañ besa bepays nsem apay. ³ Chōñ nchyé betañ ntá batísie bha bapay, mámbak ne nden ákpa amuet, nto bho be mandok mangati bo ntó ena, ndū manywop (1, 260) nka amot ne besay byo ne arat.”

⁴ Batísye abhen bapay ke báchi téé besí Mandem mmū mmik nkem achi yi awō. Bó báchi menok olíf bepays ne menok ebhen bépoko berónō bepays. ⁵ Mbák bōmpap abhap báyan beká bho enyññ, ngó áfú bho anyu ámen bho. Enyu eyo ke báway ye agha ane áyan beká bho ebéptí enyññ. ⁶ Bō abhen bati apay bábhōñ betañ bekem manyiep be ake kwen ndū manywop ankem ane bō bághátí bō menyññ ebhen Mandem afyé bho anti. Babhōñ betañ beká manyiep andop chi manōñ. Ne bábhōñ betañ bechye bō mmik menyū bebéptí menyññ menkem.

⁷ Mánánj mánánjá béghátí bō menyññ ebhen Mandem áyan bō mangati bho, nnya mbámba ane áfu ndū nepi enen nebhiki bhōñ ngwenti áñu ne bho ansot awónem, angway bho. ⁸ Berene ebhap mémbak gæpti gæpti ndū nkongō egho ene bágó nyaka Acha wap ndū ekotákátí aré. Bábhñj yō ndū kémbáep be, “Sódom”, mbák épú nō, mambñj be, “Tjip.” ⁹ Chōñ bō mmik mankem, ne manéréket ankem, ne bō beyōñótok menkem, ne bō betok menkem mántwō mámpok berené bawú bho ndū manywop arat ne ebhok, keka mámbémé bho. ¹⁰ Chōñ bō mmik mámbōñ beyá manák, mánto bati akap ne mányie epa mbonyune baremé kep̄inti bho batí apay báchyé nyaka bho beyá esōñori. ¹¹ Ke éfúéré nókó manywop arat ne ebhok Mandem áká ýu eyi ene échye nepém échwé bho amuet. Bápetsnem ndū nepém, báteté. Beyá becháy békem bo mankem abhen bághó bho. ¹² Baremé kep̄inti bho bati apay bághók ye eyōñ etañatan ene éfú amfay érem ntá yap be, “Twó ká wen amfay!” Baré rōñ amfay amem ekpokó nebhāñ, bōmpap abhap bate mámpoko nako bhó. ¹³ Nkúbhé mpok eyo, eremé nenyikisimik ékwén, ne eket émot ndū yéntiki beket byo amem nném etok, ébáy mmuet amik. Nká bho tándramōt bágu ndū nenyikisimik enō. Bécháy békém abhen bábhíkí gu. Baré chye kenókó ntá Mandem mmu achi amfay.

* 11:2 Etok Mandem: Chi Yerusalem.

14 Erem esəŋəri ené éjwi bépay éfuet. Ghó ká, ené ejwi berat étwò mandú mpok.

Angel ane ajwi bati tándrámtə afe aywi mmbá

15 Awu áfúéré nókó, ángel ane ajwi bati tándrámtə afe aywi mmbá. Ngók betanŋi beyəŋ amfay, méndemə nəkə be, “Mandem Acha aywese ke ábhónjə betan bekem mmik nkem néne mbə Mfo mpoknkem. Yi ke akəm mmik néne ne Mpe me yi afyé nyaka bariəp be átə.” 16 Bóbati esa nsem manwi abhen báchi chókó besí Mandem ndü menəkó kefo bákwnén amik báchye Mandem kenókó 17 mándemə nəkə be, “Mandem Betan Menkem, Acha, wə mmu óchí echan, əbhak nyaka, séchye wə bakak ndu ósórə betan ebhe, ne wəmbəŋ onánjá óbhó bekem mmik mbə Mfo. 18 Bó abhen bábhiki rinjə wə bábè nyaka nti ne wə. Ke mpok akway ane ótən bho ebhe bebənti. Mpok akway ane ótən bo abhen bagú. Mpok akway ane ókap bə betok bhe, ónkap baremé kepinti ne bəbhe mankem, ónkap bo abhen báchye wə kenókó, yě chi ndéndemə bho, yě chi manem bho, mpok akway ane onánja ne bo abhen báway bati fá amik.”

19 Mánene ye ekerákəp Mandem ené échí amfay. Ngó ekəbhé nku amem. Myamyan əre kot. Nebu nəre remti, nəfan ansay nəkə. Nenyikisí mmik nəgho nəkwén. Amanjá nebu əré kwenti tontó.

12

Jón aghó ngoré amət ne nnya mbámmbə

1 Awu áfúéré nókó, ngó eremé erinjə maknkay ene ébhési amfay. Ebhak chí ngoré ane afyé mmok amuet mbə nkú. Ntan əbhák anten beka ebhi, ne nta kefo ane áchí yi anti abhónjə mambe byo ne apay. 2 Asene ne menie, ambiki nəkə ndü anónsi ne beyá bebe.

3 Eriñjə maknkay echak ébhési amfay. Ngó eremə nnya mbámmbə ane ape chuuu ne batí tándrámtə, ne babhan byo. Yəntiki nti ábhónjə aywi móna kefo.

4 Ngó ywi áyá ndü mambe amət ndü baru arət amése amik. Ate besí ngoré wu nə onónsi, anon nəkə menyie mmə ane yi anónsi bebhe.

5 Abhé mómbankanem ane ábhónjə bekem bə yəntiki etək mbə Mfo ne enókó kefo eyi ene bághókó ne ese awə. Báfəŋə mówu témté bərok ne yi ntá Mandem besí enókó kefo eyi. 6 Ngoré abue arək amem baso, nebhuet ane Mandem atonŋi ntá yi be máne yi are ndü manywəp nka amət ne.

7 Nenu nékwén amfay. Máykel ne bəángel abhen bachi anten yi báre nu ne nnya mbámmbə ne bəángel abhen bákónjə yi. 8 Ke Máykel ne abhi bəángel básət awónem amfay yap, bə kepepe bhəŋ nebhuet amfay.

9 Básət ye etanŋi nnya mbámmbə ne bəángel abhen bachi anten yi báfemeri amik. Bábhinjə nnyó ane te nyaka yə be Mfo befónjə bebábəbə, ne nnyén eni nechak be Satan, ndu yi achi mmu arwə bə mmik.

10 Awu áfúéré nókó, ngók eyəŋ etanatan amfay. Ere rem be, “Néne, Mandem aywese apémé bəbhi. Chəŋ ambak Mfo bəbhi, ankem bə ne betan ebhi. Néne, chəŋ Mpe me Mandem afyé nyaka bariəp be átə ambónjə betan amfay mmik nkem, mbənyune mánan basət mmu ane abhare nəkə bəmayese barak amuet besí Mandem beti ne ngósi, báfemeri fá amik. 11 Befuet ndü manonjə Mónkwəmən ne ndü Mbok Ndíndí ane baghati bho, bəmayese mánu ne yi basət awónem. Báka nyaka bechye nepém enap nkwo. 12 Ndu echí nə, mfay, bəŋ ye manjak. Bə mankem abhen báchi amfay, bəŋ ká manjak! Ke mbák

chi mmik ne manyu, eyak echí ne bhe mbonyune Mfo befónó bebábēbē asep atwō ntá yeka ne beyā echók mbonyune yi arinji be mpok ayi arəp chi kekwat!”
 13 Mpok nnya mbámbu ághó be básot yi báfemeri amik, abho bekonə ngoré ane ábhé mómbakanem anet. 14 Ke báchyé ngoré wu bebhap bepəy ebhén nném ebhəkó be yi ándé, ámbúké nnya mbámbu andək amem baso, ndú nebhuet ane bábhónó mene yi ndú mamié arat ne ebhək ndú nebhuet ane nnya mbámbu apu kway beku yi yēnyin. 15 Nnyó áré gboko manyier anyu amen achi mbó nnyén bé némpókó yi mbó eghori manyier. 16 Ke mmik akwak yi. Begháré befú aré menyu nnyén enen néfú anyú nnyó. 17 Nnya mbámbu ábé yé nti ne ngoré wu. Arək menu ne bóbhi ne bebharé bóbhi. Bóbhi bhó chi bo abhen bábhué bebhé Mandem, ne báte batisie ndú menyin ebhen Yesu áká bo bariji. 18 Nnyó áte ye ndú ésiép, angókó manyu ánonə nəkó aré.

13

Nnya mbámbu afú amem Manyu

1 Awu áfúéré nókó, ngó nnya mbámbu ndu áfú amem manyu. Abhónə bati tándramət ne babhan byo ne bōntá-kefo byo ndu babhan ayi. Yēntiki ntí ywi ábhónə nnyén enen nérēm ebábū éti Mandem. 2 Nnya yó abhak mbó mbé. Bayarékak ayi ábhak mbó ane nnya mbámbu ane bábhinj be béé. Nnyu yi ábhák mbó ane nkū. Nnya mbámbu achye nnya yó betan ebhi ne enókó kefo eyi ne betan ebhen yi ábhónó. 3 Ntí nnya yó ámət ábhónə erem ebhé efuət ene étōn be báchye nyaka yó efuət ene ekway beway yó ke efuət ére égu. Bó mmik mankem bábhak maknkay, babho begkok chi nnya yó. 4 Bo béré chye nnya mbámbu kenókó mbonyune yó achyé betan ebhi ntá nnya mbémbé yó. Bára chye kenókó ntá nnya mbémbé mándeme nəkó be, “Agha áchi mbó nnya mbémbé ne? Agha ákway menu ne yó?”

5 Báchyé yó mbi bépanyu ne béré em ebábū éti Mandem. Báchyé yó mbi bebhənj betan amfay bo ndú batan besa bepəy nsem apay. 6 Abho bérēm bebepiti menyin éti Mandem, ne éti nnyén Mandem ne éti nebhuet béchəkó Mandem ne éti bo abhen bachi amfay. 7 Ne báchye yó mbi be ánu ne bo Mandem ánsət awónem. Ne báchye yó betan amfay yēntiki nneréket bho ankem fá amik, ne amfay bo Mandem, ne amfay bó yēntiki eyónətək ne amfay bó yēntiki etək. 8 Chənj bó mmik mankem mánychye yó kenókó, nə chi bo abhen bábhiki sinj manyén ayap amem ekátí nepém te mpok mmik ábhíki re bho. Ekáti yó chi ené Mónkwəmén mmu báwáy nyaka.

9 Mmu ane ábhónó batú ángók! 10 Mmu ane Mandem áréme be mánkém yi, chənj mánkem. Mmu ane áwáy bho ne akparenja, chənj mángwáy yi ne akparenja. Ndu echi nə, bo Mandem babhənj bétée kpíri ne mándək nəkó chi ambi ndú neka enap ne Yesu.

11 Awu áfúéré nókó, ngó nnya mbámbu achák ndú áfú amik. Abhónə babhan apay mbó Mónkwəmén ne eyon eyi ébhák mbó ene nnya. 12 Are kə menyin ne betan ebhen nnya ane mbi menkem besí bhi. Akə mmik ne bo abhen bachi are mánychye nnya mbi mmú efuət eyi égu kenókó. 13 Nnya ane ajwi epay yó áká beyā menyiní maknkay. Are kə te bé ngó amfu amfay antwə amik bó mángo nəkó. 14 Afuét ndú menyiní maknkay ebhen báchyé yi mbi be ánkū besí nnya ane mbi arwó bó mmik. Aghati bhó bé mángókó ntíako ane bo básot manchye nəkó kenókó ntá nnya ane achi nepém yéndu mánánj báchyé nyaka yó efuət ene ekway beway yó ne akparenja. 15 Mandem achye nnya ane ájwí epay mbi, yó akə éyu ene échyé nepém échwé amuət ntíako ané nnya ane mbi. Ntí-ako wu

abho berem kepi. Aka be mángwáy bo abhen bábhíki chyé yó kenóko. ¹⁶ Nnya ane ájwí epay aka nkwo be mámfyé erij, yé ndü awónem, yé ndü nefó yéntiki mmu. Yí mánkü nò ntá ndéndeme bho ne maném bho, ne ntá bõ bakáp ne bachébhébhó, ne ntá bo abhen bápu basem ne abhen bachi basem. ¹⁷ Aka nò bé yé mmu áké bhõj mbi beku ne yé chi beti enyij kpáte erij ene nnya mbi embak yi amæet. Erij eyo chí nnyén nnya yó, mbák epu nò, mpáy ane áte ndü nnyén eni. ¹⁸ Mmü abhõj bébhõj nerinjíndak. Mmu ane ábhõjõ kebõj áriji enyij ene mpáy ane achi amæet nnya yó átõj. Mpáy yó chi mpáy bakwánwanj ne mpáy yó chí bõhundret batándat ne besa berat nsem betandat (666).

14

Bo abhen Mónkwómén ápémé bakwáy nekway

¹ Awu áfúéré nókó, ngó Mónkwómén téé amfáy njie Síon. Bõ nka besa tándrámat nsem nka enwi bábhak ne yi (144,000). Básiñ nnyén Mónkwómén ne enén Etayi ndü nefó yéntiki mmu wap. ² Ngók eyõj ene éfù amfay. Ebhak me batú mbo ewaré tutunyén ne mbõ nefaj ane ásáy ne mbõ eyõjõ bakij ane bõ bákwèt. ³ Bõbhõ nka besa tándrámat nsem nka enwi báre kway nekway nekó besí enákó kefo Mandem ne besí menyij menwi ebhen bechi nepém ne besí bõbati. Yé mmu keka beghok nekway nò ébhíki fæet chi bõ nka besa tándrámat nsem nka enwi abhen Mandem ápémé, aferé amik. ⁴ Bõbhõ ke bachi pépép besí Mandem mbõnyune babhíki nyõp mmæet ndü baraká kebhare ne baghóre. Bó ke bákõjõ Mónkwómén yéntiki ebhak ene yi árõj. Bõbhõ ke Mandem ápeme ndü nkwo bõ mmik be mámbak ntá yi ne ntá Mónkwómén. ⁵ Bábhíkiरे sense wáwák mbõnyune bábhíki bhõj békwéné.

Jón aghõ bõngel barat

⁶ Awu áfúéré nókó, ngó ángel achak ndu árè te amfáy nebu. Are twó ne Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandem ne achi tetep mpoknkem. Are twó ne yó ntá bõ mmik, nò chi, bõbetok menkem, ne bõ manéréket ankem, ne bõ beyõjõtök menkem. ⁷ Ángel arem ne eyõj etanjatanj be, “Cháy ká Mandem mándem be menwõp ebhi beya becha mbõnyune mpok ane yi átõj bo agháká. Chié ká yi kenóko! Yi ke ághókó mfay ne mmik, ne bõmanyu, ne babhok ané manyiep ányáy are.”

⁸ Ángel ane mbi árõj nókó achak abhesi andeme nako be, “Erem etök Bábilõn ékwen búp. Echõjtí bõ betákó mmik mankem ne bepõ barak epúsí yi. Echí mbo be échyé bhõ mmem batanjatanj mányu.”

⁹ Ángel ane ajwi barat árõj nókó, achak abhesi andeme nako ne eyõj etanjatanj be, “Yé agha ane áchyé kenóko ntá nnya mbámbü ane áfú amem manyu ne ntíako yi, ne anka be mámfyé erij eyi ndü yé chí nefó eni ne yé chí ndü awõ aywi, ¹⁰ chõj yi nkwo anyü mmém bebenti Mandem amen Mandem afyé ndu nkõp anjwi tãp yi ke chõpti mõ ne manyiep ndu áyãj mántãj. Ne chõj yi wu ambõj nném esõjõri amem ngó ane ádu ne *sólfõ, besí bõángel Mandem ne besí Mónkwómén. ¹¹ Mõngo ane áfú ndü ngó ane mmu wu achi amem apú may. Bo abhen báchyé nnya mbámbü ne ntíako yi kenóko ne báka be mámfyé erij nnya yó bõ amæet bápú bhõj chõj neywæmæet ndü esõjõri eyap beti ne ngósi.”

¹² Ndu echí nò, bé bo Mandem, bé bho bábhõre bebhé Mandem, bé bho bábhõjõ neka ne Yesu, té ka kpirí ne ekébhéntí.

¹³ Ngók yé eyon ene éfú amfay érem be, “Sín menyin ebhen amik: Bebhó echon, eri echa ntá yéntiki mmu ane águ ené yi ábháre mmæet ne Yesu Acha ne ntí nemot.” Éfónó Bedyere árem be, “Echi tetep, chon yi ambon neyweæmet ndü betik ebhi mbonyune nsáy betik ebhi ákonjo yi.”

Enyin ene ebhona befakari ne bö ndü ngwenti mmik

¹⁴ Awu áfúéré nókó, ngó ekpókó nebhan enen pépép ne mmü are chakó mbo Mmu ane áfú ntá Mandem. Nta kefo ane bághókó ne pú abhak yi anti, ne ngak ane ácháp abhak yi awó ndu bekpót mbwót. ¹⁵ Angel achak áfú amem ekerákáp Mandem arem ne eyon etanatan ntá mmü ane achi chakó ndü ekpókó nebhan be, “Bo békpót mbwót ane anan ape ne ngak ayé mbonyune mpok beferé yo ndu betakó mmik aghaka.” ¹⁶ Mmü ane achi chakó ndü ekpókó nebhan áfon ye ngak ane achi yi awó ndü betakó mmik áféré mbwót nkem.

¹⁷ Awu áfúéré nókó, ángel achak áfú ndü ekerákáp Mandem ene echi amfay. Yi nkwo abhón ngak ane ácháp ndü bekpót mbwót. ¹⁸ Angel achak áfú kékwót éfémé akap. Awú abhón betan amfay ngó. Arem ntá ane akeme ngak bekpót mbwót ane ácháp ne eyon etanatan be, “Kpót kepem énok ekén bábhini be grep amik nyokoti mbonyune kénán képe.” ¹⁹ Angel wu áfon ye ngak ndü betakó mmik menkem, akpót kepeménok, anyokoti, ato amem neyaré grep. * Eyó enkem étón be Mandem anan abénti tontó. ²⁰ Báyát kepem ekó amem neyaré grep antí etok. Manon afú wu are. Manon mó ajwi amik mbo meta amot ne ebhok, ne aghon kpát besap ebhi beghaka mbo békilometa besa byo (200).

15

Jón aghó beghori ebhen ngwenti

¹ Ngó erem erin ne erini maknkay echak amfay. Ngó boángel tándramot, ne beghori tándramot ebhen bechi beghori ebhen ngwenti mbonyune bo ke beton bebénti Mandem ebhen betwó ndü ngwenti. ² Ngó erem enyini maknkay mbo manyu. Ebhak mbo amaná nebu ne énkot nokó nwanwánwan mbo glas ane ngó achi amem. Ngó bo abhen manú ne nnya mbámba ne ntíako yi ne mpáy ane áté ndü nnyen nnya mbámba, manú basot awónem. Bóbhó bátée angoko manyu wu ne bakin ane Mandem áchyé bhó abhak bo amó. ³ Bátée angoko manyu wu mánkway nokó nekway Moses mmóbetok Mandem ne enen Mónkwómén be, “Acha, Mandem Betan Menkem, menyin ebhen óká chi manem menyin ne menyini maknkay! Wó, Mfo betok menkem, menyin ebhen óká bébhak chi chak. Ne óchi tetep. ⁴ Acha, agha ábhíki bhon béchay wó? Agha ábhíki bhon bechye wó kenókó? Wó ke óchi nyáná. Wó ké bö betok menkem bábhónó betwó besí ebhe manchye kenókó mbonyune mankem mánan bághó be menyin ebhen óká menkem bechi chak”.

⁵ Mánáná nókó békway, ngó eket Mandem amem etem amfay. Ebhak fúú. ⁶ Boángel tándramot abhen bápókó beghori tándramot amó báfú ndü ekeré Mandem eyó. Bábhák ne nden pépép amæet, ne *nkæet ene pú ambeápak. ⁷ Enyin émot ene echi nepém ndü ebhen menwi échye boángel bhó tándramot bekwop ebhen pú tándramot. Bejwi ne bebénti Mandem ane achi nepém mpoknkem. ⁸ Móngo ajwi amem ekeré Mandem eyó. Afú ndü keném ne betan Mandem. Yé mmu kebhon mbi bechwe amem ekeré Mandem. Beghori tándramot ebhen boángel tándramot bakeme amó bébhon nyaka befæet kpik.

* **14:19** Neyaré grep: Mbok ane báyát kepemé grep are be nnok yi ámfú, mánsot manku mmém grep.

16

Jón agha bekwabhé bebënti Mandem

¹ Ngók ye eyon etanatan ené éfú ndü ekeré Mandem ndü éghàti bóàngel tándramot be, “Dók ká to bebënti Mandem ebhen bechi amem bekwabhé bebënti ebhi tándramot ndü mmik nkem.” ² Angel ane mbi arak apikiri eyí ekwabhé bebënti Mandem amik. Nkúbhé mpok yo befuet ebhen ménem tontó bété amuet bo abhen baka nyaka be mamfye bó erin ene nnya mbámba amuet ne báchyé mandem nsé yi kenókó.

³ Angel ane ajwi bapay apikiri eyí ekwop amem manyu. Manyu ayibhiri aróp mbo manonj amen ngú, ne yéntiki enyinj ene echi nepém amem manyu égú.

⁴ Angel ane ájwí bارات apikiri eyi ekwabhé bebënti amem manyén agho ne bšmanyén ne ndü bebhak ebhen manyiep ányar are. Manyiep mankem aróp chi manonj. ⁵ Ngók ndü ángel ane ábhónj betanj amfáy manyén árèm ntá Mandem be, “Wó óchí Nyáná. Wó óchí néne ne óchí nyaka! Óchí chak ndü ntemsi ane óchyè. ⁶ Bo báku manonj bo Mandem ne amen baremé kepinti Mandem aronj amik. Eti yo ke óchyé bhó manonj manyu. Eyo ékway ne bho”. ⁷ Ngók ye eyon ene éfú ndü éfémé akap Mandem eyó éndeme noko be, “Acha, Mandem Betanj Menkem, óchyé bho ntémsi enyu ene echi sayri ne chak”.

⁸ Angel ane ájwí manwi apikiri eyí ekwop ndü mmok. Báchyé mmok betanj besonj bó mbo ngó. ⁹ Mmok ásonj bó mbo ngó, Yé no bó ketiknsem ndü bebá bhap. Bó kaka bechyé Mandem kenókó éti keném eki. Báre rem chi ebúbá éti Mandem mmu ábhónj betanj amfáy beghori ebho.

¹⁰ Angel ane ájwí batay apikiri eyi ekwop ndü enokó kefo ene nnya mbámba. Ejuri ékwén amuet bo abhen yi achi Mfo wap. Bó bábho menja bari yap ndü beyá esonjri ene bó bachi are, ¹¹ ke bó ketiknsem ndü bebéptí menyinj ebhen bó bákà. Mándeme noko chi ebúbá éti Mandem mmu achi amfay mbonyune befuet ebhap ne bebe békà nyaka bó bachi ndü beyá esonjri.

¹² Angel ane ájwí batandat apikiri eyí ekwop amem nyén negho enen bábhinj be Yufretis. Nnyén néwó nenkem bé bafó abhen báfú atú ane mmok áfú mambonj mbi bekinj. ¹³ Ngó befónjó bebúbéba berat. Bébhak mbo mánsán. Emot efu anyü nnya mbámba, echak éfú anyü nnya mbémbé ne enéfu anyü ndemeképti nsé. ¹⁴ Befónjó ebho chi befónjó bebúbéba. Békà menyinjí maknkay ne bérók ntá bafó mmik mankem ndu beku bó manchem nebhuet amot be mánu ne Mandem Betanj Menkem ndü nywop enen yi átanj chonj bo.

¹⁵ Yesu Acha árèm be, “Ghó ká, métwó mbo ngép. Chonj éndi encha ntá mmü ane achi pé ne ákém nden eyi sayri be áké kó ebhówo, ntíanwóp ankem yi besí bho.”

¹⁶ Befónjó bebúbéba bho békà bafó manchem ndü nebhuet wu no bábhinj ndü eyonj bo Israel be Amágedon.

¹⁷ Angel ane ájwí tándramot apikiri eyí ekwop ndü mbéep. Eyonj etanatan éfú ndü ekeré Mandem nebhuet ane yi achi ndü enokó kefo eyi be, “Ndak ámay!” ¹⁸ Mmyamyanj are kat. Nefanj are sáy, nebu néndemti noko. Ne erémé nenyikisimik nékwén. Te Mandem ághókó bó, enyü nenyikisimik eno nébhíki re fakari. Eno nétanj necha. ¹⁹ Erem etok ékóre ndü bebhok berat. Betok begho ne betok mmik bechak békwen. Mandem ake ghokontik erem etok Bábilon ndü beku yo enyu mmém bebënti bhi. ²⁰ Betok ebhen bechi nenti nnyén ménémsi. Njie enkem nkwo enemsi. ²¹ Amanjá nebu áfú amfay ánkwentí noko amik. Achíkiti enyu ené yéntiki nemot nébhak mbo bokilo besa bepaj nsem byo ndü

menwop ebhi. Are kwenti bô amuet kpát babho berem ebábu eti Mandem eti esonri eyo.

17

Jón agho ngoré-neko amot ne nnya mbámbu

¹ Angel amot ndü abhen tándramot abhen bakeme bekwoop tándramot atwo arem ntá ya be, “Twó, chon nton wo ntémsi ane Mandem áchye chon nta nném ngoré-neko, nò chi, erem etok ene echi kekwoot ne beyá manyén agho. ² Bafó mmik báku epúsi ne yi, ne bô mmik mányú mmém ami kpát bákwen, báku epúsi ne yi.” ³ Angel Mandem wu apoko me ndü Efónó arak amem baso. Aré, ngó ngoré amot choko amfay nnya mbámbu ane ápe chuuu. Nnya mbámbu yo abhón bati tándramot ne babhan byo. Manyén ane básinjí abhak amuet nnya yo ne ábhák manyén ane árem ebábu eti Mandem. ⁴ Ngoré wu asobheri mmuet ne nden ene echi chuu, enyü nden ene bafó báfyé, ne menyin pí, ne menyin nkáp. Ne menyin befyé emi ebhen bágókó ne bôbatay beyá nkáp abhen bábhinjí be pé. ⁵ Mánan nyaka basin nnyén ndü nefó eni. Bô kerinjí ntí nnyén eno. Nnyén éneré nébhak be, “Nném etok Bábilon chí nnò baghoré-neko ne beþó menyin ndü mmik nkem.” ⁶ Ngó bé ngoré wu anán anyü nyaka manon bo Mandem abhen baway eti bakonjo Yesu ne nti nemot. Manon bo Mandem akém yi mbó mmém.

Mpok ngó ngoré wu mbak maknkay. ⁷ Ke ángel arem ntá ya be, “Ndaká yi ochí maknkay tontó? Chon ngati wo enyin ene echi bhésé bhésé eti ngoré ne ne nnya mbámbu ane bati tándramot ane apoko yi ne babhan byo. ⁸ Nnya mbémbé ane óghó achi nyaka nepém, ke néne apet apú, ne abhon befu ndü nepi enen nebhiki bhon ngwenti, be andak ndü nebhuet ane babhón báway yo, ndak amay. Bo abhen babhiki sin manyén ayap te nebhómik, bágó chon yo mámbak maknkay bé achi nyaka ke néne apet apú ne chon ampetssem ndü nepém. ⁹ Eyo éyan ye be yéntiki mmü ámbón kebon. Bati tándramot ate ndü njie egho tándramot ene ngoré wu áchókó are. Njie eyo éte nkwo ndü bafó tándramot. ¹⁰ Bafó batay bágú. Amot achi nepém. Amot achi mfo néne. Mbák chí ane ajwi tándramot abhíki twó. Anán ántwó ábhák Mfo ndü mómbinjí mpok. ¹¹ Mbák chí nnya ane achi nyaka nepém ke apet apú, yó achi mfo ane ajwi mánen. Achí nyaka amot ndü abhen tándramot. Chon mángwáy yo ndak amay.

¹² “Babhaná nya yo byo ane ogho áte ndü bafó byo abhen bábhiki re chye bhó betan bekem kefo. Ke chon mánychye bhó ne nnya mbámbu betan mbó bafó ndü neþokó nywop nemot. ¹³ Bafó bhó mankem bati byo báká eyon émot bechye betan ebhap ne kefo ekap ntá yi. ¹⁴ Chon bó ne nnya mbámbu mánte nenú ne Mónkwómén ne yi ansot awónem amfay yap mbonyune yi ke achi Acha Mfo ne Mfo bafó. Bakonjo bhi chí bo abhen Mandem ábhinjí, ayap, ne bákónjo yi ne nti nemot.” ¹⁵ Angel arem ntá ya be, “Manyén ane óghó ngoré-neko are chókó áte ndü ngémtáy bhó, ne manérékere bhó ankem, ne bô beyonótok menkem. ¹⁶ Chon nnya mbámbu ne babhan ayi byo ane ate ndü bafó byo mámpap ngoré-neko. Chon mánsot yéntiki enyin ene yi ábhónó, manku yi andop ebho ewó. Chon mányie nyamwáét eyi ne mánsón yi ne ngó. ¹⁷ Chon bafó byo bhó mánkú nò mbonyune Mandem áku bó mámbón nkaysi amot ndu beku ene yi áyan bó mánkú. Chon mánkú ye beró betan ebhen bó babhón mbó bafó amó nnya mbámbu kpaté menyin ebhen Mandem atí be mémfákári mémfakari.

18 Ngóré ane óghó chi nném etók ene mfo ywi ábhónó betan amfáy bafó betók mmik menkem.”

18

Mandem atemsi etók Babilon

1 Ngó ángel achak ndü áfú amfay ásèp amik. Abhón beyá betan ne bediéré ebhi bere ghó ndü mmik nkem. 2 Arém ne eyon etanjatan be, “Erém etók Babilon ékwen buúp!

Eróp chi bechoko befónó bebúbeba.

Eróp chi bechoko bebéptí befónó ne bepó kenén eken bo babhiki konj.

3 Babilon akwen mbonyune ákú bó betók menkem mányú mmém epúsi yi. Bafó mmik bákú nyaka nkwo epúsi ne yi. Bakósié mankem fá amik bákwen bó bakáp éti epúsi yi.”

4 Ngók ye eyon echak ene éfú amfay érém be, “Bóbha, fú ká, mándó etók Babilon keka mámfye mmæt ndü bebú bo abhen bachi aré. Fú ká, be ntemsi Mandem ane átwò ntá yi ake bhak ne bhe. 5 Fú ká mbonyune bebú bhap beghaka te amfay, ne Mandem ábhíki ghokontik bhó. 6 Kemé ká ntá bó etók Babilon yéntiki ebéptí enyinj ene bó bákú ntá bo bachak. Kemé ká ntá yap ndon epay yéntiki enyinj ene bó bákú bó bachak. Chye ká bho mmém amen bátáná ndon epay ndü nkóp ane bó báfyé mmém batanjatan amem báchyé bhe. 7 Ku ka bo Babilon mámbón esonori ne nedí kebho.

Nkúbhé mbó enyú bó bábhon nyaka manák,

mpok bápá be bachi manem bho ne,

mánkú noko baraká bebú.

Báchi mbó ngóré ane árém ne mmæt yi be,

‘Nchí mfo ngóré. Mpu kénkwésé!

Mbíki bhon mmu ane ákway begu

méndi yi wáwák!

8 “Téndu Babilon ápányu enyu eyó, chon bebéptí menyinj ebhen betwò ntá yi méntwó menkem ndü nywop nemot. Menyinj ebho chi eghorí neme, ne nsay ne basémé newú. Chon Mandem mmu ábhónó betan menkem antán yi. Chon mánsan yi ne ngó.

9 “Chon bafó mmik abhen mányíé epó nepém, mánkú noko barak epusi ne yi mándi, mámfye nekwesé eni mpok bághó móngo ane áfú anko noko amfáy ndü yi ásdon. 10 Chon erém esonori ene yi áchi aré énkú bó mámbón becháy be ékway befakari ne bho enyu eyó, mánte noko nesie, mándeme noko ne eyon etanjatan be,

‘Erém etók Babilon, ébep ntá ye écha!

Ndü mandú mpok Mandem atemsi wó

ndak ye ámay!

11 Chon bakósié fá amik mandi Babilon tontó mbonyune yé mmu apet apú ane ákú menyinj ésyé bhap. 12 Bo etók eyó bákú nyaka batu pú, ne ane sillha, ne batú menyinj besobheri mmæt ebhen békót nwanwanwan, ne menyinj nwanwan béchák. Bákú nyaka beyá nden chu ene nkáp menyinj ne menyinj ene babhijí be silk nkwo. Bákú nyaka menok beyá nkáp ne ebhen bébhónó erítí eriep nkwo. Bákú nyaka nkwo menyinj ebhen baghoko ne babhaná nsok, ne ebhen bághókó ne bróns, ne ebhen esé ne ebhen bághókó ne enyú ntay enen bábhijí be mábil.

13 Bóbho bákú nyaka bawet amen erítí eriep mbó amen bábhijí be sínamon, ne insens ne míi ne frankinsens. Bákú nyaka beyé ebhen bébhónó erítí eriep ne békú nenyíé nemfæt anyu. Bó bákú nyaka mmém ne bawet ne fláwa nchwi,

ne enyu nchwi ane bábhñi be wit. Bákù nyaka nkwo mpøn ne bághónamén ne mpønóndik ne békárik ebhen mpønóndik éyà. Bóbhò bákù nyaka bakwájwanj nkwo mbo basem. ¹⁴ Chøn bakósié mándem ntá bóbhò be, ‘Berítí menyin ebhen ókøn nyaka berøn menkem. Menyin menkem ebhen békù nyaka wò óndí besí bho béchønò ne keném eke kenkem keném. Ópú pere kway beghò bhò wáwák. ¹⁵ Chøn becháy ménkém bakósié abhen bákwené nyaka bõ bakáp ndu bátí menyin ebhap ntá bo Bábilon. Chøn becháy ménkem bõ éti erem esønòri ene bõ Bábilon bachi aré, mánte nekò nesie mándi, ne basémé anti mandeme nòkò be, ¹⁶ Bõ etók Bábilon, éber ntá yeka echa! Bákù nyaka batu pú ne ane silbha ne batú menyin besòbheri mmæt ebhen békòt ñwanjwanjwanj ne menyin mwanjwanj bechak. Bákù nyaka beyá nden chu ene eya nkáp ne echak menyu ne menyu.

¹⁷ Ndù mónenòkò nywòp amòt keném eken kenkem kérøn.’

“Bòbati baya bachwi ne bòbati baká betik amem áchwí, ne baká betik amem áchwí ne bakósié abhen bachi amem áchwí báté nekò nesie. ¹⁸ Ne mpok ane bághó môngo ane áfù ndù ngó ane ásøn etók Bábilon chøn mánde rem ne eyøn etanatan be, ‘Té mmik abhó, yé etók ebhíkire ghaka mbo nném etók ene.’ ¹⁹ Chøn mandí kebho mánto nòkò mfok anti betøn kebho eken kechi bhò anti. Chøn mandí nòkò be, ‘Erem etók, éber ntá ye echa. Etók ene ke éká bóbhen babhønò bakáp. Ndù mónenòkò nywòp amòt, érøn enkem!

²⁰ “ ‘Mfay, bón manák. Bõ Mandem ne bõnto ne baremé kepinti, bón ká manák mbonyune Mandem achønñti Bábilon éti bebépti menyin ebhen yi áká bhe.’”

²¹ Angel ane ábhónò beyá betan asòt ye ereme ntay enen nechí mbo ntay bekak menyin amese amem manyu, arém be, “Enyu ené ke básòt chøn erem etók Bábilon mándep amik ne betan, bõ kepere kway beghò yò. ²² Ne yé mmu apú pere ghók chøn eyønò nekín ne beyønò bakwáy bakway, ne beyønò babhan, ne beyønò mmba aré. Ndù etók eghe eyò yé mmá eka apet apu. Nðaká nchwi bekak amay ne batay békók nchwi apu pere chye eyøn. ²³ Yé erónò épú pere ghòw amem etók eyò. Manák amen ábhák mpok mmu abhay ngoré apú pere bhák aré. Chøn émfakari enyu eyò ne Bábilon mbonyune bakósié bhi abhen báchá báchák mankem bátwò nta bõ mmik mankem ne bapu. ²⁴ Mandem atémsi bo etók Bábilon mbonyune bó ke báwáy baremé kepinti ne bo Mandem bachak mankem. Manøn bõ mmik mankem abhen bõ baway achí bõ anti.”

19

¹ Angel ánáná nókò enyin ene yi árèm, ngók ewat mbo ene ngemtay-bõ amfay ndù bábhik be, “Haleluya! Yi ke ápémé bhese. Kenókò ne betan bechi amó Mandem. ² Achí mmu tetep ne áchyé ntémsí enyu ene echi sayri ne chak. Anáná achye ntémsi ntá nném ngoré-nekò ane áchønñti mmik nkem ne baraká kebhuere yi. Akémé kémbé bõ betok abhen ngoré wu áká baway.” ³ Ngemtay bóbho bápét babho bebik mándeme nòkò be, “Haleluya! Môngo ane áfù Bábilon ákò amfay mpoknkem.”

⁴ Bòbatí bhò esá nsem manwi ne menyin menwi ebhen béchí nepém bákwené besí Mandem mmu achí chòkò ndù enókò kefo eyi mánychye nòkò yi kenókò be, “Amen. Haleluya.”

Jón aghò epá nebhay Mónkwòmen

⁵ Ngók ye eyøn ene éfú ndù enókò kefo érèm be, “Bè bõbetok Mandem mankem ne be bho báchyé yi kenókò, maném bho ne ndéndeme bho, bití ká Mandem aywese.” ⁶ Ngók yé ewat ene ngemtáy bho ene echi mbo ewaré tutunyén ne mbo nefan ane ásáy. Bóbhò báre bik be, “Haleluya! Mandem Acha

Betan Menkem aywese achi Mfo bö mankem. ⁷ Séñák, séñák tontó, sénchye yi kenóko mbonyune mpok nebhay Mónkwōmen akway, ne ngoré ywi anáj atónti mmuet. ⁸ Mandem achyé ngoré mbi befye nkú mwanmwan ane ábhíki bhōj bakwap.” Nden eyó éte ndü menyij ebhen béchi chak ebhen bo Mandem báku.

⁹ Angel wu arem ye ntá ya be, “Sij enyij ene amik. Eri echa ntá bo abhen manáká bhō ndü epá nebhay Mónkwōmen.” Arem nkwo be, “Beyō ebhen bechi tetep. Befu ntá Mandem.”

¹⁰ Nkwén bekak ebhi ndü bechye yi kenóko, ke aghati me be, “Ŋké kē nō wáwák! Me nkwo nchí chi nkabefik mbo wō. Nchí chí nti mmu ane nte kpíri ndü menyij ebhen Yesu áká bo bárij. Mandem ké óbhōjó béchye kenóko.” Menyij ebhen Yesu áká bo bariji ke béchye baremé kepinti Mandem betan beghati bhō Eyōj Mandem.

Jón aghó mmü ane ákò mpōjōndík ane pépép

¹¹ Ngó ye be mfay anéné. Ngó mpōjōndík ane pépép are. Mmü ane ákò yō aka nnyén be Mbwere baryep ne Ane Tetep. Achyé bo ntemsi enyu ene echi chak. Ne enyu eyó ke yi ánú ne bömpap abhi. ¹² Amík ayi ághò mbo nerí-ngo. Beyá ntá-kefó echi yi anti. Básij nnyén yi amuet enén yé mmu abhíki rij, ébhíki fuet chi yimbōj. ¹³ Ewet ene yi afyé ebhak ene báby amem manōj ne nnyén enen bo bábhij yi nébhák be Eyōj Mandem. ¹⁴ Bakwó batemé nenu abhen mfay báre kojo yi. Bábhak amfay mpōjōndík pépép ne nden pépép amuet ené ébhíki bhōj bakwap. ¹⁵ Akparenja ane ácháp are fú yi anyu. Akparenja wū ke yi ásoť anu ne bö yéntiki etok ansot awōnem. Chōj yi ankém kefó amfay yap ne mónákó kefó ane baghoko ne esé awó. Chōj anjati bhó amik mbo báyat kerepeme grep amem neyaré grep ndu betōj be Mandem Betan Menkem abénti tontó. ¹⁶ Básij nnyén ndü nkú yi ne ndü ebhók anákak eyi ene nefi. Nébhák be, “Mfo bafó ne Acha Mfo.”

¹⁷ Ngó ye ángel tē amem mmok: Anak kenēn kenkem ekén kéré amfay ne eyōj etanjatan be, “Twó ká manchem manyié epá egho ene Mandem ánáká. ¹⁸ Twó ká mányie nyamwuet bafó ne nyamwuet böbati ne ane maném bhō ne nyamwuet batemé nenu ne nyamwuet mpōjōndík ne bo abhen bákó nyaka yō. Twó ká mányie nyamwuet bö mankem ené bo abhen bapu basem, ne ené bo abhen bachí basem, ené ndéndeme bhō ne ené maném bhō.” ¹⁹ Ngó yé nnya mbámbu ne bafó mmik ne bakwó batemé nenu bhap ndu báchēm nebhuet amot be manu ne mmu ane ákò mpōjōndík ne batemé nenu bhi. ²⁰ Bákém nnya mbámbu yō ne ndemekepinti nsé mmu ákú nyaka menyijí maknkay besí nnya mbámbu. Enyu yó ké yi árwo bhō, báká be mámfyē bhō erij ené nnya mbámbu amuet ne báchyé ntí ako yi kenóko. Bakem nekō nnya mbámbu ne ndemekepinti nsé bágyep bhō, amík anti fúú, amem nepingo ane ádú ne sólf. ²¹ Akparenja ane áfú anyú mmu ane achi ndü mpōjōndík ane pépép awáy bafó bhō ne bakwó batemé nenu bhap. Ne kenēn ekō kenkem kényié berené bawú, kejwi.

20

Enyij ene ebhōj befakari ndü mamié nka amot (1000)

¹ Awu áfúéré nókó, ngó ángel ndü áfú amfay ásèp amik. Akém efijí nepi enen nebhíki bhōj ngwenti. ² Akém nnyó ane te nyaka, yó ne achi mfo befōjō bebábēbē ne bábhij be Satan agwót ne ngem. Abhak enyu yō ndü mamié

nka amot. ³ Agúép yi amem nepi enen nebhiki bhøj ngwenti. Achók nyú nepi, aghañja, be Satan áké bhøj mbi befú are andok ambi berwə bö mmik mankem. Ebhak be Satan abhøj bebhak amem nepi kpaté mamié nka amot amfæt ke mandə yi ndu mambinji mpok.

⁴ Ngó ye menəkó kefo. Báchyé bo abhen bachəkə are betañ ndu bebhak bafə. Ngó nkwo befóhó bo abhen báway nyaka mbonyuné bághati bo tetep ane Yesu ákú bo mandinji, ne éti Eyøj Mandem. Bo bábhíki chye nyaka yé nnya mbámbe yé mandem nsé yi kenókó. Ne bə keka mámfye eriní nnya mbémbe yé ndú bafó yap ne yé ndú amə yap. Bápétnsem ndú nepém bábhak bafə ne Kristo ndú mamié nká amot. ⁵ Bo bácháak mankem abhen bágú kepetnsem ndú nepém mpok eyə. Mamié nká amot abhøj nyaka befæt kpik. Neperénsem ndú nepém enen bo Mandem nébhak ye neperénsem ndú nepém enen mbi. ⁶ Chøj éndi encha ntá bo abhen Mandem akú mánjámbi mampetnsem ndú nepém. Báchi nyánjá ne newú enen nejwi apay népú kway betək bhə. Chøj bə mámbak bachiákap Mandem ne Kristo. Chøj bə mámbak bafə ne Kristo ndu mamié nka amot.

Jón aghó enyú ndaká Satan amay

⁷ Mamié nka amot yə áfáéré nókó, mándə Satan amfu ndú kenəy eken bafye yi aré. ⁸ Yi amfú aré andok berwə bö betək menkem. Bábhinji betəkó mmik ebhə be Góg ne Mágog. Satan anchem ye bö betək ebhen mankem ndú nebhæt amot be mandək nenu ne Mandem. Bö betək ebhə báya mbə ésiép ene echí angəkə manyu. ⁹ Bəbhə bárók mbanj enkem bákáp etək ene bo Mandem bachi are, nə chí, etək ene Mandem akəy. Ke ngó áfú amfay ndú nebu ásóy bə kurukotok. ¹⁰ Básət mfə befóhó bebá mmu árwə nyaka bo mámése amem nepingó ane ádú ne ekém sólfə. Mámése yi ndú nebhæt ane mámesé nnya mbámbe ne baremé kepinti nsé. Aré, bábhak ndú bebé ngó ane ásóy bhə befi ne ngósi.

Jón aghó manyé ane ngwenti

¹¹ Awu áfáéré nókó, ngó erem enəkó kefo ene pépép ne mmu ane achi are chókó. Mfäy ne mmik mánémsi besí bhi. Bákepere kway beghə mfay ne mmik. ¹² Ngó ye bawú, maném bhə ne ndéndemé bhə. Bábhak tē besí enəkó kefo. Mánéne bekáti. Mánéne ekáti echak nkwo, nə chí ekáti nepém. Bátán bo abhen manaj bagu nyaka békóno menyin ebhen yéntiki mmú wap áka, mbə enyu basinji amem bekáti. ¹³ Bo abhen bábu nyaka amem manyu barək nkwo be mántanj bə. Báfú ndú newú ne etəkó bawú, bátán bə mankem bekoño menyin ebhen bə bákú. ¹⁴ Mámése ye Newú ne Etəkó Bawú amem nepingó. Aré ké newú enen nejwi apay nechi. ¹⁵ Yé agha ane nnyén eni nepu amem ekáti nepém, básət yi báguép amem nepingó.

21

Jón aghó mmik nkə ne mfäy nkə

¹ Ngó ye mfäy nkə ne mmik nkə. Mfäy ane mbi ne mmik ane mbi mánánj mánemsi nyaka. Manyu nkwo kepere bhák. ² Ngó Yerúsalem nkə, etək Mandem, ndu éfú amfay ntá yi étwə amik. Bághóko yə éri mbə ngósónj ane basabhəri, achəkə anoj nəkə mmu ane ábhónj bebhay yi. ³ Ngók eyøj etarjatanj. Éfú ndú enəkó kefo endeme nəkə be, “Ghó ká, bechókó Mandem bechi nenti bəbhi. Chøj yi ambak ne bhó, ne bə mámbak bəbhi. Ne chøj mbəy Mandem ambak ne bhə. ⁴ Chøj antese bə babhese mankem amik, newú

keperε bhák. Nedī kebho ne bawú bédí keperε bhák, ne bo keperε ghok bebe mbonyune menyin besí bérōj.”

⁵ Mmu ane achi chókō ndū enókó kefō arem be, “Ghó ka, mékà menyin menkem mémbák beko.” Arem nkwo ntá ya be, “Sij beyōj ebhen amik mbonyune béchí tetep ne chí menyin ebhen mmu ábhónjó ménoko.” ⁶ Aghati me be, “Ndak ámay! Mme ké nchí Alfa ne Omega, Mme ke nchí ká yéntiki enyij émbónj nebhónet ne ngwenti. Ntá mmu ane manyiep ákwak, méchye manyiep ndéndem. Manyiep mó ányay ndū mbokó manyiep amen áchyé nepém. ⁷ Chōj nkā enyu ene ntá mmu ane ánú asot awónem. Chōj mbak Mandem aywi, yi ambak mówa. ⁸ Ke mbák chí yéntiki mmu ane ábhíkí bhónj netajánti, ne yéntiki mmu ane átiknsem ntá Yesu, ne mmu epúsi, ne yéntiki ngwayti bho, ne mmú epusi, ne yéntiki múnjō, ne bó babú, ne mmu ane áchyé kenókó ntá mandem achak, ne basénsi mankem. Bó mankem abhen bákū menyin ebhen, chōj ntémsí yap ambak amem nepíngó ane ádú ne sófō. Ntémsí yō, chí newú enen nejwi apay.”

Jón aghó Yerusalem nko

⁹ Angel amot ndū abhen tándramot abhen bakeme bekwōp ebhen bejwi ne beghori ebhen ngwenti tándramot atwō aghati me be, “Twō ntōj wō ngōré ane Mónkwōmen ábhay.” ¹⁰ Angel apókō me ndū Efónj akó amfay erémé njie ngo. Atōj me Yerusalem, etok Mandem, ndu éfú amfay ntá yi éšep amik. ¹¹ Etok ére ere ghōw énkot nókō mbō ntay enen néghō enen bábhij; be Jáspa, ne énjajari nókō mbō glas. Bediéré bhō bebhak bediéré Mandem. ¹² Etok ébhónj ereme nkok ane akabhe yō. Nkók wu asap amfay. Ábhónj manyübhá byó ne apay. Yéntiki nyū-ebhá ábhónj ángel ane ábhábhēri wu. Básij manyén manéréket Israel byo ne apay enyu ené yéntiki nyübhá ábhónj eni nnyén. ¹³ Manyübhá abhak arat. Arát ábhak ebhé ene mmok áfu, arat ebhé mmok ánem. Arát abhak ebhé mfay, arát anefu ábhak ebhé nten. ¹⁴ Nebhuéré mmik ane nkók áte amfay abhónj batay byo ne apay. Básij byo ne apay ndū batay yō. Manyén yō abhak ané bōnto Mónkwōmen byo ne apay.

¹⁵ Angel ane arēm ne me akém enok beyenti menyin awō. Enok eyō ebhak ene pú. Ayenti etok ne enok eyō. Ayenti nkwo manyübha ne nkók. ¹⁶ Besabhé etok ne bechíkí etok bebhak nejye. Angel ayenti etok ne mónok eywi. Besabhé mfáy bebhak nejye ne besabhé etok ne bechíkí etok, nō chí bōkilometa nka epay ne hōndret enwi (2,400). ¹⁷ Angel ayenti nkók nkwo. Abhak bōmeta besa berat nsem batandat. Ayenti mbō enyū bakwānjwaj báyenti menyin. ¹⁸ Báté nkok ne batay njajaj ane bábhij; be Jáspa. Mbōj etok ebhak chí ne pú, énjajari nókō mbō glas. ¹⁹ Básót menyū batay njajaj byo ne apay bāghóko nebhuérimik be andi amik. Enyū ntay nemot nébhák Jáspa, enen nejwi apay nébhák sáfaya, enen nejwi arat nébhák agate, ne enen nejwi anwi nébhák émeral. ²⁰ Enyū ntay enen nejwi atay nébhák óniks, enen néjwí atandat nébhak kanélian. Enén néjwí tándramot nébhák krisolayt, enen nejwi átan nébhak béril. Enén néjwí nénenamot nébhák tópas, enen nejwi byo nébhak krisópras. Enén néjwí byo ne nemot nébhák jásint, enen nejwi byo ne apay nébhak ámetis. ²¹ Bāghóko manyübha byo ne apay ne batay beyá nkáp ane bábhij; be pél. Yéntiki nyübha abhak ntay pél nemot. Nkōngō abhak pú pú, anajari nókō mbō ékírísú.

²² Nke ghó ekerákap Mandem amem etok mbonyune ekerákap Mandem ene mánikmæt are chí Mandem Acha Betaj Menkem ne Mónkwōmen. ²³ Ntí apu bebhōj mmok ne ntaj aré mbonyune bediéré Mandem béghō aré ne

Mónkwōmen achi eyí erōhō. ²⁴ Chōh bō mmik mankem mánkō ndū bediéré etak eyō. Chōh bafō mmik mānchwe amem ne kenókō ekap. ²⁵ Chōh manyūbha ambak fúú mpoknkem. Beti bēpú bhak are. ²⁶ Chōh bō mándak are ne berítí manyīn ne keném eken betakó mmik. ²⁷ Ke yē ébēptí enyīn épú chwe are. Bo abhen bákū barak abúbā ne basēnse bápu chwe aré. Bo abhen báchwe are chi bo abhen básījí manyén ayap amem ekátí nepém ene Mónkwōmen.

22

¹ Angel atōn ye nnyén negho enén manyiebhé nepém. Nére ŋajari mbo amanjá nebu. Néfú ndū enókó kefo Mandem ne Mónkwōmen. ² Nére fuét néntí nkōngō etak. Enok nepém ébhak angakōnyén ndū bebhe bēpáy. Ébhōn menyū kepeménok bwo ne kepay, ne ényū kepem yéntiki ntan ndū mmíé. Beyé bhi chi babhé amon ábú bō betak menkem. ³ Yé enyīn ye mmu ane Mandem árémé be eyak embak ne yi apu kway bechwe ndū etak egbo eyō. Enókó kefo Mandem ne Mónkwōmen ke ebhak chōh aré. ⁴ Chōh mángō besí Mandem ne chōh nnyén eni nembak ndū bafó ayap. ⁵ Beti bēpú pere bhak chōh are. Nti apu bebhōn erōhō ne mmok mbōnyune bediéré Mandem béghō aré. Ne chōh bōbetok Mandem mámbak bafō mpoknkem.

Yesu arem be, “Métwò”

⁶ Angel wu aghati ye me be, “Menyīn ebhen bechi tetep ne chí menyīn ebhen mmu ábhōjō menoko. Mandem Acha mmu áchye Éfōjō yi ntá baremé kepinti ke átó ángel bé ántōn bōbetok abhi menyīn ebhen bebhōhō bēfákári mandú mpok.”

⁷ Yesu árém be, “Ghók ká, métwò mandú mpok! Eri echa ntá mmu ane ábhāre menyīn menkem ebhen bechi amem ekátí ene. Yó érēm éti menyīn ebhen bebhōhō befakari.”

⁸ Mme Jōn, ke ngókó menyīn ebhen ne ngó bhó ne amík. Mpok ane ngókó ne ngó bho, nkwen beka ángel ane átōn me bhō ndu béchye yi kenókó. ⁹ Ke yí aghati me be, “Kéchye me kenókó wáwák! Nchí chí mōbetok mbō wō ne bōmaye abhen bachi baremé kepinti, ne mbō bo abhen bábhāre menyīn ebhen básījí amem ekátí ene. Chíé kenókó chi ntá Mandem.”

¹⁰ Angel wu aghati me enyīn be, “Kése ekátí nénép eyō ne ébháné be menyīn ebhen ósījí amem mémák bhésé bhésé.” ¹¹ Bakū bebú mándak ambi beka bebú ebhap, bepō bho mándak ambi bēbhak bepō bho. Bo abhen bachi chak besí Mandem mándak ambi beka menyīn ebhen bechi chak ne bo abhen bachi nyánjá mándak ambi bebhak nyánjá. ¹² Yesu arem ye be, “Ghók ká, métwò mandú mpok! Nchí twó ne akap be nkáp yéntiki mmu békōhō betik ebhén yi áká.”

¹³ “Me ke nchí Alfa ne Omega! Me ke nchí Ambi ne Ansem. Me ke nchí ndū Nebhōnet ne Ngwenti yéntiki enyīn.” *

¹⁴ Eri echa ntá bo abhen básó nden éyap be mánkwáy bēbhōn betan befuet ndū manyūbha ane etak eyō mānchwe amem manyíé kepem ekén énókó nepém. ¹⁵ Mbák chí bo abhen bachi mbō mmú, ne bō babú, ne bō epúsí, ne bawáy bho, ne bo abhen bákōhō bōmandem nsé, ne bo abhen bekōhō nsé ne básēnse, bó mankem bábhak chi nefi.

¹⁶ Yesu arem be, “Mme Yesu nto ángel wa ntá yeka beka bōnkwo bha be ángátí bhe menyīn ebhen. Nchí nkanjánok ne ebhárémō Mfō Debhit, nchí nembé ŋajaj enen neyīnywōp.”

* **22:13** “Nebhōnet” ne “Ngwenti” chi enyīn émot mbo “Alfa ne Omega”.

17 Εφόγό Mandem νε Ngwéré ane Mónkwōmen bárem ntá Yesu be, “Twó!”
 Bè bo bághòk enyìḡ ene,
 Dem ka nkwó bé, “Twó!”
 Bè bo manyi ep ákwák be, twó ká.
 Twó ká manyú
 manyi ebhé nepém.

Beγwḡ ngwenti

18 Mme Jón, nchí semti yéntiki mmu ane ághòk beγwḡ ebhen bechi amem ekáti ene ebhen bérèm éti menyìḡ ebhen bébhóḡ befakari. Mbák mmu amáká enyìḡ ndú ebhen bechi amem ekáti ene, chḡ Mandem amaka yi ntemsi achak. Chḡ antemsi yi ne beghori ebhen ntáká amem ekáti-ne. 19 Ne mbák mmu áfééré enyìḡ ndu ebhen bechi amem ekáti ene éti menyìḡ ebhen bebḡ befakari, chḡ Mandem amferε aywi ákóré ndú enókó nepém ne ndú etókó Mandem.

20 Yesu mmu áká bo mandìḡ menyìḡ ebhen árèm be, “Nchí twó mandú mpok!”

Amen. Yesu Acha, twó!

21 Beríndu Yesu Acha mémbák ne bo Mandem mankem. Amen!